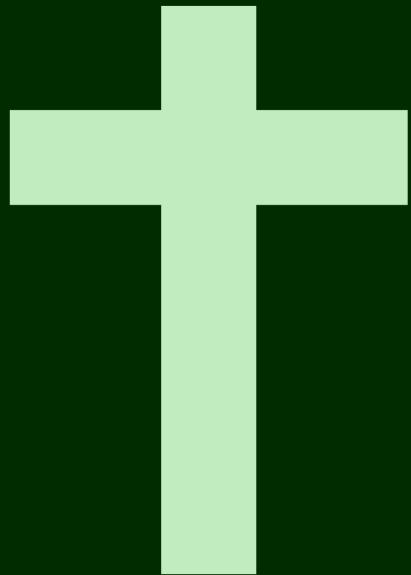

Tupã Je'ẽha

New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

**Tupā Je'ẽha
New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaapor

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaapor

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
b46cc831-baa9-5b98-bd3d-1fb9f0357a11

Contents

MATÉU	1
MAK	77
RUK	121
JUÃ	199
AT	253
HOM	319
1 KORIN	355
2 KORIN	389
NGARA	412
ESE	425
SIRI	438
KORO	446
1 TESARON	454
2 TESARON	461
1 TIMO	465
2 TIMO	475
TIT	482
SIREMÕ	486
EMBERÉU	488
TIAN	514
1 PETU	523
2 PETU	533
1 JUÃ	539
2 JUÃ	547
3 JUÃ	549
JUN	551
APOKARIP	554

Jesu rehe har Matéu mupinim

Matéu kome'ē paper ke mupinim.
Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Matéu mupinim.

Jesu Kirisutu ramūi ta ke (Ruk 3.23-28)

¹ Ko Jesu Kirisutu ramūi ta rer ihē amupinim aī. Ihē Matéu. Kome'ē paper ihē amupinim aī. ("Kirisutu" aja ihē apandu rahā: "Kapitā keruhū" aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja amujekwa.) Jesu riki Ndawi rainō ke a'e. (Aja rahā, Ndawi aja kapitā keruhū a'e tī.) Ndawi Amarā rainō. Kuja riki Jesu ramūi ta rer.

² Amarā Isak ru. Isak Jako ru. Jako Junda ru. Imu ta heta. Jako ame'ē ta pái tī.

³ Junda Per ru. Sera ru a'e tī. Junda rakehar Tam. Per Erō ru. Erō Aran ru.

⁴ Aran Amina ru. Amina Nasō ru. Nasō Samō ru.

⁵ Samō Mboa ru. Hambe Samō rakehar. Mboa Ombe ru. Mboa rakehar Hut. Ombe Jese ru.

⁶ Jese Ndawi ru. Ndawi kapitā keruhū tī.

Ndawi Saromā ru. Saromā māi Uri ambyr rakehar.

Amarā rainō hetaha ke jande jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Ndawi rehe mangaha uhyk.

⁷ Saromā Homoā ru. Homoā Ambi ru. Ambi Asa ru.

⁸ Asa Josapa ru. Josapa Jorā ru. Jorā Usi ru.

⁹ Usi Jotā ru. Jotā Aka ru. Aka Eseki ru.

¹⁰ Eseki Manase ru. Manase Amon ru. Amon Josi ru.

¹¹ Josi Jekoni ru. Imu ta ru tī.

Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke kapitā keruhū raho. Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar.

A'erehe Ndawi rainō ta hetaha ja-manga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jekoni rehe uhyk. Arahā Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho.

¹² Mambiro ok ta rehe jundéu awa ta ixo rahā, Jekoni ra'yr u'ar.

A'e Sarati ru. Sarati Soromambe ru.

¹³ Soromambe Ambiu ru. Ambiu Eri-akī ru. Eriakī Asor ru.

¹⁴ Asor Sando ru. Sando Akī ru. Akī Eriu ru.

¹⁵ Eriu Erea ru. Erea Matā ru. Matā Jako ru.

¹⁶ Pe, Jako Jose ru. Jose Mari ke pyhyk. Mari pusu ngi Jesu u'ar. Jesu mokōi her. "Kirisutu" amō her tī. ("Kirisutu" aja ihē apandu rahā: "Kapitā keruhū" aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō katu hū ixo ame'ē ke a'e.)

¹⁷ Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ixo. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar. Hainō ta hetaha jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jesu rehe mangaha uhyk.

Jesu Kirisutu u'ariha rehe har (Ruk 2.1-7)

¹⁸ Jesu Kirisutu u'ariha kuja riki. Mari Jesu māi wan ta. "Mari ke ihē apyhyk ta" aja Jose pandu katu. Pe, pyhyk ym rahā we, Mari pusu pe imembyr ihī, aja a'e ukwa. Tupā'āma'e pyrātāha ihī ehe. A'erehe ipusu pe imembyr ihī. (Awa ke mujā ym.)

¹⁹ "Mā! Imembyr" aja Jose ukwa rahā, Mari ke hijar ta tipe. Anī. Mari ke muhuxī tar ym. Ma'e katu ame'ē ke aja te'eha a'e ma'ema'e ixo ame'ē ke a'e. A'erehe Mari ke a'e muhuxī tar ym. A'erehe amō ta ukwa ym ha rupi Mari pe a'e pandu ta: "Nde ke ihē apyhyk ym ta apo 'y" aja. Aja a'e ukwa.

²⁰ Aja a'e ukwa ukwa ou rahā, Tupā je'eha rahoha uhyk uwyr ehe. Ix-eraiha pe a'e mujekwa ipe:

—Jose! Nde riki Ndawi rainō. Mari pyhykiha ngi ekyje ym. Mari ke epyhyk katu. Tupā'āma'e pyrātāha

ihī katu ehe, a'erehe Mari imembyr namō ixo.

²¹ Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ta. "Jesu" aja her emoī ehe. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Ame'ē ke rehe Jesu muhepy ta. A'erehe jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta – aja Jose pe.

²²⁻²³ Upa aja rahā, ymanihar panduha ke uhyk. Yman Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja a'eta mupinim:

"Kūjā ixo te'e ame'ē ke imembyr namō ixo. Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ke.

'Emanue' aja her moī ta ehe."

[“Emanue” aja pandu rahā: “Jande namō Tupā ixo” aja ngā ukwa katu.]

²⁴ Pe, Jose upak rahā, Tupā je'ēha rahoha mujekwa ame'ē ke a'e ma'e. Mari ke pyhyk 'y.

²⁵ Imembyr u'ar ym rahā we, Jose pyta ym te ehe. Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr riki. "Jesu" aja her ke Jose moī ehe.

2

Warahy uhemiha koky ngi uwyr ame'ē ta rehe har

¹ Merē ok ta pe Jesu u'ar. Jundéi ywy rehe Merē ok ta ihī. Arahā Ero jundéu awa tama'e kapitā. Arahā amō awa sawa'e ta Jerusarē ok ta pe uhyk uwyr. (Jundéu awa ym ame'ē ta ke a'eta.) Warahy uhemiha koky ngi uhyk uwyr. Jahy rata ta rehe har ukwa katu ame'ē ta ke a'eta. Usak hū jahy rata ta rehe tī.

² Pe, a'eta pandu:

—My riki u'ar ame'ē ke my? A'e riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū wan ta. Warahy uhemiha koky jande jaxo rahā, jahy rata weraha keruhū rehe jasak. (A'erehe amō kapitā keruhū u'ar ta aja jakwa.) A'erehe jande py'a jamoī moī ta jajur ehe – aja Ero ta pe pandu.

³ Ame'ē ke rehe Ero hendu rahā: "Mā! Katu ym ihē pe" aja jupandu jupe. Inamō ixo ame'ē ta kapitā ta aja tī. "Katu ym" aja pandu pandu

a'eta jupe. (Amō kapitā keruhū wan ta ame'ē ke jumai ta a'eta namō, aja Ero ta ukwaha naī.) A'erehe: "Mā! Katu ym" aja pandu pandu a'eta jupe.

⁴ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Ero mujy'ar. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ke mujy'ar tī. A'e pandu:

—My riki Kirisutu u'ar ta my? Tupā mu'am ame'ē ke a'e – aja pandu. ("Mu'am ame'ē ke" aja pandu rahā: "Kapitā keruhū" aja Tupā mu'am, aja mujekwa katu.)

⁵ —Merē ok ta pe u'ar ta, Jundéi ywy pe. Kuja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim:

⁶ "Merē ok ta riki Jundéi ywy rehe ihī. Ame'ē ok ta ngi kapitā keruhū uwyr ta. A'erehe ame'ē ok ta ke upa ngā ukwa katu.

Ame'ē kapitā keruhū jundéu awa tama'e ke.

A'e riki ma'e Tupā putar my, ame'ē ke a'e mujekwa ta. Jundéu awa ta pe mujekwa ta" aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim – aja pa'ihu ta pandu Ero pe.

⁷ Warahy uhemiha koky ngi uhyk ame'ē ta ke Ero mujy'ar. A'eta jō mujy'ar. Pe, a'eta namō Ero pandu pandu. Arahā kuja ukwa. Jahy rata keruhū uhem, ame'ē ngi myja hetaha jahy kanim apo my, ame'ē ke ukwa.

⁸ Upa ukwa rahā, Merē ok ta pe a'eta ke Ero mondo. Kuja ame'ē ta pe pandu:

—Kurumī ra'yr ke pekekar katu peho. Pemahem rahā, ihē pe pepandu pejur. Aja rahā, ihē py'a ke ihē amoī moī katu ta ehe tī – aja Ero pandu naī.

⁹⁻¹⁰ Pe, a'eta oho. Oho ixo rahā, jahy rata weraha keruhū rehe a'eta usak tī. Warahy uhemiha koky ixo rahā, usak. Ame'ē ke rehe a'eta usak tī. A'erehe hury katu hū ixo. Hundutar koky ame'ē jahy rata weraha keruhū wata oho ixo. Pe, kurumī ra'yr ixo. Ame'ē ok 'ar pe jahy rata weraha pyta, ywa rehe.

¹¹ Hok pe a'eta ixe oho. Kurumī ra'yr rehe a'eta usak. Imāi namō ixo, Mari namō. Pe, a'eta pynarāi pe a'eta

wapyk uĩ. Aja kurumī ra'yr rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ. Pe, ma'e katu ame'ẽ ke a'eta me'ẽ me'ẽ ipe. Ko, itatawa ke. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke me'ẽ ipe tĩ. Amō pihe katu ame'ẽ ke me'ẽ ipe tĩ. Her mi.

¹² Pe, a'eta ukwer rahā, a'eta ixerai riki. Ame'ẽ pe Tupā mujekwa:

—Ero pe pepandu ym peho — aja mujekwa.

A'erehe amō awa rape rupi hekoha pe jywyr oho.

Eji ywy pe Jose ta tyryk oho

¹³ Sawa'e ta ukwa katu te ame'ẽ ta upa jywyr oho rahā, Jose pe Tupā je'ẽha rahoha mujekwa. Ixeraihā pe mujekwa:

—Epu'am. Kurumī ra'yr ke epyhyk. Eji ywy pe ekanim eho, imāi namō. Ero riki kurumī ra'yr ke kekar ta. Mahem rahā, jukwa ta, a'erehe pahar ejan eho sengi. Eji ywy pe epyta we rī. Ihē amujekwa rahā jō ejywyr — aja ipe.

¹⁴ Pe, pahar Jose pu'am. Kurumī ra'yr ke pyhyk. Pe, ame'ẽ pytun rahā, Eji ywy pe oho, ta'yn māi namō, Mari namō.

¹⁵ A'ep a'eta pyta. Jundéi ywy rehe Ero ixo rahā, a'eta jywyr ym. Ero manō rahā, jywyr. Aja rahā, yman Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ mupinim, aja uhyk. Kuja.

“Ihē ra'yr Eji ywy ngi ihē amujywyr’ aja Tupā pandu” aja amō mupinim.

Ta'yn ta ke Ero jukwa

¹⁶ Warahy uhemiha koty ngi uwyr ame'ẽ ta Ero koty jywyr ym oho. “Mā! Ihē pe te'e” aja Ero ukwa. A'erehe parahy riki. Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Pahar Merē ok ta pe peho. Upa katu te kurumī ra'yr ta ke pejukwa. Mokōi warahy 'ar ame'ẽ ta ke pejukwa. Upa mokōi warahy 'ar wyr koty ame'ẽ ta ke pejukwa tĩ. Merē ok ta rake rupi ixo ame'ẽ ta aja tĩ. Pejukwa tĩ — aja Ero pandu.

Aja riki warahy uhemiha koty ngi uwyr ame'ẽ ta mujekwa ipe. Jahy rata weraha keruhū uhem rahā,

mokōi warahy 'ar aha oho. A'erehe: “Kurumī ra'yr ta mokōi warahy 'ar ame'ẽ ta ke pejukwa” aja Ero pandu. (Jesu ke Ero jukwa ta tipe. A'erehe upa kurumī ra'yr ta ke Ero jukwa.)

¹⁷ Aja rahā, yman Jeremi pandu ame'ẽ ke uhyk. A'e pandu:

¹⁸ “Hama ok ta pe jixi'uga rehe amō hendum. Imembyr ta manō, a'erehe Hakéu jixi'u. Marā ka ym muputu'uga” aja riki.

(“Hama ok ta” aja pandu rahā: “Merē ok ta” aja ngā ukwa. “Hakéu” aja pandu rahā: “Ame'ẽ ok ta pe har kūjā ta” aja ngā ukwa tĩ.)

Eji ywy ngi Jose ta jywyr

¹⁹ Ero manō rahā, Eji ywy pe Jose ixo we rī. Pe, Tupā je'ẽha rahoha mujekwa ipe. Ixeraihā pe mujekwa ipe.

²⁰ —Kurumī ra'yr ke jukwa tar katu ame'ẽ ta upa manō. A'erehe jundéu awa tama'e ywy pe ejywyr eho. Kurumī ra'yr ke eraho, imāi namō. Pejywyr peho — aja Tupā je'ẽha rahoha mujekwa.

²¹ A'erehe Jose pu'am. Pe, jundéu awa tama'e ywy pe jywyr oho. Kurumī ra'yr ke raho, imāi namō.

²² Ero manō rahā, henda ke pe Akeráu kapitā. Jundéi ywy pe har tama'e kapitā a'e. Ame'ẽ ke Jose ukwa rahā, ame'ẽ ywy pe a'e oho tar ym. Kyje ingi, a'erehe a'ep oho tar ym. Pe, ixeraihā pe Tupā mujekwa:

—Ngariréi ywy pe eho — aja mujekwa.

A'erehe Ngariréi ywy pe a'e oho.

²³ Pe, Nasare ok ta pe uhyk oho. Nasare ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. Pe, a'ep hok ke a'e mujā. Aja rahā, yman Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim, aja uhyk. “Nasare ok ta pe har ke a'e” aja Jesu rehe har ngā ukwa. Aja uhyk.

¹ Nasare ok ta pe Jesu ixo rī. Arahā awa nixói te ame'ẽ pe Juā mujahuk-ihā uwyr. Ame'ẽ awa nixói te ame'ẽ ke Jundéi ywy rehe ihī. (Ixoty heta ngā uhyk uwyr.)

² Ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—Apandu pehē pe. “Tupā kotyhar ta aja pemuruwak.” Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Ame'ẽ rehe pepyai. Pexoha pyahu ame'ẽ ke Tupā putar, aja pexo katu. Aja rahā: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja pehē pe a'e pandu ta — aja ngā pe Juā pandu pandu.

³ Isai riki Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Awa nixói te ame'ẽ pe amō pandu pandu. Kuja:

‘Jandema'e sawa'e te uwyr ta. A'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahā, pexoha ke pemukatu.)

Pe ke pemutatambyk. Aja rahā, oho katu ta a'e' aja pandu” aja Isai mupinim. (Aja rahā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā hijar. Pe, Tupā koty ipy'a ke muruwak ta.) Aja Isai mupinim. (Yman ame'ẽ ke a'e mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁴ Juāma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujā ame'ẽ ke. “Kame” aja ngā rymba rer. (Ymanihar Erima'e mundeha, aja saka ame'ẽ mundeha. Aja rahā, Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke Juā tī, aja mujekwa tī.) So'o pirer pe ixu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ẽ ke a'e u'u. Eir namō u'u tī.

⁵ Jerusarē ok ta ngi heta uhyk uwyr ixoty. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr ixoty tī. Jondā y rake rupi ixo ame'ẽ ta uhyk uwyr ixoty tī.

⁶ Tupā pe kuja a'eta pandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande py'a ngi ame'ẽ ke ejuhyk — aja a'eta ipe.

Aja pandu ame'ẽ ta ke Juā mujahuk. Jondā y pe mujahuk.

⁷ Parise ta Juā koty uhyk uwyr tī. Sanduse ta uhyk uwyr ehe tī. Ame'ẽ ta Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta ke a'eta. Johu pandu ipe:

—Jande ke emujahuk. Tupā kotyhar ta aja jaxo tar katu tī — aja Juā pe.

Ame'ẽ ke Juā ukwa rahā, pandu a'eta pe:

—Kupixa amō hapy rahā, tata ngi mbói ujan oho. Aja mbói aja pehē tī. Aja Tupā mupyraraha ngi pehem tar katu. Ipy'a ym ehe ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ẽ mupyraraha ngi pehem peho aja pehē pe amō pandu my. Anī. Pehem ym ta.

⁸ Mā peja ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar, aja ngā pe pemujekwa ta kī. Aja rahā jō, Tupā mupyraraha ngi pehem ta.

⁹ —“Amarā riki jande ramūi, a'erehe Tupā kotyhar ta ke jande. (A'erehe jande ke Tupā mupyrara ym ta)” aja pekwha naī. Anī. Pehem ym ta tī. Pesarahā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar rahā, peme'ẽ ita ta ngi Amarā rainō ta ke a'e muhem ta. Pehē ke ombor, pe, pehē renda ke pe amō ta ke muhem ta. (Aja rahā, kuja mujekwa. Tupā pyrātā te hū. A'e putar rahā, je'ẽha rupi amō awa pyahu ame'ẽ ta ke a'e muhem ta. Hindu katu ehe, ame'ẽ ta ke muhem ta, aja mujekwa katu.)

¹⁰ —Ma'eywa jixer rahā, ame'ẽ i'y ke amō mondok ta. Pe, ame'ẽ myra ke amō hapy. Pesarahā! Ji riki hapo rake ihī. (Aja rahā, mondok tate, aja mujekwa katu.) Aja ngā tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo rahā, ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara hū ta. (I'y mondok, ame'ẽja saka.) Pesarahā! Ji pehī aja ngā ke a'e mupyrara tate tī.

¹¹ Y pe pehē ke ihē amujahuk. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja ihē amujekwa amō ta pe. Pesarahā! Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. A'e riki pehē ke Tupā'ā namō mujahuk ta. Tata namō aja tī. Mujahuk ta pehē ke tī. Ihē 'ar koty te we ipy'a hātā te ha a'e. Katu te ame'ẽ ke a'e, a'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē.

¹² Ahúi aja me'ẽ ngi ipirer ke amō ombor rahā, urupen py'a pe

mukatak. Ywate ombor. Aja ixurer ke ombor. Pe, ixurer matyr rahā, upa katu te tata pe ombor ta. Upa ukwái ta. Pe, ahúi aja me'ẽ ke matyriha renda pe matyr ta. Aja riki awa ta ke tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara tate. Tata keruhū renda pe mupyrara hū ta. (Ixurer ke ukwái ta, ame'ẽja saka.) Tupā rehe ipy'a katu ame'ẽ ta jō ixoty a'e mujy'ar ta. Inamō ixo ta – aja Juā pandu. ("Tupā'ā namō mujahuk ta" aja pandu rahā: "Tupā'ā ke muwyr ta" aja mujekwa. "Tata namō mujahuk ta" aja pandu rahā: "Mupyrara ta" aja mujekwa.)

*Jesu ke Juā mujahuk
(Mak 1.9-11; Ruk 3.21-22; Juā 1.31-34)*

¹³ Jondā y rake Juā ixo rī. Arahā Jesu uhyk oho ehe. Ngariréi ywy ngi Jesu uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Ihē ke emujahuk – aja Juā pe.

¹⁴ —Anī. Ihē ke nde riki eremu-jahuk ta me'ẽ te'e. Nde ke ihē amujahuk, anī riki – aja Juā pandu.

¹⁵ Pe, Jesu pandu ipe:

—Anī. Katu riki. Ihē ke emujahuk! Aja rahā, Tupā putar ame'ẽ ke jama'e ta – aja.

Juā pandu ipe:

—Hā – aja.

(Pe, Jesu ke mujahuk.)

¹⁶ Upa Juā mujahuk rahā, pahar y ngi Jesu uhem oho. Pe, ywa riki pirar, ame'ẽja saka Juā usak. Tupā'ā wyjy uwyr ehe ame'ẽ ke rehe a'e usak. Pykahuran aja saka Jesu rehe wyjy uwyr.

¹⁷ Pe, ywa ngi panduha uwyr:

—Peme'ẽ ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihē ke a'e muhury katu – aja Jesu rehe har pandu.

4

*Jesu ke Satana manga manga tipe
(ājā ramūi a'e)
(Mak 1.12-13; Ruk 4.1-13; Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)*

¹ Ajame'ẽ ke awa nixói te ame'ẽ pe Jesu ke Tupā'ā muhyk raho. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke

Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ẽ ke a'e manga manga tipe.

² Mokōi awa pypa hetaha (40) wera rahā, ma'e ke Jesu u'u ym te. A'erehe myjahy te hū.

³ Pe, Satana uhyk ehe. Pandu ipe:

—Tupā ra'yr nde. Kome'ẽ ita ra'yr ta pe kuja epandu: "Mbeju wan ewak. A'u ta" aja ita ra'yr ta pe – aja Jesu pe.

⁴ Jesu pandu:

—Anī. Ita ke mbeju wan amuruwak ym ta. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:
"Marā ka ym humi'u namō jō amō ixo katuha."

Tupā pandu ame'ẽ ke namō amō ixo katu ta tī" aja riki panduha ihī – aja Satana pe.

⁵ A'engi Jerusarē ok ta pe Jesu ke Satana raho. Ok ta katu te ame'ẽ ke aja ngā ukwa. A'ep uhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū kupe 'ar pe raho. (Ame'ẽ renda kupe ipe katu.) Ywatehar te ame'ẽ pe raho. Ame'ẽ renda kupe rymy'y rehe muhyk raho.

⁶ Pe, pandu ipe:

—Tupā ra'yr nde. Sengi epor eho. Ywy rehe e'ar ekwa rahā, ahy ym ta nde pe. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī:

"Ima'e je'ẽha rahoha ta pe Tupā pandu ta: 'Pepyhyk peho!' aja riki.

Aja rahā, nde po rehe a'eta pyhyk ta.

Aja rahā, nde py ke ita rehe nde eretukwa ym ta. Nde eremahy ym ta tī."

Aja panduha ihī. (A'erehe sengi nde erepor rahā, ahy ym ta nde pe) – aja Satana pandu ipe.

⁷ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Apor ym ta. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:

"Tupā riki jandema'e sawa'e te. Ima'e katuha ke mā peja te'e emanga ym" aja panduha ihī – aja Jesu.

⁸ A'engi ywy'ā keruhū 'ar pe Jesu ke Satana muhyk raho. Kome'ẽ ywy keruhū rupi heta te hū kapitā keruhū ta ixo. Amō amō ywy pe ixo. Upa katu te ame'ẽ ke pahar Jesu pe Satana

mujesak. Usak rahā, katu te hū, aja ukwa.

⁹ Pe, a'e pandu:

—Ihē rehe nde py'a nde eremoī moī katu rahā, upa katu te jasak ramō ame'ē ke nde pe ihē amuwyr ta. Nde rehe upa ame'ē ta hendu katu ta — aja Jesu pe.

¹⁰ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Aja ym ta ihē. (Nde rehe ihē py'a amoī moī ym te ta.) Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā rehe jō nde py'a nde eremoī moī katu.

A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jō ehendu katu” aja panduha ihī.

—A'erehe ihē ngi echo! Nde rehe ihē ahendu ym te ta — aja Satana pe.

¹¹ A'erehe Satana oho ingi. Pe, Tupā je'ēha rahoha ta wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Usak katu uwyr ehe.

Ngariréi ywy rupi Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu oho

(Mak 1.14-15; Ruk 4.14-15)

¹² Kyndaha pe Juā ke amō ta kynda raho. Arahā Ero kapitā a'e. (Ngariréi ywy pe har tama'e kapitā a'e.) Juā pandu ipe: “Nema'e ma'eha katu ym” aja ipe. A'erehe kyndaha pe Juā ke Ero kynda. “Juā ke kapitā kynda.” Ame'ē ke Jesu pe amō ta pandu oho. Ame'ē ke rehe hendu rahā, amō ywy pe Jesu oho. Ngariréi ywy pe oho.

¹³ Ame'ē ywy rehe Nasare ok ta ihī. A'ep Jesu pyta tar ym. A'erehe Kapana'ū ok ta pe a'e pyta oho. Ypa rake ame'ē ok ta ihī. Ypa rer Ngariréi. Ame'ē ok ta wajar Semurō ywy rake ihī. Wajar Natari ywy rake ihī tī.

¹⁴ Kapana'ū ok ta pe Jesu pyta rahā, yman Isai mupinim ame'ē ke uhyk. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Isai. Kuja a'e mupinim:

¹⁵⁻¹⁶ “Weraha keruhū rehe Semurō ywy pe har ta usak ta. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ta.)

Natari ywy pe har ta aja tī. Weraha keruhū rehe usak ta tī. Ngariréi ywy pe har ta aja tī. Weraha keruhū rehe usak ta tī. (Aja rahā, ame'ē pe har ta Tupā rehe har ukwa ta tī.)

Jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo a'ep.

Tupā rehe har a'eta ukwa ta tī. Y ruwái, Jondā ruwái koty ame'ē ywy ta ihī. Ame'ē rupi awa rape asa oho.

Y ramūi koty awa rape oho ixo. Upa ame'ē ywy pe har ta ukwa ym ma'e. Tupā rehe har ukwa ym te, aja ixo ame'ē ta ke a'eta.

Apo upa ame'ē ta pe Tupā rehe har amō mujekwa ta. Ipy'a upak aja saka wera katu te hū ta” aja Isai mupinim. (A'ep Tupā rehe har Jesu mu'e, a'erehe Tupā rehe har ukwa katu ta.)

¹⁷ Kapana'ū ok ta pe oho. A'engi kuja Jesu pandu:

—Tupā mu'am ame'ē ke a'e muwyr. Kapitā keruhū aja mu'am ame'ē ke. A'erehe peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Ixoty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, ehe har pekwa katu ta — aja ngā pe Jesu pandu.

Pira pyhyk ame'ē ta ke Jesu mujy'ar
(Mak 1.16-20; Ruk 5.1-11)

¹⁸ Ypa rymy'y rupi Jesu wata oho ixo, Ngariréi ypa rymy'y rupi. Mokōi sawa'e ta pira pyhyk ixo. Ame'ē ta rehe usak. Mokōi imu namō ixo. Her Simā. [“Petu” aja amō her tī.] Imu rer Andere. Kyhapari pe pira ke a'eta pyhyk ixo.

¹⁹ A'eta pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke ihē amu'e ta. A'erehe amō ta py'a ke Tupā koty pemuruwak ta pexo kī. (Pira pepyhyk, ame'ēja saka.) A'erehe ihē namō peho 'y — aja mokōi sawa'e ta pe.

²⁰ Pe, pahar jarusu keruhū hijar oho. Pe, Jesu namō a'eta oho.

²¹ A'engi oho we rahā, amō mokōi imu ta rehe Jesu usak. Tian rehe a'e usak, imu namō. Imu rer Juā. Semende ra'yr ta ke ame'ē ta. Jarusu keruhū pe ipái namō kyhapari a'eta mukatu uī. Jesu pandu:

—Ihē namō peho 'y — aja riki.

²² Pe, pahar jarusu keruhū hijar oho. Ipái ke a'eta hijar oho tī. Pe, Jesu namō mokōi imu ta oho.

*Tupā rehe har Jesu mu'e
(Ruk 6.17-19)*

²³ Upa Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho. Inamō ixo ame'ẽ ta oho tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Kuja myrandu katu ke a'e mu'e mu'e. "Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Tupā putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahā: 'Thē kotyhar ta ke pehē' aja a'e pandu ta" aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu tī.

²⁴ Amō ywy rupi Jesu rehe har ngā pandu pandu oho. Si ywy rupi pandu oho. A'erehe upa ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke ngā raho ipe. Upa ame'ẽ ta ke mukatu. Ko ipy'a rehe ājā ihī ame'ẽ ta ke raho ipe. Manō manō ixo ame'ẽ ta ke raho ipe tī. Upa jupyrātā rātā ame'ẽ ta ke raho ipe tī. Upa katu te ame'ẽ ta ke mukatu.

²⁵ Heta ngā inamō wata wata oho ixo. Heta ngariréi ywy pe har ta inamō wata wata oho ixo tī. Jande popa ok ta ngi amō ta wata wata oho ixo. Heta Jerusarē ok ta pe har ta inamō wata wata oho ixo tī. Heta jundéi ywy pe har ta aja tī. Jondā y ruwái kotyhar ta aja tī. Inamō wata wata oho ixo tī.

5

*Ywy'ā rehe ihī rahā, Jesu mu'e
ame'ẽ rehe har
(Ruk 6.20-23)*

¹ Heta te hū ngā rehe Jesu usak. A'erehe ywy'ā rehe jupir oho. A'ep wapyk. Ixotyhar ta juramā jy'ar tī.

² Pe, ame'ẽ ta ke a'e mu'e.

*Myja me'ẽ rahā hury katu my
(Ruk 6.20-23)*

³ Pe, kuja Jesu pandu:

—“Tupā rehe har jakwa ym jande” aja ukwa ame'ẽ ta mā peja hury katu ixo. Ixotyhar ta aja mu-ruwak ta. Pe, inamō ixo ta, a'erehe mā peja hury katu ixo.

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e, a'erehe pyai ixo. Jixi'u tī. Ame'ẽ rehe har Tupā pe pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a

jywyr ta a'eta rehe. A'erehe mā peja hury katu ixo.

⁵ “Jande katu te jande” aja ym pandu ame'ẽ ta mā peja hury katu ixo. Ma'e ke Tupā pandu katu, ame'ẽ ke a'eta pe a'e muwyr ta. Katu ame'ẽ ke muwyr ta.

⁶ Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Jyngwéi rahā, y ke u'u ta tī. Aja Tupā putar ame'ẽ ke amō ma'e tar katu te rahā, ame'ẽ ta riki hury katu te ame'ẽ ta ke a'eta.

Upa ame'ẽ ta putar ame'ẽ ke Tupā muwyr katu ta.

⁷ Amō ta rehe amō ta pyrara usak rahā, ame'ẽ riki hury katu ame'ẽ ta ke a'eta.

Ame'ẽ ta rehe Tupā pyrara usak katu ta tī.

⁸ Ipy'a juhyk, aja ixo ame'ẽ ta riki hury katu ame'ẽ ta ke a'eta.

Tupā namō a'eta ixo ta.

⁹ Jumaiha ke mukatu ame'ẽ ta riki hury katu ame'ẽ ta ke a'eta.

Ame'ẽ ta pe Tupā pandu ta: “Pehē riki ihē ra'yra” aja riki. A'erehe ame'ẽ ta rehe a'e usak katu ta.

¹⁰ Tupā putar ame'ẽ ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ẽ ta ke amō ta mupyrrara. Aja rahā, ame'ẽ ta riki hury katu ame'ẽ ta ke a'eta. Tupā kotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. A'erehe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā muwyr ta a'eta pe.

¹¹⁻¹² —Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe har amō ta juru ai. Mupyrara ta tī. Pehē rehe har te'e pandu tī. Upa aja rahā, pehē rury katu pexo. Ywa pe ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe Tupā me'ẽ ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pexo apo. Pesarahā! Yman Tupā je'eha pandu ame'ẽ ta ke amō ta mupyrrara hū tī. Se pehē nixói rahā, ame'ẽ ymanihar ta ke amō ta mupyrrara hū. A'erehe ame'ẽ ymanihar ta aja pehē ke ngā mupyrrara ta apo tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe mupyrrara ta pehē ke tī — aja Jesu pandu.

Jukyr aja saka pehē. Weraha aja saka tī.

(Mak 9.50; Ruk 14.34-35)

13 Jesu pandu tī:

—Jukyr riki ma'e ke muhe'ē katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujywyr ehe. Jaxer riki. Ombor riki awa. Pe, amō pyrū ehe. A'erehe jukyr katu aja katu pexo. “Pehē katu” aja Tupā ukwa. Pe, katuha ke pehijar rahā, jaxer riki pehē. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pejumuruwak tī. Katu ym aja.

14 Tupā rehe har pemujekwa amō ta pe, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe ma'e muweraha aja saka pehē.

—Ywy'ā keruhū 'ar pe ok ta ihī rahā, upa ngā usak katu ehe. Aja saka pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e, ame'ē ke rehe upa amō ta usak katu.

15 —Araparin ke amō muwera rahā, kúi wyr pe jupyk ym. Ywate henda 'ar pe amō moī. Aja rahā, muwera katu, pe, usak katu ma'e ke amō.

16 Aja weraha aja saka pehē tī. Aja rahā, katu ame'ē ke jō pema'ema'e, ame'ē ke ngā pe pemujekwa. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā, jande pái keruhū pe a'eta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. A'e riki ywatehar ke — aja Jesu pandu.

Moise je'ēha rehe har

17 Ngā pe Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha ke ihē amukanim ajur, aja pekwaha naī. Anī. Amukanim ym ta. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mu'e ame'ē ke ihē amukanim ajur tī, aja pekwaha naī tī. Anī. Upa ame'ē ke amukanim ym ta tī. Upa ame'ē mu'e ame'ē ke ihē amuhyk katu te ta kȳ.

18 Moise je'ēha mu'e ame'ē ke mukanim ym te ta awa. Ywa pehī rahā, marā ka ym amō mukanīha. Upa katu te ame'ē mu'e ame'ē ke amō hendl katu ta me'ē te'e. Kome'ē ywy keruhū kohī rahā, aja tī. Marā ka ym Moise je'ēha mu'e ame'ē ke amō mukanīha. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, Moise je'ēha upa ta.

19 Arahā Tupā namō jaxo ta, a'erehe arahā Moise je'ēha upa. A'erehe ihē apandu pehē pe. Amō riki Moise je'ēha rehe hendl katu. Ame'ē riki katu te ame'ē ke a'e. Amō ta ke mu'e: “Pehendl katu ehe tī” aja. Ame'ē riki katu te tī. Tupā ixo ame'ē pe ixo ta rahā, a'e riki katu te aja Tupā mujekwa ta.

—Amō ta anī. Upa katu te Moise je'ēha rehe amō hendl ym. Pe, amō ta pe pandu: “Pehendl ym ehe tī” aja mu'e. Ame'ē riki Tupā renda rehe ta'yur te mi katu ame'ē ke a'e.

20 Myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my? Ame'ē ke Moise je'ēha mu'e. Ame'ē ke amō ma'ema'e. Aja rahā: “Pehē katu” aja sawa'e ta pandu. Ame'ē ke a'eta putar. Parise ta aja tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Aja rahā: “Pehē katu” aja sawa'e ta pandu. Ame'ē ke putar katu tī.

—Pehē anī. Tupā putar aja katu ame'ē ke pema'ema'e rahā jō, Tupā ixo ame'ē pe peho katu ta. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e rahā: “Pehē katu” aja Tupā pandu. Ame'ē ke peputar katu. A'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu — aja Jesu pandu.

*Pahar ka'u te'eha ma'eha ke amō mukatu ta me'ē te'e
(Ese 4.26; Tian 1.19-20; 1 Juā 2.11)*

21 (Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ma'e te, aja Jesu mujekwa.) A'erehe a'e pandu tī:

—Ymanihar panduha ke pekwa. Kuja riki. “Amō ke ejukwa ym. Amō ke jukwa rahā, ame'ē ke amō ta mupyrara ta tī” aja riki.

22 Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu: “Amō rehe amō parahy rahā, ame'ē ke a'e jukwa” ame'ēja saka. Aja rahā, ame'ē ke amō ta mupyrara ta tī. Pe, amō pe amō pandu: “Katu ym nde” aja. Aja pandu rahā, ame'ē ke kapitā ta mupyrara ta. Pe, amō pe amō pandu: “Jaxer ai te'e nde” aja. Aja rahā, ame'ē ke tata keruhū renda pe Tupā mupyrara ta tī.

23-24 A'erehe kuja katu. Tupā rehe nde py'a nde eremoī moī rahā, ma'e

ke Tupā pe nde ereme'ē. Ame'ē ke jumu'eha renda keruhūma'e myrake 'ar pe nde erehapy ta. Upa ukwái ta. Ame'ē ke nde erehapy tate rahā, kuja nde erekwa ere'am: “Éi! Ihē rehe amō parahy. Aharái riki” aja. Aja rahā, ame'ē ne rymba nde erehapy ame'ē ke ehijar py. Myrake ruwa koky emapyk, pe, parahy ame'ē koky echo. Pahar echo. Pe, emukatu. Upa rahā jō jumu'eha renda keruhū pe ejywyr echo. Pe, ma'e ke Tupā pe hapy katu. Aja nde py'a emoi moī katu ehe, Tupā rehe. (Aja rahā jō nde rehe Tupā ipy'a jywyr katu ta tī.)

²⁵ Nde pe amō pandu: “Tamatarer ke ihē pe nde emujywyr ym. Kapitā pe nde ke ihē araho ta” aja. Aja nde pe pandu rahā, kapitā koky inamō nde ereho exeo rahā, pahar inamō pangariha ke emukatu. Kapitā rehe nde erehyk ym rahā we, pangariha ke emukatu. Tamatarer ke emujywyr ipe. Anī rahā, kapitā rehe nde erehyk rahā, kapitā pe nde ke ne ruwajan mondo ta. A'engi sonda ta pe nde ke kapitā mondo ta. A'engi kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho.

²⁶ Apandu katu nde pe. A'ep nde erepyta katu ta. Marā ka ym nde erehemihia ingi. Upa katu te tamatarer ke nde eremujywrym rahā, marā ka ym nde erehemihia. A'erehe kapitā rehe uhyk ym rahā we, emukatu – aja Jesu pandu.

(A'erehe amō ta namō katu aja pexo. Aja Tupā namō katu aja pexo tī. Aja rahā, mupyraraha renda pe peho ym ta tī. Kyndaha ngi uhem ym, ame'ēja saka ame'ē.)

Amō rehe peka'u te'e ym pexo (Matéu 18.8-9; Mak 9.43-48)

²⁷ (Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ame'ē ke ma'e te, aja Jesu mujekwa tī.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman pandu ame'ē ke rehe pehendu. Kuja riki. “Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym tī” aja.

²⁸ Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Kūjā rehe amō

usak, pe, ipy'a pe ka'u te'e ehe. Aja rahā, amō kūjā namō jumusarái aja tī. Katu ym aja.

²⁹ A'erehe kūjā rehe nde eresak, pe, a'engi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, katu ym. Esak ym. Nde reha ejo'ok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Esak ym. Nde eresak, pe, nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta. Nde reha nde erembor, ame'ēja saka esak ym. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'eha ke. Ame'ē riki i'ar koky te we katuha.

³⁰ —Nde po pe te'e ma'e ke nde erema'e. Aja ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, nde po pe ema'e ym. Nde po emondok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Nde po pe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta rahā, katu ym. Nde po embor, ame'ēja saka exo. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'eha ke. Ame'ē riki i'ar koky te we katuha – aja Jesu pandu.

Hakehar ke hijar ym ta me'ē te'e (Matéu 19.9; Mak 10.11-12; Ruk 16.18)

³¹ (Te'e hakehar ke sawa'e hijar rahā, katu ym. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Yman kuja panduha ihī tī: “Hakehar ke sawa'e hijar rahā, paper rehe a'e mupinim: ‘Nde ke ihē aputar ym apo. Ahijar ta nde ke apo' aja. Ame'ē ke hakehar pe me'ē. Pe, hijar” aja riki.

³² Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Hakehar riki ka'u te'e ym amō rehe. Ame'ē ke ixawa'e hijar rahā, katu ym ixawa'e ma'eha. Pe, ame'ē kūjā ke amō sawa'e pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō kūjā jumusarái. Katu ym aja. Pe, ame'ē sawa'e riki hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái tī. Katu ym aja. Ixawa'e py katu ym ame'ē ke ma'e – aja Jesu pandu.

Ma'e ke pandu ame'ē ke ma'e ta me'ē te'e (Tian 5.12)

33 (Ma'e ke amō pandu rahā, ame'ē ke ma'e ta me'ē te'e. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman amō ta pe jande ramūi ta pandu ame'ē ke rehe pehendu. Kuja riki: “Tupā ruwa kota aja saka nde erexo. A'erehe ma'e ke nde erepandu ame'ē ke ema'e katu. Ame'ē panduha emukanim ym” aja pehendu.

34 Apo amō kota har ihē apandu. “Ma'e ke nde erepandu ame'ē ke nde erema'e katu. Ame'ē jō. Ma'e ruwa kota aja saka nde erexo, aja ym ekwa exo.” Kuja pepandu ym tī.

“Ywa pehī aja pekwa katu, a'erehe jetehar te japandu” aja pepandu ym.

—Pesarahā! Ywa riki Tupā renda ke. A'erehe: “Ywa pehī, jetehar te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tī.

35 Ywy keruhū rehe har aja tī. Kome'ē ywy keruhū Tupāma'e ke tī. Ipy moīha aja saka ipe. A'erehe: “Kome'ē ywy keruhū kohī, a'erehe jetehar te japandu” aja pepandu ym.

—Jerusarē ok ta aja tī. Sawa'e te renda ke ame'ē. A'erehe:

“Jerusarē ok ta kohī. A'erehe jetehar te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tī.

36 —Nde pyahu rahā, marā ka ym nde ra nde eremutuwyrīha. Marā ka ym nde eremutamūha. Nde tamūi rahā, marā ka ym nde ra nde eremupihūha. Marā ka ym nde eremupyahuha. A'erehe kuja epandu ym:

“Ihē ākā kohī aja pekwa katu. A'erehe jetehar te apandu, aja pekwa tī” aja epandu ym.

37 —Kuja jō epandu katu: “Jetehar te ke apandu. Ihē ama'e katu ta” aja. Anī rahā: “Anī. Ihē ama'e ym ta” aja jō katu. Kuja amō we nde erepandu: “Jetehar te ihē apandu ym rahā, ihē ke Tupā mupyrara ta” aja nde erepandu rahā, ame'ē riki Satana nagi uhem, ame'ēja saka. Katu ym aja. (A'erehe aja epandu ym. Satana riki te'e pandu ame'ē ke a'e. Ājā ramūi a'e.

Aja te'eha te'e pandu ame'ē ke a'e) — aja Jesu pandu.

Mā peja mupyraraha pemujywyr ym

(Ruk 6.29-30)

38 A'e pandu tī:

—Yman pandu ame'ē ke rehe pehendu. Kuja riki. “Nde reha ke amō mupuk rahā, ima'e ke emupuk eho tī” aja. “Nde rāi ke amō mupen rahā, ima'e ke emupen eho tī” aja riki.

39 Apo amō kota har. Apo pehē pe ihē apandu katu. Nde ke amō mahy rahā, aja juja katu te nde emujywyr ym te ipe. Nde ruwa ke amō nupā rahā, aja emujywyr ym te ipe tī. Mā peja nde ruwa wajar ke a'e nupā tī.

40 Kapitā ruwa kota nde ke amō raho, pe, pandu: “Tamatarer mujywyr ym kome'ē. Ima'e kamixa ihē aputar” aja ipe. Pe, kapitā pandu: “Ere. Ejo'ok!” A'erehe nema'e kamixa ke jo'ok nengi. Aja rahā, amō we eme'ē ipe. Nema'e xirur te'e me'ē ipe tī.

41 —Pe, nde pe sonda pandu: “Ihēma'e sak ke eraho ihē pe” aja. Aja peteī kiro met nde ererahoha pandu rahā, amō we eraho. Mokōi kiro met eraho.

42 Ma'e ke nde pe amō pandu: “Ihē pe emujywyr” aja. Aja rahā, eme'ē ipe. Pe, amō pandu nde pe: “Kome'ē araho ta. Pahar ihē amujywyr ta” aja. Aja rahā, nde erepandu ipe: “Ere. Eraho” aja riki — aja Jesu pandu.

Nde ruwajan rehe nde erepy'a katu
(Ruk 6.27-28; Ruk 6.32-36; Ruk 23.24; At 7.60; Hom 12.14; Hom 12.17-21)

43 A'e pandu tī:

—Yman pandu ame'ē ke pekwa. Kuja riki. “Nde rehe katu ame'ē ta rehe nde erepy'a katu” aja. Amō we pehē ramūi ta je'eha pekwa: “Ne ruwajan rehe eparahy exo” aja pehē ramūi ta pandu.

44 Apo amō kota har. Apo pehē pe ihē apandu katu. Pehē ruwajan ta rehe epy'a katu. Pehē ke mupyrara ame'ē ta rehe har Tupā namō pepandu pandu katu: “Mā peja

a'eta rehe esak katu” aja pepandu Tupā namō.

⁴⁵ Aja rahā, pehē riki jande pái keruhū ra'yr ta. A'e riki ywatehar ke a'e.

—Pesarahā! Katu ame'ẽ ta rehe warahy ke a'e muwera katu. Katu ym ame'ẽ ta rehe warahy ke a'e muwera katu tī. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehē tī. Upa katu te amō ta pe katu ame'ẽ ke pema'ema'e tī.) Katu ame'ẽ ke amō ma'ema'e ame'ẽ ta rehe aman ke a'e mungyr tī. A'erehe upa ma'eywa hury katu. Katu ym ame'ẽ ke amō ma'ema'e ame'ẽ ta rehe aman ke a'e mungyr tī. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehē tī. A'erehe upa katu te amō ta pe katu ame'ẽ ke pema'ema'e tī.)

⁴⁶ —Pehē rehe ipy'a katu ame'ẽ ta rehe jō pepy'a katu rahā, pehē pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā me'ẽ ym ta. Pesarahā! Jixer ame'ẽ ta aja ma'e riki. Kapitā rehe tamatarer matyr ame'ẽ ta riki aja tī. Ipy'a katu ehe ame'ẽ ta rehe jō a'eta ipy'a katu tī. Juja katu te mujywyr a'eta pe.

⁴⁷ Pehē rehe katu ame'ẽ ta namō jō pepandu rahā, marā ka ym pehē katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja tī. Ipy'a katu ehe ame'ẽ ta namō a'eta pandu pandu katu tī. (A'erehe pehē ruwajan rehe pepy'a katu tī.)

⁴⁸ Jande pái keruhū riki katu te me'ẽ ke. Ywatehar ke a'e. A'e aja amō rehe pepy'a katu tī — aja Jesu pandu.

6

Ma'e ke me'ẽha rehe har

¹ A'e pandu tī:

—Tupā rehe pehē py'a pemoī moīha ke rehe amō ta usak, aja peputar. A'erehe amō ta ruwa koty ma'e ke pema'e. Aja rahā: “Peme'ẽ katu” aja amō ta pandu ta naī. Mā peja aja ym pehē. Amō ta ruwa koty aja pema'e ym. Pema'e rahā, pehē pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā muwyr ym ta. Ywatehar ke a'e.

² —A'erehe ima'e ym te ame'ẽ pe ma'e ke nde ereme'ẽ rahā, ma'e tyapu ym ha rupi eme'ẽ. (Amō ta ukwa ym ha rupi eme'ẽ.) Tyapu rahā, amō ta

nde rehe usak ta, aja nde erekwa. Usak rahā: “Mā! Katu peme'ẽ sawa'e” aja nde rehe har pandu naī. Aja riki mokōi ukwaha ta ma'eha. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ima'e ym te ame'ẽ pe tamatarer me'ẽ. Ame'ẽ ke rehe amō ta usak, aja a'eta putar. (Usak rahā: “Mā! Peme'ẽ katu” aja pandu naī.) Aja mokōi ukwaha ta putar.

—Awa rape rupi wata ixo rahā, ma'e ke me'ẽ rahā, aja tī. A'eta rehe amō ta usak, aja putar. Usak rahā, amō ta pandu ta: “Mā! Sawa'e katu” aja pandu naī. Ame'ẽ panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'ẽ pyhykiha. Tupā anī. Ma'e ke ame'ẽ ta pe muwyr ym te. A'erehe mokōi nde erekwaha aja exo ym nde.

³ Ima'e ym te ame'ẽ pe ma'e ke nde ereme'ẽ rahā, amō ta ukwa ym ha rupi eme'ẽ. Nde rehe katu ame'ẽ ukwa ym tī. Aja rahā, katu.

⁴ Aja rahā, nde atu erekwa katu ta. Ima'e ym te ame'ẽ ukwa katu tī. Pehē mokōi jō ukwa katu. Amō ta ukwa ym ha rupi nde erema'eha ke rehe jande pái keruhū usak ta tī. Pe, a'e riki nde pe ma'e katu ame'ẽ ke muwyr ta — aja Jesu pandu.

*Myja me'ẽ Tupā namō pandu
pandu rahā, katu my
(Ruk 11.2-4)*

⁵ A'e pandu tī:

—Mokōi ukwaha ta Tupā namō pandu pandu rahā, a'eta rehe amō ta usak, aja a'eta putar. A'erehe jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō pandu pandu rahā, a'eta pu'am, pe Tupā namō pandu pandu. Awa rape rupi ixo rahā, Tupā namō pandu pandu tī. Aja rahā, a'eta rehe amō ta usak, aja ukwa. A'eta rehe amō ta usak rahā, pandu: “Mā! Sawa'e ta katu” aja naī. Ame'ẽ panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'ẽ pyhykiha. A'eta pe Tupā riki muwyr ym te ta ma'e ke. A'erehe Tupā namō pepandu pandu rahā, mokōi pekwaha ym pehē.

⁶ —Tupā namō nde erepandu pandu rahā, kapy pe echo. Hukwen ke

ekynda. Pe, jande pái keruhū namō epandu pandu katu. Nde rehe usak ym awa. Pe, amō ta ukwa ym ha rupi Tupā namō nde erepandu pandu rahā, nde rehe jande pái keruhū usak katu ta. Pe, ma'e katu ame'ē ke nde pe a'e muwyr ta.

⁷ Tupā namō pepandu pandu rahā, amō we amō we aja ym pepandu pandu inamō. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pandu pandu. Ima'e tupā namō a'eta pandu pandu rahā, i'i pandu pandu. Aja rahā, tupā hendu ta aja ukwaha naī.

⁸ Ame'ē ta aja ym pehē. Tupā namō pepandu ym rahā we, upa a'e ukwa katu. Ma'e ke pehēma'e nixói te, ame'ē ke a'e ukwa katu. A'erehe ame'ē rehe har i'i ym inamō pepandu.

⁹ Tupā namō pepandu rahā, kuja pepandu:

Jande pái keruhū! Ywa pe har ke nde.
Nde rehe har amō hendu rahā,
mā peja pandu: "Mā katu te"
aja.

¹⁰ Nema'e jetehar te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu ta, ame'ē angaha ke rehe ihē aharō hū axo.

Nde ereputar ame'ē ke ywa pe har ta ma'ema'e katu. Aja mā peja kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Ma'ema'e katu tī.

¹¹ Kome'ē wera rahā, jande mi'u ke ja'u ta, ame'ē ke jande pe emuwy.

¹² Jande pe ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e rahā, ame'ē ta rehe jande py'a jamujywyr ta. Aja jamujywyr jaxo rahā, jande rehe nde py'a emujywyr katu tī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande rehe nde py'a emujywyr katu tī.

¹³ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahā, ame'ē ke jande py'a ngi emukanim. Aja rahā, jama'e ym ta.

Jande ke Satana manga tar katu rahā,
a'e ke jande ngi emujan katu.
[Nde riki kapitā keruhū te. Upa katu
te ma'e ke nde eremuhendu

katu nde juehe. A'erehe nde rehe hendu katu.

Pyrātā te hū ame'ē ke nde.
Katu te hū ame'ē ke nde tī.
Aja te'e ta nde erexo tī.
Amen. A'e tī.]

—Upa aja Tupā namō pepandu pandu katu.

¹⁴ Pehē pe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, pehē py'a pemujywyr katu ehe. Aja rahā, pehē rehe ipy'a ke jande pái keruhū mujywyr ta tī. Ywatehar ke a'e.

¹⁵ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pe, amō ta rehe pehē py'a pemujywyr ym rahā, pehē rehe ipy'a ke jande pái keruhū mujywyr ym ta tī — aja Jesu pandu.

Ma'e pe'uhā ke pehijar rahā, amō ta usak ame'ē ke peputar ym

¹⁶ A'e pandu tī:

—Mokōi ukwaha ta ma'e u'uhā ke hijar rahā, pyai te aja ame'ē ta rehe amō ta usak. U'u ym, a'erehe myahy aja amō ta usak. A'erehe amō ta pandu: "Mā! Huwa xi'a. U'uha hijar my. A'erehe Tupā namō pandu pandu ixo" aja amō ta ukwa. Ame'ē ta rehe amō ta usak rahā: "A'eta katu" aja ukwaha naī. Ame'ē panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'ē pyhyk-ihia. Tupā muwyr ym te ta ma'e ke. (A'erehe mokōi pekwaha ym pehē.)

¹⁷ —Tupā namō nde erepandu pandu tar katu, a'erehe ma'e nde ere'uhā ke nde erehijar rahā, ype nde ruwa ekutuk. Nde'a emutyrō tī.

¹⁸ Aja rahā, nde ere'uhā ke nde erehijar, aja amō ta ukwa ym. Tupā namō nde erepandu pandu aja amō ta ukwa ym tī. Jande pái keruhū jō ukwa katu ta. Usak ym ehe awa ame'ē ke a'e. Pe, amō ta ukwa ym ha rupi nde erema'e, ame'ē ke rehe jande pái keruhū ukwa. Pe, ma'e katu ame'ē ke nde pe a'e muwyr ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ē ke ywa pe ihī
(Ruk 12.33-34; 2 Timo 4.8; Emberéu 10.34-39; 1 Petu 1.4-5; Apokarip 7.15)

¹⁹ A'e pandu tī:

—Kome'ẽ ywy keruhū pe pexo rahā, heta ym pehēma'e ke pematyr. Aja ima'ehū ame'ẽ ta matyr. A'eta ta aja ym pehē. Se tarawe mujixer ta ma'e ke. Puxi hū tī. Pehē rok pe ma'e mukanīha ixe tī. Pe, upa mukanim raho. A'erehe heta ym pehēma'e ke pematyr.

20 Kuja katu. Kome'ẽ ywy keruhū pe ma'e ke pema'e rahā, Tupāma'e ma'eha ke pema'ema'e katu. Ima'e je'eha rehe pehendu katu. Aja rahā, ywa pe ma'e ke pematyr katu, ame'ẽja saka. Ywa pe pehē rury katuha pematyr, ame'ẽja saka. A'ep tarawe nixói te ta. (A'erehe ma'e ke mujixer ym te ta.) Puxi nixói te ta tī. (A'erehe mujixer ym te ta tī.) Mukanīha nixói te ta tī. (A'erehe raho ym te ta tī.)

21 Pehēma'e ke ihī. Ame'ẽ rehe har pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehēma'e ke ihī rahā, a'ep pehē py'a ihī ta tī, ame'ẽja saka. Aja rahā, myja Tupā ke pemuhury katu ta my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ta pexo — aja Jesu pandu.

*Ma'e katu ame'ẽ ke amō ma'e rahā,
ma'e weraha katu, aja saka
(Ruk 11.34-36; Siri 4.6; 1 Petu 5.7)*

22 A'e pandu tī:

—Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ixoha katu aja ixo ta. Ma'e katu ame'ẽ ke ma'e ta tī.) A'erehe pehē reha katu rahā, pehē rete rupi' wera katu, ame'ẽja saka.

23 Pehē reha katu ym rahā, weraha nixói, ame'ẽja saka. (Aja rahā, Tupā putar, aja ym pexo. Ma'e katu ame'ẽ ke pema'e ym ta tī.) Pe, weraha uwe rahā, pytun aja saka. Aja rahā, māte hū pytun. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

*Pehē rehe Tupā usak katu
(Ruk 16.13; Ruk 12.22-31)*

24 A'e pandu tī:

—Marā ka ym mokōi ijar pe te'e paraky ame'ẽ paraky katuha. Mokōi jar pe paraky rahā, peteñhar rehe jō ipy'a katu ta. Amō rehe anī ta. Peñhar jar je'eha rehe hendu katu ta.

Amō jar je'eha rehe anī ta. Hendu ym ta ehe. (Aja saka Tupā rehe tī.) Tamatarer ke rehe jō ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym Tupā rehe ipy'a katuha. (Mokōi jar aja saka tī.) Upa pyrātāha namō tamatarer ke matyr tar katu te hū ixo. Aja rahā, marā ka ym Tupā putar ame'ẽ ke amō ma'eha tī. (Mokōi jar aja saka tī.)

25 —Pehē mi'u rehe har pejumupyai ym pexo. “Ma'e ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ẽ ta jande pe my?” aja pejumupyai ym. Ixoha namō amō ixo rahā, ame'ẽ riki humi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī. A'erehe pehē mi'u rehe har pekwa pekwa ym pexo.

26 —Ma'ewyra ta wewe ixo, ame'ẽ rehe pesarahā! Ma'e ra'ī ke ame'ẽ ta jptym ym. Ma'eywa matyr ym tī. Matyriha renda pe mupyta ym tī. Ame'ẽ ta rehe jande pái keruhū usak katu. Ame'ẽ ta rehe ipy'a katu tī.

—Pesarahā! Ma'ewyra ta 'ar koty te we pehē rehe jande pái keruhū ipy'a katuha. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta tī, aja mujekwa katu.)

27 “Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman rahā pexo te we ta rī, aja pekwaha naī. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī.

28 —“Ma'e jande jamunde ta my?” aja pejumupyai ym pexo tī. Ka'a rupi ma'eputyr ihī. Ame'ẽ rehe pesarahā! Paraky ym riki. Ima'e mundeha ke mujā ym tī.

29 Katukwer aja amō usak. Ko ihē apandu pehē pe. Ymanihar Saromā riki ima'ehū namō ixo. Ima'e mundeha katukwer. Apandu pehē pe. Peme'ẽ ma'eputyr katu te ha riki Saromāma'e mundeha 'ar koty te we katu te ha.

30 Tupā riki kupi'i ke mujā. Katukwer aja mujā. Apo pehī. Koī tata renda pe amō hapy. Kupi'i rehe Tupā usak katu. Ame'ẽ ta 'ar koty te we pehē rehe Tupā ipy'a katu. Aja rahā, i'ar koty te we pehēma'e mundeha ke

pehē pe a'e muwyr ta. Mā! Tupā rehe pejurujar katu ta me'ē te'e.

³¹ A'erehe kuja ym pepandu: "Ma'e ihē a'u ta my? Myja me'ē ihēma'e mundeha ke ihē ajo'ok ta my?" Aja ym pekwa pekwa pexo. Ame'ē ke Tupā muwyr ta pehē pe.

³² Ame'ē rehe har jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja te'eha ukwa ukwa ixo. Mā peja aja ym pehē. Upa pehēma'e ke nixói, ame'ē ke jande pái keruhū ukwa katu. A'erehe pehē atu pekwa pekwa ym pexo. Pehē pe a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke.

³³ Kuja katu pehē pe. Myja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo. Myja ija katu ame'ē ke pema'ema'e ta my tī? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo tī. Aja rahā, upa pehēma'e ke nixói ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. Pehēma'e mundeha rehe har aja tī. Pekwa pekwa ym tī. A'e muwyr ta.

³⁴ A'erehe koī har rehe har pekwa pekwa ym pexo. "Koī myja me'ē ta my?" aja pekwa pekwa ym pexo. Apo kome'ē weraha rehe jō pesak katu. Koī har rehe har anī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo — aja Jesu pandu.

7

*Mā peja amō ta rehe pehē juru ai
ym*

(Ruk 6.37-38; Ruk 6.41-42; Hom 2.1; Hom 14.1; 1 Korin 4.5; Tian 4.11)

¹⁻² A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: "Peme'ē ta katu ym" aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Myja me'ē amō ta rehe har pepandu, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. Myja me'ē amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja ngā pe.

³ (Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē riki myra kurer aja saka, aja Jesu mujekwa.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ē rehe nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, māte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa py exo.

⁴ Nde reha rehe myra keruhū ihī, ame'ēja saka. A'erehe kuja ym nde mu pe epandu: "Nde reha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta" aja epandu ym. (Aja rahā, kuja riki: "Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Ame'ē ke mā peja ehijar" aja nde erepandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhū ihī. (Aja rahā, māte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde atu erema'ema'e, aja nde eremujeckwa.)

⁵ Mā! Nde katu, aja nde erekwa nde jupe. Anī. Mokōi erekwaha namō erexo. Nde reha ngi myra keruhū ejujo'ok py nde jupe. (Aja rahā, māte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, ame'ē ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Aja rahā, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erepandu: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, ame'ē ke ehijar" aja nde erepandu katu) — aja Jesu pandu.

⁶ A'e pandu tī:

—Ihē amu'e ame'ē ke katu te me'ē ke. Ame'ē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ta pe pemujekwa ym. Hindu tipe rahā, putar ym. Jawar jarō aja saka jumai mai ta. Je'ē je'ē hū ta.

—Ihē amu'e ame'ē ke katu te me'ē ke. Ame'ē ke amō ta jaxer, aja ukwa rahā, ame'ē ta pe pepandu ym tī. Kure aja saka riki. Jaxer aja ukwaha, a'erehe pyrū ehe aja saka ta. "Ihē amu'e ame'ē ke te'e" aja ame'ē ta ukwaha naī. Putar ym tī. (A'erehe ame'ē ta pe pepandu ym tī) — aja Jesu pandu.

*Tupā namō pepandu pandu
(Ruk 11.9-13)*

7 Tupā namō pandu pandu, ame'ẽ rehe har Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

—Pehēma'e nixói te rahā, ame'ẽ rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. Aja rahā, ame'ẽ ke a'e muwyr ta pehē pe. Tupā namō pepandu rahā, pekekar, ame'ẽja saka. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ẽja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā, pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar.) Tupā namō pepandu pandu rahā, hukwen pirar ame'ẽja saka. Pirar rahā, pepandu ame'ẽ ke a'e muwyr ta pehē pe.

8 Upa inamō pandu ame'ẽ ta pe a'e muwyr ta. Amō kekar rahā, mahem ta. Ipo nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta. Aja saka riki.

9 Ipái pe ta'yr pandu: “Papa! Mbeju ihē aputar. A'u ta” aja. Aja rahā, ta'yr pe ita ra'yr ke ipái me'ẽ my? Anī. Aja ym ta. Mbeju me'ẽ ta ipe.

10 Pe, ta'yr pandu: “Papa! Pira ka'ẽ ihē aputar. A'u ta” aja. Aja rahā, ta'yr pe mbói ke ipái me'ẽ ta my? Anī. Aja ym ta. Pira ka'ẽ me'ẽ ta ipe.

11 Awa ta ke te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ẽ ta ke pehē. Pe, pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'ẽ ke peme'ẽ katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ẽ ke jande pái keruhū me'ẽ ta. Ma'e ke amō pandu ipe, ame'ẽ ke a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke.

12 —Ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe amō ta ma'e, aja amō ta pe pema'e katu tī. Aja riki Moise je'ẽha mu'e. Aja ymanihar Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta mu'e tī — aja Jesu pandu.

Tupā koty ohoha (Ruk 13.24; Siri 3.19-20)

13-14 A'e pandu tī:

—Tupā ixo ame'ẽ pe ohoha riki hukwen rupi asa oho, ame'ẽja saka. Asa oho rahā, uhā te hū aja ixo. Ame'ẽ hukwen riki ta'yr mi. Ame'ẽ hape aja tī. Ta'yr mi tī. Ame'ẽ hape ohoha riki janam, ame'ẽja saka. Marā ka ym ohoha, ame'ẽja saka. Heta ym ame'ẽ rupi oho ame'ẽ ta ke.

—Mupyraraha renda pe ohoha anī. Hukwen riki tiha. Hape riki aja tī. Tiha tī. Ame'ẽ rape ohoha riki sorok katu hū, ame'ẽja saka. Pe, heta te hū ame'ẽ rupi wata oho ame'ẽ ta ke — aja riki.

Ma'eywa ame'ẽ rehe har
(Ruk 6.43-44; Juā 15.4; Tian 3.11-12)

15 A'e pandu tī:

—Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran rehe har mā peja pekwa katu. Ara-puharan ipy'a pitu te'e aja a'eta ixo tī. (Aja rahā, katu ame'ẽ ta aja pehē koty uwyr naī.) A'engi ma'e so'o jarō aja a'eta rehe har amō ukwa. Ma'e ke jukwa, ame'ẽja saka. (Aja rahā, pehē pexoha ke mujaxer ta. Pe, pehēma'e ke te'e raho tar katu tī.)

16 Myja ame'ẽ ta rehe har pekwa ta my? Kuja. Ima'e ma'eha namō pekwa ta. Juruwe'y ngi akaju ke amō po'ok ym. Ju'y ngi ama'yrary po'ok ym tī.

17 Ma'eywa'y riki katu rahā, i'a katu. Aja amō katu rahā, ima'e ma'eha katu tī. Ma'eywa'y katu ym rahā, anī. I'a ym. Aja amō katu ym rahā, ima'e ma'eha katu ym tī.

18 Ma'eywa'y riki katu rahā, marā ka ym i'a ym ha. I'a katu ta. Ma'eywa'y katu ym rahā, marā ka ym i'a katuha. I'a ym ta.

19 Ma'eywa i'a ym te rahā, jaxer rahā, ame'ẽ'y ke ijar mondok. Pe, myra ke hapy. Upa ukwái ta. Aja amō jaxer rahā, Tupā mupyrara ta tī. (Myra ke hapy, ame'ẽja saka tī.)

20 Aja riki Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran rehe har pekwa katu ta. Ma'eywa i'a ym aja a'eta tī. Aja rahā, a'eta ma'eha riki katu ym. A'erehe ame'ẽ ta rehe har pekwa katu ta. A'eta ma'eha namō a'eta rehe har pekwa katu ta — aja Jesu mujekwa.

Tupā renda pe oho ame'ẽ ta ke
(Ruk 6.46-47; Ruk 13.25-27; 2 Korin 11.13-15; 2 Korin 13.5; 2 Petu 2.1; 1 Juā 2.3-6; 1 Juā 5.12)

21 A'e pandu tī:

—Amō ta pandu: “Nde riki jandema'e sawa'e te” aja ihē pe pandu

naī. Upa katu te ame'ē ta Tupā ixo ame'ē pe oho ym ta. Amō amō oho. Upa katu te anī. Ihē pái keruhū putar ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ta jō henda pe oho katu ta. Ihē pái riki ywatehar ke a'e.

²² Ngā ke Tupā mupyrara rahā, heta ihē pe pandu ta: "Sawa'e! Nde je'ēha rupi Tupā je'ēha ke japandu pandu riki. Nde je'ēha rupi ājā ta ke amō ta py'a ngi jamuhem jamondo riki. Nde je'ēha rupi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nema'e pyrātāha namō jama'ema'e katu riki" aja ihē pe.

²³ Pe, ame'ē ta pe ihē apandu ta: "Anī. Pehē rehe har ihē akwa ym te. Ihē kotoyhar ta ym pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Sengi peho. Ihē ngi peho" aja riki – aja Jesu pandu.

*Ma'e ok mujā ame'ē ta ke
(Ruk 6.47-49)*

²⁴ A'e pandu tī:

—Pesarahā! Ihē je'ēha rehe amō henu katu. Pe, aja ma'ema'e rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujā. Ok pyter ke a'e jytyka katu te. Ok kangwer aja tī. Jytyka katu te tī. A'erehe katak ym te.

²⁵ Pe, aman ukyr hū. Ywytu keruhū peju hū tipe. Y tiha tī. Upa mundé. Y ombo ym. Ywytu keruhū ombo ym tī. Ok pyter ke jytyka katu te. Ok kangwer ke aja tī. Jytyka katu te tī. A'erehe u'ar ym ame'ē ok.

²⁶ —Pe, amō riki ihē je'ēha rehe henu tipe. Pe, aja a'e ma'ema'e ym rahā, ka'u te'e ame'ē ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujā. Ywy ku'i 'ar pe mujā.

²⁷ Pe, aman ukyr hū. Y tiha oho. Pe, ywytu keruhū peju hū ok rehe. Pahar ame'ē ok u'ar. Tū! Aja riki – aja Jesu mu'e.

(Ok riki amō ixoha aja saka. A'erehe Jesu je'ēha rehe amō henu katu ta me'ē te'e. Je'ēha mujekwa, aja ma'ema'e ta me'ē te'e tī.)

*Jesu ukwa katu
(Mak 1.22)*

²⁸ Upa aja me'ē Jesu pandu rahā, henu ame'ē ta pandu:

—Mā! A'e mu'e katu!

²⁹ Moise je'ēha mu'e, ame'ē ta aja ym a'e. Anī. Jesu pandu rahā, a'e je'ēha te reko aja a'e mu'e – aja ukwa.

8

*Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu
(Mak 1.40-45; Ruk 5.12-16)*

¹ Upa mu'e rahā, ywy'ā ngi Jesu wyjy uwyr. Arahā, heta ngā haikwer rupi wata.

² Pe, pereran ma'e u'u hū ame'ē ke uhyk uwyr ehe. Jesu ruwa koky ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe henu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu ta, aja akwa katu – aja Jesu pe.

³ Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y – aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hū ame'ē ke pahar upa ka'ē oho ipe.

⁴ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ehendu katu. Nde ke ihē amukatu, ame'ē ke amō ta pe epandu ym we rī. Pahar jundéu awa tama'e pa'i kotoy eho. Emujesak nde juehe har ipe. Pe, Moise mupinim, aja ma'e ke pa'i pe eme'ē. Ame'ē ke pa'i hapy ta Tupā pe. Upa ukwai ta. Aja rahā, upa nema'e pere ka'ē oho aja ngā pe a'e mujekwa ta – aja sawa'e pe.

*Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu
(Ruk 7.1-10)*

⁵⁻⁶ Kapana'ū ok ta pe Jesu uhyk oho rahā, homa awa usak ehe. Sonda tama'e kapitā ke a'e. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ihēma'e miasu ixyha pe túi. Ma'e ahy ipe. Wata ym tī. Emukatu ihē pe – aja ipe.

⁷ Jesu pandu:

—Hā! Nde rok pe ihē amukatu ta aho – aja ipe.

⁸ Kapitā pandu:

—Anī. Sa'e! Ihē rok pe nde erexe rahā, ihē ruxī riki. Jundéu awa ym ihē. A'erehe echo ym. Sengi epandu: “Epu'am!” Aja rahā, ihēma'e miasu katu ta oho.

⁹ Akwa katu ihē. Ihēma'e kapitā je'ēha rehe ihē ahendu katu tī. Pe, ihē je'ēha rehe amō sonda ta henu katu tī. Kuja. Amō pe ihē apandu: “Eho!” Pe, pahar a'e oho. Amō pe ihē apandu: “Ejur se!” Pe, pahar a'e uwyr tī. Ihēma'e miasu pe ihē apandu: “Ereparaky echo!” Pe, a'e paraky katu oho tī. Aja ihē je'ēha rehe henu katu. A'erehe nde erepandu rahā, ihēma'e miasu katu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

¹⁰ Ame'ē ke rehe Jesu henu rahā: “Mā! Katu” aja a'e ukwa. Pe, haikwer rupi tur ame'ē ta pe a'e pandu:

—Mā! Sonda tama'e kapitā jurujar katu te ihē rehe. Ko apandu pehē pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihē rehe. Aja me'ē jurujar katu ame'ē ke ihē amahem ym.

¹¹ Ihē apandu. Tupā ixo ame'ē pe heta ngā oho ta tī. Warahy uhemiha kota ngi heta oho ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta oho ta tī. Amarā namō hury katu ta ixo. Isak namō aja tī. Hury katu ta ixo tī. Jako namō aja tī. Hury katu ta ixo tī. Aja warahy u'ariha kota ngi heta oho ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta oho ta tī.

¹² Tupā ixo ame'ē pe Amarā namō jundéu awa ta ixo ta tipe. Jurujar ym riki. A'erehe oho ym. Anī. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor ta. A'ep ahy hū ta, a'erehe jixi'u hū ta. Tupā rehe parahy hū tī, a'erehe hái ke su'u su'u hū — aja Jesu pandu.

¹³ Pe, kapitā pe a'e pandu:

—Nde jō nde rok pe ejywyr echo 'y! Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta kȳ. Ne miasu upa ihē amukatu riki — aja ipe.

Arahā pahar kapitāma'e miasu katu oho.

*Petu pen ke Jesu mukatu. Heta ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.
(Mak 1.29-34; Ruk 4.38-41)*

¹⁴ Petu rok pe Jesu uhyk oho rahā, Petu pen rehe a'e usak. Ixyha pe túi. Haku a'e.

¹⁵ Ipo ke Jesu pyhyk. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, kūjā pu'am. Pe, a'eta mi'u ke Jesu ta pe a'e me'ē me'ē.

¹⁶ Ame'ē ptyun ramō rahā, (jundéu awa tama'e putu'uga 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke ngā raho ipe. Heta te hū raho ipe. Ame'ē ta ke Jesu mukatu. A'e pandu.

—Ehem echo ingi! — aja.

Aja mukatu. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu tī.

¹⁷ Ngā ke a'e mukatu rahā, Isai pandu aja Jesu ma'ema'e. Isai riki ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Yman kuja a'e mupinim: “Jandema'e ahyha ke a'e jo'ok mondo. Jandema'e pyaiha ke mukanim tī” aja mupinim. Ame'ē riki Jesu ma'ema'eha.

*Jesu namō amō ta oho ta tipe
(Ruk 9.57-62)*

¹⁸ Ixoty heta ngā jy'ar. Ame'ē rehe Jesu usak rahā, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Ypa ruwái kota jahorahā! — aja.

—Ere — aja jumu'eha ta.

¹⁹ Pe, oho tate rahā, Moise je'ēha mu'e ame'ē ke Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Ko ihē axo. Ne namō ihē aho ta kȳ tī — aja Jesu pe.

²⁰ Jesu pandu ipe:

—Hokwar rupi ma'e so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tī. Ihē anī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē akeriha renda nixói — aja ipe. (Aja rahā, inamō oho rahā, ok nixói ta, aja mujekwa. Sawa'e jetehar te oho ta my, ame'ē ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

²¹ Pe, amō jumu'eha pandu:

—Sa'e! Anī we rī. Ne namō aho ym we ta rī. Ihē rok pe ajywyr we ta rī. Papa manō rahā, ihē riki ajytym ta.

Upa rahā, ne namō ihē aho ta kŷ – aja Jesu pe.

22 A'e pandu ipe:

—Anī. Ihē namō echo apo 'y! Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta manō, ame'ẽ ja sakā. Ame'ẽ ta riki manō te ame'ẽ ta ke jytym ta. Nde anī. Ihē namō echo apo 'y – aja ipe.

*Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u
(Mak 4.35-41; Ruk 8.22-25)*

23 Jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta inamō opor oho tī.

24 Oho ixo rahā, pahar ywytu keruhū ypa rupi peju uwyr. Pe, jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Amō ta kyje riki. Jesu anī. A'e ukwer ou.

25 Pe, ixoty jumu'eha ta oho. Pe, mupak. A'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Jande jamanō tate riki. Emukatu, aja rahā, jamanō ym ta – aja ipe.

26 Jesu pandu:

—Mā! Pekyje ym pe'am. Tupā rehe pejurujar katu ta me'ẽ te'e – aja.

Pe, a'e pu'am. Ywytu keruhū pe a'e pandu:

—Mā peja eputu'u katu ihē pe! – aja.

Pe, ywytu keruhū ke upa putu'u. Y kotok keruhū pe a'e pandu tī:

—Mā peja ewapyk katu! – aja.

Pe, y kotok keruhū ke wapyk katu.

27 Jumu'eha ta jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ẽ ke kohī. Je'eha rehe ywytu keruhū hēndu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hēndu katu tī. Mā! Myja me'ẽ sawa'e ko my? – aja a'eta jupe.

Amō ta py'a rehe ājā ihī ame'ẽ ta ke Jesu mukatu

(Mak 5.1-20; Ruk 8.26-39)

28 Ypa ruwái rehe Jesu uhyk oho rahā, Jera ywy pe uhyk oho. Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, mokōi sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Kang-werupa rupi har ta ke ame'ẽ ta. Itak-war rupi ixo ame'ẽ ta ke. Ame'ẽ sawa'e ta py'a rehe ājā ta ihī. Parahy war ame'ẽ ta ke a'eta. A'erehe kang-werupa rape rupi wata ym awa.

29 Jesu rehe ājā ta usak rahā, pahar hātā a'eta pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Jande pe ema'e ym ma'e ke. 'Ar rehe angaha uhyk ym we rī. A'erehe jande ke emupyrrara ym we rī – aja Jesu pe pandu.

30 Petete kure ta i'āi. Heta te hū i'āi. Kāpī u'u ixo.

31 A'erehe Jesu pe ājā ta pandu:

—Jande ke nde eremuhem eremondo rahā, kure ta koty jande ke emondo – aja pandu.

32 Ājā ta pe Jesu pandu:

—Peho! – aja.

A'erehe sawa'e ta ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixe oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, upa katu te kure ta ujan oho. Open te'e hū ame'ẽ pe u'ar oho. Pe, ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa.

33 Ame'ẽ ke kure usakiha ta usak rahā, ok ta pe ujan oho. Ok ta pe har ta pe upa pandu pandu. “Kure ta upa manō. Amō ta py'a rehe ājā ihī ame'ẽ ta ke amō sawa'e mukatu” aja riki pandu pandu.

34 A'erehe upa ok ta pe har ta usak oho. Pe, Jesu rehe usak rahā, a'eta pandu:

—Jande ywy ngi echo! – aja Jesu pe.

(Pyrātā te hū ame'ẽ ke kohī, aja ukwa, a'erehe kyje ingi. Amō we a'etama'e kanim ta, aja a'eta putar ym tī. A'erehe: “Eho” aja Jesu pe a'eta pandu.)

9

Upa jupyrātā rātā ame'ẽ ke Jesu mukatu

(Mak 2.1-12; Ruk 5.17-26)

1 Jarusu keruhū pe Jesu opor oho tī. Ypa aha oho tī. Hekoha pe a'e jywyr oho. Kapana'ū ok ta pe jywyr oho.

2 Pe, upa jupyrātā rātā ame'ẽ ke sawa'e ta hupir werur. Kyha aja me'ẽ ke pe a'eta werur. Amō ke Jesu mukatu ame'ẽ rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ẽ ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ẽ pe a'e pandu:

—Sa'e! Nde rury katu eju. Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e.

Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu – aja Jesu ipe.

³ Ame'ẽ ke Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta hendu rahā, jupandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu ym a'e pandu. Tupā jō riki amō ta pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ẽ riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja — aja jupandu pandu a'eta jupe.

⁴ Ame'ẽ ipy'a pe ukwa ukwa uī ame'ẽ ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Ma'e katu ym, aja pehē py'a pe pekwa pekwa ym pei.

⁵ Myja me'ẽ riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ẽ ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata echo!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ẽ ke rehe usak katu awa.)

⁶ Pesarahā! Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu ngā rehe aja pekwaha tī. Apo ihē tī. Ihē riki Tupā mu'am ame'ẽ ke aja ihē amujekwa ta apo 'y. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ẽ ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ẽ ke pekwa ta apo — aja Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrtā rātā ame'ẽ pe a'e pandu:

—Epu'am. Nde kyha aja me'ẽ ke emupu'a. Nde rok pe ejywyr echo — aja Jesu.

⁷ Sawa'e pu'am. Pe, hok pe jywyr oho.

⁸ (Jesu riki Tupā aja mujekwa sawa'e pe.) Ame'ẽ ke amō ta ukwa rahā, pandu: “Mā! Katu tiki!” aja. Pe, Tupā pe a'eta pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Nde riki pyrātāha ke sawa'e ta pe nde eremuwyr katu — aja.

“Ihē namō echo” aja Matéu pe Jesu pandu

(Mak 2.13-17; Ruk 5.27-32)

⁹ A'engi Jesu oho ixo rahā, Matéu rehe a'e usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke a'e matyr matyr uī. Matyriha renda kapy pe a'e wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō echo 'y — aja.

Matéu pu'am. Upa hijar, pe, inamō oho.

¹⁰ Pe, Matéu rok pe ma'e ke Jesu u'u uī rahā, amō heta kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ẽ ta inamō wapyk uī tī. Inamō jumu'eha ta ma'e ke u'u uī tī. Amō ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta inamō wapyk uī tī.

¹¹ Ame'ẽ ke parise ta usak rahā, jumu'eha ta pe je'ẽ je'ẽ:

—Ma'ewā ame'ẽ sawa'e ta jaxer ame'ẽ ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ẽ ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja parise ta.

¹² A'eta pandu ame'ẽ ke rehe Jesu hendu. A'erehe a'e pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym awa. (Aja saka apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ẽ ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu jupe, anī. Ame'ẽ ta ihē rehe uhyk ym.)

¹³ Pesarahā! Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Ihē rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e hymba ke ukwái, arapuharan ra'yr ke. Ame'ẽ ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe awa pyrara usak, ame'ẽ ke ihē aputar katu” aja panduha ihī.

—Aja Tupā pandu ame'ẽ ke pekwa peho. (Tupā je'ëha rehe pesak peho.) Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ẽ ta pe kuja ym ihē apandu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja apandu ym. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty

pehē py'a pemuruwak pemondo" aja riki – aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uga ke hijar, ame'ẽ rehe har
(Mak 2.18-22; Ruk 5.33-39)

¹⁴ Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'ẽ ta Jesu pe pandu uwyr:

—Jande riki ma'e ja'uga ke jahijar hijar jaxo. Amō amō rahā, jahijar. (Aja japyaiha ke jamujekwa Tupā pe.) Tupā namō japandu pandu rahā aja tī. Ma'e ja'uga ke jahijar tī. Parise ta aja tī. Ma'e u'uga ke a'eta hijar hijar tī. Pe, ne namō jumu'e ixo ame'ẽ ta aja ym. Ma'e ke a'eta u'u katu. Ma'e u'uga ke hijar ym. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

¹⁵ A'e pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, a'eta mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ẽ pe oho ame'ẽ ta ma'e u'uga ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uga ke hijar ym. Pyaiha mujekwa ym. (Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uga ke a'eta hijar ym.) Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jumu'eha ta upa ma'e u'uga ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta.)

¹⁶ —Kamixa ymanihar sorok rahā, pan jupu'a ym ame'ẽ ke amō mujar ym ehe. Mujar ehe rahā, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok we ta oho.

¹⁷ Kawī mupupur ramō ame'ẽ ke hyru ymanihar te pe awa purakar ym. Ame'ẽ pe purakar rahā, pupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawī jyhē ta oho. Hyru ymanihar ke mujixer ta tī. A'erehe kawī mupupur ramō ame'ẽ ke hyru pyahu ame'ẽ pe awa purakar rahā, katu ta tiki. Aja rahā, kawī jyhē ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī — aja Juā namō jumu'e ixo ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise mu'e, aja ymanihar ixoha namō marā ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa.)

"Ihē rajyr emukatu" aja Jái pandu
(Mak 5.21-24; Ruk 8.40-42)

¹⁸ Jesu mu'e uī rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā uhyk uwyr ehe. Huwa koty ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē rajyr manō ramō. Ihē rok pe ehorahā! Nde po ke iākā rehe emujar! Aja rahā, kwera katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹ —Hā! Aho ta kȳ — aja pandu ipe.

Pe, a'e pu'am. Inamō oho. Inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta oho tī.

Jesuma'e mundeha ke pyhyk, ame'ẽ kūjā rehe har

(Mak 5.25-34; Ruk 8.42-48)

²⁰⁻²¹ Oho ixo rahā, Jesu raikwer rupi amō kūjā oho. Jai ha pupuriha namō ixo ame'ẽ ke a'e. Awa py mokōi warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo. A'e jupandu jupe:

—Ima'e mundeha ke ihē apyhyk rahā jō, ihē katu ta aho — aja kūjā jupe.

A'erehe Jesuma'e mundeha apyr ke a'e pyhyk.

²² Aja rahā, ixoty Jesu uwak. Pe, usak ehe rahā, pandu ipe:

—Éi kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ẽ rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu echo apo 'y — aja kūjā pe.

Arahā kūjā katu oho.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu
(Mak 5.35-43; Ruk 8.49-56)

²³ Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā rok pe Jesu ixe oho rahā, takwar ra'yr peju ame'ẽ ta rehe a'e usak. (Aja te'eha riki jundéu awa ta. Amō manō rahā, takwar ra'yr ke peju. Aja pyaiha ke mujekwa.) Amō ta mutyapu hū ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa tī.)

²⁴ A'e pandu:

—Kar pe upa pehem peho! Kūjātāi manō ym riki. Ukwer te'e ou riki — aja Jesu a'eta pe. (Kūjātāi manō te aja Jesu ukwa katu tī.)

A'eta puka puka hū ehe. Manō te, aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe.

²⁵ Kar pe upa a'eta ke a'e mondo rahā, kūjātāima'e kapy pe Jesu ixe oho. Ipo rehe pyhyk. Pe, kūjātāi kwera katu. Pe, pu'am.

²⁶ Ame'ē mukweraha rehe har amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ywy rupi amō ta pandu pandu oho.

Mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta ke Jesu mukatu

²⁷ A'engi Jesu wata oho ixo rahā, mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta haikwer rupi oho. Hātā a'eta pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde! Tupā mu'am ame'ē ke nde. Jande rehe epyrara esak. Nema'e pyrātāha namō jande ke emukatu — aja. (“Tupā mu'am me'ē ke” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am, aja mujekwa katu.)

²⁸ Ok pe Jesu ixe oho rahā, eha ym te ame'ē ta uhyk uwyr ehe. A'eta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē rehe pejurujar katu my? — aja Jesu.

—A'e tū. Jajurujar katu — aja a'eta pandu.

²⁹ Pe, a'eta reha rehe ipo ke a'e mujar. Pandu:

—Ma'e ahyha ihē amukatu, ame'ē rehe pejurujar katu. Aja mā peja uhyk apo 'y — aja mokōi sawa'e ta pe.

³⁰ Pe, upa ma'e ke rehe a'eta usak katu. Hātā Jesu pandu:

—Pehē ke ihē amukatu, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym! — aja pandu tipe.

³¹ Anī. A'eta uhem oho rahā, Jesu rehe har upa ame'ē ywy rupi pandu pandu oho.

Sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³² Sawa'e ta uhem oho ixo rahā, sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu rehe amō ta muhyk muwyr. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai ame'ē ke a'e.

³³ Ājā ke Jesu muhem mondo rahā, sawa'e rembe katak katu tū. Pandu pandu u'am tū. Pe, upa amō ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Jundéu awa tama'e ywy rupi aja me'ē jasak ramō te — aja.

³⁴ Pe, parise ta pandu:

—Ājā tama'e kapitā riki pyrātāha ke muwyr ipe. A'erehe ājā ta ke a'e muhem mondo — aja pandu naī.

Heta ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak

³⁵ Upa ok ta rupi Jesu ohoho. Upa ok ta hū rupi a'e oho tū. Amō amō rupi wata oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'emu'e oho. Kuja myrandu katu ke a'e mu'emu'e. “Ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu tū.

³⁶ Heta ame'ē ta rehe a'e usak rahā, ame'ē ta rehe pyrara usak. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara. Usakiha ta nixói tū. A'erehe ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak. Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha ta nixói, ame'ēja saka. Katu ym aja.

³⁷ A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

—Ahúi aja me'ē itawa hū tipe. Pe, matyr ame'ē ta heta ym.

³⁸ Tupā riki ahúi aja me'ē jar aja saka. A'erehe ijär namō pepandu: “Kupixa pe matyr ame'ē ta ke emondo. Ahúi aja me'ē ke matyr ta” aja — aja Jesu pandu.

(Aja pandu rahā, heta ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta heta hū ixo. Ahúi aja me'ē ta heta hū, ame'ēja saka. Ehe har pandu ame'ē ta heta ym tū. Matyr ame'ē ta heta ym tū. A'erehe Tupā namō pandu ta me'ē te'e: “Nde rehe har pandu pandu ame'ē ta ke emondo” aja Tupā pe. Aja Jesu mujekwa.)

10

*Jesu namō jumu'e ixo ame'ẽ ta ke
(Mak 3.13-19; Ruk 6.12-16)*

¹ Inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta ke Jesu mujy'ar. Awa py mokōi sawa'e ta hetaha ke. A'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu pemondo. Ihē je'ēha rupi upa katu te ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke pemukatu ta tī — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

² Pe, ame'ẽ ta ke a'e mondo. Awa py mokōi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja riki sawa'e ta rer. Ko Simā. Petu aja amō her tī. Amō Andere tī. Simā mu a'e. Amō Tian tī. Semende ra'yr a'e. Imu amō tī. Her Juā.

³ Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī. Amō Tome tī. Amō Matéu tī. Amukwehe homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ẽ ke a'e. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Tandéu tī.

⁴ Amō Simā tī. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ẽ ke a'e. Amō Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

*Awa py mokōi sawa'e ta pandu
pandu oho*

(Mak 6.7-13; Ruk 9.1-6)

⁵ Ame'ẽ awa py mokōi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja a'eta pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta koty peho ym. Samari ywy pe har tama'e ok ta pe peho ym tī.

⁶ Jundéu awa ta koty jō peho. Tupā rehe har mu'e ame'ẽ ta nixói ngā pe, a'rehe arapuharan ta kanim ame'ẽ ta aja saka a'eta. A'rehe ame'ẽ ta pe jō pepandu pandu peho.

⁷ Kuja pepandu peho: "Ixoty ipy'a ke ngā muruwak rahā, Tupā pandu ta: 'Pehē rehe ihē rury katu. Ihēma'e ta ke pehē' aja. A'rehe mā peja pehē py'a ke ixoty pemuruwak" aja pepandu peho.

⁸ Pepandu pandu peho rahā, kuja pema'ema'e tī. Upa ahy ixo ame'ẽ ta ke pemukatu. Manō ame'ẽ ta ke pemukwera katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ẽ ta ke pemukatu tī.

Ipy'a rehe ājā ta ihī ame'ẽ ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem pemondo tī. Pehē pe pyrātāha ke Tupā muwyr. A'rehe ame'ẽ pyrātāha namō amō ta ke pemukatu tī. Mukatuhā rehe pemuhepy ym.

⁹ —Tamatarer ke peraho ym.

¹⁰ Pehē kupe pe ma'e ryru peraho ym tī. Mokōi kamixa peraho ym tī. Mokōi sapat peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho ym tī. (Myra rehe te'e wata ame'ẽ ke.) Pehē po te'e peho. Pesarahā! Ma'e nixói ame'ẽ ke parakyha pe ijar muwyr ta me'ẽ te'e. A'rehe ma'e ke peraho ym. Ma'e ke Tupā riki muwyr ta pehē pe. (Parakyha pe ijar muwyr ta, ame'ẽja saka.)

¹¹ —Amō ok ta pe pehyk rahā, hok pe pehē ke muxe ame'ẽ ke pekekar. Mahem rahā, a'ep pepyta we rī. Ame'ẽ ok ta pe pexo rahā, ame'ẽ rok pe jō pepyta. Amō amō ok ta pe peho rahā, aja pema'ema'e tī.

¹² Amō ta rok pe pexe peho rahā, kuja pepandu: "Mā peja pehē rehe Tupā usak katu" aja.

¹³ Pe, ame'ẽ rok wyr pe har ta pandu: "Ko pejur katu" aja. Pehē po ke pyhyk katu pehē ngi rahā, ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu ta.

—Pe, ame'ẽ rok wyr pe har ta hok pe pehē ke muxe tar ym rahā, ame'ẽ ta rehe Tupā hury ym ta.

¹⁴ Hok pe amō ta pehē ke muxe ym rahā, peho rahā, pehē py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor. (Tupā ke putar ym ame'ẽ ta ke ko, aja pemujekwa ngā pe tī.) Ok ta pe har ta pehē ke putar ym rahā, aja pemujekwa tī. Pehē py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor tī. (Aja rahā, ame'ẽ ok ta pe har ta ke Tupā putar ym tī, aja pemujekwa ngā pe tī.)

¹⁵ —Ko ihē apandu pehē pe. Yman rahā ngā ke Tupā mupyrara ta. Sondo ok ta pe har ta ke Tupā mupyrara ta. Ngomo ok ta pe har ta ke Tupā mupyrara ta tī. Ame'ẽ ta 'ar koty te we pehē rehe hendi ym ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara ta. Ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke putar ym ame'ẽ

ta ke a'e mupyrara ta tī — aja awa py mokōi sawa'e ta pe Jesu pandu.

*Pehē ke amō ta mupyrara ta
(Matéu 24.9; Mak 13.9-13; Ruk 21.12-17; 1 Petu 4.12-16)*

16 A'e pandu tī:

—Pehendurahā! Jundéu awa ta kota pehē ke ihē amondo axo. Amō amō ta Tupā je'ēha putar ym tī. Parahy ta. So'o jarō, ame'ēja saka. A'erehe pesak katu peho. Mā peja pesak katu kȳ! Pehē riki peparahy ym tī.

17 Pesak katu kȳ. Pehē ke amō ta pyhyk ta. Pe, kapitā ruwa kota pehē ke raho ta. Pehē rehe har je'ē je'ē hū ta. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehē ke raho ta tī. A'ep pehē rehe har je'ē je'ē hū ta tī. So'o pirer pu'i pe pehē ke pirok ta tī.

18 —Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe kapitā keruhū ruwa kota pehē ke amō ta raho ta tī. Pehē rehe har a'eta je'ē je'ē hū ta. Pe, mahy ta. Kapitā ruwa kota aja tī. Pehē ke mupyrara ta tī. Arahā myrandu katu ke pepandu ta a'eta pe. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pepandu ta tī.

19 Kapitā ta ruwa kota pehē ke pyhyk raho rahā: "Ma'e ke jande japandu ta my? Myja me'ē jande japandu ta my?" aja pekwa pekwa ym pexo tī. Arahā ma'e pepandu ta ame'ē ke pehē pe Tupā mujekwa ta.

20 Arahā pepandu rahā, pehē je'ēha aja ym ta. Anī. Tupā'ā muwyr ame'ē je'ēha ke pepandu ta. Jande pái keruhū I'ā ke muwyr ta pehē pe.

21 —Arahā amō ke kapitā pe imu pandu ta: "Ko Jesu kota har ke. Ejukwa" aja pandu ta. Ipái ta aja tī. Kapitā pe ta'yr ta ke raho ta tī. "Ko Jesu kota har ta ke. Ejukwa" aja ta tī. Ipái ta ke ta'yr ta raho ta tī. "Ko Jesu kota har ta ke. Ejukwa" aja ta tī.

22 Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe upa amō ta parahy ta. Ihē rehe tapijar te'e we pejurujar katu rahā, Tupā namō pexo katu ta.

23 Pehē ke ok ta pe har ta mupyrara rahā, amō ok ta pe pejan peho.

Apandu katu pehē pe. Upa katu te ok ta rupi peho. Ame'ē upa rahā, ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

24 —Pesarahā! Jumu'eha 'ar kota te we mu'eha katuha. Te'e paraky ame'ē 'ar kota te we ijar katuha tī.

25 A'erehe mu'eha aja jumu'eha ixo rahā, katu tiki tī. Ijar aja te'e paraky ame'ē ixo rahā, katu tiki tī. Pehē riki aja tī. (Ihē riki mu'eha aja. Pehē riki jumu'eha ta.) Ihē rehe har amō ta pandu: "Nde riki Satana" aja naī. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, ihē 'ar kota te we pehē rehe har ma'e jaxer ai ame'ē ke amō ta pandu ta — aja Jesu mujekwa. Awa py mokōi jumu'eha ta pe mujekwa.

Sawa'e ta ngi pekyje ym. Tupā ngi pekyje.

(Ruk 12.2-7)

26-28 Awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu tī:

—Pehē ke amō ta mupyrara ta. Anī. Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehē pe ihē apandu ame'ē ke amō ta ukwa ym. Yman rahā upa ame'ē ke amō ta pe pepandu pandu ta. Upa amō ta ukwa ta. Ma'e ke rehe pehē jō pehendu ame'ē ke amō ta pe pemujekwa ta. Apo ma'e kanim aja ixo ame'ē ke upa mujekwa ta amō ta pe. Amō ta ukwa ym ha rupi pekwa ame'ē ke upa pemujekwa ta a'eta pe tī.

—Pesarahā! Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehē ke a'eta jukwa rahā, ame'ē jō riki. Pehē'ā ke marā ka ym mahyha. Tupā anī. Pekyje ingi. Pehē ke a'e jukwa rahā, amō we tī. Mupyraraha renda pe pehē ke a'e mupyrara ta. A'erehe pekyje ingi.

29-31 —Mokōi ma'ewyra ra'yr rehe amō muhepy rahā, peteñ tamatarer pu'a ra'yr muhepy. Pe, ame'ē ma'ewyra ra'yr rehe har Tupā usak katu. Jande pái keruhū pandu ym rahā, ma'ewyra ra'yr manō ym ta. (Aja rahā, kuja mujekwa katu. Ma'ewyra ra'yr 'ar kota te we pehē rehe jande pái keruhū usak katu.) Pehē aja tī. Pehē ākā rehe pehē'a

ih̄. Ame'ē hetaha ke a'e ukwa katu. (Ame'ē ke ukwa rahā, upa katu te pehē rehe har a'e ukwa katu t̄i, aja mujekwa katu. A'erehe pehē rehe Tupā usak katu te we ta, aja mujekwa katu t̄i) – aja Jesu pandu.

*Kirisutu rehe har ukwa katu ame'ē ta rehe har
(Ruk 12.8-9; 2 Timo 1.8)*

³² A'e pandu t̄i:

—Mupyrara ame'ē ta namō amō ixo rahā, kuja pandu: “Jesu kotoyhar ke ih̄” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ih̄ riki apandu ta t̄i: “Ih̄ kotoyhar te ke a'e” aja ih̄ pái keruhū pe ih̄ apandu ta. (Aja rahā, ame'ē ke ih̄ pái keruhū putar katu t̄i.) Ywatehar ke a'e.

³³ Pe, mupyrara ame'ē ta namō amō ixo rahā, kuja pandu: “Ih̄ anī. Jesu ke ih̄ akwa ym. Ixotyhar ym ih̄” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ih̄ apandu ta t̄i: “Peme'ē anī. Ih̄ akwa ym peme'ē. Ih̄ kotoyhar aja ym a'e” aja ih̄ pái keruhū pe ih̄ apandu ta. (Aja rahā, ame'ē ke ih̄ pái keruhū putar ym t̄i.) Ywatehar ke a'e — aja Jesu pandu.

*Ianam ta jumai ta ame'ē rehe har
(Ruk 12.51-53; Ruk 14.26-27)*

³⁴ A'e pandu t̄i:

—Kome'ē ywy keruhū pe har ta jumai mai ixo. Ame'ē ke ih̄ amuputu'u ajur, aja pekwha my? Anī. Aja ym ajur. Ih̄ ajur, a'erehe amō amō ta jumai mai ta.

³⁵ Ipái ta ih̄ rehe jurujar katu, a'erehe ta'yr ta je'ē je'ē hū ta. (Huwajan ta aja saka ta.) Imāi ta ih̄ rehe jurujar katu, a'erehe imembyr kūjā ta je'ē je'ē hū ta t̄i. (Huwajan ta aja saka ta t̄i.) Ixawa'e māi ta ih̄ rehe jurujar katu, a'erehe imembyr reko ame'ē ta je'ē je'ē hū ta t̄i. (Huwajan ta aja saka ta t̄i.)

³⁶ Ih̄ rehe amō jurujar katu rahā, hok wyr pe har ta je'ē je'ē hū ta. (Huwajan ta aja saka t̄i.) Amō ruwanjan 'ar kotoy te we katu ym ha.

³⁷ —Ipái rehe amō ipy'a katu, ame'ē 'ar kotoy te we ih̄ rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ih̄ kotoyhar te a'e. Imāi rehe

aja t̄i. Ipy'a katu t̄i. Pe, i'ar kotoy te we ih̄ rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ih̄ kotoyhar te a'e t̄i. Ta'yr rehe aja t̄i. Tajyr rehe aja t̄i. Ame'ē ta 'ar kotoy te we ih̄ rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ih̄ kotoyhar te a'e t̄i.

³⁸ Ih̄ kotoyhar aja amō ixo rahā, ame'ē ke amō ta jukwa tar katu. Ame'ē ngi kyje ym rahā, ih̄ kotoyhar aja ixo ta.

³⁹ Amō riki ih̄ kotoyhar wan ta. A'erehe ame'ē ke amō ta jukwa tar katu. A'erehe ih̄ rehe jurujar tar ym. Hijar, a'erehe jukwaha ke amō muputu'u. A'erehe a'e ixo we tipe. Ame'ē ke Tupā putar ym. Inamō ixo ym ta. Aja ih̄ t̄i. Aputar ym t̄i. Amō riki ih̄ rehe jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Jurujar katuha ke hijar ym. Aja rahā, Tupā namō a'e ixo katu ta. Uhā te hū aja a'e ixo ta — aja Jesu pandu.

*Ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ta
(Matéu 25.34-40; Mak 9.41; Juā 13.20; Emberéu 13.1-3; 3 Juā 5-8)*

⁴⁰ A'e pandu t̄i:

—Ih̄ rehe har pepandu pandu peho. A'erehe pehē pe amō pandu: “Ih̄ rok pe pepyta katu” aja. Aja pehē ke hok pe muxe katu rahā, ih̄ ke a'e muxe katu, ame'ēja saka t̄i. Tupā ke a'e muxe katu t̄i, ame'ēja saka t̄i. Ih̄ ke Tupā muwyr.

⁴¹ Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ko, aja amō ukwa. A'erehe hok pe a'e muxe katu. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ta ipe. Tupā je'ēha pandu ame'ē pe ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ta ipe. Aja ok jar pe a'e muwyr ta t̄i. Juja katu te muwyriha ke. “Ko sawa'e katu” aja amō ukwa. A'erehe hok pe ame'ē sawa'e ke muxe katu rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ta ipe t̄i. Sawa'e katu ame'ē pe ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ta ipe. Aja ma'e katu ame'ē ke ok jar pe Tupā muwyr ta t̄i. Juja katu te muwyriha ke.

⁴² Pesarahā! Kuja pekwa katu pexo. “Ko Jesu kotoyhar ke” aja amō ukwa. A'erehe jyngwéi rahā, kúi pe y rysā

me'ẽ ipe. (Aja rahā ipy'a katu ehe aja mujekwa.) Aja rahā y me'ẽha pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā riki muwyr ta tī – aja Jesu pandu.

11

Jesu kota sawa'e ta ke Juā mujahukiha mondo (Ruk 7.18-35)

¹ Awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu upa pandu rahā, ame'ẽ ok ta ngi a'e oho. Hake rupi amō ok ta ihī. Ame'ẽ rupi a'e mu'e oho.

² Kyndaha pe Juā mujahukiha ixo. Upa ma'e Jesu ma'ema'e ame'ẽ rehe har hēndu rahā, sawa'e ta ke a'e mondo, Jesu pe. Inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta ke Juā mondo.

³ Ame'ẽ ta uhyk rahā, Jesu pe pandu:

—“Amō sawa'e uwyr ta” aja jande pe Juā pandu. Nde riki ame'ẽ sawa'e ke my? Ame'ẽ ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? Emujekwa katu jande pe — aja Jesu pe sawa'e ta pandu.

⁴ Jesu pandu:

—Juā kota pejywyr peho. Pesak ramō ame'ẽ ke upa pepandu ipe. Pe-hēndu ame'ẽ ke upa pepandu ipe tī.

⁵ Kuja. “Eha ym te ame'ẽ ke apo ma'e ke rehe usak katu tī. Wata ym te ame'ẽ ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ẽ namō ixo ame'ẽ ta ke apo upa ka'ẽ oho ipe tī. Ma'e hēndu ym te ame'ẽ ta apo ma'e hēndu katu tī. Manō ame'ẽ ta kwera katu uhem tī. Pyrara ixo ame'ẽ ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī.

⁶ Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo.” Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Hā! Japandu ta jaho kȳ — aja sawa'e ta.

(Ahy ame'ẽ ta ke Jesu mukatu. Manō ame'ẽ ta ke mukwera tī. Aja rahā, a'e riki Kirisutu. “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ẽ ke a'e aja mujekwa katu.)

⁷ Juā muwyr ame'ẽ ta jywyr oho ixo rahā, Juā rehe har amō ta pe Jesu pandu:

—Amukwehe awa nixói te ame'ẽ pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'ẽ rehe pesak peho my? Anī. Aja ym Juā. Pyrātā a'e. Pahar amō kota sawa'e ukwaha ke mondo ym a'e.

⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke namō ixo. Ame'ẽ sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'ẽ ke namō ixo ame'ẽ ta kapitā keruhū rok rehe jō ixo. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te aja ym namō ixo.)

⁹ Ihē pe pepandurahā! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke rehe pesak peho my? A'e riki. Pesarahā! Ihē apandu pehē pe. Ymanihar Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta 'ar kota te we Juā katuha. (A'rehe Juā rehe pehēndu katu ta me'ẽ te'e.)

¹⁰ Juā rehe har kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī. Kuja Ta'yār rehe har Tupā pandu:

“Ne ndutar kota myrandu raho ame'ẽ ke ko ihē amondo py.

Nde ereho tate rahā, amō ta py'a ke ihē kota a'e riki muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'ẽ mondo py ame'ẽ ke Juā.)

¹¹ —Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar kota te we Juā katuha ke. Apo amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'ẽ ta ixo. Myrandu katu ymanihar Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Juā pandu ame'ẽ ke 'ar kota te we katuha. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'ẽ ta Juā 'ar kota te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta ukwa ym ame'ẽ ta ke, aja pekwaha naī. Anī. Ame'ẽ ta katu te, aja Tupā pe.

¹² Myrandu ke Juā pandu pandu. “Ixoty pehē py'a ke pemuruwak rahā, Tupā pandu ta: ‘Ihēma'e ta ke pehē’ aja Tupā pandu” aja Juā pandu. Pe, Tupā kota hetu ipy'a ke muruwak. Apo ihē apandu ame'ẽ ke rehe amō

ta heta te hū jurujar katu tī. Putar katu hū tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke muruwak katu.

¹³ Juā uwyr ym rahā we, upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu tī. Myja me'ē Tupā kotyhar aja muruwak ta my? Ame'ē rehe har pandu pandu. Aja Moise je'ēha mujekwa tī.

¹⁴ Ame'ē ta je'ēha rehe pejurujar tar katu rahā, kuja pekwa ta. Juā riki Eri. Eri riki uwyr ta kȳ, aja yman amō mupinim. Juā riki ame'ē Eri aja saka.

¹⁵ Pekwa tar katu rahā, pehendu apo.

¹⁶ —Ihē ke putar ym ame'ē ta riki kurumī ra'yr ta aja saka. Jumusaráihā ke a'eta mujā. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu:

¹⁷ “Jande rury katuha ke jajyngar tipe. Pepurahái ym. Japyaiha jajyngar tipe. Pejixi'u ym” aja wajar ta pe.

¹⁸ Hur ym kurumī ra'yr ta. Aja riki ihē ke putar ym ame'ē ta tī. Juā uwyr rahā, amō amō rahā, ma'e u'uha ke a'e hijar. Kawī ke a'e u'u ym te tī. Pe, ehe har amō ta pandu: “Ipy'a rehe ājā ihē ame'ē ke a'e. Katu ym a'e” aja naī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hur ym ehe. (Jumusaráihā wajar saka.)

¹⁹ —Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko ihē ajur rahā, upa ma'e ke ihē a'u. Ma'e a'uha ahijar ym. Kawī ihē a'u tī. Pe, ihē rehe har amō ta pandu: “Pesak eherahā! Ma'e u'u hū ame'ē ke a'e. Kawī ngi ka'u ame'ē ke a'e” aja naī. Amō we tī. “Ma'e jaxer ame'ē ta rehe katu ame'ē ke a'e. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta rehe katu ame'ē ke a'e tī. Katu ym aja” aja riki naī. Tupā muwyr ame'ē ke ihē, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hur ym ihē rehe. (Jumusaráihā wajar saka.)

—Pesarahā! Tupā rehe amō jurujar katu rahā, Tupā riki upa ma'e ke ukwa katu, aja amō ukwa. Pe, ixotyhar aja a'e jumuruwak ta — aja Jesu pandu.

Jesu ke amō amō ok ta pe har ta

putarym

(Ruk 10.13-15)

²⁰ Amō amō ok ta pe marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu tipe. Heta hū ma'ema'e tipe. A'ep pe har ta hijar ym ma'e ke. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ym. Tupā koty ipy'a ke muruwak ym. A'erehe a'ep pe har ta rehe har Jesu pandu:

²¹ —Korasī ok ta pe har ta! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta. Mesái ok ta pe har ta aja tī! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta te hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e, ame'ē ke ymanihar Tir ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'ē ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Tatimbuk ke iākā rehe ombor ta tipe tī. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tī. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.)

²² —Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Mupyrara ta tī. Ame'ē ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tī.) Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tī.)

²³ —Kapana'ū ok ta pe har ta tī. “Jande anī. Katu te jande” aja pekwaha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mumba ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pehē pyter pe ihē ama'ema'e katu tipe. Aja ymanihar Sondo ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, ame'ē ok ta apo ixo ta tipe tī.

²⁴ Pehē pe ihē apandu katu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē 'ar koty te we Kapana'ū ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tī) — aja Jesu pandu.

*Pehē py'a ke ihē amuhury ta
(Ruk 10.21-22)*

²⁵ Arahā Jesu pandu:

—Papa! Sawa'e te nde! Ywa ke nde eremujā. Kome'ẽ ywy keruhū aja tī. Nde eremujā tī. Ihē amu'e ame'ẽ ke paper rehe jumu'e ym ame'ẽ ta pe nde eremujekwa katu. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja apandu nde pe. “Jakwa katu jande” aja ukwa ame'ẽ ta pe anī. Nde eremujekwa ym tī. “Upa jande jajumu'e” aja ukwa ame'ẽ ta pe anī tī. Nde eremujekwa ym tī.

²⁶ Aja riki nde ereputar ame'ẽ ke uhyk riki. Papa! Katu aja — aja ipái keruhū pe Jesu pandu.

²⁷ Jumu'eha ta pe Jesu pandu tī:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái keruhū muwyr. Ta'yur ke ihē. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu. Aja ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu. Pe, ihē aputar ame'ẽ ta pe ehe har ihē amujekwa katu. Aja rahā, ame'ẽ ta ukwa katu ta ehe har tī.

²⁸ —Pehē ramūi ukwaha ke pehendu tipe. Hātā riki ame'ẽ pema'eha. Pehē re'ō, ame'ẽja saka tī. A'erehe ihē koty pejur. Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta.

²⁹ Ihē apandu ame'ẽ ke pema'e. Hātā ym ame'ẽ pema'ema'eha. A'erehe ihē namō pejumu'e katu. Hātā ihē aje'ẽ ym ta. Ihē katu. A'erehe ihē namō pejumu'e katu. Aja rahā, pehē py'a ke ihē amuhury katu ta.

³⁰ Ihē apandu ame'ẽ ke pema'e rahā, hātā ym riki ame'ẽ pema'eha. Ihē amu'e ame'ẽ ke pema'e rahā, ame'ẽ hātā ym tī — aja Jesu pandu.

12

*Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rehe
har*

(Mak 2.23-28; Ruk 6.1-5)

¹ Heta ym ukwer rahā, ahúi aja me'ẽ ty rupi Jesu wata ixo. Jumu'eha ta namō wata ixo. Arahā jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Jumu'eha ta myahy riki. A'erehe ahúi aja me'ẽ ke

a'eta po'ok. (Ame'ẽ ke ipo pe kamyrik. Aja pirer ke ombor.) Pe, u'u ixo.

² Ame'ẽ rehe parise ta usak. Pe, Jesu pe pandu:

—Anī. Katu ym u'uhā. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ẽha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³ (Amō rehe pyrara usak ta me'ẽ te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ẽ ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ẽ ta ma'eha ke Tupā je'ẽha rehe pesak riki.

⁴ Ma'e u'u ame'ẽ ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ixe oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'ẽ ke u'u. Ame'ẽ mbeju Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'ẽja saka. Pa'ita jō ame'ẽ ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. Katu ym. A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Ndawi ta pa'i ta ym. Aja Moise je'ẽha rehe hendu ym.)

⁵ —Amō we tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te pa'i ta paraky ixo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe paraky ixo. Putu'uha 'ar rahā, paraky rahā, katu ym, aja Moise je'ẽha rehe pesak. Pa'i ta paraky riki. Ame'ẽ katu pehē pe. A'erehe: “Mā peja pa'i ta paraky” aja pepandu.

⁶ —Ko amujekwa pehē pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu. I'ar koty te we amōma'e katuha kohī. Ihē riki ame'ẽ. (A'erehe ihēma'e jumu'eha ta ma'eha katu.)

⁷ Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī. (Tupā pandu:)

“Ihē rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pehē rymba ke pehapy tipe. Upa ukwái tipe. Arapuharan ra'yr ke ame'ẽ. Ame'ẽ ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe pepyrara pesak. Ame'ẽ ke ihē aputar katu” aja panduha ihī.

—Ame'ẽ pinīha ke pekwa rahā, ma'e katu ame'ẽ ke amō ta ma'ema'e ta. Ame'ẽ ta pe: “Pehē katu ym” aja pepandu ym ta tipe.

⁸ Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur ame'ẽ ke ihē. A'erehe jundéu awa tama'e putu'uga 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ẽ ke ihē riki apandu katu — aja Jesu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ẽ ke Jesu mukatu
(Mak 3.1-6; Ruk 6.6-11)

⁹ A'engi a'e oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixe oho.

¹⁰ A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ẽ ke a'e. Amō sawa'e ta ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Jesu pe a'eta pandu:

—Putu'uga 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'ẽ ke amō mukatu rahā, katu ym, aja Moise je'ẽha mujekwa my? — aja ipe.

¹¹⁻¹² Jesu pandu:

—Anī. Katu, aja mujekwa. Pe-sarahā! Pehē ngi har amō riki arapuharan namō ixo. Putu'uga 'ar rahā, ywykwar pe ame'ẽ u'ar rahā, ame'ẽ ke hykýita muhem riki. (Ame'ẽ ke paraky te'e, aja pekwa.) Arapuharan riki katu. Sawa'e riki arapuharan 'ar koty te we katuha. A'erehe putu'uga 'ar rahā amō ta rehe amō pyrara usak rahā, katu te tiki, aja Moise je'ẽha mujekwa — aja Jesu.

¹³ Pe, sawa'e pe a'e pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja ipe.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Wajar aja katu oho.

¹⁴ A'engi parise ta uhem oho. Pe, a'eta jupandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa ta — aja parise ta jupe.

Tupāma'e miasu ke

¹⁵ A'e ke amō ta jukwa tar katu, aja Jesu ukwa rahā, ame'ẽ renda ngi oho. Kapana'ū ok ta rake ngi oho. Heta ngā haikwer rupi oho tī. Upa ahy ixo ame'ẽ ta ke a'e mukatu.

¹⁶ Pe, ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu. Ihē Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke ihē. Ame'ẽ ke ngā pe pepandu ym — aja Jesu.

¹⁷ Aja ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu rahā, yman Tupā pandu, ame'ẽ pan-duha uhyk. Je'ẽha ke Isai mupinim.

¹⁸ Ta'yr rehe har Tupā pandu: “Ko ihēma'e miasu ke. Ihē kotyhar aja ajo'ok. Ihē apy'a katu ehe. Ihē ke a'e muhury katu tī.

Ihē'ā ke ihē amuwyr ta ipe. Upa awa ta pe ihē rehe har a'e pandu ta.

¹⁹ Hātā a'e pandu ym ta ngā pe. Je'ẽ je'ẽ ym ta tī. Awa rape rupi hātā a'e je'ẽ je'ẽ ym tī.

²⁰ Amō pitu te'e ame'ẽ ta pe wewe katu ma'e ke a'e ma'e ta. Pyrātā ym ame'ẽ ta rehe a'e pyrara usak ta tī. Aja tapijar te'e we a'e ixo ta. Aja rahā, myrandu katu ke upa ngā ukwa katu ta.

²¹ Pe, ehe har amō ta mujekwa. A'erehe upa amō ta ukwa katu ta ehe har tī” aja Tupā pandu ame'ẽ ke Isai mupinim.

*Jesu rehe har. Satana rehe har tī
(ājā ramūi a'e.).*

(Mak 3.20-30; Ruk 11.14-23)

²² Ajame'ẽ ke eha ym te ame'ẽ ke amō ta werur ipe. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe eha ym te. Ame'ẽ je'engai tī. Pe, ame'ẽ ke Jesu mukatu rahā, ma'e ke sawa'e pandu katu tī. Upa ma'e ke rehe usak katu tī.

²³ Ahy ixo ame'ẽ ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ẽ ke a'e! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke nahā my? Jaharō hū ehe ame'ẽ ke — aja amō ta pandu.

²⁴ Ame'ẽ ke parise ta hendu rahā, pandu:

—Anī. Aja ym. Satana riki pyrātāha ke muwyr ipe, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja riki naī.

²⁵ Ame'ẽ ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'ẽ ke Jesu ukwa katu, a'erehe a'eta pe pandu:

—Anī. Aja ym. Ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te. (Ājā ramūi a'e.)

Pesarahā! Ihē amujekwa ta. Ywy pe har ta amō kqty kqty jy'ar. Pe, jumai mai ngā juehe rahā, pahar jumumba ta ngā juehe riki. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok ta pe har ta aja tī. Ok wyr pe har ta aja tī. Amō kqty kqty jy'ar, pe, jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.)

26 Aja ājā ta jumai mai a'eta juehe rahā, Satana kqty har ta amō kqty kqty ixo, aja mujekwa. Aja rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe. (A'erehe ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te.)

27 Ājā ramūi riki ihē pe pyrātāha ke muwyr, a'erehe ājā ta ke ihē amuhem amondo, aja pepandu naī. Pesarahā! Ājā ta ke ihē amuhem amondo. Pehē kqtyhar ta aja tī. Ājā ta ke muhem mondo tī. Aja rahā, awama'e pyrātāha namō muhem mondo my? Satanama'e pyrātāha namō my? Anī. Aja ym. Aja rahā, ihē aja tī. Satanama'e pyrātāha namō aja ym ihē tī. A'erehe pehē je'ēha pejawy te'e aja pehē kqtyhar ta mujekwa katu pehē pe.

28 Pesarahā! Ihē pe Satana pyrātāha ke muwyr ym te. Tupā'ā riki ihē pe pyrātāha ke muwyr. A'erehe ājā ta ke amuhem katu amondo. Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja pekwa katu ta me'ē te'e. Peharō katu pexo ame'ē ke ihē.

29 —Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim oho rahā, sawa'e pyrātā ame'ē jywa ke a'e mujere ta pukwar py. A'engi sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē riki tī. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha ke ihē riki amuputu'u aja ihē amujekwa.)

30 —Ihē kqtyhar aja amō ixo ym rahā, ihē namō jumai ame'ē ke a'e. Tupā kqty ihē namō ngā ke amō mujy'ar ym rahā, ame'ē riki amō kqty ihē ngi muhāi mondo a'e. Tupā ruwanj kqty mujy'ar mondo.

31 Ko ihē apandu pehē pe. Ma'e ka'u

te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr katu. Juru ai ehe rahā, ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr katu tī. Tupā'ā rehe juru ai rahā, ame'ē rehe marā ka ym Tupā ipy'a jywyr iha.

32 Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe har katu ym amō pandu rahā, ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Tupā'ā rehe har katu ym amō pandu rahā, ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta. Apo jywyr ym te ta. Yman rahā, jywyr ym te ta tī — aja Jesu pandu.

Ma'eywa rehe har (Ruk 6.43-45)

33 A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y riki hury katu rahā, i'a hū ta. Ma'eywa'y hury ym rahā, i'a ym ta. A'erehe i'a hū rahā, ma'eywa'y riki katu aja amō ukwa katu.

34 Parise ta! Mbói aja saka pehē! Katu ym ame'ē ta ke pehē, a'erehe mbói aja saka. Ma'eywa'y katu ym aja saka pehē. A'erehe katu ame'ē ke ihē ama'ema'e, ame'ē rehe har: "Mā! Katu tiki" aja pepandu ym te. Pehē py'a pe peka'u te'eha ke pekwa pekwa pexo. A'erehe ame'ē ke pepandu rahā, ma'e jaxer ame'ē ke pepandu.

35 Sawa'e katu ame'ē ke ipy'a pe katu ame'ē ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahā, katu ame'ē ke pandu katu. Sawa'e katu ym ame'ē ke ipy'a pe ma'e jaxer ame'ē ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahā, ma'e jaxer ame'ē ke pandu. Pehē parise ta katu ym, a'erehe ma'e katu ym ame'ē ke pepandu. (Ma'eywa'y katu ym, ame'ēja saka pehē.)

36 —Yman rahā ngā ke Tupā mupyrara rahā, upa ma'e jaxer ame'ē ke amō pandu, ame'ē ke Tupā mujekwa ta. Pe, a'e mupyrara ta. Upa katu te amō tama'e panduha ke a'e mujekwa ta.

37 Ma'e pepandu ame'ē ke Tupā ukwa ta. Pe, mupyrara ta. "Nde katu ym" aja a'e pandu rahā, a'e mupyrara hū ta. "Nde katu" aja a'e pandu rahā, mupyrara ym ta. A'erehe myja me'ē

pepandu apo, ame'ẽ ke pekwa pekwa katu pexo. (Katu ame'ẽ ke jõ pepandu katu) — aja Jesu pandu.

Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ke rehe

*Amō ta usak tar katu
(Mak 8.11-12; Ruk 11.29-32)*

³⁸ Ajame'ẽ ke Moise je'eha mu'e ame'ẽ ta uhyk uwyr. Parise ta uhyk uwyr tī. Upa ame'ẽ ta Jesu pe pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ema'e apo. Jasak ta. (Aja rahā, nde ke Tupā muwyr, aja jakwa katu ta) — aja ipe.

³⁹ Jesu pandu:

—Anī. Pehē ruwa kotoy ama'e ym ta. Mā! Tupā rehe har pekwa ym te. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ẽ ta ke pehē tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ama'ema'e katu. Ame'ẽ ke rehe pesak tar katu. Anī ta. Pesarahā! Jon riki Tupā je'eha pandu ame'ẽ ke a'e. Yman pira keruhū pusu rehe Jon túi. (Manō ym.) A'erehe uhem ingi rahā: “Ihē ke Tupā muwyr” aja Jon mujekwa ngā pe. Jon aja ihē tī. Aja jõ ihē amujekwa ta pehē pe tī. Amanōha ngi akwera katu ahem rahā, ihē ke Tupā muwyr, aja amujekwa ta. (Pira keruhū pusu ngi Jon uhem, ame'ẽja saka ihē tī.)

⁴⁰ Pira keruhū pusu pe Jon túi. Mokōi ukwer rahā, a'ep túi. Aja ihē amanō rahā, mokōi aker rahā, itak-war keruhū pe ihē rete pete'e túi. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ihē ajur.

⁴¹ —Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'ẽ ke rehe a'eta hēndu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Tupā kotoy ip'a muruwak mondo. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, kuja pandu ta: “Jesu je'eha rehe pehēndu ym. Katu ym pehē” aja apo ihē ke putar ym ame'ẽ ta pe pandu ta. Jon pandu ame'ẽ ke rehe Nini ok ta pe har ta hēndu katu. Pesarahā! Ko ihē axo. Jon 'ar kotoy te we ihē katuha. Anī. Ihē je'eha rehe pehēndu ym. (A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta.)

⁴² —Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā amō kūjā pu'am ta. Kapitā keruhū kūjā ke a'e. Pepaite ngi Saromā mu'e ame'ẽ ke rehe hēndu uwyr kwe. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, ame'ẽ kūjā pandu ta: “Jesu je'eha rehe pehēndu ym. Katu ym pehē” aja apo ihē ke putar ym ame'ẽ ta pe pandu ta. Pepaite ngi kūjā uwyr. Amō wata oho rahā, heta ukwer. Warahy jurukwā kotoy ngi uwyr. Iapyr kotoy ngi. Ukwa katuha namō ma'e Saromā mu'e ame'ẽ ke rehe kūjā hēndu uwyr. Pesarahā! Ko ihē axo. Saromā 'ar kotoy te we ihē akwa katuha. Anī. Pehēndu ym ihē je'eha rehe. A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta — aja parise ta pe Jesu pandu.

*Ājā ta jywyr uwyr
(Ruk 11.24-26)*

⁴³ A'e pandu tī:

—Amō py'a ngi ājā uhem oho rahā, awa nixói te ame'ẽ rupi wata wata ixo. Putu'aha renda ke kekar tipe ixo. Mahem ym.

⁴⁴ A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihē ahem ajur. Ame'ẽ pe ajywyr ta aho. Ihē rok aja saka ihē pe” aja jupandu jupe. Pe, jywyr oho. Pe, uhyk rahā, hok pe nixói amō. Upa peir katu amō. Upa mukatu. Aja saka ip'y'a ke.

⁴⁵ Ame'ẽ ke rehe usak rahā, amō ājā ta rehe oho piām. Awa po wajar mokōi hetaha muhyk. Ame'ẽ ta riki i'ar kotoy te we jaxer ai ame'ẽ ta ke a'eta. Pe, muhyk rahā, sawa'e py'a rehe a'eta ixe oho tī. A'erehe ame'ẽ sawa'e māte jaxer te apo 'y. Ājā pe-te'i ixo rahā, katu ym. Apo heta ihī, a'erehe i'ar kotoy te we jaxeriha — aja parise ta pe Jesu pandu.

(Aja awa tī. Juehe ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anī. Tupā rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ẽja saka. A'erehe i'i atu we rahā, ymanihar aja jywyr. Pe, jywyr rahā, i'ar kotoy te we jaxeriha aja ixo ta.)

Jesu māi rehe har. Imu ta rehe har tī.
(Mak 3.31-35; Ruk 8.19-21; Emberéu 2.11-13)

⁴⁶ Ngā pe Jesu pandu pandu uī rahā, imāi uhk uwy. Imu ta uhk uwy tī. Hukwen rake soroka pe a'eta pyta. Pe, amō pe pandu:

—Jesu namō japandu tar katu. Epandu eho — aja imāi ta.

⁴⁷ [A'erehe amō pandu Jesu pe:
—Esarahā! Soroka pe ne māi i'āi.
Ne mu ta i'āi tī. Ne namō pandu tar katu — aja riki.]

⁴⁸ Pe, Jesu pandu:
—Awa riki ihē māi my? Awa riki ihē mu ta my tī? — aja a'eta pe pandu.

⁴⁹ Pe, jumu'eha ta koky ijywa ke mupuku. Pe, pandu:

—Pesarahā! Ko riki ihē māi. Ko riki ihē mu ta tī.

⁵⁰ Ihē pái keruhū riki ywa pe har ke. A'e putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mu aja saka. Ihē rendyr aja saka tī. Ihē māi aja saka tī — aja Jesu pandu.

13

Ma'e ra'ī ke muhāi ame'ē rehe har
(Mak 4.1-9; Ruk 8.4-8)

¹ Ame'ē wera rahā, ame'ē ok ke Jesu hijar oho. Ypa rymy'y rehe uhk oho. A'ep wapyk. Pe, ngā ke mu'e uī.

² Heta ngā juramā jy'ar ehe. Heta te hū. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho. Ame'ē pe wapyk. Ypa rymy'y rehe ngā pu'am u'am.

³ Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē ke ngā pe Jesu pandu uī. Kuja riki:

—Ma'e ra'ī ke amō sawa'e muhāi oho.

⁴ Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. Ame'ē ke ma'ewyra u'u uwy. Upa u'u.

⁵ Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ywy katu ame'ē ke ta'yr mi a'ep. Pe, ha'ī hywōi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywōi.

⁶ Pe, warahy haku rahā, i'y manō. Hapo ipyp oho ym, a'erehe upa te'e manō.

⁷ Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym, a'erehe i'a ym.

⁸ Amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihī. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹ Ame'ē upa rahā, a'e pandu:
—Pehē pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e — aja riki.

Myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu

(Mak 4.10-12; Ruk 8.9-10)

¹⁰ I'i we Jesu rehe jumu'eha ta uhk rahā, pandu ipe:

—Ngā pe nde erepandu pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja nde erepandu. Ma'erehe my? — aja ipe.

¹¹ Jesu pandu:
—Apo amō koky Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihē pe. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. (A'erehe myja me'ē ma'e ke my aja apandu pandu.)

¹² Amō ukwa wan rahā, amō we ukwaha ke Tupā muwyr ta ipe. Aja rahā, upa a'e ukwa. (Ukwa tar katu, a'erehe muwyr ta ipe.) Ta'yr te mi amō ukwa rahā, ame'ē ta'yr te mi ukwaha ke Tupā mukanim ta ingi. (Ukwa tar ym, a'erehe mukanim ta ingi.)

¹³ Myja me'ē ma'e ke my aja ngā pe ihē apandu. Ma'erehe my? Kuja riki. A'eta ma'ā tipe. Usak ym ma'e ke. A'eta hendu tipe. Ukwa ym riki.

¹⁴ A'erehe yman Isai pandu aja uhk. Kuja riki ame'ē:
“Peme'ē ta Tupā je'ēha rehe hendu hendu tipe. Ukwa ym riki.

A'eta usak usak tipe. Ukwa ym ma'e ke.

15 Iākā riki ianam rāi, a'erehe pyhyk ym. Ukwa ym.
Ipyakwar ke kynda, ame'ēja saka. Hendu tar ym.
Eha ke jupyk tī, ame'ēja saka tī. Usak tar ym.
Upa aja ym rahā, upa ma'e ke usak ta.
Upa ma'e ke rehe hendu katu ta. Upa ma'e ke ukwa katu ta.
Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak ta.
Aja rahā, ipy'a ke Tupā mujywyr ta a'eta rehe" aja Isai pandu.

16 —Pehē anī. (Pehē riki ihēma'e jumu'eha ta ke.) Upa ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pesak. Upa ihē apandu pandu ame'ē ke rehe pehendu tī. A'erehe jetehar te ke pekwa katu riki. A'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē.

17 Ko apandu pehē pe. Ihē rehe pesak. Aja ihē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu te riki. A'eta usak ym. (Pesak, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē.) Ihē je'ēha rehe pehendu. Aja ihē je'ēha rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta hendu tar katu te tī. A'eta hendu ym. (Pehendu, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē) – aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī jytyam ame'ē rehe har Jesu mujekwa

(Mak 4.13-20; Ruk 8.11-15)

18 A'e pandu tī:

—Pehendu katu! Myja me'ē ma'e ra'ī my aja ihē apandu ngā pe. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe.

19 Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē ke a'e putar katu. "Ihēma'e a'e" aja a'e pandu. Ame'ē rehe har amō hendu tipe. Ukwa ym. Ame'ē riki ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar, ame'ēja saka. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. Pe, ājā ramūi uhyk rahā, ame'ē ke a'e upa mukanim ingi. (Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ēja saka.)

20 —Ita ty rupi amō ma'e ra'ī u'ar. Ame'ē riki kuja saka. Tupā je'ēha rehe hendu rahā, hury katu tipe. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.)

21 Ame'ē Tupā je'ēha ke ipy'a pe pyta ym. Hury wan riki. Tupā je'ēha rehe a'e jurujar katu, a'erehe ame'ē ke amō ta mupyrara rahā, pahar jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ēja saka.)

22 —Juruwe ty rupi amō ma'e ra'ī u'ar. Ame'ē riki kuja saka. Tupā je'ēha rehe amō hendu tipe. Ima'e ixoha rehe har a'e ukwa ukwa ixo. "Ma'e ihē a'u ta my? Ma'e ihē amunde ta my?" aja ukwa ukwa ixo. Tamatarer ke a'e matyr tar katu hū tī. A'erehe upa Tupā je'ēha ke mukanim, ame'ēja saka. Upa harái riki. (A'erehe ma'e i'a ym ame'ēja saka.) Aja rahā amō we Tupā rehe har ukwa tar ym.

23 —Wwy katu, ame'ē pe amō ma'e ra'ī u'ar. Ame'ē riki kuja saka. Tupā je'ēha rehe hendu. Pe, upa ukwa katu. Aja rahā, amō hymbo rehe i'a katu. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu te hū tī. Hymbo rehe i'a heta ihī, ame'ēja saka) – aja Jesu mujekwa jumu'eha ta pe.

Ahúi aja me'ē ran rehe har

24 Amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Apo apandu ta pehē pe. Yman rahā, upa katu te ngāma'e ma'ema'eha ke Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Jaxer ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē riki kuja saka. Kupixa pe ma'e ra'ī katu ame'ē ke sawa'e jytyam, ahúi aja me'ē ra'ī ke.

25 Amō pytun rahā, amō ta ukwer rahā, kupixa pe sawa'e ruwajan uhyk oho. Pe, ahúi aja me'ē pyter pe ahúi aja me'ē ran ra'ī ke jytyam. Pe, oho.

26 Ahúi aja me'ē tiha oho. Pe, hymbo uhem tate rahā, ahúi aja me'ē ran tiha oho tī.

²⁷ Ame'ẽ ke miasu ta usak rahã, ijar koky uhyk oho. Pandu ipe: "Sa'e! Nema'e kupixa pe ma'e raĩ katu ame'ẽ ke jande jajytym. Myja me'ẽ ahúi aja me'ẽ ran uhem my?" aja ijar pe.

²⁸ Miasu ta pe ijar pandu: "Ihẽ ruwajan riki jytym" aja ijar pandu. Miasu ta pandu: "Ahúi aja me'ẽ ran ke jande jahykyi ta jaho my? Aja nde ereputar my?" aja.

²⁹ "Anĩ. Ahúi aja me'ẽ ran ke pehykyi pemuhem rahã, ahúi aja me'ẽ'y ke pehykyi pemuhem ta my tĩ. Juja katu te saka.

³⁰ A'erehe mā peja ihĩ. Ahúi aja me'ẽ namõ ahúi aja me'ẽ ran pyta. Ahúi aja me'ẽ itawa ym rahã, mā peja ihĩ. Itawa rahã, parakyha ta pe ihẽ apandu ta: 'Ahúi aja me'ẽ ran ke pemondok py. Pekakwar. Pe, upa hapy. Upa rahã, ahúi aja me'ẽ ke pemondok tĩ. Pe, ame'ẽ ke matyriha renda pe pematyr' " aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

Amõ ma'e raĩ rehe har (mosata raĩ)

(Mak 4.30-32; Ruk 13.18-19)

³¹ Amõ myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã kokyhar ta ixo. Ame'ẽ riki kuja saka. Kupixa pe ma'e raĩ ta'yir te mi, ame'ẽ ke sawa'e jytym. Mosata raĩ ke.

³² Amõ ma'e raĩ wyr koky te we ta'yriha ame'ẽ. Ame'ẽ hywõi. I'y tiha te hũ oho rahã, kupixa pyter pe tiha te ame'ẽ ke a'e. Myra aja tihaha, a'erehe ma'ewyra riki haity mujã ehe. Hãkã rehe mujã — aja pandu.

(Aja rahã, Jesu pandu py rahã, Tupã kokyhar ta heta ym te. Ma'e raĩ ta'yir te mi, ame'ẽja saka. I'i atu te rahã, ixotyhar ta heta te hũ ta. I'y tiha te hũ, ame'ẽja saka, aja mujekwa.)

Ma'e mupururukiha rehe har

(Ruk 13.20-21)

³³ Amõ myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã kokyhar ta ixo. Ame'ẽ riki kuja saka.

Ahúi aja me'ẽ ku'i pe ma'e mupururukiha ke kũjã mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahã, upa ahúi aja me'ẽ ku'i pururuk hũ — aja pandu.

(Aja rahã, Jesu pandu py rahã, Tupã kokyhar ta heta ym te. I'i atu te rahã, heta te hũ, aja mujekwa.)

Myja me'ẽ ma'e ke my aja Jesu pandu. Ma'erehe my?
(Mak 4.33-34)

³⁴ Ngã pe myja me'ẽ ma'e ke my aja jõ Jesu pandu pandu.

³⁵ Aja rahã, yman Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ, aja me'ẽ uhyk. Kuja riki: "Ngã pe ma'e ke ihẽ apandu pandu rahã, myja me'ẽ ma'e ke my aja ihẽ apandu ta.

Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã, ame'ẽ ngi har ma'e ke amõ ukwa ym. Ame'ẽ ke ihẽ apandu pandu ta ngã pe" aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. Ame'ẽ panduha uhyk apo 'y.

Ahúi aja me'ẽ ran rehe har Jesu mujekwa

³⁶ Ngã ke Jesu hijar. Pe, hok pe ixe oho. Jumu'eha ta jõ uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ahúi aja me'ẽ ran rehe har nde erepandu. Ame'ẽ ke jande pe emujekwa katu — aja ipe.

³⁷ Jesu pandu:

—Ko awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ma'e raĩ katu ame'ẽ ke sawa'e jytym. Ihẽ riki ame'ẽ sawa'e ke.

³⁸ Kupixa riki kome'ẽ ywy keruhũ aja saka. Ma'e raĩ katu ame'ẽ riki Tupã kokyhar ta aja saka. Ahúi aja me'ẽ ran riki Satana kokyhar ta aja saka.

³⁹ Ahúi aja me'ẽ ran raĩ ke sawa'e ruwajan jytym. A'e riki Satana. (Ãjã ramüi a'e.) Itawa rahã, ijar matyr. Ame'ẽ riki 'ar rehe angaha uhyk. Parakyha ta riki Tupã je'ëha rahoha ta ke.

⁴⁰ Ahúi aja me'ẽ ran ke parakyha ta kakwar. Pe, hapy. Aja riki 'ar rehe angaha uhyk ta rahã, (Satana kokyhar ta ke mujy'ar ta tĩ.) Kuja.

41 Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta ke ihē amondo ta. Parakyha ta aja amondo ta. Kome'ē ywy keruhū pe ihē amondo ta. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Amō ta pe ngā pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'erahā!" aja. Aja pandu ame'ē ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta tī.

42 Pe, upa mujy'ar rahā, tata keruhū renda pe ombor ta. A'ep ahy te hū ta, a'erehe jixi'u hū ta. Ahy te hū, a'erehe hāi ke su'u su'u rāi.

43 Tupā kotyhar ta anī. Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta tī. Pe, jande pái keruhū koty hury katu te ta. Tupā ixo ame'ē pe hury katu te ta. Warahy hendy katu rahā, hury katu awa. Aja Tupā kotyhar ta hury katu te ta. Pehē pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e – aja Jesu pandu.

Kupixa pe ma'e katu ame'ē ke amo mahem

44 A'e pandu tī:

—Tupā ixo ame'ē pe amō oho tar katu te hū. Ame'ē riki kuja saka. Kome'ē ywy keruhū pe har kupixa pe tamatarer hū ke amō mukanim. Jytym riki. Ame'ē ke amō riki mahem. Pe, amō renda pe mutyryk. Jytym tī. Hury katu a'e. A'erehe upa ima'e ke a'e muhepy. Pe, ame'ē tamatarer pe kupixa ke ijar ngi a'e jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa – aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho tar katu te hū, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ē riki tamatarer keruhū 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Pero rehe har

45 Jesu pandu tī:

—Tupā ixo ame'ē pe amō oho tar katu te hū. Ame'ē riki kuja saka tī. Pu'yr aja ame'ē ke. Pero ke. Ituwyr ame'ē. Ma'e ra'ī jupu'a. Ame'ē ke amō sawa'e kekar. Kome'ē ywy keruhū

muhepyha renda rupi kekar kekar ixo. Katu te ame'ē ke kekar.

46 Pe, amō katu te ame'ē ke sawa'e mahem rahā, upa katu te ima'e ma'e ke muhepy. Pe, ame'ē tamatarer pe ame'ē pero ke jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa – aja Jesu.

(Aja rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho tar katu te hū, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ē riki pu'yr hepy te hū 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Kyhapari rehe har

47 A'e pandu tī:

—Yman rahā, ngā rehe har Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Ka'u te'eha ke ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Ame'ē riki kuja saka tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ypa pe kyhapari ke pira pyhykiha ta ombor ombor ixo. Upa ma'e pira ke a'eta pyhyk.

48 Kyhapari tyryhem rahā, ypa rymy'y rehe hykyi raho. Pe, wapyk rahā, pira ke amō koty koty matyr. Amō u'u katu ame'ē ke wasākā pe mou. U'u ym ame'ē ke ombor.

49 Ar rehe angaha uhyk rahā, aja ta tī. Tupā je'ēha rahoha ta ohoho. Pe, awa ta pyter ngi katu ym ame'ē ta ke a'eta mujy'ar. Katu ame'ē ta Tupā koty pyta ta.

50 Katu ym ame'ē ta anī. Tata keruhū renda pe ombor ta. (Ahy hū ta,) a'erehe jixi'u hū ta. (Ahy te hū ta,) a'erehe hāi ke su'u su'u riki – aja Jesu pandu.

Ma'e pyahu ame'ē ke. Ma'e kwehehar ame'ē ke tī.

51 Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Upa ame'ē ihē apandu ame'ē ke pekwa katu my? – aja.

—Upa jakwa katu – aja Jesu pe.

52 Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, kuja riki. Mu'eha ukwa katu ame'ē ke, aja saka. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta Tupā kotyhar ta aja jumuruwak rahā, ok jar aja saka. Matyriha renda pe ima'ehū namō ixo. Pe, ame'ē ngi ma'e pyahu ame'ē ke muhem. Ma'e kwehehar ame'ē ke

muhem tī. (Ame'ē riki ma'e ke mu'e, ame'ēja saka tī) — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Jesu rehe har jetehar te jumu'eha ta mu'e ta. Ame'ē riki ma'e pyahu, ame'ē ke muhem, ame'ēja saka. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jetehar te mu'e ta tī. Kwe-hehar ame'ē ke muhem, ame'ēja saka tī. Aja Jesu mujekwa katu jumu'eha ta pe.)

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym
(Mak 6.1-6; Ruk 4.16-30)

⁵³ Myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu upa pandu rahā, ame'ē ok ngi oho.

⁵⁴ Hekoha pe a'e jywyr oho, Nasare ok ta pe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Hindu ame'ē ta pandu:

—Mā! My riki ukwa katuha pyhyk my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Mā! Jande aja awa te'e a'e tī. Myja ame'ē ke ma'ema'e my? (Jakwa ym tī.)

⁵⁵ Myra rehe ma'eha ame'ē ra'yr Jesu. Mari membyr a'e. Imu ta kohī tī, jande rekoha pe. Tian. Jose amō tī. Jun amō tī. Simā amō tī.

⁵⁶ Upa hendyr ta jande rekoha pe ixo tī. My ngi upa ima'e ukwa katuha ke a'e pyhyk my? (Jande jakwa ym) — aja Jesu rehe har pandu.

⁵⁷ A'erehe Jesu ke a'eta putar ym. (A'erehe a'eta pe Jesu pandu:)

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke upa amō ok ta pe har ta putar katu. Hekoha te pe har ta anī. Putar ym. Katu ym aja usak ehe. Ianam ta aja tī. Katu ym aja usak ehe tī. (Aja ihē ke ihē rekoha pe har ta putar ym tī) — aja Jesu.

⁵⁸ Awa te'e a'e, aja jō a'eta ukwaha naī. A'erehe a'ep pe har ta jurujar ym ehe. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta a'e ma'e ym. (Aja a'e ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja Jesu mujekwa tar ym a'ep pe har ta pe.)

Juā mujahukiha manō ame'ē rehe har

(Mak 6.14-29; Ruk 9.7-9)

¹ Jesu ke amō ta putar ym. Arahā Jesu ma'ema'eha rehe har Ero hendu. A'e riki ngariréi ywy pe har tama'e kapitam.

² Inamō ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke manōha ngi Tupā mukwera katu muhem tī. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu — aja Ero ukwaha naī.

³⁻⁴ Amukwehe te kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'ē imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

—Peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym tiki — aja Ero pe pandu.

Ame'ē panduha ke Erondi putar ym. A'erehe Ero pe kūjā pandu:

—Kyndaha pe Juā ke ekynda eraho — aja ixawa'e pe.

A'erehe sonda ta pe Ero pandu:

—Juā ke pepyhyk peho. Pepukwar, pe, kyndaha pe pekynda peraho — aja riki.

⁵ A'e ke Ero jukwa ta tipe. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke aja jundéu awa ta ukwa katu. Juā ke jukwa rahā, jundéu awa ta parahy ta. A'erehe Ero kyje. Jundéu awa ta ngi kyje. A'erehe jukwa ym we rī.

⁶ (Pe, jukwaha angaha rehe uhyk 'y.) Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ē u'ariha ke ukwa ukwa uī ngā. A'erehe huryha amō ta mujā. Arahā Erondi membyr riki purahái. Imembyr kūjā ke. Ame'ē rehe Ero usak rahā, hury katu.

⁷ (A'erehe kūjātāi pe a'e pandu:)

—Ma'e ke nde ereputar ame'ē ke nde pe ihē ame'ē ta. Jete katu te atu ihē apandu. Ihē ame'ē ta nde pe. Jete katu te atu ihē apandu ym rahā, mā peja Tupā ihē ke jukwarahā! — aja Ero pandu.

8 Pe, kūjātāi pe imāi pandu: “Juā ākā ke epandu ipe, Ero pe” aja. A'erehe kūjātāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja Ero pe.

9 Ame'ẽ ke rehe Ero hendu rahā, pyai riki. Juā ke jukwa tar ym, a'erehe pyai tipe. A'e pandu ramō: “Ma'e ke nde ereputar ame'ẽ ke ihē ame'ẽ ta nde pe” aja kūjātāi pe. Ame'ẽ ke rehe upa inamō ixo ame'ẽ ta hendu tī. Panduha aja ma'e ym rahā, huxī ta. A'erehe sonda ta pe pandu:

—Kūjātāi putar ame'ẽ ke pema'e peho — aja Ero.

10 A'erehe sonda ta ke kyndaha pe mondo. Pe, a'eta Juā ākā ke mondok ingi.

11 Ita paratu 'ar pe iākā ke sonda ta werur. Pe, kūjātāi pe me'ẽ. Ame'ẽ ke imāi pe kūjātāi raho. (A'erehe Juā manō te, aja Erondi ukwa katu 'y.)

12 Juā namō jumu'e ixo ame'ẽ ta kyndaha pe oho. Hete ke raho ingi. Pe, jytym raho. Upa rahā, Jesu pe a'eta pandu oho. “Juā ke sonda ta jukwa” aja Jesu pe pandu oho.

5.000 hetaha ta pe ngā mi'u ke Jesu me'ẽ
(Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17; Juā 6.1-14)

13 “Juā ke amō ta jukwa” aja Jesu hendu rahā, jarusu keruhū pe opor oho. Y ruwái rehe oho. Awa nixói te ame'ẽ pe oho. Jesu oho ame'ẽ ke rehe ngā hendu. A'erehe ok ta ke hijar, pe, awa rape rupi wata oho. Jesu oho, a'ep a'eta oho tī.

14 Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, heta ngā rehe Jesu usak. Pyrara a'e usak ngā rehe. Pe, ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu.

15 Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Ka'aruk te apo. Ko awa nixói te ame'ẽ ke ko. Ngā ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja Jesu pe.

16 A'e pandu:

—Anī. Ame'ẽ ke pehē atu peme'ẽ ngā pe. Aja rahā, a'eta oho ym ta — aja Jesu.

17 Jumu'eha ta pandu:

—Mbeju ke awa po wajar peteñhar upa jō kohī. Pira ka'ẽ mokōi jō kohī tī. Marā ka ym ngā rehe uhykiha.

18 —Ame'ẽ ke ihē pe perur — aja Jesu.

19 Ngā pe Jesu pandu:

—Kāpī 'ar pe upa pewapyk — aja.

Pe, mbeju awa po wajar peteñhar upa a'e pyhyk, mokōi pira ka'ẽ namō. Ywa rehe a'e ma'ā. Pe, pandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

Pe, mbeju ke a'e mopok. Ame'ẽ ke jumu'eha ta pe me'ẽ. Pandu:

—Ngā pe peme'ẽ me'ẽ peraho — aja Jesu.

20 Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ẽ ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Wasākā kuja, awa py mokōi hetaha a'eta matyr.

21 Upa ngā u'u. Sawa'e ta u'u. Kūjā ta u'u tī. Ta'yn ta u'u tī. Sawa'e ta jō hetaha manga rahā, 5.000 sawa'e ta hetaha.

*Y'ar rupi Jesu wata te'e
(Mak 6.45-52; Juā 6.15-21)*

22 Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Hok pe ngā ke ihē amujywyr ta amondo axo rahā, ypa ruwái rehe peho. Jarusu keruhū pe peho. I'i atu rahā we, ihē aho ta kȳ — aja riki.

23 Jarusu keruhū pe jumu'eha ta opor oho. Pe, oho ingi. Pe, amō ta pe pandu:

—Pehē rok pe pejywyr peho — aja ngā pe.

Upa ngā hijar oho rahā, ywy'ā 'ar pe jeje Jesu oho. Tupā namō a'e pandu pandu oho. Pytun ramō rahā, a'ep jeje a'e ihī.

24 Arahā, ypa pyter pe jarusu keruhū ihī. Ywytuhu juwapi uwyr ehe. A'erehe y kotok nupā hū ehe.

25 Sapukái je'ẽ tate rahā, Jesu uhyk uwyr ixo a'eta rehe. Y 'ar rupi a'e pyrū oho ixo.

26 Ame'ẽ ke rehe jumu'eha ta usak rahā, mukahem hū ingi. Kuja pandu:

—Ājā riki peme'ẽ — aja ukwaha naī. Ahem hū tī.

27 Pahar a'eta pe Jesu pandu:

—Anī. Ihē te'e ko. Pemukahem ym ihē ngi! Pehē py'ahu te'e — aja Jesu.

28 Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Nde te rahā, ihē pe epandu: "Y'ar rupi ihē koty ejur" aja epandu — aja Jesu pe.

29 —Ejur! — aja Jesu ipe.

Pe, jarusu keruhū ngi Petu uhem oho. Pe, y'ar rupi Jesu koty a'e wata we oho tipe.

30 Ywytu keruhū jupeju hū. Ame'ẽ ke a'e ukwa rahā, kyje a'e ingi. A'erehe y pe a'e jypypyk. Hātā pandu:

—Sawa'e! Ihē ke epyhyk! — aja Jesu pe.

31 Pahar ipo ke Jesu pyhyk. Pandu ipe:

—Mā! Tapijar te'e we nde erejuru-jar katu ta me'ẽ te'e. Ma'erehe ihē rehe nde erejuru-jar ym my? Katu ym aja — aja Jesu pandu.

32 Jarusu keruhū pe a'eta mokōi opor oho. Pe, ywytu-hu ke putu'u.

33 Jarusu keruhū pe jumu'eha ta ihī. Jesu rehe a'eta py'a ke moī moī katu. A'eta pandu:

—Jetehar te riki. Tupā ra'yr nde — aja jumu'eha ta.

Jenesare ywy pe ahy ixo ame'ẽ ta ke Jesu mukatu

(Mak 6.53-56)

34 Ypa ke a'eta aha oho rahā, Jene-sare ywy pe uhyk oho.

35 A'ep pe har ta usak ehe rahā, pandu:

—Ko Jesu uhyk uwyr — aja.

A'erehe ame'ẽ renda juramā rupi amō ta pandu oho:

—Jesu pete'e ixo. Upa ahy ixo ame'ẽ ta ke peraho ipe — aja.

A'erehe Jesu pe ahy ixo ame'ẽ ta ke ngā werur.

36 Jesu pe ngā pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ẽ ta pyhyk. Mā peja

mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja riki.

Pe, ima'e mundeha ke pyhyk ame'ẽ ta upa katu te katu oho.

15

Jundéu ramūi je'ẽha rehe har

(Mak 7.1-13)

1 Ajame'ẽ ke parise ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi Jesu rehe uhyk uwyr. A'eta pandu ipe:

2 —Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ẽ ke rehe nema'e jumu'eha ta hendlu ym my? Ame'ẽ ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym riki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

3 Pe, parise ta pe Jesu pandu:

—Pehē tī. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe pehendlu ym tī. Pe, pehē atu pemu'e ame'ẽ ke rehe pehendlu katu. Katu ym aja.

4 Tupā pandu:

“ ‘Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī’ ” aja riki.

—Amō we tī:

“ ‘Papa! Nde jaxer’ aja amō pandu rahā, ame'ẽ ke jundéu awa ta jukwa ta me'ẽ te'e.

‘Māi! Nde jaxer’ aja pandu rahā, aja tī. (Aja rahā, ipái ta rehe ipy'a ym, ame'ẽja saka.) Ame'ẽ ke jukwa tī’ aja Tupā pandu.

5 —Apo amō koty pemu'e. Ma'e ke pehī. Ame'ẽ namō ipái ta rehe usak katu ta me'ẽ te'e. Anī. “Ko Tupāma'e apo 'y. Tupā pe ihē ame'ẽ ta, ame'ẽja saka. A'erehe pehē pe ihē ame'ẽ ym ta apo 'y” aja ipái ta pe.

6 Aja rahā, ame'ẽ namō ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Aja rahā, Tupā pandu ame'ẽ ke rehe pehendlu ym. “Nde pái rehe epy'a katu” ame'ẽ rehe pehendlu ym. Anī. Pehē pemu'e ame'ẽ ke rehe pehendlu katu. Katu ym aja.

7 Parise ta! Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta! Mokōi pekwaha perekō ame'ẽ ta ke pehē! Yman pehē rehe har Isai

mujekwa. Ame'ẽ riki jetehar te ke. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

⁸⁻⁹ "Peme'ẽ ta riki ihē pe pandu: 'Ne jō riki katu te me'ẽ ke' aja tipe. Anī. Hendu ym ihē je'ēha rehe. Ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī ym tī.

Hamūi ta je'ēha ke a'eta mu'e ixo. Kome'ẽ riki Tupā je'ēha aja a'eta mu'e naī" aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

—Aja riki pehē tī. (Tupā je'ēha rehe pehendu ym tī) — aja parise ta pe Jesu pandu. Moise je'ēha mu'e ame'ẽ ta pe pandu tī.

Ma'e mujaxeriha rehe har (Mak 7.14-23)

¹⁰ Ngā pe Jesu pandu:

—Se pehē pejur. Pehendurahā! Aja rahā, pekwa katu ta. Ipo kutukiha rehe har amujekwa ta.

¹¹ Ma'e ke juru pe amō moī. Ipo pe moī. Ame'ẽ ke amō py'a ke mujixer ym. Anī. Ma'e ke amō pandu ame'ẽ ke juru ngi uhem, ame'ēja saka. Ame'ẽ riki ipy'a jaxeriha ke mujekwa katu — aja ngā pe.

¹² Pe, jumu'eha ta jō uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Parise ta pe ymanihar Tupā je'ēha ke nde erepandu ramō. Arahā nde rehe a'eta parahy riki. Ame'ẽ ke nde erekwa my? — aja Jesu pe.

¹³ A'e pandu:

—A'e tī. Akwa riki. Pesarahā! Ihē pái keruhū riki ywatehar a'e. Parise ta mu'e ame'ẽ ke ma'eywa'y aja saka. Ma'eywa'y ke ihē pái keruhū jytym ym rahā, ame'ẽ ke a'e hykýi muhem ta. (Aja rahā, parise ta mu'e naī, ame'ẽ ke upa a'e mukanim ta, aja mujekwa.)

¹⁴ Ame'ẽ parise ta rehe har pekwa pekwa ym pexo. Eha ym te ame'ẽ tama'e kapitā ta ke a'eta. Eha ym te, ame'ēja saka riki. Eha ym te ame'ẽ ke amō eha ym te ame'ẽ hykýi raho rahā, mokōi riki janāha pe oho ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁵ Amō py'a ke mujixer, ame'ẽ rehe har Petu pandu:

—Ma'e amō u'u ame'ẽ ke rehe har nde erepandu. Ame'ẽ ke jande pe emujekwa katu. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁶ Jesu pandu:

—Mā! Amō ta aja pekwa ym my tī.

¹⁷ Pekwa ta me'ẽ te'e. Amujekwa ta. Ma'e ke amō juru pe moī rahā, ame'ẽ ke u'u. Pe, pusu pe oho. A'engi ka'a rahā, uhem tī.

¹⁸ Pe, ma'e ke jurukwar ngi uhem rahā, ame'ẽ riki ma'e pandu, ame'ēja saka. Aja rahā, ipy'a ngi muhem, ame'ēja saka. Ame'ẽ riki amō ke jaxeriha mujekwa.

¹⁹ Ipy'a pe upa ma'e ka'u te'eha ke ukwa ukwa ixo. Pe, ukwa ukwa ixo ame'ẽ ke a'e ma'ema'e tī. Ko amō ke jukwa tar katu. Amō kūjā rehe ka'u te'e tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Amō ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar katu tī. Amōma'e ke mukanim tar katu tī. Te'e pandu tar katu tī. Amō rehe juru ai tar katu tī. Upa aja ukwa ukwa ixo rahā, ame'ẽ ke ma'ema'e ta tī. Katu ym aja.

²⁰ Upa ame'ẽ riki amō ke mujixer ai. Ipy'a ke juhyk ym, aja ixo. Hamūi ta mu'e, aja ipo ke amō kutuk ym ha namō ma'e ke u'u rahā, ame'ẽ ke amō py'a jaxeriha mujekwa ym — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Jundéu awa aja ym ame'ẽ jurujar katu ehe (Mak 7.24-30)

²¹ A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namō. Pe, amō ywy pe oho. Tir ok ta rake ame'ẽ pe oho. Sinō ok ta rake ame'ẽ ywy tī.

²² Ame'ẽ ywy pe har uhyk uwyr ehe. Kūjā ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ke a'e. Hekoha te riki amō ywy ke. Kanaā ywy ke. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke nde. Pyrātāha namō nde erexo, a'erehe ihē membyr ke nde eremukatu katu, aja akwa katu. A'erehe ihē rehe epyrara esak! Ihē membyr py'a rehe ājā ihī, a'erehe māte ixo — aja kūjā pandu.

²³ Jesu pandu ym te ipe. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Imembyr emukatu. Pe, emondo sengi. Jande raikwer rupi kūjā wata ixo. Mutyapu hū riki. Jixi'u hū riki — aja Jesu pe.

24 A'e pandu:

—Jundéu awa ta pe jō ihē ke Tupā mondo, a'erehe ihē amukatu tar ym. Jundéu awa aja ym kūjā. Jundéu awa ta riki arapuharan ta kanim, ame'ēja saka riki. Tupā ke hijar oho, a'erehe kanim oho, ame'ēja saka — aja Jesu.

25 Ame'ē ke rehe kūjā hendu rahā, uhyk uwyr ehe. Ipynarāi pe wapyk uī. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu ipe:

—Sa'e! Ihē rehe epyrara esak. Ihē membyr emukatu — aja Jesu pe.

26 A'e pandu:

—Ta'yn ta mi'u ke jawar ta pe ombo rrahā, katu ym — aja kūjā pe. (Aja rrahā, jundéu awa tama'e ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe me'ē rrahā, katu ym, aja Jesu mujekwa.)

27 Kūjā pandu:

—Sa'e! Ame'ē riki jetehar te ke. Anī we rī. Ijarma'e myrapē 'ar ngi u'ar ame'ē ke jawar ta u'u riki — aja ipe. (Aja rrahā, jawar aja ma'e katu ame'ē ke rehe kūjā harō ta, aja mujekwa katu.)

28 Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ihē rehe nde erejurujar katu te. Ne membyr ke ihē amukatu ame'ē ke nde ereputar. Ame'ē ke ihē ama'e ta kȳ — aja ipe.

Arahā imembyr upa katu oho 'y.

Heta ngā ke Jesu mukatu

29 A'engi Jesu oho tī. Ypa rymy'y rake rupi wata ixo. Ngariréi ame'ē ypa ke. Pe, ywy'ā rehe jupir rrahā, wapyk.

30 Heta ngā uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta werur. Wata katu ym ame'ē ta ke werur tī. Eha ym te ame'ē ta ke aja tī. Werur ipe tī. Ipy pyrātā ame'ē ta ke aja tī. Je'engai ame'ē ta ke aja tī. Werur ipe tī. Heta ahy ixo ame'ē ta ke werur ipe. Jesu py rake mou. Pe, upa ame'ē ta ke a'e mukatu.

31 Je'engai ame'ē ta pandu pandu katu. Ipy pyrātā ame'ē ta wata katu tī. Wata katu ym ame'ē ta wata katu tī. Eha ym te ame'ē ta upa ma'e ke rehe ma'ā katu tī. Ma'e ke rehe usak katu tī. Upa aja ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu te hū! — aja riki.

Pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja Tupā pe.

Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī. Ame'ē Tupā pe ngā pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja.

4.000 hetaha ma'e ke u'u (Mak 8.1-10)

32 Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur pehē! Pesarahā! Peme'ē hetaha ame'ē ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. Hok pe amujywyr amondo rrahā, myjahyha ixangwer ym. Ngā mi'u ke ihē ame'ē ym rrahā, hok pe amujywyr tar ym amondo — aja.

33 Jumu'eha ta pandu ipe:

—Se awa nixói te ame'ē pe jande jaxo. Myja me'ē hetaha ame'ē ta pe ngā mi'u ke jame'ē ta my? My ngi jajo'ok ta my? — aja Jesu pe.

34 A'e pandu:

—Myja hetaha mbeju namō pexo my? — aja.

A'eta pandu:

—Kuja, awa po wajar mokōi hetaha kohī. Pira ka'ē ta'yri mi kohī tī — aja.

35 Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Upa pewapyk! Ywy rehe pe-wapyk — aja.

36 Pe, mbeju ke a'e pyhyk, pira ka'ē namō. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Jesu pandu.

Mbeju a'e mopok. Pira ka'ē mupen tī. Ame'ē ke jumu'eha ta pe me'ē me'ē. Pandu:

—Ngā pe peme'ē me'ē peraho — aja.

Pe, jumu'eha ta me'ē me'ē raho.

37 Pe, upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ē ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Kuja

wasākā, awa po wajar mokōi hetaha a'eta matyr.

³⁸ Sawa'e ta u'u. Kūjā ta u'u tī. Ta'yn ta u'u tī. Sawa'e ta hetaha ke jō amō manga rahā, kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha.

³⁹ Pe, ngā ke Jesu mujywyr mondo, hok pe. Pe, jarusu keruhū pe a'e opor oho, jumu'eha ta namō. Pe, amō ywy pe oho, Mangandā ywy pe.

16

Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e

*Ame'ē ke amō ta usak tar katu
(Matéu 12.39; Mak 8.11-13; Ruk
12.54-56)*

¹ Amō parise ta uhyk uwyr ehe, Jesu rehe. Moise je'eha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Johu ngā pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke mā peja ema'e. Ywa rehe ma'e ke ema'e. Nde erema'e rahā, nde ke Tupā muwyr aja jakwa katu ta — aja Jesu pe.

A'eta jurujar tar ym. Jesu jawy rahā, marā ka ym ma'eha rahā, a'e ke Tupā muwyr ym, aja ngā pe pandu ta tipe. A'erehe a'eta manga tipe.

² Jesu pandu:

—[Warahy wapyk tate rahā, pepandu: “Ywa riki pirā, a'erehe koñ warahy katu ta” aja.

³ Pytuniwe pepandu: “Ywa riki pirā. (Aman pihun tī.) A'erehe apo aman ukyr ta” aja. Mā! Aman ukyriha rehe har pekwa. Ywa rehe pesak rahā, pekwa. Ihē rehe har anī. Ihē ke Tupā muwyr ame'ē ke pekwa ym. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē ke rehe pesak tipe. Anī. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke ihē aja pekwa ym.]

⁴ Mā! Katu ym pehē. Tupā rehe har pekwa ym tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē ke rehe pesak tar katu. Anī. Ihē amujesak ym ta pehē pe. Kuja jō ihē amujekwa ta pehē pe. Yman Jon pira keruhū pusu rehe

ihī. Mokōi a'ep ukwer. Pe, katu jywyr tī. Aja rahā, a'e ke Tupā mondo, aja mujekwa ngā pe. Aja ihē tī — aja Jesu pandu.

(Jon aja Jesu tī. Jesu manō te rahā, katu jywyr ta tī. Manōha ngi kwera katu uhem tī. Aja rahā, Jesu ke Tupā muwyr, aja mujekwa katu tī.)

Upa pandu rahā, parise ta ke Jesu hijar oho. Amō koty oho.

*Parise tama'e mupururukiha rehe
har* *(Mak 8.14-21)*

⁵ Jarusu keruhū pe ypa ruwái koty jumu'eha ta oho rahā, mbeju ke raho ym. Harái riki.

⁶ Pe, Jesu pandu:

—Pesak katu pe'am! Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Moise je'eha mu'e ame'ē tama'e ke aja tī. Pepyhyk ym tī — aja jumu'eha ta pe.

⁷ A'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju ke jande jarur ym, a'erehe aja Jesu pandu — aja pandu a'eta jupe.

⁸ A'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Mbeju ke peharái, ame'ē rehe har pepandu ym pexo. Mā! Pehē mi'u ke ihē riki ame'ē katu, ame'ē rehe pejurujar ym riki. Katu ym aja.

⁹ Pehē mi'u ke ihē ame'ē katu, pehē pe, ame'ē ke pekwa ta me'ē te'e. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar peteñhar upa ihē amopok. Pe, ihē ame'ē. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Pyta ame'ē ke heta wasākā pemutyryhem. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī.

¹⁰ Amō we tī. Kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar mokōi ihē amopok. Ihē ame'ē. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. Pyta ame'ē ke heta wasākā pemutyryhem tī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī.

¹¹ Mbeju rehe har ihē apandu ym riki. Mā! Ame'ē ke pekwa ym. Parise tama'e mupururukiha rehe pesak te'e kȳ. Sanduse tama'e mupururukiha rehe aja tī. Pesak te'e kȳ tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

12 Arahā jumu'eha ta ukwa katu. Mbeju ke mupururukiha amō moī. Ame'ē rehe har Jesu pandu ym, aja a'eta ukwa. Parise ta mu'e ame'ē ke mbeju mupururukiha aja saka. Ame'ē ta mu'e ame'ē ke rehe usak te'e kÿ. "Pejumu'e ym" aja mujekwa. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ke rehe aja tī. "Pesak te'e kÿ. Pejumu'e ym tī" aja a'eta ukwa tī.

*Jesu rehe har Petu pandu
(Mak 8.27-30; Ruk 9.18-21)*

13 Sesaréi Siri ok ta rake amō henda túi. A'ep Jesu oho. Arahā jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe har amō pandu rahā, myja pandu my? — aja.

14 A'eta pandu:

—Kuja amō ta: "Juā mujahukiha ke nde" aja je. Amō ta: "Eri nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke" aja je. Amō ta: "Jeremi nde" aja tī. Amō ta: "Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde" aja je — aja ipe.

15 Jesu pandu:

—Pehērahā! Myja me'ē ihē rehe har pekwa my? — aja.

16 Simā Petu pandu:

—Kirisutu nde. Tupā mu'am ame'ē ke nde. Tupā ra'yır ke nde. Tupā riki uhā te hū ame'ē ke a'e — aja ipe. ("Tupā mu'am ame'ē ke" aja pandu rahā: "Kapitā keruhū" aja mu'am, aja mujekwa katu.)

17 —Katu tiki, Simā. Juā ra'yır nde. Ihē rehe har jetehar te nde erekwa. Ame'ē ke kome'ē ywy keruhū pe har mujekwa ym nde pe. Anī. Ihē pái keruhū nde pe mujekwa. Ywa pe har a'e.

18 Petu! Ko apandu nde pe. Ita aja saka nde. Ihē rehe har nde erepandu, a'erehe amō amō we hū ngā ke ihē amu'e katu ta. (Aja rahā, ihē rehe a'eta jurujar katu ta.) Pe, a'eta manō tipe rahā, pyta ym ta. Yman rahā, kwera katu ta uhem tī.

19 Ihē je'ēha ke nde pe ihē amondo. Pe, ihē je'ēha rupi nde erepandu rahā, ihē rehe amō ta jurujar katu ta. Nde erepandu: "Peme'ē ema'e ym." Aja

rahā, ame'ē ma'eha ke Tupā putar ym tī. Nde erepandu: "Ere. Peme'ē katu." Aja rahā, ame'ē ma'eha ke Tupā putar tī — aja Jesu pandu.

20 Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym — aja Jesu.

*Jesu ke amō ta mupyrara ta
(Mak 8.31-33; Ruk 9.22)*

21 Arahā har jumu'eha ta pe Jesu mujekwa katu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta me'ē te'e. Ihē ke jundéu awa tamūi ta mupyrara hū ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Mupyrara hū ta ihē ke tī. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, mahapyrihar wera rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja riki.

22 Jumu'eha ta ngi Jesu ke Petu hykýi raho. Pe, pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Aja ym ta. Nde ke amō ta jukwa ym ta. Tupā putar ym aja — aja Jesu pe naī.

23 Pe, Petu kotoy Jesu uwak. Pandu ipe:

—Mā! Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja saka. Eho ihē ngi. Nde erekwa erekwa exo, ame'ē ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde eremupyta tar katu naī. Katu ym aja — aja ipe.

*Jesu kotoyhar ta ke
(Mak 8.34-9.1; Ruk 9.23-27)*

24 Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Pe, ihē namō oho.

25 Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: "Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē" aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo.

26 Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke

amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha. Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e.

²⁷⁻²⁸ —Ywa ngi ihē ajywyr ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē pái keruhū katuha namō ajywyr ta. Tupā je'eha rahoha ta namō ajywyr ta. Arahā ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e katu rahā, ame'ē pe ihē ame'ē hū ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e we mi rahā, ame'ē pe ihē ame'ē we mi ta tī. Aja myja me'ē amō ma'ema'e, aja ihē ame'ē ta ipe.

—Ko apandu katu pehē pe. Se amō ta ixo. Ihē riki kapitā keruhū, aja a'eta usak ta kÿ. Ame'ē ke usak ym rahā we, manō ym we ta rī — aja Jesu pandu.

17

Amō koty Jesu uwak (Mak 9.2-13; Ruk 9.28-36)

¹ Awa po wajar peteī ukwer rahā, ywy'ā keruhū 'ar pe Jesu jupir oho. Petu ke a'e raho tī. Tian amō tī. Imu amō tī. Her Juā. A'eta jō oho.

² A'eta usak ixo ehe rahā, amō koty Jesu uwak. Warahy hendyha aja huwa ke hendy. Ima'e mundeha riki ituwyr te tī. Hendy hū.

³ Pe, Moise ta rehe mahapyr jumu'eha ta usak. Jesu namō Moise pandu pandu u'am. Eri amō tī.

⁴ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande ja'am. Katu tiki. Nde ereputar rahā, xipa ihē amujā ta. Mahapyr amujā ta. Nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, pepyta we ta rī) — aja riki.

⁵ Ame'ē ke Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha hendy ame'ē ke jupyk. Pe, ame'ē ngi panduha uwyr:

—Ko riki ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē ke a'e muhury katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pe-hendu katu — aja.

⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hindu rahā, mukahem riki. Pe, ywy rehe u'ar oup. Ywy koty huwa ke ihī.

⁷ Mahapyr sawa'e ta rehe Jesu uhyk uwyr. Ipo ke mujar Petu ta rehe. Pe, pandu:

—Pepu'am! Pekyje ym ingi! — aja.

⁸ A'erehe a'eta ma'ā tī. Nixói awa. Jesu rehe jō a'eta usak.

⁹ Ywy'ā keruhū ngi wyjy uwyr ixo rahā, Jesu pandu:

—Pesak ramō ame'ē ke amō ta pe pepandu ym te. Moise ta namō ihē apandu ame'ē ke. Manōha ngi ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem. Arahā jō pepandu katu — aja.

¹⁰ (Eri rehe Petu ta usak ramō,) a'erehe Jesu pe pandu:

—Nde riki Kirisutu. Nde ndutar koty Eri riki uwyr py, aja Moise je'eha mu'e ame'ē ta pandu. Ma'erehe aja pandu my? Eri uwyr ym rī — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Anī. Eri upa uwyr. Ihē Kirisutu. Ihē ndutar koty Eri riki uwyr py ixo. Ngā pe pandu pandu, aja rahā, ihē rehe ngā jurujar katu ta. Aja upa ma'e ke a'e mukatu ta.

¹² Ko pehē pe ihē apandu. Eri uwyr riki. Ngā ukwa ym ehe har. A'eta putar, aja a'e ke a'eta mupyrara. Jukwa riki. Aja ihē ke ngā mupyrara ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur — aja Jesu pandu.

¹³ Pe, jumu'eha ta ukwa katu. Eri te rehe har pandu ym. Anī. Eri rehe har Jesu pandu rahā, Juā mujahukiha rehe har pandu. Juā riki Eri aja tī, aja jumu'eha ta ukwa.

Kurumī ra'yr ke Jesu mukatu (Mak 9.14-29; Ruk 9.37-43)

¹⁴ Ywy'ā keruhū ngi jywyr rahā, heta ame'ē ta koty Jesu ta jywyr oho. Uhyk rahā, amō sawa'e uhyk ehe, Jesu rehe. Ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hindu katu ehe aja mujekwa.)

¹⁵ Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ihē ra'yr rehe epyrara esak. Manō manō a'e ixo. Aja rahā, tata pe a'e u'ar. Amō rahā, y pe a'e u'ar.

16 Nema'e jumu'eha ta pe ihē ra'yṛ ke ihē arur tipe. Mukatu ym a'eta – aja sawa'e pandu.

17 Jesu pandu a'eta pe:

—Mā! Pejurujar ym! Katu ym pehē! Pehē namō aja te'eha ihē axo ym ta. Aja te'eha pejurujar ym ha ihē aputar ym. Kurumī ihē pe erur – aja ipe.

18 Ājā pe Jesu hātā pandu. Arahā ājā uhem oho ingi. Pe, kurumī katu u'am.

19 Pe, Jesu pe jumu'eha ta jō pandu oho. Heta ame'ē ta nixói rahā, pandu oho. Kuja:

—Ma'erehe ājā ke jande jamuhem ym jamondo my? – aja Jesu pe.

20 A'e pandu:

—Tupāma'e pyrātāha rehe pejurujar katuha uhyk katu ym. Ko apandu pehē pe. Tupā rehe amō jurujar katu rahā, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e ra'ī riki ta'yr te mi, mosata ra'ī ke. Ame'ē ta'yriha saka, ta'yr mi jurujar katu ehe rahā, peme'ē ywy'ā rehe pepandu: “Sengi paite etyryk echo!” aja. Aja rahā, tyryk ta. Aja upa ma'e ke pema'e ta.

21 [Peme'ē kurumī py'a rehe ājā ihī. Ame'ē ke amō muhem mondo rahā, Tupā namō pandu pandu. Ma'e u'ha ke hijar hijar tū. Aja jō rahā, ājā ke pemuhem katu ta pemondo] – aja Jesu pandu jumu'eha ta pe. (“Ywy'am” aja pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

*“Ihē amanō ta” aja Jesu pandu tī
(Mak 9.30-32; Ruk 9.43-45)*

22 Ngariréi ywy pe Jesu namō jumu'eha ta jy'ar uwyr. Arahā Jesu pandu:

—Awa ihē tū. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur.

23 Pe, ihē ke ame'ē sawa'e ta jukwata. Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem – aja jumu'eha ta pe pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, a'eta pyai ixo.

Tupā rehe jumu'eha renda keruhūma'e tamatarer rehe har

24 Kapana'ū ok ta pe jumu'eha ta namō Jesu uhyk uwyr rahā, Petu koty amō ta uhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe tamatarer ke a'eta matyr. (Ame'ē tamatarer namō jundéu awa tama'e pa'i ta ma'ema'e ixo.) Matyr ame'ē ta Petu pe pandu:

—Nema'e mu'eha tamatarer me'ē my? Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe a'e me'ē my? – aja riki. (“Nema'e mu'eha” aja pandu rahā: “Jesu ke” aja ukwa.)

25 —A'e tī. Me'ē katu a'e – aja Petu.

Ok pe Petu ixe oho. (Tamatarer ke rehe oho.) Arahā Jesu pandu py ipe:

—Simā! Myja me'ē nde erekwa my? Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū pe awa riki tamatarer me'ē ipe my? Awa ngi a'e pyhyk my? Ta'yr ta ngi pyhyk my? Amō ta ngi pyhyk my? – aja Petu pe. (“Ta'yr ta” aja pandu rahā: “Ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

26 A'e pandu:

—Amō ta ngi tamatarer ke a'e pyhyk – aja Jesu pe.

—Aja rahā, ta'yr ta kapitā keruhū pe tamatarer me'ē ym ta riki. Aja ihē tū. Tupā ra'yr ihē. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē ame'ē ym ta me'ē te'e.

27 Anī. Peme'ē tamatarer matyr ame'ē ta ke jamuparahy tar ym. A'erehe tamatarer Jame'ē ta. A'erehe ypa pe echo. Pinda embor. Pira nde erepyhyk py, ame'ē jurukwar rehe esak katu. A'ep tamatarer nde eremahem ta. Ame'ē ejo'ok. Pe, tamatarer matyr ame'ē ta pe eme'ē. Ame'ē riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhūma'e ke. Uhyk katu ta. Nema'e ke rehe uhyk katu ta. Ihēma'e ke rehe aja tū. Uhyk katu ta tū – aja Petu pe Jesu pandu.

18

*Amō 'ar koty te we katu ame'ē rehe har
(Mak 9.33-37; Ruk 9.46-48; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)*

1 Arahā, Jesu rehe jumu'eha ta uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Nde namō jande riki kapitā keruhū aja jaxo rahā, jande ngi har awa riki amō ta 'ar kovy te we katu te me'ē ke my? — aja Jesu pe.

2 Pe, ta'yn pe a'e pandu:

—Ejur — aja.

Pe, jumu'eha ta ruwa kovy ta'yn ke a'e mupu'am.

3 Pandu:

—Ko apandu pehē pe. Pehē py'a pemuruwak, pe, ta'yn ta aja pehē. Aja ym pehē pexo rahā, ihē namō kapitā keruhū aja pexo ym ta tī.

4 Ihē namō kapitā keruhū aja amō ixo rahā: "Katu te ame'ē ke ihē" aja ym ixo. Ta'yn ta aja muruwak. Ame'ē riki amō ta 'ar kovy te we katu ame'ē ke.

5 Kome'ēja ta'yn ke hok pe mupyta katu, ihē kovyhar ke, a'erehe pandu ipe: "Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu" aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu. (Aja rahā, upa Jesu kovyhar ta rehe amō hury katu rahā, Jesu rehe hury katu tī, aja mujekwa katu.)

"Tupā rehe nde erejurujar katuha ke ehijar"

Aja mu'e ame'ē ke katu ym te
(Mak 9.42; Ruk 17.1-2)

6 Jesu pandu tī:

—Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: "Mā! Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar" aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahā, mā peja pandu ame'ē jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahā, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manō rahā, Tupā mupyraraha 'ar kovy te we katuha. Tupā mupyraraha rahā, mupyraraha te hū ta.

7 Mā! Kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ke rehe usak. Ma'e ke rehe hendu. A'erehe ihē rehe jurujar katuha ke hijar. Aja rahā, mā katu ym. Aja ihē rehe jurujar katuha ke hijar ame'ē ta ixo. Pe, amō pandu: "Tupā rehe nde erejurujar katuha

ke ehijar" aja. A'erehe hijar. Aja rahā, māte hū pandu ame'ē ke Tupā mupyraraha ta. "Ehijar" aja pandu ame'ē ke mā katu ym te — aja pandu.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu ame'ē rehe har
(Mak 9.43-48)

8 Jesu pandu tī:

—Nde po pe amō amō ma'e ke nde erema'ema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, ame'ē nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahā, nde po ke nde eremondok, ame'ēja saka. Nde po peteī nixói, aja Tupā kovy nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde po rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

—Nde py aja tī. Amō amō ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, eho ym. Nde ereho ym rahā, nde py nde eremondok, ame'ēja saka. Nde py peteī nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde py rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

9 —Amō amō ma'e ke rehe nde ere-sak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahā, nde reha nde erejo'ok, ame'ēja saka. Nde reha peteī nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde reha rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki — aja Jesu pandu.

Arapuharan kanim ame'ē rehe har
(Ruk 15.3-7)

10 A'e pandu tī:

—Kome'ē ta'yn riki jaxer, aja ym pekwa pexo. Ko apandu pehē pe. Ima'e Tupā je'ēha rahoha ta riki ihē pái namō ixo. A'erehe ta'yn ta rehe har ihē pái namō a'eta pandu pandu. Ihē pái riki ywa pe har a'e — aja Jesu.

(“Ta'yn ta rehe har” Jesu pandu rahā: “Ixotyhar ta rehe har” a'e pandu.)

11 [Jesu pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē ta ke ihē amuhā ajur. (Ame'ē ta riki kanim ame'ē ta aja saka.)]

12 —Pesarahā! Heta arapuharan ta namō amō ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteīhar kanim oho rahā, myja me'ē ijar ma'e ta my? Myja me'ē pekwa my? Kuja riki. Heta ame'ē ta ke ijar mupyta. Ywy'ā rehe kāpī u'u ixo. Aja mupyta. Pe, kanim ame'ē ke a'e kekar kekar oho.

13 Mahem rahā, hury katu a'e. Ko apandu pehē pe. Heta ame'ē ta kanim ym. Pe, ame'ē peteīhar kanim ame'ē ke rehe heta ame'ē ta 'ar koty te we huryha.

14 Aja riki pehē pái keruhū tī. Ywa pe har a'e. Kome'ē ta'yn ta riki kanim oho ame'ē ke aja a'e putar ym — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, amō ke mupyraraha renda pe oho, ame'ē ke Tupā putar ym, aja Jesu mujekwa katu.)

Imu riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e

(Ruk 17.3-4; Ngara 6.1; Tian 5.16; Tian 5.19-20)

15 A'e pandu tī:

—Nde rehe ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahā, ixoty echo. Pe, a'e ma'eha ke emujekwa. “Mā peja ehi-jar” aja epandu ipe. Pehē jō mokōi pe'am rahā, pepandu pehē jupe. Amō ta ukwa ym ha rupi pepandu pehē jupe. Nde rehe hindu katu rahā, nde rehe ne mu ipy'a jywyr ta. Katu ta.

16 Nde rehe a'e hindu ym rahā, amō mokōi sawa'e ta ne namō nde ereho. Mokōi nixói rahā, peteī eraho. Aja rahā, ame'ē ta riki ne mu pe nde erepandu ame'ē ke rehe hindu ta tī. Pe, ame'ē ta pandu ta tī. “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehi-jar” aja ta tī. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

“Katu ym nde erema'e’ aja amō pe nde erepandu rahā, ame'ē ke amō mokōi hindu katu

tī. Mokōi ym rahā, mahapyr hendu ta.

Pe, nde erepandu, ame'ē ke a'eta mujekwa katu ta tī” aja riki panduha ihī.

17 —Pe, ame'ē mokōi sawa'e ta juja katu te pandu ame'ē ke rehe ne mu hindu ym rahā, upa jumu'eha renda pe jy'ar, ame'ē ta pe nde erepandu tī. Upa ne mu rehe har epandu. Pe, jumu'eha renda pe jy'ar ame'ē ta ne mu pe pandu ta tī. “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehi-jar” aja ta tī. Ame'ē rehe ne mu hindu ym rahā, a'e riki jaxer ai ame'ē ke, aja pekwa ehe har. Tupā rehe ipy'a ym aja ixo ta, aja pekwa ehe har tī. Jaxer ame'ē riki ne mu, aja pekwa ehe har tī — aja Jesu pandu. (“Amō imu rehe har” Jesu pandu rahā: “Ixotyhar rehe har” a'e pandu.)

Tupā kotyhar ta ixoha rehe har
(Matéu 16.19; Juā 20.23)

18 A'e pandu tī:

—Ko pehē pe ihē apandu. Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe pepandu: “Pema'e ym” aja. Aja rahā, aja Tupā pandu ta tī. Pe, Tupā kotyhar ta pe pepandu: “Katu. Ma'e ke pema'e katu” aja. Aja rahā, aja Tupā pandu ta tī.

19 Ko amō we ihē apandu. Ma'e ke Tupā namō pepandu pandu. Pehē ngi har mokōi ame'ē ta juja katu te pandu rahā, ame'ē ma'e ke jande pái keruhū muwyr ta ame'ē ta pe. Ywa pe har a'e.

20 Pe, ihē rehe ipy'a ke amō ta moī moī tar katu, a'erehe jy'ar uī. Pehē ngi har mahapyrihar jō jy'ar rahā, ame'ē ta namō ihē axo ta tī. Mahapyrihar nixói rahā, mokōihar jō jy'ar rahā, ame'ē ta namō ihē axo ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Amō rehe ipy'a ke mujywyr ym
(Matéu 6.14-15; Ruk 17.3-4; Ese 4.32; Koro 3.13)

21 Jesu pe Petu pandu uwyr:

—Sawa'e! Ma'e ka'u te'e ame'ē ke ihē pe ihē mu ma'e rahā, ihē py'a ihē amujywyr ehe. Myja hetaha ihē py'a

amujuywyr ta ehe my? Awa po wajar mokōi hetaha my? — aja ipe.

²² Jesu pandu:

—Anī. Awa po wajar mokōi jō aja ym. Heta te hū nde py'a emujuywyr ehe. Marā ka ym nde eremangaha. Aja nde py'a emujuywyr ehe.

²³ Amō ta rehe Tupā ipy'a jywyr katu. Ame'ẽ ke pehē pe ihē amu'e ta. Kuja riki. Yman amō ywyma'e kapitā keruhū ixo. Myja tamatarer hetaha ke miasu ta jo'ok ingi my? Ame'ẽ ke kapitā keruhū ukwa ta.

²⁴ A'erehe miasu ta ke amō ta werur werur ipe. Kapitā keruhū ukwa ukwa uī ramō rahā, amō ke amō ta muhyk. Ame'ẽ riki tamatarer heta te hū kapitā keruhū ngi jo'ok. Mujuywyr ym riki.

²⁵ Marā ka ym mujuwyriha. Nixói te miasuma'e tamatarer. A'erehe kapitā keruhū pandu: "Kome'ẽ miasu ke emuhepy echo. Amōma'e wan ta. Amō pe te'e paraky ta. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ihē pe erur. Hakehar ke emuhepy tī. Ta'yra aja tī. Tajyr ta aja tī. Upa ima'e ke aja tī. Emuhepy. Pe, tamatarer ihē pe erur. Muhepyha riki" aja kapitā keruhū pandu tī.

²⁶ Pe, ipynarāi pe miasu wapyk. Kapitā keruhū ruwa koty wapyk. Pandu ipe: "Eharō we rī. Upa katu te tamatarer ke nde pe ihē amujuywyr ta" aja miasu.

²⁷ Kapitā keruhū pyrara usak ehe. A'erehe pandu ipe: "Katu. Upa ihē aharái apo 'y. Tamatarer ihē pe emujuywyr ym ta me'ẽ te'e. Echo te'e 'y" aja.

²⁸ —Soroka pe ame'ẽ miasu oho ramō rahā, ianam ke rehe a'e usak, amō miasu ke rehe. Ta'yra te mi tamatarer ke ame'ẽ mujuywyr ym. Pe, ame'ẽ jurupy rupi miasu hātā pyhyk. Pandu ipe: "Ihē ngi tamatarer nde ereraho. Ame'ẽ ke emujuywyr" aja.

²⁹ Ipynarāi pe ame'ẽ ianam wapyk. Pe, pandu: "Eharō we rī. Pe, upa tamatarer nde pe ihē amujuywyr ta" aja.

³⁰ Miasu pandu: "Anī. Aharō ym ta" aja. Pe, ianam ke kyndaha pe

kynda raho. Upa katu te tamatarer mujuywyr ym rahā, uhem ym ta riki.

³¹ —Ame'ẽ ke amō miasu ta ukwa rahā, parahy riki. Pe, upa katu te ijar pe a'eta pandu oho.

³² A'erehe miasu ke ijar muhyk tī. Pandu ipe: "Mā! Jaxer ame'ẽ ke nde. Tamatarer heta te hū ihē pe nde emujuywyr ym. Upa katu te ihē aharái riki. Nde erepandu ihē pe. 'Marā ka ym ihē amujuwyriha nde pe. A'erehe eharái katu' aja riki. A'erehe upa katu te ihē aharái.

³³ Nde rehe apyrara ihē asak, aja amō miasu rehe nde erepyrara ersak ta me'ẽ te'e" aja ijar.

³⁴ Ame'ẽ miasu rehe kapitā keruhū parahy. Amō rehe ame'ẽ miasu pyrara ym usak, a'erehe parahy ehe. (Amō sawa'e pe pandu:) "Kyndaha pe peme'ẽ ekynda eraho. Tamatarer upa katu te ihē pe mujuywyr ym rahā, a'ep a'e ke nupā ta amō" aja kapitā keruhū pandu — aja Jesu pandu.

³⁵ A'e pandu tī:

—Ame'ẽ kapitā keruhū aja ihē pái keruhū tī. Pehē mu rehe pehē py'a pemujuywyr ym rahā, aja pehē ke ihē pái keruhū mupyrara ta tī. A'e riki ywa pe har a'e — aja Jesu pandu.

19

*Hakehar ke hijar ame'ẽ rehe har
(Matéu 5.31-32; Mak 10.1-12; Ruk
16.18; 1 Korin 7.10-11)*

¹ Ipy'a jywyrha rehe har upa pandu rahā, Ngariréi ywy ke Jesu hijar. Pe, Jundéi ywy rehe a'e oho. Jumu'eha ta oho tī. Oho rahā, Jondā y ruwái rehe oho.

² Heta ngā haikwer rupi oho tī. Pe, ahy ixo ame'ẽ ta ke a'e mukatu a'ep.

³ Amō parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu panduha ke a'eta manga uwyr tipe. A'e jawy rahā, a'eta pandu ta tipe: "Jaxer ame'ẽ ke nde erepandu" aja. A'erehe kuja a'eta pandu:

—Upa ma'e amō putar rahā, hakehar ke a'e hijar katu my? Myja me'ẽ jundéu awa ta je'ëha mujekwa my? — aja Jesu pe.

⁴ A'e pandu:

—Tupā je'ēha rehe pesak riki. Kuja amō mupinim:

“Ma'e ke Tupā mujā py rahā, sawa'e ke a'e mujā. Kūjā ke mujā tī” aja riki.

5 —Amō we tī:

“Jumendar rahā, ipái ta ke sawa'e hijar, pe, hakehar namō ixo katu. Ame'ē mokōihar riki peteīhar aja ixo apo 'y" aja.

6 —A'erehe ame'ē ta riki mokōi ym. Peteīhar aja ixo apo 'y. A'erehe peteīhar aja Tupā riki mujā. Ame'ē ke sawa'e mumokōi rahā, katu ym tiki — aja Jesu. (“Mumokōi” aja pandu rahā: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

7 Parise ta pandu ipe:

—Aja rahā, ma'erehe Moise pandu my: “Hakehar ke amō hijar rahā, paper rehe mupinim: ‘Nde ihē rakehar ym apo 'y' aja. Pe, ipái ta koto hakehar ke mujywyr mondo, paper namō” aja riki Moise — aja Jesu pe.

8 A'e pandu:

—Jundéu awa ta iākā jumujanam ngā juehe. Tupā je'ēha rehe hendu tar ym, a'erehe Moise pandu: “Hakehar ke amō hijar rahā, katu we” aja. Ma'e ke Tupā mujā py rahā, anī riki. Hakehar amō hijar rahā, katu ym arahā.

9 A'erehe apandu pehē pe. Hakehar ipy'a wapyk katu tipe. Ame'ē ke ixawa'e hijar, pe, amō kūjā ke pyhyk rahā, hakehar aja ym namō jumusarái. Katu ym aja — aja Jesu.

10 Jumu'eha ta pandu:

—Aja rahā, amō jumendar ym rahā, katu tiki — aja ipe.

11 Jesu pandu:

—Aja upa sawa'e ma'e ym ta. Tupā mujekwa rahā, pe, sawa'e jumendar ym ta.

12 Amō koto koto ukwa, a'erehe amō amō sawa'e jumendar ym. Amō ta marā ka ym jumendariha. Imāi pusu ngi u'ar rahā ngi har aja riki. Marā ka ym jumendariha. Ehe ihī ame'ē ke nixói. Aja te'eha u'ar. Amō ta amō koto. Ame'ē ta ngi ehe ihī ame'ē ke amō ta mondok, a'erehe marā ka ym jumendariha. Amō ta Tupāma'e

ma'eha ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym. Tupā rehe har pandu pandu oho. Ame'ē riki ima'e ma'eha. Ame'ē ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym rahā, mā peja ixo te'e — aja Jesu pandu.

*Ta'yn ta rehe har Jesu pandu katu
(Mak 10.13-16; Ruk 18.15-17)*

13 Ta'yn ta ke amō ta werur ipe. Ipo ke ta'yn ta ākā rehe Jesu mujar ame'ē ke a'eta putar. (Ipo mujar rahā, Tupā usak katu a'eta rehe, aja mujekwa.) Ta'yn ta rehe har Tupā namō a'e pandu pandu, ame'ē ke a'eta putar tī. A'erehe werur ipe. Anī. Jumu'eha ta je'ē je'ē:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja riki.

14 Jesu pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta aja me'ē Tupā kotyhar wan ta tī — aja jumu'eha ta pe. (Ta'yn ta aja ixo rahā: “Katu te ame'ē ta ke jande” aja ym ukwa, a'erehe pahar Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa katu.)

15 Pe, ipo ke ta'yn ta ākā rehe Jesu mujar mujar. Upa rahā, a'engi a'e oho.

*Ima'ehū namō ixo, ame'ē rehe har
(Matéu 13.22; Mak 10.17-31; Ruk
18.18-30; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)*

16 Amō rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Myja me'ē katu ame'ē ke ihē ama'ema'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my?

— aja Jesu pe.

17 A'e pandu:

—Katu ame'ē ke nde erema'ema'e, ame'ē rehe har mā peja ihē pe epandu ym. (Nde erekwa riki.) Katu te ame'ē ke peteīhar jō ixo. Tupā a'e. Nde ke Tupā muhā katu, ame'ē ke nde ereputar rahā, a'e pandu ame'ē ke ema'ema'e katu — aja sawa'e pe.

18 —Ma'e Tupā pandu my? — aja sawa'e pandu ipe.

Jesu pandu:

—Amō ke ejukwa ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amōma'e ke emukanim ym. Amō rehe har te'e epandu ym.

¹⁹ Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī. Nde erepy'a katu nde juehe, aja ne namō ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu tī — aja ipe.

(“Ne namō ixo ame'ẽ ta” aja Jesu pandu rahā: “Upa amō ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e” aja mujekwa katu.)

²⁰ Sawa'e pandu:

—Upa aja Tupā pandu ame'ẽ ke rehe ihē ahendu katu. Myja amō we ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja riki.

²¹ Jesu pandu ipe:

—Katu te aja nde erexo tar katu rahā, upa katu te nema'e ke emuhepy echo. Pe, tamatarer nde erepyhyk rahā, upa katu te ame'ẽ ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe te'e eme'ẽ me'ẽ. Aja rahā, ma'e katu ame'ẽ ke Tupā koty nema'ehū ta. Pe, ihē namō echo — aja ipe.

²² Ame'ẽ ke rehe sawa'e hendu rahā, pyai riki. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ke a'e. (Ame'ẽ ke te'e me'ẽ tar ym) a'erehe pyai oho ingi. (Ima'e ke muhepy tar ym tī.)

²³ Ame'ẽ ke rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja tamatarer rehe ipy'a moī moī ame'ẽ ta mā Tupā putar aja ixo tar ym te.

²⁴ Ko apandu tī. Awi jupiha kwar rupi marā ka ym amō rymba asa oho. Kame, ame'ẽ rymba asa oho ke. Pe, ima'ehū namō ixo ame'ẽ ta i'ar koty te we marā ka ym Tupā putar aja ixoha — aja Jesu pandu.

²⁵ Ame'ẽ ke jumu'eha ta hendu rahā, pandu:

—Māte hū puki! Aja rahā, awa ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

²⁶ Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pe, pandu:

—Ame'ẽ ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e

ma'e katu. Amō ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

²⁷ Pe, Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, ne namō jaxo 'y. A'erehe ma'e jande pe Tupā muwyr ta my? — aja Jesu pe.

²⁸ A'e pandu:

—Hā! Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ěha rupi ajur. Ko apandu pehē pe. Upa ma'e ke Tupā mupyahu rahā, kapitā keruhū aja ihē axo ta. Ngā ke ihē amondo mondo ta axo. Arahā pehē riki kapitā wan ta tī. Pehē awa py mokōi sawa'e ta. Jundéu awa tama'e kapitā ta ke pehē tī. A'eta ke pemondo mondo ta tī.

²⁹ —Ihē rehe har amō pandu tar katu, a'erehe hok ke hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Hendyr ta ke hijar tī. Ipái ke hijar tī. Imāi ke hijar tī. Ta'yin ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Aja rahā, upa katu te aja ixo ame'ẽ ta pe ma'e heta te hū Tupā mujywyr ta. Pe, ame'ẽ ta ke a'e muhā katu ta.

³⁰ —Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ẽ ta rehe juja katu te Tupā me'ẽ me'ẽ ta. Tupā kotyhar aja muruwak py, ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar aja a'ejōhar muruwak, ame'ẽ ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

20

Kupixa rehe paraky ame'ẽ ta rehe har

¹ Jesu pandu tī:

—Yman rahā, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā me'ẽ me'ẽ. (Juja katu te ngā rehe a'e usak katu ta.) Ame'ẽ ma'ema'eha kuja riki. Pytuniwe te rahā, parakyha ta pe amō sawa'e pandu oho. Ame'ẽ ta rehe usak rahā, sawa'e pandu: “Ihēma'e kupixa pe peparaky peho.

² Peteī wera rahā, peparaky. Peteī wera rahā muhepyha, ame'ẽ tamatarer pehē pe ihē ame'ẽ ta” aja kupixa jar pandu. “Katu. Jaho ta

ký” aja parakyha ta. A'erehe a'eta ke kupixa pe ijar mondo.

³ —Ywa ku'a rahã, ma'e muhepyha renda pe kupixa jar oho tĩ. Amõ sawa'e ta i'ãi rĩ. Te'e ixo.

⁴ Kupixa jar pandu: “Ihëma'e kupixa pe peparaky peho tĩ. Ma'e katu ihë akwa, aja pehë pe ihë amuhepy ta” aja ijar. “Hã!” aja sawa'e ta. A'erehe ame'ẽ ta kupixa pe paraky oho tĩ.

⁵ —Warahy jandar rahã, aja tĩ. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tĩ. Parakyha ta ke kupixa pe mondo tĩ.

—Warahy ywa ku'a ihon rahã, aja tĩ. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tĩ. Amõ sawa'e ta rehe usak rahã, kupixa pe mondo tĩ.

⁶ —Ka'aruk koty rahã, muhepyha renda pe kupixa jar oho rahã, amõ sawa'e ta i'ãi rĩ. Ijar pandu: “Ma'erehe te'e pexo se my?” aja sawa'e ta pe.

⁷ Sawa'e ta pandu: “Peparaky peho. Amuhepy ta” aja jande pe pandu ym awa, aja kupixa jar pe. “Aja rahã, ihëma'e kupixa pe peparaky peho apo” aja riki kupixa jar. A'erehe ame'ẽ ta paraky oho tĩ.

⁸ —Pytun ramõ rahã ima'e tamatarer usakiha ame'ẽ miasu pe kupixa jar pandu: “Parakyha ta ke emuwy'ar. Tamatarer ke eme'ẽ me'ẽ. Kupixa pe a'ejõhar oho ame'ẽ ta pe eme'ẽ py. Ka'aruk koty oho ame'ẽ ta pe tamatarer eme'ẽ py. A'engi warahy ywa ku'a ihon rahã oho ame'ẽ ta pe eme'ẽ tĩ. A'engi warahy jandar rahã oho ame'ẽ ta pe eme'ẽ tĩ. A'engi ywa ku'a rahã oho ame'ẽ ta pe eme'ẽ tĩ. Pe, a'ejõhar pytuniwe rahã oho ame'ẽ ta pe eme'ẽ tĩ” aja kupixa jar.

⁹ —Ka'aruk koty paraky oho ame'ẽ ta pe tamatarer ke miasu me'ẽ. Petei wera rahã, wetep muhepyha me'ẽ riki.

¹⁰ A'erehe amõ ta kuja: “Éi! Ame'ẽ ta 'ar koty te we japaraky, a'erehe ame'ẽ ta 'ar koty te we tamatarer japyhyk ta” aja pytuniwe

rahã paraky oho ame'ẽ ta ukwaha naí. Aní. Petei wera rahã, wetep muhepyha a'eta pe miasu me'ẽ tĩ.

¹¹ —A'eta tamatarer ke pyhyk, pe, je'ẽ je'ẽ hũ u'am. Kupixa jar rehe har je'ẽ je'ẽ hũ.

¹² A'eta pandu: “A'ejõhar paraky oho ame'ẽ ta ta'yr te mi paraky, ma'e, ka'aruk koty oho ame'ẽ ta ke. Jande aní. Warahy haku rahã, japaraky hũ. Pytuniwe jaho. Warahy jere rahã jaho tĩ. Pe, ka'aruk koty japutu'u. Japaraky hũ. Jande aja a'eta pe juja katu te nde ereme'ẽ me'ẽ. Katu ym aja” aja kupixa jar pe.

¹³ —Je'ẽ je'ẽ hũ ame'ẽ ta ngi har peteihar pe kupixa jar pandu: “Sa'e! Ehendurahã! Nde pe upa ihë amuhepy riki. Te'e ym ihë. Nde ereparaky ereho rahã, peteï wera rahã, wetep muhepyha nde erepyhyk ta, aja nde erekwa. Aja japandu katu riki.

¹⁴ Nema'e tamatarer eraho. Nde rok pe ejywyr eho. Kome'ẽ a'ejõhar paraky oho ame'ẽ pe nde aja ihë ame'ẽ tar katu tĩ.

¹⁵ Ihëma'e tamatarer namõ ihë aputar ame'ẽ ke ihë ama'ema'e katu. Amõ ta rehe ihë riki akyty'ŷ ym. Pehë rehe aní, aja pekwaha naí, a'erehe nde ereje'ẽ je'ẽ hũ ihë rehe my. Katu ym aja” aja kupixa jar — aja Jesu pandu.

¹⁶ Pe, a'e pandu tĩ:

—Kupixa jar aja Tupã tĩ. Ixotyhar aja a'ejõhar muruwak, ame'ẽ ta rehe Tupã usak katu ta. Ixotyhar aja muruwak py, ame'ẽ ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tĩ — aja Jesu pandu.

“Ihë ke amõ ta jukwa ta” aja Jesu pandu tĩ

*“Ihë ke Tupã mukwera katu ta muhem” aja pandu tĩ
(Mak 10.32-34; Ruk 18.31-34)*

¹⁷ Jerusarẽ ok ta pe a'e oho ixo rahã, jumu'eha ta ke a'e raho. Heta ame'ẽ ta ngi har jumu'eha ta awa py mokõi jõ muwy'ar. A'eta wata oho ixo rahã, kuja Jesu pandu:

18-19 —Pehendurahā! Jerusarē ok ta pe jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta kotoyhar ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kotoyhar ta aja tī. Ihē rehe muhyk ta werur tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Upa ame'ē ta ihē ke pyhyk ta. Pe, ihē pe a'eta pandu ta: "Katu ym nde. Nde eremanō ta me'ē te'e" aja riki. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke ame'ē ta raho ta. Pe, ihē rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta. Ihē ke pirok ta tī. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

*Tian ta māi pandu Jesu pe
(Mak 10.35-45)*

20 Semende rakehar uhyk uwyr ehe. Mokōi imembyr werur. (Imembyr rer Tian. Juā amō tī.) Ipynarāi pe imāi wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ta ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Ma'e ke ihē apandu ta nde pe — aja Jesu pe.

21 A'e pandu:

—Ma'e nde pe? — aja ipe.

Tian māi pandu:

—Nde riki kapitā keruhū rahā, ko mokōi ihē membyr nde rake wapyk ta. Ame'ē ke emanga katu ihē pe apo. Nde jywa katu kotoy peteī wapyk ta. Nde jywa'i kotoy amō wapyk ta tī — aja Jesu pe. (Jesu rake wapyk rahā, amō ta 'ar kotoy te we je'ēha te reko, aja mujekwa.)

22 A'e pandu:

—Mā! Upa pepandu ame'ē ke pekwa katu ym. Ihē rake pewapyk tar katu rahā, amō we ta pehē pe tī. Kuja. Ihē apyrara hū ta axo. Ihē aja pepyraraha ke pepyhyk ta katu my tī? — aja Jesu.

Tian ta pandu ipe:

—A'e tī. Japyhyk katu ta — aja.

23 Jesu pandu:

—A'e tī. Jete! Ihē kotoyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū ta. Ihē ke mupyrara hū

aja ta pehē tī. Pesarahā! Ihē rake pewapyk, anī. Apandu ym ta ame'ē. "Se ihē jywa katu kotoy ewapyk. Se ihē jywa'i kotoy ewapyk" aja ihē apandu ym ta. Ame'ē ke ihē pái jō pandu katu. A'e riki ame'ē renda mukatu — aja Tian ta pe.

24 Ame'ē ke rehe jande popa jumu'eha ta hendu rahā, imu ta rehe parahy, Tian ta rehe. (A'eta jfty'ym Tian ta rehe, a'erehe parahy.)

25 A'erehe upa jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pe, pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ē tama'e kapitā keruhū ta mondo mondo hū ngā ke. Ima'e je'ēha rupi kapitā ta mondo mondo hū ngā ke tī.

26 Pehē anī. Aja kapitā ta aja pexo rahā, katu ym. Amō riki kapitā keruhū aja ixo tar katu rahā, amō ta namō ma'e ke ma'ema'e katu ixo. Te'e paraky ame'ē ta aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki.

27 Pe, pehē ngi har peteī riki amō ta 'ar kotoy te we katuha aja ixo tar katu rahā, a'e riki pehē rehe te'e paraky aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki.

28 A'e riki ihē aja ta tī. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē namō ma'e ke amō ma'ema'e, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Amō ta namō ihē ama'ema'e. A'erehe ko ihē ajur. Ihē amanō ta, a'erehe ngāma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. A'erehe heta ngā ke Tupā muhā katu ta — aja Jesu.

Mokōi eha ym te ame'ē ta ke Jesu

mukatu

(Mak 10.46-52; Ruk 18.35-43)

29 Jeriko ok ta ngi Jesu ta uhem oho ixo rahā, haikwer rupi heta ngā oho tī.

30 Awa rape rake mokōi eha ym te ame'ē ta wapyk uī. Jesu asa oho ixo, aja a'eta hendu. A'erehe hātā a'eta pukái:

—Jesu! Ndawi rainō ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki. ("Ndawi rainō" aja pandu rahā: "Kapitā keruhū" aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja mujekwa.)

³¹ Mokōihar ta pe heta ame'ẽ ta pandu:

—Pepandu ym aja — aja tipe.

Eha ym te ame'ẽ ta i'ar koky te we hātā pukáihā:

—Sawa'e! Ndawi rainō ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki.

³² Jesu pyta. Pe, pandu:

—Pejur! Ma'e nde pe? Ma'e ihē ama'e ta pehē pe my? — aja.

³³ A'eta pandu:

—Sawa'e! Jande reha ym te. Jande reha ke emukatu. Jasak tar katu — aja.

³⁴ Pe, a'eta rehe Jesu pyrara usak. Eha rehe ipo ke a'e mujar. Pahar upa ma'e ke rehe a'eta usak usak. Pe, haikwer rupi a'eta oho tī.

21

Jerusarē ok ta pe jumen 'ar pe Jesu oho

(Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40; Juā 12.12-19)

¹ Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Metaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'ẽ riki ywy'ã rake ihī. Ywy'ã rer Oriwéity. A'engi mokōi jumu'eha ta ke hundutar koky Jesu mondo.

² Mokōihar ta pe pandu:

—Jande ruwa koky ok ta ihī, Mbata ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ẽ rehe amō pukwar. Imembyr namō i'āi. Ame'ẽ mokōi pejirar. Pe, se ihē pe pemuhyk perur.

³ “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo” aja. “Hā!” aja a'e pandu ta. Pahar pehē namō jumen ta ke a'e mondo ta — aja Jesu pandu.

⁴ Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ẽ ke amō mupinim, aja uhyk tī. Kuja riki:

⁵ “Siā ok ta pe har ta pe pepandu: ‘Pesarahā! Pehēma'e kapitā keruhū petur ixo apo 'y. A'erehe peta kȳ.

“Katu te me'lē ke ihē” aja ym ame'ẽ ke a'e.

Jumen 'ar pe a'e tur ixo. A'erehe kapitā keruhū a'e, aja pekwa katu ta' aja.” (“Siā ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa.)

⁶ Upa Jesu pandu rahā, mokōi jumu'eha ta oho. Upa Jesu pandu, aja a'eta ma'ema'e.

⁷ Jumen ke Jesu pe werur. Imembyr ke werur tī. Jumen 'ar pe kamixa ke a'eta mou. Ame'ẽ 'ar pe Jesu wapyk uī. Pe, oho. (Kamixa mou rahā, a'e riki kapitā keruhū aja a'eta ukwa.)

⁸ Awa rape rupi heta ngā kamixa ke mou mou tī. Amō ta pindo ro aja me'ẽ mondok. Ame'ẽ ke awa rape rupi mou mou tī. (Aja rahā, kapitā keruhū ko tur. Jumai ym ha aja uwyr, aja mujekwa katu.) Ame'ẽ 'ar rupi jumen pyrū oho.

⁹ Jesu ndutar koky heta ngā wata oho. Haikwer rupi aja tī. Heta wata oho tī. Upa ame'ẽ ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja Tupā mu'am ame'ẽ ke nde. Sawa'e te je'ēha rupi nde erejur ame'ẽ ke nde. Mā peja nde rehe Tupā usak katu. Tupā riki katu te ame'ẽ ke a'e — aja ngā pandu pandu.

¹⁰ Jerusarē ok ta pe Jesu ixe oho rahā, ngā mutyapu tyapu hū. Amō ta pandu:

—Awa ko my? — aja ngā.

¹¹ Amō ta pandu:

—Ko Jesu. Tupā je'ēha pandu ame'ẽ ke a'e. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja. Nasare ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Mak 11.15-19; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹² Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixe oho. Pe, upa ma'e ke muhepy ame'ẽ ta ke a'e muhem mondo ingi. Ma'e ke muhepy jo'ok ame'ẽ ta ke muhem mondo ingi tī. Tamatarer muruwak ame'ẽ tama'e myrape ke mujere tī. Aja

upa tamatarer ke muhāi ombor. (Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koky tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak. Ame'ē tama'e myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy ame'ē tama'e myrape ke mujere tī.)

13 Upa ngā pe a'e pandu:

—Mā! Mukanīha renda aja se pemuruwak. Sengi pehem peho. Tupā pandu ame'ē ke amō mupinim. Kuja riki Tupā pandu:

“Se ihēma'e jumu'eha renda keruhū ke.

Ihē namō ngā pandu pandu, ame'ē renda ke se” aja Tupā pandu.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koky pemuruwak. Ma'e ke mukanīha renda aja pemuruwak — aja upa muhepyha ta pe Jesu pandu.

Pe, muhem mondo ingi. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukanīha aja ame'ē ta tī.)

14 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu i'āi. A'ep eha ym te ame'ē ta uhyk ehe. Wata katu ym ame'ē ta uhyk ehe tī. Upa ame'ē ta ke a'e mukatu.

15 Aja ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e. Ame'ē rehe parise ta usak rahā, parahy ehe riki. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Parahy ehe tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kurumī ra'yr ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Kapitā keruhū nde. Nde riki katu te me'ē ke — aja Jesu pe pandu. Kūjātāi ra'yr aja tī. Pandu pandu tī.

Ame'ē ke rehe parise ta hendu rahā, Jesu rehe parahy tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Parahy ehe tī.

16 A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Kurumī ta pandu ame'ē ke rehe nde erehendu my? Katu ym jande pe — aja ipe.

—A'e tī. Ahendu katu. Tupā je'ēha rehe amō mupinim, ame'ē rehe pesak riki. Kuja: “Kurumī ra'yr ta ke nde eremu'e, a'erehe

a'eta pandu katu: ‘Nde riki katu te me'ē ke.’ A'erehe ame'ē panduha aja a'eta pandu katu tī” — aja Jesu pandu. (Kurumī ra'yr ta Tupā rehe har pandu katu, aja Jesu mujekwa. Kūjātāi ra'yr aja tī.)

17 Parise ta ke Jesu hijar oho. Pe, Mbeta ok ta pe oho. A'ep a'e ukwer.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Mak 11.12-14; Mak 11.20-24)

18 Ku'ē rahā, pytuniwe rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu jywyr oho ixo rahā, myahy a'e.

19 Awa rape rake ma'eywa'y rehe a'e usak. Sik'y ke. A'erehe uhyk oho ehe tipe. U'u ta tipe. Mahem ym ma'eywa. Ho ke te'e i'āi. A'erehe ma'eywa'y pe a'e pandu:

—Apo har ma'eywa nixói te ta — aja riki.

Pahar ame'ē sik'y xirik oho.

20 Ame'ē ke rehe jumu'eha ta usak rahā, a'eta pandu:

—Māte hū puki! Pahar sik'y xirik oho! Myja me'ē my? — aja.

21 Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Ame'ē sik'y ke ihē amuxirik. Tupā rehe pejurujar katu rahā, aja pema'e ta tī. Pejurujar katuha ke pehijar ym. Aja rahā, ihē ama'eha aja pema'e katu ta tī. Ame'ē jō ym. Kome'ē ywy'ā pe pepandu: “Eho! Ejumbor echo y ramūi pe!” aja. Tupā namō pepandu, pe, pejurujar katu ehe tī. “Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym” aja ym pepandu. Aja rahā, ame'ē ywy'ā opor ta oho.

22 Pejurujar katu ehe rahā, ma'e ke pepandu pandu inamō, ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta — aja Jesu. (“Ywy'ā keruhū” aja Jesu pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

Awa riki Jesu ke muwyr my, ame'ē ke amō ta ukwa tar katu
(Mak 11.27-33; Ruk 20.1-8)

23 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywyr oho. A'e mu'e mu'e ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa

tama'e kapitā ta uhyk uwyr ehe tī.
A'eta pandu ipe:

—Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja ipe.

24 Jesu pandu:

—Ihē aja tī. Pehē pe ihē apandu ta tī. Pe, ihē pe pepandu py rahā, awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke ihē apandu ta pehē pe tī.

25 Apo pepandu py ihē pe. Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk ngā ke my? Awa Juā ke mondo my? A'e ke Tupā mondo my? Sawa'e mondo my? Pepandurahā! — aja Jesu.

Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, se kota Jesu ngi oho. Pe, pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu pandu ngā jupe. Kuja:

—Mā! Myja japandu ta ipe my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?” aja jande pe Jesu pandu ta.

26 Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, jande rehe ngā parahy ta. Mahy ta jande ke tī. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja ngā ukwa katu. Sawa'e mondo ym a'e aja ukwa katu. A'erehe jande rehe parahy ta. Mā! Myja japandu ta my? — aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe.

27 A'erehe Jesu pe pa'ihu ta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja.

A'eta pe Jesu pandu:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke pehē pe ihē apandu ym ta tī — aja pa'ihu ta pe. Kapitā ta pe pandu tī.

Mokōi ta'yr ta ame'ē rehe har

28 Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu tī:

—Myja pekwa my? Amō rahā, ipái namō mokōi ta'yr ta ixo. Pe, u'ar

py, ame'ē pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky echo apo” aja.

29 “Aho ym ta ihē” aja ipái pe. I'i atu rahā ipy'a ke muruwak, pe, kupixa pe ta'yr paraky oho.

30 Pe, amō ta'yr pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky echo apo” aja riki. Ta'yr pandu: “Aho ta kȳ” aja tipe. Anī. Oho ym riki.

31 Mokōi ta'yr ta ngi har awa riki ipái putar ame'ē ke ma'e my? — aja Jesu.

—U'ar py ame'ē ke — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe Jesu pandu a'eta pe tī:

—Ko apandu pehē pe. Ame'ē ta'yr ta rehe har amujekwa ta pehē pe. Amō ta jaxer ai te aja pekwaha. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta ke. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta jaxer ai aja pekwaha tī. Ame'ē ta Tupā kota ipy'a ke muruwak, a'erehe Tupā kota yhar ta aja muruwak. (Ta'yr u'ar py, ame'ēja saka.)

32 Myja Tupā kota yhar aja amō muruwak my? Ame'ē rehe har Juā mujahukiha mujekwa uwyr pehē pe. A'e pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym. Pehē pa'ihu ta. Pejurujar ym ehe tī. Kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta jurujar katu ehe. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Jurujar katu ehe tī. Ame'ē ke rehe pesak tipe. Anī. Pehē py'a ke pemuruwak ym. (Ta'yr iapyr aja pehē tī.) Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym, a'erehe Tupā kota yhar ta aja pemuruwak ym tī — aja Jesu pandu.

Ma'eywa ty usakiha ta rehe har (Mak 12.1-12; Ruk 20.9-19)

33 Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu tī:

—Amō myja me'ē ma'e ke my aja ihē apandu ta. Pehendurahā! Amō sawa'e ixo. Kupixa ke a'e mondok. (Upa hapy.) Pe, ma'eywa'y rākā ra'yr ke a'e jytym. Uwa'y rākā ke. Kupixa rymy'y rupi a'e mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda ke pykūi tī. Kupixa my'y pe myta mujā

tī. (Ywate ame'ē ke mujā. Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Upa mujā rahā, amō ta pe pandu: "Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kȳ. Amō i'a ihēma'e ta kȳ" aja. "Ere" aja ame'ē ta pandu. Pe, pepaite kupixa jar usak te'e oho. (Paxia oho.)

³⁴ —I'a tyarō rahā, miasu ta ke kupixa jar mondo, ima'e kupixa pe. Kupixa usakiha ta ngi ma'eywa rykwer ke miasu ta jo'ok we ta tipe oho.

³⁵ Miasu ta ke usakiha ta pyhyk. Amō ke a'eta nupā riki. Amō ke jukwa. Amō rehe ita ke a'eta ombor. Mujan riki. Ijar pe me'ē ym te ma'eywa rykwer ke.

³⁶ Amō miasu ta ke kupixa jar mondo tī. Mondo py, ame'ē 'ar koto te we hetaha mondo tipe. Ame'ē ta ke usakiha ta juja katu te mahy. Amō ke nupā. Amō ta ke jukwa. Aja riki. Ijar pe me'ē ym te ma'eywa rykwer ke.

³⁷ —Pe, a'ejōhar ta'yr ke kupixa jar mondo. "Ihē ra'yr rehe a'eta henu katu ta, aja ihē akwa" aja a'e jupe. A'erehe ta'yr ke mondo tipe.

³⁸ Ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe: "Ko riki kupixa jar ra'yr. Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jajukwa ta peme'ē ke. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta" aja a'eta jupe.

³⁹ A'erehe a'eta pyhyk a'e ke. Pe, kupixa ngi hykýi raho. Pe, jukwa. Ta'yr ke jukwa.

⁴⁰ —Apo kupixa jar uhyk uwyr rahā, usakiha ta pe myja me'ē a'e ma'e ta my? — aja Jesu.

⁴¹ —Ame'ē jixer ame'ē ta ke kupixa jar jukwa ta. Pe, amō ta pe a'e pandu ta: "Ihēma'e kupixa rehe pesak katu" aja ta. Pe, i'a tyarō rahā, ame'ē ta riki ma'eywa rykwer ke mowok ta. Kupixa jar pe ima'e rykwer ke me'ē ta — aja a'eta pandu ipe.

⁴² A'eta pe Jesu pandu:

—Aja ta riki. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu riki. Kuja:

"Ita rehe har ita ok mujāha pandu:
Jixer te'e kome'ē ita ke' aja.

Anī. Tupā pandu: 'Peme'ē riki ok pyter wan mupu'am katu riki' aja.

Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu te aja jakwa katu" aja panduha ihī.

⁴³ —A'erehe pehē pe ihē apandu. Je'ēha pyahu ke Tupā muwyr. Aja Tupā kotohar ta aja pemuruwak tar ym. Peputar ym, a'erehe pehē ke a'e putar ym tī. Pe, amō awa ta pe a'e pandu ta: "Ihē kotohar ta aja pemuruwak" aja. Ame'ē ta putar katu ta. Pe, katu ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta. Tupā putar aja a'eta ma'ema'e ta.

⁴⁴ [Kome'ē ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta] — aja Jesu pandu.

("Ita rehe har" Jesu pandu rahā: "Juehe har" a'e pandu. "Ipy tukwa" aja pandu rahā: "Jesu ke amō ta putar ym" aja mujekwa. Amō rehe ita u'ar rahā, ame'ē ke Jesu mupyrara hū ta, aja a'e mujekwa katu.)

⁴⁵ Myja me'ē kupixa usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu. Ame'ē rehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta henu rahā, a'eta rehe har Jesu pandu aja a'eta ukwa. Parise ta rehe har a'e pandu tī, aja a'eta ukwa tī.

⁴⁶ A'erehe a'eta parahy ehe, Jesu rehe. A'erehe Jesu ke a'eta pyhyk ta tipe. Heta ame'ē ta ngi a'eta kyje. Jesu riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja heta ame'ē ta ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi parise ta kyje. A'erehe Jesu ke pyhyk ym arahā.

22

*Ta'yr riki jumendar ame'ē rehe har
(Ruk 14.15-24)*

¹ Ngā pe pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja Jesu pandu pandu. Kuja:

² —Tupā pandu: "Ihē kotohar ta aja pemuruwak" aja. Ame'ē ke putar ame'ē ta kuja riki. Amō rahā, sawa'e ixo. Kapitā keruhū a'e. Ta'yr riki jumendar, a'erehe imi'u ke ipái matyr. Huryha mujā.

3 Pe, miasu ta pe kapitā keruhū pandu. “Pepandu peho. Kwehe amō ta pe ihē apandu: ‘Ihē mi'u ke pe'u pejur’ aja. Ame'ẽ ta pe pepandu peho: ‘Pe'u pejur apo’ aja.” A'erehe miasu ta pandu oho tipe. Uwyr tar ym ngā.

4 —A'erehe amō miasu ta ke kapitā keruhū mondo. Kwehe pandu: “Pejur” ame'ẽ ta pe miasu ta pandu we ta oho tī. Kuja pandu ta: “Kapitā keruhū pandu: ‘Ihē mi'u ke upa amatyr hū. Tapi'iruhu upa ihē ajukwa. Tapi'iruhu ra'yr ixa ame'ẽ ke ajukwa tī. Upa amuka'ẽ riki. Myrape 'ar pe ihī apo. Ihē ra'yr jumendarihā rehe pesak pejur’ aja riki.” Aja miasu ta pandu tipe.

5 Ame'ẽ rehe ngā hendu ym tī. Pe, ima'e ma'ema'e oho. Amō riki kupixa pe paraky oho. Amō riki ima'e muhepyha renda pe paraky oho.

6 Amō ta riki miasu ta ke pyhyk. Pe, nupā hū. Pe, jukwa.

7 Ame'ẽ ukwa rahā, kapitā keruhū riki parahy. A'erehe sonda ta ke a'e mondo. Pe, miasu ke jukwa, ame'ẽ ta ke sonda ta jukwa tī. Ame'ẽ ta rekoha ke sonda ta hapy tī. Upa ukwái.

8 —Pe, amō miasu ta ke kapitā keruhū mujy'ar. A'e pandu: “Jumendarihā rehe ihē mi'u ke ihē amatyr. Kwehe ihē apandu: ‘Pejur’ ame'ẽ ta uwyr rahā, katu ym ta tipe. Uwyr tar ym, putar ym, a'erehe u'u rahā, katu ym.

9 Apo awa rape rupi peho. A'ep amō ta ke pemahem rahā, pepandu: ‘Kapitā mi'u matyriha rehe pe'u pejur’” aja kapitā keruhū pandu.

10 A'erehe miasu ta oho. Awa rape rupi oho. Pe, ame'ẽ rupi wata ame'ẽ ta mujy'ar. Katu ame'ẽ ta ke a'eta mujy'ar. Jaxer ame'ẽ ta ke mujy'ar tī. Pe, jumendarihā renda ke mutyryhem.

11 —Uwyr ame'ẽ ta rehe kapitā keruhū usak oho. Pe, amō rehe usak. Ma'e mundeha nixói riki. (Jumendarihā rehe amō oho rahā, ma'e mundeha katu ame'ẽ ke ijar me'ẽ ngā pe.) Ame'ẽ ke pyhyk ym. Putar ym, a'erehe munde ym.

12 Kapitā keruhū pandu ipe: “Sa'e! Jumendarihā rehe amō oho rahā, ma'e mundeha katu ame'ẽ ke munde. (Ihē ame'ẽ, ame'ẽ ke nde eremunde ym.) Myja se nde erexe my?” aja ipe. Ame'ẽ sawa'e je'ẽ ym.

13 Pe, miasu ta pe kapitā keruhū pandu: “Sawa'e po ke pepukwar. Ipyta ke pepukwar tī. Pe, soroka pe pembor. A'ep pytun. A'ep ahy ixo, a'erehe jixi'u hū ta. Ahy hū, a'erehe hāi ke su'u su'u rāi” aja kapitā keruhū pandu — aja Jesu pandu.

(“Ta'yr jumendarihā rehe oho” aja pandu rahā: “Tupā renda pe ohoha” aja mujekwa. “Ma'e mundeha katu ame'ẽ ke Tupā me'ẽ” aja pandu rahā: “Ipy'a juhyk” aja mujekwa. Aja ym rahā, marā ka ym Tupā koty amō ohoha.)

14 Pe, Jesu pandu tī:

—Heta te hū ame'ẽ ta pe Tupā pandu: “Ihē renda pe pejur” aja. Anī. Heta te hū ame'ẽ ta oho ym. Heta ym ame'ẽ ta rehe a'e katu usak. Ixotyhar ta jō aja jo'ok riki — aja pandu.

*Kapitā keruhū pe tamatarer me'ẽ
ame'ẽ rehe har
(Mak 12.13-17; Ruk 20.20-26)*

15 Parise ta oho ingi. A'eta pandu pandu a'eta jupe. “Jesu pe ma'e ke japandu ta. Pe, je'ěha a'e jawy rahā, japyhyk ta” aja riki pandu pandu a'eta jupe.

16 A'erehe ima'e jumu'eha ta ke parise ta mondo. Jesu koty mondo. Ero kotyhar ta ke a'eta mondo tī. Ame'ẽ ta Jesu rehe uhyk. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jetehar te ke nde erepandu, ame'ẽ ke jakwa katu. Myja me'ẽ amō ixoha ke Tupā putar, ame'ẽ rehe har jetehar nde eremu'e. Amō ngi nde erekje ym ha rupi nde eremu'e katu. Upa awa ta rehe juja katu te nde eresak, a'erehe nde erekje ym ha rupi nde eremu'e katu.

17 Apo jande pe epandu. Myja me'ẽ nde erekwa my? Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer jame'ẽ

rahā, katu my? Anī rahā, katu ym my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa my? "Pehē peme'ē katu" aja mujekwa my? "Peme'ē ym" aja mujekwa my? Myja my? Epandu jande pe – aja Jesu pe.

¹⁸ A'eta riki katu ym ame'ē ke ma'e tar katu, aja Jesu ukwa. A'erehe kuja a'e pandu:

—Mā! Mokōi pekwha ta ke pehē! Ihē ke pemuka'u te'e tar katu.

¹⁹ Kapitā keruhū pe tamatarer ke amō me'ē. Ame'ē tamatarer ke ihē pe pemujesak – aja parise tama'e jumu'eha ta pe.

Tamatarer ke a'eta werur ipe.

²⁰ Pe, Jesu pandu:

—Kome'ē tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer ngā mupinim ko my? – aja.

²¹ —Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke! Sesama'e riki – aja a'eta pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

A'erehe Jesu pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhūma'e ke kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e ke rahā, pehē py'a pemoī moī katu ehe tī. Ame'ē riki ma'e ke peme'ē, ame'ēja saka – aja pandu.

²² Ame'ē ke rehe a'eta hendu rahā, pandu:

—Mā! Ukwa katu a'e! – aja.

Pe, a'eta oho ingi, Jesu ngi.

*Ngā ke Tupā mukwera katu muhem ame'ē rehe har
(Mak 12.18-27; Ruk 20.27-40)*

²³ Jesu namō parise tama'e jumu'eha ta pandu uwyr. Ame'ē wera rahā, sanduse ta uhyk ehe tī. Ame'ē ta manōha ngi amō kwera ym te ta, aja ukwa ame'ē ta ke a'eta.

²⁴ A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mujekwa:

"Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe.

Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe.

Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja saka ngā ukwa" aja Moise mujekwa.

²⁵ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe. Pe, manō. A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī.

²⁶ Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. Ame'ē aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī.

²⁷ Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī.

²⁸ Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk – aja sanduse ta pandu.

(“Manō ame'ē ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'ē ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ē panduha ke sanduse ta pandu.)

²⁹ Pe, Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy.

³⁰ Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ame'ē ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī.

³¹ Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Tupā pandu ame'ē rehe har pekwa riki. Paper rehe pesak riki. Tupā pandu:

³² “Ihē rehe ipy'a ke Amarā moī moī katu. Isak aja tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'eta moī moī katu tī” aja Tupā.

—Pesarahā! Ixuwe ixo ame'ē ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'ē ta anī. Aja rahā, Amarā ta'ā ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. Yman riki manō. Iā ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moī moī katu Tupā rehe. A'erehe manō ame'ē ta kwera katu ta kī, aja Tupā mujekwa katu – aja Jesu pandu.

³³ Ame'ẽ ke rehe sanduse ta hendu rahā, pandu:

—Mā! Mu'e katu a'e — aja Jesu rehe har.

Moise je'ëha katu te me'ẽ ke ame'ẽ rehe har

(Mak 12.28-34; Ruk 10.25-28; 1 Juā 5.3)

³⁴ Sanduse ta je'ëha ke Jesu mukanim, aja parise ta hendu. A'erehe a'eta jy'ar uwyr ehe.

³⁵ Ame'ẽ ta ngi har amō pandu ipe. Jesu je'ëha ke a'e mujawy tar katu, a'erehe kuja pandu ipe:

³⁶ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Moise je'ëha ke jande jakwa jaxo. Ame'ẽ ngi har myja me'ẽ riki katu te me'ẽ ke my — aja Jesu pe.

³⁷ A'e pandu:

—Tupā rehe epy'a katu te. Aja te'eha ehe har ekwa ekwa katu exo. Nde py'a emoī moī katu ehe tī. Aja epy'a katu te ehe.

³⁸ Ame'ẽ riki Moise je'ëha katu te ame'ẽ ke. Amō 'ar koty te we katuha ame'ẽ.

³⁹ Mokōi katu te ame'ẽ ke ihē apandu py aja tī. Kuja. Ne namō ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu. Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta rehe epy'a katu tī.

⁴⁰ Ame'ẽ mokōi riki katu te me'ẽ ke. Ame'ẽ mokōi rehe amō hendu katu te rahā, upa katu te Moise je'ëha rehe hendu katu, ame'ëja saka — aja Jesu pandu parise ta pe. (“Ne namō ixo ame'ẽ ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e” aja Jesu pandu rahā: “Upa amō ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e” aja mujekwa katu.)

Kirisutu rehe har Jesu pandu

(Mak 12.35-37; Ruk 20.41-44)

⁴¹ Amō parise ta jy'ar uwyr. Arahā kuja Jesu pandu ngā pe:

⁴² —Kirisutu rehe har, myja me'ẽ pekwa my? Awa rainō ke a'e my? Myja ehe har pekwa my?

—Ndawi rainō ke a'e, aja ehe har jakwa — aja parise ta pandu.

⁴³ Jesu pandu:

—A'e tī. Awa a'e tī. A'erehe Ndawi rainō ke a'e. Amō we tī. Tupā'ā

mujekwa ame'ẽ ke Ndawi pandu: “Ihēma'e sawa'e te” aja Kirisutu pe. (Aja rahā, Tupā a'e tī.) Kuja Ndawi pandu:

⁴⁴ “Ihēma'e sawa'e te pe sawa'e te pandu:

‘Se ihē rake ewapyk eī. (Aja rahā, katu te ame'ẽ ke nde, aja amujekwa.) Ne ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta.

Ame'ẽ ym rahā we, se ewapyk eī.

Nde rehe a'eta hendu ym rahā we, se ewapyk eī tī’ ” aja Ndawi pandu.

⁴⁵ —“Ihēma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu. Aja rahā, Kirisutu riki ima'e sawa'e te aja mujekwa katu. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa katu tī.) Aja jō ym. A'e riki hainō ke tī. (Aja rahā, awa a'e tī, aja mujekwa tī) — aja Jesu mujekwa.

⁴⁶ Jesu pe marā ka ym je'ëha ke amō mujwyriha. A'engi ma'e ke amō ta pandu ym ipe.

23

Ma'e ke parise ta ma'ema'e, ame'ẽ rehe har

(Mak 12.38-39; Ruk 11.43; Ruk 11.46; Ruk 20.45-46)

¹ Heta ngā pe Jesu pandu. Jumu'eha ta pe pandu tī:

² —Moise mupinim, ame'ẽ ke Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta mujekwa ngā pe. Parise ta aja tī. Mujekwa ngā pe tī.

³ A'erehe a'eta mujekwa ame'ẽ ke rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e. Ame'ẽ ta mu'e, aja pema'ema'e katu tī. Kuja jō anī. Parise ta aja pema'ema'e ym. A'eta mujekwa, aja a'eta ma'ema'e ym. Mokōi ukwaha aja a'eta ixo.

⁴ A'eta mu'e ame'ẽ ke kuja pandu: “Mā peja jande jamu'e ame'ẽ ke pema'ema'e katu” aja riki. Ame'ẽ riki mā hātā te hū ma'eha. Ame'ẽ riki ma'e puhýi ame'ẽ ke xupe pe hupir raho, ame'ëja saka. “Pehē namō jama'e ta. Pehē rehe japy'a katu” aja pandu ym te parise ta. (Aja rahā: “Pehē namō pehēma'e puhýiha ke

jahupir ta” aja pandu ym te ta. Katu ym aja.)

⁵ Ma'e ke parise ma'e ixo rahā, ame'ē ke rehe amō ta usak. Ame'ē ke a'eta putar katu. Amō ta usak rahā: “Mā! Pehē katu” aja amō ta pandu naī. Amō we tī. Tupā je'ēha ke paper rehe a'eta mupinim. Ame'ē ke mupu'a, pe, ijywa rehe pukwar. Ipykā pyter pe pukwar tī. Tiha ame'ē ke pukwar. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu, aja ukwaha naī.) Kamixa apyr rehe iham pukwar tī. Puku ame'ē ke pukwar. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu, aja ukwaha naī.)

⁶ Ngā mi'u matyriha ke amō mujā rahā, kapitā keruhū rake jō a'eta wapyk tar katu. Kapitā ta jupe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahā, kapitā ta rake jō a'eta wapyk tar katu tī. “Jande katu te ame'ē ke jande” aja mujekwa tar katu naī.

⁷ Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: “Sa'e ta! Ko pexo. Katu pehē” aja amō ta pandu. Ame'ē ke putar katu tī. A'eta pe amō ta pandu: “Ngā mu'eha pehē” aja a'eta putar katu tī.

⁸—Pehē anī. Ihēma'e jumu'eha ta ke pehē. Pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'ē te'e. Pehē riki pehē mu pehē juehe, a'erehe pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja pandu ym. Peteī riki pehēma'e mu'eha. (Ihē ame'ē.)

⁹ Kome'ē ywy keruhū pe har pe: “Ihē pái keruhū” aja pepandu ym ta me'ē te'e tī. Peteī riki pehē pái keruhū. Ywa pe har jō riki ame'ē, a'erehe ywy pe har pe pepandu ym: “Ihē pái keruhū.”

¹⁰ Pehē pe: “Ihēma'e jar keruhū” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'ē te'e. Peteī riki pehēma'e jar keruhū. Kirisutu jō riki pehēma'e jar keruhū. (Ihē ame'ē.)

¹¹ Pehē pyter ngi har peteī riki katu te ame'ē ke aja putar rahā, mā peja amō ta rehe te'e paraky aja ixo.

¹² “Katu te” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu ym” aja Tupā ukwa. “Katu ym ihē” aja amō ukwa jupe

rahā: “A'e katu” aja Tupā ukwa – aja Jesu pandu.

*Parise ta riki mokōi ukwaha reko
ame'ē ta ke, aja Jesu pandu
(Mak 12.40; Ruk 11.39-42; Ruk
11.44; Ruk 11.52; Ruk 20.47)*

¹³ A'e pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Parise ta! Pehē ke aja tī. Tupā mupyrara ta tī. Upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē. “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja Tupā pandu. Parise ta! Pehē anī. Ame'ē ke peputar ym. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē aja tī. Peputar ym tī. Amō ta anī. Putar katu. Ame'ē ta ke pemuka'u te'e, a'erehe Tupā kotyhar ta aja muruwak ym. Ame'ē ta pe: “Anī. Pemuruwak ym” aja pepandu. Katu ym aja. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta.

¹⁴ —[Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Te'e peje'ē, pe, ixawa'e manō ame'ē rok ke pejo'ok te'e ingi. A'engi te'e pejo'okiha ke amō ta ngi pemukanim tar katu, a'erehe i'i we Tupā namō pepandu pandu tipe. Aja rahā, katu ame'ē ta ke pehē aja amō ta ukwaha naī. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we pehē ke mupyrara ta.]

¹⁵ —Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Upa katu te ma'e ke pema'e, aja peteī jundéu awa ym ame'ē ke pehē kotyhar aja pemuruwak. Upa pemuruwak rahā, pehē 'ar koty te we a'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e. (Pehē 'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke apo'y. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.) Mā pehē johu Tupā mupyrara ta.

¹⁶ —Parise ta! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē johu riki eha ym te ame'ē ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehykýi peraho pexo. Kuja pemu'e: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe itatawa ihī, aja

pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta" aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha ke a'e ma'e te ta, aja pekwa. Anī. Jumu'eha renda keruhū jō pepandu rahā, amō koty pemu'e. Itatawa pandu ym. Kuja amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta" aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha.

¹⁷ Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē! Ma'e riki katu te my? Itatawa riki katu te my? Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu te my? Pesarahā! Jumu'eha renda keruhū riki katu te tiki. Ame'ē riki itatawa ke mukatuha, ame'ēja saka, a'erehe itatawa 'ar koty te we jumu'eha renda keruhū katuha.

¹⁸ Kuja pemu'e tī:

“Myrapē 'ar pe ma'e hymba ke hapy, Tupā pe. Ame'ē ke pekwa, a'erehe jete katu te atu apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta" aja pekwa katu.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e te ta, aja pekwa. Aja pemu'e. Myrapē jō pandu rahā, anī. Ma'e ym ta nahā my. Ukwa ym awa. Kuja amō pandu:

“Myrapē 'ar pe ma'e ke hapy. Ame'ē myrapē pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta" aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta

nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha.

¹⁹ Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē. Ma'e riki katu te ame'ē ke my? Tupā pe hymba ke hapy ame'ē ke katu te my? Myrapē riki katu te ame'ē ke my? Pesarahā! Myrapē riki katu te. Ame'ē riki ma'e hymba ke mukatuha, ame'ēja saka.

²⁰ A'erehe:

“Myrapē 'ar pe ma'e ke hapy, ame'ē myrapē pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta" aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, upa myrapē 'ar pe moī, ame'ē ke pandu. Myrapē ke amō pandu tī. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta me'ē te'e.

²¹ Pe, amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta" aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā: “Tupā pete'e ixo, aja pekwa” aja pandu, ame'ēja saka. Tupā riki jumu'eha renda keruhū pe ixo, ame'ēja saka. Pe, jumu'eha renda keruhū ke amō pandu tī. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta me'ē te'e tī.

²² Pe, amō pandu:

“Ywa pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta" aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, ywa pe Tupā ihī, aja amō ukwa. Wapyka ngi je'ēha mondo mondo, aja ukwa tī. A'erehe aja pandu rahā, ame'ē panduha aja ma'e ta me'ē te'e.

²³ —Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā! Mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Pehēma'e kupixa ngi ta'yr mi ma'e ke Tupā pe peme'ē me'ē. Pehē mi'u muhembykiha ke peme'ē. Ky'in. Ma'ero muhe'ē ame'ē ke. Aja peme'ē me'ē. Katu ame'ē. Amō we anī. Moise je'ēha katu te ame'ē ke rehe pehendu ym. Katu

ame'ẽ ke amõ ta pe pema'e ym. Amõ ta rehe pepyrara ym pesak. Mä! Kuja riki katu te me'ẽ ke. Ma'e ke pepandu, aja pema'e ta me'ẽ te'e. Te'e peje'ẽ ym. Katu ame'ẽ ke amõ ta pe pema'e ta me'ẽ te'e tĩ. Amõ ta rehe pepyrara pesak ta me'ẽ te'e tĩ. Pehëma'e ta'yr mi Tupã pe pemujywyr ta me'ẽ te'e tĩ. Mä! Upa aja pema'e ym. A'erehe pehë ke Tupã mupyrara ta.

24 Eha ym te ame'ẽ ta aja pehë. Pe, amõ ta ke pehykýi peraho aja saka. Pehë pekwaha ke pemu'e, a'erehe pehykýi peraho aja saka. Moise je'ëha ta'yr te mi, ame'ẽ ke rehe pehendu katu. Moise je'ëha katu te ame'ẽ ke rehe pehendu ym. Katu ym aja.

25 —Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta! Parise ta! Mä! Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ẽ ta ke pehë. Kúi soroka ke pejuhyk katu. Ita rekúi ra'yr soroka aja tĩ. Soroka ke pejuhyk tĩ. Jywí pe aní. Upa ma'e ka'u te'eha pehë. Ame'ëja saka pehë. Pehë pejahuik riki. Soroka jõ pekutuk katu. Pehë py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pehë, ame'ëja saka. (Pehë py'a juhyk ym, aja pexo.) Amõ tama'e ke pemukanim peraho. Ame'ẽ namõ pexo. Katu ym aja. Amõ ta rehe pekyt'yym tĩ. Mä! Pehë ke Tupã mupyrara ta.

26 Parise ta! Eha ym te ame'ẽ ta aja pehë! Jywí ke pekutuk py, aja pexo. (Aja rahã, pehë py'a juhyk, aja pexo ta.) Aja rahã, soroka xi'a ym ta tĩ, aja pexo tĩ. Pehë py'a pe ma'e katu ame'ẽ ke pekwa pekwa pexo. Aja rahã, upa juhyk, ame'ẽ ta aja pexo ta tĩ.

27 —Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta! Parise ta! Mä! Pehë ke Tupã mupyrara ta! Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ẽ ta aja pehë tĩ. Kangwerupa pe ita ke amõ mupu'am. "Ko kangwerupa" aja mujekwa. Ame'ẽ ke amõ mutuwyr. Amõ usak rahã, katu aja ukwa. Ywy jywí pe ixangwer heta ihã. Inëha pehë tĩ.

28 Aja saka riki pehë. Pehë rehe amõ usak rahã, katu, aja ukwaha naï. (Kangwerupa pe ita pehë, ame'ëja saka.) Pehë py'a riki upa peka'u te'eha ihã. (Ywy jywí pe

ixangwer pehë, ame'ëja saka.) Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ẽ ta ke pehë — aja Jesu pandu.

*Parise ta ke Tupã mupyrara ta,
ame'ẽ rehe har
(Ruk 11.47-51)*

29 A'e pandu tĩ:

—Moise je'ëha mu'e me'ẽ ta! Parise ta! Pehë katu te aja pekwaha pehë jupe! Aní. Jaxer ame'ẽ ta ke pehë! Mä! Pehë ke Tupã mupyrara ta! Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ẽ ta ke pehë. Ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta kangwer 'ar pe ngã ukwaha pemupu'am. Ita ke pemupu'am. Ymanihar katu ame'ẽ ta kangwer 'ar pe ngã ukwaha pemupu'am tĩ. Ngã haráí ym, ame'ẽ ukwaha ke. Ame'ẽ ke pemukatu. Aja rahã, ngã pandu: "Mä! Katu te" aja.

30 Pe, pepandu: "Jande ramüi namõ jaxo ta tipe rahã, a'eta ma'e, aja jama'e ym ta tipe. Ymanihar ta aja Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta ke jukwa ym ta tipe tĩ" aja pepandu.

31 Mä! Aja rahã, jukwaha ta rainõ ta ke pehë, aja pepandu. Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta ke pehë ramüi ta jukwa. Ame'ẽ jukwaha ta rainõ ta ke pehë. (Aja rahã, ame'ẽ ta aja pema'e ta tĩ, aja pepandu.)

32 Pehë ramüi ta aja tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'e apo tĩ. Mä peja pehë ramüi ma'eha ke pemumbarahã! Ihë riki Tupã je'ëha apandu, ame'ẽ ke ihë tĩ. Ihë ke pejukwa ta. Aja rahã, pehë ramüi ta ma'eha ke pemumba ta tĩ, aja ta tĩ.

33 —Mbói aja pehë tĩ! Mbói ra'yr aja pehë tĩ! Amõ ke mbói ahy su'u rahã, mahy, aja amõ ta ixoha ke pemujaxer riki. Katu ym aja. Mupyraraha renda pe pehë ke Tupã mupyrara ta. Marã ka ym pehemihä.

34 —Ko apandu pehë pe. Pehë koty Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta ke ihë amondo ta. Ukwa katu ame'ẽ ta ke ihë amondo ta tĩ. Tupã je'ëha mu'e ame'ẽ ta ke ihë amondo ta tĩ. Ame'ẽ ta ngi har amõ amõ ke pejukwa ta. Amõ ta ke myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe

pejukwa ta tī. Amō ta ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pemupirok hū ta tī. Hok ngi amō ta ke pemujan ta pemondo. Amō amō ok ta rupi pemujan ta pemondo.

³⁵⁻³⁶ Aja rahā, pehē ke Tupā mupyrara ta. Yman katu ame'ē ta ke amō ta jukwa. Ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Pehē riki upa katu te ame'ē mupyraraha ke pepythyk ta. Ambéu riki katu ame'ē ke a'e. A'e ke amō jukwa. A'engi amō amō heta katu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Pe, a'ejōhar Sakari rehe uhyk. A'e ke pejukwa tī. Mbaraki ra'yr ke a'e. Aja upa katu te jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē mupyraraha ke pehē aja amō ta pyhyk ta tī. Pehē ke Tupā mupyrara ta. Ko jetehar te apandu pehē pe. Yman katu ame'ē ta ke amō ta jukwa. Upa katu te ame'ē jukwaha mupyraraha ke pehē aja ame'ē ta pyhyk ta tī — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tī.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy katu te ame'ē ke ihī. Myrape ihī tī. Ame'ē mokōi pyter pe Sakari ke amō jukwa. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ame'ē myrapē 'ar pe hymba ke hapy. (A'ep ixo rahā, a'e ke jukwa ym ta me'ē te'e. Anī. Jukwa riki. Katu ym aja.)

Jerusarē ok ta pe har ta rehe Jesu ipy'a katu (Ruk 13.34-35)

³⁷ Jesu pandu tī:

—Mā! Jerusarē ok ta pe har ta! Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pejukwa. Tupā muwyr ame'ē ta ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehē rehe ihē jywa ke ihē amaman tar katu tipe. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imāi moī. Aja saka pehē rehe ihē apy'a katu tipe. Anī. Peputar ym ihē ke.

³⁸ A'erehe pehēma'e Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke ngā hijar ta oho. (A'ep jy'ar ym te ta ngā tī.)

³⁹ Ko apandu pehē pe. Apo har ihē rehe pesak ym te ta. "Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi tur ame'ē rehe

mā peja Tupā usak katu" aja pepandu rahā jō, ihē rehe pesak ta tī — aja Jesu pandu.

24

Tupā rehe jumu'eha renda keruhū ke amō ta mujixer ta (Mak 13.1-2; Ruk 21.5-6)

¹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Jesu uhem oho. Uhem ixo rahā, jumu'eha ta pandu ipe:

—Esarahā! Mā! Katu jumu'eha renda keruhū ke — aja ipe.

² Jesu pandu:

—A'e tī. Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixói ta. Ko apandu pehē pe. Peme'ē ke amō ta upa mujixer ta kī. Ita mokōi mokōi ihī ym te ta. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta — aja jumu'eha ta pe.

Ngā mupyraraha ame'ē rehe har (Mak 13.3-13; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-16)

³ Jumu'eha renda keruhū ngi uhem rahā, ywy'ā 'ar pe jupir oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep Jesu wapyk uī. Pe, amō ta nixói rahā, jumu'eha ta jō pandu uwyr ipe. A'eta pandu:

—Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Emujekwa jande pe. Ma'e uhyk rahā, nde erejywyr ta, aja jakwa ta my? Ma'e uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk ta, aja jakwa ta my tī? — aja Jesu pe.

⁴ A'e pandu:

—Pesak katu kī! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym.

⁵ Heta uwyr ta. "Jesu je'ēha rupi ihē ajur" aja pandu te'e ta. "Ko Kirisitu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē" aja pandu te'e ta tī. Pe, heta ngā ke a'eta muka'u te'e ta.

⁶ Jumai ha tyapuha ke pehendu ta. "Paite amō ta jumai ixo" aja pehendu ta tī. Pemukahem ym ingi. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk ym we rī.

⁷ Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Kapitā keruhū riki

amō kapitā keruhū namō jumai mai ta. Amō amō ywy pe ngā mi'u nixói te ta. Amō amō ywy katak hū ta.

⁸ Upa aja riki ahy py, ame'ēja saka. Kūjā imembyr u'ar tate rahā, ahy py. Aja ahyha mangaha riki. I'i we rahā, ahy te ta. (Aja rahā, amō we mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa katu.)

⁹ —'Ar rehe angaha uhyk ym rahā we pehē ke amō ta pyhyk ta. Sonda ta kota pehē ke mondo ta. Pehē ke a'eta mahy ta. Pehē ngi har amō amō ke a'eta jukwa ta tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe ngā parahy ta. Putar ym ta tī.

¹⁰ Arahā, ihē rehe jurujar katuha ke heta hijar ta. Pe, ame'ē ta sonda ta pe pandu ta: "Pehī. Peme'ē riki Jesu kotyhar ta ke tī. Pepyhyk peho" aja. Ame'ē ta parahy ta ngā juehe tī.

¹¹ Pe, heta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uwyr ta. Heta hū ngā ke ame'ē ta muka'u te'e hū ta. A'erehe ihē rehe jurujar katuha ke hijar ta.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke i'ar kota te we ohoha. Pe, Tupā rehe ipy'a katuha hijar hijar ta oho.

¹³ Pe, a'ejōhar rehe tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

¹⁴ Tupā kota ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē pe: "Ihē kotyhar ke nde" aja Tupā pandu ta. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē ywy keruhū rupi ihē kotyhar ta pandu pandu ta oho. Upa ngā hendu ta. Aja rahā jō 'ar rehe angaha uhyk ta – aja Jesu mujekwa.

Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta (Mak 13.14-23; Ruk 21.20-24)

¹⁵ 'Ar rehe angaha uhyk ta, ame'ē rehe har Jesu pandu tī:

—Ma'e jaxer ai te ame'ē rehe pesak ta tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo ta. Kapy katu te ame'ē pe ixo ta. Ame'ē rehe har Ndanie mupinim yman. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī. [Kome'ē paper rehe amō usak rahā, mā peja ekwa katu exo.]

¹⁶ Ame'ē jaxer ai te ame'ē rehe ngā usak rahā, mā peja ywy'ā kota kanim

ujan oho. Jundéi ywy pe har ta kanim ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁷ —Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok wyr pe ima'e ke pyhyk ym oho. (I'i pyta ym.) Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁸ Kupixa pe amō paraky ixo rahā, mā peja hok pe jywyr ym oho. Kamixa pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁹ —Ame'ē 'ar rahā, ipusu pe imembyr ixo, ame'ē ta pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Imembyr pe kamby me'ē, ame'ē ta pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujaniha.)

²⁰ Tupā namō pepandu katu: "Aman ndy'ar rahā anī. (Aman heta rahā, jande jajan tar ym)" aja. Kuja tī. "Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rahā anī. (Arahā jundéu awa ta wata ym riki)" aja Tupā namō pepandu.

²¹ Ame'ē jaxer ai te ha 'ar rahā, ngā pyrara te hū ta. Arahā jō pyrara te hū ta. Aja pyraraha ke amō ukwa ym riki. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā ame'ē ngi har, aja pyrara te ha nixói. Pe, yman rahā, aja uhyk ym ta tī. Arahā jō pyrara te hū ta ngā.

²² —Arahā jō aja ahyha keruhū 'ar ke Tupā muheta ym. Aja ym rahā, nixói te ta awa. Upa manō ta. Tupā kotyhar ta ixo. A'erehe ahyha keruhū 'ar ke a'e muheta ym ta.

²³ Pe, pehē pe amō pandu: "Pesarahā! Kirisutu kotete ixo" aja. Ame'ē rehe pejurujar ym. Amō pandu: "Pesarahā! Kirisutu paite ixo" aja. Ame'ē rehe pejurujar ym tī.

²⁴ Kirisuturan uhyk ta. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uhyk ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta tī. Aja Tupā kotyhar ta ke muka'u te'e tar katu.

²⁵ Pehendu katu! Aja uhyk ym rahā we, pehē pe upa ihē apandu. Upa ihē amujekwa ko.

²⁶ Pe, amō ta pandu ta pehē pe. "Pesarahā! Awa nixói te ame'ē pe a'e ixo" aja. Ame'ē rehe pejurujar ym. (A'ep peho ym.) Amō pandu: "Pepaite a'e kanim ixo" aja. Ame'ē rehe pejurujar ym tī.

27 —Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Yman rahā, ihē ajywyr ajur rahā, upa ngā ukwa katu ta. Tupā pirāha muwera rahā, warahy uhemiha koty ixo ame'ē ta ukwa katu. Warahy u'ariha koty ixo ame'ē ta ukwa katu tī. Upa katu te awa ta ukwa katu. Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu ta tī.

28 Pesarahā! So'o inem ame'ē ke pehī rahā, pahar xumukape ukwa katu. (Pe, jy'ar oho ehe.) Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu te ta tī — aja Jesu pandu.

Jesu jywyriha rehe har

(Mak 13.24-27; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7)

29 A'e pandu tī:

—Ame'ē ahyha keruhū 'ar upa rahā, amō we māte ma'e uhyk ta. Warahy uwe ta. Jahy wera ym ta tī. Ywa ngi jahy rata u'ar u'ar ta tī. Ywa pe ihī ame'ē ke Tupā mukatak hū ta.

30 Ame'ē upa rahā, ihē ajywyr iha ukwaha ke ywa pe ihē amoī ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxīha 'ar pe ihē ajywyr ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajur ta. A'e katu te ha namō ajur ta tī. Pe, ihē rehe kome'ē ywy keruhū pe har ta usak rahā, jixi'u ta. ("Jande ke mupyrara ta apo" aja ukwa, a'erehe jixi'u ta.)

31 Tupāma'e jumi'a keruhū tyapu ta. Tupā riki ima'e je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Upa katu te kome'ē ywy keruhū rupi muwyr ta. Pe, upa katu te Tupā kotyhar ta ke a'eta mujy'ar ta — aja Jesu pandu.

Jesu jywyriha ke ma'eywa'y mu-jekwa ta ngā pe

(Mak 13.28-31; Ruk 21.29-33)

32 A'e pandu tī:

—Ihē ajywyr iha ke ma'eywa'y mu-jekwa ta pehē pe. Sik'y ke. Hākā rehe hokyr uhem rahā, warahy haku tate, aja pekwa.

33 Aja ihē ajywyr iha riki. Ihē apandu ramō, ma'e warahy uwe. Ma'e jahy rata ta katak. Upa aja pesak rahā, ihē riki ajywyr tate, aja pekwa

katu ta tī. (Hākā rehe hokyr uhem, ame'ēja saka.)

34 Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Amō ihē kotyhar ta pyrara hū ta ixo. Upa aja me'ē uhyk ta kȳ. Manō ym ta rī. Upa usak ta. (Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī.)

35 Ywa upa kanim ta. Kome'ē ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ē ke anī. Ame'ē ke kanim ym te ta. (Aja ihē je'ēha rehe jurujar katu ame'ē ta tapijar te'e we ixo ta kȳ.) Apandu, aja me'ē upa katu te uhyk ta kȳ — aja Jesu pandu.

Myja rahā Jesu jywyry ta my?

(Mak 13.32-37; Ruk 12.35-40; Ruk 17.26-30; Ruk 17.34-36; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.1-15)

36 A'e pandu tī:

—Myja rahā, ihē ajywyr ta my? Ma'e wera rahā, ajywyr ta my? My warahy rahā, ajywyr ta my? Ame'ē ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo Tupā je'ēha rahoha ta ukwa ym tī. Ihē riki akwa ym tī. Ihē pái jō ukwa katu.

37 Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ajywyr iha riki kuja. Yman Noe ixo. Arahā aja saka tī.

38 Ykeruhū upa ngā ke jukwa. Kuja riki. Ykeruhū uhyk tate rahā, aja te'eha ngā ixo. Amō ta kekar oho. Pe, so'o ke jukwa rahā, ame'ē ke u'u riki. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Jarusu keruhū pe Noe ixe ym rahā we, aja te'e ngā ixo.

39 Ykeruhū uhyk ta, aja ngā harō ym. Pe, ykeruhū uhyk rahā, upa katu te y jukwa. Aja ihē ajywyr rahā, ngā harō ym rahā, ihē ajywyr ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

40 —Ihē ajywyr rahā, kuja ta tī. Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Peteī pyta ta a'ep. Amō ke Tupā je'ēha rahoha ta raho ta.

41 Paratu rok pe mokōi kūjā ta paraky u'am. Peteī pyta ta a'ep. Amō ke Tupā je'ēha rahoha ta raho ta.

42 A'erehe pesak katu pexo. Peta kȳ. Ihē ajywyr iha angaha ke pekwa

ym. A'erehe pesak katu pexo. Ihē riki pehēma'e sawa'e te.

⁴³ Ma'e mukanīha uwyr ame'ẽ ke ok jar ukwa rahā, ukwer ym ta tipe. Harō ta tipe. Hok pe mukanīha ixe tate rahā, a'e ke ok jar mujan ta tipe mondo.

⁴⁴ A'erehe pesak katu pexo. Peta kȳ. Peħarō ym pexo rahā, ihē ajywyr ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur – aja Jesu pandu.

Miasu katu me'ẽ ke. Katu ym ame'ẽ ke tī.
(Ruk 12.41-48)

⁴⁵ (Miasu katu ame'ẽ ta aja ixotyhar ta ixo ta me'ẽ te'e tī. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu:

—Myja me'ẽ miasu riki ukwa katu ame'ẽ ke my? Myja me'ẽ miasu riki ijar pandu ame'ẽ ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amō miasu pe ijar pandu: “Amō miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahā, a'eta mi'u ke eme'ẽ me'ẽ katu a'eta pe” aja ijar. Pe, ijar paxia oho.

⁴⁶ Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyr rahā, ame'ẽ ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'ẽ miasu hury katu ta.

⁴⁷ Pesarahā! Ihē apandu pehē pe. Ame'ẽ miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'ẽ ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde eresak eresak katu ta apo 'y” aja ta.

⁴⁸ —Aja ym rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'ẽ ke rahā, kuja jupandu jupe: “Ihē jar pepaite oho. Yman rahā jywyr ta” aja jupe.

⁴⁹ Pe, amō miasu ta ke a'e nupā nupā ta. Pe, jixer ame'ẽ ta namō ma'e ke a'e u'u hū ta uī. Kawī ngi ka'u, ame'ẽ ta namō u'u uī. Ka'u tī.

⁵⁰ Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'ẽ wera rahā, ijar jywyr ta. “Apo jywyr ym we ta rī” aja pandu rahā, pahar ijar jywyr ta.

⁵¹ Ame'ẽ miasu jixer ame'ẽ ke ijar pirok hū te ta. Mokōi ukwaha ta ke amō ta mupyrara hū, aja ame'ẽ miasu ke ijar mupyrara hū ta tī. (Ahy te hū,) a'erehe jixi'u hū ta. (Ahy te hū,) a'erehe hāi ke su'u su'u ta tī – aja Jesu

pandu. (A'erehe miasu katu aja Jesu jywyrha rehe ixotyhar ta harō katu ta me'ẽ te'e tī.)

25

Jande popa kūjātāi ta rehe har

¹ Jesu pandu tī:

—Ihē ajywyr rahā, kuja riki Tupā ma'eha. Awa riki inamō ixo ta my? Awa riki inamō ixo ym te ta my? Ame'ẽ ke amujekwa ta. Kuja. Amō rahā, jande popa kūjātāi ta ixo. Pytun rahā, araparin ke kūjātāi ta raho. Sawa'e jumendar ame'ẽ rehe usak oho.

² Awa po wajar peteīhar upa kūjātāi ta ukwa katu ame'ẽ ta ke. Amō awa po wajar peteīhar upa anī. Ukwa katu ym riki.

³⁻⁴ Awa po wajar peteīhar upa kūjātāi ta riki ukwa katu ame'ẽ ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahā, amō hyru pe tykwer tyryhem raho. Amō kūjātāi ta anī. Ukwa katu ym ame'ẽ ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahā, amō hyru pe tykwer raho ym.

⁵ Sawa'e jumendar ame'ẽ ke pyta we rī. Uhyk ym we rī. I'i hū pyta. A'erehe kūjātāi ta pyhýi hū. Pe, ukwer tī.

⁶ —Pytun pyter pe amō pandu: “Petur. Sawa'e jumendar ta ame'ẽ ke petur. Peho. Pesak pehorahā!” aja riki.

⁷ Upa kūjātāi ta upak. Pe, araparin hapy tī.

⁸ Pe, kūjātāi ukwa katu ame'ẽ ta pe amō ta pandu. Ukwa katu ym ame'ẽ ta pandu: “Jandema'e araparin uwe tate. Jande pe tykwer pemuwyr we mi” aja.

⁹ “Anī. Pehē pe jame'ẽ rahā, jandema'e uwe ta tī. Upa jande pe uhyk ym tykwer. Muhepyha renda pe pejo'ok peho” aja ukwa katu ame'ẽ ta pandu.

¹⁰ —A'erehe ukwa katu ym ame'ẽ ta jo'ok oho. A'eta nixói rahā, sawa'e jumendar ame'ẽ ke uhyk uwyr. Awa po wajar peteīhar upa kūjātāi riki araparin hapy, aja ixo. Pe, sawa'e namō ixe oho. Ngā mi'u matyr ame'ẽ rehe

ixe oho. Huryha rehe ixo katu. Upa ixe rahā, hukwen ke amō kynda katu.

11 —I'i rahā amō kūjātāi ta uhyk uwyr tī. “Sa'e! Hukwen epirar jande pe” aja riki.

12 “Anī ta. Pehē ke ihē akwa ym” aja sawa'e jumendar ame'ẽ ke pandu – aja Jesu pandu.

13 A'e pandu tī:

—Aja riki ihē ajywyrīha. Myja rahā, ihē ajywyr ta my? Ame'ẽ ke pekwa ym. My warahy rahā, ihē ajywyr ta my? Ame'ẽ ke pekwa ym tī. A'erehe pesak katu kȳ. Peharō katu pexo – aja jumu'eha ta pe.

*Mahapyr miasu ta ame'ẽ rehe har
(Ruk 19.11-27)*

14 Jesu pandu tī:

—Ihē apandu ame'ẽ ke ihē kotyhar ta ma'ema'e katu rahā, ma'e katu ame'ẽ ke ihē ame'ẽ me'ẽ ta a'eta pe. Ame'ẽ rehe har amujekwa ta apo. Kuja riki. Amō sawa'e ixo. Pe-paite paxia tate rahā, miasu ta pe a'e pandu: “Upa ihēma'e ke rehe pesak” aja.

15 Pe, tamatarer ke a'e me'ẽ me'ẽ. Amō miasu pe 5.000 itatuwyr tamatarer me'ẽ. Amō pe 2.000 itatuwyr tamatarer a'e me'ẽ. Amō pe 1.000 itatuwyr tamatarer a'e me'ẽ. Miasu ta ma'eha ukwa katuha, aja ijar me'ẽ me'ẽ. Upa me'ẽ rahā, pepaite paxia oho.

16 —Kuja, 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'ẽ miasu pahar oho. Ame'ẽ tamatarer namō muhepy hepy. Pe, muheta. Amō 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk. (A'erehe 10.000 hetaha apo 'y.)

17 Aja amō miasu tī. Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'ẽ ke. Tamatarer namō a'e muhepy hepy tī. Pe, muheta tī. Pe, amō 2.000 itatuwyr tamatarer ke a'e pyhyk. (A'erehe 4.000 hetaha apo 'y.)

18 Amō miasu anī. 1.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'ẽ ke. Ywykwar ke a'e pykūi oho. Pe, ijarma'e tamatarer ke a'ep a'e mou. Jupyk tī.

19 —Yman rahā, miasu jar jywyr uwyr. Pe, miasu ta ma'ema'eha ke a'e ukwa ta.

20 Kuja, 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'ẽ miasu uhyk py. Ijar pe 5.000 itatuwyr tamatarer ke a'e mujywyr. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja 5.000 itatuwyr tamatarer ihē pe nde ereme'ẽ. Esarahā! Ko amō 5.000 itatuwyr tamatarer ke ihē apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 10.000 hetaha kohī” aja ijar pe.

21 “Mā! Katu! Nde katu. Ihē apandu ame'ẽ ke nde erema'ema'e katu. Ta'yur mi tamatarer namō nde ereparaky. Apo heta ame'ẽ namō nde ereparaky ta. Ejur. Ihē rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo tī” aja ijar ipe.

22 —Pe, amō miasu uhyk uwyr tī. Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'ẽ ke a'e. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer ihē pe nde eremuwyr. Ame'ẽ kohī. Esarahā! Amō we 2.000 itatuwyr tamatarer ke ihē apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 4.000 hetaha kohī” aja ijar pe.

23 “Mā! Katu! Nde katu. Ihē apandu ame'ẽ ke nde erema'ema'e katu. Ta'yur mi tamatarer namō nde ereparaky. Apo heta ame'ẽ namō nde ereparaky ta. Ejur. Ihē rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo tī” aja ijar ipe.

24 —Pe, kuja, 1.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'ẽ miasu uhyk uwyr tī. Pandu: “Sawa'e! Amō rehe nde erepyrara nde eresak ym ame'ẽ ke nde, aja akwa. Amōma'e kupixa ngi ma'e ke nde ere'u. Nde erejytym ym, ame'ẽ kupixa ngi. Amōma'e ke nde erematyr tī. Nde erejytym ym ame'ẽ ke, amō riki jytym. (Aja rahā, amō riki paraky ame'ẽ ke nde erepyhyk.)

25 Nde ngi ihē akyje. A'erehe nema'e tamatarer ke ywykwar pe ihē amukanim araho. Esarahā! Ko 1.000 itatuwyr tamatarer nema'e ke” aja ijar pe.

26 Ame'ẽ ke rehe hendu rahā, ijar pandu ipe: “Mā! Nde katu ym! Jyty'ym ame'ẽ ke nde. Ihē ajytym ym, ame'ẽ kupixa pe har ma'e ke ihē

a'u. Ihē ajytyym ym, amō jytyym ame'ē ke ihē amatyr, aja nde erekwa katu. Amō paraky ame'ē ke ihē apyhyk, aja nde erekwa katu.

²⁷ Aja rahā, tamatarer renda pe ihēma'e tamatarer ke nde eremupyta ta me'ē te'e. Aja rahā, amō ta riki ihēma'e tamatarer namō paraky ta tipe. Aja muheta ta tipe. Aja rahā, ihē ajywyr rahā, i'ar kota te we ihēma'e tamatarer muheta ta tipe" aja ijar pandu.

²⁸ Pe, amō miasu pe ijar pandu tī: "Tamatarer ejo'ok ingi. Miasu katu ym ame'ē ke ngi ejo'ok. Pe, 10.000 hetaha namō ixo ame'ē pe eme'ē.

²⁹ Ma'e ta'yr mi ame'ē namō amō ma'ema'e rahā, amō we hū amō me'ē ta ipe. Aja rahā, ima'ehū ta. Pe, ma'e ta'yr mi ame'ē namō amō ma'ema'e ym rahā, ame'ē ta'yr mi ame'ē ke amō jo'ok ta ingi. Aja rahā, nixói te ta ima'ke.

³⁰ Apo kome'ē miasu jaxer ame'ē ke embor eho, soroka pe. Pytuniha renda pe embor. A'ep ahy ta. A'erehe jixi'u ta. Ahy te ta, a'erehe hāi ke su'u su'u ta" aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā kota har ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Ma'e ke Tupā me'ē, ame'ē namō ma'ema'e katu ta me'ē te'e tī.)

Ngā ke Jesu mupyrara ta, a'ejōhar ame'ē ke
(Apokarip 20.11-14)

³¹ Jesu pandu tī:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Kapitā keruhū aja ihē ajywyr rahā, Tupā je'ēha rahoha ta ihē namō uwyr ta tī. Arahā myrake katu te ame'ē pe ihē awapyk ta aī.

³² Pe, upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta ke mujy'ar ta. Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Ihē ruwa kota mujy'ar ta. Pe, ngā ke ihē amondo mondo ta. Se kota amō ta ke ihē amondo ta. Amō ta amō kota. Arapuharan usakiha ta aja saka. Arapuhame ta ke arapuharan ta pyter ngi mondo mondo. Aja ngā ke ihē amondo mondo ta tī.

³³ Katu ame'ē ta ke ihē jywa katu kota ihē amondo ta. Amō pyta ame'ē ta ihē jywa'i kota ihē amondo ta.

³⁴ Ihē riki kapitā keruhū. Pe, ihē jywa katu kota i'āi, ame'ē ta pe kuja ihē apandu ta: "Pejur! Pehē riki ihē pāi ke muhury katu ame'ē ta ke pehē. Ihē pāi renda pe pexe peho. Ame'ē renda ke yman a'e mukatu. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā rahā, ame'ē renda ke a'e mujā pehē pe tī. Apo pexe peho a'ep.

³⁵ Pesarahā! Ihē myahy rahā, ihē pe pehē mi'u peme'ē. Ihē hyngwéi rahā, y ke ihē pe peme'ē tī. Ihē rehe pesak ramō rahā, pehē rok pe ihē ke pemupyta katu tī.

³⁶ Ihēma'e mundeha nixói rahā, pehēma'e mundeha ihē pe peme'ē tī. Ihē ahy axo rahā, ihē pe puhā peme'ē katu tī. Kyndaha pe ihē axo rahā, ihē rehe pesak pejur tī" aja ihē apandu ta.

³⁷ —Aja rahā, ihē jywa katu kota i'āi ame'ē ta pandu ta. Katu ame'ē ta ke ame'ē ta. Kuja pandu ta: "Sawa'e! Myja rahā nde myahy, pe, jande mi'u nde pe jame'ē my? Jakwa ym. Myja rahā, nde nengwéi, pe, nde pe y jande jame'ē my tī? Jakwa ym tī.

³⁸ Myja rahā, nde rehe jasak ramō, pe, jande rok pe nde ke jamupyta my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nema'e mundeha nixói, pe, jandema'e mundeha ke jame'ē nde pe my tī? Jakwa ym tī.

³⁹ Myja rahā, nde ahy nde erexo, pe, nde pe puhā jame'ē katu my? Jakwa ym tī. Myja rahā kyndaha pe nde erexo, pe, nde rehe jasak jaho my? Jakwa ym tī" aja ihē pe.

⁴⁰ —Pe, ihē apandu ta. Ihē riki kapitā keruhū. Kuja apandu ta: "Ko apandu pehē pe. Ko ihē kota har ta ixo. Ihē mu ta aja riki. 'Katu ym' aja amō ta ukwaha naī. Ame'ē ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, ihē pe pema'ema'e katu, ame'ēja saka. A'erehe ihē pāi renda pe pehē rury katuha namō pexe peho" aja ihē apandu ta.

41 —Pe, ihē jywa'i kqty i'āi, ame'ẽ ta pe kuja ihē apandu ta: “Peho ihē ngi! Pehē riki Tupā mupyrara ta ame'ẽ ta ke pehē. Tata keruhū renda pe peho. Ame'ẽ tata uwe ym te ta. Ame'ẽ renda ke Tupā mujā. A'ep Satana ke mupyrara ta. (Ājā ramūi ke a'e.) Ame'ẽ renda ke tata keruhū renda. Satana kqtyhar ta ke a'e mupyrara ta a'ep tī. Ame'ẽ renda pe peho.

42 Pesarahā! Ihē myahy rahā, pehē mi'u ihē pe peme'ẽ ym. Ihē hyngwéi rahā, y ke ihē pe peme'ẽ ym tī.

43 Ihē rehe pesak ramō rahā, pehē rok pe ihē ke pemupyta ym tī. Ihēma'e mundeha nixói rahā, pehēma'e mundeha ke ihē pe peme'ẽ ym tī. Ihē ahy rahā, ihē pe puhā peme'ẽ ym tī” aja ihē jywa'i kqty i'āi ame'ẽ ta pe apandu ta.

44 —Pe, a'eta pandu ta ihē pe: “Sawa'e! Myja rahā, nde myahy my? Pe, jande mi'u jame'ẽ ym nde pe my. Jakwa ym. Myja rahā, nde nengwéi my? Pe, y jame'ẽ ym nde pe my. Jakwa ym tī. Myja rahā, nde rehe jasak ramō my? Pe, jande rok pe nde ke jamupyta ym my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nema'e mundeha nixói my? Pe, jame'ẽ ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nde ahy my? Pe, puhā jame'ẽ ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, kyndaha pe nde erexo my? Pe, nde rehe jasak ym jaho my? Jakwa ym tī” aja ta.

45 —Ihē riki kapitā keruhū. Kuja ame'ẽ ta pe ihē apandu ta. “Ko apandu pehē pe. Ihē kqtyhar ta kohī. ‘Ame'ẽ ta katu ym’ aja amō ta ukwaha naī. Ame'ẽ ta pe ma'e ke pema'ema'e ym rahā, ihē pe ma'e ke pema'ema'e ym tī, ame'ẽja saka” aja ihē apandu ta.

46 Pe, ame'ẽ ta ke mupyraraha renda pe ihē pái mondo ta. A'ep ahyha upa ym te ta. Katu ame'ẽ ta anī. Ihē pái namō aja te'e ta ixo. Uhā te hū ta a'eta — aja Jesu pandu.

26

“Jesu ke japyhyk ta” aja pa'ihu ta

pandu pandu

(Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2; Juā 11.45-53)

1-2 Jywyriha rehe har upa a'e mu'e rahā, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Mokōi jaker rahā, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Pe, ame'ẽ ta ihē ke jukwa ta. Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe jukwa ta — aja Jesu.

3 Pe, pa'ihu ta jy'ar oho. Jundéu awa tamūi ta namō jy'ar oho. Kái rok keruhū pe jy'ar. Kái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū.

4 A'eta pandu pandu a'eta jupe: “Jesu ke jande japyhyk ta jaho. Ngā ukwa ym ha rupi japyhyk ta. Pe, a'e ke jande jajukwa ta.

5 Pasuko 'ar rahā, japyhyk ym we ta rī. Anī. Arahā japyhyk rahā, ngā parahy ta. Mutyapu tyapu hū ta. Katu ym aja. A'erehe arahā japyhyk ym we ta rī” aja a'eta jupe.

Ma'e piheha ke Jesu ākā rehe kūjā jyhē

(Mak 14.3-9; Juā 12.1-8)

6 Mbeta ok ta pe Jesu ihī. Simā rok pe ihī. Ame'ẽ Simā riki yman pere ma'e u'u hū ame'ẽ namō ixo. Apo anī. Upa ka'ẽ katu.

7 Ma'e ke Jesu u'u uī rahā, kūjā uhyk uwyr ehe. Ma'e piheha ke a'e werur. Ame'ẽ hepy hū ame'ẽ ke. Hyru pe werur. Ame'ẽ hyru riki aramba ke te'e mujā ame'ẽ ke. Pe, kyndaha ke mopok rahā, tykwer ke Jesu ākā rehe kūjā jyhē.

8-9 Ame'ẽ rehe jumu'eha ta usak rahā, parahy kūjā rehe. A'eta je'ẽ je'ẽ hū:

—Mā! Tykwer upa kanim. Ame'ẽ tykwer ke amō muhepy rahā, tamatarer hū pyhyk ta tipe. Pe, ame'ẽ tamatarer ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe amō me'ẽ me'ẽ katu ta tipe — aja riki.

10 Jumu'eha ta panduha ke Jesu ukwa. A'erehe a'eta pe kuja a'e pandu:

—Kūjā rehe har aja ym peje'ẽ je'ẽ. Ma'e katu ame'ẽ ke ihē pe a'e ma'e.

¹¹ Ima'e ym te ame'ẽ ta pe ma'e ke peme'ẽ tar katu rahā, pete'e a'eta ixo. Aja te'eha a'eta ixo koropi. Ihē anī. Aja te'eha pehē namō ihē axo ym ta.

¹² Kūjā putar aja a'e ma'e katu. Pesarahā! (Jundéu awa manō rahā, hete ke amō ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihē rehe tī. Ihē amanō ym rī. Ko ihē ke mouha rehe kūjā upa mupihe. (A'erehe ihē rehe pyaiha apo mujesak rahā, katu tiki.)

¹³ Pesarahā! Apo ihē apandu katu. Ihē rehe har myrandu katu ke amō ta pandu pandu raho. Kome'ẽ ywy keruhū rupi pandu pandu raho rahā, kome'ẽ kūjā ma'eha rehe har pandu ta tī. Kūjā ma'eha ke harái ym ta ngā – aja Jesu pandu.

Pa'ihu ta kotoy Jun oho (Mak 14.10-11; Ruk 22.3-6)

¹⁴ Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta kotoy Jun oho. Jun amō her Ikario. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e.

¹⁵ A'e pandu:

—Jesu rehe pehē ke amuhyk araho rahā, myja tamatarer hetaha peme'ẽ ta ihē pe my? — aja pa'ihu ta pe.

—Jande pypa, amō jande popa hetaha (30) jame'ẽ ta nde pe — aja pa'ihu ta pandu.

Pe, itatuwyr tamatarer ke pa'ihu ta manga. Kuja, 30 hetaha me'ẽ Jun pe.

¹⁶ A'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ẽ angaha ke rehe Jun harō ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uī (Mak 14.12-21; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juā 13.21-30)

¹⁷ Pasuko 'ar rahā, jundéu awa ta arapuharan ra'yr ka'ẽ ke u'u. Arahā mbeju ke mupururukiha nixói ame'ẽ ke u'u py. Ame'ẽ 'ar rehe har Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahā, arapuharan ra'yr ka'ẽ ke nde ere'u ta. Ame'ẽ ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹⁸ Jesu pandu:

—Paite awa ok ta hū ihī, Jerusarē ok ta ke. A'ep peho. A'ep amō

sawa'e ixo. Pepandu ipe: "Jandema'e mu'eha pandu: 'Ihē ahoa angaha rehe uhyk. Ihēma'e jumu'eha ta namō arapuharan ra'yr ka'ẽ ke ihē a'u ta kȳ. Nde rok pe a'u ta kȳ' aja ipe" — aja jumu'eha ta pe pandu. ("Ohoha angaha" aja pandu rahā: "A'e manō ta" aja mujekwa.)

¹⁹ Jesu pandu ame'ẽ ke jumu'eha ta ma'e katu. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr.

²⁰ Pytun ramō rahā, ame'ẽ renda pe Jesu ta oho. Pe, awa py mokōi jumu'eha ta namō Jesu wapyk. Arapuharan ra'yr ka'ẽ ke u'u.

²¹ A'eta u'u uī rahā, Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur — aja riki.

²² Ame'ẽ ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta pyai uī. Peteī teī Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ihē ke ame'ẽ my? — aja ipe.

²³ Jesu pandu:

—Ihē namō arapuharan ra'yr rykwer namō mbeju ke mururu, ame'ẽ ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur.

²⁴ Awa ihē tī. Tupā je'ěha rupi ajur. Myja ihē amanō ta my, ame'ẽ ke Tupā je'ěha rehe amō mupinim. Ame'ẽ panduha aja ihē amanō ta. Aja ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur, ame'ẽ ke mā Tupā mupyrara hū ta. Ame'ẽ imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁵ Jun pandu. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur ame'ẽ ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ihē ke ame'ẽ my? — aja.

—A'e tī — aja Jesu pandu.

Jesu manōha ke ukwa ukwa uī ame'ẽ rehe har (Mak 14.22-26; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25)

²⁶ A'eta mi'u ke u'u uī rahā, mbeju ra'yr ke Jesu pyhyk. Tupā namō a'e pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ẽ katu" aja. Upa rahā, mbeju ke mopok, pe, jumu'eha ta pe me'ẽ me'ẽ. Pandu:

—Ko pepyhyk. Pe'u. Kome'ẽ riki ihẽ rete — aja Jesu.

²⁷ Upa rahã. Ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk tĩ. Ame'ẽ pe ma'eywa rykwer ihã, uwa rykwer ke. Tupã namõ pandu tĩ: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ẽ katu” aja. Pe, ita rekúi ra'yr ke jumu'eha ta pe me'ẽ. A'e pandu:

—Pehẽ johu pe'u.

²⁸ Kome'ẽ riki ihẽ ruwy. Ihẽ ruwy uhem ta, a'erehe Tupã pandu katu ta: “Ihẽ ra'yr rehe amõ jurujar katu rahã, ame'ẽ ke ihẽ amuhã katu ta” aja Tupã pandu. Ihẽ ruwy uhem ta, a'erehe heta ngã rehe ipy'a ke Tupã mujywyr katu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ẽ ta rehe ipy'a ke a'e mujywyr katu ta.

²⁹ Ko apandu pehẽ pe. Uwa rykwer ihẽ a'u ym te ta apo 'y. Kapitã keruhã aja ihẽ ke ihẽ pái keruhã mu'am ta kÿ. Arahã jõ pyahu ame'ẽ ke pehẽ namõ a'u ta kÿ tĩ — aja Jesu.

³⁰ Tupã rehe har upa jyngar rahã, ywy'ã kocy a'eta oho. Ywy'ã rer Oriwéi ty.

“Jesu ke akwa ym” aja Petu te'e pandu ta

(Mak 14.27-31; Ruk 22.31-34; Juã 13.36-38)

³¹ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Kome'ẽ ptytun rahã, upa katu te ihẽ ngi pejan ta peho kÿ. Kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihã:

“Arapuharan usakiha ke Tupã jukwa ta.

Aja rahã, upa arapuharan ta uhãi ta oho” aja amõ mupinim.

—Aja ihẽ ke jukwa rahã, upa ihẽ ngi pejan ta peho tĩ.

³² Pe, ihẽ ke Tupã mukwera katu ta muhem rahã, Ngariréi ywy pe pehẽ ndutar kocy ihẽ aho ta — aja Jesu.

³³ Petu pandu ipe:

—Nde ke ihẽ ahijar ym te ta. Nengi upa amõ ta ujan ta oho. Ihẽ anã ta.

Nde namõ apyta ta kÿ — aja Jesu pe.

³⁴ Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ẽ ptytun upa ym rahã we, sa-pukái je'ẽ ym rahã we, mahapyr nde

erepandu ta: “Jesu ke akwa ym ihẽ” aja nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

³⁵ —Anã. Aja ihẽ apandu ym te ta. Nde namõ ihẽ ke amõ ta jukwa rahã: “Nde rehe har akwa ym ihẽ” aja ihẽ apandu ym te ta — aja Petu pandu ipe.

Upa amõ jumu'eha ta aja pandu ipe tĩ.

Ngese renda pe Tupã namõ Jesu pandu pandu

(Mak 14.32-42; Ruk 22.39-46)

³⁶ Pe, amõ renda pe Jesu oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta inamõ oho tĩ. A'e pandu:

—Se pewapyk we rĩ. Kotete Tupã namõ apandu ta aho — aja jumu'eha ta pe pandu.

³⁷ Pe, iãkã kocy we Petu ke a'e raho. Mokõi Semende ra'yr ta ke a'e raho tĩ. Tian ke. Juã amõ. Pyai te riki Jesu.

³⁸ Petu ta pe a'e pandu:

—Apyai te hũ ihẽ ke. Amanõ aja ihẽ apyaiha tĩ. Se pepyta we rĩ. Peker ym we rĩ — aja.

³⁹ A'engi a'e oho we. Ipxi'a pe u'ar te'e oup. Pe, Tupã namõ pandu pandu:

—Papa! Nde ereputar rahã, ihẽ apyraraha ngi ihẽ ke emuhem kÿ. Anã. Ihẽ aputar ame'ẽ ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ẽ ke ema'e katu — aja Jesu.

⁴⁰ Upa pandu rahã, mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tĩ, Petu ta rehe. A'eta ukwer ou. Mupak rahã, Petu ta pe a'e pandu:

—Mã! Peker peju. Ta'yr mi ihẽ namõ pesak ym we rĩ.

⁴¹ Peker ym we rĩ. Tupã namõ pepandu. Aja rahã pejurujar katuha ke amõ ta manga rahã, pehijar ym ta. Ihẽ namõ nde erepyta tar katu te. Anã. Nde riki pitu te'e — aja Jesu pandu.

⁴² Pe, Petu ta ngi a'e oho we tĩ. Tupã namõ pandu tĩ. Kuja:

—Papa! Ihẽ apyraraha ke marã ka ym aha oho ihẽ ngi rahã, ihẽ py'ahu te'e ahendu katu ta kÿ. Nde ereputar

ame'ẽ ke ihẽ ama'e ta kȳ – aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. A'eta ukwer ou tī. Pyhýi riki.

⁴⁴ Pe, a'eta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Ipái namō pandu ramō, aja a'e pandu tī. Mahapyrihar ke a'e pandu.

⁴⁵ Pe, upa rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. Mupak rahā, a'eta pe pandu:

—Mā! Peker peju. Mā! Peputu'u peju we rī. A'ewan pekeriha. Awa ihẽ tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pe-sarahā! Ihẽ ruwajan ta ke ihẽ rehe amō muhyk ta werur. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk oho.

⁴⁶ Pepu'am. Jahorahā! Pesarahā! Ihẽ ruwajan ta ke ihẽ rehe amō muhyk ta werur. Ame'ẽ ke petur ixo – aja Petu ta pe Jesu pandu.

*Jesu ke amō ta pyhyk
(Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12)*

⁴⁷ Jesu pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jun namō heta amō ta ixo. Tamarā a'eta pyhyk werur. Kyse puku pyhyk werur tī. Jesu koty heta a'eta ke pa'ihu ta mondo. Ixoty heta a'eta ke jundéu awa tamūi ta mondo tī.

⁴⁸ Ame'ẽ ta pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihẽ apyter. Ame'ẽ riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke – aja.

⁴⁹ Jun uhyk rahā, pahar Jesu rehe uhyk oho. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ko nde ere'am – aja.
(Pe, huwa ke a'e pyter.)

⁵⁰ Jesu pandu:

—Mā! Sa'e! Ame'ẽ rehe pejur – aja Jun pe.

Pe, ngā uwyr. Jesu jywa ke hātā a'eta pyhyk.

⁵¹ Jesu namō ixo ame'ẽ ta ngi har amō riki kyse puku ke muhem. Pe, ame'ẽ pe amō nambi ke mopok ingi. Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e miasu nambi ke mopok ingi.

⁵² Pe, Jesu pandu ipe:

—Anī. Hyru pe nema'e kyse puku emujywyr. Kyse puku namō jumai ame'ẽ ke kyse puku pe amō jukwa ta.

⁵³ Ihẽ pái pe apandu rahā, pahar ihẽ pe Tupā je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Ame'ẽ ke nde erekwa riki. Heta te hū a'e muwyr ta. Kuja, 12.000 hetaha ta. Ame'ẽ ta ihẽ namō jumai ta. Anī. Ame'ẽ ke aputar ym. (A'erehe apandu ym ta.)

⁵⁴ Tupā je'ēha rahoha ihẽ pe a'e muwyr ta tipe rahā, Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja uhyk ym ta. Ihẽ apyrara ta, aja uhyk ym ta. A'erehe: "Tupā je'ēha rahoha ta ke emuwy" aja apandu ym ta ihẽ pái pe – aja jumu'eha pe pandu.

⁵⁵ Ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihẽ ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihẽ amu'e axo. Arahā ihẽ ke pepyhyk ym.

⁵⁶ Apo ihẽ ke pepyhyk. Katu 'y. Aja rahā yman Tupā je'ēha pandu ame'ẽ ta mupinim, aja upa uhyk apo 'y – aja Jesu pandu.

Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hijar oho. Ujan oho ingi.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Mak 14.53-65; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 12.15-16; Juā 18.19-24)

⁵⁷ Jesu ke amō ta pyhyk. Ame'ẽ ta jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rer Kái. Moise je'ēha ke mu'e ame'ẽ ta jy'ar a'ep. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar a'ep tī.

⁵⁸ Petete Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok soroka pe jō uhyk oho. A'ep harōha ta namō a'e wapyk. Ma'e Jesu namō amō ta ma'e ta my, ame'ẽ ke Petu ukwa tar katu uī tī.

⁵⁹ Jesu katu ym, aja pandu te'e ame'ẽ ta ke pa'ihu ta kekar. A'ep jy'ar ame'ẽ ta aja tī. Pandu te'e ame'ẽ ta mahem rahā, ame'ẽ panduha rupi Jesu ke a'eta jukwa ta.

60 Pe, a'eta kekar tipe. Heta te'e pandu ehe har tipe. Pe, mokōi sawa'e ta pandu uwyr.

61 Kuja a'eta pandu:

—Peme'ẽ sawa'e kuja pandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke ihē upa amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'ẽ ke ihē amujā ta” aja peme'ẽ sawa'e pandu — aja mokōi sawa'e ta pandu.

62 Pa'i keruhū pu'am. Pandu Jesu pe:

—Mokōi sawa'e ta pandu. Mya me'ẽ nde erepandu ta apo my? — aja ipe.

63 Jesu pandu ym. Amō we pa'i keruhū pandu ipe:

—Tupā je'eha rupi ihē apandu nde pe. Uhā te hū ame'ẽ ke a'e. Jetehar te nde erepandu ym rahā, mā peja nde ke Tupā mupyrara. Apo jande pe epandu katu. Kirisutu ke nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke nde my? Tupā ra'yr nde my? — aja.

64 Jesu pandu ipe:

—A'e tī. Apandu pehē pe. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Apo har kupe koty Tupā rake ihē awapyk ta aho kī. Ame'ẽ ke pekwa ta. Ywa takāxīha 'ar pe ihē ajywyr ta ajur tī. Ame'ẽ rehe pesak ta tī — aja pandu. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa.)

65 Jesu pandu ame'ẽ ke rehe pa'i keruhū hendu rahā, ima'e mundeha ke pa'i keruhū musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa naī.) Pe, pandu:

—Mā! Pehendu my! Peme'ẽ riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'ẽ rehe har amō pandu ame'ẽ ke jakekar ym ta apo 'y.

66 Myja pekwa my? — aja.

Amō ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'ẽ te'e — aja.

67 Pe, Jesu ruwa rehe a'eta tymū. Nupā tī. (Eha ke pan pe jupyk.) Pe, ipo pe huwa ke nupā. Ame'ẽ ta pandu:

68 —Kirisutu! Awa nde ke nupā my? Epandu jande pe! — aja Jesu pe.

*Jesu rehe har Petu pandu te'e
(Mak 14.66-72; Ruk 22.56-62; Juā 18.17-18; Juā 18.25-27)*

69 Soroka pe Petu wapyk uī rahā, jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe. Kūjā ke. Kuja pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ẽ ke nde. Jesu ngariréi ywy pe har namō — aja.

70 Pe, Petu te'e pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ẽ ke akwa ym ihē — aja.

71 Pe, soroka pe a'e oho, hukwen rake. Amō kūjā parakyha usak ehe. Pe, a'ep i'āi ame'ẽ sawa'e ta pe a'e pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ke a'e. Inamō ixo ame'ẽ kohī — aja.

72 Amō we Petu te'e pandu tī:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Jetehar te ihē apandu. Akwa ym ehe har. Jetehar te apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mupyrara katu — aja.

73 A'ep sawa'e ta pu'am u'am. I'i atu rahā, ame'ẽ ta uhyk uwyr ehe, Petu rehe. Pandu ipe:

—A'e riki. Peme'ẽ ta ngi har nde tī. Nde je'eha riki ngariréi ywy pe har je'eha aja jahendu. A'erehe a'eta ngi har nde tī, aja jakwa — aja pandu.

74 Petu te'e pandu tī:

—Jetehar te ihē apandu. Jesu rehe har ihē akwa ym. Jetehar te ihē apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mupyrara — aja.

Upa Petu pandu rahā, sapukái je'ẽ.

75 Pe, Jesu pandu ame'ẽ ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja: “Sapukái je'ẽ ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta: ‘Akwa ym ehe har’ aja ihē rehe har nde erepandu ta.” Ame'ẽ panduha ke Petu ukwa ukwa u'am apo. A'erehe a'engi a'e uhem oho. Jixi'u hū. Huxī, a'erehe jixi'u hū.

27

*Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ẽ
rehe har
(Mak 15.1; Ruk 23.1-2; Juā 18.28-32)*

¹ Pytuniwe te rahā, upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamūi ta namō pandu pandu a'eta jupe. Kuja: "Jesu ke jajukwa ta" aja.

² Pe, Jesu ke pukwar. Tupaham pe a'eta pukwar. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat. (Homa awa tama'e kapitā a'e.)

Jun manō ame'ẽ rehe har
(At 1.16-19)

³ Jun riki ngā ke Jesu rehe muhyk raho. Jesu ke pa'ihu ta jukwa ta, aja Jun ukwa rahā, ipy'a ke a'e mu-ruwak. Pe, pa'ihu ta kony a'e oho. Tamūi ta kony oho tī. Tamatarer ke a'e mujywyr raho. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke a'e raho.

⁴ A'e pandu:

—Katu ym ihē. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te, ame'ẽ ke pehē pe ihē arur, Jesu ke. Ame'ẽ ke pejukwa ta. Katu ym aja — aja pa'ihu ta pe pandu.

A'eta pandu:

—Jande jakwa ym ame'ẽ. Nde atu erekwa — aja Jun pe.

⁵ Pe, tamatarer ke Jun ombo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ombo. Pe, a'engi uhem oho. Oho riki. Pe, jurupy rupi tupaham jeje jupukwar. Aja tupaham rehe jixiko manō.

⁶ Ita tamatarer ke pa'ihu ta pyhyk. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Kome'ẽ tamatarer riki amō ke jukwaha muhepyha ke. A'erehe jumu'eha renda keruhūma'e tamatarer renda pe jamoī rahā, katu ym. Aja jundéu awa je'eha rehe panduha ihī — aja pa'ihu ta jupe.

⁷ Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe rahā, kuja a'eta ukwa. Ame'ẽ tamatarer pe ywy ke pa'ihu ta jo'ok. Ame'ẽ ywy riki tujuk pander mujāhama'e ke. Pe, amō awa ta manō rahā, a'ep amō ta jytyt ta. Kangwerupa renda aja riki. (Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jō a'ep jytyt ta.)

⁸ A'erehe ame'ẽ ywy rehe har ngā pandu: "Huwy namō muhepy, ame'ẽ ywy ke" aja. Aja apo ixo tī.

⁹ Aja yman Jeremi mupinim ame'ẽ ke rehe uhyk apo 'y. Kuja a'e mupinim:

"Ita tamatarer ke a'eta pyhyk. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke pyhyk. Ame'ẽ riki muhepyha ke. A'eta pandu: 'A'e kony jande ke nde eremuhyk ereraho rahā, kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke jame'ẽ ta nde pe' aja.

¹⁰ Ame'ẽ tamatarer pe ywy ke jo'ok. Ywy pander mujāhama'e ke jo'ok ingi. Aja jandema'e sawa'e te pandu ihē pe" aja Jeremi mupinim.

Jesu namō Pirat pandu
(Mak 15.2-5; Ruk 23.3-5; Juā 18.33-38)

¹¹ Homa awa tama'e kapitā ruwa kony Jesu pu'am. Jesu pe a'e pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

Jesu pandu:

—A'e tī — aja ipe.

¹² Jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ẽ je'ẽ hū. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Ame'ẽ ta rehe je'eha ke Jesu mujywyr ym te.

¹³ Pirat pandu ipe tī:

—Māte nde rehe har ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū. Upa nde erehendu. Nde erepandu ym ta my? — aja.

¹⁴ Jesu pandu ym te. A'erehe kapitā jupandu jupe: "Mā! Ma'erehe pandu ym my?" aja jupe.

"Jesu ke pejukwa" aja Pirat pandu
(Mak 15.6-15; Ruk 23.13-25; Juā 18.39-19.16)

¹⁵ Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ngā matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta.

¹⁶ Arahā kyndaha pe amō ihī. Upa ngā ukwa katu ehe har. Her [Jesu] Mahamba.

¹⁷ Pe, ngā jy'ar rahā, Pirat pandu:

—Awa ke pehē pe ihē amuhem ta amondo my? [Jesu] Mahamba, ame'ẽ katu pehē pe my? Anī rahā, Jesu Kirisutu amuhem ta my? — aja ngā pe pandu.

¹⁸ A'eta jyty'yym Jesu rehe. A'erehe Jesu ke raho ipe. Aja Pirat ukwa katu.

¹⁹ Ngā panduha renda pe Pirat wapyk uī rahā, myrandu ke hakehar muwyr ipe. Kuja riki:

—Peme'ē sawa'e ke ma'e katu ym ame'ē ke ma'e ym te. Jukwaha epandu ym. Pytun rahā, ihē kerai ehe. A'erehe a'e ke nde erejukwa rahā, pyraraha uhyk ta jande rehe aja ihē akwaha. A'erehe ihē aker ym te ihē — aja panduha ke Pirat rakehar muwyr.

²⁰ Ngā pe pa'ihu ta pandu pandu. (Kuja Pirat pe pepandu:)

—Mahamba ke emuhem emondo jande pe. Jesu ke ejukwa — aja jundéu awa tamūi ta ngā pe pandu tī.

²¹ Pe, kapitā pandu ngā pe:

—Mokōi sawa'e ta kohī. Awa ke ihē te'e amuhem ta amondo my? Myja peputar my? — aja.

A'eta pandu:

—Mahamba ke jande japutar — aja ipe.

²² Pirat pandu:

—Ko Jesu Kirisutu. Myja ihē ama'e ta my? — aja.

A'eta pandu:

—Myra ngā mupi'a ame'ē ke rehe ejukwa — aja.

²³ Pirat pandu:

—Ma'ewā my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e te ym riki — aja.

Pe, hātā ngā pandu:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa — aja.

²⁴ Pirat pandu pandu tipe. Pe, ngā mutyapu tyapu tate, aja a'e ukwa rahā, Pirat pandu: "Y ihē pe erur" aja sonda pe. Werur rahā, ame'ē pe ipo ke a'e kutuk. Ame'ē ke rehe ngā usak. Pe, Pirat pandu:

—Ko ihē po ihē akutuk. Aja rahā kome'ē sawa'e ke ihē ajukwa tar ym, aja ihē amujekwa pehē pe. Pehē riki kome'ē sawa'e ke pejukwa tar katu — aja Pirat.

²⁵ Ngā pandu ipe:

—A'e ke jajukwa rahā, mā peja jande rehe pyraraha uhyk. Jande ra'yr ta rehe uhyk tī — aja.

²⁶ Pe, Mahamba ke a'eta pe Pirat te'e muhem mondo. Amō sonda ta pe a'e pandu:

—Jesu ke epirok — aja. (Pirok rahā, jukwa ta ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.)

Aja mahy hū. Upa rahā, sonda ta pe Jesu ke Pirat me'ē. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke a'eta jukwa ta raho.

*Jesu rehe sonda ta puka puka hū
(Mak 15.16-20; Juā 19.2-3)*

²⁷ Pe, homa awa tama'e kapitā rok keruhū pe Jesu ke Piratma'e sonda ta raho. Heta ngā jy'ar jy'ar uwyr a'ep.

²⁸ Upa katu te Jesuma'e mundeha ke a'eta jo'ok ingi. Pe, pytangwer ame'ē ke moī ehe. (Kapitā keruhūma'e aja saka. Aja puka puka hū ehe. "Ko kapitā keruhū" aja riki puka puka hū ehe.)

²⁹ Japekā rākā ke te'e iākā rehe har a'eta mujā. Ame'ē ke iākā rehe a'eta moī. (Aja mahy.) Myra ke ipo pe moī tī. (Kapitā keruhūma'e aja saka.) Pe, huwa kōty ipynarāi pe a'eta wapyk. "Ko kapitā keruhū" aja puka puka hū ehe. Katu katu ipe. Kuja pandu ipe tī:

—Sa'e! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja riki puka puka hū ehe.

³⁰ A'eta tymū ehe tī. (Aja jaxer ai ame'ē ke a'e, aja a'eta ukwaha naī.) Pe, myra ra'yr pe iākā ke nupā nupā. Japekā rākā rehe nupā. (Aja mahy.)

³¹ Upa a'eta puka puka rahā, mundeha ke a'eta jo'ok ingi, pytangwer ame'ē ke. Pe, Jesuma'e mundeha ke a'eta mujywyr ipe tī. Pe, soroka pe raho. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta raho.

*Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu
ke amō ta jukwa
(Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43; Juā
19.17-27)*

³² Ok ta ngi a'eta uhem oho ixo rahā, amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Sonda ta pandu ipe:

—Kome'ē myra ngā mupia ame'ē ke ehupir eraho. Jesuma'e ke — aja Simā

pe. (Jesu ke ngā mahy hū, a'erehe arahā Jesu pyrātā ym. A'erehe Simā raho.)

³³ Pe, Ngóu renda pe a'eta uhyk oho. Ame'ē renda rehe awa usak rahā, awa ākā kangwer 'ā ke aja saka.

³⁴ A'ep kawī namō puhā mupara. Iro riki ame'ē. (Ahyha muputu'u ame'ē ke.) Ame'ē ke Jesu pe sonda ta me'ē ta tipe. Jesu manga rahā, u'u ym. Putar ym.

³⁵ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke a'eta jukwa. Pe, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke a'eta ombor. Amō ombor, pe, pinīha i'ar kovy te we u'ar rahā, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk.

³⁶ Pe, upa rahā, a'ep a'eta wapyk. Jesu manōha ke rehe a'eta harō uī.

³⁷ Jesu ākā 'ar kovy ngā ukwaha ke amō mupinim. Ma'erehe jukwa my? Ame'ē ukwaha ke moī. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitā keruhū riki kome'ē”
aja mupinim.

³⁸ A'ep mokōi ma'e mukanīha ta ke a'eta jukwa tī. Jesu jywa katu kovy peteī. Ijywa'i kovy amō ke jukwa tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa tī.

³⁹ A'ep wata oho ame'ē ta puka puka hū ehe. Iākā ke a'eta mukatak katak ipe. (Aja puka hū ehe.) Katu katu ipe. Pandu ipe tī:

⁴⁰ —Mā! Nde erepandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū upa ihē amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō amujā ta” aja nde erepandu. Nde riki Tupā ra'yr rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi ewyjy ejur. Aja rahā, nde eremanō ym ta — aja puka puka hū ehe. Katu katu ipe.

⁴¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hū ehe tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta aja tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Puka puka hū ehe tī.

⁴² A'eta pandu pandu:

—Amō ta ke a'e mukatu. A'erehe manō ym. Mukatu riki. Mā! Jumumanō ym juehe. A'e riki jundéu

awa tama'e kapitā keruhū. Apo myra ngā mupia ame'ē ngi wyjy uwyr rahā, jande jajurujar katu ta ehe.

⁴³ Tupā rehe a'e jurujar katu. A'e pandu: “Tupā ra'yr ihē” aja. Apo jasak ta. A'e ke Tupā mujy ta muwyr my? Jasak ta — aja puka puka hū. Katu katu ipe tī.

⁴⁴ Aja ma'e mukanīha ta puka puka hū ehe tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe i'ai ame'ē ta ke a'eta. Katu katu ipe tī.

*Jesu manō ame'ē rehe har
(Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49; Juā 19.28-30)*

⁴⁵ Warahy jandar rahā, ame'ē ywy pe pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap oho.

⁴⁶ Warahy ywa ku'a ihon rahā, hātā Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'ē jundéu awa je'ēha kuja riki:

—Tupā! Tupā! Ma'erehe ihē ke nde erehijar my? — aja.

⁴⁷ Ame'ē je'ēha rehe a'ep ixo ame'ē ta hendu rahā, amō kovy ukwaha. A'erehe pandu:

—Ymanihar Eri pe a'e pukái — aja a'eta ukwaha naī.

⁴⁸ A'eta ngi har peteī sawa'e ujan oho. Mandeju aja me'ē pe ma'e rykwer mupyta, kawī iro ym te ame'ē ke. Wina aja me'ē rykwer ke. Ame'ē ke u'ywa aja me'ē rehe pukwar. Pe, me'ē ta tipe ipe.

⁴⁹ Pe, amō ta pandu:

—Anī we rī. Eharō we! Jasarahā! Myra ngā mupia ame'ē ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

⁵⁰ Pe, Jesu ahem hū. Pe, manō.

⁵¹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kyndaha ihī. Pan janam te hū ke. Ame'ē hukwen pehī. Ame'ē riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā kovy ohoha apo katu aja mu-jekwa.) Ywy ke katak hū tī. Ita keruhū owok hū tī.

⁵² Kangwerupa opok tī. Yman manō, ame'ē ta ngi har amō amō

Tupā kotyhar ta ke Tupā mukwera katu muhem.

⁵³ Kangwerupa ngi uhem oho. Jesu riki kwera katu uhem rahā, Jerusarē ok ta keruhū pe a'eta ixe oho tī. A'ep a'eta rehe heta ngā usak.

⁵⁴ Jesu manō ame'ẽ ke rehe sonda tama'e kapitā usak u'am. Sonda ta aja tī. Usak u'am tī. Pe, ywy katakiha ke rehe a'eta usak. Warahy uwe ame'ẽ ke rehe usak tī. Arahā a'eta pandu:

—Jetehar te ke. Tupā ra'yr te riki peme'ẽ sawa'e — aja.

⁵⁵ Paite we kūjā ta usak u'am. A'eta riki Ngariréi ywy ngi Jesu namō uwyr. Inamō ma'e ke a'eta ma'ema'e.

⁵⁶ Ame'ẽ kūjā ta namō Mari Mandare usak u'am. Amō Mari usak u'am tī. Tian māi ke ame'ẽ. Jose māi tī. Semende ra'yr ta māi usak u'am tī.

*Jesu rete ke mou ame'ẽ rehe har
(Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)*

⁵⁷ Pytun tate rahā, amō sawa'e uhyk uwyr. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Jesu namō jumu'e ixo ame'ẽ ke a'e tī. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ke a'e.

⁵⁸ Pirat kotoy a'e oho. Pe, pandu:
—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja.

Pirat pandu amō pe:
—Jesu rete ke eme'ẽ ipe — aja.

⁵⁹ Pe, Jesu rete ke a'e mujy muwyr. Pan tuwyr pyahu ame'ẽ pe hete ke pukek.

⁶⁰ Ima'e itakwar keruhū pe hete ke Jose mou. Pykūi ramō ame'ẽ ke ame'ẽ. Pe, itahu pe hukwen ke Jose kynda. Pe, a'engi oho.

⁶¹ Itakwar keruhū rukwen kotoy Mari Mandare wapyk uī. Amō Mari inamō wapyk uī tī.

Itakwar keruhū rehe harōha ta harō

⁶² Ku'ẽ rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Pirat namō parise ta jy'ar oho. Pa'ihu ta aja tī.

⁶³ A'eta pandu:
—Kapitam! Ame'ẽ te'e pandu ame'ẽ ke se ixo rahā, kuja pandu: "Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu

ta muhem" aja. Ame'ẽ riki te'e aja jakwa ja'am apo.

⁶⁴ A'erehe kuja sonda ta pe epandu: "Itakwar keruhū rehe peharō katu pexo. Mokōi peker rahā, peharō pexo. Pesak katu ehe kȳ." aja epandu a'eta pe. Aja rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim ym ta raho. Mukanim rahā, ngā pe a'eta te'e pandu ta: "A'e manōha ngi kwera katu uhem" aja te'e pandu ta. Ame'ẽ riki: "Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem" ame'ẽ 'ar kotoy te we katu ym te ha — aja parise ta pandu ipe.

⁶⁵ Pirat pandu:

—Pehē atu sonda ta ke peraho. Pepandu katu: "Itakwar keruhū rehe peharō katu te pexo. Pesak katu kȳ" aja sonda ta pe pepandu — aja parise ta pe pandu.

⁶⁶ A'eta oho ingi. Pe, itakwar kyn-daha ke yraity aja me'ẽ pe kynda. Ita keruhū riki kyndaha ke. Yraity aja me'ẽ pe mujar. (Amō pirar rahā, ame'ẽ ke ukwa ta.) Pe, sonda ta pe a'eta pandu: "Se peharō katu pe'am. Aja rahā, ixe ym ta awa" aja riki.

28

*Jesu kwera katu uhem ame'ẽ rehe har
(Mak 16.1-10; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)*

¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. Nomin pytuniwe te rahā itak-war keruhū rehe Mari Mandare usak oho. Amō Mari namō usak oho tī.

² Pahar ywy ke katak hū. Ywa ngi Tupā je'ëha rahoha wyjy uwyr. Itahu hukwen ke a'e mujere mondo. Ame'ẽ 'ar pe a'e wapyk uī.

³ Hendy riki ima'e mundeha. Tupā weraha aja hendyha. Mandeju aja ituwyr te hū tī.

⁴ Sonda harōha ta a'ep ixo rī. A'eta ryrýi. Kyje riki, a'erehe ryrýi. A'eta manō ame'ëja ywy rehe u'ar oup.

⁵ Pe, kūjā ta pe Tupā je'ëha rahoha pandu:

—Pekyje ym. Jesu ke pekekar, aja ihē akwa. Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe a'e ke amō ta jukwa.

⁶ A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'e pandu aja uhyk apo 'y. Pejur! Mouha renda rehe pesak pejur. Se a'e nixói te 'y.

⁷ Pahar jumu'eha ta pe pepandu peho apo. Kuja: "A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty a'e oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe." Ihē apandu ame'ẽ ke peharái ym — aja Tupā je'ẽha rahoha pandu.

⁸ Pe, pahar itakwar keruhū ngi a'eta oho. Kyje riki. Pe, hury katu tī. Jumu'eha ta pe pandu oho. Ujan riki oho.

⁹ Oho ixo rahā, pahar a'eta rehe Jesu uhyk. Pandu:

—Ko ihē ajur — aja.

Ixoty a'eta uwyr. Ipy ke a'eta pyhyk. Ipy'a ke a'eta moī moī katu ehe, Jesu rehe.

¹⁰ A'eta pe Jesu pandu:

—Pekyje ym. Ihē mu ta pe kuja pepandu peho: "Ngariréi ywy pe peho. A'ep ihē rehe a'eta usak ta tī" aja pepandu — aja kūjā ta pe pandu. ("Ihē mu ta" aja pandu rahā: "Upa katu te jurujar katu ehe ame'ẽ ta ke" aja mujekwa.)

Harōha ta te'e pandu ame'ẽ rehe har

¹¹ Itakwar keruhū ngi kūjā ta oho ixo rahā, sonda ta ngi har amō ta uhyk oho tī. Jerusaré ok ta keruhū pe harōha ta uhyk oho tī. Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe upa katu te pandu. Ywy katak hū. Itahu rukwen kyndaha amō mujere mondo. Ame'ẽ ke upa katu te pandu.

¹² Tamūi ta namō pa'ihu ta jy'ar. Pandu pandu a'eta jupe. Pe, kuja a'eta ukwa. Sonda ta pe tamatarer ke a'eta me'ẽ me'ẽ hū.

¹³ Pandu:

—Kuja pepandu ngā pe. "Pytun rahā, jande jaker rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho" aja pepandu.

¹⁴ Ame'ẽ ke homa awa tama'e kapitā hendu rahā, japandu ta ipe: "Sonda ta anī. Ame'ẽ ta ke emupirok ym" aja. A'erehe pekyje ym ingi. Pehē ke a'e mupyrara ym ta — aja sonda ta pe.

¹⁵ Parise ta ngi tamatarer ke sonda ta pyhyk. Te'e pandu ame'ẽ muhepyha ke. Pe, parise ta panduha aja sonda ta pandu pandu oho tī. A'erehe sonda ta pandu, aja jundéu awa ta pandu pandu naī apo rī. "Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho" aja pandu pandu naī apo rī.

Awa py peteī jumu'eha ta pe Jesu mujesak

(Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49; Juā 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁶ Jesu mujekwa ame'ẽ ywy'ā pe awa py peteī jumu'eha ta oho. Ngariréi ywy pe ame'ẽ ywy'ā ihī.

¹⁷ Jesu rehe usak rahā, a'eta py'a ke a'eta moī moī katu ehe. Ame'ẽ ta ngi har amō amō kuja: "Kome'ẽ Jesu my? Kwera katu uhem ame'ẽ ke my?" aja amō ta ukwa ukwa u'am.

¹⁸ A'eta koty Jesu oho. Pe, pandu a'eta pe:

—Ihē pe Tupā pandu: "Ywa pe upa katu te nde erema'e tar katu. Ame'ẽ ke ema'e katu. Peme'ẽ ywy keruhū pe aja tī. Ema'e katu tī" aja ihē pe.

¹⁹ A'erehe pehē pe ihē apandu: "Upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta pe pepandu peho. Ihē rehe har pepandu pandu peho. Aja a'eta ke ihē kotyhar ta aja pemuruwak ta. Ame'ẽ ta ke pemujahuk. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke, aja pemujekwa ta ngā pe.) Jande pái keruhū je'ěha rupi pemujahuk. Ta'yur je'ěha rupi pemujahuk tī. Tupā'ā je'ěha rupi pemujahuk tī.

²⁰ Upa pehē pe ihē amu'e ame'ẽ ke amō ta pe pemu'e katu tī. Aja rahā, ame'ẽ ta hendu katu ta tī. Ihē je'ěha rehe hendu katu ta tī. Wera rahā pame katu te pehē namō ihē axo ta kȳ. 'Ar rehe angaha uhyk ym rahā we, aja te'eha pehē namō ihē axo ta kȳ" — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Upa.

Jesu rehe har Mak mupinim

Mak kome'ẽ paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ẽ ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ẽ rehe har Mak mupinim.

Juā mujahukiha rehe har
(Matéu 3.1-12; Ruk 3.1-18; Juā 1.19-28)

¹ Myrandu katu ke Mak mupinim werur. Jesu Kirisutu rehe har a'e mupinim. [Tupā ra'yr a'e.]

² Kuja riki a'e uwyrigha. Yman paper rehe Isai mupinim. Tupā je'ëha ke a'e mupinim tī. (Kuja, Ta'yr pe Tupā pandu:)

"Ihē je'ëha pandu ame'ẽ ke amondo py ta kÿ. Kuja ngā pe pandu py ta oho:
'Jandema'e sawa'e te uwyr tate, a'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Aja pexo katu 'y)' aja ihē je'ëha pandu ame'ẽ ke pandu ta.

Ame'ẽ raikwer rupi nde ereho ta" aja Ta'yr pe Tupā pandu.

³ Kuja awa nixói te ame'ẽ pe amō pandu u'am:

"Kapitā keruhū uhk tate rahā, ma'e ke upa mukatu. Aja jandema'e sawa'e te uhk tate.

A'erehe pexoha ke pemukatu.

A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pehijar" aja pandu u'am. Aja riki Isai mupinim. (Yman aja a'e mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁴ Pe, awa nixói te ame'ẽ pe Juā mujahukiha uhk uwyr. (A'ep heta ngā uhk uwyr ehe.) Ame'ẽ ta pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu 'y. Aja rahā, pehē rehe ipy'a ke Tupā muhywyr ta. Pe, pehē ke ihē amujahuk ta — aja Juā pandu.

⁵ Juā koty heta ngā uhk uwyr. Jundéi ywy ngi heta ngā uhk uwyr ehe. Heta Jerusarē ok ta pe har ta uhk uwyr ehe tī. "Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke upa jande jahijar 'y" aja pandu ame'ẽ ta ke Juā mujahuk. Jondā y pe mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa.)

⁶ Juāma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujā ame'ẽ ke. "Kame" aja ngā rymba rer. Ame'ẽ ra ke ima'e mundeha. (Ymanihar Erima'e mundeha aja ame'ẽ mundeha. Aja rahā, Tupā je'ëha pandu ame'ẽ ke Juā tī, aja mujekwa.) So'o pirer pe ixi'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ẽ ke a'e u'u. Eir namō u'u tī.

⁷ Juā pandu:

—Ihē raikwer rupi amō tur. Katu te hū me'ẽ ke a'e. Ihē anī. Aja ym ihē. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē.

⁸ Y pe pehē ke ihē amujahuk. A'e anī. Pehē ke Tupā'ã namō mujahuk, ame'ëja saka — aja ngā pe Juā pandu. ("Tupā'ã namō mujahuk" aja pandu rahā: "Ngā py'a rehe Tupā'ã ke a'e muwyr ta" aja mujekwa katu.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Matéu 3.13-17; Ruk 3.21-22)

⁹ Arahā Ngariréi ywy ngi Jesu uhk uwyr ehe, Juā rehe. Nasare ok ta ngi uhk uwyr ehe. Pe, y pe Jesu ke Juā mujahuk. Y rer Jondā.

¹⁰ Pe, y ngi Jesu uhem rahā, pahar ywa pirar, ame'ëja saka Juā usak u'am. Pe, Jesu rehe Tupā'ã wyjy uwyr. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe.

¹¹ Pe, ywa ngi panduha uwyr:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Ta'yr pe Tupā pandu.

Jesu rehe Satana uhk uwyr

(Matéu 4.1-11; Ruk 4.1-13)

¹² Pahar awa nixói ame'ẽ pe Tupā'ã Jesu ke muhyk raho.

¹³ A'ep heta ukwer rahā, ixo. Kuja, mokōi awa pypa (40) hetaha wera rahā, a'ep ixo. Arahā, Satana uhk

uwyr ehe. (Ājā ramūi a'e.) Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē ke Satana putar tipe. Manga manga tipe. Anī Jesu ma'e ym te. Ame'ē renda pe so'o jarō ame'ē ta ixo tī. Pe, Jesu rehe Tupā je'ēha rahoha ta wyjy uwyr. Usak katu uwyr ehe.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar
(Matéu 4.12-22; Ruk 4.14-15; Ruk 5.1-11)

¹⁴ Ajame'ē ke kyndaha pe Juā ke amō ta kynda raho rahā, Ngariréi ywy pe Jesu uhyk oho. Myrandu katu ke pandu oho. Tupā rehe har pandu oho.

¹⁵ Kuja pandu:

—Angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta ke pehē, aja Tupā putar. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Pexoha pyahu ame'ē ke Tupā putar, aja pexo katu. Aja rahā, ixotyhar ta ke aja pehē ke a'e muruwak ta. Ame'ē myrandu katu rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu ngā pe.

¹⁶ Ypa rymy'y rupi Jesu wata ixo rahā, pira pyhyk ame'ē ta rehe usak. Ypa rer Ngariréi. Mokōi sawa'e ta ixo. Her Simā. Imu rer Andere. Kyhapari pe pira pyhyk ixo. Ypa pe ombor ombor ixo.

¹⁷ Pe, Jesu pandu:

—Ihē namō peho 'y. Pira pepyhyk ame'ē ta ke pehē. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke amu'e ta. Pe, ngā py'a ke Tupā koty pemuruwak ta 'y. Pejur — aja Jesu Simā ta pe.

¹⁸ Pahar kyhapari hijar. Pe, Jesu namō a'eta oho.

¹⁹ A'engi Jesu oho we rahā, ame'ē ypa pe amō mokōi sawa'e ta rehe uhyk oho tī. Tian ta rehe uhyk oho. Imu rer Juā. Semende ra'yr ta ame'ē ta. Jarusu keruhū pe kyhapari mukatu uī.

²⁰ Ame'ē ta rehe usak rahā, pandu:

—Pejur. Ihē namō peho — aja Jesu Tian ta pe.

Pe, Jesu namō Tian ta oho tī. Jarusu keruhū pe ipái ihī. Semende aja her. Parakyha ta namō ihī. Upa ame'ē ta

ke Tian ta hijar. Pe, Jesu namō a'eta oho.

Ipy'a rehe ājā ihī me'ē ke
(Ruk 4.31-37)

²¹ A'engi Kapana'ū ok ta pe Jesu uhyk uwyr. Inamō ixo ame'ē ta uhyk uwyr tī. Jundéu awa tama'e putu'uga 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho. A'ep ngā ke mu'e uī.

²² Amō ta Moise je'ēha mu'e. Aja ym Jesu mu'e. Ukwa katuha namō mu'e katu. A'erehe hindu ame'ē ta pandu: "Mā! Je'ēha te reko aja pandu katu" aja ngā.

²³ Pe, amō sawa'e jy'ariha renda pe ixe uwyr. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Pe, hātā pandu:

²⁴ —Éi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewā jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihē akwa katu. Tupā koty ngi nde erejur ame'ē ke nde. Ima'e je'ēha ke nde erepandu erejur. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe, aja akwa katu — aja hātā pandu.

²⁵ Pe, ājā pe Jesu pandu:

—Eje'ē ym! Sawa'e py'a ngi ehem echo — aja ājā pe.

²⁶ Pe, ājā sawa'e ke mukatak katak hū. Ahem hū riki. Pe, uhem oho ingi.

²⁷ A'ep ixo ame'ē ta mukahem riki. Pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Mā katu tiki? Amō kotyhar ma'e mu'eha ko. Ima'e je'ēha rupi pandu, pe, ājā ta hindu katu ehe. Mā! — aja ngā.

²⁸ Pe, Jesu rehe har upa Ngariréi ywy rupi ngā pandu pandu oho. Pahar pandu pandu oho.

*Petu pen ke Jesu mukatu ame'ē
rehe har*
(Matéu 8.14-15; Ruk 4.38-39)

²⁹ Ajame'ē ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda ke Jesu hijar oho. Simā ta oho tī. Pe, Simā rok pe ixe oho. Ame'ē ke Andere rok tī. Tian oho tī. Juā amō oho tī.

³⁰ A'ep Simā pen haku. A'erehe ixhyha pe túi. Jesu uhyk rahā, pahar

amō ta pandu ipe. "Simā pen haku hū" aja ipe.

³¹ A'erehe hake Jesu oho. Ipo rehe pyhyk, pe, mupu'am. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, imi'u Jesu ta pe a'e me'ē me'ē.

Heta ngā ke Jesu mukatu ame'ē rehe har

(Matéu 8.16-17; Ruk 4.40-41)

³² Ame'ē ptyun ramō rahā, upa warahy u'ar rahā, (jundéu awa ta putu'uga 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke upa katu te ngā werur ipe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke ngā werur ipe tī.

³³ Ok ta pe har ta māte hū hukwen rake rupi i'āi.

³⁴ Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke upa mukatu tī. Jesu rehe har ājā ta ukwa katu, a'erehe hātā Jesu pandu: "Epandu ym ihē rehe har" aja ājā pe.

Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu oho

(Ruk 4.42-44)

³⁵ Ame'ē ku'ē rahā, sapukái je'ē py rahā, Jesu pu'am. Simā rok ngi uhem oho. Pe, paite we awa nixói te ame'ē pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu.

³⁶ Pe, Simā upak rahā, Jesu ke kekar oho. Inamō ixo ame'ē ta kekar oho tī.

³⁷ Pe, usak ehe rahā, Simā ta pandu ipe:

—Upa ngā nde ke kekar ixo tipe — aja.

³⁸ Jesu pandu:

—Amō ta renda rupi jaho ta me'ē te'e. A'ep pe har ta pe Tupā rehe har apandu ta me'ē te'e tī. A'erehe ihē ajur. Jahorahā! — aja Simā ta pe.

³⁹ A'erehe upa Ngariréi ywy rupi wata oho. Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu oho. Amō ta py'a ngi ājā ke muhem mondo tī.

Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke mukatu

(Matéu 8.1-4; Ruk 5.12-16)

⁴⁰ Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke Jesu rehe uhyk uwyr. Ipynarāi pe

wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu ta aja akwa katu — aja sawa'e.

⁴¹ Pyrara Jesu usak ehe. Pe, ijywa ke mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja sawa'e pe.

⁴² Pahar upa katu ipe 'y. Upa ka'ē oho ipe.

⁴³⁻⁴⁴ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

—Ehendurahā! Nde ke ihē amukatu, ame'ē ke amō ta pe epandu ym we rī. Jundéu awa tama'e pa'i koty echo py. Nde rehe pa'i usak ta. "Katu apo 'y" aja pandu ta. Pe, yman Moise pandu, aja ma'e ke pa'i pe eme'ē. Aja rahā, upa nde pirer katu, aja ngā ukwa ta tī — aja Jesu pandu tipe ipe.

Pe, pahar sawa'e ke muhem mondo.

⁴⁵ Pe, sawa'e oho ingi. (Jesu rehe hendu ym.) Mukatuhā rehe har pandu pandu oho. Upa katu te ok ta rupi pandu pandu oho. Pyta we ym awa renda ke. A'erehe ok ta pe marā ka ym Jesu ixeha. Upa ngā ukwa katu ehe har. A'erehe amō koty pyta. Awa nixói te ame'ē pe pyta. A'ep upa hekoha ngi ngā uhyk oho ehe.

2

Upa jupyrātā rātā ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 9.1-8; Ruk 5.17-26)

¹ Ku'ē rahā ha pe we Kapana'ū ok ta pe Jesu jywyr oho. "Hok pe apo ihī" aja amō ta pandu pandu oho.

² A'erehe heta te hū ngā jy'ar uwyr ehe. Ok wyr pe soroka nixói te. Huk-wen rupi soroka nixói te tī. Pe, ngā pe Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu uī.

³ Arahā tumeme sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta upa jupyrātā rātā ame'ē ke muhyk werur.

⁴ Māte hū ngā i'āi. A'erehe marā ka ym Jesu rehe muhykiha. A'erehe ok kupe 'ar pe jupir oho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka jo'ok

jo'ok. Ixwar ihī rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē ke ame'ē rupi mujy mondo ehe. Kyha aja me'ē 'ar pe sawa'e túi. Tupaham rehe mujy mondo. Pe, Jesu rake mou.

⁵ Ma'e ahyha Jesu mukatu. Ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde erekau te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu.

⁶ A'ep Moise je'ēha mu'e ame'ē ta wapyk uī tī. Jesu pandu ame'ē ke rehe hēndu rahā, kuja ipy'a pe ukwa ukwa uī:

⁷ —Mā! Aja pandu rahā, katu ym. Tupā jō riki ngā pe pandu katu: "Ma'e nde erekau te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr" aja. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my? Katu ym aja — aja a'eta py'a pe a'eta ukwa ukwa uī.

⁸ Pe, pahar ame'ē ta ukwaha ke Jesu ukwa tī. A'erehe pandu:

—Mā! Pehē py'a pe ma'e ke pekwa pekwa ym peī.

⁹ Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: "Ma'e nde erekau te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu" aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? "Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Ewata inamō echo!" aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak katu awa.)

¹⁰ —Pesarahā! (Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ngā rehe ipy'a mujywyr katu aja pekwaha tī.) Apo ihē tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja ihē amujekwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: "Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu" aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo. Amujesak ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

Pe, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

¹¹ —Ko apandu nde pe. Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr echo — aja Jesu.

¹² Pe, upa ngā usak usak uī rahā, sawa'e pu'am. Kyha aja me'ē ke mupu'a. Pe, pahar uhem oho. A'erehe ngā pandu:

—Mā! Katu tiki — aja riki.

Pe, Tupā pe pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Mā! A'eramō te aja mukatuha jasak py 'y. Katu! — aja ngā.

*Jesu namō Rewi oho ame'ē rehe har
(Matéu 9.9-13; Ruk 5.27-32)*

¹³ A'engi Jesu uhem oho. Pe, ypa rymy'y rehe jywyr oho tī, Ngariréi ypa rehe. A'ep heta ngā jy'ar oho ehe tī. Ame'ē ta ke mu'e uī.

¹⁴ A'engi wata oho ixo rahā, amō sawa'e rehe usak. Her Rewi. (Amō her: "Matéu" aja.) Apéu ra'yr a'e. Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr matyr. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ē ke a'e.) Jesu pandu ipe:

—Ihē namō echo 'y — aja ipe.

Rewi pu'am. Upa hijar. Pe, inamō oho.

¹⁵ I'i atu rahā, Rewi rok pe ma'e ke Jesu ta u'u uī. Heta tamatarer matyriha ta inamō uwyr tī. Amō heta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta aja tī. Inamō uwyr tī. Ame'ē ta ngi har heta Jesu namō ma'e ke u'u uī. Jumu'eha ta u'u uī tī.

¹⁶ Pe, amō Moise je'ēha mu'e ame'ē ta i'āi tī. Parise kotyhar ta ke ame'ē ta. Kuja jumu'eha ta pe ame'ē ta je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu.

¹⁷ Ame'ē ke rehe Jesu hēndu rahā, pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym ixo rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk.

Mukatuha rehe uhyk, ame'ëja saka. Katu jupe ame'ë ta anñ. Ame'ë ta ihë rehe uhyk ym.) Pesarahä! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ë ta pe kuja ihë apandu ym: "Tupä koty pehë py'a pemuruwak pemondo" aja. Anñ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta pe kuja ihë apandu katu: "Tupä koty pehë py'a pemuruwak pemondo" aja – aja Jesu pandu.

*U'ha ke hijar ame'ë rehe har
(Matéu 9.14-17; Ruk 5.33-39)*

18 Amõ rahä, Juã mujahukiha namõ jumu'e ixo ame'ë ta upa ma'e u'ha ke hijar ixo. Parise ta aja tĩ. Ma'e u'ha ke hijar ixo tĩ. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupä pe.) Pe, amõ ta pandu uwyr. Jesu pe pandu:

—Juã mujahukiha namõ jumu'e ixo ame'ë ta upa ma'e u'ha ke hijar ixo. Parise ta namõ jumu'e ixo ame'ë ta aja tĩ. Upa ma'e u'ha ke hijar ixo tĩ. Nde namõ jumu'e ixo ame'ë ta anñ. Upa ma'e u'ha ke hijar ym. Ma'erehe hijar ym my? — aja Jesu pe.

19 Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahä, imi'u matyr. Huryha mujä. Pe, ame'ë pe oho ame'ë ta ma'e u'ha ke hijar ym. Sawa'e namõ ixo rahä, ma'e u'ha ke hijar ym.

20 (Ihë namõ ihëma'e jumu'ha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'ha ke a'eta hijar ym.) Yman rahä, ihë ke amõ ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahä ihë jumu'ha ta upa ma'e u'ha ke hijar ta. (Aja pyaiha mujekwa ta.)

21 —Amõ we tĩ. Kamixa ymanihar ke sorok rahä, pan jupu'a ym ame'ë ke amõ mujar ym ehe. Mujar ehe rahä, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok riki tiha we ta oho.

22 Kawï mupupur ramõ ame'ë ke hyru ymanihar te pe amõ purakar ym. Ame'ë pe purakar rahä, pupur we ixo rï. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawï jyhë ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tĩ. A'erehe kawï mupupur ramõ ame'ë ke hyru katu ame'ë pe amõ purakar rahä, katu ta tiki. Aja rahä, kawï jyhë

ym ta. Hyru ke upuk ym ta tĩ – aja ngä pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahä, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise ta mu'e aja ixoha namõ marä ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa katu.)

*Ahúi aja me'ë ke jumu'ha ta po'ok
ame'ë rehe har
(Matéu 12.1-8; Ruk 6.1-5)*

23 Amõ jundéu awa tama'e putu'uga 'ar rahä, ahúi aja me'ë ty rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'ha ta namõ oho ixo rahä, jumu'ha ta amõ amõ po'ok oho. (Ame'ë ke ipo pe kamyrik. Aja pirer ke ombor. Upa ombor rahä, ame'ë ke u'u.)

24 Pe, Jesu pe parise ta pandu:

—Anñ. Katu ym kamyrikiha. Jundéu awa tama'e putu'uga 'ar rahä, aja nema'e jumu'ha ta kamyrik rahä, katu ym. (Paraky te'e, ame'ëja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ëha rehe panduha ihî — aja ipe.

25-26 (Amõ rehe pyrara usak ta me'ë te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamõ ixo ame'ë ta aja tĩ. Myahy te tĩ. Ame'ë ta ma'eha Tupä je'ëha rehe pesak riki. Ame'ë pekwa riki. Ma'e u'u ame'ë ke nixói te rahä, Tupä rehe ngä jumu'ha renda keruhü pe Ndawi ixe. A'ep mbeju ihî. Ame'ë ke Ndawi u'u. Inamõ ixo ame'ë ta pe me'ë me'ë tĩ. Ame'ë ta u'u tĩ. Arahä Amiata pa'i keruhü. Jundéu awa tama'e pa'i keruhü. Ame'ë mbeju ke Tupä ruwa kotoj aja saka pa'ihu moï. Pa'i ta jõ ame'ë ke u'u katu. Amõ ta u'u rahä, anñ. (Ndawi ta pa'i ym. A'erehe Ndawi ta u'u rahä, katu ym ta tipe. Aja Moise je'ëha rehe hendi ym) — aja parise ta pe Jesu pandu.

27 Pandu tĩ:

—Putu'uga 'ar ke Tupä mujä py my? Anñ. Aja ym. Awa ke a'e mujä py. A'engi putu'uga 'ar ke manga. Aja rahä, awa rehe putu'uga 'ar haihu katu, ame'ëja saka riki. Putu'uga 'ar rehe awa haihu katu, aja ym.

²⁸ A'erehe putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ihē. Awa ihē tī — aja Jesu.

3

*Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke Jesu mukatu
(Matéu 12.9-14; Ruk 6.6-11)*

¹ Amō wera rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu ixe oho tī. A'ep ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke ihī.

² A'ep amō ta ixo. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu ta my? Ame'ē ke ukwa tar katu. Mukatu rahā: "Katu ym. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e aja nde.) A'erehe katu ym nde erema'eha" aja Jesu pe pandu ta tipe. A'erehe ame'ē ta Jesu rehe usak usak uī.

³ Pe, ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē pe Jesu pandu:

—Se ejur. Ngā ruwa koty ejur e'am — aja riki.

⁴ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Myja me'ē Moise je'ēha pandu katu my? Myja me'ē putu'uha 'ar rahā, amō ma'e my? Ko katu ame'ē ke amō pe ma'e my? Anī rahā, katu ym ame'ē ke ma'e my? Ko amō rehe pyrara usak my? Anī rahā, amō ke jukwa my? Myja me'ē katu pehē pe my? — aja ngā pe.

Anī. Je'ē ym ngā.

⁵ Ame'ē ta rehe Jesu juramā ma'ā. Parahy ngā rehe. Katu ame'ē ke ame'ē ta ma'e tar ym, a'erehe Jesu parahy ngā rehe. Amō we tī. Pyrara usak ngā rehe a'e tī. Jumen saka jurupy hātā, aja ngā ixo. Hendu tar ym. Jetehar te ke putar ym tī. A'erehe pyrara usak ngā rehe a'e tī. Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde po epirar 'y — aja Jesu.

Ipo ke sawa'e pirar. Upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī.

⁶ A'engi parise ta uhem oho. Pahar Ero kotyhar ta namō jy'ar oho. Ame'ē ta namō pandu pandu.

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa — aja riki parise ta jupe.

Yrymy'y rehe heta te hū ngā jy'ar

⁷ A'engi ypa pe Jesu oho tī, Ngariréi ypa pe. Jumu'eha ta oho inamō tī. Haikwer rupi heta te hū ngā oho tī. Ngariréi ywy ngi heta uhyk oho ehe. Jundéi ywy ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī.

⁸ Jerusarē ok ta ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Inuméi ywy ngi aja tī. Uhyk oho ehe tī. Jondā y ruwái pe har ta aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Tir ok ta rake ixo ame'ē ta aja tī. Sinō ok ta rake ixo ame'ē ta aja tī. Heta te hū uhyk oho ehe tī. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e ixo, aja ngā hendu, a'erehe johnu ngā uhyk oho ehe.

⁹⁻¹⁰ Mā heta te hū ngā ixo. Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu hū. A'erehe upa katu te ahy ixo ame'ē ta ixoty jusosok oho ixo. Ipo ke mujar tar katu ehe. (Aja rahā, katu ta oho.) Ixoty jusosok sosok hū oho ixo ngā. A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se jarusu keruhū pemuhyk perur — aja riki.

Pe, jumātā hū ngā uwyr ehe rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor ta oho. (Aja rahā, jusosokiha rupi jukwa ym ta.)

¹¹ Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu. Pe, ipy'a rehe ājā ihī, ame'ē ta usak ehe rahā, Jesu ruwa koty u'ar. (Aja rahā, katu te ame'ē ke kohī, aja mu-jekwa katu.) Pe, hātā pandu:

—Nde riki Tupā ra'y — aja.

¹² Anī. Hātā Jesu pandu:

—Pepandu ym ihē rehe har — aja ājā ta pe.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 10.1-4; Ruk 6.12-16)

¹³ Ajame'ē ke ywy'ā rehe Jesu jupir oho. Pe, sawa'e ta pe pandu:

—Pejur! — aja.

Katu usak ame'ē ta ke mujy'ar. Sawa'e ta uhyk uwyr ehe.

¹⁴ Kuja, awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. "Ko ihē amondo ame'ē ta ke" aja Jesu. Ame'ē ta pe pandu tī:

—Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. Ihē namō pepyta ta. Amō ta renda rupi pehē ke ihē amondo ta tī. Ame'ẽ rupi Tupā je'ẽha ke pepandu pandu ta peho tī.

¹⁵ Ihē je'ẽha rupi ãjā ta ke pemuhem ta katu tī. Awa ta py'a ngi pemuhem ta katu — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

¹⁶ Jo'ok ame'ẽ ta kuja sawa'e ta rer. Ko Simā. [Amō her Jesu moĩ ehe. "Petu" aja ipe.]

¹⁷ Amō sawa'e Tian. Imu Juā. Semende ra'yr ta ame'ẽ ta. [Ame'ẽ ta rehe amō her ke Jesu moĩ tī. "Mboane" aja a'eta pe. Ame'ẽ je'ẽha: "Pahar ipy'a pihun" aja.]

¹⁸ Amō sawa'e Andere. Siri amō tī. Amō Matoroméu tī. Amō Matéu. Amō Tome tī. Tian amō tī. Apéu ra'yr ame'ẽ. Tandéu amō tī. Simā amō tī. Sero aja her tī. ("Sero" pandu rahā: "Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem" aja a'e.)

¹⁹ Amō Jun Ikario tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk werur.

Satana rehe har (Ãjā ramūi a'e)
(Matéu 12.22-32; Ruk 11.14-23; Ruk 12.10)

²⁰ Ajame'ẽ ke hok pe Jesu jywyr oho. Heta te hū ngā uhyk uwyr ehe tī. Ame'ẽ ta pe Tupā je'ẽha pandu pandu hū. Mukatu hū ngā ke. Heta te hū ngā uwyr ehe. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'uga uī. Jumu'eha ta aja inamō ixo tī.

²¹ Ame'ẽ rehe har ianam ta hendu rahā, Jesu ke oho piam tipe. Amō ta pandu u'am:

—Ka'u te'e riki a'e — aja naī.

A'erehe oho piam tipe. (Anī. A'eta namō Jesu oho ym.)

²² Jerusarē ok ta ngi amō Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta uhyk uwyr ehe. Ame'ẽ ta pandu pandu u'am:

—Ipy'a rehe Mesembu ihī, a'erehe ãjā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja pandu naī. ("Mesembu" aja pandu rahā: "Satana ke" aja ukwa. Æjā ramūi a'e.)

Amō ta pandu:

—Satana je'ẽha rupi ãjā ke a'e muhem mondo tī — aja pandu naī tī.

²³ Pe, ngā ke Jesu muhy'ar. Myja me'ẽ ãjā ta my, ame'ẽ ke pandu pandu:

—Satana jumuhem ym jumondo.

²⁴ Ka'a rupi har ta jumai mai ngā juehe rahā, jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.)

²⁵ Ok wyr pe har ta jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.)

²⁶ Aja ixotyhar ta namō Satana jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe. A'erehe Satana je'ẽha rupi ãjā ta ke ihē amuhem ym amondo.)

²⁷ —Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim ta oho rahā, sawa'e pyrātā ame'ẽ jywa ke mujere pukwar py, pe, sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē tī. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem tī. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha 'ar koty te we ihēma'e pyrātāha, aja ihē amujekwa katu.)

²⁸ —Ko apandu katu pehē pe. Upa ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Ame'ẽ rehe Tupā ipy'a jywyr ta. "Tupā! Nde katu ym" aja pandu ame'ẽ ke rehe aja tī. Ipy'a jywyr ta tī.

²⁹ Tupā'ā pe anī. "Tupā'ā! Nde katu ym. Nde erema'eha katu ym" aja pandu ame'ẽ ke rehe anī. Ame'ẽ rehe jō Tupā ipy'a jywyr ym te ta. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha aja te'e ta ixo, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta — aja Jesu pandu.

³⁰ A'eramō amō ta pandu: "Ãjā ipy'a rehe ihī" aja Jesu rehe har pandu naī. A'erehe myja me'ẽ ãjā ta my, ame'ẽ rehe har Jesu pandu.

Jesu anam ta rehe har
(Matéu 12.46-50; Ruk 8.19-21; Emberéu 2.11)

³¹ Imāi uhyk uwyr ehe. Imu ta amō tī. Hukwen rake uhyk u'am. Pe, amō pe imāi pandu:

—Jesu pe epandu echo: “Se ejur” aja ipe — aja imāi.

³² Heta ngā juramā jy'ar ixo ehe. Amō ta pandu ipe:

—Soroka pe ne māi i'āi, ne mu ta namō. Nde pe pandu tar katu — aja Jesu pe.

³³⁻³⁴ Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu:

—Pesarahā! Ko riki ihē māi. Amō ta ihē mu ta aja tī.

³⁵ Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mu aja saka. Ihē rendyr aja tī. Ihē māi aja tī — aja Jesu pandu.

4

Ma'e ra'ī muhāi ame'ē rehe har (Matéu 13.1-9; Ruk 8.4-8)

¹ Amō rahā, ypa rymy'y rehe Jesu mu'e mu'e uī tī. Heta hū ngā jumātā katu te jy'ar ehe, a'erehe jarusu keruhū pe opor oho. A'ep wapyk uī. Y pe jarusu keruhū túi. Ypa rymy'y rehe upa ngā wapyk uī. Aja Jesu mu'e hū ngā ke.

² Myja me'ē ma'e ra'ī ta my ame'ē ke pandu uī. Mu'e rahā, kuja pandu:

³ —Pehendu katurahā! Ma'e ra'ī ke amō muhāi oho.

⁴ Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. Ame'ē ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u.

⁵ Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. A'ep ywy katu ame'ē ke ta'yir mi. Pe, ha'ī hywōi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywōi.

⁶ Pe, warahy haku rahā, i'y manō. Hapo ipyp oho ym, a'erehe upa te'e manō.

⁷ Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho. A'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym.

⁸ Pe, amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rupi u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihī. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹ Pandu tī:

—Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī ame'ē rehe har mujekwa (Matéu 13.10-17; Ruk 8.9-10)

¹⁰ Jesu jeje ixo rahā, awa py mokōi jumu'eha ta pandu uwyr ipe. Amō ta aja tī. Pandu uwyr ipe tī.

—Jande pe emujekwarahā! Myja me'ē ma'e ra'ī ta my, ame'ē ke emujekwa katu — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihē pe. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Ame'ē ke rehe jō ngā hendu tipe.

¹² Aja rahā:

“A'eta usak usak tipe. Anī. Ukwa ym riki. Hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym riki tī. Ukwa rahā, Tupā rehe ipy'a ke muruwak ta tipe. Pe, ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupā mujywyr ta tipe” aja ta — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī rehe har (Matéu 13.18-23; Ruk 8.11-15)

¹³ Pe, a'e pandu tī:

—Ko ma'e ra'ī rehe har pekwa ta me'ē te'e. Pekwa ym rahā, amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke ihē apandu rahā, pekwa ym ta tī. A'erehe ko amujekwa ta.

¹⁴ Ma'e ra'ī ke amō muhāi oho. Ame'ē riki Tupā je'ēha pandu pandu oho.

¹⁵ Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki kuja. Tupā je'ēha rehe amō ta hendu. Pe, hendu rahā, pahar Satana mukanim uwyr. (Ma'ewyra uwyr, ame'ēja saka.)

¹⁶ —Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. Hendu rahā, hury katu tipe. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.)

¹⁷ Tupā je'ēha pyta katu ym, a'erehe tapijar te'e we jurujar ym. Tupā je'ēha rehe jurujar, a'erehe amō ta parahy ehe. (Warahy haku, ame'ēja saka.) A'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar. Amō ta puka puka hū ehe, a'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar tī. Katu ym aja.

¹⁸ —Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe.

¹⁹ Ima'e ixoha rehe te'e a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihē a'u ta my? Ma'e ihē amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Ko tamatarer matyr tar katu hū. Upa ma'e ke matyr tar katu hū. Upa ame'ē ke Tupā je'ēha ke mukanim. (Juruwe jukwa, ame'ēja saka.) Tupā rehe har ukwa ukwa tar ym. Ima'e ke rehe ipy'a katu. Katu ym aja. A'erehe ma'e i'a ym, ame'ēja saka. (Aja rahā, amō we Tupā rehe har ukwa tar ym.)

²⁰ —Amō ma'e ra'ī ywy katu rupi u'ar. Ame'ē ke kuja. Tupā je'ēha rehe hendu katu. Hury katu. I'a heta aja ixo. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō amō heta we hū. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō heta te hū. Sē (100) aja hetaha. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e hū tī. Hymbo rehe i'a ihī, ame'ēja saka) — aja Jesu mujekwa katu jumu'eha ta pe.

Araparin rehe har (Ruk 8.16-18)

²¹ Jesu pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrake wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe amō ta ixo rahā, wera katu a'eta pe.

²² Ihē amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka riki. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.)

²³ Pekwa tar katu rahā, pehendu katu 'y — aja Jesu pandu.

²⁴ A'e pandu tī:

—Amō pandu rahā, pehendu katu ehe. Pehendu tar ym rahā, pehē pe Tupā mujekwa ym ta. Pehendu tar katu rahā, pehē pe a'e mujekwa katu ta. Jete. I'ar koty te we mujekwa katu ta pehē pe.

²⁵ Kuja riki. Amō ukwa katu rahā, amō we ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Amō ukwa tar ym rahā, ta'yr mi ukwa, ame'ē ke upa mukanim ta ingi. (Aja rahā, ukwa ym te ta) — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī hywōi ame'ē rehe har

²⁶ Pe, a'e pandu tī:

—Ihē amu'e ame'ē ke myja my? Ame'ē rehe har pehē pe apandu ta. Ame'ē ke kuja. Ywy rehe ma'e ra'ī ke amō muhāi.

²⁷ Pe, ima'e ke rehe a'e ma'ema'e oho ixo. Pytun rahā, aja. Wera rahā aja tī. Ima'e ke ma'ema'e oho ixo tī. Aja ixo rahā, ma'e ra'ī hywōi. Pe, tiha oho. Myja tihana my, ukwa ym awa.

²⁸ Jeje ywy ngi uhem. Ho uhem py. A'engi i'y. A'engi hākā. A'engi hymbo. Pe, i'a.

²⁹ Tyarō rahā, amō matyr oho. Matyriha angaha ke rehe uhyk oho — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu mu'e, ame'ē ke rehe jurujar katu te rahā, ixoha amō koty muruwak ta. Katu aja muruwak ta, aja mujekwa.)

Ma'e ra'ī jytyam ame'ē ke tī

(Matéu 13.31-32; Matéu 13.34; Ruk 13.18-19)

³⁰ A'e pandu tī:

—Se Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē rehe har pehē pe apandu ta tī.

³¹ Kuja ma'e ra'ī aja saka. Mosata ra'ī ame'ēja saka. Ha'ī riki ta'yr te mi.

³² Pe, amō jytyam rahā, hywōi katu. Pe, i'y tiha te hū oho. Kupixa pe har ta pyter pe tiha te ame'ē ke a'e. Hākā ke pia pia hū. Pe, ma'ewyra ta haity ta matyr ehe, hākā rehe. Pytun atu ame'ē wyr pe ma'ewyra ta ihī — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ī ta'yr te mi, ame'ēja

saka. Pe, i'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

³³ Pe, ngā ukwa katu rahā, amō amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe.

³⁴ Aja jō ngā pe pandu. Jumu'eha ta anī. Ame'ē ta namō jō ixo rahā, upa katu te mujekwa. Myja me'ē ma'e ke my ame'ē ke upa katu te mujekwa jumu'eha ta pe.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u ame'ē rehe har
(Matéu 8.23-27; Ruk 8.22-25)

³⁵ Ame'ē pytun ramō rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Y ruwái rehe jaha jaho — aja.

³⁶ Y rymy'y rehe heta ngā ke a'eta hijar oho. Jarusu keruhū pe Jesu ihī. Ame'ē pe jumu'eha ta opor oho tī. Pe, y ruwái rehe oho. Amō jarusu keruhū pe amō ta oho tī.

³⁷ Pe, oho we rahā, ywytu keruhū uhyk ehe. Y kotok keruhū katak hū tī. Y ke oho rāi ipe. Tate jere oho.

³⁸ Jarusu keruhū tangwa kovy Jesu ukwer ou. Iākā renda rehe iākā mupuya. Aja ukwer ou. Pe, amō mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande ke jajere tate riki. Nde erema'e ym ma'e ke my? — aja Jesu pe.

³⁹ Pe, pu'am rahā, hātā ywytu keruhū pe Jesu pandu.

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja riki.

Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja riki.

Pe, ywytu keruhū putu'u. Y ke wapyk katu te tī.

⁴⁰ Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pekyje ym ta me'ē te'e. Ihē rehe pejurujar ym my rī — aja Jesu.

⁴¹ Anī. Jumu'eha ta kyje hū. Pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī! Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu ehe tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja jumu'eha ta pandu.

5

Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu
(Matéu 8.28-34; Ruk 8.26-39)

¹ A'engi ypa ruwái rehe uhyk oho, Jera ywy pe.

² Jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Itakwar kangwerupa ngi uhyk uwyr ehe.

³ Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Itakwar kangwerupa rupi ixo ame'ē ke a'e. Ngā pukwar ym a'e ke apo 'y. Ita tupaham pe pukwar rahā, pyta ym.

⁴ Amukwehe te ita tupaham pe ijywa ke mujere pukwar pukwar. Itymā ke pukwar tī. Anī riki. Ijywa pukwariha ke mohok riki. Ten! Itymā pukwariha ke mohok tī. Ten! Aja tī. Pyrātā te hū. A'erehe parahyha ke marā ka ym ngā mukanīha ingi. Parahy te'e ixo.

⁵ Pytun rahā, ahem hū. Wera rahā, ahem hū tī. Itakwar kangwerupa rupi ahem ixo. Ywy'ā rupi ahem ixo tī. Hātā ita pe jumu'i mu'i.

⁶ Paite we Jesu rehe usak rahā, ixoty ujan oho. Hake ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.)

⁷⁻⁸ Jesu pandu ixo:

—Ājā! Sawa'e py'a ngi ehem eho! — aja riki.

A'erehe hātā je'ēha uhem ingi:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar te a'e. Ihē pe ema'e ym ma'e ke. Tupā je'ēha rupi apandu: “Ihē ke emahy ym” — aja riki hātā pandu.

⁹ Pe, Jesu pandu:

—Ma'e nde rer? — aja.

Sawa'e pandu:

—Jande reta ame'ē ke jande, a'erehe: “Heta” aja riki jande rer — aja Jesu pe.

¹⁰ Jesu pe pandu pandu u'am:

—Kome'ē renda ngi ājā ta ke emujuan ym emondo — aja.

¹¹ Ame'ē ywy'ā rehe kure ta māte hū ixo. Kāpī ke u'u ixo.

¹² Ājā ta pandu:

—Kure ta kqty jande ke emondo.
Kure ta rehe jande jaſta — aja Jesu pe.

¹³ —Ere. Peho — aja Jesu.

Pe, sawa'e ngi ãjã ta uhem oho. Pe, kure ta pe ixe oho. (Ka'u te'e hũ uwak.) Pe, kure ta ujan oho. Upen te'e hũ ame'ẽ pe u'ar oho. Ypa pe u'ar oho. Upa katu te y jukwa. Heta te hũ kure ta manõ. Kuja, 2.000 hetaha manõ.

¹⁴ Kure usakiha ta ujan oho. Ok ta rupi pandu pandu oho. Ma'e usak ramõ, ame'ẽ rehe har pandu pandu oho. Amõ amõ awa renda rupi pandu oho tĩ. Pe, a'ep pe har ta usak uwyr.

¹⁵⁻¹⁶ Jesu rehe uhyk rahã, sawa'e rehe ngã usak. Ame'ẽ sawa'e ngi ãjã ta uhem ramõ. Wapyk uĩ. Ka'u ym apo 'y. Ima'e mundeha namõ ixo apo 'y. Myja sawa'e ka'u ame'ẽ ke katu oho. Ame'ẽ ke rehe usak ame'ẽ ta upa pandu pandu ngã pe. Kure ta ka'u oho, ame'ẽ rehe har upa pandu tĩ. (Pyratã te hũ ame'ẽ ke pehĩ, aja ukwa. A'erehe ngã kyje ingi, Jesu ngi. Amõ we ngãma'e kanim ta, ame'ẽ ke putar ym tĩ.)

¹⁷ A'erehe pandu ipe:

—Jande rekoha ngi echo — aja Jesu pe.

¹⁸ Jarusu keruhũ pe Jesu opor oho ixo rahã, ãjã ta uhem ramõ ame'ẽ sawa'e pandu:

—Ne namõ ihẽ aho ta — aja Jesu pe.

¹⁹ —Anĩ. Nde rekoha pe ejywyr echo. Jandema'e sawa'e te nde ke mukatu, ame'ẽ rehe har ne anam ta pe epandu echo. Nde rehe pyrara usak, ame'ẽ ke epandu tĩ — aja sawa'e pe Jesu pandu.

²⁰ Pe, sawa'e jywyr oho. Amõ amõ ok ta rupi pandu pandu. “Jesu ihẽ ke mukatu” aja pandu pandu. Aja Jande popa ok ta, ame'ẽ rupi upa pandu pandu oho. Sawa'e panduha rehe hendu ame'ẽ ta pandu:

—Mã! Katu tiki! Katu te hũ — aja ngã.

“Ihẽ rajyr emukatu” aja Jái pandu
(Matéu 9.18-19; Ruk 8.40-42)

²¹ Y ruwái rehe Jesu jywyr oho tĩ. Jarusu keruhũ pe aha oho. Pe, heta

ngã jy'ar uwyr ehe tĩ. Y rymy'y rehe pyta.

²² Amõ sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitã a'e. Jesu rehe uhyk rahã, ipixi'a pe u'ar oho oup. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohi, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pandu ipe:

²³ —Ihẽ rajyr manõ tate. Ihẽ rok pe echo! Iãkã rehe nde po nde eremujar rahã, katu ta oho — aja Jesu pe.

²⁴ Pe, oho inamõ. Oho ixo rahã, heta ngã Jesu rake rupi tuka tuka hũ oho ixo.

Kūjā ke Jesu mukatu ame'ẽ rehe har

(Matéu 9.20-22; Ruk 8.43-48)

²⁵ Pe, amõ kūjā oho ixo tĩ. Ma'e ahyha namõ ixo. Jaiha ke pupur rãi namõ ixo. Aja yman riki ixo. Kuja. Awa py mokõi (12) warahy 'ar rahã, aja te'e ixo.

²⁶ Ahyha mukatuha kqty oho oho hũ tipe. Ame'ẽ ta pe upa tamatarer me'ẽ me'ẽ tipe. Mukatu ym. I'ar kqty te we mupyraraha riki ame'ẽ ta. Pe, katu ym oho ipe r̄i.

²⁷⁻²⁸ Jesu rehe har ngã pandu pandu, ame'ẽ ke hendu. “Jesu mukatu” aja kūjā hendu. A'erehe kuja ipy'a pe ukwa ukwa ixo:

—Ima'e mundeha rehe ihẽ po amujar rahã, ihẽ katu ta aho — aja kūjā.

Pe, ngã pyter rupi kūjā wata oho ixo. Pe, xupe rehe uhyk oho.

²⁹ Pe, Jesuma'e mundeha apyr rehe ipo mujar. Pahar jaiha ke pupur ame'ẽ ke putu'u ingi. Upa katu, aja ukwa.

³⁰ Pe, pahar Jesu ukwa. Amõ ke mukatu, aja ukwa. A'erehe uwak u'am. Pe, pandu:

—Awa ihẽma'e mundeha rehe ipo mujar my? — aja.

³¹ —Nde rake rupi heta ngã juramã u'am, a'erehe nde rehe tukwa tukwa hũ u'am. Ma'ewã nde erepandu my: “Awa ihẽma'e mundeha rehe ipo mujar” aja — aja jumu'eha ta pandu ipe.

³² Anĩ. Jesu usak usak we r̄i. Awa mujar my? Kekar we r̄i.

³³ Katu apo, aja kūjā ukwa katu, a'erehe kyje uhyk ehe. Ryrýi tī. Huwa koto ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pe, upa katu te Jesu pe pandu.

³⁴ —Éi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu echo apo. Jaiha pupur ame'ē ke upa putu'u katu te nde pe apo 'y — aja Jesu ipe.

*Jái rajyr ke Jesu mukwera katu
ame'ē rehe har*
(Matéu 9.23-26; Ruk 8.49-56)

³⁵ Kūjā namō pandu u'am rahā, Jái rok ngi amō ta uhyk uwyr.

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho — aja Jái pe. (“Mu'eha” aja pandu rahā: “Jesu ke” aja a'eta ukwa.)

³⁶ Tajyr manō ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anī. Nde py'ahu te'e exo. Ihē rehe tapijar te'e we ejurujar katu — aja ipe.

—Hā! — aja Jái.

³⁷ A'engi Jái rok pe oho inamō. Heta ngā anī. Mupyta.

—Se pepyta — aja.

Kuja jō oho. Kūjātāi pái. Petu oho. Tian oho tī. Imu oho tī. Her Juā. Ame'ē ta jō inamō oho.

³⁸ Pe, Jái rok pe uhyk rahā, heta ngā i'āi a'ep. Ngā mutyapu tyapu hū. Jixi'u xi'u hū ngā. Ahem amō tī. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Ame'ē ke rehe Jesu usak.

³⁹ Pe, pandu:

—Mā! Pemutyapu tyapu hū ym. Pe-jixi'u ym tī. Kūjātāi manō ym. Ukwer ou riki — aja Jesu.

⁴⁰ Pe, ngā puka puka hū ehe. Manō te aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe. A'erehe soroka pe upa ngā ke Jesu muhem. Pe, kūjātāi túi, ame'ē kapy pe oho. Mahapyr jumu'eha ta ke raho inamō tī. Kūjātāi pái raho tī. Imāi raho tī. Ame'ē ta jō kapy pe ixe oho.

⁴¹ Uhyk rahā, ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, pandu:

—Tarita kumi — aja.

Ame'ē jundéu awa ta je'ēha ipe: “Kūjātāi! Nde pe apandu, epu'am!” aja.

⁴² Pahar kūjātāi pu'am. Pe, wata ixo. Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke kūjātāi. Kweraha rehe usak ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja kapy pe ixo ame'ē ta.

⁴³ Pe, Jesu pandu:

—Pehē py'a rupi te'e perekō — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Ma'e ke eme'ē ipe. Kūjātāi u'u ta — aja.

(Ma'e ke u'u rahā, ixuwe katu a'e, aja ukwa katu ta, a'erehe: “Ma'e ke eme'ē ipe” aja Jesu pandu ipe.)

6

*Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar
ym*

(Matéu 13.53-58; Ruk 4.16-30)

¹ A'engi Jesu oho. Hekoha pe jywyr oho, Nasare ok ta pe. Upa jumu'eha ta oho inamō tī.

²⁻³ Jundéu awa tama'e putu'uhā 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'e oho. Heta ngā ixo a'ep. Pe, hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! My riki ukwa katuha ukwa my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Mā! (Jande aja awa te'e a'e tī.) Myja ame'ē ke a'e ma'ema'e my? (Jakwa ym tī.) Jesu riki peme'ē. Myra rehe ma'eha peme'ē. Mari membyr ke a'e. Imu ta ko jande namō ixo tī, jande rekoha pe. Tian. Jose amō tī. Jun amō tī. Simā amō tī. Hendyr ta jande namō ixo tī — aja ngā pandu.

Hekoha pe har ta aja Jesu tī, aja ngā ukwa, a'erehe Jesu ke putar ym.

⁴ A'erehe Jesu pandu:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō hekoha pe pandu oho rahā, ame'ē ta hendu katu. Putar katu. Hekoha te pe pandu rahā, anī. Hekoha pe har ta hendu ym. Putar ym. Hok wyr pe har ta aja tī. Hindu ym tī. Amō ianam ta

aja tī. Hendu ym tī. Putar ym tī – aja ngā pe pandu.

⁵ Ngā putar ym, a'erehe mukatu hū ym a'ep. Petei tei ma'e ahy ixo ame'ē ta rehe ipo mujar. Aja mukatu.

⁶ Ipy'a pe Jesu ukwa ixo:

—Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Aja ihē ke Tupā muwyr, aja amujekwa. Anī. Peme'ē ta jurujar ym ihē rehe. Mā! – aja jupe.

Pe, a'engi amō ta hekoha rupi mu'e mu'e oho.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Ruk 9.1-6)

⁷⁻⁹ Ajame'ē ke awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Ko pehē ke ihē amondo ta. Pehē mokōi mokōi peho. Ihē je'ēha rupi peho. Amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem katu ta. Pehē mi'u peraho ym. Pehē kupe pe ma'e ryru ke peraho ym tī. Tamatarer peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho katu. (Pehē re'ō rahā, myra rehe pepyta pyta peho pexo.) Pehē py rehe har pemunde. Petei kamixa namō peho katu.

¹⁰ —Amō rekoha rehe pehyk rahā, amō pandu ta: “Ko pejur katu. Se ihē rok pe pepyta katu” aja. Ame'ē rok pe pepyta katu. A'ep pepyta pexo rahā, ame'ē rok pe jō pepyta katu.

¹¹ —Amō rekoha pe pehyk. A'ep pe har ta putar ym pehē ke. Pehē je'ēha rehe hendu tar ym tī. Aja rahā, ame'ē hekoha ngi peho. Ok ta ngi pehem peho rahā, ywy ku'i pehē py ngi pejuhyk katu. Ame'ē ke ngā usak rahā, kuja ukwa ta. Tupā ke a'ep pe har ta putar ym aja pemujekwa – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹² Pe, jumu'eha ta oho. Mokōi pame a'eta oho. Amō ok ta rupi pandu pandu oho.

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak – aja pandu oho.

¹³ Heta ājā ta ke ngā py'a ngi muhem mondo tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta rehe ma'e ka kytyk tī. Ipykā rehe

kytyk. Karapatu ka aja me'ē. Aja ngā ke mukatu hū.

Juā mujahukiha ke jukwa ame'ē rehe har

(Matéu 14.1-12; Ruk 9.7-9)

¹⁴ Jesu ma'ema'eha rehe har upa ngā pandu pandu. Ame'ē ke rehe Ero hendu. A'e jundéu awa tama'e kapitam. Amō ta kuja pandu:

—Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. Manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu – aja riki.

¹⁵ Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr – aja riki tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Ymanihar aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī – aja tī.

¹⁶ Amō koty koty Jesu rehe har Ero hendu rahā, kuja pandu:

—Anī. Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. A'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. Amukwehe te we amō pe ihē apandu: “Juā ākā ke emondok echo ingi” aja. Kwera katu uhem apo 'y – aja ukwaha naī.

¹⁷⁻¹⁹ Amukwehe te we kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'ē imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

—Mā peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym – aja Ero pe pandu.

Ame'ē ke Erondi ukwa tī. A'erehe parahy ehe, Juā rehe. Jukwa tar katu tī. Ame'ē ke Ero putar ym, a'erehe marā ka ym Juā ke hakehar jukwaha.

²⁰ Juā riki sawa'e katu ame'ē ke a'e aja Ero ukwa. Jaxer ame'ē ke nixói ipe aja ukwa tī, a'erehe kyje ingi, Juā ngi. A'erehe amō renda pe Juā ke Ero mupyta. (A'erehe marā ka a'e ke hakehar jukwaha.) Juā je'ēha rehe Ero hendu tar katu tī. Hendu katu tipe. Amō amō rahā, hendu rahā:

“Mā! Myja me'ẽ ihē ama'e ta my?” aja Ero pandu jupe.

²¹ Pe! Juā jukwaha angaha ke rehe uhyk 'y. Kuja. Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ẽ rehe imi'u matyr ixo apo. Aja ukwa ukwa ixo tī. Pe, kapitā ta ke mujy'ar. Sonda tama'e kapitā ta ke mujy'ar tī. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ta ke mujy'ar tī. Ame'ẽ ta ngariréi ywy pe har ta ke a'eta. Ma'e u'usa renda pe upa ame'ẽ ta ihī.

²² Ame'ẽ renda pe Erondi membry ixe uwyr. Kūjātāi keruhū a'e. Pe, purahái. Upa kapitā ta ke muhury. Ero hury katu tī. Pe, kūjātāi pe pandu:

—Ma'e nde ereputar my? Upa nde ereputar ame'ẽ ke ihē riki ame'ẽ ta nde pe — aja Ero.

²³ Pandu pandu riki tī:

—Ko Tupā ruwa koty aja jaxo. Apandu katu. Upa nde ereputar ame'ẽ ke ihē riki ame'ẽ ta nde pe. Esarahā! Upa katu te ihēma'e ihī. Nde ereputar rahā, ame'ẽ ke amowok ta nde pe. Wajar nema'e ta — aja Ero.

²⁴ Imāi pe kūjātāi pandu oho:

—Mā! Ma'e ihē apandu ta my? — aja.

Imāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ke epandu ipe — aja.

²⁵ Pahar Ero koty jywyr oho. Pe, pandu ipe:

—Juā ākā ke ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja kūjātāi.

²⁶ Ame'ẽ ke rehe hendu rahā, Ero pyai te hū. (Juā ke jukwa tar ym.) A'erehe pyai te hū. Ero je'eha rehe upa kapitā ta hendu ramō te: “Tupā ruwa koty aja jaxo. Nde ereputar ame'ẽ ke ihē riki ame'ẽ ta” aja. A'erehe kūjātāi pe: “Anī. Ama'e ym ta” aja marā ka ym panduha. Pandu rahā, huxī hū ta tipe.

²⁷ A'erehe pahar sonda pe pandu:

—Juā ākā ke emondok erur — aja.

Kyndaha pe sonda oho. Pe, iākā mondok ingi.

²⁸ Pe, ita paratu 'ar pe werur. Kūjātāi pe me'ẽ. Ame'ẽ ke imāi pe kūjātāi raho.

²⁹ Juā ke amō jukwa, aja Juā namō jumu'e ixo ame'ẽ ta hendu rahā, hete ke oho piām. Pe, kangwerupa pe jytym raho.

Kuja, 5.000 hetaha ma'e ke u'u ame'ẽ rehe har

(Matéu 14.13-21; Ruk 9.10-17; Juā 6.1-14)

³⁰ Ajame'ẽ ke Jesu mondo ame'ẽ ta jywyr uwyr ixoty, Jesu koty. Upa ma'ema'ha ke pandu ipe. Upa ma'e mu'e ame'ẽ ke pandu ipe tī.

³¹ Pe, heta ngā uhyk uwyr ehe tī. Pe, hekoha pe ame'ẽ ta jywyr oho tī. Amō ta uhyk ehe tī. Ame'ẽ ta jywyr oho tī. Amō amō ta uhyk tī. Aja riki ixo. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'usa. (Ma'ema'e hū ixo, myja ym ma'e ke u'usa.) A'erehe Jesu pandu:

—Jande jō ngā nixói te ame'ẽ pe jaho. A'ep japutu'u we ta — aja jumu'eha ta pe pandu.

³² Pe, ngā nixói te ame'ẽ pe a'eta jō oho ixo. Jarusu keruhū pe oho, y ruwái rehe.

³³ Amō ta ohoha rehe usak. Jesu ta oho, aja ame'ẽ ta ukwa. A'erehe pe rupi ngā ujan oho. Yrymy'y rupi ujan oho. Ok ta ngi upa ngā ujan oho. Pe, ngā nixói te ame'ẽ pe uhyk py oho.

³⁴ A'ep Jesu uhyk rahā, heta te hū ngā rehe usak. Usak rahā, pyai. Ame'ẽ ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha nixói, ame'ẽja saka. (Aja rahā, ngā rehe usakiha nixói tī, aja mujekwa.) A'erehe Jesu pyai. A'erehe pyrara ngā rehe usak. A'erehe Tupā je'eha ke mu'e hū ngā pe.

³⁵⁻³⁶ Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Ngā mi'u nixói te, a'erehe pandu ipe:

—Warahy ka'aruk te apo. Ko awa nixói te, ame'ẽ renda ke se. Ngā ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja ipe.

³⁷ —Anī. Ngā mi'u ke pehē atu peme'ẽ me'ẽ katu — aja jumu'eha ta pe pandu.

—Mā! Kuja, 200 wera rahā, paraky. Aja tamatarer pyhyk. Ame'ẽ tamatarer pe mbeju jajo'ok. Pe, ngā

pe jame'ē me'ē. Aja nde ereputar my – aja jumu'eha ta.

³⁸ —Myja mbeju hetaha pehī my? Pesak peho – aja Jesu.

Usak rahā, pandu ipe:

—Kuja pehī. Awa po wajar peteīhar upa mbeju hetaha. Pira ka'ē, kuja, mokōi jō – aja jumu'eha ta pandu.

³⁹ Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu – aja jumu'eha ta pe.

Ngā pe jumu'eha ta pandu:

—Amō koty koty pejy'ar aja pe-wapyk – aja.

Pe, kāpī ra'yār pe ngā wapyk.

⁴⁰ Ko 50 hetaha wapyk. Se koty amō 100 hetaha. Se koty amō 50 hetaha. Se koty amō 100 hetaha. Aja upa katu te ngā wapyk uī.

⁴¹ Pe, awa po wajar peteīhar upa mbeju ke Jesu pyhyk, pira ka'ē namō. Pe, ywa rehe ma'a. Tupā namō pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu – aja.

Pe, mbeju mopok. Jumu'eha ta pe me'ē. Ame'ē ke ngā pe jumu'eha ta me'ē me'ē raho. Aja mokōi pira ka'ē ke me'ē me'ē tī.

⁴²⁻⁴³ Pe, upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Upa u'u rahā, jumu'eha ta pyta we ame'ē ke matyr. Kuja, awa py mokōi wasākā tyryhem matyr. Mbeju pyta we ame'ē ke matyr. Pira ka'ē aja tī. Pyta we matyr tī.

⁴⁴ Ngā mi'u u'u, ame'ē ta heta te hū. Sawa'e ta jō manga rahā, kuja, 5.000 hetaha ngā ixo.

Y'ar rupi Jesu wata oho (Matéu 14.22-33; Juā 6.15-21)

⁴⁵ Ajame'ē ke pahar jumu'eha ta ke Jesu mondo. Jarusu keruhū pe mondo. Pandu:

—Hok pe ngā ke ihē amujywyr ta amondo axo rahā, ypa ruwái koty peho. Mesái ok ta pe peho. Jarusu keruhū pe peho. I'i atu rahā we, ihē aho ta kȳ – aja Jesu.

Pe, jarusu keruhū pe jumu'eha ta opor oho. Pe, aha oho ixo. Jesu pyta we rī. Pe, amō ta pe pandu:

—Pehē rok pe pejywyr peho – aja ngā pe.

⁴⁶ Upa ngā hijar oho rahā, ywy'ā rehe Jesu jeje jupir oho. Tupā namō a'e pandu pandu oho.

⁴⁷ Pytun rahā, ywy rehe Jesu jeje ixo rī. Jarusu keruhū ke ypa pyter pe ihī. Ame'ē pe jumu'eha ta ihī.

⁴⁸ Ame'ē ta rehe ywytuhu juwapi uwyr. A'erehe jumu'eha ta pykūi hū tipe. Henda te'e ihī. Paite ngi ame'ē ta rehe Jesu usak. Pe, sapukái je'ē ramō rahā, a'eta rehe Jesu uhyk uwyr ixo. Y'ar rupi te'e uwyr ixo. Xupe 'ar rupi aha ta tipe oho.

⁴⁹ Y'ar rupi wata uwyr ixo ame'ē ke rehe jumu'eha ta usak. Ame'ē riki Jesu aja ukwa ym, a'erehe ahem hū:

—Ājā pe tur ixo – aja jumu'eha ta ukwaha naī.

⁵⁰ Upa usak ehe rahā, mukahem hū. Pe, pahar Jesu pukái:

—Pekyje ym! Pehē py'ahu te'e pexo. Ihē Jesu – aja.

⁵¹ Pe, jarusu keruhū rehe uhyk, pe, opor oho. Ywytuhu putu'u. Jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Y'ar rupi wata katu! – aja riki.

⁵² Pyrātāha namō ngā mi'u ke Jesu muheta. Ame'ē ke jumu'eha ta ukwa ym, (a'erehe pyrātāha namō y'ar rupi Jesu wata katu tī. Ame'ē ke ukwa ym tī.) Iākā riki janam rāi te'e.

Jenesare ywy pe har ta ke Jesu mukatu

(Matéu 14.34-36)

⁵³ A'engi y ruwái rehe uhyk, Jenesare ywy pe. A'ep jarusu keruhū puk-war.

⁵⁴ Pe, jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, ame'ē ta rehe heta ngā usak. Pe, pahar ngā ukwa katu.

—Ko Jesu – aja.

⁵⁵ Pe, ame'ē hekoha rupi upa ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā oho piām. Muhyk werur ehe. Kyha aja me'ē pe werur tī. “Paite ixo apo” aja hendu rahā, a'ep ahy ixo ame'ē ta ke raho ngā.

⁵⁶ Pe, amō amō hekoha rupi Jesu oho. Ok ta rupi oho. Ok ta keruhū

rupi oho tī. Awa renda rupi oho tī. Upa ame'ē rupi oho rahā, soroka pe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā mou. Pete'e túi. Ame'ē ta pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ē ta pyhyk. Mā peja nema'e mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja Jesu pe.

Pe, ima'e mundeha apyr ke pyhyk ame'ē ta upa katu te katu oho.

7

*Hamūi je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ke
(Matéu 15.1-9)*

¹⁻⁴ Hamūi ta mu'e aja ipo ke jundéu awa ta kutuk ym rahā, ma'e ke u'u ym. Aja te'eha a'eta ma'eha. (Hamūi ta mu'e aja ipo ke kutuk rahā, Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.) Parise ta aja tī. Upa ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Ma'e muhepyha renda ngi hok pe jywyr rahā, ma'e ke u'u ym rī. Ipo ke kutuk py, pe, u'u. Aja amō amō heta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Ko y u'uga ke kutuk. Pander ke aja tī. Ita pander ke aja tī. Hamūi ta mu'e aja upa kutuk riki tī. (Aja rahā, Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.)

Pe, Jesu rehe parise ta jy'ar uwyr. (Parise ta riki hamūi mu'eha rehe hendu katu te ame'ē ta ke a'eta.) Jundéu awa ramūi ta je'ēha ukwa, ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta ngi johu jy'ar uwyr ehe. Jesu namō ame'ē ta je'ē je'ē. Hamūi ta mu'e aja ipo ke jumu'eha ta kutuk ym. Aja te'e ma'e ke u'u.

⁵ A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ē ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ē ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym tiki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

⁶ —A'e riki. Ipo ke kutuk ym. Pesarahā! Yman pehē rehe har Tupā je'ēha rehe Isai mupinim, aja mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē. Ame'ē rehe har a'e mupinim. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe har ngā katu pandu tipe. Anī. Hendu ym ihē je'ēha rehe.

⁷ Ihē rehe har katu pandu tipe. Pandu te'e riki. Hamūi je'ēha ke ngā mu'e ixo.

‘Kome'ē riki Tupā je'ēha’ aja ngā mu'e naī” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

⁸ —Tupā je'ēha ke pehijar. Apo ymanihar pehē ramūi ta mu'e ame'ē ke rehe jō pehendu katu. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁹ A'e Pandu tī:

—Mā! Tupā je'ēha ke pehijar. A'erehe ymanihar pehē ramūi ta mu'e, ame'ē ke pemu'e katu ta, aja pekwaha naī. Aja rahā, pekwa katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwaha naī.

¹⁰ Yman Moise mupinim:

“Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī.

Kuja tī. ‘Papa! Nde jaxer’ aja amō pandu rahā, ame'ē ke ejukwa.

‘Māi! Nde jaxer’ aja pandu ame'ē ke ejukwa tī” aja Moise mupinim. (“Jaxer” aja pandu rahā: “Ipái ta rehe ipy'a ym” aja mu-jekwa.)

¹¹⁻¹³ —Anī riki. Ame'ē rehe pehendu ym te. Pesarahā! Ma'e ke pehī. Ame'ē namō ipái ta rehe usak katu ta me'ē te'e. Anī. “Ko Tupāma'e ke apo 'y. Tupā pe ihē ame'ē, ame'ēja saka. A'erehe pehē pe ihē ame'ē ym ta apo 'y” aja ipái ta pe pandu. Aja rahā, ame'ē namō ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Haihu ym ta apo 'y. A'erehe Tupā je'ēha rehe pehendu ym. “Pehē pái ta rehe pepy'a katu” ame'ē rehe pehendu ym. Katu ym aja. Aja amō amō we pemu'e ame'ē ke pehī. Aja Tupā je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

*Ma'e mujaxeriha rehe har
(Matéu 15.10-20)*

¹⁴ (Pe, ipo ke kutuk ym ha namō ma'e ke u'u. Ame'ē ke mujekwa.) Kuja heta ngā pe Jesu pandu:

—Se pejur! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta.

¹⁵ Soroka pe ma'e ke ihī. Ame'ē ke amō juru kwar rupi oho rahā, ipy'a

ke mujixer ym. Ma'e ke amō pandu, ame'ē ke juru ngi uhem, ame'ēja saka. Ame'ē riki ipy'a jaxeriha ke mujekwa katu.

¹⁶ [Pekwa tar katu rahā, pehendu katu] – aja ngā pe.

¹⁷ Hetaha ta ke Jesu hijar oho. Pe, ok pe ixe oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'ē amō py'a jaxer ame'ē rehe har emujekwa jande pe. Jakwa ym – aja ipe.

¹⁸ —Mā! Amō ta aja pekwa ym my tī! Ko amujekwa ta pehē pe. Ma'e ke amō u'u rahā, juru kwar rupi oho. Ame'ē mujixer ym amō py'a ke.

¹⁹ Ipy'a pe oho ym, a'erehe ipy'a mujixer ym. Ipusu pe ihon. A'engi ka'a aja uhem oho – aja Jesu pandu. (Aja pandu rahā, upa ma'e ke ngā u'u ame'ē ke katu, aja mujekwa.)

²⁰ Pandu tī:

—Amō jywī ngi ma'e ke uhem rahā, ame'ē riki amō ke mujixer.

²¹ Amō jywī ngi uhem. Aja rahā, ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka. Ko ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Upa rahā, ame'ē ke ma'ema'e. Ko amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Amōma'e ke mukanim. Amō ke jukwa tar katu.

²² Hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái. Ixawa'e aja ym ame'ē namō jumusarái. Amōma'e ke rehe ipy'a moī hū. Upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e. Te'e pandu. Ma'e ke mujesak ame'ē rehe huxī awa. Katu ym aja. Kyty'ym. Amō ta rehe juru ai. "Ihē jō katu me'ē ke" aja jō pandu. Ko ka'u te'e hū ame'ē ke.

²³ Upa katu te aja jaxer ame'ē ke amō jywī ngi uhem. Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka. Upa ame'ē ke mujixer awa ke – aja Jesu mujekwa.

Jesu rehe amō awa kūjā jurujar katu

(Matéu 15.21-28)

²⁴ A'engi Jesu uhem oho. Amō ywy pe oho. Tir ok ta rake ame'ē pe oho. Sinō ok ta rake ame'ē ywy tī. Pe, amō rok pe ixe oho. A'ep a'e ixo aja amō ta ukwa. Ame'ē ke a'e putar ym. Anī

Marā ka ym mukanīha. "Pete'e ixo" aja ngā ukwa riki.

²⁵⁻²⁶ A'e uhyk aja amō kūjā hendu. Pe, uhyk oho ehe. Amō koty je'ēha kūjāma'e ke. Ngere ywy pe har je'ēha ke ame'ē. Jundéu awa ym a'e. Siro-seni ywy pe har a'e. Ame'ē membyr py'a rehe ājā ihī, kūjātāi ra'yā ke a'e. Pe, Jesu rehe kūjā uhyk rahā, pahar huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē membyr ngi ājā ke emuhem emondo – aja Jesu pe.

²⁷ —Ta'yn ta pe a'eta mi'u ke amō me'ē py. Ta'ýma'e mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym – aja Jesu. (Aja rahā jundéu awa ta namō Jesu ma'ema'e py ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Kūjā pandu:

—Sa'e! Esarahā! A'eta mi'u ke ta'yn ta mukurer kurer riki. Ame'ē ke jawar ra'yār ta myrapē wyr pe u'u riki – aja ipe. (Aja rahā, ta'yār mi ma'e katu ame'ē ke amō awa ta pyhyk ta, aja kūjā mujekwa katu. "Jawar ra'yār" aja pandu rahā: "Amō awa ta" aja mujekwa katu.)

²⁹ —Mā! Nde erepandu katu. Nde rok pe ejywyr eho. Ne membyr py'a ngi ājā uhem oho apo 'y – aja Jesu.

³⁰ Pe, hok pe kūjā jywyr oho. Uhyk rahā, imembyr rehe usak. Myrapē ar pe nino ou. Jete. Ipy'a ngi ājā uhem oho, aja kūjātāi túi. (Jesu pandu, aja me'ē uhyk katu 'y.)

Je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³¹ Ajame'ē ke ame'ē renda ke Jesu hijar oho. Ame'ē renda Tir ok ta rake ihī. Oho rahā, Sinō ok ta rupi asa oho. Ngariréi ypa pe oho ixo. "Jande popa ok ta" ame'ē rupi asa oho ixo tī.

³² A'ep pe har ta sawa'e ke muhyk raho ehe. Ame'ē ipyakwar ym. Hembe ke hātā tī. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e rehe nde po emujar – aja ipe.

³³ Heta ame'ē ta ngi Jesu sawa'e ke hykýi raho. A'eta jō ixo. Pe, sawa'e

pyakwar rupi ipo ke pu'ë. Ipo rehe tymū tī, ame'ë namō sawa'e rembe rehe mujar.

³⁴ Pe, ywa rehe Jesu ma'ä. He'öha mupuk. (Aja pyrara usak ehe, aja mujekwa.) Pe, pandu: "Epata" aja Jesu. Ame'ë jundéu awa ta je'ëha ipe: "Epirar" aja.

³⁵ Pahar sawa'e pyakwar sorok katu. Hindu katu ma'e ke. Hembe imembek katu tī. Pandu katu ma'e ke apo 'y.

³⁶ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

—Amukatuha rehe har amō ta pe pepandu ym — aja ngā pe tipe.

Anī. Pandu pandu hū ngā. Amō we Jesu pandu tipe:

—Pepandu ym — aja.

Anī tī. Pandu pandu we hū ngā.

³⁷ Hindu ame'ë ta pandu:

—Mā! Katu tiki. Upa katu te ma'ema'e katu tiki. Mā! Ipyakwar ym ame'ë ke mukatu! Pe, hendu katu apo 'y. Je'engai ame'ë ke mukatu tī. Pandu katu ma'e ke apo 'y — aja ngā jupe.

8

4.000 hetaha ma'e ke u'u (Matéu 15.32-39)

¹ Ajame'ë ke amō heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Ma'e ke ngā u'u ame'ë ke nixói te rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur.

² Pesarahā! Peme'ë heta ame'ë ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói te ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak.

³ Hok pe amujywyr amondo rahā, myahyha ixangwer ym. Amō ta paite ngi uwyr — aja Jesu.

⁴ Jumu'eha ta pandu ipe:

—Ko awa nixói te ame'ë pe jande jaxo. Myja heta ame'ë ta pe mbeju Jame'ë ta my? — aja ipe.

⁵ —Myja hetaha mbeju namō pexo my? — aja Jesu.

—Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha kohī — aja jumu'eha ta.

⁶ Heta ame'ë ta pe Jesu pandu:

—Pewapyk — aja.

Pe, mbeju ke pyhyk. Tupā pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, upa mbeju mopok rahā, jumu'eha ta pe me'ë. Pandu:

—Ngā pe peme'ë me'ë peraho — aja.

⁷ Pe, jumu'eha ta me'ë me'ë raho. Heta katu ym pira ka'ë ke pehī tī. Ame'ë rehe Tupā pe Jesu pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja tī.

Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Kome'ë ngā pe peme'ë me'ë peraho tī — aja.

⁸ Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pe, pyta we ame'ë ke matyr. Kuja, awa po wajar mokōi wasākā tyryhem matyr.

⁹ Arahā heta ngā u'u. Kuja, 4.000 hetaha u'u. Ngā heta ame'ë ta pe Jesu pandu:

—Pehē rok pe pejywyr peho — aja.

¹⁰ Upa ngā oho rahā, pahar jarusu keruhū pe opor oho, jumu'eha ta namō. Ame'ë pe y ruwái rehe oho. Namanu ywy pe uhyk oho.

Ma'e ke parise ta usak tar katu (Matéu 12.39; Matéu 16.1-4)

¹¹ Amō parise ta uhyk ehe. (Parise ta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ë ke rehe hendu katu te ame'ë ta ke a'eta.) Pe, Jesu namō je'ë je'ë hū. Parise ta pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke ema'ema'e. Jasak ta. Aja rahā, kome'ë ywy keruhū pe nde ke Tupā muwyr, aja jakwa ta — aja Jesu pe.

(Marā ka ym Jesu ma'eha rahā, Tupā muwyr ym, aja ukwa ta tipe. Ame'ë manga ta tipe.)

¹² He'öha ke Jesu mupuk hū. (Parise ta äkä janam rāi aja ukwa, a'erehe he'öha mupuk.) Pe, pandu:

—Anī. Ama'e ym ta. Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke ihē ama'ema'e. Ame'ë ke pesak tar katu. Ma'ewā my? Anī ta. A'ewan. Amuje-sak ym ta pehē pe — aja Jesu pandu.

¹³ Upa pandu rahā, ame'ë ta ke hijar oho. Pe, jarusu keruhū pe opor oho. Huwái koty jywyr oho.

*Mbeju mupururukiha rehe har
(Matéu 16.5-12)*

14 Jumu'eha ta mbeju ke haráí. Raho ym riki. Mbeju peteī jō jarusu keruhū pe raho.

15 Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e. Kuja:

—Pesak katu pexo. Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Eroma'e ke aja tī. Pepyhyk ym tī — aja Jesu.

16 Ame'ē ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju nixói, a'erehe aja a'e pandu — aja a'eta jupe.

17 Ame'ē panduha ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Mbeju nixói. Ame'ē rehe har pepandu pandu ym ta me'ē te'e. Mā! Pekwa ym my rī. Pehē ākā janam rāi. Pepyhyk ym ma'e ke.

18 Pehē reha pehī. Pesak ym ma'e. Pehē pyakwar pehī. Pehendu ym ma'e. Aja pexo. Ihē ama'ema'eha ke peharái my?

19 Awa po wajar peteīhar upa mbeju ke 5.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahā, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyry my? Myja wasākā tyryhem pematyry my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa py mokōi wasākā tyryhem jamatyr — aja.

20 —Pe, awa po wajar mokōi mbeju ke 4.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahā, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyry my? Myja wasākā tyryhem pematyry my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa po wajar mokōi wasākā tyryhem jamatyr — aja ipe.

21 Pe, Jesu pandu:

—Mā! Pekwa apo my? — aja jumu'eha ta pe.

(“Mbeju mupururukiha” Jesu pandu rahā: “Ame'ē riki parise ta mu'e ame'ē ke” aja mujekwa. Ame'ē ke rehe hendu ym ta me'ē te'e, aja mujekwa katu.)

Ehaym te ame'ē ke Jesu mukatu

22 Ajame'ē ke Mesái ok ta pe Jesu uhyk uwyr, jumu'eha ta namō. Jesu rehe eha ym te ame'ē ke amō ta muhyk werur. Amō ta pandu:

—Nde po emujar ehe — aja ipe.

23 Pe, eha ym te ame'ē po Jesu pyhyk. Pe, hykyi raho. Ame'ē ok ta ngi a'eta jō uhem oho. Pe, eha rehe tymū. Ipo ke mujar tī, eha rehe. Pandu ipe:

—Eresak ma'e ke apo 'y — aja sawa'e pe.

24 Eha ym te ame'ē ke ma'ā. Pandu:

—Asak katu ym. Awa ta ke rehe asak. Myra aja ihē asak. Wata ixo — aja Jesu pe.

25 Pe, eha rehe ipo ke Jesu mujar we tī. Pe, sawa'e ma'ā katu. Eha katu oho 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak katu apo 'y.

26 Pe, hok pe sawa'e ke mujywyr mondo. Pandu ipe:

—Mesái ok ta pe ejywyr ym echo — aja sawa'e pe.

(Ame'ē ok ta pe ehe har ngā pandu pandu, ame'ē ke Jesu putar ym. A'erehe sawa'e pe pandu: “Ejywyr ym echo” aja.)

Jesu rehe har Petu pandu

(Matéu 16.13-20; Ruk 9.18-21)

27 Ajame'ē ke amō renda pe Jesu oho, jumu'eha ta namō. Sesaréi Siri ok ta rake ihī, ame'ē pe oho. Oho ixo rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē rehe har amō ta pandu rahā, myja pandu my? — aja.

28 A'eta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha ke nde” aja je. Amō ta: “Eri ke nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde” aja je. Amō ta: “Amō ymani-har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde” aja ngā je — aja ipe.

29 —Pehē rahā! Myja pekwa my? — aja Jesu.

Petu pandu:

—Kirisutu nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja ipe.

30 —A'e tī. Ihē rehe har amō ta pe pemujekwa ym — aja hātā jumu'eha ta pe Jesu pandu.

*Manōha rehe har Jesu pandu
(Matéu 16.21-28; Ruk 9.22-27)*

31 Arahā har ngi jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē ke amō ta mupyrara ta. Jundéu awa tamūi ta putar ym te ta ihē ke. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Putar ym ta ihē ke tī. Moise je'eha mu'e ame'ē ta aja tī. Putar ym ta ihē ke tī. Ihē ke jukwa ta. Pe, mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem — aja Jesu pandu.

32 Aja Jesu mujekwa katu juehe har. Pe, jumu'eha ta ngi Petu Jesu ke hykýi raho. Pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Nde ke jukwa ym ta awa — aja ipe.

33 Pe, Jesu uwak, pe, amō jumu'eha ta rehe usak. Pe, Petu pe pandu:

—Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja nde tī. Echo ihē ngi. Nde erekwa erekwa e'am, ame'ē ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde eremupyta tar katu naī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

*Jesu kotyhar ta rehe har
(Matéu 16.24-28; Ruk 9.23-27)*

34 Pe, heta hū ngā ke Jesu mujy'ar, jumu'eha ta namō. Pandu ngā pe:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'ē te'e. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Ima'e putariha ke mukanim ta me'ē te'e tī. Pe, ihē namō oho katu.

35 Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō jukwa tar katu. Tupā je'eha ke pandu oho, a'erehe ame'ē ke amō jukwa tar katu tī. Tapijar te'e we jurujar katu, a'erehe amō jukwa. Manō. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta ixo.

36 Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō

rahā, Tupā namō ixo ym te. Aja rahā, marā ka ym katuha.

37 Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e.

38 Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja ngā ixo apo. Tupā nixói, aja ukwaha naī, aja ngā ixo apo tī. Ame'ē ta ruwa koty ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē amu'e ame'ē ke ngi amō huxī rahā, ame'ē sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajywyr rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha rupi ihē ajywyr ta. Papama'e katu te ha rupi ajywyr ta tī. Ima'e je'eha rahoha tama'e katu te ha rupi ajywyr ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'ē ta ngi ihē ruxī ta tī — aja Jesu pandu.

9

1 A'e pandu tī:

—Jetehar te ke pehē pe apandu. Ko riki amō ta ixo apo. Ame'ē ta manō ym we ta rī. Pyrātā te ha namō ihē riki kapitā keruhū, ame'ē rehe usak py ta. Manō ym we ta rī — aja jumu'eha ta pe.

Moise namō Jesu pandu. Eri namō pandu tī.

(Matéu 17.1-13; Ruk 9.28-36)

2 Awa po wajar peteī ukwer rahā, Jesu oho. Petu ke raho inamō. Tian amō tī. Juā amō tī. Ame'ē tumeme jō a'eta oho. Ywy'ā keruhū rehe jupir oho. Pe, Jesu rehe Petu ta usak u'am rahā, amō koty a'e uwak oho u'am.

3 Ima'e mundeha hendy hendy. Ituwyr te. Kome'ē ywy keruhū pe ame'ē tuwyriha ke rehe uhyk ym.

4 Pe, Eri rehe Petu ta usak. Moise rehe usak tī. (Ame'ē mokōi ymanihar Tupā je'eha pandu ame'ē ta ke a'eta.) Jesu namō mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am.

5 Pe, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko riki katu jande jaxo. Mahapyr xipa jamujā ta. Ko nde pe peteī. Amō Moise pe tī. Amō Eri pe tī. (Aja rahā pepyta we ta rī) — aja ipe.

6 Petu ta mukahem hū ingi, a'erehe myja pandu rahā, katu my? Ukwa ym, a'erehe aja pandu.

⁷ Pe, a'eta rehe ywa takāxīha uhyk. Ame'ē pytuniha te'e Petu ta i'ai. Pe, takāxīha ngi panduha uwyr:

—Peme'ē ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja riki.

⁸ Pe, pahar Petu ta juramā usak. Nixói awa. Jesu jō pete'e ixo.

⁹ Pe, ywy'ā keruhū 'ar ngi wyjy uwyr ixo rahā, hātā Jesu pandu:

—A'eramō pesak ame'ē ke amō ta pe pepandu ym we rī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ke amō ta jukwa ta. Pe, ihē akwera katu ta ahem. Arahā jō pesak ramō ame'ē ke pepandu katu ngā pe — aja Petu ta pe.

¹⁰ Petu ta hendu katu ehe, a'erehe amō ta pe pandu ym. Petu ta jupe:

—“Akwera katu ta” aja a'e. Ma'e ame'ē my? — aja a'eta jupe.

¹¹ Pe, Jesu pe a'eta pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja pandu: “Eri uwyr py ta. Haikwer koky Kirisutu uwyr ta” aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? — aja ipe.

¹² Jesu mujekwa:

—Ame'ē panduha jetehar te ke. Eri uwyr py ta. Ngā py'a ke mukatu ta uwyr, aja rahā Kirisutu uwyrinha rehe ngā harō katu ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ke amō ta mupyrara ta, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ihē ke amō ta putar ym ta, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

¹³ Ko pehē pe apandu katu. Amō riki upa uwyr. Eri aja a'e tī. Amō ta putar, aja a'e ke amō ta mupyrara riki. Yman Tupā je'ēha mujekwa ehe har, aja amō ta muhyk ehe — aja Jesu pandu.

(Eri te rehe har pandu ym. Anī. Eri rehe har Jesu pandu rahā, Juā mujahukiha rehe har pandu. Eri aja Juā tī, aja mujekwa.)

*Kurumī ra'yr py'a rehe ājā ihī
(Matéu 17.14-21; Ruk 9.37-43)*

¹⁴ A'engi amō jumu'eha ta rehe a'eta uhyk rahā, heta hū ngā rehe usak. Ngā heta ame'ē ta pyter pe jumu'eha ta ixo. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō je'ē je'ē hū u'am.

¹⁵ Jesu rehe heta ame'ē ta usak rahā, pandu:

—Mā! Pewe tur! — aja ngā.

Pe, huryha namō ixoty ujan oho. Pe, ipo pyhyk pyhyk ingi.

—Mā! Ko nde erejur — aja ngā pandu.

¹⁶ Jesu pandu:

—Ma'e ke rehe peje'ē je'ē hū pexo my? — aja ngā pe.

¹⁷⁻¹⁸ Amō pandu ipe:

—Sawa'e! Ihē ra'yr py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai. Ājā ihī katu rahā, ihē ra'yr ke ombor mungwa. Tyjúi hū tái. Hāi hātā su'u su'u riki. Pe, upa jupyrātā rātā oho. Nde pe arur ta tipe. Nde nixói. A'erehe nema'e jumu'eha ta pe apandu: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja tipe. A'eta manga tipe. Anī riki. Muhem ym mondo — aja Jesu pe.

¹⁹ —Mā! Tupāma'e pyrātāha rehe pejurujar ym. Heta hū jahy rahā, pehē namō ihē axo riki. Mā! Ihē rehe pejurujar ym we rī. Pehē ke ihē amu'e hū tipe. Anī. Ihē rehe pejurujar ym we rī. Katu ym aja! Ere! Kurumī ke ihē pe erur — aja Jesu pandu.

²⁰ Pe, amō ta werur ipe. Jesu rehe ājā usak rahā, pahar kurumī ke munamō manō. Kurumī ywy rehe u'ar ukwap. Pe, jere jere oup. Tyjúi hū tái.

²¹ Kurumī pái pe Jesu pandu:

—Myja jahy rahā ājā ihī ehe my? — aja.

—Ta'yn rahā har aja te'e.

²² Māte hū jukwa ta tipe. Tata pe kurumī ke ityk, aja jukwa ta tipe. Pe, pu'am. Y pe pypyk tī. Pe, uhem. Jukwa ta tipe. A'erehe nde eremukatu tar katu rahā, jande rehe epyrara esak. Emukatu katu — aja Jesu pe.

²³ —Hā! Nde tī. Tupā rehe nde erejurujar katu rahā, upa katu te ma'e ke nde erema'e katu ta — aja Jesu.

²⁴ Pahar kurumī pái jixi'uga namō pandu:

—Ajurujar katu we riki ihē. A'ewan ym rī. A'erehe ihē pe emujekwa katu,

aja rahā, ajurujar katu te ta tī – aja ipe.

²⁵ Heta ngā ujan uwyr. Juramā uwyr. Ima'e ma'eha ke mupyta ta, aja ukwa. A'erehe hātā ājā pe pandu:

—Ājā! Nde pe ihē apandu. Ehem echo ingi. Kurumī ke emupyakwar ym te apo. Emuje'engai ym tī. Echo ingi. Ejywyr ym te ehe kī — aja Jesu.

²⁶ Ājā riki ahem hū. Pe, kurumī ke mumanō manō. Pe, uhem oho ingi. Pete'e kurumī túi. Manō me'ē aja túi, a'erehe ngā pandu:

—Manō apo 'y — aja ukwaha naī.

²⁷ Ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, mupu'am. Pu'am katu kurumī.

²⁸ Ajame'ē ke amō rok pe Jesu ixe oho. A'ep jumu'eha ta pandu ipe:

—Mā! Marā ka ym ājā ke jahuhemiha. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

²⁹ —Aja me'ē ājā ke kuja jō muhem mondo. Tupā namō pepandu pandu katu. Ma'e pe'uha ke pehijar tī. (Aja Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu.) Aja rahā jō, aja me'ē ājā ke pemuhem katu pemondo. (Pyrātā te ame'ē ke a'e, a'erehe aja rahā jō pemuhem katu pemondo) — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī

(Matéu 17.22-23; Ruk 9.43-45)

³⁰⁻³¹ A'engi oho tī. Ngariréi ywy ke asa oho. Jumu'eha ta ke Jesu mu'e tar katu u'am, a'erehe ohoha ke ngā ukwa, ame'ē ke putar ym. Jumu'eha ta pe jō pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur. Pe, ihē ke ame'ē sawa'e ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu.

³² “Kwera ta” ame'ē je'ēha ke jumu'eha ta ukwa ym.

—Emujekwa jande pe — aja pandu tar ym.

Kyje ingi, a'erehe pandu ym we ipe.

Awa katu te ame'ē rehe har

(Matéu 18.1-5; Ruk 9.46-48)

³³ Kapana'ū ok ta pe uhyk uwyr. Amō rok pe ixe oho. A'ep jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pe rupi jande jajur jaxo rahā, peje'ē je'ē pexo pehē jupe. Ma'erehe peje'ē je'ē my? — aja pandu.

³⁴ A'eta pandu tar ym Jesu pe. Wata ixo rahā, kuja jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my? — aja riki.

A'erehe ame'ē ke pandu tar ym Jesu pe.

³⁵ A'e wapyk. Awa py mokōi jumu'eha ta ke mujy'ar. Pandu:

—Pejur se! Pesarahā! “Apo ihē py kī” aja amō putar katu rahā, a'ejōhar aja ixo ta me'ē te'e. Pe, upa amō tama'e miasu aja ixo ta me'ē te'e tī. Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja ixo — aja Jesu pandu.

³⁶ Pe, ta'yn ke Jesu pyhyk raho. Jumu'eha ta pyter pe raho. Petēi ijywa jurupy rupi pyhyk. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

³⁷ —Kome'ēja ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihē kotoyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu, aja tī. Amō we tī. Ihē pái ke hok pe mupyta, aja tī. Ihē ke ihē pái muwyr — aja Jesu mujekwa.

Jesu namō ixo me'ē ke

(Ruk 9.49-50)

³⁸ Amō rahā, Juā pandu ipe:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasak. Nde je'ēha rupi ājā ta ke a'e muhem katu mondo. Jande namō ixo ym, a'erehe japandu ipe: “Anī. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondo” aja ipe — aja Jesu pe pandu.

³⁹ —Anī. Aja pepandu ym sawa'e pe. Ihē je'ēha rupi ma'e katu ame'ē ke amō ma'e rahā, ihē namō ma'ema'e katu tī. Aja rahā, pahar ihē ruwajan wan uwak ym ta.

⁴⁰ Jande namō jumai ym rahā, jande kotoyhar ta ke aja ixo.

⁴¹ Pesarahā! Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē.

Ihē kokyhar ta ke pehē. A'erehe y ke pehē pe amō me'ē, ita rekúi ra'yr pe. Aja rahā, ame'ē rehe Tupā usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

*Ma'e ka'u te'eha rehe har
(Matéu 18.6-9; Ruk 17.1-2)*

42 A'e pandu tī:

— Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā peja Jesu rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja mu'e. A'erehe ta'yn hijar. Aja rahā, mā peja jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. (Pe, y jukwa. Aja rahā, ta'yn ke mu'e ym ta.)

43 Nde po pe amō amō ma'e ke nde erema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, ame'ē nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahā, nde po ke nde eremondok, ame'ēja saka. Ema'e ym. Nde po peteī nixói, aja Tupā kocy nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde po mokōi namō nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym tiki. Ame'ē renda pe tata uwe ym te.

44 [Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tī. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

45 — Nde py aja tī. Amō amō ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, echo ym. Nde ereho ym rahā, nde py nde eremondok, ame'ēja saka. Echo ym. Nde py peteī nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde py mokōi namō nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

46 [Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tī. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

47 — Nde reha aja tī. Amō amō ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar

katuha ke nde erehijar. Aja rahā, mā peja ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahā, nde reha nde erejo'ok, ame'ēja saka. Esak ym. Nde reha peteī nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde reha mokōi namō nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

48 Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tī. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta aja mujekwa katu.)

49 — (Jundéu awa ta Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, hymba hapy. Upa ukwái. Arahā jukyr ke ombo ehe.) Ame'ē jukyr aja johu ngā rehe tata ke Tupā ombo ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, johu ngā ahyha manga ta. Tata ombo, ame'ēja saka. Aja ipy'a katuha ke Tupā manga ta.)

50 Jukyr namō ma'e ke katu. Jukyr he'ēha kanim rahā, marā ka ym mujywyrīha. Pehē aja tī. Jukyr katu, aja pexo. Aja rahā, pexoha katu aja pexo katu. Amō ta namō pejumai ym aja pexo katu — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

10

*Jumendar ame'ē rehe har
(Matéu 19.1-12; Ruk 16.18)*

1 A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namō. Jundéi ywy ke asa oho. Y ruwái kocy oho. Y rer Jondā. Heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Jesu mu'e uī tī. Amukwehe mu'e, aja mu'e apo tī.

2 Pe, parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu ukwa katuha ke manga tipe, a'erehe pandu ipe:

— Hakehar ke awa hijar katu my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa my? — aja Jesu pe.

3 — Yman ame'ē rehe har Moise mupinim. Myja mupinim my? — aja Jesu pandu.

4 — Kuja mupinim. Hakehar ke amō hijar oho rahā, kuja je'ēha paper rehe mupinim. “Nde ihē rakehar ym apo 'y” aja. Pe, ipái ta kocy hakehar ke mujywyr mondo, paper namō, aja

panduha mupinim – aja parise ta pandu.

5 Jesu pandu:

—Aja riki yman Moise mupinim. Pehē ākā janam rāi. Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym, a'erehe aja yman Moise mupinim.

6 Yman ma'e ke Tupā mujā py rahā, sawa'e ke mujā. A'engi kūjā ke mujā tī.

7 A'erehe sawa'e jumendar rahā, ipái ta ke hijar. Pe, hakehar namō ixo katu.

8 Ame'ē mokōihar riki peteīhar aja ixo. A'erehe ame'ē ta riki mokōihar aja ym saka.

9 A'erehe peteīhar aja Tupā mujā rahā, ame'ē ke sawa'e mumokōi rahā, katu ym — aja parise ta pe Jesu pandu. (“Mumokōi” aja pandu rahā: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

10 Ok wyr pe jywyr oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'ē je'ēha rehe har emujekwa — aja Jesu pe.

11 —Hakehar ke ixawa'e hijar oho, pe, amō kūjā pyhyk rahā, hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái aja riki. Katu ym aja.

12 Kūjā aja tī. Ixawa'e ke kūjā hijar oho, pe, amō sawa'e ke pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō jumusarái tī, aja tī. Katu ym tī — aja Jesu pandu. (Aja rahā, hakehar ke ixawa'e hijar rahā, katu ym. Ixawa'e ke hakehar hijar rahā, katu ym tī, aja mujekwa katu.)

Ta'yn ta rehe Jesu katu usak (Matéu 19.13-15; Ruk 18.15-17)

13 Jesu pe ta'yn ta ke ngā muhyk werur. Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar, ame'ē ke ngā putar. (Aja Tupā usak katu a'eta rehe aja mujekwa. Anī. Ame'ē ke jumu'eha ta putar ym a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja ngā pe.

14 Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, jumu'eha ta pe pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk

perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta Tupā kotyhar wan ta tī.

15 Ko apandu katu. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

16 Pe, i'u 'ar pe ta'yn ta ke Jesu mapyk mapyk. Iākā rehe ipo mujar, pe, pandu:

—Nde rehe Tupā usak katu — aja.

*Ima'ehū namō ixo ame'ē rehe har
(Matéu 19.16-30; Ruk 18.18-30; 1
Timo 6.6-10; Tian 1.9-11; Tian 2.5-7;
Tian 5.1-3)*

17 Pe, Jesu oho tate rahā, amō sawa'e ujan uwyr ixoty. Huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sawa'e! Katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'ema'e rahā, Tupā ihē ke muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

18 —“Katu te ame'ē ke nde” aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. Awa ke anī. Ihē Tupā aja nde erekwa my?

19 Esarahā! Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Kuja panduha ihī.
“Amō ke ejukwa ym.
Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.
Amōma'e ke emukanim ym.
Amō rehe har te'e epandu ym.
Ma'e te'e nde erepandu, aja amōma'e
ke emukanim ym.

Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe
aja tī. Epy'a katu ehe tī” aja
Tupā je'ēha rehe panduha ihī —
aja Jesu pandu.

20 Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Aja kurumī rahā har upa
Tupā je'ēha rehe ihē ahendu katu —
aja ipe.

21 Jesu usak ehe. Ipy'a katu ehe. Pe,
pandu ipe:

—Pewe amō ma'e ke ema'e we rī.
Eho. Upa katu te nema'e ke emuhepy.
Aja tamatarer epyhyk. Pe, upa ame'ē
ke ima'e ym te ame'ē ta pe te'e eme'ē
me'ē. Aja rahā, Tupā koty nema'ehū
ta. A'engi echo, ihē namō ejur — aja
Jesu pandu.

22 Ame'ẽ je'ẽha ke rehe hendu rahā, sawa'e pyai te. Pe, hok pe jywyr oho ingi. Ima'ehū aja ixo. (Ame'ẽ ke me'ẽ tar ym, a'erehe pyai te.)

23 Jumu'eha ta rehe Jesu juramā usak. Pandu:

—Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja ima'ehū ame'ẽ ta mā ma'e tar ym te — aja Jesu.

24 Ame'ẽ ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu:

—Mā! Aja ym my? — aja pandu.

Jesu pandu tī:

—Sa'e ta! Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja mā ma'e tar ym te.

25 Awi jupiha kwar rupi marā ka ym awa rymba asaha oho. Kame, ame'ẽ hymba asaha oho. Pe, ima'ehū ame'ẽ ke Tupā putar, aja ixo tar katu rahā, i'ar koty te we marā ka ym ma'eha — aja Jesu.

26 Jumu'eha ta mukahem te. Pandu:

—Mā! Aja rahā, awa ke Tupā muhā ta my? — aja Jesu pe.

27 A'eta rehe Jesu usak katu. Pe, pandu:

—Ame'ẽ ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e ma'e katu. Awa ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

28 Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, nde namō jande jaxo 'y — aja ipe.

29-30 —Hā! Apandu katu pehē pe. Ihē rehe amō ipy'a katu, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ẽ pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta. Tupā je'ẽha ke amō pandu oho, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ẽ pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta tī. Ko hok ke amō hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Ianam ta ke hijar tī. Imāi ta ke hijar tī. Ta'yn ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Pe, kome'ẽ ywy keruhū pe ame'ẽ ixo rahā, Tupā mujywyr hū ta ipe. Ko heta ok ke mujywyr ta. Heta imu ta ke mujywyr ta tī. Heta imāi ta ke mujywyr ta tī. Heta ta'yn ta

ke mujywyr ta tī. Heta hekoha ke mujywyr ta tī. Amō we tī. Ame'ẽ ta ke amō ta mupyrara ta tī. Puka puka hū ta ehe tī. Pe, 'ar ke upa rahā, Tupā namō ixo katu ta. Uhā te hū aja ixo ta.

31 Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ẽ ta rehe juja katu te Tupā me'ẽ me'ẽ ta. Tupā kotyhar ta aja muruwak py, ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar ta aja a'ejōhar muruwak, ame'ẽ ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī, mahyrihar ke

(Matéu 20.17-19; Ruk 18.31-34)

32-33 Pe, Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, pe rupi. Jumu'eha ta oho ixo in-amō tī. Hundutar Jesu oho ixo. Amō ta jumukahem. Jumu'eha ta aja tī. (Māte we uhyk ta, aja ukwa, a'erehe kyje riki.) Pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Jerusarē ok ta pe oho ixo! Ohoha ngi kyje ym a'e — aja.

Pe, awa py mokōi jumu'eha ta jō Jesu raho we tī. Kuja pandu ixo:

—Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur. Pesarahā! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe ihē ke amō raho ta. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta pe aja tī. Ihē ke raho ta tī. Upa ame'ẽ ta ihē ke pyhyk ta. Pe, kuja pandu ta: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ẽ te'e” aja ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe ihē ke ame'ẽ ta raho ta.

34 Pe, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta puka puka hū ta ihē rehe. Ahem hū ta tī. Tymū ta ihē rehe tī. Hātā pirok katu te ta ihē ke. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu pandu.

Tian ta panduha ke
(Matéu 20.20-28)

35 Pe, Tian uhyk uwyr ehe, imu namō, Juā namō. Semende ra'yur ta a'eta. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ma'e ke nde pe japandu. Ame'ẽ ke jande pe nde erema'e, aja japutar — aja Tian ta pandu.

36 Jesu pandu:

—Ma'e peputar my? — aja.

37 —Nde riki kapitā keruhū te rahā, ame'ē renda katu te hū ta riki. Arahā kuja japutar. Nde rake jande mokōi riki jawapyk tar katu. Nde jywa katu koty peteī. Ko nde jywa'i koty amō tī – aja Tian ta.

38 Jesu pandu:

—Mā. Pekwa ym pepanduha ke. Amō ta ihē ke mahy hū ta. Amō ta ihē ke jukwa ta. Ihē aja pehē ke rahā, ihē rake pewapyk tar katu rī? – aja Tian ta pe.

39 —A'e tȳ! – aja ipe.

Pe, Jesu pandu:

—A'e riki. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke amō ta mahy hū ta. Pehē ke amō ta jukwa ta tī. Ihē aja pehē ke tī. Pepyrrara ta tī.

40 Ihē rake amō wapyk, ame'ē apandu ym ta. “Se ihē jywa katu koty ewapyk. Se ihē jywa'i koty ewapyk” aja ihē apandu ym ta. Ame'ē ke ihē pái jō riki pandu katu. Ame'ē renda ke a'e riki mukatu. Pe, a'e riki pandu katu ta – aja Jesu pandu.

41 Ame'ē je'ēha rehe amō jande popa jumu'eha ta hendu rahā, Tian ta rehe parahy. (Imu ta rehe jty'yim, a'erehe parahy.)

42 Pe, upa jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu:

—Se pejur. Kuja pekwa katu. Jundéu awa aja ym ame'ē tama'e kapitā keruhū ta mondo mondo hū ngā ke. Ima'e je'ēha rupi kapitā ta mondo mondo hū ngā ke tī.

43 Pehē anī. Aja kapitā ta aja pexo rahā, katu ym. (Amō ta ke pemondo mondo rahā, katu ym.) Amō riki kapitā keruhū, aja ixo tar katu rahā, amō ta namō ma'ema'e katu ixo. Paraky te'e aja ixo. Aja rahā, katu tiki.

44 Pe, pehē ngi har peteī riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahā, a'e riki pehē rehe paraky te'e aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki.

45 A'e riki ihē aja ta tī. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē namō ma'e ke amō ma'ema'e, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Amō ta namō ihē ama'ema'e. A'erehe ko

ihē ajur. Ihē amanō ta, a'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe heta ngā ke Tupā muhā katu ta – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Matime reha ke Jesu mukatu

(Matéu 20.29-34; Ruk 18.35-43)

46 Pe, Jeriko ok ta pe a'eta uhyk uwyr. Pe, asa oho. A'engi Jesu uhem oho. Jumu'eha ta uhem oho inamō tī. Heta ngā uhem oho inamō tī. Pe rake amō sawa'e wapyk uī. Her Matime. Time ra'yr a'e. Eha ym te ame'ē ke Matime, a'erehe tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī.

47 Pe, amō ta pandu:

—Jesu petur ixo. Nasare ok ta pe har a'e – aja ngā.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, Matime pukái hū uī:

—Jesu! Nde riki Ndawi rainō ke. Epyrara esak ihē rehe – aja riki. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja mujekwa katu.)

48 Amō ta hātā je'ē ipe:

—Epukái ym – aja.

Anī. Matime pukái we hū:

—Sawa'e! Ndawi rainō ke nde! Epyrara esak ihē rehe – aja.

49 Jesu pyta hendu. Pandu:

—Ihē pe emuwyr – aja ngā pe.

Pe, Matime pe amō ta pukái oho:

—Katu! Epu'am! “Ejur” aja nde pe Jesu pandu. Epu'am. Eho – aja ipe.

50 Pe, jupukeka ke ombor. Pahar pu'am. Pe, Jesu rehe uhyk.

51 Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde ereputar ihē ngi my? – aja.

Eha ym te ame'ē ke pandu:

—Sawa'e! Ihē reha ym te. Ihē reha emukatu – aja Jesu pe.

52 —Hā! Upa ma'e ahyha ke ihē amukatu, ame'ē ke rehe nde erejuru-jar katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu – aja Jesu ipe.

Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu 'y. Pe, pe rupi Jesu namō oho.

11

*Jumen 'ar pe Jesu oho
(Matéu 21.1-11; Ruk 19.28-40; Juā 12.12-19)*

¹ Ajame'ē ke Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Mbetaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'ē rake Mbeta ok ta ihī tī. Ame'ē ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Ame'ē ywy'ā rehe uhyk rahā, hundutar kota mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo.

² Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar kota amō ok ta ihī, Mbata ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō pukwar. Ame'ē jumen 'ar pe amō oho ym rī. Pejirar, pe, se ihē pe pemuhyk perur.

³ “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe” — aja mokōihar ta pe Jesu pandu.

⁴ Pe, mokōihar ta oho. Jumen mahem. Awa rape rupi pu'am u'am. Hukwen rake amō pukwar. Pe, iham jirar.

⁵ A'ep amō ta i'āi. Ame'ē ta ngi har amō pandu:

—Ma'erehe jumen pejirar my? — aja.

⁶ Jesu panduha aja mokōihar ta pandu:

—Sawa'e riki jumen putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe — aja ipe.

—Ererahā! — aja riki a'ep pe har pandu.

⁷ Jesu pe jumen raho. Uhyk rahā, jumu'eha tama'e kamixa ke jumen kupe 'ar pe a'eta moī. Ame'ē 'ar pe Jesu wapyk oho.

⁸ Awa rape rupi kamixa ke heta ngā mou mou tī. Amō ta myra rākā mupen ame'ē ke mou mou tī. (Kapitā keruhū jumai ym ha rupi ko tur aja ame'ē mujekwa katu.) Ame'ē 'ar rupi jumen pyrū oho.

⁹ Hundutar oho ame'ē ta pukái oho ixo. Haikwer rupi oho

ame'ē ta pukái pukái oho ixo tī. Kuja pukái:

—Ko nde erejur katu! Ko riki sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'ē ke. Mā! Katu te ame'ē ke a'e. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e tī.

¹⁰ Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja nde ke Tupā mu'am ta. Mā peja Tupā usak katu nde rehe. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e — aja ngā pukái pukái oho ixo.

¹¹ Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixe oho. Upa ma'e ke rehe juramā usak. Ka'aruk kota apo, a'erehe Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Mbata ok ta pe jywyr oho tī. Awa py mokōi jumu'eha ta oho inamō tī.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Matéu 21.18-19)

¹² Ame'ē ku'ē rahā, Mbata ok ta ngi a'eta uhem oho. Oho ixo rahā, Jesu myahy.

¹³ Paite ma'eywa'y rehe usak. Sik'y rehe usak. Ame'ē'y rehe ho heta tipe. Pe, i'a ke po'ok oho tipe. Pe, usak katu rahā, i'a nixóite. I'a angaha rehe uhyk ym we rī. Ho te'e jō ihī.

¹⁴ Pe, sik'y rehe har pandu:

—Peme'ē myra ngi i'a ke po'ok ym te ta tī. U'u ym te ta awa — aja Jesu.

Ame'ē je'ēha rehe jumu'eha ta hendu tī.

Muhepyha ta ke Jesu muhem mondo

(Matéu 21.12-17; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹⁵ Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixe oho tī. Ma'e ke muhepy ame'ē ta ke muhem mondo ingi. Ma'e ke jo'ok ame'ē ta ke muhem mondo tī. Tamatarer mu-ruwak ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. (Ame'ēja upa tamatarer ke muhāi ombor. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō kota tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe mu-ruwak, ame'ē ta myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy, ame'ē tama'e myrape ke mujere tī.

16 Kuja pandu:

—Koropi peraho ym pehēma'e ke. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rupi peraho ym ma'e ke — aja Jesu pandu.

17 Ngā ke mu'e rahā, kuja pandu:

—Tupā je'eha rehe panduha ihī. Ame'ē ke pekwa katu. Kuja Tupā pandu: "Jumu'eha renda rehe har upa katu te ngā pandu ta: 'Ko riki Tupā namō pandu panduha renda ke' aja riki." Pehē anī. Ame'ē ke amō koky pemuruwak. Ma'e ke mukanīha renda aja pemuruwak riki. Katu ym aja — aja Jesu. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukanīha aja ame'ē ta.)

18 Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu. Moise je'eha mu'e ame'ē ta hendu tī. Ngā pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu tī. Kuja ngā:

—Mā! Jesu mu'e katu — aja riki pandu.

Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu tī. Jesu kokyhar aja ngā uwak ta, ame'ē ngi pa'ihu ta kyje, a'erehe kuja pandu pandu a'eta jupe:

—Jesu ke jajukwa ta. Myja jajukwa ta my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

Aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'eha mu'e ame'ē ta namō pandu pandu a'eta jupe.

19 Pytun ramō rahā, Jerusarē ok ta ngi Jesu uhem oho, jumu'eha ta namō.

*Sik'y manō ame'ē rehe har
(Matéu 21.20-22; Juā 14.13-14; Juā 16.24; TIAN 1.6-8)*

20 Ame'ē ku'ē rahā, a'eta wata oho ixo. Ma'eywa'y rehe usak tī, sik'y ke rehe. Upa katu te xirik apo 'y. Ho ke xirik. I'y manō tī. Hapo manō tī. Upa katu te 'y.

21 Kwehe sik'y pe Jesu pandu, ame'ē ke Petu ukwa ukwa ixo. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Kwehe sik'y pe: "I'a ym te ta apo 'y" aja nde erepandu. Ame'ē ke upa katu te manō apo 'y — aja Jesu pe.

22-23 A'e pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Tupā rehe pejurujar katu rahā, peme'ē ywy'ā rehe pepandu katu: "Ere. Eho! Ejumbor eho y ramūi pe" aja. "Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym" aja ym pepandu. Pejurujar katu ehe. Aja rahā, ame'ē ywy'ā opor ta oho. Pepanduha aja Tupā muhyk katu ta.

24 A'erehe apandu katu pehē pe. Tupā namō ma'e ke pepandu pandu rahā: "Pehī apo 'y. Uhyk katu apo 'y" aja pejurujar katu rahā, upa katu te pehē pe Tupā muhyk katu ta — aja Jesu pandu. ("Ywy'ā keruhū" aja Jesu pandu rahā: "Upa ma'e hātā ma'eha ke" aja a'e mujekwa.)

25 A'e pandu tī:

—Pe, Tupā namō pepandu pandu pe'am rahā, amō rehe pehē py'a pemujywyr katu. Amō rehe pemujywyr ym we rī. Arahā pahar pemujywyr katu. Aja rahā, ywa pe har jande pái keruhū pehē rehe ipy'a ke mujywyr katu tī. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pehē rehe ipy'a mujywyr katu ta.

26 [Amō rehe pehē py'a pemujywyr ym rahā, pehē rehe Tupā ipy'a ke mujywyr ym ta tī] — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Awa je'eha rupi ma'e ke Jesu ma'ema'e my

(Matéu 21.23-27; Ruk 20.1-8)

27 Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu wata ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhik uwyr ehe. Moise je'eha mu'e ame'ē ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī.

28 Johu ngā pandu:

—Kwehe ngā ke nde eremuhem eremondo sengi. Awa je'eha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

29-30 —Anī we rī. Pehē pe ihē apandu ta tī. Pe, ihē pe pepandu py rahā, awa je'eha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke ihē apandu ta pehē pe tī. Pesarahā! Yman Juā ambyr mujahuk, ngā ke. Myja pekwa

my? Tupā je'ēha rupi mujahuk my? Anī rahā, sawa'e je'ēha rupi mujahuk my? Ame'ē ke ihē pe pepandu py – aja pa'ihu ta pe.

³¹ Pa'ihu ta je'ē je'ē hū a'eta jupe:

—Mā! Myja japandu ta my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?” aja a'e pandu ta.

³² Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, ngā parahy te ta jande rehe. Myja japandu ta my? — aja je'ē je'ē hū a'eta jupe. (Juā ambyr ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ke, aja upa ngā ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi pa'ihu ta kyje. Ngā parahy ta, aja ukwa.)

³³ A'erehe a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe – aja pa'ihu ta.

Pe, Jesu pandu tī:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi ngā ke amuhem amondo, ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī — aja a'e pandu.

12

Ma'eywa ty usakiha rehe har (Matéu 21.33-46; Ruk 20.9-19)

¹ Pe, myja me'ē ma'eywa ty usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu pandu uī:

—Ko kupixa pe ma'eywa'y rākā ra'yr ke ijar jptym. Uwa'y rākā ke jptym. Kupixa rymy'y rupi mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda pykūi tī. Kupixa rymy'y rehe myta mujā tī. Ywate ame'ē ke mujā. (Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Pe, amō ta pe ijar pandu: “Pepaite ihē apaxia ta aho. Ihēma'e kupixa rehe pesak pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kȳ. Amō i'a ihēma'e ta kȳ” aja ijar. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, ijar oho.

² I'a tyarō rahā, miasu ke kupixa jar mondo. Usakiha ta koty ma'eywa rykwer rehe miasu oho piam.

³ Anī. Ame'ē ke usakiha ta pyhyk. Pe, upa pirok. Ijar koty mujywyr mondo. Ipo te'e jywyr oho. I'a me'ē ym te.

⁴ A'engi amō miasu ke kupixa jar mondo. Ame'ē ke iākā rupi usakiha ta nupā nupā. Muhuxī ame'ē ke tī. Pe, mujywyr mondo.

⁵ Pe, amō ke ijar mondo. Ame'ē ke usakiha ta jukwa. A'erehe amō amō miasu ta ke ijar mondo. Pe, amō amō ke usakiha ta nupā hū tī. Amō amō ta ke jukwa tī.

⁶ —Amō sawa'e ijar namō ixo. Ta'yr ke ame'ē. Ipái ipy'a katu ehe. Ame'ē ke usakiha ta koty mondo. Ijar pandu jupe: “Ko ihē ra'yr. Usakiha ta hendu katu ta ehe” aja ipái naī.

⁷ Pe, usakiha ta rehe ta'yr uhkrahā, ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe: “Peme'ē riki ijar ra'yr. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta.) Jahorahā! Jajukwa ta peme'ē. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta” aja usakiha ta jupe.

⁸ A'erehe ta'yr ke usakiha ta pyhyk. Pe, jukwa. Kupixa kupe koty hete ke ombor.

⁹ —Mā! Ma'e kupixa jar ma'e ta apo my? Pesarahā! Ijar te uwyr, pe, upa katu te usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō usakiha ta pe kupixa me'ē ta. Ame'ē ta kupixa rehe usak usak katu ta ixo.

¹⁰ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu.

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ē ita ke’ aja. Tupā pandu: ‘Anī. Peme'ē ita riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja.

¹¹ Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu aja jakwa” aja panduha ihī — aja Jesu pandu.

¹² Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta pyhyk ta tipe. Ame'ē ta pandu:

—Ma'eywa ty usakiha ta rehe har Jesu pandu. Jande rehe har ame'ē — aja ukwa.

(Ame'ē ta riki usakiha ta aja saka, aja ukwa.) A'erehe a'e ke pyhyk ta tipe. Anī. Heta ame'ē ta hury

katu, Jesu panduha rehe. Jesu ke pyhyk rahā, heta ame'ē ta parahy ta. A'erehe heta ame'ē ta ngi kapitā ta kyje, a'erehe pyhyk ym. Oho ingi.

Kapitā keruhū pe tamatarer me'ē katu my?

(Matéu 22.15-22; Ruk 20.20-26)

¹³ Ajame'ē ke Jesu koky parise ta ke jundéu awa tama'e kapitā ta mondo. Ero kokyhar ta ke mondo ixoty tī. Jesu je'ēha rehe hendu. Pe, je'ēha jawy rahā: "Katu ym nde erepandu" aja pandu ta. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.)

¹⁴ Jesu rehe uhyk rahā, ame'ē ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jete-har te ke nde erepandu, aja jakwa katu. Myja me'ē sawa'e my, ame'ē rehe nde eresak eresak ym, a'erehe nde erekwa katuha ke pahar amō mukanim ym. Muka'u te'e ym nde ke. Jete-har rupi Tupā putar ame'ē ke nde eremu'e mu'e katu. A'erehe epandu katu jande pe. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer jame'ē rahā, katu my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa katu my? "Pehē peme'ē katu" aja mujekwa my? "Peme'ē ym" aja mujekwa my? Myja my? Epandu katu — aja parise ta pandu ipe.

¹⁵ Ame'ē ta mokōi ukwaha namō ixo, aja Jesu ukwa katu. A'erehe kuja pandu:

—Ma'erehe ihē akwa katuha ke pemanga te'e pexo my? Ita tamatarer ihē pe perur. Ihē asak ta — aja Jesu.

¹⁶ Pe, werur ipe. Jesu pandu:

—Kome'ē tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer amō ta mupinim ko my? — aja parise ta pe.

—Homa awa tama'e kapitā keruhū 'ā kome'ē. Sesa'ā ke — aja ipe. (Sesa'ā riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹⁷ —Aja rahā, kapitā keruhūma'e ke kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu. (Ame'ē riki ma'e ke peme'ē ipe, ame'ēja saka) — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, parise ta pandu:

—Mā! Ukwa katu riki a'e — aja Jesu rehe har pandu.

Pe, oho ingi.

Kweraha rehe har

(Matéu 22.23-33; Ruk 20.27-40)

¹⁸ Pe, amō sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Sanduse ta uhyk uwyr ehe. Kwera ym te ta awa aja ame'ē ta ukwa. Jesu pe pandu:

¹⁹ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim:

"Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk."

Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa" aja Moise mujekwa.

²⁰ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō.

²¹ A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tī. Ame'ē aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī.

²² Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī.

²³ Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa awa po wajar mokōi imu ta riki pyhyk — aja sanduse ta pandu. ("Manō ame'ē ta kwera katu ta uhem" aja ukwa ame'ē ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ē panduha ke sanduse ta pandu.)

²⁴ Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy.

²⁵ Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ame'ē ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī.

26 Apo kweraha rehe har amu jekwa ta. Yman ju pirā'y rehe har Moise mupinim. Ame'ẽ rehe har pekwa riki. A'ep kuja panduha ih̄i. Moise pe Tupā pandu:

"Ih̄e rehe Amarā ipy'a moĩ moĩ katu. Ih̄e rehe Isak aja tī. Ipy'a moĩ moĩ katu tī. Jako aja tī. Ih̄e rehe ipy'a a'e moĩ moĩ katu tī" aja Tupā pandu.

27 —Pesarahā! Ixuwe katu ixo ame'ẽ ta jō Tupā rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu. Manō ame'ẽ ta anī. Aja rahā, Amarā ta 'ã ixuwe katu aja ixo rī. Yman riki manō. A'eta 'ã ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moĩ moĩ katu Tupā rehe. A'erehe: "Amarā ta ih̄e rehe ipy'a ke moĩ moĩ" aja Tupā pandu. (A'eta 'ã pehī.) A'erehe manō ame'ẽ ta kwerā katu ta kȳ, aja Tupā mujekwa. A'erehe pehē pekwaha pejawy riki — aja Jesu mujekwa.

*Je'ẽha katu te ame'ẽ ke
(Matéu 22.34-40; Ruk 10.25-28; 1
Juā 5.3)*

28 Jesu namō sanduse ta pandu pandu ame'ẽ ke amō Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ hendu. Sanduse ta pe ukwa katuha namō Jesu pandu, aja Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ukwa. A'erehe a'e riki Jesu pe Tupā je'ẽha rehe har pandu:

—Myja me'ẽ riki katu te ame'ẽ ke my? — aja ipe.

29 —Kuja riki katu te me'ẽ ke.

"Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Tupā riki jandema'e sawa'e te. A'e jō riki sawa'e te.

30 Tupā rehe nde py'a emoĩ moĩ katu. Tupā rehe har nde erekwa erekwa exo rahā, epy'a katu ehe.

Upa nde erekwa katuha namō epy'a katu ehe tī.

Upa nema'e pyrātāha namō ma'e ke nde erema'ema'e rahā, epy'a katu ehe tī."

31 —Mokōihar Tupā je'ẽha katu te ame'ẽ ke kuja.

"Ne namō ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō rehe epy'a katu tī."

—Ame'ẽ mokōi je'ẽha riki katu te ame'ẽ ke. Aja me'ẽ amō je'ẽha uhyk ym — aja Jesu ipe.

32 Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ pandu:

—Sawa'e! Katu nde erepandu. Jetehar nde erepandu. Jandema'e sawa'e te jō riki Tupā. Amō Tupā aja nixói te.

33 A'erehe Tupā rehe amō ipy'a katu ta me'ẽ te'e. Upa ukwa katuha namō ipy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Upa ma'e ke pyrātāha namō amō ma'e rahā, Tupā rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Pe, inamō ixo ame'ẽ ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Juehe aja amō rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Ame'ẽ mokōi je'ẽha rehe hendu katu rahā, katu te ame'ẽ ke. Ma'e hymba hapy, aja ymanihar ta aja Tupā rehe ipy'a moĩ moĩ tī. Ame'ẽ katu we. Amō ma'e heta ma'e ke hapy, aja Tupā rehe ipy'a moĩ moĩ rahā, katu we tī. Tupā je'ẽha rehe hendu katuha riki i'ar koty te we katuha — aja sawa'e pandu.

34 Ukwa katuha namō sawa'e pandu, aja Jesu ukwa. A'erehe pandu ipe:

—Awa ixoha amō koty Tupā putar. Jetehar rupi amō ixo katu, aja a'e putar. Ame'ẽ ke nde erekwa nahā my, aja akwa. A'erehe ixotyhar aja nde eremuruwak tate nahā my — aja sawa'e pe.

Jesu mu'e katu te, a'erehe arahā har ngi ma'e ke ngā pandu ym ipe tī.

*Ndawi rainō rehe har
(Matéu 22.41-46; Ruk 20.41-44)*

35 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī rahā, kuja pandu:

—Ih̄e pe pepandurahā! Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta kuja pandu: "Kirisutu Ndawi rainō. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e" aja pandu. Ma'erehe aja pandu my?

36 Tupā'ã mujekwa ame'ẽ ke Ndawi pandu. Kuja.

"Ih̄ema'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: 'Ih̄e rake ewapyk eī.' (Aja rahā, katu te ame'ẽ ke nde, aja amujekwa.)

Nde ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ē ta hendum katu ta" aja.

³⁷ —Kirisutu rehe har Ndawi pandu: "Ihēma'e sawa'e te" aja. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa.) Aja rahā, myja me'ē Kirisutu Ndawi rainō aja ixo my tī? (Aja rahā, awa te'e a'e, aja mujekwa) — aja ngā pe Jesu pandu.

(Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ym ma'e ke.) Heta ame'ē ta anī. Jesu je'ēha rehe upa ngā henda. Hury katu ngā ehe.

*Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har
(Matéu 23.1-36; Ruk 20.45-47)*

³⁸ Ngā ke Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja mā peja ym pehē tī. Ame'ē ta ima'e mundeha katu te aja putar katu. (Aja rahā, kapitā jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Amō we tī. Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: "Ko nde erexo. Nde katu" aja je'ēha putar katu tī. (Katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.)

³⁹ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe wapyk rahā, kapitā ta rake wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Ma'e huryha amō mujā rahā, imi'u matyr. Ame'ē pe oho rahā, aja tī. Kapitā ta rake wapyk tar katu tī. (Katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.)

⁴⁰ Ixawa'e manō ame'ē ta pe a'eta pandu: "Pehē ke jahaihu tar katu" aja naī. Anī. Te'e riki. Kūjāma'e ke te'e pyhyk raho. Hok ke te'e jo'ok ingi tī. Pe, katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu, a'erehe i'i Tupā namō pandu pandu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke aja ngā ukwaha naī.) Mā! Ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har Jesu pandu.

*Ixawa'e manō ame'ē ke tamatarer
ke purakar
(Ruk 21.1-4)*

⁴¹ Pe, tamatarer purakariha renda kotoy Jesu wapyk uī. Henda pe tamatarer ke ngā purakar. (Aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu.) Jesu usak usak uī rahā, ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta purakar.

⁴² Pe, ixawa'e manō ame'ē ke uhyk uwyr a'ep. Tamatarer ta'yr mi namō ixo. Mokōi jō ita tamatarer ra'yr henda pe purakar. Ame'ē mokōi ta'yr te mi.

⁴³⁻⁴⁴ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu: —Se pejur. Pesarahā! Amō ta ima'ehū namō ixo. Ame'ē ta ngi har a'eta jo'ok, pe, henda pe purakar. Ima'e ke pyta we hū rī. Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke anī. Tamatarer heta ym te. Mokōi jō namō ixo. Ame'ē ke upa katu te purakar. Ima'e ke pyta ym te. Nixói te apo 'y. Ima'e ke jo'ok ta tipe. Anī. Upa katu te ame'ē ke henda pe moī. (Tupā rehe ipy'a moī moī tar katu te hū, a'erehe upa katu te henda pe moī.) Upa katu te moī, a'erehe amō ta 'ar kotoy te we kūjā moī katu — aja Jesu pandu.

13

*Tupā rehe ngā jumu'eha renda
keruhū rehe har
(Matéu 24.1-2; Ruk 21.5-6)*

¹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Jesu uhem ixo, jumu'eha ta namō. Ame'ē ta ngi har amō pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Jumu'eha renda keruhū katu te. Ita keruhū ke te'e mujā ame'ē ke. Mā! Katukwer — aja Jesu pe.

² Jesu pandu:

—A'e tī! Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixói ta. Peme'ē ke amō ta upa mujaxer ta kī. Ita mokōi mokōi iñī ym te ta kī. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke mujaxer ta, aja mujekwa) — aja jumu'eha ta pe pandu.

*Jumai mai ame'ē rehe har
(Matéu 24.3-14; Ruk 21.7-19; 1 Petu
1.6-7; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-14)*

³ Ywy'ā rehe Jesu wapyk uī, Oriwéi ywy'ā rehe. Arahā Petu uhyk ehe. Tian aja tī. Juā amō tī. Andere amō tī. Uhyk ehe tī. A'eta jō Jesu namō ixo. Paite we Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ihī. Usak katu ehe. Ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu:

⁴ —Jande pe epandurahā! Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma'e jasak ta my, pe, ame'ē ke uhyk tate, aja jakwa katu ta my? — aja Jesu pe pandu.

⁵ Jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Pesak katu kī! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym.

⁶ Kuja. Heta uwyr ta. “Jesu je'ēha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē” aja pandu te'e ta tī. Heta ngā ke muka'u te'e ta tī.

⁷ Kotete jumaiha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amō ta jumai mai ixo” aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta kī. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī.

⁸ Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Kapitā keruhū riki amō kapitā keruhū namō jumai mai ta tī. Amō amō ywy katak katak hū ta. Amō amō ywy rehe ngā mi'u nixói te ta tī. Aja ahyha uhem ramō. Ahy py, ame'ēja saka.

⁹ —Pesak katu pehē juehe. Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty pehē ke amō ta raho ta. “Jixer pehē” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep ngā petek hū ta pehē ke tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe homa awa tama'e kapitā ta ruwa koty pepu'am ta. Kapitā keruhū ruwa koty pepu'am ta tī. Ame'ē ta pe pepandu ta: “Jesu rehe jō amō jurujar katu rahā, ame'ē ke Tupā muhā katu ta” aja pepandu ta. Ame'ē myrandu katu pepandu ta.

¹⁰ Ame'ē myrandu katu ke upa katu te ngā pe amō ta pandu pandu ta me'ē te'e. Pe, 'ar rehe angaha uhyk ta.

¹¹ Pehē ke amō ta pyhyk ta kī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty raho ta tī. Arahā pehē py'a

pe pekwa pekwa ym pe'am: “Ma'e jande japandu ta my? Myja me'ē katu my?” aja pekwa pekwa ym pe'am. Kapitā ta ruwa koty pepu'am rahā, je'ēha amō muwyr ame'ē ke pepandu katu. Arahā pehē atu je'ēha pepandu ta my? Anī. Aja ym. Tupā'ā riki mujekwa ame'ē ke pepandu katu ta.

¹² Arahā kapitā pe imu pandu ta: “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta. Ipái ta aja tī. Kapitā pe ta'yr ta ke raho ta. “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta tī. Ipái ta ke ta'yr ta raho ta tī. “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta tī.

¹³ Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta. Ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ke Tupā namō ixo ta. Manō. Anī. Tupā namō ixo katu ta — aja Jesu pandu.

Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta ame'ē rehe har

(Matéu 24.15-28; Ruk 21.20-24; 2 Tesaron 2.3)

¹⁴ A'e pandu tī:

—[Paper rehe esak katu! Pe, ekwarahā!] Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe amō ta ma'e jixer ai te ame'ē ke moī ta. Katu ym a'ep. Ame'ē ke rehe pesak rahā, jundéi ywy pe har ta kanim ujan oho. Ywy'ā koty ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁵ Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok pe ixe ym oho. Pyhyk ym oho ima'e ke. I'i pyta ym. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁶ Kupixa pe ixo rahā, ima'e ke rehe hok pe jywyr ym oho. Ima'e mundeha rehe pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁷ Arahā ipusu pe imembyr namō kūjā ixo rahā, mā pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby u'u ame'ē ke namō ixo rahā, aja tī. Mā pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujaniha.)

¹⁸ “Aman ndy'ar rahā, ahyha emuhyk ym” aja Tupā pe pepandu. (Aman ukyr rahā, rysā. A'erehe marā ka ym pahar ujaniha.)

19 —Arahā ngā rehe ahyha keruhū uhyk ta. Aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Yman kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har ngi aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Uhyk ym we rī. Arahā jō uhyk katu ta. Ahyha keruhū upa rahā, aja ahyha keruhū ngā ukwa ym ta tī. Uhyk ym ta tī.

20 Pahar jandema'e sawa'e te ahyha keruhū ke mumba ym rahā, kome'ē ywy keruhū pe ngā nixói te ta tipe. Anī. Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta kome'ē ywy keruhū pe ixo. A'erehe pahar ahyha keruhū ke jandema'e sawa'e te mumba ta.

21 —A'engi amō ta pehē pe pandu ta: "Ko Kirisutu ixo. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am me'ē ke" aja pandu naī. Amō: "Pete'e ixo apo" aja ta naī tī. Ame'ē rehe pejurujar ym pehē. Te'e ame'ē ta.

22 Amō ta te'e pandu ta uwyr: "Ihē Kirisutu" aja naī. Amō: "Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ihē" aja riki te'e pandu ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ta. Aja Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta ke muka'u te'e ta tipe. Tupā pandu: "Ihē kotyhar ta ke pehē." Ame'ē ta ke muka'u te'e tipe.

23 A'erehe pesak katu kȳ! Ame'ē te'e pandu ame'ē ta uhyk ym we rī. Upa katu te ame'ē rehe har ihē amujekwa pehē pe apo 'y — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jywyriha rehe har
(Matéu 24.29-31; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.6-7; Apokarip 1.7)

24 A'e pandu tī:

—Ame'ē ahyha keruhū 'ar upa rahā, amō we māte ma'e ke uhyk ta. Warahy muwe ta tī. Jahy wera ym ta tī.

25 Ywa ngi jahy rata ta u'ar u'ar ta tī. Ywa rehe ihī ame'ē ke Tupā mukatak hū ta.

26 —Ajame'ē ke ihē ajywyr ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxīha 'ar pe apu'am ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajywyr ta. Hendy hū aja ajywyr ta.

27 Pe, Tupā je'ēha rahoha ta ke ihē amondo ta. Upa katu te kome'ē ywy keruhū rupi amondo ta. Tupā pandu: "Ihē kotyhar ta ke peme'ē ta. Aputar ame'ē ta ke ame'ē ta" aja. Ame'ē ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Upa katu te ame'ē ta ke mujy'ar ta. (Pe, Tupā namō ixo ta) — aja Jesu pandu.

Ma'eywa putyr ame'ē rehe har
(Matéu 24.32-35; Ruk 21.29-33)

28 A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y riki pehē pe mujekwa ta. Sik'y ke. Hākā rehe hōkyr uhem rahā, warahy haku tate, aja pekwa.

29 Aja ihē ajywyrha pekwa ta tī. Warahy uwe, ame'ē rehe har apandu ramō. Aja pesak rahā, ywa ngi ajywyr tate, aja pekwa ta.

30 Ko apandu katu. Upa pehē pe apandu ramō, aja uhyk ta. Amō ihē kotyhar ta pyrara hū ta. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī.

31 Ywa ke upa kanim ta. Kome'ē ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ē ke anī. Ame'ē kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk ta kȳ — aja Jesu pandu.

Jesu jywyriha angaha rehe har
(Matéu 24.36-44; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.10)

32 A'e pandu tī:

—Myja rahā, ihē ajywyr ta my? Ma'e wera rahā, ajywyr ta my? My warahy rahā, ajywyr ta my? Ame'ē ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta ukwa ym tī. Ihē riki akwa ym tī. Ta'yr ke ihē. Ihē pái jō ukwa katu.

33 Pesak katu, aja pexo! (Peker aja ym pexo.) Ajywyrha angaha ke rehe pekwa ym. A'erehe pesak katu pexo. Peta kȳ.

34 —Kuja riki. Sawa'e paxia oho, ame'ēja saka. Oho rahā, hok ke hijar oho. Oho tate rahā, miasu ta pe pandu: "Ihē rok rehe pesak katu. Peperaky katu pexo rī" aja ijar pandu. Hukwen rupi harōha pe pandu tī: "Eharō katu e'am" aja.

35 Aja pexo tī. Pehē pe ihē apandu katu: "Pesak katu pexo." Ywa ngi ihē

ajywyr rahā, ihē ajywyrīha angaha ke pekwa ym ta. Pytun ramō rahā, ajywyr ta nahā my. Pytun pyter pe, ajywyr ta nahā my. Sapukái je'ẽ ramō rahā, ajywyr ta nahā my. Pytuniwe rahā, ajywyr ta nahā my. Pekwa ym ta, a'erehe peharō katu pexo.

³⁶ Ajywyrīha riki pahar ta. Ajywyr rahā, peker aja pehē rehe asak rahā, katu ym ta.

³⁷ A'erehe pehē pe apandu katu: "Peharō katu pexo." Amō we tī. Upa katu te ngā pe apandu tī: "Peharō katu pexo" – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

14

*Jesu ke pa'i hu ta jukwa tar katu
(Matéu 26.1-5; Ruk 22.1-2; Juā 11.45-53)*

¹ Pe, mokōi ukwer rahā, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Arahā jundéu awa ta mbeju ke u'u ta. Mbeju ke mupuru-rukiha nixói, ame'ẽ ke u'u ta. Pe, Jesu ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta pyhyk tar katu. Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta aja tī. Pyhyk tar katu tī. Ngā ukwa ym ha rupi pyhyk tar katu. Pe, jukwa tar katu.

² Ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe:
—Ngā mi'u matyr rahā, heta ngā ixo. Arahā japyhyk ym we ta rī. Arahā japyhyk rahā, jande rehe ngā parahy ta. Jande namō jumai ta – aja a'eta jupe.

*Jesu ākā rehe mupiheha kūjā jyhē
(Matéu 26.6-13; Juā 12.1-8)*

³ Mbeta ok ta pe Jesu ihī, Simā rok pe. Yman pere ma'e u'u hū ame'ẽ ke namō Simā ixo. Apo anī. Katu 'y. Pe, u'uga renda pe Jesu wapyk uī rahā, ita parasuku ke kūjā muhyk werur ehe. Ita aramba ke te'e mujā ame'ẽ ke ame'ẽ parasuku. Ita parasuku pe na rykwer ihī. Pihe katu te ame'ẽ! Muhepy hū ame'ẽ tī. Parasuku kyn-daha ke kūjā mopok. Pe, Jesu ākā rehe tykwer jyhē.

⁴ Ame'ẽ rehe usak rahā, amō ta je'ẽ je'ẽ kūjā rehe har. Pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'erehe tykwer ke te'e jyhē my?

⁵ Peme'ẽ rykwer muhepy rahā, tamatarer hū pyhyk ta. Pe, ame'ẽ ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ katu ta tipe – aja a'eta jupe.

A'erehe kūjā rehe har je'ẽ je'ẽ hū a'eta jupe.

⁶ Anī. Jesu pandu:

—Mā peja ym pehē. Peje'ẽ je'ẽ ym pehē jupe. Katu ym aja. Kūjā rehe peparahy ym. Ma'e katu ame'ẽ ke ihē pe kūjā ma'e.

⁷ Pesarahā! Ima'e ym te ame'ẽ ta kote'e ixo. Ame'ẽ ta pe tamatarer peme'ẽ tar katu rahā, pete'e ixo. Ihē anī. Pehē namō aja te'eha apyta ym ta.

⁸ Kūjā putar aja a'e ma'e katu. Pesarahā! (Jundéu awa manō rahā, hete ke amō ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihē rehe tī. Ihē amanō ym we rī. Ko ihē ke mouha rehe kūjā upa mupihe. (A'erehe ihē rehe pyaiha apo mujekwa rahā, katu tiki.)

⁹ Pesarahā! Apo apandu katu. Ihē rehe har myrandu katu ke amō ta pandu pandu raho. Kome'ẽ ywy keruhū rupi pandu pandu raho rahā, kome'ẽ kūjā ma'eha rehe har pandu ta tī. Kūjā ma'eha ke haráí ym ta ngā – aja a'eta pe Jesu pandu.

Pa'ihu ta koto Jun oho

(Matéu 26.14-16; Ruk 22.3-6)

¹⁰ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koto Jun Ikario oho. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Pa'ihu ta pe pandu:

—Jesu koto pehē ke ihē araho ta – aja Jun.

¹¹ Ame'ẽ ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, hury katu. Pe, pandu ipe:

—Jesu koto jande ke nde ereraho rahā, nde pe tamatarer jame'ẽ ta – aja Jun pe.

Pe, a'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ẽ angaha ke rehe Jun harō ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uī

(Matéu 26.17-25; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juā 13.21-30)

¹² Ajame'ẽ ke Pasuko 'ar uhyk. Ame'ẽ 'ar rahā, arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. (Aja ipy'a pe Tupā rehe har ukwa ukwa uñ.) Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahā, arapuharan ra'yr ka'ẽ ke nde ere'u ta. Ame'ẽ ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹³ Mokõi jō jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pehē mokõi ihē amondo ta. Paite awa ok ta hū ihī, Jerusarē ok ta ke. A'ep peho. A'ep amõ sawa'e rehe pesak ta. Iākā 'ar pe y ke ame'ẽ raho. Ame'ẽ sawa'e namõ peho. Ijar rok pe a'e ixe ta.

¹⁴ Ame'ẽ rok pe inamõ pexe peho tī. Ok jar rehe pesak rahā, kuja pepandu ipe: "Jandema'e mu'eha kuja me'u: 'Pasuko 'ar ke jande jakwa jakwa tar katu. My u'ha renda ihī my? Ihēma'e jumu'eha ta namõ arapuharan ra'yr ka'ẽ ke a'u ta'" aja ijar pe pepandu.

¹⁵ Ywate pyrūha renda ke ijar mujesak ta pehē pe. Upa ma'e ke pehī. (Myrapē, ita rekúi. Upa pehī.) A'ep jande rehe jande mi'u pematyr — aja mokõi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁶ Jerusarē ok ta pe mokõi sawa'e ta oho. Ma'e u'ha renda mahem. Jesu pandu, aja upa katu te usak. Pe, a'eta mi'u matyr. A'ep Pasuko 'ar ke ukwa ukwa ta.

¹⁷ Pytun ramõ rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk. Ma'e u'ha renda pe uhyk oho, awa py mokõi jumu'eha ta namõ.

¹⁸ Ma'e ke u'u uñ rahā, Jesu pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur. Muhyk ta ame'ẽ ko ihē namõ u'u uñ apo — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ẽ rehe hendu rahā, a'eta pyai. Peteī teī pandu ipe:

—Mā! Ihē ke ame'ẽ my? — aja upa pandu ipe.

Aja pame katu te upa jumu'eha ta pandu.

²⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokõi hetaha pehē. Pehē ngi har peteī ihē rehe amõ ta ke muhyk ta werur. Ita rekúi pe ihē namõ mbeju ke munde, ma'e rykwer pe. Ame'ẽ riki ihē rehe amõ ta ke muhyk ta werur.

²¹ Awa ihē tī. Tupā je'ëha rupi ajur. Myja ihē amanõ ta my? Kuja. Tupā je'ëha rehe panduha ihī, aja amanõ ta. Aja uhyk ta. Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur. Mā! Ame'ẽ ke pyrara te hū aja ixo ta. A'erehe imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe — aja Jesu pandu.

Jesu rete ame'ẽ ke. Huwy ame'ẽ ke tī.

(Matéu 26.26-30; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25)

²² Ma'e ke u'u rahā, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, ame'ẽ ke mopok. Jumu'eha ta pe me'ẽ me'ẽ. Pandu:

—Pe'u! Kome'ẽ ihē rete — aja Jesu.

²³ Ita rekúi ra'yr ke Jesu pyhyk. Ma'eywa rykwer ita rekúi ra'yr pe ihī, uwa rykwer ke. Tupā pe pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, jumu'eha ta pe me'ẽ me'ẽ tī. Johu u'u.

²⁴ A'e pandu:

—Kome'ẽ ihē ruwy. Upa ngā rehe ihē ruwy uhem ta, a'erehe Tupā pandu ta: "Ihē ra'yr rehe amõ jurujar katu rahā, ame'ẽ ke ihē amuhā katu ta" aja ngā pe pandu ta.

²⁵ Ko apandu katu pehē pe. Uwa rykwer ihē a'u ym ta tī. Kapitā keruhū te aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kÿ. Arahā jō pyahu ame'ẽ ke pehē namõ a'u ta kÿ tī — aja Jesu pandu.

²⁶ Upa u'u rahā, Tupā rehe har jyn-gar. A'engi uhem oho. Oriwéi ywy'ã koty a'eta oho.

Petu te'e pandu ta, ame'ẽ ke Jesu mujekwa
(Matéu 26.31-35; Ruk 22.31-34; Juā 13.36-38)

²⁷ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:
 —Ihē ke upa pehijar ta. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī.
 “Arapuharan ta usakiha ke Tupā jukwa ta.
 Aja rahā, upa arapuharan ta uhāi ta oho” aja amō mupinim.
 —(Aja ta pehē ke tī. Amō ta ihē ke jukwa rahā, upa pehē pehāi ta pehotī.)

²⁸ A'engi ihē akwera katu ahem rahā, Ngariréi ywy pe ihē aho py ta – aja Jesu pandu.

²⁹ Petu pandu:
 —Nde ke ihē ahijar ym te ta. Upa amō ta ujan ta oho nengi. Ihē anī ta. Nde namō apyta ta kÿ – aja riki.

³⁰ Pe, Jesu pandu:
 —Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ẽ ptyun, sapukái mokōihar je'ẽ ym rahā, kuja te'e nde erepandu ta: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja nde erepandu ta. Aja mahapyrihar te'e nde erepandu ta – aja ipe.

³¹ Anī. I'ar kovy te we hātā Petu pandu:

—Anī. Aja apandu ym te ta. Nde namō ihē ke amō ta jukwa rahā: “Nde rehe har ihē akwa ym” aja apandu ym te ta – aja ipe.

Petu pandu aja upa jumu'eha ta pandu pandu tī.

Ngese renda ke
(Matéu 26.36-46; Ruk 22.39-46)

³² Ajame'ẽ ke amō renda pe a'eta oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pewapyk we rī. Tupā namō ihē apandu ta aho – aja.

³³ Pe, iākā kovy we Petu ke Jesu raho. Tian ke raho tī. Juā ke raho tī. Ame'ẽ mahapyr jō raho. Pe, Jesu pyai te hū. Māte hū ukwaha.

³⁴ Mahapyrihar ta pe pandu:

—Apyai te hū ihē! Amanō aja ihē apyaiha tī. Se pepyta we rī. Pesak katu pexo. (Aja rahā, amō uhyk ym ta jande rehe) – aja Jesu.

³⁵⁻³⁶ A'engi jeje Jesu oho we. Ipxi'a pe u'ar te'e oup. Aja Tupā namō pandu:

—Papa! Ihē apyraraha uhyk tate, ihē rehe. Nde ereputar rahā, ame'ẽ ngi ihē ke nde eremuhem katu, aja akwa katu. Upa katu te ma'e ke nde erema'ema'e katu. A'erehe pyraraha ngi emuhem katu ihē ke. Anī rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta kÿ – aja Tupā pe Jesu pandu.

³⁷ A'engi mahapyrihar ta kovy jywyr oho. Uhyk rahā, mahapyrihar ta rehe usak. Ukwer riki. Mupak rahā, Petu pe pandu:

—Simā! Mā! Nde ereker ereju. Nde eresak ym we rī.

³⁸ Peker ym we rī. Tupā namō pepandu! Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e – aja Jesu.

³⁹ Pe, Jesu oho we tī. Tupā namō pandu tī:

—Papa! Ihē apyraraha ngi emuhem ihē ke. Anī rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta – aja Jesu pandu tī.

⁴⁰ Pe, jywyr tī. Mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tī. Ukwer ou tī. Pyhýi te hū. Upak rahā, je'ẽha ke uehem ym.

⁴¹ Jesu oho we tī. Pe, jywyr tī. Mahapyrihar ta kovy jywyr rahā, a'eta ukwer ou tī. A'e pandu:

—Mā! Peker peju tī. Peputu'u peju tī. Aewan pekeriha. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk apo 'y.

⁴² Pepu'am! Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur ame'ẽ ke petur ixo – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk
(Matéu 26.47-56; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12)

⁴³ A'e pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta

ngi har peteī a'e. Jun namō heta ngā uhyk. Kyse puku namō ngā uwyr. Tamarā namō uwyr tī. Ame'ē ta ke Jesu kotoy pa'ihi ta mondo. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta mondo tī. Jundéu awa tamūi ta mondo tī.

44 Ngā pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter, ame'ē riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke. Pesak katu peraho — aja Jun pandu.

45 Pe, Jun uhyk rahā, pahar Jesu koto oho. Pandu ipe:

—Sa'e! — aja Jesu pe.

Pe, huwa ke pyter.

46 Pe, Jesu ke ngā pyhyk. Hātā pyhyk.

47 Pe, amō a'ep ixo. Ame'ē riki kyse puku jo'ok. Pe, pa'i keruhūma'e miasu ke nupā. Inambi ke mopok ingi, kyse puku pe.

48 Ngā pe Jesu pandu:

—Kyse puku namō pejur, tamarā namō. Aja ma'e mukanīha ke amō ta pyhyk. Mā! Aja ihē ke pepyhyk pejur tī. Aja ym ta tipe rahā, katu.

49 Pesarahā! Kwehe we amō amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'e aī. Pehē pyter pe axo. Amō amō ku'ē rahā we, ihē amu'e aī tī. Amō ku'ē rahā we, aja tī. Amu'e aī tī. Arahā pepyhyk ym ihē ke. Anī. Apo ihē ke pepyhyk. Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Aja uhyk apo 'y. Aja ihē ke pepyhyk apo tī. Mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī — aja Jesu pandu.

50 Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hijar oho. Ujan riki oho ingi.

Jawe te'e ujan oho ame'ē ke

51 Jesu ke ngā raho rahā, haikwer rupi amō sawa'e wan oho ixo. Pan tuwyr pe jō hete rupi jupukek oho ixo. Pe, amō ta pyhyk a'e ke.

52 Anī. Pan tuwyr ombor oho. Jawe te'e ujan oho.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Matéu 26.57-68; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 18.13-14; Juā 18.19-24)

53 Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe Jesu ke amō ta raho. A'ep upa pa'ihi ta jy'ar uī. Upa jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar uī tī. Upa Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jy'ar uī tī. Pa'ihi ta namō jy'ar uī tī.

54 Paite we Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Pe, pa'i keruhū rok pe uhyk, soroka pe. Pa'i keruhūma'e parakyha ta namō Petu wapyk uī. Tata rake jumaku uī.

55 Pa'ihi ta ma'e usakiha ke kekar kekar tipe. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē rehe usak ame'ē ta ke kekar tipe. Johu jy'ar ame'ē ta rupi kekar kekar tipe. Anī. Mahem ym riki. Mahem rahā: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ē te'e” aja Jesu pe pandu ta tipe. Anī. Mahem ym.

56 Amō amō pu'am. Te'e pandu, Jesu rehe har. Te'eha juja ym, a'erehe marā ka ym Jesu pe pandu: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ē te'e” aja.

57 Pe, amō sawa'e ta pu'am. Jesu rehe har te'e pandu.

58 Kuja:

—Kwehe Jesu pandu ame'ē ke rehe jahendu: “Kome'ē Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke sawa'e ta mujā. Ihē amai ta. Mokōi aker rahā, amō ke ihē amujā ta. Ame'ē ke sawa'e mujā ym ame'ē ke. Ipo pe te'e mujā ym ame'ē ke” — aja jahendu.

59 Ame'ē sawa'e ta panduha juja ym tī.

60 Pe, pa'i keruhū pu'am. Heta ame'ē ta pyter pe pu'am. Jesu pe pandu:

—Nde rehe har amō ta je'ē je'ē hū. Nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

61 Pandu ym riki Jesu. Pe, pa'i keruhū pandu tī:

—Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? Ngā pandu: “Nde riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe. Ame'ē ra'yr nde my tī? — aja Jesu pe.

62 —A'e tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Hake ihē awapyk ta aī. Ame'ē rehe pehē johu pesak ta kī. Ywa takāxīha 'ar pe ihē apyrū ta ajur.

Ame'ẽ rehe pehẽ johu pesak ta kȳ tī – aja Jesu pandu. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa.)

⁶³⁻⁶⁴ Jesu pandu ame'ẽ ke rehe hendu rahā, pa'i keruhū parahy ehe. A'erehe ima'e mundeha ke musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa naī.)

—Mā! Pehẽ johu pehendu riki. Peme'ẽ riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'ẽ rehe har amō ta pandu ame'ẽ ke japutar ym apo. Myja pekwa my? — aja pa'i keruhū pandu.

A'ep johu jy'ar ame'ẽ ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'ẽ te'e — aja.

⁶⁵ A'engi amō ta tymū ehe. Pan pe eha ke jupyk. Pe, hātā ipo pe huwa ke nupā. Pandu ipe:

—Awa nde ruwa nupā my? — aja Jesu pe.

Hukwen harōha ta aja tī. Huwa ke nupā tī. Aja mahy Jesu ke.

Jesu rehe har Petu te'e pandu
(Matéu 26.69-75; Ruk 22.56-62; Juā 18.15-18; Juā 18.25-27)

⁶⁶ Soroka pe Petu ihī tī. Arahā pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe.

⁶⁷ Petu rehe usak. Jumaku uī a'e. Kūjā usak katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ẽ ke nde. Jesu Nasare ok ta pe har — aja Petu pe.

⁶⁸ Petu pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ẽ ke akwa ym ihē — aja ipe.

Pe, hukwen rake oho. Arahā sapukái je'ẽ.

⁶⁹ Kūjā usak ehe tī. A'ep ixo ame'ẽ ta pe pandu:

—Peme'ẽ riki amō tī. Jumu'eha ta ngi har amō tī — aja.

⁷⁰ Petu te'e tī:

—Anī. Aja ym ihē — aja pandu te'e. I'i atu rahā, a'ep i'āi ame'ẽ ta pandu tī:

—Jetehar te ke. Jumu'eha ta ngi har nde tī. Ngariréi ywy pe har je'ẽha

aja nde ereje'ẽha, a'erehe inamō nde erexo aja jakwa — aja Petu pe.

⁷¹ Pe, Petu kuja tī:

—Jetehar te ke pehẽ pe apandu katu. Ihē akwa ym te ehe har. Jetehar te ke apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy — aja te'e pandu.

⁷² Pejot sapukái je'ẽ, mokōihar ame'ẽ. Pe, Jesu je'ẽha ke Petu ukwa ukwa u'am: “Sapukái mokōihar je'ẽ ym rahā we, mahapyr nde erepandu ta: ‘Jesu rehe har ihē akwa ym’ aja nde erepandu ta.” Ame'ẽ ke Petu ukwa ukwa u'am. Te'e pandu ramō aja Petu ukwa katu, a'erehe jixi'u hū a'e.

15

Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ẽ rehe har
(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Ruk 23.1-5; Juā 18.28-38)

¹ Pytuniwe te rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamūi ta namō pandu pandu tī. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta namō pandu pandu tī. Amō sawa'e ukwa katu ame'ẽ ta namō pandu pandu tī. Johu ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe uī:

—Homa awa tama'e kapitā pe Jesu ke jaraho. A'e riki jukwaha ke pandu ta — aja.

Pe, Jesu po apyr ipixi'a koty puk-war. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat.

² Jesu pe Pirat pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

—A'e tȳ — aja Jesu.

³ Pa'ihu ta te'e je'ẽ je'ẽ hū:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ẽ ma'ema'e hū — aja Pirat pe.

⁴ A'erehe ame'ẽ rehe har Jesu pe Pirat pandu tī:

—Mā! Māte nde rehe har ngā je'ẽha ke. Nde juehe har nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁵ Anī. Jesu pandu ym te ipe tī. A'erehe Pirat jeje ipy'a pe ukwa ukwa u'am:

—Mā! Ma'ewā je'ẽ ym my? — aja ipy'a pe.

*"Jesu ke pejukwa" aja Pirat pandu
(Matéu 27.15-26; Ruk 23.13-25; Juā 18.39-19.16)*

⁶ Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi peteī sawa'e ke Pirat muhem ta. Te'e poir. Ngā pandu ame'ē sawa'e ke poir.

⁷ Arahā kyndaha pe amō sawa'e ixo. Her Mahamba. Homa awa tama'e kapitāma'e sonda ta namō jumai. Ame'ē ta namō ixo, kyndaha pe. Amukwehe kapitāma'e sonda ta namō jumai rahā, amō sawa'e ke Mahamba jukwa. (A'erehe kyndaha pe ixo.)

⁸ Pirat rehe ngā uhyk. Pandu ipe:

—Kome'ē wera rahā, kyndaha ngi sawa'e ke nde eremuhem. Kome'ē wera rahā pame katu te nde erepoir. Aja sawa'e ke epoir emondo apo tī — aja Pirat pe.

⁹⁻¹⁰ Jesu rehe hetaha ta ipy'a katu aja pa'ihu ta ukwa. A'erehe Jesu rehe jundéu awa tama'e kapitā ta jfty'ym aja Pirat ukwa katu tī. A'erehe Jesu ke pa'ihu ta werur ipe, aja Pirat ukwa katu tī. A'erehe Pirat pandu:

—Awa peputar my? Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē apoir te'e ta my? — aja a'eta pe.

¹¹ Anī. Ngā ke pa'ihu ta muparahy. Aja muka'u te'e ngā ke. Ngā pe pandu:

—“Mahamba ke te'e emuhem” aja Pirat pe peme'u — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe ngā pandu:

—Mahamba ke te'e emuhem — aja.

¹² Ngā pe Pirat pandu tī:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū aja Jesu rehe har amō ta pandu. Myja ihē ama'e ta my? — aja.

¹³ Hātā ngā pukái:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa — aja ngā pukái.

¹⁴ —Ma'erehe my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Jukwa rahā, katu ym — aja Pirat.

Anī. I'ar koty te we ngā pukái hū:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa — aja riki.

¹⁵ Hetaha ta ke Pirat muhury tar katu. A'erehe kyndaha ngi Mahamba ke te'e muhem. Pe, sonda ta pe Pirat pandu:

—Jesu ke pepirok — aja.

(Pirok rahā, jukwa ta ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Upa Jesu ke sonda ta pirok rahā, ame'ē sonda ta pe Pirat me'ē. Ame'ē ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta raho.

*Jesu rehe sonda ta puka puka hū
(Matéu 27.27-31; Juā 19.2-3)*

¹⁶ Homa awa tama'e kapitā rok wyr pe Jesu ke sonda ta raho, ma'e renda pe, pereto renda pe. Sonda ta pyta we ame'ē ta pe pukái tī.

—Pejur — aja.

¹⁷ Pan pytangwer ame'ē ke pe Jesu ke pukek. (Kapitā keruhūma'e aja saka pan pytangwer.) Iākā rehe har moī ehe tī. (Kapitā keruhūma'e aja saka tī.) Ame'ē iākā rehe har sonda ta japekā rākā ke te'e mujā. Ame'ē ke moī ehe.

¹⁸ Pe, puka puka hū ehe.

—Nde katu. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde — aja sonda ta puka puka hū ehe.

¹⁹ U'ywa aja me'ē pe iākā ke nupā, japekā rākā 'ar pe. (Aja mahy.) Tymū ehe tī. (Aja rahā, jixer ai ame'ē ke a'e aja mujekwa naī.) Ipynarāi pe sonda ta wapyk tī. (Aja rahā, sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendl katu ehe aja mujekwaha naī.) Pe, pandu:

—Nde katu te — aja sonda ta puka puka hū ehe.

²⁰ Upa puka puka hū ehe rahā, pan pytangwer jo'ok ingi, Jesu ngi. Ima'e mundeha mujywyr ipe. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa raho.

*Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu
ke amō ta jukwa
(Matéu 27.32-44; Ruk 23.26-43; Juā 19.17-27)*

²¹ Jukwaha renda kota ngā raho reko rahā, amō sawa'e wata oho ixo tī. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Mokōi ta'yr ipe. Ta'yr rer Arexan. Amō Hu. Amō renda ngi hok pe Simā jywyr ixo. Arahā sonda ta pandu ipe:

—Kome'ẽ myra ngã mupia ame'ẽ ke eraho, Jesuma'e ke — aja ipe.

Pe, Simã jixi'y 'ar pe moĩ.

²² Pe, Ngóu renda pe Jesu ke muhyk raho. Ame'ẽ renda pe usak rahã, awa ãkã kangwer 'ã aja saka.

²³ A'ep kawĩ namõ mi puhã mupara. Ame'ẽ puhã ahyha ke muputu'u we ta. Ame'ẽ kawĩ Jesu pe me'ẽ ta tipe. Anã. U'u ym a'e.

²⁴ Pe, myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. (Itapywa pe mujar mu'am.) Pe, ima'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke sonda ta om-bor ixo. Awa ombor, pe, pinîha i'ar koty te we u'ar rahã, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho.

²⁵ Warahy uhemiha koty ywa ku'a tate rahã, myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am.

²⁶ Ma'erehe Jesu ke jukwa my, ame'ẽ ngã ukwaha ke iãkã 'ar koty Pirat mupinim. Kuja:

"Jundéu awa tama'e kapitã keruhũ kome'ẽ" aja mupinim.

²⁷ Ame'ẽ renda pe mokõi ma'e mukanîha ta ke sonda ta mujar mu'am tĩ, myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe. Ko Jesu jywa katu koty peteñ. Amõ ijywa'i koty mujar mu'am.

²⁸ Yman Tupã je'ëha ke amõ mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja: "Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ke ngã mupyrara. Ame'ẽ ta namõ a'e ke ngã mupyrara ta tĩ" aja amõ mupinim.

²⁹ A'ep wata ame'ẽ ta puka puka hũ ehe. Iãkã ke ngã mukatak katak hũ ipe tĩ, aja puka puka hũ ehe. Pandu tĩ:

—Mã! Nde erepandu: "Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ upa ihẽ amai ta. Pe, mokõi aker rahã, amõ amujã ta" aja nde erepandu.

³⁰ Pengi ejujo'ok ewyjy! Myra ngã mupia ame'ẽ ngi ewyjy ejur! Aja rahã, nde eremanõ ym ta! — aja ngã puka puka hũ ehe.

³¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hũ ehe tĩ. Moise je'ëha

mu'e ame'ẽ ta aja tĩ. Puka puka hũ ehe tĩ. Upa ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mã! Amõ ta ke a'e mukatu hũ. (A'erehe manõ ym.) Apo jumumanõ ym juehe.

³² A'e Kirisutu rahã, myra ngã mupia ame'ẽ ngi ewyjyrahã! Tupã mu'am ame'ẽ ke Kirisutu. A'e riki jundéu awa tama'e kapitã keruhũ rahã, ewyjyrahã! Aja rahã, jajurujar katu ta ehe — aja pa'ihu ta puka puka hũ ehe tĩ.

Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe amõ mokõi sawa'e ta jixiko u'am tĩ. Ngã aja ame'ẽ ta puka puka hũ ehe tĩ.

*Jesu manõ ame'ẽ rehe har
(Matéu 27.45-56; Ruk 23.44-49; Juã 19.28-30)*

³³ Warahy jandar rahã, ame'ẽ ywy rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap ihon.

³⁴ Warahy ywa ku'a ihon rahã, hâtã Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'ẽ jundéu awa ta je'ëha kuja riki:

—Tupã! Tupã! Ma'erehe ihẽ ke nde erehijar my? — aja.

³⁵ Ame'ẽ je'ëha rehe a'ep ixo ame'ẽ ta hendu rahã, amõ koty ukwa. A'erehe pandu:

—Pehendurahã! Eri pe pukái — aja ukwaha naí. (Ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ke Eri.)

(Anã. Eri pe pukái ym.)

³⁶ Pe, amõ ujan oho. Mandeju aja me'ẽ namõ ma'e rykwer mupyta, kawĩ iro ym te ame'ẽ ke. Wina aja me'ẽ rykwer ke. Ame'ẽ ke myra rehe pukwar, pe, Jesu pe me'ẽ. Juru rehe mujar. Amõ pandu:

—Anã we rí. Eharõ we. Jasarahã! Myra ngã mupia ame'ẽ ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

³⁷ Jesu ahem hũ. Pe, manõ.

³⁸ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe pan râtã ke te'e hukwen ke kynda mu'am. Ame'ẽ ihã. Ame'ẽ riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahã,

Tupā kota ohohā katu apo aja mu-jekwa katu.)

³⁹ Amō sonda tama'e kapitā myra ngā mupia ame'ē kota i'āi. Jesu ahem hū, pe, manō. Myja manō my. Ame'ē rehe usak. A'erehe pandu:

—Jetehar te ke. Tupā ra'yr te peme'ē sawa'e — aja.

⁴⁰⁻⁴¹ Amukwehe Jerusarē ok ta hū pe heta kūjā ta Jesu namō uhyk uwyr. Paite ngi ame'ē ta Jesu rehe usak u'am, myra ngā mupia ame'ē ke rehe. Ko Mari usak u'am. Mandare ok ta ngi ame'ē. A'erehe Mari Mandare aja her. Amō kūjā Sarome. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ē Jose māi. Tian māi tī. Ame'ē Tian sawa'e pyahu aja her tī. Amukwehe Ngariréi ywy pe Jesu wata ixo rahā, ame'ē kūjā ta inamō wata tī. Amō heta kūjā ta inamō wata tī. Arahā Jesu ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu tī.

*Jesu rete ke mou ame'ē rehe har
(Matéu 27.57-61; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)*

⁴² Pytun tate apo. Ngā mi'u matyr, ame'ē weraha tate upa aha oho. Jundéu awa tama'e putu'oha 'ar uhyk tate. Ame'ē wera rahā, jundéu awa ta putu'ua. (Paraky ym te ta.) Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e.

⁴³ Sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja jundéu awa tamūi ta ukwa. Jesu kapitā keruhū te aja Tupā mu'am ta, ame'ē rehe Jose harō katu tī. A'erehe Tupā kota ipy'a ke a'e muruwak. Ame'ē Jose ipy'ahu, pe, Pirat rehe uhyk. Pandu ipe:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja Jose.

⁴⁴ Pirat pandu jupe: “Mā! Manō te apo my?” aja jupe. A'erehe miasu pe pandu:

—Sonda tama'e kapitā ke emuhyk se — aja.

Sonda tama'e kapitā uhyk rahā, Pirat pandu ipe:

—Jesu manō apo my'y? — aja ipe.

⁴⁵ —Manō riki 'y — aja kapitā.

⁴⁶ Jesu rete ke Pirat me'ē, Jose pe. Jose oho ingi. Pe, Jesu rete ke muju

werur, myra ngā mupia ame'ē ngi. Muhepyha renda ngi pan tuwyr katu ame'ē ke jo'ok. Ame'ē pe Jesu rete ke pukek. Pe, itakwar keruhū pe hete ke mou. Ita rupi hokwar keruhū pykūi, ame'ē rupi mou. Pe, hukwen ke itahu pe Jose kynda. Mujere kynda.

⁴⁷ Kūjā ta mouha rehe usak u'am. Ko Mari usak u'am. Ame'ē Mari Mandare. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ē Jose māi.

16

*Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har
(Matéu 28.1-8; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)*

¹ Jundéu awa tama'e putu'oha 'ar upa rahā, puhā pihe ame'ē ke Mari Mandare jo'ok oho. Sarome oho inamō tī. Amō Mari oho inamō tī. Ame'ē Tian māi. Puhā pihe ame'ē namō Jesu rete ke mupihe ta. Aja te'eha jundéu awa ta ma'eha.

² Pe, nomin pytuniwe rahā, itakwar keruhū kota kūjā ta oho. Warahy uhem ramō te mi rahā, oho.

³ Kwehe hukwen ke itahu pe amō kynda. A'erehe kūjā ta oho ixo rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Awa jande pe ame'ē itahu ke mujere jo'ok ta my? — aja a'eta jupe.

⁴ Uhyk rahā, usak katu rahā, kyn-daha ke hukwen rake túi. Itahu te kyndaha ke.

⁵ Pe, itakwar keruhū pe ixe rahā, Tupā je'ēha rahoha rehe kūjā ta usak. Sawa'e wan aja usak. Kūjā ta jywa katu kota wapyk uī. Kamixa puku namō ixo. Ima'ē ke ituwyre te! Pe, kūjā ta jumukahem ingi!

⁶ Kūjā ta pe pandu:

—Pejumukahem ym ihē ngi. Jesu rete ke pekekar pexo. Nasare ok ta pe har a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō a'e. Anī. Se nixói te a'e. Kwera katu uhem riki. Pesarahā! Mouha renda ke te'e ko. Nixói te Jesu se.

⁷ Apo peho. Jumu'eha ta pe pepandu peho. Petu pe pepandu tī. Ngariréi ywy pe pehē ndutar kota Jesu oho ta. A'ep pehē johu pesak

ta ehe. Aja kwehe pehē pe pandu: "Ngariréi ywy pe ihē aho py ta kŷ" aja johu pehē pe Jesu pandu – aja kūjā ta pe pandu.

⁸ A'erehe itakwar keruhū ngi kūjā ta uhem oho. Ujan oho ingi. Ryrýi riki. Kyje! Mukahem tī. A'erehe ujan oho. Kyje hū, a'erehe amō ta pe pandu ym.

*Jesu rehe Mari usak ame'ẽ rehe har
(Matéu 28.9-10; Juā 20.11-18)*

⁹ [Nomin pytuniwe te rahā, Jesu kwera katu uhem. Mari Mandare pe jumujesak py. Amukwehe te ame'ẽ Mari py'a ngi ãjā ta ke Jesu muhem mondo. Kuja ãjā hetaha. Awa po wajar mokōi hetaha muhem mondo ingi.

¹⁰ Upa Jesu rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Mari pandu oho. Ame'ẽ ta pyai. Jixi'u tī. (Kweraha ukwa ym we rī, a'erehe pyai we rī. Jixi'u we rī.)

¹¹ Ame'ẽ ta pe pandu:

—Jesu kwera katu uhem! Ihē asak ehe — aja Mari.

Anī. Mari je'ëha rehe ame'ẽ ta jurujar ym.

*Jesu rehe mokōi jumu'eha ta usak
ame'ẽ rehe har
(Ruk 24.13-35)*

¹² Ajame'ẽ ke Jerusarē ok ta ngi mokōi sawa'e ta wata oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta usak ehe rahā, amō koty saka, a'erehe usak py rahā, Jesu ke ukwa ym.

¹³ Pe, ukwa katu rahā, amō ta rehe ame'ẽ mokōi sawa'e ta jywyr oho. Pandu:

—Jesu kwera katu riki! Jande jasak ehe! — aja riki mokōi sawa'e ta pandu.

Anī. Ame'ẽ je'ëha rehe jumu'eha ta jurujar ym tī.

*Awa py peteñ jumu'eha ta pe Jesu
jumujesak*

*(Matéu 28.16-20; Ruk 24.36-49; Juā
20.19-23; At 1.6-8)*

¹⁴ I'i atu rahā, awa py peteñ jumu'eha ta rehe Jesu uhyk uwyr 'y.

Ame'ẽ ta ma'e ke u'u uī. Jesu rehe a'eta usak. Jesu pandu a'eta pe:

—Mā! Pejurujar ym riki amō ta je'ëha rehe. Ihē akwera katu rahā, amō ta ihē rehe usak. Ame'ẽ ta je'ëha rehe pejurujar ym. Mā! Katu ym aja. Jumen jurupy hātā, aja pehē. Pehendu tar ym — aja jumu'eha ta pe pandu.

¹⁵⁻¹⁶ Jesu pandu tī:

—Upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke pepandu pandu peho. Ihē rehe amō jurujar katu. Pe, ame'ẽ ke amō mujahuk. (Aja rahā, ihē kotyhar ke, aja mujekwa.) Ihē rehe jurujar katu ame'ẽ ke Tupā muhā katu ta. Ame'ẽ myrandu katu ke pepandu pandu peho. Amō jurujar katu ehe rahā, Tupā muhā katu ta. Amō jurujar ym rahā, ame'ẽ ke Tupā mupyrara ta.

¹⁷ Ihē rehe jurujar katu ame'ẽ ta ma'e ke ma'ema'e ta. Pyrātā te ha ke Tupā muwyr, ame'ẽ namō ma'e ke ma'ema'e ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ma'ema'e katu ta. Aja rahā, Tupā inamō ixo, aja mujekwa ta ngā pe. Ko ihē je'ëha rupi ãjā ta ke muhem ta mondo. Amō koty katy awa ta je'ëha ke pandu ta tī.

¹⁸ Pe, mbói ahy hū ame'ẽ ke pyhyk tar ym ha rupi pyhyk rahā, mbói jukwa ym ta. Ma'e ahy ame'ẽ rykwer ke putar ym ha rupi u'u rahā, manō ym ta tī. Ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ãkā rehe ipo mujar. Aja rahā, katu ta oho ipe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu katu.

*Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho
(Ruk 24.50-53; At 1.9-11)*

¹⁹ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jumu'eha ta pe upa pandu rahā, ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ẽ ke a'e, aja a'e mujekwa katu.)

²⁰ Ajame'ẽ ke upa katu te awa ta renda rupi jumu'eha ta pandu pandu oho. Tupā je'ëha ke pandu pandu raho. Ame'ẽ ta je'ëha ke jetehar te ke, aja jandema'e sawa'e te mujekwa. Jumu'eha ta pe pyrātā te ha ke muwyr. A'erehe marā ka ym

amō ma'eha, ame'ē ke jumu'eha ta
ma'ema'e katu. Aja je'ēha riki jetehar
te ke aja mujekwa katu ngā pe.]
Upa.

Jesu rehe har Ruk mupinim

Ruk kome'ẽ paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ẽ ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ẽ rehe har Ruk mupinim.

Jesu rehe har Ruk mupinim

¹ Teo! Nde riki katu me'ẽ ke. Ko paper pinim nde pe ihẽ amondo axo. Ihẽ Ruk. Jumu'eha ta namō Jesu ixo rahā, a'e ma'ema'e, ame'ẽ ke rehe ngā usak. Ame'ẽ rehe har amō ta mupinim, aja nde erekwa katu. Myrandu rehe hendl ame'ẽ ke upa amō mupinim katu.

² Jesu ma'ema'eha rehe usak py, ame'ẽ ta pandu pandu jande pe. Ame'ẽ ta riki myrandu katu ke pandu pandu raho tī. Ame'ẽ ke amō ta hendl. Pe, ame'ẽ ke amō ta mupinim.

³ Ihẽ aja tī. Jesu ma'ema'eha rehe har amō ta pandu py. Ame'ẽ ta rehe ihẽ ahendu katu te tī. A'erehe nde pe ihẽ amupinim rahā, jetehar te ke aja nde erekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'e py, ame'ẽ ke ihẽ amupinim aī. A'engi mokōihar a'e ma'e, ame'ẽ ke ihẽ amupinim aī tī. A'engi mahapyri-har a'e ma'e, ame'ẽ ke amupinim aī tī. A'engi aja te'e a'e ma'ema'e ixo ame'ẽ ke ihẽ amupinim aī tī.

⁴ Ko nde pe ihẽ amupinim aī, a'erehe nde erekwa katu te ta. Nde ke amō mu'e mu'e katu, ame'ẽ rehe har nde erekwa katu te ta tī. Jetehar te ke aja nde erekwa katu te ta tī.

"Juā u'ar ta kȳ" aja Tupā je'ēha rahoha pandu

⁵ Ero riki jundéi ywy pe har tama'e kapitā rahā, amō sawa'e ixo. Her Sakari. A'e jundéu awa tama'e pa'i. Ambi kotyhar ke a'e tī. Hakehar rer Isambe. Jundéu awa tama'e pa'i rajyr a'e tī.

⁶ Katu ame'ẽ ta ke a'eta. Aja Tupā ukwa katu tī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendl katu te tī.

⁷ Isambe imembyr ym te, a'erehe a'eta ta'y nym. A'e riki a'i te. Ixawa'e tamūi te tī.

⁸⁻⁹ Amō wera rahā, pa'ima'e ma'ema'eha ke Sakari kotyhar ta ma'ema'eha ixo. A'erehe Tupā rehe ma'e ke Sakari ma'ema'eha ixo tī, ame'ēja saka. Parakyha rehe ohoh ke pa'i ta manga manga. "Awa oho ta my?" aja manga manga rahā, Sakari rehe uhyk oho. A'erehe Sakari riki paraky oho. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Sakari ixe oho. A'ep ma'e pihe katu ame'ẽ ke hapy oho. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī ngā.)

¹⁰ Ma'e pihe katu ame'ẽ ke Sakari hapy u'am rahā, Tupā namō heta jundéu awa ta pandu pandu u'am. Henda keruhū soroka pe pandu pandu u'am.

¹¹ Pe, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr ehe, Sakari rehe. Ma'e piheha hapyha renda rake pu'am u'am. Sakari jywa katu koty pu'am u'am.

¹² Pe, Sakari usak ehe rahā, jumakahem ingi. (Sakari harō ym ha rupi uhem, a'erehe kyje ingi.)

¹³ Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu ipe:

—Sakari! Ekyje ym ihẽ ngi! Tupā pe nde erepandu: "Ihẽ pe ihẽ ra'yr emuwyr" aja nde erepandu Tupā pe. Ame'ẽ ke a'e ukwa katu. A'erehe nde rakehar imembyr ta kȳ'y. Sawa'e ra'yr u'ar ta kȳ. U'ar rahā: "Juā" aja her emoī ehe.

¹⁴ U'ar rahā, nde rury katu te ta. Heta ngā hury katu te ta tī.

¹⁵ Sawa'e katu ame'ẽ wan ta a'e, aja Tupā ukwa katu tī. Kawī u'u ym ta me'ẽ te'e a'e. Kawī aja muka'u ame'ẽ ke u'u ym ta me'ẽ te'e tī. Ta'y nrahā har ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ta.

¹⁶ Heta jundéu awa ta py'a ke Tupā koty a'e muruwak ta mondo. Tupā riki jandema'e sawa'e te.

¹⁷ Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu ta oho tī. Yman Eri Tupā je'ēha pandu ame'ẽ ke a'e. Ame'ẽ Eri aja pyrātāha ke Tupā muwyr ta ipe tī, Juā pe tī. Eri aja ma'e katu ame'ẽ ke ma'ema'e

ta tī. Kuja ta tī. Ipái namō ta'yr ke a'e muhury katu ta tī. Katu ame'ẽ ke ukwa katu, ame'ẽ ta ma'ema'e. Ame'ẽ ta kovy hendi ym ame'ẽ ta ke a'e muuwak ta mondo tī. Aja rahā, katu ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ta tī. Aja jandema'e sawa'e te rehe ngā py'a ke a'e muuwak ta. Aja rahā, huryha namō sawa'e te rehe harō ta ngā – aja ta'yn wan ta ame'ẽ rehe har Tupā je'ẽha rahoha pandu.

¹⁸ Pe, Sakari pandu ipe:

—Myja ihē ra'yr ta my? Myja ihē akwa ta my? Ihē riki tamūi te. Ihē rakehar a'i te tī. A'erehe imembyr ym ta, aja akwaha – aja Sakari pandu.

¹⁹ Pe, Tupā je'ẽha rahoha pandu:

—Ihē rer Ngambie. Tupā pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e. Ima'e miasu ke ihē. Nde kovy ihē ke a'e muwyr. A'erehe nde pe Juā u'ariha rehe har ihē apandu ajur.

²⁰ Esarahā! Angaha rehe uhyk rahā, ihē apanduha aja me'ẽ uhyk ta kȳ. Apo ihē apandu ame'ẽ ke rehe nde erejurujar ym, a'erehe ne je'ẽha kanim ta oho. Ta'yn u'ar ym rahā we, aja nde erexo ta tī – aja Sakari pe pandu.

²¹ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka pe heta ngā harō u'am. I'i atu we harō u'am. Kuja ipy'a pe ngā ukwa u'am:

—Mā! I'i we Sakari pyta u'am. Jumu'eha renda keruhū pe pyta hū. Ma'ewā my? – aja ngā.

²² Pe, Sakari uhem uwyr rahā, marā ka ym je'ẽha ke uhemiha ipe. A'erehe jumu'eha renda keruhū pe ixeraiha aja usak, aja ngā ukwa. Je'ẽha uhem ym, a'erehe ipo te'e ngā pe a'e pandu 'y. Ma'e usak, ame'ẽ ke ngā pe ipo te'e pandu 'y.

²³⁻²⁴ Pe, jumu'eha renda keruhū pe pa'ima'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e we rī. Ima'e ma'eha upa rahā, hok pe jywyr oho, hakehar kovy, Isambe kovy. Pe, heta ym ukwer rahā, hakehar imembyr. Pe, awa po peteī jahy rahā, hok pe te'e ixo.

²⁵ Pandu:

—A'oramō ihē membyr. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. Yman ihē membyr ym te ihē, a'erehe ihē ke amō kūjā ta muhuxī. Apo ihē rehe Tupā usak katu. A'erehe ihē membyr ym ha ke a'e mukanim apo 'y – aja Isambe pandu.

“Jesu u'ar ta kȳ” aja Tupā je'ẽha rahoha pandu

²⁶ Isambe pusu tiha oho ixo. Awa po wajar peteī jahy kanim. Arahā ima'e je'ẽha rahoha ke Tupā muwyr. Her Ngambie. Nasare ok ta pe muwyr. Ame'ẽ ok ta Ngariréi ywy rehe ihī.

²⁷ Kūjā kovy muwyr. Her Mari. Amō sawa'e pe ipái pandu katu ame'ẽ ke a'e. Jumendar ta. Sawa'e rer Jose. Ndawi rainō a'e. Ame'ẽ Ndawi ymanihar kapitā keruhū.

²⁸ Pe, kūjā rehe Ngambie uhyk rahā, pandu ipe:

—Ko ajur. Nde rehe Tupā katu usak. Ne namō a'e ixo katu – aja Mari pe.

²⁹ Ame'ẽ ke rehe Mari hendi rahā, ma'erehe ym ukwa. Ipy'a pe kuja ukwa ixo:

—Mā! Ma'erehe ihē pe aja pandu my? – aja jupe.

³⁰ Tupā je'ẽha rahoha pandu ipe:

—Mari! Ekyje ym ihē ngi. Nde rehe Tupā katu usak.

³¹ Esarahā! Ne membyr ta apo kȳ. Sawa'e ra'yr ta kȳ. U'ar rahā, her emōi ehe: “Jesu” aja.

³² A'e riki katu te ame'ẽ ke a'e. “Tupā ra'yr” aja riki her tī. Tupā yuate te ixo, ame'ẽ ra'yr ke a'e. Kapitā keruhū aja a'e mu'am ta tī. Ndawi aja mu'am ta a'e ke tī. Ndawi ymanihar hamūi ke.

³³ Jesu jundéu awama'e kapitā keruhū wan ta. Aja te'e ta ixo a'e. Kapitā keruhū aja te'e ta ixo. Ame'ẽ ke upa ym ta – aja Tupā je'ẽha rahoha pandu.

³⁴ Mari pandu ipe:

—Myja ihē membyr ta apo my? Ihē axo te'e me'ẽ te'e ihē – aja ipe.

³⁵ Tupā je'ẽha rahoha pandu:

—Nde rehe Tupā'ā ihī katu ta kī. Tupāma'e pyrātāha ne namō ixo katu ta kī. A'erehe ne membyr ta kī, pe, ta'yn u'ar rahā, ame'ē riki katu te ame'ē ke ta. "Ihē ra'yr" aja Tupā pandu ta.

³⁶ Esarahā! Ne anam rehe har ekwa ekwa e'am. Her Isambe. Ehe har amō ta pandu: "Imembyr ym te ame'ē ke a'e" aja. Apo anī. A'e riki imembyr apo 'y. Awa po wajar peteī jahy kanim ipe. A'i rahā, imembyr.

³⁷ Tupā putar rahā, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu — aja Mari pe pandu.

³⁸ Pe, Mari pandu:

—A'e tī. Tupā pandu ame'ē ke ihē ama'e ta. Tupāma'e miasu aja ihē. Nde erepandu, aja mā peja ihē rehe uhyk katu — aja ipe.

Pe, Tupā je'eha rahoha oho ingi.

Isambe rehe Mari usak oho

³⁹ Heta ym ukwer rahā, ima'e ke Mari munde katu. Pe, pahar amō ok ta pe oho. Isambe rehe usak oho. Ywy'ā ty rupi ame'ē ok ta ihī. Ame'ē ok ta Jundéi ywy rehe ihī.

⁴⁰ Pe, Sakari rok rehe uhyk oho rahā, Isambe pe pandu:

—Se te'e ihē asak ta ajur — aja Mari ipe.

⁴¹ Ame'ē rehe Isambe hendu rahā, ipusu pe imembyr katak katu. Pe, Isambe py'a rehe Tupā'ā ihī katu.

⁴² Hātā Isambe pandu:

—Mā! Kūjā ta ngi har nde rehe jō Tupā katu te usak. Nde pusu pe ne membyr ihī, ame'ē rehe Tupā katu usak tī.

⁴³ Nde riki ihēma'e sawa'e te māi wan ta. Ihē rehe nde eresak erejur. Mā katu! Ihē rehe Tupā katu usak tī.

⁴⁴ Nde erepandu: "Se te'e ihē asak ta ajur" aja. Ame'ē rehe ihē ahendu rahā, ihē pusu pe ihē membyr katak katu. (Hury katu, a'erehe katak katu.)

⁴⁵ Tupā je'eha ke Tupā je'eha rahoha pandu nde pe. Aja nde rehe uhyk ta kī. Ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki nde rury katu te — aja Isambe pandu ipe, Mari pe.

Tupā rehe har katu Mari pandu

⁴⁶ Pe, Tupā rehe har Mari pandu: —Ihēma'e sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e.

⁴⁷ A'e riki ihē muhāha, a'erehe ihē rury katu ihē.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ima'e te'e aparaky ame'ē ke ihē. Ihē katu ym ihē jupe ihē. Ihē rehe a'e harái ym, a'erehe ihē rury katu ihē tī.

Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki katu te ame'ē ke tī.

Ma'e katu te ame'ē ke ihē pe a'e ma'e, a'erehe apo har ngi upa ngā pandu ta: "Hury katu me'ē ke a'e" aja ihē rehe har.

⁵⁰ Upa katu te amō ipy'a ke moī moī ehe. Ame'ē ta rehe pyrara a'e usak. Aja te'eha a'e.

⁵¹ Amō riki juehe jō katu ame'ē ke jupe, aja ipy'a pe ukwa. Ame'ē ukwaha ke Tupā mukanim ingi.

⁵² Henda ngi kapitā keruhū ke a'e mutyryk. "Katu ym ihē jupe" aja ukwa ame'ē ta pe a'e pandu: "Nde katu" aja.

⁵³ Pyrara ame'ē ta pe ma'e ke a'e me'ē katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'e mujywyr te'e ta mondo. Ipo te'e mujywyr mondo.

⁵⁴ Yman Tupā manga katu: "Yman rahā, jundéu awa ta namō ihē axo ta" aja Tupā manga katu jande ramūi ta pe. Ame'ē pan-duha uhyk apo 'y.

Jundéu awa ta namō Tupā ixo katu 'y. Jundéu awa ta ipy'a moī moī katu ehe. Ame'ē ta namō ixo katu.

⁵⁵ Amarā rainō ta rehe a'e harái ym, jundéu awa ta rehe. Pyrara usak ngā rehe.

Upa katu te hainō ta rehe pyrara usak tī. Aja te'eha pyrara usak katu te ame'ē ke a'e — aja Mari pandu Tupā rehe har.

⁵⁶ Pe, mahapyr jahy rahā, Isambe namō Mari pyta ixo rī. Upa rahā, a'engi hok pe jywyr oho.

Juā u'ariha ke

⁵⁷ Imembyr u'ariha rehe uhyk oho 'y. Pe, Isambe membyr sawa'e ra'yr u'ar.

⁵⁸ Tupā pyrara usak katu te ehe, aja ianam ta ukwa. Hok rake ihī ame'ē ta aja tī. Ukwa tī. A'erehe imāi ta namō a'eta hury katu.

⁵⁹ Awa po wajar mokōi ukwer rahā, ta'yn rehe ihī ame'ē pirer ke a'eta jupā uwyr. (Aja te'eha jundéu awa ma'eha.) Arahā ipái rer ngi har amō ta moī ta tipe. A'erehe: "Sakari" aja muher ta tipe.

⁶⁰ Imāi pandu:

—Anī. "Juā" aja jamuher ta — aja ngā pe.

⁶¹ Amō ta pandu ipe:

—Ma'erehe: "Juā" aja my? Ne anam ta rer ngi har aja me'ē nixói te — aja imāi pe.

⁶² Pe, ipái pe:

—Myja her nde eremoī ta my? — aja ipo te'e ngā pandu ipe.

⁶³ Pe, ipo te'e ipái pandu:

—Myrapē ra'yr mupinim ame'ē ke erur — aja.

Pe, amō werur rahā, ipái mupinim. Her: "Juā" aja mupinim. A'erehe upa ngā pandu:

—Mā! Juā tiki kome'ē ta'yn rer! Mā! — aja.

⁶⁴ Ta'yn rer Sakari mupinim rahā, pahar je'eha uhem ipe. Je'eha jywyr tī. Pe, katu Tupā rehe har a'e pandu pandu u'am.

⁶⁵ Ame'ē rehe hendu rahā, upa hok rake ihī ame'ē ta pandu: "Mā! Katu tiki!" aja. Tupāma'e pyrātāha usak, a'erehe pandu: "Mā! Katu tiki!" aja. Pe, upa ame'ē rehe har upa ok ta rupi ngā pandu oho. Jundéi ywy'ā rupi ixo ame'ē ta rupi pandu oho tī.

⁶⁶ Ame'ē rehe upa hendu ame'ē ta ipy'a rehe ma'e ke ukwa ukwa ixo. Kuja. Ta'yn namō Tupāma'e pyrātāha ixo te, aja ngā ukwa, a'erehe pandu:

—Mā! Sawa'e rahā, ma'e katu ame'ē ke kome'ē ta'yn ra'yr ma'ema'e ta kȳ — aja ngā ukwa.

Sakari je'eha ke

⁶⁷ Ipái py'a rehe Tupā'ā ihī katu, Sakari py'a rehe. Pe, Tupā je'eha ke

Sakari pe mujekwa. A'erehe Sakari kuja pandu:

⁶⁸ —Mā peja katu jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Tupā a'e. Jundéu awa ta ipy'a moī moī katu ehe ame'ē ke a'e.

Ixotyhar ta namō Tupā ixo katu, a'erehe katu ehe har japandu. Jande ruwajan ta ngi a'e poir uwyr tī.

⁶⁹ Jande muhāha pyrātā te hū ame'ē ke a'e, aja a'e ke Tupā mu'am tī. Ndawi rainō ke a'e. Ndawi ymanihar ima'e miasu ke.

⁷⁰ "Muhāha muwyr ta" aja ymanihar Tupā je'eha pandu ame'ē ta pandu. Ame'ē ta katu ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe je'eha ke Tupā muwyr. Kuja ame'ē ta pandu tī:

⁷¹ "Pehē ruwajan ta ngi pehē ke muhāha mupoir ta. Upa pehē rehe parahy ame'ē ta ngi aja tī. Mupoir ta tī" aja.

⁷² "Jande ramūi ta rehe pyrara Tupā usak ta" aja a'e pandu.

"Ymanihar manga katuha ke ihē akwa akwa ta axo. Ihē aharáí ym ta" aja a'e pandu katu tī. Manga katuha katu te ame'ē ke ame'ē.

⁷³⁻⁷⁴ Ymanihar Amarā pe Tupā manga katu. Amarā ymanihar jande ramūi ke.

Kuja Tupā manga katu te: "Pehē ruwajan ta ngi pehē ke ihē apoir ta, aja ihē amanga katu. Pehē ke ihē apoir ta, a'erehe ihē rehe pehē py'a pemoī moī katu ta.

Ame'ē ta ngi pekyje ym ta 'y. Aja ihē rehe pehē py'a ke pemoī moī katu ta" aja Tupā manga katu te.

⁷⁵ Aja rahā, jande py'a juhyk. Aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu ta.

A'e pandu: "Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe jande py'a jamoī moī katu ta ehe tī.

Jande jaxo rahā, aja jande py'a jamoī moī katu ta ehe – aja Sakari pandu.

76 A'e pandu tī:

—Juā! Ihē ra'yr nde! Kuja nde pe Tupā pandu ta: “Ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Ywatehar ame'ē ke ihē” aja Tupā pandu ta.

Jandema'e sawa'e te ndutar kotoy nde ereho py ta. Tupā kotoy ngā py'a ke nde eremuruwak ta eremondo. Aja rahā jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ngā hendu katu ta ehe.

77 Kuja Tupā kotohar ta pe nde erepandu ta. Jundéu awa ta pe nde erepandu ta: “Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. Pe, a'eta ke Tupā muhā katu ta” aja nde erepandu ta ngā pe.

78 Jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe ipy'a katu tī. A'erehe jande pe muhāha ke a'e muwyr ta.

79 Aja rahā, upa manōha ngi kyje, ame'ē ta ke a'e mu'e ta uwyr tī. (Aja rahā, kyje ym ta ngā.)

Myja Tupā namō jande juehe katu jaxo my, ame'ē ke a'e mu'e ta uwyr tī – aja Sakari pandu.

80 Pe, Sakari ra'yr tiha oho. Ipy'ahu ame'ē ke a'e. Ukwa katu te we oho tī. Sawa'e rahā, awa nixói te ame'ē pe ixo. Jundéu awa ta pe ma'e ke pandu ym we rī. A'erehe awa nixói te ame'ē pe pyta we rī.

2

Jesu u'ariha rehe har (Matéu 1.18-25)

1-3 Imāi pusu ngi Juā u'ar. A'engi mahapyr jahy kanim nahā my. Arahā amō kapitā keruhū je'ēha ke mondo. Homa awa tama'e kapitā keruhū mondo. Her Angu. Amō amō ywy pe har kapitā keruhū a'e tī. Ame'ē rupi je'ēha ke mondo. Kuja mondo:

—Ngā hetaha ke ihē akwa ta. Myja ngā hetaha my? Myja hetaha ihē rehe

hendu katu ame'ē ta ixo my? Akwa ta. A'erehe pehē rer ke pemapyk peho. Aja rahā ngā hetaha akwa ta – aja je'ēha ke mondo.

Ame'ē ke ngā hetaha mapyk py ame'ē ke. Arahā Sirē kapitā tī. Si ywy pe har tama'e kapitā ke a'e. Angu ke je'ēha mondo, a'erehe her ke upa katu te ngā mapyk oho. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe ngā jywyr oho. A'ep her ke mapyk oho.

4 A'erehe Jose jywyr oho tī. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe jywyr oho. Ok ta rer Merē. Jundéi ywy rehe Merē ok ta ihī. Yman te a'ep Ndawi imāi pusu ngi u'ar tī. Jose Ndawi rainō tī. A'erehe Merē ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep Jose jywyr oho rahā, Nasare ok ta ngi uhem oho. Ngariréi ywy rehe Nasare ok ta ihī.

5 Her ke Jose mapyk oho. Mari namō oho. Mari ke ipái me'ē katu ta ame'ē ke a'e. Ipusu tiha te ipe. Imembyr u'ar tate.

6 Merē ok ta pe a'eta ixo rahā, imembyr u'ariha angaha ke rehe uhyk oho 'y.

7 A'eta pe ukweriha renda nixói te. Amō rok pe nixói te. Heta te hū ngā ixo, a'erehe nixói te ukweriha renda ke. A'erehe tapi'iruhu renda pe ixe oho. Pe, imembyr py ame'ē ke u'ar a'ep. Sawa'e ra'yr riki. Pan pe imāi pukek. Pe, tapi'iruhu mi'u renda pe mou, myrakwar pe.

Arapuharan ta usakiha ta rehe Tupā je'ēha raho uhyk

8 Merē ok ta sorokap pe arapuharan ta usakiha ta ixo. Pytun rahā, arapuharan ta rehe usak usak u'am. Kāpī ty rupi usak usak u'am.

9 Pe, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta ixo ame'ē rupi wera hū. Jandema'e sawa'e te muwera. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo, aja mujekwa katu.) Wera hū, a'erehe usakiha ta mukahem hū!

10 Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi! Pehē pe myrandu katu ke ihē arur. Ame'ē muhury katu te ta pehē ke. Upa katu te ngā ke muhury katu te ta tī.

¹¹ A'eramō Merē ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ndawi ambyr rekohama'e ke, aja ngā ukwa. A'ep ta'yn u'ar ramō. Yman te a'ep Ndawi u'ar tī. Apo ame'ē Merē ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ame'ē ta'yn ra'yr Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te wan ta a'e tī. A'e riki pehē ke muhā katu ta.

¹² Kuja pekwa katu ta ehe har. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr túi. Pan pe imāi pukek. Aja pesak rahā, ngā muhāha petúi aja pekwa katu ta — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹³ Ame'ē ke upa pandu rahā, ywatehar ta uhem uwyr tī. Heta te hū uwyr. Uwyr py Tupā je'ēha rahoha rake uwyr. Upa Tupā rehe har katu a'eta pandu. Kuja:

¹⁴ —Ne jō riki katu te me'ē ke. Nde riki ywatehar ke. Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe nde rury katu. Ame'ē ta pe ipy'a huryha nde eremuwyr. (Aja rahā, katu ngā juehe ixo) — aja a'eta pandu.

¹⁵ Pe, ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta jywyr oho a'eta ngi. Arapuharan ta usakiha ta ngi jywyr oho. Upa jywyr oho rahā, arapuharan ta usakiha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jasak jahorahā! Merē ok ta pe jasak jaho. A'eta pandu ame'ē ke rehe jasak jaho. Tupā riki jande pe mujekwa ame'ē ke rehe jasak jaho — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁶ A'erehe pahar oho. Jose ta ke a'eta kekar oho. Mari ke kekar tī. Ma-hem rahā, ta'yn ra'yr rehe a'eta usak, imāi namō, Mari namō. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr túi.

¹⁷ Pe, a'eta usak ehe rahā, upa Tupā je'ēha rahoha pandu ame'ē ke a'eta pandu pandu ipái ta pe. Ta'yn ra'yr rehe har Tupā je'ēha rahoha pandu, ame'ē ke a'eta pandu pandu tī.

¹⁸ Arapuharan ta usakiha ta pandu, ame'ē ke rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Katu tiki! — aja ngā.

¹⁹ Arapuharan ta usakiha ta pandu ame'ē ke Mari upa katu te ipy'a pe moī. Ame'ē ke harái ym ta.

²⁰ Pe, arapuharan ta usakiha ta jywyr oho. Arahā Tupā rehe har a'eta katu pandu pandu oho ixo. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu oho ixo tī. Upa katu te a'eta hendu. Upa katu te a'eta usak tī. A'erehe Tupā rehe har katu a'eta pandu pandu oho ixo. Tupā je'ēha rahoha mujekwa, aja ta'yn ra'yr rehe a'eta usak.

Jesu ke muher

²¹ Awa po wajar mokōi ukwer rahā, ta'yn ra'yr rehe ihī ame'ē pirer jupāha angaha rehe uhyk oho. Arahā: “Jesu” aja her ipái ta moī. Ame'ē her ke Mari pe Tupā je'ēha rahoha mujekwa. Imembyr ym rahā we, ame'ē her ke mujekwa ipe.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ke Jose ta raho

²²⁻²³ Pe, Mari ipy'a juhykiha ke rehe uhyk oho. Yman te Moise mupinim, aja juhykiha ke rehe uhyk oho. (Upa juhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Mari ixe katu ta tī.) Pe, ame'ē juhykiha upa rahā, Jerusarē ok ta pe ta'yn ra'yr ke a'eta raho. Jesu ke raho. Tupā ruwa kovy raho, ame'ēja saka a'e ta raho. A'erehe Tupā pe Mari ta pandu: “Kome'ē ta'yn jande pe nde eremuwyr. Ko nema'e ke” aja imāi ta. Yman te Moise pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke Moise mupinim:

“Sawa'e jepy ke Tupāma'e ke. Aja pame katu te ima'e ke” aja mupinim.

²⁴ Pe, Jose ta ma'e ke me'ē oho tī. Ma'e ke jukwa, aja ipy'a ke juhyk. Tupā je'ēha ke Moise mupinim, aja Jose ta me'ē raho. Kuja me'ē raho. Mokōi pykahuran ta. Ame'ē nixói rahā, mokōi pykahuran ra'yr ta. Ame'ē ke jundéu awa tama'e pa'i pe me'ē raho. Ame'ē ke pa'i ta jukwa. Pe, hapy. Aja rahā Mari ipy'a juhyk katu, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

²⁵ Jesu ke Jose ta raho rahā, Jerusarē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simeā. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī.

Huwajan ta ngi jundéu awa ta ke amō mupoir ta. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke muwyr ta. Ame'ē angaha ke rehe Simeā harō ixo tī. Ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu tī.

²⁶⁻²⁸ Yman Tupā'ā mujekwa katu ipe:

—Nde eremanō ym ta rī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke rehe nde eresak ym rahā we, nde eremanō ym ta rī. Yman Tupā pandu: “Ihē amondo ta kȳ” aja riki. Ame'ē ke rehe nde eresak py ta kȳ — aja Simeā pe yman mujekwa.

Apo Simeā pe mujekwa tī:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe echo apo 'y — aja ipe.

A'erehe Simeā oho, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe. A'ep ta'yn ra'yr ke Jose ta werur. Yman Moise mupinim, aja Tupā ruwa kotoy raho, ame'ēja saka Jose ta werur. Arahā Simeā uhyk. Pe, usak. Pe, ta'yn ra'yr ke pyhyk. Ta'yn rer Jesu. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe Simeā pandu.

²⁹ Pandu tī:

—Sawa'e! Yman nde erepandu katu: “Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke rehe nde eresak ta kȳ” aja ihē pe. Aja uhyk apo 'y. Ihē asak 'y.

A'erehe ihē rury katu. Ajaha ihē amanō ta. Ihē riki nema'e misu.

³⁰ Ko ngā muhāha rehe ihē asak. Nde eremuwyr ame'ē ke rehe asak. Ihē atu asak katu.

³¹ Heta ngā usak ta ehe tī.

³² Nde rehe har amō awa ta pe a'e mujekwa ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe mujekwa ta.

Aja rahā, katu jundéu awa ta rehe har amō ta pandu ta tī. Jundéu awa ta nde kotyhar ta ke — aja Tupā pe Simeā pandu.

³³ Ta'yn rehe har Simeā pandu. Ame'ē rehe har Jose ta hendu rahā, jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja ipy'a pe ukwa ukwa u'am.

³⁴ Pe, Jose ta pe Simeā pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Kome'ē ta'yn rehe Tupā usak katu. A'e pandu: “Ihēma'e ko” aja. A'e uwyr, a'erehe heta jundéu awa ta ke kome'ē ta'yn muhā katu ta kȳ. Heta jundéu awa ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kȳ tī. “Tupāma'e ko” aja ngā ukwa tī. A'erehe heta ngā je'ē je'ē hū ta ehe har tī. Putar ym ta tī.

³⁵ Aja ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke amō ukwa ym. Anī. Ame'ē ke ngā pe kome'ē ta'yn mujekwa ta kȳ tī. A'erehe ngā je'ē je'ē hū ta ehe har.

—Mari! Ne rahā tī. A'e ke ngā mupyrrara ta tī, ame'ē ke rehe nde eresak ta tī, a'erehe nde ke mupyai ta kȳ tī — aja Mari pe Simeā pandu.

³⁶ A'ep amō kūjā ixo. Her An. Panue rajyr ke a'e. Ase ambyr rainō ke a'e. A'i te apo 'y. Awa po wajar mokōi warahy 'ar rahā, ixawa'e namō ixo.

³⁷ (Pe, ixawa'e manō.) Yman ixo te'e a'e 'y. Kuja, 84 warahy 'ar rahā, ixo te'e a'e 'y. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, Tupā namō pandu pandu katu. Ma'e u'oha ke hijar tī. (Aja ipy'a moī moī katu ehe tī.)

³⁸ A'ep Jose ta ixo. Arahā An uhyk. Pe, Tupā pe pandu:

—Ko nde eremuwyr ame'ē ke. Ihē asak ehe tī. Ne jō riki katu te me'ē ke — aja An.

Pe, amō ta ixo. Huwajan ta ngi Tupā mupoir ta. Jundéu awa ta ke mupoir ta. Ame'ē angaha ke rehe a'eta harō ixo. Ame'ē ta pe kuja An pandu tī:

—Ko uwyr 'y. Tupā muwyr ame'ē ke ko — aja a'eta pe.

³⁹ Tupā je'ēha ke Moise mupinim. Aja upa ma'e rahā, Ngariréi ywy pe Jose ta jywyr oho. Hekoha pe uhyk oho. Hekoha rer Nasare ok ta.

⁴⁰ Pe, ta'yn tiha oho ixo. Pyrātā oho ixo tī. Tupā riki usak katu ehe. Ukwa katu ma'e oho ixo tī.

Kurumī rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho

⁴¹ Warahy 'ar rahā pame katu te Jerusarē ok ta pe Jose ta oho. Jundéu awa ta imi'u matyriha rehe usak oho. Jundéu awa tama'e mi'u matyriha weraha rer Pasuko.

⁴² Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke Jesu. Arahā Pasuko 'ar uhyl oho tī. Ame'ē pe Jose ta oho tī. Aja te'eha a'eta oho.

⁴³ Pe, ngā mi'u matyriha upa rahā, hok pe a'eta jywyr wan oho. Jesu anī. Jerusarē ok ta pe a'e pyta we rī. Ame'ē ke Jose ta ukwa ym we rī.

⁴⁴ Johuha ta namō a'e ixo, aja Jose ta ukwha naī. A'erehe peteñ wera rahā, a'eta wata oho. Pe, ka'aruk kony rahā, ianam ta rupi Jose ta kekar kekar tipe oho. Ehe katu ame'ē ta rupi kekar kekar tipe oho tī.

⁴⁵ Anī. Mahem ym, a'erehe Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep kekar ixo tī.

⁴⁶ Pe, mokōi ukwer rahā, mahem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe usak ehe. Jundéu awa ta mu'eha ta namō Jesu wapyk uī. Mu'eha ta rehe hendu uī. Ame'ē ta pe pandu pandu uī tī.

⁴⁷ Jesu pandu rahā, ukwa katu te ha namō pandu. A'erehe upa hendu ehe ame'ē ta pandu:

—Mā! My kome'ē kurumī ma'e ukwa katuha ukwa my! — aja.

⁴⁸ Pe, Jose ta usak ehe rahā, ipy'a pe ukwa ukwa u'am tī.

—Mā! Myja a'e ukwa katu my! — aja ukwa.

Pe, imāi pandu ipe:

—Jesu! Ma'erehe ko te'e nde ereī my? Nde ke akekar axo rahā, nde rehe ihē apyai te axo. Nde pái aja tī — aja ipe.

⁴⁹ Pe, imāi ta pe Jesu pandu:

—Ma'ewā ok ta rupi ihē ke pekekār pexo my? Ihē pái keruhū rok pe ihē axo ta me'ē te'e, aja pekwa ta me'ē te'e — aja imāi ta pe Jesu.

⁵⁰ Anī. Ame'ē panduha rehe har imāi ta ukwa ym. (Tupā ra'yr a'e, aja imāi ta ukwa ym we rī, a'erehe Jesu panduha ke ukwa ym.)

⁵¹ Ajame'ē ke Nasare ok ta pe Jose ta namō kurumī ra'yr jywyr oho. Jose ta rehe hendu katu. Upa katu te ipy'a pe imāi moī. Haráy ym ta.

⁵² Pe, Jesu sawa'e oho. Ukwa katu ma'e oho ixo tī. Tupā usak katu ehe tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ukwa. Aja ngā ukwa tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ngā pandu Jesu rehe har tī.

3

*Juā mujahukihama'e panduha ke
(Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Juā 1.19-28)*

¹ Awa py wajar upa warahy 'ar rahā, Timbe kapitā keruhū. Ame'ē awa py wajar upa rahā, Juā pe ima'e je'ēha ke Tupā muwyr. Arahā Jundéi ywy pe Pon Pirat kapitā. Ngariréi ywy pe Ero kapitā tī. Imu Ituréi ywy pe kapitā a'e tī. Takoni ywy pe aja tī. Imu rer Siri. Ambiri ywy pe Risa kapitā a'e tī.

² Arahā Ana jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Kái pa'i keruhū a'e tī. Arahā awa nixói te ame'ē pe Juā ixo. Juā Sakari ra'yr ke a'e. Pe, ima'e je'ēha ke Tupā muwyr ipe.

³ A'erehe ame'ē ke ngā pe Juā pandu pandu oho. Y rymy'y rupi ok ta ihī ihī. Y rer Jondā. Ame'ē rupi Juā pandu pandu oho. Kuja ngā pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē ke pehijar apo'y. Pe, Tupā kony pehē py'a pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja rahā, pehē ke ihē amujahuk ta — aja ngā pe Juā.

⁴ Yman Tupā je'ēha ke Isai mupinim. Isai Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Ngā pe sawa'e pandu pandu u'am.

Awa nixói te ame'ē pe pandu pandu u'am.

Kuja: 'Kapitā keruhū uwyr tate rahā, pe ke amō mukatu. Aja pehē pexoha ke pemukatu tī.

Jandema'e sawa'e te uwyr ta, a'erehe pexoha pemukatu.

5 Pehu ke amō mujā rahā, ywy'ā ke mupe. Ywy typy ame'ē ke mutyryhem tī.

Pehu iapar rahā, mutatambyk tī. Ita heta rahā, jo'ok tī. Aja pehē tī. (Pehu ke mukatu, aja pexoha ke pemukatu tī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā kota pehē py'a pemuruwak.)

6 Ngā muhāha ke Tupā muwyr. Aja rahā, myja me'ē ngā ke Tupā muhā katu ta my.

Ame'ē ke upa ngā ukwa ta' aja awa nixói te ame'ē pe ngā pe pandu pandu." (Yman ame'ē Isai mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

7 Heta ngā Juā kota uhyk uwyr. Ok ta ngi uhyk uwyr ehe. Ngā pe Juā pandu:

—Mā! Mbói aja pehē. (Kupixa ke amō hapy rahā, mbói ujan oho.) Aja pehē tī. Tupā mupyraraha uhyk tate. Ame'ē ngi pehem tar katu tipe. (A'erehe mbói aja pejan tar katu tipe tī.) Pehē ke ihē amujahuk rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta, aja pekwaha naī. Aja amō pandu pehē pe naī.

8 Anī. Pexoha katu aja pemujekwa. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja pemujekwa ta. "Amarā riki jande ramūi, (a'erehe Tupā kota har ta ke jande. A'erehe jande ke Tupā mupyrara ym ta)" aja pekwaha naī. Anī. Pehem ym ta. Pesarahā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar rahā, kome'ē ita ngi Amarā rainō ta ke a'e muhem ta. Pehē ke ombor, pe, pehē renda ke pe amō muhem ta. (Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Putar rahā, je'eha rupi amō awa pyahu ame'ē ta ke a'e muhem katu ta. Hendu katu ehe ame'ē ta ke muhem katu, aja mujekwa katu.)

9 Ma'eywa'y jaxer rahā, ame'ē i'y ke amō mondok ta. Pe, ame'ē myra ke amō hapy riki. Pe, upa ukwái. Pesarahā! Ji riki hapo rake ihī. (Aja rahā, mondok tate. Aja rahā, ngā ke mupyrara tate, aja mujekwa katu) — aja Juā pandu ngā pe.

10 Pe, Juā pe amō ta pandu u'am: —Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja ngā.

11 Juā pandu:

—(Pexoha katu, aja pemujekwa.) A'erehe mokōi pehēma'e mundeha namō pexo rahā, ima'e ym te ame'ē pe peteī peme'ē katu. (Aja pep'y'a katuha ke pemujekwa.) Pehē mi'u heta rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu. (Aja pep'y'a katuha ke pemujekwa tī) — aja ngā pe pandu.

12 Pe, homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta uhyk uwyr ehe, Juā rehe. Ame'ē ta pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja ipe.

13 Juā pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo.) Kuja. Homa awa tama'e kapitā keruhū pandu, ame'ē jō ngā ngi tamatarer pep'yhyk katu. Amō we pep'yhyk ym te — aja tamatarer matyr ame'ē ta pe pandu.

14 Pe, sonda ta pandu ipe tī:

—Jande riki! Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja Juā pe.

A'e pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo tī.) Kuja. Penupā aja amō tama'e tamatarer pep'yhyk ym. Amō rehe har te'e pepandu ym. Te'e pepandu, aja amōma'e tamatarer ke pep'yhyk ym tī. Pehē pe tamatarer ke homa awa tama'e kapitā keruhū me'ē. Ame'ē namō jō pehē rury katu pexo — aja sonda ta pe Juā pandu.

15 Juā pandu katu, a'erehe ehe har ipy'a pe ngā ukwa ukwa u'am.

—Mā! A'e riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nahā my. Jahanā ame'ē ke my? Apo Juā pandu ta — aja ngā ukwaha naī.

16 Anī. Ngā pe Juā pandu katu:

—Ihē riki aja ym. Kirisutu ym ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke aja ym ihē. Y pe pehē ke ihē amujahuk. Amō uwyr ta ixo. Tupā'ā namō pehē ke mujahuk ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, pehē py'a rehe Tupā'ā muwyr ta, aja mujekwa katu.) Tata namō mujahuk ta tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'e mupyrara ta, aja mujekwa katu.) Ihē 'ar koty te we pyrātāha a'e. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē.

¹⁷ Urupen py'a ipo pe mukatak reko, aja ixo. Pe, ixurer ke peir tī. Ame'ē ke tata pe hapy indo. Ame'ē tata uwe ym te ame'ē ke. Pe, matyriha renda pe ahúi aja me'ē ke matyr ta. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e riki mutyryk tyryk ta. (Aja rahā ima'e te ame'ē ta ke inamō raho ta.) Henda pe matyr ta, ame'ēja saka. (Ima'e ym ame'ē ta ke mupyraraha renda pe mahy ta.) Ixurer hapy, ame'ēja saka. Tata keruhū a'ep ihī. Uwe ym te ame'ē — aja Juā pandu.

¹⁸ Aja me'ē pandu pandu hū ngā pe. —Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo — aja ngā pe. Myrandu katu ke pandu pandu tī.

¹⁹ Ero kapitā a'e. Pe, Juā je'ē je'ē hū ipe. Ero mu pete'e ixo. Ame'ē mu rakehar ke Ero pyhyk raho. Imu rakehar rer Erondi. Juā pandu ipe:

—Mā! Ne mu rakehar nde erepyhyk. Katu ym aja. Mā peja amō amō ma'e nde erekā'u te'eha ke ema'ema'e ym — aja Juā pandu Ero pe.

²⁰ Pe, i'ar koty te we Ero katu ym ame'ē ke ma'e. Kuja. Sonda ta pe a'e pandu.

—Kyndaha pe Juā ke pekynda per-aho — aja.

(A'erehe Juā ke sonda ta kynda raho.)

Jesu ke Juā mujahuk (Matéu 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹⁻²² Pe, kyndaha pe Juā ixo ym rahā we, heta ngā ke a'e mujahuk u'am. Arahā Jesu ke a'e mujahuk tī. Pe, Tupā namō Jesu pandu pandu

u'am rahā, ywa ngi Tupā'ā wyjy uwyr ehe. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe. Pe, ywa ngi panduha uwyr. Kuja:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Jesu pe.

Jesu ramūi ta ke (Matéu 1.1-17)

²³ Kuja, tirī ta (30) warahy 'ar tate nahā Jesu apo my. Kuja, 30 warahy 'ar aha oho nahā my. Arahā ngā ke a'e mu'e mu'e oho. A'e Jose ra'yr aja je ngā ukwa. Jose Eri ra'yr.

²⁴ Eri Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr. Rewi Maki ra'yr. Maki Janai ra'yr. Janai Jose ra'yr.

²⁵ Jose Matati ra'yr. Matati Amo ra'yr. Amo Naū ra'yr. Naū Eseri ra'yr. Eseri Nangai ra'yr.

²⁶ Nangai Mate ra'yr. Mate Matati ra'yr. Matati Seméi ra'yr. Seméi Jose ra'yr. Jose Jonda ra'yr.

²⁷ Jonda Joanā ra'yr. Joanā Hesa ra'yr. Hesa Soromambe ra'yr. Soromambe Sarati ra'yr. Sarati Neri ra'yr.

²⁸ Neri Meki ra'yr. Meki Andi ra'yr. Andi Kosā ra'yr. Kosā Emanā ra'yr. Emanā Ér ra'yr.

²⁹ Er Josue ra'yr. Josue Erie ra'yr. Erie Jorin ra'yr. Jorin Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr.

³⁰ Rewi Simeā ra'yr. Simeā Junda ra'yr. Junda Jose ra'yr. Jose Jonā ra'yr. Jonā Eriakī ra'yr.

³¹ Eriakī Merea ra'yr. Merea Men ra'yr. Men Matata ra'yr. Matata Natā ra'yr. Natā Ndawi ra'yr.

³² Ndawi Jese ra'yr. Jese Ombe ra'yr. Ombe Mboa ra'yr. Mboa Sar ra'yr. Sar Nasō ra'yr.

³³ Nasō Amina ra'yr. Amina Amī ra'yr. Amī Ani ra'yr. Ani Erō ra'yr. Erō Per ra'yr. Per Junda ra'yr.

³⁴ Junda Jako ra'yr. Jako Isak ra'yr. Isak Amarā ra'yr. Amarā Ter ra'yr. Ter Nakor ra'yr.

- ³⁵ Nakor Seru ra'yr. Seru Hangau ra'yr. Hangau Pare ra'yr. Pare Embe ra'yr. Embe Sa ra'yr.
- ³⁶ Sa Kainā ra'yr. Kainā Apaxa ra'yr. Apaxa Sen ra'yr. Sen Noe ra'yr. Noe Rame ra'yr.
- ³⁷ Rame Metusarē ra'yr. Metusarē Eno ra'yr. Eno Jare ra'yr. Jare Marere ra'yr. Marere Kainā ra'yr.
- ³⁸ Kainā Eno ra'yr. Eno Se ra'yr. Se Anā ra'yr. Anā Tupā mujā ame'ē ke a'e.

4

Jesu ke Satana manga tipe (Ājā ramūi a'e)
(Mateu 4.1-11; Mak 1.12-13; Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)

¹ Y rake ngi Jesu jywyr oho. Y rer Jondā. Oho rahā, ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu. Pe, awa nixói te ame'ē pe Jesu ke Tupā'ā muhyk raho.

² A'ep Jesu ixo. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē ke Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe manga manga tipe ixo. Kuja, 40 wera rahā, manga manga tipe. Arahā Jesu u'u ym te ma'e ke. A'erehe 40 weraha upa rahā, myahy te hū.

³ Pe, Satana pandu ipe:

—Tupā ra'yr nde. Aja rahā, kome'ē ita pe epandu. “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja epandu ipe — aja Jesu pe Satana pandu.

⁴ Jesu pandu:

—Anī. Apandu ym ta. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Marā ka ym imi'u namō jō amō ixoha” aja panduha ihī — aja Satana pe.

⁵ Pe, kome'ē ywy keruhū rupi heta te hū kapitā keruhū ta ixo. Amō amō ywy pe ixo. Upa katu te ame'ē ke pahar Jesu pe Satana mujesak. Ywate ngi mujesak.

⁶⁻⁷ Pe, pandu ipe:

—Upa ame'ē ta ihē rehe hendu katu. Ihēma'e ke. Tamatarer hū ame'ē rupi ihī tī. Upa ame'ē riki ihēma'e tī. Upa ihē pe amō muwyr ame'ē ke. Ihē aputar rahā, upa

ame'ē ke amō pe ihē ame'ē katu. Apo ihē rehe nde py'a nde eremoī moī rahā, upa katu te ame'ē ke nde pe ihē ame'ē ta kȳ. Upa katu te nema'e ta — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Anī. Katu ym aja. Nde rehe ihē py'a amoī moī ym te ta. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Tupā rehe jō nde py'a nde eremoī moī katu. A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jō ehendu katu” aja panduha ihī — aja Satana pe Jesu pandu.

⁹ Ajame'ē ke Jerusarē ok ta pe Jesu ke Satana muhyk raho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū kupe 'ar pe raho. (Ame'ē kupe ipe katu.) Ame'ē kupe rymy'y rehe muhyk raho. A'ejōhar ihī ame'ē pe muhyk raho. Iwyr koty upen te hū ame'ē ke ihī. Sorok katu hū riki. Pe, Jesu pe pandu:

—Tupā ra'yr nde. Aja rahā, sengi epor eho. Ywy rehe nde ere'ar erekwa rahā, ahy ym ta nde pe.

¹⁰ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ima'e je'ēha rahoha ta pe Tupā pandu ta: ‘Pepyhyk peho!’ aja riki. Aja nde rehe a'eta usak usak katu ta” aja panduha ihī. (A'erehe sengi nde erepor rahā, ahy ym ta nde pe.)

¹¹ —Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Nde po rehe a'eta pyhyk ta, a'erehe ita rehe nde pytukwa ym te ta” aja panduha ihī — aja Jesu pe Satana pandu.

¹² Pe, Jesu pandu ipe:

—Anī. Apor ym ta. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Tupā riki sawa'e te. A'e katuha ke mā peja te'e emanga ym” aja panduha ihī tī — aja ipe.

¹³ Upa ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē ke Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.) Upa manga manga tipe. Anī. Jesu ma'e ym te. Upa manga rahā, oho ingi, Jesu ngi. Yman atu uwyr ym ehe rī.

*Ngariréi ywy rupi Jesu pandu oho
(Matéu 4.12-17; Mak 1.14-15)*

14 Ajame'ẽ ke Ngariréi ywy pe Jesu jywyr oho. Tupā'āma'e pyrātāha namō jywyr oho. Upa ame'ẽ ywy rupi Jesu rehe har ngā ukwa ukwa.

15 Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uĩ ngā ke. "Peme'ẽ sawa'e katu" aja ehe har upa ngā pandu.

*Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym
(Matéu 13.53-58; Mak 6.1-6)*

16 Pe, Nasare ok ta pe Jesu jywyr oho. A'ep sawa'e ame'ẽ ke a'e. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jy'ariha renda pe ixe oho. Aja te'eha a'e ma'eha. Pe, Tupā je'eha ke pandu tar katu, a'erehe pu'am.

17 Pe, Isai mupinim ame'ẽ ke amō me'ẽ ipe. Isai ymanihar Tupā je'eha pandu ame'ẽ ke a'e. Pe, paper ke Jesu pirar rahā, kuja panduha ihī ame'ẽ rehe muhyk. Kuja:

18 "Ihē rehe Tupā katu usak, a'erehe ihē pe pandu: 'Ihēma'e ke nde' aja. Pe, I'ā ke ihē py'a rehe a'e moĩ katu tī.

A'erehe myrandu katu ke pyrara ixo ame'ẽ ta pe ihē apandu aho. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta marā ka ym hijariha. Kyndaha pe ixo, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta pe apandu aho.

Myja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar my, aja amujekwa aho. Jetehar te ke ukwa ym ame'ẽ ta eha ym te, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta pe jetehar te ke amujekwa aho tī.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe pyai amō. Myja ame'ẽ ke mukanim my, ame'ẽ ke ihē amujekwa aho tī.

19 Jundéu awa ta pe ihē apandu tī. 'Pehē ke jandema'e sawa'e te muhā katu ta' " aja panduha ihī.

20 Pe, paper pinim ame'ẽ ke Jesu maman. Pe, kapitā pe mujywyr rahā, wapyk. Mu'e ta. Upa jy'ariha renda pe ihī ame'ẽ ta usak katu ehe uĩ.

21 Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu: —Apo ramō Tupā je'eha ke ihē apandu. Aja panduha uhyk apo 'y. Pehendurahā! — aja ngā pe.

22 Hindu ehe rahā, upa ngā pandu: —Mā! Pandu katu te a'e. Mā! Katu tiki. Jose ra'yur peme'ẽ. Myja ukwa katuha ukwa my? (Jakwa ym) — aja ngā.

23 Jesu pandu:

—Amōma'e panduha ke ihē pe pepandu tar katu, aja akwa. Kuja: "Eí, paje! Nde juehe ejumukatu!" aja. Kuja ihē pe pepandu tar katu tī: "Kapana'ū ok ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e, aja jahendu. Aja se nde rekoha pe ema'ema'e tī" aja pepandu tar katu ihē pe tī. Anī. Aja ama'e ym ta se.

24 Ko apandu katu pehē pe. Tupā je'eha mujekwa ame'ẽ ke ima'e hekoha te pe har ta putar ym. Aja ihē tī. Se ihē ke peputar ym tī.

25 —Pehendu katurahā! Jetehar te ke. Yman te Eri ixo rahā, heta te hū jahy rahā, aman ukyr ym te riki. Warahy 'ar mahapyr rahā, amō ixu'a rupi rahā, aman ukyr ym te. A'erehe ame'ẽ ywy rupi myahy te hū ngā. Ngā mi'u nixói. Arahā jundéu awa tama'e ywy pe heta ixawa'e manō ame'ẽ ta ixo.

26 Pe, upa ame'ẽ ta pe Eri ke Tupā muwyr ym te. Amō awa tama'e ixawa'e manō ame'ẽ pe muwyr. Jundéu awa aja ym ame'ẽ pe muwyr. Sare ok ta pe har pe muwyr. Sare ok ta Sinō ywy rehe ihī. Ame'ẽ ixawa'e manō ame'ẽ pe jō Eri oho.

27 —Aja Erise tī. Yman te Erise Tupā je'eha pandu ame'ẽ ke a'e. A'e ixo rahā, jundéu awa tama'e ywy pe heta ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ixo. Pereran ma'e u'u hū ame'ẽ ta ke. Ame'ẽ ta ke a'e mukatu ym te. Amō awa sawa'e ke a'e mukatu. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ke mukatu. Her Namā. Si ywy pe har ke a'e. Ame'ẽ jō Erise mukatu — aja ngā pe Jesu pandu.

28 Ame'ẽ panduha ke rehe hendu rahā, upa katu te jy'ariha renda pe wapyk uĩ ame'ẽ ta parahy ehe, Jesu

rehe. Ame'ẽ ta rehe har Jesu pandu, aja ngã ukwa, a'erehe parahy ngã Jesu rehe.

²⁹ Pe, a'eta pu'am. Pe, Jesu ke ngã hykýi muhem raho. Ok ta ngi hykýi muhem raho. Ame'ẽ ok ta ywy'ã rake ih̄i. Ame'ẽ ywy'ã 'ar pe hykýi raho. Upen te'e hū ame'ẽ pe ombor ta tipe raho.

³⁰ An̄i. Heta ame'ẽ ta pyter rupi Jesu asa oho. Pe, wata oho ngã ngi.

Amō py'a rehe ājā ih̄i ame'ẽ ke Jesu mukatu
(Mak 1.21-28)

³¹ Pe, Kapana'ū ok ta pe Jesu oho. Ame'ẽ ok ta Ngariréi ywy rehe ih̄i. A'ep jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e mu'e ngã ke ixo.

³² Mu'e rahā, ukwa katu te ha namõ ngã ke mu'e, a'erehe ngã pandu: "Mā! Je'ēha te reko aja pandu katu! Mā!" aja riki.

³³ Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe amō sawa'e ih̄i. Ājā ipy'a rehe ih̄i ame'ẽ ke a'e. Hātā ame'ẽ pandu:

³⁴ —Éi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewā jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ih̄e akwa katu. Tupā ngi nde erejur ame'ẽ ke nde. Ima'e je'ēha ke nde erepandu erejur. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe, aja akwa katu — aja sawa'e pandu.

³⁵ Ājā pe Jesu pandu:

—Eje'ẽ ym! Sawa'e ngi ehem echo! — aja ipe.

Hetaha ruwa kota sawa'e ke ājā ityk inom. Pe, uhem oho ingi. Mahy ym ha namõ uhem oho.

³⁶ Pandu pandu ngã jupe:

—Mā! Katu tiki! Myja me'ẽ ame'ẽ panduha my? Hātā je'ēha rupi ājā pe pandu katu. Pe, sawa'e ngi ājā uhem oho. Pyrātāha namõ ājā ke muhem mondo tī — aja ngã jupe.

³⁷ Pe, ame'ẽ ywy rupi Jesu rehe har ngã pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu
(Matéu 8.14-15; Mak 1.29-31)

³⁸ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda ngi Jesu uhem oho. Pe, Simā rok pe ixe oho. Apo Simā pen ke haku hū ou. Pe, Jesu pe amō ta pandu oho: "Simā pen haku hū" aja.

³⁹ Pe, ixoty oho. Hake pu'am u'am rahā, pandu: "Eputu'u ipe" aja. Pahar hakuha maha oho ipe. Pahar pu'am. Pe, a'eta mi'u Simā pen me'ẽ me'ẽ a'eta pe.

Heta ngã ke Jesu mukatu
(Matéu 8.16-17; Mak 1.32-34)

⁴⁰ Pe, ptyun ramō te rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. (A'erehe jundéu awa ta wata katu apo 'y.) A'erehe Jesu kota ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke ngã raho raho. Ehe katu ame'ẽ ta upa ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke raho ipe tī. Pe, ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ākā rehe ipo ke Jesu mujar. Aja upa katu te mukatu.

⁴¹ Awa ta ngi ājā ta uhem oho tī. Ahem riki uhem oho. Kuja:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja Jesu rehe har.

A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e. Ame'ẽ ke upa ājā ta ukwa katu, a'erehe Jesu pandu:

—Ih̄e rehe har peje'ẽ ym — aja ājā ta pe.

Jundéi ywy rupi Jesu pandu oho
(Mak 1.35-39)

⁴² Pytuniwe te rahā, ok ta ngi Jesu uhem oho. Awa nixói te ame'ẽ renda pe oho. A'ep Tupā namõ pandu pandu. Pe, ngã kekar kekar ixo. "My ihon my?" aja ngã. Pe, mahem rahā, Jesu ke ngã mupyta tar katu. Pandu ipe:

—Se jande rekoha pe epyta katu exo — aja Jesu pe.

⁴³ A'e pandu:

—An̄i. Apyta ym ta. Amō ok ta rupi myrandu katu ih̄e apandu ta me'ẽ te'e oho. Ame'ẽ rehe ih̄e ke Tupā muwyr. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, a'erehe pyai. A'erehe ame'ẽ ke hijar. Pe, Tupā kota ipy'a muruwak rahā: "Ih̄e kotyhar ke nde" aja Tupā pandu ta. Aja a'e putar. Ame'ẽ myrandu

katu ke ihē apandu ta aho – aja ngā pe Jesu pandu.

⁴⁴ A'erehe pandu pandu oho. Jundéi ywy rupi heta jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ẽ rupi pandu pandu oho.

5

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar (Matéu 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Amō wera rahā, ypa rake Jesu mu'e u'am. Ypa rer Jenesare. (Mokōi her: "Ngariréi" aja ngā ipe tī.) Pe, heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Tupā je'eha ke a'eta hindu tar katu, a'erehe ixoty ngā jy'ar uwyr. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho.

² A'ep y rymy'y rehe mokōi jarusu keruhū rehe Jesu usak. Y rymy'y rehe musosok ame'ẽ ke rehe usak. Ame'ẽ ke pira pyhykiha ta hijar oho. Pe, kyhapari ke a'eta kutuk u'am.

³ Peteñhar jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Simāma'e pe opor oho. Pe, Simā pe pandu:

—Y koty esosok we rī – aja Jesu.

Upa sosok rahā, Jesu wapyk. Pe, heta ame'ẽ ta ke mu'e uī.

⁴ Upa mu'e rahā, pandu:

—Simā! Apo jarusu keruhū ke y typyha koty esosok we. Nde namō ixo ame'ẽ ta namō kyhapari embor emondo, y pe. Pira pepyhyk – aja Jesu ipe.

⁵ Simā pandu:

—Sa'e! Pytun rahā jande jamanga hū jaxo tipe. Aja te'e xu'em oho. Japyhyk ym te riki jande. Ko nde erepandu, a'erehe kyhapari ke jambor ta tī – aja Jesu pe.

⁶ Pe, kyhapari ke a'eta ombor indo. Pe, māte hū te'e pira ke 'y. Kyhapari ke musak tate.

⁷ A'erehe ehe katu ame'ẽ ta pe Simā ta pukái. Amō jarusu keruhū pe ehe katu ame'ẽ ta i'āi.

—Pahar pira rehe pejur! – aja.

Ixoty a'eta oho. Mokōi jarusu keruhū ke mutyryhem. Tate mupypyk indo.

⁸ Ame'ẽ pira hetaha rehe Simā usak rahā, Jesu ruwa koty wapyk. Ipynarāi

pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohī aja mujekwa) Pe, pandu:

—Sawa'e! Nde riki katu te me'ẽ ke. Ma'e nde erekā'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe. Ihē anī. Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e ame'ẽ ke ihē. A'erehe ihē ruxī ihē. A'erehe ihē ngi echo – aja Jesu pe Simā pandu.

⁹ Māte hū pira ke Simā ta pyhyk, a'erehe: "Mā!" aja Simā ta. Inamō ixo ame'ẽ ta aja tī. "Mā!" aja tī.

¹⁰ Simā rehe katu ame'ẽ ta aja tī. Her Tian. Imu rer Juā. Ame'ẽ mokōi Semende ra'yr. "Mā!" aja a'eta tī. Pe, Simā pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke ihē amu'e ta. A'erehe amō ta py'a ke Tupā koty pemuruwak ta pexo kȳ. (Pira pepyhyk, ame'ẽja saka.) Pekyje ym. (Ihē namō peho) – aja.

¹¹ Pe, jarusu keruhū ke y rymy'y rehe Simā ta muhyk raho. Y ngi kyhapari ke hykýi muhem rahā, upa katu te Simā ta hijar oho. Pe, Jesu namō a'eta oho.

Pereran ma'e u'u hū ame'ẽ ke Jesu mukatu (Matéu 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹² Amō wera rahā, amō ok ta pe Jesu ixo. A'ep amō sawa'e ixo. Pereran ma'e u'u hū ame'ẽ ke namō a'e ixo. (A'erehe amō ta rake uhyk ym ame'ẽ ke a'e.) Pe, Jesu rehe usak rahā, Jesu ruwa koty wapyk oho. Ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohī, a'erehe hindu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu katu aja akwa – aja Jesu pe.

¹³ Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke mujar. Pandu ipe:

—Hā! Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y – aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hū ame'ẽ ke pahar upa ka'ẽ oho ipe.

¹⁴ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ame'ẽ ke amō ta pe epandu ym. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty echo. Ejumujesak nde juehe har ipe. Nde rehe usak katu ta. "Nde katu"

aja pandu ta. Pe, Moise mupinim aja ma'e ke pa'i pe eme'ẽ. Ame'ẽ ke a'e hapy ta Tupā pe, ame'ẽ ja saka. Aja rahā, upa ka'ẽ oho nde pe aja ngā pe nde eremujekwa ta – aja sawa'e pe.

¹⁵ Jesu mukatu, ame'ẽ rehe har ngā pandu pandu oho. Pe, heta ngā jy'ar ixoty. Ima'e panduha rehe a'eta hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta uwyr tī.

¹⁶ Anī. Heta ame'ẽ ta ke Jesu hijar oho. Awa nixói te ame'ẽ pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu.

Upa jupyrātā rātā ame'ẽ ke Jesu mukatu
(Matéu 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Amō wera rahā, ngā ke Jesu mu'e mu'e uī. A'ep parise ta ihī tī. Moise je'ẽha ke mu'e ame'ẽ ta ihī tī. Ok ta pame katu te ngi a'eta uhyk uwyr ehe. Ngariréi ywy rehe ok ta ihī, ame'ẽ ngi uhyk uwyr ehe. Jundéi ywy rehe ok ta ihī, ame'ẽ ngi uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ehe tī. Tupāma'e pyrātāha ihī katu ehe, Jesu rehe. A'erehe ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu hū.

¹⁸ Pe, upa jupyrātā rātā ame'ẽ ke amō sawa'e ta hupir werur reko. Kyha aja me'ẽ pe a'eta werur reko. Jesu ruwa koky a'eta mou tar katu raho. A'erehe hok pe a'eta ixe tar katu.

¹⁹ Heta te hū ame'ẽ ta i'āi, a'erehe marā ka ym ixeha. A'erehe ok kupe 'ar pe upa jupyrātā rātā ame'ẽ ke a'eta hupir raho. (Ame'ẽ ok kupe ipe katu.) Pe, jupryka ke jo'ok. Ame'ẽ rupi upa jupyrātā rātā ame'ẽ ke mujy mondo. Kyha aja me'ẽ pe mujy mondo, tupa-ham rehe. Ngā pyter pe mou. Jesu rake mou.

²⁰ Amō ke Jesu mukatu, ame'ẽ rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ẽ ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ẽ pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu – aja Jesu ipe.

²¹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'ẽha ke mu'e ame'ẽ ta namō pandu pandu a'eta jupe. Kuja:

—Mā! Amō pe Tupā jō riki pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja. Aja me'ẽ Jesu pandu rahā, katu ym riki. Awa te'e Jesu. A'erehe peme'ẽ riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja – aja a'eta jupe.

²² Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ẽ ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Aja ym pekwa pekwa pei.

²³ Myja me'ẽ riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ẽ ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ẽ rehe usak awa.)

²⁴ Pesarahā! Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ke rehe mujywyr katu, aja pekwaha tī. Apo ihē tī. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke ihē, aja amujekwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e. Ame'ẽ ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ẽ ke pekwa ta apo – aja Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrātā rātā ame'ẽ pe a'ete pandu:

—Apandu nde pe! Epu'am! Nde kyha aja me'ẽ ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr eho inamō – aja Jesu.

²⁵ Pe, heta ame'ẽ ta usak uī ehe rahā, pahar sawa'e pu'am. Kyha aja me'ẽ pe nino, ame'ẽ ke mupu'a. Ame'ẽ ke hok pe raho. Oho ixo rahā, Tupā pe pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke – aja sawa'e pandu oho ixo.

²⁶ Ame'ẽ rehe ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu tiki! – aja.

Pe, Tupā rehe har katu ngā pandu tī:

—Mā! A'eramō marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'e katu, ame'ẽ ke rehe jasak katu. Mā! – aja ngā pandu.

(Arahā Jesu Tupā tī, aja ngā pe mujekwa katu.)

"Ihē namō ejur" aja Rewi pe Jesu pandu
(Matéu 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Ajame'ẽ ke ok ta ngi Jesu uhem oho. Pe, amō sawa'e rehe usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ẽ ke a'e. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ẽ ke a'e.) Her Rewi. (Amō her: "Matéu" aja.) Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō echo 'y – aja Rewi pe.

²⁸ A'e pu'am. Upa katu te hijar oho. Pe, Jesu namō oho.

²⁹ Hok pe jywyr rahā, Jesu pe imi'u ke Rewi moñ hū. Amō heta tamatarer matyr ame'ẽ ta wapyk uī tī. Heta amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta wapyk uī tī.

³⁰ Parise ta amō ta ihī tī. Moise je'eha ke mu'e ame'ẽ ta amō ta tī. Wapyk uī tī. Parise ta kotyhar ta ke a'eta. Upa ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū. Jesu namō jumu'e ixo ame'ẽ ta namō a'eta je'ẽ je'ẽ hū. Kuja a'eta pandu:

—Ma'ewā ame'ẽ sawa'e ta jaxer ame'ẽ ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer matyr ame'ẽ ta namō aja tī. U'u a'eta namō tī. Katu ym aja – aja parise ta je'ẽ je'ẽ hū.

³¹ Ame'ẽ ke rehe Jesu hendu rahā, pandu ngā pe:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ẽ ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu jupe, ame'ẽ ta anī. Ihē rehe uhyk ym.)

³² Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe ame'ẽ ta pe kuja ihē apandu ym: "Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo" aja. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja ukwa ame'ẽ ta pe kuja ihē apandu katu: "Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo" aja riki – aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'aha ke hijar ame'ẽ rehe har
(Matéu 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Amō ta Jesu pe pandu:

—Juā namō jumu'e ixo ame'ẽ ta ma'e u'aha ke hijar hijar ixo. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Tupā namō a'eta pandu pandu tī. Parise ta namō jumu'e ixo ame'ẽ ta aja tī. Ma'e u'aha ke hijar hijar tī. Ne namō jumu'e ixo ame'ẽ ta aja ym riki. Ma'e ke a'eta u'u katu ixo. Hijar ym. Ma'erehe my? – aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, ngā mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ẽ pe oho ame'ẽ ta ma'e u'aha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'aha ke hijar ym.

³⁵ Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'aha ke a'eta hijar ym. Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jumu'eha ta upa ma'e u'aha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta) – aja Jesu pandu.

³⁶ Myja me'ẽ ymanihar ke my, ame'ẽ ke Jesu pandu tī:

—Kamixa ymanihar sorok rahā, kamixa pyahu mondok, ame'ẽ kurer ke amō mujar ym ehe. Mondok rahā, kamixa pyahu ame'ẽ ke mujaxer ta. Pe, ixurer ke kamixa ymanihar rehe katu ym tī.

³⁷ Kawī mupupur ramō ame'ẽ ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'ẽ pe purakar rahā, mupupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, kawī jyhen ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī.

³⁸ Pesarahā! Kawī mupupur ramō ame'ẽ ke hyru katu ame'ẽ pe amō purakar rahā, katu ta tiki. (Aja rahā, kawī jyhen ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī.)

³⁹ Kawī iro ame'ẽ ke amō u'u rahā, kawī mupupur ramō ame'ẽ ke u'u tar ym. "Iro ame'ẽ ke katu te" aja pandu – aja Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. Kawī mupupur ramō, ame'ẽja saka

ame'ẽ. Kamixa pyahu, ame'ẽja saka ame'ẽ tĩ. A'erehe parise ta mu'e, aja ixoha namõ marã ka ym muparaha. Hyru ymanihar, aja saka. Kamixa ymanihar, aja saka tĩ, aja Jesu mujekwa.)

6

Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rehe har

(Matéu 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, ahúi aja me'ẽ ty rupi Jesu wata oho ixo, jumu'eha ta namõ. Pe, ame'ẽ ke jumu'eha ta amõ amõ po'ok ixo. (Ame'ẽ ke ipo pe kamyrik. Aja pirer ke ombor. Upa ombor rahã, ame'ẽ ke u'u.)

² Pe, amõ parise ta a'ep ixo. Ame'ẽ ta pandu:

—Anĩ. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahã, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ẽha rehe panduha ihĩ — aja parise ta pandu.

³ (Amõ rehe pyrara usak ta me'ẽ te'e, aja Jesu mujekwa tar katu,) a'erehe a'e pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamõ ixo ame'ẽ ta aja tĩ. Myahy te tĩ. Ame'ẽ ta ma'eha ke Tupã je'ẽha rehe pesak riki.

⁴ Ma'e u'u ame'ẽ ke nixói te rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe a'e ixe oho. Pe, mbeju a'ep ihĩ. Ame'ẽ ke u'u. Inamõ ixo ame'ẽ ta pe me'ẽ tĩ. A'eta u'u tĩ. Ame'ẽ mbeju ke Tupã ruwa koty pa'ihu moĩ, ame'ẽja saka. Pa'i ta jõ ame'ẽ ke u'u katu. Amõ ta u'u rahã, anĩ. (Ndawi ta pa'i ta ym.) A'erehe Ndawi ta u'u rahã, katu ym ta tipe. (Aja Moise je'ẽha rehe hendu ym) — aja Jesu pandu.

⁵ A'e pandu tĩ:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, ma'e ke amõ ma'e, ame'ẽ ke ihẽ riki apandu katu. Tupã je'ẽha rupi ajur ame'ẽ ke ko ihẽ. Awa ihẽ tĩ — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ẽ ke Jesu mukatu
(Matéu 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Amõ jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho. A'ep ngã ke a'e mu'e uĩ. A'ep amõ sawa'e ihĩ. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ẽ ke a'e. Ijywa katu kotyhar ipo ke upa te'e jupu'a.

⁷ A'ep Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta amõ ihĩ tĩ. Parise ta amõ ihĩ tĩ. Jesu rehe a'eta usak katu uĩ. Putu'uha 'ar rahã, ma'e ahy ixo ame'ẽ ke Jesu mukatu ta my? Mukatu rahã, pandu ta ipe: “Mã! Katu ym nde erema'e. Putu'uha 'ar rahã, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e, ame'ẽja saka.) Jundéu awa ta je'ẽha rehe nde erenhendu ym. Katu ym aja” aja Jesu pe a'eta pandu ta. A'erehe a'eta usak katu ehe uĩ, Jesu rehe.

⁸ Ame'ẽ ta ipy'a pe ukwa ukwa uĩ, ame'ẽ ke Jesu ukwa katu. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'ẽ pe pandu:

—Epu'am! Se heta ame'ẽ ta pyter pe ejur! — aja riki.

Sawa'e pu'am. Heta ame'ẽ ta pyter pe pu'am oho.

⁹ Pe, ngã pe Jesu pandu:

—Ihẽ pe pepandurahã! Putu'uha 'ar rahã, myja jundéu awa je'ẽha mujekwa my? Myja riki katu my? Ko amõ ta rehe amõ pyrara usak rahã, katu my? Ko mai rahã, katu my? Ko amõ ta ke jukwa rahã, katu my? Ko jukwaha ke muputu'u rahã, katu my? Myja katu my? Pepandurahã! — aja ngã pe pandu.

¹⁰ Pe, ngã rehe juramã usak. Pandu ym awa. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'ẽ pe pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja.

Ipo ke sawa'e pirar rahã, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tĩ. Upa katu.

¹¹ Ame'ẽ ke rehe usak rahã, parise ta parahy te ehe, Jesu rehe. Jundéu awa je'ẽha rehe hendu ym, aja ukwaha naĩ, a'erehe parahy. Pandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa — aja parise ta pandu pandu a'eta jupe.

*Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar
(Matéu 10.1-4; Mak 3.13-19)*

¹² Amō ptyun ramō rahā, ywy'ā rehe jeje te Jesu jupir oho. A'ep Tupā namō pandu pandu u'am. Aja te'e xu'em oho.

¹³ Wera rahā, jumu'eha ta ke mujy'ar. Ame'ē ta ngi har awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ē ta pe pandu:

—Pehē riki ihē amondo ta ame'ē ta ke apo 'y — aja.

¹⁴ Ame'ē ta rer kuja. Ko Simā. Amō her moī ehe. "Petu" aja her moī ehe. Ko Andere amō tī. Simā mu a'e. Tian amō tī. Ko Juā amō tī. Tian mu a'e. Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī.

¹⁵ Amō Matéu tī. Amō Tome tī. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Simā tī. Sero aja amō ta ipe tī. ("Sero" aja pandu rahā, jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem, aja mujekwa.)

¹⁶ Amō Jun tī. Tian ra'yr a'e. Ko Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

Ngā ke Jesu mu'e. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

(Matéu 4.23-25)

¹⁷ Pe, ame'ē ta namō ywy'ā ngi wyjy oho. Ywy ipe katu ame'ē pe a'eta uhyk. Amō jumu'eha ta heta a'ep ixo tī. A'ep Jundéi ywy ngi uhyk uwyr ame'ē ta heta ixo tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Heta ixo tī. Tir ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Sinō ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Heta ixo tī. Sinō ok ta y ramūi rake ihī. Tir ok ta aja tī. Y ramūi rake ihī tī.

¹⁸ Jesu pandu ame'ē ke rehe johu ngā hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu, ame'ē ke rehe johu ngā uhyk uwyr tī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Ame'ē ta ke a'e mukatu tī.

¹⁹ Ima'e pyrātāha namō ngā ke mukatu hū. A'erehe upa ngā ipo ke

mujar tar katu ehe. Mujar ehe rahā, upa katu oho ipe.

Huryha rehe har. Pyaiha rehe har tī.

(Matéu 5.1-12)

²⁰ Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pandu:

—“Tupā rehe har jakwa ym jande” aja pekwa ame'ē ta mā peja pehē rury katu pe'am.

Ixotyhar ta aja pemuruwak ta. Pe, inamō pexo ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pe'am.

²¹ Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te rahā, mā peja pehē rury katu pe'am. Upa peputar ame'ē ke Tupā muwyr katu ta.

Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pejixi'u apo. Ame'ē ke Tupā pe pepandu. Aja rahā, mā peja pehē rury katu ta pe'am. Pepuka ta tī. Tupā ipy'a jywyr ta pehē rehe, a'erehe pehē rury katu pe'am.

²²⁻²³ —Mā! Pehē rury katu pehē. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe amō ta parahy. Pehē ke putar ym tī. Pehē rehe juru ai ngā tī. "Peme'ē ta jaxer ai" aja pehē rehe har pandu naī tī. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe upa aja ta. Aja rahā, pehē rury katu pexo. Pehē ruryha namō pepor pepor pexo. Pehē aja ymani-har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke pehē ramūi ta mupyrara tī. Aja pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa pe pehēma'e hū ta, a'erehe pehē rury katu pe'am.

²⁴ —Apo pehēma'e hū namō pexo, a'erehe pehē rury katu pe'am. Mā! I'i atu we rahā, pepyai ta. (Amō ta rehe pekyty'ym.) A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta.

²⁵ “Ma'e ke japutar ym te apo. Upa katu te jandema'e kohī apo, a'erehe Tupā ke japutar ym” aja pepandu ame'ē ta. Mā! Tupā koty pehēma'e nixói te ta.

Myahy te hū, aja saka nixói te ta. Mā! Tupā mupyrara hū ta pehē ke.

“Upa katu te jandema'e kohī, a'erehe Tupā ke japutar ym” aja apo pepuka puka ame'ẽ ta. Mā! Pepyai ta. I'i atu we rahā, pejixi'u hū ta. Tupā mupyrara ta, a'erehe pejixi'u hū ta.

²⁶ —Yman Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran rehe har amō ta pandu: “Katu peme'ẽ ta” aja naī. Te'e riki. A'engi Tupā mupyrara hū riki. A'erehe: “Mā! Katu peme'ẽ ta” aja pehē rehe har pandu naī rahā, mā pepyai pe'am. Ymanihar ta aja Tupā mupyrara ta my tī — aja Jesu pandu.

Huwajan ta rehe ipy'a katu
(Matéu 5.38-48; Matéu 7.12; Ruk 23.34; At 7.60; Hom 12.17-21)

²⁷ A'e pandu tī:

—Ihē rehe hendu ame'ẽ ta pe ihē apandu katu. Pehē ruwajan ta rehe pepy'a katu. Pehē rehe parahy ame'ẽ ta rehe pepy'a katu tī.

²⁸ “Mā peja pehē ke Tupā mahy” aja pandu ame'ẽ ta pe kuja pepandu: “Mā peja pehē rehe Tupā usak katu” aja ipe. Pehē ke mahy ame'ẽ ta rehe har Tupā namō pepandu katu. (“Mā peja esak katu ehe” aja Tupā namō pepandu.)

²⁹ Nde ruwa amō nupā rahā, aja emujywyr ym ipe tī. Mā peja nde ruwa wajar a'e nupā tī. Nema'e kamixa ke amō raho rahā, mā peja nema'e xirur raho tī.

³⁰ “Nema'e aputar” aja nde pe amō pandu rahā, ame'ẽ ke eme'ẽ ipe. Nema'e ke amō pyhyk rahā, ame'ẽ mujywriha ke epandu ym ipe.

³¹ Pehē pe ma'e ke amō ta ma'ema'e katu, ame'ẽ ke peputar. Aja pemujywyr ipe tī. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e ngā pe tī.

³²⁻³⁵ —Pehē rehe ipy'a katu ame'ẽ ta rehe jō pepy'a katu rahā: “Mā! Peme'ẽ katu ame'ẽ ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym. Pesarahā! Jaxer ame'ẽ ta aja tī. Ipy'a katu ehe ame'ẽ ta rehe jō ipy'a katu tī. (Mā! Pehē

ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'ẽ te'e tī.)

—Pe, pehē pe ma'e katu ame'ẽ ke ma'e. Ame'ẽ ta rehe jō pepy'a katu rahā! “Mā! Peme'ẽ katu ame'ẽ ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym tī. Pesarahā! Jaxer ame'ẽ ta aja tī. Ma'e katu ame'ẽ ke ma'e katu. Ame'ẽ ta rehe jō ipy'a katu tī. (Mā! Pehē ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'ẽ te'e tī.)

—Amō ta pe tamatarer pemupyta rahā, ame'ẽ ke pehē pe mujywyr ta, aja pekwa. A'erehe ame'ẽ ta pe pemupyta katu. Aja rahā: “Mā! Peme'ẽ katu ame'ẽ ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym. Pesarahā! Jaxer ame'ẽ ta aja tī. Aja mupyta tī. Juja katu te mujywyr tī, aja ukwa. Aja ym pehē! (Pehē ruwajan rehe pepy'a katu.) Ame'ẽ ta rehe pesak katu tī. Tamatarer ke pemupyta katu. Mujywriha ke peputar ym pexo. Aja rahā Tupā koty nema'e heta te hū ta. “Tupā ra'yr ta” aja ta pexo. Tupā riki ywatehar te ke a'e. Upa ngā rehe katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja pandu ym ame'ẽ ta rehe a'e usak katu tī. Jaxer ame'ẽ ta rehe aja tī. Usak katu tī. Upa ngā rehe aja tī. Usak katu tī. Aja Tupā.

³⁶ Pehē rehe pehē pái keruhū pyrara usak. Aja amō ta rehe pepyrara pesak tī — aja Jesu pandu.

Katu ym nde” aja amō rehe har epandu ym
(Matéu 7.1-5; Hom 2.1-3)

³⁷ A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'ẽ ta katu ym” aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Kuja amō ta rehe har kapitā pe pepandu ym: “Peme'ẽ riki katu ym. A'erehe emahy” aja pepandu ym. Pepandu ym rahā, aja pehē rehe har Tupā pandu ym ta tī. “Katu ym pehē” aja a'e pandu ym ta tī.

—Amō rehe peparahy rahā, pehē py'a pemujywyr katu ehe. Aja rahā,

pehē katu ym rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr katu ta tī.

³⁸—Amō ta pe ma'e ke peme'ē katu. Aja rahā, pehē pe ma'e ke Tupā me'ē katu ta tī. Tyryhem aja pehē pe muwyr ta. Jetehar te ke! I'ar koty te we muwyr ta, pehē pe. Myja me'ē amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja Jesu pandu.

³⁹ Myja me'ē eha ym te ame'ē my, ame'ē ke jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Mokōi eha ym te ame'ē ta ixo rahā, marā ka ym jumokōi wataha. Ipo rehe a'eta jupyhyk wata oho rahā, janam ha pe te'e mokōi oho ta. (Aja eha ym te aja ym pehē tī. Jetehar te ke pejumu'e katu rahā, ame'ē ke amō ta pe pemu'e katu ta. Janam ha aja pejawy ym ta.)

⁴⁰ Jumu'eha riki mu'eha aja ym. Mu'eha 'ar koty te we ukwa ym. Pe, upa katu te jumu'eha rahā, mu'eha aja a'e tī. Ukwa katu ta tī.

⁴¹—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ē rehe nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, māte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym aja.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa py exo.

⁴²—Kuja ne mu pe epandu my: “Éi! Sa'e! Nde reha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta” aja. (Aja rahā, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'ē ke mā peja ehijar” aja nde erepandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhū ihī. (Aja rahā, māte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'e.)

—Mā! Mokōi nde erekwaha namō nde erexo. Nde reha ngi myra keruhū ke ejujo'ok py. (Aja rahā, māte hū nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Pe, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erepandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha

nde erema'eha ke ehijar” aja nde erepandu katu) — aja Jesu pandu.

I'a rehe har

(Matéu 7.16-20; Matéu 12.33-35)

⁴³ A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y hury katu rahā, i'a katu riki. Pe, ma'eywa'y hury ym rahā, i'a ym.

⁴⁴ I'a katu rahā, ma'eywa'y rehe har amō ukwa katu ta. (Ma'eywa'y hury katu, aja ukwa katu ta.) Pesarahā! Juruwe'y ngi akaju ke amō po'ok ym te. Japekā'y ngi waja ke amō po'ok ym te tī.

⁴⁵ Aja amō tī. I'a aja amō rehe har amō ta ukwa katu tī. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja amō ta ukwa. (I'a katu, ame'ēja saka.) Jaxer ame'ē ke amō ma'e rahā, sawa'e katu ym ame'ē ke a'e, aja amō ta ukwa. (I'a ym, ame'ēja saka.) Ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō pandu. A'erehe i'a ym aja: “Katu ym a'e” aja ehe har ukwa katu awa — aja Jesu pandu.

Ok mujāha rehe har

(Matéu 7.24-27)

⁴⁶ A'e pandu tī:

—Ihē pe nde erepandu: “Éi! Sawa'e! Nde katu!” aja. Mā! Aja panduha jō. Anī. Ihē apandu ame'ē ke rehe nde erehendu ym rahā, katu ym aja.

⁴⁷ Ihē rehe amō uhyk. Pe, ihē je'ēha rehe amō hendu katu. Pe, aja ma'ema'e. Esarahā! Ehe har ihē amujekwa ta pehē pe.

⁴⁸ Ok ke mujā a'e. Kuja y rake mujā. Ywykwar yypyp pykūi katu. Itahu rehe uhyk oho. Ame'ē 'ar pe ok pyter ke jytyka. Ok pyter ke hātā jytyka. Pe, y tiha rahā, ok ke u'ar ym. Ok pyter hātā jytyka, a'erehe y ombor ym.

⁴⁹—Amō anī. Ihē je'ēha rehe amō hendu tipe. Pe, aja a'e ma'e ym. Ame'ē riki amō koty ok ke mujā. Kuja, y rake mujā tī. Ok pyter ke hātā ym jytyka. Pe, y tiha rahā, upa munde raho. Pahar ok ke y ombor oho. Tū! Mā! Tyapu hū! — aja Jesu pandu.

7

*Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu
(Matéu 8.5-13)*

¹ Upa aja me'ẽ ngã pe Jesu pandu rahã, a'engi oho. Kapana'ũ ok ta pe oho.

² A'ep amõ sawa'e ixo. Homa awa ke a'e. (Jundéu awa ym a'e.) Sonda tama'e kapitã ke a'e tĩ. Ima'e miasu ahy ixo. Ame'ẽ riki amõ miasu 'ar koky te we katu ame'ẽ ke ipe. Manõ tate a'e.

³ Pe, Jesu uwyricha rehe har kapitã ukwa rahã, jundéu awa tamûi ta ke ixoty a'e mondo. Tamûi ta pe pandu:

—“Ihëma'e miasu ke emukatu ejur. Pahar ejur” aja Jesu pe peme'u peho — aja tamûi ta pe kapitã pandu.

A'erehe tamûi ta oho.

⁴ Jesu rehe uhyk rahã, pandu ipe:

—Sa'e! Kapitã panduha ke nde erema'e rahã, katu ta tiki.

⁵ Jundéu awa ta rehe a'e ipy'a katu. Jandema'e jy'ariha renda ke a'e riki mujã tĩ — aja Jesu pe.

⁶ Tamûi ta pandu, a'erehe a'eta namõ Jesu oho. Kapitã rok pe uhyk tate rahã, ixoty ehe katu ame'ẽ ta ke kapitã mondo tĩ. Kapitã je'ëha ke a'eta raho. Kuja Jesu pe kapitã rehe katu ame'ẽ ta pandu oho:

—Sa'e! Ehendurahã! Kuja kapitã pandu: “Ihë rok pe nde erexe rahã, ihë ruxi riki. Amõ awa ihë. Nde aja jundéu awa ym ihë tĩ.

⁷ A'erehe nde koky ihë atu aho ym tĩ. Esarahã! Epandu jõ! Pe, ihëma'e miasu katu ta oho.

⁸ Akwa katu ihë. Ihëma'e kapitã je'ëha rehe ihë ahendu katu tĩ. Pe, ihë je'ëha rehe amõ sonda ta hendu katu tĩ. Amõ pe ihë apandu: ‘Eho! aja. Pe, pahar a'e oho. Amõ pe ihë apandu: ‘Ejur se!’ aja. Pe, pahar a'e uwyr. Ihëma'e miasu pe ihë apandu: ‘Eparaky eho!’ aja. Pe, a'e paraky oho. A'erehe paite nde erepandu rahã, se ihëma'e miasu katu ta, aja akwa katu” — aja Jesu pe pandu.

⁹ Ame'ẽ ke Jesu hendu rahã: “Mã! Katu tiki!” aja ukwa. Uwak rahã,

haikwer rupi uwyr ame'ẽ ta pe pandu:

—Mã! Sonda tama'e kapitã jurujar katu te ihë rehe. Ihë apandu pehẽ pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihë rehe. Amõ ywy pe nixói. Jundéu awa tama'e ywy pe nixói tĩ. A'eramõ akwa — aja Jesu pandu.

Arahã mukatuha ke pandu. Pe, kapitãma'e miasu katu oho.

¹⁰ Sonda tama'e kapitã rok pe ehe katu ame'ẽ ta jõ jywyr oho rahã, kapitãma'e miasu katu aja a'eta usak.

Ixawa'e manõ ame'ẽ membyr ke Jesu mukwera

¹¹ Ku'ẽ rahã har pe we Naï ok ta pe Jesu oho. Inamõ jumu'e ixo ame'ẽ ta oho tĩ. Inamõ heta ngã oho tĩ.

¹² Ok ta kurar rukwen rehe uhyk tate rahã, ok ta ngi heta uhem uwyr ixo. Manõ ame'ẽ ke jptym ta raho reko tĩ. Ixawa'e manõ ame'ẽ membyr ke a'e. Peteihar ke a'e. Heta ok ta pe har ta kũjã namõ uwyr ixo.

¹³ Usak ehe rahã, pyrara Jesu usak ehe, ixawa'e manõ ame'ẽ ke rehe. Pandu ipe:

—Ejixi'u ym! — aja kũjã pe.

¹⁴ Pe, kaixã koky oho. Ipo ke mujar ehe rahã, sawa'e ta hupir raho ame'ẽ ta pyta. Pe, Jesu pandu:

—Sa'e! Ihë apandu nde pe: “Epu'am!” — aja riki.

¹⁵ Pahar manõ ame'ẽ ke wapyk tĩ. Kwera katu uñ. Pandu pandu a'e tĩ. Imãi pe Jesu pandu:

—Ko ne membyr. Kwera katu tĩ — aja ipe.

¹⁶ (Pyrâtã te ame'ẽ ke kohõ, aja ngã ukwa.) A'erehe Tupã rehe har katu ngã pandu tĩ.

—Mã! Katu tiki! Tupã je'ëha ke pandu ame'ẽ ke jande namõ ixo apo! Katu te ame'ẽ ke a'e. Ima'e awa ta ke Tupã muhã katu uwyr, jundéu awa ta ke — aja ngã pandu.

¹⁷ Pe, Jesu rehe har ngã pandu pandu oho. Jundéi ywy rupi pandu oho. Hake ywy ihõ ame'ẽ rupi pandu oho tĩ. “Ngã ke Jesu mukatu” aja riki pandu oho ngã.

*Jesu kota sawa'e ta ke Juā mu-jahukihā mondo
(Matéu 11.2-19)*

18 Upa ame'ẽ mukatuha rehe har Juā pe inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta pandu tī. Arahā kyndaha pe Juā ixo. Pe, inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta ngi har mokōihar pe jō Juā pandu.

—Pejur! Pesarahā!

19 Sawa'e te pe ma'e ke peme'u peho. Kuja: “‘Amō sawa'e uwyr ta’ aja ihē apandu. Nde riki ame'ẽ ke my? Ame'ẽ ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my?” aja peme'u peho — aja Juā pandu mokōihar pe.

20 Pe, Jesu kota mokōihar ta oho. Uhyk ehe rahā, pandu ipe:

—Nde kota jande ke Juā mujahukihā muwyr. A'e pandu nde pe: “Amō sawa'e uwyr ta” aja a'e pandu. Nde riki ame'ẽ ke my? Anī rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? — aja Juā muwyr ame'ẽ ta pandu ipe.

21 Anī. Jesu pandu ym. Kuja a'e ma'ema'eha mujesak. Kuja. Arahā heta ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu hū. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ẽ ta ke mukatu hū tī. Eha ym te ame'ẽ ta ke mukatu hū tī.

22 Pe, Juā muwyr ame'ẽ ta pe pandu:

—Juā kota pejywyr peho. Pesak ramō ame'ẽ ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'ẽ ke upa pepandu ipe tī. Kuja. Eha ym te ame'ẽ ke apo ma'e ke usak katu tī. Wata ym te ame'ẽ ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ẽ ta ke apo upa ka'ẽ oho ipe tī. Ma'e hendu ym te ame'ẽ ta ke apo ma'e hendu katu tī. Manō ame'ẽ ta ke kwera katu tī. Pyrara ixo ame'ẽ ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī. A'erehe hury katu ixo apo 'y.

23 Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo. Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu pandu.

—Hā! Japandu ta jaho kȳ — aja sawa'e ta.

(Ahy ixo ame'ẽ ta ke Jesu mukatu. Manō ame'ẽ ta ke mukwera katu tī. Aja rahā, a'e riki Kirisitu, kapitā

keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu.)

24 Juā muwyr ame'ẽ ta jywyr oho rahā, Juā rehe har Jesu pandu ngā pe: —Amukwehe te awa nixói te ame'ẽ pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'ẽ ke rehe pesak peho my? Anī. Aja ym Juā. (Pyrātā a'e. Pahar amō kota sawa'e ta ke mundo ym a'e.)

25 Ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke namō ixo, ame'ẽ sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Aja ym tī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'ẽ ke namō ixo ame'ẽ ta kapitā keruhū rok pe ixo. Ma'e katu te ame'ẽ ke namō jō ixo ame'ẽ ta a'ep ixo tī. Kapitā keruhū rok pe ixo tī. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te ame'ẽ namō a'e ixo ym.)

26 Ihē pe pepandu! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke rehe pesak peho my? A'e tiki. Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Ymanihar te Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta 'ar kota te we Juā riki Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. (A'erehe Juā rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e.)

27 Ta'yr rehe har kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu: “Ne ndutar kota myrandu raho ame'ẽ ke ko ihē amondo py.

Nde ereho tate rahā, ngā py'a ke ihē kota a'e muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'ẽ mondo py ame'ẽ ke Juā.)

28 —Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar kota te we Juā katuha ke. Pe, amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'ẽ ta Juā 'ar kota te we katuha. Myrandu ke ymanihar Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Juā pandu, a'e riki ymanihar ta 'ar kota te we katu. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'ẽ ta Juā 'ar kota te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta ma'e ukwa ym ame'ẽ ta ke, aja pekwha naī. Anī. Ame'ẽ ta katu te, aja Tupā ukwa katu — aja ngā pe Jesu pandu.

29 Jesu rehe heta ngā hendu. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe

tamatarer matyr ame'ẽ ta hendu ehe tī. Amukwehe te Juā mujahuk ame'ẽ ta ke a'eta. (Ame'ẽ ta jaxer te, aja amō ta ukwaha.) Ame'ẽ ta Tupā je'ēha rehe hendu katu. "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Tupā koty pehē py'a pemuruwak" ame'ẽ Tupā je'ēha rehe hendu katu. A'erehe Juā mujahuk. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke hijar aja mujekwa.)

³⁰ Parise ta anī. Putar ym. Ame'ẽ ta pandu: "Jande ke Juā mujahuk ame'ẽ ke japutar ym. Tupā mujekwa ame'ẽ ke rehe jahendu tar ym tī" aja riki. Moise je'ēha mu'e ame'ẽ ta aja tī. Tupā mujekwa ame'ẽ ke rehe hendu tar ym tī.

³¹ Jesu pandu tī:

—Myja me'ẽ ihē ke putar ym ame'ẽ ta my? Kuja nahā my?

³² Ame'ẽ ta riki kurumī ra'yr ta aja saka. Kūjātāi ta aja tī. Jumusarāiha ke a'eta mujā. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: "Huryha rehe jande jajyngar tipe. Pepurahái ym. Pyaiha rehe jajyngar tipe. Pe-jixi'u ym tī" aja wajar ta pe pandu.

³³ —Aja apo jundéu awa ta ixo ame'ẽ ta tī. Juā mujahukiha uwyr rahā, ma'e u'aha ke a'e hijar. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Kawī ke u'u ym te tī. Pe, ehe har pepandu: "Ipy'a rehe ājā ihī ame'ẽ ke a'e. Katu ym a'e" aja pandu naī. (Pehē rury ym ehe. Wajar ihī, ame'ẽja saka pehē tī.)

³⁴ —Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Juā aja ym ihē. Upa ma'e ke ihē a'u. Kawī a'u we tī. Pe, ihē rehe har pepandu: "Pesarahā! Ma'e u'u hū ame'ẽ ke a'e. Kawī ngi ka'u ame'ẽ ke a'e" aja ihē rehe pandu naī. Katu ym aja. "Jaxer ai ame'ẽ ta rehe katu ame'ẽ ke a'e. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe tamatarer matyr ame'ẽ ta rehe katu ame'ẽ ke a'e tī. Katu ym aja" aja riki ihē rehe har pandu naī tī. Tupā muwyr ame'ẽ ke ihē, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ihē rehe. (Jumusarāiha wajar saka.)

³⁵ —Pesarahā! Tupā koty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā riki upa

ma'e ke ukwa katu, aja a'e ukwa katu – aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja riki. Juā ke Tupā muwyr. Juā ma'ema'ha katu, aja Tupā ukwa. Jesu ke Tupā muwyr tī. Pe, Jesu ma'ema'ha katu, aja Tupā ukwa tī. Aja Tupā kotyhar ta ukwa katu tī, aja mujekwa.)

Parise rok pe Jesu oho

³⁶ Jesu pe parise pandu:

—Ihē rok pe e'u ejur – aja ipe.

Pe, hok pe inamō uhyl rahā, wapyk. Ma'e ke u'u uī.

³⁷ Ame'ẽ ok ta pe amō kūjā ixo. Kūjā ixo te'e ame'ẽ ke a'e. Parise rok pe ma'e ke Jesu u'u uī, aja hendu. A'erehe ixoty oho. Ma'e piheha ke raho. Ita parasuku pe ihī, ame'ẽ ke raho.

³⁸ Pe, Jesu py rake wapyk uī. Jixi'u uī tī. Aja ipy ke makym. Pe, i'a puku ame'ẽ pe ipy ke muxikā rahā, ipy ke juru pe pyter pyter tī. (Aja ipy'a moī moī ehe.) Pe, ma'e piheha ke jyhen ehe.

³⁹ Ame'ẽ rehe parise usak. Hok pe Jesu ke muhyk ame'ẽ ke a'e. Her Simā. A'e jupandu jupe uī:

—Peme'ẽ sawa'e Tupā je'ēha pandu ame'ẽ ke rahā, kūjā rehe har ukwa ta tipe. Ipy ke pyhyk pyhyk, ame'ẽ rehe har ukwa ta tipe. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ kūjā ke a'e, aja a'e ukwa ta tipe – aja Jesu rehe har Simā jupandu jupe uī.

⁴⁰ Ame'ẽ ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Simā! Ma'e ke ihē apandu ta nde pe – aja.

Simā pandu:

—Ere! Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Epandurahā! – aja ipe.

⁴¹ Pe, kuja Jesu pandu ipe:

—Ko mokōi sawa'e ta ixo. Tamatarer jar ngi tamatarer ke ame'ẽ ta pyhyk. Petei sawa'e heta te hū pyhyk. Amō heta ym pyhyk.

⁴² Pe, ijar pe marā ka ym mujywyrha. A'erehe mokōi sawa'e ta pe ijar pandu: "Ere! Katu apo 'y. Tamatarer pemujywyr ym ta me'ẽ te'e. Upa ihē aharáí apo 'y" aja. Aja

rahā, mokōi sawa'e ta ngi har myja me'ẽ sawa'e riki ijar rehe ipy'a katu te my? – aja Jesu Simā pe.

⁴³ Simā pandu:

– Tamatarer heta te hū pyhyk, ame'ẽ riki ipy'a katu te. Tamatarer mujywyrīha ijar harái, a'erehe ipy'a katu te, aja nahā my – aja ipe.

Jesu pandu:

– A'e tÿ. Nde erepandu katu – aja.

⁴⁴ Simā pe pandu we rahā, kūjā koty uwak.

– Simā! Kome'ẽ kūjā rehe esarahā! Ko nde rok pe ihē ajur rahā, y ke nde eremoĩ ym. Ihē py kutukiha ke. (Aja jundéu awa ma'eha ke.) Kome'ẽ kūjā anī. Ihē py ke kutuk. Eha rykwer pe kutuk. Pe, i'a pe muxikā tī.

⁴⁵ Ahyk rahā, ihē rehe nde erejuman ym tī. “Ko nde erejur katu” aja nde erepandu ym. Kome'ẽ kūjā anī. Ihē ahyk rahā, ihē py ke pyter pyter. Putu'u ym a'e. Aja ipy'a katuha mujekwa.

⁴⁶ Ihē ākā rehe ma'e ka pihe katu ame'ẽ ke nde erejyhen ym. (Aja nde rury katuha ke nde eremujekwa ym.) Kūjā anī. Ihē py rehe ma'e piheha ke jyhen. Aja ipy'a katuha mujekwa.

⁴⁷ A'erehe ihē apandu nde pe. Ihē rehe ipy'a katu te ha ke kūjā mujekwa. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a mu-ruwak aja mujekwa.) A'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ma'e ka'u te'eha ke kūjā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, Tupā ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ma'e. A'erehe ta'yr mi ipy'a katuha amō mujekwa tī – aja Simā pe pandu.

⁴⁸ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

– Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr – aja ipe.

⁴⁹ Myrape 'ar pe amō ta wapyk uī. Ame'ẽ ta jupandu a'eta jupe uī:

– Mā! Awa ko my? Esarahā! Amō ke rehe ipy'a jywyr ame'ẽ ke a'e. Tupā a'e my tī – aja jupandu a'eta jupe uī.

⁵⁰ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

– Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ke Tupā muhā katu. Ererahā! Eho katu – aja ipe.

8

Jesu namō kūjā ta oho

¹ Ku'ẽ rahā har pe we amō amō ok ta rupi Jesu ohoho ixo. Awa renda rupi ohoho ixo tī. “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. A'e putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” ame'ẽ myrandu katu ke pandu pandu oho ixo. Jumu'eha ta inamō oho tī, awa py mokōi ame'ẽ ta ke.

² Inamō kūjā ta oho tī. Amukwehe amō kūjā ta py'a ngi ājā ke Jesu muhem mondo. Ame'ẽ kūjā ta oho inamō tī. Amukwehe amō ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu tī. Ame'ẽ kūjā ta oho inamō tī. Ko Mari Mandare oho inamō tī. Amukwehe te awa po wajar mokōi ājā ta ke Jesu muhem mondo ingi.

³ Ko Joa oho inamō tī. Ku rakehar ke a'e. Ku riki Ero rok pe ma'e ke ma'ema'e ixo ame'ẽ ke a'e. Ko Susā oho inamō tī. Ko amō kūjā ta heta oho inamō tī. Upa ame'ẽ ta ma'e ke me'ẽ katu, Jesu ta pe. Ima'e tamatarer ke me'ẽ. Ame'ẽ namō ma'e ke johu jo'ok jo'ok ngā pe.

Ma'e ra'ī muhāi me'ẽ rehe har (Matéu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Amō amō ok ta ngi jy'ar uwyr ixoty. Ame'ẽ ta pe myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke Jesu pandu:

⁵ – Ma'e ra'ī ke amō sawa'e muhāi oho. Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. A'ep amō ta pyrū ehe. Ma'ewyra ta u'u amō tī.

⁶ Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ẽ hywōi rahā, te'e manō. Ita ty rupi y nixói, a'erehe te'e manō.

⁷ Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe namō hywōi. Pe, juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym.

⁸ Amō ma'e ra'ī jyw yatu ame'ẽ rehe u'ar. A'ep hury katu. I'a hū tī. Hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha. Aja hymbo pame katu te i'a ihī – aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Pesarahā! Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e! — aja ngā pe Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ke my ame'ē rehe har

(Matéu 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ I'i we myja me'ē ma'e ke my, ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu:

—Ma'e ame'ē my? — aja Jesu pe.

¹⁰ Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā ihē pe pandu. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Aja rahā, amō usak usak tipe. Anī. Ukwa ym te ame'ē rehe har. Amō hendor hendor tipe. Anī. Ukwa ym te tī — aja Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ A'e pandu tī:

—Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē rehe har amujekwa ta apo 'y. Ma'e ra'ī riki Tupā je'ēha aja saka.

¹² Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe amō ta hendor tipe. Pe, ame'ē ta rehe Satana uhyk ta. (Ājā ramūi a'e. Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ēja saka.) Pe, Tupā je'ēha ke upa mukanim a'eta ngi. Aja rahā, Tupā rehe jurujar ym. Pe, ame'ē ke Tupā muhā ym.

¹³ —Ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe huryha namō hendor katu tipe tī. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) Anī. Pyta katu ym. Heta ym jahy rahā, jurujar katu we rī. Pe, Tupā rehe jurujar katu, a'erehe amō ta putar ym. Mahy riki tī. A'erehe jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ēja saka.)

¹⁴ —Ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendor

tipe tī. Pe, ixoha rehe har a'eta jumupyai ixo, a'erehe Tupā je'ēha harái. Upa ipy'a ngi mukanim. Tamatarer hū pyhykiha rehe jō ukwa ukwa ixo, a'erehe Tupā je'ēha harái tī. Jumuhuryha rehe jō ukwa ukwa ixo tī, a'erehe Tupā je'ēha harái tī. Upa mukanim ingi tī. A'erehe Tupā rehe har ukwa tar ym. A'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym. (I'a ym, ame'ēja saka.)

¹⁵ —Ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendor katu tī. Ipy'a pe ihī katu. Hendor katu te ehe tī. Amō koty uwak ym oho, a'erehe ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (I'a heta hū, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

Araparin rehe har

(Mak 4.21-25)

¹⁶ A'e pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe ngā ixo rahā, wera katu ipe. Wera katu, aja Tupā rehe har ukwa ta.

¹⁷ Ihē amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'I atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.)

¹⁸ —Pesarahā! Ma'e pehendu ame'ē ke pekwa katu pexo. Tupā rehe har ukwa tar katu. Aja rahā, ame'ē pe amō we Tupā mujekwa ta. Ta'yur te mi ukwa, aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke upa katu te Tupā mukanim ta ingi. Aja rahā, ukwa ym te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu mujekwa.

Jesu māi ta rehe har

(Matéu 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Jesu māi ixoty oho. Imu ta oho ixoty tī. Hake uhyk ym ehe. Heta te hū ngā, a'erehe marā ka ym uhykiha ehe.

²⁰ Pe, amō pandu oho ipe:

—Soroka pe ne māi ixo. Ne mu ta amō tī. Ne namō pandu tar katu — aja Jesu pe.

²¹ Pe, heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

—Tupā je'ēha rehe hendu, pe, pandu: “Katu. Tupā je'ēha mujekwa, aja ihē ama'ema'e ta” aja. Aja pandu ame'ē ta ihē māi aja tī. Ihē mu ta aja tī — aja ngā pe pandu.

*Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u
(Matéu 8.23-27; Mak 4.35-41)*

²² Amō wera rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta opor oho tī. Ame'ē ta pe pandu:

—Ypa ruwái koty jaha jaho — aja Jesu.

Pe, sosok mondo.

²³ Pe, aha oho ixo rahā, Jesu ukwer oup. Pe, pahar ywytu keruhū uhyk ehe. Ypa rupi peju hū. Jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Tate jere oho.

²⁴ Pe, Jesu ke jumu'eha ta mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande jajere tate jaho — aja Jesu pe.

Pe, pu'am rahā, ywytu keruhū pe Jesu pandu:

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja.

Pahar ywytu keruhū putu'u! Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja.

Pahar y kotok keruhū wapyk katu te uī tī.

²⁵ Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pehē namō ihē axo. Ihē rehe pejurujar ym. Katu ym aja — aja Jesu.

A'eta mukahem riki. Kyje tī. Ju-pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī. Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hindu katu ehe tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ Pe, ypa ruwái rehe Jesu ta aha oho, jarusu keruhū pe. Jera ywy koty oho. Ame'ē ywy Ngariréi ywy kupe koty ihī.

²⁷ Pe, jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Ok ta pe har ame'ē ke a'e kwe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e tī. Yman jawe te'e ixo rī, a'erehe hok pe pyta ym te. Kangwerupa rupi ixo ame'ē ke a'e. Itakwar rupi kangwerupa ihī.

²⁸⁻²⁹ Pe, ājā ihī katu ehe rahā, awa nixói te ame'ē pe sawa'e ke mujan mujan mondo. Sawa'e ke amō ta puk-war kwe. Ita tupaham pe ipo apyr pukwar. Ipyta ke pukwar tī. Anī. Ten! Aja ame'ē ke upa te'e mohok. Pe, awa nixói te ame'ē pe ājā mujan mondo. Pe, Jesu rehe sawa'e usak rahā, ahem hū ixo. Jesu ruwa koty u'ar. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī aja mujekwa.) Ājā pe Jesu pandu:

—Sawa'e ngi ehem eho — aja.

A'erehe Jesu pe sawa'e hātā pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar ke a'e. Ema'e ym ihē pe. Ihē apandu nde pe, emahy ym ihē ke — aja Jesu pe.

³⁰ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde rer? — aja ipe.

—Ihē rer riki: “Heta” — aja.

Sawa'e py'a rehe heta te hū ājā ta ihī, a'erehe: “Heta” aja pandu.

³¹ Pe, Jesu pe ājā ta pandu:

—Mupyraraha renda pe jande ke emondo ym we rī. Aja emahy ym we jande ke rī — aja ipe.

³² Pe, petete kure ta ixo. Ame'ē ke rehe ājā ta usak. Heta te hū kure ta i'ai. Ywy'ā rupi kāpī u'u ixo. Jesu pe ājā ta pandu:

—Kure ta koty jaho tar katu — aja.

—Ere! — aja Jesu.

³³ A'erehe sawa'e ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixe oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, kure ta upa katu te ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa.

³⁴ Ame'ē ke kure usakiha ta usak rahā, ame'ē rehe har ok ta pe pandu pandu oho. Amō ta renda rupi pandu pandu oho tī.

³⁵ Pe, ame'ē ke rehe ngā usak oho tī. Jesu rehe uhyk rahā, sawa'e rehe usak. A'eramō ājā ta uhem oho ingi, ame'ē ke rehe usak. Jesu rake wapyk

uī. Ima'e mundeha namō ixo apo 'y. Apo ka'u te'e ym tī. Pe, upa ngā kyje ingi, Jesu ngi. (Sawa'e pyrātā te hū ko ixo, aja ukwa, a'erehe kyje ingi.)

³⁶ Sawa'e ke Jesu mukatu, ame'ē ke rehe usak ame'ē ta upa ame'ē rehe har ngā pe pandu.

³⁷ Pe, Jesu ngi upa jera ywy pe har ta kyje. (Sawa'e pyrātā te hū ko ixo, aja ukwa.) A'erehe kyje ngā ingi. (Amō we ngāma'e kanim ta, ame'ē ke putar ym tī.) A'erehe pandu ipe:

—Sengi echo — aja Jesu pe.

A'erehe jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Oho ingi.

³⁸ Oho tate rahā, sawa'e pandu ipe. A'eramō ājā ta uhem oho ingi ame'ē ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ne namō ihē aho ta — aja Jesu pe.

³⁹ A'e pandu:

—Anī. Nde rok pe ejywyr echo. Nde ke Tupā mukatu, ame'ē rehe har epandu echo — aja sawa'e pe.

Pe, hok pe mujywyr mondo. Pe, ok ta rupi sawa'e pandu pandu oho. "Mā! Katu tiki. Ihē ke Jesu mukatu" aja pandu pandu oho.

"Ihē rajyr emukatu ejur" aja Jái pandu

(Matéu 9.18-19; Mak 5.21-24)

⁴⁰ Ypa ruwái koty Jesu jywyr oho. Y rymy'y rehe uhyk rahā, heta ngā harō u'am ehe. Huryha namō ame'ē ta pandu:

—Ko nde erejur! — aja Jesu pe.

⁴¹ Pe, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā ke a'e. Huwa koty ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu hū ipe:

—Ihē rok pe jaho!

⁴² Ihē rajyr ahy oup. Manō tate oup. Emukatu ejur! — aja Jesu pe.

Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke tajyr. Tajyr peteīhar ke.

Kūjā ke Jesu mukatu

(Matéu 9.20-22; Mak 5.25-34)

Pe, Jái namō Jesu oho ixo rahā, heta ngā jumujar mujar hū te'e oho ixo tī.

⁴³ Heta ame'ē ta pyter pe amō kūjā oho ixo. Jaiha pupur hū ame'ē ke a'e. Awa py mokōi warahy 'ar rahā, aja te'ha a'e. [Mukatuha ta pe upa katu te tamatarer ke me'ē me'ē. Anī. Mukatu ym te a'e ke.]

⁴⁴ Jesu raikwer rupi uwyr. Pe, heta ame'ē ta rupi asa oho. Pe, Jesuma'e mundeha apyr ke pyhyk. Pahar jaiha pupur ame'ē ke putu'u katu ipe.

⁴⁵ Jesu pandu:

—Awa ihē ke pyhyk my? — aja.

Upa ngā pandu:

—Anī ihē — aja ipe.

Petu pandu:

—Sawa'e! Mā! Ukwa ym awa! Nde rake rupi heta ngā ixo. Mujar mujar hū tī — aja ipe.

⁴⁶ Jesu pandu:

—Jetehar te ke! Ihē ke amō pyhyk! Ihēma'e pyrātāha uhem oho. Amukatu amō ke, a'erehe ihēma'e pyrātāha uhem, aja akwa katu — aja riki.

⁴⁷ Pe, ngā ukwa ym ha rupi asa oho ym ta, aja kūjā ukwa. A'erehe Jesu rake oho. Ryrýi riki. Jesu rake wapyk oho. Pe, ngā pyter pe upa pandu. Ma'erehe Jesu ke pyhyk my, ame'ē rehe har upa pandu. Pahar katu oho jupe, ame'ē rehe har pandu tī.

⁴⁸ Pe, Jesu pandu ipe:

—Éi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Egywyr katu echo — aja kūjā pe.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu

(Matéu 9.23-26; Mak 5.35-43)

⁴⁹ Pe, pandu ixo rahā, kapitā rok ngi amō pandu uwyr, Jái rok ngi. Kuja Jái pe pandu:

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho. Nde rajyr manō tái — aja sawa'e ta pandu. ("Mu'eha" aja pandu rahā: "Jesu ke" aja a'eta ukwa.)

⁵⁰ Sawa'e ta panduha rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anī. Nde py'ahu te'e. Ihē rehe nde erejurujar katu, aja rahā jō katu ta tiki. Pe, nde rajyr katu ta tī — aja Jesu ipe.

51 Pe, hok pe uhyk rahā, heta ame'ē ta pe pandu:

—Se pepyta. Soroka pe pepyta – aja Jesu.

Kuja jō inamō hok pe ixe oho. Ko Petu. Juā amō tī. Tian amō tī. Ipái amō tī. Imāi amō tī. Ame'ē ta jō. Heta ame'ē ta soroka pe pyta.

52 Kūjātāi manō, a'erehe a'ep pe har ta jixi'u hū. Ahem ehe ixo tī. Pe, Jesu pandu:

—Pejixi'u ym. Kūjātāi manō ym. Ukwer te'e oup – aja ngā pe.

53 —Héi! Héi! Mā! Ukwa ym a'e – aja upa a'ep har ta puka puka hū ehe.

Kūjātāi manō te, aja a'eta ukwa. A'erehe puka puka hū ehe.

54 Kapy pe ixe rahā, ipo ke Jesu pyhyk. Pe, pandu:

—Kūjātāi! Epu'am! – aja Jesu.

55 Pe, pahar kwera katu. Pu'am tī. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Ma'e ke eme'ē ipe. U'u ta – aja.

(Ma'e u'u rahā, ixuwe katu a'e aja ukwa katu, a'erehe aja Jesu pandu.)

56 Ipái ta pandu:

—Mā! Mā katu tiki! – aja.

Jesu pandu:

—Myja kwera katu my, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym te – aja ipái ta pe.

Petu ta pe aja tī. “Pepandu ym” aja pandu tī.

9

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Mak 6.7-13)

1 Pe, awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu:

—Ihē je'ēha rupi amō ta py'a ngi ãjā ta ke pemuhem pemondo. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemuhem pemondo tī. Ihē je'ēha rupi ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemukatu tī – aja Jesu pandu.

2 Pe, ame'ē ta ke mondo rahā, kuja pandu tī:

—Kuja pepandu pandu peho: “Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā pandu ta ipe: ‘Ihēma'e nde’ aja.

A'erehe mā peja pehē py'a ke ixoty pemuruwak” aja ngā pe pepandu peho. Ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī.

3 Peho rahā, pehēma'e ke peraho ym te. Pehē mi'u ke peraho ym. Tamatarer ke peraho ym tī. Mokōi kamixa ke peraho ym tī. Pehē kupe pe ma'e ryru peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho ym tī. Myra rehe te'e wata ame'ē ke.

4 Amō ta rok pe pehyk, pe, pehē pe ijar pandu: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. A'ep pepyta katu we rī. Ame'ē ok ta pe pexo rahā, ame'ē rok pe jō peker. Ame'ē rok pe jō ma'e ke pe'u tī. (Aja rahā, ijar pandu py ame'ē ke parahy ym ta.)

5 —Pehē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ok ta ngi pehem peho. “Ko nde erejur katu. Se epyta katu” aja pandu ym te awa. Aja rahā, pehem peho. Peho rahā, pehē py ngi ywyku'i pejuhyk pembor. Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, a'ep pe har ta ke Tupā putar ym tī, aja pemujekwa ta ngā pe tī – aja Jesu pandu.

6 Upa Jesu pandu rahā, jumu'eha ta oho. Amō amō ok ta rupi ohoho. Myrandu katu ke pandu pandu oho. Oho ixo rahā, ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu.

Eroma'e ukwaha

(Matéu 14.1-12; Mak 6.14-29)

7 Ero kapitā ke a'e. Ngariréi ywy pe har tama'e kapitā ke. Pe, upa Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har hendu. Amō ta pandu:

—Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke Tupā mukwera katu muhem tī – aja Jesu rehe har pandu naī.

A'erehe ame'ē hendu rahā, Ero ka'u te'e.

8 Amō ta pandu:

—Anī. Jesu riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr uwyr a'e tī – aja Jesu rehe har pandu naī tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kwera katu uhem tī – aja Jesu rehe har pandu naī tī.

9 Pe, Ero pandu:

—Anī. Amukwehe amō pe apandu: “Juā ākā emondok echo ingi” aja. (Juā manō te, aja akwa katu. A'erehe Jesu riki Juā ym, aja akwa katu.) Pe, awa peme'ē my? Māte hū ehe har ihē ahendu — aja.

Pe, Jesu rehe Ero usak tar katu tipe. Ukwa tar katu ehe har.

5.000 hetaha ta pe ngā mi'u ke Jesu me'ē

(Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Juā 6.1-14)

¹⁰ Pe, Jesu mondo ame'ē ta jywyr uwyr ixoty. Upa katu te ma'ema'eha ke pandu ipe. Pe, ame'ē ta namō jō Jesu oho. Mesái ok ta pe oho.

¹¹ Pe, ame'ē ke hetaha ta ukwa rahā, haikwer rupi ngā oho tī. Uhyk rahā, Jesu pandu:

—Ko pejur katu — aja hetaha ta pe.

Tupā rehe har kuja pandu: “Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. Ixoty ipy'a muruwak rahā: ‘Ihēma'e ke a'e' aja a'e pandu” aja Jesu pandu ngā pe. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

¹² Pe, warahy ka'aruk koty rahā, awa pymokōi jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ko awa nixói te ame'ē pe jaxo. Ngā mi'u nixói te se. A'erehe hetaha ta ke emujuwyr emondo. Paite ok ta rupi ngā oho ta. Ame'ē rupi imi'u ngā jo'ok ta. Ukweriha renda a'ep ihī tī. Amō awa renda rupi aja tī — aja Jesu pe.

¹³ Jesu pandu:

—Anī. Ame'ē ke pehē atu peme'ē me'ē ngā pe — aja jumu'eha ta pe.

A'eta pandu:

—Pira ka'ē mokōi jō kohī. Mbeju, awa po wajar peteīhar upa jō kohī tī. Ame'ē uhyk ym ta ngā pe. Amō heta te hū jajo'ok ym rahā, uhyk ym ta ngā pe. Ngā heta te hū kote'e ixo — aja Jesu pe.

¹⁴ Kuja, 5.000 sawa'e ta a'ep ixo nahā my. Sawa'e ta jō manga rahā, aja hetaha ta ixo nahā my. Pe, Jesu pandu:

—Amō koty koty ngā ke pemujy'ar. Ko 50 hetaha nahā. Se amō 50 nahā. Paite amō 50 nahā. Aja pame katu te. “Pewapyk” aja pepandu ngā pe — aja jumu'eha ta pe.

¹⁵ Pe, aja jumu'eha ta mujy'ar. Upa ngā pe pandu:

—Pewapyk — aja riki.

Pe, wapyk. Se 50 hetaha. Se amō 50. Paite amō 50. Aja pame katu te.

¹⁶ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pira ka'ē amō. Ywa rehe ma'ā. Pe, pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

Pe, mbeju mopok. Ame'ē ke jumu'eha ta pe me'ē. Pira ka'ē mupen tī. Ame'ē ke me'ē tī. Pandu:

—Ngā pe peme'ē me'ē peraho — aja Jesu.

¹⁷ Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ē ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Kuja, awa py mokōi wasākā mutyryhem.

Jesu rehe har Petu pandu

(Matéu 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Pe, amō rahā, Tupā namō jeje Jesu pandu u'am. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Jesu pandu:

—Ihē rehe har ngā pandu rahā, myja pandu my? — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ē ta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha nde” aja je. Amō ta: “Eri nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu me'ē ke” aja je tī. Amō ta: “Amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kwera katu uhem. Ame'ē ke nde” aja je tī — aja Jesu pe.

²⁰ A'e pandu:

—Pehērahā! Myja ihē rehe har pekwa my? — aja jumu'eha ta pe.

Petu pandu:

—Nde riki Kirisutu! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

Manōha rehe har Jesu pandu

(Matéu 16.20-23; Mak 8.30-33)

²¹ Pe, Jesu pandu:

—Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē

rehe har amō ta pe pepandu ym te – aja jumu'eha ta pe.

²² A'e pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko apandu pehē pe. Ihē ke amō ta mahy hū ta. Jundéu awa tamūi ta putar ym te ihē ke tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Ihē ke putar ym te tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. Pe, mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

*Jesu kotyhar ta ke
(Matéu 16.24-28; Mak 8.34-9.1)*

²³ Upa ngā pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'ē te'e. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Wera rahā pame katu te ima'e putariha ke mukanim ta me'ē te'e tī. Pe, ihē namō tapijar te'e we oho ta me'ē te'e.

²⁴ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu naī: "Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē" aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo.

²⁵ Kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke heta te hū ihū. Upa ame'ē ke amō pyhyk. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha.

²⁶ —Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Ihē amu'e ame'ē ke ngi amō huxī rahā, ame'ē sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajywyr rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha namō ihē ajywyr ta. Papama'e katu te ha namō ajywyr ta tī. Ima'e je'ēha rahoha tama'e katu te ha namō ajywyr ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'ē ta ngi ihē ruxī ta tī.

²⁷ Pesarahā! Apandu pehē pe! Ihē riki kapitā keruhū te. Ame'ē ke pehē ngi har amō ta usak ta. Ixuwe katu ixo rahā, usak ta, manō ym we ta rī – aja ngā pe Jesu pandu.

Moise namō Jesu pandu. Eri namō pandu tī.

(Matéu 17.1-13; Mak 9.2-8)

²⁸ Upa ame'ē ke Jesu pandu rahā, kuja a'e ukwer nahā my, awa po wa-jar mokōi. Pe, ywy'ā keruhū pe oho. Petu ke raho. Juā amō tī. Tian amō tī. Tupā namō pandu oho.

²⁹ Pe, Tupā namō pandu u'am rahā, huwa ke amō koty uwak oho. Ima'e mundeha ke ituwyr te hū.

³⁰⁻³¹ Pahar ywa pe har weraha namō mokōi sawa'e ta uhem. (Wera te hū rahā, Tupā pete'e ixo aja mu-jekwa katu.) Ko ymanihar te Moise ke uhem. Ymanihar te Eri amō tī. Jesu namō a'eta pandu pandu u'am. Kuja a'eta pandu inamō:

—Jerusarē ok ta pe nde eremanō ta. Aja Tupā putar ame'ē ke nde erema'e ta – aja Jesu pe.

³² Petu ta riki ukwer katu te. Pe, upak rahā, Jesuma'e katu te ha rehe a'eta usak. Mokōi sawa'e ta inamō pu'am u'am, ame'ē ke rehe a'eta usak tī.

³³ Pe, mokōi sawa'e ta oho ixo ingi rahā, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande johu jaxo, a'erehe katu tiki. Pehē mahapyr pe mahapyr xipa ke jamujā ta. Ko nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, amō we pepyta we ta my) – aja Petu Jesu pe.

Ukwa ym ma'e panduha ke, a'erehe aja Petu pandu.

³⁴ Pe, Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha uhyk a'eta rehe. Takāxīha rysāha uhyk a'eta rehe. Pe, ywa takāxīha pe mokōi sawa'e ta ixe oho rahā, Petu ta kyje. Usak ame'ē ke ngi kyje.

³⁵ Pe, ywa takāxīha ngi panduha uwyr. Kuja:

—Ko riki ihē ra'yr. Katu asak ame'ē ke a'e. Ihēma'e ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu – aja.

³⁶ Panduha putu'u rahā, jeje Jesu ixo. Upa usak ame'ē ke amō ta pe Petu ta pandu ym te. Arahā pandu ym te rī.

Kurumī py'a rehe ājā ihī
(Matéu 17.14-18; Mak 9.14-29)

³⁷ Ame'ē ku'ē rahā, ywy'ā keruhū ngi Jesu ta wyjjy oho. Wyjjy uwyr ixo rahā, heta ngā uhyk ixoty.

³⁸ Heta ame'ē ta ngi har amō sawa'e pukái Jesu pe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Apandu nde pe. Ihē ra'yr rehe esarahā! Peteihar ke a'e.

³⁹ Ipy'a rehe ājā ihī rahā, pahar ahem ahem a'e. Mumanō manō a'e ke reko tī. Aja rahā, juru ke tyjúi hū. A'e ke mahy hū tī. Pe, he'ō te rahā, uhem oho ingi.

⁴⁰ Ne namō jumu'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu hū: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja riki. Anī. Marā ka ym muhemihā — aja Jesu pe.

⁴¹ A'e pandu:

—Mā! Apo pehē pexo ame'ē ta! Mā! Tupā pyrātāha rehe pejurujar ym! Katu ym aja. Aja te'e pehē namō ihē axo ym ta. Pejurujar ym ha namō aja te'eha ihē py'ahu te'e ahendu. Anī. Aja ym ta — aja ngā pe.

Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde ra'yr ihē pe erur — aja ipe.

⁴² Pe, kurumī uwyr ixo rahā, a'e ke ājā ityk. Ywy rehe ityk. Pe, mumanō manō hū. Ājā pe Jesu pandu:

—Ehem echo ingi — aja.

Pe, uhem oho. Aja mukatu, pe, ipái pe raho.

⁴³ Tupāma'e pyrātāha rehe har ngā pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu hū — aja.

Manōha rehe har Jesu pandu tī
(Matéu 17.22-23; Mak 9.30-32)

Jesu ma'eha rehe har ngā pandu pandu ixo rī:

—Mā! Katu te me'ē a'e my! — aja.

Arahā jumu'eha ta pe Jesu pandu:

⁴⁴ —Ko ihē apandu ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Aja rahā, peharái ym ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē rehe ihē ruwajan ta ke amō muhyk ta werur — aja riki.

⁴⁵ Anī. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Mujekwa ym Jesu,

a'erehe ukwa ym. Jumu'eha ta kyje ingi, a'erehe ame'ē rehe har pandu ym we ipe tī.

Katu te ame'ē rehe har
(Matéu 18.1-5; Mak 9.33-37; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

⁴⁶ Jumu'eha ta je'ē je'ē hū a'eta jupe u'am:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my? — aja a'eta jupe.

⁴⁷ Ame'ē ta ukwa ukwa u'am ame'ē ke Jesu ukwa rahā, ta'yn ke pyhyk. Pe, hake mupu'am.

⁴⁸ Pandu:

—Kome'ē ta'yn ke hok pe mupuya katu. Ihē kotohar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupuya katu tī, ame'ēja saka tī. Ihē pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu rahā, ihē pái pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu tī, ame'ēja saka tī. Ihē ke ihē pái muwyr ame'ē ke ihē. Pehē ngi har amō kuja ukwa: “Katu ym ame'ē ke ihē” aja ukwa. Aja rahā, ame'ē ke katu te aja Tupā ukwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ehe katu ame'ē rehe har
(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Juā pandu:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasak. Ame'ē riki nde je'ēha rupi ājā ta ke muhem katu mondo, ngā py'a ngi. Jande namō ixo ym a'e, a'erehe japandu ipe: “Anī. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondo” aja sawa'e pe jande japandu — aja Jesu pe.

⁵⁰ Pe, Juā ta pe Jesu pandu:

—Anī. Aja ym pepandu ipe. Amō riki pehē ruwajan aja ym rahā, pehē rehe katu ame'ē ke a'e — aja Juā ta pe.

Jesu ke amō ok ta pe har ta putar ym

⁵¹ Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr ta, ame'ē angaha ke rehe uhyk tate rahā, Jesu pandu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta kȳ — aja.

Pe, ixoty oho ixo.

⁵² Amō sawa'e ta ke mondo py. Pe, sawa'e ta oho. Samari ywy pe amō ok

ta ihī. Ame'ē pe oho. (A'ep Jesu rehe ukweriha renda ke mukatu oho.)

⁵³ Anī. A'ep pe har ta putar ym. (Jesu riki jundéu awa ke, a'erehe putar ym.) Jerusarē ok ta jaxer aja a'ep pe har ta ukwaha naī. Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, aja a'ep pe har ta ukwa, a'erehe putar ym tī.

⁵⁴ Ame'ē ke Tian ukwa rahā, Jesu pe pandu. Juā aja tī. Jumu'eha ta ke mokōi. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ame'ē ok ta pe har ta ke tata mai ta my. (Nde ke putar ym ame'ē ta ke a'eta.) Ywa ngi tata keruhū ke japandu ta. Aja nde ereputar my? —aja Jesu pe.

⁵⁵ Jesu uwak rahā, pandu a'eta pe:

—Anī. Peja ym! —aja Tian ta pe.

⁵⁶ Pe, amō ok ta pe Jesu ta oho.

*Jesu namō amō ta oho ta tipe
(Matéu 8.18-22)*

⁵⁷ Pe, a'eta oho ixo rahā, amō sawa'e pandu ipe:

—Nde ereho ame'ē pe ne namō ihē aho ta kī tī —aja Jesu pe.

⁵⁸ A'e pandu ipe:

—Hokwar rupi so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tī. Ihē anī. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Pesarahā! Ihē akeriha renda nixói —aja ipe. (Aja rahā, inamō oho rahā, hok te nixói ta, aja mujekwa katu. Sawa'e jetehar te oho ta my, ame'ē ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

⁵⁹ Amō sawa'e pe Jesu pandu:

—Ihē namō echo —aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Sa'e! Anī we rī. Ihē rok pe ajywyr we ta rī. Papa manō rahā, ihē riki ajytm ta. Arahā jō ne namō ihē aho ta kī —aja Jesu pe.

⁶⁰ A'e pandu:

—Anī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta manō aja saka ixo. Ame'ē ta riki manō te ame'ē ke jytm ta. Ne anī. Ihē namō ejur apo 'y. "Tupā kotyhar ta aja pemuruwak" aja epandu echo apo 'y —aja sawa'e pe.

⁶¹ Amō sawa'e pandu:

—Sa'e! Ne namō ihē aho ta kī. Kuja py ta rī. Ihē rok pe aho we ta rī. Papa ta pe ihē apandu ta: "Ihē aho ta kī"

aja ta. Upa rahā, ne namō ihē aho ta kī —aja Jesu pe.

⁶² A'e pandu ipe:

—Mandi'i'y ke purure pe amō jytm rahā, hok pe purure mujywyr jywyr ym. Kupixa pe pyta. Aja Tupā rehe har amō pandu pandu oho rahā, hok pe jywyr jywyr oho rahā, katu ym tīki. (Jywyr jywyr rahā, ihē namō oho te ta, aja mujekwa ym. Katu ym aja) —aja Jesu pandu.

10

Kuja, 72 sawa'e hetaha ta ke Jesu mondo

¹ Ajame'ē ke amō heta sawa'e ta pe Jesu pandu: "Ihē koty pejur. Ihēma'e ta ke pehē pexo" aja riki. Jesu jandema'e sawa'e te. Kuja, 72 sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ē ta ke jumokōi mokōi pame katu te mondo. Jesu oho ta ame'ē rupi ame'ē ta ke mondo py. Ok ta rupi mondo. Awa renda rupi mondo tī.

² Ame'ē ta pe pandu:

—Heta te hū ngā ixo. Ihē rehe har pandu oho ame'ē ta anī. Heta ym. A'erehe Tupā namō pepandu. "Sawa'e te! Ne je'eha pandu oho ame'ē ta ke emondo. Heta emondo. Aja rahā, nde koty ngā py'a ke ame'ē ta muruwak ta" aja Tupā pe pepandu.

³ Peho apo 'y. Pesarahā! Arapuharan rehe jangwate usak rahā, marā ka ym arapuharan ujan oho ingi. Arapuharan ta aja saka pehē. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy tar katu tī. (Arapuharan ke jangwate pyhyk, ame'ēja saka.) A'erehe peta kī.

⁴ Te'e peho. Peho rahā, tamatarer ryru peraho ym. Ma'e ryru pehē kupe pe peraho ym tī. Mokōi pehē py rehe har peraho ym tī. Peho pexo rahā, i'i atu pehē rehe uhyk ame'ē ta namō pepyta ym. Pahar peasa peho.

⁵ Amō rok pe pehyk rahā, pepandu py: "Mā peja kome'ē rok pe har ta rehe Tupā usak katu" aja.

⁶⁻⁷ Pe, ok jar pandu: "Katu. Ko pejur katu! Se pepyta" aja rahā, Tupā usak katu ta ehe. Ame'ē rok pe jō pepyta

katu. Pehē mi'u ke ok jar me'ē. Ame'ē ke pe'u katu. Parakyha pe ma'e ke ijar me'ē me'ē katu. Aja ihēma'e parakyha ke pehē, a'erehe pehē pe ijar werur ame'ē ke pe'u katu. Amō amō rok pe pehē mi'u pekekar ym peho.

—Anī. Ok jar putar ym rahā: “Katu. Ko pejur katu. Se pepyta” aja ym pandu rahā, peho ingi. Katuha pepandu ame'ē ke pehē rehe jywyr ta, ame'ēja saka. Pehē rehe Tupā usak katu ta.

⁸ —Amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta mupyta katu rahā, ma'e ke pehē pe ngā werur ame'ē ke pe'u katu.

⁹ A'ep ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu. A'ep pe har ta pe pepandu tī: “Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak. Aja rahā, Tupā pandu ta: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja Tupā pandu” aja ngā pe pepandu.

¹⁰ —Pe, amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta pehē ke mupyta ym rahā, ok ta pyter pe peho. A'ep pepandu:

¹¹ “Pehē ok ta rupi jawata rahā, ywyku'i jande py rehe pyta rāi. Pesarahā! Ame'ē ke jajuhyk apo. Aja rahā, kuja pehē py'a rupi pekwa katu pe'am. Tupā pandu: ‘Ihē kotyhar ta aja pemuruwak apo’ aja riki. Anī. A'e ke peputar ym” aja ok ta pe har ta pe pepandu.

¹² —Apandu pehē pe. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrrara ta tī. (Ymanihar te jaxer ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta, a'erehe mupyrrara ta.) Pe, pehē ke mupyta ym apo. (Ame'ē ta Tupā muwyr ame'ē ke putar ym. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke ihē.) A'erehe ame'ē ok ta pe har ta ke Sondo ok ta pe har ta 'ar koty te we Tupā mupyrrara hū ta — aja 72 mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

Amō ok ta pe har ta Jesu rehe juru-jar ym

(Matéu 11.20-24)

¹³ A'e pandu tī:

—Korasī ok ta pe har ta! Mā! Māte hū pehē ke Tupā mupyrrara ta tī. Mesái ok ta pe har ta! Pehē aja

tī. Māte hū pehē ke Tupā mupyrrara ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. (Anī. Ihē rehe pejurujar ym.) Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e ame'ē ke ymanihar Tir ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'ē ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Aja Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa ta tipe tī. Tatimbuk ke iākā rehe om-bor ta tipe tī. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tī. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe tī. Tupā koty a'eta py'a ke muruwak aja mujekwa ta tipe tī.

¹⁴ —Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ame'ē ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrrara ta. Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrrara ta tī.

¹⁵ Kapana'ū ok ta pe har ta! Kuja: “Jande anī. Katu te jande” aja pekwha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mukanim ta tī — aja Jesu pandu.

¹⁶ Jumu'eha ta pe pandu:

—Pehē rehe amō hēndu katu rahā, ihē rehe hēndu katu tī. Pehē ke amō putar ym rahā, ihē ke putar ym tī. Ihē ke amō putar ym rahā, ihē pái ke putar ym tī. Ihē ke ihē pái muwyr. A'e ke putar ym tī — aja Jesu pandu.

(Upa Jesu pandu rahā, kuja 72 sawa'e ta pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho.)

*Kuja, 72 sawa'e ta jywyr uwyr
(Apokarip 21.27)*

¹⁷ Ok ta rupi upa pandu oho rahā, kuja 72 sawa'e ta jywyr uwyr, Jesu rehe. Hury riki ame'ē ta. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Pesarahā! Ājā ta riki jande rehe hēndu katu tī! Nde je'ēha rupi japandu: “Ehem eho ngā py'a ngi” aja. Aja rahā, ājā ta uhem katu oho — aja Jesu pe.

18 A'e pandu:

—A'e tỹ! Satana rehe asak a'am rahā, pyrātāha kanim ingi. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke rehe ihē asak. Ywa ngi Tupā weraha, aja pahar pyrātāha kanim ingi. A'erehe ājā ta ke pemuhem pemondo ngā py'a ngi.

19 Pesarahā! Ihēma'e pyrātāha ke pehē pe amondo, a'erehe mbói ta rehe pepyrū, pe, su'u rahā, ahy ym pehē pe. Jawajyr ta rehe aja tī. Pepyrū, pe, jupi rahā, ahy ym pehē pe tī. Satanama'e pyrātāha ke aja tī. (Ājā ramūi a'e.) Pehē ke mahy ym ta tī. Pehē ke mahy ym te ta ma'e ke.

20 Ājā ta pehē rehe hendu katu. Ame'ē rehe pehē rury katu. Amō we tī. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rer ke Tupā mapyk. Ima'e paper rehe mapyk. Ywa pe ame'ē ke ihī. A'erehe i'ar koty te we hū pehē rury katu te pexo — aja 72 sawa'e ta pe Jesu pandu.

Jesu huryha ke

(Matéu 11.25-27; Matéu 13.16-17)

21 Upa 72 sawa'e ta pe Jesu pandu rahā, Jesu rehe Tupā'ā ihī katu te. A'erehe hury katu te a'e. Pe, Jesu pandu:

—Papa! Ywa pe har ta kapitā keruhū ke nde! Kome'ē ywy keruhū pe har ta kapitā keruhū ke nde tī. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe apandu. “Akwa katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nema'e pyrātāha ke nde eremujeckwa ym. “Ihē riki ajumu'e katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nde eremujeckwa ym tī. Ta'yn ta aja ihēma'e jumu'eha ta. Upa katu te ukwa ym. Ame'ē ta pe nema'e pyrātā te ha ke nde eremujeckwa katu. A'erehe apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe. Papa! Jetehar te ke. Nde ereputar, a'erehe aja nde eremujeckwa katu — aja Tupā pe Jesu pandu.

22 Pe, ngā pe pandu:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái mujekwa katu. A'erehe upa katu te ihē akwa katu. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu te ihē

rehe har. Ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu te ehe har. Ta'yr ke ihē. Pe, amō ta pe ehe har ihē amujekwa tar katu, ame'ē ta jō ukwa katu te ehe har tī — aja Jesu pandu.

23 Pe, jumu'eha ta jeje ixo rahā, hake Jesu oho. Pandu:

—Pehē rury katu ame'ē ta ke pehē! Ihē ama'ema'e ame'ē rehe pesak katu, a'erehe pehē rury katu pehē.

24 Apandu pehē pe. Ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pehē atu pesak katu. Ame'ē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu tī. Marā ka ym usakiha. (Arahā se ihē nixói.) Heta ymanihar kapitā keruhū ta aja tī. Usak tar katu tī. Pehē riki ihē je'ēha rehe pehendu, ame'ē rehe ymanihar ta hendu tar katu tī. Marā ka ym henduha. (Arahā se ihē nixói tī.) Pehē anī. Pehendu, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē — aja Jesu pandu.

*Samariywy pe har sawa'e rehe har
(Matéu 22.34-40; Mak 12.28-34)*

25 Pe, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ke a'e. Jesu ukwa katuha ke a'e manga tipe. Ame'ē ke mujawy tar katu, a'erehe pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja ma'e ke ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my — aja ipe.

26 Jesu pandu ipe:

—Moise mupinim ame'ē ke rehe nde eresak. Ame'ē mujekwa katu. Myja nde erema'e rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē pehī. Myja nde erekwa my? — aja sawa'e pe.

27 Sawa'e pandu:

—Kuja panduha ihī. Tupā riki jandema'e sawa'e te! Nde erepy'a katu te ehe. Tupā rehe nde py'a nde eremoī moī ehe rahā, epy'a katu ehe. Ehe har nde erekwa erewa erexo rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nema'e pyrātāha namō ma'e ke nde erema'e rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nde erewa katuha namō epy'a katu ehe tī.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja ne namõ ixo ame'ẽ rehe epy'a katu tĩ — aja Jesu pe pandu.

28 A'e pandu:

—A'e tỹ. Aja ema'e echo. Aja rahã, nde ke Tupã muhã katu ta — aja sawa'e pe.

29 Pe, sawa'e riki katu ame'ẽ ke a'e aja mujekwa tar katu, a'erehe Jesu pe pandu:

—Awa rehe ihẽ apy'a katu ta me'ẽ te'e my? — aja sawa'e.

30 (Pe, amõ rehe a'e ipy'a katu ta me'ẽ te'e, ame'ẽ rehe har Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe kuja sawa'e pe Jesu pandu:

—Jerusarẽ ok ta ngi amõ sawa'e uhem oho. Jundéu awa ke a'e. Jeriko ok ta pe oho ixo. Arahã a'e ke ma'e mukanõha ta pyhyk. Upa ima'e ke ame'ẽ ta mukanim raho. Nupã hũ tĩ. Tate jukwa. Pete'e túi 'y.

31 —Arahã ame'ẽ pe rupi jundéu awa tama'e pa'i oho ixo tĩ. Sawa'e rehe usak rahã, asa oho. Xupe 'ar rupi asa oho.

32 A'engi amõ sawa'e oho ixo tĩ. Pa'ima'e miasu ke a'e. Jundéu awa ke a'e tĩ. Sawa'e rehe usak rahã, ixoty usak oho. Pyrara usak tar ym ehe, a'erehe upa usak rahã, xupe 'ar rupi asa oho tĩ.

33 —Pe, amõ sawa'e ame'ẽ rupi oho ixo tĩ. Samari ywy pe har ke a'e. (Jundéu awa aja ym ame'ẽ ke a'e. Samari ywy pe har ta ke jundéu awa putar ym. A'erehe huwajan aja saka.) Sawa'e rehe uhyk oho tĩ. Usak ehe rahã, pyrara usak ehe.

34 Hake oho. Pirokiha rape rehe puhã moĩ. Ame'ẽ ke pukek tĩ. Pe, ima'e hymba 'ar pe mondo, jumen 'ar pe. Aja amõ ukweriha renda pe raho. A'ep usak katu we ehe rĩ.

35 Ku'ẽ rahã, hyru ngi tamatarer ke muhem. Mokõi wera rahã, wetep paraky, ame'ẽ hepyha jo'ok. Ame'ẽ ke ukweriha renda jar pe me'ẽ. Pandu ipe: "Ko riki tamatarer ihĩ. Kome'ẽ namõ sawa'e rehe esak katu kÿ. Amõ we sawa'e mukatuha rehe puhã nde erejo'ok rahã, ame'ẽ ke upa nde pe

ihẽ amujywyr ta kÿ. Koropi ajywyr rahã, amujywyr ta nde pe, a'erehe sawa'e mukatuha rehe esak katu tĩ" aja ijar pe samari ywy pe har pandu — aja Jesu pandu.

36 Ame'ẽ panduha upa rahã, sawa'e pe Jesu pandu:

—Apo myja nde erekwa my? Mahapyr sawa'e ta usak ehe, ma'e mukanõha ta nupã ame'ẽ ke rehe. Mahapyr sawa'e ta ngi har awa ipy'a katu ehe my? — aja Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ke pe pandu.

37 A'e pandu:

—Raho ame'ẽ ke pyrara usak ehe. (Samari ywy pe har ke.) A'e riki ipy'a katu te — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e tỹ. Echo tĩ. Aja nde tĩ. (Nde ruwajan aja ame'ẽ rehe epy'a katu kÿ) — aja sawa'e pe.

Mar rehe Jesu usak oho. Mari rehe usak oho tĩ.

38 Pe, jumu'eha ta namõ Jesu oho ixo rahã, amõ ok ta pe uhyk oho. A'ep amõ kũjã ixo. Her Mar. Hok pe Jesu ta ke mupyta katu.

39 Ianam inamõ ixo tĩ. Her Mari. Jesu py rake wapyk uĩ. A'ep Jesu mu'e ame'ẽ ke rehe hendu uĩ.

40 Mar anĩ. Ma'e ke mupupur hũ a'eta pe ixo. A'erehe ipy'a ahy tate. (Mari mupupur ym uwyr, a'erehe ipy'a ahy tate ehe.) Pe, Jesu rake oho rahã, pandu ipe:

—Sawa'e! Ihẽ namõ ihẽ anam mupupur ym. Ihẽ jõ riki ma'e ke amupupur axo. Aja katu nde pe my? Epandu ipe: "Inamõ ma'e emupupur echo" aja Mari pe — aja Mar pandu.

41 Pe, Jesu pandu ipe:

—Mar! Heta ame'ẽ ta rehe nde ere-jumupyai te'e hũ erexo. Nde py'a ahy tate tĩ.

42 Peteñhar ma'e ke jõ nde eremupupur rahã, katu tiki. (Ma'e ke ja'u ame'ẽ ke upa haráti ngã.) Mari anĩ. Ihẽ je'ëha rehe hendu tar katu uĩ. Ame'ẽ je'ëha ke Mari haráti ym ta. Ame'ẽ ke katu te ame'ẽ ke — aja Mar pe Jesu pandu.

11

*Tupā namō amō pandu pandu katu
ame'ē rehe har*
(Matéu 6.9-15; Matéu 7.7-11; Mak
11.24; Ruk 18.1; 1 Tesaron 5.17)

¹ Amō renda pe Tupā namō Jesu
pandu pandu u'am. Upa pandu rahā,
jumu'eha ta ngi har peteī pandu ipe:

—Sawa'e! Myja Tupā namō
japandu ta my? Ame'ē ke jande ke
emu'erahā! Ima'e jumu'eha ta ke Juā
mujahukiha mu'e, aja jande ke emu'e
tī — aja Jesu pe.

² Pe, a'e pandu:

—Kuja Tupā namō pepandu:

“Jande pái keruhū! Nde rehe har amō
hendu rahā, mā peja pandu:
‘Mā katu te’ aja.
Nema'e jetehar te ke rehe upa katu
te awa ta hendu katu, ame'ē
angaha ke rehe ihē aharō hū
axo.

³ Jande mi'u wera rahā pame katu te
emuwyr.

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke jande pe amō ta
ma'e rahā, ame'ē ta rehe jande
py'a jamujywyr.

Aja jande rehe nde tī. Ma'e jaka'u
te'eha ke jama'e. Ame'ē rehe
japyai.

Aja rahā, jande rehe nde py'a emuwy-
wyr katu tī.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu
rahā, ame'ē ke jande py'a ngi
emukanim. (Aja rahā, jama'e
ym ta) aja pepandu ipe — aja
Jesu mu'e.

⁵ Pe, jumu'eha ta ke mu'e tī. (Tapi-
jar te'e we Tupā namō pandu pandu
ta me'ē te'e, aja mu'e.) A'erehe kuja
pandu:

—Pesarahā! Pehē ngi har peteī riki
ehe katu ame'ē rok pe oho. Pytun
pyter pe oho. Pandu ipe: “Sa'e! Ne
mi'u ihē pe emuwyr te'e rī.

⁶ Ihē rehe katu ame'ē ke uhyk ramō
te uwyr. Paite ngi uhyk uwyr. Myahy
hū a'e. Nixói te ihēma'e ke apo. Ma'e
ke ym ihē ame'ē ipe” aja ipe.

⁷ Pesarahā! Kuja a'e pandu nahā
my. Kapy ngi je'eha ke ehe katu ame'ē
pe pandu: “Apo anī ta. Hukwen ke

jykynda u'am. Ihē anino aju. Ta'yn ta
aja tī. Marā ka ym apu'amiha. Marā
ka ym nde pe ihē mi'u ihē ame'ēha rī”
aja pandu my.

⁸ Anī. Pesarahā! Aja ym ta. Aja
pandu ym. Ihē apandu pehē pe.
Ehe katu ame'ē ke a'e, a'erehe pahar
pu'am ta my? Anī. A'e riki i'i pandu
pandu hū u'am. Huxī ym panduha.
A'erehe pu'am ta. Upa pandu ame'ē
ke me'ē ta ipe.

⁹ —A'erehe ihē apandu pehē pe.
Aja Tupā tī. Ma'e ke Tupā namō
pepandu. Pe, ame'ē ke a'e muwyr
ta pehē pe. (Tupā namō pepandu
rahā, aja tī.) Pekekār, ame'ēja saka
tī. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem,
ame'ēja saka. (Amō rok pe pexe tar
katu rahā,) pehē po penupā nupā. Pe,
hukwen ke ijar pirar. (Tupā namō
pepandu pandu rahā, ame'ēja saka.)
Pehē po penupā nupā, ame'ēja saka.
Inamō pepandu pandu rahā, pe, huk-
wen pirar ame'ēja saka tī. (Pirar rahā,
pepandu ame'ē ke a'e muwyr ta pehē
pe tī.)

¹⁰ Upa inamō pandu ame'ē ta pe
a'e muwyr ta kī. Amō kekar rahā,
mahem ta kī. Ipo nupā nupā rahā,
hukwen ke a'e pirar ta kī. Aja riki.

¹¹ —Pesarahā! Pehē namō ipái ta
ixo. Pe, ta'yr pandu: “Papa! Pira ka'ē
ihē a'u ta” aja. Aja rahā, mbói ke ipái
me'ē ipe my? Anī. Aja ym. Pira ka'ē
me'ē ta ipe.

¹² Pe, ta'yr pandu: “Papa! Sapukái
pi'a ihē a'u ta” aja. Aja rahā, jawajyr
ipái me'ē ipe my? Anī. Aja ym. Sa-
pukái pi'a me'ē ta ipe tī.

¹³ Awa ta te'e pehē. Ma'e peka'u
te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke
pehē. Pehē ra'yr ta pe ma'e katu
ame'ē ke peme'ē me'ē katu. Aja rahā,
pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē
ke jande pái keruhū me'ē me'ē ta
pehē pe. Ywa pe ixo ame'ē ke a'e.
“Jande py'a rehe Ne'ā emuwyr” aja
pandu ame'ē ta pe I'ā ke a'e muwyr
katu ta — aja Jesu mu'e jumu'eha ta
pe. (Aja tapijar te'e we Tupā namō
pandu pandu ta me'ē te'e, aja Jesu
mu'e.)

"Mesembu" Satana rehe har (Ãjã ramũi a'e)
(Matéu 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Amõ sawa'e ke ãjã muje'engai te'e. Ame'ẽ ãjã ke Jesu muhem mondo ingi. ãjã uhem oho ingi rahã, sawa'e ma'e ke pandu pandu katu tĩ. Amõ ta pandu:

—Mã! Katu tiki! — aja hetaha ta pandu.

¹⁵ Amõ ta anĩ. Jesu rehe har kuja pandu:

—Mesembu tiki. Ame'ẽ riki ãjã tama'e kapitam. Ame'ẽ riki pyrâtãha muwyr ipe, Jesu pe, a'erehe ãjã ke a'e muhem katu mundo — aja a'eta pandu naĩ.

¹⁶ Jesuma'e pyrâtãha ke amõ ta manga tar katu. A'erehe ame'ẽ ta pandu ipe:

—Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ema'e apo. Aja rahã, ima'e pyrâtãha ke Tupã muwyr nde pe, aja jakwa ta. Aja rahã, nde ke a'e riki muwyr, aja jakwa ta tĩ — aja Jesu pe.

¹⁷ Anĩ. Ame'ẽ ta ma'e ke ipy'a pe ukwa ukwa u'am ame'ẽ ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Anĩ ta. Pesarahã! Ywy pe har ta amõ kovy kovy henda pe jy'ar. Aja jumai mai ixo ngã juehe rahã, pahar ngã jumumba ta ngã juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngã juehe.) Ok wyr pe har ta aja tĩ. Amõ kovy kovy jy'ar, pe, jumai mai ixo a'eta juehe rahã, pahar jumumba ta a'eta juehe tĩ. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.)

¹⁸ Aja Satana kovyhar ta amõ kovy kovy jy'ar, pe, jumai mai ixo ngã juehe rahã, marã ka ym ãjã ta ixoha. Jumumba ta ngã juehe tĩ. Satanama'e pyrâtãha namõ ãjã ke ihẽ amuhem amondo, aja pepandu rahã, ãjã ta riki jumumba ta ngã juehe, aja pepandu. Anĩ. Aja ym.

¹⁹ —Pesarahã! ãjã ke ihẽ amuhem amondo. Pehẽ kovyhar ta aja tĩ. ãjã ta ke muhem mondo tĩ. Awama'e pyrâtãha namõ a'eta muhem mondo my? Satanama'e pyrâtãha namõ muhem mondo my? Anĩ. Aja ym. Aja

rahã, ihẽ aja tĩ. Satanama'e pyrâtãha namõ aja ym tĩ. A'erehe pehẽ je'eha pejawy te'e aja pehẽ kovyhar ta riki mujekwa pehẽ pe.

²⁰ Jetehar te ke. Amõ kovy riki. Kuja. Tupãma'e pyrâtãha namõ ãjã ta ke ihẽ amuhem amondo. Aja rahã, ihẽ riki kapitã keruhã aja Tupã mu'am ame'ẽ ke ihẽ, aja pekwa katu ta me'ẽ te'e. Peharõ katu pexo ame'ẽ ke.

²¹ —Sawa'e pyrâtã hũ ame'ẽ ke hok rehe usak katu rahã, parã te'e ta ima'e ke rehe ngã. Upa moõ katu, kyse puku, itatakwar, hapar. Aja hok rehe usak katu.

²² Pe, i'ar kovy te we sawa'e pyrâtã ame'ẽ ke jumai uwyr ehe. Pe, upa muputu'u rahã, amõ riki ijar moõ katu ame'ẽ ke upa katu te raho, kyse puku, itatakwar, hapar. Ame'ẽ pe huwajan ke ijar muputu'u ta, aja uk-waha naĩ. Anĩ. Ame'ẽ ke i'ar kovy te we pyrâtã ame'ẽ ke upa raho. Pe, upa ma'e ke raho ame'ẽ ke amõ ta pe me'ẽ me'ẽ. Inamõ ixo ame'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ. (Aja ihẽ tĩ. Sawa'e pyrâtã hũ ame'ẽ ke Satana aja saka. Ihẽ riki i'ar kovy te we pyrâtã te hũ ame'ẽ ke ihẽ. A'erehe a'e ke ihẽ amuputu'u katu. A'erehe ãjã ta ke ngã py'a ngi ihẽ amuhem katu amondo.)

²³ —Ihẽ kovyhar aja awa ixo ym rahã, ihẽ namõ jumai ame'ẽ ke a'e. Tupã kovy ihẽ namõ ngã ke amõ mujy'ar ym rahã, amõ kovy muhãi mondo ame'ẽ ke a'e tĩ. Tupã ruwajan kovy mujy'ar mondo a'e — aja Jesu pandu.

Sawa'e py'a rehe ãjã jywyr oho
(Matéu 12.43-45)

²⁴ A'e pandu tĩ:

—Sawa'e py'a ngi ãjã uhem oho rahã, awa nixói te ame'ẽ rupi wata wata ixo. Putu'uga renda ke kekar ixo. Mahem ym. A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihẽ ahem ajur, ame'ẽ pe ajywyr ta aho. Ihẽ rok aja ihẽ pe” aja jupandu.

²⁵ Pe, jywyr oho. Pe, uhyk oho rahã, hok pe nixói awa. Upa peir katu amõ. Upa mukatu. Aja awa py'a ke.

26 Ame'ẽ rehe usak rahã, amõ ãjã ta a'e oho piam. Awa po wajar mokõi hetaha a'e muhyk. Ame'ẽ ta riki i'ar kotyp te we jaxer ai ame'ẽ ke. Pe, muhyk rahã, sawa'e py'a rehe a'eta ixe oho. A'erehe ame'ẽ sawa'e mäte jaxer ame'ẽ ke apo. Æjã peteñixo rahã, katu ym. Apo heta ihã, a'erehe i'ar kotyp te we jaxeriha – aja Jesu pandu.

(Aja awa tĩ. Jeje ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anã. Tupã rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ẽja saka. A'erehe i'i atu we rahã, ymanihar aja jywyr tĩ. Pe, jywyr rahã, i'ar kotyp te we jaxeriha.)

Hury te me'ẽ ke

27 Pe, ame'ẽ pandu rahã, amõ heta ame'ẽ ta pyter ngi kũjã pandu:

—Nde ke ipusu ngi muhem, ame'ẽ ke mä hury katu a'e. Ne mäi ke. Nde ta'yn rahã, nde pe kamby me'ẽ, ame'ẽ mäi mä hury katu – aja Jesu pe pandu.

28 Pe, a'e pandu:

—A'e tý. Amõ we tĩ. Tupã je'ẽha rehe hendu. Pe, panduha aja ma'ema'e ame'ẽ riki i'ar kotyp te we hury katu ame'ẽ ke a'e – aja Jesu pandu.

Jesuma'e pyrâtãha ke amõ ta usak tar katu
(Matéu 12.38-42)

29 Ngã hetaha juramã jy'ar ehe rahã, Jesu pandu:

—Mä pehẽ katu ym riki. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e, ame'ẽ ke rehe pesak tar katu. Aja rahã, Tupã riki ihẽ ke muwyr, aja pekwa ta aja pepandu tipe. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke amujesak ym ta pehẽ pe. Kuja jõ amujekwa ta. Pira keruhã pusu pe mokõi Jon ukwer. Pe, jywyr. (Manõ ym.) Aja ihẽ rehe har amujekwa ta pehẽ pe tĩ.

30 Yman te Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke Jon. Pira keruhã pusu ngi Jon uhem rahã, nini ok ta pe har ta usak ehe rahã, a'e ke Tupã muwyr, aja ukwa katu. Aja ihẽ tĩ. Manõha ngi ihẽ akwera katu ahem rahã, ihẽ ke Tupã muwyr, aja pehẽ pekwa katu ta tĩ. Aja

jõ pehẽ pe amujekwa ta. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur.

31 —Yman rahã, ngã ke Tupã mupyrara ta. Arahã amõ kũjã pu'am ta. Kapitã keruhã kũjã ke a'e. Pepaite ngi Saromã mu'e ame'ẽ ke rehe hendu uwyr kwe. A'erehe yman rahã, Tupã mupyrara rahã, ame'ẽ kũjã pandu ta: “Jesu je'ẽha rehe pehendu ym. Katu ym pehẽ” aja apo pehẽ pexo ame'ẽ ta pe pandu ta. Pepaite ngi kũjã uwyr. (Amõ wata oho rahã, heta ukwer.) Warahy jurukwã kotyp ngi uwyr, iapyr kotyp ngi. Ukwa katuha namõ ma'e ke Saromã mu'e ame'ẽ ke rehe kũjã hendu uwyr. Pesarahã! Ko ihẽ axo. Saromã 'ar kotyp te we ihẽ akwa katuha. Anã. Pehendu ym ihẽ je'ẽha rehe. (A'erehe ymanihar ta 'ar kotyp te we pehẽ ke Tupã mupyrara ta.)

32 —Yman rahã, ngã ke Tupã mupyrara ta. Arahã Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'ẽ ke rehe ame'ẽ ta hendu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Tupã kotyp ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahã, Tupã mupyrara rahã, kuja pandu ta: “Jesu je'ẽha rehe pehendu ym. Katu ym pehẽ” aja pehẽ pe pandu ta. Jon pandu ame'ẽ ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu. Pesarahã! Ko ihẽ axo. Jon 'ar kotyp te we ihẽ katuha ke. Anã. Ihẽ je'ẽha rehe pehendu ym. (A'erehe ymanihar ta 'ar kotyp te we pehẽ ke Tupã mupyrara ta) – aja Jesu pandu.

Amõ ma'e weraha ke
(Matéu 5.15; Matéu 6.22-23)

33 A'e pandu tĩ:

—Araparin ke amõ muwera rahã, mukanim ym awa. Pander pe jupyk ym tĩ. Anã. Ywate henda 'ar pe moi. Pe, hok pe ixe uwyr ame'ẽ ta usak katu ma'e. Aja ihẽ amu'e ame'ẽ ke amukanim ym. Anã. Amujekwa katu ngã pe.

34 Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa, a'erehe ixoha katu aja ixo katu.) Pehẽ reha katu rahã, pehẽ rete rupi wera katu, ame'ẽja saka. (Aja

rahā, Tupā putar aja pexoha katu, aja pexo katu ta.) Nde reha katu ym rahā, weraha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar, aja ym pexo.)

³⁵ A'erehe apandu katu pehē pe. Pehē reha katu aja pexo. (Aja rahā, pexo ai te'e aja ym pexo.)

³⁶ Aja rahā, pehē rete rupi wera katu rahā, pytuniha nixói te rahā, upa katu te wera hū, ame'ēja saka. Nde reha ma'e muwera, ame'ēja saka. (Aja rahā, aja te'eha Tupā putar aja pexoha katu aja pexo katu te ta) – aja Jesu pandu.

Parise kotyhar ta rehe har Jesu pandu hū

(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ Upa Jesu pandu rahā, parise pandu ipe:

—Ihē rok pe ma'e ke ja'u jaho rī – aja Jesu pe.

Pe, hok pe ixe oho. Pe, ma'e ngā u'ha renda pe wapyk oho.

³⁸ Pe, jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk hū ym ha namō ma'e ke Jesu u'u uī. Ame'ē ke parise usak rahā, ipy'a pe ukwa ukwa uī:

—Mā! Jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk ym a'e. Katu ym, aja akwa – aja parise jupe.

³⁹ Ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu ipe:

—Pehē parise ta! Pehē riki paratuxī aja saka. Y amō u'ha aja tī. Paratuxī soroka ke jō pekutuk katu. Typyha ke anī. Aja pehē pirer ke pekutuk katu. Pehē py'a anī. Juhyk aja ym pexo. Pehē py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa pexo. Amō ta ke pemahy hū tar katu, ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī.

⁴⁰ Pehē peka'u te'e! Pehē rete ke Tupā mujā. Pehē py'a ke a'e mujā tī. (A'erehe pehē py'a juhyk, aja pexo ta me'ē te'e tī.)

⁴¹ Ima'e ym te ame'ē ta pe pehēma'e ke peme'ē me'ē. (Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo, aja pemujekwa ta.) Aja rahā, pehē py'a ke juhyk aja pexo ta.

⁴² —Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke. Tupā rehe pehē py'a pemōi moī. A'erehe ta'yr mi so'o rukwer pupur muhembykiha ke peme'ē ipe. Jande popa hetaha ngi peteī peme'ē. Aja ky'in ke. Ma'eywanem ra'yr aja tī. Aja pema'ema'eha. Amō koty anī. Katu ame'ē ke aja ym pema'ema'e. Tupā rehe pepy'a ym tī. Pesarahā! Amō we pema'ema'e ta me'ē te'e. Kuja. Tupā rehe pepy'a katu ta me'ē te'e. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta me'ē te'e tī. Ma'e muhembykiha ke peme'ē ta me'ē te'e tī. Ame'ē me'ēha peharái ym ta me'ē te'e tī.

⁴³ —Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe peho rahā, kapitā ta wapyka pe jō pewapyk tar katu, myrape katu te ame'ē ke pe. (Aja pehē katu te aja pemujekwa tar katu naī.) Ma'e muhepyha renda pe peho rahā: “Ko nde erexo. Katu nde” aja panduha jō peputar katu. (Aja rahā, pehē katu te aja pekwha naī.)

⁴⁴ —Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē riki kangwerupa aja saka. Ngā ukwa ame'ē ke nixói, a'erehe ukwa ym ha rupi kangwerupa rupi amō wata. (Aja rahā, ipy'a juhyk ym aja ixo apo, aja jundéu awa ta ukwa.) Aja pexo tī. Pehē py'a juhyk ym, aja te'e pexo. Ame'ē ke amō ta ukwa ym. Pe, pehē namō ame'ē ta ixo rahā, ame'ē ta py'a ke pemujaxer te'e ta tī – aja Jesu pandu.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har Jesu pandu hū

⁴⁵ Pe, Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ngi har peteī pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Aja nde erepandu rahā, jande rehe har nde erepandu hū tī. Katu ym ihē pe – aja Jesu pe.

⁴⁶ Ame'ē Moise je'ēha mu'e ame'ē pe a'e pandu:

—Mā! Parise ta aja pehē tī. Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke tī. Pehē pemu'e ame'ē ke rehe marā ka ym amō hendu katuha. Pe, pemu'e rī.

Anī. Pehē atu pehendu ym te ehe tī. Katu ym aja.

⁴⁷ Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē ramūi ta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jukwa. Ame'ē ta kangwerupa ke pemukatu hū.

⁴⁸ Aja rahā, pehē ramūi ta jukwa ame'ē riki katu aja pekwa tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Ame'ē ke katu, aja pekwa. A'erehe kangwerupa ke pemukatu pexo rī.

⁴⁹ Anī. Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Kuja pandu: "Ihē je'ēha pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Amō amō ta ke amondo tī. Pe, amō amō ke ngā jukwa ta. Amō amō ke ngā mahy ta tī" aja Tupā pandu. Ukwa katu a'e.

⁵⁰ A'erehe ame'ē ta aja pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. A'engi amō amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē jukwa ame'ē ta aja pehē riki upa katu te mupyraraha ke pyhyk ta tī.

⁵¹ Ko Ambéu ke amō jukwa py. A'engi amō amō ta ke ngā jukwa tī. Pe! Sakari ke amō jukwa tī. Jetehar te ke. Ngā jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē jukwa ame'ē ta aja pehē riki mupyraraha ke pyhyk ta tī. Tupā riki mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy katu te ame'ē ke ihī. Myrapē ihī tī. Ame'ē mokōi pyter pe Sakari ke amō jukwa. (A'ep a'e ixo rahā, a'e ke amō ta jukwa ym ta me'ē te'e. Anī. Jukwa riki.) Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ame'ē myrapē 'ar pe hymba hapy.

⁵² Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Myja Tupā je'ēha ke amō ukwa katu my, ame'ē ke pemuka'u te'e. Pehē atu pekwa ym tī. Amō ta ukwa tar katu rahā, ame'ē ta ke pemuka'u te'e tī. A'erehe ame'ē ta ukwa ym tī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁵³ Pe, parise rok ngi Jesu uhem oho ixo rahā, parise ta je'ē je'ē hū ipe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Je'ē je'ē hū ma'e ke ipe.

⁵⁴ Ame'ē ta ma'e ke pandu pandu inamō, Jesu namō. Pe, Jesu ma'e panduha jawy rahā: "Katu ym nde" aja parise ta pandu ta. A'erehe panduha manga manga tipe.

12

*Ipy'a pe mokōi ukwaha namō ixo
(Matéu 10.26-27)*

¹ Heta te hū ngā jy'ar uwyr ehe. A'erehe jumujar mujar hū ngā juehe. Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu py:

—Parise ta riki ipy'a pe mokōi ma'e ukwaha namō ixo ame'ē ta ke a'eta. A'eta aja ym pehē tī. Ipy'a pe mokōi ukwaha namō a'eta ixo. Ame'ē riki mbeju mupururukiha aja saka. Katu ym aja.

² Pesarahā! Ma'e ke amō jupyk, aja ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke Tupā mupirar ta. (Aja rahā, upa mujekwa ta.) Jeje te'e ixokwa katu, aja ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke Tupā mujekwa ta tī.

³ Pe, pytun rahā, amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke pepandu, ame'ē ke wera rahā amō ta upa pandu ta. (A'erehe upa hendu ta, pe, ukwa ta ngā.) Kapy pe amō pe peje'ē ra'yr u'am, ame'ē ke amō ta pandu hū ngā pe. (Upa ngā ukwa ta) — aja Jesu pandu.

*Tupā ngi pekyje ta me'ē te'e
(Matéu 10.28-31)*

⁴ A'e pandu tī:

—Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē. Ko pehē pe apandu axo. Ko awa ke amō jukwa. Ame'ē ta ngi pekyje ym. Jukwa, pe, a'engi amō we marā ka ym awa ke mahyha 'y.

⁵ Ko ihē amujekwa ta pehē pe. Amō ngi pekyje. Tupā ngi pekyje. Upa jukwa rahā, amō we mahy ta. Je'ēha rupi tata keruhū pe ame'ē ke a'e omboz ta. Pyrara hū ta a'ep. Jete. Apandu pehē pe. Pekyje katu ingi, Tupā ngi!

6 —Pehē anī. Ihēma'e jumu'eha ta ke pehē. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pesarahā! Awa po wajar peteñhar upa hetaha ma'ewyra ra'yr rehe amō muhepy rahā, mokōi tamatarer pu'a ra'yr me'ẽ ipe. Ame'ẽ ke Tupā ukwa katu. Ma'ewyra ra'yr rehe har ukwa katu a'e. (Aja rahā, ame'ẽ 'ar koty te we pehē rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu. A'erehe pekyje ym ingi.)

7 —Pesarahā! Pehē ākā rehe pehē'a ihī. Ame'ẽ hetaha ke Tupā ukwa katu. (Aja rahā, upa katu te pehē rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu.) A'erehe pekyje ym ingi. Ma'ewyra ra'yr ta rehe a'e usak katu. Ame'ẽ ta 'ar koty te we pehē rehe a'e usak katu te we ta tī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Jesu kotyhar ame'ẽ ta ke. Jesu kotyhar aja ym ame'ẽ ta ke tī.

(Matéu 10.32-33; Matéu 12.32; Matéu 10.19-20; 2 Timo 1.8)

8 A'e pandu tī:

—Ko pehē pe amujekwa a'am. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī ym. Amō ta pe kuja pandu: "Jesu kotyhar ke ihē" aja. Aja rahā, kuja ehe har ihē apandu ta tī: "Ihē kotyhar ke a'e" aja Tupā je'eha rahoha ta pe apandu ta.

9 Amō ta anī. Ihē ngi huxī a'e. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē ngi huxī. A'erehe amō ta pe kuja pandu: "Ihē anī. Ixotyhar aja ym ihē" aja apandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē riki apandu ta tī: "Peme'ẽ anī. Ihē akwa ym peme'ẽ. Ihē kotyhar ym a'e" aja Tupā je'eha rahoha ta pe apandu ta.

10 —Ihē rehe amō juru ai, ame'ẽ ke rehe Tupā ipy'a jywyr ta. (Tupā koty ipy'a muruwak rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe.) Tupā'ã rehe juru ai rahā, anī. Amō juru ai ehe rahā, ame'ẽ rehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta.

11 —Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehē ke amō ta hykýi ta raho. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe mupyrara ta raho. Kapitā ruwa koty pehē ke raho ta tī. Kapitā ruwa koty aja tī. Mupyrara ta raho tī.

Arahā myja pehē juehe har pepandu ta my, ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ym pexo. Ma'e pepandu ta my, ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ym pexo tī.

12 Arahā Tupā'ã riki mujekwa ta pehē pe. Ma'e pepandu ta, ame'ẽ ke mujekwa ta pehē pe. (Ame'ẽ ke pepandu ta) — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ima'ehū rahā, muka'u te'e ta juehe

13 Hetaha ta pyter ngi amō sawa'e pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jande pái manō. Pe, upa ima'e ke hijar jande pe. Ame'ẽ ngi har: "Ne mu pe eme'ẽ tī!" aja ihē mu pe epandu. Ihē mu riki upa katu te pyhyk — aja Jesu pe.

14 A'e pandu:

—Sa'e! Anī. Esarahā! "Ihē amanō rahā, ihē ra'yr ta pe ihēma'e ke eme'ẽ me'ẽ" aja nde pái pandu ym te ihē pe. A'erehe ame'ẽ me'ẽ ym ta nde páima'e ke — aja sawa'e pe.

15 Upa ngā pe a'e pandu tī:

—Pehendu katurahā! Upa katu te ma'e ke rehe pehē py'a pemoi moĩ tar katu rahā, pesak katu te'e. Pemoi ym pehē. Pesarahā! Ima'ehū namō amō ixo. Aja rahā, kome'ẽ ywy keruhū pe yman rahā ixo katu ta, aja ukwaha naī. Anī. Aja ym ta — aja Jesu pandu.

16 (Pe, ame'ẽ rehe har mujekwa te we. Upa ma'e ke rehe ipy'a moĩ moĩ rahā, katu ym aja mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ẽ ima'ehū matyr ame'ẽ ke my, ame'ẽ ke pandu:

—Ko amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ke a'e. Pe, heta te hū ma'e ke kupixa pe ihī.

17 Pe, ipy'a pe ma'e ukwa ukwa uī: "Mā! Kupixa ngi marā ka ym ma'e matyriha. (Tyryhem apo 'y.) Nixói te matyriha renda ke. Myja ta apo my?" aja sawa'e jupe.

18 Pe, kuja ame'ẽ jupandu jupe: "Aa! Akwa apo. Matyriha renda ihē amutiha te we ta apo. I'ar koty te we hū tiha ame'ẽ ke amujā ta. A'ep ihēma'e ke amatyr ta. Kupixa ngi ma'e matyr ame'ẽ ke amoĩ ta ipe tī.

19 Upa rahā, ihē ajupandu ta ihē jupe. ‘Mā! Katu tiki ihē pe. Yman rahā, pehū ta ihēma'e ke. Aputu'u katu. Ihē mi'u amatyr. Ajumuhury katu ihē juehe' aja ihē pe” aja sawa'e pandu jupe tipe.

20 Anī. Aja ym ta. Ywa ngi Tupā pandu: “Nde riki erekā'u te'e! Kome'ẽ pytun rahā, nde eremanō ta kȳ. Pe, nema'e matyr hū ame'ẽ ke awa pe nde eremupyta ta my? Nde pe anī. Amō pe nde eremupyta ta riki, aja Tupā pandu” – aja Jesu mu'e.

21 Pe, a'e pandu tī:

—Aja ta riki amō pe. Ima'e ma'e ke jō amō matyr hū rahā, aja ta. Pe riki Tupā koty nixói te ta ma'e ke. Ma'e katu ame'ẽ ke nixói te ta. Katu ym aja – aja Jesu pandu.

*Tupā rehe ejurujar katu
(Matéu 6.25-34)*

22 (Ma'e ke jō amō matyr hū rahā, katu ym, aja mu'e tar katu tī.) A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pesarahā! Pehē pe apandu katu. Pehē mi'u rehe har jō pejumupyai ym pexo. “Ma'e jande ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ẽ ta jande pe my?” aja pe-jumupyai ym pexo tī.

23 Ixoha namō amō ixo rahā, ame'ẽ riki awa mi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī.

24 Ma'ewyra rehe pesarahā! Jytyr ym ma'e ke. Matyr ym ma'e ke tī. Ma'e matyriha renda nixói tī. Humi'u ke Tupā me'ẽ katu ipe. Pesarahā! Ma'ewyra 'ar koty te we pehē pexoha katuha ke. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta aja mujekwa katu.)

25 —“Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman pepyta te we ta rī, aja pekwaha naī. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī.

26 Aja ta'yur mi marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. Aja rahā, amō ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo tī.

27 —Ma'eputyr rehe pesarahā! Ma'e puwan ym. Ima'e ma'e ke mujā ym

tī. Amō usak ehe rahā, katukwer. Apandu katu pehē pe. Ymanihar Saromā ima'ehū te namō ixo. Ima'e mundeha katukwer tī. Pesarahā! I'ar koty te we ma'eputyr katu te ha ke.

28 Tupā riki ma'eputyr ke mukatu te. Apo putyr katu. Koī upa ta kanim. Upa xirik. Ame'ẽ ke jape'a aja amō hapy. Upa ukwái. Pesarahā! Ma'eputyr ke a'e mukatu te rahā, pehēma'e mundeha ke a'e me'ẽ katu ta pehē pe tī. Mā! Ame'ẽ rehe pejuruar katu ta me'ẽ te'e tī.

29 Pehē pe'u ame'ẽ ke rehe pekekar pexo. Aja te'eha ym pehē. Ame'ẽ rehe jō pejumupyai ym.

30 Ame'ẽ ke rehe jō kome'ẽ ywy pe har ta kekar kekar ixo. Aja te'eha ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'eta. Aja pexo ym tī. Pehē mi'u peputar. Pehēma'e mundeha peputar. Ame'ẽ ke pehē pái keruhū ukwa katu. (Pehē pe a'e muwyr ta.) A'erehe ame'ẽ ke rehe jō pejumupyai ym pexo.

31 Kuja katu. Myja Tupā putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa py pexo. Aja rahā, upa pehēma'e nixói ame'ẽ ke a'e muwyr ta pehē pe tī – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

*Ma'e katu ame'ẽ ke ywa pe ihī
(Matéu 6.19-21; 1 Petu 1.4)*

32 Jumu'eha ta pe a'e pandu tī:

—Ihē kotyhar ta ke pehē! Heta ym pehē. Apandu katu pehē pe. Ngā ngi pekyje ym pexo. Pehē rehe pehē pái keruhū usak katu te ixo, a'erehe ngā ngi pekyje ym pexo. Yman rahā, henda ke pe pehē ke a'e raho ta tī. Aja a'e putar.

33 Pehēma'e ke upa katu te pemuhepy. Pe, ame'ẽ tamatarer ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe peme'ẽ me'ẽ. Pe, tamatarer ryru ijuk ym aja me'ẽ namō pexo. Ame'ẽ riki ywa pe ihī, ame'ẽja saka. Ywa pe pehēma'e hū namō pexo, ame'ẽja saka. A'ep ame'ẽ ke kanim ym te ta. Ma'e mukanīha nixói. A'erehe mukanim ym te ta awa.

34 Pehēma'e ke ihī. Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe

pehēma'e ke ihī rahā, a'ep pehē py'a ihī ta tī – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

*Jesu jywyriha rehe peharō katu pexo
(Matéu 24.36-44; Mak 13.32-36)*

³⁵ A'e pandu tī:

—Peharō katu pexo! Pehēma'e kamixa pemunde katu. Pehēma'e xirur aja tī. Pemunde katu tī. Araparin pemuwera katu aja pexo tī.

³⁶ Ijar rehe miasu ta harō ixo. (Aja ihē rehe peharō katu pexo tī.) Jumentariha rehe ngā mi'u matyr. Ame'ē upa rahā, ijar jywyr uwyr. Ame'ē ke rehe miasu ta harō ixo. A'e jywyr uwyr rahā, pukái ta. Pe, pahar miasu ta hukwen ke pirar ta.

³⁷ Miasu ta harō katu ixo. Ukwerym ngā tī. Ame'ē ke ijar ukwa rahā, miasu ta hury katu ta. Apandu pehē pe. Kamixa ke ijar pypyk katu ta, xirur wyr rupi. Pe, miasu ta pepandu ta: "Ma'e ngā u'aha renda pe pe-wapyk peho" aja. Pe, a'e atu ngā mi'u ke moī ta, miasu ta pe.

³⁸ Pytun pyter pe ijar jywyr ta uwyr my. Satur rahā we ta jywyr my. Miasu ta harō katu ixo. Ame'ē ke ijar usak rahā, miasu ta hury katu ta.

³⁹ Pesarahā! Ma'e mukanīha uwyrīha angaha ke rehe ok jar ukwa katu rahā, ukwer ym ta tipe. Harō ta tipe. Pe, a'e ke muputu'u ta tipe. Hok ke ma'e mukanīha musorok ym ta tipe.

⁴⁰ —Pehē aja tī. Ihē rehe peharō katu pexo. Awa aja ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ywa ngi ihē riki ajywyr rahā, peharō katu pexo my. "Jywyr ym ta apo rī" aja pekwa pekwa pexo rahā, pahar ihē ajywyr ta – aja Jesu pandu.

Miasu katu ame'ē ke. Miasu katu ym ame'ē ke tī.

⁴¹ Pe, Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Apo myja me'ē miasu harō katu ixo my, ame'ē ke nde erepandu. Ame'ē ke jande pe jō nde erepandu my? Upa ngā pe nde erepandu my? – aja Jesu pe.

⁴² A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta pe jō apandu. Upa ihē kotyhar ta ihē rehe harō katu ta me'ē te'e. Ijar rehe miasu harō katu. Aja ihē rehe harō katu ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Myja me'ē miasu riki ukwa katu ame'ē ke my? Myja me'ē miasu riki ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amō miasu pe ijar pandu: "Amō miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahā, ngā mi'u ke eme'ē me'ē katu ngā pe" aja ijar pandu. (Pe, ijar paxia oho.)

⁴³ Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyr rahā, ame'ē ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'ē miasu hury katu ta.

⁴⁴ Pesarahā! Apandu pehē pe. Ame'ē miasu pe kuja ijar pandu ta: "Katu ame'ē ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde esak esak katu ta apo 'y" aja ta.

⁴⁵ —Amō kotyhar rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'ē ke rahā, kuja jupandu jupe: "Ihē jar pepaite oho. Yman rahā, jywyr ta" aja jupe. Pe, amō miasu ta ke a'e nupā hū. Sawa'e ta ke. Kūjā ta ke aja tī. Nupā hū tī. Pe, ma'e ke jeje u'u te'e hū uī. Kawī ngi ka'u tī.

⁴⁶ Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'ē wera rahā, ijar jywyr ta. "Apo jywyr ym we ta rī" aja pandu rahā, pahar ijar jywyr ta. Pe, ame'ē ke ijar mupyrara hū ta. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Aja ijar mupyrara hū ta. Miasu katu ym ame'ē ke mupyrara hū ta.

⁴⁷ —Ijar pandu ame'ē ke miasu ukwa katu tipe. Anī. Ukwaha aja ma'ema'e ym. Jeje ima'e ke ma'ema'e ixo rī. Hendu ym ehe, ijar rehe. Aja rahā, ijar mahy hū ta a'e ke. Pirok hū ta tī.

⁴⁸ Pe, amō ihī. Ijar pandu ame'ē ke miasu ukwa ym. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym. Ijar mahy a'e ke rahā, katu tiki. Mahy rahā, pirokiwe mi ta. Ukwā ym ha namō miasu ma'ema'e, a'erehe pirokiwe mi ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Pekwa katu rahā, pehendu

katu ta me'ẽ te'e. I'ar koky we pekwa
katu rahā, i'ar koky te we pehendu
katu ta me'ẽ te'e – aja Jesu pandu.

*Jesu uwyr, a'erehe amō koky koky
ngā jy'ar*
(Matéu 10.34-36)

⁴⁹ A'e pandu tī:

—Ihē ajur, a'erehe kome'ẽ ywy pe
har ta amō koky koky jy'ar ta. Ame'ẽ
ke upa rahā, katu ta tipe. Ame'ẽ up-
aha ihē aputar.

⁵⁰ Amō ta ihē ke mupyrara hū ta
me'ẽ te'e. Ame'ẽ upa ym we rī.
A'erehe ihē apyai te'e axo we rī.

⁵¹ Kome'ẽ ywy pe har ta jumai mai
ixo. Ame'ẽ ke ihē amuputu'u ajur,
aja pekwaha my? Anī. Aja ym. Ko
pehē pe apandu. Ihē ajur, a'erehe
amō koky koky amō ta jy'ar jy'ar ta.

⁵² Apo ngi har ok wyr pe awa po
peteñhar upa hetaha ta ixo. Ihē rehe
mahapyr jurujar katu ta. Mokōi anī
ta. Amō rahā, ihē rehe mokōi jurujar
katu ta. Mahapyr anī ta. Aja amō koky
koky jy'ar jy'ar ta.

⁵³ Ihē rehe ipái ta jurujar katu ta.
Ta'yra ta anī. Pe, ihē rehe ta'yra ta
jurujar katu ta. Ipái ta anī. Ihē rehe
imāi ta jurujar katu ta. Imembyr
kūjā ta anī. Ihē rehe imembyr kūjā
ta jurujar katu ta. Imāi ta anī. Ihē
rehe imembyr reko ame'ẽ ta jurujar
katu ta. Kūjā ta anī. Ihē rehe kūjā ta
jurujar katu ta. Imembyr reko ame'ẽ
ta anī ta. Aja amō koky koky jy'ar jy'ar
ta – aja Jesu pandu.

*Tupā muwyr ame'ẽ ke ko ixo, aja
ukwa ym ngā*
(Matéu 16.2-3)

⁵⁴ Ngā pe pandu tī:

—Aman pihuniha rehe pesak rahā,
pahar pepandu: “Aa! Aman ukyr ta”
aja. Pe, pahar aman ukyr.

⁵⁵ Pe, ywytuhu rahā, pepandu: “Aa!
Warahy haku ta apo” aja pepandu.
Pe, warahy hakuha uwyr.

⁵⁶ Mā! Mokōi pekwaha namō pexo!
Ywa rehe ihī ame'ẽ ke rehe pesak
rahā, ame'ẽ ke pekwa katu. Ywy rupi
ihī ame'ẽ ke aja tī. Pekwa katu tī.
Ihē rehe har anī. Marā ka ym amō

ma'eha, ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu
tipe. Ame'ẽ rehe pesak tipe. Anī. Ihē
riki Tupā muwyr ame'ẽ ke ihē, aja
pekwa ym te riki – aja Jesu pandu.

Ne ruwajan namō pahar emukatu
(Matéu 5.25-26)

⁵⁷ A'e pandu tī:

—“Katu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e.
Ame'ẽ ke ihē akwa katu” aja nde
erepandu. Aja rahā, katu ame'ẽ ke
nde erema'e ta me'ẽ te'e.

⁵⁸ Esarahā! Nde rehe har ne ruwa-
jan pandu: “Katu ym nde. A'erehe
ngā panduha renda pe nde ke araho
ta” aja riki. Mā! Inamō nde ereho
erexo rahā, emukatu. “Mā peja ym.
Eraho ym ihē ke. Ihē rehe nde py'a
emuyjwyr katu. Katu ta apo 'y" aja
pahar emukatu. Aja rahā, ngā pan-
duha ruwa koky nde ke raho ym ta.
Anī rahā, nde eremukatu ym rahā,
nde ke raho ta. Aja rahā, sonda ta pe
nde ke mondo ta. Pe, kyndaha pe nde
ke sonda ta kynda ta raho.

⁵⁹ Apandu nde pe. Nde erehem ym
te ta ingi. Mukatuha rehe upa katu
te nde eremuhepy ym rahā, kyndaha
ngi nde erehem ym te ta. (A'erehe mā
peja pahar emukatu. Katu ame'ẽ ke
ema'e katu) – aja Jesu pandu.

13

*Tupā koky pehē py'a pemuruwak
pemondo*

¹ Arahā, amō ta Jesu rehe uhyk
uwyr. Pandu ipe:

—Hymba ke amō ngariréi ywy pe har
ta hapy hapy ixo. Aja Tupā rehe ipy'a
ke moī moī u'am. Arahā, ame'ẽ ta ke
Pirat je'eha rupi amō ta jukwa. Mā!
Ame'ẽ ta jaxer ai te'e nahā my? – aja
Jesu pe pandu uwyr.

² Pe, Jesu pandu:

—Hā! Aja ame'ẽ ngariréi ywy pe
har ta ke amō ta jukwa. A'erehe kuja
pekwaha my: “Mā! Ame'ẽ ta jaxer ai
ame'ẽ ta ke nahā my? Amō ngariréi
ywy pe har ta 'ar koky te we jaxer te”
aja pekwaha naī.

³ Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu.
Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi
Tupā koky pehē py'a pemuruwak ym

rahā, ame'ē ngariréi ywy pe har ta aja pemanō ta tī.

⁴ —Amō we tī. Siroe renda pe heta ngā ixo. Awa py wajar mahapyr hetaha ixo. Ame'ē ta rehe ywy pirā ok u'ar ukwa. Ok ywate ame'ē ke u'ar. Upa ngā ke jukwa. Kuja pekwhaha my: “Mā! Ame'ē ta jaxer te. Jerusarē ok ta pe har ta 'ar kota te we jaxer te” aja pekwhaha my?

⁵ Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā kota pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'ē ta aja upa katu te pemanō ta tī — aja Jesu pandu.

(“Pemanō ta” aja pandu rahā: “Mupyraraha renda pe mupyrara ta” aja mujekwa.)

Myja me'ē ma'eywa'y my, ame'ē ke Jesu mujekwa

⁶ Pe, myja me'ē ma'eywa'y my, ame'ē ke a'e pandu:

—Ma'eywa'y rehe amō sawa'e usak oho. Hok rake i'ai ame'ē ke. Ma'eywa rehe usak oho tī. Anī. I'a ym. Nixói.

⁷ Pe, kupixa usakiha pe ijar pandu: “Esarahā! Yman ma'eywa ke ihē apo'ok ta tipe. Mahapyr warahy 'ar rahā, kome'ē ma'eywa'y ngi apo'ok ta tipe. I'a ym te riki. Ma'ewā kuja i'ai my. Katu ym. Emondok embor” aja ijar pandu.

⁸ Pe, kupixa usakiha pandu ipe: “Sa'e! Anī we rī. Mā pewe i'ai rī. Ko ywy ke hake rupi ihē amungái mungái we ta rī. Ame'ē rupi ma'e muhuryha ihē amoī ta tī.

⁹ Pe, amō i'aha angaha ke rehe uhyk rahā, i'a rahā, katu ta tiki. I'a ym rahā: ‘Emondok embor’ aja ihē pe nde erepandu ta kȳ. Pe, ihē amondok ta” aja ijar pe kupixa usakiha pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak mondo. I'a katu, ame'ēja saka. Ixoty muruwak mondo, ame'ē ke rehe Tupā harō we rī. Pyrara usak we ehe rī. Muruwak ym rahā jō, pe,

mupyrara ta ngā ke. I'a ym, ame'ēja saka.)

Putu'uha 'ar rahā, kūjā ke Jesu mukatu

¹⁰ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uī.

¹¹ A'ep amō kūjā ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e, a'erehe ahy hū. Yman te ahy ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, aja te'e ixo. Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, aja ixo. Jixiko te'e wata. Marā ka ym pu'am katu wataha.

¹² Jesu usak ehe rahā, pandu ipe:

—Nde katu apo 'y — aja ipe.

¹³ Aja pandu rahā, iākā rehe ipo ke mujar. Aja rahā, pahar katu pu'am u'am. Tupā pe: “Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke” aja kūjā pandu pandu.

¹⁴ Jy'ariha rendama'e kapitā parahy ehe, Jesu rehe. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu. (Aja rahā, paraky te'e, aja ukwhaha naī, a'erehe parahy ehe.) A'erehe a'ep ihī, ame'ē ta pe pandu:

—Awa po wajar peteī wera rahā jō, ma'e ke amō ma'ema'e katu. Ame'ē wera rahā jō, amō mukatu katu pehē ke. Ame'ē wera rahā jō mukatuha rehe pejur. Putu'uha 'ar rahā, anī ta. Mukatu ym ta me'ē te'e — aja jy'ariha rendama'e kapitā pandu.

¹⁵ Jesu pandu:

—Mā! Putu'uha 'ar rahā ihē aparaky, aja pekwhaha naī. Anī. Pesarahā! Upa pehē ngi har amō tapi'iruhu ke jirar ta raho. Kurar ngi y ke me'ē ta raho. Jumen ke aja tī. Putu'uha 'ar rahā, aja te'e pehē. Ame'ē peparaky, ame'ēja saka tī. (Pehē py'a pe mokōi pekwhaha namō pexo!) Katu ym aja.

¹⁶ Pesarahā! Ko kūjā riki Amarā rainō ke. (A'erehe Tupā usak katu ehe, ame'ē ke a'e tī.) Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, a'e ke Satana mupyrara. (Ājā ramūi a'e.) Mu-jixiko mahy. A'erehe apo putu'uha 'ar rahā, kūjā ahyha ke amukatu. Apo jō putu'u a'e 'y — aja Jesu pandu.

¹⁷ Aja pandu rahā, huwajan ta huxī. A'e pandu katu, a'erehe ame'ē ta huxī ingi. Amō ta anī. Hury katu riki. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. A'erehe hury katu ngā ehe.

*Ma'e ra'ī jytym ame'ē rehe har
(Matéu 13.31-32; Mak 4.30-32)*

¹⁸ Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotoyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka.

¹⁹ Kupixa pe ma'e ra'ī ta'yr te mi ame'ē ke sawa'e jytym. Mosata ra'ī ke. Ame'ē hywōi. I'y tiha te hū oho rahā, myra aja tiha oho tī. Pe, hākā rehe ma'ewyra ta haity mujā mujā — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotoyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ī ta'yr te mi, ame'ēja saka. I'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

*Ma'e mupururukiha rehe har
(Matéu 13.33)*

²⁰ A'e pandu tī:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotoyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka.

²¹ Ahúi aja me'ē ku'i pe ma'e mupururukiha ke kūjā mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahā, upa ahúi aja me'ē ku'i pururuk hū oho — aja Jesu.

(Aja rahā, pandu py rahā, Tupā kotoyhar ta heta ym. I'i atu te rahā, heta te hū ta aja mujekwa katu.)

*Hukwen pu'i mi ame'ē rehe har
(Matéu 7.13-14; Matéu 7.21-23)*

²² Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō amō ok ta ra'yr rupi ngā ke mu'e mu'e oho ixo. Awa renda rupi aja tī. Mu'e mu'e oho tī. Aja Jerusarē ok ta kotoy oho ixo.

²³ Pe, amō pandu ipe:

—Sawa'e! Tupā muhā katu ame'ē ta heta ym my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

²⁴ —Hukwen ta'yr mi rupi amō ixe. Pehēma'e pyrātā katuha namō mā peja pexerahā! Ko pehē pe apandu. Heta ame'ē ta ixe tar katu tipe. Marā ka ym ixeha.

²⁵ Pesarahā! Ok jar pu'am ta. Pe, hukwen ke kynda ta. Pe, soroka pe pepukái pe'am: "Sa'e! Epirar jande pe" aja ipe. Pe, a'e pandu ta: "Anī ta. My pe har pehē my? Akwa ym ihē" aja pehē pe.

²⁶ Pe, pepandu: "Nde erekwa riki. Nde namō ma'e ke ja'u katu. A'erehe nde rehe katu ame'ē ta ke jande. Jande rekoha pe Tupā je'ēha ke nde eremu'e katu jande ke. Jahendu riki" aja ipe.

²⁷ A'e pandu tī: "Anī. My pe har pehē my? Akwa ym ihē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pejywyr peho ihē ngi" aja pehē pe ok jar pandu ta. (Ihē riki ame'ē ok jar aja saka.)

²⁸ —Tupā ixo ame'ē pe huryha namō Amarā ixo. Isak aja tī. Jako aja tī. Huryha namō ixo tī. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. A'ep huryha namō ixo tī. Pehē anī. Soroka pe pepu'am ta. Ame'ē rehe pesak rahā, pejixi'u hū ta. Tupā rehe peparahy ta, a'erehe pehē rāi pesu'u su'u ta.

²⁹ Heta ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Amō awa ta jy'ar ta uwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Warahy uhemiha kotoy ngi jy'ar ta uwyr. Warahy u'ariha kotoy ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Warahy jurukwā kotoy ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Iapyr kotoy ngi. Tumaha kotoy ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Tupā ixo ame'ē pe jy'ar ta uwyr. Tupāma'e imi'u matyriha rehe wapyk ta uwyr. Hury katu te hū ta ngā.

³⁰ Upa katu te ame'ē ta rehe Tupā juja katu te ipy'a katu ta — aja Jesu pandu.

*Jerusarē ok ta rehe har Jesu pandu
(Matéu 23.37-39)*

³¹ Arahā amō parise ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Eho nde sengi! Nde ke Ero jukwa tar katu — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Jawaran aja saka a'e. Ngā jukwaha ke. Kuja pepandu peho ipe:

“Apyta we ta rī. Apo ngā py'a ngi
ājā ta ke amuhem amondo axo. Apo
ma'e ahy ixo ame'ē ta ke amukatu axo
tī. Koī aja ta tī. Koī har pewe ihē
ama'eha ke amumba ta” aja Ero pe
pepandu peho.

³³ Mā! Ihē aho we ta me'ē te'e rī. Koī
aja tī. Koī har pewe aja tī. Pe, Jerusarē
ok ta pe ahyk ta. Jerusarē ok ta pe
jō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō
jukwa ta me'ē te'e. Amō renda pe anī
– aja Jesu. (Aja rahā, Jerusarē ok ta
pe a'e manō ta, aja mujekwa katu.)

³⁴ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe har ta! Mā!
Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta ke Tupā
muwyr rahā, ame'ē ta ke pejukwa.
Myrandu katu pandu ame'ē ta ke a'e
muwyr rahā, ita ra'yr pe pejukwa tī.
Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē koty-
har ta ke amō amō rahā, ihē amujy'ar
tar katu. Amujy'ar rahā, pehē ke amō
ta jukwa ym ta tipe. Anī. Amujy'ariha
ke peputar ym. Sapukái ra'yr ta ke
ipypo wyr pe imāi mujy'ar inom, aja
pehē ke amujy'ar tar katu tī. Anī.
Peputar ym.

³⁵ Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē
rekoha ke pehē pe te'e Tupā hijar
oho. Ko pehē pe apandu katu. Kuja
pepandu ta: “Mā peja jandema'e
sawa'e te muwyr ame'ē ke rehe Tupā
usak katu” aja ta pehē. Aja pepandu
rahā jō, ihē rehe pesak ta tī. Ihē
riki Tupā muwyr ame'ē ke – aja Jesu
pandu.

14

Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu

¹ Amō jundéu awa tama'e putu'uga
'ar rahā, Jesu pe amō parise pandu.
Parisema'e kapitā a'e.

—Ihē rok pe ihē namō ja'u jaho –
aja.

Pe, inamō ma'e ke Jesu u'u oho.
Parise rok pe uhyk rahā, amō ta usak
usak katu ehe. Putu'uga 'ar rahā,
mukatu ta my? Mukatu rahā: “Nde
katu ym” aja pandu ta, a'rehe usak
usak ehe.

² Huwa koty amō sawa'e wata
uwyr. Ijywa ke punga rāi ipe. Itymā
ke aja tī. Punga rāi tī.

³ Pe, Moise je'ēha mu'eha ta pe Jesu
pandu. Parise ta pe pandu tī:

—Myja Moise je'ēha rehe panduha
ihī my? Jundéu awa tama'e putu'uga
'ar rahā, ahy ixo ame'ē ke amō
mukatu katu my? Anī ta my? — aja
Jesu a'eta pe.

⁴ Anī. A'eta pandu ym te ipe. “Ma'e
katu ame'ē ke ema'e ym” aja Moise
je'ēha pandu ym. A'rehe a'eta pandu
ym te ipe. Pe, sawa'e po ke Jesu
pyhyk. Mukatu. Pe, hok pe mujywyr
mondo. Katu aja mujywyr mondo.

⁵ Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Pehē ngi har ta'yur ywykwar typy
ame'ē pe u'ar rahā, pahar amō jo'ok
ta ingi. Putu'uga 'ar rahā, u'ar. Pahar
jo'ok ta ingi. Tapi'iruhu u'ar rahā, aja
tī. Putu'uga 'ar rahā, u'ar tī. Pahar
jo'ok ta ingi tī. (A'rehe putu'uga 'ar
rahā, ahy ixo ame'ē ke amukatu rahā,
katu tiki tī) – aja Jesu pandu.

⁶ Ame'ē panduha rehe marā ka ym
je'ēha ke amō ta mujywyrha ipe.

“Ihē katu ihē” aja ekwa ekwa ym exo

⁷ Ma'e ke amō ta u'u uwyr rahā,
wapyka katu te ame'ē pe wapyk
wapyk oho. Ame'ē rehe Jesu usak
rahā, myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke
pandu ngā pe.

⁸ —Jumendariha rehe ngā mi'u ke
amō matyr rahā: “Ejur se nde tī” aja
ijar pandu nde pe. Aja rahā, kapitā
rake ewapyk ym echo. Nde erewapyk
rahā, nde 'ar koty te we sawa'e katu
ame'ē ke ijar mujy'ar my tī.

⁹ Pe, nde pe pandu uwyr. “Nde
wapyka ke kome'ē sawa'e pe eme'ē”
aja nde pe ijar pandu. Aja rahā, nde
ruxī ta ingi. Amō wapyka, xupe koty-
har pe nde erewapyk ta ereho.

¹⁰ —Pesarahā! Kuja katu. Nde pe
ngā mi'u jar pandu: “Ejur se nde tī”
aja. Nde ereho rahā, xupe kotyhar
wapyka pe ewapyk echo. Pe, nde rehe
ijar uhyk uwyr rahā, pandu nde pe:
“Anī! Sa'e! Se koty ewapyk ejur.
Wapyka katu te ame'ē pe ewapyk

ejur” aja ngā mi'u jar. Aja rahā, nde rehe a'ep ihī ame'ē ta usak. Aja rahā, nde rury katu ta.

11 —“Ihē riki amō ta 'ar koty te we katuha” aja jupe ukwa rahā, ame'ē ke Tupā muhuxī ta. “Ihē riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym ihē” aja jupe ukwa rahā, ame'ē ke Tupā muhury katu ta – aja Jesu pandu.

12 A'engi: “Ihē rok pe ja'u jaho” aja pandu ame'ē pe Jesu pandu:

—Ma'e ke nde ere'u rahā, nde rehe katu ame'ē ta ke jō emuwy'ar ym. Aja nde mu ta ke jō emuwy'ar ym tī. Ne anam ta ke jō emuwy'ar ym tī. Amō amō nde rok rake rupi ihī, ame'ē ta ima'ehū namō ixo. Ame'ē ta ke jō emuwy'ar ym tī. Esarahā! Nde eremuwy'ar rahā, pe, i'i atu rahā, nde pe pandu ta uwyr: “Ihē rok pe ma'e ke e'u ejur” aja nde pe.

13 A'erehe ngā mi'u nde erematyr rahā, ima'e ym te ame'ē ta ke emuwy'ar. Wata katu ym ame'ē ta ke emuwy'ar tī. Eha ym te ame'ē ta ke emuwy'ar tī. Ijywa katu ym ame'ē ta ke emuwy'ar tī. (Ame'ē ta marā ka ym so'o jukwaha.) Ame'ē ta ke emuwy'ar.

14 Aja rahā, nde rehe Tupā usak katu ta. Esarahā! Ame'ē ta nde pe marā ka ym ma'e ke juja katu te mujywryiha. Esarahā! Nde pe Tupā riki mujywyr ta. Yman rahā, katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem rahā, ma'e ke a'e riki mujywyr katu ta nde pe – aja Jesu pandu parisema'e kapitā pe.

Ngā mi'u matyr keruhū ke (Matéu 22.1-10)

15 Amō sawa'e myrake rake wapyk uñ. Jesu pandu ame'ē ke rehe hendl rahā, pandu ipe:

—Tupā ixo ame'ē pe oho. Pe, myrake rake wapyk ame'ē ta mā hury katu ta kÿ – aja Jesu pe.

16 Pe, sawa'e pe pandu:

—Amō sawa'e ngā mi'u ke matyr hū. Heta ngā pe pandu:

17 “Pehē johu pe'u pejur” aja ngā pe. Angaha ke rehe uhyk rahā, miasu pe pandu: “Eho. Ihē mi'u u'u ame'ē ta

pe epandu echo. ‘Pe'u pejur. Upa ihē amoī katu’ aja epandu echo” aja ngā mi'u matyriha jar pandu.

18 —Pe, miasu pandu oho rahā, amō amō pandu: “Aho ym ta ihē” aja. Kuja amō pandu py: “Ywy ke ihē amō ajo'ok. A'erehe asak ta aho ehe apo 'y. ‘Aho ym ta ihē’ aja nde jar pe epandu” aja miasu pe.

19 Amō pandu: “Tapi'iruhu mokōi mu'am ame'ē ke ajo'ok. Aja me'ē awa po wajar peteihar upa ajo'ok. Ma'e ke hykýi katu raho nahā my? Ame'ē ke amanga ta aho. ‘Aho ym ta ihē’ aja nde jar pe epandu” aja miasu pe pandu.

20 Pe, amō pandu: “Ajumendar ramō te ihē. A'erehe marā ka ym ihē ahoha” aja miasu pe.

21 —Pe, upa amō ta pandu ame'ē ke ijar pe miasu pandu oho. Ijar parahy hū ngā rehe. Miasu pe pandu: “Pahar echo! Ok ta rupi echo. Upa awa rape rupi echo. Ima'e ym te ame'ē ta ke se emuhyk erur. Itymā hātā ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Eha ym te ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Wata katu ym ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī” aja miasu pe.

22 —I'i atu ijar pe miasu pandu: “Sa'e! Upa nde erepandu ame'ē ke ihē ama'e. Pewe soroka ihī, ma'e u'uha renda pe” aja ipe.

23 —A'erehe miasu pe ijar pandu tī: “Eho we rī. Ok ta kurar kupe koty rupi heta awa rape ihī. Ame'ē ngi upa ngā epyhyk erur. Ihē rok ke emutryryhem.

24 Apandu katu. ‘Ma'e ke pe'u pejur’ aja ihē apandu py, ame'ē ta u'u ym te ta. Ihē mi'u amatyr ame'ē ke u'u ym te ta” aja ijar pandu – aja Jesu mu'e.

(Aja rahā: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja jundéu awa ta pe pandu py. Ame'ē ta upa katu te jurujar ym ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, aja Jesu mujekwa.)

Jesu namō ixo ame'ē ta rehe har (Matéu 10.37-38; Ruk 9.23-24)

²⁵ Heta te hū ngā oho ixo inamō. Pe, Jesu uwak rahā, pandu ngā pe:

²⁶ —Ihē namō amō ixo rahā, ihē rehe a'e ipy'a ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha. Ipái rehe amō ipy'a katu. Ame'ē 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta. Imāi rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Hakehar rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ta'yr ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Imu ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ianam ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Juehe te'e aja tī. Ipy'a katu tī. Pe, ame'ē ta 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁷ —Ihē namō amō ixo rahā, ame'ē ke amō ta jukwa tar katu my. Pe, a'e pandu: “Anī. Ihē ajurujar katuha ke ahijar ym ta. Ihē ke jukwa ta my? Ahijar ym ta” aja. Aja rahā, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁸ —Pehē ngi har amō riki ok keruhū mujā rahā, myja myra hetaha rahā, uhyk ta my? Upa ta my? Aja ukwa ukwa py ixo. Upa katu te pehī nahā my, ame'ē ukwa ta. Ukwa ukwa py ixo.

²⁹ Ukwa ym rahā, mumba ym ta. Ixangwer jō upa jptyka. Uhyk ym myra ke. Marā ka ym mumbaha. Ame'ē rehe usak ame'ē ta upa puka puka hū ehe.

³⁰ “Mā! Ok keruhū sawa'e mujā ta tipe ixo. Mumba ym ta riki” aja ngā puka puka hū ehe.

³¹ —Pesarahā! Amō kapitā keruhū jumai tate oho. Heta te hū sonda ta namō oho ta. I'ar koty te we huwajan ta rahā, ima'e pyrātāha ke a'e ukwa py ta. Huwajan ta ke a'e muputu'u ta my, ame'ē ke ukwa py ta. Ukwa ukwa py ixo.

³² Marā ka ym muputu'ua rahā, je'ēha ke mondo ta, amō kapitā keruhū koty, huwajan koty. Paite we huwajan ixo rahā, je'ēha ke mondo ta. “Myja rahā, nde ereputu'u ta my? Jamukatu jande juehe” aja je'ēha ke amō pandu ta oho ipe. Pe, muputu'u.

³³ —Aja pehē pe tī. Pekwa pekwa katu py pexo. “Ixotyhar aja ihē axo

ta. Ihē ke amō jukwa tar katu rahā, tapijar te'e we ixotyhar aja ihē axo ta” aja pekwa pekwa pexo. Pehē ngi har amō upa katu te ima'e ke hijar ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha – aja Jesu pandu.

Jukyr jaxer aja ym pexo (Matéu 5.13; Mak 9.50)

³⁴ A'e pandu tī:

—Jukyr ma'e ke muhembyk katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujywyr ehe.

³⁵ Jaxer riki. Ywy rehe moī rahā, muhury ym ma'eywa'y ra'yr ke. Amō ma'e muhuryha namō mupara ym tī. Ombor te'e awa. Pehē pekwa tar katu rahā, ihē amu'e ame'ē ke rehe pehendu katu! – aja Jesu pandu.

(Aja riki amō. “Jesu kotyhar aja ihē axo ta” aja amō pandu rahā, jukyr katu aja saka. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar rahā, jukyr he'ēha upa kanim ame'ēja saka. Katu ym. A'e ke Tupā ombor te'e, ame'ēja saka ta tī.)

15

Arapuharan kanim ame'ē rehe har (Matéu 18.12-14)

¹ Amō rahā, heta ngā jy'ar uwyr ehe, Jesu rehe. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta jy'ar uwyr ehe. Amō sawa'e katu ym ame'ē ta jy'ar uwyr ehe tī. Panduha rehe hendu uwyr.

² Pe, parise ta je'ē je'ē hū ehe har, Jesu rehe har. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Je'ē je'ē hū ehe har tī. Kuja:

—Mā! Amō jaxer ame'ē ta namō ixo katu. Ma'e ke a'eta namō u'u tī. Katu ym aja jande pe – aja a'eta je'ē je'ē hū.

³ A'erehe myja me'ē ma'e kanim ame'ē ke my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe:

⁴ —Pehē ngi har amō heta arapuharan ta namō ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteī kanim oho rahā, ijar kekar kekar ta oho. Kāpī u'u, aja kanim ym ame'ē ta ke ijar hijar ta. Pe, kanim ame'ē ke kekar kekar oho. Pe! Mahem.

5 Mahem rahā, hury katu ehe. Ijixi'y ar pe hupir werur.

6 Hok pe muhyk rahā, ehe katu ame'ẽ ta ke mujy'ar. Hok rake rupi ixo ame'ẽ ta ke mujy'ar tī. Pandu: "Arapuharan kanim ame'ẽ ke amahem, a'rehe ihē namō pehē rury katu pexo!" aja arapuharan jar.

7 Pesarahā! Aja ywa pe Tupā je'ẽha rahoha ta hury katu tī. Amō ta katu ame'ẽ ta aja ixo. Kuja, 99 hetaha. Ame'ẽ ta ipy'a ke muruwak ym ta me'ẽ te'e. Katu ame'ẽ ta aja ixo. Ame'ẽ ta rehetupā je'ẽha rahoha ta hury katu. Pe, peteī sawa'e katu ym ame'ẽ riki ipy'a ke Tupā koty muruwak mondo rahā, i'ar koty te we Tupā je'ẽha rahoha ta hury katu ehe. Kuja, 99 hetaha 'ar koty te we hury katu te ta ha – aja Jesu pandu.

Tamatarer kanim ame'ẽ rehe har

8 A'e pandu rī:

—Kuja amō we tī. Amō kūjā ita tamatarer pu'a namō ixo. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ẽ ke. Jande popa hetaha namō ixo. Pe, peteī kanim rahā, kuja kekar. Araparin ke muwera. Ame'ẽ weraha rupi peir peir ixo. Ame'ẽ matyriha pe kekar kekar katu. Aja upa hok wyr rupi usak usak ixo ehe. Pe, mahem.

9 Mahem rahā, ehe katu ame'ẽ ta ke mujy'ar. Hok rake ixo ame'ẽ ta ke mujy'ar tī. Pandu: "Ita tamatarer pu'a kanim ame'ẽ ke amahem, a'rehe ihē namō pehē rury katu pexo!" aja kūjā pandu.

10 Pesarahā! Aja Tupā je'ẽha rahoha ta hury katu ta tī. Peteī sawa'e katu ym ame'ẽ ke ipy'a ke Tupā koty muruwak mondo rahā, Tupā je'ẽha rahoha ta hury katu ta ehe tī – aja Jesu pandu.

Tayr kanim ame'ẽ rehe har

11 A'e pandu tī:

—Amō sawa'e mokōi ta'yr ta namō ixo.

12 Amō wera rahā, ipái pe peteī pandu. Ame'ẽ riki u'ar we ame'ẽ ke. (Ame'ẽ ta'yr ipáima'e tamatarer pyhyk tar katu apo 'y. Ipái manōha

rehe harō tar ym.) Kuja pandu: "Papa! Nde eremanō rahā, upa katu te nema'e ke jande pe nde eremupyta ta kȳ. Wajar ihēma'e ta. Apo ame'ẽ ke ihē pe emuwyrahā!" aja ipái pe. A'rehe ima'e ke ipái me'ẽ me'ẽ. Mokōi ta'yr ta pe me'ẽ hū.

13 —Pe, ame'ẽ ta'yr wajar pyhyk. U'ar we ame'ẽ ke. Upa muhepy. Aja tamatarer pyhyk. Pe, heta katu ym ukwer rahā, ipái rekoha ke hijar oho. Pepaite ihon. Amō ywy pe har ta koty oho. A'ep ka'u te'eha rupi tamatarer ke me'ẽ me'ẽ. Upa katu te ipy'a moi, ame'ẽ ke rehe tamatarer me'ẽ me'ẽ rāi.

14 Aja upa katu te tamatarer kanim ipe. Pe, ame'ẽ ywy rupi nixói te ngā mi'u ke. A'rehe a'e pyrara ixo tī.

15 A'rehe ame'ẽ ywy pe har sawa'e pe pandu. "Ihē aparaky ta nde pe" aja. "Ere. Ihēma'e kure ta rehe esak katu. Kure mi'u eme'ẽ me'ẽ katu" aja sawa'e pandu. Ame'ẽ ke rehe a'e usak usak ixo.

16 Myahy a'e. Ynga aja me'ẽ ke kure ta u'u ixo. Ame'ẽ ke a'e u'u ta tipe tī. Me'ẽ ym ma'e ke ngā ipe.

17 —Peramō ipy'a upak ipe. Ju-pandu jupe: "Mā! Ihē páima'e miasu ta ma'e ke u'u rahā, pyta we riki. Heta ma'e ke ihī. Ko ihē myahyha namō ihē axo. Amanō tate ihē."

18 Papa rekoha pe ihē ajywyr ta aho tī. Kuja ihē apandu ta: 'Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī.

19 "Ihē ra'yr" aja ihē pe nde erepandu ym rahā, mā katu apo 'y. Miasu aja nde pe aparaky te'e ta apo tī' aja papa pe ihē apandu ta" aja jupandu jupe.

20 A'rehe a'engi oho. Ipái rekoha pe jywyr oho ixo.

—Ipái rok paite we riki. Uhyk oho ixo rahā, ipái usak ehe. Pyrara usak ehe. Pe, ujan ixoty. Ta'yr jurupy rupi juman juman. Huwa ke pyter pyter tī. (Aja hury katuha mujekwa.)

21 —Ta'yr pandu ipe: "Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e, aja Tupā

ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī. ‘Ihē ra'yr’ aja ihē pe nde erepandu ym rahā, katu tiki” aja ipái pe.

²² —Anī. Miasu ta pe ipái pandu: “Pahar perur! Ma'e mundeha katu te ame'ẽ ke perur. Pemunde ehe. Ipo rehe har aja tī. Ipy rehe har aja tī. Perur tī.

²³ Upa rahā, perur amō tī. Tapi'iruhu ta'yrer ke perur. Ixa te ame'ẽ ke perur. Pejukwa. Jande rury katuha jamujā ta.

²⁴ Ko ihē ra'yr manō aja akwa naī. Anī. Apo ixuwe katu uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y" aja ipái pandu. Pe, hury katuha ngā mujā ixo.

²⁵ —Aja ixo rahā, ta'yr jepy ame'ẽ ke kupixa pe paraky ixo. A'engi jywyr uwyr. Hok pe uhyk tate rahā, ma'e tyapuha rehe hendu.

²⁶ Pe, amō miasu pe pukái: “Ejur se! Ma'e puki?” aja ipe.

²⁷ A'e pandu: “Ne mu ko uhyk uwyr. Manō ym a'e. Katu uhyk uwyr. A'erehe jande pe nde pái pandu: ‘Tapi'iruhu ta'yrer ke pejukwa. Ixa te ame'ẽ ke’ aja jande pe” aja miasu pandu ipe.

²⁸ —Ta'yr jepy ame'ẽ ke parahy te'e. Hok pe ixe tar ym. A'erehe ipái uhem oho ixoty. Pandu ipe: “Exe ejur nde tī” aja pandu hū ta'yr pe.

²⁹ Ta'yr pandu: “Anī. Axe ym ta. Esarahā! Aparaky hū axo nde pe. Heta warahy 'ar aha oho. Te'e paraky ame'ẽja ihē. Ne je'eha rehe ihē ahendu katu te. Aja te'eha ihē axo. Nde ereme'ẽ ym te ma'e ke ihē pe. Arapuhame ra'yr nde ereme'ẽ ym riki. Ame'ẽ namō ihē rehe katu ame'ẽ ta namō jō amuhury ta tipe. Ja'u ta tipe. Anī. Nde ereme'ẽ ym ihē pe.

³⁰ Apo peme'ẽ nde ra'yr upa katu te nema'e ke mukanim. Kūjā ka'u te'e ame'ẽ ta pe upa mukanim. Ko riki jywyr uwyr. Pe, nde je'eha rupi tapi'iruhu ta'yrer ke nema'e miasu ta jukwa. Ixa te ame'ẽ ke. Katu ym aja” aja ipái pe ta'yr jepy ame'ẽ pandu.

³¹ Pe, ipái pandu: “Sa'e! Ihē ra'yr nde. Ihē namō nde erexo. Aja te'eha nde. Upa ihēma'e kohī. Ame'ẽ riki upa katu te nema'e tī.

³² Ko nde mu riki manō, aja ixo. Apo ixuwe katu aja uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y. A'erehe jande rury katuha jamujā ta me'ẽ te'e. Jande rury katu ta me'ẽ te'e. Jande rok pe jaxe jahorahā!” aja ta'yr pe ipái pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Peteī sawa'e katu ym ame'ẽ ke ipy'a ke ixoty muruwak mondo rahā, Tupā hury katu ta, aja Jesu mujekwa katu.)

16

Ijarma'e tamatarer ke amō mukanim

¹ Jumu'eha ta pe Jesu pandu: —Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū ame'ẽ ke a'e. Ima'e tamatarer ke amō usak usak ixo. Pe, ijar pe amō ta pandu oho: “Tamatarer usakiha riki nema'e ke te'e mukanim ixo” aja ijar pe.

² Pe, amō pe ijar pandu: “Tamatarer usakiha emuhyk se” aja ipe. Usakiha uhyk rahā, ijar pandu ipe: “Nde ereme'ema'eha rehe har ihē ahendu. Jetehar te my? Myja ihēma'e tamatarer nde ereme'ẽ me'ẽ my? Myja nde eremuhywyr tī? Ame'ẽ ke upa katu te emapyk. Ihē asak ta. Ihēma'e ke nde eresak ym ta apo 'y” aja ijar pandu.

³ —Pe, hok pe jywyr rahā, usakiha jupandu jupe: “Ihēma'e parakyha ngi ihē jar ihē ke muhem ta apo. Myja aparaky ta apo my? Ihē pyrātā ym ihē. (Marā ka ym kupixa rehe aparakyha.) Tamatarer ke ngā pe apandu pandu rahā, ihē ruxī ta ihē ke ingi. Aja ama'e ym ta.

⁴ Aa! Apo akwa katu! Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke amu'am ta. Pe, ihēma'e parakyha ngi ihē ke muhem rahā, ihē rehe katu ame'ẽ ta ixo ta. Hok pe ame'ẽ ta ihē ke mupyta katu ta” aja jupandu jupe.

⁵ —A'erehe ijar pe ma'e ke mujywyr ame'ẽ ta ke muhyk. Upa muhyk. Amō pe pandu py: “Myja hetaha ihē

jar pe nde eremuwywyr ta my?" aja tamatarer usakiha pandu.

⁶ Sawa'e pandu: "Mandeju ra'i ka aja me'ẽ heta te hũ amuwywyr ta me'ẽ te'e. Kamuxi ra'yr ke tyryhem heta te hũ, kuja, 100 hetaha ke" aja usakiha pe. A'e pandu: "Esarahã! Ko nema'e mangaha ke. Se ewapyk. Parhar iwyr kony paper rehe emupinim. Wajar jõ nema'e mangaha kohi. Kuja, 50 aja hetaha jõ emupinim. Ihëma'e parakyha nixoi rahã, ihë rehe eharai ym" aja usakiha pandu. (A'e jupandu jupe tĩ: "Apo ihëma'e parakyha ngi ihë jar muhem rahã, peme'ẽ ihë rehe usak katu ta my" aja jupandu jupe.)

⁷ —Amõ pe pandu: "Ne rahã tĩ! Myja nde eremuwywyr ta ihë jar pe my?" aja usakiha pandu. Amõ pandu: "Ahui aja me'ẽ heta te hũ amuwywyr ta me'ẽ te'e. Kuja, 1.000 wasakã mangaha mutyryhem" aja usakiha pe. A'e pandu: "Ko nema'e mangaha kohi. Iwyr kony paper rehe emupinim. Kuja, 800 aja emupinim. Te'e apandu ta, aja rahã ihë jar ukwa ym ta. Esarahã! Ihëma'e parakyha nixoi rahã, ihë rehe eharai ym" aja ipe. (A'e jupandu jupe tĩ: "Apo ihëma'e parakyha ngi ihë jar muhem rahã, peme'ẽ ihë rehe usak katu ta my" aja jupandu jupe.)

⁸ —Ame'ẽ usakiha ma'ema'eha rehe har ijar hendi rahã, pandu: "Mã! Usakiha ukwa katu ma'e. Ehe katu ame'ẽ ta ke mu'am ixo" aja riki ijar pandu. (Jetehar te rupi ym usakiha ma'e. Katu ym ame'ẽ.) Ukwa katuha rehe har jõ ijar katu pandu — aja Jesu pandu.

A'e pandu tĩ:

—Ima'e ke rehe ukwa katuha namõ Tupã konyhar ta usak usak katu. Aja rahã, yman rahã ima'e ke pewe hũ ta. Mã! Tupã konyhar ta 'ar kony te we Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwa katuha. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ta pe ukwa katuha namõ amõ Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'ema'e. Aja rahã, yman rahã ima'e ke pewe hũ ta — aja Jesu pandu.

9 A'e pandu tĩ:

—Pesarahã! Kome'ẽ ywy keruhu pe ma'e ke heta ihi. Tamatarer. Ma'e katu ame'ẽ ke. Heta ihi tĩ. "Aa! Ame'ẽ ke Tupã konyhar ta pe ihë ame'ẽ ta. Aja rahã, kome'ẽ ywy keruhu pe Tupama'e parakyha riki katu ta oho" aja pepandu. Aja rahã, pemanõ rahã, ixoty oho rahã, pehë pe Tupã pandu ta: "Se pejur katu. Katuha renda ke se. Manõ ym te ta awa se. Katu tiki" aja pehë pe Tupã pandu.

¹⁰ —Jetehar rupi ta'yri mi ma'e ke rehe amõ usak usak katu. Aja rahã, jetehar rupi heta te hũ ma'e ke rehe usak usak katu ta tĩ. Te'eha rupi ta'yri mi ma'e ke rehe usak usak. Aja rahã, te'eha rupi heta te hũ ma'e rehe usak usak ta tĩ.

¹¹ Kome'ẽ ywy keruhu pe ma'e ke heta hũ ihi. Ame'ẽ ke jetehar rupi ym pesak pesak rahã, ma'e katu ame'ẽ ke Tupã me'ẽ, ame'ẽ ke pehë pe a'e me'ẽ ym ta tĩ.

¹² Amõ tama'e ke rehe pesak pesak katu ym rahã, pehëma'e ke pehë pe amõ me'ẽ ym ta tĩ.

¹³ —Mokõi ijar pe marã ka ym misu paraky katuha. Mokõi jar pe paraky rahã, peteñhar rehe jõ ipy'a katu ta. Amõ rehe anõ ta. Peteñ jar je'eha rehe hendi katu ta. Amõ jar je'eha rehe anõ ta. Hendi ym ta ehe. (Aja Tupã rehe tĩ.) Tamatarer ke rehe jõ ipy'a ke amõ moõ moõ rahã, marã ka ym Tupã rehe ipy'a katuha. (Mokõi ijar aja saka tĩ) — aja Jesu pandu.

*Jesu je'eha ke
(Matéu 5.31-32; Matéu 11.12-13;
Mak 10.11-12)*

¹⁴ Ame'ẽ panduha ke parise ta hendi rahã, puka puka hũ ehe, Jesu rehe. Tamatarer ke rehe ame'ẽ ta ipy'a ke moõ moõ katu, a'erehe Jesu rehe puka puka hũ.

15 Jesu pandu:

—Sawa'e katu te pehë aja amõ ta ukwaha. Ame'ẽ ke peputar katu. Anõ. Aja ym pehë, aja pehë rehe har Tupã ukwa katu. Ma'e ke katu te aja sawa'e ukwaha. Anõ. Ame'ẽ riki jaxer ame'ẽ

ke te'e aja Tupā ukwa katu. Tupā riki ukwa katu te ame'ẽ ke a'e.

¹⁶ —Aja Moise je'ẽha rehe har amō koky pekwa. Pesarahā! Juā mujahuk-ihā uhyk ym rahā we, Moise je'ẽha rehe amō hēndu katu rī. Tupā je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta rehe aja tī. Hēndu katu tī. Pe, Juā uhyk. A'engi myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. Ma'e ka'u te'eha ke amō hijar, pe, Tupā koky ipy'a ke muruwak. Aja rahā: "Ihē kokyhar ke nde" aja Tupā pandu. Ame'ẽ myrandu katu rehe heta te hū jurujar katu.

¹⁷ Moise je'ẽha rehe amō hēndu katu ta me'ẽ te'e tī. Ywa ke kanim ta oho. Kome'ẽ ywy keruhū aja tī. Upa ta tī. Moise je'ẽha rehe hēndu katuha anī. Upa ym te ta. A'erehe Moise je'ẽha rehe hēndu katu ta me'ẽ te'e we rī.

¹⁸ —Pesarahā! Kuja riki amō. Hake-har ke sawa'e hijar oho. Pe, amō kūjā ke pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Pe, hijar ame'ẽ kūjā ke amō sawa'e pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke ame'ẽ kūjā ma'e tī. Katu ym aja. A'erehe aja pema'e ym ta me'ẽ te'e — aja Jesu pandu.

Rasaro rehe har. Ima'ehū ame'ẽ rehe har tī.

¹⁹ (Tamatarer rehe jō amō ipy'a moī rahā, katu ym aja Jesu mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ke a'e. Ima'e mundeha muhepy hū ame'ẽ ke namō wata ixo. Wera rahā pame katu te humi'u ke matyr hū. Aja jumuhury hury juehe.

²⁰ Hok rukwen pe amō sawa'e ke amō ta muhyk muhyk raho. Her Rasaro. Ima'e ym te a'e. Pere ke mātē hū te'e ehe.

²¹ A'ep harō uī. Ima'ehū, ame'ẽma'e myrapē 'ar ngi imi'u kurer u'ar u'ar. Ame'ẽ ke Rasaro u'u ta tipe. Me'ẽ ym amō ipe. Jawar ta riki pere ke here here tī.

²² Pe, ima'e ym te ame'ẽ ke manō, Rasaro ke. Amarā rake i'ā ke Tupā je'ẽha rahoha ta muhyk raho. Ywa pe huryha rehe muhyk raho.

—Ima'ehū ame'ẽ ke manō tī. Pe, amō ta jytyr raho.

²³ Mupyrara ha renda pe pyrara hū ixo. Ma'ā rahā, Amarā rehe usak. Hake Rasaro i'ā. Pijaite we usak ehe. ²⁴ Pe, pukái: "Amarā! Epyrara ihē rehe esarahā! Ihē koky Rasaro ke emuwyr. Y pe ipo ākā rakehar munde ta. Ame'ẽ pe ihē juru ke murysā ta. Tata keruhū pe ihē axo. Apyrara hū ihē ke" aja Amarā pe.

²⁵ —Pe, Amarā pandu ipe: "Sa'e! Anī. Ywy pe nde erexo rahā, upa katu te ma'e katu ame'ẽ ke nema'e riki. Ame'ẽ ke rehe ekwa ekwa exo. Rasaro rehe anī. Upa katu te ma'e katu ym ame'ẽ ke ima'e riki. Apo anī. Se a'e hury katu ixo apo 'y. Nde anī. Nde erepyrara erexo apo 'y.

²⁶ Ko riki amō we tī. Jande pyter rupi sorok te'e hū ame'ẽ ke túi. A'erehe sengi marā ka ym nde koky amō ahaha oho. Nde koky har ngi marā ka ym jande koky amō ahaha uwyr tī" aja ipe.

²⁷ —Sawa'e pandu: "Amarā! Aja rahā, ko apandu nde pe. Ihē pái rekoha pe Rasaro ke emondo.

²⁸ A'ep ihē mu ta ixo. Awa po wajar peteñhar upa hetaha ixo. Ame'ẽ ta pe je'ẽha namō Rasaro ke emondo. Aja rahā, ame'ẽ ta se uwyr ym ta tī. Se pyrara hū awa" aja pyrara ixo ame'ẽ ke pandu.

²⁹ —Amarā pandu: "Anī ta. Moise mupinim ame'ẽ ke namō ne mu ta ixo. Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim. Ame'ẽ ta namō ixo tī. Ame'ẽ panduha rehe ne mu ta hēndu katu ta me'ẽ te'e. Hēndu katu rahā, ukwa katu ta. Aja rahā peme'ẽ pyrara ha renda pe oho ym ta tī" aja pyrara ixo ame'ẽ pe Amarā pandu.

³⁰ —Sawa'e pandu: "Anī ta Amarā! Ame'ẽ ke a'ewan ym we rī. Amō we rahā, katu. Kuja. Manōha ngi amō kwera katu uhem, pe, ame'ẽ riki Tupā je'ẽha ke pandu oho rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ẽma'eha ngi ipy'a ke muruwak ta mondo. Tupā koky muruwak ta mondo" aja pyrara ixo ame'ẽ pandu.

³¹ —Amarā pandu: “Anī. Moise je'ēha rehe a'eta hendu ym rahā, amō rehe hendu ym tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke Tupā je'ēha pandu. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī. Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe hendu ym rahā, aja tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu – aja Jesu pandu.

17

*Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ē
rehe har*
(Matéu 18.6-7; Matéu 18.21-22;
Mak 9.42)

¹ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:
—Ma'e ke rehe amō usak, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta. Aja me'ē aja te'e ta ixo. Pe, ngā muka'u te'eha ke mu'e, ame'ē ke mā Tupā mupyrara te hū ta.

² Ihē rehe amō amō ta'yin ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā! Jesu rehe pejurujar katuha pehijar” aja. A'erehe ta'yin ta hijar. Aja rahā, mā peja pandu ame'ē jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahā, ta'yin ta ke mu'e ym ta.) Aja manō rahā, Tupā mupyraraha 'ar kovy te we katuha. Tupā mupyrara rahā, mupyrara te hū ta.

³ —Pesak katu te'e! Ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahā: “Mā peja ym” aja epandu ipe. Ame'ē ngi ipy'a ke mu-ruwak mondo rahā, nde py'a emuwywyr ehe.

⁴ Wera rahā, awa po wajar mokōi hetaha ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e nde pe. Pe, a'e ma'e, a'engi nde pe pandu: “Ame'ē ngi ihē py'a amuruwak amondo. Ihē rehe nde py'a emuwywyr katu” aja nde pe pandu. Aja rahā, aja pame katu te nde py'a ke emuwywyr ehe – aja Jesu pandu.

Jurujar katuha ke
(Matéu 17.20; Mak 11.22-23)

⁵ Jesu mondo ame'ē ta pandu ipe:

—Sawa'e! Mā! Jande py'a jamu-jwyriha hātā ame'ē ma'eha. Jande ke emu'e katu. Aja rahā, jajurujar katuha amō we katu ta. Pe, nde erepandu aja jama'ema'e katu ta – aja Jesu pe.

⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Ta'yr mi pejurujar katu rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pema'ema'e katu ta kȳ tī. Ta'yr mi pejurujar katu. Ma'e ra'i ta'yr te mi, ame'ēja saka. Aja rahā kome'ē myra keruhū pe pepandu ta: “Nde rapo ke namō ejujo'ok ehem echo. Y ramūi pe ejuyptym echo” aja myra pe. Ta'yr mi pejurujar katu rahā, ame'ē myra jujo'ok ta oho – aja Jesu. (“Myra” aja pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja mujekwa katu.)

Miasu ma'ema'eha ke

⁷ Ajame'ē ke Jesu mu'e:

—Pehē ngi har amō ixo. Miasu aja paraky ixo, kupixa rehe. Ara-puharan ta rehe usak usak ixo amō nahā my. Pe, hok pe uhyk jywyr rahā, ame'ē pe kuja nde erepandu my: “Ere. Nde ereparaky katu. Pahar ma'e ke e'u echo” aja pandu my?

⁸ Anī. Aja ym. Amō kovy nde erepandu ta. Kuja: “Ma'e ke ihē pe emupupur. Nema'e kamixa emunde. Pe, ihē a'u rahā, ma'e ke emōi moī ihē pe. Upa a'u rahā, nde ere'u ta” aja miasu pe.

⁹ Miasu pe: “Katu nde. Nde ereparaky katu” aja nde erepandu ym ta. Anī. Ne je'ēha rehe jō hendu katu. Aja miasu katu ame'ē ke a'e, aja mujekwa.

¹⁰ Pehē aja tī. “Pehē katu. Pema'ema'e katu” aja jandema'e sawa'e te pandu ym rahā, nde rury katu pexo rī. A'e pandu ame'ē ke pema'ema'e rahā, kuja pepandu ta: “Miasu ta jō jande. Jande pe sawa'e te pandu ame'ē ke jō jama'ema'e” aja pehē – aja Jesu pandu.

*“Ne jō riki katu te me'ē ke” aja peteī
jō pandu*

11 Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō ywy rupi asa oho ixo. Ngariréi ywy ngi uhem oho rahā, Samari ywy pe uhyk oho. Ame'ē rupi asa oho ixo.

12 Pe, amō ok ta pe uhyk tate rahā, pereran ma'e u'u hū ame'ē ta uhyk uwyr ixoty. Jande popa sawa'e ta hetaha. Paite we pu'am u'am. (Amō jundéu awa ta namō ixo ym ta me'ē te'e ame'ē ta.)

13 A'eta pukái:

—Jesu! Sawa'e! Jande rehe epyrara esak! Jande ke emukatu — aja ipe.

14 A'eta rehe usak rahā, pandu:

—Ere! Peho! Jundéu awa tama'e pa'ihu kqty peho. Pemujesak pehē juehe har ipe. Pehē katu aja a'e mu-jekwa ta ngā pe — aja Jesu.

Pe, ame'ē ta johu oho ixo rahā, upa katu te katu 'y.

15 Ame'ē ta ngi har peteī jō jywyr. (Samari ywy pe har ke a'e.) Katu, aja ukwa rahā, Jesu kqty jywyr uwyr. Tupā rehe har katu pandu pandu hū uwyr.

16 Jesu ruwa kqty ipynarāi pe wapyk uwyr. (Aja ipy'a moī moī katu ehe.) “Ne jō riki katu te me'ē ke. Ihē ke nde eremukatu” aja pandu ipe, Jesu pe. Samari ywy pe har ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e.

17 Jesu pandu:

—Mā! Jande popa sawa'e hetaha amukatu. Awa po wajar tumeme sawa'e ta jywyr ym uwyr, ihē kqty.

18 Mā! Amō awa ke jō jywyr uwyr. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu uwyr. Mā! Aja jundéu awa ta pandu ym uwyr. Ko samari ywy pe har jō jywyr uwyr — aja Jesu pandu.

19 Pe, a'e pandu ipe:

—Epu'am katu! Eho! Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ke amukatu. A'erehe nde katu apo 'y — aja ipe.

Jesu riki kapitā keruhū

(Matéu 24.23-28; Matéu 24.37-41)

20 Amō parise ta Jesu pe pandu:

—Myja rahā kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e muwyr ta my? Pe, jundéu awa ta ke huwajan

ta ngi poir ta my? Pe, jandema'e ywy pe kapitā keruhū aja ixo ta my? — aja parise ta pandu.

Jesu pandu:

—Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke uwyr rahā, ehe har upa katu te ngā pandu pandu ym ta.

21 Kuja ym ta. Amō pandu: “Pesarahā! Ko riki ixo.” Amō: “Paite riki ixo!” Aja ym riki. Pesarahā! Pehē namō a'e ixo apo 'y. Pekwa ym riki — aja parise ta pe. (“A'e ixo apo 'y” aja pandu rahā: “Juehe har” Jesu pandu.)

22 Jumu'eha ta pe jō Jesu pandu. Kuja:

—Ngā pyrara hū, ame'ē angaha rehe uhyk ta. Arahā kuja peputar ta. Kirisutu uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ihē riki Kirisutu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pe, ngā mupyraraha ngi pehē ke ihē ajo'ok ta. Ame'ē ke peputar katu tipe.

23 Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Paite pesak peho! Kirisutu pehī!” Amō: “Se pesak pejur. Kirisutu kohī!” Anī. Pekekār ym peho. Nixói.

24 Tupā wera rahā, paite rupi upa ta wera oho. Paite rupi upa katu te ngā usak. Aja ihē ajywyr rahā, paite rupi upa katu te ngā ukwa katu ta kī tī. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

25 Pesarahā! Ajywyrīha angaha rehe uhyk ym we ta rī. Kuja uhyk py ta. Ihē ke amō ta mupyrara hū ta. Parise ta aja amō ta putar ym ta ihē ke tī.

26-27 —Yman te Noe ixo rahā, amō ta ixoha rehe te'e ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta aja tī. Sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Ima'e ke rehe jō usak usak ixo. Pe, jarusu keruhū pe Noe ixe oho. Pe, y ke upa katu te ma'e ke munde oho. Upa ngā ke jukwa. Ihē ajywyr tate rahā, aja ta ngā ixo tī. Ixoha rehe te'e upa apo ixo ame'ē ta ukwa ukwa ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

28-30 —Yman te Ro ixo rahā, aja upa ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa

ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Ma'e ke muhepy hepy u'am tī. Kupixa mujā mujā ixo tī. Hok ke mujā mujā ixo tī. Pe, Sondo ok ta ngi Ro uhem oho rahā, aman aja tata ke Tupā mungyr. Tatāpūi aja ita ra'yur ke mungyr tī. Upa katu te ame'ē ok ta pe har ta ke tata jukwa. Pahar jukwa. Ihē ajywyr rahā, aja ta ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo tī. "Uwyr ym a'e" aja ngā ukwaha naī. Anī. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹ — Pyraraha uhyk rahā, hok kupe ipe ame'ē 'ar pe amō ixo rahā, pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) Hok pe ixe ym oho. Ima'e ke pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. Kupixa pe ixo ame'ē ke hok pe jywyr ym oho tī. (Ima'e ke pyhyk ym jywyr.) Pahar ujan oho.

³² Ymanihar Ro rakehar rehe pekwa pekwa pexo. (Haikwer koty ma'ā. Pyta riki. Arahā pahar manō.)

³³ Ima'e ke amō mupytta ta katu aja jō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ixoha kanim ta. Manō ta. Ima'e ke putar ym. "Mā peja kanim" aja ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Pe, ujan oho rahā, ixoha kanim ym ta. Manō ym ta.

³⁴ — Ko apandu pehē pe. Ihē ajywyr rahā, mokōi sawa'e ukwer ou, pytun rahā. Peteī pyta ta. Amō anī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta.

³⁵ Ma'e ke mokōi kūjā kytyk kytyk u'am. Peteī pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta.

³⁶ [Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Peteī pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta] — aja Jesu pandu.

³⁷ Jumu'eha ta pandu ipe:
— Sawa'e! Myp pyraraha uhyk ta my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

— Ma'e inem ame'ē ke túi rahā, a'ep xumukape jy'ar ta oho. Aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e hū, ame'ē renda pe pahar pyraraha uhyk ta — aja Jesu.

(Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ke amō awa ta mupyrara ta uwyr,

aja Jesu mujekwa. Jerusarē ok ta pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe aja.)

18

Tapijart'e we ixawa'e manō ame'ē ke pandu pandu hū

¹ Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e ixo. Tupā namō a'eta tapijar te'e we pandu pandu ta me'ē te'e. Myja me'ē ame'ē ke my, ame'ē ke a'e mu'e. "Mā! Tupā hendi ym jande rehe" aja pahar pandu ym ta me'ē te'e. A'erehe kuja mu'e ixo:

² — Amō ok ta pe sawa'e ixo. Ame'ē ke amō ta rehe har hendi, pe, pandu: "Nde katu" aja. Anī rahā: "Nde katu ym" aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ke a'e. Amō ta rehe pyrara usak ym tī.

³ Ame'ē ok ta pe ixawa'e manō ame'ē ke ixo tī. Sawa'e koty ohoho hū ixo. Pandu pandu hū tipe ipe: "Ihē rehe ihē ruwajan ma'e ke ma'ema'e hū. Nde riki epandu ipe: 'Ema'e ym' aja. Nde jō riki nde eremukatu" aja kūjā pandu pandu hū tipe ipe.

⁴ Anī. Yman atu kūjā rehe sawa'e hendi ym. A'erehe kūjā jywyr jywyr ixoty. A'erehe uhyk kūjā panduha ipe. A'erehe sawa'e jupandu jupe: "Mā! Tupā rehe ihē apy'a ym. Sawa'e ta rehe apyrara asak ym tī.

⁵ Mā! Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke ihē rehe uwyr uwyr hū ixo. Amukatu ym rahā, ihē ke muhe'ō te'e ta. A'erehe kūjā ruwajan pe ihē apandu ta: 'A'ewan. Ma'e ke ema'e ym apo 'y. Mā peja pete'e pyta katu' aja apandu ta" aja sawa'e jupandu jupe — aja Jesu pandu.

⁶ A'e pandu tī:

— Pesarahā! Ame'ē sawa'e katu ym ame'ē ke a'e. Anī. Pandu ame'ē ke katu riki. "Ihē amukatu ta" aja a'e pandu.

⁷ Aja Tupā namō pepandu tī. Ixoty-har ta tapijar te'e we pandu pandu: "Jande ke amō ta mupyrara" aja. Aja rahā, ame'ē ke Tupā mukatu ta. (Sawa'e pe kūjā tapijar te'e we pandu, ame'ēja saka.) "Mā! Jande rehe Tupā hendi ym" aja ym pepandu.

⁸ Anī. Pahar mukatu ta. Pesarahā! Ixotyhar ta rehe usak katu. Yman rahā, kome'ē ywy keruhū pe ihē ajywyr ta ajur tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ajywyr rahā, Tupā kotyhar ta tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ixo my. Yman ame'ē ta ke amō ta mupyrara riki. Anī. Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu rahā, katu tiki – aja Jesu pandu.

Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē rehe har

⁹ Juehe har katu aja ukwaha jupe naī, aja me'ē sawa'e ixo. Upa amō ta riki katu ym aja ame'ē ta ukwaha naī tī. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Myja me'ē ame'ē ta my, ame'ē ke pandu. Kuja:

¹⁰ —Amō rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe mokōi sawa'e ta oho. Tupā namō pandu pandu oho. Peteīhar parise ke. Amō riki homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (A'erehe ame'ē sawa'e jaxer ame'ē ke aja parise ta ukwa.)

¹¹ Ko parise se koty jeje pandu pandu u'am, Tupā namō. Kuja: "Tupā! Amō ta aja ym ihē, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja ihē apandu nde pe. Amōma'e ke rehe ipy'a ke amō ta moī moī hū. Pe, pyrātāha namō jo'ok ingi. Ihē anī. Aja ym ihē. Sawa'e katu ame'ē ke ihē. Kūjā rehe amō ta ka'u te'e hū. Ihē anī. Aja ym ihē. Kotete tamatarer matyr ame'ē ke i'āi. Sawa'e jaxer ame'ē ke aja ihē akwa. Peme'ē aja ym ihē, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja apandu nde pe.

¹² Peteī seman ngi har mokōi wera rahā, ma'e ke a'u ym te. (Aja nde rehe ihē py'a amoī moī katu.) Upa ihē apyhyk ame'ē ke ngi ta'yur te mi nde pe ihē ame'ē. Jande popa hetaha ngi har peteī ihē ame'ē nde pe. (Aja nde rehe ihē py'a amoī moī)" aja parise jeje pandu pandu u'am. (Jeje te'e pandu pandu u'am. Tupā hendu ym ehe.)

¹³ —Amō sawa'e amō koty panduha. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (Jaxer ame'ē ke a'e, aja parise ta ukwa.) Paite we mi pandu pandu u'am, Tupā namō. Huxī a'e, a'erehe ywa rehe ma'ā ym u'am. (Ywa pe Tupā ixo, ame'ē rehe ma'ā ym u'am.) Ipixi'a ke mokōi po pe nupā nupā u'am. (Aja pyaiha mujekwa.) Pe, kuja pandu u'am: "Tupā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ihē rehe epyrara esak. Ihē rehe nde py'a emujywyr" aja tamatarer matyr ame'ē ke pandu u'am.

¹⁴ Ko apandu pehē pe. Ame'ē rehe Tupā pyrara usak. Ame'ē sawa'e rehe henu. Pe, ame'ē pe Tupā pandu: "Nde katu. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Amō anī. Parise anī. Ame'ē rehe henu ym. "Nde katu. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. "Ihē katu te" aja ukwa jupe naī, ame'ē pe Tupā pandu: "Nde katu ym" aja. "Ihē katu ym. Ma'e aka'u te'eha ke ama'e" aja pandu ame'ē ke pe Tupā pandu: "Nde katu" – aja Jesu pandu.

*Ta'yn ta rehe Jesu usak katu
(Matéu 19.13-15; Mak 10.13-16)*

¹⁵ Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujarta. Aja ipy'a katuha mujekwa. Ame'ē ke amō ta putar, a'erehe ixoty a'eta raho raho. Ame'ē ke jumu'eha ta usak rahā, je'ē je'ē a'eta pe:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe – aja jumu'eha ta.

¹⁶ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta aja me'ē ta Tupā kotyhar wan ta tī.

¹⁷ Ko pekwa pekwa pexo. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa – aja Jesu pandu.

*Ima'ehū ame'ē rehe har
(Matéu 13.22; Matéu 19.16-30; Mak 10.17-31; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)*

18 Pe, amō jundéu awa tama'e kapitā pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde riki katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

19 A'e pandu:

—“Katu te ame'ē ke nde” aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. Awa ke anī. (Ihē Tupā aja nde erekwa my?)

20 Esarahā! Tupā pandu ame'ē ke nde erekwa katu.

“Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Amō ke ejukwa ym.

Emukanim ym amōma'e ke.

Te'e ma'e ke epandu ym.

Nde pái rehe epy'a katu.

Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī” aja
Tupā je'ēha ke rehe panduha
ihī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

21 Sawa'e pandu:

—Upa ame'ē panduha rehe ihē ahendu katu. Kurumī rahā har ahendu katu axo — aja Jesu pe.

22 Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu ipe:

—Pewe amō ma'e ke nde pe. Upa katu te nema'e ke emuhepy. (Aja tamatarer epyhyk.) Pe, ame'ē tamatarer ke ima'e ym te ame'ē ta pe upa katu te eme'ē me'ē. Aja rahā, ywa pe nema'e ke heta te hū ta. Pe, ihē namō echo — aja sawa'e pe.

23 Ame'ē ke rehe sawa'e hendu rahā, pyai te'e u'am. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (Me'ē tar ym ma'e ke. A'erehe pyai te'e u'am.)

24 Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—“Ere. Tupā putar, aja ihē axo ta” aja ima'ehū ame'ē ta marā ka ym panduha. Aja panduha riki hātā.

25 Awi jupiha kwar rupi marā ka ym amō rymba asaha oho. Kame hymba asaha oho. Aja ima'ehū ame'ē ta ke. Tupā putar aja ixo tar ym te — aja Jesu pandu.

26 Ame'ē rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Aja rahā, Tupā muhā ym te ta awa ke — aja ipe.

27 Jesu pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Myja awa ke muhā katu ta my, ame'ē ke Tupā jō ukwa katu — aja ngā pe.

28 Pe, Petu pandu:

—Esarahā! Upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Ko ne namō jaho jaxo. Tupā putar aja jama'ema'e jaxo — aja Jesu pe.

29 A'e pandu:

—Hā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar, aja upa katu te amō ma'ema'e. A'erehe hok ke hijar oho. Hakehar ke aja tī. Hijar oho tī. Imu ta ke aja tī. Hijar oho tī. Ianam ta ke aja tī. Hijar oho tī. Ta'yn ta ke aja tī. Hijar oho tī.

30 Aja rahā, ma'e ke hijar oho, ame'ē 'ar koty te we Tupā mujywyr ta ipe. Apo ixo rahā, mujywyr ta. Pe, yman rahā, Tupā namō ixo ta. Uhā te hū aja ixo ta — aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu, mahayrihar ke

(Matéu 20.17-19; Mak 10.32-34)

31 Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar raho. Heta ame'ē ta ngi mujy'ar raho. A'eta pe jō pandu:

—Pehendu katurahā! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. A'ep ihē rehe har amō ta mupinim. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē panduha aja upa katu te uhyk ta ihē rehe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

32 Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty ihē ke jundéu awa ta raho ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta ihē rehe. Ihē ke a'eta muhuxī ta tī. Ihē rehe tymū ta tī. (Aja ihē jixer aja mujekwa ta naī.)

33 Ihē ke a'eta pirok ta tī. Pe, ihē ke jukwa ta tī. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tī — aja Jesu pandu.

34 Anī. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym te. Pyhyk ym te. Ukwaha ke Tupā mukanim te'e we ngā ngi. A'erehe Jesu pandu ame'ē ke ukwa ym.

*Eha te ym ame'ẽ ke Jesu mukatu
(Matéu 20.29-34; Mak 10.46-52)*

³⁵ Jeriko ok ta pe Jesu uhyk tate rahā, pe rymy'y rake amō sawa'e wapyk uī. Eha ym te ame'ẽ ke a'e. Tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī.

³⁶ Heta ame'ẽ ta ohoha ke rehe hendu. Pe, pandu:

—Ma'e puki? — aja ngā pe.

³⁷ Amō ta pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ko oho ixo — aja ipe.

³⁸ Pe, ame'ẽ pukái:

—Jesu! Ndawi rainō nde! Ihē rehe epyrara esak! — aja Jesu pe. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu.)

³⁹ Hundutar oho ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū ipe:

—Epukái ym nde — aja ipe.

Anī. I'ar kovy te we hātā pukái:

—Sawa'e! Ndawi rainō nde. Ihē rehe epyrara esak — aja Jesu pe.

⁴⁰ Pe, Jesu pyta. Amō ta pe pandu:

—Se perur — aja.

Pe, eha ym te ame'ẽ ke uhyk tate uwyr ehe rahā, Jesu pandu ipe:

⁴¹ —Ma'e nde pe ihē ama'e ta my? — aja ipe.

A'e pandu:

—Sawa'e! Ihē reha ym te. Ihē reha ke emukatu! — aja Jesu pe.

⁴² Pe, a'e pandu:

—Ere! Upa ma'e ahyha ke ihē amukatu, ame'ẽ ke rehe nde erejuru-jar katu, a'rehe nde reha katu apo 'y. Echo katu 'y — aja ipe.

⁴³ Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu. Pe, inamō oho, Jesu namō. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja pandu pandu oho ixo. Upa mukatuha rehe usak ame'ẽ ta aja tī. “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja pandu pandu oho ixo tī.

19

Sakéu rok pe Jesu oho

¹ Pe, Jeriko ok ta pe Jesu uhyk oho. Ame'ẽ rupi asa oho ixo.

² A'ep amō sawa'e ixo. Her Sakéu. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ke a'e.

(A'rehe te'eha rupi tamatarer a'e matyr hū. A'rehe sawa'e jaxer ai, aja ngā ukwa. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke matyr. A'e aja amō ta ixo tī.) Ame'ẽ tama'e kapitā ke a'e.

³ “Awa riki Jesu my?” Ame'ẽ ke ukwa tar katu. Heta ame'ẽ ta Jesu rake rupi ixo. A'e sawa'e ra'yr mi te'e, a'rehe marā ka ym jumupukuha us-akiha.

⁴ A'rehe heta ame'ẽ ta hundutar kovy ujan oho. Pe, myrahu rehe jupir oho. A'ep harō uī. Ame'ẽ iwyr rupi Jesu oho rahā, Sakéu usak ta ehe.

⁵ Pe, ame'ẽ myrahu wyr pe uhyk rahā, ywate kovy Jesu ma'ā. Pe, pandu ipe:

—Sakéu! Pahar ewyjy ejur! Apo ne namō ihē apyta ta me'ẽ te'e — aja Jesu.

—Ere! — aja Sakéu.

⁶ Pe, pahar Sakéu wyjy uwyr. Huryha namō Jesu ke muhyk katu, hok pe.

⁷ Upa ame'ẽ ke rehe usak ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū:

—Mā! Sawa'e jaxer ai ame'ẽ ke namō pyta ta oho — aja Jesu rehe har je'ẽ je'ẽ hū.

⁸ Ajame'ẽ ke Sakéu pu'am. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ehendu katurahā! Upa ihēma'e ke ihē amowok ta apo 'y. Pe, wajar ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe ihē ame'ẽ me'ẽ ta. Yman te'eha rupi amōma'e ke apyhyk. A'rehe amujywyr ta apo 'y. I'ar kovy te we amujywyr ta ipe. Te'eha rupi petei apyhyk rahā, tumeme amujywyr ta ipe — aja Jesu pe.

⁹ A'e pandu ipe:

—Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar aja nde eremujekwa. (A'rehe Tupā kovy nde py'a nde eremuruwak, aja nde eremujekwa katu.) A'rehe nde ke Tupā muhā katu. Amarā rainō ke nde.

¹⁰ Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke ihē akekar ajur. Ame'ẽ ta ke ihē amuhā katu ajur tī. Aja rahā

mupyraraha renda pe oho ym ta – aja Jesu pandu. (“Amarā rainō” aja pandu rahā: “Jundéu awa ke a'e” aja mujekwa.)

Ita tamatarer tawa muheta ame'ẽ ta rehe har
(Matéu 25.14-30)

11 Sakéu pe pandu ame'ẽ ke rehe amō ta hendu. Ame'ẽ ta kuja ukwaha. Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk tate, a'erehe kuja ukwaha naī. “Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ihē” aja Jesu pandu ta, aja ame'ẽ ta ukwaha naī. (Anī. Yman rahā, kapitā keruhū wan ta aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ẽ kapitā keruhū wan ta ame'ẽ my, ame'ẽ ke Jesu pandu ngā pe. Kuja:

12 —Amō sawa'e ixo. Kapitā ra'yur ke a'e. Amō ywy pepaite ame'ẽ pe oho tate. A'ep kapitā keruhū wan amō mu'am ta. Upa rahā, hekoha pe jywyr ta. Kapitā keruhū aja jywyr ta.

13 Oho tate rahā, miasu ta ke mujy'ar. Jande popa hetaha mujy'ar. Ame'ẽ ta pe ita tamatarer tawa ke me'ẽ me'ẽ. Peteī pame katu te me'ẽ me'ẽ. Pe, pandu: “Pepaite ihē axo rahā, kome'ẽ tamatarer pemuhepy hepy. Pemuheta” aja ijar pandu. Pe, oho.

14 Pe, hekoha pe har ta putar ym a'e ke. A'erehe haikwer rupi myrandu rahoha ke a'eta mondo. Kuja myrandu ke raho: “Peme'ẽ sawa'e kapitā keruhū aja emu'am ym. Japutar ym. Jandema'e kapitā keruhū aja japutar ym” aja hekoha pe har ta mondo.

15 —Anī. Ame'ẽ sawa'e ke kapitā keruhū aja amō mu'am. Pe, hekoha pe jywyr oho. Uhyk rahā, amō ta pe pandu: “Se miasu ta ke pemuhyk perur. Tamatarer ihē ame'ẽ. Ame'ẽ ta ke pemuhyk perur. Myja ame'ẽ ta muheta my? Ame'ẽ ke akwa ta” aja ijar.

16 Pe, uhyk py, ame'ẽ pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyr. Ame'ẽ ke amuheta hepy. Aja amuheta mondo. Jande popa ita

tamatarer tawa kohī apo. Ko upa nema'e” aja miasu.

17 Ijar pandu: “Katu tiki! Miasu katu ame'ẽ ke nde. Ma'e ta'yur mi ame'ẽ ke rehe nde eresak eresak katu, aja akwa. A'erehe apo ngi har heta ok ta rehe nde eresak eresak ta. Kapitā aja nde tī. Kuja, jande popa hetaha ok ta rehe nde eresak eresak ta apo 'y” aja miasu pe.

18 —Pe, amō miasu uhyk uwyr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyr. Ame'ẽ ke ihē amuheta tī. Awa po wajar peteīhar upa ita tamatarer tawa kohī apo. Upa nema'e ko” aja miasu.

19 Ame'ẽ pe ijar pandu: “Heta ok ta rehe nde eresak eresak ta tī. Kuja, awa po wajar peteīhar upa hetaha. Kapitā aja nde tī” aja ipe.

20 —Pe, amō miasu uhyk uwyr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Ko nema'e ita tamatarer ke. Nde eremuwyr ihē pe, ame'ẽ ke ko. Pan kurer ra'yur pe ihē apukek, pe, amukanim katu inom.

21 Kyty'ym ame'ẽ ke nde. A'erehe nengi akyje. Amōma'e ke nde erejo'ok katu. Kupixa pe amō jytym, ame'ẽ ngi ma'e ke nde ere'u te'e” aja miasu pandu.

22 Ijar parahy ehe. Pandu ipe: “Katu ym nde! Nde erepandu ame'ẽ namō nde ke ihē amahy ta. Akyty'ym ame'ẽ ke ihē, aja nde erekwa riki. Amōma'e ke ihē ajo'ok katu, aja nde erekwa tī. Amō jytym ame'ẽ ngi ma'e ke ihē a'u te'e, aja nde erekwa tī.

23 Aja rahā, tamatarer matyriha renda pe ihēma'e tamatarer nde eremoī rahā, katu ta tipe. Jeje jumuheta ta tipe. Pe, ihē ajywyr rahā, ame'ẽ ke ihē apyhyk ta tipe. Muhetaha ke apyhyk ta tipe tī” aja miasu pe.

24 —Pe, a'ep i'āi ame'ẽ ta pe ijar pandu: “Ita tamatarer tawa ke pejo'ok ingi. Amō miasu pe peme'ẽ. Jande popa hetaha namō ixo ame'ẽ pe peme'ẽ” aja.

25 [Amō ta pandu: “Mā! Sa'e! Heta riki ima'e apo 'y. Jande popa hetaha” aja ijar pe.]

26 A'e pandu: "Katu. Ko apandu pehē pe. Heta ima'e ke namō ixo ame'ẽ pe i'ar koky te we amō me'ẽ ta. Ima'e ym ame'ẽ ke ta'yr mi te'e namō ixo, aja ukwaha naī. Ame'ẽ ke amō jo'ok ta ingi.

27 —Apo ihē ruwajan ta ke ihē ruwa koky pemuhyk perur. Pejukwa. Ame'ẽ ta ihē ke putar ym. Ihē riki kapitā keruhū aja putar ym. Ame'ẽ ta ke pejukwa" aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja mu'e rahā, juehe har pandu. A'e riki kapitā keruhū aja putar ym ngā. Anī. Kapitā keruhū rahā, upa huwajan ta ke mupyrara ta, aja Jesu mu'e katu.)

*Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho
(Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Juā 12.12-19)*

28 Ame'ẽ ke upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe oho. A'e ngā hundutar koky oho.

29 Pe, amō mokōi ok ta pe uhyk tate. Her Metaje. Ame'ẽ rake Mbata ok ta ihī tī. Ame'ẽ mokōi ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep uhyk tate rahā, mokōi jumu'eha ta ke hundutar koky Jesu mondo.

30 Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar koky we ok ta ihī, Mbata ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Ok ta pe pexe rahā, a'ep jumen ra'yr rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ẽ rehe amō pukwar. Ame'ẽ 'ar pe amō oho ym rī. Ame'ẽ ke pejirar. Se ihē pe pemuhyk perur.

31 Amō ta kuja pandu ta pehē pe: "Ma'erehe jumen pejirar my?" aja. Aja rahā, kuja pepandu: "Sawa'e putar. Xupe 'ar pe oho ta" aja a'eta pe pepandu — aja mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

32 Pe, ame'ẽ mokōi sawa'e ta oho. Jesu pandu, aja upa katu te mahem.

33 Jumen ra'yr ke jirar u'am rahā, jumen jar ta pandu: "Ma'erehe jumen pejirar my?" aja mokōi sawa'e ta pe.

34 Sawa'e ta pandu:

—Sawa'e putar. Kome'ẽ 'ar pe oho ta — aja.

—Hā! — aja ame'ẽ ta pandu.

35 Pe, jumen ra'yr ke Jesu rehe muhyk raho. Xupe 'ar rupi a'etama'e mundeha ke ngā mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū ko, aja mujekwa.) Jumen kupe rehe mundeha mou. Ame'ẽ 'ar pe Jesu ke a'eta mondo.

36 Pe, jumen 'ar pe oho ixo rahā, a'ep ixo ame'ẽ ta mundeha ke mou mou. Awa rape rupi mundeha ke mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū jumai ym ha namō ko tur, aja mujekwa.) Pe, kamixa 'ar rupi jumen pyrū wata oho.

37 Pe, Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, ywy'ā ngi amō wyjy oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep heta te hū jumu'eha ta oho ixo inamō. Pahar Tupā pe ame'ẽ ta pandu pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja ipe. Hātā Jesu rehe har katu pandu pandu tī. Jesu mukatu hū ngā ke ame'ẽ ke rehe a'eta usak. Ame'ẽ rehe har katu pandu pandu tī.

38 A'eta pandu:

—Sawa'e te je'eha rupi uwyr ame'ẽ ke ko. Mā peja Tupā usak katu ehe. Mā peja ywa pe har ta huru katu ixo. Tupā jō riki katu te me'ẽ ke. Ywaterhar ke a'e — aja riki.

39 Heta ame'ẽ ta pyter pe parise ta ixo. Ame'ẽ ta ngi har amō amō pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nema'e jumu'eha ta pe epandu: "Pepukái ym" aja — aja Jesu pe parise ta pandu.

40 Pe, a'e pandu:

—Anī. Ko apandu pehē pe. Ame'ẽ ta pandu ta me'ẽ te'e. Marā ka ym je'eha mukanīha — aja parise ta pe.

Jerusarē ok ta pe har ta rehe Jesu jixi'u

41 Ok ta koky oho we. Usak ehe rahā, Jesu jixi'u ehe.

42 Pe, ame'ẽ Jerusarē ok ta pe har ta rehe har pandu:

—Mā! Myja pehē py'a ke amuhury katu my? Ame'ẽ ke apo pekwa rahā, katu ta tipe. Apo marā ka ym pekwaha.

43 Pehē pe pyraraha 'ar ke uhyk ta kŷ. Pehē ruwajan ta uhyk ta kŷ. Ok ta kupe 'ar rupi juramā ta u'am. Mukurar ta. Upa kynda ta. Pe, jumai ta. Juramā ta ngā jumai uwyr.

44 Upa katu te ok ta ke mujixer ta. Ok ta pe har ta ke jukwa ta tī. Ita ngā mupu'am ame'ē ke upa ombor ta. Ihē ke Tupā muwyr. Pehē py'a ke ihē riki amuhury katu ta tipe. Ihē ke peputar ym. Pekwa tar ym ihē rehe har. A'erehe pehēma'e ok ta ke pehē ruwajan ta upa mujixer ta – aja Jesu pandu. ("Pehēma'e ok ta" aja pandu rahā: "Jerusarē ok ta ke" aja mujekwa katu.)

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Matéu 21.12-17; Mak 11.15-19; Juā 2.13-22)

45 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho. A'ep ma'e muhepyha ta ixo. Ame'ē ta ke muhem mondo.

46 Pandu a'eta pe:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

"Ihē rehe ngā jumu'eha renda pe ihē namō ngā pandu pandu katu. Ame'ē renda ke aja ngā ukwa" aja Tupā.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e mukanīha renda aja pemuruwak. Katu ym aja – aja ma'e muhepyha ta pe Jesu pandu. (Ma'e ke muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe: "Mukanīha renda ke" aja Jesu pandu.)

Pe, muhem mondo ingi.

47 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e. Wera rahā pame katu te mu'e. A'e ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jukwa tar katu tī.

48 Myja jukwa ta my? Upa ngā hendu katu u'am ehe. Hury katu ehe. Upa katu te ukwa tar katu. A'erehe marā ka ym jukwaha. Pa'ihu ta kyje ngā ngi.

20

*Awa je'ēha rupi Jesu pandu my
(Matéu 21.23-27; Mak 11.27-33)*

1 Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ngā pe myrandu katu ke pandu pandu uī tī. Arahā amō ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta uhyk uwyr ehe tī.

2 Upa ame'ē ta pandu ipe:

—Jande pe epandurahā! Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? – aja Jesu pe.

3-4 A'e pandu:

—Ihē aja tī. Pehē pe apandu ta tī. Ngā ke Juā mujahuk rahā, Tupā je'ēha rupi mujahuk my? – aja Jesu.

5 Pe, se kovy Jesu ngi oho. Pe, a'eta pandu pandu hū a'eta jupe.

—Myja japandu ta my? "Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk" aja japandu rahā, jande pe Jesu pandu ta: "Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?" aja jande pe pandu ta.

6 Anī. "Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk" aja japandu rahā, peme'ē heta ame'ē ta jukwa ta jande ke. Ita pe jukwa ta. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja peme'ē ta ukwa katu, a'erehe: "Sawa'e je'ēha rupi" aja japandu rahā, jande ke jukwa ta – aja a'eta je'ē je'ē hū a'eta jupe.

7 Myja ym panduha. Ukwa ym. A'erehe Jesu kovy jywyr rahā, a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe – aja Jesu pe.

8 Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī – aja tamūi ta pe.

*Kupixa usakiha ta katu ym ame'ē ta rehe har
(Matéu 21.33-46; Mak 12.1-12)*

9 Pe, myja me'ẽ kupixa usakiha ta my, ame'ẽ ke Jesu pandu:

—Ko amō sawa'e kupixa pe ma'e ke jytm. Ma'eywa rākā ra'yr ke jytm. Uwa'y rākā ke. Upa rahā, amō ta pe pandu: "Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kȳ. Amō i'a ihēma'e ta kȳ" aja. "Ere" aja ame'ẽ ta pandu. Pe, amō ywy pe ijar paxia oho. Yman a'ep ihon rī.

10 —Ma'eywa tyarō rahā, miasu ke ijar mondo. Pandu: "Kupixa usakiha ta koty echo. Ma'eywa rykwer rehe echo piām" aja. Uhyk rahā, ame'ẽ ta pe miasu pandu: "Ihē jar ma'e ke jō ihē pe pemuwyr" aja. Anī. Miasu ke usakiha ta nupā te'e. Ijar koty ipo te'e mujywyr mondo.

11 Pe, amō miasu ke ijar mondo tī. Ame'ẽ ke usakiha ta nupā te'e tī. Muhuxī tī. Pe, ijar koty ipo te'e mujywyr mondo tī.

12 Pe, mahapyrihar ke ijar mondo tī. Ame'ẽ ke usakiha ta mahy te'e tī. Kupixa ngi ombor muhem mondo.

13 —Pe, kupixa jar jupandu jupe: "Myja me'ẽ ihē ama'e ta apo my? Kuja nahā. Ihē ra'yr ke ihē amondo ta. Ihē apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. A'e ke usakiha ta mahy ym ta nahā my" aja jupe. A'erehe ta'yr ke mondo.

14 Pe, ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, pandu a'eta jupe: "Ko riki ijar ra'yr ke. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jahorahā!) Jajukwa ta peme'ẽ. Aja rahā, kupixa jandema'e wan ta" aja a'eta jupe.

15 A'erehe ta'yr ke kupixa ngi a'eta ombor muhem mondo. Jukwa riki — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Apo myja usakiha ta pe kupixa jar ma'e ta my? Kuja riki.

16 A'e uhyk rahā, usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō kupixa usakiha ta ke mu'am ta — aja Jesu.

Ame'ẽ ke rehe ngā hendu rahā, pandu:

—Mā! Peja ym — aja ngā.

17 Jesu usak katu ngā rehe. Pandu:

—Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī:

"Ita rehe har ita ok mujāha pandu: 'Jixer te'e kome'ẽ ita ke' aja.

Tupā pandu: 'Anī. Peme'ẽ riki ok pyter wan mupu'am katu riki' aja a'e pandu" aja panduha ihī.

18 —Kome'ẽ ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta — aja Jesu pandu.

("Ita" rehe har Jesu pandu rahā: "Juehe har" a'e pandu. "Ipy tukwa" aja pandu rahā: "Jesu ke amō ta putar ym" aja mujekwa. "Amō rehe ita u'ar" aja pandu rahā: "Ame'ẽ ke Tupā mupyrara hū ta" aja a'e mujekwa katu.)

Kapitā keruhū pe tamatarer ke me'ẽ rahā, katu my?

(Matéu 22.15-22; Mak 12.13-17)

19 Kupixa usakiha ta rehe har Jesu pandu rahā, Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta kuja ukwa.

—Mā! Jande rehe har Jesu pandu. Mā! Katu ym — aja a'eta ukwaha.

A'erehe a'ep Jesu ke a'eta pyhyk tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Pyhyk tar katu tī.

—Apo japyhyk ta — aja pandu.

Anī. Pyhyk ym we rī. Ngā ngi kyje. Pyhyk rahā, ame'ẽ ta ke ngā nupā ta, ame'ẽ ngi kyje, a'erehe pyhyk ym we rī.

20 A'erehe pyhykiha angaha ke rehe harō we ixo rī. Amō sawa'e ta pe pa'ihu ta pandu. Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta pandu tī. Kuja.

—Jesu koty peho. "Nde eremu'e ame'ẽ ke jakwa tar katu" aja pepandu ipe. Inamō pepandu pandu. Pe, ma'e katu ym ame'ẽ ke pandu rahā, kapitā pe a'e ke jande johu jaraho ta. Kapitā je'ëha rupi jajukwa ta. Aja Jesu ke pepyhyk rahā, tamatarer hū pehē pe jame'ẽ ta — aja sawa'e ta pe.

21 Pe, Jesu rehe sawa'e ta uhyk rahā, (muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde erepandu ame'ẽ ke jetehar te ke aja jakwa. Nde eremu'e ame'ẽ ke aja tī. Jetehar te ke tī. Upa ngā rehe juja katu te aja nde eresak katu tī, aja jakwa tī. Myja awa ixoha katu

my, ame'ẽ ke myja Tupā putar katu, ame'ẽ ke jetehar rupi nde eremu'e, aja jakwa tī.

²² Apo jande pe epandurahā! Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke jame'ẽ rahā, katu my? Anī rahā, jame'ẽ ym ta my? Myja me'ẽ jundéu awa je'ẽha mujekwa my? "Peme'ẽ katu" aja mujekwa my? "Peme'ẽ ym" aja mujekwa my? Epandurahā — aja Jesu pe.

²³ Ame'ẽ panduha namō muka'u te'e tar katu, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'eta pe pandu:

²⁴ —Ita tamatarer pu'a ra'yr ke ihē pe perur. Asak ta — aja.

Pe, amō ta werur ipe rahā, pandu.

—Pesarahā! Kome'ẽ tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer amō mupinim ko my? — aja sawa'e ta pe.

Ame'ẽ ta pandu:

—Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke — aja Jesu pe.

²⁵ Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ma'e ke kapitā keruhūma'e ke rahā, kapitā keruhū pe peme'ẽ katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu. Ame'ẽ riki ma'e ke peme'ẽ ipe, ame'ẽja saka — aja sawa'e ta pe Jesu pandu.

²⁶ Panduha namō Jesu ke amō ta muka'u te'e ym te, a'erehe heta ame'ẽ ta ruwa kotoy: "Katu ym nde erepandu" aja Jesu rehe har marā ka ym panduha. Ma'e ka'u te'eha ke mahem ym te ipe, Jesu pe. A'erehe a'eta je'ẽha uhem ym. Kuja jō ukwa:

—Mā! Pandu katu a'e — aja Jesu rehe har.

Kweraha rehe har

(Matéu 22.23-33; Mak 12.18-27; Juā 5.21; Hom 8.10-11; 1 Korin 15.35-57; 1 Tesaron 4.16; Apokarip 20.4)

²⁷ Pe, amō sanduse ta uhyk uwyr ehe. Ame'ẽ ta awa kwera ym te ta, aja ukwhaha. A'eta pandu ipe:

²⁸ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim jande pe:

"Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rahā, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe,

a'e ta'yr ipe. Ame'ẽ ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa" aja Moise mupinim.

²⁹ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ẽ ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe riki. Pe, manō.

³⁰ A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar ke ame'ẽ. (Ame'ẽ sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe riki tī.)

³¹ A'engi imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. (Aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī.) Aja upa imu ta riki tī. Awa po wajar mokōi imu ta ke. Upa imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe. Upa manō tī. Ta'yr ym te a'eta ipe tī.

³² A'engi kūjā manō tī.

³³ Apo esarahā! Yman rahā, manō ame'ẽ ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk? — aja sanduse ta pandu.

³⁴ Jesu pandu:

—Kome'ẽ ywy keruhū pe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk katu. Sawa'e ta ke kūjā ta aja tī. Pyhyk katu tī.

³⁵ Awa kwera katu uhem rahā, anī ta. "Pehē katu. Pekwera katu pehem. Ihē namō pexo katu" aja Tupā pandu ta. Ame'ẽ ta jumendar ym te ta. Arahā sawa'e ta pyhyk ym te ta kūjā ta ke. Pe, sawa'e ta ke kūjā ta pyhyk ym te ta tī.

³⁶ Ame'ẽ ta ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe Tupā ra'yr ta aja ame'ẽ ta. Tupā je'ẽha rahoha ta aja saka tī. (A'erehe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk ym te ta tī. Sawa'e ta ke kūjā ta pyhyk ym te ta tī.) Pe, Tupā je'ẽha rahoha ta aja manō ym te ta tī.

³⁷ —Manō ame'ẽ ta ke Tupā mukwera ta. Aja yman Moise mujekwa katu te. Kuja. Ju pirā'y ukwái ukwái u'am. Ame'ẽ rehē har Moise mupinim. Arahā Tupā panduha ke a'e mupinim. Arahā kuja Tupā pandu: "Ihē rehē ipy'a ke Amarā moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a ke moī moī katu tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'e moī moī katu tī" aja Tupā pandu. Aja Moise mupinim.

38 Pesarahā! Ixuwe katu ame'ē ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'ē ta anī. Aja rahā, Amarā ta'ā ixuwe katu aja ixo rī. Yman riki manō. I'ā ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a moī moī katu Tupā rehe. (A'eta'ā pehī.) A'erehe manō ame'ē ta kwera katu ta kȳ, aja Tupā mujekwa katu — aja sanduse ta pe Jesu pandu.

39 Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō ta pandu:

—Sawa'e! Katu riki nema'e panduha ke — aja Jesu pe.

40 A'engi ma'e ke a'eta pandu ym we ipe, Jesu pe.

*Kirisutu rehe har pandu
(Matéu 22.41-46; Mak 12.35-37)*

41 Jesu pandu ngā pe:

—Kirisutu riki Ndawi rainō ke, aja amō ta pandu. Ma'erehe my?

42 Pesarahā! Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Her Saumo. Ame'ē rehe ihī. Ame'ē pe Ndawi panduha ihī. Kuja pandu:

“Ihēma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: ‘Se ihē rake ewapyk eī. (Aja rahā, katu te ame'ē ke nde, aja amujekwa.)

43 Ne ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ē ta hēndu katu ta’” aja Ndawi panduha ke.

44 —“Ihēma'e sawa'e te” aja Kirisutu rehe har Ndawi pandu. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa.) Aja rahā, myja Kirisutu riki Ndawi rainō my tī? (Ndawi rainō aja rahā, awa te'e a'e tī, aja mujekwa katu) — aja Jesu pandu.

Ame'ē rehe har pandhuha mujywyr ym ipe, Jesu pe.

*Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har
(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)*

45 Jesu pandu ame'ē ke rehe heta ame'ē ta hēndu ixo. Arahā jumu'eha ta pe Jesu pandu:

46 —Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja ym pexo. Ima'e mundeha katu te ame'ē namō jō a'eta wata katu. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a moī moī katu

aja mujekwaha jupe naī.) Muhepyha renda pe oho rahā: “Sa'e! Ko nde erexo. Nde katu” aja panduha jō putar katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahā, wapyka katu te ame'ē ke rehe jō wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.) Ngā mi'u matyriha pe oho rahā, kapitā tama'e wapyka rehe jō wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te me'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.)

47 Ixawa'e manō ame'ēma'e ke a'eta upa mukanim ingi. Hok ke aja mukanim ingi tī. Katu ym aja. I'i atu rahā, i'i Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. (Aja sawa'e katu ame'ē ta ke a'eta aja mujekwaha jupe naī.) Mā! Ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we ame'ē ta ke mupyrara ta. A'erehe Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja ym pehē — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

21

*Ixawa'e manō ame'ē ke tamatarer
me'ē hū
(Mak 12.41-44)*

1 Pe, usak u'am rahā, ima'ehū namō ixo ame'ē ta rehe Jesu usak. Tamatarer ke ame'ē ta purakar u'am, tamatarer henda pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe henda ihī, ame'ē pe purakar.

2 Pe, ixawa'e manō ame'ē ke rehe usak tī. Nixói te ima'e ke ipe. Mokōi jō tamatarer pu'a ke henda pe moī. Ta'yır te mi ame'ē mokōihar ke.

3 Pe, amō ta pe Jesu pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke ixo. Nixói te ima'e ke ipe. Tamatarer moī rahā, amō ta 'ar koty te we moī.

4 Pesarahā! Amō ta tamatarer pyta we, ame'ē ke ngi henda pe purakar. (Pe, amō we hū pehī rī.) Ixawa'e manō ame'ē ke anī. Ima'e ke nixói te ipe. Mokōi jō tamatarer pu'a. Ame'ē namō ima'e ma'e ke jo'ok ta tipe. Anī. Upa katu te ame'ē ke henda pe moī. (Apo ima'e ym te 'y.) A'erehe amō ta

'ar kqty te we kūjā moī katu – aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke amō ta mujixer ta

(Matéu 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe har amō ta pandu pandu u'am.

—Pesarahā! Mā! Katu te! Ita keruhū katu te ke te'e ngā mujā. Ko Tupā pe ma'e ke ngā me'ē me'ē, ame'ē ke katu te hū tī — aja pandu.

Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke werur. Jumu'eha renda keruhū pe werur. Ame'ē riki katu te hū aja ngā ukwa. Pe, Jesu pandu:

⁶ —Peme'ē rehe pesak katu apo. Yman rahā, nixói te ta 'y. Peme'ē ke amō ta upa mujixer ta kȳ. Ita mokōi mokōi ihī ym ta kȳ. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta) — aja amō ta pe pandu.

Pyraraha keruhū rehe har
(Matéu 24.3-14; Mak 13.3-13; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-16)

⁷ Pe, amō ta pandu ipe:

—Sawa'e! Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma'e jasak ta my, pe, ame'ē ke uhyk tate, aja jakwa ta my? — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Pesak katu kȳ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. Heta uwyrta. “Kirisutu je'ēha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē” aja pandu te'e ta tī. “Upa angaha rehe uhyk apo” aja pandu naī tī. Pehendu ym ehe.

⁹ Jumaiha tyapuha rehe pehendu ta. Paite amō ta jumai ixo, aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī — aja Jesu pandu.

¹⁰ A'e pandu tī:

—Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Amō amō kapitā keruhū ta jumai mai ta ngā juehe tī.

¹¹ Amō amō ywy katak hū ta tī. Ngā mi'u nixói te ta tī. Ma'e ahyha uhem hū ta tī. Pe, ywa rehe ma'e ke ngā usak ta tī. Māte uhyk ta, aja ngā ukwa. A'erehe mukahem hū ta ngā.

¹² —Upa aja me'ē uhyk ym rahā we, pehē ke amō ta pyhyk ta. Mahy ta tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep pehē rehe har je'ē je'ē hū ta. “Peme'ē ta jixer” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Kyndaha pe pehē ke a'eta kynda ta raho tī. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe kapitā keruhū ruwa kqty pehē ke amō ta mupu'am ta. Kapitā ruwa kqty aja tī. Pe, mahy ta pehē ke.

¹³ Arahā myrandu katu ke pepandu ta.

¹⁴ Kapitā keruhū ruwa kqty pepu'am ym rahā we, kuja pepandu pehē jupe my: “Mā! Myja jande juehe har japandu ta my” aja riki. Anī. Aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo.

¹⁵ Pesarahā! Kapitā ruwa kqty pehē ke ngā raho rahā, pehē pe je'ēha ke ihē amondo ta. Ma'e pekwa katuha ke amondo ta tī. Pe, pehē ruwanjan je'ēha ke pemukanim ta. “Te'e pepandu” aja a'eta pandu ym ta tī.

¹⁶ —Pehē ke pehē pái ta kynda ta raho tī, kyndaha pe. Pehē māi ta aja tī. Kyndaha pe kynda ta raho tī. Pehē mu ta aja tī. Pehē rendyr ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pehē rehe katu ame'ē ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pe, pehē ngi har amō amō ta ke a'eta jukwa ta.

¹⁷ Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta.

¹⁸ Pesarahā! Pehē rehe Tupā usak katu ta kȳ. (Aja rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ihē apandu ame'ē ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu pe'am. Pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā, pe-manō ym ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta ke amō ta mujixer ta
(Matéu 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta soroka rupi sonda ta juramā u'am. Ame'ē ke rehe pesak

rahā, Jerusarē ok ta ke mujixer tate aja pekwa katu.

²¹ Pe, Jundéi ywy rehe ixo ame'ẽ ta kanim oho rahā, manō ym ta. Ywy'ā rupi kanim oho. Ok ta pe ixo ame'ẽ ta uhem oho rahā, manō ym ta tī. Ok ta soroka pe ixo ame'ẽ ta ok ta pe jywyr ym rahā, manō ym ta tī. Ujan oho ingi.

²² Jerusarē ok ta mujixeriha 'ar ke: "Mahyha mangaha 'ar ke." Arahā Tupā je'ẽha rehe panduha ihī, aja upa katu te uhyk ta.

²³ Arahā, imembyr ipusu pe ixo rahā, mā pyrara hū ta. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby te'e u'u ame'ẽ namō imāi ixo rahā, pyrara hū ta tī. (Marā ka ym pahar ujaniha tī.) Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta rehe ma'e ahyha uhyk hū ta. Jundéu awa ta ke Tupā mupyrara hū ta tī.

²⁴ Heta jundéu awa ta ke amō ta jukwa ta, kyse puku pe. Amō amō ywy pe pukwar ta raho tī. Pe, Jerusarē ok ta ke amō awa ta mujixer ta. Ame'ẽ awa tama'e angaha upa ym rahā we, aja te'eha ta. Mujixer ta – aja Jesu pandu.

Jesu jywyricha ke
(Matéu 24.29-31; Mak 13.24-27; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7)

²⁵ A'e pandu tī:

—Warahy rehe ma'e ke ngā usak ta. Pe, mukahem hū ta. Jahy rehe aja tī. Ngā usak ta tī. Jahy rata rehe aja tī. Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta mukahem hū ta. Y ramūi tyapu hū, ame'ẽja saka heta te hū sonda ta uwyr ta. Ame'ẽ ngi mukahem hū ta ngā. Y kotok keruhū, ame'ẽja saka uwyr ta tī. Mukahem hū ta ngā tī.

²⁶ Ma'e pyrara te hū ha kome'ẽ ywy keruhū rehe uhyk ta kȳ. Ame'ẽ rehe ngā usak rahā, mukahem hū ta. Iākā muka'u te'e hū ta. Pe, u'ar ukwap. Ywa rehe henda te'e ihī, ame'ẽ ke wata hū. Ame'ẽ rehe māte hū amō ukwaha. Mukahem hū ta.

²⁷⁻²⁸ —Ame'ẽ upa rahā, ihē ajywyr ta ajur. Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur. Ywa takāxīha 'ar pe ajywyr ta

ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajywyr ta ajur. Katuha namō ajywyr ta ajur tī. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe pesak rahā, pepu'am katu. Peta kȳ. Pejuma'u katu kȳ. Aja saka pexo. Pehē ruhāha angaha ke rehe uhyk tate – aja Jesu pandu.

Ho kyr uhem ame'ẽ rehe har
(Matéu 24.32-35; Mak 13.28-31)

²⁹ Pe, myja me'ẽ ma'e ke upa tate rahā my, ame'ẽ ke Jesu pandu:

—Ma'e'y rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e, parawa'y ame'ẽja ma'e'y ke. Sik'y amō tī.

³⁰ Hokyr uhem ixo rahā, warahy haku tate, aja pekwa.

³¹ Aja ta tī. Ywa rehe ihī, ame'ẽ rehe har ihē apandu ramō. Aja pesak rahā, kome'ẽ ywy keruhū pe Tupā riki kapitā keruhū wan ta. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk tate, aja pekwa.

³² Kuja pekwa katu pexo. Ihē apandu ramō ame'ẽ ke upa katu te uhyk ta tī. Ngā mupyraraha ke ihē kotyhar ta pyhyk ta. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī.

³³ Ywa ke upa kanim ta. Kome'ẽ ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ẽ ke anī. Kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk katu ta kȳ – aja Jesu pandu.

Peta kȳ

³⁴ A'e pandu tī:

—Pesak katu pexo! “Jaho rahā! Jande mi'u jamatyr ta. Ja'u ta!” Aja jō pexo rahā, katu ym tiki. Pexoha rehe jō pekwa pekwa pexo rahā, katu ym tiki tī. Aja te'e pexo rahā, peharō ym rahā, pahar ihē ajywyr ta ajur kȳ.

³⁵ “Jywyr ym we ta rī” aja upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta pandu naī rahā, pahar ihē ajywyr ta ajur kȳ.

³⁶ A'erehe peharō katu. Peta kȳ! Pe, kuja Tupā namō pepandu katu: “Pyrātāha ke jande pe emuwyr. Aja rahā, upa ma'e uhyk, ame'ẽ ke jande py'ahu te'e jahendu ta. Nde ra'yr ruwa kotyjapu'am katu ta tī” aja tapijar te'e we Tupā namō pepandu – aja Jesu pandu. Awa a'e tī. Tupā je'ẽha rupi uwyr a'e.

³⁷ Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ka'aruk koty ok ta ngi uhem oho. Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Pe, amō ywy'ā pe pyta ixo. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Aja te'e wera oho.

³⁸ Pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe heta ngā oho. A'ep Jesu mu'e ame'ē ke rehe hendu oho.

22

Jesu jukwaha rehe har amō ta pandu pandu

(Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Juā 11.45-53)

¹ Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā mbeju ke mupururukiha moī ym jundéu awa ta.

² Pe, amō ta Jesu ke jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu Jesu ke. Moise je'eha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī.

—Myja Jesu ke jajukwa ta my? — aja ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe.

Heta ame'ē ta ngi a'eta kye. Ngā ukwa rahā, mutyapu hū ta, a'erehe ngā ngi kye.

Jesu ruwajan wan Jun uwak (Matéu 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ Pe, Jun py'a rehe Satana ihī katu. (Âjā ramūi a'e.) Amō we Jun her tī. Ikario aja Jun her tī. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e.

⁴ Pe, amō ta pe pandu oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe sonda ta ixo. Harōha ta riki ame'ē ta. Ame'ē tama'e kapitā ta pe Jun pandu oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu oho tī.

—Ihē riki Jesu koty pehē ke araho ta kȳ — aja Jun pandu oho.

⁵ Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, hury katu riki.

—Jesu koty jande ke nde ereraho rahā, tamatarer jande Jame'ē ta nde pe kȳ — aja a'eta pandu ipe, Jun pe.

⁶ —Ere! Katu! — aja Jun pandu.

Pe, ngā ukwa ym ha rupi Jesu koty a'eta ke muhyk ta raho, ame'ē angaha ke rehe Jun harō ixo.

Ngā mi'u ke matyr, Pasuko 'ar rehe har
(Matéu 26.17-25; Mak 14.12-21; Juā 13.21-30)

⁷ Pe, ngā mi'u matyriha 'ar rehe uhyk. Arahā mbeju ke mupururukiha moī ym jundéu awa ta. Arahā arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. Ame'ē xa'ē ke u'u ta. Aja Pasuko 'ar ke a'eta ukwa ukwa uī.

⁸ Pe, Petu pe Jesu pandu. Juā pe tī. Kuja pandu:

—Pasuko 'ar rahā, jande mi'u ke jande pe pematyr peho tī — aja Jesu.

⁹ A'eta pandu:

—Myp jande jamatyr ta my? Myp nde ereputar my? — aja ipe.

¹⁰ A'e pandu:

—Pesarahā! Jerusarē ok ta pe peho. Pehyk rahā, amō sawa'e pehē rehe uhyk ta. Kamuxī ra'yr pe y ke raho a'e. Ok pe ixe ta oho. Haikwer rupi peho tī.

¹¹ Ok jar pe kuja pepandu: “Sawa'e pandu nde pe: ‘My ma'e u'uha renda ihī? Pasuko 'ar rahā, imi'u ke amō matyr. Ame'ē ke ima'e jumu'eha ta namō u'u ta’” aja ok jar pe pepandu.

¹² Pe, ywate henda keruhū ke ok jar mujesak ta pehē pe. Upa ma'e ke ihī, myrape, paratusī, koje, aja. A'ep jande mi'u ke pematyr — aja Petu ta pe Jesu pandu.

¹³ Pe, a'eta mokōi oho. Jesu pandu, aja me'ē upa katu te a'eta usak. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr tī.

Myja manōha rehe har ukwa ukwa uī ta my ame'ē ke Jesu mujekwa
(Matéu 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Korin 11.23-25)

¹⁴ Angaha ke rehe uhyk rahā, myrape rake Jesu wapyk uī. A'e mondo ame'ē ta namō wapyk uī.

¹⁵ Pe, pandu:

—Pasuko 'ar rahā, jande mi'u ke jamatyr. Ko pehē namō ame'ē ke ihē a'u tar katu te aī. Ihē ke amō ta mupyrara ym rahā we, pehē namō

a'u tar katu. Ko pehē namō ihē a'u aī apo.

¹⁶ Apandu pehē pe. Kome'ēja me'ē amō ke ihē a'u ym te ta tī. Kapitā keruhū aja ihē ke Tupā mu'am rahā jō amō pehē namō ihē a'u ta kȳ tī. Arahā Pasuko 'ar te aja jakwa ta kȳ – aja Jesu pandu.

¹⁷ Pe, ita rekúi ra'yr ke pyhyk. "Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu" aja Tupā pe pandu. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Peme'ē ke pehē pame katu te pe'u.

¹⁸ Ko pehē pe apandu katu. Uwa rykwer ihē a'u ym te ta apo 'y. Kapitā keruhū aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kȳ. Arahā jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta kȳ tī – aja Jesu pandu.

¹⁹ Ajame'ē ke mbeju ke pyhyk. Ame'ē rehe: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu" aja Tupā pe pandu. Pe, mopok. Ame'ē ke me'ē jumu'eha ta pe. Pandu:

—Peme'ē riki ihē rete ke. [Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe ihē amanō ta. Ko mbeju ke ihē amopok ramō. Ihē aja pehē tī. Pemopok mopok tī. Ihē nixói rahā, pemopok pemopok tī. Aja rahā, ihē manōha ke pekwa pekwa ta peī – aja Jesu.

²⁰ A'eta mi'u upa u'u rahā, mbeju aja ita rekúi ra'yr ke a'e me'ē tī. Kawī ihī ipe. Pandu:

—Peme'ē riki Tupāma'e pandu katuha pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja pandu katu: "Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta" aja. Ihē amanō rahā, ihē ruwy uhem ta. A'erehe Tupā pandu katu, aja a'e muhyk katu ta kȳ.]

²¹ —Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. A'e riki ihē namō myrake 'ar pe wapyk uī apo.

²² Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē amanō ta. Yman ame'ē réhe har Tupā pandu katu. Ame'ē panduha

aja ihē amanō ta. Pe, ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. Mā! Ame'ē ke Tupā mupyrara hū ta – aja a'e mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

²³ Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa muhyk ta werur my? Awa riki huwajan ta ke muhyk ta werur ehe my? – aja Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe.

"Awa riki katu te me'ē ke" aja jumu'eha ta pandu pandu hū

²⁴ Jumu'eha ta pandu pandu hū a'eta jupe. A'eta pandu: "Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my?" aja a'eta pandu pandu hū. "Ihē ke!" "Anī. Peme'ē riki!" "Anī. Ame'ē riki" aja riki pandu pandu hū.

²⁵ Pe, Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ixo. Je'ēha rupi ngā ke a'eta mondo mondo. Pe, kapitā ta amō her jumoī juehe. Kuja. "Ima'e awa ta rehe usak katu ame'ē ke a'e" aja jumoī juehe tipe. A'erehe katu te ame'ē ke a'e, aja ukwaha jupe.

²⁶ Pehē anī. Aja ym pexo. Amō kotyhar katu. Kuja. Pehē ngi har amō kuja ukwa. "Amō ta 'ar koty te we ihē riki katu te ame'ē ke ihē" aja ukwa rahā, mā peja pitu te'e aja ixo. Pehē ngi har amō riki katu te aja ukwa rahā, mā peja miasu aja ixo.

²⁷ Myrake 'ar pe amō sawa'e wapyk uī. Amō riki imi'u ke me'ē me'ē raho ipe. Ame'ē mokōi ngi har awa riki amō 'ar koty te we kapitā my? Pesarahā! Wapyk ame'ē riki amō 'ar koty te we kapitāha. Pehē pyter pe ihē riki kapitam. Anī. Ihē riki pehēma'e miasu aja ihē axo. A'erehe mā peja aja pexo tī. Miasu aja pexo tī.

²⁸ —Ihē ke amō ta mupyrara rahā, ihē namō pepyta katu pexo. Aja te'eha ihē namō pexo.

²⁹ Ihē ke kapitā keruhū aja ihē pái mu'am. Ko apandu katu pehē pe. Aja pehē ke ihē amu'am ta tī.

³⁰ Pe, ywa pe ihē renda pe ihē namō pexo ta kȳ. Ihē riki kapitā keruhū, ame'ē renda pe pexo ta kȳ. A'ep pehē

riki kapitā keruhū wan ta tī. Tupā kotoyhar tama'e kapitā keruhū aja pexo ta tī – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

*Petu rehe har Jesu mujekwa
(Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31; Juā 13.36-38)*

31 A'e pandu:

—Simā! Ehendu katurahā! Ahúi aja me'ē pirer ke amō ombor rahā, urupen pi'a ke mukatak katu. Aja ixurer ke ombor. Pe, ahúi aja me'ē pyta katu. Aja upa pehē ke Satana manga ta tī. (Ājā ramūi a'e.) Pehē pejurujar katuha ke manga ta. Pehijar my? Pehijar ym my? Ame'ē ke manga ta. Pesarahā! Tupā pe Satana pandu: “Nde kotoyhar tama'e jurujar katuha ke ihē amanga ta” aja a'e. “Ere” aja Tupā pandu ipe.

32 Simā! Nde rehe har Tupā namō ihē apandu. Ihē rehe nde erejurujar katu. “Mā peja Simā py'a emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke hijar ym ta” aja ihē apandu nde rehe har. Pe, ihē kotoy nde erejywyr rahā, amō ta py'a ke emātā katu. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke emātā katu tī – aja Jesu pandu.

33 Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ko axo. Kyndaha pe nde ke amō kynda raho rahā, ne namō ihē aho ta kÿ. Nde ke amō ta jukwa rahā, ne namō ihē ke jukwa ta kÿ. Akyje ym – aja Jesu pe.

34 A'e pandu:

—Petu! Ko apandu nde pe. Pytuniwe te rahā, sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja ihē rehe har nde erepandu ta – aja Jesu pandu ipe.

Ma'e ke namō oho katu apo 'y

35 Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ymaniwe pehē ke ihē amondo rahā, tamatarer ryru peraho ym. Pehē kutep ma'e ryru aja tī. Peraho ym tī. Mokōi pehē py rehe har aja tī. Peraho ym tī. Arahā pehē pehēma'e upa my? – aja Jesu.

A'eta pandu:

—Anī. Upa ym – aja Jesu pe.

36 Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotoyhar. Tamatarer ryru namō amō ixo rahā, inamō oho katu. Ma'e ryru xupe pe har aja tī. Inamō oho katu tī. Kyse puku nixói rahā, ame'ē rehe kamixa muhepy rahā, katu tiki. Kyse puku namō pexo.

37 Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. “Ma'e mukanīha ta ke ngā jukwa. Aja ame'ē sawa'e ke ngā jukwa ta tī” aja panduha ihī. Ame'ē panduha riki ihē rehe har. Aja ihē rehe uhyk ta kÿ. Ihē aho tate – aja Jesu pandu. (“Kyse puku namō pexo” aja pandu rahā: “Peta kÿ. Pepyrara ta pexo” aja a'e mujekwa. Anī. Amō kotoy jumu'eha ta ukwaha. “Pejumai ta pexo” aja ukwaha naī.)

38 Jumu'eha ta pandu:

—Sawa'e! Esarahā! Ko mokōi kyse puku – aja ipe.

A'e pandu:

—A'ewan – aja.

*Tupā namō Jesu pandu pandu
(Matéu 26.36-46; Mak 14.32-42)*

39 Ok ta ngi Jesu uhem oho. Ywy'ā pe oho. Ame'ē riki ohoho ame'ē ke. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Jumu'eha ta oho inamō tī.

40 Pe, ame'ē renda pe uhyk rahā, pandu:

—Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar tar ym ta – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

41 Pe, kotete we oho ingi. Kuja, 30 met tate koteteha. Pe, ipynarāi pe wapyk. Aja Tupā namō pandu.

42 —Papa! Nde ereputar rahā, ihē apyraraha ngi ihē ke emuhem katu. Anī. Ihē aputar ame'ē ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ē ke ema'e katu – aja Jesu ipái pe.

43 [Ywa ngi Tupā je'ēha rahoha uhyk ehe. Ipy'a ke a'e mātā.]

44 Jesu pyai te hū. A'erehe Tupā namō a'e pandu pandu we hū. Hi'ái riki huwy aja ywy rehe sururu hū.]

45 Upa pandu rahā, pu'am. Jumu'eha ta kotoy jywyr oho. A'eta ukwer ou, aja a'e usak. A'eta pyai

te hū, a'erehe he'ō hū ou. A'erehe ukwer ou.

⁴⁶ A'e pandu:

—Peker ym rahā, katu ta tipe. Pepu'am. Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar tar ym ta — aja Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk
(Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Juā 18.3-11)

⁴⁷ A'e pandu u'am rahā, heta ame'ē ta uhyk uwyr ixoty. Jun uwyr py. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jesu rehe uhyk. Huwa ke pyter ta.

⁴⁸ Jesu pandu:

—Jun! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ruwa ke nde erepyter. Aja ihē ke nde eremujekwa ta ngā pe my? — aja ipe.

⁴⁹ Jesu ke ngā pyhyk ta. Ame'ē ke jumu'eha ta ukwa rahā, pandu:

—Sawa'e! Kyse puku pe ngā ke jamujan ta jamondo my? — aja ipe.

⁵⁰ Pe, amō nambi ke kyse puku pe amō mopok ingi. Ijywa katu ko-tyhar ke. Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e miasu pehī tī. Ima'e nambi ke mopok ingi.

⁵¹ Pe, Jesu pandu:

—A'ewan tiki — aja.

Pe, miasu nambi renda ke pe ipo mujar. Pe, mukatu. Inambi katu tī. Wajar aja katu tī.

⁵² Pe, pyhyk uwyr ame'ē ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu. Jundéu awa tamūi ta pe pandu tī. Kapitā ta pe pandu tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha tama'e kapitā ta ke ame'ē ta. Kuja Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Anī. Ma'e mukanīha ym ihē.

⁵³ Pesarahā! Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pehē namō ihē axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. Pepyhykiha pemanga ym tī. Apo anī. Ihē pepyhykiha angaha ke rehe uhyk apo 'y.

Satana ma'ema'eha angaha ke rehe uhyk apo tī. (Ājā ramūi a'e) — aja Jesu.

Jesu rehe har Petu te'e pandu
(Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-75; Mak 14.53-54; Mak 14.66-72; Juā 18.12-18; Juā 18.25-27)

⁵⁴ Pe, Jesu ke ngā pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe raho. Haikwer rupi Petu oho tī. Pijaite te'e oho ixo.

⁵⁵ Pa'i keruhū rok soroka pe tata ke amō ta hapy. Ame'ē rake ngā jumaku uī. Ame'ē ta namō Petu wapyk oho uī. Jumaku uī tī.

⁵⁶ A'ep amō miasu usak ehe. Kūjā ke. A'e ma'ā katu ehe. Pe, pandu amō ta pe:

—Kome'ē sawa'e Jesu namō ixo ame'ē ke tī — aja kūjā.

⁵⁷ Petu pandu kūjā pe:

—Anī! Akwa ym ehe har — aja ipe.

⁵⁸ I'i atu amō sawa'e usak ehe tī. Pandu:

—Ame'ē ta ngi har nde tī — aja Petu pe.

A'e pandu:

—Anī! Sa'e! — aja Petu.

⁵⁹ I'i atu we amō sawa'e pandu hū:

—Jete! Inamō ixo ame'ē ke a'e tī. Ngariréi ywy pe har ke a'e tī, a'erehe inamō ixo ame'ē ke a'e tī — aja Petu rehe har amō pandu hū.

⁶⁰ Petu pandu:

—Sa'e! Nde erepandu ame'ē ke te'e! Akwa ym ehe har — aja ipe.

A'e pandu u'am rahā, pahar sapukái je'ē.

⁶¹ Jesu riki uwak. Petu rehe ma'ā katu te. Ame'ē ke Petu ukwa. Pe, Jesusa'e panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja Jesu pandu: "Sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. 'Akwa ym ehe har' aja ihē rehe har nde erepandu ta." Ame'ē panduha ke Petu ukwa ukwa u'am.

⁶² Pe, a'engi uhem oho. Jixi'u hū. Huxī, a'erehe jixi'u hū.

Jesu rehe sonda ta puka puka hū
(Matéu 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Jesu rehe usak te'e ame'ē ta puka puka hū ehe. Ipo pe nupā hū a'e ke tī.

⁶⁴ Kuja. Eha ke amō ta pukek, pan pe. Pe, ipo pe huwa nupā. Pandu ipe:

—Epandurahā! Awa nde ke nupā my? — aja Jesu pe.

⁶⁵ Amō we tī. A'eta juru ai ehe.

*Ngā panduha renda pe Jesu ke raho
(Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Juā 18.19-24)*

⁶⁶ Pytuniwe rahā, jundéu awa tamūi ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jy'ar oho tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar oho tī. Ngā panduha renda pe johu jy'ar oho. Amō ta pe a'eta pandu:

—Jesu ke pemuhyk perur se — aja.

⁶⁷ A'e uhyk rahā, a'eta pandu ipe:

—Epandu katu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē amujekwa rahā, ihē rehe pe-jurujar ym ta.

⁶⁸ Pe, ma'e ke pehē pe apandu rahā, je'ēha pemujwyr ym ta tī.

⁶⁹ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo har ngi Tupā rake ihē awapyk ta aho. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e — aja Jesu ngā pe. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa katu.)

⁷⁰ Johu pandu ipe:

—Aja rahā, nde riki Tupā ra'yr my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e ihē — aja Jesu.

⁷¹ A'eta pandu:

—Mā! Ehe har jande pe amō pandu ame'ē ta ke japutar ym apo. Ima'e panduha ke jande atu jahendu. A'erehe ame'ē panduha namō jande riki japandu ta: “Katu ym nde. Nde eremanō ta me'ē te'e” — aja tamūi ta pandu.

23

*Pirat ruwa koty Jesu pu'am
(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14;
Mak 15.1-5; Juā 18.28-38)*

¹ Johu pu'am. Pe, amō sawa'e koty a'eta oho. Pirat koty oho. Jesu ke ngā raho tī.

² A'ep ehe har ngā je'ē je'ē hū:

—Jundéu awa ta ke a'e muka'u te'e hū ixo rahā, peme'ē ke japyhyk. “Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer peme'ē ym” aja a'e pandu. “Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū ihē tī” aja a'e pandu. Aja muka'u te'e hū ngā ke — aja Pirat pe ngā pandu naī.

³ Pirat pandu ipe:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e ihē — aja ipe.

⁴ Pe, pa'ihu ta pe Pirat pandu. Heta ame'ē ta pe pandu tī:

—Peme'ē sawa'e ke jajukwa rahā, katu ym tiki. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. Amahem ym ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe — aja Pirat pandu.

⁵ Pe, ngā pandu pandu we hū:

—Ngā ke a'e mutyapu tyapu hū. Mu'e ame'ē ke namō muparahy ngā ke. Ngariréi ywy pe mu'e py. A'engi upa Jundéi ywy rupi mu'e tī. Apo se uwyr — aja ngā.

Ero ruwa koty Jesu pu'am

⁶ “Ngariréi ywy” aja Pirat hendu rahā, ngā pe pandu:

—Peme'ē sawa'e ngariréi ywy pe har my? — aja Pirat.

—A'e riki — aja ngā.

⁷ Ame'ē ywy pe har Jesu aja Pirat ukwa rahā, Ero koty Jesu ke a'e mondo. Arahā Jerusarē ok ta pe Ero ixo tī. Ero ngariréi ywy pe har tama'e kapitam. A'erehe Jesu rehe har a'e ukwa ta, aja Pirat putar tipe. Jesu katu my? Katu ym a'e my? Ame'ē ke Ero ukwa ta. (Katu ym rahā, Ero riki jukwaha ke pandu ta) aja Pirat putar tipe. A'erehe ixoty Pirat mondo.

⁸ Pe, Jesu rehe usak rahā, hury katu Ero. Ehe har hendu. Yman usak tar katu ehe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e apo, ame'ē ke rehe usak tar katu tī.

⁹ Pe, Jesu pe a'e pandu pandu hū. Anī. Jesu pandu ym te ipe.

¹⁰ A'ep jundéu awa tama'e pa'i keruhū pu'am. Moise je'ēha mu'e

ame'ẽ ta aja tī. Jesu rehe har ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū.

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū — aja ame'ẽ ta je'ẽ te'e.

¹¹ Pe, Ero puka puka hū ehe. Ima'e sonda ta aja tī. A'eta muhuxī a'e ke tī. Pe, ma'e mundeha katu te ame'ẽ ke ngā munde ehe. Kapitā keruhūma'e mundeha aja munde ehe. Aja puka puka hū ehe. Pe, Pirat kota a'e ke Ero mujywyr mondo.

¹² Arahā Pirat ipy'a jywyr ehe, Ero rehe. Yman Pirat ruwajan aja Ero ixo. Apo ehe katu aja jywyr 'y.

Jesu jukwha ke Pirat pandu
(Matéu 27.15-26; Mak 15.6-15; Juā 18.39-19.16)

¹³ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Pirat mujy'ar. Kapitā ta ke aja tī. Upa ngā ke aja tī. Mujy'ar tī.

¹⁴ Pe, Pirat pandu:
—Ihē pe peme'ẽ sawa'e ke perur. “Ngā ke a'e muka'u te'e hū” aja ehe har pepandu. Pehē ndutar kota ehe har ihē ahendu katu. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Ehe har peje'ẽ je'ẽ hū pe'am, ame'ẽ ke nixói ehe tī.

¹⁵ Aja Ero ukwa katu tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. A'erehe jande kota Ero mujywyr muwyr tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki.

¹⁶ A'erehe ihē je'ẽha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta — aja Pirat pandu. (Pirok rahā: “Amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym” aja mujekwa.)

¹⁷ [Pasuko 'ar rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta me'ẽ te'e.]

¹⁸ Pe, upa ngā je'ẽ hū:
—Anī. Jesu ke ejukwa! Mahamba ke emuhem jande pe! Mahamba ke epoir! — aja Pirat pe.

¹⁹ Mahamba ke sonda ta kynda. Ok ta rupi ngā ke a'e riki mutyapu tyapu hū. Arahā amō ke a'e jukwa tī. A'erehe a'e ke sonda ta kynda raho.

²⁰ Jesu ke Pirat poir tar katu, a'erehe heta ame'ẽ ta pe a'e pandu tī.

—Jesu ke apoir ta — aja.

²¹ Anī. Ngā je'ẽ hū:

—Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe ejukwa! — aja ngā.

²² Pe, mahapyrihar Pirat pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Amahem ym. A'erehe jukwa rahā, katu ym tiki. Ihē je'ẽha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta amondo — aja ngā pe.

²³ Anī. Heta ame'ẽ ta hātā te hū pandu pandu u'am:

—Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke ejukwa — aja hātā pandu pandu hū.

Uhyk Pirat hendu!

²⁴ A'erehe pandu:

—Pehē pepandu ame'ẽ ke ihē ama'e ta apo — aja.

²⁵ Pe, Jesu ke jukwa ta, ame'ẽ ta pe Pirat mondo. Aja ngā putar ame'ẽ ke a'e ma'e. Pe, amō ke Pirat muhem, Mahamba ke. Ngā pandu ame'ẽ ke muhem tī. Kyndaha pe ame'ẽ ke amō ta kynda raho ame'ẽ ke a'e. Ngā mutyapu tyapu rahā, amō ke Mahamba jukwa tī. Ame'ẽ Mahamba ke Pirat muhem mondo, kyndaha ngi. Ame'ẽ ke poir.

Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke jukwa

(Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32; Juā 19.17-27)

²⁶ Pe, Jesu ke sonda ta pyhyk raho. Oho ixo rahā, amō awa ke rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Kupixa ngi a'e jywyr uwyr ixo. Ame'ẽ rehe sonda ta pyhyk. Pe, jixi'y 'ar pe myra ngā mupia ame'ẽ ke a'eta moī. Pandu ipe:

—Jesu raikwer rupi ehupir eraho. Ima'e ke — aja Simā pe.

²⁷ Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ame'ẽ ta namō kūjā ta oho ixo tī. Jixi'u oho ixo tī. Ahem oho ixo tī. (Jesu manō ta, aja ukwa, a'erehe jixi'u oho ixo.)

²⁸ Ixoty Jesu uwak. Pandu:

—Éi, kūjā ta! Jerusarē ok ta pe har ta ke pehē. Ihē rehe pejixi'u ym. Pehē atu pejixi'u pehē juehe. Pyraraha uhyk ta pehē rehe a'erehe pejixi'u pehē juehe. Pehē membyr ta rehe pejixi'u tī. Pyrara ta ame'ē ta, a'erehe pejixi'u tī.

²⁹ Ma'e 'ar ke uhyk ta. Arahā kuja upa ngā pandu ta: "Imembyr ym te ame'ē ta hury ixo. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta. A'erehe hury ixo. Ipusu ngi imembyr muhem ym ame'ē ta aja tī. Hury ixo tī. Imembyr rehe usak katu, aja ym ame'ē ta aja tī. Hury ixo tī. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta, a'erehe hury katu ixo."

³⁰ Arahā ywy'ā keruhū pe amō ta pandu ta: "Jande ke ejupyk. Pahar ejukwa. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta" aja. Amō ta ywy'ā pe: "Jande ke emukanim. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta" aja ngā.

³¹ Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym te. Anī. Ihē ke amō ta mupyrara ixo apo. Aja rahā, ihē 'ar koty te we pehē ke amō ta mupyrara hū ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, a'erehe ihē 'ar koty te we pehē ke mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

³² Amō mokōi sawa'e ta ke sonda ta raho tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke a'eta. Ame'ē mokōi Jesu namō jukwa ta.

³³ Pe, amō renda pe uhyk oho. Henda rer: "Awa ākā kangwer." A'ep myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke mujar mu'am. Mokōi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke mujar mu'am tī. Jesu jywa katu koty peteī mujar mu'am. Amō ke ijywa'i koty aja tī. Mujar mu'am tī.

³⁴ [Pe, sonda ta rehe har Tupā pe Jesu pandu:

—Papa! Peme'ē ta rehe nde py'a ke emujywyr. Ima'e ma'eha ke ukwa ym ha rupi ma'ema'e. A'erehe nde py'a emujywyr a'eta rehe — aja sonda ta rehe har a'e pandu.]

Pe, Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke omombor. Amō ombor, pe, pinīha i'ar koty te we u'ar rahā, ame'ē

riki mundeha ke pyhyk. Aja ima'e mundeha ke pyhyk pyhyk raho.

³⁵ A'ep amō ta usak usak u'am. Aja ixo rahā, jundéu awa tamūi ta puka puka hū ehe.

—Amō ta ke a'e mukatu hū! A'e riki Kirisutu rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr — aja puka puka hū ngā.

³⁶ Sonda ta puka puka hū ehe tī. Ixoty a'eta oho. Pe, kawī iro ym te ame'ē ke me'ē tipe. Aja puka puka hū ehe. Anī. U'u ym Jesu.

³⁷ Pandu ipe:

—Nde riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, pengi ewyjy ejur. Pep nde erepyta rahā, nde eremanō ta — aja puka puka hū ehe.

³⁸ I'ar pe kuja amō mupinim:

"Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū" aja pinīha moī.

³⁹ A'ep ma'e ka'u te'eha ma'eha ke jixiko u'am tī. Peteī je'ē je'ē hū ipe, Jesu pe. Kuja:

—Nde riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Pengi ewyjy echo. Aja rahā, nde eremanō ym ta. Jande ke emujy eraho tī. Aja rahā, jamanō ym ta tī — aja Jesu pe.

⁴⁰ Amō ma'e ka'u te'eha ma'eha anī. Kuja pandu:

—Mā! Peja ym epandu. Tupā ngi nde erekyje ym my? Ixoty nde py'a nde eremuruwak ta me'ē te'e. Jesu aja jande ke amō ta jukwa u'am tī.

⁴¹ Jandema'e riki katu tiki. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, a'erehe jande ke amō ta jukwa ta tī. Jesu anī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe — aja amō jixiko u'am ame'ē pe pandu. Wajar pe pandu.

⁴² Pe, Jesu pe a'e pandu tī:

—Jesu! Kapitā keruhū aja nde emujywyr rahā, ihē rehe har ekwa ekwa katu exo — aja ipe.

⁴³ Jesu pandu ipe:

—Ko apandu nde pe. Apo ywa pe ihē namō katuha renda pe nde erexo ta tī — aja ipe.

Jesu manō
(Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Juā 19.28-30)

44 Warahy jandar tate rahā, ame'ẽ ywy rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap ihon.

45 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kyndaha u'am. Pan janam hū ke te'e mujā ame'ẽ ke ame'ẽ. Hukwen ke kynda u'am. Ame'ẽ riki ywate ngi owok riki. Pyter rupi owok oho. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha apo katu, aja mujekwa katu.)

46 Pe, hātā Jesu pandu:

—Papa! Ihē'ā ke eraho! — aja ipái pe.

Upa pandu rahā, manō.

47 Sonda tama'e kapitā upa ma'e ke rehe usak. Pe, Tupā rehe har katu pandu. Kuja:

—Jetehar te ke! Katu ame'ẽ ke peme'ẽ sawa'e — aja Jesu rehe har pandu.

48 Upa ma'e ke rehe amō ta usak. A'ep jy'ar ame'ẽ ta usak. Upa usak rahā, hok pe jywyr oho. Pyaiha namō ipixi'a ke mokōi ipo pe nupā nupā. (Aja pyaiha mujekwa.) Aja hok pe jywyr oho.

49 Jesu rehe katu ame'ẽ ta upa ma'e ke rehe usak usak tī. Paite we ame'ẽ ta usak usak u'am. Kūjā ta usak usak u'am tī. Ame'ẽ ta Ngariréi ywy ngi inamō uhyk uwyr ame'ẽ ta ke a'eta.

Jesu ke mou raho
(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Juā 19.38-42)

50-51 Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Ame'ẽ ok ta Jundéi ywy rehe ihī. Sawa'e katu ame'ẽ ke a'e. Katu ame'ẽ ke jō a'e ma'ema'e. Jesu ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am, ame'ẽ rehe Jose jrujar katu. Ame'ẽ rehe a'e harō ixo tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e mu-ruwak. Jesu jukwaha rehe har tamūi ta pandu pandu rahā, a'ep tamūi ta namō Jose ixo tī. Anī. Jesu jukwaha ke a'e jō putar ym.

52 Apo Pirat pe pandu oho.

—Kapitam! Jesu rete ke ihē aputar. (Amou ta araho) — aja Jose.

53 —Ere. Eraho — aja Pirat pandu.

A'erehe hete ke Jose oho piam. Amō ta pe a'e pandu:

—Pemuju perur — aja Jose.

Pe, muju rahā, pan katu te ame'ẽ pe pukek. Pe, itakwar keruhū rupi mou raho. Ame'ẽ ke amō pykūi ame'ẽ ke. A'eramō mou raho.

54 Arahā séi ta séi ra. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. (Putu'uha 'ar rahā, paraky ym te ta jundéu awa ta.)

55 Ngariréi ywy ngi Jesu namō kūjā ta uhyk uwyr. Ame'ẽ ta Jose namō usak oho tī. Itakwar keruhū rehe a'eta usak tī. Jesu rete mouha rehe usak tī. Ma'e pihe katu ame'ẽ namō hete ke kytyk ym, aja kūjā ta ukwa.

56 Pe, hok pe a'eta jywyr oho. Puhā pihe ame'ẽ ke a'eta matyr. Ma'e piheha ke matyr tī. Ame'ẽ ke Jesu rete rupi upa kytyk ta. (Aja manō ame'ẽ rete rehe jundéu awa ta ma'eha ke.)

Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, a'eta putu'u. Moise je'ëha mujekwa aja a'eta ma'e.

24

Jesu kwera katu uhem ame'ẽ rehe har
(Matéu 28.1-10; Mak 16.1-8; Juā 20.1-10)

1 Nomin pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe kūjā ta oho. Puhā pihe ame'ẽ ke matyr. Ame'ẽ ke a'eta raho.

2 Hukwen ngi ita kyndaha ke amō mujere mu'am. Ame'ẽ ke rehe a'eta usak.

3 A'erehe ixe oho. Anī. Jesu rete ke rehe usak ym. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Hete ke rehe kūjā ta usak ym.

4 A'ep a'eta pu'am u'am. Myja ym ukwa. Pe, pahar mokōi sawa'e ta uhem. Hake pu'am u'am. Ima'e mundeha hendy hendy hū.

5 Kūjā ta jumukahem hū a'eta ngi. Ywy koty te'e ma'ā. Sawa'e ta pandu:

—Ixuwe katu ame'ẽ ke pekekar pexo tipe. Ame'ẽ ke kangwerupa rupi pekekar rahā, katu ym tiki.

⁶ Ko Jesu nixói te. Kwera katu uhem oho. Amukwehe Ngariréi ywy pe ixo rahā, pandu katu pehē pe. Ame'ẽ panduha rehe pekwa pe'am apo.

⁷ Kuja: "Awa ihē tī. Tupā je'ëha rupi ajur. Pesarahā! Sawa'e katu ym ame'ẽ ta pe ihē ke amō raho ta kȳ. Pe, myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tī" aja Jesu pandu — aja sawa'e ta pandu.

⁸ Pe, Jesu panduha ke kūjā ta ukwa ukwa u'am tī.

⁹ Pe, itakwar keruhū ngi a'eta jywyr oho. Upa usak ame'ẽ ke jumu'eha ta pe a'eta pandu tipe, awa py peteī jumu'eha ta pe. Amō ta namō ixo, ame'ẽ ta pe pandu tipe tī. (Anī. Kūjā ta panduha rehe jurujar ym.)

¹⁰ Kuja kūjā ta rer. Ko Mari Mandare. Amō Joa. Amō Mari. Tian māi a'e. Ame'ẽ ta namō amō kūjā ta ixo. Upa ame'ẽ ta riki Jesu mondo ame'ẽ ta pe pandu tipe. Upa usak ame'ẽ ke pandu tipe.

¹¹ Anī. Kūjā ta riki ka'u te'e, aja Jesu mondo ame'ẽ ta ukwaha naī. A'erehe kūjā panduha rehe jurujar ym.

¹² Pe, Petu pu'am rahā, itakwar keruhū pe usak ujan oho. Uhyk rahā, jumumbe ma'ā rahā, hete pukeka ke te'e usak. Ame'ẽ jō usak. Hete nixói te. Pe, hok pe jywyr oho. Jupandu jupe:

—Mā! My ihon my? — aja jupe.

Emau ok ta pe oho ame'ẽ ta rehe har

(Mak 16.12-13)

¹³ Ame'ẽ 'ar rahā, mokōi sawa'e ta wata oho ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ẽ ta. Emau ok ta pe oho ixo. Jerusarē ok ta ngi ame'ẽ pepaite we. Awa py peteī kiro met tate pepaiteha.

¹⁴⁻¹⁵ Ame'ẽ mokōihar ta pandu pandu a'eta jupe. Jesu manō, ame'ẽ rehe har pandu pandu a'eta jupe. Aja rahā, Jesu te'e hake uhem u'am. A'eta namō a'e wata oho ixo tī.

¹⁶ A'eta usak ehe. Anī. Ehe har ukwa ym we rī.

¹⁷ Pe, Jesu pandu:

—Pehē pewata pexo rahā, ma'e pepandu pandu pehē jupe my? — aja sawa'e ta pe.

A'eta pyta. Pyai u'am.

¹⁸ Pe, mokōihar ngi peteī pandu. Her Kereo. Kuja:

—Mā! Nde erekwa ym my? Jerusarē ok ta pe har ta ngi har ne jō riki ma'e ke nde erekwa ym my? A'ep amō amō wera rahā, ma'e ixo ame'ẽ ke nde erekwa ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹ A'e pandu:

—Myja ame'ẽ my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Jesu rehe har. Nasare ok ta pe har a'e. A'e pe ma'e uhyk ame'ẽ ke. A'e riki Tupā je'ëha pandu ame'ẽ ke a'e. Pyrātāha namō ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e, aja upa ngā ukwa. Tupā aja tī. Ukwa katu tī. Jesu je'ëha te reko, aja upa ngā ukwa katu tī. Ma'e ke pandu katu tī, aja upa ngā ukwa tī. Tupā aja tī. Ukwa katu tī.

²⁰ —Pirat pe a'e ke jandema'e pa'ihu ta raho. Tamūi ta aja tī. Raho tī. Jukwaha ke Pirat jō pandu katu, a'erehe pa'ihu ta raho. Pe, myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe a'e ke amō ta jukwa.

²¹ A'e ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am ta, aja jakwaha naī. Pe, jundéu awa ta ke poir ta, aja jakwaha naī. Jande ruwajan ta ngi poir ta tipe. Anī riki. A'e manō. (A'erehe jande ruwajan ta ngi poir ym.) Mokōi jaker apo.

²² —Jande ngi har kūjā ta muka'u te'e hū jande ke ixo. Pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe a'eta oho.

²³ Jesu rete rehe usak oho tipe. Mahem ym. Jywyr oho rahā, a'eta pandu: "Tupā je'ëha rahoha ta rehe jasak. 'Jesu ixuwe katu' aja jande pe a'eta pandu" aja kūjā ta pandu.

²⁴ A'erehe itakwar keruhū rehe amō ta usak tipe oho tī. Kūjā ta pandu, aja a'eta usak tī. Usak ym ehe, Jesu rehe — aja mokōi sawa'e ta pandu.

25 Pe, mokōi sawa'e ta pe Jesu pandu:

—Mā! Pehē ākā tiha we. Upa amō ta pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym tī.

26 Tupā muwyr ame'ē ke amō ta mupyrara ta me'ē te'e. Pe, ma'e katu te ha ke Tupā me'ē ta ipe tī — aja Jesu pandu.

27 Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Upa juehe har pandu ame'ē ke Jesu mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Yman Moise mupinim. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī. Ame'ē ke upa mujekwa py. Yman Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī tī. Ame'ē ke upa mujekwa tī. Juehe har mujekwa.

28 Ok ta pe a'eta oho ixo. Ame'ē pe uhyk tate rahā, Jesu pandu: “Asa we ta aho” aja.

29 —Anī. Se eker rī. Warahy ka'aruk te oho. Pytun tate — aja Jesu pe pandu hū.

A'erehe a'eta namō pyta oho.

30 A'eta namō wapyk. Ma'e u'uga renda pe wapyk. Mbeju ke pyhyk. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu” aja. Pe, mopok mopok. Ame'ē ke a'e me'ē mokōi sawa'e ta pe.

31 Arahā ehe har Tupā mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Pe, mokōihar ukwa katu. “Ko Jesu” aja ukwa katu. Arahā pahar Jesu kanim oho.

32 Pe, pandu a'eta jupe:

—Pe rupi jande jajur rahā, Tupā je'ēha ke mujekwa katu jande pe. Arahā jande rury katu te jande jaxo — aja a'eta jupe.

33 Pahar a'eta pu'am. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep jumu'eha ta rehe uhyk oho. Awa py peteī hetaha ta rehe uhyk oho. A'eta jy'ar uī. Heta amō ta jy'ar uī tī.

34 Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu:

—A'e ty. Jandema'e sawa'e te kwera katu uhem riki. Simā usak ehe — aja uhyk ramō ame'ē ta pandu.

35 Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu pandu. Pe rupi oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. Ame'ē rehe har upa pandu pandu. Pe, mbeju ke mopok rahā, ehe har a'eta ukwa. Ame'ē rehe har upa pandu pandu tī.

*Jesu rehe jumu'eha ta usak tī
(Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18; Juā 20.19-23; At 1.6-8)*

36 Upa ma'e ke mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am rahā, pahar Jesu uhem u'am. Ame'ē ta pyter pe uhem u'am. Pe, a'eta pe pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja Jesu.

37 A'eta mukahem te hū ingi. Awa'ā rehe a'eta usak, aja ukwaha naī.

38 Pe, a'e pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi. “Awa ko my?” aja ym pepandu tī.

39 Ihē po rehe pesak katu. Ihē py rehe pesak katu tī. Itapywa rape rehe pesak. Ihē atu ko. Ihē rehe pehē po pemujar. Ihē pirer kohī. Ihē te ko. Pepyhyk katu ihē ke. Awa'ā aja ym ihē. Pesak katu — aja Jesu.

40 Upa pandu rahā, a'eta pe ipo ke mujesak. Ipy ke mujesak tī. Itapywa rape ke mujesak tī.

41 A'eta jurujar ym we rī. “Mā!” aja a'eta. Hury katu te tī. Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē mi'u pehī my? — aja.

42 Pira ka'ē ra'yr ke a'eta me'ē ipe.

43 Ame'ē ke pyhyk rahā, a'eta ruwa koyt u'u. (Aja rahā, Jesu te aja a'eta ukwa katu.)

44 Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Kuja. Ihē rehe har Moise mupinim. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Upa ihē rehe har mupinim tī. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tī. Saumo rehe amō panduha ihī. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tī — aja a'eta pe pandu.

⁴⁵ Pe, Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke upa katu te Jesu mujekwa katu.

⁴⁶ A'e pandu:

—Kuja amō ta mupinim. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū ta me'ē te'e. Pe, jukwa. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem.

⁴⁷ Pe, upa awa ta pe myrandu ke pepandu pandu ta me'ē te'e. Kuja amō ta pe pepandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pehē py'a ke Tupā koty pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta” aja amō ta pe pepandu. Ihē je'ēha rupi pepandu peho. Jerusarē ok ta pe pepandu py. Pe, amō amō ok ta pe pepandu peho.

⁴⁸ Upa pesak, ame'ē rehe har pepandu pandu katu.

⁴⁹ “Tupā'ā ke pehē pe ihē amondo ta” aja ihē pái pandu katu pehē pe. Ame'ē ke ihē riki pehē pe amuwyr ta. Pesarahā! Pehē pe pyrātāha ke Tupā muwyr ta. Ame'ē rehe peharō pexo rahā, se pepyta we rī. Jerusarē ok ta pe pepyta we rī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

*Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho
ame'ē rehe har*

(Mak 16.19-20; At 1.9-11)

⁵⁰ Pe, Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Inamō ixo ame'ē ta ke a'e raho. Mbeta ok ta pe uhyk tate. A'ep pyta u'am. A'eta 'ar pe mokōi ijywa ke mupuku. Pe, a'e pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Jesu.

⁵¹ A'e pandu u'am rahā, a'eta ngi oho. Ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho.

⁵² Pe, ipy'a ke a'eta moī moī ehe, Jesu rehe. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'eta hury katu ixo.

⁵³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ohoho. Tupā rehe har katu a'eta pandu.

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja ngā pandu.

Upa.

Jesu rehe har Juā mupinim

Juā kome'ẽ paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ẽ ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ẽ rehe har Juā mupinim.

*Je'ëha ke
(Koro 2.9-10; Emberéu 1.2; 1 Juā
5.20)*

¹ Kome'ẽ ywy keruhū nixói te rahā: "Je'ëha" pete'e ixo. (Jesu Kirisutu a'e.) Tupā namō a'e ixo. Tupā riki a'e tī.

² Ma'e ke nixói te rahā, Je'ëha Tupā namō ixo.

³ Upa katu te ma'e ke a'e mujā. A'e mujā ym rahā, nixói te ta ma'e ke apo.

⁴ Uhā te hū ame'ẽ ke a'e. Ngā pe uhāha ke Je'ëha me'ẽ. Weraha ngā pe a'e werur. (Aja rahā, Tupā rehe har ngā pe mujekwa.)

⁵ Pytuniha ke muweraha muweraha katu. Ame'ẽ ke marā ka ym pytuniha muweha. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe ma'e ke mujekwa. Tupā rehe har mujekwa. Pe, ame'ẽ ukwa katuha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta marā ka ym mukanīha.)

⁶ Ko amō sawa'e ke Tupā muwyr. Myrandu panduha ke a'e. Her Juā.

⁷ Ngā pe ma'e ke a'e pandu uwyr. Weraha rehe har a'e pandu uwyr. Weraha aja Jesu Kirisutu a'e. Pe, ame'ẽ myrandu rehe hetu ngā hendu. Aja rahā ame'ẽ rehe a'eta jurujar katu my.

⁸ Weraha rehe har Juā pandu uwyr. A'e atu weraha aja ym.

⁹ Ko riki weraha te. Jesu Kirisutu a'e. Kome'ẽ ywy keruhū pe a'e uwyr. Upa awa ta pe Tupā rehe har a'e mujekwa. (A'rehe weraha aja a'e.)

¹⁰ Je'ëha kome'ẽ ywy keruhū pe ixo. Ehe har kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ukwa ym. A'e je'ëha rupi kome'ẽ ywy keruhū Tupā mujā.

¹¹ Ima'e ywy pe a'e uwyr. Anī. A'e ke a'ep pe har ta putar ym. (Jundéu awa ta putar ym.)

¹² Ame'ẽ ta ngi har amō amō ta putar katu. A'erehe jurujar katu ehe tī. A'erehe Tupā ra'yr ta aja ame'ẽ ta ke Tupā muruwak.

¹³ Tupā ra'yr ta ke a'eta apo 'y. Imāi pusu ngi u'ar, a'erehe Tupā ra'yr ta a'eta my? Anī, aja ym. Sawa'e ta putar, a'erehe Tupā ra'yr ta ke a'eta my? Anī, aja ym tī. Tupā jō putar, a'erehe Tupā ra'yr ta ke a'eta. "Ihē ra'yr ta pehē" aja a'e mu'am.

¹⁴ Her Je'ëha. A'e uwyr. Awa aja uwyr. Jande namō a'e ixo. Ngā rehe a'e atu ipy'a katu te. Jetehar Tupā rehe har a'e pandu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Aja ima'e pyrātāha ke jasak. Ame'ẽ pyrātāha ke ipái muwyr ipe. Ta'yr peteihar ke a'e, a'erehe ipái muwyr ipe.

¹⁵ Ehe har Juā pandu. Kuja:

—Amukwehe we ehe har ihē apandu: "Ihē raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihē nixói rahā, pete'e a'e ixo. A'erehe ihē 'ar koty te we a'e katuha" — aja Juā pandu.

¹⁶ Ngā rehe a'e atu ipy'a katu te. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Jete. Amō amō we jande rehe a'e usak katu.

¹⁷ Tupā je'ëha ke Moise mujekwa. (Ame'ẽ ke Moise je'ëha aja jakwa.) Myja katu ame'ẽ ke amō ma'ema'e my? Ma'e riki katu ym. Ame'ẽ jō Moise je'ëha mujekwa. Jesu anī. Ngā rehe Tupā atu ipy'a katu, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa. Jetehar Tupā rehe har a'e mujekwa tī.

¹⁸ Tupā rehe usak ym te awa. Ta'yr riki ehe har mujekwa ngā pe. A'erehe amō usak ehe rahā, Tupā rehe usak tī, ame'ẽja saka. Ta'yr peteihar ke a'e. Tupā a'e tī. Ipái ipy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e.

*Juā mujahukiha pandu ame'ẽ rehe
har
(Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Ruk 3.1-
18)*

¹⁹ Jerusarē ok ta pe jundéu awa tama'e kapitā ta ixo. Amō ta ke Juā kqty a'eta mondo tī. Pa'i ta ke mondo. Rewi rainō ta ke mondo tī. Sonda aja a'eta. Myja me'ẽ sawa'e a'e my, ame'ẽ ke a'eta ukwa tar katu te. Kuja ame'ẽ ta pandu oho ipe:

—Awa nde? Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke nde — aja Juā mujahukiha pe pandu.

²⁰ Pe, a'e pandu katu te:

—Anī. Kirisutu ym ihē — aja a'eta pe.

²¹ A'eta pandu:

—Aja rahā, awa nde? Eri nde my? Ywa ngi Tupā muwyr ame'ẽ ke — aja ipe.

—Anī. Ihē Eri ym tī — aja Juā pandu.

A'eta pandu ipe tī:

—Amō Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke rehe jande jaharō jaxo. Ame'ẽ ke nde my? — aja ipe.

Juā pandu:

—Anī. Ame'ẽ ym ihē tī — aja a'eta pe.

²² Pe, a'eta pandu tī:

—Awa nde my? Epandu katu jande pe. Ko nde kqty jande ke amō ta muwyr. Ame'ẽ ta pe nde rehe har japandu ta me'ẽ te'e. Myja nde juehe har nde erepandu my? — aja Juā pe.

²³ Isai riki yman Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke. Isaima'e panduha ke Juā pandu. Kuja a'e pandu:

—Kuja ihē.

“Awa nixói te ame'ẽ pe amō pandu u'am. Ngā pe pandu u'am: ‘Jandema'e sawa'e te rape ke emutatambyk 'y. Ame'ẽ rupi a'e uwyr ta' aja Isai mupinim.”

—Ihē riki ame'ẽ awa nixói te ame'ẽ pe apandu a'am — aja Juā pandu. (Hape ke mutatambyk rahā, ngā py'a Tupā kqty muruwak. Aja rahā, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, hendu katu ta ehe, aja mujekwa.)

²⁴ Juā namō pandu ixo ame'ẽ ta ke amō ta mondo. Parise ta riki mondo.

²⁵ Juā pe ame'ẽ ta pandu:

—Kirisutu ym nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke aja ym nde.

Eri ym nde. Amō Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke rehe jaharō jaxo. Ame'ẽ ym nde. Aja rahā, ma'erehe ngā ke nde eremujahuk my? — aja ipe.

²⁶ A'e pandu:

—Y pe ngā ke ihē amujahuk. (Aja rahā, Tupā kqty ipy'a ke ngā muruwak, aja mujekwa.) Esarahā! A'e riki pehē namō ixo tipe. (Pehendu ym ehe.)

²⁷ Ihē raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihē 'ar kqty te we a'e katuha. A'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē — aja Juā pandu ngā pe.

²⁸ Upa aja me'ẽ Juā namō amō ta pandu. Mbeta ok ta pe pandu. Ame'ẽ ok ta y ruwái kqty ihī, Jondā ruwái kqty. A'ep ngā ke Juā mujahuk u'am. (Mujahuk rahā, Tupā kqty ipy'a muruwak, aja ngā mujekwa.)

*Jesu rehe har Juā mujekwa ngā pe
(Matéu 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22)*

²⁹ Ku'ẽ rahā Juā kqty Jesu uwyr ixo. Juā usak ehe rahā, a'e pandu:

—Ko riki Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Ma'e ka'u te'eha ke kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ma'ema'e. Ame'ẽ ke rehe a'e muhepy ta. A'erehe Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Tupā muwyr ame'ẽ ke a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e.)

³⁰ Kwehe ehe har ihē apandu: “Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. Ihē nixói rahā, pete'e a'e ixo. A'erehe ihē 'ar kqty te we a'e katuha” aja ihē apandu kwehe.

³¹ Ihē aja tī. Ehe har ihē akwa ym we rī. (Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e) aja akwa ym we rī. Pe, jundéu awa ta pe ehe har ihē amujekwa ta. A'erehe y pe ihē amujahuk ngā ke, aja rahā, ngā ipy'a ke Tupā kqty muruwak aja mujekwa — aja Juā pandu.

³²⁻³⁴ Amō we Juā mujekwa. Ma'e a'e usak ame'ẽ ke a'e pandu ngā pe tī. Kuja a'e pandu:

—Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke, aja ihē akwa ym we rī. Pe, Tupā'ā rehe ihē asak.

Pykahuran aja ihē asak. Ywa ngi wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Pe, Tupā pandu ihē pe: "Y pe ngā ke emujahulk echo" aja. A'e riki ihē pe mujekwa tī: "Sawa'e rehe ihē'ā wyjy ta uwyr. Ame'ē ke rehe nde eresak ta. A'e riki ihē'ā namō ngā ke mujahuk ta" aja Tupā mujekwa ihē pe. Tupā'ā wyjy uwyr ehe tī. Aja ihē asak 'y. A'erehe ihē apandu pehē pe. Jesu riki Tupā ra'yr – aja Juā pandu. ("Tupā'ā namō mujahuk" aja pandu rahā: "Ngā py'a rehe Tupā'ā ke muwyr ta" aja mujekwa katu.)

Jesu namō ixo ame'ē ta rehe har

³⁵ Ku'ē rahā a'ep Juā ixo tī. Mokōi sawa'e ta namō. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke a'eta.

³⁶ Pe, Jesu asa oho ixo rahā, Juā usak ehe. Pandu:

—Peme'ē Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e) — aja Juā pandu. (Yman arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy aja jundéu awa ta ukwa. Aja Jesu a'e tī.)

³⁷ Ame'ē ke rehe mokōi jumu'eha ta hendu rahā, Jesu raikwer rupi a'eta oho. (Juā ke a'eta hijar.)

³⁸ Pe, ixoty Jesu uwak. Mokōi sawa'e ta haikwer rupi uwyr. Ame'ē ta rehe a'e usak rahā, a'eta pe pandu:

—My pehē peho ta my? — aja Jesu.

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. My nde erekter ta my? — aja sawa'e ta ipe.

³⁹ Jesu pandu:

—Pesak pejur — aja sawa'e ta pe.

A'erehe inamō a'eta oho. Jesu ukweriha renda rehe usak oho. Warahy ywa ku'ap ihon rahā usak oho. Pe, inamō a'eta pyta. Aja te'e pytun oho.

⁴⁰ Kwehe Juā pandu ame'ē ke rehe mokōi sawa'e ta hendu. Pe, Jesu namō oho. Andere riki ame'ē mokōi ngi har peteī. Simā Petu mu a'e.

⁴¹ Pe, pahar Andere oho. Imu ke mahem oho, Simā ke. Pe, Andere pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak — aja Simā pe. ("Kirisutu" aja pandu rahā: "Kapitā

keruhū" aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja mujekwa.)

⁴² Pe, Simā ke a'e muhyk werur ehe, Jesu rehe. Simā rehe a'e usak rahā, pandu ipe:

—Nde riki Simā. Juā ra'yr nde. Apo nde rer: "Sepa" aja tī — aja Jesu ipe. ["Sepa" aja her rahā: "Petu" aja tī. "Sepa" aja rahā: "Ita ke" aja ngā ukwa.]

Jesu namō Siri oho. Natanae oho tī.

⁴³ Ku'ē rahā Jesu jupandu jupe:

—Ngariréi ywy pe ihē aho ta — aja jupe.

Pe, oho ixo rahā, Siri rehe a'e usak. Pandu ipe:

—Ihē namō ejumu'e echo — aja Jesu.

⁴⁴ Siri riki Mesái ok ta pe har ke a'e. Andere aja tī. Petu aja tī.

⁴⁵ Pe, Natanae ke Siri mahem oho. Pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ehe har paper rehe Moise mupinim. "Moise je'ēha ke" aja jakwa, ame'ē rehe mupinim. Sawa'e rehe har a'e mupinim. Amō ta mupinim tī. Sawa'e rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē sawa'e rehe ihē asak. A'e riki Jesu. Jose ra'yr a'e. Nasare ok ta pe har a'e — aja pandu.

⁴⁶ —Mā! Ame'ē ok ta ngi katu ame'ē ke uwyr ym — aja Natanae pandu naī.

Siri pandu:

—Esak ejurahā! — aja Natanae pe.

Pe, Natanae oho inamō.

⁴⁷ Pe, Jesu rehe Natanae uhyk tate rahā, Jesu usak ehe. Pe, ehe har a'e pandu:

—Peme'ē riki jundéu awa te. Amō ta ke muka'u te'e ym ame'ē ke a'e — aja Jesu pandu.

⁴⁸ Pe, Natanae pandu ipe:

—Ihē rehe nde eresak ramō te. Myja ihē rehe har nde erekwa katu my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Siri nde pe pukáí ym rahā we, nde rehe har ihē akwa katu. Ma'eywa'y wyr pe nde ereī rahā, ihē akwa katu,

sik'y wyr pe – aja Natanae pe Jesu pandu.

⁴⁹ Ame'ẽ ke rehe hendu rahā, Natanae pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Mā! Upa nde erekwa. Tupā ra'yr nde. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde. Jande jaharō jaxo ame'ẽ ke nde – aja Jesu pe.

⁵⁰ Pe, a'e pandu:

—Sik'y wyr pe nde ereī rahā, nde rehe har ihē akwa katu. Aja nde pe ihē apandu. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katu. Amō we ma'e ke rehe nde eresak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta. Ame'ẽ ke rehe nde eresak ta tī.

⁵¹ Pesarahā! Ywa pirar, aja nde eresak ta tī. Pe, Tupā je'eha rahoha ta rehe pesak ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ihē ajur. Ihē rehe a'eta wyjy ta uwyr. Jupir jupir oho tī. Ame'ẽ ke rehe pesak ta kȳ – aja Jesu pandu ipe.

2

Jumendariha rehe Jesu usak oho

¹ Mokōi ukwer rahā, amō ok ta pe amō sawa'e jumendar. Ok ta rer Kana. Ame'ẽ ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. A'ep Jesu māi ixo.

² Jesu pe amō pandu. Jumu'eha ta pe tī:

—Jumendariha rehe pesak pejur tī – aja.

A'erehe a'ep a'eta ixo tī.

³ Pe, kawī ke ngā upa u'u rahā, Jesu pe imāi pandu:

—Kawī upa riki – aja ipe.

⁴ Jesu pandu:

—Māi! Anī we rī. Ihē akwa ta kȳ. Ihē ama'eha angaha ke rehe uhyk ym we rī – aja Jesu ipe.

⁵ Pe, parakyha ta pe imāi pandu:

—A'e pandu ame'ẽ ke pema'e katu – aja.

⁶ A'ep kamuxīhu i'āi. Tiha ame'ẽ ke. Kuja, 100 rit tihaha. Awa po wajar peteī hetaha kamuxī i'āi. Ita ke te'e ngā mujā ame'ẽ ke. Y ke amō purakar ipe. Ame'ẽ pe jundéu awa ta jukutuk kutuk. Aja te'eha. (Aja rahā,

ipy'a juhyk aja ixo aja jundéu awa ta ukwaha jupe.)

⁷ Pe, parakyha ta pe Jesu pandu:

—Peme'ẽ kamuxīhu ke pemutyryhem. Y ke te'e pemutyryhem – aja.

Pe, a'eta mutyryhem te. Hukwen rake rupi ihon u'am.

⁸ A'e pandu tī:

—Apo y ke pejo'ok 'y. Ame'ẽ ke ngā mi'u matyrihama'e kapitā pe peraho – aja parakyha ta pe Jesu pandu.

A'eta raho ipe.

⁹ Pe, me'ẽ ipe. Pe, a'e u'u. Kawī riki. Y ke te'e kawī wan uwak oho. (Pyrātāha namō Jesu muruwak.) My ngi kawī werur my? Ame'ẽ ke kapitā ukwa ym. Parakyha ta jō ukwa katu. A'eta riki y ke jo'ok. Pe, amō pe kapitā pandu:

—Se sawa'e jumendar ame'ẽ ke emuhyk – aja amō pe.

Pe, sawa'e uhyk.

¹⁰ Kapitā pandu ipe:

—Amō ta kawī iro ame'ẽ ke me'ẽ me'ẽ py. Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk uwyr ame'ẽ ta u'u hū rahā, pe, iro ym ame'ẽ ke me'ẽ me'ẽ. Nde anī. Jande ja'u we hū, iro ym ame'ẽ ke. A'eramō kawī iro te ame'ẽ ke jande pe amō me'ẽ me'ẽ – aja kapitā pandu.

¹¹ Ame'ẽ ok ta pe ma'e katu ame'ẽ ke Jesu ma'e py. Kana ok ta pe. A'ep ima'e pyrātāha ke a'e mujesak py amō ta pe. A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta jurujar katu ehe. (Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e, aja a'eta ukwa katu.) Kana ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

¹² Ame'ẽ upa rahā, amō ok ta pe Jesu oho. Kapana'ū ok ta pe oho. Imāi oho tī. Imu ta oho tī. Jumu'eha ta oho tī. A'ep heta ym ukwer.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Matéu 21.12-13; Mak 11.15-17; Ruk 19.45-46)

¹³ Ma'e huryha ke rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. (Aja yman te Eji ywy ngi jundéu awa ta ke Tupā muhem muwyr. Ame'ẽ ke ukwa ukwa u'am.)

Ame'ẽ Pasuko weraha rehe uhyk tate, a'erehe Jerusarẽ ok ta pe Jesu oho.

¹⁴ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e oho. A'ep amō sawa'e ta rehe a'e usak. Amō ta tapi'iruhu ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ngā moī rahā, ame'ẽ ke ngā jukwa. Amō ta arapuharan ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ke ngā moī rahā, ame'ẽ ke jukwa tī. Pykahuran ta aja tī. Muhepy tī. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ẽ ta werur. Ame'ẽ ke Jerusarẽ ok ta pe har tama'e tamatarer ke muruwak ame'ẽ ta pehī tī. Tamatarer muruwak ame'ẽ ta ke a'eta. Myrape rake wapyk uī. Upa ame'ẽ ta rehe Jesu usak.

¹⁵ Pe, tupaham pe nupāha ke a'e puwan. Ame'ẽ pe upa ngā rymba ke a'e muhem mondo. Jumu'eha renda keruhū ngi muhem mondo. Tapi'iruhu ta ke aja tī. Arapuharan ta aja tī. Muhem mondo tī. Myrape a'e mujere tī. Tamatarer muruwak-ihā tama'e ke. Tamatarer ke upa a'e ombor muhāi.

¹⁶ Pykahuran ta ke muhepy ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—Sengi upa pemuhem peraho! Ko riki ihē pái rok. Ame'ẽ ke muhepyha renda wan pemuruwak. Katu ym. Peho! — aja Jesu pandu.

¹⁷ Ame'ẽ ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, kuja ukwa ukwa u'am. Tupā je'ěha rehé panduha amō mupinim. Ame'ẽ ke ukwa ukwa u'am. Kuja: “Tupā! Ko riki nde rok. A'ep nde rehe

ngā py'a ke ngā moī moī katu.

Ame'ẽ ke jō ihē aputar katu te.”

Ame'ẽ panduha ke jumu'eha ta ukwa ukwa u'am.

¹⁸ Pe, Jesu pe amō ta pandu uwyr. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu uwyr:

—Awa je'ěha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo my? Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ema'ema'e katu apo. Jasak ta. Aja rahā, nde je'ěha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo katu, aja jakwa katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹ A'e pandu:

—Kome'ẽ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke upa pemai. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'ẽ ke ihē amujā ta tī — aja Jesu pandu.

²⁰ A'eta pandu:

—Mā! Mokōi nde ereker rahā, amō nde eremujā ta my? Marā ka ym nde eremujāha. Yman te kome'ẽ jumu'eha renda keruhū ngā mujā mujā ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo. Kuja, 46 warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo — aja ngā pandu.

²¹ Anī. Ame'ẽ jumu'eha renda keruhū rehe har Jesu pandu ym. Juehe har a'e pandu. (“Mai” aja rahā: “Jukwa” aja rīki. Mokōi ukwer rahā, amō jumu'eha renda keruhū mujā ta, aja pandu rahā, mokōi ukwer rahā, manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja mujekwa katu.)

²² A'erehe manōha ngi a'e kwera katu uhem rahā, pe, ame'ẽ panduha rehe jumu'eha ta ukwa ukwa ixo. Pe, Tupā je'ěha rehe panduha ihī, ame'ẽ riki jetehar te ke, aja a'eta ukwa katu. Jesu pandu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar katu tī.

Ngā rehe har Jesu ukwa katu

²³ Pasuko 'ar rahā, Jerusarẽ ok ta pe Jesu ixo. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke Jesu ma'ema'e. Ame'ẽ ke mujesak jesak hū ngā pe u'am. Ame'ẽ ke rehe hetā ngā usak, a'erehe: “Ko Kirisitu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e” aja a'eta ukwa katu.

²⁴ Jesu anī. Ngā rehe har a'e ukwa katu. Pahar amō koty ngā ukwa ta, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngā rehe. Ma'e ke rehe usak rahā jō, ngā jurujar katu ehe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngā rehe a'e.

²⁵ Marā ka ym ngā rehe har amō panduha ipe. Upa a'e ukwa katu. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke a'e atu ukwa katu tī.

¹ Ko amō sawa'e ixo. Her Nikonde. Jundéu awa tama'e kapitā a'e. Parise kokyhar ke a'e.

² Amō ptyun rahā, Jesu rehe a'e usak uwyr. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde ke Tupā muwyr, a'erehe ehe har jande ke nde eremu'e katu. Aja jakwa katu. Ne namō Tupā ixo, a'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Pyrātā te ha namō nde erema'ema'e katu. A'erehe nde ke Tupā muwyr aja ihē akwa katu tī — aja Jesu pe.

³ A'e pandu:

—Esarahā! Mokōihar amō uhem ym rahā, Tupā ixo ame'ē pe marā ka ym ohoha — aja ipe.

⁴ Pe, Nikonde pandu:

—Mā! Marā ka ym. Tamūi rahā, mokōihar uhem ym awa. Marā ka ym mokōihar imāi pusu pe ohoha. Pe, marā ka ym mokōihar uhemiha — aja ipe.

⁵ Jesu pandu:

—Esarahā! Imāi pusu ngi uhem rahā, awa te'e a'e. Amō we tī. Tupā'ā je'ēha rupi uhem rahā, Tupā ra'yr a'e. Aja ym rahā, Tupā ixo ame'ē pe marā ka ym ohoha.

⁶ Imāi pusu ngi uhem rahā, awa te'e a'e. Tupā'ā je'ēha rupi uhem rahā, Tupā ra'yr a'e.

⁷ “Mokōihar pehem ta me'ē te'e” aja ihē apandu nde pe. “Mā! Marā ka ym” aja ym epandu. (Ame'ē ke nde erekwa ym my? Esarahā! Amō we nde erekwa ym ame'ē ke pehī. Ywytu ke.)

⁸ Amō koky koty ngi ywytu jupeju uwyr. Tyapuha nde erehendu. My ngi tur my? My ihon ta my? Ame'ē ke nde erekwa ym. Pehī. Ame'ē ke jō nde erekwa katu. Tupā'ā je'ēha rupi uhem rahā, ame'ēja saka tī. Nde erekwa ym tī. Tupā ra'yr, aja jō nde erekwa — aja ipe.

⁹ —Myja puki? — aja Jesu pe.

¹⁰ A'e pandu:

—Jundéu awa ta ke nde eremu'e tī. Mu'eha katu ame'ē ke nde. Mā! Ihē apandu ame'ē ke nde erekwa ym we

rī. Jande jakwa katu, ame'ē rehe har japandu pandu katu.

¹¹ Esarahā! Ma'e jasak ame'ē rehe har japandu katu tī. Pe, jande japandu ame'ē rehe har pekwa ym. Kapitā ta riki pehī. Pekwa ym rī.

¹² Ma'e ke kome'ē ywy keruhū pe ihī. Ame'ē rehe har ihē apandu rahā, pejurujar ym. Pe, ywa pe ma'e ke ihī. Ame'ē rehe har ihē apandu rahā, marā ka ym pejurujariha ehe.

¹³ Ma'e ke ywa pe ihī. Ame'ē rehe har amō ukwa ta oho my? Anī. Aja me'ē ke nixói. Oho ym awa. Ihē jō akwa katu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. A'erehe akwa katu.

¹⁴⁻¹⁵ —Awa nixói te ame'ē pe Moise ixo rahā, mbói'ā a'e mujar mu'am. Myra rehe mujar mu'am. Aja ihē ke amō ta mujar ta mu'am tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Myra ngā mupia ame'ē ke rehē mujar ta mu'am tī. A'erehe ihē rehe upa ngā jurujar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta — aja Jesu pandu.

¹⁶ Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Ta'yr peteī har ke muwyr. A'erehe amō jurujar katu ehe rahā, mupyraraha renda pe oho ym te ta. Tupā namō ixo katu ta.

¹⁷ Kome'ē ywy keruhū pe Ta'yr ke Tupā muwyr. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Ta'yr muhā katu ta uwyr. A'eta ke a'e mupyrara ta uwyr. Anī. Aja ym. Muhā katu ta uwyr.

¹⁸ Ta'yr rehe amō jurujar katu rahā: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupā pandu ym te ta. Amō jurujar ym ehe rahā: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupā pandu ta kȳ. Tupā ra'yr rehe a'e jurujar ym. Ta'yr peteīhar rehe jurujar ym, a'erehe aja Tupā pandu ta kȳ.

¹⁹ Ma'erehe mupyrara ta my? Kuja riki. Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe weraha uwyr tipe. (Aja rahā, Tupā rehe har Ta'yr mujekwa tipe.) Ame'ē ke a'eta putar ym. Anī. Pytuniha ke a'eta putar. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar.) Upa

ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo, a'erehe weraha ke a'eta putar ym.

²⁰ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, weraha koty uwyr ym ta. (Tupā rehe har ukwa tar ym. Putar ym.) Weraha koty uwyr rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke Tupā mujekwa ta. A'erehe uwyr ym. (Tupā rehe har ukwa tar ym.)

²¹ Pe, ma'e katu ame'ẽ ke amō ma'e rahā, weraha rehe uhyk. (Aja rahā, Tupā rehe har a'e ukwa tar katu.) Aja rahā, Tupā putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. Aja a'e mujekwa. Tupā rehe hindu katu, a'erehe ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tī.

Juā mujahukiha rehe har

²² Nikonde namō upa Jesu pandu rahā, amō ywy pe oho. Jundéi ywy pe oho. Jumu'eha ta oho tī. A'ep jumu'eha ta namō a'e pyta we rī. A'ep amō ta ke a'eta mujahuk.

²³ Amō renda pe Juā mujahuk ixo tī. Enō renda pe mujahuk ixo. A'ep y heta. Ame'ẽ renda Sarī ok ta rake ihī. Heta ngā uhyk oho ehe. Ame'ẽ ta ke Juā mujahuk. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a muruwak, aja a'eta mujekwa.)

²⁴ [Arahā kyndaha pe Juā ke amō ta kynda ym we rī.]

²⁵ Juā namō jumu'e ixo ame'ẽ ta ngi har amō ta ixo. Ame'ẽ ta namō jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū. "Juā mujahuk ame'ẽ ke riki katu te" aja Juā namō jumu'e ixo ame'ẽ ta pandu pandu u'am. "Anī. Jesu mujahuk ame'ẽ ke riki katu te" aja jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū.

²⁶ A'erehe Juā pe a'eta pandu oho:
—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Amuk-wehe y ruwái koty ne namō amō sawa'e ixo, Jondā ruwái koty. Ehe har nde erepandu. "Peme'ẽ riki Tupā ra'yr" aja nde erepandu. Ame'ẽ nde erekwa u'am my. Apo heta ngā ohoho ixoty. Ame'ẽ ta ke mujahuk u'am apo — aja Juā pe.

²⁷ Pe, Juā pandu:
—Ixoty ngā ke Tupā mondo.
A'erehe heta ngā ohoho ixoty.

²⁸ Ihē apandu ame'ẽ ke pehē atu pekwa katu. Kuja ihē apandu: "Anī

Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke aja ym ihē. Ihē ke Tupā muwyr py. Tupā muwyr ame'ẽ ndutar koty ihē ke Tupā mondo" aja ihē apandu.

²⁹ Sawa'e jumendar rahā, kūjā riki sawa'ema'e wan ta. Pe, sawa'e rehe katu ame'ẽ ta sawa'e rake hindu u'am. Pe, sawa'e rehe kūjā uhyk rahā, ehe katu ame'ẽ ta hury katu. Aja ihē tī. Jesu rehe heta ngā uhyk oho rahā, ihē rury katu te ihē tī.

³⁰ A'erehe ihē 'ar koty te we ixoty ngā oho rahā, katu tiki. Aja rahā, ihē rury katu te ihē axo rī — aja inamō jumu'e ixo ame'ẽ ta pe Juā pandu.

Ywa ngi wyjy uwyr; ame'ẽ rehe har

³¹ Ywa ngi wyjy uwyr. Ame'ẽ riki i'ar koty te we a'e katuha. Upa awa ta 'ar koty te we a'e katuha. Awa ke anī. Kome'ẽ ywy keruhū pe ixo ame'ẽ ke a'e. A'e riki awa tee tī. Kome'ẽ ywy keruhū pe ma'e ke ihī. Ame'ẽ rehe har jō a'e ukwa. Ame'ẽ ke a'e pandu. Panduha rehe jurujar katu awa tī. Ywa ngi wyjy uwyr ame'ẽ ke anī. I'ar koty te we jurujar katu ta me'ẽ te'e ehe.

³² A'ep a'e usak ame'ẽ rehe har a'e pandu pandu tipe. A'ep a'e hindu ame'ẽ rehe har a'e pandu pandu tipe tī. Pe, amō jurujar ym ehe.

³³ A'e pandu ame'ẽ rehe amō jurujar katu rahā, kuja ukwa katu. Tupā pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Aja rahā, Tupā pandu ame'ẽ ke jete-har te ke aja mujekwa ngā pe.

³⁴ Jesu ke Tupā muwyr. Pe, Tupā pandu ame'ẽ ke a'e pandu pandu. I'ama'e pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'ẽ riki upa ym. A'erehe Tupā mujekwa ame'ẽ ke a'e pandu pandu katu.

³⁵ Ta'yr rehe ipái ipy'a katu. Upa katu te a'e me'ẽ ipe. A'erehe upa katu te ima'e ke. A'erehe upa katu te awa tama'e kapitā keruhū te a'e.

³⁶ Ta'yr rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu ta. Ta'yr rehe jurujar ym rahā, marā ka ym a'e uhāha. A'e ke Tupā mupyrrara ta. Aja te'e ta ixo.

4

Amō awa kūjā namō Jesu pandu

¹ Jesu koty amō amō we ngā jumu'e oho. Ame'ē ke parise ta hendu. Juā 'ar koty te we ngā ke Jesu mujahuk, aja parise ta hendu tī.

² Jesu riki ngā ke mujahuk ym. In-amō jumu'e ixo ame'ē ta riki mujahuk u'am, ngā ke.

³ Parise ta hendu ame'ē ke Jesu ukwa rahā, Jundéi ywy ngi a'e oho. Ngariréi ywy pe a'e jywyr oho.

⁴ Amō awa rape Samari ywy rupi ihon. Ame'ē rupi Jesu oho ta me'ē te'e.

⁵ Samari ywy rupi a'e asa oho rahā, amō ok ta rehe a'e uhyk tate oho. Her Sikar. Ame'ē ok ta rake ma'e ywy kotete ihī, Jakoma'e ywy ke. Yman te ta'yr pe ame'ē ywy ke Jako me'ē. Jose pe a'e me'ē.

⁶ A'ep ywykwar ihī. Yman te Jako pykūi ame'ē ke. Ame'ē rake Jesu wapyk. A'e wata hū, a'erehe he'ō. Warahy jandar tate rahā, a'ep a'e wapyk uī.

⁷⁻⁸ [Ok ta pe jumu'eha ta oho. A'eta mi'u ke jo'ok oho. Pe, Jesu jeje ihī rahā,] amō kūjā uhyk uwyr ehe. Samari ywy pe har ke a'e. Y rehe uwyr. Pe, Jesu pandu ipe:

—Y ihē pe emuwyr. Ihē hyngwéi te ihē ke — aja kūjā pe.

⁹ —Mā! Nde riki jundéu awa. Ihē riki Samari ywy pe har. Ma'ewā y nde erepandu ihē pe my? — aja Jesu pe. [Samari ywy pe har tama'e ita rekúi ra'yr ke jundéu awa ta pyhyk ym te. A'erehe: "Māte we ame'ē te a'e my" aja kūjā ukwa.]

¹⁰ Jesu pandu:

—Ma'e ke nde pe Tupā me'ē tar katu. Ame'ē ke nde erekwa rahā, ihē pe y nde erepandu ta tipe. "Y ihē pe emuwyr" aja nde pe ihē apandu. Ihē rehe har nde erekwa rahā, aja tī. Ihē pe y nde riki nde erepandu ta tipe tī. Ihē pe nde erepandu rahā, y ke nde pe ihē ame'ē ta tipe. Ame'ē y nde ke muxuwe katu ta tipe — aja ipe.

¹¹ —Sa'e! "Y nde ke muxuwe katu ta" aja nde erepandu. Myja ame'ē ke

ihē pe nde ereme'ē ta my? Ko ywyk-war riki typy hū. Y jo'okiha namō nde erexo ym.

¹² Jande ramūi riki kome'ē ywyk-war ke jande pe mupyta. Jako mupyta. Yman kome'ē y ke a'e u'u ixo. Ta'yr ta u'u tī. Hymba ta u'u tī. Jako riki mupyta jande pe. "Y muxuwe katu ta" aja nde erepandu rahā, Jako 'ar koty te we pyrātāha nde my? — aja kūjā pandu.

¹³ —Kome'ē y amō u'u rahā, jyngwéi ta tī.

¹⁴ Y ke ihē ame'ē. Ame'ē ke amō u'u rahā, jyngwéi ym te ta. Y ihē ame'ē ipe rahā, ipy'a pe mundu aja saka. Upa ym te ta. Uhāha namō ixo ta — aja kūjā pe.

¹⁵ (Awa uhāha rehe har Jesu pandu uī. Ame'ē ke kūjā ukwa ym we rī.) A'erehe a'e pandu:

—Sa'e! Ihē ke y muxuwe katu, ame'ē ke ihē pe emuwyr. Aja rahā, ihē hyngwéi ym te ta tī. Se y ihē ajo'ok ym te ta ajur tī — aja Jesu pe.

¹⁶ —Nde sawa'e pe epukái eho. Pe, se ejywyr inamō ejur tī — aja ipe.

¹⁷ —Anī. Ihē sawa'e ym ihē — aja kūjā.

—“Ihē sawa'e ym” aja nde erepandu. Ame'ē riki jetehar te ke.

¹⁸ Heta sawa'e nde erepyhyk. Awa po wajar peteīhar upa hetaha. Apo ne namō ixo ame'ē ke nde sawa'e ym. Jetehar te ke nde erepandu ihē pe — aja kūjā pe.

¹⁹ (Kūjā ixoha rehe har Jesu mujekwa, a'erehe) kūjā pandu:

—Sa'e! Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde. Aja ihē akwa 'y. (A'erehe ihē pe emujekwa. Myp Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu my?)

²⁰ Tupā rehe ihē ramūi ta ipy'a moī moī, samari ywy pe har ta ke. Peme'ē ywy'ā keruhū 'ar pe a'eta moī moī. Pehē anī. Jundéu awa ta anī. Jerusarē ok ta pe jō Tupā rehe ipy'a ngā moī moī ta me'ē te'e, aja jundéu awa ta pandu. Myja me'ē katu te my? — aja Jesu pe kūjā pandu.

²¹ Pe, kūjā pe a'e pandu:

—Ko ihē apandu ame'ē jetehar te ke. Ame'ē ke nde erekwa katu ta. Peme'ē ywy'ā keruhū 'ar pe jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate. Jerusarē ok ta pe aja tī. Jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate tī.

²² Tupā rehe ipy'a ke samari ywy pe har ta moī moī tipe. Ehe har a'eta ukwa ym. Ipy'a jundéu awa ta moī moī ehe tī. Ehe har a'eta ukwa katu. Jundéu awa ta ngi har ngāma'e muhāha uwyr ta. A'erehe Tupā rehe har a'eta ukwa.

²³ Jande pái keruhū rehe ipy'a amō moī moī katu te ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate. Jete. Uhyk apo 'y. Tupā rehe har jetehar te ke Tupā'ā mujekwa. A'e riki amō py'a rehe ihī katu. A'erehe amō ixo, a'ep jande pái keruhū rehe ipy'a ke moī moī katu. (Aja rahā, henda nixói, ame'ēja saka. Amō ixo, a'ep ipy'a ke a'e moī moī katu ehe.)

²⁴ Tupā riki I'ā te'e a'e. A'erehe jande pái keruhū rehe ipy'a ke amō moī moī tar katu rahā, Tupā'ā je'ēha rupi uhem ta me'ē te'e. Ame'ē ta riki jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī katu — aja Jesu pandu.

²⁵ Kūjā pandu ipe:

—Kirisutu uwyr ta, aja ihē akwa. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e.) A'e uwyr rahā, upa katu te ma'e ke jande ke a'e mu'e ta — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Ko ihē aī. Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē — aja kūjā pe.

²⁷ Arahā jumu'eha ta jywyr uwyr. Kūjā namō Jesu pandu pandu uī. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā: "Mā!" aja. Anī. "Ma'e ke rehe har nde erepandu inamō my?" aja Jesu pe a'eta pandu ym. "Ma'erehe nde erepandu inamō my?" aja a'eta pandu ym ipe tī. (Jundéu awa tama'e mu'eha rahā, kūjā namō pandu ym te awa, a'erehe: "Mā!" aja ukwa.)

²⁸ Pe, kamuxī ra'yır ke kūjā hijar oho. Ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep pe har ta pe a'e pandu:

²⁹ —Sawa'e rehe pesak peho. Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa ihē pe. Kirisutu a'e my, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja kūjā pandu.

³⁰ A'erehe ok ta pe har ta uhem oho. Jesu koty a'eta oho.

³¹ Kūjā oho rahā, Jesu pe jumu'eha ta pandu pandu u'am:

—Sawa'e! Ko jande mi'u. E'urahā! — aja pandu hū tipe.

³² A'e pandu:

—A'ewan ihē pe. Ma'e a'u ame'ē ke namō ko ihē axo. Ame'ē ke pekwa ym pehē — aja jumu'eha ta pe.

³³ Pe, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Imi'u ke amō ta werur ipe nahā my? — aja a'eta pandu pandu a'eta jupe naī.

³⁴ Jesu pandu:

—Tupā ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mi'u aja saka tī. Imi'u namō amō ixo rahā, hury katu a'e. Aja ihē tī. Ihē rury katu tī. Ma'e parakyha ke ihē pe a'e me'ē tī. Ame'ē ke ihē amumba ta axo. A'erehe ihē rury katu axo.

³⁵ —Pehē pepandu: "Amō tumeme jahy kanim rahā, ahúi aja me'ē ke itawa ta. Amō mondok ta" aja. Pe, ihē apandu pehē pe. Pesarahā! Itawa apo 'y. Mondokiha angaha rehe uhyk apo 'y. (Aja rahā, ihē rehe a'ep pe har ta jurujar tar katu.)

³⁶ Ahúi aja me'ē mondokiha pe ijar muhepy. Pe, mondokiha matyr. (Aja matyriha aja apo tī. Ihē rehe peme'ē ta jurujar katu ta.) Aja rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Matyr rahā, ma'e ra'ī jytyam ame'ē ta hury katu. Matyr ame'ē ta hury katu tī. Johu hury katu. (Aja apo tī. Ajytyam aja Tupā je'ēha ke ihē apandu. Pe, matyr aja ihē rehe jurujar katu ta. Johu hury katu ta tī.)

³⁷ Aja amō panduha riki jete. Kuja:

“Ma'eywa ke amō jytym oho. Pe, tyarō rahā, ame'ē ke amō riki mondok oho” aja panduha ihī.

38 —Amō kupixa pe peparaky ym. Amō ta paraky. Ame'ē pe pehē ke ihē amondo. A'ep ma'e ke pematyrt. Pe, pehē rury katu ta. (Aja apo tī. Amō rekoha pe amō ta Tupā je'ēha pandu. A'ep pehē ke ihē amondo. Pe, a'ep pe har ta ihē rehe jurujar katu. Pematyrt, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

39 Ok ta pe samari ywy pe har ta ixo. A'eta pe kūjā pandu: “Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa” aja Jesu rehe har kūjā pandu. A'erehe heta ame'ē ok ta pe har ta jurujar katu ehe tī, Jesu rehe.

40 Pe, Jesu rehe samari ywy pe har ta uhyk uwyr rahā, a'eta pandu ipe:

—Jande namō epyta we rī — aja pandu hū.

A'erehe a'ep mokōi Jesu ukwer.

41 Jesu mu'e. A'erehe amō we hū a'ep pe har ta jurujar katu ehe.

42 Pe, kūjā pe a'eta pandu:

—Ehe har jande pe nde erepandu, a'erehe jajurujar katu ehe apo tī. Ame'ē jō ym. A'e pandu ame'ē ke rehe jande atu jahendu. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta. Aja jakwa katu. A'erehe jajurujar katu ehe tī — aja a'ep pe har ta pandu.

Amō kapitā ra'yr ke Jesu mukatu

43-44 Samari ywy pe mokōi ukwer. Pe, Jesu oho. A'e riki pandu: “Tupā je'ēha ke pandu ame'ē rehe hekoha pe har ta katu ym usak” aja a'e ukwa. A'erehe hekoha te pe oho ym. Anī. Amō ok ta pe oho. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī.

45 Pe, ame'ē ok ta pe uhyk rahā, a'ep pe har ta hury katu ehe, Jesu rehe. Amukwehe Jerusarē ok ta pe a'eta ixo tī. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā a'eta a'ep ixo tī. Arahā marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Ame'ē ke rehe upa a'eta usak. A'erehe a'eta hury katu ehe.

46 Pe, ma'e ok ta pe a'e uhyk tī. Kana ok ta pe uhyk tī. Ngariréi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Yman a'ep y ke te'e kawī wan a'e muruwak. A'ep amō kapitā ixo. Ta'yr ahy ipe. Amō ok ta pe ta'yr ihī. Kapana'ū ok ta pe ihī.

47 Jundéi ywy ngi Ngariréi ywy pe Jesu uhyk uwyr. Ame'ē ke kapitā hendu rahā, a'e pandu ipe, Jesu pe.

—Ihē rekoha pe ihē namō eho. Kapana'ū ok ta pe. Ihē ra'yr ahy ou. Manō tate. A'e ke emukatu — aja Jesu pe.

48 Jesu pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Ame'ē ke rehe nde eresak rahā jō, ihē rehe nde erejurujar katu. Mā! Katu ym — aja ipe.

49 Kapitā pandu:

—Sa'e! Pahar ihē namō eho. Ihē ra'yr manō tate. Manō ym we rī. Pahar eho — aja Jesu pe.

50 (Usak rahā jō jurujar katuha katu ym, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe a'e pandu ipe:

—Anī. Aho ym ta. Nde jeje ejywyr eho. Nde ra'yr manō ym ta — aja kapitā pe.

Jesu mukatu, ame'ē ke rehe kapitā usak ym. Anī. Jesu pandu ame'ē ke rehe kapitā jurujar katu. A'erehe pahar a'e jywyr oho.

51 Hok pe a'e jywyr oho ixo rahā, miasu ta uhyk uwyr ehe. Pandu uwyr:

—Nde ra'yr katu apo 'y — aja kapitā pe.

52 Pe, miasu ta pe a'e pandu:

—My warahy rahā, katu oho my? — aja.

A'eta pandu:

—Kwehe hakuha maha oho ipe. Se warahy rahā, hakuha maha oho ipe. Warahy jere rahā — aja ipe.

53 Arahā katu te: “Ne ra'yr manō ym ta” aja Jesu pandu kwehe. Ame'ē ke ipy'a pe ipái ukwa ukwa u'am. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu te. Upa hok wyr pe har ta jurujar katu ehe tī, Jesu rehe.

54 Aja marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e katu. (Aja Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am

ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu ngā pe.) Jundéi ywy ngi Ngariréi ywy pe uhyk rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'e katu. Ame'ẽ riki mokōihar ke.

5

Y kynda ame'ẽ rake amō sawa'e ke Jesu mukatu

1 Pe, heta ukwer rahā, amō jundéu awa ta mi'u matyriha rehe Jesu usak oho. Jerusarē ok ta pe usak oho. Arahā Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī. A'erehe ngā mi'u matyr.

2 Jerusarē ok ta pe y kynda ame'ẽ ke ihī. Hukwen rake ihī. Arapuharan ta ixe, ame'ẽ hukwen rake ihī. Y kynda ame'ẽ rake rupi ok rymy'y heta ihī tī. Katukwer ame'ẽ ta ke. Kuja, awa po wajar peteīhar upa hetaha. Ame'ẽ kynda ame'ẽ rehe her ngā moī. "Mbete" aja riki jundéu awa ta je'ěha ipe.

3 Ok rymy'y wyr rupi ahy ixo ame'ẽ ta heta túi. Eha ym te ame'ẽ ta a'ep ihī tī. Jupyrātā rātā ame'ẽ ta túi tī. Wata ym te ame'ẽ ta ihī tī. [Y katak ame'ẽ rehe a'eta harō ixo.]

4 Amō amō rahā, Tupā je'ěha rahoħa wyjy uwyr ehe, y kynda ame'ẽ rehe. Pe, y ke a'e mukatak. Arahā y pe u'ar py, ame'ẽ ke jō katu oho. Peteī jō katu oho. Ma'e ahy ixo ame'ẽ ke upa katu oho.]

5 A'ep amō sawa'e túi. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo. Kuja, 38 warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo.

6 A'ep a'e túi, aja Jesu usak ehe. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo, aja Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu ipe:

—Katu aja nde ereputar my? — aja Jesu.

7 —Sa'e! Aputar. Y katak rahā, y pe ihī ke mou ame'ẽ nixói. Pe, ihī atu aho axo rahā, amō riki y pe opor py, a'erehe ihī katu ym aju — aja Jesu pe.

8 —Epu'am. Nema'e tupe ke emaman. Inamō ewata echo 'y — aja ahy ixo ame'ẽ pe Jesu pandu.

9 Pahar sawa'e katu oho. Tupe ke pyhyk. Inamō wata oho. Arahā riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke.

10 A'erehe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe. Sawa'e wata ramō ame'ẽ pe pandu:

—Apo riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. A'erehe nema'e tupe ke nde erepyhyk ereraho rahā, katu ym. (Nde ereparaky te'e, aja saka.) Kau ym. Aja jundéu awa je'ěha rehe panduha ihī. Ame'ẽ rehe jahendu katu — aja ipe.

11 Sawa'e pandu:

—Ihī ke mukatu ame'ẽ pandu ihī pe: "Nema'e tupe epyhyk. Inamō ewata echo" aja ihī pe — aja jundéu awa tama'e kapitā ta pe sawa'e pandu.

12 A'eta pandu ipe:

—Awa aja me'ẽ pandu nde pe my? — aja sawa'e pe.

13 A'e pandu:

—Awa mamy? Akwa ym ihī — aja sawa'e.

Heta ngā a'ep ixo, a'erehe Jesu oho. A'erehe ehe har sawa'e ukwa ym.

14 I'i atu we rahā, sawa'e rehe Jesu usak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e usak ehe. A'e pandu ipe:

—Esarahā! Apo nde katu 'y. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym tī. Tapijar te'e we nde ereka'u te'eha nde erema'e rahā, nde erepyrara we hū ta tī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

15 Pe, sawa'e oho. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho:

—Jesu riki ihī ke mukatu — aja pandu.

16 A'erehe Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta mupyrara tar katu. Putu'uha 'ar rahā, a'e mukatu. (Aja rahā paraky te'e, aja ukwa, a'erehe mupyrara tar katu.)

17 Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e katu ame'ẽ ke ihī pái keruhū ma'e ixo rī. Aja te'eha a'e. (Aja rahā, putu'uha 'ar rahā, a'e ma'e ixo rī, aja mujekwa.) A'erehe aja ma'e katu ame'ẽ ke ihī ama'e ta me'ẽ te'e tī.

(Putu'uhā 'ar rahā, ihē ama'e ta me'ẽ te'e tī) – aja ngā pe.

¹⁸ Ame'ẽ panduha rehe jundéu awa tama'e kapitā ta parahy. I'ar koky te we parahy ehe. Jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e putu'uhā 'ar rahā, sawa'e ke mukatu. (Paraky te'e, aja ukwa.) A'erehe katu ym, aja a'eta ukwaha naī. Amō we tī. Tupā riki ipái, aja a'e pandu. Aja rahā, Tupā a'e tī, aja a'eta ukwa. A'erehe parahy te hū ehe. "Mā! Jajukwa ta" aja pandu pandu a'eta jupe.

Jesu riki Tupā ra'yr

¹⁹ (Tupā a'e tī, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe ngā pe a'e pandu:

—Ko pehē pe ihē apandu: "Ta'yr ke ihē." Ihē jeje ma'e ke ihē ama'e ym. Ihē pái ma'ema'ha rehe ihē asak. Aja ihē ama'e tī. Ihē pái ma'eha aja ihē tī.

²⁰ Ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. (Ta'yr ke ihē.) Upa a'e ma'e ixo ame'ẽ ke ihē pe a'e mujekwa. Peme'ẽ sawa'e ihē amukatu. Ame'ẽ 'ar koky te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta. Ihē pái mujekwa ta ihē pe tī. Ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta tī. Pesak ehe rahā: "Mā! Katu hū!" aja pekwa ta.

²¹ —Manō ame'ẽ ke ihē pái keruhū mukwera katu muhem. Aja ihē aputar ame'ẽ ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī. Ta'yr ke ihē, a'erehe amukwera katu amuhem ngā ke tī.

²² —Ihē pái keruhū ihē pe pandu: "Nde riki ngā pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'ẽ ta pe: 'Katu nde. Tupā namō exo katu' aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe: 'Katu ym nde. Mupyraraha renda pe echo' aja" aja ihē pái pandu ihē pe. Aja a'e atu pandu ym ta. Ihē riki apandu ta kȳ.

²³ Pe, ihē pái keruhū rehe har aja katu ihē rehe har amō ta pandu ta tī. Katu ihē rehe har amō ta pandu ym rahā, ihē pái keruhū rehe har katu pandu ym ta tī. Jande juja katu te jande tī. Ta'yr ke ihē. Ihē pái keruhū muwyr ame'ẽ ke ihē.

²⁴ —Jetehar ke pehē pe ihē apandu. Ihē pái ihē ke muwyr. Ihē je'ẽha rehe amō hendu. Pe, ihē pái rehe a'e jurujar katu rahā, uhā te hū ame'ẽ ke a'e aja te'e ta ixo. A'e ke ihē pái keruhū mupyrara ym te ta. Anī. Manōha ngi mutyryk oho, ame'ẽja saka. (Aja rahā, mupyraraha renda pe ohoha ngi mutyryk oho, ame'ẽja saka.) Pe, uhā te hū ame'ẽ ke a'e aja te'e ta ixo. Aja rahā, Tupā koky oho ta ame'ẽ ke a'e. Aja rahā, apo Tupā pandu 'y: "Ame'ẽ ke mupyraraha renda pe oho ym te ta. Anī. Uhā te hū aja ixo apo 'y" aja Tupā pandu 'y.

²⁵ —Ko apandu pehē pe. Tupā ra'yr ihē. Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Kuja. Manō ame'ẽ ta ihē je'ẽha rehe hendu ta. Aja rahā, uhā ta. Apandu pehē pe. Apo aja tī. Ihē rehe jurujar ym ame'ẽ ta riki manō ame'ẽ ta aja saka. Uhā ym, a'erehe aja. Apo ihē je'ẽha rehe hendu. Pe, ihē rehe jurujar katu ta. Aja rahā, uhā te hū aja ixo ta apo 'y.

²⁶ —Ihē pái keruhū riki je'ẽha te reko. A'erehe uhāha ke ngā pe a'e me'ẽ katu. Aja ihē tī. Ta'yr ke ihē. Ihē pe a'e pandu: "Ngā pe uhāha nde ereme'ẽ katu tī" aja ihē pe pandu.

²⁷ —Ihē pái keruhū pandu: "Ngā pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'ẽ ta pe: 'Nde katu. Tupā namō exo katu' aja nde erepandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe: 'Nde katu ym. Mupyraraha renda pe echo' aja nde erepandu katu tī" aja ihē pe pandu tī. Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur. A'erehe aja me'ẽ ihē pe ihē pái pandu.

²⁸ —Ko ihē apandu ame'ẽ ke rehe: "Mā!" aja pepandu ym. Kuja. Ihē je'ẽha rehe upa katu te manō ame'ẽ ta hendu ta. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk ta kȳ.

²⁹ Pe, ihē je'ẽha rehe hendu rahā, a'eta kwera katu ta uhem. Pe, katu ame'ẽ ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke ihē pái keruhū mukwera katu ta muhem. Tupā namō ixo ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ta ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Ame'ẽ ta ke

mupyraraha renda pe mondo ta kÿ – aja Jesu pandu.

Jesu rehe har amō pandu

30 A'e pandu tī:

—Ihē jeje ma'e ke ihē ama'ema'e ym. Ihē pái keruhū mujekwa. Ame'ẽ ke jō ngā pe ihē apandu pandu ta. “Pehē katu. Tupā namō pexo katu” aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe: “Pehē katu ym. Mupyraraha renda pe peho” aja. Ihē aputar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ym. Anī. Ihē pái keruhū ihē ke muwyr. A'e putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu. A'erehe jetehar rupi ngā rehe har ihē pandu pandu ta.

31 —Ihē apandu: “Ihē ke Tupā muwyr” aja. Aja ihē jō apandu rahā, ihē apandu ame'ẽ ke rehe pejurujar ym ta me'ẽ te'e.

32 Anī. Amō ihē rehe har pandu ame'ẽ ke pehī. Ihē pái ke ame'ẽ. Ihē rehe har a'e pandu ame'ẽ ke jetehar te ke. Aja ihē akwa katu. A'erehe ihē rehe pejurujar katu ta me'ẽ te'e.

33 Amō ta ke Juā koky pehē pe-mondo. Juā pe a'eta pandu oho. Pe, jetehar te ke ihē rehe har Juā pandu.

34 Pesarahā! Ihē rehe har sawa'e pandu. Ame'ẽ ke ihē aputar my? Anī riki. Kuja riki. Sawa'e pandu ame'ẽ ke rehe pejurujar katu rahā, ihē rehe har pekwa katu ta tī. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katu ta. Aja rahā, pehē ke ihē pái keruhū muhā katu ta.

35 —Araparin aja Juā. Hendy aja saka. (Aja rahā, jetehar Tupā rehe har a'e mujekwa.) Pe, pehendu ehe rahā, i'i atu we pehē rury katu ehe.

36 (Ihē rehe har mujekwa, ame'ẽ ke tumeme pehī.) Ihē rehe har Juā pandu pandu. Amō we tī. Juā 'ar koky te we ihē rehe har mujekwa ame'ẽ ke ko ixo. Ihē ama'ema'eha ke. (Ame'ẽ ihē rehe har mujekwa tī. Mokōihar ke ame'ẽ.) Ame'ẽ ke ihē pái keruhū me'ẽ ihē pe. Ame'ẽ ke ihē ama'ema'e. Ame'ẽ rehe amō usak rahā: “Ko Tupā muwyr ame'ẽ ke” aja ukwa ta.

37 Amō we tī. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har pandu

tī. (Ame'ẽ ihē rehe har mujekwa tī. Mahapyrihar ke ame'ẽ.) Ima'e je'eha rehe pehendu ym te. Ima'e ma'ema'eha rehe pejurujar ym te tī.

38 Je'eha ke a'e muwyr. Ame'ẽ ke rehe pehendu tar ym tī. Ihē rehe pehē pejurujar ym, a'erehe pehendu tar ym ehe tī. A'e muwyr ame'ẽ ke ihē.

39 —Tupā je'eha rehe pejumu'e mu'e pexo. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwha naī. Pesarahā! Tupā je'eha rehe ihē rehe har panduha ihī. (Ame'ẽ ke ihē rehe har mujekwa tī. Tumemehar ke ame'ẽ.) Ame'ẽ ke jete-har ihē rehe har mujekwa tī.

40 Anī. Ihē rehe pejurujar tar ym. Ihē rehe pejurujar katu rahā, pehē ke ihē pái muhā katu ta.

41 —Ihē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ẽ ke ihē aputar ym. (Katu ihē rehe har Tupā pandu. Ame'ẽ ke ihē aputar.)

42 Pehē rehe har ihē akwa katu. Tupā rehe pehē pep'y'a ym, aja ihē akwa katu.

43 Ihē pái keruhū je'eha rupi ihē ajur. Pe, ihē ke peputar ym. A'erehe Tupā rehe pehē pep'y'a ym, aja akwa katu. Ima'e je'eha rupi amō sawa'e uwyr rahā, ame'ẽ ke peputar katu. Ihē anī. Peputar ym.

44 —Pehē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ẽ ke peputar katu. Pehē rehe har katu Tupā riki pandu. Ame'ẽ ke peputar ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe pejurujariha. Tupā peteihar a'e. Pandu katuha ke peputar ym.

45 —Pehē rehe har ihē pái keruhū pe ihē apandu ym ta. Aja pekwha naī. Kuja: “Pehē katu ym. Ihē rehe pejurujar ym” aja apandu ym ta, aja pekwha naī. Anī. Pesarahā! Amō riki pandu ta tī. Moise pandu ta tī. “Pehē katu ym. Pejurujar ym. Tupā muwyr ame'ẽ ke rehe pejurujar ym” aja pandu ta tī. A'e mupinim ame'ẽ ke rehe pehendu katu. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwha naī.

46 Moise mupinim ame'ẽ ke rehe pehendu katu ta tipe rahā, ihē rehe pejurujar katu ta tipe tī. Ihē rehe har

a'e mupinim, a'erehe pejurujar katu ta me'ē te'e.

⁴⁷ Anī. A'e mupinim ame'ē ke rehe pejurujar ym. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe marā ka ym pejurujar- iha tī — aja Jesu pandu jundéu awa tama'e kapitā ta pe.

6

Ngā mi'u ke Jesu muheta
(Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17)

¹ Heta ukwer rahā, ypa ke Jesu aha oho, jarusu keruhū pe. Ypa rer Ngariréi. Mokōi her. Timberi aja her tī.

² Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. Ame'ē ma'e katu ame'ē rehe ngā usak, a'erehe haikwer rupi a'eta oho.

³ Ywy'ā rehe Jesu jupir oho. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk, jumu'eha ta namō.

⁴ Jundéu awa ta mi'u matyriha 'ar rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr.

⁵ Jesu juramā usak rahā, hetaha ta uhyk uwyr ixoty. Ame'ē ke rehe a'e usak. Pe, Siri pe a'e pandu:

—Hetaha ta pe ngā mi'u jame'ē ta. My ame'ē ke jande jajo'ok ta my? — aja ipe.

⁶ Myja ngā pe ngā mi'u me'ē me'ē ta my? Ame'ē ke Jesu ukwa katu. Siri ukwhaha ke a'e manga u'am. A'erehe aja me'ē a'e pandu ipe, Siri pe.

⁷ Siri pandu:

—Kuja, 200 'ar rahā, amō paraky. Ame'ē tamatarer pe mbeju jajo'ok rahā, uhyk ym ngā pe. Ta'yr mi ngā u'u ta — aja Jesu pe.

⁸ Pe, amō jumu'eha uhyk. Andere ke. Simā Petu mu a'e.

⁹ A'e pandu:

—Se amō kurumī ixo. Mokōi pira ka'ē namō a'e ixo. Mbeju ra'yr, awa po wajar peteīhar upa. Ahúi aja me'ē ku'i ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ngā hetaha ta rehe uhyk ym te ta — aja Andere.

¹⁰ Pe, Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Pe, jumu'eha ta pandu rahā, upa ngā wapyk. A'ep sorok katu. Kāpī ra'yr heta. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha ta ixo nahā my.

¹¹ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, ame'ē ke jumu'eha ta pe a'e me'ē me'ē. Pe, wapyk ame'ē ta pe jumu'eha ta upa me'ē me'ē tī. Aja pira ka'ē tī. Me'ē me'ē tī. Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u.

¹² Upa u'u rahā, upa ngā iāpū rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pyta we ame'ē ke pematyr. Aja rahā katu ta. Ombor ym ta awa, pyta we ame'ē ke — aja.

¹³ Pe, mbeju pyta ame'ē ke a'eta matyr matyr. Ahúi aja me'ē ku'i ke te'e mujā ame'ē ke. Awa po wajar peteīhar upa hetaha ngi ngā u'u. Ame'ē pyta we ame'ē ke matyr matyr. Heta wasākā mutyryhem. Awa py mokōi hetaha mutyryhem.

¹⁴ Marā ka ym mbeju ke amō muhetaha. Ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Ame'ē rehe a'ep pe har ta usak. A'erehe ngā pandu pandu ngā jupe:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kome'ē ywy keruhū pe uwyr ta. Peme'ē riki a'e — aja Jesu rehe har ngā pandu pandu ngā jupe.

¹⁵ A'e ke kapitā keruhū aja ngā mu'am tar katu. Pyrātāha namō a'e ke ngā mu'am ta raho. Aja Jesu ukwa. Ame'ē ke a'e putar ym. (A'e ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ym. Tupā ra'yr a'e, aja ukwa ym tī. Kome'ē ywy keruhū pe har kapitā keruhū, aja jō ngā putar. Ame'ē ke Jesu putar ym tī.) A'erehe oho ngā ngi. Amō we ywy'ā rehe jeje jupir oho. Ngā ngi oho.

Y'ar rupi Jesu wata
(Matéu 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶ Pytun ramō rahā, ypa pe jumu'eha ta oho.

¹⁷ Pe, jarusu keruhū pe a'eta opor oho. Ame'ē pe a'eta aha ta oho ixo.

Kapana'ū ok ta kota oho ixo. Pe, pahar pytun oho. Jesu uhyk ym we rī.

¹⁸ Pe, ywytu keruhū jupeju hū uwyr ehe. A'erehe y ke kotok hū.

¹⁹ Paite we jumu'eha ta pykūi hū oho ixo. Awa po wajar peteī kiro met paiteha nahā my. Pe, Jesu rehe a'eta usak. Y 'ar rupi a'e wata uwyr ixo. Jarusu keruhū kota wata uwyr ixo. A'eta jumukahem hū ingi.

²⁰ Jesu pandu a'eta pe:

—Ihē ko. Pejumukahem ym ihē ngi — aja.

²¹ Pe, huryha namō jumu'eha ta pandu ipe:

—Ejur nde ipe tī — aja Jesu pe.

A'e opor ipe rahā, pahar y ruwái rehe a'eta uhyk oho. Oho ta, ame'ē ywy pe pahar uhyk oho.

Jesu rehe ngā kekar

²² Ku'ē rahā, peteī jō jarusu keruhū rehe ngā usak. Y ruwái rehe pyta ame'ē ta ke a'eta. Jarusu keruhū pe jumu'eha ta namō Jesu oho ym, aja a'eta ukwa katu. Jumu'eha ta jō oho, aja a'eta ukwa katu.

²³ Pe, amō amō jarusu keruhū pe heta ngā uhyk uwyr a'ep tī. Timberi ok ta ngi uhyk uwyr. Mbeju ke ngā u'u. Ame'ē renda y rymy'y rehe uhyk uwyr. Mbeju Jesu pyhyk rahā, Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu" aja a'e pandu. Ame'ē renda rake ame'ē.

²⁴ Pe, a'ep Jesu nixói, aja ngā ukwa. Jumu'eha ta nixói tī, aja a'eta ukwa tī. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho tī. Pe, ame'ē pe Kapana'ū ok ta pe oho. Jesu ke a'eta kekar oho.

Mbeju rehe har Jesu pandu

²⁵ Ypa ruwái rehe Jesu ke ngā māhem rahā, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Myja rahā nde erejur se my? — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Aja Tupā ihē ke muwyr, aja amujekwa. Ame'ē ke rehe pesak. A'erehe ihē ke pekekar pexo. Anī.

Aja ym. Mbeju ke pe'u. Uhyk pe'u. A'erehe ihē ke pekekar pexo.

²⁷ Pehē mi'u ke rehe jō pehē py'a pemoī moī ym pexo. Ame'ē upa ta. Pahar myahy ta awa. Kuja katu. Ma'e mi'u upa ym, ame'ē ke rehe pehē py'a pemoī moī katu. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta awa ta pe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ame'ē ngā mi'u ihē ame'ē me'ē, a'erehe Tupā, ihē pái keruhū pandu ihē pe: "Ngā pe uhāha nde ereme'ē me'ē katu, a'erehe nde rehe ihē rury katu" aja pandu. A'erehe awa ruhāha ihē ame'ē katu — aja Jesu pandu.

²⁸ A'eta pandu:

—Tupā putar ame'ē ke jama'e tar katu rahā, myja me'ē jama'e ta my? — aja Jesu pe.

²⁹ A'e pandu:

—Kuja Tupā putar katu. A'e muwyr ame'ē ke rehe pejurujar katu, ame'ē ke a'e putar katu. Ko ihē riki a'e muwyr ame'ē ke ihē. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katu, aja Tupā putar katu — aja ngā pe.

³⁰ A'eta pandu:

—Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha. Ame'ē ke ema'e. Jande jasak ehe rahā, Tupā nde ke muwyr, aja jakwa ta. Ma'e nde erema'e ta my?

³¹ Esarahā! Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi ta ixo rahā, ma'e ke a'eta u'u. "Manā" aja ipe. Ame'ē ke a'eta u'u. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

"Ywa ngi ngā mi'u ke a'eta pe Moise me'ē" aja panduha ihī.

—Moise me'ē, a'erehe a'e ke Tupā mondo aja jakwa katu. Nerahā! Ma'e jande pe nde eremuwyr ta my? — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa ngi uwyr, ame'ē ngā mi'u ke pehē pe Moise me'ē ym. Ywa ngi uwyr ame'ē ke aja ym ame'ē. Pehē mi'u te ke pehē pe ihē pái keruhū muwyr.

³³ Ngā mi'u ke Tupā me'ē. Ame'ē riki ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke. Pe,

kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta – aja Jesu pandu.

34 —Sa'e! Ame'ē mi'u ke jande pe eme'ē te'e – aja Jesu pe.

35 A'e pandu:

—Ihē riki ame'ē mi'u aja saka. Ame'ē ke amō u'u rahā, myahy ym te ta. Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta myahy ym ta tī. Uhāha namō ixo, a'erehe myahy ym ta. Kome'ē ywy keruhū pe har mi'u ke amō u'u rahā, myahy tī. Jyngwéi tī.

36 —Ihēma'e ma'ema'eha rehe pesak tipe. Ihē ke Tupā muwyr ame'ē rehe pejurujar ym. Aja me'ē upa ihē apandu ramō pehē pe.

37 Amō amō ta ke ihē pái keruhū muhyk ta ihē rehe. A'erehe ihē rehe jurujar katu ta. Ame'ē ta riki ihē kotoyhar wan ta. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pe ihē apandu ym te ta: “Nde ke aputar ym” aja.

38 Ywa ngi ihē awyjy ajur. Ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ajur. Ihē aputar ame'ē ke anī. Ame'ē ke ama'e ym.

39 Ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Kuja. Awa ta ke ihē rehe a'e muhyk ta. A'erehe ihē rehe a'eta jurujar katu ta. Ame'ē ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Ihē amondo ym te ta. Aja a'e putar. Ame'ē ta manō rahā, pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem.

40 Kuja ihē pái keruhū putar: Ta'yr ke ihē. Upa ame'ē ke ukwa ame'ē ta jurujar katu ihē rehe. Ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī – aja Jesu pandu ngā pe.

41 Kuja Jesu pandu ramō: “Ngā mi'u aja saka ihē. Ywa ngi ihē awyjy ajur” aja a'e. A'erehe jundéu awa ta je'ē je'ē hū ehe har.

42 Kuja a'eta pandu:

—Mā! Ko riki Jesu. My ngi a'e uwyr my? Jakwa katu riki. Awa te'e a'e. Jose ra'yr a'e. Imāi rehe jasak. Ipái rehe aja tī. Jasak tī. A'erehe ywa ngi uwyr ym aja jakwa. Ma'ewā ywa ngi

a'e wyjy uwyr aja a'e pandu my? – aja ngā je'ē je'ē hū.

43 Jesu pandu:

—Anī. Peje'ē je'ē hū ym pehē jupe.

44 Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Ihē rehe amō ke a'e muhyk katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu. Aja ihē pái muhyk ym rahā, ihē rehe jurujar ym ta awa. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, amukwera katu ta amuhem.

45 Tupā je'ēha pandu ame'ē ta kuja mupinim:

“Upa awa ta ke Tupā mu'e ta” aja.

—Aja ihē pái keruhū rehe amō hendi katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu tī. Ihē pái keruhū pandu ame'ē ke amō jumu'e rahā, aja tī. Ihē rehe jurujar katu tī.

46 Ihē pái keruhū rehe amō usak. Anī. Aja ym ihē apandu. Ihē jō asak katu ehe. Ingi ihē ajur. A'erehe ihē asak ehe.

47-48 —Pesarahā! Ngā mi'u aja saka ihē. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, myahy ym te ta ixo. Uhāha ke ihē ame'ē ta ipe, a'erehe myahy ym te ta ixo.

49 Ymanihar pehē ramūi ta ma'e ke u'u. “Manā” aja ipe. Ame'ē ke u'u. Awa nixói te ame'ē rupi ixo rahā, u'u. Pe, a'eta manō tī.

50 Ngā mi'u ywa ngi wyjy uwyr, aja ihē apandu. Ame'ē ke amō u'u rahā, manō ym te ta.

51 Ywa ngi ihē awyjy ajur. Uhāha ke ihē ame'ē katu. Ngā mi'u aja saka ihē. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū a'e. Ngā mi'u ke ihē ame'ē katu, ame'ē riki ihē rete ke. Ihē amanō rahā, ngā pe ihē rete ihē ame'ē, ame'ēja saka. A'erehe ihē rehe jurujar katu rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta uhā te hū ta – aja Jesu pandu ngā pe.

52 Pe, ame'ē ke hendi rahā, jundéu awa ta pandu pandu hū ngā jupe:

—Myja hete ke ja'u ta my? Myja ame'ē ke jande pe peme'ē sawa'e me'ē ta my? – aja a'eta pandu pandu hū tī.

53 Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Ihē rete ke pehē pe'u ym rahā, pehē ruhā ym te ta. Ihē ruwy ke pe'u ym rahā, aja tī. Pehē ruhā ym te ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā muwyr ame'ē ke ihē.

⁵⁴ Ihē rete ke amō u'u rahā, Tupā namō ixo ta. Ihē ruwy ke amō u'u rahā, aja tī. Tupā namō ixo ta tī. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, a'e ke ihē amukwera katu ta amuhem.

⁵⁵ Ihē rete riki ngā mi'u te aja saka. Myahy ym te ta awa. Ihē ruwy riki y te aja saka tī. Jyngwéi ym te ta awa.

⁵⁶ Ihē rete ke amō u'u rahā, ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Ihē ruwy ke amō u'u rahā, aja tī. Ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Pe, ipy'a rehe ihē aī ta.

⁵⁷ Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'e uhā te hū, a'erehe aja ihē tī. Ihē ruhā te hū ihē tī. Kuja tī. Ihē ruhā te hū tī, a'erehe ihē rete ke amō u'u rahā, aja a'e tī. Uhā te hū a'e tī.

⁵⁸ Aja riki ngā mi'u ke. Ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke. Ame'ē ke pehē ramūi ta u'u ame'ē ke aja ym. Ma'e mi'u ke pehē ramūi u'u. Pe, a'eta manō. Ngā mi'u ihē ame'ē, ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū ta a'e — aja Jesu pandu ngā pe.

⁵⁹ Aja me'ē Jesu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e rahā, aja me'ē a'e pandu. Kapana'ū ok ta pe ame'ē jy'ariha renda ihī. (Jesu rete ke amō u'u, ame'ē riki jurujar katu ehe aja riki. Huwy ke amō u'u, ame'ē ke aja tī. Jurujar katu ehe, aja tī.)

Amō ta Jesu ke hijar oho

⁶⁰ Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe heta jumu'eha ta hendu. Ame'ē ta ngi har amō amō ta pandu:

—Mā! A'e pandu ame'ē ke wewe jakwa. Japutar ym — aja a'eta.

⁶¹ Jumu'eha ta riki je'ē je'ē hū a'eta jupe. Ame'ē ke Jesu ukwa katu. Amō pandu ym ipe. Ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihē apandu ame'ē ke peputar ym my? A'erehe ihē namō peho tar ym apo my?

⁶² Yman ywa pe ihē axo. Apo a'ep ihē ajupiriha ke rehe pesak rahā, peparahy te ta my? Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Tupā muwyr ame'ē ke ihē.

⁶³ Awa ruhāha ke Tupā'ā me'ē katu. Awa pyrātāha rupi te'e ma'ema'e rahā, marā ka ym uhāha namō ixoha. Ihē apandu ramō ame'ē ke rehe amō jurujar katu rahā, ipy'a rehe Tupā'ā ixo ta. Uhā te hū ta a'e.

⁶⁴ Pehē anī. Pehē ngi har amō amō ta jurujar ym ihē rehe — aja Jesu pandu.

[Amō amō ta jurujar ym ehe, aja Jesu ukwa katu. Aja te'eha ukwa katu. Huwajan ta ke Jesu rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē rehe har Jesu ukwa katu tī.]

⁶⁵ Pe, a'e pandu tī:

—Pehē ngi har amō amō jurujar ym ihē rehe. A'erehe pehē pe ihē apandu: “Amō amō ke ihē rehe ihē pái keruhū muhyk ym rahā, marā ka ym ihē rehe jurujariha” — aja Jesu pandu.

⁶⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, ame'ē ta ngi har amō amō ta hijar oho. Jesu namō a'eta wata ym te tī.

⁶⁷ Pe, awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē ke pehijar ta peho my tī? — aja.

⁶⁸ Simā Petu pandu:

—Anī. Sawa'e! Awa namō jaho ta my? Ne jō awa ruhāha rehe har nde erepandu katu.

⁶⁹ Katu te ame'ē ke nde, aja jakwa katu. Tupā muwyr ame'ē ke nde, aja jakwa katu tī. Ame'ē ke rehe jande jajurujar katu tī — aja Petu pandu.

⁷⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokōi riki pehē. Pehē ke ihē amuhy'ar ihē koty. Pehē ngi har amō ixo. Satana rehe hendu katu ta. (Ājā ramūi a'e) — aja Petu ta pe Jesu pandu.

⁷¹ Satana rehe hendu katu ta, aja pandu rahā, Jun rehe har Jesu pandu. A'e riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. Jun riki Simā Ikario ra'yr. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e.

7

Jesu mu ta rehe har

¹ Ajame'ē ke Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho ixo. Jundéi ywy rupi a'e wata tar ym. Jywyr tar ym. A'ep pe har ta a'e ke jukwa tar katu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. A'erehe ame'ē rupi oho tar ym.

² Pe, jundéu awa ta mi'u matyriha ke rehe uhyk tate. Arahā kupixa rymy'y rehe xipa mujā. (Ame'ē wyr pe jundéu awa ta ukwer. Aja ymanihar ta ma'ema'e.) Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ta ixo apo tī. Ame'ē rehe imi'u ngā matyr.

³⁻⁵ [Jesu rehe imu ta jurujar ym. A'erehe puka puka hū ehe.] A'erehe kuja pandu ipe.

—Sengi echo. Jundéi ywy pe echo, Jerusarē ok ta pe. Aja rahā nde erema'ema'eha ke rehe jumu'eha ta usak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nde erema'ema'e. Ame'ē ke rehe a'eta usak ta. Jande jasak ta tī. Ima'e ma'eha ke amō ta pe amō mujesak tar katu rahā, ima'e ma'eha ke mukanim ym awa. Aja nde tī. Emujesak katu. Aja rahā, nde ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ta. Jande jakwa ta tī — aja Jesu pe.

⁶⁻⁸ A'e pandu:

—Ihē ahoha angaha rehe uhyk ym we rī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta parahy ihē rehe. Upa ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo, aja ihē apandu pandu a'eta pe. A'erehe ihē rehe a'eta parahy. Pehē rehe parahy ym. A'erehe ngā mi'u matyriha pe peho tar katu rahā, pesak peho. Ihē ahoha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pehē namō ihē aho ym ta — aja imu ta pe Jesu pandu.

⁹ Aja me'ē a'e pandu. Pe, Ngariréi ywy pe a'e pyta we rī.

Ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak oho

¹⁰ Ngā mi'u matyriha rehe imu ta upa oho rahā, haikwer rupi Jesu oho tī. Ngā ukwa ym ha rupi oho.

¹¹ Ngā mi'u matyr, ame'ē pe heta ngā ixo. Ame'ē ta rupi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta kekar kekar ixo tipe. "Myp ixo my?" aja a'eta pandu pandu.

¹² Hetaha ta ngi har amō amō ta pandu pandu hū ehe har. Amō ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Muka'u te'e hū ngā ke — aja naī.

¹³ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje. A'erehe hetaha ta ukwa ym ha rupi a'eta pandu pandu ehe har. Wewe katu pandu pandu.

¹⁴ Ngā mi'u matyriha rehe heta ngā ukwer ta. Awa po wajar mokōi hetaha ukwer ta. Pe, mahapyrihar rehe uhyk. Pyter pe uhyk. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e oho.

¹⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Myja a'e ukwa katu my? Jundéu awa tama'e paper renda pe a'e jumu'e ym riki — aja a'eta jupe.

¹⁶ Jesu pandu:

—Ihē atu akwa ame'ē ke ihē amu'e ym ngā pe. Ihē ke muwyr. A'e ukwa katu ame'ē ke ihē amu'e katu.

¹⁷ Ihē akwa ame'ē ke ihē amu'e my? Anī. Aja ym. Ko Tupā mujekwa ame'ē ke ihē amu'e. Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, kuja ukwa katu ta. Ko Tupā mujekwa ame'ē ke ihē amu'e, aja ukwa katu ta.

¹⁸ Amō ukwa ame'ē ke a'e pandu rahā, katu ehe har amō pandu. Ame'ē ke putar. Ihē anī. Ihē ke muwyr. Katu ehe har amō ta pandu. Ame'ē ke ihē aputar katu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke. Ngā ke ihē amuka'u te'e ym.

¹⁹ Yman Tupā je'ēha ke Moise mupinim pehē pe tipe. Anī. Pehendu ym te ehe. Moise je'ēha rehe ihē

riki ahendu ym, aja pekwaha naī. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu – aja Jesu pandu.

20 Amō amō pandu:

—Mā! Anī. Nde ke jukwa tar ym awa! Ājā nde py'a rehe ihī nahā my, a'erehe: “Ihē ke pejukwa tar katu” aja nde erepandu — aja Jesu pe.

21 A'e pandu:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ma'e ahy ixo ame'ē ke ihē amukatu. “Ihē aparaky te'e” aja pekwaha naī. “Ma'ewā my?” aja pepandu.

22 (Pehē aja tī. Pepraky te'e tī. Putu'uha 'ar rahā, ma'e ke pema'ema'e tī.) Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, kurumī ra'yr rehe ihī, ame'ē pirer ke pejupā. (Aja rahā, jundéu awa ke a'e. Tupā usak katu ehe, aja mujekwa.) Moise mupinim aja pejupā. (Aja rahā, pepraky te'e tī.) [Ame'ē jupāha ke Moise mupinim py ym. Amō mupinim py. Ymanihar Moise ramūi riki pandu py.]

23 Moise mupinim, ame'ē ke rehe pehendu katu, a'erehe kurumī ra'yr rehe ihī pirer ke pejupā. Putu'uha 'ar rahā, pejupā tī. (Aja rahā, pepraky te'e tī.) Aja rahā putu'uha 'ar rahā, amō ke ihē amukatu rahā, ma'erehe peparahy ihē rehe my? Katu ym aja.

24 Ma'e ke rehe pesak, pe, pahar: “Ko katu” aja pepandu ym. Anī rahā, pahar: “Ko katu ym” aja pepandu ym tī. I'i atu te pekwa pekwa pexo. Aja rahā jō: “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym” aja pepandu katu. Jetehar rupi pepandu katu — aja Jesu pandu.

Jesu riki Kirisitu, Tupā muwyr ame'ē ke

25 Jerusarē ok ta pe har ta ngi har amō amō ta pandu:

—Ko riki Jesu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu.

26 Pesarahā! Ngā pe a'e pandu pandu ixo. Jumukanim ym a'e ixo. Je'ēha ke muputu'u ym awa. A'e riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja jundéu

awa tama'e kapitā ta ukwa katu nahā my apo.

27 Anī nahā my. Tupā muwyr ame'ē ke uwyr rahā, my ngi uwyr my? Ukwa ym awa. Hekoha jakwa ym. Peme'ē sawa'e anī. Hekoha jakwa katu. (Nasare ok ta pe har ke a'e.) A'erehe my ngi a'e uwyr ame'ē ke jakwa katu. A'erehe peme'ē sawa'e Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja ym nahā my — aja ngā pandu pandu naī.

28 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e u'am rahā, hātā pandu ngā pe:

—Ihē rehe har pekwa katu my? Anī. Pekwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar, a'erehe ihē ajur. Anī. Aja ym. Ihē ke amō muwyr. Jetehar te ke pandu ame'ē ke a'e. Ehe har pekwa ym.

29 Ehe har ihē akwa katu. A'e ixo. Ingi ihē ajur, a'erehe ehe har akwa katu. Ihē ke a'e muwyr. (Tupā ke a'e) — aja Jesu pandu.

30 A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga te'e ixo. Anī. Pyhyk ym ngā. A'e manōha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym te ngā.

31 Ko riki heta ame'ē ta ngi har amō amō ta jurujar katu ehe. A'eta pandu:

—Tupā muwyr ame'ē ke uwyr rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e ta. Aja katu ame'ē ke peme'ē sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja jakwa katu — aja jurujar katu ehe ame'ē ta pandu.

Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho

32 “A'e riki Tupā muwyr ame'ē ke” aja heta ame'ē ta wewe pandu pandu. Ame'ē ke rehe parise ta hendu. A'erehe Jesu kota harōha ta ke a'eta mondo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta mondo tī. Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho.

33 Jesu pandu:

—Pehē namō ihē apyta we ta rī. Pe, ihē aho ta. A'engi ihē ke muwyr, ame'ē kota ihē ajywyr ta aho.

³⁴ Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym te ta. Ihē aho ame'ẽ pe marā ka ym pehoha – aja ngā pe Jesu pandu. (“Ihē aho ta” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

³⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande jamahem ym, ame'ẽ pe a'e oho ta. My ihon ta my? Amō awa tama'e ok ta pe a'e oho ta my? A'ep jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'e mu'e ta oho my?

³⁶ A'e pandu: “Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym ta. Ihē aho ame'ẽ pe marā ka ym pehoha” aja a'e pandu. Myja ame'ẽ my? Jakwa ym jande – aja a'eta jupe.

Ymundu aja saka awa rehe ihī katu

³⁷ Ngā mi'u matyriha riki upa. Weraha a'ejōhar ke. Ame'ẽ wera rahā, hury katu te ngā. Arahā Jesu pu'am. Pe, hātā pandu ngā pe:

—Jyngwéi ame'ẽ ke mā peja ihē koty ejur. Amō y ke ihē ame'ẽ ta. Mā peja ame'ẽ ke e'u katu.

³⁸ Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī:

“Ihē rehe amō jurujar katu rahā, y aja saka ipy'a ngi uhem ta. Ame'ẽ ke muxuwe katu ngā ke” aja Tupā je'ëha rehe panduha ihī – aja Jesu pandu.

³⁹ [Y aja saka ipy'a ngi uhem, aja Jesu pandu rahā, Tupā'ā ipy'a rehe ihī katu, ame'ẽ rehe har a'e pandu. Jurujar katu ehe ame'ẽ ta py'a pe a'e muwyr ta. Arahā ngā py'a rehe Tupā'ā ihī ym we rī. Ipái koty Jesu jywyr ym we rī. A'ep ipái pandu ta: “Nde katu te ame'ẽ ke nde” aja. A'ep jywyr ym we rī. A'erehe ngā py'a rehe Tupā'ā ihī ym we rī.]

Amō koty koty ngā ukwa

⁴⁰ Jesu pandu ame'ẽ ke rehe heta ngā hendu. Amō ta pandu:

—Jete. Peme'ẽ riki Tupā je'ëha pandu ame'ẽ ke a'e. Jaharō jaxo ame'ẽ ke a'e – aja pandu.

⁴¹ Amō ta pandu:

—Anī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e – aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ẽ riki ngariréi ywy pe har ke a'e. Ame'ẽ ywy ngi Kirisutu uwyr ym ta. A'erehe peme'ẽ riki Kirisutu ym a'e.

⁴² Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī:

“Kirisutu riki Ndawi rainō. Merē ok ta pe a'e u'ar ta. A'ep yman Ndawi ixo, ame'ẽ ok ta pe Kirisutu u'ar ta” aja Tupā je'ëha rehe panduha ihī.

—Peme'ẽ riki ngariréi ywy pe har ke a'e. A'erehe peme'ẽ riki Kirisutu ym – aja amō ta pandu naī.

⁴³ Jesu rehe har muka'u te'e ngā panduha. A'erehe amō koty koty ngā ukwaha.

⁴⁴ Amō ta pyhyk tar katu a'e ke. Pe, jukwa tar katu. Anī. Pyhyk ym we rī.

Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar ym ehe

⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhūma'e harōha ta jywyr oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty jywyr oho. Parise ta koty jywyr oho tī. Pe, harōha ta pe ame'ẽ ta pandu:

—Ma'erehe perur ym Jesu ke my? – aja a'eta pe.

⁴⁶ Harōha ta pandu:

—Mā! A'e pandu katu te. A'e je'ëha te reko, aja pandu katu te a'e. A'erehe jarur ym – aja pandu.

⁴⁷ Parise ta pandu:

—Mā! Pehē ke a'e muka'u te'e rāi tī.

⁴⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi har amō jurujar katu ehe my? Anī. Nixói. Parise ta ngi har aja tī. Jurujar ym ehe tī.

⁴⁹ Mā! Paite ame'ẽ hetaha ta jurujar katu ehe. Anī. Peme'ẽ ta Moise je'ëha ke ukwa ym. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara ta – aja parise ta pandu.

⁵⁰ Parise ta ngi har amō ixo. Her Nikonde. Amukwehe we Jesu rehe a'e usak oho. Ame'ẽ ke a'e. Inamō ixo ame'ẽ ta pe a'e pandu:

⁵¹ —“A'e jaxer” aja Jesu rehe har japandu rahā, katu ym. “Peme'ē riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e” aja jande japandu rahā, ehe har jahendu py ta. A'e ma'ema'eha ke jande jakwa py ta. Aja jande je'ēha rehe panduha ihī. A'erehe: “A'e jaxer” aja japandu rahā, katu ym — aja Nikonde pandu.

⁵²⁻⁵³ Pe, amō parise ta pandu ipe, Nikonde pe:

—Mā! Nde Jesu kotyhar nahā my tī. A'erehe ngariréi ywy pe har nde my tī? Tupā je'ēha rehe esak katu! Aja rahā, nde erekwa katu ta tī. Esarahā! Ngariréi ywy ngi Tupā je'ēha pandu ame'ē ke uwyr ym te ta. Mā! Nde erek'a'u te'e — aja ipe.

Arahā, parise ta jy'ariha upa. Upa pandu rahā, hok pe a'eta jywyr oho.

8

Ixawa'e ym ame'ē namō amō kūjā ixo

¹ [Pe, ywy'ā rehe Jesu oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty.

² Ku'ē rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywyr oho. Pytuniwe oho. Pe, heta ame'ē ta juramā jy'ar uwyr ehe. Pe, ame'ē ta ke a'e mu'e uī.

³ Pe, amō kūjā ke amō ta werur ipe. Ixawa'e aja ym ame'ē namō kūjā ixo rahā, amō ta pyhyk. Ame'ē kūjā ke ngā werur ipe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta werur. Parise ta namō werur. Pe, heta ame'ē ta pyter pe kūjā ke a'eta mupu'am.

⁴ Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Kome'ē kūjā riki ixawa'e aja ym ame'ē namō ixo rahā, jande japyhyk.

⁵ Aja rahā, kūjā ke ita pe jajukwa ta me'ē te'e, aja Moise mupinim. Nerahā! Myja nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁶ Aja me'ē a'eta pandu rahā, Jesu je'ēha ke a'eta manga tipe. Kuja. Moise mupinim, anī, amō koty Jesu pandu rahā: “Moise je'ēha rehe nde erehendu ym” aja a'eta pandu ta tipe. Anī. Jesu pandu ym. A'e wapyk. Pe, ywy ke ipo pe a'e mupinim uī.

⁷ Pe, a'eta pandu pandu we rī. Pe, Jesu pu'am. Ngā pe a'e pandu:

—Pehē ngi har ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te, ame'ē ke ixo my? Ame'ē riki kūjā rehe ita ke ombor py. Ejuk-warahā! — aja Jesu.

⁸ Pe, a'e wapyk tī. Ywy ke ipo pe mupinim uī tī.

⁹ Pe, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta uhem oho ingi. Pe-teī teī uhem oho ingi. Tamūi ta uhem py oho. (Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā ma'ema'e, aja upa ngā ukwa katu.) A'erehe upa katu te uhem oho ingi. Pe, Jesu jeje pyta. Kūjā amō pyta u'am. A'eta mokōi jō pyta.

¹⁰ Pe, Jesu pu'am tī. Pe, kūjā pe a'e pandu:

—My ixo my? Nde ke jukwa tar katu ame'ē ta ke. My ixo my? Pyta ym my? — aja Jesu pandu.

¹¹ —Sa'e! Nixói se — aja kūjā.

—Aja ihē tī. Nde ke ihē amahy ym ta tī. Ejywyr eho. Pe, amō we ma'e nde erek'a'u te'eha ke ema'e ym tī — aja kūjā pe Jesu pandu.]

Jesu riki ma'e muweraha aja saka

¹² Pe, ngā pe Jesu pandu pandu tī:

—Kome'ē ywy keruhū pe weraha aja saka ihē. (Aja rahā, Tupā rehe har kome'ē ywy pe har ta pe ihē amujekwa.) Ihē kotyhar aja amō ixo tar katu rahā, weraha namō ixo. (Aja rahā, myja ixoha katu, ame'ē ke ukwa ta.) Pytuniha rupi wata ym te ta. (Aja rahā, tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta) — aja Jesu.

¹³ Parise ta pandu ipe:

—“Weraha aja saka ihē” aja nde erepandu ramō. Nde jeje nde erepandu. A'erehe katu ym. A'erehe jetehar te ym. A'erehe nde rehe jahendu ym ta me'ē te'e — aja Jesu pe.

¹⁴ A'e pandu:

—Ihē juehe har ihē apandu rahā, ame'ē riki jetehar te ke. My ngi ihē ajur my, ame'ē ke akwa katu. My ihē aho ta my, ame'ē ke ihē akwa katu tī. Aja rahā, awa je'ēha rupi ko axo, aja akwa katu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke. My ngi ihē ajur

my, ame'ẽ ke pekwa ym. My ihẽ aho ta my, ame'ẽ ke pekwa ym tī.

¹⁵ Sawa'e ukwa katuha namō amō ta rehe har pepandu: "Ko katu ame'ẽ ke" aja. Anĩ rahā: "Ko katu ym ame'ẽ ke" aja. Aja sawa'e ukwa katuha namō pepandu. Ihẽ anĩ.

¹⁶ Ihẽ ke ihẽ pái keruhū muwyr. A'e ukwa katuha namō ihẽ apandu: "Ko katu ame'ẽ ke" aja. Anĩ rahā: "Ko katu ym ame'ẽ ke" aja ihẽ apandu. Ihẽ pái ukwa katuha namō aja ihẽ apandu, a'erehe jetehar rupi apandu katu.

¹⁷ Mokōihar ta juja katu te pandu rahā, jetehar te ke aja pekwa. Kuja Moise mupinim ame'ẽ ke rehe panduha ihī:

"Ma'e ke rehe har mokōihar ta juja katu te pandu katu rahā, ame'ẽ panduha riki jetehar te ke" aja panduha ihī.

¹⁸ —Ko mokōihar ta panduha riki. Ihẽ ke ihẽ pái keruhū muwyr. A'e riki ihẽ rehe har mujekwa katu. Ko ihẽ tī. Ihẽ juehe har ihẽ amujekwa. Jande jamujekwa ame'ẽ ke juja katu te pandu katuha. A'erehe ihẽ rehe har ihẽ amujekwa riki jetehar te ke — aja Jesu pandu.

¹⁹ —My nde pái ixo my? — aja ngā ipe.

—Ihẽ rehe har pehẽ pekwa ta tipe rahā, ihẽ pái keruhū rehe har pekwa ta tipe tī — aja Jesu pandu.

²⁰ Aja me'ẽ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu pandu pandu. Ngā ke a'e mu'e rahā, aja me'ẽ pandu. Tamatarer purakar, ame'ẽ kapy pe a'e pandu. Pe, a'e ke pyhyk ym awa. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk ym we rī. (Tupā putar ame'ẽ angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym we rī.)

Jesu oho ame'ẽ pe jurujar ym ehe ame'ẽ ta oho ym te ta

²¹ Ngā pe Jesu pandu tī:

—Ihẽ aho ta. Pe, ihẽ ke pekekar ta. Ihẽ rehe pejurujar ym. Peputar ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ym pehẽ rehe. Ajaha pemanō ta.

A'erehe ihẽ aho ame'ẽ pe peho ym te ta — aja Jesu pandu.

²² Pe, jundéu awa ta pandu:

—A'e pandu: "Ihẽ aho ame'ẽ pe peho ym te ta" aja riki. Myja ame'ẽ my? A'e jujukwa ta my? — aja ngā pandu.

²³ Jesu pandu:

—Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke riki pehẽ. Ihẽ anĩ. Ywa pe har ke ihẽ. Pehẽ riki kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke. A'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta aja jō pekwa pekwa pexo. Ihẽ anĩ. Ihẽ kome'ẽ ywy keruhū pe har aja ym akwa akwa axo.

²⁴ A'erehe aja ihẽ apandu pehẽ pe. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ym pehẽ rehe. Ajaha pemanō ta. Ihẽ rehe pejurujar ym rahā, ajaha pemanō ta. "Tupā muwyr ame'ẽ ke ihẽ" aja tapijar te'e we apandu axo. Ame'ẽ rehe pejurujar ym rahā, ajaha pemanō ta — aja Jesu pandu.

²⁵ A'eta pandu:

—“Tupā muwyr ame'ẽ ke ihẽ” aja nde erepandu jande pe. Aja ym nahā my. Awa nde my? — aja Jesu pe.

—Ihẽ amu'e py rahā, kuja apandu: "Tupā muwyr ame'ẽ ke ihẽ" aja pehẽ pe. Aja me'ẽ ihẽ.

²⁶ Amō we pehẽ rehe har ihẽ apandu katu ta tipe. Ihẽ rehe pejurujar ym. A'erehe: "Pehẽ jaxer ai" aja apandu ta tipe. Anĩ. Ihẽ ke muwyr. A'e jō ame'ẽ ke pandu katu. A'erehe ihẽ rehe pejurujar ym rahā, mā peja a'e pandu ame'ẽ ke rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu.

²⁷ Jesu ke ipái keruhū muwyr. Ehe har Jesu pandu pandu u'am. Ame'ẽ ke jundéu awa tama'e kapitā ta ukwa ym.

²⁸ A'erehe Jesu pandu tī:

—Awa ihẽ tī. Tupā je'ẽha rupi ihẽ ajur. Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe ihẽ ke pejukwa rahā, pekwa ta. "Ihẽ atu ame'ẽ. Tupā muwyr ame'ẽ ke ihẽ." Aja pekwa katu ta. Amō we pekwa ta tī. Ma'e ke jeje ihẽ ama'ema'e ym. Ihẽ pái keruhū ihẽ

pe mujekwa, ame'ẽ ke jō ihē apandu. Aja pekwa katu ta tī.

²⁹ Ihē ke muwyr, a'e riki ihē namō ixo. A'e putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e. Aja te'eha ihē ama'ema'e. A'erehe ihē ke a'e hijar ym. A'erehe jeje ihē axo ym ihē. Ihē namō a'e ixo – aja Jesu pandu.

³⁰ A'e pandu ame'ẽ ke rehe heta ngā hendu. Ame'ẽ ta jurujar katu ehe.

Jesu panduha ke

³¹ Jurujar katu ehe ame'ẽ ta pe Jesu pandu. Jundéu awa ta ke ame'ẽ ta. Kuja:

– Ihē amu'e ame'ẽ ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu rahā, ihēma'e jumu'eha ta te ke pehē.

³² Aja rahā, jetehar te ke pekwa katu ta. Ame'ẽ ke pekwa rahā, pehē ke Tupā muhem aja saka pexo ta – aja Jesu pandu. (“Muhem” aja Jesu pandu rahā: “Tupā muhā katu ta” aja mujekwa katu.)

³³ A'eta pandu:

– Mā! Jande ke muhem ta my? Ma'e ame'ẽ my? Jande riki Amarā rainō ta ke. Amō ta pe jande japaraky te'e ym te. Mā! “Muhem ta” ame'ẽ panduha jakwa ym – aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

– Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ẽ riki ijar, ame'ẽja saka. Aja rahā, marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar-ihā.

³⁵ Amō pandu: “Ihē aputar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu” aja marā ka ym paraky te'e ame'ẽ panduha. Anī. Ijar pandu ame'ẽ ke ma'ema'e ta me'ẽ te'e. Ta'yur anī. Je'eha te reko, a'erehe upa putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu.

³⁶ Tupā ra'yur ihē. A'erehe pehē ke ihē amuhem ta, ame'ẽ ke akwa katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē amuhem ta. Aja rahā, ame'ẽ pema'ema'eha ke pehijar katu ta. Pehem ame'ẽ ta ke aja pexo katu ta. (Aja rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta.)

³⁷ Pehē riki Amarā rainō ta ke. Aja ihē akwa katu. Ihē amu'e ame'ẽ ke

peputar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo.

³⁸ Ma'e ke ihē pái keruhū mujekwa. Ame'ẽ rehe har ihē apandu pandu pehē pe tipe. Pesarahā! Pehē riki pehē pái pandu ame'ẽ ke pema'ema'e – aja ngā pe Jesu pandu.

³⁹ A'eta pandu:

– Esarahā! Amarā jande ramūi ke – aja.

Jesu pandu:

– Pehē riki Amarā rainō te rahā, Amarā aja ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e ta tipe tī.

⁴⁰ Jetehar Tupā rehe har pehē pe apandu. Ame'ẽ ke jō pehē pe ihē apandu pandu tipe. Pejurujar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. Amarā rainō aja ym pehē. Ÿman Tupā muwyr ame'ẽ ke a'e jukwa tar ym ixo.

⁴¹ Pehē pái ma'ema'e, ame'ẽ ke pema'ema'e pexo apo 'y – aja Jesu pandu.

– Anī. Peteñ jō riki jande pái keruhū. Tupā a'e. Amō rehe jande py'a jamoñ moñ ym – aja ngā pandu ipe nañ.

⁴² – Tupā riki pehē pái keruhū rahā, ihē rehe pepy'a katu ta tipe. Tupā ngi ihē ajur. Ko ihē axo apo 'y. Ihē aputar, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr, a'erehe ko ihē ajur.

⁴³ Mā! Ihē apandu ame'ẽ ke pekwa ym. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe pehētar ym, a'erehe pekwa ym.

⁴⁴ – Satana riki pehē pái. (Ãjā ramūi a'e.) Ta'yur ta ke pehē. A'e putar ame'ẽ ke pema'ema'e tar katu. Ngā jukwaha ke a'e. Aja te'eha riki a'e. Jetehar pandu ym te a'e, a'erehe te'e pame a'e pandu. Te'e a'e pandu rahā, aja te'eha te'e a'e. Amō ta ke a'e mu'e. (A'erehe te'e a'eta pandu tī.)

⁴⁵ Te'e a'e. Ihē anī. Jetehar te Tupā rehe har ihē apandu. A'erehe ihē rehe pehē pejurujar ym.

⁴⁶ “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e” aja ihē rehe har pandu ym te awa. Jetehar ihē apandu rahā,

ma'erehe ihē rehe pehē pejurujar ym my?

⁴⁷ Tupā je'ēha rehe Tupā kokyhar ta hēndu katu. Pehē anī. Pehē riki Tupā kokyhar ta ym pehē. A'erehe pehēndu ym ehe — aja ngā pe Jesu pandu.

Amarā nixói rahā, pete'e Jesu ixo

⁴⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe:

—Jetehar japandu. Nde riki samari ywy pe har aja riki. (Jande ruwajan nde.) Ājā nde py'a rehe ihī. (A'erehe nde ereka'u te'e) — aja Jesu pe.

⁴⁹ A'e pandu:

—Anī. Nixói te ājā ihē py'a rehe. Katu ihē pái keruhū rehe har ihē apandu. Pehē anī. Ihē rehe har pehē juru ai.

⁵⁰ Katu ihē rehe har ngā pandu. Ame'ē panduha ke ihē aputar ym. Ame'ē panduha ke amō riki putar. Ihē pái keruhū putar. A'e riki ihē pe pandu ta: “Ne katu te” aja.

⁵¹ Mā! Pejurujar ym ihē rehe. Pesarahā! Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hēndu katu rahā, a'e manō ym ta — aja Jesu pandu.

⁵²⁻⁵³ A'eta pandu:

—Mā! Nde ereka'u te'e. Amarā manō. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta manō tī. Nde erepandu: “Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hēndu katu rahā, a'e manō ym ta” aja. Mā! Nde ereka'u te'e. A'erehe ājā nde py'a rehe ihī, aja jakwa katu te apo 'y. Tupā je'ēha rehe Amarā hēndu katu. A'e riki jande ramūi. A'e manō. I'ar koky te we nema'e pyrātāha my? Aja rahā, nde rehe hēndu katu ame'ē ta manō ym ta my? Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. Tupā je'ēha rehe a'eta hēndu katu tī. A'eta manō tī. Nerahā! Nde erepandu ame'ē ke rehe amō hēndu rahā, manō ym ta, aja nde erepandu. Anī. Amarā ta 'ar koky te we nema'e pyrātāha aja ym. A'erehe: “Manō ym ta” aja nde erepandu ym ta me'ē te'e — aja ngā pandu.

⁵⁴ —Pesarahā! Kuja ihē. Ihē pái ihē rehe har pandu ame'ē ke ihē. “Nde katu te” aja. Ame'ē ke ihē jeje ihē

rehe har apandu rahā, ame'ē panduha jaxer ta tipe. Anī. Amō pandu. Ihē pái riki ihē rehe har pandu: “Nde katu te” aja. A'e riki pehē pái keruhū, aja pepandu.

⁵⁵ Anī. Ehe har pekwa ym te. Ihē anī. Akwa katu ehe har. “Ehe har ihē akwa ym” aja ihē apandu ta tipe rahā, pehē aja te'e ihē apandu ta tipe tī. Ehe har ihē akwa katu. A'e pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu.

⁵⁶ Amarā riki pehē ramūi, aja pepandu. Kome'ē ywy keruhū pe ihē ajur, aja a'e ukwa. A'erehe hury katu. Jete. A'e usak. Pe, hury katu tī — aja ngā pe Jesu pandu.

⁵⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Mā! Tamūi te ym riki nde. Kuja, 50 warahy 'ar ym nde. Marā ka ym nde rehe Amarā usakiha — aja Jesu pe.

⁵⁸ A'e pandu:

—Pesarahā! Amarā nixói rahā, pete'e ihē axo — aja ngā pe Jesu pandu.

⁵⁹ Ame'ē ke a'eta hēndu rahā, ita ra'yr ke pyhyk. (Tupā a'e tī, katu ym, aja a'eta ukwaha, a'erehe jukwa ta tipe.) Ita ra'yr ombor ta ehe, Jesu rehe. Anī. Jesu jumukanim ngā ngi. Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi uhem oho.

9

Eha ym te ame'ē ke Jesu mukatu

¹ Jesu wata oho ixo rahā, amō sawa'e rehe a'e usak. Eha ym te ame'ē ke a'e. U'ar ramō rahā, aja te'e a'e.

² Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e. Ipái ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahā my? Sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahā my? Myja my? — aja Jesu pe.

³ A'e pandu:

—Anī. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te my? Anī. Aja ym riki. Ipái ta aja ma'ema'e. A'erehe eha ym te my? Anī. Aja ym tī.

Tupāma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ipe. A'erehe eha ym te aja a'e u'ar.

⁴ Ihē ke ihē pái muwyr. Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Wera rahā, aja jama'ema'e ta me'ē te'e. (Aja rahā, ko ihē axo rahā, Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ē te'e.) Pytun rahā, paraky ym ta awa. (Aja rahā, jamanō rahā, marā ka ym japarakyha.)

⁵ Kome'ē ywy keruhū pe ihē axo rahā, weraha aja ihē. (A'ep pe har ta pe Tupā rehe har ihē amujekwa katu, a'erehe weraha aja ihē) – aja Jesu pandu.

⁶ Aja me'ē upa a'e pandu rahā, ywy rehe a'e tymū. Aja a'e mutu'um. Pe, ame'ē ke eha ym te ame'ē reha rehe a'e mujar.

⁷ Pe, Jesu pandu ipe:

—Nde reha ekutuk echo. Y kynda ame'ē pe ekutuk echo. Her Siroe – aja ipe.

[Ame'ē y renda rer: "Y ko werur ame'ē ke" aja ngā ukwa.] Pe, sawa'e oho. Eha ke kutuk oho. Upa rahā, a'e jywyr. Eha katu jywyr uwyr 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak apo 'y.

⁸ Kwehe tamatarer ke ngā pe sawa'e pandu pandu rahā, amō ta usak ehe. A'eta pandu. Sawa'e rok rake ixo ame'ē ta pandu tī. Kuja pandu:

—Peme'ē riki tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī ame'ē ke a'e – aja ngā.

⁹ Amō ta pandu:

—A'e tī. A'e riki – aja.

—Anī. Aja ym. A'e aja saka, amō kome'ē – aja amō ta pandu.

—Jete. Ihē ko – aja sawa'e pandu.

¹⁰ Pe, ngā pandu:

—Myja nde reha katu oho apo my? – aja ipe.

¹¹ Sawa'e pandu:

—Amō sawa'e ywy ke mutu'um. Her Jesu. Ame'ē ke ihē reha rehe mujar. Pe, ihē pe a'e pandu: "Eho. Nde reha ekutuk echo. Y kynda ame'ē pe ekutuk echo. Her Siroe" aja ihē pe. A'erehe ihē aho. Pe, ihē reha ihē

akutuk rahā, pahar upa ma'e ke rehe ihē asak katu 'y – aja ngā pe.

¹² Amō ta pandu:

—My ame'ē sawa'e ixo my? – aja ipe.

—Ihē akwa ym – aja ngā pe sawa'e pandu.

Mukatuhā rehe har parise ta ukwa tar katu

¹³ Pe, parise ta kotoy sawa'e ke amō ta raho. Sawa'e eha katu ramō ame'ē ke raho.

¹⁴ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ywy ke Jesu mutu'um. (Paraky te'e, aja ukwaha naī.) Eha ym te ame'ē ke a'e mukatu.

¹⁵ Amō we parise ta pandu:

—Myja nde reha katu oho my? – aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Ywy tu'um ke ihē reha rehe a'e mujar. Ihē reha ihē akutuk. Apo ihē asak katu ma'e ke rehe 'y – aja a'eta pe.

¹⁶ Parise ta ngi har amō ta pandu:

—Aja mukatu ame'ē ke Tupā muwyr ym. Putu'uha 'ar rahā, a'e putu'u ym. (Paraky te'e ame'ēja saka.) A'erehe a'e ke Tupā muwyr ym – aja pandu.

—Anī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'e ym ta. A'e ma'e riki, a'erehe Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja mujekwa – aja amō ta pandu.

Pe, a'eta amō kotoy ukwa.

¹⁷ Pe, sawa'e pe parise ta pandu tī:

—Ne reha ke a'e mukatu, aja nde erepandu. Myja ehe har nde erekwa my? – aja ipe.

Sawa'e pandu:

—A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke – aja parise ta pe.

¹⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar tar ym. Sawa'e riki eha ym te ame'ē ke. Apo ma'e ke usak katu 'y. Ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym. A'erehe ipái ta ke a'eta mujy'ar.

¹⁹ Pe, ipái ta pe a'eta pandu:

—Ko pehē ra'yr my? U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e, aja

pepandu. Aja rahā, myja a'e usak katu apo my? — aja ipái ta pe.

20 Ipái ta pandu:

—A'e riki jande ra'yr, aja jakwa katu. U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ẽ ke a'e, aja jakwa katu tī.

21 Myja a'e usak katu apo my, ame'ẽ ke jakwa ym. Eha ke awa mukatu my? Ame'ẽ ke jakwa ym tī. Pehē atu peme'u ipe! Sawa'e riki a'e apo. A'e pandu katu ta — aja parise ta pe ipái ta pandu.

22 Aja me'ẽ ipái ta pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kye, a'erehe aja me'ẽ a'eta pandu. "Jesu riki Tupā muwyr ame'ẽ ke" aja amō pandu rahā, kapitā ta pandu ta: "Mā peja jy'ariha renda pe ame'ẽ ta jy'ar ym te ta apo 'y" aja.

23 Ame'ẽ panduha ngi ipái ta kye. Jy'ar tar katu we rī. A'erehe aja a'eta pandu: "A'e riki sawa'e apo 'y. Pehē atu peme'u ipe" aja.

24 Sawa'e ke parise ta muhyk tī. Mokōihar muhyk. Eha katu ramō ame'ẽ ke. A'eta pandu ipe:

—Tupā ruwa koto aja jaxo. A'erehe jetehar te ke nde erepandu katu ta me'ẽ te'e. Epandu katu apo 'y. Ame'ẽ sawa'e nde ke mukatu. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ke a'e, aja jakwa — aja parise ta pandu.

25 Sawa'e pandu:

—A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e nahā my? Aja ym nahā my? Ame'ẽ ke ihē akwa ym. Kuja jō ihē akwa katu. Ihē reha ym te ihē. Apo upa ma'e ke rehe ihē asak katu 'y — aja parise ta pe.

26 A'eta pandu:

—Myja a'e ma'e nde pe my? Myja nde reha a'e mukatu my? — aja sawa'e pe.

27 Sawa'e pandu:

—Upa ihē apandu pehē pe. Pe, pehē ym ihē rehe. Ma'erehe amō we pehē tar katu my tī? Inamō pejumu'e tar katu nahā my? — aja parise ta pe.

28 Pe, sawa'e pe a'eta je'ẽ je'ẽ hū. Pandu ipe tī:

—Nde! Nde riki ima'e jumu'eha ke nde. Jande riki Moisema'e jumu'eha ta ke jande.

29 Moise namō Tupā pandu, aja jakwa katu. Ame'ẽ sawa'e anī. Jakwa ym ehe har. Awa je'eha rupi a'e uwyr my? Jakwa ym — aja parise ta pandu.

30 Sawa'e pandu:

—Māte hū puki! Ihē reha ke a'e mukatu. Pe, awa je'eha rupi a'e uwyr my? Ame'ẽ ke pekwa ym! Mā!

31 Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ẽ ke Tupā namō pandu rahā, Tupā hēndu ym ehe, aja jakwa katu. Tupā rehe amō ipy'a katu. A'e putar ame'ẽ ke ma'e tī. Tupā namō ma'e ke ame'ẽ pandu rahā, Tupā hēndu katu ta ehe. Aja jakwa katu. (A'erehe ihē ke mukatu ame'ẽ ke rehe Tupā hēndu katu, aja ihē akwa katu.)

32 Kome'ẽ ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har eha ym te ame'ẽ ke amō mukatu. Eha ym te ame'ẽ ke u'ar. Ame'ẽ reha ke amō mukatu. Aja me'ẽ jahēndu ym te.

33 Apo ame'ẽ sawa'e ke Tupā muwyr ym rahā, marā ka ym ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'eha — aja parise ta pe sawa'e pandu.

34 A'eta pandu ipe:

—Mā! (Jixer nde.) Nde ere'ar rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'eha namō nde erexo. Jande ke nde eremu'e tar katu rāi. Katu ym nde — aja sawa'e pe parise ta pandu.

Pe, pandu ipe:

—Apo ngi har jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe nde erejy'ar ym te ta 'y — aja sawa'e pe.

Amō ta eha ym te aja saka

35 Sawa'e ke parise ta muhem mondo. Ame'ẽ ke Jesu hēndu rahā, sawa'e ke kekar oho. Pe, mahem rahā, pandu ipe:

—Tupā je'eha rupi uwyr ame'ẽ ke rehe nde erejurujar katu my? Awa a'e tī. Tupā je'eha rupi uwyr ame'ẽ ke a'e — aja Jesu ipe.

³⁶ —Sa'e! Awa ame'ē my? Ihē pe emujekwa. Aja rahā, ihē ajurujar katu ta ehe — aja Jesu pe sawa'e pandu.

³⁷ —Ko ihē riki ame'ē. Upa nde eresakihē rehe! Ne namō ihē apandu a'am — aja Jesu.

³⁸ Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Nde rehe ihē ajurujar katu — aja Jesu pe.

Pe, Jesu ruwa kota a'e wapyk. Ipynarāi pe wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.)

³⁹ (Ame'ē mukatuha rehe har ngā pe) Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe ihē ajur. A'erehe ngā rehe har ihē amujekwa ajur. Tupā rehe har amō ukwa tar katu my? Ehe har amō ukwa tar ym my? Ame'ē ke ngā mujekwa ta. Pesarahā! “Ehe har akwa ym” aja pandu ame'ē ke eha ym te, ame'ēja saka. Ame'ē ta ukwa ta. Aja rahā, eha katu ame'ē ke a'e aja mujekwa. Amō pandu: “Ehe har akwa katu” aja pandu naī. Eha katu ame'ē ke a'e aja ukwaha naī. Anī. “Ehe har ukwa ym” aja upa ngā pe mujekwa. Aja rahā, eha ym te ame'ē ke a'e aja mujekwa — aja Jesu pandu.

⁴⁰ Amō parise ta a'ep ixo. Jesu pandu ame'ē ke rehe a'eta hēndu. A'erehe pandu ipe:

—Mā! Jande riki eha ym te ame'ē ke jande aja nde erepandu my? — aja Jesu pe. (“Tupā rehe har jakwa” aja ame'ē ta ukwaha naī.)

⁴¹ Jesu pandu:

—Tupā rehe har pekwa, aja pepandu tipe. Pehē reha katu, aja pepandu tipe tī. Anī. Ihē rehe pehēndu ym. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pexo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ym, aja pexo. Pesarahā! “Ehe har jakwa ym” aja pepandu ta tipe rahā, pehē reha ym te aja pexo ta tipe. Aja rahā, Tupā mujekwa ta tipe. Aja rahā, pekwa katu ta tipe. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta tipe, aja pexo ta tipe — aja Jesu pandu.

10

Arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu

¹ Ajame'ē ke arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Arapuharan kurar rukwen rupi amō ixe ym oho rahā, ame'ē riki mukanīha ke. Amō kota rupi ixe oho, mukanim raho.

² Hukwen rupi ixe oho, ame'ē riki usakiha ke. Arapuharan ta usakiha ke.

³ Hukwen harōha hukwen ke pirar ta ipe. Pe, her rupi usakiha pukái rahā, arapuharan ta hēndu katu. Pe, soroka pe upa muhem raho.

⁴ Upa muhem raho rahā, usakiha riki oho py. Arapuharan ta haikwer rupi oho. Usakiha pukáiha ukwa katu. Haikwer rupi oho.

⁵ Amō pukái rahā, ame'ē raikwer rupi oho ym ta. Ijar pukáiha aja ym hēndu, a'erehe haikwer rupi oho ym ta. Ujan ta oho ingi — aja Jesu pandu.

⁶ Myja me'ē arapuharan ta usakiha my, ame'ē ke Jesu pandu. Anī. (Arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu rahā, juehe har a'e mujekwa uī.) Ame'ē ke parise ta ukwa ym.

Jesu riki arapuharan ta usakiha katu aja a'e

⁷ Kuja Jesu pandu tī:

—Pesarahā! Ihē riki arapuharan kurar rukwen aja saka. (Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta riki ihē pái keruhū kota oho ta.)

⁸ Amō usakiharan ta heta ixo. Tupā rehe har mu'eharan ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta mukanīha aja saka. Ihē nixói rahā, uwyr. Ame'ē ta te'e pandu. Anī. Ame'ē ta rehe arapuharan ta hēndu ym. (Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta hēndu ym.) Mu'eharan ta rehe hēndu ym.

⁹ —Kurar rukwen aja saka ihē. Arapuharan ta ixe oho. (Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē pái keruhū namō ixo ta.) Pe, hukwen rupi arapuharan ta ixe oho. Uhēm oho tī. Pe, kāpī heta ame'ē rupi u'u

oho. Aja usakiha usak katu, arapuharan ta rehe. Aja ihē tī. Ihē kotyhar ta rehe ihē asak katu tī. A'eta rehe ahaihu katu tī.

¹⁰ Mukanīha uwyr rahā, mukanim ta uwyr. Arapuharan ke jukwa ta tī. Mai ta uwyr tī. Ihē anī. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pe uhāha ihē ame'ē ajur. Hury katu hū ta.

¹¹ —Ihē riki usakiha katu ame'ē ke ihē. Usakiha katu ame'ē manō ta. Aja rahā, arapuharan ta manō ym ta. Aja ihē tī. Ihē amanō ta. A'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta Tupā namō ixo ta. Mupyraraha renda pe oho ym te ta.

¹² Amō paraky ame'ē rehe arapuharan jar muhepy. Usakiha muhepyha ke. Pe, so'o jarō ame'ē ke uhyk rahā, ame'ē parakyha ujan ta oho. Usakiha te aja ym a'e. Arapuharan ta ima'e ym. Ijar ym a'e. A'erehe ujan oho. Pe, amō amō arapuharan ke so'o jarō ame'ē jukwa. Amō koty kota muhāi mondo tī.

¹³ Tamatarer ke jō parakyha putar. Arapuharan ta rehe a'e ipy'a ym, a'erehe ujan oho.

¹⁴ —Ihē riki usakiha katu ame'ē ke ihē. Awa ihē kotyhar ta my? Ame'ē ke akwa katu. Pe, ihē rehe har ihē kotyhar ta ukwa katu tī.

¹⁵ Aja ihē pái tī. Ihē rehe har ihē pái keruhū ukwa katu. Pe, ihē pái keruhū rehe har ihē akwa katu tī. Aja ihē kotyhar ta ke ihē akwa katu tī. Pe, ihē amanō ta. A'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ihē pái namō ixo ta.

¹⁶ —Amō arapuharan ta ixo. Aja amō awa ta ixo. Ame'ē ta ke kurar pe amuxe ta me'ē te'e. Aja ihē rehe har ame'ē ta pe ihē amu'e katu ta. (Aja rahā, ame'ē ta ihē rehe hendu katu ta.) Peteīhar henda pe johu ixo ta. Ame'ē ta johu peteī usakiha rehe jō hendu katu ta. Ihē riki ame'ē usakiha ke.

¹⁷ —“Nde ereputar rahā, ihē amanō ta” aja ihē pái pe apandu. A'erehe ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. Ihē amanō rahā, ihē ke ihē pái mukwera katu ta muhem tī.

¹⁸ Ihē aputar ym rahā, ihē ke amō jukwa ym ta. Ihē jō aputar rahā, ihē ke amō jukwa ta. Ihē pe ihē pái keruhū pandu: “Ne jō nde ereputar rahā, nde eremanō ta. Pe, ne jō nde ereputar rahā, nde erekwera katu ta erehem tī” — aja Jesu pandu ngā pe.

¹⁹ Jesu pandu ame'ē ke rehe jundéu awa tama'e kapitā ta amō koty koty ukwa.

²⁰ Amō amō ta pandu:

—Ipy'a rehe ājā ihī. A'e riki ka'u te'e. Ma'ewā pehendū ehe — aja ngā.

²¹ Amō ta pandu:

—Anī. Ipy'a rehe ājā ihī rahā, marā ka ym aja me'ē katu panduha. Eha ym te ame'ē ta reha ke marā ka ym ājā mukatuha. (A'erehe ipy'a rehe ājā ihī ym aja jakwa katu) — aja Jesu rehe har ngā pandu.

Aja amō koty koty pandu.

Jesu ke jundéu awa ta putar ym

²² Pe, amō ngā mi'u matyriha rehe uhyk oho. Arahā yman Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū mukatu. Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ixo apo. Jerusarē ok ta pe jumuhury katu ta ngā juehe. Rysā riki arahā.

²³ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rymy'y wyr rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'eha renda keruhū rymy'y rer: “Saromā.”

²⁴ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta juramā uwyr ehe. A'eta pandu:

—Aja te'e jande ke nde eremuka'u te'e my. Jetehar te ke epandu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? — aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu:

—Upa ihē apandu pehē pe tipe. Pe, pejurujar ym. Ihē pái keruhū je'ēha rupi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē riki ihē rehe har mujekwa tipe.

²⁶ Pejurujar tar ym ehe. Ihē kotyhar ta aja ym pehē. Ihēma'e arapuharan ta aja ym pehē. A'erehe pejurujar ym ta.

²⁷ Ihē apandu ame'ē ke rehe ihē kotyhar ta hendu katu. Ihēma'e arapuharan ta aja a'eta. A'eta rehe har

ihē akwa katu. Pe, ihē namō a'eta jumu'e ixo.

²⁸ Aeta ke ihē amuhā katu ta. Mupyraraha renda pe oho ym te ta. Ihē ngi a'eta ke mukanim ym te ta awa.

²⁹ Ihē rehe ame'ẽ ta ke ihē pái keruhū muhyk katu. (Aja rahā, ihē rehe ame'ẽ ta jurujar katu.) I'ar koky te we a'e pyrātāha ke. Aja rahā, ihē pái ngi ihē kotyhar ta ke mukanim ym te ta awa tī.

³⁰ Jande juja katu te jande — aja Jesu pandu ngā pe.

³¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta ita ra'yr pyhyk tī. Japi ta a'e ke tī. Aja jukwa ta tipe.

³² Jesu pandu:

—Pehē ruwa koky marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ihē ama'ema'e hū. Ihē pái keruhū mujekwa ihē pe, ame'ẽ ke ihē ama'ema'e hū tī. My me'ẽ rehe peparahy my? Pe, ihē ke ita ra'yr pe pejapi tar katu my? —aja Jesu pandu.

³³ Kapitā ta pandu:

—Ma'e katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e. Ame'ẽ ke rehe ita ra'yr ke jambor ym ta. Anī. Awa te'e nde. Tupā nde tī, aja nde erepandu. A'erehe nde ke ita ra'yr pe jajapi ta — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Tupā je'eha rehe panduha ihī, ame'ẽ ke aja te'eha jetehar te ke. Aja jande jakwa katu. Ame'ẽ pe kuja Tupā pandu:

“Pehē riki tupā ta” aja.

³⁵ —Aja Moise je'eha rehe panduha ihī. Ima'e je'eha ke Tupā muwyr. Ame'ẽ ta pe a'e pandu: “Pehē riki tupā ta” aja. Aja rahā, ima'e je'eha ke Tupā muwyr, ame'ẽ ta riki tupā ta aja panduha ihī.

³⁶ Aja rahā, ame'ẽ ta 'ar koky te we ihē apandu katu: “Tupā ihē” aja. Ihē rehe ihē pái keruhū katu usak. Kome'ẽ ywy keruhū pe ihē ke a'e muwyr. Ingi ajur. A'erehe: “Tupā ra'yr ihē” aja ihē apandu katu. Aja rahā: “Nde ke jajukwa ta” aja pepandu ym ta me'ẽ te'e.

³⁷ —Ihē pái keruhū putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ym ta tipe rahā, ihē rehe mā peja pejurujar ym.

³⁸ Ihē pái keruhū putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu rahā, mā peja ihē rehe pejurujar katu. Ihē rehe pejurujar ym rahā, mā peja ihē ama'eha rehe pesak ame'ẽ ke rehe pejurujar katu. Aja rahā, pekwa katu ta. Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo, aja pekwa katu ta. Ihē namō a'e juehe katu a'e ixo, aja pekwa katu ta tī — aja Jesu pandu ngā pe.

³⁹ Pe, amō we tī. A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga tipe. Anī. Jesu oho te'e ingi.

⁴⁰ Pe, y ruwái koky Jesu jywyr oho tī. Y rer Jondā. Yman a'ep Juā mujahuk u'am. Ame'ẽ renda pe Jesu oho. A'ep a'e pyta.

⁴¹ Heta ngā uhyk uwyr ehe. A'eta pandu:

—Tupā rehe har Juā mujekwa rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke Juā ma'e ym. Ko riki upa a'e pandu ame'ẽ ke jetehar te ke. Kome'ẽ rehe har Juā pandu hū, Jesu rehe har. Ame'ẽ riki upa jetehar te ke. A'erehe Tupā muwyr ame'ẽ ke ko, aja jakwa katu — aja Jesu rehe har ngā pandu.

⁴² Pe, a'ep heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

11

Rasaro manō

¹ Pe, amō sawa'e ixo. Her Rasaro. Mbeta ok ta pe har ke a'e. A'ep hendyr ta ixo tī. Her Mari. Amō Mar. Pe, Rasaro ma'e ahyha pyhyk.

² [Ame'ẽ Mari riki Jesu py rehe ma'e pihe katu ame'ẽ ke jyhē. Pe, i'a pe juhyk. Muxikā riki. Ame'ẽ kywyr riki ma'e ahyha pyhyk, Rasaro ke.]

³ Pe, Jesu pe je'eha ke hendyr ta mondo. Kuja:

“Sawa'e! Nde erepy'a katu ehe ame'ẽ ke ahy hū ixo” aja ipe.

⁴ Ame'ẽ ke rehe Jesu hēndu rahā, a'e pandu:

—Ma'e ahyha namō a'e ixo. Manō ta a'e. Ame'ẽ ke rehe jō ym. Katu Tupā rehe har amō ta pandu ta tī, a'erehe

ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Pe, katu ihē rehe har amō ta pandu ta tī. Tupā ra'yr ihē – aja Jesu pandu.

⁵ Mar rehe Jesu ipy'a katu. Ianam rehe aja tī. Rasaro rehe aja tī. Ipy'a katu tī.

⁶ Pe, Rasaro ahy ixo, aja Jesu hendu tipe rahā, hendu ame'ẽ pe a'e pyta we rī. Mokōi a'ep a'e ukwer rī.

⁷ Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Jundéi ywy pe jajywyr ta jaho – aja.

⁸ A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Amukwehe a'ep pe har jundéu awa tama'e kapitā ta ahy usak nde rehe. Ita ra'yr pe nde ke japi tar katu tī. A'ep nde erejywyr ta my? – aja Jesu pe.

⁹ Pe, a'e pandu:

—Aho ta kȳ. Warahy katu rahā, wera katu. Pe, weraha rupi amō paraky katu. (Aja saka wera rahā, Tupā putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta me'ẽ te'e. Arahā, ihē ruwajan ta ihē ke jukwa ym ta.)

¹⁰ Pytun rahā, paraky ym awa. (Arahā, Tupā putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta tipe rahā, ihē ruwajan ta ihē ke jukwa ta.) A'erehe wera rahā jō Tupā putar ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta – aja Jesu.

¹¹ Pe, pandu tī:

—Rasaro riki ukwer ou apo. Amupak ta ihē aho kȳ. Rasaro riki jande rehe katu ame'ẽ ke a'e – aja Jesu pandu.

¹² Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! A'e ukwer ou rahā, katu ta oho – aja Jesu pe.

¹³ Rasaro manō te. Anī. "A'e ukwer ou" aja me'ẽ Jesu pandu. Anī. Rasaro ukwer te'e ou, aja jumu'eha ta ukwaha naī.

¹⁴ A'erehe Jesu mujekwa katu:

—Rasaro manō te.

¹⁵ Inamō ihē axo ym, a'erehe pehē pe katu tiki. Inamō ihē axo ym, a'erehe ihē rehe pejurujar katu te we ta. Ihē ke Tupā muwyr aja pejurujar katu te we ta tī. A'erehe ihē rury katu axo. Jahorahā! Jasak ta jaho ehe – aja Jesu pandu.

¹⁶ Pe, amō jumu'eha ta pe Tome pandu:

—Inamō jande johu jaho tī. (Jan dema'e mu'eha ke ngā jukwa ta.) Inamō jamanō ta – aja.

Ame'ẽ Tome rehe har amō ta pandu: "Mokōihar ta ke" aja.

Kweraha rehe har Jesu pandu

¹⁷ Mbeta ok ta pe Jesu uhyk oho rahā, Rasaro ke ngā upa mou, aja ukwa. Itakwar rupi mou. Tumeme ukwer apo. Ajaha pe Jesu uhyk oho.

¹⁸ Mbeta ok ta riki Jerusarē ok ta ngi paite ym. Mahapyr kiro met tate nahā my, paiteha ke.

¹⁹ Paite ym, a'erehe heta Jerusarē ok ta pe har ta uhyk uwyr ehe, Mar rehe. Jundéu awa ta ke a'eta. Mari rehe aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Ixywyr manō, a'erehe hendyr ta py'a ke muhury uwyr ngā.

²⁰ Jesu riki uwyr ixo, aja Mar hendu rahā, ixoty a'e oho. Mari anī. Hok pe a'e pyta.

²¹ Mar uhyk ehe rahā, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe.

²² Apo Tupā pe ma'e ke nde erepandu rahā, nde rehe a'e hendu katu ta. Aja ihē akwa katu – aja Jesu pe.

²³ A'e pandu:

—Nde kywyr kwera katu ta uhem tī – aja ipe.

²⁴ Mar pandu:

—'Ar rehe angaha uhyk rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja ihē akwa katu – aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu ipe:

—Ihē riki ngā ke ihē amukwera katu ta amuhem. Uhāha ihē riki ame'ẽ me'ẽ ta ngā pe. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Manō rahā, a'e kwera katu ta uhem tī.

²⁶ Apo ixo ame'ẽ ta ihē rehe jurujar katu rahā, uhā te hū ta ixo. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe nde erejurujar katu my? – aja Mar pe Jesu pandu.

²⁷ Mar pandu:

—A'e tȳ. Sawa'e! Nde riki Tupā muwyr ame'ẽ ke, aja ihē akwa katu. Tupā ra'yr nde, aja akwa katu tī.

Kome'ẽ ywy keruhū pe uwyr ame'ẽ ke nde – aja Jesu pe Mar pandu.

Jesu jixi'u

²⁸ Upa Mar pandu rahā, hok pe a'e jywyr oho. Mari pe pandu. Ngā ukwa ym ha rupi pandu.

—Sawa'e pete'e ixo. Nde pe pukái u'am – aja ianam pe.

²⁹ Ame'ẽ ke rehe Mari hendu rahā, pahar pu'am. Pe, ixoty a'e oho.

³⁰ [Ok ta pe Jesu uhyk ym we rī. Mar namō a'e pandu u'am. A'ep a'e pyta we rī.]

³¹ Hok pe Mari namō amō ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Mari ke a'eta muhury we u'am. A'eta Mari rehe usak. A'e pu'am. Pe, pahar oho. Ame'ẽ ke rehe a'eta usak rahā, Mari raikwer rupi a'eta oho tī. Kangwer renda rehe Mari jixi'u oho, aja a'eta ukwaha naī.

³² Jesu ixo ame'ẽ pe Mari uhyk rahā, usak ehe, Jesu rehe. Pe, Jesu ruwa kqty ipynarāi pe Mari wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.) Pe, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe – aja Jesu pe.

³³ A'e jixi'u, ame'ẽ ke rehe Jesu usak. Mari namō jundéu awa ta uwyr tī. A'eta jixi'u tī. Ame'ẽ ke rehe a'e usak tī. Pe, pyrara usak ehe. Pyai a'e tī.

³⁴ Pe, Jesu pandu:

—My pehē pemou my? – aja.

Amō ta pandu:

—Sawa'e! Esak ejurahā! – aja ipe.

³⁵ Jesu jixi'u.

³⁶ A'erehe jundéu awa ta pandu: "Mā! Pesarahā! Ipy'a katu ehe, Rasaro rehe" aja ngā.

³⁷ Amō ta je'ẽ je'ẽ hū:

—Mā! Eha ym te ame'ẽ ke a'e mukatu. Mā! Rasaro ke a'e mukatu ta tipe my tī? Aja rahā, manō ym ta tipe my tī. Katu ym – aja ngā ukwaha naī.

Rasaro ke Jesu mukwera

³⁸ Jesu pyai hū tī. Pe, kangwer renda pe a'e oho. Itakwar keruhū ke ame'ẽ. Itahu pe hukwen ke amō kynda.

³⁹ Jesu pandu:

—Itahu ke pemujere – aja ngā pe. Pe, Mar pandu. Ixywyr ambyr rendyr ke a'e. Kuja pandu:

—Anī! Sawa'e! Inem apo! Tumeme mouha ke ukwer apo – aja Jesu pe.

⁴⁰ Jesu pandu:

—Nde erejurujar katu rahā, Tupāma'e pyrātāha rehe nde eresak ta kȳ. Aja nde pe ihē apandu – aja Mar pe.

⁴¹ Pe, amō ta itahu mujere. Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. A'e pandu:

—Ihē pái keruhū! Ihē rehe nde erehendu katu, a'erehe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja apandu nde pe.

⁴² Aja te'eha ihē rehe nde erehendu katu, aja ihē akwa katu. "Nema'e pyrātāha ke emujesak" aja apandu apo. Aja rahā, se ixo ame'ẽ ta usak ta tī. Aja rahā, ihē ke nde eremuwyr aja se ixo ame'ẽ ta jurujar katu ta – aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahā, hātā a'e pukái:

—Rasaro! Ehem ejur!

⁴⁴ Pe, manō ame'ẽ ke kwera katu uhem uwyr. Upa jupukeka namō uhem uwyr. Ijywa rupi pukek, pan pe. Itymā rupi aja tī. Huwa rupi aja tī. Pe, Jesu pandu amō ta pe:

—Pejirar. Mā peja hok pe jywyr oho! – aja ngā pe.

*Jesu ke amō ta jukwa tar katu
(Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2)*

⁴⁵ Mari rehe heta jundéu awa ta usak uwyr. Jesu mukwera ame'ẽ ke rehe ame'ẽ ta usak tī. Pe, ame'ẽ ta jurujar katu ehe.

⁴⁶ Pe, amō ta oho. Parise ta kqty oho. Pe, Jesu mukwera ame'ẽ rehe har ame'ẽ ta pe a'eta pandu.

⁴⁷ Pe, parise ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta namō johu jy'ar. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Myja me'ẽ peme'ẽ ma'eha ja-mukanim ta my? Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ẽ ke upa peme'ẽ sawa'e ma'ema'e ixo.

⁴⁸ Ame'ẽ ke jamuputu'u ym rahā, upa ngā jurujar katu ta ehe my. Pe, homa awa tama'e kapitā ta parahy

ta. Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke upa ta a'eta mai. Jande ngi jandema'e ywy ke a'eta jo'ok ta tī — aja a'eta jupe.

⁴⁹ Pe, amō pandu. Her Kái. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. Ame'ẽ warahy 'ar rahā, pa'i keruhū a'e. Kuja a'e pandu:

—Mā! Pekwa ym ma'e ke!

⁵⁰ Jande johu homa awa tama'e sonda ta jukwa rahā, katu ym. A'erehe peteī sawa'e manō rahā, johu jande ke ame'ẽ ta jukwa ym ta. Ame'ẽ ke pekwa ym my — aja ngā pe Kái pandu. ("Peteī sawa'e manō" aja pandu rahā: "Jesu manō ta me'ẽ te'e" aja mujekwa.)

⁵¹ [Aja me'ẽ a'e pandu tipe. Ukwa katu ym panduha ke. Ame'ẽ warahy 'ar rahā, jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. A'erehe Tupā mujekwa ame'ẽ ke a'e pandu katu u'am. A'erehe ukwa katu ym panduha ke. Kuja riki Jesu ke amō ta jukwa ta. Pe, jundéu awa ta manō ym ta. ("Manō ym ta" aja pandu rahā: "Mupyraraha renda pe oho ym te ta" aja mujekwa katu.)]

⁵² Jesu manō, a'erehe jundéu awa ta jō manō ym ta my. Anī. Ame'ẽ jō ym. Jesu manō, a'erehe upa amō awa ta manō ym ta tī. Tupā ra'yr ta aja me'ẽ ta amō kotoy kotoy ixo. Ame'ẽ ta manō ym ta tī. Tupā ra'yr ta aja me'ẽ ta amō kotoy kotoy ixo. Peteīhar aja johu ngā ixo, aja mujy'ar. A'erehe Jesu manō tī. ("Manō ym ta" aja pandu rahā: "Mupyraraha renda pe oho ym te ta" aja mujekwa katu.)]

⁵³ Pe, a'engi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. "Mā peja Jesu ke jajukwa" ame'ẽ ke a'eta pandu pandu a'eta jupe.

⁵⁴ A'erehe Jundéi ywy pe Jesu ixo rahā, heta ame'ẽ ta rupi a'e wata ym. Pe, amō kotoy a'e oho. Amō ok ta pe oho. Her Eparī ok ta. Ame'ẽ riki awa nixói te ame'ẽ rake ihī. A'ep jumu'eha ta namō a'e pyta.

⁵⁵ Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. Jumuhury ngā. Pe,

amō amō ok ta ngi Jerusarē ok ta pe heta ngā uhyk oho. A'ep imi'u matyriha uhyk ym rahā we, jahuk ngā. Moise mupinim, aja jahuk. Aja rahā, Tupā ruwa koty ipy'a juhyk, aja saka ixo, aja ngā ukwa.

⁵⁶ Arahā Jesu ke ngā kekar kekar ixo tipe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta jy'ar rahā, pandu pandu ngā jupe:

—Myja ta my? Kome'ẽ ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak ym ta uwyr my? Uwyr ym ta my? — aja ngā jupe.

⁵⁷ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu. Parise ta pandu tī. Kuja:

—Jesu rehe pesak rahā, jande pe pepandu pejur. Aja rahā, a'e ke japyhyk ta jaho — aja ngā pe pandu.

12

Ma'e pihe katu ame'ẽ ke Jesu py rehe Mari jyhē

(Matéu 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Pasuko 'ar rehe uhyk ym we rī. Heta we ta ukwer rī. Kuja, awa po wajar peteī ukwer we ta rī. Pe, Mbeta ok ta pe Jesu oho. A'ep Rasaro ixo. Jesu mukwera ame'ẽ ke a'e.

² A'ep pe har ta imi'u moī ipe. Mar amō moī moī ngā pe. Jesu namō ma'e u'uha renda pe Rasaro wapyk uī.

³ Pe, ita parasuku ra'yr ke Mari pyhyk. Ta'yr riki. Kuja meiju rit ihī. Ma'e jumupiheha ihī ipe. Her na. Hepy te hū ame'ẽ ke. Ame'ẽ ke Jesu py rehe a'e jyhē. Pe, jutuwa pe juhyk. Upa hok wyr rupi piheha uhāi oho.

⁴ Pe, jumu'eha ta ngi har amō pandu. Jun Ikario ke. A'e riki Jesu ruwajan ta ke muhyk ta werur ehe. Ame'ẽ pandu:

⁵ —Mā! Jumupiheha upa mujaxer. Ame'ẽ ke muhepy rahā, tamatarer pyhyk hū ta tipe. Pe, ame'ẽ tamatarer ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ katu. Aja rahā katu ta tipe — aja Jun pandu.

Jumupiheha hepy hū. Kuja, 300 wera rahā, amō paraky. Pe, ame'ẽ tamatarer pe ame'ẽ jumupiheha jo'ok katu. Hepy te hū.

⁶ Aja me'ē Jun pandu rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe a'e me'ē tar katu. Anī. Aja ym. Mukanīha a'e. A'e riki tamatarer ryru rahoha ke. Pe, ame'ē ngi a'e te'e jo'ok jo'ok. Pe, ima'e ke rehe jō ma'e muhepy hepy. (Amō we tamatarer hyru pe matyriha a'e putar, a'erehe kūjā rehe har je'ē je'ē a'e.)

⁷ Pe, Jesu pandu:

—Mā peja Mari rehe har peje'ē je'ē ym. Ihē rete ke amō ta mou ta raho. (Aja riki jundéu awa ta. Amō manō, pe, hete ke mupihe. Pe, mou.) Ihē ke mou ym we rī. Mou ta raho. Mou ym rahā we, ihē ke Mari mupihe. Mou apo, ame'ēja saka.

⁸ Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke peme'ē me'ē tar katu rahā, pete'e ixo. Aja te'eha ixo. Ihē anī. Aja te'eha pehē namō ihē axo ym ta, a'erehe kūjā ma'eha katu — aja ngā pe pandu.

Rasaro ke amō ta jukwa tar katu tī

⁹ Mbeta ok ta pe Jesu ixo, aja heta jundéu awa ta hendu. A'erehe a'eta oho ixoty. Jesu rehe a'eta usak oho. A'e ke rehe jō ym. Rasaro rehe a'eta usak oho tī. Jesu mukwera ame'ē ke a'e.

¹⁰⁻¹¹ A'erehe heta jundéu awa ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe: "Rasaro ke ja-jukwa jaho" aja a'eta jupe. Jesu rehe ngā jurujar katu rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta koty ngi a'eta tyryk oho. (Jesu kotyhar wan ta.) A'erehe Jesu rehe jty'yim, a'erehe Rasaro ke jukwa tar katu tī.

Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho (Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40)

¹² Ame'ē ku'ē rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu uwyr ixo, aja heta te hū ngā hendu. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u matyriha rehe ngā uwyr. Jesu uwyr ta aja ngā hendu.

¹³ A'erehe pindo ro aja me'ē ngā mondok. Ame'ē ke namō Jesu rehe ngā usak oho. (Aja rahā, kapitā keruhū jumai ym ha rupi kotur, aja

mujekwa katu.) Hātā pandu pandu oho:

—Tupā riki katu te me'ē ke. Sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'ē ke nde. Mā peja Tupā usak katu nde rehe. Mā peja jundéu awa tama'e kapitā keruhū rehe a'e usak katu tī — aja heta ngā pandu pandu.

¹⁴ Pe, jumen ke Jesu mahem. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk. Tupā paper rehe ymanihar panduha ihī, aja a'e oho. Kuja:

¹⁵ "Siā ok ta pe har ta! Pekyje ym pehē!

Pehēma'e kapitā keruhū petur ixo apo 'y.

Jumen ra'yr 'ar pe uwyr ixo" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. ("Siā ok ta pe har ta" aja pandu rahā: "Jerusarē ok ta pe har ta" aja mujekwa.)

¹⁶ Arahā ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho rahā, ame'ē panduha ihī ame'ē ke ukwa ukwa ixo. Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja a'eta ma'ema'e ipe. Ame'ē ke ukwa ukwa ixo tī.

¹⁷ Itakwar keruhū ngi Rasaro ke Jesu pukái. Pe, mukwera katu. Arahā Jesu namō heta ngā ixo. Ame'ē ta mukweraha rehe usak. Ame'ē rehe har a'eta pandu pandu ngā pe.

¹⁸ Ame'ē ke rehe ngā hendu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e. Aja riki. A'erehe a'eta usak ehe oho, Jesu rehe.

¹⁹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe:

—Pesarahā! Ixoty upa ngā oho rī. Katu ym jande pe. Marā ka ym ixoty ngā jy'ariha jamukanīha! — aja a'eta jupe. (A'erehe jty'yim ehe, Jesu rehe.)

Amō awa ta Jesu rehe usak tar katu

²⁰ Ngā mi'u matyriha rehe amō awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. Ngere ywy pe har ta ke ame'ē ta. Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī oho. Jerusarē ok ta pe moī moī oho.

²¹ A'ep ame'ē ta Siri rehe usak rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Jesu rehe jasak tar katu — aja ipe.

[Siri riki Mesái ok ta pe har kwe. Ame'ẽ ok ta Ngariréi ywy rehe ihī.]

²² Pe, Siri Andere pe pandu oho. A'engi Jesu pe mokōihar ta pandu oho:

—Nde rehe amō awa ta usak tar katu — aja.

²³ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ihē katu te me'ẽ ke, aja Tupā mu-jekwa ta. (Ame'ẽ ke peme'ẽ amō awa ta ukwa ta tī.) Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk apo. Awa ihē tī. Tupā je'ẽha rupi ajur.

²⁴ Ko ihē apandu pehē pe. Ahúi aja me'ẽ ra'i peteihar jō ixo. Jytyym ym rahā, peteihar jō ixo. Jytyym rahā, hywōi ta. I'a hū ta. Aja ihē tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. Ihē rete mou ta raho. (Ha'i jytyym, ame'ẽja saka.) Pe, ihē akwera katu ta ahem. A'engi ihē rehe jurujar katu ta ngā. Pe, ihē kotyhar ta heta hū ta. (I'a heta hū, ame'ẽja saka.)

²⁵ Amō pandu: “Jesu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe amō ta ihē ke jukwa tar katu. Anī. Amanō tar ym. A'erehe ajurujar katuha ke ahijar ta” aja. Aja rahā, a'e te'e manō ta kȳ. Tupā namō ixo ym ta. Amō pandu: “Kome'ẽ ywy keruhū pe axo. Jesu rehe ajurujar katu, a'erehe ihē ke amō ta jukwa tar katu. Jesu putar rahā, ihē amanō ta. Ihē ajurujar katuha ke ahijar ym ta” aja. Aja rahā, Tupā namō a'e ixo katu ta.

²⁶ Ihēma'e miasu aja amō ixo tar katu rahā, mā peja ihē apandu ame'ẽ ke ema'ema'e katu. Pe, ihē axo ame'ẽ pe ihēma'e miasu ta ixo ta tī. Ihē apandu ame'ẽ ke amō ma'ema'e rahā: “A'e katu te ame'ẽ ke a'e” aja ihē pái keruhū pandu ta — aja Jesu pandu.

Manō ame'ẽ rehe har Jesu pandu

²⁷ A'e pandu tī:

—Apyai te ihē apo. Myja ta ihē apandu my? Kuja my: “Papa! Ihē apyraraha ngi ihē ke ejo'ok” aja my? Anī. Aja me'ẽ ihē apandu ym ta. Ihē apyraraha ihē apyhyk ta. A'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe ihē ajur.

²⁸ “Papa! Ihē apyrara ta axo. Ame'ẽ ke ngā ukwa rahā: ‘Tupā! Ne jō riki katu te me'ẽ ke’ aja emupandu ngā ke” — aja ipái pe Jesu pandu.

Pejot ywa ngi panduha uwyr:

—“Ihē riki katu te me'ẽ ke” aja ngā ke ihē amupandu. (Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja ihē rehe har ngā pandu ta.) Aja amō we ihē amupandu ta tī — aja.

²⁹ A'ep heta ngā ixo. Ame'ẽ je'ẽha rehe ame'ẽ ta hendu rahā, pandu naī:

—Mā! Tupā tyapu hū — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ẽha rahoha pandu ipe — aja naī.

³⁰ Jesu pandu:

—Anī. Ihē pái pandu. Tupā pandu. Ihē ke a'e muhury tar katu, a'erehe aja me'ẽ a'e pandu my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr aja ihē rehe har pejurujar katu te we ta rī. A'erehe aja me'ẽ Tupā pandu.

³¹ Apo Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe Tupā pandu ta: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Katu ym pehē” aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ tama'e kapitā pehī. Satana a'e. (Ājā ramūi a'e tī.) Ame'ẽma'e pyrätāha ke Tupā muputu'u ta kȳ tī.

³² Pe, ihē ke amō ta mujar ta mu'am. Pe, heta kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke ihē koty amuji'ar ta — aja Jesu pandu.

³³ [Aja me'ẽ a'e pandu rahā, myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe a'e manō ta, aja mujekwa ngā pe.]

³⁴ Pe, ngā pandu:

—Tupā je'ẽha rupi uwyr ame'ẽ ke uhā te hū, aja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī. Aja jande jakwa. Tupā je'ẽha rupi uwyr ame'ẽ ke myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe manō ta kȳ, aja nde erepandu tī. Kirisutu ke a'e. (Manō ta ame'ẽ ke uhā te hū aja saka.) Mā! Aja rahā, awa riki Tupā je'ẽha rupi uwyr ame'ẽ ke my? Jakwa ym — aja Jesu pe ngā pandu.

³⁵ A'e pandu:

—Weraha aja pehē namō axo ta. Weraha aja ihē. (Aja rahā, amō we mi

Tupā rehe har ihē amu'e katu te we ta rī.) A'erehe ihē axo rahā, ehe har pejumu'e katu te we rī. Pe, pytuniha aja uwyr ta. (Aja rahā, ihē nixói ta. Aja rahā, amu'e ym ta tī.) Tupā rehe har ukwa ym rahā, myja katu ame'ẽ ke amō ma'ema'e my? Ame'ẽ ke ukwa ym. Ixoha katu ym riki.

³⁶ Weraha aja ihē. Ihē axo rahā, Tupā rehe har ihē amu'e rī. Ame'ẽ rehe pejurujar katu. (Aja rahā, ihē kotoyhar ta aja pexo ta.) Weraha aja pexo. (Aja rahā, Tupā rehe har pejumu'e ta rī) – aja Jesu pandu ngā pe.

Aja me'ẽ upa pandu rahā, a'e jumukanim oho ngā ngi. (Jundéu awa tamūi ta jukwa tar katu. Manōha angaha rehe uhyk ym we rī, a'erehe jumukanim oho.)

Jundéu awa ta jurujar tar ym ehe

³⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa kotoy marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke Jesu ma'ema'e hū tipe. A'eta jurujar ym ehe.

³⁸ Pe, yman Isai mupinim, aja me'ẽ uhyk. Isai riki ymanihar Tupā je'ěha pandu ame'ẽ ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Tupā! Myrandu japandu, ame'ẽ ke rehe jurujar ym awa. Ngā pe nema'e pyrātāha nde eremuje-sak. Nde rehe jurujar ym awa tī” aja Isai mupinim.

³⁹⁻⁴⁰ Pe, jundéu awa ta jurujar ym ehe. Jesu rehe har amō we Isai mupinim. Ame'ẽ pandu ame'ẽ ke rehe uhyk apo tī.

“Ngā ke Tupā muma'ā ym. Aja rahā, usak ym ma'e ke ngā.

Ngā ukwaha ke a'e mukanim tī. Aja rahā, ma'e ke ukwa ym ngā tī.

Ixoty ipy'a ke ngā muruwak ym mondo. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupā muhā ym” aja Isai mupinim.

Ame'ẽ ke rehe uhyk apo tī. A'erehe jundéu awa ta jurujar ym ehe, Jesu rehe.

⁴¹ Yman Jesu nixói rahā, Jesuma'e pyrātāha rehe Isai usak, ame'ěja saka. A'erehe aja me'ẽ a'e mupinim.

Yman Tupā'ā mujekwa ame'ẽ ke Isai mupinim.

⁴² Amō ta anī. Heta jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. Anī. Parise ta ngi ame'ẽ ta kyje. A'erehe ngā hetaha ta pe ame'ẽ ta pandu ym. Parise ta ukwa rahā, pandu ta: “Jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y" aja. Ame'ẽ ke kapitā ta putar ym. Jy'ar katu te we ta rī, a'erehe: “Jesu rehe jajurujar katu” aja ngā hetaha ta pe ame'ẽ ta pandu ym.

⁴³ Ame'ẽ ta ma'e putar katu tī. “Mā! Pehē katu” aja sawa'e ta pandu. Ame'ẽ ke i'ar kotoy te we putar katuha. “Pehē katu” aja Tupā pandu, ame'ẽ ke putar we.

Jesu je'ěha rupi Tupā pandu pandu ta ngā rehe har

⁴⁴ Ngā pe hātā Jesu pandu:

—Ihē rehe amō jurujar katu rahā, ihē rehe jō jurujar katu. Anī. Ihē ke muwyr, ame'ẽ ke rehe a'e jurujar katu tī.

⁴⁵ Ihē rehe amō usak rahā, ihē ke muwyr ame'ẽ ke rehe usak tī, ame'ěja saka tī.

⁴⁶ Weraha aja ihē ajur. Kome'ẽ ywy keruhū pe ihē ajur. (Aja rahā, Tupā rehe har ihē amujekwa ajur.) Pe, ihē rehe jurujar katu ame'ẽ ta pytuniha aja ixo ym. (“Tupā rehe har akwa ym” aja ixo ym ta.)

⁴⁷ Ihē apandu ame'ẽ ke rehe amō hendl ym rahā, ehe har ihē apandu ym ta. “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e” aja apandu ym ta. Ehe har aja me'ẽ ihē apandu ym ajur. Anī. Kuja riki. Ame'ẽ ta ke ihē amuhā katu ajur.

⁴⁸ Ihē ke amō putar ym. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe hendl ym tī. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk rahā, Tupā pandu ta. “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Katu ym nde” aja ta.

⁴⁹ Jete. Ihēma'e akwa katuha jō ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. “Ma'e ihē apandu ta my” ame'ẽ ke a'e riki mujekwa ihē pe. Ihē pe je'ěha muwyr tī.

50 A'e pandu ame'ẽ ke rehe amō hendu katu rahā, ame'ẽ ke a'e muhā katu ta. Aja ihē akwa katu. A'erehe ihē pái keruhū pandu ame'ẽ ke ihē apandu katu ngā pe tī — aja Jesu pandu.

13

Ype jumu'eha ta py ke Jesu kutuk

1 Peteī ukwer rahā, Pasuko 'ar rahā, imi'u matyriha rehe uhyk ta. Kome'ẽ ywy keruhū Jesu hijar ta oho. Ipái kotoy oho ta. Ame'ẽ angaha rehe uhyk oho 'y. Aja a'e ukwa katu. Kome'ẽ ywy keruhū pe ima'e jumu'eha ta ixo. Ame'ẽ ta rehe aja te'eha a'e ipy'a katu. Upa ym ame'ẽ.

2 Pytun ramō rahā, ma'e ke Jesu u'u uñ, jumu'eha ta namō. Huwajan ta ke Jesu rehe Jun muhyk ta werur. Ame'ẽ ke Jun py'a rehe Satana upa moñ. (Ājā ramūi a'e.) Jun riki Simā Īkario ra'y.

3 Upa pyrātāha ke ipái keruhū muwyr ipe, Jesu pe. Ame'ẽ ke a'e ukwa katu. Tupā ngi a'e uwyr. Ixoty a'e jywyr ta oho, aja a'e ukwa katu tī.

4 Pe, Jesu pu'am. Kamixa i'ar rupi har jo'ok. Iwyr rupi har pete'e ihī. Pe, y juhykiha ke ixu'a rupi a'e pukwar. (Aja rahā te'e paraky ame'ẽ ma'eha aja a'e ma'e.)

5 Pe, mbasi pe y ke a'e moñ. Pe, jumu'eha ta py ke a'e kutuk, y pe. Upa kutuk rahā, y juhykiha pe muxikā.

6 Pe, Simā Petu rehe uhyk rahā, Petu pandu:

—Sawa'e! Ihē py nde erekutuk ta my tī? — aja ipe.

7 —A'e tī. Ma'erehe nde py ihē akutuk ta my? Ame'ẽ ke nde erekwa ym we rī. A'engi nde erekwa ta — aja ipe.

8 —Mā! Ihē py nde erekutuk ym te ta! (Mā! Te'e paraky ame'ẽ ma'eha aja nde erema'e ym ta ihē pe. Ame'ẽ ke aputar ym) — aja Jesu pe.

—Nde py ihē akutuk ym rahā, ihēma'e jumu'eha aja ym ta nde — aja Petu pe.

9 —Sawa'e! Aja rahā, ihē py jō ekutuk ym. Anī. Upa ekutuk. Ihē po

ekutuk tī. Ihē ruwa aja tī. Ihē py tī. Upa ekutuk — aja Simā Petu pandu.

10 —Y pe amō upa jahuk rahā, xi'a ym awa. Amō we jahuk ym ta awa. Ipy jō a'e kutuk katu. Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har peteīhar jō ipy'a juhyk ym, aja me'ẽ ixo — aja Jesu ipe.

11 [Huwajan ta ke amō muhyk ta werur ehe, ame'ẽ rehe har Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu: "Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har peteīhar jō ipy'a juhyk ym, aja me'ẽ ixo" aja pandu. (Ame'ẽ riki Jun.)]

12 Jumu'eha ta py upa kutuk rahā, kamixa i'ar rupi har ke Jesu munde tī. Pe, henda pe a'e wapyk oho tī. A'e pandu a'eta pe:

—Ma'erehe pehē py ihē akutuk my? Ame'ẽ ke pekwa my? Pehē pe amujekwa ta.

13 "Ngā mu'eha nde" aja ihē pe pepandu. "Ihēma'e sawa'e te" aja ihē pe pepandu tī. Aja me'ẽ ko ihē tī. A'erehe aja me'ẽ pepandu rahā, katu tiki.

14 Pehēma'e sawa'e te ihē. Pehēma'e mu'eha ihē tī. Pehē py ke ihē akutuk ramō.

15 Te'e paraky ame'ẽ ke aja pehē pe ihē ama'e tī. Aja rahā, aja pema'ema'e pehē jupe tī. Te'e paraky ame'ẽ ta aja pema'ema'e pehē jupe tī.

16 Pesarahā! Ijar 'ar kotoy te we miasu katuha my? Anī. Aja ym. Myrandu mondo ame'ẽ 'ar kotoy te we myrandu rahoha katuha my? Anī. Aja ym tī. (A'erehe ihē 'ar kotoy te we pehēma'e katuha my? Anī. Aja ym tī. Aja rahā ihē aja pehē tī. Te'e paraky ame'ẽ ta aja pema'ema'e ta me'ẽ te'e tī.)

17 Apo ihē apandu ramō, ame'ẽ rehe har pekwa katu. Aja me'ẽ te'e paraky ame'ẽ ta aja pema'ema'e rahā, pehē rury katu ta pexo.

18 —Pehē py'a juhyk, aja apandu ramō. Upa katu te pehē rehe har apandu ym. Ihē katu asak ame'ẽ rehe har ihē akwa katu. Pe, Tupā je'eha

rehe panduha ihī. Aja uhyk ta me'ē te'e. Kuja:

"Ihē namō ma'e ke u'u. A'e riki ihē ruwajan wan uwak oho" aja panduha ihī.

19 —Aja uhyk ym rahā we, ame'ē ke ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ame'ē rehe uhyk rahā, ihē rehe pejurujar katu ta. Ihē ke Tupā muwyr. Aja me'ē ke ihē. Upa akwa katu. Ame'ē ke rehe pehē pejurujar katu ta tī.

20 Ko jetehar te ke ihē apandu pehē pe. Ihē amondo ame'ē ke rehe amō ipy'a katu rahā, ihē rehe a'e ipy'a katu tī. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē ke muwyr, ame'ē ke rehe a'e ipy'a katu tī. (Tupā rehe tī) — aja Jesu pandu.

Huwajan ta ke Jesu rehe Jun riki muhyk ta werur

(Matéu 26.20-25; Mak 14.17-21; Ruk 22.21-23)

21 Jesu upa pandu rahā, pyai te hū. Kuja a'e mujekwa:

—Ko jetehar te ke ihē apandu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur — aja Jesu.

22 Pe, jumu'eha ta ma'ā ma'ā a'eta juehe. Awa rehe har a'e pandu my, ame'ē ke a'eta ukwa ym te.

23 Jumu'eha ta ngi har amō wapyk uī. Jesu rake wapyk uī. Jesu ipy'a katu ehe ame'ē ke a'e.

24 Ame'ē pe ipo te'e Simā Petu pandu:

—Awa rehe har Jesu pandu my? Ame'ē ke eme'u ipe — aja Simā ipo te'e.

25 Pe, ame'ē jumu'eha oho we ixoty, Jesu koty. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Awa rehe har nde erepandu my? — aja Jesu pe.

26 Jesu pandu:

—Ma'e rykwer pe mbeju ke ihē amururu ta. Ame'ē ke amō pe ihē ame'ē ta. Ehe har ihē apandu — aja ipe.

Pe, mbeju ke a'e pyhyk. Ma'e rykwer pe mururu. Pe, Jun pe a'e me'ē. A'e riki Simā Ikario ra'yur. (Aja ihē pe Jesu mujekwa. A'erehe Jesu rehe

huwajan ta ke Jun riki muhyk ta werur, aja akwa. Ihē Juā.)

27 Pe, mbeju ke Jun pyhyk rahā, pahar ipy'a rehe Satana ihī. (Ājā ramūi ke a'e.) Pe, Jesu pandu ipe, Jun pe:

—Ma'e ke nde erema'e ta, ame'ē ke pahar ema'e echo — aja ipe.

28 A'ep wapyk uī ame'ē ta ukwa ym. Ma'erehe aja Jesu pandu my, ame'ē ke ukwa ym.

29 Tamatarer usakiha ke Jun. A'erehe ngā mi'u matyriha rehe amō we ma'e ke jo'ok ta me'ē te'e, aja Jesu pandu ipe, aja amō amō jumu'eha ta ukwaha a'eta jupe naī. Amō ta kuja ukwaha a'eta jupe naī tī. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke Jun me'ē me'ē, aja Jesu pandu ipe, aja ukwaha a'eta jupe naī tī.

30 Mbeju ke Jun upa pyhyk rahā, a'e uehem oho. Pytun riki.

"Pepy'a katu pehē juehe pexo."
Ame'ē panduha pyahu ame'ē ke.

31 Jun uehem oho rahā, amō jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo ihē katuha ke Tupā mujekwa ta pehē pe. Tupā katuha ke ihē riki amujekwa ta tī. Ihē ma'eha namō amujekwa ta pehē pe.

32 Pe, Tupāma'e pyrātāha ke ihē amujekwa rahā, apo a'e atu ihēma'e pyrātāha ke mujekwa ta tī.

33 Ihē ra'yur ta aja pehē. Pehendu katurahā! Pehē namō yman ym ta ihē axo apo 'y. Ihē ke pekekar ta pexo kȳ. Amukwehe jundēu awa ta pe kuja ihē apandu: "Ihē aho ame'ē pe peho ym ta" aja. Apo aja me'ē pehē pe ihē apandu ta tī.

34 —Panduha pyahu ame'ē ke ihē apandu pehē pe apo. Kuja: "Pepy'a katu pehē juehe pexo." Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja pepy'a katu ta me'ē te'e pehē juehe pexo tī.

35 Pepy'a katu pehē juehe pexo rahā, pehē riki ihēma'e jumu'eha ta ke, aja amō ta ukwa katu ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Petu te'e pandu ta, ame'ē ke Jesu mujekwa
(Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31;
Ruk 22.31-34)

³⁶ Simā Petu pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? — aja Jesu pe.

—Ihē aho ame'ē pe marā ka ym ihē raikwer rupi nde erehoha. Yman te rahā, ihē raikwer rupi nde ereho ta kÿ tī — aja Petu pe.

³⁷ Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ma'erehe nde raikwer rupi ihē aho ym ta my? Ihē amanō ta, aja rahā, nde ke amō ta jukwa ym ta — aja Jesu pe.

³⁸ —Nde eremanō ta my? Anī. Ko jetehar apandu nde pe. Sapukái je'ē ym rahā we: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja ihē rehe har te'e nde erepandu ta. Mahapyr aja me'ē te'e nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

14

Ipái koty ohohā Jesu mujekwa

¹ Jesu pandu tī:

—Mā peja pepyai ym. Pejumupyai ym tī. Tupā rehe pejurujar katu. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katu tī.

² Ihē pái renda pe māte hū ok ta ke ihī. Aja ym rahā, ihē apandu ym ta tipe. Māte hū ihī. A'ep upa katu te ihē amoī ta. Upa katu te ihī ta.

³ Pe, upa rahā, ihē ajywyr ta. Pe, ihē namō pehē ke ihē araho ta kÿ. Ihē axo ame'ē pe pexo katu ta kÿ tī.

⁴ Ihē aho ta, ame'ē pe pehoha pekwa katu pexo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁵ Tome pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? Jande jakwa ym. A'erehe jahoha jakwa ym tī — aja ipe.

⁶ Jesu pandu:

—Ihē rehe amō jurujar katu rahā jō, a'ep oho ta. Ihē riki jetehar te ke Tupā rehe har ihē amujekwa. Ihē riki awa ta ke ihē amuhā katu ta. Ihē rehe amō jurujar ym rahā, ihē pái renda pe oho ym te ta awa.

⁷ Apo ihē rehe har pekwa katu. A'erehe ihē pái rehe har pekwa katu ta tī. Apo har kupe koty ehe har pekwa. Pesak ehe tī — aja jumu'eha ta pe.

⁸ Siri pandu ipe:

—Sawa'e! Nde pái keruhū jande pe emujesak! Aja rahā, a'ewan apo — aja ipe.

⁹ Jesu pandu:

—Siri! Yman riki pehē namō ihē axo. Ihē rehe har nde erekwa ym my rī? Ihē rehe amō usak rahā, ihē pái rehe usak tī, ame'ēja saka tī. A'erehe: “Nde pái keruhū jande pe emujesak” aja ym epandu.

¹⁰ Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo. Aja nde erejurujar katu my — aja Siri pe pandu.

Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu tī:

—Pehē pe ihē apandu ame'ē ke ihē jeje apandu. Anī. Aja ym. Ihē namō ihē pái ixo. A'e riki ihē ama'ema'eha ke mujekwa.

¹¹ Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo. Ame'ē ke rehe mā peja pejurujar katu. Ame'ē ke rehe pejurujar ym rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'eha katu. (Ame'ē ke rehe pesak.) A'erehe mā peja ihē rehe pejurujar katu.

¹² Ko ihē apandu pehē pe. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, ihē aja marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'eha katu ta tī. Jete. Ihē pái koty ihē aho ta, a'erehe ihē 'ar koty te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'eha katu ta tī. Ihē aho rahā, pyrātāha ke a'e muwyr ta, a'erehe ihē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke amō ma'ema'eha katu ta tī.

¹³ —Ihē aputar aja pepandu ame'ē ke ihē amuwyr ta pehē pe. Aja rahā, ihē páima'e pyrātāha ke ihē amujesak ta pehē pe. Ta'yr ke ihē.

¹⁴ Ihē aputar aja upa ihē pe pepandu rahā, ihē amuwyr ta pehē pe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupā'ā ke ipái muwyr ta

¹⁵ A'e pandu tī:

—Ihē rehe pepy'a katu rahā, ihē je'ēha rehe pehendu katu ta.

¹⁶ Ihē pái pe ihē apandu ta. Pe, amō pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ẽ ke a'e muwyr ta pehē pe.

¹⁷ I'ã ke ame'ẽ. Jetehar te ke Tupā rehe har a'e mujekwa ta. Pehē namō aja te'ha a'e ixo ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe a'e muwyr ym te ta. I'ã ke muwyr ym te ta. Tupā rehe har a'eta ukwa ym. A'erehe ame'ẽ ta pe muwyr ym te ta. Pehē anī. Tupā rehe har pekwa katu. Pehē namō a'e ixo. Pehē py'a rehe a'e ihī katu tī. A'erehe ehe har pekwa katu pexo.

¹⁸ —Pehē jeje pexo aja ihē amupyta ym ta pehē ke. Pehē koty ihē ajywyr ta.

¹⁹ Heta ym ukwer rahā, ihē rehe amō ta usak ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta usak ym te ta ihē rehe. Pehē anī. Ihē rehe pesak katu ta kȳ tī. Ihē ruhā te hū aja ihē axo, a'erehe pehē ruhā te hū aja pexo ta tī.

²⁰ Ihē akwera katu ahem rahā, ihē rehe pesak ta kȳ tī. Arahā ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo, ame'ẽ ke pekwa katu ta. Ihē namō pehē juehe katu pehē pexo, ame'ẽ ke pekwa katu ta tī.

²¹ —Ihē je'eha ke amō ukwa, pe, hendu katu ehe rahā, ame'ẽ riki ihē rehe ipy'a katu ame'ẽ ke. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ame'ẽ rehe ihē pái ipy'a katu ta tī. Ihē aja tī. Apy'a katu ehe tī. Pe, ihē juehe har ihē amujekwa katu te we ta ipe rī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

²² Pe, amō Jun pandu. [Jun Ikario ame'ẽ anī. Amō Jun.] Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pe nde rehe har nde eremupekwa ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe nde rehe har nde eremupekwa ym ta. Myja ame'ẽ my? — aja Jesu pe.

²³ A'e pandu:

—Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē je'eha rehe hendu katu ta tī. Ihē pái ipy'a katu ta ehe tī. Ame'ẽ namō ihē pái pyta ta ixo tī. Ihē aja tī. Ipy'a rehe apyta ta tī.

²⁴ Ihē rehe amō ipy'a ym rahā, ihē je'eha rehe hendu ym ta tī. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwa ym

ihē rehe har. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe jō pehendu. Anī. Ihē pái pandu ame'ẽ ke rehe pehendu tī. Ihē ke a'e muwyr.

²⁵ —Pehē namō ihē axo rahā, upa Tupā'ã rehe har ihē apandu pehē pe.

²⁶ A'e riki pehē namō ma'ema'e ame'ẽ ke a'e. Upa ma'e ke a'e mu'e ta pehē pe. Upa ihē apandu ame'ẽ ke a'e mujekwa ta pehē pe tī. Ma'e ke peharái rahā, ame'ẽ ke a'e mujekwa ta pehē pe. Ihē je'eha rupi I'ã ke Tupā muwyr ta kȳ. A'e riki mu'e katu ta pehē ke.

²⁷ —Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. Pekyje ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta hury. Aja ym ihē amuhuryha. (I'ar koty te we ihē amuhury katuha.) Pejumupyai ym. (Pehē namō aja te'ha ihē axo ta.) A'erehe pekyje ym tī.

²⁸ “Ihē aho ta. Pe, pehē koty ihē ajywyr ta” aja ihē apandu ame'ẽ ke rehe rehe pehendu. Ihē 'ar koty te we ihē pái katuha. A'erehe ixoty ihē aho ta. A'erehe mā peja pehē rury katu pexo. Ihē rehe pepy'a katu rahā, pehē rury katu ta.

²⁹ Ame'ẽ rehe uhyk ym rahā we, ame'ẽ rehe har upa ihē apandu pehē pe. Pe, ame'ẽ rehe uhyk rahā, pejuruar katu ta ehe.

³⁰ Amō uwyr ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ tama'e kapitā ke a'e. A'e uwyr ixo, a'erehe i'i atu we pehē namō ihē apandu ym ta apo rī. Ihēma'e pyrātāha ke a'e muputu'u ym te ta.

³¹ Ihē pái rehe ihē apy'a katu, aja kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ukwa ta me'ẽ te'e. A'erehe upa a'e pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu. Jaho. Sengi jahorahā — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

15

Juehe har Jesu pandu

¹ Jesu pandu:

—Ma'eywa'y aja ihē. Ame'ẽ ma'eywa'y usakiha aja ihē pái.

² Amō amō hymbo rehe i'a ym. Amō amō hymbo rehe i'a katu. Pe, i'a

ym ame'ẽ ke usakiha mondok. Pe, i'a katu, ame'ẽ ngi hākājuk aja upa ma'e jaxer ame'ẽ ke mondok. Upa mukatu. Aja rahā, i'a katu te ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Amō amō tama'e ixoha katu ym. Ame'ẽ ta ke ihē pái mupyrara ta. (Mondok ame'ẽja saka ta.) Amō amō tama'e ixoha katu riki. Ame'ẽ ta ixoha ke ihē pái mukatu ta tī. Aja rahā, i'ar koty te we ixo katuha. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'ẽ ke ma'ema'e ta.)

³ Ihē apandu ame'ẽ ke rehe pejurujar katu. A'erehe pehē py'a ihē pái juhyk.

⁴ Ma'eywa'y rehe hymbo pyta katu rahā, i'a katu ta. Aja ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu ta. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e ta.) A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo.

⁵ —Ihē riki ma'eywa'y aja saka. Pehē riki ma'eywa rymbo aja saka. Ma'eywa rymbo i'y rehe pyta rahā, i'a katu ta. Aja ym rahā, marā ka ym i'aha. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu aja pexo. (Aja rahā, i'ar koty te we ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta.) Aja ym rahā, marā ka ym pexo katuha.

⁶ Ma'eywa'y rehe hymbo katu ym rahā, usakiha ombor ta. Pe, ame'ẽ ke xirik ta oho. Ame'ẽ ke usakiha matyr ta. Pe, hapy ta. Upa ukwái ta. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu aja ym pexo rahā, ihē pái mupyrara ta.

⁷ Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, peputar ame'ẽ ke pepandu katu ihē pái pe. Aja rahā, ame'ẽ ke pehē pe a'e muwyr ta. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu rahā, aja ta tī. Muwyr ta pehē pe tī.

⁸ Kuja ihē pái katuha ke pemujesak ta. Pexoha katu rahā, ame'ẽ ke pemujesak ta. Aja rahā, ihēma'e jumu'eha ta ke pehē, aja pemujekwa katu ta tī.

⁹ Ihē rehe ihē pái ipy'a katu. Aja pehē rehe ihē apy'a katu tī. A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu.

¹⁰ Ihē pái pandu ame'ẽ ke rehe ihē

ahendu katu. A'erehe tapijar te'e we ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē apandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu rahā, tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu ta tī.

¹¹ —Upa aja me'ẽ pehē pe ihē apandu. Aja rahā, ihē rury katuha aja pehē tī. Pehē rury katu te ta tī.

¹² Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja mā peja pepy'a katu pehē juehe tī.

¹³ Ehe katu ame'ẽ ta rehe amō ipy'a katu te rahā, a'e manō ta my. Aja rahā, ehe katu ame'ẽ ta manō ym ta my. Amō rahā, i'ar koty te we ipy'a katuha mujesak. Aja ipy'a katuha rehe amōma'e uhyk ym.

¹⁴ Pehē riki ihē rehe katu ame'ẽ ta ke. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu rahā, ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē. A'erehe ihē amanō ta. Aja rahā, mupyraraha renda pe peho ym te ta. Aja pehē rehe ihē apy'a katu te, aja amujekwa ta.

¹⁵ —Ijar ma'eha ke te'e paraky ame'ẽ ukwa ym. Pehē anī. Pekwa katu ihē ama'ema'eha. Ihē pái pandu ame'ẽ ke rehe ihē ahendu. Ame'ẽ ke upa katu te pehē pe ihē apandu. A'erehe upa pekwa katu. A'erehe: "Ihēma'e parakyha ta" aja ym pehē pe ihē apandu apo 'y. Anī. Upa pekwa katu, a'erehe: "Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē" aja pehē pe ihē apandu ta apo 'y.

¹⁶ Ihē ke pehē pejo'ok. Anī. Aja ym. Pehē ke ihē riki ajo'ok. Pe, ihē apandu: "Mā peja katu pexo. Ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e. Ame'ẽ ke ngā haráí ym ta" aja.

—Pe, ihē je'eha rupi ihē pái pe ma'e ke pepandu rahā, ame'ẽ ke a'e muwyr katu ta pehē pe.

¹⁷ Pe, kuja pehē pe ihē apandu: "Mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo" — aja Jesu pandu.

Jesu koty har ta rehe amō ta ahy te'e usak

¹⁸ Jesu pandu tī:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ixo. Pehē rehe ame'ẽ ta ahy te'e usak rahā,

kuja pekwa pekwa pexo. Ihē rehe ame'ē ta ahy te'e usak py.

¹⁹ Pehē riki ame'ē ta kotyhar ta rahā, pehē rehe ame'ē ta ipy'a katu ta tipe tī. Ame'ē ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. A'erehe ame'ē ta kotyhar ta aja ym pehē apo 'y. A'erehe pehē rehe ame'ē ta ahy te'e usak.

²⁰ Amukwehe ihē apandu ame'ē ke pekwa pekwa pexo. Kuja: "Miasu riki ijar 'ar koty te we katuha aja ym" aja ihē apandu. Ihē riki pehē jar ke. A'erehe ihē ke amō ta mupyrara rahā, miasu ta ke mupyrara ta tī. Aja rahā, pehē ke ame'ē ta mupyrara ta tī. Ihē apandu ame'ē ke rehe ame'ē ta hēndu katu rahā, pepandu ame'ē ke rehe ame'ē ta hēndu katu ta tipe tī.

²¹ Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē rehe hēndu ym ta tī. Ihē ke muwyr ame'ē rehe har ame'ē ta ukwa ym, a'erehe pehē ke mupyrara ta.

²² Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Pe, ihē ajur ym rahā, ihē amu'e ym rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ym ta tipe. Anī. Ihē ajur riki. Amu'e tī. A'erehe: "Jande jakwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e" aja marā ka ym ame'ē ta panduha apo 'y.

²³ Ihē rehe amō ahy te'e usak rahā, ihē pái rehe aja tī. Ahy te'e usak ta tī.

²⁴ Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe ame'ē ta pe Tupā pandu: "A'e tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e" aja. Ame'ē ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e tipe. Ame'ē ke rehe usak tipe. Anī. Ihē rehe ahy te'e usak. Aja ihē ama'ema'e ym rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ym ta tipe. Anī. Usak riki. Pe, ihē rehe ame'ē ta ahy te'e usak. Ihē pái rehe aja tī. Ahy te'e usak tī. A'erehe ihē pái mupyrara ta.

²⁵ Aja Tupā je'ēha ke amō mupinim. Aja me'ē uhyk. Kuja:

"Ihē rehe amō ta ahy te'e usak."

²⁶ —Pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ē uwyr ta. Tupā'ā ke a'e. Ihē pái ngi uwyr ta. Jetehar te ke a'e mu'e

ta pehē ke. Ihē pái ngi a'e ke ihē amuwyr ta. Ihē rehe har a'e mujekwa ta.

²⁷ Pehē aja tī. Ngā ke amu'e py rahā har ihē namō pexo. A'erehe ihē rehe har pepandu pandu ta ngā pe tī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

16

¹ A'e pandu tī:

—Upa aja me'ē ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta.

² Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ta: "Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y" aja. Aja pehē ke a'eta muhem ta ingi. Pe, pehē ke amō ta jukwa ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk ta tī. Pehē ke amō ta jukwa rahā, Tupā putar ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e, aja ame'ē ta ukwa a'eta jupe naī.

³ Aja me'ē pehē pe a'eta ma'ema'e ta tī. Ihē rehe har a'eta ukwa ym. Ihē pái rehe har aja tī. Ukwa ym tī. A'erehe aja me'ē pehē pe a'eta ma'ema'e ta tī.

⁴ Pepyraraha rehe har ihē apandu. Aja rahā, ame'ē angaha ke rehe uhyk rahā, ihē apandu ame'ē ke pekwa pekwa ta pexo. Peta kī. Aja rahā tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu rī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupā'ā rehe har Jesu pandu we rī

A'e pandu tī:

—Pehē ke ihē amu'e py rahā, pehē pepyraraha rehe har ihē apandu ym. Pehē namō ihē axo, a'erehe ame'ē rehe har ihē apandu ym.

⁵ Apo anī. Apo ihē aho ta. Ihē ke muwyr. Ixoty ihē aho ta kī. "My nde ereho ta my?" aja ihē pe pehē ngi har pandu ym ta awa. Pekwa katu, a'erehe pandu ym ta awa.

⁶ Ihē aho ta, ame'ē rehe har apandu. A'erehe pepyai te hū.

⁷ Pesarahā! Ihē aho rahā, pehē pe katu tiki. Ihē aho ym rahā, pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ē uwyr ym ta pehē rehe. Tupā'ā ke a'e. Pe, ihē aho rahā, pehē pe a'e ke ihē amondo ta.

⁸ Pe, a'e uwyr rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe ma'e ke a'e mujekwa ta. Kuja mujekwa ta. "Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ẽ ke jande jakwa katu" aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pandu. Anī. Ukwaha jupe naī, aja Tupā'ã mujekwa ta. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe, aja mujekwa ta tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'ema'e. Ame'ẽ ta pe Tupā pandu ta: "Mupyraraha renda pe peho ta kȳ" aja. Ame'ẽ ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe Tupā'ã mujekwa ta tī.

⁹ Ihē rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta jurujar tar ym. Pandu tī: "Japutar ym a'e ke" aja. A'erehe kuja Tupā'ã mujekwa ta. "Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ẽ ke jakwa katu" aja ame'ẽ ta pandu. Anī. Ukwaha jupe naī, aja Tupā'ã mujekwa ta.

¹⁰ Ihē pái koty ihē aho ta. A'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe, aja a'e mujekwa ta tī. Ihē pái koty ihē aho ta. Pe, ihē rehe pesak ym ta tī.

¹¹ Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ tama'e kapitā ixo. Tupā upa pandu: "Nde katu ym. Nde ke amupyrara hū ta kȳ" aja. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara hū ta tī. Aja ame'ẽ Tupā'ã mujekwa ta tī.

¹²—Amō we pehē pe ihē apandu tar katu tipe. Pekwa ym we ta rī.

¹³ Pe, Tupā'ã uwyr rahā, upa jete-har te ke pehē pe a'e mu'e ta. Jete-har te mu'eha ke a'e. A'e je'eha ke a'e pandu ta my? Anī. Aja ym. A'e hendu ame'ẽ ke pehē pe a'e mu'e ta. Tupā ngi hendu ame'ẽ ke mu'e ta. Pe, ma'e ke uhyk ym we rī. (Yman rahā, ma'e ke uhyk ta.) Ame'ẽ ke a'e mujekwa ta pehē pe tī.

¹⁴ Katu ihē rehe har a'e pandu ta. Ihē apandu tar katu ma'e ke, ame'ẽ ke a'e riki mujekwa ta pehē pe.

¹⁵ Upa ihē pái pandu ame'ẽ ke ihē apandu tī. A'erehe aja ihē apandu pehē pe. Ihē apandu ame'ẽ ke I'ã mujekwa ta pehē pe tī, aja ihē apandu — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Pyaiha ke huryha wan ta uwak

¹⁶ A'e pandu tī:

—I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā, ihē rehe pesak ta kȳ tī — aja jumu'eha ta pe.

¹⁷ Pe, amō ta jupandu pandu a'eta jupe:

—Mā! A'e pandu: "I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā, ihē rehe pesak ta kȳ tī" aja jande pe. Myja me'ẽ ame'ẽ my? A'e pandu tī: "Ihē pái koty ihē aho ta, a'erehe ihē rehe pesak ym ta" aja. Myja me'ẽ ame'ẽ my tī? (Mā! Jakwa ym.)

¹⁸ "Amō we mi" aja a'e pandu. Myja me'ẽ ame'ẽ my? A'e panduha jakwa ym — aja jumu'eha ta pandu a'eta jupe.

¹⁹ Ame'ẽ rehe har jumu'eha ta pandu tar katu ipe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihē apandu pehē pe. "I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā ihē rehe pesak ta kȳ tī" aja pehē pe. Ame'ẽ rehe har pepandu pandu pehē jupe my?

²⁰ Ko ihē apandu pehē pe. Ihē ke amō ta jukwa rahā, pejixi'u hū ta. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta hury katu ta. Pehē anī. Pehē pepyai tipe. A'engi pehē rury katu ta tī. Ihē rehe pesak rahā, pehē rury katu ta tī.

²¹ —Kūjā imembyr u'ar tate rahā, ahy ta. U'ar rahā, a'e hury katu. Imembyr ra'yr u'ar, a'erehe hury katu. A'erehe ahyha upa harái.

²² Aja ta pehē tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. A'erehe pepyai hū apo. A'engi pehē rehe ihē asak ta tī. Ihē akwera katu ahem rahā, asak ta pehē rehe tī. (Ihē rehe pesak katu ta tī.) Aja rahā, pehē rury katu te ta tī. Ame'ẽ ke pehē ngi mukanim ym te ta awa.

²³ —Ihē pái koty ihē ajywyr rahā, ma'e ke ihē pe pepandu ym ta. Anī. Ihē pái pe pepandu ta. Ko ihē apandu pehē pe. Ihē je'eha rupi ma'e ke ihē pái pe pepandu rahā, upa pehē pe a'e muwyr ta kȳ.

²⁴ Ihē je'eha rupi ma'e ke pepandu ym we rī. Apo mā peja pepandu

katu inamō 'y. Aja rahā, pehē pe a'e muwyr katu ta kÿ. Aja rahā, pehē rury katu te ta – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Kome'ẽ ywy keruhū pe har tama'e kapitāma'e pyrātāha ke

Jesu muputu'u

²⁵ A'e pandu tī:

—Ma'e ke pehē pe ihē apandu. Ihē aho, myja me'ẽ ame'ẽ my, ame'ẽ ke ihē apandu. Pekwa katu we. Amō we mi rahā, aja me'ẽ ihē apandu ym ta. Ame'ẽ angaha rehe uhyk ta. Arahā, ihē pái rehe har ihē amujekwa katu te ta. Pekwa katu te ta.

²⁶⁻²⁸ Ihē pái ngi ihē ajur. Kome'ẽ ywy keruhū pe ihē ajur. Apo kome'ẽ ywy keruhū ke ihē ahijar ta aho. Ihē pái koty ihē aho ta. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk rahā, ihē je'eha rupi ma'e ke pepandu ta ipe, ihē pái pe. Arahā pehē rehe har ihē apandu ym ta ipe. Pehē atu pepandu ta ipe. A'e atu pehē rehe ipy'a katu. Ihē rehe pehē pepy'a katu, a'erehe pehē rehe a'e ipy'a katu tī. Tupā ngi ihē ajur, ame'ẽ ke pekwa katu, a'erehe pehē rehe a'e ipy'a katu tī – aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁹ Pe, jumu'eha ta pandu ipe:

—Jete! Nde ereho ta. Myja me'ẽ ame'ẽ ke my, ame'ẽ ke nde eremu-jekwa katu te jande pe apo. Jakwa katu te apo 'y. A'erehe myja me'ẽ ma'e ke my, aja nde erepandu ym ta me'ẽ te'e apo.

³⁰ Upa katu te nde erekwa katu, aja jakwa katu apo 'y. Jande japandu ym rahā, japandu tar katu ame'ẽ ke nde erekwa katu. A'erehe nde pe amō pandu ym ta me'ẽ te'e. A'erehe Tupā ngi nde erejur, ame'ẽ ke jakwa katu – aja jumu'eha ta ipe.

³¹ Pe, Jesu pandu:

—Apo ihē rehe pejurujar katu.

³² Pehendu katurahā! Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Jete! Uhyk apo 'y. Kuja. Ihē ke upa pehijar ta peho. Pehēma'e ke rehe pesak te'e ta peho. Ihē jeje ihē axo ta my? Anī. Jeje te anī. Ihē namō ihē pái ixo, a'erehe ihē jeje te ihē axo ym te ta.

³³ Upa aja me'ẽ ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pehē rury katu ta. Pekyje ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara ta pehē ke. Anī. Pekyje ym. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ tama'e kapitā ixo. Satana a'e. (Ājā ramūi ke a'e tī.) Ima'e pyrātāha ke upa ihē amuputu'u – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

17

Juehe har Tupā namō Jesu pandu

¹ Aja me'ẽ Jesu upa pandu rahā, ywa rehe a'e ma'ā. Ipái namō pandu pandu. Kuja:

—Papa! Ma'e angaha ke rehe uhyk apo 'y. Kuja. Ihēma'e pyrātāha ke emujekwa ngā pe. Aja rahā, nema'e pyrātāha ke ihē amujekwa ta ngā pe tī. Nde ra'yr ke ihē.

² Upa awa tama'e kapitā keruhū ke ihē tī. Aja ihē ke nde eremu'am. Pe, ihē pe ngā ke nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'ẽ ta ihē rehe jurujar katu.) Ame'ẽ ta ke ihē amuhā katu ta.

³ Kuja ame'ẽ ta riki uhā te hū ame'ẽ ta ke. Nde rehe har ukwa katu ame'ẽ ta uhā te hū ame'ẽ ta ke. Ne jō riki Tupā te. Ihē rehe har ukwa ame'ẽ ta aja tī. Uhā te hū ame'ẽ ta ke a'eta tī. Ihē ke nde eremuwyr.

⁴ Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta pe nema'e pyrātāha ke ihē amujekwa. Ihē parakyha ihē pe nde ereme'ẽ, ame'ẽ ke ihē amumba. Nde rehe har ihē amujekwa. Ame'ẽ riki ihēma'e parakyha ke.

⁵ Papa! Kome'ẽ ywy keruhū nixói te rahā, ne namō ihē axo. Arahā ihēma'e pyrātāha ke nde erumesak katu. Aja apo nde ruwa koty ihēma'e pyrātāha ke emumesak tī – aja ipái namō Jesu pandu.

Ixotyhar ta rehe har Tupā namō Jesu pandu

⁶ A'e pandu tī:

—Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ngi har amō ta ixo. Ame'ẽ ta ke ihē pe nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'ẽ ta ihē rehe jurujar katu.) A'erehe ame'ẽ ta

ihē kokyhar ta ke apo 'y. Ame'ē ta pe nde rehe har ihē amujekwa katu. Nde kokyhar ta ke ame'ē ta tī. Apo ihē kokyhar ta ke tī. Ame'ē ta ke ihē kokyhar ta ke ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke ihē kokyhar ta ke ame'ē ta tī. Ne je'ēha rehe ame'ē ta hendu katu.

⁷ Kuja ame'ē ta ukwa katu. Upa ihē apandu ame'ē ke ihē pe nde eremuwyr. Ihēma'e pyrātāha aja tī. Nde eremuwyr tī. Aja ame'ē ta ukwa katu tī.

⁸ Ihē pe nde erepandu ame'ē ke ame'ē ta pe ihē apandu tī. Ame'ē ta hendu katu ehe. Nengi ihē ajur. Jetehar te ke ame'ē. Aja ame'ē ta ukwa katu tī. Ihē ke nde eremuwyr. Ame'ē rehe ame'ē ta jurujar katu tī.

⁹ —Nde rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har nde pe ihē apandu ym. Ihē rehe nde eremuwyr katu. (A'erehe ame'ē ta ihē rehe jurujar katu.) Ame'ē ta nde kokyhar ta ke apo 'y. Ame'ē ta rehe har ne namō ihē apandu pandu.

¹⁰ Upa ihē kokyhar ta riki nema'e tī. Pe, upa nde kokyhar ta riki ihēma'e tī. Pe, ihēma'e pyrātāha ke ame'ē ta mujesak katu ta ngā pe.

¹¹ Apo nde erexo ame'ē pe ihē aho ta tī. Kome'ē ywy keruhū pe ihē nixói ta. Ihē kokyhar ta anī. Pyta we ta se.

—Papa! Katu te ame'ē ke nde! Nema'e pyrātāha namō ame'ē ta rehe esak katu. Aja rahā, jande aja peteīhar aja johu ngā ixo ta tī. Nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr tī.

¹² Ame'ē ta namō ihē axo rahā, ne je'ēha rupi ihē asak katu ngā rehe. Ame'ē ta ke ihē pe nde ereme'ē, ame'ēja saka. Ihē asak katu ngā rehe, a'erehe ihē rehe ame'ē ta tapijar te'e we jurujar katu te we rī. Peteī jō ihē ke hijar. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e. (Jun a'e.) Ihē ngi a'e oho, a'erehe yman Tupā je'ēha rehe ehe har amō mupinim, aja uhyk apo 'y. Ihē ke a'e hijar, aja uhyk apo 'y.

¹³ —Apo nde erexo ame'ē pe ihē aho ta kī. Se ihē axo rahā, ame'ē ta rehe har upa ihē apandu ne namō. Aja rahā, ihē rury' katuha aja a'eta hury katu te ta tī.

¹⁴ Nde erepandu ame'ē ke ame'ē ta pe ihē apandu tī. Ihē aja ame'ē ta riki nde rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym. A'erehe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ahy te'e usak ngā ehe, nde kokyhar ta rehe.

¹⁵ Kome'ē ywy keruhū ngi nde kokyhar ta ke eraho. Anī. Aja ym ihē apandu ta. Kuja ihē apandu nde pe. Jaxer ai te ame'ē ta ixo. Ame'ē tama'e pyrātāha ke emuputu'u ame'ē ta ngi. Aja rahā, ame'ē ta rehe nde kokyhar ta hendu ym ta.

¹⁶ Nde rehe ipy'a ym ame'ē ta kome'ē ywy keruhū pe ixo. Ame'ē ta aja ym ihē tī. Ihē aja nde kokyhar ta tī. Ame'ē ta nde rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym tī.

¹⁷ Nde je'ēha riki jetehar te ke. Nde kokyhar ta hendu katu ehe. A'erehe nde ereputar ame'ē ke aja nde erema'ema'e katu. Aja rahā, nde ereputar ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e katu ta tī.

¹⁸ Kome'ē ywy keruhū pe ihē ke nde eremuwyr. Ne je'ēha ke ihē apandu ajur. Aja ame'ē ta ke ihē amondo axo tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe ne je'ēha ke ame'ē ta pandu ta oho.

¹⁹ Ame'ē ta rehe ihē apy'a katu. A'erehe nde ereputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Aja rahā, ame'ē ta nde ereputar ame'ē ke ma'ema'e katu ta tī — aja ipái namō Jesu pandu.

Amō jurujar katu, ame'ē ta rehe har Tupā namō Jesu pandu pandu

(A'e pandu tī:)

²⁰ —Ihē kokyhar ta rehe har ne namō ihē apandu. Ame'ē ta rehe har jō ym. Ko ne je'ēha ke ame'ē ta pandu rahā, amō ta hendu katu ta. Ame'ē ta ihē rehe jurujar katu ta tī. Ame'ē ta rehe har ne namō ihē apandu axo apo 'y.

²¹ —Papa! Mā peja peteīhar aja a'eta ixo katu, aja nde pe ihē apandu. Ne namō ihē juehe katu ihē axo. Pe, ihē namō nde juehe katu nde erexo tī. Aja mā peja jande namō a'eta juehe katu a'eta ixo ta tī. Mā peja peteīhar aja a'eta ixo katu ta. Aja rahā, ihē ke nde eremuwyr ame'ē ke rehe kome'ē

ywy keruhū pe har ta jurujar katu ta tī. Nde riki ihē ke eremuwyr ame'ẽ ke nde.

²² Nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr. Ame'ẽ ke ihē amondo ta tī, ame'ẽ ta pe. Aja rahā, peteīhar aja a'eta ixo ta tī. Jande aja peteīhar aja a'eta ixo ta tī.

²³ A'eta namō ihē juehe katu ihē axo. Ihē namō nde juehe katu nde erexo. Pe, peteīhar aja a'eta ixo katu ta tī. Aja rahā ihē ke nde eremuwyr, aja kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ukwa katu ta. Nde kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ame'ẽ ta ukwa katu ta tī. Ihē rehe nde erepy'a katu aja ame'ẽ ta ukwa katu ta tī, kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ukwa katu ta tī.

²⁴ —Papa! Nde kotyhar ta ke ihē pe nde eremuwyr. Ihē axo ame'ẽ pe ame'ẽ ta ixo ta tī. Ame'ẽ ke ihē aputar. Pe, ihē namō a'eta ixo rahā, ihēma'e pyrātāha rehe a'eta usak ta. Kome'ẽ ywy keruhū nixói rahā, ihē rehe nde erepy'a katu. A'erehe nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr.

²⁵ —Papa! Katu te ame'ẽ ke nde! Nde rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwa ym nde rehe har. Ihē anī. Ihē akwa katu nde rehe har. Pe, ihē ke nde eremuwyr, aja ihē namō ixo ame'ẽ ta ukwa katu.

²⁶ Ame'ẽ ta pe nde rehe har ihē amujekwa. Tapijar te'e we ihē amujekwa katu. Aja rahā, a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo. Ihē rehe nde erepy'a katu, aja a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo tī. Pe, a'eta namō ihē juehe katu ihē axo — aja ipái pe Jesu pandu.

18

*Jesu ke sonda ta pyhyk
(Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50;
Ruk 22.47-53)*

¹ Tupā namō upa pandu rahā, hākā ra'yr ruwái kqty Jesu oho. Jumu'eha ta namō oho. Hākā ra'yr rer Senō. Hākā ra'yr ruwái kqty ita kurar ihī. Ame'ẽ pe a'eta ixe oho.

² Ame'ẽ renda ke Jun ukwa katu tī. Amō amō rahā, a'ep jumu'eha ta namō Jesu ohoho, a'erehe ame'ẽ

renda ke Jun ukwa katu. Jun riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur.

³ Pe, ame'ẽ renda pe Jun oho tī. Heta homa awa tama'e sonda ta ke a'e raho. Amō harōha ta ke a'e raho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke. Ame'ẽ ta ke pa'ihu ta mondo. Parise ta mondo tī. Johu Jun namō oho rahā, kyse puku namō oho. Kandéi namō oho tī. Araparin namō oho tī.

⁴ Upa ma'e ke ixo ta, ame'ẽ ke Jesu ukwa katu. A'erehe ngā kqty a'e oho. Pe, pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja Jesu.

⁵ —Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja amō ta pandu ipe.

—Ko ihē a'am — aja Jesu ngā pe.

Sonda ta namō Jun ixo. A'e riki Jesu rehe har mujekwa ngā pe.

⁶ “Ko ihē a'am” aja Jesu pandu rahā, sonda ta xupe kqty jywyr. Pe, ywy rehe u'ar ukwap.

⁷ Amō we Jesu pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja ngā pe.

—Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja ipe tī.

⁸ —Ihē te ko aja upa ihē apandu pehē pe. Ihē ke jō pekekar pexo rahā, mā peja ihē namō ixo ame'ẽ ta oho te'e — aja ngā pe Jesu pandu.

⁹ [Aja me'ẽ a'e pandu rahā, i'i we a'e pandu ame'ẽ ke rehe uhyk apo 'y. Kuja: “Papa! Upa ihē pe nde ereme'ẽ. Ame'ẽ ta ngi har kanim ym amō.” Ame'ẽ panduha rehe uhyk.]

¹⁰ Pe, Simā Petu kyse puku ke muhem. Ixu'a ngi muhem. Pe, amō sawa'e nambi ke a'e mopok ingi. Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke mopok ingi. Her Mauko. Ijywa katu kotyhar inambi ke mopok.

¹¹ Petu pe Jesu pandu:

—Anī. Henda pe kyse puku emuxe katu emondo, ipirer pe. Pyraraha ihē pe ihē pái muwyr. Ame'ẽ ke ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Ame'ẽ ke nde erekwa ta me'ẽ te'e — aja ipe.

Pa'i keruhū ruwa kotoy Jesu ixo

¹² Pe, Jesu ke homa awa tama'e sonda ta pyhyk. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Pyhyk tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen harōha ta aja tī. Pyhyk tī. Pe, Jesu po apyr rupi a'eta pukwar. Tupaham pe pukwar.

¹³ Pe, a'e ke Kái tutyr pe a'eta raho py. Her Ana. Ame'ē warahy 'ar rahā, Kái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū.

¹⁴ A'e riki jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu kwe. Kuja pandu:

—Peteī sawa'e manō ta me'ē te'e. Aja rahā, jande ke homa awa tama'e sonda ta jukwa ym ta — aja Kái pandu kwe.

Petu te'e pandu

(Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-70; Mak 14.53-54; Mak 14.66-68; Ruk 22.54-57)

¹⁵⁻¹⁶ Jesu raikwer rupi Simā Petu oho. Amō jumu'eha oho tī. Ihē riki ame'ē. Ihē Juā. Ihē ke pa'i keruhū ukwa katu. A'erehe pa'i keruhū rok kurar pe Jesu ke amō ta raho rahā, ihē aho tī. Petu soroka pe pyta. Kurar rukwen rake pyta. A'erehe kūjā harōha pe ihē apandu:

—Petu ke emuxe katu — aja kūjā pe.

—Ere — aja kūjā.

Pe, Petu ixe tī.

¹⁷ Hukwen rake kūjā ixo. A'e pandu Petu pe:

—Nde riki peme'ē sawa'e namō nde erejumu'e ixo ame'ē ke nde — aja ipe.

—Anī. Aja ym ihē — aja kūjā pe Petu te'e pandu.

¹⁸ Rysā te riki. A'erehe miasu ta tata ke hapy. Harōha ta aja tī. Hapy tī. Ame'ē rake rupi a'eta jumaku uī. Pe, a'eta kotoy Petu oho tī. Pe, jumaku uī a'e tī.

Jesu namō pa'i keruhū pandu

(Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Ruk 22.66-71)

¹⁹ Pe, Jesu pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu. Her Ana. Kuja pandu:

—Myja hetaha ne namō ixo ame'ē ta my? Myja nde eremu'e mu'e my? — aja ipe.

(Ame'ē ke Ana ukwa rahā, homa awa tama'e kapitā pe pandu ta oho tī. Pe, ame'ē ukwaha rupi Jesu ke jukwa ta. A'erehe aja pandu.)

²⁰ Jesu pandu:

—Hetaha pyter pe aja te'eha ihē apandu pandu. Ihē amu'e rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē amu'emu'e. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'emu'e tī. A'ep jundéu awa ta jy'ar tī. Hetaha pyter pe jō ihē amu'emu'e.

²¹ Aja rahā, ma'erehe ihē pe nde erepandu my? Ihē apandu ame'ē ke rehe amō ta hendu. Ame'ē ta pe eme'u katu. Ihē apandu ame'ē ke a'eta ukwa katu. A'erehe ame'ē ta pe epandurahā! Ame'ē ta pandu ta nde pe — aja pa'i keruhū pe Jesu pandu.

²² Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe harōha hendu rahā, a'e pandu:

—Mā! Aja me'ē pa'i keruhū pe nde erepandu ym ta me'ē te'e. Katu ym — aja Jesu pe naī.

Pe, Jesu ruwa ke harōha nupā. (Pa'i keruhū pe katu ym pandu aja ukwaha naī, a'erehe nupā.)

²³ Jesu pandu:

—Ihē apanduha ihē ajawy rahā, ame'ē ke emujekwa ngā pe. Anī rahā, jetehar te ke ihē apandu rahā, ihē ke nde erenupā rahā, katu ym — aja harōha pe a'e pandu.

²⁴ A'engi Jesu ke Ana mondo. Pukwar aja mundo. Kái kotoy mondo. A'e riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū tī.

Te'e Petu pandu tī

(Matéu 26.71-75; Mak 14.69-72; Ruk 22.58-62)

²⁵ A'ep Petu jumaku uī rī. Pe, amō ta pandu ipe:

—Peme'ē sawa'e namō nde erejumu'e erexo ame'ē ke nde my? — aja ipe.

Petu te'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē — aja ngā pe.

²⁶ Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke Petu mopok. Ame'ē ianam a'ep ixo tī.

Pa'i keruhūma'e miasu a'e tī. Petu pe a'e pandu:

—Ita kurar pe Jesu namō nde erexo. A'erehe nde rehe ihē asak a'ep tī — aja ipe.

²⁷ Pe, Petu te'e pandu tī:

—Anī — aja.

Pe, pahar sapukái je'ē.

Pirat ruwa kota Jesu pu'am oho u'am

(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Ruk 23.1-5)

²⁸ Kái rok ngi Jesu ke sonda ta raho. Homa awa tama'e kapitā rok pe raho. Pytuniwe te rahā, raho. Jundéu awa tama'e kapitā ta ixe ym. Homa awa tama'e kapitā rok pe ixe ym. Ixe rahā, katu ym ta. Ipy'a xi'a ta aja ukwa a'eta jupe. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke ngā matyr. Ame'ē ke ipy'a xi'a rahā, u'u ym ta. Jundéu awa aja ym ame'ē rok pe ixe rahā, u'u ym ta. Aja te'eha jundéu awa ta ukwa.

²⁹ A'erehe soroka pe Pirat uhem uwyr. A'ep jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e my? Pehē pepandurahā! — aja Pirat pandu.

³⁰ A'eta pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e ke jande jarur nde pe — aja ipe.

³¹ Pirat pandu:

—Pehē atu peraho. Pehē je'ēha rupi ehe har pekwa peho. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Jaxer te ame'ē ke ma'ema'e my? Pehē atu pekwa peho — aja ngā pe.

Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Anī. Jande je'ēha rupi jajukwa ym ta awa ke. (Ame'ē ke nde jō nde erepandu katu. Nde riki kapitam. Homa awa tama'e kapitā ke nde) — aja Pirat pe.

³² Aja rahā, Jesu panduha aja me'ē uhyk katu. A'e pandu kwe. "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta." Ame'ē panduha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Jetehar te riki ame'ē. (Homa awa ta jō myra ngā

mupia ame'ē ke rehe amō ta ke jukwa katu.)

³³ Hok pe Pirat jywyr oho. Jesu pe a'e pandu:

—Pahar ejur se! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke nde my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Ame'ē ke nde atu erekwa my? Anī rahā, ame'ē ke amō ta pandu nde pe my? Jetehar rupi nde erepandu ta me'ē te'e. "Katu nde." Anī rahā: "Katu ym nde" aja — aja ipe.

³⁵ Pirat pandu:

—Mā! Jundéu awa ym ihē. A'erehe jundéu awa ta ma'ema'eha akwa ym ihē. Homa awa ke ihē, a'erehe jetehar rupi nde rehe har apandu ta me'ē te'e. Jundéu awa ke nde. Ame'ē ta riki nde ke werur ihē pe. Pa'ihu ta aja tī. Nde ke werur ihē pe tī. A'erehe ame'ē ta ngi nde rehe har ahendu. Ma'e nde erema'ema'e my? — aja ipe.

³⁶ Jesu pandu:

—Ihē riki kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū rahā, ihē namō ixo ame'ē ta jumai mai hū ta. Aja rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk ym ta tipe. Jetehar te ke. Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ym ihē — aja ipe.

³⁷ Pirat pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhū ke nde my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e tī. Nema'e panduha aja ihē. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe ihē axo. A'erehe jetehar te ihē apandu ajur. Jetehar te rehe hendu katu ame'ē ta ihē rehe hendu katu ta tī — aja Jesu pandu ipe.

³⁸ Pirat pandu:

—Mā! Myja me'ē jetehar te amō ukwa katu ta my? — aja ipe.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu
(Matéu 27.15-31; Mak 15.6-20; Ruk 23.13-25)

Jesu namō upa pandu rahā, soroka pe Pirat oho tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho tī:

—Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. A'erehe jajukwa rahā, katu ym ta.

39 Pasuko 'ar rahā pame katu te kyndaha ngi amō ke aja te'eha ihē amupoir. Aja te'eha pehē pe amupoir. Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē amupoir ta my. Aja peputar my? — aja Pirat.

40 Ngā pandu:

—Anī. Peme'ē anī. Amō sawa'e emuhem indo. Mahamba emuhem indo. Aja jande japutar — aja Pirat pe.

(Mahamba riki amō ke jukwa ame'ē ke a'e.)

19

1 Pe, amō ta pe Pirat pandu:
—Jesu ke peraho. Soroka pe peraho. Penupā a'e ke. So'o pirer pe penupā — aja. (Nupā rahā, a'e ke jukwa ta, aja mujekwa katu.)

Pe, sonda ta nupā hū.

2 Pe, japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'ē ke Jesu ākā rehe a'eta moī. (Aja a'e ke mahy hū.) Ma'e mundeha katu te ame'ē ke a'eta munde ehe tī. (Kapitā keruhūma'e mundeha aja saka a'eta munde ehe.)

3 Pe, huwa koty a'eta pu'am oho o'm. Puka puka hū ehe. Kuja:

—Mā! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja puka puka hū ehe.

Pe, huwa ke a'eta nupā tī. Ipo pe nupā.

4 Hok kurar soroka pe Pirat uhem oho tī. Heta ame'ē ta pe a'e pandu:

—Pesarahā! Pehē pe Jesu ke ihē amuhem ta arur. Aja rahā, ma'e ke pekwa katu ta. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki, aja pekwa ta — aja Pirat pandu.

5 Pe, kurar soroka pe Jesu uhem oho. Japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'ē namō a'e uhem oho. Ma'e mundeha katu te ame'ē ke namō uhem oho tī. Pe, Pirat pandu:

—Pesarahā! Sawa'e kohī — aja heta ame'ē ta pe.

6 Jundéu awa tama'e pa'ihu ta usak ehe rahā, hātā pukái pukái. Sonda ta aja tī. Kuja:

—Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja Pirat pe.

Pirat pandu:

—Anī. Pehē atu myra ngā mupia ame'ē ke rehe pejukwa. Ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ipe, aja ihē akwa — aja ngā pe.

7 Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—“Tupā ra'yr ihē” aja pandu ame'ē ke manō ta me'ē te'e. Aja jande je'ēha rehe panduha ihī. “Tupā ra'yr ihē” aja Jesu pandu. A'erehe a'e ke ja-jukwa ta me'ē te'e — aja Pirat pe.

8 “A'e riki Tupā ra'yr” aja ngā pandu ame'ē ke rehe Pirat hendu rahā, amō we kyje a'e. (Tupā ra'yr ke jukwa tar ym, ame'ē ngi kyje.)

9 Pe, hok wyr pe a'e ixe oho tī. Jesu ke a'e raho inamō. Pe, pandu ipe:

—My ngi nde erejur my? — aja Jesu pe.

Anī. Jesu pandu we ym ipe.

10 Pirat pandu ipe:

—Mā! Nde erepandu ym ihē pe. Ehendu katu! Ihē apandu rahā, nde erehem katu te'e ta nde ereho. Anī rahā, ihē apandu rahā, nde ke sonda ta jukwa ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta — aja Jesu pe.

11 A'e pandu:

—Anī. Aja ym. Kapitā aja nde ke Tupā riki mu'am. A'erehe je'ēha te nde ererekko. A'erehe ne je'ēha rupi ihē pe upa ma'e ke nde erema'e katu. Ko ihē ke nde pe ngā werur. Ame'ē ta ma'eha riki i'ar koty te we jaxeriha. Nema'e ma'eha 'ar koty te we jaxeriha — aja Jesu pandu ipe.

12 Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, Jesu ke a'e poir tar katu te hū. Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta hātā pandu:

—Peme'ē ke nde erepoir rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū namō katu ym nde. “Ihē riki kapitā keruhū” aja Jesu pandu. A'erehe a'e riki homa awa tama'e kapitā keruhū ruwajan — aja Pirat pe ngā pandu.

13 Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, soroka pe Jesu ke a'e raho. Ngā namō panduha renda pe a'e wapyk. Ngā rehe har ukwa, ame'ē renda pe wapyk. “Katu my?” Anī

rahā: "Katu ym my?" Ame'ē renda pe Pirat wapyk. Ame'ē henda pe amō ta pandu: "Ita mouha rape" aja. (Jundéu awa je'ēha rahā: "Ngambata" aja pandu ipe.)

¹⁴ Arahā warahy jandar rahā tate. Ame'ē wera rahā ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr matyr. Pasuko weraha rehe uhyk tate. Pe, jundéu awa ta pe Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū ke ko — aja.

¹⁵ Jundéu awa ta pukái hū:

—Ejukwa! Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja.

Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ajukwa ta my? Ame'ē ke peputar my? — aja ngā pe.

Pa'ihu ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki jandema'e kapitā keruhū ym. Sesa jō riki jandema'e kapitā keruhū — aja Pirat pe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹⁶ Pe, Jesu ke ame'ē ta pe Pirat me'ē. A'e je'ēha rupi myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta. A'erehe Jesu ke sonda ta raho.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu manō
(Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32;
Ruk 23.26-43)

¹⁷ Pe, a'e oho. Ima'e myra ngā mupia ame'ē ke a'e raho. Ijixi'y 'ar pe raho. Pe, ma'e henda pe uhyk oho. Her: "Awa ākā kangwer." [Jundéu awa je'ēha rahā: "Ngóu" aja.]

¹⁸ A'ep ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Amō mokōi sawa'e ta ke a'eta mujar mu'am tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe mujar mu'am. Jesu jywa katu kovy peteī. Amō ijywa'i kovy. Ame'ē ta pyter pe Jesu i'āi.

¹⁹ Pe, amō pe Pirat pandu:

—Ngā ukwaha ke emupinim. Kuja: "Ko Jesu. Nasare ok ta pe har ke a'e. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū"

—Aja paper rehe emupinim — aja Pirat pandu. (Aja rahā amō kapitā keruhū kohī. Aja rahā, homa awa

tama'e kapitā keruhū ruwajan kohī, aja mujekwa.)

Ame'ē paper pinim rehe amō kovy kovy je'ēha ihī. Ko jundéu awa je'ēha ke. Amō ratī je'ēha ke tī. Amō ngere awa je'ēha ke tī. Ame'ē paper pinim ke myra ngā mupia apyr rehe asa inom. Itapywa ra'yr pe asa inom. Jesu ākā kovy asa inom.

²⁰ Ame'ē ke rehe heta jundéu awa ta usak. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ē renda paite ym. Ok ta ngi paite ym. (A'erehe jukwaha ke heta ngā usak oho.) A'erehe heta usak ehe, paper pinim rehe.

²¹ Pe, Pirat pe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu:

—Anī. "Jundéu awa tama'e kapitā keruhū" aja amō mupinim. Katu ym aja. Amō kovy emupinim. Kuja: "Kome'ē sawa'e pandu naī. Ihē riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū" aja emupinim — aja Pirat pe pandu.

²² Pirat pandu:

—Anī. Mā peja pyta. Amō kovy ihē amupinim ym ta — aja pa'ihu ta pe.

²³ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Tumeme sonda ta ixo. Upa Jesu ke mujar mu'am rahā, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Aja pame katu te pyhyk. Pe, mundeha pukeka aja me'ē pyta. Ame'ē rehe muwykiha nixói te. Peteīhar pan.

²⁴ Sonda ta pandu jupe: "Mā peja ixo. Jamowok ym ta. Ita pinim ra'yr jambor ta. Aja ame'ē mundeha japyhykiha ke jakwa ta" aja. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ame'ē rehe uhyk. Kuja:

"Ihēma'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Pukeka aja me'ē rehe ita pinim ra'yr ke a'eta omombor" aja pinīha ihī. Ame'ēja sonda ta ma'ema'e apo 'y.

²⁵ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu i'āi. Kotete imāi ixo. Imāi anam a'ep ixo tī. Amō Mari a'ep ixo tī. Koropa rakehar a'e. Mari Mandare ixo a'ep tī.

²⁶ Pe, imāi rehe Jesu usak. Amō jumu'eha rehe aja tī. Usak tī. A'e ipy'a katu ame'ē ke ame'ē jumu'eha. Ihē ke ame'ē. Ihē Juā. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Māi! Peme'ē riki ne membyr apo 'y — aja ipe.

²⁷ Pe, ihē pe Jesu pandu tī:

—Peme'ē riki ne māi apo 'y — aja.

Arahā har ihē rok pe ihē araho. Ihē Juā. Jesu māi ke ihē araho. Ihē māi aja ihē asak katu ehe tī.

Jesu manō
(Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41;
Ruk 23.44-49)

²⁸ Jupe uhyk ame'ē ke upa katu te uhyk apo 'y. Aja Jesu ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—Ihē hyngwéi — aja.

Aja pandu rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim, aja me'ē uhyk tī.

²⁹ Ita rekúi ra'yr a'ep ihī. Kawī ihī ipe. Iro ym te ame'ē ke. Ame'ē namō mandeu aja me'ē ke mururu. Ame'ē ke myra rehe sonda pukwar. Pe, Jesu juru rehe ame'ē ke mujar.

³⁰ Ame'ē ke Jesu pyter. Pe, pandu:

—Upa 'y — aja pandu.

(Aja rahā, ipái pandu ame'ē ke upa katu te a'e ma'ema'e 'y, aja mujekwa katu.) Pe, iākā ke iwyr kotojixiko. Pe, manō.

Jesu ku'a ke sonda kutuk, myra rehe har itatakwar pe

³¹ Ame'ē wera rahā, upa ma'e ke jundéu awa ta matyr matyr. Ku'ē rahā, putu'uha 'ar ke, a'erehe ma'e ke matyr ym ta. (Paraky te'e, ame'ēja saka, a'erehe ma'e ke ma'e ym ta.) Ame'ē putu'uha 'ar rahā, hury katu te ngā. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe awa rete pyta ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe pahar jukwa tar katu. A'erehe Pirat pe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu oho:

—Mahapyr sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Jajukwa ta. Ame'ē ta tymā ke jamupen tar katu. Aja rahā, pahar

manō ta. Upa manō rahā, hete ke jamujy ta jarur — aja Pirat pe.

³² Pirat pandu: “Ere.” A'erehe itymā ke sonda ta mupen oho. Jesu rake mokōi sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Pe, sawa'ema'e tymā ke sonda ta mupen. Amō sawa'ema'e ke mupen tī.

³³ Pe, Jesu rehe a'eta uhyk rahā, Jesu manō, aja a'eta ukwa. A'erehe itymā ke a'eta mupen ym.

³⁴ Sonda ta ngi har peteī sonda myra rehe har itatakwar pe kutuk. Jesu ku'a ke kutuk. Pe, pahar huwy uhem. Yuhem tī.

³⁵ Upa ame'ē ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Asak ame'ē ke ihē apandu. Ame'ē riki jetehar te ke, aja ihē akwa. Jetehar te ke ihē apandu, aja ihē akwa tī. Aja rahā, pejurujar katu ta ehe tī.

³⁶ Jesu tymā ke sonda ta mupen ym. Aja rahā, yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja me'ē uhyk apo 'y. Kuja amō mupinim:

“Ima'e ixangwer upen ym te ta” aja.

³⁷ Amō we tī. Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī. Kuja:

“Myra rehe har itatakwar pe kutuk ame'ē ke rehe ngā usak ta” aja amō mupinim. Aja me'ē pahduha rehe uhyk apo tī.

Jesu rete ke itakwar rupi amō mou raho

(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47;
Ruk 23.50-56)

³⁸ Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Jesu rehe a'e jurujar katu a'e tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'e kyje. A'erehe jurujar katuha rehe har amō ta pe a'e pandu ym. Pe, Jesu manō rahā, Pirat pe Jose pandu oho:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja ipe.

—Ere. Erahō — aja Pirat Jose pe. Pe, Jesu rete ke Jose mujy raho.

³⁹ Jose namō Nikonde oho tī. A'e riki pytun rahā, Jesu rehe usak oho ame'ē ke a'e kwe. Ma'e pihe katu ame'ē ke a'e raho. Her aroe. Amō

mi. Ame'ẽ mokōi mupara ame'ẽ ke a'e raho. Puhýi riki. Kwaren sin (45) kir puhýiha raho.

⁴⁰ Pe, Jesu rete ke ame'ẽ mokōi sawa'e ta muju raho. Pe, pan katu ame'ẽ pe a'eta pukek. Pukek rahā, ma'e pihe katu ame'ẽ ke a'eta mou tī. Pan pyter rupi mou. Awa rete ke jundéu awa ta jytyr rahā, aja te'eha riki.

⁴¹ Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ẽ henda rake amō henda ihī. Ita kurar renda ke ihī. Ame'ẽ henda pe itakwar keruhū ihī. Ngā pykūi ame'ẽ ke. Pyahu te ke ame'ẽ. Ame'ẽ rupi amō hete ke amō ta mou ym te rī.

⁴² Ame'ẽ rupi Jesu rete ke Jose ta mou. Hake ihī, a'erehe a'ep mou. Jundéu awa tama'e putu'uga 'ar uhyk tate, a'erehe a'ep mou.

20

Jesu kwera katu uhem (Matéu 28.1-8; Mak 16.1-8; Ruk 24.1-12)

¹ Nomin pytuniwe te rahā, wera ym we rī. Itakwar keruhū pe Mari Mandare oho. Uhyk rahā, hukwen kyndaha ke amō mujere pirar, ame'ẽ ke rehe a'e usak. Itahu pe amō kynda. Ame'ẽ ke mujere pirar.

² Ame'ẽ ke ukwa rahā, Simā Petu koty a'e ujan oho. Pandu oho. Ihē pe a'e pandu uwyr tī. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu. Kuja kūjā pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym ihē — aja Mari pandu.

³ Pe, itakwar keruhū rehe Petu usak oho. Ihē aho inamō tī.

⁴ Jande mokōi jajan jaho. Pe, Petu ke ihē asa aho. Pe, itakwar keruhū rehe ihē ahyk py aho.

⁵ Pe, ihē ajumumbe ama'ã hupi. Pan katu ame'ẽ ke jō ihē asak. Jesu rete pukeka ke. Anī. Ihē axe ym aho hupi.

⁶ Ihē raikwer rupi Simā Petu uhyk. Pahar itakwar keruhū rupi a'e ixe oho. Pan katu ame'ẽ ke jō pete'e túi ame'ẽ ke rehe a'e usak.

⁷ Pan pe Jesu ākā ke amō maman. Ame'ẽ ke rehe a'e usak tī. Pan katu ame'ẽ ke namō ame'ẽ túi ym. Jeje jupu'a ou.

⁸ Pe, itakwar keruhū rupi ihē axe aho tī. A'ep ihē riki ahyk py ame'ẽ ke ihē. Upa ihē asak tī. Jete. Jesu kwera katu uhem, ame'ẽ ke rehe ihē ajurujar katu.

⁹ [Arahā Tupā je'eha ke jande jakwa ym we rī. Tupā je'eha rehe amō mupinim. "Manōha ngi a'e kwera katu ta uhem tī." Ame'ẽ ke jakwa ym we rī.]

¹⁰ A'engi jande rok pe jajywyr jaho.

Jesu rehe Mari Mandare usak (Matéu 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹ Itakwar keruhū soroka pe Mari jixi'u u'am. Jixi'u u'am rahā, a'e ju-mumbe ma'ã hupi.

¹² Pe, mokōi Tupā je'eha rahoha ta rehe a'e usak. Ima'e mundeha ituwyr te ame'ẽ namō a'eta ihī. Jesu ākā renda ke pe amō wapyk uī. Jesu py renda ke pe amō wapyk uī tī.

¹³ A'eta pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my?

A'e pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym — aja Mari.

¹⁴ Ame'ẽ ke a'e pandu rahā, a'e uwak. Pe, amō sawa'e a'ep ixo. Mari usak ehe. Ame'ẽ sawa'e riki Jesu. Ame'ẽ ke Mari ukwa ym we rī.

¹⁵ Pe, Jesu pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my? Awa ke nde erekekár erexo my? — aja Mari pe.

Jesu riki ita kurar usakiha ke, aja Mari ukwaha naī. A'erehe Mari pandu ipe.

—Sa'e! Hete ke nde ereraho rahā, nde eremouha renda ke ihē pe emujekwa. Hete ke ihē araho ta — aja Mari pandu.

¹⁶ Jesu pandu ipe:

—Mari!

Pe, ixoty Mari uwak. Jundéu awa je'eha a'e pandu:

—Hambo! — aja.

[Ame'ẽ riki: "Ngā mu'eha nde" aja mujekwa.] (Arahā a'e riki Jesu, ame'ẽ ke Mari ukwa katu.)

¹⁷ Jesu pandu ipe:

—Ihē pái keruhū koty ihē ajywyr ym aho rī. A'erehe ihē rehe epyhyk ym e'am. Ihē namō jumu'e ixo ame'ẽ ta pe epandu echo. A'eta riki ihē mu ta aja. Ihē rendyr ta aja tī. Kuja epandu echo: "Ihē pái keruhū koty ihē ajywyr ta aho. A'e riki pehē pái keruhū tī. Tupā a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Pehē pepy'a pemoī moī katu ehe ame'ẽ ke a'e tī. Ixoty ajywyr ta aho" aja epandu echo — aja Mari pe Jesu pandu.

¹⁸ A'erehe, jumu'eha ta pe Mari Mandare pandu oho:

—Jandema'e sawa'e te rehe ihē asak — aja a'e pandu.

Upa Jesu pandu ame'ẽ ke a'e pandu ngā pe tī.

*Jesu rehe jumu'eha ta usak
(Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18;
Ruk 24.36-49)*

¹⁹ Nomin pytun rahā, jumu'eha ta jy'ar uī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje, a'erehe kapy rukwen ke a'eta kynda katu. Pe, a'eta pyter pe Jesu uhem u'am. A'e pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja.

²⁰ Ame'ẽ ke upa pandu rahā, a'eta pe ipo ke a'e mujesak. Itapywa rape ke mujesak. Ixu'a ke mujesak tī. Myra rehe har itatakwar rape ke mujesak. Pe, jandema'e sawa'e te rehe jumu'eha ta usak rahā, a'eta hury katu te.

²¹ Pe, a'eta pe Jesu pandu tī:

—Mā peja pehē ke Tupā muhury katu. Kome'ẽ ywy keruhū pe ihē ke ihē pái muwyr. Aja kome'ẽ ywy keruhū rupi pehē ke ihē amondo ta tī. Ihē rehe har pepandu ta peho — aja jumu'eha ta pe a'e pandu.

²² Ame'ẽ ke upa pandu rahā, a'eta rehe a'e peju. Pe, pandu:

—Mā peja pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu.

²³ Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e. Ame'ẽ ta pe kuja pepandu:

"Tupā ipy'a pehē rehe jywyr" aja. Aja rahā, jetehar te ke. Tupā ipy'a jywyr katu, a'eta rehe. Kuja pepandu: "Tupā ipy'a jywyr ym pehē rehe" aja amō ta pe. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ym ta a'eta rehe tī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Tome pe Jesu pandu

²⁴ Jumu'eha ta namō Jesu ixo tī. Arahā ipy peteī jumu'eha ta ngi har amō ixo ym. Her Tome. "Mokōihar ta ke" aja amō ta ipe tī.

²⁵ Pe, a'e jywyr rahā, amō jumu'eha ta pandu ipe:

—Jandema'e sawa'e te rehe jasak — aja ipe.

Tome pandu:

—Ipo rehe itapywa rape rehe ihē asak ym rahā, a'e kwera katu uhem, aja ihē ajurujar ym ta ehe. Hape rupi ihē po ihē amunde ym rahā, aja ajurujar ym ta ehe tī. Ixu'a rehe myra rehe har itatakwar rape rupi ihē po ihē amujar ym rahā, ajurujar ym ta ehe tī — aja jumu'eha ta pe.

²⁶ Awa po wajar peteī ukwer rahā, upa jumu'eha ta jy'ar uī tī. Kapy tiha ame'ẽ pe jy'ar uī. Tome a'ep ihī tī. Hukwen riki amō ta kynda katu. Pe, pahar Jesu uhem u'am. Jumu'eha ta pyter pe uhem u'am. Pe, pandu:

—Ko ihē ajur — aja.

²⁷ Pe, Tome pe a'e pandu:

—Ihē po rehe esarahā! Itapywa rape rupi nde po emunde. Ihē ku'ap nde po emunde tī. Myra rehe har itatakwar rape rehe emujar tī. Ihē akwera katu ahem, ame'ẽ ke rehe nde erejurujar ym. Apo ejurujar katu ihē rehe 'y — aja Jesu.

(Aja pandu rahā, Jesu nixói rahā, kwehe we Tome pandu ame'ẽ ke Jesu upa ukwa katu, aja mujekwa katu.)

²⁸ Tome pandu ipe:

—Ihēma'e sawa'e te nde! Tupā riki nde. Nde rehe ihē py'a ihē amoī moī katu — aja Jesu pe.

²⁹ Tome pe a'e pandu:

—Ihē rehe nde eresak katu, a'erehe ihē rehe nde erejurujar katu. Amō ta ihē rehe usak ym ta. Pe, ihē rehe a'eta

jurujar katu ta tī. Mā! Ame'ē ta hury katu ta – aja Jesu pandu.

Tupā je'ēha ke Juā mupinim

³⁰ Jumu'eha ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Māte hū ma'ema'e. A'eramō a'eta usak ehe. "Mā! Katu hū" aja a'eta pandu hū. Upa ame'ē ke kome'ē paper rehe ihē amupinim ym. Ihē Juā.

³¹ Kome'ē paper rehe amō amō Jesu ma'ema'eha ke ihē amupinim. Ame'ē ke rehe pesak rahā, Jesu riki Kirisutu, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pejurujar katu ta. A'e riki Tupā ra'yr, aja pejurujar katu ta tī. Pejurujar katu ehe rahā, pehē ruhāha namō pexo, aja pekwa katu. A'erehe kome'ē paper ihē amupinim.

21

Jesu rehe awa po wajar mokōi jumu'eha ta usak

¹ Ajame'ē ke ypa keruhū rake jande jaxo. Ypa keruhū rer Timberi. A'ep Jesu uhyk oho tī. Arahā kuja a'e mujesak jande pe.

² Ypa keruhū rake jay'ar ja'am. Ko Simā Petu. Amō Tome. Amō Natanae. Ihē tī. Ihē Juā. Ihē mu, Tian amō. (Semende riki jande pái.) Amō mokōi jumu'eha ta jy'ar u'am jande namō tī. Tome pe amō ta pandu: "Mokōihar ta ke" aja. Natanae riki Kana ok ta pe har ke a'e. Kana ok ta Ngariréi ywy rehe ihī.

³ Jande pe Simā Petu pandu:

—Pira rehe ihē aho ta – aja.

—Ne namō jaho ta tī – aja jande ipe.

Pe, jarusu keruhū pe japor jaho. Pytun rupi kyhapari ke jamombor jaxo tipe. Japyhyk ym te pira ke.

⁴ Pe, wera ramō te rahā, y rymy'y rake Jesu pu'am u'am. Jasak ehe rahā, Jesu ke aja jakwa ym.

⁵ Pe, jande pe Jesu pukái:

—Sa'eta! Pira pepyhyk my?

—Anī. Japyhyk ym te riki! – aja jande ipe.

⁶ A'e pandu:

—Pehēma'e jarusu keruhū jywa katu kota kyhapari pembor. Aja

rahā, pira pepyhyk ta kī – aja jande pe.

A'e pandu, a'erehe kyhapari ke jambor. Pe, māte hū pira ke japyhyk 'y. A'erehe marā ka ym kyhapari jamuhemihā.

⁷ Jesu ipy'a katu ame'ē ke ihē. Ihē riki Petu pe apandu:

—Jandema'e sawa'e te tiki! – aja.

(Arahā Jesu tiki aja johna jakwa katu.) Ame'ē ke rehe Petu hendo rahā, pukeka aja me'ē pe a'e jupukek. Pe, y pe a'e opor oho. Xum! Pe, Jesu kota a'e jupetē oho. [Pira ke pyhyk ixo rahā, mundeha ke upa a'e jo'ok, a'erehe ma'e ke a'e jupukek.]

⁸ Jandema'e jarusu keruhū ke jamuhyk jaraho. Y rymy'y rehe jamuhyk jaraho. Kyhapari hykyi jaraho. Māte hū pira ke ipe. Y rymy'y paite ym. Sē (100) met tate paiteha.

⁹ Pe, ywy rehe japor rahā, tata rehe jasak. Tatāpūi 'ar pe pira musepetu ame'ē ke rehe jasak. Mbeju rehe jasak tī.

¹⁰ Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pira pepyhyk ramō. Amō we perur – aja.

¹¹ Jarusu keruhū pe Simā Petu opor oho tī. Kyhapari pyhyk. Pe, ywy rehe a'e opor rahā, ywy pe upa hykyi muhem raho. Pira tiha ame'ē ke tame katu te túi. Heta te hū túi. Kuja, 153 hetaha túi. Anī. Kyhapari usak ym.

¹² Jande pe Jesu pandu:

—Pe'u pejur! – aja.

A'e riki jandema'e sawa'e te aja jakwa katu, a'erehe: "Awa nde my?" aja japandu ym ipe.

¹³ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Jande pe a'e me'ē me'ē. Pira ka'ē ke aja tī. Me'ē me'ē tī.

¹⁴ Arahā riki mahapyrihar ke Jesu mujesak jande pe. Manōha ngi kwera katu uhem. A'engi mahapyrihar Jesu rehe jasak.

Petu namō Jesu pandu

¹⁵ Upa ja'u rahā, Simā Petu pe Jesu pandu. Simā Juā ra'yr.

—Simā! Se ne namō ixo ame'ē ta ixo. Ihē rehe a'eta ipy'a katu. I'ar kota

te we ihē rehe nde erepy'a katu my?
— aja ipe.

Simā pandu:

—Sawa'e! A'e tÿ. Nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja ipe.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ra'yr ta aja saka. Ame'ẽ ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁶ Simā Juā ra'yr. Mokōihar Jesu pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

—Sawa'e! A'e tÿ. Nde rehe ihē apy'a katu. Aja nde erekwa katu — aja Petu.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ẽ ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁷ Simā Juā ra'yr. Mahapyrihar pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja Petu pe.

Aja me'ẽ mahapyrihar Jesu pandu ipe. A'erehe Petu pyai. A'e pandu:

—Sawa'e! Upa katu te nde erekwa katu. A'erehe nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ẽ ta rehe esak katu.

¹⁸ Esarahā! Nde sawa'e wan rahā, nema'e mundeha ke nde atu eremunde. Nde ereho tar katu ame'ẽ pe nde ereho te'e. Nde tamūi te rahā, nde jywa ke nde eremupuku ta. Pe, amō pukwar ta. Pe, nde ereho tar ym ame'ẽ pe nde ke amō ta raho ta — aja Petu pe.

¹⁹ [Aja me'ẽ a'e pandu rahā, myja Petu manō ta my, ame'ẽ ke Jesu mu-jekwa ixo. Petu manō rahā, amō ta pandu ta: "Petu pe pyrātāha nde eremuwyr. A'erehe jukwa ame'ẽ ta ngi a'e kyje ym. A'erehe ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja Tupā rehe har amō ta pandu ta.] Pe, Jesu pandu ipe:

—Ihē namō echo! — aja Petu pe.

Juā rehe har Jesu pandu

²⁰ Petu uwak rahā, ihē rehe a'e usak. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu ame'ẽ ke ihē. Amukwehe hake ihē awapyk aī rahā, ihē apandu ipe:

—Sawa'e! Awa riki nde ruwajan ta ke nde rehe muhyk ta werur my? — aja ihē.

²¹ Apo ihē rehe Petu usak rahā, Jesu pe a'e pandu:

—Sawa'e! Juā rahā, myja a'e ixo ta my? — aja Petu pandu. (Aja rahā, myja Juā manō ta my, aja Petu ukwa tar katu.)

²² Jesu pandu ipe:

—Ihē ajywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ẽ ke ihē aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym. Nde riki ihē namō echo — aja Petu pe.

²³ Ame'ẽ ke hendu rahā, amō Jesu namō jumu'e ixo ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe: "Juā riki manō ym ta" aja naī. Anī. Aja me'ẽ Jesu pandu ym. Kuja a'e pandu katu: "Ihē ajywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ẽ ke aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym" aja jō Jesu pandu.

²⁴ Ihē riki apandu katu. Ihē Juā. Jesu pandu ame'ẽ ke ihē apandu tī. A'e ma'ema'e ame'ẽ ke ihē apandu pandu tī. Paper rehe upa ihē amupinim tī. Ihē apandu ame'ẽ riki jetehar te ke aja upa ngā ukwa katu.

Je'ēha a'ejōhar

²⁵ Jesu ma'ema'e, ame'ẽ ke pewe hū rī. Ame'ẽ ke peteī teī paper rehe amō mupinim rahā, māte hū paper pinim ke ihī ta. Aja ihē akwa katu.

Upa.

At Jesu kokyhar ta ma'e ke ma'ema'e

Ruk kome'ẽ paper ke mupinim. Teo pe mondo. "Teo" aja pandu rahā, upa Tupā rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ke, aja ngā ukwa.

Ma'erehe kome'ẽ paper ke Ruk mupinim my? Kuja. Myja myrandu katu Jesu kokyhar ta pandu pandu raho my? Ame'ẽ ke a'e mujekwa tar katu, a'erehe kome'ẽ paper ke mupinim. Jerusarē ok ta pe pandu py. Arahā myrandu katu ke jundéu awa ta pe jō Jesu kokyhar ta pandu pandu. A'engi jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu pandu oho tī. A'engi amō amō ywy pe pandu pandu oho tī. A'engi Hom ok ta pe Páu pandu pandu. A'engi upa kome'ẽ ywy keruhū rupi Jesu kokyhar ta pandu oho. Upa awa ta pe pandu pandu oho.

Jesu kokyhar ta ma'e ke ma'ema'e

1-2 Nde riki Teo. Yman nde pe paper ihē amupinim amondo. Ihē Ruk. Jundéu awa tama'e ywy rupi Jesu wata oho ixo rahā, upa a'e ma'ema'e ame'ẽ ke nde pe ihē amupinim. Upa a'e mu'emu'e ame'ẽ ke nde pe ihē amupinim tī. Tupā'ã je'eha rupi ma'e Jesu pandu pandu. A'e mondo ame'ẽ ta pe a'e pandu pandu. Amukwehe te ame'ẽ ta pe a'e pandu: "Ihē namō peho. Pehē ke ihē ajo'ok" aja Jesu pandu. Ame'ẽ ta pe a'e pandu pandu. Upa pandu rahā, ywa pe a'e jywyr oho.

3 Amukwehe te we myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Jesu manō. Pe, kwera katu uhem rahā, a'e mondo ame'ẽ ta usak usak ehe tī. Kuja, mokōi awa py upa ukwer rahā, usak usak katu ehe tī. A'erehe a'e kwera katu ixo tī, aja mujekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'ema'e ixo tī, a'erehe a'e kwera katu ixo tī, aja mujekwa katu tī. Ixuwe katu ixo tī, aja mujekwa katu ngā pe tī. Arahā myja me'ẽ rahā, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde

ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja a'e pandu my? Ame'ẽ rehe har tapijar te'e we a'e mu'e mu'e ixo rī.

4 A'e mondo ame'ẽ ta namō Jesu ixo rahā, kuja a'e pandu a'eta pe tī:

—Pehē rehe Tupā'ã ihī ym rahā we, Jerusarē ok ta ngi pehem ym peho. Tupā'ã ke pehē pe Papa muwyr ta. Aja amukwehe te we pehē pe ihē apandu katu. Ame'ẽ ke rehe peharō pexo rī.

5 Yman ype amō ta ke Juā mujahuk. Apo heta ym wera rahā, pehē py'a rehe Tupā'ã ke Papa muwyr ta — aja a'e mondo ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

Ywa pe Jesu jywyr oho

6 Jesu namō a'e mondo ame'ẽ ta jy'ar u'am rahā, a'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Apo jundéu awa tama'e kapitā keruhū aja nde erexo ta my? Pe, jande ruwajan ta ngi jande ke nde erepoir ta my? — aja Jesu pe. ("Jande ruwajan ta" aja pandu rahā: "Homa awa tama'e sonda ta ke" aja mujekwa.)

7 Pe, Jesu pandu a'eta pe:

—Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ym pe'am. Ame'ẽ rehe har Papa jō ukwa katu. Ame'ẽ weraha ke a'e jō riki je'eha rupi manga katu. Jahy ke a'e jō manga katu tī.

8 Pe, Tupā'ã pehē namō ihī rahā, pehē py'a ke Tupā mātā ta. Pe, ihē rehe har pepandu pandu ta peho. Jerusarē ok ta rupi pepandu pandu ta peho. Jundéi ywy rupi pepandu pandu ta peho tī. Samari ywy rupi pepandu pandu ta peho tī. Upa kome'ẽ ywy keruhū rupi pepandu pandu ta peho tī — aja a'e mondo ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

9 Upa Jesu pandu rahā, a'e mondo ame'ẽ ta usak usak u'am ehe. Pe, usak usak u'am ehe rahā, ywa pe Jesu jupir oho. Katak ym oho. Pe, takāxīha pukek oho.

10 Jupiriha ke rehe usak usak u'am rahā, pahar mokōi sawa'e ta uhyk uwyr a'eta rehe. Ima'e mundeha tuwyr te!

11 Jesu mondo ame'ẽ ta pe a'eta pandu:

—Ngariréi ywy pe har ta. Ywa rehe pesak pesak ym pe'am. Ywa pe Jesu jywyr oho. Pehéngi Tupā mujuwyr raho. Ame'ẽ jupiriha ke aja wyjy ta uwyr tī — aja mokōi sawa'e ta pandu.

Jun renda ke pe Mati ke ngā mu'am tī

12 Pe, ywy'ã ngi Jesu mondo ame'ẽ ta wyjy oho. Ywy'ã rer Oriwéi ty. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. Jerusarē ok ta riki kotete, paiteha mangaha mokōi jō kiro met.

13 Pe, jywyr rahā, ywate har henda ihī, ame'ẽ pe wapyk oho. A'ep amō ta jy'ar uwyr tī. Ko Petu. Amō Juā. Amō Tian. Amō Andere. Amō Siri. Amō Tome. Amō Matoroméu. Amō Matéu. Amō Tian. Ame'ẽ riki Apéu ra'yr. Amō Simā. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ẽ ke a'e. Amō Jun. Tian ra'yr a'e.

14 Peteñhar aja a'eta ixo. Tupā namō pandu pandu uī. Kūjā ta a'eta namō ihī tī. Mari ihī tī. Jesu māi a'e. Jesu mu ta ihī tī.

15 Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta heta ixo. Kuja, 120 hetaha. Pe, ame'ẽ ta pyter pe Petu pu'am u'am.

16 A'e pandu a'eta pe:

—Ihē mu ta! Pehendu katu-rahā! Yman Jun rehe har Ndawi mupinim. Tupā'ã mujekwa ame'ẽ ke a'e mupinim. Aja pinīha ke Jun ma'ema'e. Jesu rehe ngā pyhyk ame'ẽ ta ke Jesu kota Jun muju'ar raho.

17 Amukwehe te we jande namō Jun wata ixo rī. Jande aja Tupā rehe har a'e pandu pandu oho tī. Jande aja Jesu usak katu ehe tī.

18 [Jun riki katu ym ame'ẽ ke ma'e. Aja tamatarer ke a'e pyhyk. Ame'ẽ tamatarer pe kupixa ke a'e jo'ok. A'ep iākā kota u'ar oho. Ipusu pyter rupi owok. Pe, ipusu ke upa uhem.

19 Ame'ẽ rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa tī. A'erehe ame'ẽ kupixa rer riki Asenda. “Kupixa ke

huwy mururu oho” aja jundéu awa ta je'ëha ipe.]

20 Tupā je'ëha rehe panduha ihī. Kuja, Saumo rehe ihī:
“Mā peja hok ke jeje te'e ihī!
Mā peja amō ta nixói ipe!”
Kuja pinīha ihī tī:

“Mā peja henda ke pe Tupā rehe har amō pandu pandu oho!” aja pinīha ihī.

21-22 —A'erehe amō sawa'e Jun renda ke pe jande namō ixo rahā, katu tiki. Jande aja Jesu kwera katuha rehe har pandu pandu rahā, katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande aja Jesu namō wata ame'ẽ sawa'e ke rahā, katu tī. Jesu ke Juā mujahuk, a'engi Jesu namō wata ixo ame'ẽ sawa'e ke rahā, katu tī. Ywa pe Jesu jywyr oho, ame'ẽ ke rehe usak ame'ẽ sawa'e ke rahā, katu tī — aja Petu pandu.

23 Pe, mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Jesu namō wata ixo ame'ẽ ta ke mu'am. Ko Jose. Masamba aja her tī. Her te Jusu. Amō sawa'e ke a'eta mu'am tī.

24 Her Mati. Pe, katu usak ame'ẽ rehe har Tupā namō ngā pandu pandu. Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pái keruhū! Upa awa ta rehe har nde erekwa katu. Kome'ẽ mokōihar ngi har peteñhar jande namō pyta ta. Awa rehe nde eresak katu my? Ame'ẽ ke jande pe emujekwa katu.

25 Jande namō a'e paraky ta ixo. Nde rehe har pandu pandu ta oho tī. Ame'ẽ parakyha ke Jun hijar oho. Pe, mupyraraha renda pe oho — aja a'eta pandu pandu.

26 Mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Pe, ita pinim ra'yr ke a'eta omombor. Aja peteñhar rehe katu a'eta usak. Omombor rahā, Mati rehe jō katu ngā usak. Pe, ipy peteñhar Jesu mondo ame'ẽ ta namō Mati ixo. (A'e riki Jun renda ke pe pyta.)

1 Penteko weraha rehe uhyk oho. (Ame'ẽ wera rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr.) Arahā upa Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta jy'ar uī.

2 Peteñhar renda pe jy'ar uī. Pe, pahar ywa ngi ma'e tyapu hū. Ywytu keruhū aja tyapuha. Ok wyr pe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta wapyk uī.

3 A'ep tyapuha ixe uwyr. Pe, tata hendyha aja a'eta usak. Ame'ẽ ke a'eta ãkā 'ar pe hetaha aja ihī. Pe, aja pame katu te a'eta ãkā 'ar pe hendy.

4 Pe, upa katu te a'eta rehe Tupā'ã ihī katu. Amō koty kotoy ngā je'eha uhem. (A'erehe Tupā'ã uwyr aja mu-jekwa katu.) Ame'ẽ je'eha ke Tupā'ã muwyr a'eta pe.

5 Arahā Jerusarē ok ta pe heta jundéu awa ta ixo. Tupā je'eha rehe hindu katu ame'ẽ ta ixo. Amō amō ywy ngi uhyk uwyr ame'ẽ ta ixo.

6 Ame'ẽ tyapuha rehe hindu rahā, ixoty ame'ẽ ta johu jy'ar oho. Ngā je'eha riki amō koty kotoy je'eha. Pe, aja pame katu te ngā je'eha ke rehe ngā hindu. Ame'ẽ ta amō koty kotoy ngā je'eha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pandu pandu. Ame'ẽ ke rehe ngā hindu. A'erehe māte we ame'ẽ te a'eta my.

7 Upa ngā hetaha pandu pandu ngā jupe:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta riki ngariréi ywy pe har ta ke. A'erehe jande je'eha ke ame'ẽ ta ukwa ym ta tipe.

8 Jande ngi har ym tī. Anī. Jande je'eha ke ame'ẽ ta pandu katu apo 'y. Myp jande je'eha ke ame'ẽ ta ukwa my? Jakwa ym. Mā! Aja pame katu te jande je'eha rehe jahendu. Amō koty je'eha ke jande japandu.

9 Ko Par ywy ngi amō ta uhyk uwyr. Amō koty je'eha ame'ẽ tī. Amō ta Me ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō koty je'eha ame'ẽ tī. Aja pame tī. Amō koty kotoy je'eha tī. Amō ta Erā ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Mesopot ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Jundéi ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Kapando ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pō ywy

ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Asia ywy ngi uhyk uwyr tī.

10 Amō ta Hiri ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pansi ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Eji ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Rim ywy ngi uhyk uwyr tī. Ame'ẽ Rim ywy ke Syre ok ta rake ihī. Amō ta Hom ok ta ngi uhyk uwyr tī.

11 A'engi amō amō jundéu awa ta uhyk uwyr. A'engi jundéu ramūi ta je'eha rehe hindu katu ame'ẽ ta uhyk uwyr tī. Amō ta Kere ypa'ū ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Ara ywy ngi uhyk uwyr tī. Pyrātāha namō upa katu te ma'e ke Tupā ma'ema'e, ame'ẽ rehe har jande jahendu. Amō amō jande je'eha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pandu. A'erehe jande jakwa katu — aja ngā pandu pandu ngā jupe.

12 Pe, upa ngā pandu pandu ngā jupe:

—Mā! Ma'erehe my? — aja.

13 Pe, māte we ame'ẽ te a'eta my. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta rehe amō ta puka puka hū. A'eta pandu:

—Anī. Peme'ẽ ta kawī ngi ka'u ixo — aja ngā.

Petu je'eha ke

14 Pe, Petu pu'am. Awa py peteñ Jesu mondo ame'ẽ ta namō pu'am. Pe, ngā hetaha pe hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katu-rahā! Upa Jerusarē ok ta pe har ta! Pehendu katu tī! Ihē rehe pehendu katu. Pehē pe ihē apandu ta.

15 Kawī ngi jaka'u, aja pekwha naī. Anī. Jaka'u ym. Ko warahy ywa ku'ap rī. (Pytuniwe ka'u ym awa.)

16 Pesarahā! Amō koty kotoy ngā je'eha japandu pandu. Aja pehendu ramō ame'ẽ ke yman amō sawa'e mupinim. Her Joe. Tupā je'eha pandu ame'ẽ ke a'e. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

17 “Peme'ẽ ywy keruhū pe angaha uhyk tate rahā, Tupā'ã ke ihē amondo ta. Heta awa ta rehe a'e ihī katu ta. A'erehe ihē je'eha ke pehē ra'yr ta pandu pandu ta. Pehē rajyr ta pandu pandu ta tī.

Ixeraiha aja sawa'e ta usak ta. Aja ihē je'ēha ke a'eta ukwa ta. Tamūi ta ixerai ta tī. Aja ihē je'ēha a'eta ukwa ta tī.

18 Arahā ihē miasu ta rehe Tupā'ā ihē katu ta.

Sawa'e ta rehe ihē katu ta. Kūjā ta rehe ihē katu ta tī.

Pe, ihē je'ēha ke a'eta pandu pandu ta.

19 Ywa rehe ma'e ke ihē amoī ta. Ame'ē ngi jumukahem ta ngā u'am.

Ywa rehe aja kome'ē ywy keruhū pe tī. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

Aman hawi aja awa ruwy hawi ta tī. Jahy rata u'ar hū ta tī.

Ywa takāxīha aja tata takāxīha pu'am hū ta tī.

20 Warahy uwe ta. Awa ruwy pirā aja jahy tī. Upa aja uhyk py.

Pe, jandema'e sawa'e te jywyr ta. Arahā pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

21 Pe, upa ihē pe ngā pandu rahā, ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke amuhā katu ta" aja Tupā pandu. Aja Joe mupinim.

—(Upa aja uhyk ramō, a'erehe amō koky koky ngā je'ēha ke japandu pandu) — aja Petu pandu.

22 A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu rehe har ihē apandu ta pehē pe. Nasare ok ta pe har ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu hū. Ngā ke a'e mukatu hū. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'e muhem hū mondo tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe tī, a'erehe aja a'e ma'ema'e katu. A'erehe Tupā usak katu ehe, aja ngā ukwa. Upa ame'ē rehe har pekwa katu.

23 Upa ame'ē rehe pesak tī. Yman Jesu manōha rehe har Tupā ukwa katu. A'e putar ame'ē ke ngā ma'ema'e. A'erehe Jesu ke pepyhyk. Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta pe a'e ke peraho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē ta jukwa. Pehē pejukwa, ame'ēja saka.

24 Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Manōha ngi mukwera katu muhem. Marā ka ym pete'e túi.

25 Yman kweraha rehe har Ndawi mupinim. (Jesu rehe har a'e mupinim. Kuja Jesu pandu, ame'ēja saka:)

“Ihēma'e sawa'e te rehe ihē asak katu a'am. A'e riki ihē rake ihē, a'erehe manōha ngi akyje ym ihē.

26 A'erehe ihē rury katu tī. Ihē rury katuha apandu pandu. Ihē amanō ta. Anī. Ihē akwera katu ta ahem tī, aja akwa katu.

27 Wetep akwera katu ta ahem. Manōha renda pe ihē'ā ke nde eremupyta ym te ta.

Ihē rehe nde erepy'a katu. Ihē rete ke nde eremunem ym te ta tī. (Aja rahā, akwera katu ta ahem, aja akwa katu.)

28 Ihē ruhāha ke ihē pe nde eremu-jekwa. Ihē namō nde erexo ta, a'erehe ihē ke nde eremuhury ta" aja Ndawi mupinim — aja Petu pandu.

29 A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Ndawi ambyr rehe har ihē apandu ta pehē pe. Yman Ndawi manō. Jande ramūi ambyr a'e. A'e ke amō ta jptym raho. Pete'e ywykwar pe ixangwer ke túi.

30-31 Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā manga katu, aja a'e ukwa katu. Yman Ndawi pe kuja Tupā pandu: “Yman atu rahā, nde aja ne rainō riki kapitā keruhū wan ta tī” aja Tupā pandu. Ame'ē Ndawi rainō riki Kirisutu. Aja Ndawi ukwa katu, a'erehe Kirisutu kweraha rehe har kuja a'e pandu:

“Manōha renda pe i'ā ke Tupā mupuya ym te ta. Hete ke munem ym te ta” aja Ndawi pandu. (Munem ym te rahā, mukwera katu ta, aja mujekwa katu.)

32 —Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe hete munem ym te.) Kwera katu uhem rahā, jande jasak ehe, a'erehe ame'ē rehe har japandu pandu.

33 Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake a'e wapyk oho. (Aja rahā katu te ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Tupā'ā ke a'e me'ē ta ipe, aja kwehe Jesu pe ipái keruhū pandu katu. Ame'ē Tupā'ā riki jande py'a rehe a'e moī, ame'ē ke pekwa apo 'y. Tyapuha pehendu tī.

34-35 Ndawi riki ywa pe oho ym. Anī. Ixuwe katu rahā, kuja a'e pandu: "Ihēma'e sawa'e te pe Tupā pandu:

'Ihē rake ewapyk. (Aja rahā katu te me'ē ke nde, aja amujekwa katu.)

Nde ruwajan rehe ihē apor ta. Ame'ē ta ke ihē amuputu'u ta nde pe' aja Tupā" aja Ndawi pandu – aja Petu pandu. ("Ihēma'e sawa'e te" aja Ndawi pandu rahā: "Kirisutu rehe har" a'e pandu.)

36 A'e pandu tī:

—Upa jundéu awa ta! Pehendu kat-urahā! Jesu ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe pemujar pemu'am. Apo a'e riki jandema'e sawa'e te aja Tupā mu'am. Kirisutu a'e tī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ko jetehar te ke pekwa apo 'y – aja ngā pe Petu pandu.

37 Ame'ē ke rehe jundéu awa ta hendl rahā, pyai te ngā. Petu pe ngā pandu. Jesu mondo ame'ē ta pe ngā pandu tī:

—Sawa'e ta! Myja jande jama'e ta my apo 'y? — aja jundéu awa ta pandu.

38 Pe, ngā pe Petu pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Pejurujar katu ehe. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja rahā, pehē ke jande jamujahuk ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta pehē apo 'y, aja pemujekwa katu ngā pe.) Pe, pehē rehe Tupā'ā ihī ta.

39 Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke uhyk apo 'y, a'erehe pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta tī. Pehē ra'yr ta rehe ihī katu ta tī. Amō awa ta pe ihī katu ta

tī. Upa katu te Tupā usak katu ame'ē ta rehe ihī katu ta tī – aja Petu pandu.

40 Aja Petu pandu hū. Pandu we hū. Mu'e katu tī. Kuja:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe mupyraraha uhyk ta ngā rehe. Amō ta Jesu ke putar ym, a'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Mā peja ame'ē ta aja ym pehē tī. A'erehe Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke a'e muhā katu ta – aja Petu pandu.

41 Ame'ē je'eha rehe heta ngā jurujar katu. Pe, ame'ē ta ke ngā mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Arahā heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe. Kuja, 3.000 hetaha.

42 Jesu mondo ame'ē ta namō ame'ē ta jumu'e uī. A'eta namō ngā juehe katu ngā ixo. Johu ma'e ngā u'u uī tī. Tupā namō johu ngā pandu pandu tī.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har

43 Tupāma'e pyrātāha namō Jesu mondo ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e hū. Mukatu hū ngā ke. Aja me'ē ma'ema'e hū. A'erehe upa ngā jupandu ngā jupe:

—Mā! Katu te hū – aja ngā.

44 Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta je'ē je'ē ym ha namō ixo. Amō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ngā juehe katu ngā ixo. Ima'e ke rehe kyty'ý ym tī.

45 Ima'e ma'e ke muhepy tī. Henda ke muhepy tī. Aja tamatarer ke matyr. Pe, jurujar katu ame'ē ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe ma'e ke me'e me'ē te'e.

46 Pe, wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe jy'ar oho. A'ep Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. Ok pe johu ma'e ngā u'u tī. Hury katu a'eta tī. Peteihar aja ngā ixo tī.

47 Tupā namō kuja pandu pandu tī: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. "Peme'ē ta katu ame'ē ta ke a'eta" aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har amō ta pandu pandu. Wera rahā

pame katu te ngā ke Tupā muhā katu. Aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jumuheta oho.

3

Wata ym te ame'ē ke Petu mukatu

¹ Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu oho. Juā oho inamō tī. Warahy ywa ku'a ihon rahā, oho. Arahā jundéu awa ta Tupā namō ma'e pandu pandu katu.

² Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe hukwen ihī. Hukwen rehe har ngā pandu: "Katukwer" aja. Ame'ē rake sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'e a'e. Wera rahā pame katu te amō ta hupir raho. Pe, ixe oho ame'ē ta pe tamatarer ke a'e pandu pandu tī.

³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu ixe tate rahā, sawa'e usak ehe. Juā rehe usak tī. Pe, tamatarer ke pandu a'eta pe.

⁴ Petu ma'ā katu ehe. Juā aja tī. Pe, pandu ipe:

—Jande rehe ema'ā katu! — aja ipe.

⁵⁻⁶ A'erehe sawa'e ma'ā katu ehe. Tamatarer ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. Petu pandu ipe:

—Tamatarer namō ihē axo ym te. Ko ma'e namō axo ame'ē ke ihē ame'ē ta nde pe. Jesu Kirisutu riki Nasare ok ta pe har. A'e je'ēha rupi ihē apandu nde pe: "Ewata" — aja sawa'e pe.

⁷ Pe, ijywa katu rehe pyhyk. Pe, mupu'am. Pahar itymā imembek katu ipe. Ipyta katak katu ipe tī.

⁸ Pe, opor. Pu'am katu. Jywyr jywyr ixo. Petu ta namō ixe oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixe oho. Huryha namō opopor oho. "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā rehe har pandu oho tī.

⁹ Wataha ke rehe upa amō ta usak usak tī. Tupā rehe har pandu pandu ame'ē ke rehe amō ta hendū katu tī.

¹⁰ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja amō ta ukwa katu. "Katukwer" ame'ē rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja ukwa katu tī. Tamatarer pandu pandu ame'ē ke a'e

tī, aja ukwa katu tī. Myja wataha apo my? Ukwa ym. "Māte we ame'ē te a'e my!" aja a'eta.

Petu je'ēha ke

¹¹ Ame'ē jumu'eha renda keruhū pe soroka ihī. Soroka renda rer: "Saromā." A'ep Petu ta ixo. Petu jywa rehe sawa'e pyhyk u'am. Juā jywa rehe pyhyk u'am tī. A'eta koty heta amō ta ujan oho.

¹² Māte we ame'ē te a'eta my. Pe, hetaha ta rehe Petu usak rahā, pandu ngā pe:

—Sawa'e ta! Māte we ame'ē te aja ym pekwaha. Pesak pesak ym jande rehe tī. Jande je'ēha rupi ym sawa'e wata. Jande katuha rupi ym sawa'e wata tī. (Jesu je'ēha rupi sawa'e wata katu.)

¹³⁻¹⁴ —Amarā riki jande ramūi. Isak a'e tī. Jande ramūi tī. Jako a'e tī. Jande ramūi tī. A'eta Tupā rehe ipy'a moī moī katu. Jesu aja tī. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Pe, manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe, Jesu pe. Katu te ame'ē ke a'e tī. Anī. Peputar ym a'e ke. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e ke peraho. Pirat poir tar katu tipe. Anī. Peputar ym aja. Amō ke pehē pepandu. "Ngā jukwaha ke epoir" aja Pirat pe pepandu. (A'erehe Mahamba ke a'e poir.)

¹⁵ Awa ta muxuweha ke Jesu. A'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'engi jande jasak ehe. Ame'ē rehe har japandu pandu tī.

¹⁶ Sawa'e wata ramō ame'ē ke rehe pesak. Ehe har pekwa katu tī. Jesu rehe jande jajurujar katu, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr. Ame'ē namō sawa'e ke jamukatu. Jesu je'ēha rupi jamukatu. A'erehe sawa'e wata katu ame'ē ke rehe pesak apo 'y.

¹⁷ —Ihē mu ta! Jesu ke pejukwa. Jundéu awa tama'e kapitā ta aja tī. Jukwa tī. Pekwa ym ha rupi pejukwa, aja ihē akwa katu apo.

¹⁸ Ngā mupyraraha ke Kirisutu pyhyk. Yman ame'ē rehe har Tupā

je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu. Ame'ë ta pe Tupā mujekwa. Ame'ë ke a'eta pandu pandu. Ame'ë pyrarahā ke Jesu rehe uhyk apo 'y.

¹⁹ Apo Tupā kotypē pehē py'a ke pemuruwak pemondo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi Tupā juhyk ta.

²⁰ Aja rahā, pehē ruryha ke a'e muwyr ta. Pe, Jesu ke a'e mujywyr ta muwyr tī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e.

²¹ Tupā usak katu ehe ame'ë ke a'e. Ywa pe a'e pyta we ta rī. Upa katu te pyahu ym rahā, pyta we ta rī. Upa katu te Tupā mupyahu ta tī, aja a'e pandu. (Ywa ke. Kome'ë ywy keruhū aja tī. Mupyahu ta tī.) Yman ame'ë rehe har Tupā je'ëha pandu ame'ë ta mupinim. A'eta riki katu te me'ë ke.

²² Yman jande ramūi ta pe Moise pandu: "Tupā riki jandema'e sawa'e te. Ihē aja pehē pe Tupā je'ëha pandu ame'ë ke Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har peteihar ke a'e. Upa a'e pandu ame'ë ke rehe pehendu katu ta me'ë te'e.

²³ Ame'ë ke rehe amō hendu ym rahā, ame'ë ke Tupā mupyrara ta. Tupā kotypar ta namō pyta ym te ta" aja Moise mupinim – aja Petu pandu.

²⁴ A'e pandu tī:

—Upa katu te Tupā je'ëha pandu ame'ë ta pandu tī. Samue pandu py. A'engi uwyr ame'ë ta pandu tī. Pesak ramō ame'ë rehe har upa katu te a'eta pandu pandu. (Tupā kotypar ta rehe Tupā'ā uwyr ta, ame'ë rehe har upa katu te pandu pandu.)

²⁵ Yman Tupā manga katu. Ame'ë ke Tupā je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu. Ame'ë ke pehē pe katu. Jande ramūi pe Tupā manga katu tī. Ame'ë ke pehē pe tī. Yman kuja Amarā pe pandu: "Upa kome'ë ywy keruhū pe har ta rehe ne rainō usak katu ta" aja Tupā pandu – aja Petu pandu.

²⁶ A'e pandu tī:

—"Ihēma'e ke nde" aja Ta'yr pe Tupā pandu. Pe, Ta'yr ke pehē pe a'e muwyr py. Aja pehē rehe a'e usak katu. Aja rahā, ixoty pehē py'a

ke a'e muruwak. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ame'ë ke a'e putar – aja Petu pandu pandu ngā pe.

4

Ngā panduha renda pe Petu ta ke kapitā ta muhyk raho

¹ Petu pandu ngā pe rahā, jundéu awa tama'e pa'i ta uhyk uwyr. Juā pandu rahā tī. Sonda tama'e kapitā uhyk uwyr tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ë ta. Sanduse ta uhyk uwyr tī.

² (Manōha ngi amō kwera ym te ta uhem aja a'eta ukwaha.) Mokōi Jesu mondo ame'ë ta rehe a'eta parahy, ma'e, Petu ta rehe. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, aja Petu ta mu'e. Jesu kwera katu uhem, a'erehe amō ta kwera katu ta uhem tī, aja sanduse ta ukwa, a'erehe a'eta parahy Petu ta rehe.

³ Pe, Petu ta ke a'eta pyhyk. Ka'aruk te apo, a'erehe kyndaha pe kynda raho.

⁴ Koī pandu ta. Pe, Petu je'ëha rehe hendu ame'ë ta Jesu rehe jurujar katu. Heta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ë ta heta te hū. Sawa'e pame katu te manga rahā, kuja, 5.000 tate hetaha nahā my.

⁵ Ame'ë ku'ë rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta jy'ar uwyr. Tamūi ta jy'ar uwyr tī. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta pe jy'ar uwyr.

⁶ Ame'ë ta namō amō ta jy'ar tī. Ana jy'ar tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. Kái jy'ar tī. Juā jy'ar tī. Arexan jy'ar tī. Upa jundéu awa tama'e pa'i keruhū anam ta jy'ar tī.

⁷ Petu ta ke a'eta mupu'am. Pe, pandu a'eta pe:

—Jande ruwa kotypē pepu'am. Pe-sarahā! Awa pyrātāha namō pemukatu my? Awa je'ëha rupi pemukatu my? – aja Petu ta pe pandu.

⁸ Pe, Petu py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e je'ëha rupi Petu pandu:

—Kapitā ta! Pehendu katurahā! Tamūi ta!

9 Pehendu katu tī. Myja sawa'e wata ym te ame'ē ke jamukatu my? Myja ma'e katu ame'ē ke jama'e my? Aja pepandu jande pe tī.

10 Apandu ta pehē pe. Aja rahā, pekwa katu ta. Jundéu awa ta ukwa katu tī. Ko Jesu Kirisutuma'e pyrātāha namō kome'ē sawa'e wata katu. A'e je'ēha rupi wata katu. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem.

11 Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har kuja amō mupinim:

"Ita ke jaxer te'e aja ita ok mujāha ukwaha.

Anī. Ame'ē riki ok pyter rehe mupu'am katu te ame'ē ke, aja amō ukwa katu" aja amō mupinim.

—(Ame'ē ita aja Jesu tī. Ita aja a'e ke peputar ym tī. Anī. Tupā usak katu ehe. Katu te ame'ē ke a'e, aja ukwa katu.)

12 Jesu jō riki awa ta ke muhā katu. Aja amō her kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā muwyr ym. Amō her rupi jande ke muhā ym. "Jesu" ame'ē rer rupi jō a'e muhā katu — aja Petu pandu.

13 Petu riki kyje ym, aja tamūi ta ukwa. Juā kyje ym tī, aja a'eta ukwa tī. Jundéu awa tama'e paper renda pe jumu'e ym ame'ē ta ke a'eta, aja a'eta ukwa katu tī. Sawa'e ta te'e ame'ē ta ke aja a'eta ukwa katu tī. A'erehe māte we ame'ē te aja tamūi ta ukwa. Petu ta Jesu namō wata ixo ame'ē ta ke a'eta, a'erehe pandu katu, aja tamūi ta ukwa tī.

14 Petu mukatu ame'ē ke Petu ta rake pu'am u'am, a'erehe marā ka ym a'eta je'ēha ipe.

15 Pe, tamūi ta jupe pandu pandu tar katu, a'erehe soroka pe Petu ta ke tamūi ta muhem mondo. Upa muhem rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

16 —Myja ta sawa'e pe jama'e my? Sawa'e ke Petu ta mukatu ame'ē rehe har heta ngā ukwa apo 'y. Ame'ē ke marā ka ym jande jamukanīha.

17 Ame'ē mukatuha rehe har amō ta pandu pandu oho ame'ē ke japutar ym. A'erehe kuja japandu ta: "Jesu rehe har ngā pe pepandu ym te apo 'y. Pepandu rahā, pehē ke jamahy ta" aja Petu ta pe japandu ta — aja pandu pandu a'eta jupe.

18 Pe, Petu ta ke amō mujywyr werur. Pandu:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y. Ehe har pemu'e ym te tī — aja Petu ta pe tamūi ta pandu.

19 Pe, Petu pandu:

—Myja me'ē Tupā pe katu my? Ko pehē je'ēha rehe jahendu katu my? Ko Tupā pandu ame'ē ke rehe jahendu katu my? Myja pekwa my? Ihē riki Tupā pandu ame'ē ke rehe jō ihē ahendu katu ta. Juā aja tī.

20 Jesu ma'ema'e ame'ē ke rehe jasak. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta rī. Jesu mu'e mu'e ame'ē ke rehe jahendu tī. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta tī. Marā ka ym jahijariha — aja Petu pandu.

21 Pe, hātā Petu ta pe tamūi ta je'ē. Pe, poir. Mukatuha rehe har upa ngā ukwa, a'erehe Tupā pe ngā pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Ngā hetaha ngi tamūi ta kyje, a'erehe marā ka ym Petu ta ke mahyha.

22 Petu ta mukatu ame'ē sawa'e heta warahy 'ar ame'ē ke a'e. Kuja, 40 i'ar koty te we warahy 'ar ame'ē ke a'e.

Pyrātāha namō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu

23 Tamūi ta poir rahā, Petu jywyr oho. Juā jywyr oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe uhyk oho. Upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu ame'ē ke a'eta pandu pandu ngā pe. Upa tamūi ta pandu ame'ē ke pandu pandu tī.

24 Upa hendu rahā, kuja johu Tupā namō a'eta pandu pandu:

—Jande pái keruhū! Jandema'e sawa'e te nde. Ywa ke nde eremujā. Kome'ē ywy keruhū nde eremujā tī.

Y ramūi nde eremujā tī. Upa ame'ē ta rehe ixo ame'ē ta ke nde eremujā tī.

²⁵ Yman ne je'ēha ke Ndawi mupinim. Tupā'ā mujekwa ipe. Ndawi riki jande ramūi. Ne miasu ke a'e tī. Kuja nde pe Ndawi pandu: "Ma'ewā nde rehe amō awa ta parahy te'e my?

Ma'ewā jundéu awa ta te'e ukwa ukwa ixo my?

²⁶ Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ta ixo. Ame'ē ta jy'ar uwyr. Kapitā ta jy'ar uwyr tī.

Ne namō ame'ē ta jumai uwyr. Kirisutu namō a'eta jumai uwyr tī. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e" aja nde pe Ndawi pandu – aja Tupā namō ngā pandu pandu.

²⁷ Tupā namō ngā pandu pandu tī: –Jete. Kome'ē ok ta rehe Ero uhyk uwyr. Pon Pirat namō jy'ar uwyr. Amō awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jundéu awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jesu namō ame'ē ta jumai uwyr, a'rehe johu ngā jy'ar uwyr. Jesu riki nde ra'yr. Katu te me'ē ke a'e. Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e.

²⁸ Yman ame'ē jumaiha rehe har nde erepandu katu, aja upa ame'ē ta ma'ema'e. Ne je'ēha aja ma'ema'e. Nde ereputar ame'ē ke a'eta ma'ema'e tī.

²⁹ –Jandema'e sawa'e te! Esak apo! Jande ke a'eta mahy tar katu. A'rehe jande py'a ke emātā. Aja rahā, jakyje ym ta ngā ngi. Aja rahā, ne je'ēha ke japandu pandu ta.

³⁰ Nde kotyhar ta ke jande. Ne je'ēha ke japandu rahā, ahy ame'ē ta ke emukatu. Amō amō ta ke emukatu tī. Jesu je'ēha rupi nema'e pyrātāha ke nde emujekwa katu ngā pe. Jesu riki nde ra'yr. A'e riki katu te me'ē ke – aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu.

³¹ Upa pandu rahā, a'eta jy'ariha renda ke katak katak hū. (Aja rahā, ame'ē ta rehe Tupā hendu katu, aja mujekwa.) A'eta rehe Tupā'ā ihī katu.

A'rehe Tupā je'ēha ke pandu pandu. Kyje ym ngā ngi.

Kyty'ŷym ngā

³² Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta peteihar aja ngā ixo. "Kome'ē ihēma'e jō" aja ym pandu awa. Upa ima'e ma'e ke kyty'ŷym.

³³ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu kweraha rehe har Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu hū. Tupāma'e pyrātāha namō pandu pandu. Tupā usak katu te ngā rehe tī.

³⁴ Kupixa namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy. Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Hok namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy tī.

³⁵ Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho tī. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe Jesu mondo ame'ē ta me'ē me'ē. A'rehe ima'e ym te ame'ē ta nixói te.

³⁶ Ko amō sawa'e ixo. Her Jose. "Manambe" aja Jesu mondo ame'ē ta amō her moī ehe tī. "Amō ke muhury katu ame'ē ke a'e" aja jande je'ēha. Rewi rainō ke a'e. Xi ypa'ū pe har ke a'e.

³⁷ Kupixa namō a'e ixo. Ame'ē ke muhepy. Pe, upa katu te tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e raho.

5

Anani rehe har. Sasi rehe har tī.

¹ Pe, amō sawa'e ixo. Her Anani. Hakehar rer Sasi. Ywy namō a'eta ixo. Ame'ē ke a'eta muhepy.

² Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Anī. Tamatarer ke mupyta we wi jupe.

³ Ame'ē ke hakehar ukwa tī. Petu pandu ipe:

–Anani! Ywy muhepyha ke nde pe nde eremupyta we.

⁴ Satana nde py'a rehe ihī. (Ājā ramūi a'e.) Katu ym aja. Tupā'ā pe te'e nde erepandu. Ywy ke nde eremuhepy ym rahā we, nema'e riki. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ke upa katu te nema'e tī. Nde pe nde eremupyta we ame'ē ke nde py'a rupi nde erekwa erexo. Upa katu te nde

ereme'ẽ, aja jande pe nde erepandu naĩ. Katu ym aja. Sawa'e ta pe te'e nde erepandu. Amõ we tĩ. Tupã pe te'e nde erepandu tĩ — aja Petu pandu.

⁵ Ame'ẽ ke hendu rahã, Anani manõ ukwap. Upa hendu ame'ẽ ta mukahem hũ.

⁶ Ta'ynuhu ta pu'am. Pe, hete ke pukek. Jytyr raho.

⁷ Ixawa'e manõ. I'i katu rahã, hakehar uhyk uwyr. Ixawa'e manõha rehe har ukwa ym uwyr.

⁸ Petu pandu ipe:

—Ywy muhepyha ke upa katu te perur my — aja ipe.

Kũjã pandu:

—A'e tỹ. Upa katu te jarur — aja Petu pe.

⁹ Pe, Petu pandu ipe:

—Tupã'ã pe te'e nde erepandu tar katu tĩ. Nde sawa'e aja tĩ. Anĩ. Upa Tupã'ã ukwa katu. Nde sawa'e jytyr raho ame'ẽ ta hukwen rehe uhyk ramõ. Nde ke jytyr ta raho tĩ — aja kũjã pe.

¹⁰ Pe, pahar Petu py rehe u'ar ukwap. Manõ ukwap. Ta'ynuhu ta ixe uwyr rahã, kũjã manõ ame'ẽ ke rehe usak. Pe, jytyr raho tĩ. Ixawa'e rake rupi jytyr tĩ.

¹¹ Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta mukahem hũ. Manõha rehe har hendu ame'ẽ ta mukahem hũ tĩ.

Tupã pyrâtâha namõ mukatu hũ

¹² Jesu mondo ame'ẽ ta mukatu hũ ngã ke. Ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu hũ. Aja Tupâma'e pyrâtâha ke ngã pe mujesak. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe soroka ihã. Soroka rer Saromã. A'ep upa Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta jy'ar.

¹³ Johu ngã jy'ar ixo. Ame'ẽ ta rehe har amõ ta pandu: "Katu ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta" aja pandu. Anĩ. Ame'ẽ ta namõ jurujar ym ame'ẽ ta jy'ar tar ym.

¹⁴ Amõ ta anĩ. Amõ amõ ta Jesu rehe jurujar katu tĩ. Heta sawa'e ta jurujar katu. Kũjã ta aja tĩ. Heta jurujar katu ehe tĩ.

¹⁵ Jesu mondo ame'ẽ ta mukatu, a'erehe ahy ixo ame'ẽ ta ke awa rape rupi ngã mou. Tupe 'ar pe mou. Myrape 'ar pe mou tĩ. Pe, hake rupi Petu te'e asa oho rahã, warahy pe i'ã jesak. Ame'ẽ ke ahy ixo ame'ẽ ta 'ar rupi aha ta oho. Pe, katu ta oho, aja ngã ukwa.

¹⁶ Jerusarẽ ok ta xupe 'ar rupi ok ta juramã ihã. Ame'ẽ ok ta ngi heta uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ẽ ta ke ngã hupir werur ipe. Äjä ta ipy'a rehe ihã ame'ẽ ta ke werur ipe tĩ. Upa katu te Petu mukatu. (Aja rahã, Jesu rehe har Petu ta pandu ame'ẽ riki jetehar te ke aja mujekwa katu. Petu ta namõ Tupã ixo, aja mujekwa katu tĩ.)

Jesu mondo ame'ẽ ta ke amõ ta mahy

¹⁷ Pe, jundéu awa tama'e pa'i keruhũ jyty'ym Jesu mondo ame'ẽ ta rehe. Upa inamõ ixo ame'ẽ ta jyty'ym a'eta rehe tĩ. Inamõ ixo ame'ẽ ta rer sanduse ta. (Jesu mondo ame'ẽ ta koty heta ngã jy'ar oho, a'erehe jyty'ym a'eta rehe.)

¹⁸ Pe, Jesu mondo ame'ẽ ta ke a'eta pyhyk. Kyndaha pe kynda raho, ok ta kyndaha pe.

¹⁹ Pe, pytun rahã, Tupã je'eha rahaha uhyk uwyr a'eta rehe. Kyndaha rukwen ke pirar. Pe, a'eta ke soroka pe raho. Pandu:

²⁰ —Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe peho. A'ep upa awa ixoha pyahu rehe har ngã pe pepandu pandu — aja Jesu mondo ame'ẽ ta pe pandu.

²¹ A'eta hendu katu ehe. Pe, pytu niwe rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe oho. A'ep mu'e mu'e u'am.

Pe, ngã panduha renda pe jundéu awa tama'e pa'i keruhũ uhyk uwyr. Inamõ ixo ame'ẽ ta uhyk uwyr tĩ. Pe, jundéu awa ta tamûi ta ke a'eta mujy'ar tĩ. Johu panduha ta ke mujy'ar. Pe, kyndaha pe sonda ta ke a'eta mondo. Pandu:

—Jesu mondo ame'ẽ ta ke pemuhyk perur se — aja sonda ta pe pandu.

²² Pe, kyndaha pe sonda ta uhyk rahā, mahem ym.

²³ Jesu mondo ame'ē ta ke mahem ym. Pe, ngā panduha renda pe jywyr oho. A'eta pandu:

—Kyndaha rehe jahyk rahā, upa hukwen ke kynda katu te. Upa hukwen harōha ta harō katu u'am tī. Anī. Hukwen ke jande japirorahā, jahem ym sawa'e ta ke — aja sonda ta pandu.

²⁴ Ame'ē ke rehe hendu rahā, pa'ihu ta māte we ame'ē te a'eta my. Sonda tama'e kapitā aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū sondama'e kapitā ke a'e.

—Myp a'eta ihon my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

²⁵ Pe, amō uhyk uwyr. Pandu:

—Pesarahā! Kyndaha pe sawa'e ta ke pekynda peraho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo apo 'y. Ngā ke a'eta mu'e mu'e u'am — aja tamūi ta pe amō pandu.

²⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, sonda tama'e kapitā oho piām. Sonda ta inamō oho tī. Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk werur tī. Hātā ym pyhyk a'eta rehe. Hātā pyhyk rahā, ita ke sonda ta rehe ngā ombor ta, aja kapitā ukwa. Hetaha ngi kyje, a'erehe wewe katu pyhyk raho.

²⁷ Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk rahā, ngā panduha renda pyter pe mupu'am. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

²⁸ —Jesu rehe har pemu'e ym apo 'y, aja hātā pehē pe japandu. Anī. Pehendu ym. Pemu'e ame'ē rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa apo. Jesu ke amō ta riki jukwa. Anī. A'e ke jande riki jajukwa aja pepandu. Katu ym aja — aja Jesu mondo ame'ē ta pe pandu.

²⁹ Pe, Petu namō Jesu mondo ame'ē ta pu'am u'am. Pe, Petu pandu ngā pe:

—Tupā je'ēha rehe jō jahendu katu rahā, katu te ame'ē. Amō sawa'e je'ēha rehe anī. (Katu we ame'ē.)

³⁰ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke pemujar pemu'am. Aja pejukwa. Anī. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu.

³¹ Pe, Jesu ke hake Tupā muhyk raho. A'erehe a'e riki kapitā keruhū. A'e riki awa muhāha tī. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Anī. Tupā rehe ipy'a muruwak mondo rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe.

³² Jesu rehe har japandu pandu. Jasak ame'ē rehe har japandu pandu tī. Jesu rehe har Tupā'ā mujekwa tī. Tupā rehe hendu katu ame'ē ta py'a rehe Tupā'ā ke a'e moī katu — aja Petu pandu.

³³ Ame'ē ke pa'ihu ta hendu rahā, parahy te hū. Jesu mondo ame'ē ta ke a'eta jukwa tar katu.

³⁴ Pe, ngā panduha renda pe amō sawa'e pu'am. Her Ngamari. Parise riki a'e. Moise je'ēha mu'e ame'ē ke a'e tī. "Sawa'e katu me'ē ke" aja upa ngā ukwa ehe har. Pe, a'e pandu:

—Jesu mondo ame'ē ta ke soroka pe emondo — aja.

³⁵ Pe, ngā panduha renda pe ixo ame'ē ta pe pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā ta! Pehendu katurahā! Petu ta ke pemahy ym we rī. Ma'e ke pekwa py peī.

³⁶ Amukwehe te amō sawa'e ixo. Her Tēu. Kapitā a'e jupe. Heta sawa'e ta inamō jy'ar oho. Kuja, 400 hetaha. Anī. A'e ke amō jukwa. Pe, inamō ixo ame'ē ta upa uhāi ujan oho. Ame'ē ta ngi har nixói te apo 'y.

³⁷ A'engi amō sawa'e uwyr tī. Her Jun. Ngariréi ywy pe har a'e. Ngā hetaha ke kapitā keruhū manga manga rahā, Jun uwyr. Inamō heta ngā oho tī. Anī. A'e ke amō jukwa tī. Pe, inamō ixo ame'ē ta upa uhāi ujan oho tī.

³⁸ A'erehe pehē pe ihē apandu katu apo. Jesu mondo ame'ē ta ke pemahy ym. Mā peja ixo. Sawa'e je'ēha rupi a'eta ma'e ke ma'ema'e ixo rahā, upa ta kanim oho.

³⁹ Anī rahā, Tupā je'ēha rupi a'eta ma'ema'e ixo rahā, marā ka ym

kanīha. Tupā namō pejumai ta – aja Ngamari pandu.

Pe, a'e pandu ame'ẽ ke rehe ngā hēndu katu.

⁴⁰ Pe, Jesu mondo ame'ẽ ta ke muhyk werur tī. Upa a'eta ke amō ta nupā hū. Pe, pandu tī:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y – aja kapitā ta pandu a'eta pe.

⁴¹ Pe, poir mondo. Ngā panduha renda ngi a'eta uhem oho. Jesu kōtyhar ta ke a'eta, a'erehe amō ta mahy. Mahyha ke a'eta pyhyk, ame'ẽ ke Tupā putar aja a'eta ukwa katu, a'erehe hury katu oho.

⁴² Wera rahā pame katu te a'eta mu'e u'am. Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū pe mu'e u'am. Amō ta rok pe mu'e u'am tī. Jesu Kirisutu rehe har mu'e u'am.

6

Awa po wajar mokōi haihu katu ame'ẽ ta ke

¹ Arahā Jesu rehe amō amō heta jurujar katu. Jundéu awa ta ke ame'ẽ ta. Ame'ẽ ta ngi har amō ta ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta ke tī. Amō ta emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta ke tī. Pe, ngere awa ta je'ēha pandu ame'ẽ ta parahy. Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta rehe parahy. Kuja pandu:

—Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta kyt'y'm jande rehe. Ixawa'e manō ame'ẽ ta heta we ixo. Ame'ẽ ta ngi har emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ katu ma'e ke. Ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ we mi ma'e ke. Katu ym aja. Juja ym me'ẽ me'ẽha – aja ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū.

²⁻³ Pe, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke amō ta mujy'ar. Jesu mondo ame'ẽ ta riki mujy'ar. Ame'ẽ ta ke awa py mokōi hetaha. Ngā pe a'eta pandu:

—Jande mu ta! Pehendu katurahā! Ngā mi'u ke jande jame'ẽ me'ẽ rahā, marā ka ym Tupā je'ēha ke amō ta pe jamu'eha rī. Ngā mi'u jame'ẽha rehe

jō jama'ema'e ja'am. Katu ym aja. Jesu rehe har amō ta pe jamu'e ym rahā, katu ym. A'erehe amō sawa'e ta rehe pesak katu. Ko ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ame'ẽ ta rehe pesak katu. Amō we tī. Ukwa katu ame'ẽ ta rehe pesak katu tī. Amō we tī. Sawa'e katu te ame'ẽ ta rehe pesak katu tī. Pehē ngi har awa po wajar mokōi sawa'e ta rehe pesak katu. Pe, ame'ẽ ta pe japandu ta: "Ngā mi'u ke peme'ẽ me'ẽ" aja. Jande anī.

⁴ Tupā je'ēha ke jamu'e ta ngā pe rī. Tupā namō japandu pandu ta rī – aja Jesu mondo ame'ẽ ta pandu.

⁵ Ame'ẽ je'ēha rehe upa ngā hury katu, a'erehe ngā mi'u me'ẽha ta ke mu'am. Ko Esete ke ngā mu'am. Jesu rehe jurujar katu te ame'ẽ ke a'e. Ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ame'ẽ ke a'e tī. Amō Siri ke ngā mu'am tī. Amō Pok ke mu'am tī. Amō Nikanor ke mu'am tī. Amō Timā ke mu'am tī. Amō Pame ke mu'am tī. Amō Nikoráu ke mu'am tī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym a'e. Antioki ok ta pe har a'e. Yman jundéu awa tamūi ta ukwaha rehe a'e jurujar katu. Apo Jesu rehe jurujar katu tī.

⁶ (Ame'ẽ awa po wajar mokōi sawa'e ta ngā mi'u ke me'ẽ me'ẽ ta.) Pe, ame'ẽ sawa'e ta ke Jesu mondo ame'ẽ ta ruwa kōty ngā mupu'am. Pe, Tupā namō pandu pandu. Ame'ẽ ta ākā rehe a'eta po ke Jesu mondo ame'ẽ ta mujar. (Aja ngā mi'u ke me'ẽ me'ẽ ame'ẽ ta ke a'eta, aja ngā pe mujekwa.)

⁷ Tupā je'ēha rehe amō amō ta hēndu katu te hū. Jesu rehe amō amō Jerusarē ok ta pe har ta jurujar katu tī. Heta jundéu awa tama'e pa'i ta jurujar katu tī.

Esete ke amō ta pyhyk

⁸ Esete rehe Tupā usak katu te, a'erehe ahy ixo ame'ẽ ta ke Esete mukatu hū. Tupāma'e pyrātāha namō mukatu hū ngā ke. A'erehe ame'ẽ ke rehe ngā usak rahā, pandu: "Mā! Katu hū!" aja pandu.

⁹ Pe, inamō amō sawa'e ta je'ẽ hātā tā hū. Amō kōty jundéu awa tama'e

jy'ariha renda ngi har ta ke a'eta. Henda rer: "Ngā poir ame'ẽ ta ke" aja ngā jupe. Syre ok ta ngi uwyr ame'ẽ ta ke a'eta tī. Arexandiri ok ta ngi uwyr ame'ẽ ta ke a'eta tī. Amō ta Siri ywy ngi uwyr ame'ẽ ta ke amō ta tī. Amō ta Asia ywy ngi uwyr ame'ẽ ta ke amō ta tī. Pe, Esete namō a'eta je'ẽ hātā tā hū.

10 Ukwa katuha ke Tupā'ā muwyr ipe, Esete pe. A'erehe marā ka ym Esete je'ẽha ke ame'ẽ ta mukanīha. A'erehe jyty'ym ehe.

11 A'erehe amō sawa'e ta pe pandu:

—Esete rehe har te'e pepandu peho. Aja rahā, kome'ẽ tamatarer pehē pe jame'ẽ ta — aja ngā poir ame'ẽ ta pandu.

A'erehe sawa'e ta te'e pandu oho:

—“Moise katu ym. Je'ẽha rehe pehendu ym” aja Esete pandu ame'ẽ ke rehe jahendu. “Tupā katu ym. A'e je'ẽha rehe pehendu ym tī” aja Esete pandu ame'ẽ ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e a'eta pandu.

12 Ame'ẽ panduha namō upa ngā ke sawa'e ta muparahy. Tamūi ta ke a'eta muparahy tī. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta ke a'eta muparahy tī. A'erehe johu ngā Esete koty oho. Pyhyk a'e ke.

13 Pe, ngā panduha renda pe raho. Pe, Esete rehe har te'e pandu ame'ẽ ta ke a'eta werur tī. Te'eha ta pandu:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū katu te, aja jande jakwa katu. Anī. “Jaxer te'e” aja Esete pandu. “Moise je'ẽha katu ym. Pehendu ym ehe” aja a'e pandu tī.

14 Kuja a'e panduha rehe jahendu tī. Upa Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke Jesu mujixer ta. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Upa Moise mu'e ame'ẽ ke amō koty muruwak ta, aja Esete pandu. Ame'ẽ ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e sawa'e ta pandu.

15 Upa katu te ngā panduha renda pe wapyk uī ame'ẽ ta Esete ruwa rehe usak usak uī. Huwa ke hendy. Tupā je'ẽha rahoha ruwa aja hendy.

7

Esete je'ẽha ke

1 Esete pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu:
—Ame'ẽ je'ẽha jetehar te nde pe my?
— aja ipe.

2-3 Esete pandu:

—Anī. Te'e riki. Tamūi ta! Pehendu katurahā! Ihē anam ta! Pehendu katu tī. Amarā riki jande ramūi. Mesopot ywy rehe a'e ixo rahā, Tupā pandu ipe. Wera te hū namō ixo ame'ẽ ke a'e. Ma'e, Harā ok ta pe Amarā tyryk ym we oho rī. Kuja Tupā pandu ipe: “Sengi etyryk eho. Nde anam ta ke ehijar eho. Nde pái rekoha ehijar eho tī. Amō ywy ke nde pe amujesak ta. A'ep etyryk eho” aja Amarā pe.

4 A'erehe Kaundéi ywy ke Amarā hijar oho. Harā ok ta pe tyryk oho. Ipái oho inamō tī. A'engi ipái manō rahā, amō ywy pe a'e ke Tupā mutyryk mondo. Kome'ẽ ywy pe muwyr, ma'e, Tupā mugesak ame'ẽ ke pe. Yman a'ep a'e uhyk oho. Apo ame'ẽ ywy pe jande jaxo tī.

5 Anī. Ywy ke nixói ipe, Amarā pe. Ima'e ke nixói te. Tupā me'ẽ ym we ipe rī. Amarā ra'yr nixói te rahā, Tupā manga katu ipe: “Kome'ẽ ywy ke nde pe ihē ame'ẽ ta. Nema'e ta. Ne rainōma'e ta tī” aja Amarā pe Tupā pandu katu — aja Esete pandu.

6 A'e pandu tī:

—Kuja Tupā pandu tī: “Amō ywy rehe ne rainō ta ixo ta. A'ep paraky te'e hū ta. Ame'ẽ ta ke amō awa ta mahy hū ta tī. 'Ar ke ymanuhū ta raho. Kuja, 400 warahy 'ar aha ta oho.

7 Ame'ẽ ke upa rahā, ame'ẽ awa ta ke ihē amahy ta. Te'e muparakyha ta ke ihē amahy ta. A'engi ame'ẽ ywy ngi ne rainō ta uhem oho. Kome'ẽ ywy rehe jywyr ta. Pe, ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta” aja Amarā pe Tupā manga katu.

8 Tupā pandu katu, ame'ẽ ukwa katuha ke Amarā pe Tupā muwyr. Kuja. Ehe ihī ame'ẽ pirer ke jupā rahā, jundéu awa kotyhar ke a'e aja

mujekwa. Tupā usak katu ehe ame'ẽ ke a'e, aja ukwa katu. A'erehe ta'yr pirer ke Amarā jupā. Ta'yr rer Isak. U'ar, ame'ẽ ngi awa po wajar mokōi ukwer rahā, ipirer ke jupā. (Aja rahā, Tupā manga katuha ke a'e putar katu, aja mujekwa katu.) Isak aja tī. Ta'yr pirer ke jupā tī. Ta'yr rer Jako. Jako aja tī. Ta'yr ta pirer ke jupā tī. (Ipirer jupā rahā, ko jundéu awa ta kotyhar ta ke a'eta. Tupā usak katu a'eta rehe, ame'ẽ ta ke a'eta, aja mujekwa katu.) Jako ra'yr ta heta. Awa py mokōi ta'yr ta hetaha ipe. Jande ramūi ta ke a'eta.

⁹ —Jako ra'yr ta ngi har peteī Jose. Imu ta jyty'ym ehe. Pe, imu ta muhepy. Pe, Eji ywy pe Jose ke amō ta raho. Paraky te'e a'e ixo. Pe, Jose rehe Tupā usak katu.

¹⁰ A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā muputu'u katu ingi. Tupā usak katu ehe tī. Ukwa katuha ke muwyr ipe tī. A'erehe eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū ruwa koty pu'am rahā, Jose rehe kapitā keruhū usak katu. Kapitā keruhū rer Parao. Pe, Jose ke kapitā aja a'e mu'am. Eji ywy pe har tama'e kapitā aja a'e mu'am. Kapitā keruhū rok kapitā a'e tī.

¹¹ Pe, ngā pe ngā mi'u nixói te. Upa Eji ywy rupi nixói. Kanaā ywy rupi nixói te tī. Pyrara hū ngā. Jande ramūi pe nixói te tī.

¹² Pe, Eji ywy pe ahúi aja me'ẽ pyta we mi aja Jako hendu. A'erehe ta'yr ta ke ixoty mondo, jande ramūi ta ke.

¹³ Mokōihar a'eta oho rahā, imu ta pe juehe har Jose mujekwa. Pe, Jose rehe har Parao ukwa tī. Jose riki jundéu awa ke a'e, aja a'e ukwa.

¹⁴ Pe, ipái pe myrandu Jose mundo. "Eji ywy pe ihē koty ejur. Upa katu te ne anam ta erur tī" aja myrandu mundo.

¹⁵ —Kuja, 75 ngā hetaha ixo. Pe, Eji ywy pe Jako oho. A'ep a'e manō. A'ep jande ramūi ta manō tī, ma'e, Jako ra'yr ta ke.

¹⁶ Ymanuhū tī, jande ramūi kangwer ke amō ta mutyryk raho. Sikē ok ta pe raho. A'ep itakwar keruhū ihī. Ame'ẽ pe ixangwer ke ngā mou tī.

Yman ame'ẽ itakwar keruhū ke Emor ra'yr ngi Amarā jo'ok. Tamatarer Amarā muhepy ipe.

¹⁷ —Yman Amarā pe Tupā manga katu. Ame'ẽ panduha rehe uhyk tate rahā, Eji ywy pe jande ramūi ta ju-muheta oho.

¹⁸ Pe, Eji ywy pe amō kapitā keruhū uhem ngā pe. Jose ambyr rehe har ukwa ym a'e.

¹⁹ Ame'ẽ kapitā keruhū muka'u te'e jande ramūi ta ke. Mupyrara hū tī. Kuja jande ramūi pe panduha mondo tī: "Ta'yn ra'yr u'ar rahā, pehē rok ngi pembor indo. Sawa'e ra'yr ta pame katu te pembor indo" aja kapitā keruhū pandu. Aja sawa'e ra'yr ta ke jukwa.

²⁰ Arahā amō sawa'e ra'yr u'ar. Her Moise. Katu hū ame'ẽ ke a'e, aja imāi ta ukwa.

²¹ A'erehe jukwa ym. Mahapyr jahy imāi namō mukanim. Pe, hok ngi imāi muhem mondo rahā, Parao rajyr mahem. Kapitā keruhū rajyr ke a'e. "Ko ihē membyr apo 'y. Ihē amutiha ta" aja Parao rajyr pandu.

²² Pe, upa eji awa tama'e ukwa katuha Moise ke amō mu'e. Je'ēha ke pandu katu te tī. Upa ma'e ke ma'ema'e katu te tī.

²³ —Mokōi awa py upa warahy 'ar ame'ẽ ke Moise. Pe, arahā ianam ta rehe usak oho. Ianam ta riki jundéu awa ta ke.

²⁴ Pe, oho ixo rahā, ianam ke eji ywy pe har mahy te'e, ame'ẽ ke rehe usak. Pe, ame'ẽ ke muputu'u oho. Mahyha ngi mupoir ta, a'erehe jukwa.

²⁵ Eji ywy pe har ke Moise jukwa. [Ihē anam ta ke ihē amupoir ajur, a'erehe ihē ke Tupā muwyr. Ame'ẽ ke ihē anam ta ukwa ta, aja Moise ipy'a pe ukwa katu. Anī. Aja ym ianam ta ukwa.]

²⁶ Amō wera rahā, mokōi jundéu awa ta jumai ixo, ame'ẽ rehe Moise usak tī. Pe, muputu'u ta tipe. Pandu a'eta pe: "Sa'e ta! Pehendu katu-rahā! Mā peja ym! Pehē riki anam ta. A'erehe pejumai ym pexo" aja Moise pandu.

²⁷ Pe, ianam ke mupyrara ame'ẽ ke sosok mondo. Moise ke sosok mondo. Pandu ipe: "Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī. 'Awa katu my?' Anī rahā: 'Awa katu ym my?' Ame'ẽ panduha aja ym nde.

²⁸ Kwehe eji ywy pe har ke nde erejukwa. Aja ihē ke nde erejukwa tar katu my tī" aja Moise pe pandu.

²⁹ Ame'ẽ ke rehe hendu rahā, Eji ywy ngi Moise ujan oho. (Parao ukwa ta tī. Ame'ẽ ngi kyje, a'erehe ujan oho.) Mijiā ywy pe oho. Amō ywy pe har aja ixo. (Usak te'e aja ixo.) A'ep hakehar ke pyhyk. Pe, mokōi ta'yr ipe.

³⁰ —A'ep amō mokōi awa pypa warahy 'ar aha oho. Ywy'ā keruhū rake awa nixói te ame'ẽ ywy ihē. Ywy'ā keruhū rer Sinái. A'ep Moise wata oho ixo rahā, jupirā'y ke ukwái ukwái te'e ixo. Ame'ẽ ke rehe a'e usak. Tata hendyha pyter pe Tupā je'ēha rahoha uhem.

³¹ Ame'ẽ ke rehe usak rahā: "Mā! Ma'e my?" aja pandu jupe. A'erehe hake ngi we usak katu oho ehe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu ipe:

³² "Ihē rehe ne ramūi ta ipy'a moī moī katu. Ihē rehe Amarā ipy'a moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a moī moī katu tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'e moī moī katu tī" aja panduha uwyr ipe. Pe, Moise jumukahem ingi, a'erehe ryrýi u'am ingi.

³³ Usak tar ym apo ehe 'y. Jandema'e sawa'e te pandu tī: "Ihē Tupā. Ko ihē axo. Nde erepyrū ere'am, ame'ẽ ywy ke katu te ame'ẽ ke. A'erehe nde py rehe har ejo'ok. (Aja rahā ihē rehe nde py'a nde ere-moī moī katu, aja ihē pe nde eremu-jekwa.)

³⁴ Ihē kotyhar ta ke Eji ywy pe ixo. Ame'ẽ ta ke amō ta mupyrara hū. Ame'ẽ ke ihē akwa katu. Ame'ẽ ta jixi'u hū. Ame'ẽ ke rehe ihē ahendu tī. A'erehe ame'ẽ ta ke ihē amupoir ajur. Esarahā! Eji ywy pe nde ke ihē amondo ta. Ame'ẽ ta ke nde erepoir ta ereho" aja Moise pe pandu.

³⁵ —Yman riki ame'ẽ Moise ke jundéu awa ta putar ym. Pandu ipe: "Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī" aja Moise pe. Ame'ẽ Moise ke Tupā mondo. A'e ke kapitā aja a'e mu'am. Poiriha ke a'e tī. Inamō Tupā je'ēha rahoha ma'ema'e katu. Jupirā'y ke ukwái ukwái te'e. Ame'ẽ pyter pe usak, a'e riki Moise namō ma'ema'e katu.

³⁶ Eji ywy pe ma'e ke Moise ma'ema'e hū. Aja Tupāma'e pyrātāha ke a'e mujesak ngā pe. Y ramūi pe aja tī. Y ramūi rer: "Y pytā." Pe, Eji ywy ngi ianam ta ke mujy'ar raho. Awa nixói te ame'ẽ rupi wata oho ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata oho ixo. A'ep Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe a'e mujesak tī.

³⁷ Jundéu awa ta pe Moise pandu: "Ihē aja amō Tupā je'ēha pandu ame'ẽ ke pehē pe Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har uhem ta" aja Moise pandu.

³⁸ Awa nixói te ame'ẽ pe jundéu awa ta jy'ar ixo. Ame'ẽ ta namō Moise ixo. Sinái ywy'ā keruhū rake a'eta jy'ar uwyr. Ame'ẽ ywy'ā keruhū 'ar pe Moise namō Tupā je'ēha rahoha pandu pandu. A'ep Tupā je'ēha ke Moise pyhyk. Ame'ẽ je'ēha rehe awa hendu katu rahā, ixo katu ta. Ame'ẽ ke jande ramūi ta pe a'e pandu pandu. Ame'ẽ ke jande pe muwyr tī.

³⁹ —Anī. Moise pandu ame'ẽ ke rehe jande ramūi ta hendu ym. Putar ym a'e ke.

⁴⁰ Eji ywy pe jywyr ta tipe oho. Ywy'ā keruhū 'ar pe Moise ixo rī, pe, imu pe jande ramūi ta pandu, ma'e, Arā pe: "Ma'e'ā jande pe emujā. Tupā aja jande pe. Jande ndutar koyt oho ta. Eji ywy ngi jande ke Moise mujy'ar werur. Jande jakwa ym ehe har apo. My ihon mamy" aja Arā pe jande ramūi ta pandu.

⁴¹ Arahā itatawa ke te'e tapi'iruhu ra'yrā ke a'eta mujā. Ame'ẽ ruwa koyt tapi'iruhu te ke a'eta jukwa. Aja ipy'a moī moī katu u'am ehe. A'eta mujā ame'ẽ ke rehe hury katu.

⁴² A'erehe jande ramūi ta ke Tupā

hijar oho. Pe, upa ywa rehe hendy ame'ẽ ke rehe jande ramūi ipy'a moĩ moĩ katu u'am. Tupā je'ẽha rehe kuja panduha ihī. Tupā pandu:

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahā!
Mokōi awa pypa warahy 'ar rahā, awa nixói te ame'ẽ rupi pexo.

Heta tapi'iruhu ke pejukwa rahā, ihē rehe pehē py'a pemoĩ moĩ ym pexo.

43 Amō rehe pehē py'a pemoĩ moĩ katu pexo.

So'o pirer ok ke peraho. Ame'ẽ wyr pe Moro'ā pemoĩ. Jahy rata'ā pemoĩ tī. Her Hēpā.

Ame'ẽ ta tupā ta aja pekwaha pehē jupe. Ame'ẽ'ā rehe pehē py'a pemoĩ moĩ katu pexo. Katu ym aja.

A'erehe amō ywy rehe pehē ke ihē amondo ta. Mambiro ok ta kupe koty ihē amondo ta" aja Tupā pandu.

—Aja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

44 A'e pandu tī:

—Awa nixói te ame'ẽ rupi jande ramūi wata oho ixo rahā, so'o pirer ok ke a'eta raho. Ame'ẽ pe Tupā rehe jande ramūi ipy'a moĩ moĩ katu ixo. So'o pirer ok mujāha ke Moise pe Tupā mujekwa. Aja jande ramūi mujā.

45 A'engi Moise manō rahā, jande ramūi ta ke Josue mujy'ar raho. Kome'ẽ ywy pe mujy'ar werur. Arahā kome'ẽ ywy pe amō awa ta ixo. Pe, ame'ẽ ta ke Tupā muhem mondo. Pe, kome'ẽ ywy ke jande ramūi pyhyk. Henda ke pe pyhyk. Kome'ẽ ywy pe uhyk rahā, so'o pirer ok ke werur tī. Ame'ẽ ke hainō ta pe jande ramūi mupyta. Ndawi uhem rahā, ame'ẽ ke pewe ixo rī.

46 Ndawi rehe Tupā usak katu. Pe, Tupā pe Ndawi pandu: “Kome'ẽ ywy pe nde pe ok keruhū ihē amujā tar katu. Ame'ẽ pe nde rehe ngā ipy'a ke moĩ moĩ katu ta. Nde rehe Jako ipy'a katu ame'ẽ ke a'e tī” aja Ndawi pandu.

47 Anī. Ndawi mujā ym. Ta'yr riki mujā.

48 Saromā riki ok keruhū mujā. Anī. Awa ta mujā ame'ẽ ke rehe Tupā ixo ym. Tupā riki ywate har a'e. Tupā je'ẽha rehe kuja panduha ihī.

49 Tupā pandu:

“Ywa pe ihē axo. Ihē riki sawa'e te. Kome'ẽ ywy keruhū pe aja tī. Ihē axo tī.

Ok keruhū awa ta mujā ame'ẽ ke rehe ihē apyta ym ta. Henda peteihar rehe ihē apyta ym ta tī.

50 Ihē riki upa katu te ma'e ke ihē amujā, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

51 A'e pandu tī:

—Tamūi ta! Pehē ākā janam rāi. Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ ta ke pehē, a'erehe pehendu ym. Tupā'ā je'ẽha ke jande ramūi putar ym.

52 Aja pehē tī. Peputar ym tī. Upa Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke jande ramūi ta mupyrrara. Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke a'eta jukwa tī. Tupā ra'yr uwyr ta, aja pandu ame'ẽ ta ke a'eta jukwa. Pe, Ta'yr uwyr rahā, peputar ym a'e ke.

53 A'e ke pejukwa tī. Tupā je'ẽha ke pehē pe Tupā je'ẽha rahoha ta muwyr. Anī. Ame'ẽ ke rehe pehendu ym — aja jundéu awa ta pe Esete pandu pandu.

Esete ke amō ta jukwa

54 Esete je'ẽha rehe hendu rahā, ngā panduha rendama'e kapitā ta parahy ehe. Parahyha rehe hāi su'u su'u u'am.

55 Pe, Esete py'a rehe Tupā'ā ihī katu. Pe, ywa rehe Esete ma'ā rahā, Tupā rake wera te hū, ame'ẽ rehe usak. Tupā rake Jesu pu'am u'am ame'ẽ ke rehe usak tī.

56 A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa pe sawa'e te i'āi. Amukwehe te we kome'ẽ ywy keruhū pe wyjy uwyr ame'ẽ ke a'e. Tupā rake pu'am u'am apo 'y. Ame'ẽ ke rehe ihē asak — aja Esete pandu.

⁵⁷ Anī. Ipyakwar ke ipo pe hetaha ta kynda. (Hendu tar ym a'eta.) Ahem hū tī. Pe, opor oho ehe.

⁵⁸ Pe, ok ta ngi muhem raho. A'ep ita pe japi. Aja a'e ke ngā jukwa. Sawa'e wan namō ita omboriha ta kamixa ke hijar oho.

⁵⁹ Sawa'e wan ame'ē rer Sáu. Ita a'eta omombor ixo rahā, Esete pukái:

—Jesu! Ihēma'e sawa'e te nde! Ihē'a ke eraho! — aja pukái.

⁶⁰ Pe, ipynarāi pe u'ar. Hātā pukái ipe tī:

—Sawa'e! Ihē rehe peme'ē ta katu ym ame'ē ke te'e ma'ema'e ixo. Peme'ē ta ke emupyrara ym — aja Esete pukái.

Upa pandu rahā, a'e manō.

Pe, Esete ke ngā jukwa rahā, Sáu pandu tī: “Ere! Pejukwa katu!” aja riki.

8

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Sáu mupyrara

¹ Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta heta ixo. Jerusarē ok ta pe heta ixo. Ame'ē ta ke amō ta mahy hū. Mupyrara hū tī. A'erehe amō amō ywy rupi uhāi oho. Jundéi ywy rupi uhāi oho. Samari ywy rupi uhāi oho tī. Jesu mondo ame'ē ta jō Jerusarē ok ta pe ixo.

² Tupā rehe hendu katu ame'ē ta Esete rete ke jptym raho. Jixi'u hū ehe.

³ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Sáu mumba tar katu. Ok rupi pame katu te kekar oho ixo. Mahem rahā, muhem raho. Pe, kyndaha pe kynda raho. Sawa'e ta ke aja. Kūjā ta ke aja tī. Kyndaha pe kynda raho tī.

Samari ywy pe myrandu katu ke amō pandu oho

⁴ Amō amō ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta uhāi oho. A'ep Jesu rehe har pandu pandu. Myrandu katu ke pandu raho.

⁵ Amō sawa'e ixo. Her Siri. Samari ywy pe ok ta ihī. A'ep a'e oho. Myrandu katu pandu pandu raho. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū

aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Awa muhāha a'e, aja ok ta pe har ta pe a'e pandu pandu raho tī.

⁶ Pe, je'ēha rehe ok ta pe har ta hendu hendu katu te u'am. Tupāma'e pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jetehar te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.)

⁷ Heta ngā py'a ngi ājā ta ke Siri muhem mondo. Ājā ta uhem rahā, hātā ahem hū. Heta jupyrrātā rātā ame'ē ta ke mukatu tī. Heta wata katu ym ame'ē ta ke mukatu tī. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jetehar te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.)

⁸ A'erehe a'ep pe har ta hury katu ehe.

⁹ Pe, ame'ē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simā. Paje a'e. Yman samari ywy pe har ta ke a'e muka'u ka'u te'e. Sawa'e keruhū jupe, aja pandu pandu ngā pe.

¹⁰ Je'ēha rehe upa hendu katu. Upa ok ta pe har ta hendu katu ehe. Ngā pandu:

—Tupāma'e pyrātāha namō a'e ixo — aja Simā rehe har upa ngā pandu naī.

¹¹ Paje a'e. Yman ngā ke muka'u te'e, a'erehe a'ep pe har ta hendu katu ehe.

¹² Pe, myrandu katu ke Siri pandu pandu. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pandu pandu. Ame'ē rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotyhar ke” aja Tupā pandu. Pe, ame'ē myrandu katu rehe a'ep pe har ta jurujar katu. Sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tī. Jurujar katu tī. Pe, ame'ē ta ke Siri mujahuk. (Aja rahā Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.)

¹³ Simā jurujar katu tī. Upa Siri mujahuk rahā, inamō Simā ixo. Tupāma'e pyrātāha namō Siri mukatu hū ngā ke. Ame'ē ke Simā usak rahā, jupandu jupe:

—Mā! Katu te — aja Simā jupe.

¹⁴ Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta ixo. Kuja a'eta hendu. Tupā

je'ëha rehe Samari ywy pe har ta jurujar katu, aja a'eta hendu. A'erehe Petu ke Siri koty a'eta mondo. Juā ke mondo tī.

¹⁵ A'ep a'eta uhyk rahā, jurujar katu ame'ë ta rehe har Tupā namō pandu pandu:

—Kome'ë ta rehe Tupā'ā emuwyr – aja Tupā pe pandu.

¹⁶ A'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī ym we rī, a'erehe Tupā namō Petu ta pandu. A'ep pe har ta ke mujahuk rahā, Jesu je'ëha rupi mujahuk jō. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

¹⁷ Pe, a'eta ãkā rehe ipo ke Petu ta mujar. Pe, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu tī.

¹⁸⁻¹⁹ Amō ta ãkā rehe ipo ke Jesu mondo ame'ë ta mujar rahā, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu. Ame'ë ke rehe Simā usak rahā, Petu ta pe a'e pandu:

—Ame'ë pyrātāha ke ihē pe pemuwyr rahā, tamatarer pehē pe ihē ame'ë ta. Pe, amō ta ãkā rehe ihē po amujar rahā, a'eta rehe Tupā'ā ihī katu ta tī – aja Simā pandu.

²⁰ Petu pandu:

—Tupā'ā ke Tupā me'ë te'e. Ame'ë ke rehe tamatarer nde eremuhepyta, aja nde erekwaha naī. Katu ym aja. A'erehe tamatarer ke ne namō mupyrraraha renda pe oho ta my.

²¹ Tupā koty nde py'a ihī katu ym, a'erehe jande namō nde erema'ema'e ym ta. Tupā rehe har nde eremu'e ym ta tī.

²² Nde erekwaha ngi emuruwak katu. Katu ym ame'ë nde erekwaha rehe har Tupā namō epandu pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta nde rehe.

²³ (Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e.) A'erehe nde erejty'ym te ha namō nde erexo, aja akwa. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha namō nde erexo. Ame'ë ke nde erehijar ym rī, aja ihē akwa tī – aja Simā pe Petu pandu.

²⁴ Pe, Petu pe Simā pandu. Juā pe pandu tī:

—Anī. Pehērahā! Ihē rehe har Tupā namō pehē riki pepandu. Aja rahā,

ma'e ke ihē rehe uhyk ym ta. Petu pandu ramō: "Tamatarer ke ne namō mupyrraraha renda pe oho ta" aja ihē rehe uhyk ym ta – aja Simā pandu.

²⁵ Tupā je'ëha ke Petu ta pandu pandu. Jesu rehe a'eta usak ame'ë rehe har pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho. Jywyr oho ixo rahā, amō amō ok ta rupi myrandu katu pandu pandu oho. Samari ywy pe ok ta ihī. Ame'ë rupi pandu pandu oho ixo.

Etio ywy pe har namō Siri pandu

²⁶ Siri rehe Tupā je'ëha rahoha uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Ehorahā! Warahy jurukwā koty awa rape ihī, ma'e, iapyr kotyhar ke. Jerusarē ok ta ngi Ngasa ok ta pe awa rape ihon. (Ymanihar awa rape ke ame'ë.) Ame'ë awa rape rupi echo – aja Siri pe pandu.

²⁷⁻²⁸ Pe, kamixa ke Siri munde. Pe, ame'ë rape rehe uhyk oho. Ame'ë rupi hekoha pe amō sawa'e jywyr ta oho ixo. Etio ywy pe har a'e. Eunu a'e. Etio ywy pe har tama'e kapitā keruhū pe a'e paraky ixo. Kapitā keruhū riki kūjā ke. Kūjā rer Kanda. Ima'e tamatarer usakiha ke sawa'e. Kapitā a'e tī. Amukwehe we Jerusarē ok ta pe oho. Tupā rehe ipy'a a'e moī moī oho. Apo hekoha pe jywyr oho ixo. Myra ujan ame'ë 'ar pe oho ixo. Pe, oho ixo rahā, Tupā je'ëha rehe usak usak uī. Yman Isai mupinim, ame'ë rehe usak usak uī.

²⁹ Isai riki ymanihar Tupā je'ëha pandu ame'ë ke a'e. Pe, Siri pe Tupā'ā pandu:

—Ixoty echo exo – aja ipe.

³⁰ Pe, ixoty Siri ujan oho ixo. Pe, uhyk ehe. Isai mupinim ame'ë ke sawa'e pandu pandu. Ame'ë ke rehe Siri hendu rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Nde eresak eresak ame'ë ke nde erekwa katu my? – aja Siri pandu ipe.

³¹ Sawa'e pandu:

—Anī. Amō ihē ke mu'e ym rahā, marā ka ym ihē akwaha. Se ewapyk ejur. Ihē rake ewapyk – aja Siri pe sawa'e pandu.

³² Pe, sawa'e rake wapyk. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak usak ame'ē ke kuja ihī:

"Jukwaha renda pe arapuharan ke amō jukwa raho.

A'e aja tī. A'e ke amō ta jukwa ta raho tī.

Arapuharan ra'yr ke amō ta hawī rahā, ahem ym. A'e ke aja tī. Je'ē ym ta a'e ke tī.

³³ A'e ke ngā mupyrara rahā, amō muputu'u ym ingi. Ame'ē ywy pe har ta katu ym te ame'ē ke ma'ema'e ipe. Ame'ē rehe har pandu ym awa.

A'e ke amō ta jukwa ta. Pe, kome'ē ywy keruhū ke hijar ta oho" aja pinīha ke sawa'e usak usak uī.

³⁴ Pe, Siri pe sawa'e pandu:

—Emujekwa ihē pe rahā! Awa rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pandu pandu ko my? Juehe har pandu pandu my? Amō rehe har pandu pandu my? — aja sawa'e pandu.

³⁵ Pe, Jesu rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pandu pandu, ame'ē ke Siri mujekwa ipe. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak ramō, ame'ē ke Siri mu'e.

³⁶ Ame'ē ngi Jesu rehe har mu'e mu'e tī. Pe, pe rupi oho ixo rahā, y rehe a'eta uhyl oho. Pe, etio ywy pe har pandu:

—Ko y ihī. Ihē ke nde eremujahuk rahā, katu my? — aja Siri pe pandu.

³⁷ [Siri pandu ipe:

—Jesu rehe nde erejurujar katu rahā, katu tiki — aja etio ywy pe har pe pandu.

A'e pandu:

—Jesu Kirisutu riki Tupā ra'yr, aja ihē akwa katu — aja etio ywy pe har pandu.]

³⁸ A'erehe myra ujan ame'ē ke etio ywy pe har mupyta. Pe, y rehe a'eta uhyl oho. Mokōi jō a'eta.

³⁹ A'e ke Siri mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) Pe, y ngi a'eta uhem rahā, Siri ke Tupā'ā pyhyk raho. Etio ywy pe har usak ym te ehe tī. Pe, pe rupi hury jywyr oho tī.

⁴⁰ Siri riki pahar Asot ok ta pe uhem. A'engi amō amō ok ta pe myrandu katu pandu pandu oho. Jesu rehe har ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho. Pe, Sesaréi ok ta pe uhyl oho.

9

Jesu rehe Sáu jurujar katu

(At 22.6-16; At 26.12-18)

¹⁻² Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe Sáu parahy te rī. Upa jukwa tar katu. A'erehe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pe a'e oho. Pandu ipe:

—Ndama ok ta pe ihē aho ta. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda heta ihī. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahem rahā, apuk-war ta arur. Sawa'e ta ke ihē apuk-war ta arur. Kūjā ta ke apukwar ta arur tī. Jerusarē ok ta pe arur ta. Ne je'ēha rupi ihē aho ta. A'erehe paper pinim ke ihē pe emuwyr — aja pa'i keruhū pe Sáu pandu.

Pe, ame'ē ke Sáu pe a'e me'ē.

³ Pe, Sáu oho. Ndama ok ta pe uhyl tate rahā, pahar ywa ngi wera te hū. Hake rupi wera te hū.

⁴ Ywy pe a'e u'ar ukwap. Kuja je'ēha rehe a'e hendu:

—Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? — aja Sáu hendu.

⁵ Sáu pandu:

—Sa'e! Awa nde my? — aja pandu ipe.

Pe, Sáu pe pandu:

—Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara erexo.

⁶ Ere. Epu'am. Ndama ok ta pe eho. A'ep ma'e nde erema'ema'e ta ame'ē ke amō pandu ta nde pe — aja Jesu pandu.

⁷ Sáu namō oho ame'ē ta pyta u'am. Uhem ym ngā je'ēha ke. Amō je'ēha rehe jō a'eta hendu. Anī. Usak ym awa ke rehe.

⁸ Pe, Sáu pu'am. Pe, eha pirar rahā, usak ym te ma'e ke. A'erehe ipo rehe amō ta pyhyk.

⁹ Aja Ndama ok ta pe hykyi muhyk raho. Mahapyr ukwer rahā, usak ym

te ma'e ke rehe. Arahā u'u ym te ma'e ke. Y ke u'u ym tī.

¹⁰ Pe, Ndama ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Anani. Jesu rehe jurujar katu a'e. Ixeraihā aja usak. Aja jandema'e sawa'e te mujekwa ipe:

—Anani!

A'e pandu.

—Sawa'e! Ma'e nde pe? — aja Anani.

¹¹ Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Eho! Ok ta rape rupi echo. Ok ta rape rer: "Tatambyk." Ame'ẽ rupi Jun rok ihī. Ame'ẽ rupi epandu: "My Jun rok ihī my? My Sáu? Tar ok ta pe har a'e" aja epandu echo. Ihē pe ma'e pandu pandu uĩ apo.

¹² Kuja ixeraihā aja a'e usak. Ixoty nde erehyk ereho. Nde po ke iãkā rehe nde eremujar. Aja rahā, ma'e ke rehe a'e usak katu ta tī. Aja ixeraihā rehe a'e usak — aja Anani pe jandema'e sawa'e te pandu.

¹³ A'e pandu:

—Sawa'e! Ame'ẽ sawa'e rehe har amō ta pandu hū ihē pe. Nde kotyhar ta rehe māte hū ma'e jaxeriha ke ma'ema'e. Aja Jerusarē ok ta pe ixo ame'ẽ ta pe ma'ema'e hū tī.

¹⁴ Ko Ndama ok ta pe aja tī. Nde kotyhar ta ke mahy ta uwyr tī. Upa nde rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'e pyhyk ta uwyr. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū je'ëha rupi a'e uwyr. A'erehe aho tar ym ixoty — aja Anani pandu.

¹⁵ Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Anī. Sáu koty echo! Ihē asak katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihē rehe a'e paraky ta apo 'y. Ihē rehe har a'e pandu pandu ta oho. Ame'ẽ riki ima'e parakyha ke. Amō awa ta pe ihē rehe har pandu pandu ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu ta oho. Kapitā keruhū pe pandu ta oho tī. Jundéu awa ta pe pandu pandu ta oho tī.

¹⁶ Ihē rehe har a'e pandu pandu ta oho, a'erehe a'e ke amō ta mupyrara te hū ta. Ame'ẽ ke ihē amujekwa ta ipe — aja Anani pe pandu.

¹⁷ Pe, ixoty Anani oho. Jun rok mahem rahā, ixe oho. Pe, Sáu ãkā rehe ipo mujar. Pandu ipe:

—Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu apo 'y, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y! Se nde erejur rahā, Jesu rehe nde eresak. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e riki ihē ke muwyr nde koty. A'erehe ihē ajur. Nde reha ke amopok katu ajur. Nde py'a rehe Tupā'ā ihī katu ta tī — aja Sáu pe Anani pandu.

¹⁸ Pe, pahar Sáu reha ngi ma'e ke u'ar. Pira pirer aja saka ame'ẽ ke u'ar. Pe, usak katu tī. Pe, pu'am. Pe, a'e ke Anani mujahuk. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Pe, ma'e ke upa u'u rahā, pyrātā katu tī.

Ndama ok ta pe myrandu katu ke Sáu pandu pandu

Ndama ok ta pe Sáu pyta we rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta namō pyta we rī.

²⁰ Pe, pahar jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixe oho. Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. "Jesu riki Tupā'ra'yr" aja ngā pe a'e pandu pandu.

²¹ Upa hendu ame'ẽ ta pandu: "Mā! Ma'erehe my!" aja ngā. Pe, pandu pandu a'eta jupe tī:

—Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke kome'ẽ sawa'e mupyrara hū. Jerusarē ok ta pe ixo, ame'ẽ ta ke mupyrara hū. Ndama ok ta pe aja tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke pyhyk uwyr tī. Pe, Jerusarē ok ta pe a'e pukwar ta raho. Pa'ihu ta pe pukwar ta raho, a'erehe se uwyr. Apo Jesu rehe har a'e pandu pandu katu. Ma'ewā puki! — aja a'eta jupe.

²² Sáu pandu katu te:

—Jetehar te riki. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e — aja ngā pe a'e mujekwa katu te.

Ame'ẽ rehe har pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ëha ke mujywyr ym ipe. Ndama ok ta pe ixo ame'ẽ ta mujywyr ym ipe.

²³ Yman a'ep Sáu ixo. Pe, jundéu awa ta jy'ar ixo. Pandu pandu a'eta jupe:

—Sáu ke jande jajukwa ta jaho — aja a'eta jupe.

²⁴ A'erehe ok ta rukwen pe a'eta harō u'am. Wera rahā, harō u'am. Pytun rahā, harō u'am tī. Sáu ke a'eta pyhyk rahā, jukwa ta. Anī. Ame'ē rehe har Sáu pe amō pandu oho.

²⁵ A'erehe pytun rahā, Sáu ke ehe katu ame'ē ta muhem mondo. Ok ta ita kurar ngi muhy mōndo. Wasākā ran keruhū pe muhy mōndo. Pe, ujan oho a'eta ngi.

Jerusarē ok ta pe Sáu ixo

²⁶ Pe, Jerusarē ok ta pe Sáu uhyk oho. Uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō a'e jy'ar ta tipe oho. Anī. Sáu ngi a'eta kyje. Jesu rehe Sáu jurujar katu apo 'y, ame'ē ke a'eta ukwa ym, a'erehe kyje ingi.

²⁷ Pe, Manambe oho ixoty. Pe, Jesu mōndo ame'ē ta kōty Sáu ke a'e muhyk raho. Ame'ē ta pe upa Sáu rehe har a'e pandu:

—Pe rupi Sáu oho ixo rahā, jandema'e sawa'e te rehe a'e usak. Jandema'e sawa'e te pandu pandu ipe tī. Apo Jesu rehe har Sáu pandu pandu tī. Ndama ok ta pe a'e pandu pandu hū. Pandu rahā, a'e kyje ym amō ta ngi — aja Jesu mōndo ame'ē ta pe Manambe pandu.

²⁸ Pe, ame'ē ta namō Sáu pyta. Jerusarē ok ta rupi Jesu rehe har a'e pandu pandu oho.

²⁹ Pandu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pe, amō awa je'ēha pandu ame'ē ta a'ep ixo tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Ngere awa ta je'ēha a'eta pandu. Ame'ē ta namō Jesu rehe har Sáu pandu pandu hū. Je'ē hātā tā a'eta namō tī. Pe, Sáu ke ame'ē ta jukwa ta tipe.

³⁰ Ame'ē ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ukwa rahā, Sesaréi ok ta pe Sáu ke a'eta raho. A'engi Tar ok ta pe Sáu ke a'eta mōndo.

³¹ Ajame'ē ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mupyrara ym. (Sáu mupyrara ym apo 'y.) A'erehe upa Jundéi ywy rupi ixo ame'ē ta ke amō ta mupyrara ym tī. Ngariréi

ywy pe ixo ame'ē ta ke mupyrara ym tī. Samari ywy pe ixo ame'ē ta ke mupyrara ym tī. Pe, Jesu rehe jurujar katu te we ngā oho ixo. Tupā rehe ipy'a katu ixo tī. Tupā'ā mujekwa katu tī, a'erehe amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

Ri ok ta pe Petu oho. Jop ok ta pe oho tī.

³² Amō amō ok ta rupi Petu oho oho ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe a'e usak oho.

³³ Pe, Ri ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe uhyk. Her Enéi. Upa jupyrātā rātā ame'ē ke a'e. Awa po wajar mahapyr warahy 'ar rahā, myrapē 'ar pe túi, hok pe.

³⁴ Pe, Petu pandu ipe:

—Enéi! Nde ke Jesu Kirisutu mukatu! Myrapē 'ar ngi epu'am. Pukeka ke emupuku katu emou — aja Enéi pe pandu.

³⁵ Pahar Enéi pu'am. Upa Ri ok ta pe har ta usak ehe. Pe, Tupā kōty ipy'a ke ame'ē ta muruwak mōndo. Saro ok ta pe har ta aja tī. Usak ehe tī. Pe, Tupā kōty ipy'a ke a'eta muruwak mōndo tī.

³⁶ Jop ok ta pe kūjā ixo. Her Tambi. Ngere awa ta je'ēha kuja amō her tī: "Ndo" aja ipe. Jesu rehe a'e jurujar katu tī. Katu ame'ē pame katu te amō ta pe a'e ma'ema'e katu. Ima'e ym te ame'ē ta rehe a'e haihu katu tī.

³⁷ Ri ok ta pe Petu ixo rahā, ma'e ahyha ke kūjā pyhyk. Pe, manō. Hete ke amō ta kutuk. Y pe kutuk. (A'ep pe har ta aja te'eha a'e. Upa kutuk rahā, hete ke pukek.) Pe, kapy ywate har henda ihī ame'ē pe mou.

³⁸ "Ri ok ta pe Petu ixo" aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hēndu. Ri ok ta kotete ihī. A'erehe ixoty mokōi sawa'e ta mōndo. Kuja sawa'e ta pandu oho ipe:

—Pahar jande namō eho — aja Petu pe pandu oho.

³⁹ Pe, Petu pu'am. Sawa'e ta namō oho. Jop ok ta pe uhyk rahā, kapy ywate har henda ihī ame'ē pe amō ta raho. Upa ixawa'e manō ame'ē

ta juramā u'am. Petu rake rupi juramā u'am. Jixi'u hū u'am. Ixuwe katu rahā, kamixa ke Ndo mujā mujā. Ame'ē ke Petu pe mujesak jesak u'am. Kamixa puku Ndo mujā ame'ē ke mujesak jesak u'am tī.

⁴⁰ Pe, kapy ngi upa kūjā ta ke Petu muhem mondo. Pe, ipynarāi pe wapyk. Tupā namō pandu pandu. Pe, hete koty uwak. Pandu:

—Tambi! Epu'am! — aja kūjā manō ame'ē ke pe Petu pandu.

Pe, eha ke kūjā pirar. Petu rehe ma'ā rahā, wapyk.

⁴¹ Ipo ke Petu pyhyk. Pe, mupu'am. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e mujy'ar. Ixawa'e manō ame'ē ta ke mujy'ar tī.

⁴² Kūjā kwera ramō ame'ē ke a'e mujesak kūjā ta pe. Ame'ē rehe har myrandu upa Jop ok ta rupi amō ta pandu pandu oho.

⁴³ A'erehe Jesu rehe heta ngā jurujar katu. Jop ok ta pe Petu pyta we rī. So'o pirer rehe ma'eha namō a'e pyta we rī. Her Simā.

10

Kone rehe har

¹ Sesaréi ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Kone. Homa awa tama'e sonda ta ixo. Itar ywy ngi sonda ta uwyr. Ame'ē tama'e kapitā ke a'e. Kuja, 100 hetaha sonda tama'e kapitā ke a'e. Sawa'e katu ame'ē ke a'e.

² Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Upa katu te hok wyr pe har ta aja tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī. Amō awa riki a'e. Jundéu awa ym a'e. Pe, jundéu awa ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta rehe a'e haihu katu. Tupā namō a'e pandu pandu katu te tī.

³ Amō wera rahā, warahy ywa ku'a ihon tate rahā, ixeraiha aja a'e usak. Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr ehe, aja a'e usak katu. A'e pandu:

—Kone! — aja Tupā je'ēha rahoha.

⁴ Kone usak ehe rahā, jumukahem ingi. Pe, pandu ipe:

—Sa'e! Ma'e nde pe my? — aja Kone pandu.

Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Tupā namō nde erepandu pandu, ame'ē ke a'e ukwa katu. Ma'e ke nixói te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu, ame'ē ke ukwa katu tī.

⁵ A'erehe nde rehe a'e usak katu. Apo Jop ok ta pe sawa'e ta ke emondo. Simā Petu pe: "Jande namō echo" aja a'eta pandu ta oho.

⁶ Amō sawa'e rok pe Simā Petu ixo. Ok jar rer amō Simā. Ame'ē Simā so'o pirer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ihī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷ Pe, Tupā je'ēha rahoha jywyr oho. Aja ixeraiha aja Kone usak. Pe, mokōi miasu ta ke Kone mujy'ar. Amō sonda ke mujy'ar tī. Ame'ē sonda riki jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu tī. Konema'e miasu a'e tī.

⁸ Ame'ē mahapyr sawa'e ta pe upa usak ame'ē rehe har Kone pandu pandu. Pe, Jop ok ta pe mahapyr sawa'e ta ke a'e mondo.

⁹ Ame'ē ku'ē rahā, pe rupi a'eta oho ixo rī. Warahy jandar tate rahā, Jop ok ta pe uhyk tate. Arahā, ok kupe 'ar pe Petu oho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) A'ep Tupā namō pandu pandu ta. (Aja te'eha jundéu awa ta ma'ema'e katu. Ok kupe 'ar pe Tupā namō pandu pandu katu uī.)

¹⁰ A'e myahy uī. Ma'e ke u'u tar katu. Pe, ma'e ke amō mupupur ixo rahā, ixeraiha aja a'e usak.

¹¹ Kuja usak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr ixo. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr.

¹² Kome'ē ywy keruhū pe mujy muwyr. Ame'ē jywī pe upa katu te ywy rupi so'o ta wata ame'ē ta ihī. Upa katu te ipixi'a pe ma'e wata ame'ē ta ihī tī. Upa katu te ma'ewyra wewe ame'ē ta ihī tī.

¹³ Pe, kuja hendu:

—Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u! — aja ipe.

¹⁴ Petu pandu:

—Sa'e! Anī! So'o ta para ihī. Jande ramūi u'u ym ame'ē ke pehī. A'erehe ihē a'u ym ta tī — aja Petu.

15 Pe, kuja je'ëha uhyk ehe tī:
—Jete riki. Apo katu aja Tupā pandu. Jaxer te'e aja ym ekwa ekwa eī — aja Petu pe.

16 Aja mahapyr uhyk katu te ehe. Pe, upa ywa pe jywyr oho tī. Aja ixeraihā aja Petu usak.

17 Usak ramō ame'ē rehe har ipy'a pe Petu ukwa ukwa katu te uī. "Ma'ewā aja my?" aja jupe. Arahā Kone mondo ame'ē ta uhyk uwyr. Hukwen koty pu'am u'am. Simā rok ke amō ta mujekwa a'eta pe.

18 Pe, a'eta pukái:
—Se Simā Petu ixo my? — aja sawa'e ta pukái.

19 Usak ramō ame'ē rehe har Petu ukwa ukwa uī rī. Pe, Tupā'ā pandu ipe:

—Ehendu katurahā! Mahapyr sawa'e ta nde pe pandu uwyr.

20 Epu'am. Ewyjjy echo. Sawa'e ta namō echo. Ekyje ym a'eta ngi. Nde koty a'eta ke ihē amuwyr — aja Petu pe.

21 Pe, Petu wyjjy oho a'eta koty. Pandu:

—Sawa'e ke pekekar pexo ame'ē ke ko ihē. Ma'e pehē pe? — aja Kone muwyr ame'ē ta pe Petu pandu.

22 A'eta pandu:
—Nde koty jande ke Kone muwyr. Sonda tama'e kapitā a'e. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Kone rehe har upa jundéu awa ta pandu katu. Kwehe Tupā je'ëha rahoha mujekwa ipe: "Nde rok pe Petu ke emuhyk erur. Nde pe ma'e ke a'e pandu pandu ta" aja Kone pe. A'erehe jande jajur — aja Petu pe sawa'e ta pandu.

23 Pe, Petu pandu:
—Pejur! Se pepyta we rī. Ka'aruk koty apo — aja sawa'e ta pe.

Ame'ē ku'ë rahā, ima'e ke Petu moī katu. Pe, a'eta namō oho. Amō ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Jop ok ta pe har ta ke a'eta.

24 A'engi amō ku'ë rahā, Sesaréi ok ta pe a'eta johu uhyk oho. Kone rok pe uhyk rahā, Kone harō ixo. Petu

ta rehe harō ixo. Ianam ta ke a'e mujy'ar. Ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar tī. Upa ame'ē ta harō ixo tī.

25 Hok pe Petu ixe tate rahā, ixoty Kone oho. Pe, Petu py koty a'e jumumbe jumumbe oho. Ipynarāi pe a'e wapyk uī tī. (Aja ipy'a moī moī ta tipe.)

26 Pe, a'e ke Petu mupu'am. Pandu ipe:

—Epu'am katu! Nde aja sawa'e te'e ihē tī. Ihē rehe nde py'a emoī moī ym eī — aja Kone pe Petu pandu.

27 Hok pe ixe oho rahā, Kone namō Petu pandu pandu.

28 A'ep hetaha ta rehe Petu usak. Pe, a'eta pe Petu pandu:

—Jundéu awa aja ym namō jande jaxo rahā, katu ym. Aja jande ramūi ta je'ëha ke. Ame'ē ke pekwa katu. Ko jundéu awa ihē. Amō awa rok pe aja tī. Amō awa rok pe jande jaxe rahā, katu ym tī. Aja jande ramūi ta je'ëha tī. Ame'ē ke pekwa katu tī. Anī. Aja ym apo 'y. Amō awa namō jaxo rahā, katu apo 'y. Aja ihē pe Tupā mujekwa. Amō awa jaxer ym, aja ihē pe Tupā mujekwa katu tī. Ihē keraiha rupi a'e mujekwa katu ihē pe.

29 A'erehe ihē pe nde kotyhar ta pandu rahā, pahar ihē ajur. Apo ihē akwa ta. Ma'erehe ihē ke nde ere-muhyk se my? — aja Petu ipe.

30 Pe Kone pandu:
—Amukwehe ihē rok pe ihē axo. Mahapyr aker apo. Tupā namō ihē apandu pandu aī. Se warahy rahā, apo aja, ma'e warahy ywa ku'a ihon rahā. Pahar ihē ruwa koty sawa'e uhem u'am. Ima'e mundeha riki hendi!

31 Ihē pe a'e pandu: "Kone! Tupā namō nde erepandu pandu ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ima'e ym te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.

32 Apo Jop ok ta pe amō ke emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho. Amō Simā rok pe ixo. Ame'ē Simā so'o pirer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ke ihī" aja ihē pe.

³³ A'erehe pahar nde koty sawa'e ta ke ihē amondo. Pahar nde erejur. Katu aja. Ko jande jaxo apo. Jande rehe Tupā usak katu ixo. Upa nde pe Tupā mujekwa ame'ẽ ke rehe jande jahendu tar katu – aja Petu pe Kone pandu.

Petu je'ẽha ke

³⁴ Pe, Petu pandu:

—Jete! Ihē akwa katu apo! Ihē keraiha aja ihē asak. A'erehe upa katu te awa ta rehe Tupā juja katu te usak katu, aja akwa katu.

³⁵ Amō amō awa ta ipy'a ke moī moī katu ehe rahā, ame'ẽ ke Tupā putar katu tī. Amō amō awa ta katu ame'ẽ ke ma'ema'e rahā, ame'ẽ ke a'e putar katu tī. Upa katu te amō amō awa ta rehe a'e juja katu te usak katu. (Upa so'o ke a'u katu, ame'ẽja saka Tupā mujekwa.)

³⁶ —Apo kuja pekwa katu. Jundéu awa ta pe je'ẽha ke Tupā muwyr. Ngā py'a ke Jesu muhury katu, ame'ẽ myrandu katu ke muwyr. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

³⁷ Upa Juā pandu pandu rahā, Jesu riki pandu pandu uwyr tī. Upa Juā mujahuk rahā tī. Ngariréi ywy pe Jesu pandu pandu py. A'engi Jundéi ywy rupi pandu pandu oho.

³⁸ Jesu rehe har pekwa katu. Nasare ok ta pe har a'e. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Tupā'ā ke a'e moī katu ehe tī. Usak katu ehe tī. A'erehe upa ok ta rupi katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e oho. Ājā ta awa ta py'a rehe ihī, ame'ẽ ta ke upa mukatu hū tī.

³⁹ Awa ta py'a ngi upa muhem mondo. Jundéu awa ta ok ta rupi Jesu ma'ema'e, ame'ẽ rehe jande jasak. Ame'ẽ rehe har japandu pandu. Jerusarē ok ta pe ma'ema'e ame'ẽ ke rehe jasak tī. Ame'ẽ rehe har japandu pandu tī. Pe, myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke amō ta mujar mu'am. Aja a'e ke ngā jukwa.

⁴⁰ —Pe, mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem.

⁴¹ Jesu ke jande pe a'e mujesak tī. Upa ngā usak ym ehe. Jande pe jō

Tupā mujesak. Jande rehe Tupā usak katu ame'ẽ ta ke jande. Yman rahā, jande rehe a'e usak katu ta tī, aja a'e ukwa katu. Upa a'e kwera katu uhem rahā, Jesu namō ma'e ke jande ja'u. (Aja rahā, a'e atu kwera katu aja jakwa katu. Ixuwe katu a'e, aja jakwa katu tī.)

⁴² Pe, jande pe a'e pandu: “Ihē rehe har ngā pe pepandu pandu peho. Ngā rehe har ihē atu apandu pandu ta aja Tupā mu'am. ‘Katu pehē. Tupā namō pexo katu’ aja apandu ta. Anī rahā: ‘Katu ym pehē. Mupyraraha renda pe peho’ aja apandu ta tī. Aja ixuwe katu ame'ẽ ta rehe har ihē apandu ta. Manō ame'ẽ ta ke ihē amukwera katu ta muhem. Pe, ame'ẽ ta rehe har apandu katu ta tī” aja jande pe Jesu pandu – aja Petu pandu.

⁴³ A'e pandu tī:

—Jesu rehe har upa ymanihar Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe. Jesu je'ẽha rupi Tupā ipy'a jywyr ta ehe” aja ymanihar ta pandu – aja Kone ta pe Petu pandu.

Amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu

⁴⁴ Petu pandu pandu uī rahā, upa hendi uī ame'ẽ ta rehe Tupā'ā ihī katu. Kone ta rehe ihī katu.

⁴⁵⁻⁴⁶ Amō amō awa tama'e je'ẽha ke Kone ta pandu pandu. (Aja Tupā'ā ihī katu, aja mujekwa katu Petu ta pe.) Tupā rehe har pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja pandu katu ipe. Ame'ẽ ke Jop ok ta ngi Petu namō uwyr ame'ẽ ta hendi. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ke a'eta tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Pe, aja ame'ẽ ta hendi rahā, amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu, aja a'eta ukwa katu tī. (Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta rehe ihī katu, aja ukwa katu tī.) A'erehe: “Mā! Katu tiki” aja pandu. Pe, Petu pandu:

⁴⁷ —Jande aja kome'ẽ ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. A'erehe kome'ẽ ta ke jande jamujahuk rahā, katu tiki. Amō ta

riki marā ka ym je'ēha ke – aja Petu pandu. (Mujahuk rahā, Tupā kokyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu amō ta pe.)

48 Pe, inamō uwyr ame'ē ta pe Petu pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi kome'ē ta ke pemujahuk — aja a'eta pe.

Upa mujahuk rahā, Petu ta pe Kone pandu:

—Jande namō pepyta we rī — aja a'eta pe.

11

Jerusarē ok ta pe har ta pe Petu pandu pandu

1 Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja Jesu mondo ame'ē ta hēndu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu, aja hēndu. Jundéi ywy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja ame'ē ta hēndu tī.

2 Pe, Jerusarē ok ta pe Petu jywyr rahā, amō ta je'ē je'ē hū inamō. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta a'eta. Ipirer jupāha putar katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe hamūi ta ukwa aja me'ē rehe hēndu katu we rī. Ame'ē ta je'ē je'ē hū tī.

3 —Amō awa ta rok pe nde erexe ereho. Aja rahā, katu ym. Jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta namō ma'e ke nde ere'u tī. Katu ym tī — aja Petu pe je'ē hū.

4-5 Pe, upa katu te ame'ē rehe har Petu pandu pandu. Kuja pandu:

—Jop ok ta pe ihē axo rahā, Tupā namō ihē apandu pandu aī. Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Ame'ē rupi kuja ihē asak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr.

6 Ihē rake pyta. Jywī pe ihē ama'ā katu rahā, ywy rupi so'o wata ame'ē ta rehe ihē asak. Ka'a rupi so'o ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ipixi'a pe wata ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ka'a rupi ma'ewyra wewe ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī.

7 Pe, kuja ihē pe je'ēha pandu muwyr: “Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u!” aja ihē pe.

8 Pe, ihē apandu: “Sa'e! Anī! Jande ramūi ta u'u ym ame'ē ke ihē a'u ym ta tī” aja ihē apandu.

9 Pe, ywa ngi je'ēha ihē pe uwyr tī: “Ame'ē ke jetehar te riki. Apo amō koky. ‘Katu’ aja Tupā pandu. ‘Ame'ē ke jaxer te'e’ aja ym ekwa eī” aja ihē pe.

10 Aja mahapyr ihē rehe uhyk katu te. Pe, upa katu te ywa pe jywyr oho.

11 —Pe, arahā ok pe mahapyr sawa'e ta uhyk uwyr tī. Simā rok pe ihē axo, a'ep uhyk uwyr. Ame'ē ta ke ihē koky amō muhyk muwyr. Sesaréi ok ta ngi muhyk muwyr.

12 Pe, ihē pe Tupā'ā pandu: “Pahar sawa'e ta namō echo” aja ihē pe. Ko ixo ame'ē ta ihē namō oho tī. Awa po wajar peteē hetaha ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta tī. Sesaréi ok ta pe jande jahyk rahā, Kone rok pe jande jaxe jaho.

13 —Hok pe Tupā je'ēha rahoha rehe Kone usak, ame'ē rehe har jande pe a'e pandu pandu. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe: “Jop ok ta pe sawa'e ta emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho: ‘Pahar jande namō echo’ aja.

14 Nde ke Tupā muhā katu ta ame'ē rehe har a'e pandu ta nde pe. Upa nde rok wyr pe har ta ke Tupā muhā katu ta tī. Ame'ē rehe har a'e pandu ta tī” aja Kone pe pandu.

15 Pe, a'eta pe ihē apandu pandu rahā, jande aja ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī.

16 Pe, Jesu je'ēha ke ihē akwa a'am. Kuja a'e pandu: “Y pe Juā mujahuk. Pehē amō koky. Pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta” aja Jesu pandu katu.

17 Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupā'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Jande aja jundéu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe Tupā'ā ke Tupā muwyr tī. A'erehe marā ka ym ihē aje'ēha. Tupā namō ihē ajumai ym ta me'ē te'e — aja Petu pandu.

18 Ame'ẽ ke rehe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta hendu rahā, je'ẽha uhem ym. Jerusarē ok ta pe har ta ke a'eta. Pe, Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. Kuja pandu tī:

—Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta Tupā kovy ipy'a muruwak mondo rahā, ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu ta tī — aja Jerusarē ok ta pe har ta pandu.

Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo

19 Yman Esete ke amō ta jukwa rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke amō ta mupyrrara tī. A'erehe amō kovy kovy ame'ẽ ta uhāi oho. Amō amō ta Seni ywy pe oho. Amō amō ta Xi ypa'ū pe oho tī. Amō amō ta Antioki ok ta pe oho tī. Ame'ẽ ta uhāi uhāi oho rahā, jundéu awa ta pe jō Tupā je'ẽha ke pandu pandu.

20 Pe, amō sawa'e ta Antioki ok ta pe uhyk oho. Xi ypa'ū pe har ta ke a'eta. Syre ok ta pe har ke amō ta tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'eta. Pe, Antioki ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ke a'eta pandu pandu. Jesu rehe har pandu pandu.

21 Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e je'ẽha rupi a'eta pandu pandu. A'erehe hamūi ta ukwaha ke heta ngā hijar. Antioki ok ta pe har ta riki hijar. Pe, jandema'e sawa'e te rehe a'eta jurujar katu tī.

22 Ame'ẽ rehe har myrandu ke Jerusarē ok ta pe har ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta hendu. A'erehe Antioki ok ta pe Manambe ke a'eta mondo. (Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'e muhury ta oho, a'erehe a'e ke a'eta mondo.)

23 A'ep a'e uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta heta ixo. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu, aja Manambe ukwa katu. A'erehe a'e hury katu. Pandu pandu we hū tī:

—Tapijar te'e we Jesu rehe pejurujar katu — aja Manambe pandu.

24 Sawa'e katu ame'ẽ ke Manambe. Tupā'ā ihī katu ehe tī. Jesu rehe a'e jurujar katu te tī. Manambe pandu

katu, a'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu.

25 Tupā je'ẽha ke inamō Sáu mu'e ta, aja Manambe putar, a'erehe Tar ok ta pe Manambe oho. A'ep Sáu ke a'e kekar oho.

26 Mahem rahā, Antioki ok ta pe werur inamō. Peteī warahy 'ar rahā, a'ep mokōi sawa'e ta pyta rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta namō ame'ẽ ta pyta. Johu ngā ke a'eta mu'e mu'e. Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta pe amō ta pandu py: "Kirisutu kovyhar ta ke" aja. (Amō: "Jesu kovyhar ta ke" aja her tī.)

27 Arahā Antioki ok ta pe Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta uhyk uwyr. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr.

28 Heta ame'ẽ ta ngi har peteī pu'am. Her Angambo. Tupā'āma'e pyrātāha namō kuja a'e pandu:

—Kome'ẽ ywy keruhū rupi ngā mi'u nixói te ta. Ngā myahy te hū ta — aja Angambo pandu.

Jetehar te riki ame'ẽ. Aja uhyk. Karáu riki homa awa tama'e kapitā keruhū rahā, aja uhyk.

29 A'erehe Jesu kovyhar ta pandu:

—Jundéi ywy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta myahy hū ta. A'erehe tamatarer ke jamujy'ar ta. Ame'ẽ ta pe jamondo ta — aja Antioki ok ta pe har ta pandu.

Pe, ima'ehū namō ixo ame'ẽ ta heta me'ẽ. Aja mujy'ar. Ima'e heta ym rahā, ame'ẽ ta ta'yr mi me'ẽ. Aja mujy'ar tī.

30 Pe, upa tamatarer mujy'ar rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitā ta pe mondo. Jundéi ywy rupi ixo, ame'ẽ kapitā ta pe mondo. Manambe riki tamatarer raho. Sáu amō raho inamō tī.

12

Jesu kovyhar ta ke amō ta mupyrrara tī

1 Arahā amō amō we Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Ero mupyrrara. Ero riki jundéu awa tama'e kapitam.

² Pe, Ero je'ëha rupi Tian ke amō jukwa oho. Tian riki Juā mu. Kyse puku pe jukwa. Ame'ë rehe jundéu awa ta hury katu.

³ Ame'ë ke Ero ukwa rahā, Petu ke a'e pyhyk tī. Pasuko weraha rehe uhyk tate rahā, Petu ke pyhyk. (Ame'ë wera rahā, jundéu awa ta mbeju ke u'u. Mbeju ke mupururuk-ihā nixói te, ame'ë ke u'u.)

⁴ Upa pyhyk rahā, kyndaha pe kynda raho. Heta sonda ta harō u'am. Awa py wajar mokōi sonda ta harō u'am. Tumeme harō py. A'engi amō tumeme harō tī. A'engi amō tumeme harō tī. Aja pame katu te harō u'am. Pe, Pasuko weraha upa rahā, Petu ke Ero muhem tar katu. Jundéu awa ta ruwa koty jukwa tar katu.

⁵ Pe, Petu rehe sonda ta usak katu u'am. (Jesu kotyhar ta anī.) A'eta Tupā namō pandu pandu hū. "Kyndaha ngi Petu ke emuhem katu" aja inamō pandu pandu hū.

Kyndaha ngi Petu ke Tupā je'ëha rahoha muhem

⁶ Pytun rahā, mokōi sonda ta pyter rupi Petu ukwer ou. Ku'ë rahā, Petu ke Ero muhem ta tipe. Jukwa ta tipe. Petu ke ipo apyr rupi sonda ta pukwar, ita tupaham pe. Ita tupaham pe sonda ta ipo apyr rupi pukwar tī. Kyndaha rukwen ke sonda ta harō u'am tī.

⁷ Pe, pahar kyndaha rehe Tupā je'ëha rahoha uhyk. Wera hū a'ep. Petu jixi'y rehe pyhyk. Pe, mukatak. Aja mupak. Pandu ipe:

—Pahar epu'am! — aja Petu pe.

Pe, pu'am rahā, pahar ita tupaham ke jujirar ingi. Tik tik tik. Upa jujirar.

⁸ Pandu ipe tī:

—So'o pirer nde ku'a rupi har emuar. Nde py rehe har epukwar tī — aja Petu pe.

Ame'ë upa rahā, pandu ipe tī:

—Kamixa emunde tī! Jahorahā! — aja Petu pe.

⁹ Pe, inamō Petu oho ixo. Kyndaha ngi uhem oho ixo. Anī. Petu ukwa ym rī. Tupā je'ëha rahoha muhem raho

ame'ë ke Petu ukwa katu ym. Ixerai nahā my, aja Petu ukwaha naī.

¹⁰ Hukwen harōha asa py oho. Mokōihar ta ke asa oho tī. Pe, ita rukwen rehe uhyk oho. Ame'ë riki ok ta rukwen ke. Ok ta pe ixe oho ame'ë ke. Ame'ë rehe uhyk rahā, jupirar te'e u'am. Pe, a'eta uhem oho. Awa rape rupi wata we, pe, pahar Petu ke Tupā je'ëha rahoha hijar oho.

¹¹ Arahā Petu ukwa katu. Kuja ju-pandu jupe:

—Ihē akwa katu te apo 'y! Tupā je'ëha rahoha ke ihē koty Tupā muwyr. Ero ngi ihē ke a'e mupoir. Ihē ke mupoir, a'erehe ihē ke amō jukwa ta, ame'ë ke jundéu awa ta usak ym ta apo 'y — aja Petu jupe.

¹² Poiriha Petu ukwa rahā, Mari rok rehe uhyk oho. Mari riki Juā māi. Mak aja Juā rer tī. A'ep heta jy'ar uī. Tupā namō pandu pandu uī.

¹³ Pe, ok kurar rukwen rehe Petu uhyk rahā, pukái u'am. Pe, kūjātāi usak oho. Ma'e mupupuriha ke a'e. Her Ho.

¹⁴ Petu je'ëha ke a'e ukwa. A'erehe hury katu jywyr oho. Hukwen ke pirar ym we ipe rī. Pe, amō ta pe a'e pandu oho:

—Se soroka pe Petu ixo! — aja kūjātāi.

¹⁵ Amō ta pandu:

—Anī. Nde te'e pe aja. Nde ereka'u te'e! — aja kūjātāi pe.

Anī. A'e pandu we rī:

—Jete atu te atu. Se Petu ixo! — aja a'eta pe.

Pe, amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ëha rahoha riki. Petu rehe usak katu ame'ë ke a'e — aja ipe.

¹⁶ Petu pukái pukái we u'am rī. Pe, amō hukwen pirar oho. Petu rehe a'eta usak rahā, a'eta pandu: "Mā! Myja nde erehem my? Mā!" aja a'eta pandu.

¹⁷ Pe, ipo ke Petu mukatak. (Aja a'eta je'ëha ke muputu'u a'eta ngi.) Pe, kyndaha ngi Tupā muhem ame'ë rehe har pandu pandu a'eta pe. Petu pandu tī:

—Ame'ẽ rehe har Tian pe pepandu peho. Jesu kotoyhar ta pe pepandu peho tī — aja a'ep ixo ame'ẽ ta pe Petu pandu.

Pe, amō kotoy kanim oho.

¹⁸ Pytuniwe te rahā, sonda ta pandu pandu hū a'eta jupe. "My Petu ihon mamy?" aja sonda ta pandu hū.

¹⁹ Pe, sonda ta pe Ero pandu:

—Pekkar pehorahā! — aja a'eta pe.

Anī. Mahem ym a'eta. Pe, hukwen harōha ta pe Ero pandu pandu. Petu uhemihā rehe har pandu. Anī. Je'ẽha nixói te a'eta rehe. Pe, amō sonda ta pe Ero pandu:

—Harōha ta ke pejukwa! — aja.

A'engi Jundéi ywy ngi Ero oho. Sesaréi ok ta pe oho. A'ep pyta rī.

Ero manōha rehe har

²⁰ Ero ixo ame'ẽ ywy ngi ngā mi'u ke Tir ok ta pe har ta werur. Aja te'eha a'eta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ngā mi'u werur tī. Pe, Tir ok ta pe har ta rehe Ero parahy te. Sinō ok ta pe har ta rehe parahy tī. A'erehe ame'ẽ mokōi ok ta pe ngā mi'u ke Ero mondo ym te apo 'y. A'erehe Ero rehe Tir ok ta pe har ta usak oho. Sinō ok ta pe har usak oho tī. Mukatu ta oho. (Aja rahā, ngā mi'u ke Ero mondo ta tī, aja ngā ukwa. A'erehe mukatu oho.) Eroma'e miasu pe ame'ẽ ta pandu py. Her Mbasa. Kapitā rok usakiha ke a'e. Ame'ẽ namō a'eta mukatu py oho. A'engi Ero namō mukatuha rehe har johu ngā pandu ta oho.

²¹ Pe, amō weraha ke Ero manga. Arahā kapitāma'e myrake tymā 'ar pe a'e wapyk. Ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke a'e monde. Pe, ngā pe a'e pandu pandu katu te uī.

²² A'erehe Ero rehe ngā ipy'a katu u'am. Ehe har kuja pandu:

—Kome'ẽ ywy keruhū pe har ym a'e! Tupā tiki a'e — aja ukwa ngā jupe.

²³ Tupā aja Ero rehe ipy'a ke amō ta moī moī katu. Ame'ẽ ke Ero muputu'u ym ngā ngi. A'erehe pahar Tupā je'ẽha rahoha parahy ehe. Ma'e ahyha mondo ehe. Upa hete rupi tapuru su'u su'u hū. Aja a'e manō.

²⁴ Pe, Tupā je'ẽha ke amō ta pandu pandu oho. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

²⁵ Tamatarer ke upa raho rahā, Manambe jywyr oho. Jerusarē ok ta ngi jywyr oho. Sáu jywyr oho inamō tī. Jywyr oho rahā, Juā Mak ke a'eta raho. Antioki ok ta pe a'eta jywyr uhyk oho.

13

Manambe ke Jesu kotoyhar ta mondo. Sáu ke mondo tī.

¹ Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta ngi har Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ixo. Mu'eha ta ke a'eta tī. Ko Manambe. Amō Simā. "Amō awa pihun" aja her tī. Amō Rusi. Syre ok ta pe har a'e. Amō Sáu. Amō Manaē. Ero namō a'e tyha oho ame'ẽ ke a'e.

² Ero riki jundéu awa tama'e kipitam. Pe, Jesu kotoyhar ta riki johu ma'e u'uhā ke hijar. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu.) Tupā namō a'eta pandu pandu uī tī. Arahā Tupā'ā mujekwa a'eta pe:

—Mañambe rehe ihē katu asak. Sáu rehe aja tī. A'erehe a'eta ke pemondo. Ihē amujekwa ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ta oho — aja a'eta pe Tupā'ā mujekwa.

³ Pe, a'eta ma'e u'uhā hijar we rī. Tupā namō pandu pandu we tī. Pe, Manambe ākā rehe ipo ke Jesu kotoyhar ta mujar. Sáu ākā rehe mujar tī. (Aja Tupā katu usak a'eta rehe, aja amō ta pe Jesu kotoyhar ta mujekwa katu.) Pe, Manambe ta ke a'eta mondo.

Xi ypa'ū rehe Manambe ta uhyk oho

⁴ Seréu ok ta pe Manambe wata uhyk oho. Sáu aja tī. A'eta ke Tupā'ā mondo. A'engi Xi ypa'ū rehe uhyk oho. Jarusu keruhū pe oho.

⁵ Pe, Sarami ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho. A'ep Tupā je'ẽha ke a'eta pandu pandu. Juā Mak a'eta namō ixo. Manambe ta namō ma'e ke a'e ma'ema'e ixo.

6-8 Ypa'ū rupi a'eta asa oho. Pe, Pa ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Mba Jesu. Erima aja her tī. Ngere je'ēha pandu ame'ē ke: "Erima" aja ipe. Jundéu awa ke a'e. Paje a'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e jupe. Kapitā rehe katu ame'ē ke a'e. Kapitā rer Seji Páu. Ukwa katu a'e ma'e. Pe, Manambe ta namō a'e pandu oho. Manambe ta ke a'e juehe muhyk werur. Tupā je'ēha ke a'e hendu tar katu. Anī. Ame'ē ke Erima putar ym. Paje putar ym. Jesu rehe kapitā jurujar katu ame'ē ke a'e putar ym tī. A'erehe Manambe ta namō a'e je'ē je'ē hū.

9 Pe, paje rehe Sáu ma'ā katu. Sáu amō her ipe tī. "Páu" aja amō ipe tī.

10 Tupā'ā ihī katu ehe. Pe, Páu pandu:

—Satana ra'yr ke nde! (Ājā ramūi a'e.) Katu amō ta ma'ema'e ame'ē ke nde ereputar ym. Amō ta ke nde eremuka'u te'e hū. Tupā riki jetehar te ke mujekwa katu. Anī. Ame'ē ke te'eha aja nde eremuruwak ere-mondo.

11 A'erehe apo nde ke Tupā mahy ta. Heta nde ereker rahā, ma'e ke nde eresak ym te ta. Nde reha uwe ta — aja paje pe Páu pandu.

Pahar Erima pe weraha kanim oho. Usak ym te ma'e ke. A'e ke pete'e jywyr jywyr ixo. Ipo rehe amō pyhyk ta raho ame'ē ke a'e kekar ixo.

12 Ame'ē rehe kapitā usak rahā, Jesu rehe jurujar katu. Jesu rehe har Páu ta mu'e mu'e uī. Ame'ē ke kapitā hendu hendu uī tī. Paje reha uwe ame'ē ke rehe a'e usak tī. A'erehe a'e pandu: "Mā!" aja.

Pisi ywy rehe Páu ta oho

13 Pe, Pa ok ta ngi Páu uhem oho. Manambe oho tī. Ehe katu me'ē ta oho tī. Jarusu keruhū pe oho. Pe, Peje ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pansi ywy rehe ihī. Juā anī a'e. Páu ta ke Juā Mak hijar oho. (Páu ta namō pyta ym.) Jeje Jerusarē ok ta pe jywyr oho.

14 Pe, Peje ok ta ngi Páu ta uhem oho. Antioki ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pisi ywy rehe ihī. Pe,

jundéu awa tama'e putu'oha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'eta ixe oho. A'ep wapyk uī.

15 Pe, Moise mupinim ame'ē ke amō pandu pandu. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ke pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Páu ta pe jy'ariha rendama'e kapitā ta pandu:

—Jande mu ta! Pandu katuha ke pepandu tar katu rahā, pepandu apo — aja Páu ta pe.

16 Pe, Páu pu'am rahā, ipo mukatakiha namō ngā je'ēha ke muputu'u ngā ngi. Pe, pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katu-rahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta tī!

17 Pehendu katu tī! Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī katu. Ko jande johu riki jundéu awa ta ke. Jande ramūi ta rehe Tupā usak katu. Yman amō awa ta aja Eji ywy rehe jande ramūi ixo. Arahā jande ramūi ke Tupā muheta. Pe, pyrātāha rupi jande ramūi ke a'e muhem muwyr. Eji ywy ngi muhem muwyr.

18 Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi wata wata ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata wata ixo. Arahā ma'e ka'u te'eha ke jande ramūi ta ma'ema'e hū. Anī. Tupā ipy'a katu te we ehe rī. Hijar ym we rī.

19 Kanaā ywy rehe amō amō awa ta ixo. Ame'ē ta ke Tupā mumba. Amō koty henda pe har ta ke mumba tī. Amō koty koty henda pe har ta ke mumba tī. Aja awa po wajar mokōi amō koty henda pe har ta ke a'e mumba tī. Pe, ame'ē ta renda ke pe jande ramūi ta ke a'e mupyta.

20 Ame'ē ywy rehe heta warahy 'ar rahā, jande ramūi ta ixo. Kuja, 450 warahy 'ar rahā, ixo.

—A'engi ngā rehe har pandu pandu ame'ē ta ke Tupā mu'am. Kapitā ta aja a'eta tī. Pe, Samue uhyk. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e.

21 Pe, kapitā keruhū ke jande ramūi putar rahā, Sáu ke Tupā mu'am. Ki ra'yra'e. Menjamī rainō ke a'e. Mokōi

awa py upa warahy 'ar rahā, a'e riki kapitā keruhū.

²² Pe, Sáu ke Tupā hijar rahā, Ndawi ke a'e mu'am tī. Ndawi riki Jese ra'yr. Kapitā keruhū aja mu'am. Kuja ehe har Tupā pandu: "Sawa'e ihē aputar katu ame'ē ke ihē amahem. A'e riki Ndawi. Upa katu te ihē apandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu" aja Tupā pandu.

²³ Yman jundéu awa ta ke amō muhā katu ta, aja Tupā pandu katu. A'e riki Jesu. Jesu riki ngā muhāha aja Tupā mu'am. Jesu riki Ndawi rainō. (Aja rahā, kapitā keruhū a'e tī, aja mujekwa katu.)

²⁴ Jesu pandu ym rahā we, jundéu awa ta pe Juā pandu pandu. Kuja pandu: "Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, Tupā kotoh pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke ihē amujahuk ta" aja Juā pandu pandu.

²⁵ Pe, Juāma'e parakyha upa tate rahā, a'e pandu: "Amō rehe peharō pexo. Ihē riki a'e ym. Pehendu katurahā! Ihē raikwer rupi a'e uwyr ixo. Jesu ke a'e. A'e riki katu te me'ē ke. A'erehe ima'e miasu, aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē" aja Juā pandu — aja Páu pandu.

²⁶ A'e pandu tī:

—Ihē mu ta! Pehē riki Amarā rainō ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu me'ē ta tī! Pehendu katu tī! Awa ta ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke jande pe a'e muwyr.

²⁷ Jesu riki awa muhāha ke a'e. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa ym. Kapitā ta ukwa ym tī. Jundéu awa tama'e putu'uhā 'ar rahā pame katu te Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke rehe a'eta usak usak. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. "Jesu ke pejukwa" aja a'eta pandu rahā, Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim aja Jesu ke a'eta jukwa.

²⁸ Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke sonda ta jukwa

katu te'e ta. Jesu riki aja ma'ema'e ym. Anī. Amō ta jukwa tar katu te'e. A'erehe Jesu jukwaha rehe har Pirat pe a'eta pandu.

²⁹ Pe, jukwaha rehe har upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e. (Mupinim, aja jukwa.) Upa jukwa rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi amō ta mujy. Pe, itakwar keruhū rupi a'eta mou raho.

³⁰ Anī. A'ep pyta ym. A'e ke Tupā mukwera katu muhem.

³¹ Kwera katu uhem rahā, inamō ixo ame'ē ta usak usak katu ehe tī. Amukwehe te we Ngariréi ywy ngi Jerusarē ok ta pe Jesu namō a'eta ohoho. A'eta riki usak usak katu ehe tī. Heta ukwer rahā usak usak katu ehe tī. Ehe har jundéu awa ta pe a'eta pandu pandu apo.

³²⁻³³ Ko pehē pe myrandu katu ke jande japandu pandu tī. Jande ramūi ta pe Tupā manga katu. Jesu ke a'e mukwera katu muhem rahā, ame'ē manga katuha ke jande pe a'e muhyk katu. Jande ramūi ta rainō ta ke jande. Kweraha rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Her Saumo. Mokōihar rehe ihī. Kuja Tupā je'ēha: "Nde riki ihē ra'yr. Apo: 'Nde riki nde erexo py ame'ē ke nde' aja ihē amu'am.

Aja rahā: 'Nde riki katu te' aja nde ke ihē amu'am. Aja ngā pe ihē amujekwa" aja Tupā pandu.

³⁴ —Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī. Tupā pandu:

"Nde rehe ihē asak katu ta, aja Ndawi pe ihē amanga katu" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

—Ame'ē ke a'e pandu rahā, Jesu ke a'e mukwera katu ta muhem, aja a'e ukwa katu. A'erehe hete ke inem ym te ta.

³⁵ Amō Saumo rehe kuja panduha ihī tī:

"Nde ra'yr rete ke nde eremunem ym te ta. Katu te ame'ē ke a'e" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī — aja Páu pandu.

³⁶ A'e pandu tī:

—Ndawi rehe har jande jakwa katu. Kome'ē ywy pe a'e ixo rahā, Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Inamō ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū ke a'e. Pe, a'e manō. Hamūi rake rupi amō ta jytyt tī. Pe, hete ke inem oho. (A'erehe Saumo rehe panduha ihī. Ame'ē panduha Ndawi rehe har aja ym.)

³⁷ Pe, Tupā mukwera katu ame'ē ke inem ym te ta. (Jesu a'e.)

³⁸ Sa'e ta! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta apo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e pexo. Anī. Tupā ipy'a pehē rehe jywyr. Jesu je'ēha rupi jywyr. Ame'ē ke pehē pe japandu pandu.

³⁹ Jesu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr katu ehe. Upa katu te ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi a'e juhyk. Moise je'ēha rehe jō amō hēndu katu rahā, aja ym. Tupā ipy'a jywyr ym ehe. Juhyk ym.

⁴⁰ A'erehe pekwa katurahā! Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, aja pehē rehe uhyk ym ta. Kuja a'eta mupinim:

⁴¹ Tupā pandu:

“Pepuka puka hū ame'ē ta! Pesak katurahā! Māte pekwaha! Mā peja pemanō!

Kome'ē ywy pe pexo rahā, ihēma'e pyrātāha namō ma'e katu te ame'ē ke ihē ama'ema'e. Anī. Ame'ē rehe pejurujar ym.

Ma'e katu te ma'ema'eha rehe har pehē pe amō pandu pandu. Anī. Pejurujar ym ehe tī, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim.

—Mā peja aja ym pehē tī. Jurujar ym ame'ē ta aja ym pehē tī — aja Páu pandu pandu hū.

⁴² Jundéu awa jy'ariha renda ngi Páu uhem oho. Manambe uhem oho tī. Arahā jundéu awa aja ym ame'ē ta pandu a'eta pe:

—Amō putu'ha 'ar rahā, nde erepandu ramō, ame'ē rehe har jande pe pepandu pandu tī — aja Páu ta pe.

⁴³ A'engi ngā uhem oho rahā, Páu ta namō heta jundéu awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta Páu ta namō oho tī. Ame'ē ta jundéu awa ramūi ta ukwa aja jurujar katu tī. Páu ta pandu pandu:

—Pehē rehe Tupā usak katu. Ame'ē rehe pewe pexo rī — aja Páu ta pandu.

⁴⁴ Pe, amō putu'ha 'ar uhyk rahā, upa tate ok ta pe har ta jy'ar uwyr. Tupā je'ēha rehe hēndu uwyr.

⁴⁵ Páu ta namō ngā jy'ar. Ame'ē ke rehe jundéu awa ta usak rahā, jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. (Páu ta koty jy'ar ngā, a'erehe a'eta rehe jyty'ym.) Je'ē je'ē hū inamō.

—Páu te'e — aja a'eta pandu pandu.

⁴⁶ Pe, puka puka hū ehe tī. Anī. Páu kyje ym ngā ngi. Manambe kyje ym tī. A'eta pandu:

—Pehē riki jundéu awa ta ke, a'erehe pehē pe Tupā je'ēha ke japandu pandu py rahā, katu tiki. Anī. Ame'ē rehe pehendu tar ym. Pehē ruhāha ke peputar ym, aja pekwaha tī. A'erehe pehē ke jahijar ta jaho. Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta jaho. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe.)

⁴⁷ Jete. Kuja jande pe Tupā mu-jekwa:

“Amō awa ta pe ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe nde erepandu ta.

Awa ta ke ihē amuhā katu ta, ame'ē ke a'eta ukwa katu ta tī. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa ta tī” aja Tupā pandu — aja Páu ta pandu.

⁴⁸ Páu je'ēha rehe amō awa ta hēndu rahā, hury katu.

—Tupā je'ēha riki katu te — aja a'eta pandu pandu.

Pe, Tupā muhā katu ta, ame'ē ta jurujar katu ehe. Jesu rehe jurujar katu.

⁴⁹⁻⁵⁰ Pe, amō ta Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ame'ē ke putar ym. Aja ok ta pe har ta kapitā ta ixo. Ame'ē ta ke jundéu awa ta muparahy. Páu ta

rehe muparahy. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'eta muparahy tī. Amō awa ta ke ame'ē kūjā ta. Jundéu ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta ke a'eta tī. Pe, Páu ta ke ngā mupyrara. Pandu: "Jande rekoha ngi peho" aja Páu ta pe. Pe, ame'ē ywy ngi muhem mondo.

⁵¹ Oho rahā, ipy ngi xi'aha ke Páu ta juhyk. Aja ngā pe ma'e mujekwa. Ame'ē ok ta pe har ta Tupā je'ēha ke putar ym aja Páu ta mujekwa. Pe, Iko ok ta pe Páu uhyk oho. Manambe uhyk oho tī.

⁵² Antioki ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. A'eta hury katu. Ngā py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī.

14

Iko ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹ Iko ok ta pe aja tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ta ixe oho tī. A'eta pandu pandu katu, a'erehe heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

² Pe, Jesu rehe jundéu awa ta jurujar ym ame'ē ta ixo tī. Amō awa ta ke ame'ē ta muparahy. A'erehe Jesu kotyhar ta rehe parahy.

³ Anī. Yman a'ep Páu ta ixo. A'eta kyje ym ngā ngi. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ahy ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. Ame'ē rehe ngā usak rahā, jete-har te ke Páu ta pandu pandu aja ukwa katu.

⁴ Anī. Iko ok ta pe har ta amō koty ukwa. Wajar Páu ta je'ēha rehe jurujar katu. Amō wajar jundéu awa ta je'ēha rehe jurujar katu. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta.

⁵ Pe, amō awa ta namō jundéu awa ta jy'ar. Kapitā ta namō johu ngā jy'ar. Ame'ē ta pandu pandu ngā jupe:

—Páu ta ke jamahy jahorahā! Ita pe jajapi ta jaho! Jajukwa ta — aja ngā jupe.

⁶ Pe, ame'ē ke Páu ta ukwa rahā, Rit ok ta pe Páu ta ujan oho. Nder ok ta

pe a'eta oho tī. Mokōi ok ta Rikaō ywy rehe ihī tī.

⁷ Ame'ē ywy rupi wata wata oho tī. Ame'ē rupi myrandu katu ke a'eta pandu pandu oho. Jesu rehe har pandu pandu oho.

Rit ok ta pe Páu ta ixo. Nder ok ta pe ixo tī.

⁸ Rit ok ta pe sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'eha a'e.

⁹ Páu je'ēha rehe a'e hendu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe sawa'e jurujar katu uī, aja Páu ukwa. A'erehe sawa'e rehe a'e ma'ā katu.

¹⁰ Hātā pandu ipe:

—Epu'am katu! — aja sawa'e pe.

Pe, sawa'e pu'am. Pe, jywyr jywyr wata ixo.

¹¹ Páu mukatuha rehe hetaha ta usak rahā, amō awa je'ēha pe a'eta pandu pandu hū. Rikaō ywy pe har ta je'ēha namō kuja a'eta pandu:

—Tupā ta aja sawa'e ta uwak uwyr. Jande koty wyjy uwyr — aja a'eta ukwaha naī.

¹² Pe, Manambe rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe. "Jup" aja moī ehe. Páu rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe tī. Páu riki pandu ame'ē ke a'e, a'erehe: "Meku" aja moī ehe.

¹³ Ame'ē ok ta rukwen rake Jup rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ame'ē pa'i ta tapi'iruhu werur. Tapi'iruhu jurupy rupi ma'eputyr pukwar puk-war ame'ē ke moī ehe. Pe, ame'ē ke jumu'eha renda pe werur. A'ep jukwa ta. Tupā ta aja saka Páu ta, aja pa'i ta ukwaha naī, a'erehe aja Páu ta rehe pa'i ta ipy'a moī moī ta. Hetaha ta ipy'a moī moī ta a'eta rehe tī.

¹⁴ Ame'ē ke Páu ukwa rahā, ima'e mundeha ke a'e musak musak u'am. Manambe aja tī. (Aja musak rahā, katu ym ngā ma'ema'e ixo, ame'ē ke ngā pe Páu ta mujekwa.) Pe, hetaha pyter pe Páu ta ujan oho. Kuja Páu ta hātā pandu ixo:

¹⁵ —Sa'e ta! Mā peja ym pema'eha. Pehē aja awa te'e jande tī. Pehē pe myrandu katu ke jande japandu ja-jur. Aja rahā, peme'ēja jaxeriha ke

pehijar ta. Tupā te rehe pehē py'a ke pemuruwak ta pemondo. Tupā te riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ke a'e mujā. Upa katu te ywate rupi ma'e wewe ixo ame'ē ta ke a'e mujā tī. Kome'ē ywy keruhū mujā tī. Upa katu te ywy rupi wata ame'ē ta ke mujā tī. Y ramūi ke mujā tī. Upa katu te y rupi ixo ame'ē ta ke mujā tī.

¹⁶ Yman upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta putar ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā je'ē ym.

¹⁷ Tupā pete'e ixo ame'ē te'e a'e, aja ngā pe a'e mujekwa. Ame'ē rehe har kuja mujekwa. Ywa ngi aman ke a'e mungyr muwyr. Upa katu te ma'eywa ke awa ta u'u ame'ē ke a'e muhury katu tī. Jande pe jande mi'u ke a'e muwyr tī. Jande ruryha ke jande pe muwyr tī. Katu pame katu te a'e ma'ema'e tī — aja Páu ta pandu pandu.

¹⁸ Aja Páu ta pandu pandu hū. Pe, ngā ke mupyta. Tate tapi'iruhu ke ngā jukwa!

¹⁹ Antioki ok ta ngi amō jundéu awa ta uhyk uwyr. Iko ok ta ngi amō ta uhyk uwyr tī. Ame'ē ta ngā ke muparahy. Páu rehe muparahy. (Tupā je'ēha ke Páu pandu ame'ē ke a'eta putar ym. A'erehe ngā ke muparahy.) Pe, Páu ke ita pe ngā japi. Manō aja ngā ukwaha, a'erehe ok ta ngi hykýi muhem raho.

²⁰ Pe, Jesu kotyhar ta juramā jy'ar ehe rahā, Páu pu'am. Pe, ok ta pe jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, Nder ok ta pe oho. Manambe oho tī.

Antioki ok ta pe Páu ta jywyr oho tī

²¹ Nder ok ta pe myrandu katu ke Páu pandu pandu. Manambe pandu pandu tī. Ngā hendu katu, a'erehe heta Jesu rehe jurujar katu. Pe, Rit ok ta pe Páu ta jywyr uhyk oho. A'engi Iko ok ta pe jywyr oho tī. A'engi Antioki ok ta pe jywyr oho tī. Pisi ywy rehe ame'ē ok ta ihī.

²² Ame'ē ok ta rupi Páu ta oho rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā katu te we rī. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ame'ē ta ke Páu ta muhury

katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Páu ta pandu ngā pe:

—Jesu rehe pejurujar katu te we pexo. Ame'ē ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ta. Tupā kotyhar ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe Tupā ixo ame'ē pe pexo ta — aja jurujar katu ame'ē ta pe Páu ta mu'e mu'e.

²³ Amō amō ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ok ta pe pame katu te tamūi ta ke Páu ta mu'am. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu ta. Upa mu'am rahā, Tupā namō ma'e pandu pandu. Ma'e u'aha ke hijar tī. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu.) Tamūi ta pe pandu:

—Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe mā peja pehē rehe Jesu usak katu — aja Páu ta pandu.

²⁴ A'engi Páu ta oho. Pisi ywy rupi Páu ta asa oho. Pe, Pansi ywy rehe uhyk oho.

²⁵ Peje ok ta pe uhyk rahā, a'ep Tupā je'ēha ke ngā pe a'eta pandu pandu tī.

²⁶ A'engi Ata ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū pe opor oho. Ame'ē pe Antioki ok ta pe jywyr oho. Ame'ē ok ta riki Siri ywy rehe ihī. Amukwehe te we ame'ē ok ta ngi Páu ta oho rī. A'ep Páu ta pe Jesu kotyhar ta pandu kwe:

—Tupā je'ēha ke pepandu pandu peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja mokōi sawa'e ta pe kwe.

Tupā je'ēha ke pandu pandu. Ame'ē riki Páu tama'e parakyha. Ame'ē ke upa 'y.

²⁷ Pe, ame'ē ok ta pe uhyk rahā, Jesu kotyhar ta ke Páu ta mujy'ar. Pandu pandu ngā pe:

—Jande rehe Tupā usak katu. A'erehe jande namō Tupā ma'ema'e katu. A'erehe Ta'yr rehe amō awa ta jurujar katu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ehe — aja Páu ta pandu pandu.

²⁸ Yman atu a'ep a'eta pyta ixo rī. Jesu kotyhar ta namō pyta ixo rī.

15

Jerusarē ok ta pe jy'ariha ihī

¹ Antioki ok ta pe amō sawa'e ta uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Jesu kotohar ta pe kuja a'eta mu'e:

—Moise je'eha mu'e, aja pehē rehe ihī ame'ē pirer ke pejupā ym rahā, pehē ke Tupā muhā ym ta — aja sawa'e ta mu'e naī.

² Anī. Páu je'ē:

—Anī! Aja ym — aja je'ē hātā tā te hū.

Aja Manambe je'ē hātā tā te hū tī. Sawa'e ta namō a'eta je'ē hātā tā te hū. Je'eha ke putu'u ym ngā ngi, a'erehe kuja a'eta pandu:

—Páu! Manambe namō Jerusarē ok ta pe echo. Moise je'eha mu'e ame'ē ta namō echo. Ipirer jupā, ame'ē rehe har Jesu mondo ame'ē ta namō pehē johu pepandu peho. A'ep tamūi ta namō pepandu peho. Amō se Antioki ok ta pe har ta oho ta tī — aja Antioki ok ta pe har ta pandu Páu ta pe.

³ Pe, ame'ē ta ke Jesu kotohar ta mondo. Seni ywy rupi oho ixo. Samari ywy rupi oho ixo tī. Oho ixo rahā, a'ep pe har ta pe a'eta pandu pandu:

—Ima'e hamūi ta ukwa ame'ē ke amō awa ta upa katu te hijar. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Pe, Jesu rehe jurujar katu apo 'y — aja Páu ta pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, upa katu te Jesu kotohar ta hury katu.

⁴ Pe, Jerusarē ok ta pe Páu ta uhyk rahā, Jesu kotohar ta hury katu. Jesu mondo ame'ē ta hury katu tī. Tamūi ta hury katu tī. A'eta pandu:

—Ko pehē pejur katu — aja Páu ta pe.

Pe, Páu ta po ke ngā pyhyk katu a'eta ngi. Pe, Páu ta pandu:

—Tupā je'eha ke jande japandu pandu rahā, jande namō Tupā ma'ema'e katu. A'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu — aja Páu ta pandu.

Aja upa katu te pandu pandu ngā pe.

⁵ Amō ta anī. Jesu rehe parise ta jurujar katu ame'ē ta pu'am. (Moise je'eha rehe parise ta hendu katu.) Ame'ē ta pandu:

—Ipirer ke amō awa ta jupā rahā, katu. Moise mupinim ame'ē ke rehe hendu katu rahā, katu tiki tī — aja parise ta.

⁶ Ame'ē rehe har tamūi ta namō Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu ngā jupe.

⁷ I'i atu ame'ē rehe har je'ē hātā tā ngā jupe. Pe, Petu pu'am. Pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Yman ihē rehe Tupā usak katu, aja pekwa katu. Pehē ngi har ihē ke a'e jo'ok. Pe, amō awa ta pe myrandu katu ke ihē apandu aho. (Kone ta pe apandu aho.) Ihē apandu rahā, a'eta riki hendu katu tī.

⁸ Pe, Jesu rehe a'eta jurujar katu tī. Awa ta rehe har Tupā ukwa katu. Amō awa ta rehe a'e usak katu tī, a'erehe a'eta py'a rehe Tupā'ā ke a'e muwyr tī.

⁹ Jande aja a'eta py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī. Jande aja Tupā ipy'a katu a'eta rehe tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu tī, a'erehe Tupā ipy'a jywyr a'eta rehe tī.

¹⁰ Katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e. Anī. Apo amō kotohar peputar. Katu ym aja. Amō kotohar rehē amō awa ta hendu katu te ixo. Ame'ē ke peputar. Katu ym aja. Jande aja marā ka ym Moise je'eha rehe jande ramūi ta hendu katuha tī.

¹¹ Jete! Jande aja Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī, a'erehe a'eta ke Tupā muhā katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jande aja a'eta rehe Jesu usak katu tī, a'erehe Tupā muhā katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te — aja Petu pandu.

¹² Pe, je'eha ke hetaha ta muputu'u. Pe, Manambe pandu pandu. Páu pandu pandu tī. Amō awa ta namō a'eta ixo rahā, Tupāma'e pyrātāha namō a'eta mukatu hū. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. (Aja rahā, Jesu rehe har Páu ta pandu pandu, ame'ē ke riki jetehar te ke aja

mujekwa katu. Páu ta namõ Tupã ixo, aja mujekwa katu tĩ.) Upa katu te ame'ẽ rehe har pandu pandu ngã pe.

¹³ Upa pandu rahã, Tian pandu:

—Ihẽ mu ta! Pehendu katurahã!

¹⁴ Amõ awa ta ngi har amõ amõ ta rehe Tupã usak katu. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. A'eta riki Tupã kotyhar ta apo 'y. Aja amõ awa ta rehe ipy'a katuha ke Tupã mujekwa. Ame'ẽ rehe har jande pe Simã pandu ramõ. Ame'ẽ riki jetehar te ke.

¹⁵ Ame'ẽ rehe har Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta mupinim tĩ. Kuja mupinim.

¹⁶ Tupã pandu:

“Ndawi rainõ ta ihẽ rehe ipy'a moĩ moĩ ym. A'engi ihẽ asak katu ta ngã rehe tĩ.

Pe, ihẽ rehe Ndawi aja hainõ ta ipy'a moĩ moĩ katu ta tĩ.

¹⁷ Pe, upa katu te amõ awa ta ihẽ rehe ipy'a moĩ moĩ ta tĩ.

Upa katu te amõ awa ta ngi har ihẽ kotyhar ta aja ixo ta tĩ. Ame'ẽ ta ke ihẽ rehe ipy'a moĩ moĩ katu ta tĩ” aja Tupã pandu.

¹⁸ —Yman ame'ẽ rehe har ngã pe Tupã mujekwa — aja Tian pandu. (“Amõ awa ta” aja pandu rahã: “Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke” aja mujekwa.)

¹⁹ Tian pandu tĩ:

—Jande je'ëha rehe amõ awa ta pyai rahã, katu ym, aja ihẽ akwa. Hamũi ta ukwaha ke a'eta upa hijar. Pe, Tupã koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo.

²⁰ A'erehe paper pinim ke jamondo ngã pe rahã, katu tiki. Kuja:

(Ita'ã riki tupã aja amõ ta ukwaha ngã jupe nai.) Ame'ẽ ruwa koty so'o rukwer ke amõ moĩ. Ame'ẽ ke pe'u ym.

So'o juwyk aja amõ ta te'e jukwa ame'ẽ rukwer ke pe'u ym tĩ.

So'o ruwy ke pe'u ym tĩ.

Amõ kũjä rehe eka'u te'e ym.

Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ.

Aja jamupinim rahã, katu ta tiki.

²¹ —Aja jande jamupin̄ha rehe amõ awa ta hendu katu rahã, Moise je'ëha

ke ukwa ame'ẽ ta ke a'eta muparahy ym ta. Yman Moise mupinim ame'ẽ ke ngã pandu pandu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã pame katu te jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Ok ta pame katu te Moise je'ëha ke ngã pandu pandu tĩ. A'erehe Moise je'ëha ke heta ngã ukwa katu. A'erehe ame'ẽ ta ke muparahy rahã, katu ym tiki — aja Tian pandu.

Amõ awa ta pe paper pinim mondo

²² Antioki ok ta pe Páu namõ mokõi sawa'e ta mondo rahã, katu tiki, aja Jesu mondo ame'ẽ ta ukwa katu. Manambe namõ mondo rahã, katu tiki tĩ. Aja tamũi ta ukwa tĩ. Aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa tĩ. Pe, ame'ẽ ta ngi har mokõi sawa'e ta rehe a'eta usak katu. Pe, Jun ke a'eta mu'am. “Masamba” aja her tĩ. Amõ Sir ke ngã mu'am tĩ. Ame'ẽ mokõi riki kapitã ta. Jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitã ta.

²³ Paper pinim ke ame'ẽ ta raho. Kuja paper pinim ke mondo:

Ko jande riki Jesu mondo ame'ẽ ta ke. Ko riki tamũi ta ixo tĩ. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo tĩ. Pehẽ pe paper pinim ke jande johnu jamondo jaxo. Pehẽ katu pexo. Pehẽ riki amõ awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. Jesu rehe pejurujar katu tĩ, a'erehe jande mu ta apo 'y. Pehẽ riki Antioki ok ta pe har ta ke. Si ywy pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tĩ. Siri ywy pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tĩ.

²⁴ Jande ngi har pehẽ ke amõ ta muka'u te'e, aja jahendu. Ame'ẽ ta je'ëha rehe pejumupyai tĩ, aja jahendu tĩ. Ame'ẽ ta ke pehẽ koty jamondo ym.

²⁵ A'erehe jande jajy'ar jaxo. Pe-teñhar aja jande jaxo. Mokõi sawa'e ta rehe jasak katu. Ame'ẽ ta ke Manambe namõ jamondo ta apo, pehẽ koty. Páu namõ a'eta oho ta tĩ. Manambe rehe jande japy'a katu. Páu rehe aja tĩ. Japy'a katu ehe tĩ.

²⁶ Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe rehe har Páu ta pandu pandu oho. A'eta ke amõ ta jukwa tar katu tipe. Anĩ. Páu ta kyje ym ngã ngi. Pandu pandu te we oho rĩ.

²⁷ Pe, mokõi sawa'e ta ke pehẽ pe jamondo jaxo. Ko Jun. Amõ Sir. Upa katu te jamupinim ame'ẽ ke pehẽ pe a'eta pandu ta tĩ.

²⁸ Jundéu awa ramũi ta ukwaha rehe pehendu ym aja jamupinim rahã, katu tiki, aja jande pe Tupã'ã mujekwa. Aja rahã, katu, aja jakwa katu tĩ. Kuja jõ pehendu katu rahã, katu tiki.

²⁹ (Ita'ã riki tupã aja amõ ta ukwaha ngã jupe naĩ.) Ame'ẽ ruwa kotoy ngã mi'u ke amõ ta moĩ. Ame'ẽ ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tĩ.

So'o juwyk aja amõ ta te'e jukwa
ame'ẽ rukwer ke pe'u ym tĩ.

Amõ kûjã rehe eka'u te'e ym.

Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ.

Upa ame'ẽ ke rehe pehendu katu rahã, katu tiki. Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu. A'ewan.

Aja paper pinim ke mondo.

³⁰ Pe, mokõi sawa'e ta ke Jesu kotoy har ta mondo. Páu ta namõ mondo tĩ. Pe, Antioki ok ta pe a'eta uhyk oho. Uhyk rahã, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'eta mujy'ar. Pe, paper pinim ke a'eta me'ẽ ngã pe.

³¹ Ame'ẽ ke rehe ngã usak usak rahã, hury katu. Je'ëha katu ame'ẽ ke paper rehe ihĩ, a'erehe hury katu. Pe, Jesu kotoyhar ta namõ Jun pandu pandu hũ.

³² Sir pandu pandu tĩ. Jun riki Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ke a'e tĩ. Sir aja tĩ. Jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke a'eta mâtã katu. Aja Tupã rehe har ngã pe a'eta mujekwa katu te we rĩ. Ngã ke a'eta muhury katu tĩ. A'erehe Jesu rehe ngã ipy'a katu te we rĩ.

³³ A'ep a'eta pyta rĩ. Pe, a'eta ke Jesu kotoyhar ta mujywyr mondo. Pandu a'eta pe:

—Pehẽ ke jande mu ta muwyr ame'ẽ ta kotoy pejywyr peho! Mã peja

pehẽ rehe Tupã usak katu! — aja Jun ta pe ngã pandu.

³⁴ [Anĩ. Sir jywyr ym oho.

—Apyta we ta rĩ — aja Sir jõ pandu.]

³⁵ Yman atu, ame'ẽ ok ta pe Páu ta pyta, Antioki ok ta pe. Jesu rehe har a'eta pandu pandu hũ. Ngã pe amõ ta namõ a'eta pandu pandu hũ. Tupã je'ëha ke a'eta mu'e hũ tĩ.

Páu ngi amõ kotoy Manambe oho

³⁶ Heta jahy kanim rahã, Manambe pe Páu pandu:

—Amukwehe te we ok ta rupi Tupã je'ëha ke japandu pandu jaho. Jande japyrû ame'ẽ ok ta rupi pame katu te jasak jaho tĩ. Jesu kotoyhar ta rehe jasak jaho. A'eta katu ixo my? Jakwa ta. Jasak jaho — aja Páu pandu.

—Jahorahã! — aja Manambe pandu.

³⁷⁻³⁸ Juã Mak ke Manambe raho tar katu. “Anĩ. Raho rahã, katu ym” aja Páu pandu. Amukwehe te we Pansi ok ta pe uhyk rahã, hekoha pe Juã jywyr oho. Páu ta ke a'e hijar oho. Tupã je'ëha ke a'e pandu ym oho.

³⁹ Parakyha upa ym rahã, jywyr oho. Pe, Juã rahoha rehe har Manambe namõ Páu je'ẽ hâtã tã te hũ. A'erehe Páu ngi amõ kotoy Manambe oho. Xi ypa'ü pe Juã namõ Manambe oho. Jarusu keruhũ pe oho.

⁴⁰ Páu riki Sir namõ oho tar katu. Ame'ẽ mokõi sawa'e ta pe Jesu kotoyhar ta pandu:

—Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu — aja Páu ta pe.

⁴¹ Pe, oho. Si ywy rupi a'eta oho. Siri ywy rupi oho tĩ. Oho ixo rahã, Tupã je'ëha ke a'eta mu'e mu'e oho ixo. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke a'eta mâtã. Aja Tupã rehe har ngã pe a'eta mujekwa katu te we rĩ.

16

Páu ta namõ Timo oho

¹ Nder ok ta pe Páu ta uhyk oho. A'engi Rit ok ta pe uhyk oho tĩ. A'ep Timo ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ke a'e. Imãi aja tĩ. Imãi riki

jundéu awa. Ipái anī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e.

² Rit ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Iko ok ta pe ixo tī. Upa katu te ame'ē ok ta pe har ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja Timo rehe har ngā pandu.

³ Pe, Timo ke Páu raho tar katu. Anī. Jundéu awa ta hury ym ta. Ipái riki amō awa ke aja upa katu te ame'ē ok ta pe har ta ukwa katu. Jundéu awa ta ukwa katu. A'erehe Timo rehe ihī ame'ē pirer ke Páu jupā. (Aja rahā, jundéu awa te a'e tī, aja jundéu awa ta pe Páu mujekwa tī.)

⁴ Amō amō ok ta rupi oho ixo rahā, Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke a'eta me'ē me'ē.

—Paper pinim rehe panduha ihī. Ame'ē ke rehe pehendu katu — aja Páu ta pandu pandu.

Amukwehe te we ame'ē paper pinim ke Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta mupinim. Tamūi ta mupinim tī.

⁵ Aja Jesu kotyhar ta py'a ke a'eta mātā katu oho. Aja Tupā rehe har ukwa katu te we rī. Wera rahā pame katu te Jesu rehe amō amō ta jurujar katu te we rī.

Toroa ok ta pe ixeraiha aja Páu usak

⁶ Hiri ywy rupi Páu ta wata oho ixo. Ngara ywy rupi wata oho ixo tī. Asia ywy rupi Tupā je'ēha ke a'eta pandu tar katu. Anī. Tupā'ā mujekwa:

—Anī. Ame'ē rupi peho ym — aja Páu ta pe.

⁷ Misi ywy rymy'y rehe uhyk rahā, Mbiti ywy rupi oho tar katu. Anī. Tupā'ā mujekwa tī.

—Anī. Ame'ē rupi peho ym tī — aja Páu ta pe mujekwa tī.

⁸ A'erehe Misi ywy rupi asa oho. Pe, Toroa ok ta pe uhyk oho.

⁹ Pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja usak. Masendo ywy pe har riki pu'am u'am. A'e pandu:

—Ihē rekoha pe ejur, Masendo ywy pe. Jande ke emu'e ejur — aja Páu pe. (Masendo ywy y ramūi ruwái koty ihī.)

¹⁰ Aja ixeraiha aja Páu usak. A'erehe pahar ima'e ke Páu moī katu. Masendo ywy pe Páu ta oho. A'ep myrandu katu ke ngā pe japandu jaho. Aja Tupā putar, aja jande jakwa katu. (Ko ihē aho tī. Ihē Ruk. Kome'ē paper ke ihē amupinim.)

Siri ok ta pe Páu ta oho

¹¹ Toroa ok ta ke jande jahijar jaho. Pe, Samota ok ta pe jahyk jaho. Jarusu keruhū pe jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Nea ok ta pe jahyk jaho tī. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho.

¹² A'engi Siri ok ta pe jawata jaho. A'ep heta ym jande jaker. Ame'ē ok ta riki tiha te. Masendo ywy pe ame'ē ok ta ihī. Masendo ywy rupi aja tiha me'ē amō nixói.

¹³ A'ep homa awa tama'e sonda ta ixo tī. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ok ta ngi jahem jaho. Y rymy'y rehe jahyk jaho. A'ep jundéu awa ta jy'ar oho, aja jakwa katu. Tupā namō ma'e pandu panduha renda, aja jakwa tī. Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha ke japandu pandu jaī.

¹⁴ Kūjā ta ngi har peteī ixo. Her Ryji. Tiati ok ta pe har a'e. Pan katu te ame'ē muhepyha a'e. Pan pirangwer ke muhepy a'e. Jundéu awa ramūi ta aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Páu je'ēha rehe a'e hendu rahā, Tupā mujekwa katu ipe. (A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu.)

¹⁵ Pe, Ryji ke jande jamujahuk. Upa katu te hok wyr pe har ta ke jamujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Pe, jande pe a'e pandu:

—Jesu rehe ihē ajurujar katu te aja pekwa rahā, ihē rok pe pepyta we rī — aja Ryji pandu.

Aja jande pe a'e pandu pandu hū, a'erehe hok pe jande japyta.

Kyndaha pe Páu ta ke amō kynda raho

¹⁶ Amō wera rahā, Tupā namō ma'e pandu panduha renda pe jaho jaxo. Jaho jaxo rahā, jande rehe kūjātāi usak. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e. A'erehe ma'e ke uhyk ym we rī, ame'ē

rehe har a'e pandu katu. Usak ym we rī, ame'ē ke a'e mujekwa katu tī. A'erehe kūjātāi je'ēha rupi tamatarer ke ijar ta pyhyk hū.

¹⁷ Pe, Páu raikwer rupi a'e wata ixo. Jande raikwer rupi wata ixo tī. Kuja hātā pandu pandu:

—Kome'ē sawa'e ta riki Tupā rehe paraky u'am. Tupā riki ywate har a'e. Pehē ke Tupā muhā katu ta, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu — aja kūjātāi pandu pandu.

¹⁸ Aja heta wera rahā, pandu pandu. Ame'ē ke uhyk hendu. A'erehe Páu uwak rahā, ājā pe a'e pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Ehem echo ingi — aja Páu pandu.

¹⁹ Pahar ājā uhem oho ingi. Ame'ē ke kūjātāi jar ta usak rahā, ma'e ke kūjātāi pandu ym ta apo 'y, a'erehe tamatarer pyhyk ym ta 'y, aja ijar ta ukwa katu. A'erehe Páu ke ijar ta pyhyk.

²⁰ Sir ke pyhyk tī. Pe, homa awa tama'e kapitā ta pe raho. Ngā pan-duha renda pe kapitā ta ixo. Pe, kapitā ta rehe muhyk rahā, a'eta pandu:

—Kome'ē ta riki jundéu awa ta ke. Jandema'e ok ta pe har ta ke kome'ē ta muparayh.

²¹ A'etama'e ukwaha ke kome'ē ta mu'e mu'e u'am. Ame'ē rehe jahendu katu rahā, katu ym. Homa awa ta riki jande. Amō koty jande jakwa — aja ijar ta pandu pandu.

²² Aja hetaha ta je'ē je'ē hū tī. Páu rehe har je'ē je'ē hū. Pe, Páuma'e mundeha ke kapitā ta musak musak ingi. Sirma'e aja tī. Pe, amō ta pe kapitā ta pandu:

—Kome'ē ta ke pepirok — aja kapitā ta pandu.

²³ Upa pirok hū rahā, kyndaha pe kynda raho. Kyndaha harōha pe pandu:

—Ekynda katu — aja ipe.

²⁴ A'erehe harōha kynda katu. Kapy a'ejōhar ame'ē pe raho. Pe, myra pe ipy ke munde. Aja kynda katu.

²⁵ Pytun pyter tate rahā, Tupā namō Páu pandu pandu. Sir aja tī. Tupā rehe har a'eta jyngar jyngar tī. Ame'ē ke rehe kyndaha pe ihī ame'ē ta hendu uī tī.

²⁶ Pe, pahar ywy ke katak hū. Kyndaha katak hū tī. Upa katu te hukwen ke jupirar tī. Upa katu te ita tupaham pe pukwar ame'ē ke jujirar ngā ngi tī. Kyndaha pe ihī ame'ē ta ngi jujirar.

²⁷ Kyndaha harōha upak. Pe, kyndaha rukwen pirar ame'ē ke rehe usak rahā, upa katu te uhem oho, aja ukwaha naī. A'erehe kyse puku ke muhem.

²⁸ Pe, jujukwa tar katu juehe. Anī. Hātā Páu pandu ipe:

—Anī! Ejujukwa ym nde juehe! Upa katu te kote'e jande jaxo — aja ipe.

²⁹ Pe, weraha rehe harōha pandu. Amō werur rahā, ame'ē namō kapy a'ejōhar ame'ē pe ujan oho. Ryrýi riki! Páu ruwa koty ipynarāi pe wapyk oho uī. Sir ruwa koty wapyk uī tī. (Aja sawa'e katu ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.)

³⁰ Pe, Páu ta ke muhem. Pandu a'eta pe:

—Sa'e ta! Myja ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja harōha pandu.

³¹ Páu ta pandu ipe:

—Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ejurujar katu ehe. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Nde rok wyr pe har ta aja tī. Muhā katu ta tī — aja Páu ta pandu.

³² Pe, Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ipe.

³³ Hok wyr pe har ta pe pandu pandu tī. Pytun pyter pewe rī, pe, arahā pirokiha rape ke harōha kutuk kutuk. Y pe kutuk. A'engi a'e ke Sir ta mujahuk. Upa hok wyr pe har ta ke mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu.)

³⁴ Pe, Páu ta ke harōha raho. Hok pe raho. Imi'u ke a'e me'ē Páu ta pe. Tupā rehe kyndaha harōha jurujar katu, a'erehe hury katu. Upa hok wyr pe har ta aja tī. Hury katu tī.

³⁵ Ame'ẽ ku'ẽ rahā, harōha koty sonda ta ke kapitā ta mondo. Harōha pe a'eta pandu oho. Sonda ta pandu ipe:

—Ererahā! Páu ta ke epoir — aja harōha pe.

³⁶ A'erehe Páu ta pe harōha pandu oho:

—Pehē ke kapitā ta poir, aja sonda ta ihē pe pandu uwyr. A'erehe mā peja pehem peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja harōha pandu.

³⁷ Pe, sonda ta pe Páu pandu:

—Anī. Jaho ym ta rī. Katu ym ame'ẽ ke jande jama'ema'e my? Jama'ema'e ym my? Ame'ẽ rehe har kapitā ta ukwa ym. (Katu ym ame'ẽ ke jama'ema'e ym riki.) A'erehe jande ke amō pirok ame'ẽ ke katu ym. Homa awa ta ke mupirok ym awa. Ko homa awa ta ke jande. Anī. Ngā hetaha ruwa koty jande ke a'eta mupirok. Pe, kyndaha pe jande ke a'eta kynda tī. Apo amō ta usak ym, aja jande ke a'eta muhem mondo tar katu my. Anī. Katu ym aja. “Jande ke pejur piām” aja pepandu peho — aja Páu pandu.

³⁸ Pe, ame'ẽ ke kapitā ta pe sonda ta pandu oho. Páu ta homa awa ta ke aja kapitā ta hendu rahā, kyje. (Homa awa ta ke kapitā ta mupirok, a'erehe ame'ẽ ta rehe amō ta parahy ta, aja kapitā ta ukwa, a'erehe ame'ẽ ngi kyje.)

³⁹ Pe, kyndaha koty kapitā ta oho. Páu ta pe pandu:

—Homa awa ta ke pehē aja jakwa ym pehē rehe har. A'erehe peparahy ym jande rehe — aja kapitā ta pandu.

Pe, kyndaha ngi muhem. Pandu:

—Jandema'e ok ta ke pehijar peho — aja Páu ta pe.

⁴⁰ Kyndaha ke Páu ta hijar oho rahā, Ryji rok pe oho. Jesu kotohar ta namō a'eta pandu pandu. Mu'e mu'e katu ngā ke. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Upa rahā, a'engi a'eta oho.

17

Tesaron ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹ansi ok ta rupi Páu ta asa oho. Aporo ok ta rupi asa oho tī. Pe, Tesaron ok ta pe uhyk oho. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī.

² Ame'ẽ pe Páu ixe oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te a'e ixe oho. Aja te'eha a'e riki. Aja mahapyr putu'uha 'ar rahā, Tupā je'eha ke a'e mu'e mu'e.

³ Kirisutu rehe har ngā pe a'e mujekwa katu tī. Kuja a'e mujekwa:

—Kirisutu ke amō ta mupyrara ta me'ẽ te'e. A'e manō ta me'ẽ te'e tī. Pe, kwera ta me'ẽ te'e tī. Ko Jesu rehe har pehē pe ihē apandu pandu. A'e riki Kirisutu. Aja rahā, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e aja mujekwa katu. Jundéu awa ta harō hū ame'ẽ ke a'e — aja Páu mujekwa.

⁴ Páu ta pandu pandu rahā, amō amō jundéu awa ta jurujar katu. Pe, Jesu kotohar ta aja muruwak. Pe, Páu namō ame'ẽ ta ixo. Sir namō ixo tī. Heta amō awa ta jundéu awa ta ramūi ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī tī. Ame'ẽ ta a'ep ixo tī. Ame'ẽ ta ngi har heta Jesu rehe jurujar katu tī. Pe, Páu ta namō ixo tī. Heta kapitā ta aja tī. Jurujar katu tī. Kūjā ta ke ame'ẽ ta. Pe, Páu ta namō ixo tī.

⁵ Jesu rehe heta te hū ngā jurujar katu, a'erehe amō jundéu awa ta jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. Pe, sawa'e katu ym ame'ẽ ta ke a'eta mujy'ar. Johu mujy'ar. Ok ta pe har ta ke ame'ẽ ta muparahy. Pe, Jasā rok pe johu ngā ujan oho. Páu ta ke kekar oho. Ngā hetaha ta ruwa koty mupu'am ta tipe ngā.

⁶ Anī. Mahem ym. A'erehe Jasā ke a'eta muhem raho. Jesu kotohar ta ke a'eta muhem raho tī. Kapitā ta pe raho. Páu ta rehe har a'eta je'ẽ je'ẽ hū:

—Jande ok ta pe uhyk uwyr ame'ẽ ta muparahy ngā ke. Aja ok ta rupi pame katu te a'eta muparahy ngā ke oho ixo.

⁷ Ame'ẽ ta ke hok pe Jasā mupyta. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'eha rehe a'eta hendu ym. (Sesa ke a'e.) Henda ke pe amō kapitā keruhū ihī. A'e riki Jesu, aja a'eta pandu.

Katu ym aja — aja kapitā ta pe hetaha ta je'ē je'ē hū.

⁸ Ame'ē je'ēha namō ngā hetaha ta ke muparahy hū.

⁹ Kapitā ta ke aja tī. Muparahy hū tī. Pe, Jasā ngi tamatarer ke kapitā ta pyhyk. Jasā namō ixo ame'ē ta ngi pyhyk tī. Pe, Jasā ta ke poir. Ame'ē ok ta ngi Páu ta uhem oho rahā, ame'ē tamatarer ke kapitā ta mujywyr ta. Jasā ta pe mujywyr ta.

Mberéi ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹⁰ Pytun rahā, Páu ke Jesu kokyhar ta mondo. Sir ke mondo tī. Mberéi ok ta pe mondo. A'ep Páu ta uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho tī.

¹¹ A'ep pe har ta katu. Tesaron ok ta pe har ta aja ym. Tupā je'ēha ke Mberéi ok ta pe har ta hendu tar katu te. Páu ta je'ēha riki jetehar te ke my, ame'ē ke ukwa tar katu. A'erehe wera rahā pame katu te Tupā je'ēha rehe a'eta jumu'e mu'e uī.

¹² Pe, heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Heta sawa'e ta jurujar katu ehe. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ē ta aja tī. Heta jurujar katu ehe tī.

¹³ Mberéi ok ta pe har ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu tī, aja jundéu awa ta hendu. Tesaron ok ta pe har ta hendu. A'erehe Mberéi ok ta pe ame'ē ta uhyk uwyr tī. Ngā hetaha ta pe je'ē je'ē hū. Ngā hetaha ta ke ame'ē ta muparahy tī.

¹⁴ Pahar Páu ke Jesu kokyhar ta mondo. Y ramūi rymy'y rehe mondo. Sir pyta we rī. Timo pyta tī. Mberéi ok ta pe a'eta pyta we rī.

¹⁵ Pe, amō ta Páu ke raho. Ame'ē ta Ate ok ta pe Páu ke muhyk raho. A'engi Mberéi ok ta pe ame'ē ta jywyr oho. Páu je'ēha ke a'eta raho. Sir pe raho. Timo pe raho tī. Kuja:

“Pahar ihē koky pehē mokōi pejur”
aja Páu je'ēha ke raho.

Ate ok ta pe Páu ixo

¹⁶ Ate ok ta pe Sir rehe Páu harō ixo. Timo rehe a'e harō ixo tī. Harō ixo rahā, ok ta rupi heta ma'e'ā rehe a'e usak usak. Ma'e'ā riki tupā aja ok ta pe har ta ukwaha ngā jupe. (Tupā te rehe ipy'a ke moī moī ym aja Páu ukwa katu.) A'erehe Páu pandu jupe: “Mā! Katu ym!” aja jupe.

¹⁷ A'erehe jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke amō awa ta moī moī. Ame'ē ta namō pandu pandu hū tī. Wera rahā pame katu te muhepyha renda pe a'e oho tī. A'ep uhyk uwyr ame'ē ta namō a'e pandu pandu hū tī.

¹⁸ Pe, amō sawa'e ta je'ē je'ē hū inamō. Epi kokyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō. Esetói kokyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō tī. Amō ta pandu:

—Mā pandu hū peme'ē ke ma'e ke. Ukwa ym ma'e. Ma'e pandu my? — aja Páu rehe har pandu.

Jesu rehe har Páu pandu. Manō ame'ē ta ke kwera katu ta uhem, ame'ē rehe har a'e pandu tī. A'erehe kuja amō sawa'e ta pandu naī:

—Amō tupā ta rehe har peme'ē pandu, aja jakwa — aja sawa'e ta pandu naī.

¹⁹ Pe, Páu ke sawa'e ta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. Panduha renda rer Areo. Páu pe sawa'e ta pandu:

—Amō kokyhar nde eremu'e. Ame'ē ke jande jakwa tar katu.

²⁰ Nde erepandu ame'ē ke jande jahendu ramō. Ame'ē riki amō kokyhar jande pe. Ame'ē ke jakwa tar katu. Epandurahā! — aja Páu pe pandu.

²¹ Ate ok ta pe har ta aja te'eha a'eta. Amō ywy pe har ta a'ep ixo. A'eta aja tī. Amō amō we myrandu pyahu ame'ē ke rehe a'eta hendu tar katu. Myrandu pyahu ame'ē ke pandu pandu tar katu tī. Aja te'eha a'eta.

²² Pe, panduha renda pyter pe Páu pu'am. Areo pyter pe pu'am. Kuja pandu:

—Ate ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu, aja pekwaha pehē jupe, aja ihē akwa katu.

²³ Pehēma'e ok ta rupi ihē awata aho axo rahā, māte hū ma'e'ā ke rehe ihē asak asak. Ame'ē ta rehe pehē py'a pemoī moī, ame'ē ke rehe asak. Pe, amō ma'e'ā rehe kuja pinīha ihē amahem:

Tupā rehe har jakwa ym.

Ame'ē pe kome'ē ma'e'ā ke.

—Ame'ē ke rehe pekwa ym ha rupi pehē py'a pemoī moī. Ame'ē rehe har pehē pe ihē apandu ta.

²⁴ A'e riki Tupā te. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ta ke mujā tī. Ywa ke a'e mujā tī. A'e riki sawa'e te. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ta ke amō ta mujā.

²⁵ Ame'ē pe Tupā te ixo ym. Ma'e ke amō ta mujā, ame'ē ke a'e putar ym tī. Marā ka ym amō me'ēha ipe. A'e riki me'ēha ke. A'e riki awa ta pe upa katu te me'ē. Ixuweha ke a'e me'ē. Katuha ke me'ē tī. A'erehe ma'e ke marā ka ym amō me'ēha ipe.

²⁶⁻²⁷ Peteī sawa'e ke a'e mujā. Anā ke a'e. Ame'ē ngi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta uhem. Pe, kome'ē ywy keruhū rupi ngā ke Tupā te muhāi hāi. A'erehe awa nixói te, ame'ē ywy nixói. Pe, marā rahā awa ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu. Myp ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu tī. A'e ke amō kekar kekar rahā, mahem ta nahā my. Jande ngi pame katu te kotete a'e ihī.

²⁸ Amōma'e panduha kuja riki:
“A'e ixo, a'erehe jande jaxo katu tī.

Jande jawata. Upa katu te
jande jama'ema'e.”

—Pehē ngi har amō mupinīha ke kuja mupinim:

“Jande ke Tupā mujā, a'erehe ta'yr ta
riki jande” aja mupinim.

²⁹ —Jande riki ta'yr ta rahā, jande aja Tupā riki ixuwe katu a'e tī, aja jakwa katu. Ita tawa'ā aja ma'e'ā ixuwe ym te a'e. Ita tuwyr'ā aja ym a'e tī. Ita'ā aja ym a'e tī. Upa ame'ē ta ixuwe ym te ame'ē ta ke aja jakwa

katu. Awa te'e ukwaha rupi ame'ēā ta ke amō ta mujā katu.

³⁰ Aja ym Tupā te. Ma'e'ā amō mujā rahā, Tupā rehe har ukwa ym a'e, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ukwa ym ha rupi ma'ema'e, a'erehe ipy'a jywyr ta. Apo upa katu te awa ta pe a'e pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo” aja Tupā pandu – aja Páu pandu.

³¹ A'e pandu tī:

—Jetehar rupi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe har Tupā te ukwa ta. Ame'ē 'ar ke a'e manga katu. Amō sawa'e rehe a'e usak katu. Pe, a'e riki henda ke pe ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē sawa'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe jetehar rupi ngā rehe har a'e ukwa katu ta, aja upa ngā pe a'e mujekwa – aja Páu pandu.

³² Kweraha rehe har Páu pandu. Ame'ē rehe sawa'e ta hendra rahā: “Mā! Te'e ame'ē” aja amō amō ta puka puka hū ehe. Amō ta pandu ipe:

—Ame'ē rehe har amō we jahendu tar katu tī – aja Páu pe.

³³⁻³⁴ Pe, ngā panduha renda ngi Páu uhem oho. Amō amō ta inamō oho. Jesu rehe jurujar katu tī. Amō sawa'e jurujar katu tī. Her Nioni. Areo kotyhar ke a'e. Amō kūjā jurujar katu ehe tī. Her Nama. Amō amō ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī.

18

Korin ok ta pe Páu oho

¹ Ajame'ē ke Ate ok ta ngi Páu uhem oho.

² Korin ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'e usak. Her Ak. Jundéu awa ke a'e. Pō ywy pe har a'e. Hakehar rer Pirisi. Hom ok ta ngi upa katu te jundéu awa ta ke homa awa tama'e kapitā keruhū muhem mondo. Kapitā keruhū rer Karáu. A'erehe Itar ywy ngi Ak ta uhyk ramō. Korin ok ta pe uhyk ramō. Itar ywy pe

Hom ok ta ihī. Pe, Ak ta rehe Páu usak oho.

³ Ak ta aja pan ianam ame'ē ke te'e ok ke Páu mujā tī. A'erehe a'eta namō Páu pyta.

⁴ A'eta namō paraky uī tī. Jundéu awa tama'e putu'aha 'ar rahā pame katu te jundéu awa ta namō Páu pandu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Jesu rehe jundéu awa ta jurujar katu, ame'ē ke a'e putar. Amō awa ta aja tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e putar tī. A'erehe ame'ē ta namō Páu pandu pandu hū.

⁵ Masendo ywy ngi Sir uhyk uwyr. Timo uhyk uwyr tī. A'eta uhyk uwyr rahā, (pan ianam ame'ē ke te'e ok ke mujā. Ame'ē ke a'e hijar.) Pe, Tupā je'ēha ke Páu mu'e mu'e jō ixo. Kuja jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e — aja Páu pandu pandu.

⁶ Anī. Ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. Páu rehe har a'eta katu ym pandu. A'erehe ima'e mundeha ke Páu mukatak. Xi'aha ke ombor ingi. (Aja ma'e rahā, Tupā je'ēha ke a'eta putar ym, aja a'e mujekwa a'eta pe.) Páu pandu a'eta pe:

—Mupyraraha renda pe peho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói ta. Jesu rehe har ihē apandu pandu katu pehē pe. Anī. Pejurujar ym ehe. Apo amō awa ta pe ihē apandu ta aho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu ta aho — aja jundéu awa ta pe Páu pandu.

⁷ Pe, a'eta ke Páu hijar oho. Amō rok pe pyta oho. Ok jar rer Tisi Jusu. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a a'e moī moī katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda rake hok ke ihī.

⁸ Amō sawa'e Jesu rehe jurujar katu tī. Her Kiri. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Upa katu te hok wyr pe har ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta Korin ok ta pe

har ta myrandu katu rehe hendu. Pe, Jesu rehe jurujar katu tī. Ame'ē ta ke amō ta mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.)

⁹ Amō pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja Jesu mujekwa ipe:

—Ekyje ym! Epandu pandu katu te we exo rī.

¹⁰ Ne namō ihē axo. A'erehe marā ka ym nde ke amō mahyha. Heta ok ta pe har ta ihē rehe jurujar katu ta — aja Jesu mujekwa ipe. Aja ixeraiha aja Páu usak.

¹¹ A'erehe Páu pyta rī. Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. Awa py wajar maphy়r jahy rahā, a'ep pyta rī.

¹² Ngere ywy pe amō kapitā pu'am. Homa awa tama'e kapitā a'e. Her Ngari. Arahā, jundéu awa ta jy'ar. Pe, Páu ke a'eta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho.

¹³ Kuja Ngari pe Páu rehe har a'eta pandu:

—“Tupā rehe ejurujar katu” aja ngā pe kome'ē sawa'e pandu pandu. Aja ym jande jakwa. Amō kotyhar a'e mu'e. Katu ym aja — aja Ngari pe jundéu awa ta pandu.

¹⁴ Páu pandu tate rahā, Ngari pandu py:

—Jundéu awa ta! Pehendu kat-urahā! Katu ym kome'ē sawa'e ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta. Jaxer ai ame'ē ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta tī.

¹⁵ Anī. Aja ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe har peje'ē je'ē hū. Awa rer rehe har peje'ē je'ē hū tī. Pehē pekwaha rehe har peje'ē je'ē hū tī. Ame'ē ke rehe ihē ahendu ym ta. Ame'ē rehe har pehē jupe pepandu pandu peho. Ame'ē rehe har akwa ym ta — aja jundéu awa ta pe kapitā pandu.

¹⁶ Pe, ngā panduha renda ngi a'eta ke kapitā muhem mondo.

¹⁷ Pe, amō sawa'e ke ame'ē ok ta pe har ta pyhyk. Her Sote. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā a'e. Pe, ngā panduha ruwa koty ame'ē sawa'e ke hetaha ta petek. Anī. Ame'ē rehe Ngari usak tar ym. Ukwa tar ym. “Mā

peja” aja Ngari pandu. Pe, a'e hijar oho ngā ke.

Antioki ok ta pe Páu jywyr oho

18 Korin ok ta pe heta Páu ukwer. Jesu kotoyhar ta namō a'e pyta rī. A'engi Senkeréi ok ta pe oho. A'ep i'a ke Páu jāpī. Ame'ē ke amō ta usak rahā, Tupā namō ma'e Páu manga katu, aja a'eta ukwa katu. Pirisi oho inamō tī. Ak oho inamō tī. A'engi Si ywy pe a'eta oho.

19 Jarusu keruhū pe oho. Pe, Ese ok ta pe a'eta uhyk oho. A'ep Ak pyta. Hakehar pyta tī. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ixe oho. Jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū.

20 Pe, Páu pe a'eta pandu:

—Yman atu jande namō se epyta rī
— aja ipe.

21 Anī. Páu pyta tar ym. Oho tate rahā, a'e pandu ngā pe:

—Tupā putar rahā, pehē kotoy ihē jywyr ta — aja Páu pandu.

Pe, Ese ok ta ngi oho. Jarusu keruhū pe oho.

22 Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū ngi uhem oho. A'engi Jerusarē ok ta pe wata uhyk oho. Jesu kotoyhar ta rehe a'e usak. A'engi a'e oho tī. Pe, Antioki ok ta pe wata uhyk oho tī.

23 A'ep yman atu pyta rī. Pe, oho tī. Ngara ywy rupi wata oho. Hiri ywy rupi wata oho tī. Oho ixo rahā, Jesu kotoyhar ta py'a ke a'e mātā katu. Aja Tupā rehe har a'e mujekwa katu te we rī.

Apor rehe har

24 Ese ok ta pe amō jundéu awa uhyk uwyr. Sawa'e rer Apor. Arexandiri ok ta pe har ke a'e. Ma'e pandu katu a'e. Tupā je'eha ke a'e ukwa katu tī.

25 Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har amō mu'e a'e ke. Pe, Jesu rehe har Apor pandu pandu hū. Ehe har jete-har mu'e mu'e tī. (Anī. Upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō ame'ē ta ukwa katu.

katu. Juā mujahuk ame'ē ke jō a'e ukwa katu tī.

26 Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e pandu pandu. Kyje ym ngā ngi. Ame'ē ke rehe Pirisi henu. Ak henu tī. Upa henu rahā, hok pe Apor ke a'eta raho. A'ep Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har a'eta mujekwa katu te ipe.

27 Pe, Apor pandu:

—Ngere ywy pe ihē aho ta — aja. A'erehe Apor rehe har Jesu kotoyhar ta paper rehe mupinim. Ame'ē ke Apor raho. Amō Jesu kotoyhar ta pe paper pinim ke mujesak ta. Ngere ywy pe ixo ame'ē ta pe kuja mupinim. “Apor po ke pepyhyk katu ingi” aja mupinim.

Pe, ame'ē ywy pe Apor uhyk rahā, Jesu kotoyhar ta py'a ke a'e mātā katu. A'ep pe har ta rehe Tupā usak katu, a'erehe heta jurujar katu ehe.

28 Ame'ē ta py'a ke Apor mātā katu. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Ok ta pyter pe jundéu awa ta namō Apor pandu pandu hū. A'e pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'eha ke a'e mukanim ngā ngi. Tupā je'eha rehe Jesu rehe har ihī. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō ixo ame'ē ke a'e. Aja ngā pe a'e mujekwa katu.

19

Ese ok ta pe Páu oho

1 Korin ok ta pe Apor ixo rahā, ywy'ā rupi Páu wata oho. Amō amō ywy'ā 'ar rupi ok ta ihī. Ame'ē rupi wata oho. Pe, Ese ok ta pe uhyk oho. A'ep jumu'eha ta ke a'e mahem. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō ame'ē ta ukwa katu.

2 Páu pandu a'eta pe:

—Jesu rehe pejurujar katu rahā, pehē rehe Tupā'ā ihī katu my? — aja pandu.

A'eta pandu:

—Anī. Tupā'ā rehe har jande jakwa ym te — aja.

3 Páu pandu tī:

—Aja rahā, myja pehē ke amō mujahuk my? — aja.

A'eta pandu:

—Juā mujahukiha aja jande ke amō mujahuk — aja ipe.

⁴ Pe, Páu pandu:

—Juā mujahuk rahā, kuja ngā pe mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi Tupā kotoy ipy'a ke amō muruwak mondo, aja ngā pe mujekwa. Kuja jundéu awa ta pe Juā pandu: “Ihē raikwer rupi amō sawa'e uwyr ta. Ame'ē rehe pejurujar katu” aja Juā pandu. Juā raikwer rupi uwyr ame'ē ke Jesu — aja Páu pandu.

⁵ Ame'ē ke sawa'e ta hindu rahā, a'eta ke amō mujahuk. Jesu je'eha rupi mujahuk. (Aja Jesu kotoyhar ke a'eta apo 'y, aja ngā pe mujekwa.)

⁶ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, ame'ē ta ākā rehe ipo ke Páu mujar. Pe, ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. Pe, amō amō awa ta je'eha a'eta pandu pandu. (Aja rahā, Tupā'ā ihī katu a'eta rehe, aja mujekwa katu.) Tupā je'eha rehe har a'eta pandu pandu tī.

⁷ Ame'ē ta awa py mokōi sawa'e ta hetaha.

⁸ Mahapyr jahy rahā, ngā namō Páu pandu pandu hū. Pandu rahā, ngā ngi a'e kyje ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jesu riki Tupā mu'am me'ē ke. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e. Pe, Jesu rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotoyhar ke nde apo 'y. Ihē namō nde erexo ta” aja Tupā pandu.

⁹ Anī. Ame'ē ke amō ta putar ym. A'eta jurujar ym. Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har katu ym a'eta pandu. Ngā hetaha ta pe a'eta pandu: “Pejurujar ym” aja pandu. A'erehe ame'ē ta ke Páu hijar oho. Jesu kotoyhar ta ke a'e raho inamō. Ame'ē ta ke jō Páu mu'e mu'e. Wera rahā pame katu te amō jumu'eha renda pe a'e mu'e. Jumu'eha renda riki amō sawa'ema'e.

¹⁰ Her Tira. Aja mokōi warahy 'ar rahā, Páu mu'e. A'erehe Tupā je'eha

rehe heta Asia ywy pe har ta hindu. Heta jundéu awa ta hindu. Heta amō awa ta hindu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

Sewa ra'yr ta rehe har

¹¹ Tupāma'e pyrātāha namō Páu mukatu hū. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū.

¹² A'erehe pan kurer ta ke Páu rehe ngā mujar. Pan ra'yr ta ke mujar ehe tī. Ame'ē ta ke ahy ixo ame'ē ta pe ngā raho rahā, katu oho. Ājā ta ke muhem mondo amō ta ngi tī.

¹³⁻¹⁴ Ko amō jundéu awa ta ixo. Sewa ra'yr ta riki ixo. Kuja hetaha, awa po wajar mokōi. Ipái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. A'eta wata wata ixo. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'eta muhem mondo tī. Pe, Páu aja Jesu je'eha rupi a'eta ājā ke muhem ta tipe manga. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ājā pe a'eta pandu:

—Jesu rehe har Páu pandu pandu. Ame'ē je'eha rupi japandu: “Ehem echo” — aja ājā pe Sewa ra'yr ta pandu.

¹⁵ Pe, a'eta pe ājā pandu:

—Jesu rehe har ihē akwa katu. Páu rehe har ihē akwa katu tī. Pehē anī. Awa pehē my? — aja ājā pandu.

¹⁶ Pe, Sewa ra'yr ta rehe sawa'e opor oho. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke opor oho a'eta rehe. Pyrātā opor oho a'eta rehe. Pe, ityk. Hok ngi sawa'e ta ke muhem mondo. Karāiha rape ke rāi muhem raho. Jawe te'e uhem oho tī.

¹⁷ Ame'ē rehe har heta jundéu awa ta hindu. Heta amō awa ta hindu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ese ok ta pe ixo ame'ē ta hindu. Hindu rahā, upa ngā jumukahem hū ingi. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Jesu rehe har ngā pandu katu te.

¹⁸ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, heta Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e pandu uwyr. Amukwehe we pajema'e ukwaha ke a'eta ma'ema'e ixo rī. Ame'ē rehe har a'eta pandu uwyr.

¹⁹ Ngā hetaha ta pyter pe pandu uwyr. Ngā hetaha ta pyter pe heta paper ke ame'ē ta werur tī. Pajema'e

ukwaha ke paper rehe ihī. Ame'ē ke werur. Pe, hapy. Upa ukwái. Paper rehe muhepyha manga rahā, tamatarer heta te hū tiki. Kuja, 50.000 wera rahā, paraky ame'ē muhepyha ke rehe uhyk. Ame'ē ke ngā hapy. Upa ukwái. (Aja pajema'e ukwaha ke hijar te, aja mujekwa katu.)

²⁰ Ukwái ha rehe ngā usak rahā, Tupā je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. Tupā je'ēha riki pyrātā te, ame'ēja saka, a'erehe heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

Ese ok ta pe ngā mutyapu hū

²¹ A'engi: "Masendo ywy rupi ihē aho ta. A'engi Ngere ywy rupi aho ta tī. A'engi Jerusarē ok ta pe ahyk ta aho" aja Páu pandu. Kuja a'e pandu tī:

—Upa Jerusarē ok ta pe har ta rehe ihē asak rahā, Hom ok ta pe ihē aho ta tī — aja Páu pandu.

²² A'erehe Masendo ywy pe Timo ke a'e mondo py. Inamō Era ke mondo tī. Páu namō ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'eta. Pe, Asia ywy pe Páu pyta we rī.

²³ Arahā Ese ok ta pe Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har ngā je'ē je'ē hū. Putar ym, a'erehe je'ē je'ē hū.

²⁴ Neme riki ngā ke muparay. Ita tuwyr rehe ma'eha a'e. A'ep Ndia rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ndia riki imāi keruhū. Tupā aja a'ep pe har ta ukwaha ngā jupe. Jumu'eha renda aja saka ok ra'yr ke Neme mujā mujā. Ita tuwyr ke te'e mujā mujā. Miasu ta heta tī. Ame'ē ma'eha rehe tamatarer a'eta pyhyk katu tī.

²⁵ Pe, miasu ta ke Neme mujy'ar. Neme aja ita tuwyr rehe heta ma'eha ta i'āi tī. Ame'ē ta ke a'e mujy'ar tī. A'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Jande jama'eha namō tamatarer japyhyk katu, aja pekwa katu.

²⁶ Apo Páu rehe har pekwa. A'e je'ēha rehe pehendu tī. Kuja a'e pandu: "Ipo pe ma'e'ā jande jamujā ame'ē ke Tupā ym" aja Páu pandu. A'erehe a'e je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. A'erehe Tupā koty ipy'a

ke heta ngā muruwak mondo. Upa Asia ywy pe har ta aja tī. Tupā koty ipy'a ke muruwak mondo tī. (A'erehe ma'e'ā ke hijar oho apo. Ndia ke hijar oho apo.)

²⁷ Katu ym aja. Jande jamujā mujā ame'ē ke jaxer, aja amō ta ukwa ta. Amō we tī. Ndia rehe ngā jumu'eha renda ke ngā hijar ta oho tī. Mujaxer ta tī. Katukweriha ke mumba ta tī. Ndia riki katu te. Jande māi keruhū riki a'e. Tupā aja jande jupe. Asia ywy pe har ta ipy'a moī moī katu ehe. Amō ywy pe har ta aja tī. Ipy'a moī moī katu ehe tī — aja Neme pandu.

²⁸ Ame'ē je'ēha rehe ngā hetaha ta hendl rahā, parahy te hū. Hātā pandu pandu hū ixo:

—Ndia riki katu te me'ē ke! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

²⁹ A'erehe upa ok ta rupi ngā mutyapu tyapu hū oho ixo. Pe, Ngái ke ngā hetaha ta pyhyk raho. Arita ke pyhyk raho tī. Ngā jy'ariha renda keruhū pe pyhyk raho. Ngái ta masendo ywy pe har ta ke. Páu namō wata ixo ame'ē ta ke a'eta.

³⁰ Ngā hetaha ta pe Páu pandu tar katu oho tī. Anī. A'e ke Jesu kotyhar ta mupyta.

³¹ Asia ywy pe har tama'e kapitā ta je'ēha mondo ipe tī. Páu pe mondo. Páu rehe katu ame'ē ta ke a'eta. Kuja je'ēha ke mondo:

—Ngā jy'ariha renda keruhū pe echo ym — aja Páu pe.

³² Pe, ngā jy'ariha renda keruhū pe hetaha ta mutyapu tyapu te hū. Amō amō ta pukái pukái hū. Amō amō ta riki amō kotyhar pukái pukái hū. Upa ka'u te'e. A'erehe upa tate ngā hetaha ta ukwa ym ma'e. Ma'ewā ngā jy'ar uwyr my?

³³ Ame'ē ke ukwa ym. Arexan riki ngā ke mujy'ar, aja amō ta ukwa. A'e ke jundéu awa ta mupu'am, a'erehe aja amō ta ukwa. Hetaha ruwa koty mupu'am. Pe, pu'am rahā, ipo ke Arexan mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Pe, jundéu

awa ta rehe ngā parahy, ame'ē ke a'e mukatu ta tipe.

³⁴ Anī. A'e riki jundéu awa ke a'e aja hetaha ta ukwa rahā, pukái pukái we hū rī. I'i atu kuja hātā pandu pandu hū:

—Ndia riki katu te ame'ē ke a'e! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

³⁵ Pe, i'i atu ngā hetaha ta tyapuha ke ok tama'e mupinīha muputu'u ngā ngi. Kuja pandu:

—Ese ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Ndia rehe jumu'eha renda ke Ese ok ta pe har ta usak usak katu. Ame'ē rehe har upa ngā ukwa. Ndia riki katu te ame'ē ke a'e. Ywa ngi i'ā u'ar. Ita'ā ke u'ar. Ame'ē ke upa ngā ukwa katu tī.

³⁶ Ame'ē rehe har marā ka ym jaxer amō panduha ke. A'erehe mā peja peputu'u katu.

³⁷ Pemutyapu hū ym tī. Ndia rehe jumu'eha renda ngi ma'e ke Ngái ta mukanim ym. “Ndia jaxer” aja jande māi keruhū rehe har a'eta pandu ym tī. Mā! Sawa'e ta ke se perur. Ma'ewā my?

³⁸ Amō rehe har Neme pandu tar katu rahā, ngā panduha renda pe a'e raho katu. Inamō ixo ame'ē ta oho katu tī. A'ep kapitā ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. A'ep amō ta rehe har Neme ta pandu pandu katu ta.

³⁹ Amō kotyhar pepandu pandu tar katu rahā, a'ep peho katu tī. Ngā ke amō ta mujy'ar rahā, ame'ē rehe har pepandu katu. Kapitā ta ruwa koty amō ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta.

⁴⁰ Taramō te jande jamutyapu hū. Kapitā keruhū namō jajumai jaxo, aja amō ta pandu ta oho ipe. Jamutyapu hū te'e. Ame'ē rehe har marā ka ym japanduha ipe — aja hetaha ta pe ok tama'e mupinīha pandu.

⁴¹ Upa pandu rahā, ngā hetaha ta ke a'e muhāi mondo.

20

Masendo ywy rupi Páu oho. Ngere

ywy rupi a'e oho tī.

¹ Ngā mutyapuha upa putu'u rahā, Jesu kotyhar ta ke Páu mujy'ar. Ame'ē ta ke a'e muhury katu. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Páu pandu:

—Ihē aho ta — aja.

² Pe, Masendo ywy rupi oho. Ame'ē rupi wata oho. Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e mu'e. Muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Ngere ywy pe Páu uhyk oho.

³ A'ep mahapyr jahy a'e mukanim. Pe, Si ywy pe a'e oho tate. Jarusu keruhū pe oho tate. Arahā a'e ke jundéu awa ta jukwa ta aja Páu ukwa. A'erehe Masendo ywy rupi wata oho rahā, katu aja a'e ukwa. (Aja rahā, jukwa ym ta, aja ukwa katu.)

⁴ Páu namō Pi ra'yr oho tī. Her Sopato. Mberéi ok ta pe har a'e. Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Sekū oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e tī. Ngái oho tī. Nder ok ta pe har a'e. Tik oho tī. Asia ywy pe har a'e. Toro oho tī. Asia ywy pe har a'e tī.

⁵ Timo oho tī. Ame'ē ta johu oho py. Toroa ok ta pe oho. A'ep Páu rehe a'eta harō ixo. Pe, ihē rehe Páu uhyk uwyr. Ihē Ruk.

⁶ Siri ok ta pe ihē axo. Jundéu awa ta mi'u matyriha weraha upa rahā, a'engi jande mokōi jaho. (Ame'ē wera rahā, mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ē ke jundéu awa ta u'u.) Pe, Toroa ok ta pe jande jaho. Jarusu keruhū pe jaho. Awa po wajar peteihar upa jaker rahā, pe, jahyk jaho. A'ep awa po wajar mokōi jande jaker.

*Toroa ok ta pe har ta rehe Páu usak.
A'ejōhar usak ngā rehe.*

⁷ Nomin pytun rahā, upa Jesu kotyhar ta jy'ar. Mbeju ke mopokiha rehe jy'ar. (Aja Jesu manōha rehe a'eta ukwa ukwa uī.) Ngā pe Páu pandu pandu hū. Ame'ē ku'ē rahā, Páu oho ta, a'erehe pandu pandu we hū. Pytun pyter rahā, ma'e pandu pandu we hū rī.

⁸ Jande jajy'ariha renda pe heta ma'e weraha ih̄i. Ywatehar henda ih̄i ame'ẽ pe jande jajy'ar jāi.

⁹ Pe, awa ma'āha rape 'ar pe ta'ynuhu wapyk ūi. Her Euti. Páu pandu pandu u'am rahā, Euti pyhýi katu te h̄u. Pe, ukwer katu. Pe, ywy pe u'ar ukwap. Pi! Mahapyr ywatehar henda ngi u'ar ukwap. Amō ta oho piam rahā, pete'e manōoup.

¹⁰ Pe, Páu wyjy oho ehe. Ipynarāi pe wapyk oho ehe. Pyhyk, pe, amō ta pe a'e pandu:

—Pejixi'u ym. Kwera katu apo — aja Páu pandu.

¹¹ Pe, ywatehar henda pe Páu jupir oho t̄i. Upa ma'e ke u'u rahā, pandu pandu we h̄u ngā pe t̄i. Aja te'e xu'em oho.

¹² Pe, a'engi Páu oho. Pe, ta'ynuhu kwera katu ame'ẽ ke hok pe amō ta mujywyr raho. Katu jywyr oho. Upa ngā hury katu.

Mire ok ta pe Páu uhyk oho

¹³ Jande pe Páu pandu:

—Jarusu keruhū pe peho. Aso ok ta pe peho. Ih̄i riki pe rupi ih̄i aho ta. A'ep pehē namō jarusu keruhū pe ih̄e apor ta aho t̄i — aja jande pe.

A'erehe jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'ẽ pe Aso ok ta pe jahyk py jaho.

¹⁴ A'ep jande rehe Páu uhyk uwyr rahā, jarusu keruhū pe a'e opor oho t̄i. A'engi ame'ẽ pe Mitire ok ta pe jahyk jaho.

¹⁵ A'engi jande jaho t̄i. Ame'ẽ ku'ẽ rahā, Ki ypa'ũ rake rupi jasa jaho.

¹⁶ Amō ku'ẽ rahā, Sā ywy pe jahyk jaho. Amō ku'ẽ rahā, Mire ok ta pe jande jaho. Asia ywy pe Páu pyta tar ym. A'erehe Ese ok ta rake rupi jasa jaho. Pahar Jerusarē ok ta pe Páu uhyk tar katu. A'ep jundéu awa ta mi'u matyriha wera rahā, uhyk tar katu. Uhyk rahā, katu ta ipe, aja Páu ukwa. Ngā mi'u matyriha weraha rer Penteko.

Ese ok ta pe har tamūi ta namō Páu pandu pandu

¹⁷ Mire ok ta pe Páu ixo rahā, Ese ok ta pe har ta tamūi ta pe myrandu a'e mondo. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu.

“Pahar ih̄e koty pejur” aja myrandu a'e mondo.

¹⁸ Pe, tamūi ta uhyk uwyr ehe rahā, Páu pandu:

—Asia ywy pe ih̄e ahyk py ajur rahā, a'engi ih̄e rehe har pekwa katu. Myja pehē namō ih̄e axo, ame'ẽ ke pekwa katu.

¹⁹ Jesu jandema'e sawa'e te. Ima'e miasu aja ima'e parakyha ke ih̄e ama'ema'e h̄u. Tupā je'eha ke ih̄e amu'e mu'e h̄u axo. “Katu te ih̄e” aja ym akwa. Aja ih̄e axo rahā, ih̄e amu'e mu'e r̄i. Amō ta jurujar ym ehe rahā, ih̄e ajixi'u t̄i. Ih̄e ke jundéu awa ta mahy tar katu rahā, ame'ẽ ngi ih̄e akyje ym. Tapijar te'e we amu'e mu'e r̄i.

²⁰ Heta pejy'ar rahā, pehē ke ih̄e amu'e h̄u. Pehē rok pe ih̄e amu'e h̄u pehē ke t̄i. Pehē pe ma'e katu ame'ẽ ke upa katu te ih̄e amu'e, aja pekwa katu t̄i.

²¹ Kuja ih̄e apandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Jesu rehe pejurujar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te” aja jundéu awa ta pe ih̄e apandu pandu h̄u. Aja amō awa ta pe ih̄e apandu pandu h̄u t̄i. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta.

²² —Apo Jerusarē ok ta pe ih̄e aho ta axo. Tupā'ã putar, a'erehe ih̄e aho axo. A'ep ma'e ih̄e rehe uhyk ta my? Ih̄e akwa ym.

²³ Kuja jō ih̄e akwa katu. Ok ta pe pame katu te Tupā'ã mujekwa ih̄e pe. Kuja mujekwa. Ih̄e ke amō ta mahy tar katu. Kyndaha pe ih̄e ke amō ta kynda tar katu raho t̄i, aja ih̄e pe mujekwa.

²⁴ Pe, ih̄e ke amō ta jukwa ta rahā, ngā ngi ih̄e akyje ym ta. Tupā je'eha ke ih̄e apandu we ta r̄i. Ngā ke Tupā muhā katu ta, ame'ẽ myrandu katu ke ih̄e apandu ta r̄i. Ame'ẽ rehe har ih̄e apandu, ame'ẽ ke ih̄ema'e parakyha. Ame'ẽ ke ih̄e pe Jesu me'ẽ.

Pe, ame'ẽ parakyha ke ihẽ amumba tar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

²⁵ —Upa pehẽ renda rupi ihẽ awata aho rahã, Tupã rehe har pehẽ pe ihẽ apandu pandu. Myja katu pexoha Tupã putar my, ame'ẽ rehe har ihẽ amu'e katu pehẽ ke. Apo ihẽ rehe pesak ym te ta tĩ.

²⁶ Apo jetehar te pehẽ pe ihẽ apandu katu tĩ. (Upa katu te Jesu rehe har pehẽ pe apandu pandu. Upa amu'e mu'e hũ.) A'erehe mupyrraha renda pe pehẽ ngi har amõ oho ta rahã, ihẽ rehe je'ëha nixói.

²⁷ Ma'e Tupã putar, ame'ẽ rehe har upa katu te pehẽ pe ihẽ apandu.

²⁸ Pesak katu pehẽ juehe pexo. Aja rahã, Tupã ngi amõ kony pehẽ py'a pemuruwak ym ta pemondo. Upa Jesu konyhar ta rehe pesak pesak katu pexo tĩ. Ame'ẽ parakyha ke pehẽ pe Tupã'ã me'ẽ. Jesu konyhar tama'e kapitã ta ke pehẽ. A'erehe ame'ẽ ta rehe pesak katu pexo. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta Tupã konyhar ta ke tĩ. Ta'yr manõha rupi a'e ipy'a jywyr ngã rehe.

²⁹ —Ihẽ raikwer rupi amõ ta uwytta. Ame'ẽ ta pehẽ rehe uhyk ta, aja akwa katu. Jesu konyhar ta ke ame'ẽ ta muka'u ka'u te'e hũ ta. Jurujar katu ame'ẽ ta ukwa katuha ke amõ kony ame'ẽ ta muruwak ta mondo, aja ihẽ akwa katu. Katu ym aja.

³⁰ Jete. Pehẽ pyter ngi har amõ ta pu'am ta. Ame'ẽ ta te'e ma'e pandu ta. Amõ amõ ta jurujar katu ame'ẽ ta ke a'eta muka'u ka'u te'e ta. Aja ame'ẽ ta namõ jumu'e ixo ame'ẽ ta aja muruwak ta.

³¹ A'erehe pesak katurahã! Aja rahã, peka'u ka'u te'e ym ta. Pekwa katurahã! Mahapyr warahy 'ar rahã, pehẽ ke ihẽ amu'e mu'e hũ. Wera rahã, ihẽ amu'e mu'e hũ. Pytun rahã, ihẽ amu'e mu'e hũ tĩ. Pehẽ ngi har amõ ta jurujar ym ame'ẽ ta rehe ihẽ ajixi'u hũ tĩ.

³² —Apo pehẽ rehe har Tupã namõ apandu: “Mã peja Ese ok ta pe har ta rehe esak katu.” Jetehar te

ke. A'e usak katu ta pehẽ rehe. Ame'ẽ myrandu ke pehẽ py'a rehe pemupyta katu. Aja rahã, ame'ẽ myrandu namõ pehẽ py'a ke a'e mâtã katu ta. Aja ehe har a'e mujekwa katu te we ta rĩ. Upa ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke a'e mupyta katu. Ame'ẽ ke me'ẽ me'ẽ ta. Aja pehẽ pe tĩ. Me'ẽ me'ẽ ta tĩ.

³³ Amõ tama'e tamatarer rehe ihẽ py'a ihẽ amoï ym. Amõ tama'e mundeha rehe ihẽ py'a ihẽ amoï ym tĩ.

³⁴ Ihẽ aparaky hũ. Aja tamatarer ihẽ apyhyk. Ame'ẽ pe ihẽma'e ke ihẽ ajo'ok. Ihẽ namõ ixo ame'ẽ ta pe ihẽ ame'ẽ tĩ. Ame'ẽ ke ihẽ riki ajo'ok tĩ. Ame'ẽ rehe har pekwa katu.

³⁵ Ihẽ aja peparaky katu rahã, katu tiki. Aja rahã, ima'e ym te ame'ẽ ta pe jande jame'ẽ me'ẽ katu. Jesu pandu ame'ẽ ke jande jakwa. Kuja a'e pandu:

“Amõ ngi ma'e ke amõ pyhyk rahã, hury we. Pe, amõ pe amõ me'ẽ rahã, hury katu te” aja Jesu pandu.

—(A'erehe ima'e ym te ame'ẽ ta pe jame'ẽ me'ẽ katu rahã, katu tiki) — aja tamûi ta pe Páu pandu.

³⁶ Upa Páu pandu rahã, tamûi ta namõ ipynarai pe wapyk. Pe, Tupã namõ a'eta pandu pandu.

³⁷ Pe, Páu ke Ese ok ta pe har tamûi ta jumã juman rahã, jixi'u hũ. Huwa ke a'eta pyter pyter tĩ. (Aja ipy'a katuha ke mujekwa.)

³⁸ “Ihẽ rehe pesak ym te ta tĩ” aja Páu pandu ramõ. Ame'ẽ je'ëha rehe tamûi ta pyai te. Pe, jarusu keruhũ túi ame'ẽ pe Páu namõ a'eta oho.

21

Jerusarẽ ok ta pe Páu uhyk oho

¹ “Jaho ta” aja japandu ngã pe. Pe, upa ngã po rehe japyhyk pyhyk ngã ngi rahã, Ese ok ta pe har tamûi ta jywyr oho. Hok pe jywyr oho. Pe, jarusu keruhũ pe jande japor jaho. A'engi jaho tĩ. Ko ypa'ü pe katu te jahyk jaho. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Ho ypa'ü pe jahyk jaho tĩ. A'engi Pa ok ta pe

jahyk jaho tī. (Jande jaho tar katu ame'ē pe ame'ē jarusu keruhū oho ym, a'erehe ame'ē ke jahijar.)

² A'erehe a'ep amō jarusu keruhū ke jande jamahem. Seni ywy pe oho ame'ē ke ame'ē jarusu keruhū. Ame'ē pe japor jaho tī. Pe, jaho tī.

³ Xi ypa'ū rehe jasak rahā, ame'ē rake rupi jasa jaho. Jande jywa'i koty ypa'ū ihī. Pe, Si ywy pe jaho jaxo. Pe, Tir ok ta pe jahyk jaho. A'ep upa ma'e ke raho ame'ē ke jarusu keruhū jar hijar ta oho. A'erehe jarusu keruhū ngi jahem jaho.

⁴ A'ep Jesu kotyhar ta ke jamahem. Ame'ē ta namō japyta rī. (Amō jarusu keruhū jamahem ym.) A'erehe a'ep awa po wajar mokōi jaker rī. Tupā'ā je'ēha rupi ame'ē ta pandu:

—Jerusarē ok ta pe echo ym — aja Páu pe pandu.

(Anī. “Ihē aho ta me'ē te'e” aja Páu pandu.)

⁵ Pe, jarusu keruhū ohaha angaha ke rehe uhyk rahā, ok ta ke jahijar jaho. Upa katu te Jesu kotyhar ta jande namō wata oho. Hakehar ta ke raho tī. Ta'yn ta ke raho tī. Ok ta soroka pe jahem jaho. Pe, y rymy'y rehe jahyk jaho rahā, upa jande py-narāi pe jawapyk. Pe, Tupā namō upa japandu pandu.

⁶ Upa ngā po ke japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, jarusu keruhū pe japor jaho. Hok pe a'ep pe har ta jywyr oho.

⁷ Pe, jaho tī. Tir ok ta ke jahijar jaho. Pe, Torema ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. Ame'ē ta namō japyta.

⁸ A'ep peteī jaker. Ame'ē ku'ē rahā jawata jaho. Pe, Sesaréi ok ta pe jahyk jaho. A'ep Siri rok pe japyta. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Amuk-wehe te we Jerusarē ok ta pe ngā mi'u ke a'e me'ē me'ē. Awa po wajar mokōi sawa'e ta namō a'e me'ē me'ē. Siri riki ame'ē ta ngi har peteī.

⁹ Tumeme tajyr ta ipe. Kūjā ta ixo te'e rī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta tī.

¹⁰ A'ep japyta we rahā, amō sawa'e uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Her Angambo. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī.

¹¹ Jande rehe a'e uhyk rahā, Páuma'e ixu'a rupi har ke a'e jo'ok ingi. Ame'ē pe jupukwar juehe. Ipyta ke jupukwar. Ipo apyr ke jupukwar tī. Pe, jande pe a'e pandu:

—Kuja Tupā'ā mujekwa: “Ihē aja kome'ē ku'a rupi har jar ke jundéu awa ta pukwar ta tī. Aja Jerusarē ok ta pe ixo ame'ē ta ma'e ta. Pe, amō awa ta pe kome'ē jar ke a'eta raho ta” aja Tupā'ā mujekwa — aja Angambo pandu.

¹² Ame'ē ke rehe jahendu rahā, Páu pe japandu hū. A'e pe har ta pandu hū tī. Kuja:

—Jerusarē ok ta pe echo ym — aja Páu pe jande johu japandu hū.

¹³ Anī. Páu pandu:

—Pejixi'u ym. Ihē ke pemupyai ym. Jerusarē ok ta pe ihē ke amō pukwar rahā, pete'e ta ihē axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ihē ajurujar katu ehe, a'erehe ihē ke amō ta jukwa ta rahā, pete'e ta ihē axo tī — aja jande pe Páu pandu.

¹⁴ Jande rehe Páu hendu ym. A'erehe kuja jō jande japandu:

—Tupā putar ame'ē ke ema'e katu! — aja ipe.

Pe, jande jaje'ē ym we tī.

¹⁵ A'ep jande japyta we rī. Pe, jandema'e jamoī katu rahā, Jerusarē ok ta pe jaho.

¹⁶ Jande namō amō amō Sesaréi ok ta pe har ta oho tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, amō sawa'e rok pe jande ke a'eta raho. A'ep japyta ta. Sawa'e rer Mena. Xi ypa'ū pe har a'e. Yman Jesu rehe a'e jurujar katu.

Tian rehe Páu usak oho

¹⁷ Jerusarē ok ta pe jande jahyk rahā, jande po ke Jesu kotyhar ta pyhyk pyhyk katu jande ngi.

¹⁸ Hurý katu. Ame'ē ku'ē rahā, Tian rehe Páu usak oho. Jande jasak jaho ehe tī. A'ep Jesu kotyhar tama'e kapitā ta jy'ar tī. Tamūi ta ke a'eta.

¹⁹ Upa ame'ẽ ta po ke a'eta ngi Páu pyhyk rahã, upa katu te a'e ma'ema'e ame'ẽ ke a'e pandu pandu a'eta pe. Amõ awa ta renda rupi wata oho rahã, Tupã je'eha rupi ma'e ke ma'ema'e, ame'ẽ rehe har a'e pandu pandu a'eta pe.

²⁰ Ame'ẽ je'eha rehe hendu rahã, Tupã pe a'ep pe har ta pandu:

—Nde jõ riki katu te me'ẽ ke — aja Tian ta pandu.

Pe, Páu pe Tian ta pandu:

—Jande mu! Katu tiki! Jesu rehe heta te hũ jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ẽ ta Moise je'eha rehe hendu katu we r̄i.

²¹ Kuja nde rehe har ame'ẽ ta ukwa. Amõ awa tama'e ywy rehe jundéu awa ta ixo. Ame'ẽ ta pe kuja nde eremu'e: "Moise je'eha ke pehijar. Mã peja pehẽ ra'yr pirer ke pejupã ym. Jundéu awa ramûi ta ukwaha rehe pehendu ym t̄i" aja nde eremu'e, aja sehar ta ukwaha nāi.

²² Se nde erehyk erejur, aja sehar ta ukwa ta.

²³ Myja ta apo my? Kuja jande japandu ame'ẽ ke ema'erahã! Kuja katu. Ko tumeme sawa'e ta ixo. Tupã pe ma'e ke ame'ẽ ta manga katu. Ame'ẽ ke upa ym we r̄i.

²⁴ Jundéu awa ta ukwaha aja ame'ẽ sawa'e ta ipy'a ke juhyk ta oho. Ame'ẽ ta namõ echo. Tupã pe ma'e ke a'eta me'ẽ ta oho, ame'ẽja saka. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhã pe a'eta me'ẽ ta oho. Ame'ẽ tama'e ke rehe nde emuhepy echo. Aja rahã, ame'ẽ ta'a ke amõ jãpi ta. Aja rahã, nde rehe har sehar ta hendu ame'ẽ ke te'e, aja upa ngã ukwa ta. Moise je'eha rehe nde erehendu katu t̄i, aja upa ngã ukwa ta t̄i.

²⁵ Jesu rehe amõ awa ta jurujar katu t̄i. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Amukwehe we ame'ẽ ta pe paper pinim jande jamondo. Kuja japandu:

"(Ma'e'ã riki tupã aja amõ ukwaha jupe nāi.) Ame'ẽ ruwa koty ngã mi'u ke amõ mōi. Ame'ẽ ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym t̄i.

So'o juwyk aja amõ ta te'e jukwa ame'ẽ rukwer ke pe'u ym t̄i.

Amõ kũjã rehe eka'u te'e ym.

Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym t̄i."

—Aja amõ awa ta pe jande jamupinim — aja Tian pandu.

²⁶ (Ame'ẽ ke rehe Páu hendu katu.) A'erehe tumeme sawa'e ta ke a'e raho. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, jundéu awa ta ukwa aja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ame'ẽ ta namõ ipy'a ngi a'e juhyk oho. Upa rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhã pe a'e ixe oho. Jundéu awa tama'e pa'i ta pe weraha mangaha ke a'e pandu oho. Myja rahã, ipy'a juhykiha upa ta my, ame'ẽ ke pandu oho. Ame'ẽ weraha uhyk rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhã pe ma'e ke a'eta werur ta. Tupã pe me'ẽ ta, ame'ẽja saka. Aja Tupã rehe ipy'a ke a'eta mōi mōi katu ta. Sawa'e ta pame katu te werur ta. Páu werur ta t̄i.

Páu ke jundéu awa ta pyhyk

²⁷ Awa po wajar mokõi wera upa tate rahã, Páu rehe amõ jundéu awa ta usak. Asia ywy pe har ta ke a'eta. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhã pe a'eta usak ehe. Ngã hetaha ta pe ame'ẽ ta pandu pandu hũ. Pe, muparahy. Pe, Páu ke hetaha ta pyhyk.

²⁸ A'eta hâtã pandu:

—Jundéu awa ta! Pejur! Kome'ẽ sawa'e riki jundéu awa ta rehe har katu ym pandu. "Moise je'eha rehe pehendu ym" aja a'e pandu oho t̄i. "Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhã riki jaxer" aja a'e pandu oho t̄i. Aja upa kome'ẽ ywy rupi a'e pandu pandu oho. Kome'ẽ jumu'eha renda keruhã riki katu te, aja jande jakwa. An̄i. A'ep amõ awa ta ke a'e muhyk raho apo. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. A'erehe kome'ẽ renda keruhã ke a'e mujixer — aja ngã hetaha ta pandu hũ.

²⁹ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhã pe Toro ke Páu muhyk, aja a'eta ukwaha nāi. A'erehe aja pandu, ma'e, mujixeriha rehe har pandu. Toro riki Ese ok ta pe har ke a'e.

Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Kwehe Jerusarē ok ta rape rupi Páu wata ixo rahā, Toro namō a'e wata ixo. Ame'ē ke rehe hetaha ta usak. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe raho aja ukwaha naī. (Anī. A'ep Páu raho ym.)

³⁰ Upa ok ta rupi muka'u ka'u te'e hū ngā ke. Páu koty ngā hetaha ta ujan oho. Pe, pyhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi hykýi muhem raho. Pe, pahar jumu'eha renda keruhū rukwen ke amō ta kynda.

³¹ Páu ke hetaha ta jukwa tar katu rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū pe amō pandu oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ke a'e. "Upa Jerusarē ok ta pe har ta mutyapu tyapu hū" aja pandu oho.

³² Pahar sonda ta namō kapitā keruhū ixoty ujan oho. Amō kapitā ta ke a'e raho tī. Ngā hetaha ta koty ujan oho. Kapitā keruhū rehe hetaha ta usak rahā, Páu ke a'eta poir. Petekiha ke putu'u ingi. Sonda ta rehe a'eta usak tī.

³³ Páu rehe kapitā keruhū uhyk rahā, a'e ke pyhyk. Sonda ta pe a'e pandu:

—Mokōi ita tupaham pe pepukwar!
—aja kapitā keruhū pandu.

(Jixer te ame'ē ke Páu aja kapitā keruhū ukwaha naī. A'erehe mokōi ita tupaham pe pukwar, aja pandu.)

Pe, hetaha ta pe a'e pandu:

—Awa sawa'e ko my? Myja jixer ame'ē ke a'e ma'ema'e my? — aja kapitā keruhū pandu.

³⁴ Amō amō ta hātā pandu pandu. Amō koty koty pandu pandu, a'erehe muka'u ka'u te'e hū. Ma'ewā mutyapu hū my, ame'ē rehe har kapitā keruhū ukwa ym. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe sawa'e ke peraho!
—aja kapitā keruhū pandu.

³⁵⁻³⁶ Ok myta rehe Páu namō sonda ta uhyk rahā, hetaha ta parahy te hū ehe. Haikwer rupi a'eta oho ixo. Hātā pandu hū:

—Ererahā! Jajukwarahā! — aja hetaha ta pandu hū.

A'erehe Páu ke ipo 'ar pe sonda ta raho. (Aja rahā, hetaha ta a'e ke pyhyk ym.)

Páu je'ēha ke

³⁷ Sonda ta rok pe Páu ke muxe tate rahā, sonda tama'e kapitā keruhū pe Páu pandu:

—Ne namō ma'e ihē apandu tar katu — aja ipe.

Kapitā keruhū pandu ipe:

—Ngere awa je'ēha ke nde erekwa katu my? (Ame'ē jō ihē akwa katu) — aja Páu pe.

—Akwa katu ihē — aja Páu pandu.

³⁸ —Aja rahā, eji ywy pe har aja ym nde. Amukwehe te ngā hetaha ta ke ame'ē eji ywy pe har mujy'ar. Heta te hū ngā jukwaha ta ke a'e mujy'ar. Kuja, 4.000 hetaha ta ke. Awa nixói te ame'ē pe mujy'ar. Pe, kapitā keruhū namō jumai ixo — aja Páu pe kapitā keruhū pandu.

³⁹ Páu pandu:

—Anī. Ihē riki aja ym. Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Esarahā! Ngā pe ihē apandu tar katu — aja kapitā keruhū pe pandu. Syri ywy rehe Tar ok ta ihī. Ame'ē ke ok ta tiha te hū!

⁴⁰ Kapitā keruhū pandu:

—Ererahā! Ngā pe epandu — aja Páu pe.

Pe, myta 'ar pe Páu pu'am. Ipo ke mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Ngā putu'u rahā, Páu pandu ngā pe. Jundéu awa je'ēha namō pandu:

22

¹ —Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē mu ta! Pehendu katu tī. Tamūi ta! Pehendu katu tī. Ihē juehe har apandu ta pehē pe — aja Páu.

² Jundéu awa je'ēha namō Páu pandu pandu. Ame'ē rehe ngā hetaha ta hendu rahā, putu'u katu. Pe, Páu pandu pandu:

³ —Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Syri ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Jerusarē ok ta pe ihē tiha aho.

Ngamari namō ihē ajumu'e. Moise je'ēha rehe jande ramūi ta hendu katu. Ame'ē ke a'e mu'e katu te ihē ke tī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te apo. Pehē aja ihē amuk-wehe te we tī.

⁴Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrara tī. Ajukwa tī. Sawa'e ta ke ihē apyhyk, pe, kyndaha pe ihē akynda araho tī. Kūjā ta aja tī. Apyhyk rahā, kyndaha pe ihē akynda araho tī.

⁵Ihē rehe har jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu rahā, ma'e ke pekwa ta tī. Ihē apandu a'am ame'ē ke jetehar te ke, aja pekwa ta tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu rahā, pekwa ta tī. Ame'ē ta ngi paper pinim ihē apyhyk. Jande mu ta pe ame'ē ta mupinim. Ndama ok ta pe har ta pe mupinim. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk oho. Jerusarē ok ta pe amujywyr ta tipe. A'ep ame'ē ta ke amahy ta tipe – aja Páu pandu.

*Tupā koty ipy'a ke Páu muruwak mondo ame'ē rehe har a'e pandu
(At 9.1-19; 26.12-18)*

⁶A'e pandu tī:

—Ihē awata aho axo. Warahy jandar tate rahā, Ndama ok ta pe ahyk tate aho axo. Arahā pahar ywa ngi ihē rake rupi ma'e wera te hū.

⁷Wwy rehe ihē a'ar. Jande je'ēha aja ihē ahendu. Kuja ihē pe pandu: "Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my?" aja ihē ahendu.

⁸Ihē apandu: "Sa'e! Awa nde my?" aja ipe. A'e pandu ihē pe: "Ihē riki Jesu. Nasare ok ta pe har ihē. Ihē ke nde eremupyrara erexo" aja ihē pe.

⁹Weraha rehe ihē namō ixo ame'ē ta usak tī. Ihē pe ma'e pandu, ame'ē je'ēha rehe a'eta hendu ym.

¹⁰Pe, ihē apandu: "Sawa'e! Ma'e ihē ama'e ta apo my?" aja ipe. Jandema'e sawa'e te pandu: "Epu'am! Ndama ok ta pe echo. A'ep nde pe ma'e amō pandu ta. Tupā putar ame'ē ke nde erema'ema'e ta. Upa katu te ame'ē rehe har nde pe amō pandu ta" aja ihē pe.

¹¹Wera te hū, a'erehe ihē reha ym te. A'erehe ihē po ke ihē namō ixo ame'ē ta pyhyk. Pe, Ndama ok ta pe aja te'e ihē ke a'eta muhyk raho.

¹²—A'ep amō sawa'e ixo. Her Anani. Tupā rehe a'e ipy'a katu. Jande ramūi je'ēha rehe a'e hendu katu tī. Sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja upa jundéu awa ta pandu pandu. Ndama ok ta pe ixo ame'ē ta ke aja pandu pandu ehe har.

¹³A'e riki ihē rehe uhyk. Ihē rake pu'am. Pe, ihē pe pandu: "Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y. Ma'e ke rehe esak katu tī" aja ihē pe. Pahar ma'e ke rehe ihē asak tī. Ama'ā katu ehe tī.

¹⁴Pe, ihē pe a'e pandu tī: "Nde rehe Tupā usak katu. Jande ramūi ipy'a moī moī katu ehe. A'e riki nde rehe usak katu. A'e putar ame'ē ke nde pe a'e mujekwa. Ta'yr katu te ame'ē ke a'e. A'e ke mugesak nde pe. Ta'yr je'ēha ke nde pe a'e mujekwa tī.

¹⁵Nde eresak ame'ē ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta. Nde erehendu ame'ē ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta tī. Ta'yr rehe har upa ngā pe nde erepandu pandu ta ereho.

¹⁶Apo jahorahā! Epu'am. Jesu rehe nde erejurujar katu. A'erehe, ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde py'a ngi Tupā juhyk katu. Nde ke ihē amujahuk ta. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke nde apo 'y, aja nde eremujekwa ta ngā pe)" aja ihē pe Anani pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke ihē ama'e – aja Páu pandu.

Amō awa ta pe Páu ke Tupā mondo ame'ē rehe har Páu pandu

¹⁷A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe ihē ajywyr aho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo. Tupā namō ihē apandu pandu aī rahā, ihē keraiha aja ihē asak.

¹⁸Kuja ihē asak. Ihē pe Jesu mujekwa: "Ihē rehe har nde erepandu pandu. Ame'ē ke sehar ta putar ym.

A'erehe pahar Jerusarē ok ta ke ehi-jar echo" aja ihē pe.

¹⁹ Pe, ihē apandu ipe: "Sawa'e! Anī. Kuja sehar ta ukwa katu. Amō amō jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axe aho. Pe, nde rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk.

²⁰ Ame'ē ta ke ihē apirok hū tī. Pewe amō tī. Nde rehe har Esete pandu pandu. A'e ke ngā jukwa rahā, a'ep ihē axo tī. Jukwa rahā: 'Ere' aja ihē apandu tī. Jukwaha tama'e mundeha ke ihē namō a'eta hijar. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu. A'erehe se ihē apyta tar katu. Se nde rehe har ihē apandu tar katu rī" aja ihē apandu ipe.

²¹ A'e pandu: "Anī. Echo! Paite nde ke ihē amondo ta. Amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta koto amondo ta" aja ihē pe a'e pandu – aja Páu pandu.

²² "Jundéu awa aja ym ame'ē ta koto Páu mondo ta." Ame'ē ke rehe jō ngā hetaha ta hendu. Pe, hātā te hū a'eta pandu pandu:

—Pemuhem pemondo! Pejuk-warahā! A'e manō ta me'ē te'e – aja pandu pandu hū.

²³ Ahem hū tī. A'etama'e mundeha ke a'eta mukatak katak hū. Ywy ku'i ke omombor hū tī. (Aja parahy te ha ke mujekwa.)

²⁴ Ame'ē ke rehe kapitā keruhū usak rahā, sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe Páu ke pemuxe peraho. So'o pirer tupaham pe a'e ke pepirok. A'e ke jande japirok rahā, a'e pandu ta. Ma'erehe jundéu awa ta ahem ahem hū my? Ame'ē rehe har a'e pandu ta. Aja rahā, jande jakwa ta – aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Pe, so'o pirer tupaham pe Páu ke sonda ta pukwar u'am rahā, amō sondama'e kapitā pe Páu pandu. Hake pu'am ame'ē pe pandu:

—Ma'e aka'u te'eha ihē ama'e my? Ama'e ym my? Ame'ē rehe har pekwa ym we rī. A'erehe ihē ke pepirok rahā, katu ym. Homa awa ke so'o pirer tupaham pe amō pirok ym tī. Ko homa awa ihē – aja Páu pandu.

²⁶ Ame'ē ke kapitā hendu rahā, kapitā keruhū pe a'e pandu oho:

—Anī. Ma'e nde erema'e erexo my? Homa awa ke a'e. A'e ke nde erepirok rahā, katu ym – aja kapitā pandu.

²⁷ A'erehe Páu pe kapitā keruhū pandu oho:

—Epandu ihē pe rahā! Homa awa ke nde my? – aja Páu pe.

Pe, Páu pandu:

—A'e tī – aja ipe.

²⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pandu:

—Homa awa aja ihē amuruwak rahā, ame'ē pe tamatarer ihē amuhepy hū – aja ipe.

Páu pandu:

—Anī ihē. Homa awa aja ihē māi pusu ngi ihē a'ar – aja ipe.

²⁹ Ame'ē ke sonda ta ukwa rahā, Páu ke sonda ta tate pirok, ame'ē ta hijar oho. Páu riki homa awa aja kapitā keruhū ukwa rahā, a'e kyje. Páu ke a'e mupukwar, a'erehe kyje.

Ngā panduha renda pe Páu pu'am

³⁰ Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ame'ē rehe har sonda tama'e kapitā keruhū ukwa tar katu te. A'erehe ame'ē ku'ē rahā, Páu ke a'e poir. Ita tupaham ke a'e jirar ingi. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke a'e mujy'ar tī. Ngā panduha rendama'e kapitā ta ke a'e mujy'ar tī. Ame'ē ta ruwa koto Páu ke a'e mupu'am raho. Ehe har a'e ukwa tar katu.

23

¹ Ngā panduha renda pe ixo ame'ē ta rehe Páu usak usak katu. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē rehe har Tupā ukwa katu. Akyje ym ingi. Sawa'e katu ame'ē aja ihē axo – aja Páu pandu.

² Anani riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Páu rake pu'am ame'ē ta pe a'e pandu:

—Páu juru ke penupā – aja.

³ Ame'ē ke rehe Páu hendu rahā, Anani pe je'ēha a'e mujywyr:

—Katu ym ne je'ēha! Ne je'ēha aja nde ke Tupā mahy ta tī. Mokōi nde

erekwaha namō nde erexo. Moise je'ēha aja ym ihē rehe har nde erekwa erei. Ame'ē rehe nde erehendu ym tī. Amō ta pe nde erepandu: "Páu juru ke penupā" aja, a'erehe Moise je'ēha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja – aja Páu ipe.

4 Pe, Páu rake pu'am ame'ē ta pandu ipe:

—Pa'i keruhū rehe har katu ym nde erepandu. Tupāma'e parakyha ke a'e – aja Páu pe.

5 Pe, Páu pandu:

—Sa'e ta! A'e riki pa'i keruhū ame'ē ke ihē akwa ym. Akwa rahā, aja ihē apandu ym ta tipe. Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

"Pehēma'e kapitā rehe har katu ym aja epandu ym" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Pa'i keruhū riki jandema'e kapitā tī, ame'ē ihē akwa rahā, katu ym aja ihē apandu ym ta tipe – aja Páu pandu.

6 Pe, ngā panduha renda pe har ta rehe Páu usak katu rahā, wajar riki sanduse kotohar ta ke, aja a'e ukwa. Amō wajar parise kotohar ta ke, aja a'e ukwa tī. A'erehe panduha renda pe hātā a'e pandu:

—Sa'e ta! Pehēdu katurahā! Ihē pái aja parise kotohar ke ihē tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem aja ihē akwa. Ame'ē ke ihē rehe har pekwa ta pei apo – aja Páu pandu.

7 Ame'ē ke a'e pandu rahā, sanduse ta namō parise ta je'ē je'ē hātā tā ngā jupe. A'erehe mokōihar aja ngā ukwaha ngā uī. Amō amō ta sanduse ta aja ukwa uī. Amō amō ta parise ta aja ukwa uī.

8 Manō ame'ē ke kwera ym te ta, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Manō ame'ē ta kwera katu ta, aja parise ta ukwa. Tupā je'ēha rahoha ta nixói te, aja sanduse ta ukwa. Anī. Tupā je'ēha rahoha ta pete'e ixo, aja parise ta ukwa. Awa'ā nixói te, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Awa'ā namō awa ixo, aja parise ta ukwa.

9 A'erehe je'ē je'ē hātā tā hū ngā jupe. A'erehe hetaha ta pukái pukái we hū rī. Pe, parise ta ngi har amō ta pu'am. Moise je'ēha mu'eha ta ke a'eta. Hātā a'eta pandu:

—Páu rehe ma'e katu ym ame'ē ke jamahem ym. Awa'ā aja ame'ē pandu katu ipe nahā my. Tupā je'ēha rahoha pandu katu ipe nahā my – aja mu'eha ta pandu.

10 Ngā je'ē je'ē hātā tā te we hū rī. Páu ke hetaha ta mohok mohok ta raho. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Hetaha ta pyter pe peho. Páu ke pephyhk peraho ngā ngi. Pehē rok pe a'e ke peraho – aja kapitā keruhū pandu.

11 Ame'ē pytun rahā, Páu rake Jesu pu'am uwyr. Pandu ipe:

—Nde py'ahu aja exo. Jerusarē ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kī. Aja Hom ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kī tī – aja Páu pe pandu.

Páu ke amō ta jukwa tar katu

12 Ame'ē ku'ē rahā, amō jundéu awa ta jy'ar. Pandu pandu ngā jupe:

—Páu ke jajukwa ta jaho. Apo a'e ke jajukwa ym rahā we, ma'e ke ja'u ym te ta rī. Y ke ja'u ym te ta tī. A'e ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Jande jamanga katu – aja a'eta jupe.

13 Aja pandu ame'ē ta heta ixo. Aja awa pypa mokōi i'ar koto te we sawa'e ta pandu.

14 Ame'ē ta pa'ihu ta pe pandu oho. Tamūi ta pe pandu oho tī. Kuja pandu:

—Páu ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Páu ke jajukwa ym rahā we, ja'u ym te ta ma'e ke rī. Aja jande japandu katu jande jupe.

15 A'erehe sonda tama'e kapitā keruhū pe je'ēha pemondo. Ngā panduha rendama'e kapitā ta namō johu pemondo. Kuja te'e pemondo ipe: "Páu rehe har jakwa katu te we ta

rī. A'erehe panduha renda pe erur!" aja kapitā keruhū pe te'e pehē johu pemondo. Pe, Páu ke a'e werur ixo rahā, japor ta ehe. A'e ke jajukwa ta – aja sawa'e ta pandu.

¹⁶ Ame'ẽ panduha rehe Páu rendyr imembyr sawa'e hendu. A'erehe sonda ta rok pe a'e ixe oho. Upa hendu ame'ẽ ke rehe har Páu pe a'e pandu.

¹⁷ A'erehe amõ sonda tama'e kapitā pe Páu pandu:

—Ejurahā! Ko esarahā! Kapitā keruhū pe kome'ẽ kurumī eraho. Ma'e ke kurumī pandu ta ipe – aja ipe.

¹⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pe kurumī ke kapitā raho. Kapitā keruhū pe sonda pandu:

—Se kyndaha pe Páu ixo. Ihē pe a'e pukái. Nde pe kome'ẽ kurumī ihē arur, aja a'e putar. Nde pe ma'e ke kurumī pandu ta, aja ihē pe a'e pandu tī – aja sonda tama'e kapitā pandu ipe.

¹⁹ Pe, kurumī po rehe kapitā keruhū pyhyk raho. Se koty we kurumī namō jō a'e oho. Pandu ipe:

—Ma'e ihē pe nde erepandu ta my? – aja kurumī pe.

²⁰ Kurumī pandu ipe:

—Nde pe jundéu awa ta ma'e ke pandu ta uwyr, aja a'eta ukwa. "Koĩ ngā panduha renda pe Páu ke eraho" aja nde pe a'eta pandu ta. Ehe har a'eta ukwa katu te we ta rī, aja a'eta pandu ta. Anī. A'eta te'e pandu ta.

²¹ Apandu nde pe. Ame'ẽ ta rehe ehendu ym. Awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta ixo. Ame'ẽ ta kanim ta harō u'am. Páu ke ame'ẽ ta jukwa ym rahā we, ma'e ke u'u ym te ta, aja ame'ẽ ta manga katu. Apo upa katu a'eta pe. Ne je'ēha rehe a'eta harō u'am – aja kapitā keruhū pe kurumī pandu.

²² Pe, Páu rendyr imembyr sawa'e pe kapitā keruhū pandu:

—Ere. Ihē pe nde erepandu, ame'ẽ ke amõ pe epandu ym – aja kurumī pe pandu.

Pe, kurumī ke hok pe kapitā keruhū mujywyr mondo.

Ser ruwa koty Páu pu'am

²³ Páu ke amõ ta jukwa tar katu. Ame'ẽ ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe mokōi sonda tama'e kapitā ta pe a'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Kuja, 200 sonda ta ke pemujy'ar. Amõ 70 sonda ta kahwa 'ar pe oho ame'ẽ ta ke pemujy'ar tī. Amõ 200 sonda ta myra rehe har itatakwar namō wata ame'ẽ ta ke pemujy'ar tī. Upa pemoī katu. Pe, i'i atu pytun rahā, Sesaréi ok ta pe pehē johu peho.

²⁴ Kahwa 'ar pe Páu ke peraho tī. (Aja rahā, jundéu awa ta Páu ke jukwa ym ta.) Pe, Ser rehe pemuhyk katu – aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Ser riki kapitā tī. Pe, kuja paper rehe sonda tama'e kapitā keruhū mupinim:

²⁶ Ser! Kapitā katu te ame'ẽ ke nde.

Ko nde pe ihē amupinim aī. Katuha nde pe ihē amondo axo.

²⁷ Kome'ẽ sawa'e ke jundéu awa ta pyhyk. Páu ke. Tate jukwa. Homa awa ke a'e, aja ihē akwa. A'erehe sonda ta namō ixoty ihē aho. Pe, a'e ke ihē apyhyk ajo'ok ngā ngi.

²⁸ Jundéu awa ta ngi ihē apyhyk ajo'ok. Ma'erehe a'e ke jundéu awa ta pyhyk my, ame'ẽ rehe har ihē akwa tar katu. A'erehe ngā panduha renda pe Páu ke ihē araho.

²⁹ Pe, kuja ihē akwa. Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ẽ ke rehe Páu hendu ym. A'erehe ehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ma'e katu ym ame'ẽ ke a'e ma'ema'e ym. A'erehe marā ka ym a'e ke amõ jukwaha. Marā ka ym kyndaha pe mupyntaha tī.

³⁰ Páu ke jundéu awa ta jukwa ta, aja ihē pe amõ pandu uwyr. A'erehe pahar nde koty a'e ke ihē amondo ta aja akwa. "Ser koty Páu rehe har pepandu peho" aja Páu rehe parahy ame'ẽ ta pe ihē apandu tī.

Karáu Risi

Aja sonda tama'e kapitā keruhū mupinim.

³¹ Pe, kapitā keruhū je'ēha aja sonda ta ma'ema'e. Ame'ē pypyun rahā, Antipa ok ta pe Páu ke a'eta raho.

³² Ame'ē ku'ē rahā, sonda ta wata ame'ē ta jywyr oho. Sonda ta rok pe jywyr oho. Amō sonda ta anī. Kahwa 'ar pe sonda ta oho, ame'ē ta jō Páu namō oho we rī.

³³ Pe, Sesaréi ok ta pe muhyk rahā, kapitā pe paper pinim ke a'eta me'ē. Páu ke a'eta muhyk raho ipe tī.

³⁴⁻³⁵ Upa paper pinim ame'ē ke rehe kapitā usak rahā, Páu pe a'e pandu:

—My pehar ywy pe har ne my? — aja Páu pe.

A'e pandu ipe:

—Siri ywy pe har ihē — aja ipe.

Ame'ē ke kapitā ukwa rahā, a'e pandu:

—Nde rehe har pandu ame'ē ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē ahendu ta — aja Páu pe kapitā pandu.

Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Kyndaha pe Páu ke pekynda peraho. “Eroma'e kapy” aja pandu ame'ē pe peraho. Pesak katu ehe — aja kapitā pandu.

24

Páu rehe har jundéu awa taje'ē je'ē hū

¹ Awa po wajar peteīhar upa ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe Anani oho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū ke a'e. Amō tamūi ta namō a'e oho. Sawa'e ma'e pandu katu te ame'ē ke a'eta raho tī. Her Ter. Kapitā ruwa koto a'eta pu'am ta. Pe, Páu rehe har a'eta pandu ta.

² Pe, Páu ke sonda ta muhyk rahā, kuja Páu rehe har Ter pandu pandu. Kapitā pe pandu:

—Ser! Katu ame'ē ke nde! Nde riki kapitā rahā, yman atu jajumai ym ha aja jaxo katu. Nde erekwa katuha rupi jundéu awa ta pe katu ame'ē ke nde erema'ema'e. Upa kome'ē ywy rupi katu ame'ē ke nde erema'ema'e.

³ A'erehe katu aja jakwa katu. Jande rury katu nde rehe tī.

⁴ —I'i atu rahā, nde ke ihē amupyta ym ta se. A'erehe nde pe ihē apandu. Eharō we rī. Ihē je'ēha rehe ehendu katu we rī.

⁵ Páu riki ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e. Amō amō ta renda rupi oho rahā, jundéu awa ta ke a'e mu-parahy. Pe, mutyapu hū ngā ke. Jesu riki Nasare ok ta pe har. Jesu kotyhar tama'e kapitā ke Páu.

⁶ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū a'e mujaxer tar katu. Arahā a'e ke japyhyk. [Jande ramūi ta je'ēha rupi ehe har jakwa tar katu.

⁷ Anī. Jande rehe sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr. Her Risi. Pyrātāha namō jande ngi Páu ke a'e pyhyk raho.

⁸ Pe: “Ehe har pandu ame'ē ta Ser koto peho” aja jande pe a'e pandu. A'erehe ko jande ja'am.] Apo Páu pe nde erepandu rahā, nde erekwa katu ta tī. Upa katu te ehe har japandu ame'ē ke jetehar te ke, aja nde erekwa ta tī — aja Ser pe Ter pandu.

⁹ Kapitā pe Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū tī. Upa katu te Ter je'ēha riki jetehar te ke, aja a'eta pandu pandu ipe tī.

Ser pe Páu pandu pandu

¹⁰ Pe, Páu pe kapitā ipo pandu: “Ererahā!” aja. Pe, Páu pandu ipe:

—Yman jande anam ta rehe har nde erekwa katu, aja ihē akwa katu. (A'erehe jundéu awa ta rehe har nde erekwa katu, aja akwa.) A'erehe nde pe ihē juehe har ihē apandu rahā, ihē rury katu.

¹¹ Amukwehe we Jerusarē ok ta pe ihē aho. Awa py mokōi aker apo. Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu aho. Ame'ē rehe har nde erekwa tar katu rahā, amō pe epandurahā!

¹² Ihē ke jundéu awa ta usak rahā, amō ta namō ihē aje'ē hātā tā ym. Amō ta ke ihē amuparahy ym. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, aja ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axo rahā,

aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. Ok ta rape rupi ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī.

¹³ Ihē rehe har katu ym a'eta pandu, ame'ē ke jetehar te ke, aja marā ka ym amō mujekwaha. Jetehar te aja ym.

¹⁴ —Apo kuja ihē apandu nde pe. Jande ramūi ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu tī. Amō kotyhar rehe ihē ajurujar katu. Ame'ē ke te'e, aja a'eta ukwaha ngā jupe. Upa katu te Moise mupinim ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke rehe ihē ahendu katu tī.

¹⁵ Upa katu te manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Katu ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem. Katu ym ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem tī. Ame'ē ke rehe peme'ē sawa'e ta jurujar katu. Peme'ē sawa'e ta aja ihē ajurujar katu tī.

¹⁶ A'erehe katu ihē ama'ema'e tar katu axo. Aja te'ha ihē axo. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ngā ukwa katu tī.

¹⁷ —Yman atu, Jerusarē ok ta pe ihē axo ym rī. A'ep ihē aho ramō. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ihē araho.

¹⁸ Tupā pe ma'e ke ihē ame'ē aho tī. Aja ihē py'a ihē amoī moī axo ehe. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē rehe jundéu awa ta usak. Jande ramūi ta je'ēha aja ihē py'a upa juhyk rahā, ihē rehe a'eta usak. Ihē namō heta ym ngā ixo. Ngā mutyapu hū ym tī.

¹⁹ Asia ywy ngi jundéu awa ta uwyr ame'ē ta a'ep ixo. Ame'ē ta riki se uwyr rahā, katu ta tipe. Pe, nde pe a'eta pandu ta tipe rahā, katu tiki. (Anī. Se ame'ē ta uwyr ym.) Ihē rehe har ma'e pandu tar katu rahā, ame'ē ta riki pandu katu ta tipe.

²⁰ Anī rahā, peme'ē sawa'e ta ihē rehe har pandu katu. Amukwehe ngā panduha renda pe ihē apu'am rahā, ma'e katu ym ihē rehe har ame'ē ta ukwa my? Ame'ē ke a'eta pandu rahā, katu tiki.

²¹ Ame'ē ta pyter pe ihē apu'am a'am rahā, kuja ihē hātā apandu: "Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē rehe ihē ajurujar katu. A'erehe apo ihē rehe har pekwa pekwa peī" aja ihē apandu. Ame'ē riki katu ym, aja a'eta ukwa rahā, ame'ē jō ihē pe a'eta pandu katu ta — aja Páu pandu.

²² Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ē rehe har Ser ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—A'ewan apo. Sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē akwa ta — aja Páu pe. (Sonda tama'e kapitā keruhū rer Risi.)

Pe, ngā pe Ser pandu:

—Peho apo — aja.

²³ Sonda tama'e kapitā pe a'e pandu tī:

—Kyndaha pe Páu ke ekynda eraho. Esak katu ehe. A'e wata katu te'e. Ma'e ke ehe katu ame'ē ta me'ē tar katu ipe rahā, a'eta me'ē katu ipe — aja Ser pandu.

Ser namō Páu pandu pandu. Tusi namō pandu pandu tī.

²⁴ Heta ym ukwer rahā, ngā panduha renda pe Ser uhyk tī. Hakehar namō uhyk. Her Tusi. A'e riki jundéu awa ke. Pe, amō pe Ser pandu:

—Páu ke emuhyk — aja ipe.

Páu ke amō muhyk rahā, Páu je'ēha rehe Ser hendu hendu. Myja Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe.

²⁵ Myja katu ame'ē ke sawa'e ma'ema'e my, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe tī. Katu ym ipy'a pe ma'e ukwa ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, katu ym. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. 'Ar ke Tupā manga katu. Arahā upa ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. Ame'ē ke Ser hendu rahā, a'e mukahem. Páu pe a'e pandu:

—Eho apo. Amō wera rahā, nde pe ihē apukái ta aho — aja Ser pandu.

²⁶ Poiriha rehe tamatarer ke Páu me'ē ta ipe my, aja riki Ser putar.

A'erehe amō amō wera rahā, Páu pe a'e pukái pukái oho. Inamō a'e pandu pandu.

²⁷ Mokōi warahy 'ar aha oho rahā, amō homa awa tama'e kapitā pu'am. Her Por Set. Ser renda ke pe a'e pu'am. Jundéu awa ta ke Ser muhury tar katu, a'erehe kyndaha pe Páu ke a'e mupyta rī.

25

Kapitā keruhū koty Páu oho tar katu

¹ Sesaréi ok ta pe Set uhyk uwyr. A'e riki homa awa tama'e kapitā apo 'y. Pe, mahapyr ukwer rahā, Sesaréi ok ta ke a'e hijar oho. Jerusarē ok ta pe oho.

² A'ep inamō jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu inamō tī.

³ Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū ipe. Pe, Set pe a'eta pandu:

—Jerusarē ok ta pe Páu ke emuhyk — aja Set pe a'eta pandu.

Pe rupi Páu uwyr ixo rahā, Páu ke a'eta jukwa ta, aja a'eta manga katu a'eta jupe.

⁴ A'erehe muhykiha rehe a'eta pandu ipe. Anī. Set pandu:

—Anī. Kyndaha pe Páu ixo. Sesaréi ok ta pe ixo. A'ep ihē ajywyr tate aho.

⁵ A'ep ihē namō pehēma'e kapitā ta oho rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu ta a'ep — aja jundéu awa ta pe Set pandu.

⁶ Jerusarē ok ta pe Set pyta we rī. Jande popa ukwer nahā my. Awa po wajar mahapyr nahā my. Pe, Sesaréi ok ta pe a'e jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe a'e wapyk oho. Amō pe a'e pandu:

—Se Páu ke emuhyk erur — aja.

⁷ Páu uhyk rahā, hake rupi jundéu awa ta juramā u'am ehe. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta juramā u'am ehe. Páu ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e aja a'eta je'ē je'ē hū. Anī. Ame'ē ke jetehar te ke aja a'eta mu-jekwa ym ngā pe.

⁸ Pe, Páu pandu:

—Anī. Ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe ahendu ym aja ym axo. Ahendu katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke aja tī. Ame'ē ke amu-jaxer ym tī. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe aja tī. Ihē juru ai ym ehe tī — aja ngā pe Páu pandu.

⁹ Jundéu awa ta ke Set muhury tar katu tipe. A'erehe Páu pe a'e pandu:

—Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta. Nde rehe har peme'ē ta je'ē je'ē hū. Ame'ē ke jetehar te my, ame'ē ke ihē akwa ta — aja Set pandu.

¹⁰ Páu pandu:

—Anī ta. Ko ngā panduha renda pe ihē apu'am a'am. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rupi ihē ke amō ukwa rahā, katu tiki. Jundéu awa ta pe ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym.

¹¹ Ame'ē ke nde erekwa katu. Amō ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke kapitā keruhū je'ēha rupi sonda ta jukwa katu ta. Aja ihēma'e rahā, ko ihē axo. Ihē akanim ym ta aho. Anī. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū, ame'ē ke jetehar te ym rahā, ame'ē ta pe ihē ke me'ē ym ta awa. Ihē ke amō jukwa ym ta. A'erehe kuja ihē aputar. Ihē rehe har Sesa ukwa ta — aja Páu pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹² Pe, amō kapitā ta namō Set pandu pandu. Pe, Páu pe pandu:

—Nde rehe har Sesa ukwa ta, aja nde ereputar. Aja rahā, ixoty nde ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu. Mbereni namō pandu pandu tī.

¹³ Heta ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe amō kapitā uhyk uwyr. Her Angi. Kūjā namō a'e uhyk uwyr. Her Mbereni. Uhyk rahā, Set pe katuha rehe har a'eta pandu oho.

¹⁴ Amō amō wera rahā, a'ep a'eta pyta rī. Pe, Páu rehe har Set pandu a'eta pe:

¹⁵ —Kyndaha pe Páu ke Ser mupyta. Pe, Jerusarē ok ta pe ihē aho rahā, Páu

rehe har jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ē je'ē hū ihē pe. Tamūi ta aja tī. Je'ē je'ē hū tī. Pe, ihē je'ēha rupi Páu ke a'eta jukwa tar katu.

¹⁶ Anī. Aja homa awa ke jukwa te'ē ym, aja jundéu awa ta pe ihē apandu. Ehe har je'ē je'ē hū ame'ē ta pandu pandu py. Juehe har amō pandu pandu tī. Upa rahā, ame'ē rehe har amō ukwa katu. Pe, katu ym ma'e ame'ē ke sonda jukwa katu. Katu ym ma'e ym rahā, jukwa ym awa. Aja jundéu awa ta pe ihē apandu.

¹⁷ Se jundéu awa ta uhyk rahā, ihē aharō ym. Pahar ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe ihē awapyk aho. Amō pe ihē apandu: "Se Páu ke emuhyk erur" aja ipe.

¹⁸ Pe, jundéu awa ta pu'am rahā, Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'e. Ame'ē rehe har a'eta je'ē je'ē ta, aja ihē akwa.

¹⁹ Anī. Aja ym. Amō ke rehe jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ē rehe har a'eta je'ē je'ē hū. Kuja a'eta je'ē je'ē. Sawa'e manō. Her Jesu. Manōha ngi a'e kwera katu uhem, aja Páu pandu. Ame'ē rehe har a'eta je'ē hātā tā hū.

²⁰ Myja ame'ē rehe har ihē akwa ta my? Akwa ym. A'erehe Páu pe ihē apandu: "Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta" aja ipe.

²¹ Anī. Aja Páu putar ym. Kuja a'e pandu: "Anī. Ihē rehe har homa awa tama'e kapitā keruhū ukwa ta" aja ihē pe Páu pandu. A'erehe sonda pe ihē apandu: "Kyndaha pe Páu ke eraho. Esak katu ehe" aja ipe. Heta ym ukwer rahā, Sesa koky a'e ke ihē amondo ta – aja Set pandu.

²² Pe, Set pe Angi pandu:

—Páu je'ēha rehe ihē ahendu tar katu tī — aja ipe.

Set pandu:

—Koī nde erehendu ta — aja Angi pe.

²³ Ame'ē ku'ē rahā, kapitāma'e mundeha ke Angi munde. Ima'e ke munde. Mbereni aja tī. Mundeha katukwer ame'ē ke munde tī. Pe, ngā panduha renda pe a'eta ixe oho.

Katukweriha aja a'eta ixe oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ta ixe oho tī. Ok tama'e kapitā ta ixe oho tī.

²⁴ Pe, Set pandu rahā, Páu ke amō muhyk werur. Pe, Set pandu:

—Angi! Ehendu katurahā! Upa se jy'ar uwyr ame'ē ta! Pehendu katu tī. Kome'ē sawa'e rehe pesarahā! Ehe har upa jundéu awa ta je'ē je'ē hū ihē pe. Jerusarē ok ta pe har ta je'ē je'ē hū. Se ame'ē ta uwyr rahā, je'ē je'ē hū tī. "Ejukwa" aja ame'ē ta pandu hū.

²⁵ Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke sonda ta jukwa ta. Páu aja ma'e ym, aja ihē akwa. Anī. Ehe har Sesa ukwa ta, aja a'e putar. A'erehe ixoty a'e ke ihē amondo ta, aja akwa.

²⁶ Sesa pe paper pinim ihē amondo ta. Mā ma'e Páu rehe har ihē amupinim ta my? Akwa ym ihē. A'erehe pehē pyter pe Páu ke ihē arur. Angi! Nde pe arur tī. Ehe har jande jahendu ta. Aja rahā, ma'e ke Sesa pe ihē amupinim ta my? Ame'ē ke ihē akwa ta.

²⁷ Sesa pe kome'ē sawa'e ihē apukwar ta amondo. Ehe har ihē amupinim ym rahā, ihē riki aka'u te'e, aja amō ta ukwa ta. (A'erehe ehe har jakwa ta apo 'y) — aja Set pandu.

26

Angi namō Páu pandu pandu

¹ Páu pe Angi pandu:

—Nde juehe har epandu katu — aja ipe.

Pe, ijywa ke Páu mupuku. (Aja kapitā pe: "Katu" aja ipo pe pandu.) Kuja kapitā pe juehe har a'e pandu:

² —Angi! Nde riki ihē rehe har nde erehendu ta, a'erehe ihē rury katu. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ame'ē rehe har upa katu te nde pe ihē apandu ta apo.

³ Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke nde erekwa katu te. Amō koky koky hamūi ta ukwa ame'ē rehe har ngā je'ē hātā tā hū, ame'ē rehe har nde erekwa katu te tī. A'erehe ihē rury katu tī. Apo nde pe ihē apandu.

Ewapyk katu we eĩ rĩ. Ehendu katu we rĩ.

⁴—Kurumĩ ngi har ihẽ rehe har upa jundéu awa ta ukwa katu. Ihẽ rekoha pe ihẽ axo rahã, ihẽ rehe har ame'ẽ ta ukwa katu. Jerusarẽ ok ta pe ihẽ axo rahã, ihẽ rehe har ame'ẽ ta ukwa katu tĩ.

⁵ Jande ramũi ta ukwa ame'ẽ ke rehe parise ta hendu katu te. Aja parise hendu katuha rehe amõ ta uhyk ym. Aja kurumĩ ngi har parise kotyhar ihẽ. Ame'ẽ ke jundéu awa ta pandu tar katu rahã, jetehar te ke aja a'eta pandu katu ta tipe.

⁶ Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem, aja jande ramũi ta pe a'e pandu katu. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ajurujar katu, a'erehe ko ihẽ rehe har pekwa pei apo.

⁷ Awa py mokõi jy'ariha renda pe jande anam ta ihĩ. Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ame'ẽ ke rehe a'eta harõ ixo. A'erehe Tupã rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ. Pytun rahã aja tĩ. Wera rahã aja tĩ. Moĩ moĩ katu tĩ. Kapitam! Esarahã! Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem, ame'ẽ rehe ihẽ ajurujar katu tĩ. A'erehe ihẽ rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hũ.

⁸ Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ma'ewã ame'ẽ rehe pehẽ pejurujar ym my?

⁹ —Yman Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke ihẽ amahy rahã, katu tiki, aja ihẽ akwa. Jesu riki Nasare ok ta pe har a'e.

¹⁰ Jurujar katu ame'ẽ ta ke ihẽ amahy hũ. Aja Jerusarẽ ok ta pe ihẽ ama'ema'e. Jundéu awa tama'e pa'i keruhũ je'ẽha rupi Jesu kotyhar ta ke kyndaha pe ihẽ akynda araho. Heta ihẽ akynda araho. Ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa ta, aja ihẽ akwa rahã: "Ererahã" aja ihẽ apandu tĩ.

¹¹ Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda rupi ame'ẽ ta ke ihẽ amahy hũ. Heta te hũ jahy rahã, aja te'e ihẽ axo rĩ. Ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara hũ rahã, jurujar katuha ke a'eta hijar ta, aja ihẽ akwaha. Amõ amõ

ok ta pe jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihĩ. Upa katu te ame'ẽ rupi ihẽ amupyrara aho. Ihẽ aparahy te hũ, a'erehe ame'ẽ rupi ihẽ amupyrara aho — aja Páu pandu.

Jesu rehe Páu jurujar katu ame'ẽ rehe har a'e pandu

(At 9.1-19; At 22.6-16)

¹² A'e pandu tĩ:

—A'erehe Ndama ok ta pe ihẽ aho. Jesu kotoyhar ta ke ihẽ amupyrara aho. Pa'ihu ta je'ẽha rupi ihẽ aho.

¹³ Ihẽ ke a'eta mondo tĩ. Kapitam! Ehendurahã! Warahy jandar rahã, pe rupi ihẽ aho axo rahã, ywa ngi ihẽ rake rupi wera te hũ. Ihẽ namõ oho ixo ame'ẽ ta rake rupi aja tĩ. Wera te hũ tĩ. Warahy weraha 'ar kotoy te we hendyha ihẽ asak.

¹⁴ Upa katu te ywy rehe jande ja'ar jakwap. Jundéu awa je'ẽha ke ihẽ ahendu. Kuja pandu ihẽ pe: "Sáu! Ma'ewã ihẽ ke nde eremupyrara my? Tapi'iruhu aja te'e nde tĩ. Tapi'iruhu ke ijar mujan mujan mondo rahã, myra rãxĩ pe a'e kutuk kutuk. Ame'ẽ rehe i'u ke tapi'iruhu te'e mujywyr rahã, jeje te'e jumahy. Aja nde juehe te'e nde erejumahy erexo tĩ" aja ihẽ ahendu.

¹⁵ Ihẽ apandu: "Sa'e! Awa nde my?" aja ipe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu: "Ihẽ riki Jesu. Ihẽ ke nde eremupyrara.

¹⁶ Apo epu'am. Ihẽma'e miasu nde apo 'y, aja nde pe ihẽ apandu ajur. A'eramõ ihẽ rehe nde eresak, ame'ẽ rehe har amõ ta pe nde erepandu ta. Yman atu rahã, ihẽ rehe nde eresak ta tĩ. Ame'ẽ rehe har amõ ta pe nde erepandu ta tĩ.

¹⁷ Nde rehe ihẽ asak katu ta, a'erehe nde ke jundéu awa ta jukwa ym ta. Nde ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jukwa ym ta tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe amondo ta. Apo amõ awa ta pe nde ke ihẽ amondo ta.

¹⁸ Aja rahã, ame'ẽ ta ke nde eremu'e rahã, ma'e ke ame'ẽ ta ukwa katu ta. Ima'e katu ym ukwaha ngi upa Tupã ukwa katuha kotoy a'eta muruwak ta oho. Satana kotoyhar ta aja a'eta ixo.

Ame'ẽ ta ke Tupā kotoyhar ta aja nde eremuruwak ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta a'eta rehe. Pe, Tupā usak katu ame'ẽ ta namō a'eta ixo ta tī" aja ihē pe Jesu pandu – aja Páu pandu.

Tupā je'eha ke Páu pandu pandu oho ame'ẽ rehe har a'e pandu

19 A'e pandu tī:

—Ihē pe Jesu pandu, a'erehe upa katu te a'e pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e. Ywa ngi ihē pe a'e pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e. Angi! Ehendu katurahā!

20 Kuja ihē apandu aho: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā kotoy pehē py'a pemuruwak katu pemondo. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e. Aja rahā, Tupā kotoy pehē py'a pemuruwak katu pemondo, aja ngā pe pemujekwa ta” aja Ndama ok ta pe ihē apandu py. Aja Jerusarē ok ta pe ihē apandu aho tī. Aja upa Jundéi ywy rupi ihē apandu aho tī. Aja amō awa ta pe ihē apandu aho tī. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe apandu.

21 A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk. Ihē ke jukwa ta tipe.

22 Anī. Ihē rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ihē ke jundéu awa ta jukwa ym. A'erehe upa ngā pe myrandu katu ke ihē apandu pandu apo rī. Kapitā ta pe ihē apandu. Kapitā ym ame'ẽ ta pe ihē apandu tī. Ymanihar Tupā je'eha pandu ame'ẽ ta mupinim ame'ẽ ke ihē apandu tī. Moise mupinim ame'ẽ ke ihē apandu tī. Kuja ame'ẽ ta mupinim:

23 “Kirisutu ke amō ta mupyrara ta. Jukwa ta tī. Pe, manōha ngi a'e riki kwera katu uhem py. Aja rahā, awa ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ẽ myrandu katu ke jundéu awa ta pe amō pandu ta. Amō awa ta pe pandu ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe” aja ymanihar ta mupinim. Ame'ẽ ke ihē apandu tī – aja Páu pandu.

24 Aja juehe har Páu pandu pandu rahā, hātā Set pandu ipe:

—Páu! Nde riki erekā'u te'e! Paper rehe nde erejumu'e hū, a'erehe nde erekā'u te'e – aja ipe.

25 Páu pandu:

—Set! Anī! Aka'u te'e ym ihē! Jetehar te ke ihē apandu.

26 Ame'ẽ rehe har Angi ukwa katu tī, a'erehe ihē akyje ym ha namō ihē apandu. Ame'ẽ rehe har upa katu te ngā pandu, a'erehe upa katu te a'e ukwa, aja ihē akwa katu.

27 Angi! Myrandu katu ke Tupā je'eha pandu ame'ẽ ta mupinim. Ame'ẽ rehe nde erejurujar katu my? Nde erejurujar katu, aja ihē akwa – aja Páu pandu.

28 Páu pe Angi pandu:

—Mā! Pahar Jesu rehe ihē ke nde eremujurujar katu ta tipe – aja ipe.

29 Páu pandu ipe:

—Pahar nahā my? Yman atu rahā nahā my? Ihē aja Jesu rehe nde erejurujar katu rahā, katu tiki. A'eramō ihē je'eha rehe hendu ame'ẽ ta upa katu te jurujar katu rahā, katu tī. Aja Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja ihē ke amō pukwar, aja amō ta ke pukwar. Ame'ẽ ke jō ihē aputar ym – aja Páu pandu.

30 Pe, upa Páu pandu rahā, Angi pu'am. Mbereni pu'am tī. Amō kapitā pu'am tī. Upa katu te amō ta pu'am tī.

31 Soroka pe uhem oho rahā, ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'e jaxer ame'ẽ ke Páu ma'e ym. A'e ke sonda jukwa rahā, katu ym. Kyndaha pe kynda rahā, katu ym tī – aja a'eta jupe.

32 Pe, Set pe Angi pandu:

—“Ihē rehe har Sesa ukwa ta” aja Páu pandu ym rahā, a'e ke jande japoir ta tipe – aja pandu.

27

Hom ok ta kotoy Páu oho

1 Pe, Hom ok ta pe Páu ke kapitā mondo ta aja a'e panduha. Hom ok ta Itar ywy rehe ihī. (Hom ok ta pe

Sesa riki Páu rehe har ukwa ta. Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Jarusu keruhū pe mondo ta. Ko ihē aho inamō tī. Ihē Ruk. Sonda tama'e kapitā pe Páu ke amō raho. Kapitā rer Jur. Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e miasu ke sonda ta. Ame'ẽ kapitā ke Jur. Amō heta kyndaha pe oho ame'ẽ ta ke Jur raho tī.

² Jande namō Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Masendo ywy pe Tesaron ok ta ihī. Pe, jarusu keruhū pe jande johu japor jaho. Ame'ẽ jarusu keruhū riki Atami ok ta pe har ke. Asia ywy rymy'y rupi ame'ẽ jarusu keruhū oho tate. Y rymy'y rupi heta ok ta ihī. Ame'ẽ rupi oho tate.

³ Pe, jande jaho. Ame'ẽ ku'ẽ rahā, Sinō ok ta pe jahyk jaho. Páu rehe Jur usak katu, a'erehe jarusu keruhū ngi Páu uhem katu. Ehe katu ame'ẽ ta rehe a'e usak oho. Pe, Páu pe ame'ẽ ta ma'e ke me'ẽ katu. (Upa rahā, jarusu keruhū pe Páu jywyr tī.)

⁴ A'engi jarusu keruhū pe jaho tī. Jarusu keruhū rehe ywytu juwapi hū uwyr, a'erehe ypa'ū jywa katu kotohar rupi jaha jaho. (Ame'ẽ rupi ywytu jupeju katu ym.) Ypa'ū rer Xi.

⁵ Y rupi jaha jaho. Siri ywy rake rupi jaho. Pansi ywy rake rupi jasa jaho tī. Pe, Mi ok ta pe jahyk jaho. Risi ywy pe Mi ok ta ihī.

⁶ A'ep amō jarusu keruhū ke sonda tama'e kapitā mahem. Ame'ẽ jarusu keruhū Arexandiri ok ta pe har ke. Itar ywy pe ame'ẽ oho ta. A'erehe ame'ẽ pe jande ke kapitā mondo. Pe, jande jaho tī.

⁷ Heta wera rahā, wewe katu jande jaho jaxo. Pe, weweha rupi Sini ok ta rake jande jahyk jaho. Ywytu juwapi hū ehe, a'erehe warahy jurukwā koty marā ka ym ohoha, iapyr kotyhar rupi. A'erehe amō ypa'ū rake rupi jande jaho. Ypa'ū rer Kere. (Ame'ẽ rupi ywytu jupeju katu ym.)

⁸ Samo ywy rake rupi jande jaho. Y rymy'y rupi wewe katu jande jaho. Pe, weweha rupi jarusurupa pe jahyk jaho. Jarusurupa rer: "Jarusurupa

katu te." Ame'ẽ ngi Raséi ok ta kotete ihī.

⁹ A'ep heta te hū jaker. Pe, ma'e weraha asa oho. Ymanihar aja ngā py'a ke Tupā juhyk, aja jundéu awa ta ukwa ukwa ixo. Arahā jundéu awa ta ma'e ke u'uga hijar. Ame'ẽ weraha asa oho. Apo y rupi oho rahā, katu ym. Māte hū te'e riki ywytu ke. A'erehe kuja Páu pandu:

¹⁰ —Sa'e ta! Pehendu katurahā! Sengi jaho rahā, katu ym, aja ihē akwa. Jarusu keruhū ke ywytu keruhū mujixer ta. Jarusu keruhū pe ma'e raho ame'ẽ ke kanim ta tī. Jande ke aja ta tī. Jamanō ta tī — aja Páu pandu.

¹¹ Anī. Páu je'ěha rehe sonda tama'e kapitā hendu ym. Jarusu keruhū jar je'ěha rehe a'e hendu katu. Jarusu keruhū rahoha ta je'ěha rehe hendu katu tī. Ame'ẽ ta oho rahā, katu tiki, aja ukwaha.

¹² Aman ndy'ar rahā, ame'ẽ jarusurupa pe pyta rahā, katu ym. Māte hū te'e ywytu ke. A'erehe upa tate sawa'e ta pandu: "Jahorahā" aja. Seni ok ta pe uhyk rahā, katu tiki, aja ukwaha. Kere ypa'ū rehe Seni ok ta ihī. Ame'ẽ riki jarusurupa katu te me'ẽ ke. Ywytu keruhū jupeju ym ehe. A'ep aman ndy'ar rahā, pyta ta tipe.

Y ramūi pyter pe aman keruhū uhyk uwyr

¹³ Pe, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju katu ym. Iapyr koty ngi jupeju katu ym. A'erehe oho rahā, katu tiki, aja sawa'e ta ukwaha. Pe, jarusu keruhū mupytaha ke y ngi sawa'e ta jo'ok. Pe, jande jaho. Kere ypa'ū rake rupi jande jasa jaho. Y rymy'y te rupi jaho.

¹⁴ Jaho we rahā, jande rehe ywytu keruhū uhyk. Māte hū te'e ywytu ke. Ame'ẽ pe sawa'e ta her moī: "Nonde" aja ipe. Ame'ẽ ngi sawa'e ta kyje te hū.

¹⁵ Kere ypa'ū ngi jupeju uwyr. Jarusu keruhū rehe junupā uwyr. Tumaha koty marā ka ym ohoha. A'erehe jarusu keruhū ke jande

jamuruwak. Ywytu keruhū namō jarusu keruhū oho.

¹⁶ Amō ypa'ū ra'yr rake rupi jande jasa jaho rahā, ywytu pyrātā ym ju-peju. Ypa'ū ra'yr rer Káu. Arahā y ngi amō jarusu ke jande jamuhem. Ame'ē rehe jande japaraky hū.

¹⁷ Jarusu ke hykýi raho ame'ē ke y ngi jande jamuhem. Ame'ē ke jarusu keruhū 'ar pe mou katu. Pe, jarusu keruhū ku'a rupi pukwar katu. Tupa ham hajyk ame'ē pe pukwar katu. Rim ywy rymy'y rupi ywy ku'i heta ihī. Ame'ē rehe jarusu keruhū jutukwa ta my. Aja ngā ukwaha, a'erehe kyje ingi. A'erehe pan keruhū ke mujy. Pe, jarusu keruhū ke ywytu keruhū te'e raho.

¹⁸ Ame'ē ku'ē rahā, māte hū te'e ju-peju te hū rī. Aman pihun tī. A'erehe ma'e ngā raho ame'ē ke y pe ngā ombor indo. (Aja jarusu keruhū ke muwewi.)

¹⁹ Ame'ē ku'ē rahā, jarusu keruhū pe har ke y pe jande jambor indo. Jande po pe jambor. (Aja jarusu keruhū ke muwewi tī.)

²⁰ Heta wera rahā, warahy rehe jande jasak ym. Jahy rata ta rehe jasak ym tī. Ywytu keruhū jupeju we hū. Aman ukyr hū tī. A'erehe jande ke upa ta y jukwa ta nahā my, aja jakwaha.

²¹ Heta ukwer rahā, ma'e ke ngā u'u ym. Pe, ngā pyter pe Páu pu'am. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Kwehe we ihē je'ēha rehe pehendu rahā, Kere ypa'ū ngi jajur ym ta tipe. Upa ma'e ke kanim ym ta tipe tī.

²² Apo pehē pe ihē apandu. Pehē py'a ke pemātā. Manō ym te ta awa apo. Jarusu keruhū jō kanim ta oho.

²³ Tupā kotyhar ke ihē. Ihē py'a ihē amoī moī katu ehe tī. Pytun rahā, ihē rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Tupā muwyr ame'ē ke ihē rehe uhyk uwyr.

²⁴ Pe, ihē pe a'e pandu: "Páu! Ekyje ym! Homa awa tama'e kapitā keruhū ruwak koty nde erepu'am ta ereho. ('Sesa' aja her. Ame'ē ruwa koty nde

erepu'am ta ereho.) Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe upa jarusu keruhū pe ne namō oho ame'ē ta manō ym ta" aja ihē pe pandu.

²⁵ Sa'e ta! A'erehe pehē py'a ke pemātā! Tupā manga katu ame'ē ke ihē akwa katu. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu, aja uhyk katu ta.

²⁶ Amō ypa'ū rehe jande ke ywytu keruhū muhyk ta raho — aja Páu pandu.

²⁷ Pe, awa py tumeme jaker. Y ramūi rupi jande jaho rī. Y ramūi rer Menditeha. Jande ke ywytu keruhū raho rī. Pytun pyter tate rahā, ywy rehe jahyk tate, aja jarusu keruhū rahoha ta ukwa.

²⁸ A'erehe y pe typyha mangaha ke ame'ē ta ombor. Manga rahā, 36 met aja ukwa. Jande jaho we rahā, a'eta manga tī. Typa we oho ixo, aja ukwa. Kuja, 27 met aja mangaha.

²⁹ Ita rehe jarusu keruhū jutukwa ta. Ame'ē ngi ngā kyje. A'erehe y pe tumeme jarusu keruhū mupytaha ke a'eta mujy mondo. Jarusu keruhū tangwa ngi mujy mondo. Pe, weraha ke ngā harō ixo. Kyje ixo tī.

³⁰ Pe, jarusu ra'yr ke jarusu keruhū rahoha ta mujy mondo. Kuja ame'ē ta te'e pandu:

—Jarusu keruhū āpūi rehe amō mupytaha ke jande japukwar ta — aja te'e pandu.

A'eta uhem tar katu oho ingi. (A'eta jō ma'e ypa'ū pe oho tar katu. Jarusu keruhū ke hijar tar katu oho.) A'erehe te'e pandu.

³¹ Pe, sonda tama'e kapitā pe Páu pandu. Sonda ta pe pandu tī. Kuja pandu:

—Jarusu keruhū pe peme'ē rahoha ta pyta ym rahā, marā ka ym jande johu jahemiha — aja Páu pandu.

³² A'erehe jarusu ra'yr ham ke sonda ta mondok. Pe, jarusu ra'yr ke jeje te'e y raho.

³³ Wera tate rahā, Páu pandu:

—Pehē mi'u ke pe'u. Awa py tumeme jande jaker rahā, peharō pexo. Arahā pehē mi'u ke pe'u ym te.

³⁴ A'erehe pehē pe ihē apandu. Pe'u apo. Aja rahā, y pe pejupetē peho rahā, pehē pyrātā katu ta. Pemanōha ngi pekyje ym. Manō ym ta awa apo 'y — aja Páu pandu.

³⁵ Upa pandu rahā, mbeju ke Páu pyhyk. Hetaha ta pyter pe Páu pu'am. Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande pe jande mi'u ke nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

³⁶ Pe, mbeju ke a'e mopok. Pe, u'u u'am. Ame'ẽ ke rehe ngā usak rahā, upa katu te hury katu. Upa katu te u'u tī.

³⁷ Jarusu keruhū pe heta ngā ixo. Kuja, 276 hetaha ta.

³⁸ Uhyk ngā u'u rahā, jarusu keruhū ke a'eta muwewi tī. A'erehe y pe ahúi aja me'ẽ ke a'eta omombor indo. Jarusu keruhū pe raho, ame'ẽ ke a'eta.

Jarusu keruhū upen

³⁹ Wera rahā, ka'a my'y ke jarusu keruhū rahoha ta ukwa ym. "Ma'e ywy my?" Ngā ukwa ym. Pe, y rymy'y xanduha ngā usak. A'ep ywy ku'i heta. Ame'ẽ pe jarusu keruhū ke a'eta mujan ta mondo, aja ukwa.

⁴⁰ Uhyk ta nahā my? Manga ta. A'erehe jarusu keruhū mupytaha ham ke mondok. Y pe hijar oho. Jarusu keruhū mujereha ke jirar tī. Pe, pan keruhū ke mupu'am. Jarusu keruhū āpūi koty ihī ame'ẽ ke mupu'am. Aja rahā, īpūi koty ywytu mupeju ta raho. Pe, y rymy'y koty jande jaho.

⁴¹ Pe, mokōi y rumaha ihī ame'ẽ rehe jahyk jaho. A'ep ywy ku'i rehe jarusu keruhū jutukwa. Īpūi ke mupyta katu. Tangwa anī. Tangwa ke rehe y kotok keruhū nupā hū. Mupen mupen ixo.

⁴² Y rymy'y rehe kyndaha pe oho ame'ẽ ta jupetē uhyk rahā, ujan ta oho ingi, aja sonda ta ukwaha. A'erehe upa katu te jukwa ta, aja sondo ta pandu pandu a'eta jupe.

⁴³ Anī. Páu ke sonda tama'e kapitā jukwa tar ym. A'erehe sonda ta

jukwa ta ame'ẽ ke a'e muputu'u a'eta ngi. Pe, kuja a'e pandu:

—Upa katu te pejupetē katu ame'ẽ ta y pe pepor py. Y rymy'y rehe pejupetē pehyk peho.

⁴⁴ A'engi pejupetēha ke pekwa ym ame'ẽ ta peho. Myrape ke rehe pepypyhyk pyhyk peho. Aja peho. Jarusu keruhū upen ame'ẽ ke rehe pepypyhyk tī. Aja peho tī — aja kapitā pandu.

Aja upa katu te y rymy'y rehe jande jahyk jaho. Manō ym te awa. Y jukwa ym awa.

28

Máu ypa'ū rehe jande jaxo

¹ Upa y ngi jande jahem rahā, Máu ypa'ū rehe jande jaxo, aja jakwa.

² Jande rehe a'ep pe har ta hury katu. Pe, aman ukyr ukyr we rī. Rysā riki. A'erehe tata ke a'ep pe har ta hapy. Jande pe pandu:

—Pejumaku pejur rī — aja a'ep pe har ta pandu.

³ Myra kurer ke Páu kakwar. Ame'ẽ ke tata pe a'e moī rahā, ame'ẽ ngi mbói uhem. (Haku, a'erehe uhem.) Pe, Páu po ke su'u. Jixiko u'am ehe.

⁴ Ame'ẽ ke a'ep pe har ta usak rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Peme'ẽ riki amō ke jukwa ame'ẽ ke te'e nahā my. Y pe manō ym. Apo a'e ke Tupā mahy nahā my, a'erehe manō ta — aja a'ep pe har ta ukwaha naī.

⁵ Anī. Ipo ke Páu mukatak. Pe, tata pe mbói u'ar. Ahy ym ipe. Ipo ke punga ta nahā my, aja a'ep pe har ta ukwaha.

⁶ Pahar manō ta nahā my, aja ukwaha tī. I'i ngā harō u'am. Anī. Ahy ym te ipe. A'erehe amō koty a'ep pe har ta ukwa.

—A'e riki Tupā — aja a'ep pe har ta ukwaha a'eta jupe.

⁷ Ame'ẽ ypa'ū rehe kapitā ixo. Her Pu. Ima'e kupixa kotete ihī. Jande pe a'e pandu:

—Ihē rok pe pepyta katu — aja jande pe.

Pe, mahapyr jaker rahā, a'ep jande jaxo. Upa jande pe ma'e ke a'e me'ẽ me'ẽ hū.

⁸ Pu pái riki myrape 'ar pe te'e túi. Haku katu te oup. Ka'a hū tī. Ipuxi huwy hū tī. Kapy pe Páu ixe oho ixoty. Tupā namō a'e pandu. Pe, iãkā rehe ipo ke Páu mujar. Aja mukatu.

⁹ Ame'ẽ ke ypa'ũ pe har ta ukwa rahā, upa katu te ahy ixo ame'ẽ ta ke Páu rehe mujy'ar werur. Upa katu te Páu mukatu.

¹⁰ Jande pe ame'ẽ ta ma'e ke werur werur hū. Ngā mi'u ke werur hū. A'engi jarusu keruhū pe jande jaho rahā, jande pe nixói ma'e ke, ame'ẽ ke upa katu te jande pe werur tī.

Hom ok ta pe jande jahyk jaho

¹¹ Ame'ẽ ypa'ũ rehe mahapyr jahy jande jamukanim. Pe, amō jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'ẽ riki Arexandiri ok ta pe har ke. Kuja her ke ijar mupinim ipe: "Nio" aja. Aman ndy'ar rahā, ame'ẽ ypa'ũ rehe ame'ẽ pyta rī. Ame'ẽ pe jande jaho.

¹² A'engi Siraku ok ta pe jande jahyk jaho. A'ep mahapyr jande jaker.

¹³ A'engi jande jaho tī. Jarusu keruhū pe jaho. Y rymy'y rupi jande jaho. Pe, Heji ok ta pe jahyk jaho. Ame'ẽ ku'ẽ rahā, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju peju uĩ tī. Iapyr koty ngi jupeju peju uĩ tī. Pe, mokōi jaker rahā, Posuori ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jande jahem jaho.

¹⁴ A'ep Jesu kotohar ta rehe jasak. Jande pe ame'ẽ ta pandu:

—Awa po wajar mokōi pypyta rahā, jande namō pepyta rī — aja.

A'erehe japyta rī. A'engi Hom ok ta keruhū pe jawata jahyk jaho.

¹⁵ A'ep Jesu kotohar ta ixo. Jande jahyk tate, aja ame'ẽ ta hendu rahā, pe rupi jande rehe usak uwyr. Amō ta Pasa Api ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō u'am tī. Amō ta Teréi Wen ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō ixo tī. Upa ame'ẽ ta rehe Páu usak rahā, hury katu. Tupā pe Páu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja Páu.

Hom ok ta keruhū pe Páu ixo

¹⁶ Hom ok ta pe jande jahyk rahā, Páu pe sonda tama'e kapitā pandu:

—Ok pe nde jeje epyta katu — aja ipe.

Pe, peteñ jō sonda usak ehe.

¹⁷ Mahapyr ukwer rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta ke Páu mujy'ar. Ame'ẽ ta jy'ar uwyr rahā, Páu pandu:

—Sa'e ta! Jundéu awa ta rehe katu ym ame'ẽ ke ihē ama'e ym. Jande ramūi ta ukwa: "Ame'ẽ ke katu ym" aja ihē apandu ym tī. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho. Pe, homa awa ta koty ihē ke amō ta kynda raho.

¹⁸ Ihē rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū. Anī. Ihē rehe har ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha mahem ym ngā. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'ẽ ke sonda ta jukwa ta. Aja ihē pe nixói te. A'erehe ihē ke homa awa ta poir tar katu.

¹⁹ Anī. Ame'ẽ ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe kuja ihē apandu: "Sesa riki ihē rehe har ukwa ta" aja ihē apandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Pesarahā! Jundéu awa ta pe ihē je'eha nixói.

²⁰ A'erehe pehē ke ihē amujy'ar. Ko pehē rehe ihē asak a'am. Pehē namō ihē apandu a'am. Manō ame'ẽ ta kw-era katu ta, aja jundéu awa ta ukwa. Ame'ẽ ke rehe ihē ajurujar katu tī, a'erehe ita tupaham pe ihē ke amō pukwar — aja Páu pandu.

²¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Jande pe paper pinim ke jundéi ywy pe har ta mondo ym. Nde rehe har ame'ẽ ta mupinim ym. A'engi myrandu ke amō ta werur ym tī. Jaxer nde rehe har amō ta pandu ym tī.

²² Kuja jō jahendu. Amō amō ta renda rupi Jesu kotohar ta rehe har ngā je'ẽ je'ẽ hū. A'erehe Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ẽ rehe har jahendu tar katu — aja Páu pe kapitā ta pandu.

²³ Pe, weraha ke Páu namõ a'eta manga. Ame'ẽ weraha uhyk rahã, Páu ixo ame'ẽ pe heta jy'ar uwyr ehe. Pe, Tupã rehe har ngã pe pandu pandu.

—Jesu riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e. Jundéu awa ta harõ hũ ame'ẽ ke a'e. Pe, ixoty amõ ipy'a muruwak rahã, Tupã koty-har aja ixo. “Ihëma'e ke a'e” aja Tupã pandu ta — aja Páu pandu pandu hũ.

Mu'e mu'e hũ tĩ. Moise mupinim ame'ẽ ke ngi Jesu rehe har ngã pe a'e mujekwa tipe. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim, ame'ẽ ngi Jesu rehe har mujekwa tipe tĩ. Aja pytuniwe pandu pandu. Aja te'e pytun oho.

²⁴ Páu je'ẽha ke amõ amõ ta pyhyk katu. Jurujar katu ehe. Amõ ta anã. Amõ amõ ta jurujar ym ehe.

²⁵ Anã. Juja ym ngã je'ẽha ke. Páu ke a'eta hijar tate rahã, kuja Páu pandu ngã pe:

—Isai riki Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Tupã'ã je'ẽha rupi jande ramüi ta pe mujekwa. Ame'ẽ riki jetehar te ke.

²⁶ Isai pe Tupã'ã mujekwa: “Jundéu awa ta pe epandu echo” aja. Pe, Tupã je'ẽha ke kuja Isai pandu oho:

“Jundéu awa ta! Pehendu hendu tipe. Anã. Pekwa ym ta.

Pesak pesak tipe. Anã. Ame'ẽ ke pekwa ym ta tĩ.

²⁷ Pejurujar tar ym ehe.

Pehendu tar ym, a'erehe ipo pe pehẽ pyakwar ke pekynda, ame'ẽja saka.

Pesak tar ym, a'erehe pehẽ reha ke pejupyk, ame'ẽja saka. Pekwa tar ym.

Tupã koty pehẽ py'a ke pemuruwak ym pemondo. A'erehe pehẽ rehe Tupã ipy'a jywyr ym” aja Isai pandu pandu.

²⁸ —Apo pekwa katurahã! Amõ awa ta pe Tupã je'ẽha ke japandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe japandu ta. Awa ta ke Tupã muhã katu ta, aja japandu ta. Ame'ẽ ta hendu katu ta — aja Páu pandu.

²⁹ [Upa Páu pandu rahã, jundéu awa ta uhem oho ingi. A'eta je'ẽ hâtã tã te hũ ngã jupe.]

³⁰ Mokõi warahy 'ar rahã, hok ixoha rehe Páu muhepy. Ijar pe tamatarer ke a'e me'ẽ. Hok muhepyha ke. Páu rehe heta ngã usak uwyr. Upa katu te ame'ẽ ta rehe Páu hury katu.

³¹ Pe, kuja Páu pandu:

—Tupã koty pehẽ py'a ke pemuruwak rahã, Tupã pandu ta: “Ihëma'e ke pehẽ” — aja.

Jesu Kirisutu rehe har mu'e mu'e katu tĩ. Páu pandu rahã, kyje ym ngã ngi. Pandu ym ngã:

—Epandu ym Tupã rehe har. Epandu ym Kirisutu rehe har — aja Páu pe pandu ym te ngã.

(A'erehe Jesu rehe har Páu pandu pandu hũ ngã pe. Mu'e mu'e hũ tĩ.)

Upa.

Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Páu kome'ẽ paper ke mupinim. Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper pinim ke a'e mondo.

Kuja Páu mu'e katu. "Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō: 'Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe' aja Tupā pandu" aja Páu mu'e katu. Aja upa ngā pe Tupā pandu ta. Jundéu awa ta pe aja pandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe aja tī. Pandu ta tī. Jesu rehe jurujar katu rahā jō, aja Tupā pandu ta.

Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ẽ ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹ Ihē Páu. Hom ok ta pe har ta pe ihē amupinim aī. Jesu Kirisutuma'e parakyha ke ihē. Ihē pe Tupā pandu:

—Ihē kotyhar aja nde ke ihē aputar. Jesu mundo ame'ẽ ke nde tī. Myrandu katu ke epandu echo. Jesu Kirisutu rehe har, ame'ẽ myrandu katu ke epandu echo — aja Tupā pandu.

² Yman ame'ẽ myrandu katu rehe har Tupā pandu: "Ihē amujekwa ta" aja. Ame'ẽ ke ima'e je'eha pandu ame'ẽ ta pe mujekwa. Ame'ẽ ke a'eta pandu pandu. Tupā je'eha rehe ame'ẽ myrandu katu ihī. Je'eha katu te ame'ẽ ke rehe ihī.

³ Ame'ẽ myrandu katu rehe Ta'yr rehe har ihī tī. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te a'e. Ndawi rainō ke a'e, a'erehe awa te'e a'e tī. Ndawi kapitā keruhū a'e.

⁴ Kirisutu Tupā a'e tī, aja mujekwa. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe. Manōha ngi Ta'yr ke Tupā mukwera katu muhem. Pyrātā te ha namō mukwera katu muhem. A'erehe Tupā pandu: "Ihē ra'yr ke nde" aja. A'erehe Tupā ra'yr a'e.

⁵ A'e riki ihē rehe katu usak. A'erehe ihē pe a'e pandu: "Nde ke

ihē amondo ta" aja. A'erehe Kirisutuma'e parakyha ke ihē ama'ema'e. A'erehe myrandu katu ke upa awa ta pe ihē apandu pandu. Aja rahā, ame'ẽ ta ngi har amō amō jurujar katu ehe. Hindu katu ehe tī.

⁶ Pehē pe tī. Pejurujar katu ehe tī. Tupā pandu: "Jesu Kirisutu kotyhar ta aja pexo, aja ihē aputar" aja riki Tupā pandu.

⁷ Ko pehē pe paper pinim ihē amupinim aī. Hom ok ta pe har ta ke pehē. Pehē rehe Tupā ipy'a katu ame'ẽ ta ke pehē. A'e pandu: "Ihē kotyhar ta aja pexo, aja ihē aputar" aja riki Tupā.

Mā peja pehē rehe Tupā, jande pái keruhū ipy'a katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tī. Ipy'a katu tī. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu tī.

Ko pehē rehe har ihē apandu py

⁸ "Hom ok ta pe har ta Jesu Kirisutu rehe jurujar katu" aja amō amō ywy pe har ta hendu riki. A'erehe Tupā pe ihē apandu: "Mā! Ihē rury katu. Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja.

⁹ Ta'yr rehe har ihē apandu pandu ngā pe. Aja Tupā pe ihē aparaky te hū. Pe, kuja ihē apandu. Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu katu. Jete riki. Pehē rehe har apandu pandu Tupā namō. Ame'ẽ ke Tupā ukwa katu tī.

¹⁰ Kuja inamō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Hom ok ta pe har ta koty ihē aho ym we rī. Apo nde ereputar rahā, a'eta koty ihē ke emondo katu. Nde ereputar rahā, katu tiki — aja Tupā namō ihē apandu pandu.

Pehē rehe har aja te'eha apandu pandu inamō.

¹¹ (A'erehe pehē rehe ihē asak tar katu te riki.) Pe, pehē namō ihē axo rahā, pehē ke ihē amu'e ta. Aja rahā, ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe Tupā'ā me'ẽ me'ẽ ta. Aja ihē aputar katu. Aja rahā, pehē py'a ke ihē amātā ta.

¹² Mā! Kuja riki. Myja me'ẽ Kirisutu rehe ihē ajurujar katu. Ame'ẽ namō pehē py'a ke ihē riki amātā ta. Pe,

myja me'ẽ Kirisutu rehe pehẽ pejujar katu. Ame'ẽ namõ ihẽ py'a ke pehẽ riki pemātā katu ta tĩ. Upa katu te jande py'a ke jamātā katu ta jande juehe.

¹³ Ihẽ mu ta! Kuja pekwa pekwa pexo. Amõ amõ we rahã, kuja ihẽ ajupandu ihẽ jupe: "Hom ok ta pe har ta rehe ihẽ asak ta aho apo 'y" aja. Anĩ. Amõ amõ we rahã, ma'e ke uhyk, a'erehe marã ka ym ihẽ ahoha. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ihẽ apandu pandu. Pe, ame'ẽ ta Kirisutu rehe jurujar katu. Aja amõ we Hom ok ta pe har ta Kirisutu rehe jurujar katu, aja ihẽ aputar katu tĩ. (A'erehe pehẽ koty ihẽ aho tar katu tĩ.)

¹⁴ "Myrandu katu epandu echo" aja Tupã pandu ihẽ pe. A'erehe upa katu te awa ta pe ihẽ apandu ta me'ẽ te'e. Aja upa amõ amõ ok ta pe har ta pe ihẽ apandu ta me'ẽ te'e tĩ. Upa ka'a pe har ta pe aja tĩ. Apandu ta me'ẽ te'e tĩ. Paper rehe jumu'e, ame'ẽ ta pe aja tĩ. Apandu ta me'ẽ te'e tĩ. Paper rehe jumu'e ym, ame'ẽ ta pe aja tĩ. Apandu ta me'ẽ te'e tĩ.

¹⁵ A'erehe pehẽ pe myrandu katu ke ihẽ apandu tar katu te hũ. Pehẽ riki Hom ok ta pe har ta ke pehẽ.

Tupãma'e pyrâtâha ke

¹⁶ Myrandu katu riki jetehar te ke aja ihẽ akwa katu. Tupãma'e pyrâtâha ke mujekwa, a'erehe jetehar te ke aja akwa katu. Kuja. Kirisutu rehe amõ jurujar katu rahã, a'e ke Tupã muhã katu. Ima'e pyrâtâha namõ muhã katu. Aja jundéu awa ta ke a'e muhã py. A'engi jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke muhã katu tĩ. A'erehe myrandu katu riki jetehar te ke aja ihẽ akwa katu.

¹⁷ Kuja riki myrandu katu mujekwa. Myja rahã Tupã pandu katu my: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'ẽ ke kuja rahã, a'e pandu katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu. Ame'ẽ ta pe jõ Tupã pandu katu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

Tupã je'eha rehe kuja panduha ihĩ tĩ: "Amõ jurujar katu ehe, a'erehe Tupã pandu: 'Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe' aja riki. Ame'ẽ riki uhã te hũ aja ixo ta" aja panduha ihĩ.

Awa ta riki jaxer

¹⁸ Ywa ngi ima'e parahyha ke Tupã mujekwa. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta rehe a'e parahy. A'erehe ngã ke mupyrara ta. Jetehar te ke mukanim. A'erehe amõ ta jetehar te ke ukwa ym tĩ. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa ym.) Ame'ẽ jetehar te ke mukanim ame'ẽ ta rehe parahy a'e tĩ. A'erehe mupyrara ta ngã ke tĩ.

¹⁹ Tupã pete'e ixo, aja ukwa katu awa. Ame'ẽ ke Tupã mujekwa ngã pe tipe. Ame'ẽ ke ngã putar ym, a'erehe ngã ke Tupã mupyrara ta tĩ.

²⁰ Tupã rehe usak ym awa. A'e mujã ame'ẽ ke rehe usak katu awa. A'erehe a'e riki Tupã te, aja ukwa tipe. Kome'ẽ ywy keruhã a'e mujã, a'erehe aja te'eha a'e pyrâtâha te, aja ngã ukwa. A'erehe a'e riki Tupã te, aja ukwa tipe tĩ. A'erehe: "Tupã rehe har jande jakwa ym" aja marã ka ym amõ panduha.

²¹ Tupã pete'e ixo aja ngã ukwa tipe. Pandu ym riki: "Ne jõ riki Tupã te. Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja. Anĩ. Pandu ym. A'erehe ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo rahã, ka'u te'e aja saka ixo. Iãkã janam rãi, a'erehe jetehar te ke ukwa ym. Aja rahã, Tupã rehe har ukwa ym.

²² "Jande jakwa katu te ame'ẽ ta ke jande" aja a'eta jupe naĩ. Anĩ. Ka'u te'e aja a'eta ixo.

²³ Tupã riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ipy'a ke ngã moĩ moĩ ym ehe. Anĩ riki. Ma'e'ã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu. Myra ke te'e mujã. Itatawa ke te'e mujã tĩ. Itatuwyr ke te'e mujã tĩ. Ame'ẽ riki tupã aja ame'ẽ ta ukwaha jupe naĩ. Sawa'e'ã ke mujã. Kũjã'ã ke mujã tĩ. Uhã te hũ ym ame'ẽ ke mujã. Ma'ewyra'ã ke mujã tĩ. So'o'ã ke mujã tĩ. Ipxi'a rehe wata, ame'ẽ'ã ke mujã tĩ. Ame'ẽ ta riki tupã ta aja

ukwaha jupe naī tī. Upa ame'ē ta rehe ipy'a ke ngā moī moī riki. Katu ym aja. A'erehe ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa.

²⁴ Aja ngā ma'ema'eha ke. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: "Mā peja ixo. Aputar ym ame'ē ta ke" aja riki. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e tar katu. Ma'e ke a'eta ma'ema'e ngā juehe. Ame'ē rehe amō usak rahā, huxī hū. Tupā pandu: "Mā peja ixo. Aputar ym ame'ē ta ke" aja riki.

²⁵ Jetehar te Tupā rehe har a'eta ukwa tipe. Ame'ē ke a'eta putar ym. Anī. Te'e ame'ē ke a'eta putar katu. Tupā mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu. Tupā riki mujāha ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe.

Jande anī. Mā peja Tupā pe jō japandu katu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Aja te'eha mā peja japandu. A'e tī. Amen.

²⁶ Tupā te rehe ipy'a ke ngā moī moī ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: "Mā peja ixo" aja. A'erehe ngā putar ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Huxī ame'ē ke ma'ema'e. Pe, ixawa'e ta ke kūjā ta hijar. Pe, kūjā ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe.

²⁷ Sawa'e ta aja tī. Hakehar ta ke a'eta hijar tī. Pe, sawa'e ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. A'eta ma'ema'e ngā juehe. Huxī ame'ē ke ma'ema'e ngā juehe. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupāma'e pyraraha ke a'eta pyhyk.

²⁸ Tupā rehe har jetehar te a'eta ukwa, ame'ē rehe har a'eta pandu: "Jande japutar ym" aja. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: "Mā peja ixo" aja. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke jō ipy'a pe ngā ukwa ukwa ixo. A'erehe ma'e ke a'eta ma'ema'e ym rahā, katu, aja ukwa tipe. Anī. Ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Katu ym tiki. Marā ka ym putu'uhingi.

²⁹ Ame'ē ta upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e. Ma'e ka'u te'eha ke aja tī. Ma'ema'e tī. Kyty'ym tī. Amō ta

ke mujaxer tar katu tī. Amō rehe jyty'ym hū tī. Ianam ta ke jukwa tī. Ianam ta namō jumai mai ixo tī. A'eta muka'u te'e ngā juehe. Amō ta ke mahy tar katu tī. Te'eha rupi amō ta rehe har katu ym pandu tī.

³⁰ Amō ta rehe juru ai tī. Tupā ke putar ym te tī. Parahy war tī. Sawa'e te jupe tī. Kūjā te jupe tī. "Ihē jō katu te" aja pandu jupe tī. "Myja me'ē katu ym ame'ē ke ihē ama'ema'e ta my" aja ukwa ukwa ixo jō tī. Katu ym aja. Ipái ta rehe hendu ym tī. Imāi ta rehe hendu ym tī.

³¹ Ka'u te'e aja ixo tī. A'eta pandu ame'ē ke ma'ema'e ym tī. Amō ta rehe pyrara usak ym tī. Amō ta rehe ipy'a ym tī.

³² Tupā pandu ame'ē ke a'eta ukwa katu tipe. Kuja panduha ke: "Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta manō ta" aja. Ame'ē ke ukwa katu tipe. Anī. Tapijar te'e we aja ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we rī. Amō we tī. Amō ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: "Katu pema'ema'eha" aja riki pandu. (Hury katu ehe.) Katu ym aja.

2

Tupā mupyrara ta

¹ Pesarahā! Amō ta rehe har kuja pepandu my: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja" aja riki. Mā! Pehē atu aja tī! "Katu ym" aja pepandu. Pe, ame'ē ta aja juja katu te peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Aja rahā, pehē juehe har pepandu: "Katu ym jande" aja saka tī.

² Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Aja rahā, katu aja jakwa katu.

³ Mā! Pehē aja tī. "Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e. Katu ym aja" aja pepandu. Ame'ē ta aja juja katu te peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Aja rahā, Tupā mupyraraha ngi pehem ym te ta tī.

⁴ Mā kuja pepandu my: "Tupā katu te. Pahar ngā ke a'e mupyrara ym. Ngā jaxer rahā, i'i a'e harō we tipe. Anī. Tupā ma'ema'eha japutar ym"

aja pepandu my. Mā! Kuja pekwa katu riki. I'i a'e harō rahā, ixoty pehē py'a pemuruwak ta my. A'erehe pehē rehe pyrara usak katu rī. Aja pekwa katu riki.

⁵ Anī. Pehē py'a pemuruwak tar ym. Hātā ywy ke jumen pyrū, ame'ēja saka pexo tī. Jumen aja pehendu tar ym tī. Pehē py'a pemuruwak tar ym ixoty. A'erehe ngā 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta. Jetehar te ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk rahā, pehē ke mupyrara ta. Arahā Tupā parahy ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e, a'erehe a'e parahy ta ngā rehe.

⁶ Ma'e ke amō pame katu te ma'ema'e, aja Tupā me'ē me'ē ta ipe. Juja katu te me'ē me'ē ta ipe.

⁷ Amō ta tapijar te'e we katu ame'ē ke ma'ema'e. Kirisutu katuha aja a'eta ke Tupā muruwak ta, ame'ē rehe ame'ē ta harō ixo tī. "Pehē katu" aja Tupā pandu ame'ē ke a'eta putar katu tī. Uhāha angaha rehe harō ixo tī. Ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

⁸ Amō ta anī. Kyty'ym ame'ē ta ke a'eta. Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta putar ym tī. Pe, ma'e katu ym ame'ē ke a'eta ma'ema'e tar katu. Ame'ē ta rehe Tupā parahy ta. Pe, mupyrara ta tī.

⁹ Upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ahy hū ta. Aja jundéu awa ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī.

¹⁰ Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Ta'yr katuha aja Tupā muruwak ta tī. Katu te ixo, aja muruwak ta. Ame'ē ta pe a'e pandu ta tī: "Pehē katu" aja. Ame'ē ta py'a ke a'e muhury katu ta tī. Aja jundéu awa ta pe Tupā ma'ema'e ta. Ame'ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe a'e ma'ema'e ta tī.

¹¹ Upa awa ta rehe Tupā juja katu te usak. Johu ta. Pe, ame'ē ta rehe har jetehar rupi pandu pandu ta. "Pehē katu" aja ta.

¹² Moise je'ēha namō jundéu awa ta ixo. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā, Tupā pandu: "Moise je'ēha ke pekwa tipe. Pehendu ym ehe. A'erehe pehē ke ihē amupyrara ta" aja. Moise je'ēha rehe hendu ym, a'erehe Tupā mupyrara ta.

Jundéu awa aja ym ame'ē ta anī. Moise je'ēha namō ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā: "Moise je'ēha ke pekwa" aja Tupā pandu ym. Kuja a'eta ukwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: "Mā! Ihē katu ym" aja ipy'a pe ukwa katu. Ukwa katu, a'erehe Tupā mupyrara ta.

¹³ Moise je'ēha rehe hendu rahā jō: "Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e te rahā: "Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu katu.

¹⁴ Moise je'ēha namō jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, aja ipy'a pe ukwa katu jupe. Moise je'ēha pandu, aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Aja rahā, ame'ē riki ima'e je'ēha aja saka. Ame'ē riki Moise je'ēha pandu, ame'ēja saka jundéu awa aja ym ame'ē ta pe.

¹⁵ Pe, Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa. Amō rahā, a'eta pandu a'eta jupe: "Katu ame'ē ke jama'e" aja. Amō rahā, pandu a'eta jupe: "Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e" aja riki. Aja ipy'a pe a'eta ukwa katu riki, a'erehe Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa tī.

¹⁶ Aja ta riki. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu riki mujekwa ta. "Nde katu." Amō pe: "Nde katu ym" aja mujekwa ta. Ame'ē mujekwaha angaha rehe uhyk rahā, Jesu Kirisutu ke Tupā muwyrta. Arahā, Jesu pandu pandu ta. "Nde katu." Amō pe: "Nde katu ym" aja pandu ta. Ame'ē ke ihē amujekwa. Ihē Páu. Myrandu katu ke ihē apandu

pandu rahā, ame'ē ke ihē amujekwa.

Jundéu awa ta rehe har Moise je'ēha mujekwa

¹⁷ Jundéu awa ta! Myja me'ē ta pehē my? Apandu ta. Pehē pepandu: "Jundéu awa ta ke jande" aja. "Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe jande pe jō Tupā pandu: 'Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe'" aja pepandu pehē jupe. "Jande jō riki Tupā rehe har jakwa katu" aja pepandu pehē jupe naī tī.

¹⁸ Myja pema'ema'eha ke Tupā putar my, ame'ē ke pekwa katu tipe. (Anī. Pehendu ym ehe.) Myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my, ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa katu. Ame'ē ke pekwa katu tipe tī. (Anī. Pehendu ym ehe tī.)

¹⁹ Pepandu: "Jande jō riki jakwa katu ame'ē ta ke jande. A'erehe amō ta ke jamu'e katu. Ame'ē ta riki eha ym te ame'ē ta aja saka. Pytun rupi wata ame'ē ta aja saka. Ukwa ym ame'ē ta" aja pepandu naī.

²⁰ "Ukwa ym ame'ē ta ke jande jō jamu'e katu" aja pepandu naī. (Jundéu awa ta ke pehē.) "Ka'u te'e ame'ē ta ke jande jō jamu'e katu" aja pepandu naī tī. "Moise je'ēha namō jande jaxo, a'erehe upa katu te jande jakwa katu te. Pe, japandu ame'ē ke riki jetehar te ke. Aja jakwa katu" aja riki pepandu naī. (Jundéu awa ta ke pehē.)

²¹ Mā! Moise je'ēha ke amō ta pe pemu'e. Aja rahā, ma'erehe pemu'e, aja pema'ema'e ym my? Pehē atu pehendu ym ehe. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja. Pepandu: "Amōma'e ke pemukanim ym" aja pemu'e. Pehē anī. Amōma'e ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu. Jundéu awa ta ke pehē.)

²² Pepandu: "Amō kūjā rehe eka'u te'e ym" aja pemu'e. Pehē anī. Amō ta kūjā rehe peka'u te'e. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa tī.)

Ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwaha jupe naī. "Ame'ē rehe pehē py'a pemōi moī ym" aja pemu'e. Pe, ma'e'ā rok pe pexe, pe, tamatarer ke amō ta matyr, ame'ē ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu tī.)

²³ "Jande riki Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe katu te ame'ē ta ke jande" aja pepandu. Ame'ē Moise je'ēha rehe pehendu ym, a'erehe amō ta pandu: "Tupā japutar ym" aja amō ta pandu.

²⁴ Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Jundéu awa ta! Pehē pema'eha riki jaxer, a'erehe Tupā rehe jundéu awa aja ym me'ē ta juru ai" aja riki panduha ihī.

²⁵ Jundéu awa ta ke pehē. Pehē rehe ihī ame'ē pirer ke pejupā. (Aja rahā, jundéu awa ta te ke pehē. Tupā usak katu pehē rehe, aja pekwaha.) Pe, Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē pirer ke jupā, ame'ē katu tiki. Tupā kotyhar ta ke aja pemujekwa ngā pe. Moise je'ēha rehe pehendu ym rahā, mā pehē pirer ke pejupā ym te, mā peja te'e pexo. Katu ym aja. Tupā kotyhar ta aja ym, aja pexo.

²⁶ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ipirer ke a'eta jupā ym. Pe, Moise je'ēha rehe a'eta hendu katu rahā, kuja Tupā ukwa ta. Ipirer ke jupā, ame'ē ja saka ixo, aja Tupā pe.

²⁷ Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe ihī ame'ē pirer ke jupā ym tipe. Pe, a'eta Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, kuja mujekwa. "Jundéu awa ta! Pehē katu ym. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Moise je'ēha namō pexo tipe. Ame'ē panduha paper rehe ihī tipe. Pehē pirer pejupā tipe. Anī. Pehendu ym ehe. Katu ym pehē" aja jundéu awa ta pe pandu. Moise je'ēha rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta hendu katu, aja ixo, a'erehe aja mujekwa.

²⁸ Amō riki jundéu awa ke, aja amō ta ukwaha. Anī. Aja te'eha aja ym. Ipirer ke jundéu awa jupā, a'erehe

jundéu awa ta te ke a'eta, aja ukwaha. Anī. Aja te'eha aja ym.

²⁹ Kuja riki jundéu awa te. Amō py'a ke Tupā juhyk, ame'ē riki jundéu awa te. (Aja rahā, ame'ē riki Tupā kokyhar te ke a'e.) Ame'ē ke Tupā'ā ma'eha ke. Ipy'a rehe jundéu awa te, aja saka. Pe, ipy'a juhyk ame'ē pe: "Nde katu ame'ē ke nde" aja Tupā pandu. Aja pandu ym awa. Tupā jō pandu katu. Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, ipy'a ke juhyk ym. A'erehe: "Nde katu ame'ē ke nde" aja Tupā pandu ym.

3

¹ (Jundéu awa aja ym ame'ē ta riki jundéu awa aja juja katu te saka rahā, kuja amō pandu my.) "Jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar kocy te we jundéu awa ta katuha my? Ipirer ke jupā rahā, i'ar kocy te we katuha my?" aja pandu my.

² A'e tÿ. Katu tiki. Kuja riki. Jundéu awa ta pe Tupā pandu: "Ihē je'ēha ke pehē pe ihē amondo" aja. Aja rahā, Tupā je'ēha namō jundéu awa ta ixo. (A'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar kocy te we katuha.)

³ Pe, ame'ē je'ēha rehe amō ta hendu ym rahā, ame'ē ta pe ma'e Tupā pandu katu, aja a'e ma'e ym ta my tī?

⁴ Anī. Aja ym. Tupā pandu katu, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Jetehar te ke a'e ma'ema'e. Sawa'e te'e pandu. Tupā anī. Jetehar te ke a'e ma'ema'e katu te. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Tupā! Nde erepandu rahā, jetehar te ke nde erepandu, aja nde ere mujekwa. Ngā panduha ruwa kocy oho rahā: 'Tupā jetehar te ke ma'ema'e' aja mujekwa ta me'ē te'e" aja panduha ihī.

⁵ (Pe, amō ta panduha ihē amujekwa ta.) Kuja pandu my: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā, kuja ja mujekwa. (Tupā ipy'a jywyr ta jande rehe.) A'erehe Tupā riki katu te, aja jamujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke mupyrrara ta,

a'erehe a'e katu te, aja jamujekwa. Pe, a'e katu te, aja jamujekwa rahā, ma'erehe jande ke a'e mupyrrara ta my? Katu ym jakwaha" aja pandu. (Aja amō ta pandu naī.)

⁶ Anī. Kuja ihē pe. Katu ame'ē ke jō Tupā ma'ema'e. Aja ym rahā, awa ta rehe har a'e ukwa ym ta tipe. Katu my? Katu ym my? Ame'ē rehe har ukwa ym ta tipe.

⁷ Pe, amō ta pandu naī. "Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e rahā, (ihē rehe Tupā ipy'a jywyr ta,) a'erehe Tupā katuha ke i'ar kocy te we amujekwa" aja amō ukwaha naī. "Aja Tupā katuha amujekwa rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e rahā: 'Nde katu ym' aja ihē rehe har pandu ym ta me'ē te'e" aja amō ta pandu naī.

⁸ A'erehe amō ta pandu naī: "Mā peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaho. (Tupā ipy'a jywyr ta jande rehe.) A'erehe Tupā riki katu te, aja jamujekwa ta" aja riki amō ta pandu naī. Mā! Aja ihē riki apandu, aja amō ta pandu naī. (Anī. Aja ihē apandu ym.) Ihē Páu. Aja ihē rehe har juru ai ngā. Katu ym aja. Ame'ē ta ke Tupā mupyrrara ta.

Katu ame'ē ke ma'ema'e ym te awa

⁹ Jundéu awa ta ke jande. Jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar kocy te we jandema'e katuha my? Anī. Aja ym. Juja katu te riki. A'eta aja jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Marā ka ym hijariha. Aja ihē amujekwa ramō.

¹⁰ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Katu ame'ē ke amō ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'ē ke nixói te, aja Tupā ukwa katu.

¹¹ Jetehar te ke ukwa, ame'ē ke nixói te tī. Tupā rehe har ukwa tar katu, ame'ē ke nixói te tī.

¹² 'Tupā ke ihē aputar ym' aja upa ngā ixo tī. Upa riki ka'u te'eha ma'ema'eha aja ngā ixo tī.

Katu ame'ẽ ke ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'ẽ ke nixói te.

13 A'eta te'e pandu, aja amõ ta pe a'eta mujekwa tĩ.
Te'e je'ẽ hũ tĩ.
A'eta juru ai. Ame'ẽ riki mbói ahy ame'ẽ su'u amõ ke aja saka. Mujaxer amõ ta ke.

14 A'eta pandu rahã, amõ ta rehe har katu ym te ame'ẽ ke a'eta pandu hũ.

15 Amõ ta ke a'eta mahy tĩ. Jukwa tĩ.

16 Amõ amõ rok pe a'eta ohoho. Ame'ẽ pe har ta ke a'eta mujaxer. Pe, aja pyrara ixo aja a'eta hijar ngã ke.

17 Amõ ta jumaiha ke muputu'u, ame'ẽ ke a'eta ukwa ym te tĩ.

18 Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ, ame'ẽ ke a'eta jumu'e ym te tĩ" aja riki Tupã je'ẽha rehe panduha ihã.

19 Apo kuja jakwa katu. Moise je'ẽha rehe hendu katu ta me'ẽ te'e, aja amõ ta ukwaha. Aja rahã, upa katu te Moise je'ẽha mujekwa, ame'ẽ rehe hendu katu ta me'ẽ te'e. (Pyta we ym te ta henduha.) Aja rahã: "Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ama'e ym" aja pandu ta. (Anĩ. Aja upa katu te Moise je'ẽha rehe hendu katu te ame'ẽ ke nixói te.) Aja rahã, upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pandu ta: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Katu ym jande" aja. Aja rahã, upa katu te ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta.

20 A'erehe kuja my? Moise je'ẽha mujekwa, aja amõ ma'ema'e. A'erehe Tupã pandu my: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja pandu my? Anĩ. Aja Tupã pandu ym. Kuja riki Moise je'ẽha mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e. Pe, Moise je'ẽha rehe usak rahã, pandu: "Mã! Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e" aja ukwa katu. Aja Moise je'ẽha mujekwa.

Myja me'ẽ amõ riki katu aja Tupã mu'am my

21 Myja me'ẽ amõ pe Tupã pandu: "Nde katu te nde. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe"

aja. Ame'ẽ ke a'e mujekwa katu ngã pe apo 'y. Moise je'ẽha rehe amõ hendu katu rahã, aja Tupã pandu ym te. Aja Moise je'ẽha mujekwa. Aja Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta mujekwa tĩ.

22 Kuja Tupã pe amõ katu te. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Tupã pandu katu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Upa katu te jurujar katu ame'ẽ ta pe aja Tupã pandu katu. Upa katu te awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta aja tĩ. Kuja riki juja katu te.

23 Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe Tupã kotoy oho ym te ta awa. Hake katu te hũ, ame'ẽ pe oho ym te ta awa.

24 Anĩ. Awa ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ. A'erehe Jesu Kirisutu manõha rupi Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Manõha rupi amõ ke Jesu muhã katu.

25 Jesu Kirisutu ke Tupã muwyr. Pe, Jesu manõ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta rehe ipy'a ke Tupã mujywyr. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ẽ ta rehe ipy'a ke mujywyr. Aja rahã, a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja mujekwa. Yman Tupã harõ hũ. (Ixoty ngã ipy'a ke ngã muruwak ta my, ame'ẽ rehe harõ hũ ixo.) Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e ame'ẽ ke rehe a'e usak ym, ame'ẽja saka a'e ixo. (Aja rahã, harái aja ixo.)

26 Apo anĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ke a'e mupyrara ta me'ẽ te'e. A'erehe Jesu ke a'e muwyr. Ngã ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. A'erehe awa ta namõ Tupã jumukatu, aja mujekwa. Aja rahã, Tupã riki katu te, aja mujekwa. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

27 Moise je'ẽha rehe amõ hendu katu rahã, a'e ke mukatu ym.

A'erehe: "Katu te ame'ẽ ke ihẽ" aja marã ka ym a'e panduha. Nixói panduha. Ma'erehe my? Moise je'ẽha rehe amõ hendu katu rahã: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupã pandu ym. Anĩ. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã jõ, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁸ Apo jande jakwa katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã jõ, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Moise je'ẽha mujekwa, aja ma'ema'e ame'ẽ ta pe: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja Tupã pandu ym te ta.

²⁹ Myja me'ẽ Tupã my? Tupã rehe jundéu awa ta jõ ipy'a moõ moõ my? Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta moõ moõ my tĩ? Jete riki. Tupã rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ipy'a moõ moõ katu tĩ.

³⁰ Tupã riki peteihar a'e. Jesu Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahã, Tupã pandu: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta aja tĩ. Jurujar katu ehe rahã, Tupã pandu tĩ: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja tĩ. (Awa ta pe juja katu te Tupã pandu.)

³¹ Pe, jande jajurujar katu ehe rahã, Moise je'ẽha mujekwa, aja jama'ema'e ym te ta apo my? Anĩ. Aja ym. Kirisutu rehe jande jajurujar katu, a'erehe i'ar koty te we Moise je'ẽha katu, aja jakwa katu. Moise je'ẽha ke jahijar ym ta.

4

Jurujar katuha ke Amarã mujekwa

¹ Apo Amarã jurujar katuha rehe har ihẽ apandu ta. A'e riki jundéu awa ta ramüi ke a'e. Myja Amarã ixo my? Kuja.

² Ma'e ke Amarã ma'ema'e, a'erehe Tupã pandu ipe my: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde

erema'eha nixói te nde pe" aja my? Anĩ. Aja ym. Aja Tupã pandu ta tipe rahã: "Katu te ame'ẽ ke ihẽ" aja Amarã pandu ta tipe tĩ. Anĩ. Aja Tupã pe marã ka ym Amarã panduha.

³ Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Tupã pandu ame'ẽ ke rehe Amarã jurujar katu. A'erehe Tupã pandu ipe: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja riki panduha ihĩ.

⁴ Amõ pe amõ paraky rahã, ame'ẽ pe ijar muhepy. Tamatarer me'ẽ ipe. Te'e me'ẽ, aja ym riki. Paraky katu, a'erehe tamatarer ke parakyha pyhyk katu.

⁵ Aja Tupã ma'e my? Anĩ. A'e pandu ame'ẽ ke rehe amõ jurujar katu. Ame'ẽ jõ. (Paraky ym, ame'ẽja saka.) A'erehe Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja riki. Jurujar katuha ke Tupã ukwa katu, a'erehe a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

⁶ Aja yman Ndawi pandu tĩ. Hury katu ame'ẽ rehe har pandu. Ma'e ke Ndawi ma'ema'e, a'erehe: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupã pandu my? Anĩ. Aja ym Tupã pandu. Ipy'a ke Tupã juhyk, a'erehe: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupã pandu. Ame'ẽ riki hury katu me'ẽ ke a'e.

⁷ Kuja Ndawi pandu:

"Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e. Pe, Tupã ipy'a jywyr ehe. Ame'ẽ riki hury katu ame'ẽ ke a'e.

Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e, ame'ẽma'e py'a ke Tupã juhyk. A'erehe ame'ẽ riki hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ.

⁸ Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e. Ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te upa haráí.

A'erehe ame'ẽ riki hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ" aja riki Ndawi pandu.

⁹"Hury katu ame'ẽ ta ke" aja Ndawi pandu. Ame'ẽ ta riki jundéu awa ta ke jõ my? Ame'ẽ ta ehe ihĩ ame'ẽ pirer ke jupā ame'ẽ ta ke. Anĩ. Ame'ẽ ta jõ ym. Ipirer ke jupā ym ame'ẽ ta hury katu tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Ipy'a ke Tupā mujywyr katu a'eta rehe tĩ, a'erehe hury katu a'eta tĩ. Tupā je'ëha rehe panduha ihĩ, ame'ẽ ke japandu ramō. Kuja. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja ipe, aja riki panduha ihĩ.

¹⁰ Myja rahā aja Tupā pandu my? Ehe ihĩ ame'ẽ ipirer ke Amarā jupā ym rahā we, aja Tupā pandu my? Ipirer upa jupā rahā, pandu my? Pesarahā! Ipirer ke jupā ym rahā we, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Upa jupā rahā, anĩ. Jupā ym rahā, pandu katu.

¹¹"Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā upa pandu. A'engi ehe ihĩ ame'ẽ pirer ke Amarā jupā. Ipirer jupā ym rahā we, Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ipe. Ame'ẽ panduha ke Amarā mujekwa, a'erehe ipirer ke jupā. Aja rahā, Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Tupā pandu ta tĩ. "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Upa katu te jurujar katu ame'ẽ ta pe aja Tupā pandu katu tĩ. A'erehe Amarā riki ame'ẽ ta ramūi aja saka riki. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ramūi aja saka. Ipirer ke jupā ym ame'ẽ ta ka a'eta.

¹² Jundéu awa ta ramūi ke a'e tĩ. Ipirer ke jupā ame'ẽ ta ke a'eta. Ame'ẽ ta jõ ym. Amarā aja Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jurujar katu tĩ. A'erehe ame'ẽ ta ramūi aja Amarā. Aja riki Amarā jurujar katu, ipirer jupā ym rahā we riki.

Amarā pe ma'e ke Tupā manga katu

¹³"Kome'ẽ ywy ke nema'e ta" aja Tupā manga katu Amarā pe. Aja hainō ta pe manga katu tĩ. Aja rahā, upa kome'ẽ ywy keruhū riki Amarā tama'e ta aja Tupā manga katu. Moise je'ëha rehe Amarā hendi katu, a'erehe: "Kome'ẽ ywy ke nema'e ta" aja Tupā pandu my? Anĩ. Aja ym. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ipe: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

¹⁴ Pesarahā! Tupā manga katu ame'ẽ ke amō ta pe katu my? Kuja Moise je'ëha rehe hendi katu ame'ẽ ta pe katu my? Anĩ. Aja ym. Moise je'ëha rehe hendi katu ame'ẽ ta pe ma'e ke me'ẽ ta tipe rahā, te'e Tupā rehe jurujar katu, aja saka riki. Tupā manga katu ame'ẽ riki jaxer aja ta tipe tĩ.

¹⁵ Moise je'ëha rehe amō hendi ym rahā, ame'ẽ ke Tupā mupyrara riki. Pe, ma'e je'ëha nixói rahā, katu tiki. Ma'e je'ëha nixói rahā, myja ym hendi katuha ehe. Nixói je'ëha. (Aja rahā, mupyrara ym ta tipe.)

¹⁶ Hendi ym ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara. Jurujar katu ame'ẽ ta anĩ. Ame'ẽ ta pe Tupā pandu katu: "Nde rehe ihē asak katu ta" aja. Aja rahā, a'e usak katu ame'ẽ ta jurujar katu ehe. Ame'ẽ ta pe Tupā manga katu ma'e ke. Aja riki upa Amarā rainō ta pe tĩ. Moise je'ëha rehe hendi katu me'ẽ ta pe jõ my? Ma'e, jundéu awa ta pe jõ my? Anĩ. Upa Amarā aja Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Tupā manga katu ma'e ke. Amarā aja Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jande jajurujar katu tĩ. A'erehe Amarā riki jande ramūi te aja saka a'e tĩ.

¹⁷ Tupā je'ëha rehe panduha ihĩ, aja saka riki. Amarā pe Tupā pandu:

—Amō amō ywy pe har ta pandu ta nde pe: "Nde aja Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jajurujar katu tĩ. A'erehe jande ramūi aja nde tĩ" — aja pandu ta.

A'e riki hamūi aja Tupā ukwa katu. Tupā riki manō ame'ē ta ke mukwera katu muhem. A'e je'ēha rupi ma'e nixói ame'ē ke muhem katu. Mujā katu. Ame'ē Tupā rehe Amarā jurujar katu.

¹⁸ "Ne rainō heta ta" aja Tupā pandu. Arahā ta'yr ym te Amarā. A'erehe marā ka ym Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katuha. Anī. Tupā pandu ame'ē ke rehe tapijar te'e we Amarā jurujar katu. A'erehe amō amō ywy pe har ta pandu: "Jande ramūi aja nde tī" aja Amarā pe. Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja:

"Ne rainō jahy rata aja heta te hū ta.
Marā ka ym hetaha mangaha"
aja riki.

¹⁹ Arahā Amarā tamūi te hū. Kuja, 100 warahy 'ar tate ame'ē ke a'e. "Tamūi te hū ihē. Marā ka ym amuta'yriha apo 'y" aja a'e jupe. Hakehar, Sar aja tī. A'i te tī. Imembry ym te a'e. Marā ka ym imembyriha. Anī. Tapijar te'e we Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. Hijar ym ame'ē.

²⁰ Kuja ym a'e pandu jupe: "Mā! Ihē ra'yr ym ta nahā my. Tupā pandu ame'ē ke uhyk ym ta nahā my" aja ym a'e pandu. Anī. Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu a'e, a'erehe pyrātā aja a'e ixo. Pe, Tupā pe a'e pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja.

²¹ Ima'e panduha ke Tupā ma'ema'e katu ta, aja Amarā ukwa katu te hū.

²² A'erehe Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Amarā pe. Amarā jurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu.

²³ "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Amarā katuha ke amō ta ukwa, a'erehe jō mupinim my?

²⁴ Anī. Ame'ē jō ym. Jande jaxo ta, a'erehe Tupā je'ēha rehe panduha pehī. Jande riki Amarā aja tī. "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu

jande pe. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu. A'e riki Jesu, jandema'e sawa'e te ke manōha ngi mukwera katu muhem.

²⁵ Ngā koty Jesu ke amō ta raho. Pe, Jesu ke ame'ē ta jukwa. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'ē ke rehe Jesu muhepy, a'erehe a'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, jande pe Tupā pandu katu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jande pe.

5

"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha"

*Nde erema'eha ke nixói te nde pe"
Aja Tupā pandu*

¹ Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jande pe. Tupā parahyha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te muputu'u jande ngi. A'erehe Tupā namō jande juehe katu jande jaxo.

² Ipái pe Jesu pandu: "Peme'ē ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe peme'ē ta rehe esak katu" aja. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. Pe, Tupā katuha aja jande jaxo ta kī tī. Ame'ē rehe jaharō jaxo, a'erehe jande rury katu jaxo.

³ Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande rury katu jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara rahā, tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu, aja jakwa. A'erehe jande rury katu jaxo.

⁴ Tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu rahā, jande pe Tupā pandu: "Pehē katu" aja. Aja jande pe pandu rahā, i'ar koty te we jaharō katu. Inamō jaxo ta, ame'ē rehe jaharō katu.

⁵ Myja ame'ē ke jakwa katu my? Kuja. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. Ame'ē ke I'ā riki jande pe mujekwa. I'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Inamō jaxo ta, aja jakwa katu. Jande py'a rehe I'ā ihī katu, a'erehe: "Mā! Inamō jaxo ta nahā my?" aja ym jakwaha. Jakwa katu te riki.

⁶ Marā ka ym jande ke jajumuhaā jande juehe aja jaxo rahā, Kirisutu manō. Jande riki katu ym te ame'ē ta ke jande. Pe, Kirisutu manō. Angaha uhyk katu te, aja Tupā ukwa katu rahā, Kirisutu manō.

⁷ Sehar amō katu ame'ē ke rehe amō ipy'a tar katu rahā, ame'ē henda ke pe amō manō tar katu nahā ym. Anī. Nixói amō, aja akwaha. Pe, pandu my: "Ihē riki nde renda ke pe amanō ta. Aja rahā, nde eremanō ym ta" aja. Aja pandu ta nahā my. Ukwa ym awa.

⁸ Tupā anī. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu jande pe. A'erehe jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahā, Kirisutu manō.

⁹ A'e manō, a'erehe jande pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Aja a'e pandu, a'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem katu te ta. Tupā mupyraraha uhyk ym te ta jande rehe.

¹⁰ Jixer ai ame'ē ke jande, a'erehe Tupā ruwajan ke jande kwe. Pe, Ta'yur riki manō, a'erehe jande pe a'e pandu apo 'y: "Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē" aja. Apo Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande. Kirisutu uhā te hū aja ixo, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta tī, aja jakwa katu.

¹¹ Amō we tī. Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande, aja jande ke Jesu Kirisutu mu'am. A'erehe jande rury katu jaxo. Jandema'e sawa'e te a'e.

Anā rehe har. Kirisutu rehe har tī.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke peteī sawa'e ma'e py. Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe a'e manō. A'erehe upa katu te awa ta manō ta me'ē te'e tī. Anā ngi jumu'e, ame'ēja saka. Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e a'erehe manō ta me'ē te'e tī.

¹³ Je'ēha ke Moise pe Tupā me'ē ym we rī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe manō. Ma'e je'ēha nixói rahā, amō pe amō pandu ym: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e"

aja. Ame'ē ke paper rehe mapyk ym, ame'ēja saka.

¹⁴ Anī. Upa manō tī. Anā ixo rahā har ngi Moise ixo rahā, upa katu te awa ta manō. Aja rahā, upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja jakwa katu. Anā aja manō tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. A'e aja awa ta anī. Amō koty ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe upa katu te manō.

Amō riki uwyr ta. Kirisutu a'e. A'e riki Anā aja saka. (Anā ma'e ke ma'e py, a'erehe upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Kirisutu uhāha me'ē katu, ame'ē riki ma'e py, ame'ēja saka tī. A'erehe awa ta rehe Tupā ipy'a katu.)

¹⁵ A'erehe ame'ē mokōi juja ym te. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Ame'ē riki Anā ma'eha aja ym. Ma'e ka'u te'eha ke Anā ma'e. Ame'ē peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe heta ngā manō. Ame'ē riki jetehar te ke. Kuja riki. Upa ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē riki Anā ma'eha 'ar koty te we katuha. Kuja. Peteī sawa'e. Jesu Kirisutu a'e. A'e manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē ke Tupā te'e me'ē.

¹⁶ Pe, amō we juja ym te. Peteī sawa'e, Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, Tupā pandu: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Kati ym nde" aja. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Amō koty ame'ē. Tupā pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē.

¹⁷ Peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa katu te awa ta manō ta me'ē te'e. Pe, amō sawa'e ma'e ame'ē ke i'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu ma'e ame'ē ke. A'erehe Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde po" aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē. Ame'ē ke upa katu te Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā me'ē te'e. Pe, Kirisutuma'e pyrātāha namō ixo ta.

18 Pesarahā! Peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa awa ta pe Tupā pandu: "Pehē katu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e" aja riki. Aja amō koty tī. Katu te ame'ē ke peteī sawa'e ma'e. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe Tupā pandu: "Anī pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy" aja. A'erehe ame'ē ta pe uhāha ke a'e me'ē.

19 Tupā pandu ame'ē ke rehe peteī sawa'e hēndu ym. Anā a'e. A'erehe upa awa ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta tī. Aja amō koty tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe peteī sawa'e hēndu katu te. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe heta ame'ē ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja riki.

20 Pe, je'ēha ke Moise pe Tupā muwyr. A'erehe ma'e riki ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke ngā ukwa. Ame'ē ke ukwa rahā, i'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ymanihar 'ar koty te we ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, mā ame'ē 'ar koty te we Tupā ipy'a katuha ihī. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū.

21 Aja rahā, kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, a'erehe manō ta me'ē te'e. Aja amō koty tī. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe a'e pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Aja rahā, jande ke a'e muhā katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ma'eha rupi jande ke a'e muhā katu. (Kuja a'e ma'eha. Jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy, a'erehe jande ke muhā katu a'e.)

6

Ixoha pyahu aja saka

1 Myja me'ē japandu ta my? Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ta my? Aja rahā, ame'ē 'ar koty te we jande rehe Tupā ipy'a katu ta riki. Aja my?

2 Anī. Katu ym te aja! Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e

ym ta me'ē te'e. Pesarahā! Jande riki jamanō, ame'ē ta aja saka jande. Manō te aja rahā, upa ma'e ke ma'e ym te. Upa putu'u. Aja jande tī. Manō ame'ē ta aja saka jande jaxo. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ē te'e. Japutu'u, ame'ēja saka.

3 Jande ke amō mujahuk rahā, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande, aja jamusukwa katu. Ame'ē ke pekwa katu. Pe, jande ke amō mujahuk rahā, Jesu Kirisutu manō, aja inamō jande jamanō tī, ame'ēja saka tī.

4 Jande ke amō mujahuk rahā, y pe jande ke pypyk. Ame'ē riki Kirisutu aja jande ke amō ta jytytī, ame'ēja saka tī. Inamō jande jamanō, a'erehe jande ke jytytī, ame'ēja saka tī. Yngi jande ke muhem rahā, Kirisutu aja jande ke Tupā mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka tī. Pyrātā katu te ha namō mukwera katu muhem. Aja rahā, jaxoha pyahu aja jaxo apo 'y. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ē te'e.

5 Kirisutu aja jande jamanō tī. A'erehe inamō jaxo. Peteīhar aja jaxo. A'erehe amō we tī. Kirisutu aja jande ke Tupā mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka tī. A'erehe inamō peteīhar aja jaxo tī.

6 Pe, kuja jakwa. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu ke amō ta jukwa rahā, inamō ymanihar jande jaxoha ke jukwa tī, ame'ēja saka tī. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ē japatariha ke Tupā mukanim jande ngi. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ke jande jar aja saka ixo ym ta. Mondo mondo ame'ēja saka ym ta. Aja rahā, jama'e ym ta.

7 Amō manō te rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te apo 'y. A'erehe ame'ē riki ijar aja saka ixo ym te apo 'y. Mondo mondo aja ym ta. Poir, aja saka ixo. (Aja rahā ma'e ym ta.)

8 Kirisutu manō rahā, inamō jande jamanō tī, ame'ēja saka tī. Aja rahā,

a'e ixuwe katu, aja inamō jande jaxo katu ta tī, aja jakwa katu tī.

⁹ Manōha ngi Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, manō ym te ta tī. Manōha riki ijar aja saka ym te ta. Aja jakwa katu.

¹⁰ A'erehe kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'ē rehe Kirisutu muhepy, a'erehe a'e manō. Peteñhar a'e manō. Apo a'e ixuwe katu ixo. Tupā namō katu ixo, aja riki a'e ixo.

¹¹ Aja mā peja pexo tī. Pehē pe manō, aja pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē riki pehē jar aja saka ixo ym te ta 'y. (Aja rahā, pema'ema'e ym ta.) Anī. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu, aja pexo apo 'y.

¹² Tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym we rī. Ame'ē riki pehē jar aja saka. Mā peja ym pexo. Aja rahā, pehē py'a rupi ma'e peka'u te'eha pema'ema'ha ke pekwa pekwa pexo. Ame'ē ke pema'e ym ta kȳ.

¹³ Pehē pepandu ta me'ē te'e pehē jupe: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta apo kȳ" aja. Kuja katu te: "Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. Aja rahā, a'e pandu, aja katu ame'ē ke jama'ema'e ta kȳ" aja pepandu ta me'ē te'e pehē jupe. Pehē riki pe manō ame'ē ta aja saka ym we pexo. Tupā mukwera katu, ame'ē ta aja pexo. A'erehe Tupā pe pepandu: "Ko nema'e ke jande. Katu ame'ē ke jama'ema'e ta kȳ" aja pepandu ipe.

¹⁴ "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Marā ka ym jajumuputu'aha" aja mā peja pepandu ym. Aja ym pexo. Moise je'ēha pandu ame'ē ke pema'e ta me'ē te'e. Anī. Aja ym pexo. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja pexo. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.

Ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e

¹⁵ Myja me'ē japandu ta my? Moise je'ēha rehe jahendu ym apo 'y, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e

ta my? Anī. Katu ym aja. Jande rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my tī? Anī. Katu ym aja.

¹⁶ Kuja pekwa katu. Amō pe pepandu: "Nde pe ihē te'e aparaky ta. Nde rehe jō ahendu katu ta" aja. Aja rahā, ame'ē riki nema'e jar aja ixo ta. Ame'ē riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ea rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. (Marā ka ym pepetu'aha ame'ē ngi. A'erehe pehē jar aja saka.) Pehendu katu ehe ame'ēja saka, a'erehe pehē jar ame'ēja saka. Pe, ma'e peka'u te'eha ke pema'ea rahā, pemanō ta. Amō ijar pehē tī. Tupā rehe pehendu katu rahā, pehē pe a'e pandu ta: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe ame'ē riki pehē jar aja apo 'y. (A'erehe pehendu katu ehe.)

¹⁷⁻¹⁸ Yman ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Marā ka ym pepetu'aha ame'ē ngi. Ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Aja rahā, jetehar ke pehē pe amō ta mu'e. Ame'ē rehe pehendu katu te hū. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē riki pehēma'e jar aja ym apo 'y. Pehē ke Tupā mupoir, aja pexo. Pe, Tupāma'e ke pehē. A'e riki pehēma'e jar apo 'y. Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e ta apo 'y. A'erehe kuja Tupā pe ihē apandu: "Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke" aja riki.

¹⁹ Awa ta jar rehe har ihē apandu axo. Paraky te'e ame'ē rehe har apandu tī. Aja rahā, pehē pekwa katu ta. Yman pepandu: "Ma'e jaka'u te'eha ke jō jama'e ta" aja. Aja rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Aja rahā, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja apo tī. Kuja pepandu ta me'ē te'e: "Katu ame'ē ke jō jama'ema'e ta apo 'y. Aja rahā, Tupā kotyhar ta te aja jaxo" aja riki. Aja rahā, ame'ē riki pehēma'e jar apo 'y. Pehendu katu ehe.

²⁰ Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e

rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Arahā Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym. Pema'e ym te.

²¹ Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ngi pehē ruxī apo 'y. Ame'ē ke pema'ema'e rahā, ma'e riki pehēma'e muhepyha my? Kuja. Manōha ke. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, pemanō ta.

²² Apo ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu, ame'ē ke Tupā mukanim pehē ngi. Pehē ke mupoir, ame'ēja saka. Apo Tupā rehe pehendu katu. A'e riki pehēma'e jar apo 'y. Aja rahā, ma'e riki pehēma'e muhepyha my? Kuja. Tupā putar ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu. Aja rahā, pemanō rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta inamō. (Ame'ē riki pehēma'e muhepyha ke.)

²³ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē rehe muhepyta, ame'ēja saka ta. Mupyraraha renda pe oho ta. Ame'ē riki muhepyha ke. Tupā anī. Uhāha ke a'e me'ē te'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar te ke a'e, a'erehe uhāha ke Tupā te'e me'ē katu ipe, (Jesu rehe jurujar katu ame'ē pe.)

7

Jumendar aja saka

¹ Ihē mu ta! Sehar ta je'ēha rehe har pekwa, a'erehe apo ihē apandu ame'ē ke pekwa katu ta tī. Amō ixuwe katu rahā jō, sehar ta je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e. Manō rahā, anī. Marā ka ym henduha.

² Kūjā jumendar ame'ē ke aja tī. Ixawa'e ixo rahā, inamō hakehar ixo ta me'ē te'e. Aja sehar ta je'ēha rehe panduha ihī. Pe, ixawa'e manō rahā, anī. "Ixawa'e namō ixo ta me'ē te'e" ame'ē panduha rehe hendu ym apo 'y. Je'ēha nixói.

³ Pe, ixawa'e ixo rahā, amō sawa'e namō jumusarái rahā, ka'u te'e ame'ē kūjā. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Ixawa'e manō rahā, jumendariha upa, aja riki. Nixói, aja riki. Jeje ixo tī. A'erehe amō sawa'e ke pyhyk rahā,

ka'u te'e ym. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym tī.

⁴ Ihē mu ta! Pehē riki ame'ē kūjā aja saka. Moise je'ēha rehe har japandu rahā, jande jamanō, ame'ēja saka. (Ixawa'e manō, ame'ēja saka tī.) A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym, ame'ēja saka tī. Kirisutu manō, a'erehe inamō jamanō, ame'ēja saka. Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ixotyhar ta ke jande. (Amō sawa'e ke japyhyk, ame'ēja saka. A'erehe Kirisutu rehe jō jahendu katu ta me'ē te'e.) Aja rahā, katu ame'ē ke jama'ema'e apo 'y. Aja Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e apo 'y.

⁵ Yman jande py'a rupi ma'e ke japutar, aja jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ē ma'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa katu. A'erehe ame'ē ke jama'e tar katu. Pe, aja jama'e rahā, jamanō ta.

⁶ Apo anī. Jande jamanō, ame'ēja saka. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu katu, ame'ē ngi jande ke Tupā mupoir, ame'ēja saka. (Aja rahā, ame'ē rehe jahendu ym ta apo 'y.) Yman Moise je'ēha jande ke kynda, ame'ēja saka. Ame'ē ngi jande ke mupoir, ame'ēja saka. (Aja rahā, ame'ē rehe jahendu ym ta apo 'y.) A'erehe apo Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e katu. Ymaniha aja anī. Je'ēha ke paper rehe amō mupinim, aja jaxo ym. Anī. Apo har pyahu aja jaxo. Tupā'ā mujekwa, aja jaxo. Aja Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e katu.

Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ē ma'eha ke

Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa

⁷ Myja me'ē japandu ta my? Amō ta pandu: "Moise je'ēha riki katu ym" aja. Anī. Aja ym riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke ihē pe Moise je'ēha mujekwa. (A'erehe Moise je'ēha katu tī.) Kuja ame'ē panduha ihī: "Amōma'e rehe nde py'a emōi ym" aja. Pe, ame'ē panduha

nixói rahã, marã ka ym ma'e ihẽ aka'u te'eha ihẽ ama'eha ke akwaha. Amõma'e rehe ihẽ py'a amoĩ rahã, ame'ẽ riki katu ym, aja akwa ym ta tipe.

⁸ Pe, ame'ẽ je'eha ihẽ akwa riki. A'erehe ma'e ihẽ aka'u te'eha ama'eha ke ihẽ akwa katu. A'erehe i'ar koty te we amõma'e ke rehe ihẽ py'a amoĩ moĩ. Moise je'eha nixói rahã, ma'e riki ma'e ihẽ aka'u te'eha ama'eha ke ihẽ akwa ym ta tipe.

⁹ Moise je'eha ke ihẽ akwa ym rahã, ihẽ katu axo aja ihẽ jupe. Pe, ame'ẽ je'eha ke ihẽ akwa rahã, ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'ema'e tar katu hũ.

¹⁰ Ame'ẽ je'eha rehe amõ hendu katu te rahã, a'e ke Tupã muhã katu ta, aja a'e putar. Ihẽ pe anĩ. Ahendu ym ehe. Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e, aja akwa katu. A'erehe ihẽ amanõ, ame'ẽja saka. Tupã namõ ihẽ axo ym ta, aja akwa.

¹¹ Pe, ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e. Ame'ẽ riki ihẽ ke muka'u te'e, ame'ẽja saka. Ame'ẽ je'eha mujekwa, aja ihẽ ama'ema'e katu ta, aja ihẽ akwa ihẽ jupe naĩ. Aja muka'u te'e. Anĩ. Kuja ame'ẽ je'eha mujekwa. Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e, a'erehe ihẽ amanõ ta, aja mujekwa riki. Tupã namõ axo ym ta, aja mujekwa.

¹² Aja rahã, Moise je'eha riki katu te. Tupã muwyr ame'ẽ ke. Ame'ẽ je'eha rehe panduha ihĩ. Ame'ẽ riki katu te tĩ. Myja me'ẽ ngã ma'ema'eha ke Tupã putar, ame'ẽ ke mujekwa. Ngã ke muhury katu tĩ.

¹³ Aja rahã, katu te ame'ẽ ke ihẽ ke jukwa, ame'ẽja saka my? Anĩ. Aja ym. Ihẽ riki ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ama'e, a'erehe ihẽ amanõ, ame'ẽja saka. Tupã namõ ihẽ axo ym ta, aja riki. Tupã pandu ame'ẽ ke katu. Pe, ame'ẽ ke ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ẽ ke mujekwa ihẽ pe. Aja rahã, ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te. Amõ we tĩ. Ame'ẽ ma'e ka'u te'eha ma'eha riki i'ar koty te we katu ym ha, aja akwa.

Ihẽ py'a amõ koty koty ihon ame'ẽja saka riki

¹⁴ Myja me'ẽ Tupã putar my? Ame'ẽ ke Moise je'eha mujekwa. A'erehe Moise je'eha ke Tupã muwyr, aja jande jakwa katu. Pe, ihẽ riki awa te'e ihẽ. A'erehe ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'ema'e. Marã ka ym aputu'ha ingi. Ihẽ jar aja saka ame'ẽ. (A'erehe ahendu katu ehe.)

¹⁵ Ma'erehe ma'e ke ihẽ ama'ema'e my? Ihẽ akwa ym riki. Pesarahã! Ihẽ aputar ame'ẽ ke ihẽ ama'e ym. Ihẽ aputar ym ame'ẽ ke ihẽ ama'e katu.

¹⁶ Ihẽ ama'e tar ym ame'ẽ ke ihẽ ama'e rahã, ihẽ apandu riki: "Jetehar te riki. Moise je'eha riki katu me'ẽ ke" aja akwa katu.

¹⁷ Pe, ihẽ riki ame'ẽ ke ama'ema'e, aja ym riki. Ihẽ py'a rehe ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'ẽ riki ihĩ. Ame'ẽ riki ihẽ ke mum'a'e, ame'ẽja saka. (A'erehe, ihẽ ama'ema'e riki.)

¹⁸ Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'e, ame'ẽ ke ihẽ py'a rehe ihĩ ym, aja ihẽ akwa katu. Ihẽ riki awa te'e ihẽ. Pitu te'e ihẽ. Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'e tar katu, ame'ẽ riki ihẽ py'a rehe ihĩ tipe. Anĩ. Marã ka ym ihẽ ama'eha.

¹⁹ Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'e tar katu tipe. Aja ym ihẽ ama'eha. Anĩ. Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e tar ym. Ame'ẽ ke ihẽ ama'e riki.

²⁰ Ihẽ ama'e tar ym ame'ẽ ke ihẽ ama'e rahã, ihẽ riki ama'e, aja ym riki. Anĩ. Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'ẽ riki ihẽ py'a rehe ihĩ katu. Ame'ẽ riki ihẽ ke mum'a'e, ame'ẽja saka. (A'erehe ihẽ ama'ema'e.)

²¹ A'erehe kuja riki ihẽ ama'eha. Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'e tar katu rahã, kuja jõ ihẽ ama'e: "Ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e we rĩ" aja riki. Aja riki ihẽ apanduha.

²² Je'eha ke Tupã muwyr, ame'ẽ rehe ihẽ rury katu. Ihẽ py'a rupi ihẽ rury katu.

²³ Pe, ihẽ apandu: "Je'eha ke Tupã muwyr. Ame'ẽ riki katu ame'ẽ ke" aja akwa. Pe, amõ je'eha rehe ihẽ ahendu katu tipe, aja ihẽ akwa. Juja ym ame'ẽ. Huwajan aja saka

ame'ẽ. Ame'ẽ riki ihẽ ke ma'e ihẽ aka'u te'eha ke mum'a'e, ame'ẽja saka. (A'erehe ihẽ ama'ema'e.) Marã ka ym ihẽ apatu'aha ingi.

²⁴ MÃ! Ihẽ rury ym te ame'ẽ ke ihẽ. Awa riki ihẽ ke mupoir ta ingi my? (Ihẽ ke mupoir rahã, ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e ym ta.) Aja rahã, mupyraraha renda pe ihẽ aho ym ta. Awa riki mupoir katu ta ingi my?

²⁵ Pesarahã! Tupã riki. A'e pandu ta, a'erehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki ihẽ ke poir katu ta ingi. A'erehe Tupã pe apandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja apandu.

Aja rahã, kuja riki ihẽ axo. Ihẽ akwa katuha namõ Tupã putar ame'ẽ ke ihẽ ama'e katu. Ihẽ py'a pe aputar ame'ẽ ke ihẽ ama'e rahã, ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e. (Ihẽ rehe har ihẽ apandu. Aja rahã, upa ngã pe amujekwa. Ihẽ aja upa katu te ngã tĩ. Ipy'a pe putar ame'ẽ ke ma'e rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tĩ.)

8

Tupã'ãma'e pyrâtãha namõ ixo

¹ Jesu Kirisutu kotyhar aja amõ ixo rahã: "Katu ym nde. Mupyraraha renda pe echo" aja Tupã pandu ym te ta.

² Jesu Kirisutu kotyhar aja ihẽ axo. A'erehe Tupã'ãma'e pyrâtãha riki ihẽ py'a rehe ihĩ katu. A'erehe ihẽ axo katu te, aja ihẽ axo. Aja rahã, ma'e ihẽ aka'u te'eha ke ihẽ ama'e tar katu, ame'ẽ ke a'e riki muputu'u katu. Pe, mupyraraha renda pe aho, ame'ẽ rape ngi ihẽ ke a'e muhem tĩ, ame'ẽja saka.

³ "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja Moise je'ëha rehe hendlu katu ame'ẽ ta aja ym riki. Marã ka ym mukatuha. Awa pitu te'e. Hendlu ym ehe. Moise je'ëha rehe hendlu ym. "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja Moise je'ëha rehe hendlu katu ame'ẽ ta aja ym riki. Tupã anã. Ame'ẽ ke a'e pandu katu. Kuja: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja.

A'e pandu tĩ: "Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ riki katu ym" aja. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. A'e uwyr rahã, awa te'e a'e uwyr tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e. Ame'ẽ awa te'e a'e tĩ. Pe, ma'e ka'u te'eha ke Ta'yr ma'e ym te riki. Awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. Aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katuha ke mukanim ingi.

⁴ Aja riki a'e. Aja rahã, ma'e katu ame'ẽ ke jande jama'ema'e ta me'ẽ te'e, aja Moise je'ëha mujekwa. Ame'ẽ ke jama'ema'e. Tupã'ãma'e pyrâtãha riki jande py'a rehe ihĩ, a'erehe jama'ema'e katu. Jande py'a rupi jama'ema'e tar katu my? Anã. Aja ym. Tupã'ãma'e pyrâtãha namõ jama'ema'e katu.

⁵ Amõ juehe putar, aja amõ ta ixo ta katu. Ame'ẽ ta ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke jõ ma'ema'e katu. Tupã'ã mujekwa rahã, amõ koty. A'e mujekwa, aja amõ ixo tar katu. Ame'ẽ ta amõ kotyhar ixo. Tupã'ã putar, aja ixo katu.

⁶ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke jõ amõ ma'ema'e rahã, mupyraraha renda pe oho ta. Tupã namõ ixo ym te ta. Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, uhãha namõ ixo ta. Pe, ipy'a ke Tupã muhury katu.

⁷ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo ame'ẽ ke jõ amõ ma'ema'e rahã, Tupã ruwajan aja a'e ixo ta. Tupã pandu ame'ẽ ke rehe a'e hendlu ym. Marã ka ym hendluha a'e.

⁸ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, Tupã ke marã ka ym muhuryha a'e.

⁹ Pehẽ anã. Pehẽ py'a pe ma'e pekwa pekwa pexo, ame'ẽ ke pema'e ym. Anã. Pehẽ py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. A'e mujekwa ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Tupã'ã ke Kirisutu muwyr. A'e riki pehẽ py'a rehe ihĩ ym rahã, Kirisutu kotyhar aja ym pehẽ.

¹⁰ Pe, Kirisutu riki pehẽ py'a rehe ihĩ katu rahã, pehẽ ruhãha ke Tupã'ã me'ẽ ta kã. Tupã pandu: "Pehẽ katu

te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe pehē ruhāha ke I'ā me'ē katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e riki. A'erehe pehē rete manō ta. Pehē'ā anī. Pehē ruhā te hū ta.

¹¹ Manōha ngi Jesu Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, pehē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Pehē pemanō ta ame'ē ta ke pehē. I'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē ke Tupā mukwera katu ta muhem tī.

¹² Ihē mu ta! Pesarahā! Tupā'ā mujekwa ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Jande py'a pe ma'e jakwa jakwa jaxo, ame'ē ke mā peja jama'e ym jaxo.

¹³ Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ame'ē ke pema'ema'e rahā, mupyraraha renda pe peho ta. Tupā namō pexo ym te ta. Pe, Tupā'āma'e pyrātāha namō ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pemuputu'u rahā, pehē ruhā te hū, aja pexo ta.

¹⁴ Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta riki Tupā ra'yr ta.

¹⁵ Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, Tupā ngi jande ke I'ā mukyje ym tī. (Aja rahā, Tupā ngi jakyje ym.) Kuja riki. Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande aja I'ā mu'am. Pe, ima'e pyrātāha namō Tupā pe japandu: "Papa! Ihē pái keruhū!" aja riki.

¹⁶ Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Aja Tupā'ā mujekwa jande pe tī. "Jetehar te. Ta'yr ta ke pehē" aja mujekwa jande pe tī.

¹⁷ Ta'yr ta ke jande. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā mupyta ixoty, ame'ē ke jandema'e wan ta. Kirisutuma'e ke ixoty Tupā mupyta tī. Ame'ē ke Kirisutu namō japyhyk ta tī. Jandema'e wan ta tī. Yman Kirisutu ke ngā mupyrara. Aja jande ke ngā mupyrara tī. Aja jaxo rahā, Kirisutuma'e katuha ke inamō jandema'e wan ta tī.

Upa mukatu te ta

¹⁸ Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande japyrara jaxo. Yman

rahā, ma'e katu te ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa ta. Ame'ē riki jande japyraraha 'ar koty te we katuha. Marā ka ym jujaha. Katu te hū. Aja ihē akwa katu te.

¹⁹ Ixotyhar ta ke Tupā mujesak ta. Ame'ē rehe upa katu te a'e mujā ame'ē ta harō katu te hū.

²⁰ Upa Tupā mujā ame'ē ke rehe har a'e pandu: "Ma'e jixer aja uwak ta oho" aja. Jeje uwak my? Anī. Tupā putar, a'erehe a'e pandu: "Ma'e jixer aja uwak ta oho" aja. Pe, ma'e katu ta, aja harō ixo we rī.

²¹ Yman rahā, Tupā riki mukatu ta. Upa a'e mujā ame'ē ke mukatu ta. Aja rahā, jixer aja uwak ym te ta tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja katu te hū ta tī. Ame'ē rehe harō katu ixo.

²² Pe, apo upa Tupā mujā ame'ē ke ahy aja ixo. A'erehe jambu hū aja ixo tī. Aja jakwa. Kūjā imembyr ahy rahā, imāi jambu aja saka Tupā mujā ame'ē ke.

²³ Tupā mujā ame'ē ke jambu aja ixo. Ame'ē jō ym. Jande aja tī. Jambu aja jaxo tī. Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, kuja a'e mujekwa: "Ihē ra'yr ta ke pehē" aja. A'erehe inamō jaxo ta. Ame'ē rehe jaharō hū jaxo. Pe, jaharō jaxo rahā, japyrara jaxo, a'erehe jambu aja jaxo.

²⁴ Jaharō hū jaxo, a'erehe jaxo katu we rī. Uhyk ta ame'ē ke rehe jasak rahā: "Pehī" aja jakwa. A'erehe ame'ē rehe jaharō ym we ta jaxo. Ma'e ke rehe usak rahā: "Pehī" aja ukwa, a'erehe ame'ē rehe harō ym ta awa.

²⁵ Ma'e ke rehe jasak ym ame'ē ke rehe jaharō rahā, jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo. A'erehe Tupā mukatuha angaha ke rehe jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo.

²⁶ Amō we tī. Jande pitu te'e jande. A'erehe jande py'a ke Tupā'ā mātā katu. Myja me'ē Tupā namō jande japandu pandu ta my? Tupā'ā riki japandu ame'ē ke Tupā pe raho katu, ame'ēja saka. Jambuha aja saka riki. Ame'ē jambuha ma'e ke my? Panduha nixói. Tupā'ā riki mujekwa Tupā pe. Jande rehe har Tupā namō

I'ā riki pandu pandu katu.

²⁷ Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā ukwa katu. I'ā riki ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'e ukwa katu tī. Tupā namō ixotyhar ta rehe har I'ā pandu katu. Tupā putar ame'ē ke I'ā pandu pandu. A'erehe I'ā ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²⁸ Kuja jakwa katu. Ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu: "Ihē koty pejur. Ihēma'e ta" aja. Pe, ame'ē ta rehe ma'e ke uhyk. Ma'e katu ame'ē ke uhyk my? Ma'e katu ym ame'ē ke uhyk my? Aja rahā: "Myja me'ē ame'ē ke katu aja ihē amuruwak ta my?" aja Tupā ma'ema'e ixo. Aja ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e ma'ema'e ixo.

²⁹ Kome'ē ywy keruhū nixói rahā, awa riki ima'e wan ta my, ame'ē ke Tupā ukwa katu riki. "Ame'ē ta riki ihē ra'yr ta kȳ tī" aja a'e pandu. Ame'ē ta riki Ta'yr mu ta aja ta kȳ. Pe, ame'ē ta ngi har Ta'yr te riki je'ēha te reko.

³⁰ "Peme'ē riki ihēma'e ta kȳ" aja Tupā pandu. Amō we tī. Ame'ē ta pe a'e pandu tī: "Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok" aja. Amō we tī. Ame'ē ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja a'e pandu tī. Amō we tī. Ame'ē ta pe ima'e katuha ke a'e mujesak ta tī.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū

³¹ Upa ma'e katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu. A'erehe myja me'ē japandu ta my? Kuja riki. Tupā riki jande kotyhar aja ixo. A'erehe jande ke muputu'u ame'ē ta nixói. (A'erehe muputu'u ym te ta awa jande ke.) Jande kotyhar aja Tupā ixo.

³² A'erehe: "Ihē ra'yr ke ihē amondo ym ta. A'e manō ym ta" aja Tupā pandu ym. Anī. Ta'yr ke a'e muwyr. A'e pandu: "Upa ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihē ra'yr muhepy ta. A'erehe a'e manō ta" aja pandu. Ta'yr ke muwyr. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā te'e me'ē katu ta tī. Kyty'ȳ ym a'e ma'e ke.

³³ Ixotyhar ta riki Tupā jo'ok ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe: "Mā! Kātu ym

pehē" aja pandu ym te ta awa. Tupā riki pandu: "Pehē kātu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja.

³⁴ Awa riki kuja pandu ta my? "Mā! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mupyraraha renda pe peho ta me'ē te'e" aja. Anī. Aja pandu ym te ta awa. Aja Kirisutu pandu ym te ta. A'e riki manō. Arahā upa jandema'e jaka'u te'eha jama'eha ke rehe muhepy. A'erehe: "Kātu ym pehē" aja pandu ym te ta awa. Amō we tī. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera kātu muhem. Pe, Tupā rake a'e ihī. (Aja rahā, kātu te me'ē ke a'e, aja mujekwa kātu.) Jande rehe har inamō Kirisutu pandu pandu ixo.

³⁵ Jande rehe Kirisutu ipy'a kātu. Ame'ē ke amō riki mukanim ta my? Anī. Mukanim ym te ta awa 'y. Ma'e kātu ym ame'ē ke jande rehe uhyk nahā my? Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. Japyrara jande jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta mahy nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. Myahy te aja jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jandema'e ym te nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. "Pehē ke jajukwa ta" aja amō ta pandu nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta jukwa ta nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a kātuha ke mukanim ym te ta awa tī. Upa aja rahā, jande rehe Kirisutu ipy'a kātuha ke amō mukanim ym te ta.

³⁶ Jande japyrara rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Tupā! Nde kotyhar ta ke jande. A'erehe wera rahā jande ke amō ta jukwa tar kātu. Arapuharan ke amō jukwa raho. Aja saka jande ke amō ta jukwa tar kātu tī" aja panduha ihī.

³⁷ Jetehar te ke! Upa aja pyrarahā riki jande rehe uhyk nahā my? Marā ka ym jande ke 'y. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe Tupā rehe jō jande py'a jamapyk katu.

³⁸ Jande rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ke mukanim ym te ta awa, aja ihē akwa katu. Jande jaxo rahā, jande rehe a'e ipy'a katu. Jande jamanō rahā, aja tī. Jande rehe ipy'a katu tī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta mukanim ym te ta. Amō ywa pe har ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Satana kotoyhar ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Apo jande rehe a'e ipy'a katu. Yman rahā, aja ta tī. Ipy'a katu ta tī.

³⁹ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotoyhar ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te. Upa ma'e ke Tupā mujā. Ame'ē ngi har ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te tī. Ywa pe ihī, ame'ē ke aja tī. Ame'ē ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te tī. Kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ke aja tī. Ipy'a katuha ke mukanim ame'ē ke nixói te tī.

9

Jundéu awa ta rehe har Páu pandu

¹⁻² “Ihē anam ta rehe ihē pyai te hū. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. (Upa katu te ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar ym. A'erehe Tupā muhā ym.) A'erehe ihē apyai te hū. Ihē apyaiha putu'u ym riki” aja ihē apandu. Ihē Páu. Aja jetehar te ke ihē apandu. Kirisutu kotoyhar ke ihē, a'erehe te'e apandu ym ihē. Ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe te'e apandu ym, aja ihē akwa katu.

³ Upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu, ame'ē ke aputar. Upa katu te muhā ym. A'erehe kuja ihē pe Tupā pandu ta tipe: “Nde riki ihē amai ta ame'ē ke nde. Kirisutu kotoyhar aja ym nde erexo apo 'y” aja. Pe, upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta tipe rahā, ame'ē pan-duha ihē pe katu ta tipe.

⁴ Ihē anam ta riki jundéu awa rainō ta. Yman ame'ē ta pe Tupā pandu:

“Ihē ra'yr ta ke pehē” aja. Pe, ima'e pyrātāha ke a'eta pe Tupā mujesak. A'eta pe pandu tī: “Ihē rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta” aja. Pe, Moise pe je'ēha ke a'e muwyr. Myja me'ē Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu my? Ame'ē ke a'eta pe Tupā mujekwa katu. “Katu ame'ē ke pehē pe ihē ama'ema'e ta kÿ” aja Tupā pandu katu tī.

⁵ Ymanihar pehē ramūi riki Amarā. Isak aja tī. Jako aja tī. Ame'ē ta rainō ta ke jundéu awa ta. Pe, Kirisutu uwyr rahā, jundéu awa aja imāi pusu ngi a'e u'ar tī. Pesarahā! Tupā riki upa katu tema'e kapitā keruhū a'e. Mā peja jande japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Mā peja aja te'eha japandu. A'e tÿ. Amen.

⁶ Upa katu te jundéu awa ta pe Tupā pandu my: “Ihē kotoyhar ta ke pehē” aja my? Anī. Upa katu te ixotyhar ta aja ym. A'erehe: “Tupā pandu ame'ē ke uhyk ym” aja ihē apandu ym.

⁷ Amō we tī. Upa katu te Amarā rainō ta riki Tupā kotoyhar ta aja ym ixo. Kuja jō riki. Amarā pe Tupā pandu: “Isak rainō ta jō riki ne rainō te ta ke. Ame'ē ta jō riki nema'e te ta” aja ipe.

⁸ Ame'ē riki kuja riki. Amarā amō kūjā ke pyhyk, (Anga ke.) A'erehe Amarā ra'yr u'ar, (Isamae ke.) Ame'ē rainō ta Tupā kotoyhar ta ym. Amō kotoy riki Tupā kotoyhar ke. Kuja. Tupā manga katu, aja Amarā ra'yr u'ar. (Isak ke a'e.) A'e riki Tupā kotoyhar ke. Hainō ta riki Tupā kotoyhar ta ke tī.

⁹ Tupā manga katu ame'ē pan-duha riki kuja: “Angaha uhyk katu rahā, ihēma'e pyrātāha ke nde pe ihē amuwyr ta. Sar, nde rakehar pe nde ra'yr ta apo kÿ. Imembyr sawa'e ke u'ar ta” aja manga katu ipe.

¹⁰ Amō we tī. Upa katu te Tupā kotoyhar aja ym. Pesarahā! Hembe membyr mokōi riki. Ipái peteī. Hembe sawa'e Isak a'e. Jande ramūi ke a'e.

¹¹⁻¹² Hembe pe Tupā pandu: “Haikwer rupi u'ar ame'ē rehe u'ar py ame'ē hendu katu ta” aja. Ame'ē ta

u'ar ym rahā we, aja Tupā pandu. Sawa'e ra'yr ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym we rī. Katu ym ame'ē ke ma'ema'e ym we tī. Ma'ema'e ym rahā we, aja Tupā pandu. Aja rahā, Tupā putar, a'erehe jō peteī sawa'e pe a'e pandu: "Ihē kotyhar wan ta nde" aja peteī pe pandu. (Ame'ē ke Jako pe pandu.) Amō pe anī. (Esau pe anī.) A'eta ma'e ke ma'ema'e, a'erehe aja ym. Tupā putar, a'erehe jō.

¹³ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Jako rehe ihē apy'a katu. Esau rehe anī. A'e ke ihē aputar ym" aja Tupā pandu.

(Esau u'ar py. Haikwer koty Jako u'ar. A'erehe upa katu te Amarā rainō ta riki Tupā kotyhar ta ke aja ym.)

¹⁴ Aja rahā, myja me'ē japandu ta my? "Tupā katu ym" aja japandu ta my? Anī. Aja ym ta jande.

¹⁵ Pesarahā! Moise pe Tupā pandu: "Apyrara ihē asak tar katu ame'ē ta rehe apyrara ihē asak ta.

Ihē apy'a katu tar katu ame'ē ta rehe ihē apy'a katu ta" aja riki.

¹⁶ Aja rahā, Tupā ma'ema'eha riki sawa'e putar, a'erehe amō rehe Tupā pyrara usak my? Anī. Aja ym. Ma'e ke sawa'e ma'ema'e, a'erehe Tupā pyrara usak ehe my? Anī. Aja ym tī. Tupā jō putar, a'erehe amō rehe pyrara aja a'e usak katu.

¹⁷⁻¹⁸ Amō rehe anī. Amō ke muhendu ym aja a'e riki putar rahā, aja a'e ma'ema'e. Parao aja saka. (Eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū a'e.) Parao pe Tupā pandu, ame'ē riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

"Nde ke ejī ywy pe har tama'e kapitā keruhū aja ihē amu'am. Pe, nde ke ihē rehe amuhendu ym, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, ihē rehe nde erehendu ym ta.) Aja rahā, amō ta ihēma'e pyrātāha ke ukwa katu ta tī. A'erehe nde kapitā keruhū aja ihē amu'am. Aja rahā, amō amō hekoha pe har ta aja ukwa katu ta tī. Ihē

riki pyrātā te hū, aja ukwa ta" aja riki panduha ihī.

Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke rehe pyrara a'e usak. Tupā rehe hendu tar ym, ame'ē ta pe: "Mā peja ixo" aja Tupā. (A'erehe Tupā jō putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu, aja mujekwa katu.)

Ngā rehe pyrara Tupā usak.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe Tupā parahy.

¹⁹ Aja rahā, pehē ngi har amō pandu ta ihē pe my: "Katu ym aja. Tupā putar, a'erehe ngā rehe a'e pyrara usak. Aja rahā: 'Ma'e nde erekā'u te'eha ke nde erema'ema'e' aja Tupā pandu ym ta me'ē te'e. Tupā putariha ke mukanim ym te ta awa.'" Aja ihē pe amō pandu my?

²⁰ Mā! Sa'e! Aja Tupā pe je'ēha emujywyr ym exo. Pesarahā! Tujuk pander ke amō mujā rahā, mujāha pe pander pandu: "Ma'erehe ihē ke nde eremujā my?" aja pander pandu ym.

²¹ Pesarahā! Pander ke amō mujā rahā, a'e putar aja ame'ē pander ke tujuk ke te'e mujā. Tujuk jo'ok. Pe, ame'ē ke te'e mokōi pander a'e mujā. Peteī pander pe wera rahā pame katu te ma'e ke mupupur. Amō pander anī. Ma'e huryha mujā rahā jō, ame'ē pe ma'e ke mupupur. Katu te ame'ē ke ame'ē pander, a'erehe huryha rehe jō ma'e ke mupupur.

²² Ame'ē pander mujāha aja Tupā tī. A'e ma'ema'eha riki mujāha aja tī. A'e putar, aja a'e ma'ema'e. Amō ke pander aja saka tī. Amō ta pe a'e parahyha ke a'e mujesak tar katu. Mupyrara tate ame'ē ta ke a'eta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe ame'ē ta rehe parahy a'e. Ame'ē ta pe pyrātāha ke mujesak tar katu tī. Pahar parahy. Anī. Aja ym. I'i harō. Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my? A'erehe i'i a'e harō.

²³ Amō ta pe a'e katu te ha ke a'e mujesak tar katu tī. A'erehe i'i a'e harō tī. Pe, jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujesak tī. A'e pyrara usak ame'ē ta ke jande. Yman jande pe

ima'e pyrātā te ha ke a'e mujekwa ta, aja a'e ukwa. Pe, mujekwa tī.

²⁴ Pe, jande riki a'e putar ame'ē ta ke jande. A'e pandu: "Ihē kotyhar ta ke pehē" aja jande pe. Ame'ē ta ngi har jundéu awa ta ke. Amō riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke tī.

²⁵ Yman Tupā je'ēha rehe Oséi mupinim. Kuja Tupā pandu ame'ē ke a'e mupinim. Tupā pandu:

"Ihē kotyhar aja ym ame'ē ta pe ihē apandu ta: 'Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja.'

Amō ta riki ihē apy'a ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe ihē apandu ta: 'Thē apy'a katu ame'ē ta ke pehē apo 'y' aja.'

²⁶ Amō renda pe amō ixo rahā, ihē apandu: 'Thē kotyhar ta ke aja ym pehē' aja.

Ame'ē renda ke pe ihē apandu ta: 'Thē riki ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ihē ra'yr ta ke pehē apo 'y' aja Oséi mupinim. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ta ke a'e jo'ok, aja mujekwa.)

²⁷ Yman jundéu awa ta rehe har Isai mupinim tī:

—Y ramūi rymy'y rehe ywy ku'i heta te hū. Aja jundéu awa ta heta te hū tipe tī. Ame'ē ta ngi har heta ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

²⁸ Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē an-gaha ke rehe i'i a'e harō ym ta. Pa-har mupyrara ta — aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta aja mujekwa.)

²⁹ Yman amō we Isai mupinim tī:

"Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Heta ym jundéu awa ta ke a'e mupytā ym rahā, jundéu awa ta nixói te ta tipe."

Sondo ok ta pe har ta aja jundéu awa ta nixói te ta tipe. Ngomo ok ta pe har ta aja nixói te ta tipe tī" aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja mujekwa katu.)

Myrandu katu riki jundéu awa ta pe katu tī

³⁰ Upa aja rahā, kuja japandu katu. "Myja me'ē Tupā pe katu te aja jande jaxo my" aja jundéu awa aja ym ame'ē ta putar ym. Kekar aja ym ixo. Anī. Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe ame'ē ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja riki.

³¹ Jundéu awa ta anī. Ma'e je'ēha rehe a'eta kekar. Ame'ē pe: "Myja me'ē Tupā pe a'eta katu te my" aja a'eta putar tipe. Kekar tipe tī.

³² Ma'erehe mahem ym my? Jesu Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe mahem ym. A'eta ma'ema'eha jō riki katu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar tar ym. Kirisutu riki ita aja saka. Ame'ē rehe ipy tukwa. Tukwa rahā, u'ar u'ar. Ukwa ym, a'erehe u'ar u'ar, ame'ēja saka.

³³ Ame'ē rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu: "Pesarahā! Siā ok ta pe ita ke ihē amoī ta.

Ame'ē rehe ipy ke ngā tukwa tukwa ta. Pe, u'ar u'ar ta.

Pe, amō jurujar katu ehe rahā, pandu ta jupe: 'Mā! Katu hū' aja ta" aja Tupā pandu.

Aja panduha ihī. (Kirisutu riki ame'ē ita aja saka. Heta jundéu awa ta jurujar tar ym ehe. U'ar u'ar ame'ēja saka. Aja rahā, mai, ame'ēja saka ixo. "Siā" aja pandu rahā: "Jerusarē ok ta ke" aja mujekwa.)

10

¹ Ihē mu ta! Kuja ihē aputar katu. Ihē Páu. Upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu, aja ihē aputar katu. Ame'ē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu riki. Jundéu awa ta riki ihē anam ta.

² Tupā rehe a'eta ipy'a ke moī moī katu tipe, aja ihē apandu katu pehē pe. Anī. Ukwa ha rupi ym Tupā rehe ipy'a ke moī moī.

³ Myja me'ẽ Tupā pandu my: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Ame'ẽ ke jundéu awa ta ukwa ym. A'erehe myja me'ẽ Tupā namō katu te my, ame'ẽ ke ima'e ukwaha namō kekar kekar tipe. A'erehe a'eta pandu ym: “Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jajurujar katu ta” aja. Anī. Ima'e ukwaha namō kekar tipe.

⁴ Kirisutu uwyr. A'erehe amō jurujar katu ehe rahā, upa katu te Moise je'ẽha rehe hendu katu, ame'ẽja saka. A'erehe Moise je'ẽha ke Kirisutu mumba, ame'ẽja saka riki. Aja rahā, Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde erek'a'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki.

Tupā muhā katu ame'ẽ ta ke

⁵ Moise je'ẽha rehe hendu katu ame'ẽ ta myja me'ẽ Tupā koto katu te aja ixo ta my. Ame'ẽ rehe har Moise mupinim. Kuja. “Je'ẽha mujekwa aja amō ma'ema'e rahā, a'e ixo katu ta. Hury katu ta” aja riki. (Ame'ẽ Moise je'ẽha rehe hendu katuha hātā ma'eha. Kirisutu rehe jurujar katuha, anī. Hātā ym ma'eha.)

⁶ Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde erek'a'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ame'ẽ panduha riki Tupā je'ẽha rehe panduha ihī. Kuja:

“Pepandu ym pehē jupe: ‘Awa riki ywa pe oho ta my?’ aja.”
(Aja rahā, awa riki Kirisutu pe pandu ta oho my: “Kome'ẽ ywy keruhū pe ewyjy ejur” aja pandu riki.)

Upa a'e uwyr, a'erehe aja pandu ym ta me'ẽ te'e ipe.

⁷ Amō we tī.

“Pehē pepandu ym pehē jupe tī: ‘Awa riki itakwar keruhū pe ixe ta oho my?’ aja.” (Aja rahā, awa riki Kirisutu ke mukwera katu ta muhem my, aja pandu riki.)

Tupā upa mukwera katu muhem riki, a'erehe aja pandu ym te ta me'ẽ te'e.

⁸ Tupā je'ẽha rehe kuja panduha ihī. “Myrandu ke Tupā mujekwa, ame'ẽ riki pehī. Nde erepandu riki. Nde erekwa riki” aja panduha ihī. Ame'ẽ myrandu kuja. Tupā rehe nde erejurujar katu ta me'ẽ te'e. Ame'ẽ ke japandu pandu.

⁹ Amō ta ruwa koto nde erepandu: “Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Manōha ngi Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ẽ rehe ihē ajurujar katu.” Aja nde erepandu rahā, nde ke Tupā muhā katu ta.

¹⁰ Jesu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Pe, ame'ẽ jajurujar katuha ke amō ta ruwa koto japandu rahā, jande ke Tupā muhā katu.

¹¹ Tupā je'ẽha rehe kuja panduha ihī.
“Amō jurujar katu ehe rahā, jupandu ym ta jupe: ‘Mā! Jaxer’ aja ym ta” aja panduha ihī. Katu ta.

¹² Tupā pe upa awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta. Upa katu te juja katu te. Myja me'ẽ upa ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu ta my? Ame'ẽ riki juja katu te. Upa awa ta pe peteīhar jō riki jandema'e sawa'e te ixo. Tupā ke a'e. Inamō pandu pandu ame'ẽ ta pe katu ame'ẽ ke a'e te'e me'ẽ me'ẽ katu te hū.

¹³ Kuja riki Tupā je'ẽha rehe panduha ihī:
“Jandema'e sawa'e te pe amō pandu: ‘Ihē ke emuhā katu’ aja. Upa aja pandu ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu ta” aja panduha ihī.

¹⁴ Aja rahā, amō jurujar ym ehe rahā: “Ihē ke emuhā katu” aja marā ka ym a'e panduha. Pe, myrandu ke hendu ym rahā, marā ka ym jurujar katuha ehe. Pe, myrandu ke amō pandu ym oho rahā, marā ka ym henuduha.

¹⁵ Pe, myrandu rahoha ke Tupā mondo ym rahā, marā ka ym myrandu ke panduha awa. Pesarahā! Myrandu rahoha ke Tupā mondo riki. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī: “Myrandu katu ke

pandu ame'ẽ ta uwyr ixo. Mā! Katu te ame'ẽ uwyrha ke” aja panduha ih̄.

¹⁶ Myrandu katu rehe upa katu te jurujar katu my? An̄i. Upa katu te aja ym. Aja riki Isai mupinim t̄i. “Sawa'e! Ih̄ apandu ame'ẽ ke rehe jurujar ym awa” aja mupinim.

¹⁷ Aja rahā, kuja riki. Kirisutu rehe har amō pandu pandu, ame'ẽ riki myrandu ke. Pe, myrandu rehe amō hēndu rahā, Kirisutu rehe jurujar katu.

¹⁸ Myja me'ẽ jundéu awa ta my? Aja ih̄ apandu. Myrandu ke a'eta hēndu ym my? Ame'ẽ jetehar te my? Jetehar ym. Hēndu riki. Kuja myrandu rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ih̄:

“A'eta pandu, ame'ẽ panduha riki kome'ẽ ywy keruhū rupi amō pandu pandu oho. Ame'ẽ panduha ke upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta hēndu” aja panduha ih̄.

¹⁹ Pe, ih̄ apandu t̄i. Myrandu ke jundéu awa ta hēndu rahā, ukwa ym my? An̄i. Ukwa riki. Moise riki pandu py ame'ẽ ke a'e. Kuja. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta rehe har Tupā pandu:

“ ‘Awa ta ym ame'ẽ ta ke peme'ẽ ta’ aja jundéu awa ta ukwaha nāi. Ame'ẽ ta rehe ih̄ riki katu asak ta. A'erehe jundéu awa ta jyty'ym ta ame'ẽ ta rehe.

‘Ka'u te'e ame'ẽ ta ke peme'ẽ ta’ aja jundéu awa ta ukwaha nāi. (Ame'ẽ ta pe ih̄ apandu ta: ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe’ aja.) A'erehe ame'ẽ ta rehe jundéu awa ta parahy ta” aja Tupā pandu. Aja Moise mupinim.

(“Peme'ẽ ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta” aja mujekwa katu.)

²⁰ Isai aja t̄i. Kyje ym ha namō Tupā pandu ame'ẽ ke a'e mupinim. Kuja Tupā pandu:

“Ih̄ rehe kekar ym ame'ẽ ta riki ih̄ ke mahem.

‘Myp ih̄ my?’ aja pandu ame'ẽ ta pe ih̄ juehe har amujekwa” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim. (Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu ehe, aja mujekwa.)

²¹ Amō we jundéu awa ta rehe har Isai mupinim. Kuja. Tupā pandu: “Wera rahā pame katu te ih̄ apandu: ‘Ih̄ koty pejywyr’ aja jundéu awa ta pe. An̄i riki. Hēndu ym ame'ẽ ta ke a'eta. ‘Tupā ke japutar ym’ aja pandu ame'ẽ ta ke a'eta” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

11

Jundéu awa ta rehe Tupā pyrara usak

¹ “Jundéu awa ta ke ih̄ aputar ym” aja Tupā pandu my? An̄i. Aja ym. Aja ih̄ akwa katu. Ih̄ ke a'e ombor ym. Ih̄ Páu. Jundéu awa ke ih̄ t̄i. A'erehe jundéu awa ta ke a'e ombor ym t̄i, aja akwa katu. Ih̄ jundéu awa ke t̄i. Amarā rainō ke ih̄. Ymanihar te ih̄ ramūi riki Menjamī. Jundéu awa ke a'e t̄i.

² Jundéu awa ta ke Tupā ombor ym. Yman te jundéu awa ta nixói r̄i. Tupā pandu: “Ih̄ kotyhar wan ta” aja. Eri rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ih̄ t̄i. Ame'ẽ ke pekwa riki. Jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja Eri panduha mujekwa t̄i. Jundéu awa ta rehe har Eri je'ē je'ē hū Tupā pe.

³ —Sawa'e! Ne je'ēha pandu ame'ẽ ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa hū. Nde rehe ipy'a ke ngā mōi mōi, ame'ẽ renda ke a'eta upa mujaxer. Ne je'ēha pandu ame'ẽ ta ngi har ih̄ jō riki axo. Pe, ih̄ ke a'eta jukwa tar katu t̄i — aja Eri.

⁴ Kuja Tupā pandu ipe:

—An̄i. Ne jō ym. Amō heta ih̄ rehe ipy'a ke mōi mōi ame'ẽ ta ixo. Kuja, 7.000 hetaha ixo. Ame'ẽ ta Mbáu rehe ipy'a ke mōi mōi ym. (Mbáu riki tupāran ke) — aja riki Eri pe Tupā pandu.

⁵ Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja mujekwa. Aja apo t̄i. Heta

ym ame'ẽ ta rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ame'ẽ ta pe Tupā pandu. "Ihē kokyhar ta ke pehē" aja. (A'erehe upa ombor ym aja mujekwa katu.)

⁶ Ma'e katu ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e, a'erehe ame'ẽ ta pe Tupā pandu my? "Ihē kokyhar ta ke pehē." Anī. Aja ym. Ame'ẽ ta rehe a'e pyrara usak, a'erehe jō aja a'e pandu. Ma'e ke a'eta ma'ema'e, a'erehe: "Ihē kokyhar ta ke pehē" aja Tupā pandu my? Aja rahā, pyrara usakiha namō: "Ihē kokyhar ta ke pehē" aja Tupā pandu ym ta tipe. Anī. A'eta ma'e ke ma'ema'e, a'erehe: "Ihē kokyhar ta ke pehē" aja Tupā pandu ym te. (Pyrara usak, a'erehe: "Ihē kokyhar ta ke pehē" aja Tupā pandu katu.)

⁷ Myja me'ẽ Tupā koky katu ta awa my? Myja me'ẽ Tupā pandu my: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Ame'ẽ ke jundéu awa ta kekar tipe. Heta ym ame'ẽ ta jō mahem riki. Ame'ẽ ta pe jō Tupā pandu: "Ihē kokyhar ta ke pehē." Amō hetaha ta pe anī. Ipyakwar ym ame'ẽja saka ixo. (A'erehe Tupā pandu, ame'ẽ ke rehe hendu ym.)

⁸ Tupā je'eha rehe kuja panduha ihī: "Iākā ke Tupā mujanam rāi. A'erehe a'eta ukwa ym ma'e ke. Yman aja ixo. Apo aja ixo tī. Jundéu awa ta ukwa ym tī" aja panduha ihī.

⁹ Aja Ndawi mupinim tī. Kuja: "Awa mi'u matyriha rehe hury katu ixo, aja ukwaha naī. Mā peja ame'ẽ ta ke Tupā pyhyk. Pe, ame'ẽ ta ke mupyrara tī."

¹⁰ Mā peja a'eta reha ke emuwe. Aja rahā, usak ym ta ma'e ke, aja ixo ta. Ukwa ym ta ma'e ke.

Pe, mā peja ma'e puhýiha ke emoī xupe pe, ame'ẽja saka. Aja rahā, pyrara aja ixo ta. Aja te'eha ixo ta" aja Ndawi mupinim jundéu awa ta rehe har.

¹¹ Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupā ombor my? Aja te'eha ombor my? Anī. Aja ym ixo, aja ihē apandu.

Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'ẽ riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe Kirisutu rehe har amō ta pandu pandu. A'erehe ame'ẽ ta jurujar katu ehe. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu ehe. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu. Aja jundéu awa ta ke Tupā mujyty'ym. (Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta rehe jundéu awa ta jyty'ym.)

¹² Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'ẽ riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta pe katu ame'ẽ ke Tupā te'e me'ẽ katu. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā te'e me'ẽ katu riki tī. Apo aja rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahā, i'ar koky te we ma'e katu ame'ẽ ke Tupā te'e me'ẽ ta. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe Tupā te'e me'ẽ ta.

Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu ta

¹³ Jundéu awa aja ym me'ẽ ta! Pehē pe ihē apandu apo. Pehē koky ihē ke Kirisutu mondo. Myrandu katu ke ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke mondo. A'erehe ihē rury katu ihē.

¹⁴ Pehē koky ihē apandu pandu oho, a'erehe pehē rehe jundéu awa ta jyty'ym my? Aja ihē ama'ema'e tar katu. Pehē rehe jyty'ym aja a'eta ixo rahā, Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta my tī. Aja rahā, ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu ta tī.

¹⁵ Jundéu awa ta rehe har Tupā pandu: "Pehē ke ihē aputar ym" aja. A'erehe upa amō awa ta ke ehe katu ame'ẽ ta aja Tupā muruwak. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke ehe katu ame'ẽ ta aja Tupā muruwak. Aja rahā, jundéu awa ta pe: "Pehē ke ihē aputar" aja Tupā pandu rahā, mā i'ar koky te we hū jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe katu te hū ta. Manōha ngi amō kwera katu uhem, aja saka ta. Katu te hū ta.

¹⁶ Mbeju ke jundéu awa ta pyhyk. Tupā rehe ipy'a ke moī moī rahā, ta'yr

mi mbeju ke mopok. Pe, pandu: "Ko nema'e" aja Tupā pe. Aja rahā, ame'ē ta'yr mi riki Tupāma'e, ame'ēja saka. Aja rahā, wetep Tupāma'e tī. Aja saka riki jundéu awa ta tī. Amarā riki jundéu awa jepy ke a'e, ame'ēja saka. Ta'yr mi ame'ē ke, ame'ēja saka riki. Tupā kotyhar ke a'e. Aja rahā, hainō ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. (Wetep ame'ēja saka tī. "Ta'yr mi" aja pandu rahā, upa katu te jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja mujekwa katu.)

Amarā riki myra rapo aja saka tī. Hainō ta riki ame'ē myra rākā aja saka. Hapo riki Tupā kotyhar rahā, upa myra rākā aja tī. Tupā kotyhar ta tī. Aja rahā, upa jundéu awa ta riki Tupā kotyhar ta tī.

¹⁷ Pe, amō ma'eywa'y riki hok rake i'āi. Pe, hākā upen riki. A'erehe ijar amō'y rākā ke mujar ehe. Te'e uhem, ame'ē ma'eywa'y ngi hākā jo'ok. Ame'ē ke mujar ehe. Hākā upen ame'ē riki jundéu awa ta aja saka. Ame'ē ta ke Tupā ombor. Pe, amō rākā ke mujar ehe. Ame'ē riki pehē aja saka. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Mujar rahā, ixotyhar ta ke pehē aja Tupā muruwak. Aja rahā, jundéu awa ta aja pehē pe katu ame'ē ke Tupā te'e me'ē tī.

¹⁸ Hākā upen, aja jundéu awa ta ke Tupā ombor. "Katu ym jundéu awa ta" aja mā peja ym pepandu pehē. Hākā aja jō pehē. A'erehe kuja: "Jande jō riki katu te" aja mā peja ym pepandu. Pesarahā! Hākā riki pyrātāha ke hapo pe mondo ym. Anī. Hapo riki hākā pe pyrātāha ke mondo. Aja pehē tī. Myra rākā aja jō pehē. Jundéu awa ta riki hapo aja saka. (Aja rahā, jundéu awa ta riki jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pyrātāha mondo ixo, ame'ēja saka.)

¹⁹ Pe, kuja pepandu ta my? "Sa'e! Hākā te ke amō mupen riki. Aja rahā, jundéu awa ta ke Tupā ombor riki. Pe, ame'ē ta renda ke pe jande ke moī, ame'ēja saka riki" aja.

²⁰⁻²¹ A'e tī. Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. (Hākā mupen ame'ēja

saka.) Kirisutu rehe pehē pejurujar katu, a'erehe jundéu awa ta renda ke pe pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Pehē katu te pehē jupe, aja ym pexo. Pehē ke Tupā ombor ta my tī, ame'ē ngi pekyje pexo. Jundéu awa ta riki hākā te, ame'ēja saka riki. Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. Pehē aja tī. Pejurujariha ke pehijar rahā, pehē ke a'e ombor ta tī. A'erehe ame'ē ngi pekyje pexo.

²² Aja rahā, myja me'ē Tupā ipy'a katu ame'ē ke jakwa my? Myja me'ē a'e mupyrara ame'ē ke jakwa my tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e mupyrara. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe rahā, pehē rehe a'e ipy'a katu. Aja ym pexo rahā, pehē ke a'e ombor ta tī.

²³ Pe, ipy'a ke jundéu awa ta muruwak, pe, Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ixotyhar ta ke aja Tupā muruwak ta kī tī. Hākā te ke i'y te rehe mujywyr, ame'ēja saka. Aja Tupā ma'e katu. Pyrātā te hū a'e.

²⁴ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Ka'a pe har myra rākā aja saka pehē. Ame'ē rākā upen, ame'ē ke ma'eywa'y katu ame'ē rehe mujar. Hātā ame'ē ma'eha. Aja rahā, ixotyhar ta ke aja pehē ke Tupā muruwak. Jundéu awa ta riki ma'eywa'y katu aja saka. Ma'eywa'y katu rākā upen, pe, ame'ē ke ombor. Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor. Apo henda te ke pe ame'ē rākā te ke mujar tī. Ame'ē hātā ym ma'eha. Aja rahā, jundéu awa ta ke ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta tī. Ame'ē hātā ym ma'eha. Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta, a'erehe ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta riki. Hātā ym ame'ē ma'eha.

Upa ngā rehe pyrara Tupā usak

²⁵ Ihē mu ta! Yman ma'e jethar te ke ukwa ym awa. Ame'ē ke pekwa apo, aja ihē aputar. Ame'ē ke pekwa rahā: "Mā! Jande jakwa katu te jande" aja ym pekwa pekwa ta pexo. Kuja riki. Jundéu awa ta

pandu: "Kirisutu rehe jande jajuru-jar tar ym" aja. Aja tapijar te'e we pandu ym ta. Heta hū jundéu awa aja ym ame'ē ta Tupā kotoyhar ta aja a'e muruwak. Ame'ē hetaha a'ewan jō rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu ta tī.

²⁶ Myja me'ē jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta my? Ame'ē rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja riki:

"Siā ok ta ngi muhāha uwyr ta. Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ke muhāha harái ta. A'eta rehe ipy'a ke a'e mujywyr ta.

²⁷ Tupā pandu: 'Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'eta rehe ihē py'a amujywyr ta.

Aja rahā, ihē kotoyhar ta aja a'eta ke ihē amuruwak ta. Aja yman ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e riki' aja Tupā pandu." Aja panduha ihī. ("Siā ok ta" aja pandu rahā: "Jundéu awa ta ke" aja mujekwa katu.)

²⁸ Myrandu katu rehe har jundéu awa ta pandu: "Jande japutar ym" aja. A'erehe Tupā ruwajan ta aja a'eta ixo. "Japutar ym" aja a'eta pandu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu oho. Yman jundéu awa ramūi ta pe Tupā pandu. "Ihē kotoyhar ta ke pehē" aja a'e. A'erehe apo jundéu awa ta riki ehe katu me'ē ta aja ixo rī.

²⁹ Ipy'a pe Tupā ukwa ukwa, ame'ē ke amō koto muruwak ym. A'erehe a'e jo'ok ame'ē ta rehe har amō koto Tupā ukwa ukwa ym ixo. Ma'e katuha ke Tupā me'ē, ame'ē rehe har amō koto Tupā ukwa ukwa ym ixo tī. Mujuwyriha pandu ym tī. A'erehe ehe katu ame'ē ta aja apo jundéu awa ta ixo rī.

³⁰ Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Yman Tupā rehe pehendu ym. Apo pehē rehe Tupā pyrara usak katu 'y. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe pehē rehe a'e pyrara usak katu apo 'y.

³¹ Aja pehē rehe pyrara Tupā usak. A'erehe jundéu awa ta hendu ym ehe.

Aja rahā, apo a'eta rehe Tupā pyrara usak ta tī.

³² Upa awa ta hendu ym ehe. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tī. Tupā pandu: "Mā peja hendu ym ame'ē ta aja te'e ixo" aja. Upa awa ta aja rahā, ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak. Aja a'e mujekwa. Aja rahā, ixoty ipy'a ke muruwak ta my.

Tupā riki katu te ame'ē ke a'e

³³ Mā! Katu te ame'ē ke Tupā. Ukwa katu te a'e. Upa katu te ma'e ke a'e ukwa katu. Myja me'ē a'e ukwa ukwa ixo my? Ukwa ym awa. A'e ma'e rahā, ma'erehe aja a'e ma'e my? Ukwa ym awa tī.

³⁴ Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Jandema'e sawa'e te ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ukwa my? Anī. Ukwa ym awa.

'Ihē riki Tupā ke amu'e' aja pandu ym te awa. Marā ka ym mu'eha.

³⁵ Awa riki ma'e ke me'ē ipe my? Pe, pandu ipe: 'Apo ma'e ke ihē pe emujywyr' aja riki. Anī. Aja pandu ym te awa" aja panduha ihī.

³⁶ Upa katu te ma'e ke a'e mujā. Upa katu te ma'e ke ixo, ame'ē riki a'e je'ēha rupi ixo katu. Upa ma'e ke ixo, a'erehe japandu: "Ne jō riki je'ēha te nde ererekō" aja. Mā peja Tupā pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Mā peja aja te'e ta japandu. A'e tī. Amen.

12

Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e

¹ Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā pyrara usak, a'erehe ihē apandu pehē pe. Tupā pe pepandu: "Ihē jar aja nde exo katu" aja. "Jande jaxo rahā, nde pe te'e jande jajume'ē katu jande ke" aja pepandu ipe. Aja rahā, a'e putar ame'ē ke jō pema'ema'e katu. Aja pehē py'a pemoī moī te ehe. A'e ke pemuhury katu tī.

² Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ukwa ukwa ixo, aja pema'ema'e ym.

Pehē py'a ke mupyahu, aja mā peja Tupā mujā. Aja rahā, a'e putar ame'ẽ ke pekwa katu ta. Ma'e katu ame'ẽ ke pekwa katu ta. Ma'e riki a'e ke muhury katu, ame'ẽ ke pekwa katu ta tī. A'e putar ame'ẽ ke upa katu te pema'ema'e, ame'ẽ ke pekwa katu ta tī.

³ Ihē Páu. Ihē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe ima'e je'ëha ke ihē apandu pandu. Aja ihē ke a'e mondo. A'erehe pehē pe ihē apandu katu: "Pehē katu te ame'ẽ ke pehē" aja ym pekwa pekwa pexo. Jetehar te pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Myja me'ẽ pyrätäha ke a'e muwyr, aja pema'ema'e. Pyrätäha ke pehē pe Tupā muwyr, a'erehe pehē py'a pemapyk katu te ehe aja Tupāma'e parakyha ke pema'ema'e. Ta'yri mi muwyr rahā, aja pema'ema'e tī. Aja jetehar te pehē juehe har pekwa pekwa pexo.

⁴ Jande rete riki peteñhar. Pe, heta ma'e ke ihī. Awa jywa ke. Awa py ke. Awa tymā ke. Aja heta. Aja pame katu te ame'ẽ namō ma'e ke ma'ema'e katu.

⁵ Jande aja tī. Tupāma'e ke jande. Heta te hū jande. (Hete rehe heta ma'e ihī,) aja jande reta tī. Kirisutu kotoyhar ta ke jande, a'erehe peteñhar aja jaxo. Hete riki peteñhar aja ixo.

⁶ Jande pe pame katu te pyrätäha ke Tupā muwyr. A'erehe a'e muwyriha aja, ima'e parakyha ke jama'ema'e katu ta me'ẽ te'e. Tupā je'ëha ke japandu rahā, pyrätäha ke a'e muwyr. Ame'ẽ namō Tupā je'ëha japandu pandu ta me'ẽ te'e.

⁷ Amō Jesu kotoyhar ta namō ma'e ke jama'ema'e katu rahā, pyrätäha ke Tupā muwyr. Ame'ẽ namō jama'ema'e katu ta me'ẽ te'e. Tupā je'ëha ke jamu'e rahā, pyrätäha ke a'e muwyr. Ame'ẽ namō jande jamu'e ta me'ẽ te'e.

⁸ Jesu kotoyhar ta py'a ke jamätā rahā, pyrätäha ke a'e muwyr. Ame'ẽ namō jamätā ta me'ẽ te'e. Ima'e ym te ame'ẽ ta rehe kytty'ỹ ym rahā, pyrätäha ke a'e muwyr. Ame'ẽ namō

kyty'ỹ ym ta me'ẽ te'e. Kapitā aja amō ixo rahā, mā peja eparaky katu te. Amō rehe pyrara usak rahā, mā peja hury katuha namō epyrara esak ehe.

⁹ Jetehar rupi amō ta rehe amō ipy'a katu ta me'ẽ te'e. Te'ëha rupi anī. Mā peja jaxer ai ma'ema'eha ke peputar ym. Katu ame'ẽ ke jō pema'ema'e tar katu pexo.

¹⁰ Imu ta ipy'a katu a'eta juehe. Pehē johu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe imu ta aja pexo. A'erehe mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Mā peja amō ta riki katu ame'ẽ ta ke aja pahar pekwa pekwa pehē juehe pexo.

¹¹ Pejyty'ym aja ym pexo. Peparaky katu pexo. Pehē rury katuha rupi jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke pema'ema'e. (Tupā je'ëha ke pepandu pandu, ame'ẽ riki pehēma'e parakyha.)

¹² Pehē ruhāha rehe peharō pexo, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Upa ma'e ke uhyk, ame'ẽ rehe har Tupā namō pepandu pandu katu.

¹³ Amō amō Jesu kotoyhar ta riki ima'e ym te. Ame'ẽ ta rehe pekyty'ỹ ym. Jesu kotoyhar ta rehe pesak ramō te, ame'ẽ ta ke pehē rok pe pemupyta katu.

¹⁴ Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara rahā, Tupā pe: "Katu ame'ẽ ke emuwyr ame'ẽ ta pe" aja pepandu. "Mā! Ame'ẽ ta ke emupyrara" aja Tupā pe pepandu ym.

¹⁵ Amō ta hury katu aja ixo rahā, a'eta namō pehē rury katu pexo tī. Amō ta pyai aja ixo rahā, a'eta namō pepyai pexo tī.

¹⁶ Amō ta namō pehē juehe katu pexo. "Katu te jande" aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, te'e paraky aja pexo. Ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Pehē jō pekwa katu aja ym pekwa pekwa pexo.

¹⁷ Pehē pe ma'e jaxer ai ame'ẽ ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujy-

wyr ym ipe tī. Ma'e jaxer ai ame'ē ke pema'e ym ipe tī. "Katu ame'ē ke ko" aja amō ta ukwa, ame'ē ke pema'ema'e katu.

¹⁸ Pehērahā! Upa amō ta namō jumai ym ha aja pexo katu.

¹⁹ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē pe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywyr ym ipe. Anī. Kuja pekwa katu. Ame'ē ta ke Tupā jō riki mupyrara katu ta. "Anī ta ihē. Ame'ē ke Tupā riki mupyrara katu ta" aja pekwa pekwa pexo. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

"Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke ihē riki amupyrara ta. Ame'ē ta ma'ema'eha, aja ihē riki amujywyr ta a'eta pe' aja Tupā pandu." Aja panduha ihī. A'rehe pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pemujywyr ym ngā pe.

²⁰ Amō we tī. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

"Ne ruwajan myahy rahā, ne mi'u ke eme'ē ipe tī.

Jyngwéi rahā, y ke eme'ē ipe tī. Aja katu te ame'ē ke nde erema'e ipe. (Aja rahā, Tupā kovy ipy'a ke ame'ē muruwak ta my)" aja panduha ihī.

²¹ "Jaho! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaho!" aja amō pandu pehē pe rahā, kuja pepandu katu: "Anī. Aja ym ta jande" aja pepandu katu. Amō kovy pema'e. Ma'e katu ame'ē ke pema'e. Aja rahā, ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'eha ke pemukanim.

13

Kapitā ta rehe hendu katu ta me'ē te'e

¹ Kapitā ta rehe upa katu te hendu katu ta me'ē te'e. Tupā putar, a'rehe ame'ē ta riki kapitā ta aja ixo. Ame'ē ta ke Tupā riki mu'am, ame'ēja saka. A'rehe ame'ē ta rehe ngā hendu katu ta me'ē te'e.

² Kapitā je'ēha rehe amō hendu ym rahā, Tupā rehe hendu ym tī. Kapitā ke Tupā mu'am, a'rehe Tupā rehe

hendu ym tī. A'rehe amō hendu ym ehe rahā, a'e ke kapitā mahy ta. Ame'ē ke juehe juma'eha ke.

³ Awa riki kapitā ngi kyje my? Pesarahā! Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta kyje ym ingi. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta jō kyje ingi. Kapitā ngi nde erekyje tar ym my? Aja rahā, katu ame'ē ke jō ema'ema'e. Aja rahā, nde pe a'e pandu ta: "Nde katu" aja.

⁴ Tupāma'e miasu aja kapitā ta. A'rehe se katu aja nde erexo aja a'eta putar. A'rehe parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pe, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, ekyje ingi. A'e riki je'ēha te reko, a'rehe nde ke a'e mahy ta. A'rehe ekyje ingi. Tupāma'e miasu ke kapitā ta. Pe, sehar ngā ke a'eta mahy ta, aja Tupā mu'am. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke mahy ta.

⁵ A'rehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'ē te'e. Nde ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ke jō ym. Amō we tī. Kuja nde erekwa tī. "Mā! Kapitā rehe ahendu katu ta me'ē te'e" aja nde py'a pe nde erekwa riki. A'rehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'ē te'e tī.

⁶ Tupā je'ēha rupi kapitā ta ma'ema'e. A'rehe ame'ē ta pe ta'yr mi tamatarer ke peme'ē ta me'ē te'e. Tupā me'ē, ame'ē parakyha ke kapitā ta ma'ema'e, a'rehe ta'yr mi tamatarer pehē peme'ē kapitā ta pe. "Impo" aja riki. Ame'ē namō parakyha ke kapitā ta ma'ema'e.

⁷ Ame'ē: "Impo" ke peme'ē katu kapitā ta pe. Pehē peme'ē ta me'ē te'e. Se pexo, a'rehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi ame'ē ta matyr. Pexoha muhepyha, ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē ke peme'ē katu. Ywy rehe pexo, a'rehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi a'eta matyr. Ywy muhepyha, ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē ke pehē peme'ē tī. A'eta je'ēha te reko, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Ame'ē ta pe: "Pehē katu" aja mā peja pepandu. Pehendu katu ame'ē ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe

⁸ Amō ta pe ma'e ke pemujywyr ta me'ē te'e. Tamatarer ke my? Pahar upa katu te pemujywyr katu. Kuja jō pemujwyriha upa ym. Pehē johu pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē pemujwyriha upa ym. (Tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo.) Aja amō rehe amō ipy'a katu rahā, Moise je'ēha rehe hendu katu te, ame'ēja saka.

⁹ Kuja riki ame'ē panduha:
“Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.
Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.
Amō ke ejukwa ym.

Amōma'e ke emukanim ym.
Amōma'e ke rehe nde py'a emōi ym”
aja panduha ihī.

Amō we panduha ihī tī. Upa katu te
ame'ē ta je'ēha riki kuja peteīhar aja
saka. Kuja:

“Nde erepy'a katu nde juehe, aja amō
rehe epy'a katu tī” aja riki.

¹⁰ Amō rehe nde erepy'a katu
rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde
erema'e ym ta ipe. A'erehe amō rehe
nde erepy'a katu rahā, upa katu te
Moise je'ēha rehe nde erehendu katu.

¹¹ Aja johu pehē pepy'a katu pehē
juehe pexo. Pehē pepak, aja pexo.
Ame'ē angaha uhyk, ame'ēja saka.
(Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e
ta me'ē te'e.) Kirisutu rehe jande
jajurujar katu py rahā, jande ke Tupā
muhā katu. Arahā ame'ē muhāha
angaha uhyk tate aja jakwa. Apo
jajurujar katu py 'ar kota te we tateha
aja jakwa katu. A'erehe pehē pepak,
aja pexo.

¹² Pytun upa tate. (Aja rahā, jande
jaka'u te'eha jama'eha upa tate,
ame'ēja saka.) Wera tate apo. (Aja
rahā, jande ruhāha angaha uhyk
tate.) Pytun rahā, ma'e ka'u te'eha
ke ngā ma'ema'e. Mā peja ame'ē ke
ngi japutu'u. Tupā je'ēha mu'e, ame'ē
jakwhaha rupi ma'e jaka'u te'eha
jama'eha ke jamuputu'u. Aja mā peja
jaxo.

¹³ Jande jama'ema'eha ke amō ta
usak, aja jaxo. A'erehe mā peja katu
ame'ē ke jama'ema'e. Aja rahā kuja
jaxo ym ta. Kawī ngi jaka'u ym ta.

Amō kūjā rehe jaka'u te'e ym ta tī.
Amō sawa'e rehe jaka'u te'e ym ta tī.
Ma'e jama'eha rehe amō usak rahā,
huxī riki. Ame'ē ke jama'e ym ta tī.
Amō namō jajumai ym ta tī. Amō
rehe jajyty'ym ym ta tī.

¹⁴ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e
te ixo. Mā peja a'e aja jaxo tī. Katu
te ame'ē ta ke aja jaxo tī. Ma'e peka'u
te'eha ke pema'e tar katu. Ame'ē
ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo.
Ame'ē ke ngi mā peja pemuputu'u
katu.

14

Jesu kotyhar ta rehe har peje'ē je'ē ym pexo

¹ Pehē koty amō ta ixo. Jesu ko-
tyhar ta ke ame'ē ta. Jesu rehe ju-
rujar katu wan ame'ē ta ke a'eta.
“Mā! Jande aja pekwa ym. Amō koty
pekwa” aja peje'ē je'ē ym pexo. Anī.
Pehē pejy'ar rahā: “Ko pejur katu” aja
pepandu ngā pe. A'eta po ke pepyhyk
kata a'eta ngi tī.

² Amō ta jurujar katu ehe, Jesu
rehe. A'erehe upa katu te ma'e ke u'u.
Upa so'o rukwer ke u'u katu. Tupāran
ruwa kota so'o rukwer ke amō moī,
ame'ē ke u'u katu tī. Amō ta anī. Juru-
jar katu wan ehe, Jesu rehe. A'erehe
so'o rukwer ke u'u ym te. Tupāran
ruwa kota so'o rukwer ke amō moī,
ame'ē ke u'u tar ym. A'erehe upa katu
te so'o rukwer ke u'u ym te. Ma'e ro jō
u'u katu. Ma'eywa ke jō u'u tī.

³ Upa katu te so'o rukwer ke u'u
ym ame'ē ta pe: “Mā! Katu ym aja.
So'o rukwer ke pe'u” aja pandu ym tī.
So'o rukwer ke u'u ym ame'ē ta aja
pandu ym. So'o rukwer ke u'u ame'ē
ta pe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja
Tupā pandu, a'erehe ame'ē ta rehe
har mā peja peje'ē je'ē ym.

⁴ Amōma'e miasu rehe har: “Katu
ym a'e” aja mā peja pepandu ym.
Kome'ē ywy keruhū ijar riki pandu
ta: “Katu ame'ē ke a'e ma'ema'eha”
aja. Anī rahā: “Katu ym a'e
ma'ema'eha” aja. Jesu kotyhar ta anī.
Kuja riki. Ame'ē ta pe jandema'e
sawa'e temae' pyrātāha ke muwyr,

a'erehe katu ame'ẽ ke ame'ẽ ta ma'ema'e ta. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta: "Pehē katu" aja ixotyhar ta pe. (A'erehe pehē pepandu ym.)

⁵ Amō ta pandu: "Kome'ẽ weraha katu te ame'ẽ ke. Jama'e ym ta ma'e ke. Japutu'u ta" aja riki. Amō ta anī. Wera rahā pame katu te riki juja katu te aja ukwa. (A'erehe wera rahā pame katu te paraky ixo.) Myja me'ẽ weraha katu my? Ame'ẽ rehe har pehē pame katu te pekwa pekwa pexo.

⁶ Ma'e weraha riki katu te ame'ẽ ke aja amō ta ukwaha. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moī moī tar katu, a'erehe weraha katu te aja ukwa. Upa so'o rukwer ke u'u ame'ẽ ke aja tī. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moī moī tar katu, a'erehe upa so'o rukwer ke u'u riki. Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u nde riki eremuwyr jande pe" aja. Pe, u'u. So'o rukwer u'u ym ame'ẽ ta aja tī. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moī moī tar katu, a'erehe so'o rukwer ke u'u ym. Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u nde eremuwyr jande pe" aja. Pe, u'u. Juja katu te ngā.

⁷ Kome'ẽ ywy keruhū pe jaxo rahā, jande jeje jaxo ym. Jamanō rahā, japutar jande jupe a'erehe jamanō. Anī. Aja ym.

⁸ Jaxo rahā, jandema'e sawa'e te pe amō ta pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. A'erehe ko jaxo. Jamanō rahā, jandema'e sawa'e te pe amō ta pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. Aja riki jamanōha. A'erehe jande jaxo rahā, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande. Jamanō rahā, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande tī. Juja katu te ngā.

⁹ Kirisutu manō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem. Aja rahā, apo ixo ame'ẽ ta pandu: "Jandema'e sawa'e te ke nde" aja ipe. Manō ame'ẽ ta aja tī. Kwera rahā: "Jandema'e sawa'e te ke nde" aja ipe tī. A'erehe jande jeje jaxo ym.

¹⁰ Pehē ke tī. So'o rukwer u'u ym te ame'ẽ ta! Mā peja pehē mu ta rehe har peje'ẽ je'ẽ ym. "Pehē katu ym" aja pepandu ym. So'o rukwer u'u ame'ẽ ta! Pehē tī. Mā peja pehē mu ta pe: "Pehē katu ym" aja pepandu ym. Tupā ruwa koty jande johu japo'am ta ja'am. A'e riki jande rehe har pandu ta: "Katu pexo" aja. Anī rahā: "Katu ym pexo" aja riki. A'e riki ngā rehe har ukwa katu ame'ẽ ke a'e.

¹¹ Aja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī. Jandema'e sawa'e te pandu:

"Ihē riki Tupā. Ko apandu ihē. Upa ngā ihē ruwa koty ipynarāi pe wapyk ta kȳ. Aja ihē rehe ipy'a ke moī moī ta. Pe, upa ngā pandu ta ihē pe: 'Ne jō riki Tupā' aja." Aja panduha ihī.

¹² Se jaxo rahā, myja me'ẽ jama'ema'e my? Yman rahā, ame'ẽ rehe har jande pame katu te Tupā pe japandu ta me'ẽ te'e. (A'erehe apo pehē mu ta rehe har: "Pehē katu ym" aja pepandu ym.)

Mā peja pehē mu ta rehe pep'y'a katu

¹³ Tupā riki ngā rehe har ukwa katu ame'ẽ ke a'e. A'erehe mā peja amō ta pe: "Pehē katu ym" aja pepandu ym. Kuja pekwa pekwa pexo rahā, katu tiki. "Ma'e ke jande jama'e rahā, jande aja jande mu ta ma'e ta tī. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'e rahā, jande mu ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta tī. A'erehe ame'ẽ ke jande jama'e ym ta" aja riki pekwa pekwa pexo. Aja rahā, katu tiki.

¹⁴ Jesu, ihēma'e sawa'e te kotyhar ke ihē. A'erehe kuja ihē akwa katu. "Ma'e mi'u ke e'u ym" aja Tupā pandu ym, aja akwa katu. Ihē mu anī. Amō koty a'e ukwa: "Ma'e mi'u e'u ym" aja Tupā pandu, aja ukwaha naī. Aja rahā, ame'ẽ mi'u u'u ym rahā, katu riki.

¹⁵ Ma'e mi'u ke pe'u, a'erehe pehē mu pyai. Katu ym pema'eha aja a'e ukwaha. A'erehe pyai. Aja rahā, ame'ẽ mi'u pe'u rahā, pehē mu rehe pep'y'a ym. Ma'e mi'u ke pe'u, a'erehe

pehē mu ke pemujaxer. A'erehe ame'ẽ ke mā peja pema'e ym. (Ame'ẽ mi'u ke mā peja pe'u ym tī.)

16 Pesarahā! Pehē mu ka'u te'eha ma'eha ke rehe Kirisutu manō. Ame'ẽ imu ke mā peja pemujaxer ym.

17 Upa ma'e mi'u katu, aja pekwa katu. Amō ta anī. Ame'ẽ mi'u pe'uha amō ta ukwa: "Mā! Jaxer" aja. A'erehe pesak katu kȳ. Pehē mu ke pemujaxer ym.

18 Pehē johu Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē mi'u rehe har jō pekwa pekwa ym pexo. "Ma'e ja'u ta my?" aja jō mā peja ym pekwa pekwa pexo. Anī. Tupā'ā mujekwa ame'ẽ ke ma'ema'e ta me'ẽ te'e. Kuja. Ma'e katu ame'ẽ ke Tupā putar, ame'ẽ ke pema'ema'e ta me'ẽ te'e. Mā peja pehē py'a ke Tupā'ā muhury katu. Mā peja pehē rury katu pexo. Upa aja riki Tupā'ā mumae katu. (A'erehe pehē rury katu pexo.)

19 Upa aja amō ixo rahā, Kirisutu putar ame'ẽ ke amō ma'ema'e katu. Aja rahā, Tupā ke a'e muhury katu. Pe, amō ta pandu: "Katu a'e ma'ema'eha ke" aja.

20 Pesarahā! Myja me'ẽ amō ta namō jande juehe katu jande jaxo my? Ame'ẽ ke jama'ema'e ta me'ẽ te'e. Myja me'ẽ amō ta py'a ke jamātā katu my? Ame'ẽ ke jama'ema'e ta me'ẽ te'e tī.

21 Jesu kotyhar ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Ame'ẽ ta ke pemujaxer ym pexo. Upa ma'e mi'u pe'u rahā, katu tiki. "Katu ym" aja ukwa ha rupi amō ta u'u. Aja rahā, ma'e jaxer ai ame'ẽ ke ma'ema'e. Aja rahā, pehē riki pe'u rahā, katu ym tiki tī. (A'erehe mā peja pe'u ym tī.)

22 A'erehe so'o rukwer ke pe'u ym rahā, katu tiki. Kawī ke pe'u ym rahā, katu tiki tī. Upa amō ma'e ke pema'ema'eha aja tī. Pehē pema'e, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke pehē mu ta ma'e tī. Aja rahā, katu ym. A'erehe mā peja ame'ẽ ke pema'e ym tī. Aja rahā, ame'ẽ ke pehē mu ma'e ym ta tī.

23 Upa awa mi'u katu, aja nde erekwa rahā, ame'ẽ rehe har amō ta pe emujekwa ym. Tupā pe jō emujekwa katu. Pehē mokōi jō pekwa pexo. Aja awa mi'u nde ere'uhā rehe har katu aja nde py'a rupi nde erekwa katu. Ame'ẽ rehe har: "Mā! Katu ym ihē ama'e" aja amō pandu ym rahā, ame'ẽ riki hury katu ame'ẽ ke a'e.

24 Ma'e ke amō u'u rahā: "Mā! Katu we my?" aja ukwa. Aja rahā, ame'ẽ ke amō u'u rahā, Tupā pandu: "Katu ym nde erema'eha" aja. Ipy'a pe ukwa katu, aja a'e ma'ema'e ym. A'erehe: "Katu ym nde erema'eha" aja Tupā pandu. Ipy'a pe ma'e ke ukwa katu, aja amō ma'e ym rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Katu ym aja.

15

Amō ta ke pemuhury katu

1 Jande ngi har amō ta Tupā rehe jurujar katu te. Aja rahā, ame'ẽ ta riki jurujar katu wan ame'ẽ ta py'a ke mātā ta me'ẽ te'e. Aja rahā, a'eta ipy'ahu ta tī. Hury katu ta tī. "Myja me'ẽ jande rury katu jande juehe my" ame'ẽ rehe jō pekwa pekwa ym pexo. Anī.

2 Jande mu ta ke jande pame katu te jande jamuhury katu ta me'ẽ te'e. A'eta pe katu ame'ẽ ke jama'ema'e ta me'ẽ te'e tī. Aja rahā, a'eta py'a ke jamātā katu. Aja Kirisutu rehe a'eta jurujar katu te we rī.

3 Pesarahā! Se Kirisutu ixo rahā, jumuhury ym a'e juehe. Anī. Tupā putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. Kuja Tupā je'eha rehe panduha ihī: "Tupā! Nde rehe ngā juru ai. Ame'ẽ riki ihē rehe uhyk apo tī" aja panduha ihī.

Ame'ẽ riki Tupā pe Kirisutu pandu, ame'ẽ ja sakariki. A'erehe Tupā putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu.

4 Yman ma'e ke Tupā je'eha rehe amō ta mupinim. Upa katu te ame'ẽ ke jande pe mu'e ame'ẽ ke. Jande ke mu'e rahā, jande py'a ke mātā katu ta. Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande py'ahu te'e jahendu tī. Pe, Tupā

namō jaxo ta, ame'ẽ rehe jaharō katu jaxo tī.

⁵ Jande rehe Tupā usak katu, a'erehe jande py'ahu te'e aja jaxo katu. Jande py'a ke a'e mātā katu tī. Kuja Tupā namō ihē apandu: "Hom ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, Kirisutu katuha aja a'eta ixo ta tī. (Katu ixo ta.) Pe, a'eta johu peteñhar aja ukwa ukwa ta tī" aja inamō ihē apandu.

⁶ Aja rahā, pehē johu Tupā pe pepandu ta: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái.

Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu

⁷ Pehē pe Kirisutu mujekwa: "Ihē kotoyhar ta ke pehē" aja. Aja pehē jupe tī. "Pehē namō jande juehe katu jande jaxo tī" aja pepandu pehē jupe tī. Pehē po ke pepyhyk pyhyk katu pehē ngi tī. Aja rahā, Tupā rehe har amō ta pandu ta: "Tupā riki katu te ame'ẽ ke a'e. Ixotyhar ta ipy'a katu ngā juehe ixo" aja.

⁸ Kuja pehē pe ihē apandu katu. Jundéu awa ta kotoy Kirisutu uwyr rahā, te'e paraky ame'ẽja a'e uwyr. Aja rahā, ima'e panduha ke Tupā ma'ema'e katu, aja Kirisutu mujekwa. Kuja riki. Jundéu awa ramūi ta pe ma'e ke Tupā manga katu, ame'ẽ ke a'e muhyk katu, aja Kirisutu mujekwa.

⁹ (Kirisutu uwyr rahā, te'e paraky ame'ẽja a'e uwyr.) Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pandu tī: "Mā! Ngā rehe nde erepyrara eresak. Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja Tupā pe pandu. Aja pandu rahā, ymanihar panduha uhyk aja mujekwa. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī:

"Ihē pái keruhū! Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta namō ihē axo rahā, nde rehe har katu ame'ẽ ke ihē apandu ta.

Ihē ajyngar rahā, nde rehe har ihē ajyngar ta. Katu ame'ẽ ke ihē ajyngar ta" aja panduha ihī.

¹⁰ Pe, amō we Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:

"Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta! Pehē rury katu pexo. Jundéu awa ta namō pehē rury katu pexo! Tupā kotoyhar ta ke ame'ẽ ta tī. Johu pehē rury katu pexo" aja panduha ihī.

¹¹ Amō we Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:

"Upa jundéu awa aja ym ame'ẽ ta! Mā peja jandema'e sawa'e te pe pepandu: 'Ne jō riki katu te me'ẽ ke' aja. Aja upa katu te awa ta pandu ta me'ẽ te'e tī" aja panduha ihī.

¹² Pe, Tupā je'ẽha rehe Isai mupinim tī. Kuja:

"Jese rainō uwyr ta. A'e riki jundéu awa aja ym ame'ẽ tama'e kapitā keruhū wan ta. Aja Tupā mu'am ta.

A'e riki muhāha ke. Ame'ẽ ta jurujar katu ta ehe. A'erehe ame'ẽ ta ke a'e muhā katu ta" aja Isai mupinim. ("Jese rainō" aja pandu rahā: "Kirisutu ke" aja mujekwa.)

¹³ Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Aja rahā, inamō pexo ta, ame'ẽ rehe peharō katu pexo. Pejurujar katu ehe, a'erehe mā peja pehē ke a'e muhury katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu tī. Aja rahā, i'ar kotoy te we peharō katu pexo. Pyrātāha ke Tupā'ā muwyr pehē pe, a'erehe i'ar kotoy te we peharō katu pexo. Tupā namō pexo ta, ame'ẽ rehe peharō katu pexo.

Ma'erehe Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim my,

Ame'ẽ ke a'e mujekwa

¹⁴ Ihē mu ta! Pehē katu te aja ihē akwa katu. Myja me'ẽ katu ame'ẽ ke pema'ema'e ta me'ẽ te'e, aja pekwa katu te riki, aja akwa katu tī. Myja me'ẽ pexoha katu my, ame'ẽ ke pemu'e katu pehē jupe, aja akwa katu tī.

¹⁵ Pe, kome'ẽ paper rehe ma'e ke ihē amupinim. Aja rahā, peharái ym ta. Akyje ym ha namō ihē amupinim.

Tupā riki pandu ihē pe: “Jesu Kirisutuma'e miasu aja exo” a'erehe kyje ym ha namō ihē amupinim pehē pe.

¹⁶ Jesu Kirisutuma'e miasu ihē. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Myrandu katu ke Tupā mujekwa, ame'ē ke ihē apandu pandu. Jundéu awa tama'e pa'i aja myrandu katu ke ihē apandu pandu tī. Aja rahā, a'eta jurujar katu. Pe, Tupā kokyhar ta aja uwak. Tupā ruwa koky a'eta ke amō moī, ame'ēja saka. Pa'i moī moī, ame'ēja saka. Aja rahā, Tupā pandu: “Katu. Ihē kokyhar ta ke peme'ē ta” aja pandu. A'eta riki Tupāma'e ta ke aja lā mu'am.

¹⁷ Jesu Kirisutu kokyhar ke ihē, a'erehe Tupā pe ihē aparaky axo. “Ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu axo, a'erehe ihē rury katu” aja ihē.

¹⁸ Kirisutu ma'ema'eha jō ihē apandu pandu katu. Ngā ngi akyje ym ha namō apandu pandu katu. Ihē pe pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Tupā rehe a'eta hēndu katu. Ihē je'ēha ke a'eta hēndu. Ihē ama'ema'eha ke rehe a'eta usak tī. A'erehe a'eta pe Kirisutu rehe har ihē amu'e katu. A'erehe a'eta jurujar katu ehe.

¹⁹ Pyrātāha ke ihē pe Tupā'ā muwyr. Aja marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. (Aja ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke aja mujekwa. Ihē namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Amō ma'e ke ihē ama'e rahā, ngā pandu: “Mā! Katu” aja. Aja riki. A'erehe Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu. A'erehe Jerusarē ok ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu katu te hū. Kirisutu rehe har ame'ē myrandu katu ke apandu pandu. Pe, Jerusarē ok ta ngi ihē aho rahā, amō amō ok ta rehe ahyk aho. Upa ame'ē rupi ihē apandu pandu tī. Aja Iry ywy rymy'y rehe ihē ahyk aho.

²⁰ Aja jō ihē aputar katu. Kirisutu

rehe har amō ta ukwa ym te. Ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu tar katu. Krisutu rehe har ukwa, ame'ē ta pe tapijar te'e we ihē amu'e tar ym. A'ep amō riki Tupāma'e parakyha ke ma'ema'e. A'erehe a'ep ihē aho tar ym.

²¹ Krisutu rehe har ukwa ym ame'ē ta pe ihē apandu tar katu aho. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Krisutu rehe har amō ta pe amō pandu ym we rī. Ame'ē ta hēndu ta.

Ehe har hēndu ym ame'ē ta ukwa ta riki” aja panduha ihī. A'erehe ame'ē ta pe ihē apandu tar katu aho.

Hom ok ta pe Páu oho tar katu

²² Amō ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. A'erehe pehē koky ihē aho ym we rī. Amō amō rahā, pehē koky ihē aho ta tipe. Marā ka ym ahoa.

²³ Apo anī. Upa koropi myrandu katu ke ihē apandu pandu riki. Ihēma'e parakyha upa. A'erehe apo aho ta kī. Yman pehē rehe ihē asak tar katu axo.

²⁴ A'erehe pehē koky ihē aho ta apo kī. Esepan ywy pe ihē aho rahā, pehē namō ihē apyta we ta rī. Pehēma'e ywy kupe koky Esepan ywy ihī. Pehē koky heta aker rahā, Esepan ywy pe aho ta. Arahā, ihē pe ma'e ke peme'ē katu ta, aja ihē aputar. Aja rahā, ihē aho katu ta.

²⁵⁻²⁶ Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. A'ep Tupā kokyhar ta ke ihē amuhury ta aho. Masendo ywy pe Jesu kokyhar ta ixo. Ngere ywy pe aja tī. Ixo tī. Upa ame'ē ta pandu: “Jerusarē ok ta pe jande mu ta ixo. Ima'e ym te aja ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe tamatarer Jame'ē ta. Jamatyr riki” aja masendo ywy pe har ta pandu. Aja ngere ywy pe har ta pandu tī. (Ame'ē tamatarer ke ihē araho ta tī.)

²⁷ “Tamatarer jamatyr ta” aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ē rehe har amō ta mu'e ym. A'eta atu pandu a'eta jupe. Pe, ima'e ym te ame'ē ta rehe a'eta koky'ī ym ta me'ē te'e. A'eta

riki jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. Jundéu awa ta pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupã me'ẽ, ame'ẽ ke a'eta katty'ỹ ym, ame'ẽja saka riki. Myrandu katu ke jundéu awa ta katty'ỹ ym, ame'ẽja saka. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta namõ katty'ỹ ym, ame'ẽja saka. A'erehe apo amõ ta pe ma'e ke mujywyr rahã, katu tiki tĩ. A'erehe jundéu awa ta pe tamatarer ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta mondo rahã, katu tiki tĩ.

²⁸ Tamatarer ke ame'ẽ ywy pe har ta matyr. Jerusarẽ ok ta pe jande mu ta ixo. Upa katu te ame'ẽ ta pe tamatarer ke ihẽ ame'ẽ rahã, Esepan ywy pe ihẽ aho ta. Aho rahã, pehẽ namõ ihẽ apyta ta rĩ. Hom ok ta pe har ta ke pehẽ.

²⁹ Pehẽ rehe ahyk rahã, pehẽ namõ apandu pandu ta. Aja rahã, mâtē hū ma'e katu ame'ẽ ke Kirisutu ma'ema'e ta pehẽ pe.

³⁰ Ihẽ mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. Pehẽ py'a rehe Tupã'ã ihẽ katu, a'erehe pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo, aja a'e mu'e. (A'erehe pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo.) A'erehe Tupã namõ ihẽ rehe har pepandu pandu katu te hū.

³¹ Kuja pepandu pandu inamõ: "Jundéi ywy pe nde rehe jurujar ym ame'ẽ ta ixo. Páu ke ame'ẽ ta putar ym. A'erehe Páu rehe esak katu, aja rahã, ame'ẽ ta mahy ym ta Páu ke" aja pepandu. Amõ we pepandu inamõ tĩ. "Jerusarẽ ok ta pe Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta koty Páu ta oho. Ame'ẽ ta ke mā peja emuhury katu. Aja rahã, Páu ngi tamatarer pyhyk katu ta" aja Tupã namõ pepandu katu.

³² Pe, Tupã putar rahã, ihẽ rury katuha namõ pehẽ rehe ihẽ ahyk ta aho. Pe, pehẽ namõ ihẽ axo rahã, ihẽ py'a ke pemäta katu ta. Jande johu jande rury katu aja te'e jaxo ta.

³³ Tupã riki jande py'a ke muhury katu a'e. "Mã peja Hom ok ta pe har ta rehe esak katu" aja Tupã namõ ihẽ apandu. A'e tỹ. Amen.

16

Katuha ke Páu mondo

¹ Sembe rehe har ihẽ apandu pehẽ pe apo 'y. Jesu kotyhar ke a'e tĩ. Kūjā katu ame'ẽ ke a'e. Senkeréi ok ta rehe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽ pe paraky ame'ẽ ke a'e.

² Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e. A'erehe pehẽ rehe uhyk rahã, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehẽ rok pe pemupyta katu tĩ. Tupã kotyhar ta aja riki. Apo ima'e ym te rahã, peme'ẽ katu ipe, Sembe pe. Yman heta amõ ta rehe a'e katty'ỹ ym. Ihẽ rehe aja tĩ. A'erehe apo ima'e ym te rahã, peme'ẽ katu ipe tĩ, Sembe pe.

³ Pirisi pe katuha ke ihẽ amondo axo. Ak pe aja tĩ. Pirisi sawa'e a'e. Ihẽ namõ Tupã je'ëha ke a'eta pandu pandu tĩ. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke a'eta tĩ.

⁴ Ihẽ ke amõ ta tate jukwa rahã, ihẽ namõ a'eta ixo katu te. A'erehe a'eta ke amõ ta tate jukwa tĩ. Ihẽ namõ pyta, a'erehe Ak ta pe: "Katu tiki. Pehẽ katu" aja ihẽ apandu. Ihẽ jõ ym apandu. Upa amõ Jesu kotyhar ta aja tĩ. Pandu tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Ame'ẽ ta Ak ta pe pandu tĩ: "Katu tiki. Pehẽ katu" aja.

⁵ Ak ta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ẽ ta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ.

Epe pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Asia ywy rehe a'e riki Kirisutu rehe jurujar katu py.

⁶ Mari pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Pehẽ pe a'e paraky hū.

⁷ Ando pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Juni pe aja tĩ. Ihẽ aja jundéu awa ta ke a'eta tĩ. Kyndaha pe ihẽ axo rahã, ihẽ namõ a'eta ixo tĩ. Kirisutu rehe ihẽ ajurujar ym we rĩ. A'eta jurujar katu ehe. A'eta rehe har Jesu mondo ame'ẽ ta ukwa katu.

⁸ Ampiri pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e tĩ.

⁹ Umba pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Jande aja Tupã je'ëha ke

a'e pandu pandu tī. Kirisutuma'e parakyha ke a'e tī. Eta pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e.

¹⁰ Ape pe katuha ke ihē amondo axo tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Kirisutu rehe jurujar katuha ke hijar ym. Tapijar te'e we jurujar katu ehe. Arito rok wyr pe ixo ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī.

¹¹ Eroniā pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē aja jundéu awa ke a'e tī. Nasi rok wyr pe har ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. Jande aja ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar katu tī.

¹² Tise pe katuha ke ihē amondo axo tī. Tipo pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. Kūjā ta ke a'eta. Jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pesi pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te parakyha ke a'e ma'ema'e hū.

¹³ Hu pe katuha ke ihē amondo axo tī. Amō ta 'ar kocy te we jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'e ma'ema'e katu. Imāi pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē māi aja ihē rehe a'e haihu katu tī.

¹⁴ Asī pe katuha ke ihē amondo axo tī. Sengō pe aja tī. Eme pe aja tī. Pato pe aja tī. Ema pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. A'eta namō amō Jesu kocyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī.

¹⁵ Siro pe katuha ke ihē amondo axo tī. Juri pe aja tī. Nere pe aja tī. Nere rendyr pe aja tī. Orin pe aja tī. Upa ame'ē ta namō Tupā kocyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī.

¹⁶ Pehē pejuman juman pehē juehe. (Aja pehē pep'y'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa katu.) Kirisutu kocyhar ta se ixo. Amō amō renda pe ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Hom ok ta pe har ta ke pehē.

A'ejōhar je'ēha ke

¹⁷ Ihē mu ta! Apandu katu pehē pe. Amō kocy kocy ngā ke mujy'ar ame'ē

ta rehe pesak katu. Amō kocy kocy jy'ar rahā, ame'ē ta je'ē je'ē ngā jupe. Katu ym aja. Ame'ē ta aja pexo ym tī. Ame'ē ta riki amō kocy mu'e. A'erehe jurujar katuha ke amō ta hijar. Katu ym aja. Pehē ke amō ta mu'e, ame'ē riki katu ym, aja a'eta pandu naī. Mā! Ame'ē ta namō pexo ym pehē.

¹⁸ Ame'ē ta riki Kirisutu, jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke ma'ema'e ym. Myja me'ē a'eta jumuhury ngā juehe my? Ame'ē jō a'eta ma'ema'e. Panduha katu ame'ē ke a'eta pandu pandu. Mā! Pandu katu te hū tī. Aja amō ta ke a'eta muka'u te'e. Ame'ē ta muka'u tar katu, aja ukwa ym ame'ē ta ke a'eta muka'u te'e riki.

¹⁹ Pehē anī. Myrandu katu rehe tapijar te'e we pejurujar katu, aja amō amō rekoha pe har ta hendu. A'erehe pehē rehe ihē rury katu. Ma'e katu ame'ē ke pekwa katu te, aja ihē aputar. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke pehē py'a pe pekwa pekwa ym pexo.

²⁰ Tupā riki jande py'a ke muhury katu ame'ē ke a'e. Pahar Satana ke a'e riki muputu'u ta. Aja rahā, pehē ke a'e muka'u ym te ta.

Mā peja pehē rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu.

Katuha ke amō ta mondo tī

²¹ Pehē pe katuha ke Timo mondo ixo tī. Ihē namō Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu tī. Pehē pe katuha ke Rusi mondo ixo tī. Jasā aja tī. Mondo ixo tī. Sosi aja tī. Katuha ke mondo ixo tī. Ame'ē mahapyr jundéu awa ta ke tī.

²² Ihē Tesi. Páu pandu ame'ē ke kome'ē paper rehe ihē riki amupinim aī. Jesu kocyhar ke ihē tī. Pehē pe katuha ke ihē amondo axo tī.

²³ Pehē pe katuha ke Ngái mondo ixo tī. Hok pe ko ihē axo. Ihē Páu. Ngái rok wyr pe Jesu kocyhar ta jy'ar jy'ar tī. Pehē pe katuha ke Era mondo ixo tī. Se Korin ok tama'e tamatarer ke a'e riki matyr matyr. Me'ē me'ē tī. Pehē pe katuha ke Kwar mondo ixo tī. Jesu kocyhar ke a'e tī.

²⁴ [Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'e tŷ. Amen.]

*“Nde jō riki katu te me'ẽ ke” aja
Tupā pe Páu pandu*

²⁵ Tupā pe mā peja japandu: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja. Myrandu katu ke ihē apandu rahā, Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Kuja ihē amujekwa. Pehē py'a ke Tupā mātā katu, aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Yman te myrandu katu ame'ẽ jetehar te ke Tupā mujekwa ym.

²⁶ Apo anī. Ame'ẽ jetehar te ke a'e mujekwa katu ngā pe 'y. Tupā je'ẽha rehe ame'ẽ rehe har Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim. Amō we tī. Tupā mujekwa tī: “Pemujekwa peho” aja jande pe. Uhā te hū ame'ẽ ke a'e. Pe, upa awa ta pe Jesu kotoyhar ta pandu pandu oho. Aja rahā, hindu ame'ẽ ta putar rahā, Kirisutu rehe jurujar katu ta tī. Je'ẽha rehe hindu katu ta tī.

²⁷ Tupā jō riki ukwa katu te ame'ẽ ke a'e. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe manō. A'erehe mā peja Tupā pe japandu: “Ne jō riki katu te ame'ẽ ke a'e” aja. Aja te'e ta japandu. A'e tŷ. Amen.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteīhar ke

Amō paper pinim ke Páu mondo py (1 Korin 5.9-11.) My ame'ẽ my? Ukwa ym awa. Kanim ame'ẽ.

A'engi amō amō ma'e rehe har Korin ok ta pe har ta ukwa tar katu. A'erehe upa ame'ẽ rehe har Páu mu-jekwa katu (1 Korin 7.1; 1 Korin 7.25; 1 Korin 8.1; 1 Korin 12.1; 1 Korin 16.1.) Ame'ẽ paper pinim ke kome'ẽ. Peteīhar ke aja jakwa.

Jesu kokyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

Korin ok ta pe Jesu kokyhar ta ixo ame'ẽ ta pe Páu mupinim

1-2 Pehē riki Jesu kokyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehē. Ko pehē pe paper pinim ihẽ amupinim aĩ. Ihẽ Páu. Ihẽ namō Sote ixo tĩ. Ihẽ pe Tupā pandu kwe:

—Nde ke ihẽ amondo axo. Jesu Kirisutu rehe har nde erepandu pandu ereho, aja ihẽ aputar — aja Tupā pandu.

Korin ok ta pe har ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehē. Aja ym rahã we Tupā pandu:

—Ihẽ kokyhar wan ta pehē. Ihẽma'e wan ta — aja.

Jesu Kirisutu kokyhar ta ke pehē, a'erehe Tupāma'e ta ke pehē apo 'y. Aja upa Korin ok ta juramā rupi ixo ame'ẽ ta tĩ. Jesu Kirisutu rehe ipy'a moĩ moĩ ame'ẽ ta ke a'eta. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. A'eta Tupāma'e ta ke tĩ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'etama'e sawa'e te a'e tĩ.

3 Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta usak katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

4 Jesu kokyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe Tupā usak katu. A'erehe Tupā namō ihẽ apandu pandu rahã:

"Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja ihẽ apandu ipe. Aja te'ha ihẽ.

5 Jesu kokyhar ta ke pehē, a'erehe upa katu te ma'e ke namō pexo. Tupā'ã me'ẽ me'ẽ, ame'ẽ ke namō pexo. A'erehe ko upa amō awa ta je'ẽha ke pekwa katu. Ame'ẽ pekwa katuha ke pehē pe a'e me'ẽ. Upa ma'e pekwa katuha namō pexo tĩ. Ame'ẽ ke pehē pe a'e me'ẽ tĩ. Tupā rehe har amō ta mu'e, ame'ẽ ke upa pekwa katu tĩ. Ame'ẽ ke pehē pe a'e me'ẽ tĩ.

6 Kirisutu rehe har pehē pe ihẽ apandu pandu. A'erehe ehe har pekwa katu. Pehijar ym ta.

7 A'erehe upa katu te ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe Tupā muwyr. Tupā'ã me'ẽ ame'ẽ ke a'e muwyr. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke Tupā mujywyr ta. Ame'ẽ ke rehe peharō katu pexo rahã, upa katu te ma'e katu ame'ẽ namō pexo.

8-9 Ma'e Tupā pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. A'e pandu pehē pe:

—Ihẽ ra'yr namō pehē juehe katu pehē pexo — aja.

Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Pehē py'a ke Tupā mātā katu te we ta rĩ. Aja te'ha a'e. Kuja pekwa ta. Pehē py'a a'e mātā rahã, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Aja rahã, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyr rahã, pehē rehe har kuja:

—Pehē peka'u te'ha pema'ema'eha namō pexo — aja pandu ym te ta.

Pesarahã! A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe a'e pandu ym ta:

—Pehē peka'u te'ha pema'ema'eha namō pexo — aja pandu ym te ta.

Amō koky har ta ukwa ukwa

10 Ihẽ mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi pehē pe ihẽ apandu. Peje'ẽ je'ẽ hũ ym pehē jupe pexo! Aja rahã, amō koky koky pekwa ym ta. Peteīhar aja pekwa pexo. Pexoha peteīhar aja pexo.

11 Korói anam ta ngi har amō ta ihẽ pe pandu:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū ngā jupe. Korin ok ta pe har ta ke ame'ẽ ta — aja.

12 Kuja amō koty koty pekwha. Amō pandu: “Páu kotyhar ke ihē.” Amō pandu: “Anī. Apor kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Petu kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Jesu kotyhar ke ihē” aja.

13 Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta amō koty koty ixo. Katu ym aja. Ihē riki myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe amanō my? Anī. Aja ym. (Jesu riki ame'ẽ rehe manō. A'erehe: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym.) Pehē ke amō ta mujahuk rahā, ihē kotyhar ke pehē, a'erehe mujahuk my? Anī. Aja ym. (Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mujahuk. Aja rahā: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym tī.)

14-15 Pehē ngi har heta ngā ke ihē amujahuk ym. A'erehe: “Páu riki jande johu mujahuk. A'erehe Páu kotyhar ta ke jande” aja marā ka ym pepanduha. A'erehe ihē rury katu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja. Pehē ngi har mokōi jō ihē amujahuk riki. Kiri ke ihē amujahuk. Ngái amō tī. A'eta mokōi jō.

16 Pe, amō ta ixo. Ihē aharáí. Esete amō ihē amujahuk tī. Ianam ta aja tī. A'eta jō nahā my. Amō ta akwa ym ihē. (Heta ym amujahuk, a'erehe: “Páu kotyhar ta ke jande” aja pepandu rahā, katu ym.)

17 —Ngā ke emujahuk eho — aja ihē pe Kirisutu pandu ym te.

Kuja a'e pandu:

—Myrandu katu epandu pandu eho — ame'ẽ jō ihē pe pandu.

A'erehe ame'ẽ ke ihē apandu rahā, sawa'e ukwa katu te pandu aja ym ihē apandu. Aja ihē apandu tipe rahā, myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu manō, ame'ẽ rehe hindu katu ym ta awa. Amō koty hindu ta. Amō katu te pandu ame'ẽ ke rehe hindu katu ta. Katu ym aja. Mupara aja saka ta. Aja rahā, myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe manō, ame'ẽ riki

pyrātā ym, ame'ẽja saka ta. Pyrātāha rupi ngā ke Tupā muhā katu, aja ym ta tipe. A'erehe pyrātā ym, ame'ẽja saka ta.

Pyrātāha ke Tupā mujesak. Ukwa katu ha ke a'e mujesak tī.

18 “Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu manō.” Ame'ẽ rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu. Ame'ẽ ta kuja ukwa katu: “Pyrātāha rupi jande ke a'e muhā katu” aja ukwa katu. Amō ta anī. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ẽ ta hindu rahā: “Ma'ewā manō my. Ka'u te'e” aja ukwaha naī.

19-20 Aja Tupā ma'eha ke ukwa ym. Aja yman Tupā je'ẽha rehe amō mupinim tī. Kuja Tupā pandu:

“Jande jakwa katu te’ aja pandu ame'ẽ ta ukwaha ke ihē amukanim ta” aja Tupā pandu, aja amō mupinim.

Aja rahā, Tupā ma'eha ke mupyraraha renda pe oho ta ame'ẽ ta ukwa ym. A'erehe my ukwa katu ame'ẽ ta ixo my? My mu'e katu te hū ame'ẽ ta ixo my? My je'ẽha pandu katu te ame'ẽ ta ixo my? Upa ame'ẽ ta ukwaha ke Tupā mukanim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwa katuha jaxer aja Tupā mujekwa.

21 Tupā ukwa katu te ame'ẽ ke a'e. Pandu:

—Amō ukwa katu te ha namō marā ka ym ihē rehe har ukwaha — aja.

Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu manō, ame'ẽ ke japandu pandu. “Ka'u te'e ame'ẽ” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwaha naī. Tupā pe jō anī. A'e pandu: “Myra ngā mupia, ame'ẽ ke rehe Kirisutu manō, aja Páu ta pandu pandu. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu.

22 “Ma'e ke marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke pyrātāha namō Tupā ma'ema'e rahā, jande jajurujar katu ta ehe” aja jundéu awa ta pandu. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta amō koty pandu: “Ma'e ukwa katu te ha namō Tupā rehe har pemujekwa

rahā, jande jajurujar katu ta ehe” aja riki.

²³ Jande riki anī. “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō” aja jō japandu pandu ngā pe. “Ame'ē ke japutar ym” aja jundéu awa ta pandu jande pe. Kirisutu manō ame'ē rehe har jundéu awa aja ym ame'ē ta hēndu rahā: “Mā! Ka'u te'e ame'ē” aja riki a'eta ukwaha naī.

²⁴ Tupā muhā katu ame'ē ta anī. Jetehar te ke ukwa. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Pyrātāha namō muhā katu. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu rahā, a'e ukwa katu te, aja jakwa katu. Aja upa Tupā muhā katu ame'ē ta ukwa katu tī.

²⁵ “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Mā! Ka'u te'e” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta ukwaha 'ar koto te we Tupā ukwa katuha. “Tupā pyrātā ym” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta pyrātāha 'ar koto te we Tupā pyrātā te hū.

²⁶ Ihē mu ta! Pesarahā! “Ihē koto har ta aja pemuruwak” aja pehē pe Tupā pandu kwe. Myja pexoha my, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Arahā pehē namō ukwa katu te ame'ē ta heta ym ixo. Aja pekwa katu. Pehē namō kapitā ta aja me'ē ta heta ym ixo tī. Aja pekwa katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta ym ixo tī. Aja pekwa katu tī.

²⁷ “Ukwa ym” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Ixotyhar ta aja a'e muruwak tī. Aja rahā, ukwa katu te ame'ē ta ke a'e muhuxī. Pete'e pyta, a'erehe huxī. “Jande pitu te'e” aja amō ta ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja a'e muruwak. Aja rahā, pyrātā te ame'ē ta ke a'e muhuxī tī. Pete'e pyta, a'erehe huxī.

²⁸ “Katu ym a'eta” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Ixotyhar ta aja muruwak tī. “Jaxer ame'ē ta ke” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja muruwak tī. “Katu ym te a'erehe jaxer ai te” aja ngā ukwa ame'ē ta

ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja muruwak tī. Upa aja muhā katu rahā: “Ko ukwa katu te ame'ē ke katu te” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha jupe naī, ame'ē ke Tupā mukanim. “Ko pyrātā te ame'ē ke katu te” aja ukwaha jupe naī, ame'ē ke Tupā mukanim tī.

²⁹ Aja Tupā muhā katu rahā: “Ihē atu katu te ame'ē ke ihē” aja Tupā pe marā ka ym panduha.

³⁰ Jesu Kirisutu koto har ta ke pehē, aja Tupā pehē ke muruwak. A'erehe Kirisutu ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. Kirisutu koto har ta ke jande, a'erehe jande pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Ima'e ta ke jande tī. Jande ke a'e muhā katu.

³¹ Upa aja riki Tupā ma'ema'eha, a'erehe: “Mā! Katu” aja amō pandu rahā: “Tupā ma'ema'eha jō katu te ame'ē ke” aja pandu. Aja Tupā je'eha rehe panduha ihī: “Katu aja ma'e ke rehe har amō pandu ta rahā: ‘Tupā ma'ema'eha jō katu te ame'ē ke’ aja epandu” aja amō mupinim.

2

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō

¹ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē ahyk rahā, Tupā je'eha ke ihē apandu pehē pe kwe. Jetehar te ke ame'ē. Yman mujekwa ym ngā pe a'e rī. Apo mujekwa katu 'y. Ame'ē pehē pe ihē apandu rahā, je'eha pandu katu te ha namō ihē apandu ym riki. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu ym tī.

² Pehē namō ihē axo rahā, ihē aju-pandu ihē jupe:

—Jesu Kirisutu rehe har jō ihē apandu ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē jō ihē apandu ta. Amō ma'e ke apandu ym ta — aja ihē jupe.

³ Pe, pehē namō ihē axo rahā, akyjeha ihē kangwer ym aja axo. Aryrýi ihē tī. Tupā putar aja ym ihē apandu my, ame'ē rehe ihē

ajumupyai. A'erehe akyjeha ihē kangwer ym aja axo. Aryryí ihē tī.

⁴ A'erehe myrandu ihē apandu pandu pehē pe rahā, amō ukwa katu te ha namō ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ihē apandu rahā, pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Tupā'ā ma'ema'e katu. Ame'ē ke rehe pesak. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke aja pekwa. (Tupā ihē namō ixo, aja pekwa katu tī.)

⁵ A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu, a'erehe pejurujar katu ehe my? Anī. Aja ym. Tupāma'e pyrātāha ke rehe pesak, a'erehe pejurujar katu ehe.

Tupā ukwa katu te a'e

⁶⁻⁷ Tupā'ā rehe hendu katu te ame'ē ta pe jō amō ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katu te. Ame'ē ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu. Kapitā ta ukwa katu te tī. Ame'ē ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu tī. Anī. Kuja riki. Tupā ukwa katu te, ame'ē ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Kapitā tama'e pyrātāha ke Tupā muputu'u ta. Tupā ukwa katu te ame'ē ke a'e. Yman kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we a'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. A'erehe a'e jupandu jupe:

—Ihē kotyhar ta ihē namō ixo ta. Katu te hū ta — aja Tupā.

Yman ame'ē je'ēha a'e mujekwa ym rī. Apo a'e mujekwa katu 'y. Ame'ē je'ēha ke ihē apandu pandu ngā pe.

⁸ Ame'ē Tupā ukwa katu te ha ke kapitā ta ukwa ym. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē tama'e kapitā ta ukwa ym. A'eta ukwa katu rahā, jandema'e sawa'e te ke a'eta jukwa ym ta tipe. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ym ta tipe. Jandema'e sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e.

⁹ Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim:

“Ma'e ke Tupā moī katu. Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e me'ē katu.

Ame'ē ke rehe usak ym we awa rī.

Ame'ē ke rehe har hendu ym tī.

Ame'ē rehe har ipy'a pe ukwa ukwa ym awa tī.

Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e me'ē katu” aja amō mupinim.

Tupā rehe har Tupā'ā mujekwa katu

¹⁰ (Ma'e katu ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā me'ē katu.) A'erehe Tupā ukwa katu te ha ke kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē tama'e kapitā ta ukwa ym. Ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa katu. Yman mujekwa ym ngā pe rī. Apo a'e mujekwa katu 'y. I'ā jande pe a'e muwyr. A'e riki mujekwa katu jande pe 'y. Upa katu te ma'e ke I'ā ukwa katu. Tupā putar ame'ē ke ngā ukwa ym. Ame'ē ke upa katu te I'ā riki ukwa katu tī. Ma'erehe ma'e ke Tupā ma'ema'e my? Ame'ē ke ngā ukwa ym. I'ā anī. Ukwa katu a'e.

¹¹ Amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo ame'ē ke a'e jō ukwa katu. Amō anī. Ukwa ym. Aja Tupā rehe har amō ukwa ym tī. I'ā jō ukwa katu.

¹² A'erehe ehe har jande pe I'ā mujekwa. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ukwa. Aja ukwaha namō jande jaxo ym. Anī. I'ā ke jande pe Tupā muwyr, a'erehe ehe har jande pe I'ā mujekwa. Ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē, ame'ē rehe har upa katu te jande pe I'ā mujekwa.

¹³ Amō ukwa katuha namō ma'e ke mu'e, ame'ē ke japandu pandu ym. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke jō japandu pandu katu. Ame'ē ke ipy'a rehe I'ā ihī ame'ē ta ke jande jamu'e mu'e katu.

¹⁴ Ipy'a rehe Tupā'ā ihī ym rahā, a'e mu'e ame'ē ke marā ka ym a'e ukwaha. “Ma'e puki my?” aja a'e pandu. Ukwa ym a'e. Tupā'ā ihī ym ehe, a'erehe ukwa ym. “Mā ka'u” aja a'e pandu tī. Ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke ipy'a rehe Tupā'ā ihī ame'ē ta jō ukwa katu.

¹⁵ Ipy'a rehe Tupā'ā ihī rahā, upa ma'e ke ukwa katu. “Ko katu. Peme'ē

ihē pe katu” aja upa ukwa katu. Pe, Tupā'ā ihī ehe, ame'ē rehe har amō ukwa ym. “Mā ka'u te'e a'e” aja Tupā'ā ihī ym ehe ame'ē ukwaha naī.

¹⁶ Aja Tupā rehe har a'e ukwa ym tī. Aja kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā ukwa ukwa uī, ame'ē ke ukwa ym awa. Tupā ke marā ka ym amō mu'eha” aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā rehe har Tupā'ā ihī ym ehe ame'ē ta ukwa ym te, aja mu-jekwa katu. A'erehe Tupā'ā ihī ehe ame'ē rehe har ukwa ym tī. Jande anī. Tupā'ā jande py'a rehe ihī katu, a'erehe Kirisutu ma'e ukwa ukwa uī, ame'ē ke jande jakwa. (Tupā'ā mu-jekwa jande pe, a'erehe jakwa. Aja rahā, Tupā ukwa ukwa uī, ame'ē ke jande jakwa tī.)

3

Ta'yn ta aja pehē

¹ Ihē mu ta! Tupā'ā rehe tapijar te'e we pep'y'a katu, aja ym pexo. A'erehe pehē ke marā ka ym amu'e katuha. Pep'y'a katu ym ehe, aja pexo. Ta'yn ra'yr u'ar ramō, ame'ēja pexo. Aja rahā, Kirisutu rehe har amō amō we pejumu'e ym pexo.

² Ta'yn ra'yr ta aja pehē. Imem-byr ra'yr pe imāi kamby me'ē. Aja pehē ke ihē amu'e. (Aja rahā ta'yr mi Kirisutu rehe har amu'e pehē ke.) Ma'e so'o rukwer pehē pe ihē ame'ē ym, ame'ēja amu'e ym. (Aja rahā, upa katu te Kirisutu rehe har apandu ym pehē pe.) Arahā pekwa katu ym. Apo pekwa katu ym we ta rī.

³⁻⁴ Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pehē, a'erehe pahar pekwa ym riki. Amō pandu: “Páu kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Ihē anī. Apor kotyhar ke ihē” aja. Aja amō koty koty jy'ar rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo. Katu ym aja. A'erehe upa katu te Kirisutu rehe har pehē pe apandu ym we ta rī. A'erehe pejyty'ym pehē juehe rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pehē tī. Pehē peje'ē je'ē pehē jupe rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē

ta aja pehē tī. A'eta ixoha aja pehē pexo tī. Katu ym aja.

Tupāma'e miasu ta ke

⁵ Ma'e riki Apor ma'ema'e my? Tupāma'e miasu ke a'e. Ma'e riki ihē ama'ema'e my? Ihē Páu. Tupāma'e miasu ke ihē tī. Jande juja katu te jande tī. (A'erehe amō koty koty pejy'ar rahā, katu ym. “Páu kotyhar ta ke jande.” “Anī. Apor kotyhar ta ke jande.” Aja rahā, katu ym.) Tupā je'ēha ke pehē pe japandu pandu. Tupāma'e miasu ta ke jande. Pe, pejurujar katu ehe. Tupā pandu ame'ē ke Apor ma'ema'e. Aja ihē ama'ema'e tī. Jande juja katu te jande tī.

⁶ Pehē riki Tupāma'e kupixa aja pehē. Pe, ma'e ra'ī ihē ajytym ipe, ame'ēja saka. (Aja rahā Tupā je'ēha pehē pe ihē apandu pandu, a'erehe Jesu rehe pejurujar katu.) Apor riki ma'eywa'y ra'yr rehe y ombor ixo, ame'ēja saka. (Aja rahā, pehē pe Tupā je'ēha ke a'e mu'emu'e katu. A'erehe Tupā rehe har pekwa katu pexo.) Pe, Tupā riki upa ma'e kupixa pe har ta ke mutiha, ame'ēja saka. (Aja rahā Tupā riki pehē ke muhury katu.)

⁷ A'erehe ma'e ra'ī jytyam ame'ē ke katu te aja ym. (Aja rahā, ihē katu te aja ym ihē tī. Tupā je'ēha apandu ame'ē ke ihē.) Y ombor ame'ē ke katu te aja ym tī. (Aja rahā, Apor katu te aja ym tī. Tupā je'ēha ke mu'e ame'ē ke a'e.) Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. A'e riki pehē ke muhury katu.

⁸ Ma'e ra'ī jytyam ame'ē ke amō namō juja katu te riki. Y ombor ame'ē namō juja katu te. Aja rahā, Tupā je'ēha pandu ame'ē ke juja katu te. Mu'e ame'ē ke namō juja katu te riki. A'eta pe ma'e ke Tupā me'ē ta. Paraky katu ame'ē pe a'e me'ē katu ta. Paraky katu ym ame'ē pe me'ē katu ym ta.

⁹ Je'ēha pandu ame'ē ke namō mu'e, ame'ē ke pandu pandu ixo. Aja rahā, Apor namō Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, ame'ēja jaxo. Jande juja katu te jande tī. (A'erehe amō koty koty pejy'ar rahā, katu ym. “Páu kotyhar

ta ke jande.” “Anī. Apor kokyhar ta ke jande.” Aja rahā, katu ym.)

¹⁰ Pehē riki Tupā rok aja tī. Ukwa katuha ke ihē pe Tupā muwyr. Ame'ē namō ok ke ihē amujā katu, aja ihē axo. Pyter ke ihē ajytyka. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, pe, Jesu rehe ngā jurujar katu.) Ok ke amō ta upa mujā, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har a'eta mu'emu'e katu ngā pe.) Ok mujā rahā, katu mujā rahā, katu tiki. (Aja Tupā je'ēha katu mu'e rahā, katu tiki.)

¹¹ Jesu Kirisutu riki ok pyter aja saka. A'e jō riki ok pyter katu te ame'ē ke aja saka. Tupā riki mu'am aja saka. A'erehe amō ok pyter ke marā ka ym mu'āha. (Aja rahā, Jesu Kirisutu rehe har jō amō pandu ta me'ē te'e.)

¹² Ok pyter ke amō mu'am rahā, myra hātā ke mu'am. Pahar ijuk ym ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har katu mu'e.) Aja rahā, katu mujā, ame'ēja saka tī. Itatawa ke te'e mujā, ame'ēja saka. Itatuwyr ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Ita hepy hū ame'ē ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Amō ta myra hātā ym ame'ē ke mu'am. Pahar ijuk ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har katu ym mu'e aja saka.) Aja rahā, katu ym mujā, ame'ēja saka. Inaja ro ke te'e mujā, ame'ēja saka. Kupi'i ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Myra hātā ym ame'ē ke te'e mujā, ame'ēja saka tī.

¹³ Ok ke tata ukwái rahā, myra hātā jō pyta u'am. Aja Kirisutu jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā myja me'ē ehe har amō mu'e, ame'ē ke Kirisutu mujekwa ta. Tata aja ame'ē namō a'e ukwa ta. Katu mu'e my? Katu ym mu'e my? Ame'ē ke a'e mujekwa ta.

¹⁴ Katu amō mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Katu mu'e, ame'ē pe me'ē ta.

¹⁵ Katu ym mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e ke Tupā me'ē ym ipe. Nixói ma'e ke ipe. A'e ke Tupā muhā katu jō. Tata ngi jawe te'e uhem oho, ame'ēja saka a'e.

¹⁶ Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupā ixoha renda aja pehē. Ame'ē ke pekwa katu.

¹⁷ A'erehe pehē pe amō jaxer ame'ē ke mu'e rahā, Tupā ixoha renda ke mujixer, ame'ēja saka tī. Aja rahā, ame'ē mu'eha ta ke Tupā mupyrara ta. Tupā ixoha renda riki katu te ame'ē ke. Pehē riki ixoha renda aja pehē. A'erehe pemujixer ym pehē juehe har.

¹⁸ “Upa ihē akwa katu” aja amō ukwa ixo. Aja mā peja pejumuka'u te'e ym pehē juehe. “Upa ihē akwa katu” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja pehē ngi har amō ta ukwa ukwa ixo rahā, mā peja kuja pepandu: “Mā! Jaka'u te'e jande. Jakwa ym jande” aja. Aja rahā ima'e ukwa katuha ke Tupā muwyr ta a'eta pe. Ehe har mujekwa ta a'eta pe tī. Aja rahā, Tupā rehe har a'eta ukwa katu ta.

¹⁹ Upa ma'e ukwa katu, aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha nāi. Anī. Ame'ē ta ukwa ym. Ka'u te'e aja Tupā ukwa katu. Yman aja Tupā je'ēha rehe panduha amō mupinim: “Ma'e ukwa katu ame'ē kuja pandu: ‘Mā! Akwa katu ihē’ aja. Anī. Ame'ē ukwaha namō a'e ke Tupā muka'u te'e ta. Aja ame'ē ukwaha ke amō mukanim” aja panduha ihī.

²⁰ Aja amō we Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke mujekwa tī. Kuja: “‘Akwa katu’ aja amō ukwa. Ame'ē riki jaxer aja Tupā ukwa katu” aja panduha ihī.

²¹ A'erehe: “Páu mu'e katu te.” “Anī. Apor mu'e katu te” aja mā peja pepandu ym. Aja rahā, amō kokyhar ta ke jande.” “Apor kokyhar ta ke jande” aja ym ta pehē. Pesarahā! Upa ma'e ke pehē py'a mātāha ke.

²² Apor pehē mu'eha ke. Petu aja tī. Mu'eha ke a'e tī. Ihē aja tī. Ihē Páu. Pehē mu'eha ke ihē tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā, ame'ē pe pexo. A'erehe pehē rury katu aja

pexo. Pehē pexo katu, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē pemanō rahā, Tupā namō pexo ta kī. Apo Tupā usak katu pehē rehe rī. Yman rahā aja ta tī. A'erehe aja upa ma'e ke pehē py'a mātāha ke.

²³ Pe, Kirisutu kotyhar ta ke pehē. Tupā kotyhar ke Kirisutu. (A'erehe mā peja amō koty koty pejy'ar ym.)

4

Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke

¹ Pehē ke jande jamu'e. Jande rehe har pekwa pekwa pexo rahā, Kirisutuma'e miasu ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Yman myrandu katu ke Tupā mujekwa ym rī. Ame'ẽ ke a'e mujekwa apo 'y. Ame'ẽ myrandu katu japandu pandu ame'ẽ ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo.

² Miasu rahā, ijar pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta me'ẽ te'e. Aja Kirisutu pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta me'ẽ te'e tī.

³ Pesarahā! "Kirisutu pandu ame'ẽ ke Páu ma'ema'e katu ym" aja pepandu naī. Aja pepandu rahā, pehēma'e panduha ihē pe anī ta. "Kirisutu pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu my?" aja ihē juehe har ajupandu ym ihē jupe tī.

⁴ A'e pandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu, aja ihē akwa katu. Ihē akwa tipe. "Nde katu" aja mujekwa ym we rī. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta. "Katu nde erema'ema'e" aja a'e. (Ame'ẽ jō ihē aputar katu.)

⁵ A'erehe: "Kirisutu pandu ame'ẽ ke nde erema'ema'e" aja peje'ẽ ym ta me'ẽ te'e. Jandema'e sawa'e te jywyr ym rahā we, aja peje'ẽ ym ta me'ẽ te'e. A'e jywyr rahā, amō ma'ema'eha ke a'e riki pandu ta. Amō ma'ema'eha ke amō ta ukwa ym, ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta. Ukwa katu a'e. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke a'e mujekwa ta tī. Ukwa katu te a'e. Pe, ame'ẽ rehe har a'e pandu ta. Pe, katu ame'ẽ ke ma'ema'e, ame'ẽ ta pe Tupā jō pandu ta: "Pehē katu" aja.

A'erehe: "Kirisutu pandu ame'ẽ ke Páu ma'ema'e katu ym" aja ihē rehe har peje'ẽ je'ẽ ym ta me'ẽ te'e.

⁶ Ihē mu ta! Apandu ramō ame'ẽ ke Apor rehe har ihē apandu. Ihē juehe har amō tī. Apandu tī. Jande mokōi jande juehe har ihē apandu. Aja rahā: "Peme'ẽ katu te ame'ẽ ke" aja pepandu ym ta. Aja Tupā je'ẽha mujekwa. Kuja:

"Mā peja amō mupinim ame'ẽ rehe pehendu katu" aja panduha ihī.

Aja rahā, kuja ym ta: "Peme'ẽ katu. Jande ke mu'e katu" aja. "Anī. Peme'ẽ anī. Jande mu'eha riki katu te" aja pepandu ym ta tī.

⁷ Pehē mu'eha riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym riki. Upa mu'eha ta ke pehē koty Tupā mondo. Aja rahā: "Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha" aja marā ka ym pepanduha. Tupā riki mondo. Pehē atu mu'am ym. Tupā mondo. A'erehe: "Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha" aja marā ka ym pepanduha.

⁸ Korin ok ta pe har ta! Upa pehēma'e ke pehī, aja pekwaha naī. Pehēma'e hū namō pexo, aja pekwaha naī tī. Pehē riki kapitā keruhū. Jande anī, aja pekwaha naī. Mā! Pehē riki kapitā keruhū ta tipe rahā, katu tiki. Aja ta tipe rahā, pehē namō jande riki kapitā keruhū ta tipe tī. Upa ma'e ke namō pexo, a'erehe: "Páu ke japatar ym" aja pepandu.

⁹ Jande riki Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke. Jande riki amō ta wyr koty te we katuha, aja Tupā mu'am, aja ihē akwa. Sonda ta jukwa ta ame'ẽ ta riki jaxer, aja ngā ukwa. Aja jande riki tī, aja upa ngā pe Tupā mujekwa. Aja Tupā je'ẽha rahoha ta ukwa tī. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwa tī. Jande jaxer ame'ẽ ta ke jande, aja ukwa tī.

¹⁰ Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu manō, aja japandu pandu, a'erehe jande riki jaka'u te'e, aja amō ta ukwaha. Pehē anī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pekwa katu te

ame'ẽ ta ke pehẽ, aja amõ ta ukwa. Jande riki pitu te'e aja amõ ta ukwa. Pehẽ anĩ. Pehẽ pyrâtã riki, aja amõ ta ukwa. Katu ame'ẽ ta ke, aja pehẽ rehe har amõ ta ukwa. Jande anĩ. Jaxer ame'ẽ ta ke aja ngã ukwa.

¹¹ Apo jande myahy jande jaxo. Jande janengwéi jaxo tĩ. Jandema'e mundeha ymanihar namõ jaxo tĩ. Jande ke amõ ta mupyrara tĩ. Jande jawata te'e jaxo. Jande rok nixóí.

¹² Jande japaraky hũ. Aja tamatarer japyhyk. Pe, ame'ẽ pe upa jandema'e ke jande jajo'ok jo'ok. Jande rehe har amõ ta juru ai rahã, ame'ẽ ta pe japandu: "Mã! Peja pehẽ rehe Tupã usak katu" aja. Jande ke amõ ta mupyrara rahã, jande py'ahu te'e jahendu.

¹³ Jande rehe har katu ym amõ ta pandu rahã, ame'ẽ ta pe hâtã jaje'ẽ ym jande. Katu ame'ẽ ke japandu a'eta pe. Ma'e puxi aja jande aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwha. Jaxer ai te aja jande rehe har ukwha tĩ. Upa aja apo jaxo we rĩ. (Jesu mondo ame'ẽ ta ke jande.)

¹⁴ Ihẽ amupinim ramõ ame'ẽ pe pehẽ ke ihẽ amuhuxí my? Anĩ. Aja ym. Pehẽ ke ihẽ amu'e tar katu, a'erehe aja ihẽ amupinim. Aja rahã, pehẽ pexoha ke pemukatu ta nahã my. Ta'yr ke ipái mu'e katu, aja pehẽ ke ihẽ amu'e tar katu tĩ.

¹⁵ Myja Kirisutu kotoyhar ta pexoha katu my? Ame'ẽ rehe har mu'e ame'ẽ ta mäte hũ ixo pehẽ koty. Pehẽ pái aja ame'ẽ ta heta ym. Petei jõ pehẽ pái aja ixo. Ihẽ ame'ẽ. Jesu Kirisutu kotoyhar ta ke pehẽ aja pexo. Myrandu katu pehẽ pe ihẽ apandu rahã, Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehẽ pái aja ihẽ.

¹⁶ A'erehe ihẽ aja pehẽ pexo tĩ. Aja rahã: "Katu te jande" aja pekwa ym pexo tĩ.

¹⁷ Ko Timo ke pehẽ koty ihẽ amondo ta. Pehẽ pe a'e pandu ta:

—Jesu Kirisutu kotoyhar ke Páu, a'erehe ixoha pyahu aja a'e ixo katu. Ame'ẽ ixoha pyahu ame'ẽ ke Jesu kotoyhar ta pe Páu mu'e mu'e. Amõ

amõ ok ta rupi ixo ame'ẽ ta ke mu'e mu'e — aja pehẽ pe Timo pandu ta.

Aja rahã, peharái ym ta. Timo pe Jesu rehe har ihẽ apandu rahã, a'e jurujar katu ehe. A'erehe ihẽ ra'yr aja a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tĩ.

¹⁸ Pehẽ koty ihẽ aho ym ta tipe aja pekwaha, a'erehe pehẽ ngi ihẽ akyje aja pekwaha naí. A'erehe pehẽ ngi har amõ amõ kuja ukwha: "Mã! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr" aja riki.

¹⁹ Pesarahã! Tupã putar rahã, pahar pehẽ koty ihẽ ahyk ta aho. Ihẽ ahyk rahã, ma'e ke ihẽ atu akwa ta. Amõ amõ ta pandu: "Mã! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr" aja pandu ame'ẽ ta ixo. Panduha jõ my? Panduha aja ma'ema'e katu my? Ame'ẽ ke ihẽ akwa ta.

²⁰ Aja riki jande. Amõ pandu: "Tupã! Ihëma'e kapitã keruhü aja exo katu." Aja pandu rahã, Tupãma'e pyrâtãha ke a'e mujekwa ta ipe. Pyrâtãha namõ ma'e ke ma'ema'e ta. Panduha jõ aja ixo ym ta. (Pyrâtãha muwyr ta.)

²¹ A'erehe pehẽ koty ihẽ ahyk rahã, myja me'ẽ pehẽ pe katu my? Myra ra'yr namõ ahyk ta aho my? (Aja rahã, pehẽ ke anupã ta.) Pehẽ rehe ihẽ apy'a katuha namõ ihẽ ahyk ta aho my? Wewe katu panduha namõ ihẽ ahyk ta aho my? Pesarahã! Wewe katu panduha namõ ihẽ ahyk tar katu. (A'erehe pahar pexoha pemukatu.)

5

Amõ rehe ka'u te'eha ke

¹ Jesu kotoyhar ta ke pehẽ. Pehẽ namõ amõ ixo. "Imäi nungar namõ a'e ukwer ou" aja ihẽ pe pehẽ koty ngi uhyk uwyr ame'ẽ ke pandu. Mä jaxer ai te ma'eha ke ame'ẽ. Jesu rehe jurujar ym ame'ẽ ta aja ym ma'eha.

² Mä! Pehẽ ruxí ym. Anĩ. "Katu" aja pekwaha pehẽ jupe. Anĩ. Katu ym aja. Mä peja ym pehẽ! Ame'ẽ ma'eha ngi pehẽ ruxí pexo. Ame'ẽ jaxer ai

ame'ẽ ke ma'e, ame'ẽ ke pejy'ar rahā, pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda rehe pejy'ar rahā, ame'ẽ sawa'e ke pemuxē ym.

3-4 Pehē namō ihē axo ym. Pepaite ihē axo. Anī. Ihē py'a rupi pehē rehe har ihē akwa akwa axo. A'erehe pehē namō ihē axo, ame'ẽja saka. Pe, ame'ẽ jaxer ai ame'ẽ ke ma'e ame'ẽ pe, Jesu, jandema'e sawa'e te je'eha rupi ihē apandu.

—Mā peja nde ke Tupā mupyrara! — aja riki.

Amō Jesu kotyhar har ta namō pejy'ar rahā, pehē rehe har ihē akwa akwa axo, a'erehe pehē namō ihē axo, ame'ẽja saka. Pehē pejy'ar rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te riki pehē py'a ke mātā ixo. Aja rahā, ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e ta.

5 A'erehe ame'ẽ sawa'e ke pemuhem pemondo pehē ngi. Aja rahā, Satana koty mondo, ame'ẽja saka. (Âjā ramūi a'e.) Pe, ame'ẽ sawa'e ke a'e riki mahy ta. Mujaxer ta tī. Sawa'e i'ā anī. Jandema'e sawa'e te muhā katu ta. A'e jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā ame'ẽ sawa'e ake a'e muhā katu ta tī.

6 “Katu te” aja pehē pekwa pehē jupe pexo rahā, katu ym. Mā peja ym pexo. Amōma'e panduha ke pekwa:

—Jaxi muhāi rahā, ipy'a ngi pyairo ke jo'ok. Ta'yr mi mupuk rahā, upa hukwer ke moro ta — aja panduha ihī.

Ame'ẽ ke pekwa katu. Aja peteī sawa'e ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, a'e aja upa amō ta ma'e ta tī. (Upa moro, ame'ẽja saka.)

7 A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ẽ ke pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Aja rahā, pehē py'a juhyk, aja pexo. Ymanihar aja pehē tī. (Pyairo ke pembor, ame'ẽja saka.) Aja rahā, hukwer ke moro ym ta tī. Aja rahā, pehē namō ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói tī. Aja pexo riki apo 'y, aja ihē akwa. Eji ywy ngi jundéu awa ta uhem oho rahā, arapuharan ra'yr ke a'eta jukwa. Ame'ẽ ke jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke

Tupā mukanim, ame'ẽja saka. Ame'ẽ arapuharan ra'yr aja Kirisutu tī. A'e manō. Jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mukanim, ame'ẽja saka.

8 A'erehe mā peja ima'e ta ke aja jaxo. Mā peja jande py'a juhyk, aja jaxo. Amō namō pandu rahā, mā peja jetehar te ke jō japandu. Ma'e jaka'u te'eha ke mā peja jama'ema'e ym jaxo. Amō ta rehe jaxer ai ame'ẽ ke mā peja jama'e ym tī.

9 Amukwehe paper pinim pehē pe ihē amondo. Ame'ẽ pe kuja ihē amupinim:

“Amō kūjā rehe ka'u te'e. Ame'ẽ ke namō mā peja pejy'ar ym. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ame'ẽ ke namō aja tī. Pejy'ar ym tī.”

10 “Pejy'ar ym inamō” aja amupinim rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta rehe har amupinim ym riki. Tupā kotyhar ta rehe har amupinim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta amō kūjā rehe ka'u te'e hū. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e hū tī. Amō tama'e ke rehe ipy'a moī moī hū. A'erehe mukanim riki amōma'e ke. Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī tī. Upa ame'ẽ ta namō pexo tar ym rahā, kome'ẽ ywy keruhū ngi pehem te ta tipe.

11 “Pejy'ar ym inamō” aja ihē amupinim rahā, Jesu kotyhar ta rehe har ihē amupinim. Ame'ẽ riki amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Tupāran rehe ipy'a ke moī moī tī. Amō ta rehe juru ai tī. Kawī ngi ka'u tī. Amōma'e ke mukanim tī. Pesarahā! Ame'ẽ namō pejy'ar ym pexo. Hake inamō ma'e ke pe'u ym te tī.

12-13 Pesarahā! Jesu rehe jurujar ym ame'ẽ ta pe kuja ihē apandu ym:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mā peja pehē ke Tupā mupyrara — aja.

Ihē anī. Tupā riki aja me'ẽ pandu ta. Jesu kotyhar ta pe anī. Pehē atu pepandu katu:

—Mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym — aja riki.

A'erehe ame'ē ka'u te'eha ma'eha ke mā peja pehē pyter ngi pemuhem pemondo.

6

Myjaje'ēje'ēha ke muputu'unngāngi my?

¹ Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē riki pehē mu mu. Pe, pehē ngi har imu namō amō je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa kotoy oho riki. Mā katu ym. Mā peja peho ym. Anī. Tupā kotyhar ta ruwa kotoy peho. A'eta riki je'ē je'ēha ke mukatu ta.

² Pesarahā! 'Ar rehe angaha uhyk rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā kotyhar ta pandu: "Pehē katu." Aja katu ame'ē ta pe pandu ta. "Pehē katu ym." Aja katu ym ame'ē ta pe pandu ta tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe aja rahā, ma'erehe pehē mu je'ē je'ēha ke pemukatu ym my? Mā peja ame'ē ke pemukatu!

³ Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu ta tī. "Pehē katu." Aja Tupā rehe hindu katu ame'ē ta pe japandu ta. "Pehē katu ym." Aja Tupā rehe hindu ym ame'ē ta pe japandu ta tī. Aja Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu rahā, ma'erehe sehar peje'ē je'ēha ke pehē atu pemukatu ym my? Mā peja pemukatu!

⁴ Mā! Ame'ē rehe har amō ta je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa kotoy peho ta my? A'eta riki je'ē je'ēha mukatu ta my? Katu ym aja. A'eta riki katu ym ame'ē ta aja pekwa. A'erehe a'eta ruwa kotoy peho ym.

⁵ Mā katu ym. Pehē ngi ihē ruxī riki. Pejurujar katu ame'ē ta ngi har ukwa katu te ame'ē ixo my? Peteī ixo my? Pehē riki. (Ixoty peho.) A'e riki pehē mu ta je'ē je'ēha ke mukatu ta kȳ.

⁶ Pehē anī. Ixoty peho ym riki. Pehē mu ta riki je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa kotoy peho. A'eta riki je'ē je'ēha mukatu riki. Katu ym aja.

⁷ Mā jetehar te riki. Imu ta je'ē je'ēha ke jurujar ym ame'ē ta ruwa

kotoy peho. A'eta riki mukatu. A'eta ruwa kotoy peho, a'erehe katu ym pehē aja pemujekwa. Pehē rehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywyr. Aja rahā, pahar pemukatu ta. Pehēma'e ke amō mukanim rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywyr. Aja rahā, pahar pemukatu ta tī.

⁸ Anī. Aja pema'e ym pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pehē jupe. Pehē riki pehē mu mu! Pehē mu ma'e ke pemukanim pexo. Katu ym aja.

⁹ Pesarahā! Tupā ixo ame'ē pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta oho ym te ta. Ame'ē ke pekwa katu. Peka'u te'e ym. Pesarahā! Sawa'e te renda pe amō kūjā rehe ka'u te'e, ame'ē ke oho ym te ta. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ke aja tī. Oho ym te ta tī. Tupāran rehe ipy'a moī moī, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kūjā ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta tī.

¹⁰ Amō ma'e ke mukanim, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amōma'e ke rehe ipy'a moī moī ixo ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kawī ngi ka'u ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amō ta rehe juru ai, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Nupā. Aja amōma'e ke mukanim, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Upa ame'ē ta sawa'e te renda pe oho ym te ta. Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta.

¹¹ Aja me'ē pehē ngi har amō amō ixo kwe. Apo pehē py'a ke Tupā juhyk 'y. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e juhyk. "Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihēma'e ta" aja Tupā pandu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, a'erehe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe: "Pehē katu te" aja Tupā pandu tī. (A'erehe pexoha katu aja pexo.)

Pehē rehe har Tupā pe amō ta

pandu: “Ne jō riki katu te ame'ē ke”

(Amō rehe peka'u te'e aja pexo rahā, katu, aja pekwahe pehē jupe naī. Anī. Katu ym aja. Pehē riki Tupāma'e ke, a'erehe pexoha katu aja pexo rahā, katu tiki.)

12 Pe, amō pandu:

—Upa ma'e ke ihē ama'e tar katu, ame'ē ke ihē ama'e katu — aja.

Ame'ē jete tipe. Amōma'e ma'eha riki katu ym nde pe. “Upa ma'e ke ihē ama'ema'e tar katu, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu” aja ihē apandu ta tipe. Pe, ihē ama'e rahā, marā ka ym ame'ē ama'eha ngi amuputu'uga. Ihē ke muma'e, ame'ēja saka. A'erehe ihē ama'e. Katu ym aja.

13 Amō pandu:

—Awa mi'u pehī, a'erehe awa pusu pehī tī. (U'u ta.) Pe, awa pusu pehī, a'erehe awa mi'u pehī tī, aja. (A'erehe jande myahy) — aja.

Ame'ē jete. Yman rahā, ame'ē mokōihar ke Tupā mumba ta. Awa mi'u ke. Awa u'uga ke tī. Mumba ta. Jande ke anī. Pete'e jande jaxo ta rī. A'erehe jaxoha katu, aja jaxo ta me'ē te'e. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e, a'erehe sawa'e ke Tupā mujā my? Anī. Aja ym. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e, a'erehe kūjā ke a'e mujā my? Anī. Aja ym tī. “Ihēma'e ke” aja jandema'e sawa'e te putar, a'erehe awa ke a'e mujā. A'e riki jandema'e sawa'e te. Aja rahā, awa rete riki sawa'e tema'e ke, ame'ēja saka.

14 Manōha ngi jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ima'e pyrātāha namō jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī. A'erehe awa rete riki sawa'e tema'e ke.

15 Kirisutuma'e ke pehē, ame'ē ke pekwa. Pe, Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'ē koty ihē amondo ta my? Anī ta. Marā ka ym amondoha.

16 Pesarahā! Kūjā ka'u te'e ame'ē namō amō jumusarái rahā, mokōriki peteīhar aja ixo. Ame'ē ke pekwa my? Pekwa katu riki pehē! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Mokōihar riki peteīhar wan ta” aja riki.

A'erehe kūjā ka'u te'e ame'ē namō pejumusarái rahā, inamō Kirisutu peteīhar aja ixo. Mā! Katu ym! A'erehe Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'ē koty ihē amondo ym te ta.

17 Pe, amō riki jandema'e sawa'e tema'e ke rahā, inamō peteīhar aja ixo. Tupā'ā ihī katu ehe, a'erehe inamō peteīhar aja ixo.

18 Mā peja amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Mā peja amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juehe jumujaxer ym. Kūjā ka'u te'e ame'ē namō amō jumusarái rahā, a'e jumahy juehe. Kirisutuma'e ym aja mujekwa, a'erehe a'e jumahy juehe.

19 Amō we tī. Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē riki Tupā'ā rok aja pexo. Ame'ē ke pekwa katu. Pehē rehe I'ā ke Tupā muwyr. A'erehe pema'e tar katu ame'ē ke jō pema'e ym. Anī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. A'erehe pexoha rehe pesak katu. Peka'u te'eha ke pema'e ym.

20 Ta'yr manō. Peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe Tupāma'e ke pehē. (A'erehe pema'e tar katu ame'ē ke jō, pema'e ym. Anī.) Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu tī. Pexoha katu aja pexo. Aja rahā amō ta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pandu ta.

7

Jumendar rahā, katu my? Ame'ē rehe har Páu mujekwa.

1 Paper pinim ihē pe pemuwyr kwe. “Amō jumendar rahā, katu my?” aja paper pinim ihē pe pemuwyr. Ame'ē rehe har ihē amupinim ta pehē pe apo 'y. Amō jumendar ym rahā, katu tiki.

2 Amō rehe ka'u te'e hū ngā. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e tī. A'erehe kūjā namō sawa'e jumendar rahā, katu tiki. Aja rahā, amō kūjā rehe ka'u te'e ym ta. Sawa'e namō kūjā

jumendar rahā, katu tiki tī. Aja rahā, amō sawa'e rehe ka'u te'e ym ta tī.

³ Hakehar riki putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e riki putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī. Jumuhury katu a'eta juehe.

⁴ Hakehar putar rahā jō anī. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer. Ixawa'e putar rahā jō anī tī. Hakehar putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer.

⁵ A'erehe hakehar putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī.

Pe, hakehar pe ixawa'e kuja pandu:
—Tupā namō ihē apandu pandu ta axo. A'erehe ne namō ihē aker ym ta kī — aja.

—A'e tī — aja hakehar pandu.

Ixawa'e pe aja hakehar pandu tī.
Aja jō rahā, inamō ixo ame'ē namō mā peja eker ym. Aja heta ym ukwer rahā, katu. Ame'ē upa rahā, inamō ukwer katu tī. Aja ym rahā, heta ukwer rahā, hakehar ame'ē ym rahā, amō kūjā rehe ixawa'e ka'u te'e ta. Marā ka ym ame'ē mukanīha. Ixawa'e ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe hakehar ka'u te'e ta tī. Marā ka ym mukanīha. “Amō rehe eka'u te'erahā” aja Satana pandu, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā katu ym. A'erehe Tupā namō panduha upa rahā, mā peja inamō ixo ame'ē namō ukwer katu.

⁶ Jumendar ame'ē rehe har ihē apandu ramō. “Mā peja ejumendar” aja ym ihē apandu. “Amō putar rahā, ejumendar” aja ihē apandu.

⁷ Ihē rakehar ym riki ihē. Ihē Páu. Upa pehē ihē aja pexo, aja ihē aputar. Aja pame katu te amō koty koty Tupā mujā. Amō jumendar ta me'ē te'e. Amō jumendar ym ta me'ē te'e tī.

⁸ Jeje te'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu ta kī. Ixawa'e manō ame'ē ta pe aja tī. Pesarahā! Ihē jeje te'e axo. Ihē aja pehē pexo rahā, katu tiki.

⁹ Amō rehe peka'u te'e rahā, mā peja pejumendar. Marā ka ym amō

rehe ka'u te'eha mukanīha. Aja rahā, pejumendar rahā, katu tiki.

¹⁰ Upa jumendar ame'ē ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha aja ym. Jandema'e sawa'e te mu'e ame'ē ke ihē apandu ta 'y. Kūjā ta pe apandu. Ne sawa'e ke mā peja ehijar ym.

¹¹ Nde erehijar, pe, amō sawa'e ke epyhyk ym. Nde jeje te'e exo kī. Aja nde ereputar ym rahā: “Nde sawa'e namō ejumukatu eho tī. Nde sawa'e koty ejywyr eho” aja apandu. Hakehar ke ixawa'e hijar ym ta me'ē te'e tī.

¹² Amō ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha ke ihē apandu ta. Jandema'e sawa'e te je'ēha anī. Ko sawa'e riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Pe, hakehar riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, ixawa'e namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke ixawa'e hijar ym.

¹³ Ko kūjā riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Pe, ixawa'e riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, hakehar namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke hakehar hijar ym.

¹⁴ Ame'ē jurujar ym ame'ē ixawa'e riki hakehar namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe, ixawa'e rehe. Hakehar riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Ixawa'e namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe tī, hakehar rehe. Aja ym rahā, ta'yn ta riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja saka ixo. Anī. Ta'yn ta Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī.

¹⁵ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ixo. Inamō ixo ame'ē ke Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, a'e pandu: “Nde ke ahijar ta” aja. Aja rahā, mā peja hijar oho. “Eho ym” aja mā peja jurujar katu ame'ē epandu ym. Mā peja hijar oho. Kuja Tupā putar. Jumokōi je'ē je'ē ym ha rupi ixo, aja a'e putar.

¹⁶ Kūjā! Nde riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke nde. Ne sawa'e namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī. Sawa'e! Ne riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke nde. Ne rakehar namō exo katu.

Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī.

Tupā putar, aja pehē pexo katu

17 A'erehe myja me'ẽ amō ixo apo, aja mā peja exo rī. Pehē rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja. Arahā myja me'ẽ pexo my? (Pehē rakehar namō pexo my? Pehē sawa'e namō pexo my? Pehē pexo te'e me'ẽ te'e pehē, aja pexo my? Te'e paraky aja pexo my?) Ame'ẽ pexoha Tupā me'ẽ, muwyr saka riki. A'erehe aja pame katu te pexo rī. Amō koty koty amō ta aja tī. Aja Jesu kotyhar ta pe ihē apandu pandu. Amō amō ok ta rupi ixo ame'ẽ ta pe ihē apandu pandu tī.

18 Amō rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja. Arahā ehe ihī ame'ẽ pirer jupāha ihī my? Aja rahā, mā peja aja ixo, jupāha namō. Emukanim ym ame'ẽ ke. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Ame'ẽja exo rī. Amō pe Tupā pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak." Arahā, ehe ihī ame'ẽ pirer ke jupā ym my. Aja rahā, mā peja jupā ym aja exo rī. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Aja exo rī. Jupā ym, aja exo rī.

19 Ehe ihī ame'ẽ pirer jupā my? Ame'ẽ ke Tupā ukwa tar ym. Ehe ihī ame'ẽ pirer jupā ym my? Ame'ẽ ke a'e ukwa tar ym tī. Kuja jō a'e ukwa tar katu. Ima'e je'ěha rehe amō hendi katu my. Ame'ẽ ke jō a'e ukwa tar katu.

20 Ngā rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Arahā myja me'ẽ ngā ixo my, aja mā peja exo katu rī.

21 Ne rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Arahā se te'e paraky ame'ẽ ke nde my? Aja exo rī. Pe, nde jar pandu:

—Ihēma'e miasu ym nde apo 'y. Te'e echo katu — aja.

Aja rahā, mā peja ame'ẽ parakyha ngi ehem echo.

22 Sehar te'e paraky ame'ẽ ke rehe jandema'e sawa'e te katu usak, a'erehe pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi uhem oho, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ngi poir ame'ẽ ke a'e, ame'ẽja saka. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e, a'erehe poir aja saka ixo.

Pe, sehar amō pe te'e paraky aja ym ame'ẽ pe Kirisutu pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Aja rahā, Kirisutu pe te'e paraky aja a'e ixo apo 'y.

23 Kirisutu manō. Arahā peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā Kirisutu manōha rupi pehē rehe Tupā muhepy, ame'ẽja saka. A'erehe amō ta pe te'e paraky ame'ẽ tama'e aja ym pexo. (Tupāma'e ke pehē.)

24 Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja. Arahā Tupā namō pehē juehe katu pehē pexo. Ame'ẽ ke pehijar ym. Tapijar te'e we inamō pehē juehe katu pexo rī.

Jeje te'e ixo ame'ẽ ta rehe har

25 "Myja me'ẽ jeje te'e ixo ame'ẽ ta pe japandu ta my" aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ẽ rehe har jandema'e sawa'e te je'ěha rupi ihē apandu ym. Ihē akwa ame'ẽ ke ihē apandu ta. Ihē rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. A'erehe ihē apandu ame'ẽ ke rehe mā peja pehendi katu. (Ihē Páu.)

26 Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara ixo. A'erehe amō jeje te'e ixo rahā, aja te'e exo rī. Aja rahā, katu tiki.

27 Nde rakehar namō nde erexo rahā, ehijar ym. Jeje te'e nde erexo rahā, kūjā ke ephyhyk ym. Jeje te'e nde erexo rī.

28 Jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke nde erema'e ym. Kūjā jeje te'e ixo ame'ẽ jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym. Jumendar ame'ẽ ta ima'e ke rehe usak usak ixo.

Kupixa mujā. Imi'u matyr. Ima'e ke rehe usak usak hū ixo. Aja pehē rehe ihē aputar ym. A'erehe mā peja jeje te'e pexo, aja ihē apandu.

²⁹⁻³¹ Ihē mu ta! Pekwa katu pexo! 'Ar rehe angaha upa tate. Kome'ẽ ywy keruhū yman ym ta ixo. Apo ixo ame'ẽ ke upa ta. A'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi ima'e ixoha rehe amō usak katu. A'erehe hakehar namō ixo ame'ẽ ta hakehar aja ym ame'ẽ ta aja pexo katu. Jeje te'e aja pexo katu. Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. Jixi'u ame'ẽ ta riki hury katu ame'ẽ ta aja pexo katu! Puka puka ame'ẽ ta riki pyai ame'ẽ ta aja pexo katu! Ma'e ke muhepy jo'ok, ame'ẽ ta riki jo'ok ame'ẽ ke ima'e ym aja pexo katu. Ima'ehū namō ixo ame'ẽ ta riki ma'e ke ima'e ym te ame'ẽ ta aja pexo katu! Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. 'Ar rehe angaha upa tate, a'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi pehēma'e pexoha rehe pesak katu.

³² "Ma'e jande ja'u ta my? Ma'e jande jamunde ta my?" aja te'eha pekwa pekwa pexo. Pexoha rehe har pekwa pekwa pexo, aja ihē aputar ym. Sawa'e jeje te'e ixo rahā, jandema'e sawa'e te putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e tar katu. A'erehe: "Myja me'ẽ ima'e parakyha rehe ihē ama'ema'e katu my" aja jō a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har ukwa ukwa ym ixo.

³³ Hakehar namō sawa'e ixo rahā, hakehar ke a'e muhury tar katu. A'erehe imi'u matyriha rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Myja hakehar ke a'e muhury katu ta my. Ame'ẽ rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo.

³⁴ A'erehe mokōi ukwaha rehe har ukwa ukwa ixo. Myja me'ẽ Tupā putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī.

Kūjā jeje te'e ixo ame'ẽ riki jandema'e sawa'e te pe ma'ema'e katu. Myja me'ẽ pyrātāha namō ima'e ke ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo. Myja me'ẽ ipy'a ke a'e moī moī

katu ehe my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī. Ixawa'e namō ixo, ame'ẽ anī. Ixawa'e ke a'e muhury tar katu, a'erehe: "Ma'e jande ja'u ta my" aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo.

³⁵ Ihē apandu ramō ame'ẽ ke katu. Katu pehē pexoha ke ihē aputar, a'erehe aja me'ẽ ihē apandu ramō. "Ejumendar ym" aja ym ihē apandu riki. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e, ame'ẽ ke ihē aputar. Ma'e matyriha rehe har pekwa pekwa ym ha namō jandema'e sawa'e te pe pema'ema'e katu. Aja ihē aputar. Tupā je'eha ke pepandu pandu, ame'ẽ riki pehēma'e parakyha ke.

³⁶ Kūjā pái pe sawa'e pandu: "Nde rajyr ihē aputar" aja. Ame'ẽ ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ẽ sawa'e pandu: "Kūjā ke ihē apyhyk ym ta apo 'y" aja. Aja a'e ukwa ukwa ixo: "Ihē apandu, a'erehe ihē apyhyk ym rahā, kūjā huxī ta" aja. Aja rahā, a'eta jumendar rahā, katu tiki. Pe, amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e hū. Marā ka ym mukanīha. A'erehe jumendar rahā, katu aja a'e ukwa ukwa ixo. Aja a'e putar. Aja rahā, kūjā pyhyk rahā, katu tiki. Pe, jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym.

³⁷ Pe, sawa'e pandu:

—Ihē ajumendar ym ta apo 'y — aja. Pe, kūjā pái pandu: "Ere" aja. Kūjā pandu tī: "Ere" aja tī. Pe, amō kūjā rehe ka'u te'e ym, aja ukwa katu tī. Upa aja me'ẽ rahā, jumendar ym rahā, katu tiki.

³⁸ A'erehe kuja riki. Sawa'e kūjā namō jumendar rahā, katu tiki. Amō rahā, kūjā namō jumendar ym rahā, i'ar koky te we katuha.

³⁹ Ixawa'e ixo rahā, inamō kūjā ixo katu tī. Jeje te'e aja ixo ym. A'erehe amō sawa'e ke a'e pyhyk rahā, katu ym tiki. Ixawa'e manō rahā, amō sawa'e ke a'e pyhyk katu. A'e putar ame'ẽ ke pyhyk katu. Ame'ẽ sawa'e Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ke a'e. Aja me'ẽ jō a'e pyhyk katu. Jurujar ym ame'ẽ ke anī. Epyhyk ym.

⁴⁰ Ixawa'e manō ame'ẽ jeje te'e ixo rahā, i'ar koky te we a'e hury katuha. Aja riki ihē akwa. Tupā'ā ihē py'a rehe ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'ẽ ke rehe mā peja pehendu katu tī.

8

Tupāran ruwa koky ngā mi'u ke amō moī

¹ Tupāran ruwa koky ngā mi'u ke amō ta moī moī. "Ame'ẽ mi'u ke jande ja'u rahā, katu my?" aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ẽ rehe har ihē apandu ta apo 'y. (Anī. Apandu ym we rī.) Pehē ngi har amō panduha ihī: "Upa jande riki jakwa katuha namō jaxo" aja riki pandu. Aja: "Ihē akwa katu" aja amō ukwa ukwa ixo rahā, katu te aja ukwaha jupe. Pe, ma'e ke rehe harái. Kuja. Imu ta rehe ipy'a katuha harái. Imu ta rehe amō ipy'a katu rahā, ame'ẽ ta py'a ke mātā katu ta.

² Amō pandu:

—Upa katu te ihē akwa katu — aja ukwaha jupe.

Ame'ẽ riki jupe katu ame'ẽ te'e a'e jupe. A'erehe upa katu te a'e ukwa ym riki.

³ Pe, Tupā rehe amō ipy'a katu, a'erehe imu ta rehe ipy'a katu tī. Aja rahā: "A'e katu" aja Tupā ukwa.

⁴ Apo ngā mi'u rehe har apandu ta. Tupāran ruwa koky ma'e so'o rukwer ke amō ta moī moī. (Ame'ẽ ke muhepyha renda pe amō ta muhepy hepy. Ame'ẽ ke Jesu kokyhar ta u'u rahā, katu my? Katu ym my?) Ame'ẽ rehe har ihē apandu ta apo 'y.

Ma'e ixuwe ym ame'ẽ ke tupāran aja amō ta ukwaha naī.

⁵ "Tupā" aja amō ta ukwaha naī tī. Ame'ẽ heta pete'e ixo my? Ywa pe pete'e ixo my? Kome'ẽ ywy keruhū pe pete'e ixo my? "Jandema'e sawa'e te" aja ukwaha naī tī. Ame'ẽ pete'e ixo my tī?

⁶ Jande pe anī. Peteīhar jō Tupā te riki. A'e jō ixo aja jakwa katu. Jande pái keruhū a'e. Upa ma'e ke a'e mujā.

Jande jaxo, a'erehe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja japandu ipe.

Peteīhar jō riki Jesu Kirisutu. Jandema'e sawa'e te a'e. A'e je'ẽha rupi upa ma'e ke Tupā mujā. A'e ixo, a'erehe jande ko jaxo tī.

⁷ Tupāran nixói te, aja upa katu te Jesu kokyhar ta ukwa ym. Jurujar ym rahā we tupāran ruwa koky ngā mi'u ke a'eta moī moī hū. A'erehe apo ame'ẽ humi'u ke u'u rahā, ame'ẽ riki tupāran kokyhar ta ke, aja a'eta ukwa naī rī. Ame'ẽ ukwaha marā ka ym mukanīha. A'erehe: "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē" aja ukwaha.

⁸ Ma'e ke jande ja'u, a'erehe i'ar koky te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym. Ma'e ke ja'u ym rahā, i'ar koky te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym tī. Juja katu te riki awa ta Tupā pe. U'u rahā, juja katu te. U'u ym rahā, juja katu te tī.

⁹ Tupāran ruwa koky ngā mi'u ke amō moī moī. Ame'ẽ ke pe'u rahā, katu. Pe'u ym rahā, katu tī. Pehē pe juja katu te. Jesu rehe jurujar katu wan ame'ẽ ta pe anī. "Katu ym" aja ukwa. Pe, pehē pe'u rahā, pehē rehe a'e usak. A'erehe a'e u'u tī. A'engi: "Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē" aja a'e ukwa. Aja rahā, mā peja ame'ẽ mi'u pe'u ym. (Ne mu ixoha ke emujixer ym.)

¹⁰ Tupāran ihī. Ame'ẽ rok pe ngā mi'u ke huwa koky amō moī. Ame'ẽ ke u'u rahā, katu ym, aja Jesu rehe jurujar katu wan ame'ẽ ke ukwa. Nde pe anī. "Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym" aja nde erekwa katu. A'erehe ame'ẽ rok pe nde erexe, pe, ngā mi'u ke nde ere'u. Ame'ẽ ke jurujar katu wan ame'ẽ ke usak, a'erehe a'e u'u tī.

¹¹ Pe, a'e pyai ixo. "Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē" aja a'e ukwa jupe. Mā! "Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym" aja nde riki erekwa katu nde jupe. A'erehe jurujar katu wan ame'ẽ ke aja: "Katu ym ihē" aja ukwa jupe. A'e riki nde

mu ke. A'e uhāha ke rehe Kirisutu manō.

¹² Ne mu ke nde eremupyai riki. A'erehe: "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja a'e ukwa jupe. Ne mu ke nde eremupyai rahā, nde riki erekau te'eha ke nde erema'e, aja Kirisutu riki ukwa katu, ame'ēja saka.

¹³ A'erehe ihē mu ixoha ke ihē amujaxer ym. Ihē Páu. Tupāran ruwa koto ngā mi'u ihī. Ame'ē ke a'u rahā, katu ym, aja ihē mu ukwa rahā, ame'ē mi'u ke ihē a'u ym te ta tī. Ihē aja nde rahā, katu tiki tī. (E'u ym tī.)

9

Jesu mondo ame'ē ta ke

¹ Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Jesu mundo ame'ē ke ihē. Ihē Páu. Upa Jesu kwera katu uhem rahā, ihē asak ehe. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu pehē pe, a'erehe pehē pejurujar katu ehe. Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe Jesu mundo ame'ē ke ihē, aja pekwa ta me'ē te'e.

² "Amō Jesu mundo ame'ē ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anī. Pyhyk ym. A'erehe Páu Jesu mundo ame'ē aja ym a'e" aja amō ta pandu naī. Pehē anī. "Páu riki Jesu mundo ame'ē ke a'e" aja pekwa katu. Pehē riki jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. A'erehe ihē riki Jesu mundo ame'ē ke ihē, aja pemujekwa ngā pe.

³ Amō Jesu mundo ame'ē ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anī. Jandema'e tamatarer ke pyhyk ym. A'erehe: "Páu riki Jesu mundo ame'ē aja ym a'e" aja ukwaha. A'erehe: "Páu pe jande mi'u jame'ē ym ta" aja pandu pandu rahā, mā kuja ihē apandu.

⁴ Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu. Ame'ē riki ihēma'e parakyha. A'erehe ihē pe a'eta mi'u ke amō ta muwyr rahā, katu tiki.

⁵ Amō amō ok ta rupi Tupā je'ēha ke amō Jesu mundo ame'ē ta pandu pandu oho rahā, hakehar ta namō a'eta oho. Hakehar ta pe ngā mi'u me'ē me'ē tī. Jandema'e sawa'e te mu

ta aja tī. Hakehar ta raho tī. Petu aja tī. Hakehar raho a'e tī. Mā! A'eta aja ihē rahā, katu tiki tī. Ngā mi'u ihē pe amō ta muwyr rahā, katu tiki tī.

⁶ Amō parakyha rehe Jesu mondo ame'ē ta paraky ym. Tupā je'ēha ke jō pandu pandu. Pe, imi'u ke amō ta me'ē me'ē ngā pe. Mā! Ihē jō aja ym my. Manambe amō. Amō parakyha rehe jande mokōi japaraky, pe, ame'ē rehe tamatarer japyhyk. Ame'ē pe jandema'e ke jajo'ok. Mā! Jande jō aja rahā, katu ym.

⁷ Jumaiha rehe sonda oho rahā, amō parakyha rehe paraky ym oho. Ima'e kapitā riki imi'u me'ē ipe. Ma'e ke kupixa pe ijar jptym rahā, ame'ē ke a'e u'u tī. Ixamby ke arapuharan ngi ijar jo'ok. Ame'ē ke a'e u'u. Mā! Aja saka ihē tī. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu. A'erehe ihē pe ngā mi'u amō ta muwyr rahā, katu tiki tī. Manambe pe aja tī. Me'ē ipe rahā, katu tiki tī.

⁸ Kupixa jar rehe har ihē apandu. Sonda ta amō. Arapuharan jar amō. Ame'ē ke jō ym. Aja Moise je'ēha mujekwa katu tī.

⁹ Kuja Moise je'ēha rehe jasak: "Ahúi aja me'ē kurer ke jo'ok rahā, tapi'iruhu pyrū pyrū oho ehe. Arahā iāpūi ke epukwar ym ingi. U'u tar katu rahā, mā peja u'u, aja riki."

Paraky rahā, ma'e ke u'u tī. Tapi'iruhu rehe jō Tupā pyrara usak my?

¹⁰ Anī. Ame'ē rehe jō ym. Jande rehe har a'e ukwa ukwa ixo. (Jesu mundo ame'ē ta ke jande.) Je'ēha ke japandu pandu rahā, ngā mi'u amō ta muwyr jande pe. (Tapi'iruhu paraky, ame'ēja saka.) Pesarahā! Kupixa ke amō mondok. Amō riki ma'e ke jptym. Ame'ē mokōi riki kupixa ngi ma'e ke u'u ta. Aja a'eta ukwa katu.

¹¹ Kupixa pe ma'e ke amō jptym. Ma'e tyarō rahā, ame'ē ke ijar u'u ta. Aja jande tī. Tupā je'ēha ke pehē pe japandu pandu rahā, ma'e ke jajptym, ame'ēja saka. Apo pehē ngi pehē mi'u japyhyk rahā, katu tiki. (Kupixa ngi ijar ma'e u'u, ame'ēja saka.)

¹² Aja amō Jesu mondo ame'ē ta riki. Pehē ngi pehē mi'u ke pyhyk rahā, katu tiki. A'erehe pehē ngi ihē apyhyk rahā, i'ar koty te we katuha. Manambe aja tī.

Pesarahā! Pehē ngi ihē apyhyk ym te riki ma'e ke. Amō ma'e ke rehe ihē aparaky, aja tamatarer apyhyk. Pe, ame'ē pe ihēma'e ke ajo'ok. Manambe aja tī. Aja rahā: "Páu ta te'e u'u tar katu, a'erehe Tupā je'ēha ke pandu pandu" aja amō ta pandu ym te ta. Aja pandu ym te ta awa, a'erehe myrandu katu rehe amō ta jurujar katu ta. Kirisutu rehe har ukwa katu ta tī.

¹³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pa'i ta paraky u'am. (Jundéu awa tama'e pa'i ta ke ame'ē ta.) Ame'ē renda pe ngā mi'u ke amō ta werur. Ame'ē ke pa'i ta u'u tī. Ame'ē ke pekwa katu. Tupā rehe ipy'a ke amō ta moī moī rahā, arapuharan ra'yr ke a'eta hapy. Jumu'eha renda keruhū pe hapy. Pe, ame'ē ngi amō ke hapy ame'ē ta u'u tī. Ame'ē ke pekwa katu.

¹⁴ Aja saka apo tī. "Mā peja myrandu katu ke pandu pandu ame'ē ta pe pehē mi'u ke peme'ē katu." Aja jandema'e sawa'e te mujekwa katu.

¹⁵ Aja amō ta ngi ma'e ke ihē apyhyk ym. Kome'ē paper pinim ihē amondo rahā, ihē pe ngā mi'u ke amō ta me'ē ta, a'erehe ihē amupinim axo, aja pekwa. Anī. Aja ym. Muhepyha ke ihē apyhyk rahā, ihē ruxī ta. Ihē amanō py ta tipe. Muhepyha ihē aputar ym. "Muhepyha ihē apyhyk ym ta" aja ajupandu katu te ihē jupe. "Aja ym" aja marā ka ym amō ta panduha.

¹⁶ Myrandu katu ke ihē apandu pandu. A'erehe: "Katu te ihē" aja akwa ihē jupe rahā, katu ym tiki. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te riki pandu: "Myrandu katu ke epandu pandu eho" aja ihē pe. Mā! Ame'ē ke ihē apandu pandu ym aho rahā, ihē ke Tupā mupyrara ta, aja akwa.

¹⁷ Ihē atu ihē aputar, a'erehe myrandu katu ke ihē apandu pandu

aho rahā, muhepyha ke ihē apyhyk rahā, katu tiki. Anī. Aja ym riki. Tupā riki ihē pe pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja. Ame'ē parakyha ke ihē pe me'ē. A'erehe ihē apandu pandu aho.

¹⁸ Anī. Myrandu katu ihē apandu pandu aho rahā, muhepyha ke ihē apyhyk ym. (Jesu mondo ame'ē ke ihē.) A'erehe muhepyha ke ihē apyhyk rahā, katu tiki. Anī. Aja ym ta ihē. Apyhyk ym ta.

¹⁹ Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu riki. Amōma'e te'e paraky ame'ē ke ihē aja ym ihē. Anī. Upa amō ta rehe te'e aparaky ame'ē ke ihē aja ihē axo. Aja rahā upa ngā pe myrandu katu ihē apandu pandu. Aja rahā, heta ngā Jesu rehe jurujar katu ta nahā my.

²⁰ Jundéu awa ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu rahā, heta a'eta jurujar katu ta ehe my. Moise je'ēha rehe jō ihē ahendu ym. Jesu je'ēha rehe ihē ahendu katu tī. Amō ta riki Moise je'ēha rehe jō hendu katu. A'eta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu rahā, heta a'eta jurujar katu ta ehe my tī.

²¹ Aja jundéu awa aja ym ame'ē ta tī. A'eta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. A'eta namō ihē axo rahā, jundéu awa ta ixoha, aja ym ihē axo. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, heta jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta ehe my tī. Pesarahā! Kirisutu je'ēha rehe ihē ahendu katu. A'erehe Tupā je'ēha rehe ihē ahendu katu tī.

²² Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē amujekwa katu rahā, a'eta ukwa katu te we ta my tī. Pesarahā! Amō ta ixoha, aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ta ehe my tī.

²³ Aja ihē axo. Aja rahā, myrandu katu ke ihē apandu pandu katu aho. Pe, ma'e katu ame'ē ke ihē pe Tupā

muwyr.

²⁴ Jumusarái ha rehe amō ta ujan. Arahā heta ujan oho tipe. Uhyk py ame'ē ke jō ma'e ke pyhyk. Ame'ē ke pekwa katu. A'erehe uhyk py, aja pejan katu tī. Aja rahā, uhyk py, aja ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē, ame'ē ke pepyhyk ta.

²⁵ Jumusarái ha rehe amō ujan rahā, wera rahā pame katu te a'e ujan riki. Aja rahā pyrātā katu oho. Pe, uhyk py rahā, iākā rehe har ke iākā rehe kapitā moī ta. Aja ujan ame'ē ke putar. Ame'ē iākā rehe har pahar jaxer ta oho. Tupā je'ēha mujekwa aja jande jaxo rahā, ujaniha rehe jaxo, ame'ēja saka. Pe, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Ame'ē jaxer ym te ta. A'erehe mā peja Tupā je'ēha mujekwa aja pexo katu.

²⁶ A'erehe ihē ajan aja ihē axo tī. Tupā je'ēha mujekwa aja ihē axo. Pahar ahyk py ta aja tī. Jumusarái ha rehe amō ipo pe tukwa tukwa. Te'e ihē atukwa tukwa ym. Pahar amō ke ihē aityk ta, aja hātā ihē atukwa tukwa.

²⁷ Ihē ke ihē ajutukwa tukwa ihē jupe. Aja rahā, pyrātā katu ihē axo. Aja rahā, ihē aputar ame'ē ke pahar ihē ama'ema'e ta. Ame'ē riki Tupā je'ēha mujekwa aja ihē axo. Amō ta pe ihē apandu: "Tupā je'ēha mujekwa aja pexo. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta pehē pe" aja riki. Pe, ihē riki Tupā je'ēha mujekwa aja axo ym rahā, ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē ym ta ihē pe. Aja rahā, katu ym. A'erehe Tupā je'ēha mujekwa aja ihē axo. Ihē aja pexo tī. (Tupā je'ēha mujekwa, aja pexo tī.)

10

Tupāran rehe pehē py'a pemoī moi ym

¹ Ihē mu ta! Jande ramūi ymanihar rehe har pekwa pekwa pexo. (Ame'ē ta Eji ywy ngi uhem ame'ē ta ke.) Moise namō ixo ame'ē ta ke a'eta. Upa ame'ē ta ywa takāxīha pu'am, ame'ē raikwer rupi wata oho. Upa

ame'ē ta y apyrer rupi wata aha oho. Y rer riki y pytā ke.

² Ywa takāxīha pu'am ame'ē raikwer rupi wata oho. Mujahuk, ame'ēja saka. (Aja rahā, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja a'eta mujekwa. Hindu ta ehe.) Y apyrer rupi wata aha oho tī. Mujahuk, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja mujekwa tī. Hindu ta ehe.)

³ Upa ame'ē ta ma'e mi'u ke u'u riki. Tupā'ā me'ē ame'ē ke a'eta u'u. Ywa ngi mungyr ame'ē ke u'u.

⁴ Upa ame'ē ta y u'u tī. Tupā'ā me'ē ame'ē ke a'eta u'u. Y ke a'eta putar rahā, ita ngi y ke Moise muhem. Tupā'ā mujekwa ame'ē ngi muhem. Kirisutu je'ēha rupi muhem, ame'ēja saka. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu rahā: "Jande namō ita wata oho ixo ame'ēja saka" aja pandu. A'eta namō Kirisutu wata oho, ame'ēja saka a'erehe aja pandu.

⁵ A'eta rehe Tupā usak katu tipe. Tupā rehe a'eta hendu ym. A'erehe Tupā hury ym a'eta rehe. A'erehe a'eta rehe Tupā parahy. A'erehe upa tate a'eta ke a'e jukwa. Awa nixói te ame'ē rupi a'e tama'e kangwerupa heta túi.

⁶ Ame'ē ta aja jande jaxo rahā, katu ym tiki. A'erehe ame'ē ta aja pexo ym tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'eta aja pema'ema'e ym tī.

⁷ Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī riki. A'eta aja pema'ema'e ym tī. A'eta rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, ma'e ke u'aha rehe jō putar katu. A'engi purahái tī. Aja tupāran rehe ipy'a ke ame'ē ta moī moī."

Mā peja ame'ē ta aja pexo ym tī. Tupāran rehe pehē py'a pemoī moi ym tī.

⁸ Amō kūjā ta rehe sawa'e ta ka'u te'e. Amō sawa'e ta rehe kūjā ta ka'u te'e tī. Mā peja ame'ē ta aja pexo ym tī. A'eta ka'u te'e rahā, heta ngā ke Tupā jukwa. Kuja, 23.000 hetaha jukwa. Peteī wera rahā, aja hetaha manō.

⁹ A'eta pandu: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e rahā, jande ke Tupā mupyrara ym ta" aja pandu naī. A'erehe a'eta hendu ym ehe, pe, tapi-jar te'e we ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'erehe a'eta ke mbói su'u riki. Pe, heta ngā manō. A'eta aja mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo tī.

¹⁰ Tupā rehe har a'eta je'ē je'ē hū. A'eta aja pexo ym tī. A'eta je'ē je'ē hū rahā, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr, pe, heta ame'ē ta ke a'e jukwa. A'erehe a'eta aja mā peja pexo ym tī. (Tupā rehe har peje'ē je'ē ym pexo tī.)

¹¹ Jande ramūi ymanihar rehe māte me'ē uhyk. A'eta ixoha rehe har amō ta mupinim. Pe, ame'ē ke rehe jasak rahā, a'eta aja jaxo rahā, jande ke Tupā mupyrara ta tī, aja mujekwa. 'Ar rehe angaha uhyk tate, a'erehe jande ramūi ta aja mā peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym tī.

¹² A'erehe mā peja pandu ym amō: "Ihē akwa katu, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym ta" aja uk-waha naī. Mā! Aja ym a'e jupe. Pahar ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ta my.

¹³ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahā, pehē riki awa ta te'e aja pemujekwa pehē jupe. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Marā ka ym peputu'uha ingi. Pe, pema'e ym rahā riki Tupā pandu ta: "A'ewan" aja. Pe, peputu'u ta ingi. Pema'e ym ta. Tupā pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahā, pehē py'a ke ihē riki amātā ta" aja riki. Aja rahā, ame'ē ke pema'e ym ta. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'e katu ta.

¹⁴ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē ramūi ta ke Tupā mupyrara. A'erehe mā peja tupāran rehe pehē py'a pe-moī moī ym apo 'y.

¹⁵ Pehē pekwa katu ame'ē ta ke pehē. Aja me'ē ta pe ihē apandu pehē pe. Ihē apandu ame'ē ke jete my? Ame'ē ke pehē riki pekwa katu pehē jupe.

¹⁶ Jandema'e sawa'e te manōha ke jande jakwa jakwa jaī rahā, ma'e ryk-

wer ke ja'u. Ita rekúi japyhyk rahā, japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe. Pe, ame'ē rykwer ja'u rahā, Kirisutu ruwy ke uhem, ame'ē ke jakwa jakwa jaī. Aja rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo, aja jamujekwa ngā pe. Kirisutu kokyhar ta ke jande aja jamujekwa tī. Pe, mbeju ke jamopok tī. Ame'ē ke ja'u rahā, Kirisutu manō, ame'ē ke jakwa jakwa jaī tī. Aja rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo aja jamujekwa tī. Kirisutu kokyhar ta ke jande aja jamujekwa tī.

¹⁷ Jande reta jaxo. Mbeju riki peteī. Ame'ē jande johu ja'u. A'erehe jande johu peteīhar aja jaxo.

¹⁸ Jundéu awa ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta. Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, ma'e hymba ke a'eta hapy. Jundéu awa tama'e pa'i ta hapy hapy. Ame'ē riki a'etama'e parakyha. Pe, ame'ē hymba ka'ē ke amō u'u rahā, Tupā rehe ipy'a moī moī. Ixotyhar ta ke a'eta aja mu-jekwa.

¹⁹ Aja rahā, tupāran ixuwe, aja ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ixuwe ym. Huwa koky amō mi'u ke amō moī. Ame'ē ke amō u'u rahā, pyrātāha pyhyk my? Anī. Aja ym.

²⁰ Kuja ihē apandu. Tupāran ruwa koky ma'e ke moī moī rahā, ājā ta pe ma'e ke me'ē, ame'ēja saka riki. Tupā pe me'ē, aja ym. A'erehe ame'ē ke pe'u rahā, ājā ta namō pehē juehe katu pexo. Aja ihē aputar ym. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe aja ihē aputar ym tī. (A'erehe tupāran ruwa koky ma'e ke pemoī ym.)

²¹ Jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī rahā, ma'e rykwer pe'u. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexoha. A'erehe huwa koky ma'e ke moī ame'ē ke marā ka ym pe'uha. Mbeju ke pe'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha

ke pekwa pekwa pei. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexo. A'erehe huwa kotoy ma'e ke moī, ame'ē ke marā ka ym pe'uha.

²² Tupā ke jamuparahy tar ym. A'erehe mā peja ājā ta namō jande juehe katu jaxo ym. Tupāma'e pyrātāha 'ar kotoy te we jandema'e pyrātāha my? Anī. Aja ym riki. A'erehe ājā ta namō jande juehe katu jaxo rahā, jande ke Tupā mupyrara ta tī. A'erehe tupāran ruwa kotoy ngā mi'u moī, ame'ē ke pe'u ym.

²³ "Upa japutar ame'ē ke jama'e katu" aja amō ta pandu. Ame'ē riki jetehar te tipe. Upa ma'e ke katu, aja ym riki. "Upa japutar ame'ē ke jama'e katu" aja panduha. Jetehar te tipe. Upa ma'e amō ta ke muhury ym riki.

²⁴ Ma'e ke jumuhury juehe ame'ē ke jō amō ma'e rahā, katu ym tiki. Amō ta ke muhury, ame'ē ke amō ma'e rahā, katu tiki.

²⁵⁻²⁶ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā.
Ima'e ke.
Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe
ixo, ame'ē ke a'e mujā tī. Ima'e
ke tī" aja.

A'erehe muhepyha renda ngi ma'e so'o rukwer ke pejo'ok rahā, pe'u katu te'e. "Tupā mujā ame'ē ke ko" aja pekwa. "Tupāran ruwa kotoy kome'ē so'o rukwer amō moī my?" aja ym pepandu. "Moī my?" aja pepandu ym ha namō pe'u katu.

²⁷ Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke nde pe pandu:

—Ihē rok pe ma'e ke e'u ejur — aja.

Pe, nde erepandu:

—Ihē aho ta kī — aja.

Pe, nde erehyk rahā, nde pe me'ē, ame'ē ke e'u. Hok jar pe: "Tupāran ruwa kotoy kome'ē mi'u ke nde eremoī my" aja epandu ym. (Nde erepandu ym ha namō e'u katu ma'e ke.)

²⁸ Pe, amō pandu. Jurujar katu wan ame'ē ke a'e.

—Tupāran ruwa kotoy kome'ē mi'u moī ame'ē ke ko — aja.

Aja rahā, ame'ē mi'u ke e'u ym. Jurujar katu wan ame'ē ke pandu, a'erehe e'u ym. "U'u rahā, katu ym" aja a'e ukwaha naī, a'erehe e'u ym.

²⁹ A'e ukwaha ke, a'erehe e'u ym. Nde erekwa, aja ym. "Nde ere'u rahā, katu" aja nde erekwa katu.

Pe, amō pandu:

—Amō ukwa ame'ē ke ihē ama'e rahā, katu ym aja akwa ihē jupe. A'erehe ihē akwa ame'ē ke ihē ama'e ta. Amō ukwa ame'ē ke ihē ama'e ym ta.

³⁰ Ihē mi'u ihē a'u rahā, Tupā pe ihē apandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Ihē mi'u ihē pe nde eremuwy" aja. Pe, ihē a'u. Aja rahā, ma'erehe ihē rehe amō je'ē je'ē my? Je'ē je'ē rahā, katu ym — aja riki amō pandu. (Anī. Jurujar katu wan ame'ē rehe nde erepy'a katu ta me'ē te'e, a'erehe aja epandu ym.)

³¹ Upa ma'e ke pema'e rahā, katu ame'ē ke pema'e. Ma'e ke pe'u rahā, aja tī. Katu ame'ē ke pema'e tī. Aja rahā, Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja amō ta pandu ta.

³² Katu aja pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Ame'ē ke upa ngā ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tī. Tupā kotoyhar ta aja tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta tī.

³³ Ihē aja pexo tī. Upa ihē ama'e ame'ē namō amō ta py'a ke ihē amuhury tar katu. Ihē juehe aju-muhuryha ke ihē ama'e ym. Amō ta ke ihē amuhury tar katu. Aja rahā, a'eta Jesu rehe jurujar katu ta my. Aja rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta.

11

Iākā ke jupyk ame'ē rehe har

¹ (Amō ta ke ihē amuhury tar katu.) A'erehe ihē aja pexo tī. Ihē riki Kirisutu aja ihē axo tī. Amō ta py'a ke ihē amuhury tar katu.

² Ihē apandu ame'ē ke pekwa pekwa pexo, a'erehe: "Pehē katu" aja ihē apandu ta. Ihē amu'e ame'ē ke

rehe pehendu katu, a'erehe: "Pehē katu" aja apandu ta tī.

³ Pesarahā! Kirisutu riki upa katu te awa tama'e sawa'e te. Ame'ē ke pekwa, aja ihē aputar. Pe, ixawa'e riki hakeharma'e kapitam. Tupā riki Kirisutuma'e sawa'e te.

⁴ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō sawa'e pandu pandu. Arahā iākā rehe ma'e ke namō jupyk rahā, katu ym. Ejupyk ym. Tupā je'ēha ngā pe pandu pandu rahā, aja tī. Iākā ke ejupyk ym tī. Jupyk rahā, Kirisutu rehe hēndu ym, aja mujekwa. Kirisutu sawa'e te aja ym, aja mujekwa.

⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu. Arahā iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu ym. Ixawa'e rehe a'e hēndu ym, aja mujekwa ngā pe. A'erehe ixawa'e ke a'e muhuxī. (A'erehe mā peja iākā ke jupyk.) Tupā je'ēha ke kūjā pandu pandu rahā, aja tī. Mā peja iākā jupyk tī. Jupyk ym rahā, ixawa'e ke a'e muhuxī tī. Iākā ke kūjā jāpī rahā, huxī aja saka a'e. Iākā jupyk ym rahā, aja tī. Juja katu te riki. Huxī aja a'e ixo tī. (A'erehe mā peja iākā ke jupyk.)

⁶ Iākā rehe ma'e namō kūjā jupyk ym rahā, mā peja iākā ke amō jāpī. Iākā jāpī aja ixo rahā, a'e huxī. Aja rahā, jāpī ym rahā we, mā peja iākā ke jupyk. Tupā je'ēha pandu rahā, jupyk. Tupā namō pandu rahā, aja tī. Jupyk tī.

⁷ Tupā riki sawa'e te. A'e aja sawa'e riki kome'ē ywy keruhū pe kapitā a'e. A'erehe iākā rehe ma'e ke namō jupyk rahā, katu ym. Amō wyr koty te we a'e aja a'e mujekwa ym ta. Amō rehe te'e paraky aja mujekwa ym ta. Kūjā anī. Sawa'e rehe a'e hēndu katu, aja mujekwa katu ta me'ē te'e. A'erehe mā peja iākā rehe ma'e namō jupyk.

⁸ Pesarahā! Sawa'e ke Tupā mujā py. A'engi sawa'e ngi ma'e ke jo'ok, pe, ame'ē ke te'e kūjā ke a'e mujā. Kūjā ngi sawa'e ke a'e mujā ym riki.

⁹ Sawa'e pete'e ixo, a'erehe kūjā ke

Tupā mujā. Sawa'e namō ma'eha ke kūjā. Kūjā pete'e ixo, a'erehe sawa'e ke a'e mujā my? Anī. Aja ym riki.

¹⁰ A'erehe Tupā je'ēha sawa'e pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk. Aja rahā, ixawa'e rehe a'e hēndu katu, aja mujekwa katu ngā pe. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: "Katu tiki" aja ukwa.

¹¹ Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. A'erehe marā ka ym sawa'e jejeha. Kūjā namō ma'eha putar. Marā ka ym kūjā jejeha. Sawa'e namō ma'eha putar a'e tī.

¹² Sawa'e ngi ma'e ke Tupā jo'ok, pe, ame'ē ke te'e kūjā ke a'e mujā. Aja apo kūjā ngi sawa'e uhem. U'ar rahā, ima'e pusu ngi uhem. Aja rahā, mokōi a'eta jumujā a'eta juehe aja mujekwa. Upa aja riki Tupā mu'am. Aja a'e putar.

¹³ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu my? Ame'ē ke pehē riki pepandu. Pesarahā! Katu ym, aja pekwa.

¹⁴ Sawa'e a riki puku rahā, muhuxī, aja jakwa jande jupe.

¹⁵ Kūjā'a puku rahā, anī. Puku rahā, a'e katu te aja jakwa jande jupe. I'a riki jupyka ke aja Tupā mujā.

¹⁶ "Aja ym ta" aja amō ta je'ē je'ē tar katu rahā, kuja jō ihē apandu. Jande riki Jesu mondo ame'ē ta ke jande. Jande riki japandu: "Iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk rahā, katu tiki" aja. Pesarahā! Amō amō henda pe Tupā rehe ipy'a ke jurujar katu ame'ē ta moī moī rahā, aja kūjā ta ixo. Iākā rehe ma'e ke namō a'eta jupyk riki. A'erehe a'eta aja pehē kotyhar ta kūjā ta tī. Jupyk rahā, katu tī.

Jandema'e sawa'e te manōha ke ukwa ukwa uī

¹⁷ Apo amō rehe har ihē apandu ta. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pep'y'a ym pehē juehe pexo. Tupā rehe har pejumu'e katu te we aja ym rī. A'erehe ihē rury ym ihē. Amō ta Tupā rehe ipy'a moī moī tar

katu rahā, pemuka'u te'e pehē juehe. A'erehe Tupā rehe ipy'a moī moī katu ym.

¹⁸ Pesarahā! Pehē pejy'ar rahā, amō koty koty pekwa pexo. Aja pehē koty ngi uwyr ame'ẽ ta pandu ihē pe. Aja nahā my, aja ihē akwa.

¹⁹ [Amō koty koty ukwa ame'ẽ ta ixo nahā my. Aja rahā, katu ixo ame'ẽ ta ke amō ta ukwa ta. Ame'ẽ ke mujekwa ta me'ẽ te'e.]

²⁰ Pehē pejy'ar rahā, ma'e ke pe'u. Aja jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa pei my? Anī. Aja ym pehē.

²¹ Pehē pe'u rahā, pe'u te'e. Uhyk py, ame'ẽ ke pahar riki u'u. Uhyk u'u. A'ejōhar uhyk ame'ẽ ke myahy riki. Nixói ma'e ke. Upa amō ta u'u. A'erehe amō ta iāpū riki. Amō ta kawī ngi ka'u riki. Amō ta myahy riki. Katu ym aja.

²² Pehē rok pehī. Pehē myahy rahā, a'ep pe'u katu. Amō Tupā kotyhar ta ke pemuhuxī. Ma'e nixói te, ame'ẽ ta jy'ar uwyr tī. Ame'ẽ ta uhyk rahā, ma'e u'uga ke nixói. A'erehe ame'ẽ ta ke pemuhuxī. Katu ym aja. Myja me'ẽ ihē apandu ta my? Pehē pejy'ar rahā, katu pexo, aja ihē apandu ta my? Anī. Aja ym riki pehē. Katu ym aja.

²³ Pesarahā! Jandema'e sawa'e te mu'e ihē ke. Ame'ẽ ke pehē pe ihē apandu tī. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe huwajan ta ke Jun muhyk werur. Muhyk ym rahā we, ame'ẽ pytun rahā, mbeju ke Jesu pyhyk.

²⁴ Tupā pe a'e pandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. Upa pandu rahā, mbeju ke a'e mopok. Pe, pandu: "Kome'ẽ riki ihē rete ke. Ihē amanō ta, a'erehe pehē pemanō ym ta. Ihē aja mbeju ke pemopok tī. Aja ihē amanōha ke pekwa pekwa pei" aja Jesu pandu.

²⁵ Aja upa a'eta mi'u u'u rahā, ita rekúi ke a'e pyhyk. Pe, pandu: "Kome'ẽ riki Tupā panduha pyahu aja saka. Ihē amanō ta, pe, ihē ruwy uhem ta. A'erehe a'e panduha pyahu riki jetehar te ke aja mujekwa. Ita

rekúi pe ma'e rykwer pe'u rahā, mā peja ihē amanōha ke pekwa pekwa pei" aja riki Jesu.

²⁶ Aja rahā, kuja pekwa apo. Pejy'ar rahā, mbeju ke pe'u rahā pame katu te: "Ko jandema'e sawa'e te manō" aja pepandu pandu pehē jupe. Ita rekúi pe ma'e rykwer ihī. Ame'ẽ ke pe'u rahā pame katu te: "Ko jandema'e sawa'e te manō" aja pepandu pandu pehē jupe. A'e jywyr ym rahā we, aja tapijar te'e we pema'ema'e.

²⁷ Mbeju ke u'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har pandu pandu. Aja rahā, jumusarái ha rupi u'u rahā, Kirisutu ke a'e putar ym. Aja a'e mujekwa. Ita rekúi pe ma'e rykwer ke jumusarái ha rupi u'u rahā, aja tī. Kirisutu ke a'e putar ym tī, aja a'e mujekwa tī. Huwy ke a'e putar ym tī, aja mujekwa tī. Katu ym aja.

²⁸ "Ihē py'a juhyk aja me'ẽ ihē axo" aja amō ukwa py uī. Aja jō rahā, pe, mbeju ke a'e u'u katu. Ita rekúi pe ma'e rykwer ke u'u katu tī. Ipy'a juhyk ym ixo rahā, mā peja a'e u'u ym.

²⁹ Mbeju ke amō u'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har a'e ukwa ukwa uī, aja a'e ukwa. Ita rekúi pe ma'e rykwer u'u rahā, aja tī. Jandema'e sawa'e te manōha rehe har a'e ukwa ukwa uī tī. Aja ukwa ym rahā riki u'u rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta.

³⁰ Pesarahā! Amō ta ukwa ym rahā, u'u. A'erehe ame'ẽ ta ahy ixo. Amō ta pitu te'e ixo tī. Amō ta manō tī. (Tupā mupyrara riki.)

³¹ "Ihē py'a juhyk aja me'ẽ ihē axo" aja jakwa py. Pe, mbeju ke jande ja'u. Ma'e rykwer aja tī. Ja'u tī. Aja rahā, jande ke Tupā mupyrara ym ta.

³² "Pehē py'a juhyk ym pexo" aja jande pe Tupā mujekwa. Pe, jande ke a'e mupyrara. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar. Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta namō jande ke a'e mupyrara hū ym ta.

³³ Ihē mu ta! Pesarahā! Pejy'ar rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har pekwa pekwa peñ rahā, peharō pehē juehe peñ. Uhyk py ame'ẽ ta ke mā peja amō ta rehe peharō we peñ rī. (Haikwer rupi uhyk uwyr, ame'ẽ ta rehe peharō katu. Pe, pehē johu peteñhar aja pe'u.)

³⁴ Amō myahy rahā, mā peja hok pe a'e u'u. Pe, jy'ar uwyr rahā, u'u hū ym ta. Aja rahā, a'e ke Tupā'ā mupyrara ym ta. Pe, amō we ma'e rehe har ihē apandu tar katu riki. Ame'ẽ ke pehē rehe ihē ahyk rahā, ihē apandu ta.

12

Ma'e katu ame'ẽ ke Tupā'ā me'ẽ, ame'ẽ rehe har

¹ "Ma'e ke Tupā'ā me'ẽ, ame'ẽ rehe har jande pe emujekwa" aja ihē pe paper pinim pemuwyr. Ame'ẽ rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ihē mu ta! Jetehar te ke pekwa, aja ihē aputar.

² Yman Tupā'ā rehe pep'y'a ym rahā we, tupāran rehe pehē py'a pemoñ moñ. Ixuwe ym ame'ẽ ke rehe pehē py'a pemoñ moñ. Arahā, peka'u te'e riki. Aja pekwa katu.

³ Ipy'a rehe Tupā'ā ihī, ame'ẽ ke kuja pandu ym: "Jesu riki jaxer ai" aja pandu ym te. Aja marā ka ym panduha. Pe, kuja pandu katu: "Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Tupā'ā a'e" aja amō pandu. Aja pekwa katu ame'ẽ ke ihē aputar.

⁴ Ma'e ke Tupā'ā me'ẽ. Ame'ẽ ke amō koty koty a'e me'ẽ me'ẽ. Me'ëha riki peteñhar jō. Tupā'ā ke a'e.

⁵ Tupāma'e parakyha ke amō ma'ema'e rahā, amō koty koty paraky. Ijar riki peteñhar. Jandema'e sawa'e te a'e.

⁶ Tupāma'e parakyha ke amō ma'ema'e rahā, amō ukwa katu te. Amō ukwa we. Amō ukwa katu ym. Me'ëha riki peteñhar. Tupā'ā a'e. Ma'ëha ke ma'ema'e katu te rahā, ukwa katuha ke Tupā'ā muwyr ipe. Ma'ëha ma'ema'e we rahā, ukwa we ha ke a'e muwyr ipe tī. Aja a'e me'ẽ me'ẽ riki.

⁷ Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta rehe tame katu te pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe amō ta py'a ke ame'ẽ ta muhury katu. A'erehe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. Kuja.

⁸ Amō pe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe upa ma'e ke ukwa katu te a'e. Tupā'ā aja: "Ko katu." "Ko katu ym" aja ukwa katu a'e tī. Amō pe Tupā'ā rehe har Tupā'ā mujekwa tī. A'erehe ukwa katu a'e. Mujekwaha riki peteñhar. Tupā'ā ke a'e.

⁹ Amō pe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe ame'ẽ riki Tupā'ā rehe amō ta 'ar koty te we jurujar katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ahy ixo ame'ẽ ta ke a'e mukatu. Pyrātāha muwyr ame'ẽ ke peteñhar. Tupā'ā ke a'e.

¹⁰ Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe Tupā'ā mujekwa, ame'ẽ ke a'e pandu pandu katu ngā pe tī. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e ukwa katu, kuja: "Tupā'ā rehe har Tupā'ā je'ëha rupi pandu my" ame'ẽ ke ukwa katu. Anī rahā: "Tupā'ā rehe har Tupā'ā je'ëha rupi pandu ym my" aja ukwa katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe amō awa je'ëha ke a'e pandu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ame'ẽ amō awa je'ëha ke amō pandu, ame'ẽ ke ima'e je'ëha namō mujekwa katu ngā pe. (A'erehe ma'e pandu my, ame'ẽ ke upa ngā ukwa katu.)

¹¹ Ame'ẽ pyrātāha muwyr ame'ẽ ke peteñhar jō. Tupā'ā ke a'e. A'e putar, a'erehe pyrātāha ke a'e muwyr muwyr katu ngā pe.

Jande rete riki peteñhar aja saka

¹² Kirisutu riki peteñhar. Awa ke rehe heta ma'e ke ihī. Ijywa. Ipy. Itymā. Aja heta ihī. Aja jurujar katu ame'ẽ ta heta ixo. Upa ame'ẽ ta riki peteñhar aja ngā ixo. Awa rete peteñhar aja saka. Aja riki Kirisutu tī.

Peteī a'e. Ixotyhar ta riki heta. Upa ame'ē ta peteīhar aja ixo.

¹³ Aja jande tī. Jundéu awa ta ke jande my? Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'ē ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'ē aja ym ame'ē ke jande my? Upa jande ke peteīhar aja Tupā'ā mu'am. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja mu'am. Upa jande py'a rehe a'e ihī katu. Peteī a'e.

¹⁴ Amō rete rehe heta ma'e ke ihī. Peteī jō aja ym. Heta ihī. Ijywa. Itymā. Ipy. Heta riki. Awa rete riki peteīhar.

¹⁵ Ipy pandu: "Ihē riki awa po aja ym. A'erehe kome'ē retema'e ym ihē" aja. Aja pandu naī. Ame'ē py riki ame'ē retema'e ke.

¹⁶ Inambi pandu: "Ihē riki awa reha aja ym. A'erehe kome'ē retema'e ym ihē" aja pandu naī. Ame'ē reha riki ame'ē retema'e ke.

¹⁷ Amō rehe eha jō ihī rahā, marā ka ym a'e henduha. (Inambi nixói.) Amō rehe inambi jō ihī rahā, marā ka ym a'e hētūha. (Iāpūi nixói.)

¹⁸ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke amō rete rehe Tupā moī. Eha ke. Inambi ke. Ijywa ke. A'e putar aja a'e moī.

¹⁹ Eha pame katu te rahā, hete nixói ta tipe. Ipy pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe. Inambi pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe.

²⁰ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke hete rehe ihī. Inambi ke. Ijywa ke. Eha ke. Hete riki peteīhar. Aja riki Tupā kotyhar ta ke. Heta ixo. Ame'ē ta pe pyrātāha amō koty koty Tupā'ā muwyr. A'erehe ahy ixo ame'ē ke amō mukatu. Amō awa je'ēha ke amō pandu. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu pandu katu. Aja riki. Pe, Tupā kotyhar ta riki peteīhar aja ixo ta me'ē te'e.

²¹ Pesarahā! Ipo pe eha: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha. Ipy pe iākā: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha tī. (A'erehe amō Tupā kotyhar pe: "Nde ke ihē aputar ym" aja nde erepandu ym ta me'ē te'e.)

²² Amō we tī. Amō rete rehe ma'e ke pyrātā ym ame'ē ixo, aja amō uk-waha naī. Ame'ē nixói rahā, hete katu ym riki.

²³ Amō rete ke rehe ma'e ke ihī. Ame'ē riki jaxer aja jakwaha naī. Ame'ē ke jande jajupyk. Pe, katu te aja a'e ukwa. Amō rehe amō usak rahā, huxī riki awa. Ame'ē ke jande jajupyk tī. Pe, katu te aja a'e ukwa tī.

²⁴ Amō hete ke rehe usak rahā, katu te aja amō ukwa. Ame'ē ke jupyk ym awa. Huwa ke aja jupyk ym awa. Amō rete ke Tupā mujā rahā, amō ma'e ke jupyk ta me'ē te'e. Ame'ē riki i'ar koty te we katu, aja a'e mujā.

²⁵ Aja rahā, amō koty koty ym ta riki awa rete. Peteīhar aja jō ixo. Upa awa retema'e ke ma'ema'e katu a'e juehe.

²⁶ Ijywa riki ahy ixo rahā, upa hete mahy. Ipy ahy ixo rahā, upa hete mahy tī. (A'erehe peteī Jesu kotyhar ahy ixo rahā, amō ta pyai tī.) Ijywa namō ma'e ke ma'e rahā, amō pandu: "Nde pyrātā" aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka. Ipy namō ma'ema'e rahā, amō pandu: "Nde pyrātā" aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka tī. Aja peteī katu rahā, wetep riki katu tī. Aja Tupā kotyhar ta tī. (Peteī hury katu rahā, upa amō ta hury katu tī.) A'erehe amō pe: "Nde ke japutar ym" aja marā ym panduha. Amō ta namō jande juehe katu jande jaxo ta me'ē te'e. Amō ta riki katu ym aja jande jakwa tipe rahā, ame'ē riki katu te aja Tupā ukwa. A'erehe amō riki jaxer aja mā peja pepandu ym. Amō koty koty pekwa ym pexo. Peteīhar aja jō pexo katu. (Amō rete rehe har apandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har ihē apandu. A'erehe: "Pehē ke japutar ym" aja pepandu ym. "Pehē katu ym" aja pepandu ym tī.)

²⁷ Upa pehē riki Kirisutu rete aja saka. Peteī teī riki Kirisutu retema'e ke aja saka. Amō riki ijywa aja saka. Amō riki ipy aja saka. Amō riki eha aja saka. Aja pame katu te.

²⁸ Tupā kotyhar ta aja tī. Amō amō ta ke Tupā mu'am. Kuja. Jesu

mondo ame'ẽ ta ke aja a'e mu'am py. A'engi Tupā mujekwa, ame'ẽ ke pandu pandu ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā je'ẽha ke mu'e ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī. A'engi marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ma'ema'e katu ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā'āma'e pyrātāha namō ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī. Amō ta ke amō namō ma'ema'e katu ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī. Je'ẽha te rupi mondo mundo ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī. Amō awa je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta ke a'e mu'am tī.

²⁹ Pesarahā! Upa katu te Jesu mondo ame'ẽ ta aja ym. Amō amō aja. Upa katu te Tupā mujekwa, ame'ẽ ke pandu pandu ame'ẽ ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ma'ema'e katu ame'ẽ ta aja ym tī. Amō amō aja.

³⁰ Upa katu te ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu ame'ẽ ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te amō awa je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta aja ym tī. Amō amō aja. Amō awa je'ẽha ke pandu ame'ẽ ke ima'e je'ẽha namō mujekwa. Upa katu te ame'ẽ ta aja ym tī. Amō amō aja. Pesarahā! Amō koty koty Tupā kotyhar ta ma'ema'eha.

³¹ Ma'e ke Tupā'ā me'ẽ me'ẽ. Amō riki katu te. Amō riki katu. I'ar koty te we katuha, ame'ẽ ke peputar pexo.

Pesarahā! Kuja riki i'ar koty te we katu te ha ke. Ko amujekwa ta kȳ.

13

Ipy'a katuha ke

¹ Amō awa ta je'ẽha ke ihē apandu katu my? Tupā je'ẽha rahoha ta je'ẽha ke ihē apandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Ihē apandu, ame'ẽ riki ma'e tyapuha jō riki.

"Pē! Pē! Pē!" aja ita nupā tyapuha jō riki.

Tyapu te'e jō. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ẽ te'e.)

Ame'ẽ riki katu te me'ẽ ke.)

² Tupā mujekwa ame'ẽ ke ihē apandu pandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Upa katu te ma'e ke ihē akwa katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Amō ukwa ym ame'ẽ ke ihē pe Tupā mujekwa my? A'erehe ame'ẽ ke ihē akwa katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ẽ te'e.)

Ame'ẽ riki katu te me'ẽ ke.)

Ihē ajurujar katu te. A'erehe ajurujar katuha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ihē ama'e katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Te'e riki ihē axo. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ẽ te'e.)

Ame'ẽ riki katu te me'ẽ ke.)

³ Ima'e ym te ame'ẽ ta pe upa katu te ihēma'e ke ihē ame'ẽ me'ẽ my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Tata pe ihē ke amō hapy my? Aja jukwa. Aja Jesu rehe ajurujar katuha ke ahijar ym, aja ihē amujekwa my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Marā ka ym ihē katuha. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ẽ te'e.)

Ame'ẽ riki katu te me'ẽ ke.)

⁴ Amō ta rehe japy'a katu rahā, pahar amō ta rehe japarahy ym. Wewe katu japandu ipe.

Amō ta rehe japy'a katu rahā, Jajyty'ỹ ym a'eta rehe.

Amō ta i'ar koty te we jande katuha aja ym jakwa. "Katu te ame'ẽ ke jande" aja jakwa ym jande jupe tī.

⁵ Amō ta rehe jande japy'a katu rahā, jajumuhuxī ame'ẽ ke jama'e ym.

Jande juehe har jō jakwa jakwa ym jaxo tī.

Amō ta rehe har jakwa jakwa ta jaxo.

Pahar japarahy ym tī.
 Amō ta rehe japy'a katu,
 A'erehe pahar amō ka'u te'eha
 ma'eha ke jaharái.
 Pahar jande py'a jamujywyr ehe.
⁶ Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe
 amō riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e
 rahā, jande rury ym. Japyai riki.
 Katu aja amō ixo rahā, jande rury
 katu ehe.
⁷ Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe:
 "A'e jpty'ym. Jixer ai a'e" aja ehe har
 japandu ym.
 Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe
 juehe har
 Amō pandu rahā, jande jajurujar
 katu ehe.
 Amō riki katu ym rahā, a'e katu wan
 ta oho, ame'ē rehe jaharō katu jaxo.
 Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe
 jande ke
 A'e mahy rahā, jande py'ahu te'e ja
 hendu.
⁸ Amō ta rehe tapijar te'e japy'a katu
 jaxo. Ipy'a katuha upa ym ta.
 Amō ma'e ke upa ta. Kuja.
 Tupā mujekwa ame'ē ke amō ta
 pandu pandu. Ame'ē panduha ke
 upa ta.
 Amō awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ke
 Tupā'ā muwyr amō pe. Ame'ē ke upa
 ta tī.
 Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā
 muwyr amō pe. Ame'ē ke upa ta tī.
 Ipy'a katuha anī. Upa ym ta ame'ē.
⁹ Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā
 muwyr tipe. Upa katu te ukwa ym
 awa, ukwa we.
 Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō
 pandu pandu.
 Upa katu te a'e mujekwa ym. Mu
 jekwa we mi.
¹⁰ Pe, Kirisutu jywyr rahā, upa katu te
 ngā ukwa katu te ta kȳ. Pyta we ym ta
 ma'e ukwa ym ha. Upa katu te Tupā
 mujekwa, ame'ē ke a'e mujekwa ta
 jande pe tī.
¹¹ Kurumī rahā, ihē je'ēha riki ku
 rumīma'e riki. Ihē axoha riki ku
 rumīma'e. Akwaha riki kurumīma'e.
 Apo riki sawa'e ihē axo 'y. A'erehe
 kurumī ym axo.

¹² Waruwa xi'a rahā, jesak katu ym
 ma'e. Aja upa katu te Tupā rehe har
 jakwa katu ym we apo. Waruwa xi'a,
 ame'ē rehe jasak, ame'ēja saka.

Yman rahā, huwa koty japo'am
 rahā, ehe har upa katu te jakwa ta kȳ.
 Apo ihē akwa we riki. Yman rahā,
 upa katu te ihē akwa katu ta kȳ.

Ihē rehe har upa katu te Tupā ukwa
 katu apo. Aja yman rahā, upa katu te
 ehe har ihē akwa katu ta kȳ tī.

¹³ Tupā pete'e ixo, ame'ē rehe jaju
 rujar katu. Inamō jaxo ta tī. Ame'ē
 angaha ke rehe jaharō katu jaxo.
 Amō ta rehe japy'a katu tī.
 Ame'ē mahapyr riki katu.

Jajurujar katuha ke.

Jaharōha ke tī.

Japy'a katuha ke tī.

Pesarahā! Amō ta rehe tapijar te'e
 we jande japy'a katu rahā, ame'ē riki
 i'ar koy te we katuha.

14

Ma'e ke Tupā'ā me'ē, ame'ē ke amō we Páu mujekwa

¹ Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā,
 i'ar koy te we katuha. A'erehe mā
 peja amō ta rehe pep'y'a katu pexo.
 Ma'e ke Tupā'ā me'ē me'ē katu, ame'ē
 ke mā peja peputar katu. Tupā
 mujekwa ame'ē ke pepandu pandu,
 ame'ē riki katu te me'ē ke. Ame'ē ke
 peputar katu te.

² Amō awa je'ēha ke amō pandu
 rahā, Tupā namō jō a'e pandu katu.
 Amō ta namō pandu ym. Amō jeje
 te'e ukwa ym ame'ē ke Tupā'ā mu
 jekwa, ame'ē ke amō awa je'ēha ke
 pandu. A'erehe amō ta ukwa ym.

³ Tupā mujekwa ame'ē ke amō
 pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e
 pandu tī. (A'erehe ukwa katu.)
 A'erehe mujekwa katu ngā pe ma'e
 ke. A'erehe Tupā rehe har a'e
 mujekwa katu ngā pe. A'eta py'a
 ke a'e mātā, a'erehe Tupā rehe a'eta
 jurujar katu te we rī. Pyai ame'ē ta ke
 a'e muhury katu tī.

⁴ Amō awa je'ēha ke amō pandu
 rahā, juehe a'e jumuhury. A'e jeje te'e
 Tupā rehe jurujar katu te we rī. Tupā

mujekwa ame'ẽ ke amō pandu rahā, jande je'ẽha rupi a'e pandu tī. A'erehe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'e muhury katu. Upa a'eta Tupā rehe jurujar katu te we rī. A'erehe Tupā mujekwa ame'ẽ ke pandu rahā, jande je'ẽha rupi pandu. Aja rahā, katu te. Upa ukwa katu ta.

5 Upa pehē riki amō awa ta je'ẽha ke pepandu ame'ẽ ke ihē aputar we. Tupā mujekwa ame'ẽ ke pepandu, ame'ẽ ke ihē aputar katu te. Tupā mujekwa ame'ẽ ke amō pandu rahā, katu te ame'ẽ. Amō awa je'ẽha ke amō pandu rahā, katu we ame'ẽ. Ame'ẽ amō awa je'ẽha ke jande je'ẽha rupi amō mujekwa rahā, katu tiki. Mujekwa rahā, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta. Aja rahā, hury katu ta.

6 Ihē mu ta! Pehē rehe ihē ahyk rahā, amō awa je'ẽha rupi ihē apandu rahā, marā ka ym katuha. Je'ẽha pekwa ym ta. Amō we Tupā rehe har pekwa ym ta tī. Mujekwaha nixói, a'erehe pekwa ym ta. Tupā mujekwa ame'ẽ ke ihē apandu my? Amō we amō we Tupā rehe har ihē apandu my? Tupā'ã mujekwa ame'ẽ ke apandu my? Ma'e ke amu'e katu my? Upa aja amō awa je'ẽha rupi apandu rahā, marā ka ym katuha. Ukwa ym ta, a'erehe katu ym. Jande je'ẽha rupi mujekwaha nixói rahā, marā ka ym pehē py'a mātāha. Katu ym aja.

7 Je'ẽha ukwa ym rahā, kuja saka. Takwar ra'yr aja saka. Peju rahā, tyapu katu ym rahā, awa peju my? Ukwa ym ta amō.

8 Tapi'iruhu 'ak ke peju rahā, tyapu katu ym rahā, marā ka ym jawar henuduha. So'o mujan ym ta.

9 Ame'ẽja saka riki. Amō awa je'ẽha rupi ma'e ke pepandu rahā, amō ta ukwa ym ta. Je'ẽha ukwa ym ta. Hindu tipe.

10 Kome'ẽ ywy keruhū rupi awa ta je'ẽha heta ihī. Amō koty koty je'ẽha ke. Amō awa ta amō koty je'ẽha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu riki. Amō awa ta amō koty je'ẽha. A'eta

pandu rahā, ianam ta ukwa katu ta tī. Aja pame katu te.

11 Pe, amō pandu rahā, pe, ame'ẽ je'ẽha ihē akwa ym rahā, a'e riki amō awa aja akwa katu. Ihē riki amō awa aja a'e ukwa tī.

12 Pyrātāha ke Tupā'ã muwyr ame'ẽ ke peputar katu riki. Pe, a'e muwyr rahā, ame'ẽ namō mā peja Jesu kotyhar ta ke pemu'e katu. Aja rahā, ame'ẽ ta py'a ke pemātā katu te we ta rī. Aja rahā katu te. (Amō awa ta je'ẽha rupi pepandu rahā, amō ta py'a ke pemātā ym ta. Ame'ẽ katu ym.)

13 Amō awa je'ẽha rupi amō pandu rahā, mā peja Tupā namō epandu: "Ame'ẽ amō awa je'ẽha rupi amō pandu. Ame'ẽ ke emujekwa katu ihē pe. Aja rahā, amō ta pe ihē amujekwa katu ta tī" aja inamō epandu. Aja rahā, amō pandu ame'ẽ ke jande johu jakwa katu ta.

14 Pesarahā! Tupā namō amō awa je'ẽha rupi ihē apandu rahā, Tupā'ã pyrātāha namō ihē apandu. A'erehe ma'e ihē apandu my, ihē atu ihē akwa ym. (Aja rahā, amō ta ukwa ym tī. Katu ym aja.)

15 Pesarahā! Myja me'ẽ ihē axo my? Kuja katu te. Tupā'ã pyrātāha namō ihē apandu ta Tupā namō. Ihē akwa katuha namō ihē apandu ta inamō tī. Tupā'ã pyrātāha namō Tupā rehe har ihē ajyngar ta tī. Ihē akwa katuha namō ehe har ihē ajyngar ta tī.

16 Tupā'ãma'e pyrātāha namō Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja amō awa je'ẽha rupi nde erepandu. A'erehe nde rehe henu ame'ẽ ta ukwa ym. Je'ẽha ukwa ym. Aja rahā: "Amen, a'e tȳ" aja marā ka ym pan-duha.

17 Katu te ame'ẽ ke nde erepandu Tupā pe tipe. Hindu ame'ẽ ta ke ukwa ym. Je'ẽha ukwa ym, a'erehe ipy'a ke nde eremātā ym riki. Katu ym aja.

18 Amō awa ta je'ẽha rupi pepandu. Ihē riki pehē 'ar koty te we amō awa je'ẽha rupi ihē apandu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja.

19 Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, anī. Amō awa je'ēha rupi apandu ym ta. Jande je'ēha ke apandu. Heta ym ihē apandu, ame'ē ke a'eta ukwa katu. Aja rahā, katu tiki. Je'ēha ke ukwa katu. Aja Tupā rehe har ihē amu'e rahā, katu tiki. Māte hū amō awa je'ēha rupi apandu rahā, marā ka ym ngā ukwaha. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā, amō we Tupā rehe har amu'e ym. Katu ym aja. A'erehe amō awa je'ēha rupi apandu ym ta.

20 Ihē mu ta! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ta'yn ta aja pexo. (Aja rahā, ta'yr mi pema'e.) Pehē pekwha anī. Tuwete aja pexo. Aja rahā, amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā: "Mā! Katu" aja pepandu ym ta.

21 Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

"Jundéu awa ta! Ihē kotyhar ta ke pehē. Pehē pe amō sawa'e ta ke ihē amondo ta.

Amō awa je'ēha rupi pehē pe a'eta pandu ta.

Pehē namō ame'ē ta pandu tipe. Anī. Ihē rehe pehendu ym riki" aja Tupā pandu.

(Amō awa ta ke Tupā muwyr. Ame'ē ta amō awa je'ēha rupi pandu. Tupā putar, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e.)

22 Aja apo tī. Amō awa je'ēha rupi amō ta pandu. Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e. Ame'ē kuja mujekwa. Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, jurujar ym ame'ē ta hendu. Pe, a'eta kuja ukwa: "Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu" aja ukwa. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta anī. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. A'erehe kuja ukwa: "Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu" aja ukwa. Jurujar ym ame'ē ta anī. Aja ukwa ym.

23 Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, upa riki amō awa je'ēha rupi pandu u'am. Arahā ame'ē je'ēha ukwa ym ame'ē ta ixe uwyr rahā, pehē riki peka'u te'e aja a'eta ukwa. Jurujar ym ame'ē ta

ixe uwyr rahā, aja tī. Peka'u te'e aja ukwa tī.

24 Tupā mujekwa ame'ē ke upa riki pandu u'am rahā, jurujar ym ame'ē ke ixe uwyr. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ke ixe uwyr tī. Upa ame'ē ke hendu rahā, ukwa ta. Pe, a'e pandu: "Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e, aja ihē akwa. Ihē ke Tupā mupyrara ta, aja ihē akwa tī" aja pandu ta.

25 Pe, ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe a'e ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke a'e ukwa ta a'e jupe. Aja rahā, ipy'a ke Tupā koty a'e muruwak ta. Pe, Tupā rehe ipy'a ke moī moī ta. A'e pandu: "Jetehar te ke. Ihē akwa apo 'y. Apo pehē namō Tupā ixo katu" aja riki.

Myja Jesu kotyhar ta ixo katu my

26 Ihē mu ta! Pehē pejy'ar rahā, myja me'ē pexo katu my? Ame'ē ke ihē amujekwa ta apo 'y. Pejy'ar rahā, mā peja jurujar katu ame'ē ta py'a ke pemātā katu. Peteī teī epandu katu. Amō riki Tupā rehe har jyngar. Amō riki ehe har mu'e katu. Amō riki ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke mu'e katu. Amō riki amō awa je'ēha rupi pandu. Ame'ē ke hendu ame'ē ta pe amō riki mujekwa katu. Aja rahā, upa ukwa ta. Pejy'ar rahā, aja peteī teī pandu rahā, katu tiki.

27 Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, mahapyr sawa'e ta pandu. Mokōi sawa'e ta pandu rahā, katu tī. Ko peteī sawa'e pandu. A'e upa pandu rahā, amō pandu. Aja pema'e. Pe, amō riki ame'ē amō awa je'ēha ke jande je'ēha rupi mujekwa katu ta me'ē te'e. Hendu ame'ē ta pe mujekwa katu. Jande je'ēha rupi mujekwa katu. Aja rahā, johu upa ukwa katu ta.

28 Pe, amō mujekwa ame'ē ke nixói rahā, amō awa je'ēha rupi pandu tar katu, ame'ē ke mā peja epandu ym. Jeje ejupandu jupe. Tupā namō jō epandu tī.

29 Jande je'ēha rupi Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, mahapyr sawa'e ta jō pandu. Mokōi sawa'e ta pandu rahā, katu tī. Pe, upa hendu

ame'ẽ ta pandu a'eta jupe: "Tupā mujekwa ame'ẽ ke a'e mujekwa my" aja riki.

³⁰ Pe, amō pandu u'am rahā, ma'e myrandu ke amō pe Tupā mujekwa. Aja rahā, ame'ẽ ke pandu apo 'y. Pandu u'am ame'ẽ ke mā peja eputu'u. Ewapyk.

³¹ Pehē peputar rahā, upa pehē riki Tupā mujekwa ame'ẽ ke pepandu katu. Peteī pandu. Pe, upa pandu rahā, amō riki pandu. A'e upa pandu rahā, amō riki pandu. Aja pame katu te. Aja rahā upa hendu ame'ẽ ta ukwa katu ta. Aja Tupā rehe har upa ngā ukwa katu te we ta rī.

³² Tupā mujekwa, ame'ẽ ke amō pandu rahā, myja rahā pandu my, ame'ẽ ke mā peja ekwa katu. Myja rahā, putu'u my, ame'ẽ ke mā peja ekwa katu tī.

³³ A'erehe pejy'ar rahā, johu pepandu rahā, tyapu hū, ame'ẽ ke Tupā putar ym. Anī. Peteī teī pandu, aja a'e putar katu.

Tupā kotyhar ta jy'ar rahā,

³⁴ kūjā ta ma'e ke pandu ym rahā, katu tīki. Jy'ariha renda pe ixo rahā, mā peja pandu ym riki. "Ngā jy'ar rahā, kūjā riki kapitā aja ym ta" aja jundéu awa ta je'ěha mujekwa.

³⁵ Ma'e ke kūjā ta ukwa tar katu rahā: "Myja my?" aja jy'ariha renda pe pandu ym. Hok pe jywyr oho rahā, ixawa'e pe pandu: "Jy'ariha renda pe ma'e a'eta pandu my?" aja riki. Jy'ariha renda pe pandu rahā, katu ym ta tīki.

³⁶ Pehē riki Korin ok ta pe har ta ke. Pehē riki Tupā je'ěha ke pepandu py my? Anī riki. Pehē pe jō Tupā je'ěha ke amō ta pandu my? Anī riki tī. A'erehe: "Katu te jande" aja pekwa pekwa ym pehē jupe.

³⁷ Pehē ngi har amō ta riki Tupā mujekwa ame'ẽ ke pandu pandu. Amō ta riki pyrātāha namō ma'eha ke Tupā'ā muwyr, ame'ẽ ke namō ixo. Aja rahā, ihē amupinim ame'ẽ riki jandema'e sawa'e te je'ěha ke, aja ame'ẽ ta ukwa ta me'ẽ te'e.

³⁸ "Jandema'e sawa'e te je'ěha rupi Páu mupinim ym" aja amō pandu rahā, mā peja pete'e ixo.

³⁹ Ihē mu ta! Tupā mujekwa ame'ẽ ke pepandu pandu. Mā peja ame'ẽ ke peputar katu te. Amō ta amō awa ta je'ěha rupi pandu tar katu rahā: "Mā peja epandu ym" aja pepandu ym ipe.

⁴⁰ Pehē pejy'ar rahā, johu upa katu te pepandu pandu rahā, tyapu hū. Aja ym pexo. Anī. Peteī teī epandu katu.

15

Kirisutu kwera katu uhem

¹ Ihē mu ta! Mā peja myrandu katu rehe har pekwa pekwa pexo. Ymaniwe ame'ẽ ke pehē pe ihē apandu pandu. Pe, pejurujar katu ehe. Aja pexo apo rī.

² Ame'ẽ myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta. Te'e pejurujar rahā, pehē ke Tupā muhā ym ta.

³ Myrandu katu ke ihē ahendu, ame'ẽ ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'ẽ riki amō panduha 'ar koty te we katuha. Kuja riki. Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ẽ ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. Tupā je'ěha rehe amō mupinim, aja a'e ma'e.

⁴ Itakwar keruhū rupi a'e ke amō ta mou raho. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā je'ěha amō mupinim, aja ma'e.

⁵ Upa kwera katu uhem rahā, Petu pe a'e jumujesak. A'engi jumu'eha ta pe a'e jumujesak tī. Awa py mokōi hetaha ta pe.

⁶ A'engi ymaniwe inamō ixo ame'ẽ ta pe a'e jumujesak tī. Heta ame'ẽ ta pe. Kuja, 500 hetaha ta pe a'e jumujesak. Peteī wera rahā, 500 hetaha ta usak ehe. Upa tate ame'ẽ ta ixo we rī. Amō ta manō riki.

⁷ A'engi Tian pe a'e jumujesak tī. A'engi upa a'e mondo ame'ẽ ta pe a'e jumujesak tī.

⁸ A'engi ihē pe a'e jumujesak tī. Ihē katu ym ihē jupe ihē tipe. Ihē pe

a'e jumujesak tī. Ihē riki a'ejōhar aja saka.

⁹ Amō Jesu mondo ame'ē ta riki ihē 'ar koty te we katuha. Ihē riki iwyr koty te'e we katuha. Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo, a'erehe ihē riki Jesu mondo ame'ē ke aja ihē apandu ym ta tipe ihē juehe har.

¹⁰ Anī. Ihē rehe Tupā usak katu. A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē tī. Te'e riki aja ym. Amō Jesu mondo ame'ē ta 'ar koty te we ihē aparaky katu. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, ame'ē parakyha ke. Ihēma'e pyrātāha namō ame'ē ihē ama'ema'e my? Anī. Aja ym. Tupāma'e pyrātāha namō ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu katu.

¹¹ Amō Jesu mondo ame'ē ta riki myrandu katu ke pandu pandu. Ihē riki apandu pandu tī. Juja katu te riki. Ame'ē rehe pejurujar katu tī.

Kwera katu uhem ame'ē rehe har

¹² Jande japandu: "Kirisutu manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem" aja riki. Aja rahā: "Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta" aja marā ka ym pepanduha.

¹³ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym, ame'ē riki jetehar te rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī.

¹⁴ Pe, Kirisutu ke a'e mukwera ym rahā, Kirisutu rehe har marā ka ym japandu panduha. A'e kwera ym rahā, a'e nixói, a'erehe marā ka ym pejurujariha ehe.

¹⁵ Amō we tī. Tupā rehe har te'e jande japandu tī. Jande japandu: "Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem" aja riki. Pe, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ym ta rahā, te'e japandu ehe har. Aja ngā pe jamujekwa. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta, ame'ē riki jetehar te rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī.

¹⁶ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī.

¹⁷ Kirisutu ke a'e mukwera ym rahā, pejurujar katu naī. Peka'u te'e riki. Peka'u te'eha ke pema'ema'e.

A'erehe pemanō rahā, mupyrara renda pe peho ta.

¹⁸ Amō we tī. Jesu kotyhar ta manō. Ame'ē ta riki mupyraraha renda pe ixo apo 'y.

¹⁹ Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā jō riki Kirisutu rehe jajuru-jar katu. Jamanō rahā, ixoty jaho ym rahā, jande pe amō ta pandu: "Mā! Te'e pejurujar naī" aja. Upa amō ta 'ar koty te we japyaiha. Katu ym aja.

²⁰ Anī. Pesarahā! Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem 'y. Ame'ē riki jetehar te ke. Kirisutu ke a'e mukwera rahā, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ta tī, aja a'e mujekwa katu.

²¹ Peteī riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e. (Anā ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō ta. Aja tī. Peteī Tupā mukwera katu. (Kirisutu ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō rahā, upa katu te jande ke Tupā mukwera katu ta tī.

²² Anā rainō ta ke jande. A'erehe upa katu te jamanō ta. Jande riki Jesu kotyhar ta ke tī. A'erehe jande ke Tupā mukwera katu ta tī.

²³ Ngā ke Tupā mukwera rahā, ka'u te'eha rupi ym ta. Anī. Katu ta. Kirisutu ke a'e mukwera py. Pe, Kirisutu jywyr rahā, ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu ta tī.

²⁴ A'engi 'ar rehe angaha uhyk katu ta. Arahā ājā tama'e pyrātāha ke Kirisutu muputu'u katu te ta. Upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u ta tī. Upa rahā, Tupā pe Kirisutu pandu ta: "Papa! Ne jō riki kapitā keruhū te apo 'y" aja riki.

²⁵ Upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta tī. Aja rahā, upa ame'ē ta Kirisutu rehe hendu katu ta. Huwajan ta ke Tupā muputu'u ym rahā we Kirisutu riki kapitā keruhū rī.

²⁶ Amō manō rahā, ame'ē manōha riki awa ruwajan aja saka we rī. Ame'ē ke a'ejōhar Tupā mukanim ta. Aja rahā, manō ym te ta awa.

²⁷ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu ta. Aja rahā, upa katu te hendu katu ta ehe." Upa katu te aja pandu rahā, Tupā jō anī. A'e

riki upa katu te amō ta ke muhendu katu ta. Kirisutu rehe muhendu katu ta.

²⁸ Aja rahā upa katu te hendu katu ta ehe. Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu rahā, Tupā pe ta'yr pandu ta:

—Papa! Nde rehe ihē ahendu katu ta tī — aja ipe.

Aja rahā, Tupā riki upa katu te ma'e kapitā keruhū te riki. A'e jō riki kapitā keruhū te.

²⁹ Pesarahā! Amō ta ke amō mujahuk riki. Aja rahā, y ngi uhem rahā, kwera katu uhem, aja mujekwa. Manō ame'ē ta kwera ta, aja panduha saka. Pe, amō ta pandu naī: "Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta" aja naī. Ame'ē jetehar te rahā, mujahuk ym ta tipe. Anī. Tapijar te'e we pemujahuk riki. Aja rahā, ngā ke Tupā mukwera ta, aja pemujekwa.

³⁰ Jande aja tī. Māte we jaxo. Tapijar te'e we aja jaxo. Anī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym rahā, ihē ke mukwera ym ta tī. A'erehe ihē amanō tar ym.

³¹ Ihē mu ta! Pesarahā! Wera rahā pame katu te amō ta ihē ke jukwa tar katu. Tapijar te'e we jukwa tar katu. (Anī. Akyje ym ingi. Ihē ke Tupā mukwera katu ta, aja akwa katu. A'erehe ihē akyje ym ingi.) Ame'ē riki jete. Kuja jetehar te tī. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu, a'erehe ihē rury katu ihē axo. Amō we tī. Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe aja ihē rury katu axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

³² Ko Ese ok ta pe ihē axo. Amō ta ihē rehe parahy riki. So'o jarō ame'ē ta aja saka. Ihē ke ame'ē ta mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu axo. Anī. Manō ame'ē ke Tupā mukwera ym rahā, marā ka ym katuha. Manō ame'ē ke Tupā mukwera ym rahā, amō mupinīha aja jaxo ta tipe. Kuja:

—Koī jamanō ta, a'erehe mā peja ja'u te'e jaxo. Jajumuhury katu jande juehe jaxo apo 'y — aja riki yman amō mupinim.

³³ Anī. Aja mā peja ym pexo. "Katu ym ame'ē namō amō ixo rahā, a'e katu ym wan ta tī." A'erehe mā peja peka'u te'e ym pexo.

³⁴ Pehē py'a pemupak! Aja rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta, aja pekwa katu ta kȳ. Pemuka'u te'e ym, aja rahā, ma'e peka'u te'ha ke pema'e ym ta, aja pexo ta kȳ. Pehē namō amō ta ixo. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta. Katu ym aja. A'erehe pehē ngi ihē ruxī.

Kwera rahā, awa rete myja me'ē ta my

³⁵ Amō pandu my:

—Myja me'ē manō ame'ē ke Tupā mukwera ta my? Hete nixói riki. Myja me'ē awa rete my tī — aja.

³⁶ Mā! Pekwa ym. Pesarahā! Ma'e ra'i te'e hywōi ym. Pejytyym ym rahā, hywōi ym.

³⁷ Pehē pejytyym ame'ē ke ma'e ra'i te'e. Ahúi aja me'ē ha'i nahā my. Amō ma'e ra'i nahā my. Pesarahā! Ha'i ke pejytyym. I'y ke anī.

³⁸ Ma'e ra'i hywōi rahā, i'y ke uhem. Tupā putar, aja me'ē i'y ke. Ma'e ra'i ngi i'y uhem. Amō ma'e ra'i ngi amō koty i'y uhem. Amō ma'e ra'i ngi amō koty i'y uhem. Aja pame katu te. (Ame'ēja saka jande rete tī. Tupā mukwera rahā, amō koty jande rete uhem ta tī.)

³⁹ Awa rukwer riki so'o rukwer aja ym. Amō koty riki. Ma'ewyra rukwer amō koty tī. Pira rukwer amō koty tī. Upa juja ym.

⁴⁰ Ywa pe ma'e ke ixo. Kome'ē ywy keruhū pe ma'e ke ixo tī. Ywa pe har ta amō koty katuha. Kome'ē ywy keruhū pe har ta amō koty katuha tī.

⁴¹ Warahy hendy katu. Jahy hendyha amō koty weraha. Jahy rata hendyha amō koty hendyha a'e tī. Heta jahy rata ihī tī. Upa ame'ē hendyha amō koty hendyha.

⁴² Aja ta tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera rahā, awa rete amō kotyhar. Awa rete ke amō jptyym rahā, inem ta oho. Pe, manō ame'ē ke Tupā

mukwera rahā, ame'ē inem ym te ta. Uhā te hū ta ixo.

⁴³ Awa rete ke amō jytyr rahā, awa rete jaxer. Pitu te'e ame'ē ke ame'ē. Tupā mukwera rahā, awa rete katu te. Pyrātā katu te.

⁴⁴ Awa rete ke amō jytyr rahā, manō ame'ē ke jytyr. Hete riki. Tupā mukwera rahā, amō kotyhar uhem. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem. Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe awa rete ixo. Ywa pe amō kotyhar ixo. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke ixo.

⁴⁵ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Anā sawa'e py. Kome'ē ywy keruhū pe har hete ke Tupā me'ē ipe, aja riki." Amō Anā ixo. A'ejōhar ame'ē ke aja japandu. A'e Kirisutu. A'e riki awa ke muhā katu.

⁴⁶ Kome'ē ywy keruhū pe har hete ke uhem py. A'engi amō kotyhar hete ke Tupā muhem ta. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem ta.

⁴⁷ Anā sawa'e py tī. Ywy ke te'e a'e ke Tupā mujā. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ke a'e. Amō Anā rehe har a'ejōhar ame'ē ke aja japandu. Kirisutu a'e. A'e riki ywa ngi uwyr. A'erehe ywa pe har ke a'e.

⁴⁸ Ywy ke te'e Anā Tupā mujā. Anā aja kome'ē ywy keruhū pe har ta tī. A'erehe manō ta. Ywa ngi amō wyjy uwyr. Kirisutu a'e. Kirisutu aja ixo tyhar ta tī. A'erehe manō ym te ta tī.

⁴⁹ Ywy ke te'e Tupā mujā ame'ē ke aja jande jaxo tī. Yman rahā, ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke aja jande jaxo ta tī.

⁵⁰ Ihē mu ta! Pesarahā! Ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Tupā ixo ame'ē pe manō ame'ē ta oho ym te ta. Ma'e inem ame'ē ta marā ka ym Tupā namō pytaha. (A'erehe jande rete amō koty uwak ta me'ē te'e.)

⁵¹⁻⁵² Ihē rehe pehendu katurahā! Yman ukwa ym awa. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Jande ngi har amō ta manō ta. Upa jande jamanō ym ta. Tupāma'e jumi'a tyapu ta. A'ejōhar tyapu rahā, pahar amō koty jande rete ke Tupā muruwak ta. Eha ke amō jupimi, aja pahar

te muruwak ta. Jumi'a tyapu rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ta. Pe, manō ym te ta tī. Pe, upa jande rete ke amō koty Tupā muruwak ta.

⁵³ Awa manō rahā, inem ta. Ame'ē ke Tupā muruwak ta me'ē te'e. Aja rahā, inem ym te ta. Manō ame'ē ta ke a'e muruwak ta me'ē te'e tī. Aja rahā, uhā te hū ta ixo.

⁵⁴⁻⁵⁵ Upa aja rahā, inem ame'ē ke Tupā muruwak ta. Aja rahā, inem ym te ta. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja uhyk ta.

Manō ym te ta awa apo 'y. Uhā te hū ta awa ixo.

Manō ym te ta awa apo 'y. Upa Tupā mukwera katu riki.

Manō ym te ta awa apo 'y. A'erehe marā ka ym jande ke mupyaiha.

⁵⁶ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. A'erehe a'e manō riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha riki mujekwa katu ngā pe.

⁵⁷ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. Upa jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe inamō jaxo rahā, jamanō ym te ta 'y. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe japandu katu.

⁵⁸ Ihē mu ta! Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Mā peja Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Mā peja jandema'e sawa'e te rehe tapijar te'e we peparaky pexo. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e parakyha ke. Ima'e parakyha rehe pema'ema'e rahā, ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē me'ē ta, aja pekwa. (Pehē ke a'e mukwera katu ta muhem kī.)

16

Jesu kotyhar ta ngi tamatarer ke maty

¹ Tamatarer matyriha rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē rehe har paper pinim ihē pe pemuwy. Pesarahā! Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe ihē apandu, aja pema'ema'e tī. Kuja. "Jundéi ywy rupi Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta

ngi har amō amō ta ima'e ym te ma'e ke. Ame'ē ta pe mā peja tamatarer ke pemondo. Pehē pematyr, ame'ē ke pemondo" aja ihē apandu ngara ywy pe har ta pe.

² Nomin pame katu te tamatarer ke pemupyta. Ta'yr mi pehē pame katu te pemupyta. Pehē peparakyha namō heta pepyhyk rahā, heta we pemupyta. Heta ym pepyhyk rahā, heta ym pemupyta. Aja pame katu te. Aja me'lē pehē rehe ihē ahyk ym rahā we, pematyr.

³ Pe, pehē rehe ihē ahyk rahā, ame'ē tamatarer ke Jerusarē ok ta pe ihē amondo ta. Pehē pepandu ame'ē sawa'e ta namō ihē amondo ta. Sawa'e rehe har paper rehe ihē amupinim ta tī. Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu ta a'eta rehe har tī.

⁴ Heta tamatarer ke pematyr rahā, sawa'e ta namō ihē araho ta tī. Aja rahā, sawa'e ta ihē namō oho ta tī.

Páu rehe har

⁵ Masendo ywy rupi ihē aho py ta. A'engi pehē kota ihē aho ta. Masendo ywy rupi ihē aho ta me'ē te'e.

⁶⁻⁷ Pehē kota ihē ahyk rahā, pehē namō ihē apyta we ta nahā my. Aman ndy'ar rahā, apyta ta nahā my. Pahar pehē ngi ihē aho ym ta rī. Tupā putar rahā, pehē namō ihē apyta katu we ta rī. Pe, a'ewan asak rahā, pehē ngi ihē aho ta tī. Myp ihē aho ta my? Akwa ym rī. Ihē aho rahā, ihē pe ma'e ke peme'ē ta, aja ihē akwa.

⁸ Se Ese ok ta pe ihē apyta we ta rī. Penteko 'ar upa rahā, sengi ihē aho ta.

⁹ Se Tupā rehe har ihē amu'e mu'e hū axo. Pe, ame'ē ke amō ta putar ym riki. Ihē ruwajan ta aja saka.

¹⁰ Pehē rehe Timo uhyk rahā, pahar ipo ke pepyhyk pyhyk katu te ingi. Pehē rok pe pemupyta katu. Ihē aja Tupā rehe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ē riki ima'e parakyha.

¹¹ A'erehe: "Jaxer a'e" aja ym pekwaha ehe har. Pehē ngi a'e oho rahā, ma'e ke peme'ē katu ipe. A'e putar ame'ē ke peme'ē ipe. Aja rahā,

ihē rehe a'e uhyk katu ta. A'e uhykiha rehe ihē aharō axo. Imu ta namō a'e uhyk ta. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta.

¹² Apor rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ihē apandu pandu ipe: "Korin ok ta pe har ta rehe esak echo. Jande mu ta namō echo. Jesu kota har ta rehe esak echo" aja riki. A'e pandu: "Apo anī ta rī" aja a'e. A'e ukwa rahā, pehē kota a'e oho ta.

Je'ēha a'ejōhar

¹³ Pehē ruwajan ta aja me'ē pewe ixo. Pekwa katu pexo. Aja rahā, pehē ke a'eta muka'u te'e ym ta. Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Pehē ruwajan ta ngi pekyje ym pexo. Pehē py'a ke pemātā katu.

¹⁴ Upa ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta rehe pep'y'a katu pexo.

¹⁵ Esete rehe har pekwa katu. Ianam ta rehe har aja tī. Pekwa katu tī. Ngere ywy pe Jesu rehe jurujar katu py ame'ē ta ke a'eta. Pe, Tupā kota har ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu. Ihē mu ta! Ihē apandu pehē pe.

¹⁶ Ame'ē ta rehe pehendu katu. Ame'ē ta aja amō ta ixo tī. Tupā kota har ta namō ma'e ke ma'ema'e katu tī. Ame'ē ta rehe pehendu katu tī.

¹⁷ Se Esete uhyk riki. Potuna aja tī. Akai aja tī. A'eta uhyk, a'erehe ihē rury katu axo. Se ihē namō pexo ym, a'erehe ihē py'a pemātā ym. A'erehe Esete ta riki ihē py'a ke mātā katu.

¹⁸ A'erehe ihē ke a'eta muhury katu. Pehē ke a'eta muhury katu, aja ihē ke muhury katu tī. Katu ame'ē ta ke a'eta, aja ihē apandu.

¹⁹ Asia ywy pe Jesu kota har ta ixo. Katuha ke a'eta mondo ixo pehē pe. Ak mondo ixo tī. Pirisi mondo ixo tī. A'eta rok pe Jesu kota har ta jy'ar. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo tī.

²⁰ Se Jesu kota har ta ixo. Upa a'eta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

Pehē pejuman juman pehē juehe. Aja pep'y'a katu pehē juehe pexo aja pemujekwa ngā pe.

²¹ Ko ihẽ po pe te'e ihẽ riki paper pinim ihẽ amupinim aĩ. Ihẽ Páu. Katuha ke pehẽ pe ihẽ amondo axo tĩ.

²² Jandema'e sawa'e te rehe amõ ipy'a ym rahã, mã peja ame'ẽ ke Tupã mupyrara. Mã peja jandema'e sawa'e te pahar jywyr.

²³ Mã peja Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu pehẽ rehe.

²⁴ Upa jande riki Jesu Kirisutu koty-har ta ke. A'erehe pehẽ rehe ihẽ apy'a katu tĩ.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Mokōihar ke

Páu kome'ẽ paper ke mupinim tī. Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper pinim ke mondo. Mokōihar ke.

Paper pinim a'e mondo py. Ame'ẽ rehe: "Pehendu katu" aja Páu mupinim. Amō ta pandu: "Páu jande ke muka'u te'e" aja pandu naī. "Anī. Amuka'u te'e ym" aja Páu mujekwa katu.

Korin ok ta pe har ta rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pyrara hū a'e ixo, aja mujekwa. Aja myrandu katu ke Páu pandu pandu ngā pe. Pyrara hū ixo, a'erehe ipy'a katu ngā rehe aja a'e mujekwa katu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar har ta ixo ame'ẽ ta pe Páu mupinim tī

1-2 Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehē. Ihē Páu. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Timo ihē namō ixo. Jande mu aja a'e. Tupā kotyhar ta Ngere ywy pe ixo. Upa katu te ame'ẽ ta pe paper pinim jamondo jaxo tī. Tupā putar, a'erehe ihē pe Jesu Kirisutu pandu kwe:

—Nde ke ihē amondo axo. Ihē rehe har nde erepandu pandu ta ereho — aja Kirisutu pandu.

Mā peja pehē rehe Tupā, jande pái keruhū ipy'a katu te hū. Mā peja Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tī. Ipy'a katu te hū tī. Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu tī. Mā peja Jesu Kirisutu aja tī. Muhury katu tī.

Japyrara jaxo rahā, jande py'a ke Tupā mātā katu

3 Jande rehe Tupā pyrara usak. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke. Jande pái keruhū tī. Upa jande py'a ke a'e mātā katu, a'erehe mā peja japandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja.

4 Upa katu te mātē jakwaha aja jaxo rahā, jande py'a ke a'e mātā katu. Aja rahā, amō ta riki mātē ukwaha aja ixo rahā, ame'ẽ ta py'a ke jande jamātā katu tī. Jande py'a ke Tupā mātā, aja amō ta py'a ke jamātā katu tī.

5 Kirisutu pyrara hū kwe. Ixotyhar ta ke jande, a'erehe a'e aja jande tī. Japyrara jaxo tī. Inamō jande juehe katu jande jaxo, a'erehe jande japyrara rahā, jande py'a ke Tupā mātā katu.

6 Myrandu katu ke japandu pandu. A'erehe jande ke amō ta mupyrara. Pejurujar katu ehe, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. A'erehe pehē pepyrara aja pexo rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu tī. Jande py'a ke a'e mātā rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu ta tī, aja pekwa katu. Pehē pe pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe pehē py'ahu te'e pehendu. Jande aja pehē pepyrara pexo rahā, pehē py'ahu te'e pehendu tī.

7 A'erehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta, aja jakwa katu. Jande aja pepyrara pexo rahā, jande aja pehē py'a ke Tupā mātā katu ta tī. Aja jande jakwa katu.

Pyraraha te hū ngi Páu ke Tupā muhem

8 Jande mu ta aja pehē! Pesarahā! Asia ywy pe jande jaxo rahā, mātē jakwaha. Ame'ẽ ke pekwa aja japutar. Asia ywy pe jande ke ngā mupyrara hū. Mahy hū tī. A'erehe ja-jupandu jande jupe: "Jande jamanō ta" aja jande jupe naī.

9 Mātē jakwaha, a'erehe: "Páu ta manō ta me'ẽ te'e" aja amō ta pandu, aja jaxo. Aja rahā, marā ka ym jande te'e jahemiha ingi, aja jakwaha. Tupā jō riki jande ke muhem ta ingi, aja jakwa katu. A'e riki ngā ke mukwera katu ame'ẽ ke a'e.

10 Jamanō ta, aja jakwaha. Anī. Ame'ẽ ngi jande ke Tupā muhem riki. Jete! Muhem ta kȳ tī. Tapijar te'e we jande ke a'e muhem ta kȳ tī, ame'ẽ ke jakwa katu tī. (Ame'ẽ ke pekwa katu tī, aja japutar.)

11 Pe, jande namō ma'e ke pema'ema'e ta tī. Kuja. "Pyraraha ngi Páu ta ke emuhem" aja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, jande namō ma'e ke pema'ema'e katu tī, ame'ēja saka. Heta ngā jande rehe har Tupā namō pandu pandu ame'ē ke a'e muwyr ta jande pe. Jande rehe a'e usak katu ta, a'erehe: "Páu ke Tupā mupoir" aja ngā ukwa rahā, Tupā pe ngā pandu ta: "Nejō riki katu te me'ē ke" aja riki.

Te'e Páu pandu ym

12 (Pehē ngi har amō ta pandu: "Páu Kirisutu mondo ame'ē ke aja ym a'e" aja naī. Anī. Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja akwa katu.) Kome'ē ywy keruhū pe ihē axo rahā, Tupā mujekwa ame'ē ke namō axo katu. Pehē namō axo rahā, aja axo tī. Mokōi akwaha namō axo ym tī. Ihē atu akwaha namō axo ym. Anī. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe pyrātāha ke ihē pe muwyr. Ame'ē namō kome'ē ywy keruhū pe axo katu. Pehē namō axo rahā, aja tī. A'erehe katu ym ame'ē ke ama'ema'e ym, aja akwa. A'erehe ihē rury katu.

13-14 Amukwehe we paper pinim ihē amondo pehē pe. Ame'ē ke pepyhk. Pe, pekwa. Pekwa katu, ame'ē ke jō paper rehe ihē amupinim. Mokōi akwaha ihē amupinim ym. Jetehar te ke amupinim. Ihē amupinim ame'ē rehe har ta'yr mi pekwa rī. (Myrandu katu ke ihē apandu, ame'ē ma'ema'eha rehe ihē ke Jesu Kirisutu mondo.) A'erehe Kirisutu mondo ame'ē ke ihē aja upa katu te pekwa katu, ame'ē ke ihē aputar. Aja rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahā, jande rehe pesak rahā, pehē rury katu ta. Arahā pehē rehe jasak rahā, jande rury katu ta tī.

15-16 Ihē amupinim ame'ē rehe har pekwa katu, aja akwa katu. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: "Masendo ywy koty ihē aho rahā, Korin ok ta pe ixo ame'ē ta rehe ihē asak ta aho" aja ihē jupe. Kuja tī. "Masendo ywy ngi ihē ajiwyr rahā, Korin ok ta pe

ixo ame'ē ta rehe ihē asak ta aho tī" aja ihē jupe. Aja rahā, mokōihar pehē rehe ihē asak ta. Aho rahā, asak ta. Ajywyr rahā, aja tī. Asak ta tī. Aja rahā, mokōihar pehē rury katu ta. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, ma'e ke ihē pe peme'ē katu ta. Aja rahā, Jundéi ywy pe aho katu ta.

17 ("Aho ta" aja ihē apandu. Pe, je'ēha ihē pe amō muhyk werur, a'erehe: "Aho ym we ta rī" aja apandu. Ame'ē ke pehē ngi har amō ta ukwa rahā, kuja ukwaha ngā jupe naī.) "Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e Páu" aja naī. Anī. Aja ym. "Ihē aho ta" aja apandu rahā, ihē atu aputar ame'ē ke apandu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe a'eta pandu: " 'Aho ta' aja Páu pandu rahā, pahar: 'Anī. Aho ym ta' aja pandu" aja pandu pandu. A'erehe: "Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e Páu" aja ukwaha naī.

18 Anī. Aja ym ihē. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Aja ihē tī. Ihē apandu ame'ē ke ama'ema'e katu tī. A'erehe: "Aho ta" aja ihē apandu rahā, pahar: "Anī, aho ym we ta rī" aja ym ihē apandu. A'erehe amanga te'e axo aja me'ē sawa'e ym ihē, aja pekwa.

19 Amō we tī. Jesu Kirisutu Tupā ra'yr. Ehe har pehē pe ihē apandu pandu. Sir aja tī. Timo aja tī. Pandu pandu tī. Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e ym te Kirisutu. Anī. A'e pandu ame'ē ke aja te'eha a'e ma'ema'e katu. Aja ihē tī. Ihē apandu ame'ē ke ama'ema'e katu tī, aja pekwa katu.

20 Pesarahā! Upa katu te Tupā pandu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Tupā pandu katu ame'ē ke Jesu muhyk katu tī. A'erehe Jesu rehe har jakwa rahā, jetehar te ke ihē apandu, aja jakwa katu. Aja rahā: "Tupā riki katu te ame'ē ke a'e" aja ngā pandu ta. (A'erehe amanga te'e axo aja me'ē sawa'e ym ihē, aja pekwa katu tī.)

21 Pe, Tupā riki jande pe pyrātāha ke muwyr. A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande aja a'e mujekwa katu jande pe. Pehē pe aja jande pe a'e mujekwa katu tī. A'e riki jande pe

pandu: "Ihēma'e parakyha ke pema'e peho" aja. (A'erehe Kirisutu rehe har japandu pandu jaxo.)

²² (Ihēma'e ke rehe ihē rer ihē amupinim.) Tupā aja tī. "Ko ihēma'e ke" aja Tupā pandu. A'erehe jande py'a rehe I'ā ke muwyr. Aja rahā: "Ko ihēma'e ke" aja a'e mujekwa katu. Jande py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. Ame'ē kuja mujekwa. Yman rahā, jande ke a'e muhā katu ta, aja mujekwa. (Jande py'a rehe I'ā ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu aja pekwa katu tī.)

Pehē pe aje'ē je'ē tar ym, a'erehe pehē koty aho ym

²³ Ko jetehar te ke pehē pe ihē apandu, aja Tupā ukwa katu riki. Jetehar te ke ihē apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy katu. Ko pehē pe apandu: "Pehē koty ihē aho ta" aja. Pe, ihē aho ym. Ma'erehe my? Ame'ē ke amujekwa ta apo 'y. Kuja. Ihē ajupandu ihē jupe: "Korin ok ta pe ihē aho rahā, a'ep pe har ta pe ihē aje'ē je'ē hū ta. Ame'ē ta ixoha katu ym, a'erehe aje'ē je'ē hū ta" aja ihē jupe. Anī. Aja aje'ē je'ē tar ym. A'erehe pehē koty ihē aho ym riki.

²⁴ "Aje'ē je'ē ta" aja apandu rahā, pehēma'e kapitā ihē aja my? Anī. Aja ym ihē. Myja me'ē pejurujar katu my? Ame'ē rehe har ihē apandu ym. Kirisutu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym, aja ihē akwa katu. "Aje'ē je'ē hū ta" aja apandu rahā, pexoha rehe har jō ihē apandu. Pehē pexoha ke ihē amukatu tar katu. Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pejumuruwak ta my tī.

2

¹⁻² Pehē ke jande jamuhury tar katu, a'erehe ihē ajupandu ihē jupe: "Korin ok ta pe ihē aho ym we ta rī. Aja rahā, ame'ē ta ke ihē amupyai ym ta" aja ihē jupe. Pesarahā! Pehē ke ihē amupyai rahā, awa riki ihē ke muhury katu ta my? Nixói awa! Ihē riki amupyai ame'ē ta jō riki ihē ke muhury katu ta. Pehē ke ame'ē ta.

A'erehe pehē ke ihē amupyai tar ym. (A'erehe pehē koty aho ym rī.)

³ Paper pinim pehē pe ihē amondo py. Ame'ē pe ihē aje'ē je'ē hū ha pehī. Aja rahā, upa pehē pexoha ke pemukatu my? Aja ym rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, ihē aje'ē je'ē hū ta tī. Aja rahā, ihē apyai ta, aja ihē aputar ym. Ihē ke pemupyai, anī. Ihē ke pemuhury katu ta me'ē te'e. Ihē rury katu rahā, pehē rury katu tī, aja ihē akwa katu.

⁴ Amukwehe pehē pe paper pinim ihē amondo rahā, upa ihē py'a rupi ihē apyai te. Ajumupyai tī. Ihē apyai, a'erehe ihē ajixi'u hū tī. (Ihē amupinim aī rahā, ajixi'u aī tī.) Upa pehē rehe ihē apy'a katu te, aja ihē amujekwa tar katu pehē pe, a'erehe ame'ē paper pinim ihē amondo. Pehē ke ihē amupyai, anī. Aja aputar ym.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē sawa'e rehe pehē py'a pemujywyr katu

⁵ (Pehē koty imāi nungar namō ukwer kwe. Ame'ē rehe har ihē amupinim kwe.) Amō ta ke ame'ē jaxer ai ma'e ame'ē mupyai rahā, ihē ke jō mupyai ym. Pehē ke a'e mupyai tī. A'erehe: "Upa katu te pehē riki ihē ke mupyai" aja apandu tar ym.

⁶⁻⁷ Ame'ē sawa'e pe pehē ngi har hetaha ta je'ē je'ē hū. Ame'ē a'ewan riki. Tupā koty ipy'a ke ame'ē mujywyr. A'erehe apo pehē py'a pemujywyr katu ta me'ē te'e ehe. A'e ke pemuhury tī. Aja rahā, ame'ē sawa'e tapijar te'e we pyai ym te ta ixo. "Māte ihē ke akwaha" aja pandu ym ta. "Ihē ke Tupā putar ym" aja ukwa ukwa ym ta ixo tī.

⁸ A'erehe pehē pe ihē apandu. Pehē pep'y'a katu ehe, aja pemujekwa ipe, sawa'e pe.

⁹⁻¹⁰ Upa ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu my, ame'ē ke ihē akwa tar katu. Aja te'eha ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu my. Ame'ē ke ihē akwa tar katu tī. A'erehe paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē sawa'e ma'e. Ame'ē ke rehe pehē py'a pemujywyr rahā, ihē rehe pehendu katu, aja

akwa katu. Pehē py'a pemujywyr ehe rahā, ihē py'a ihē amujywyr ehe tī. Pehē ke ihē amuhury tar katu, a'erehe ame'ē sawa'e rehe ihē py'a ihē amujywyr tī. (A'e tī. Ihē py'a ihē amujywyr ehe.) Kirisutu ihē rehe usak, aja ihē axo, a'erehe ihē py'a ame'ē sawa'e rehe ihē amujywyr tī.

¹¹ Aja rahā, jande ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) A'e putar ame'ē ke jande jakwa katu. Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ē ke a'e putar, aja jande jakwa katu.

Toroa ok ta pe Páu ixo rahā, jumupyai a'e

¹² Toroa ok ta rehe ihē ahyk aho rahā, a'ep myrandu katu ke ihē apandu pandu. Kirisutu rehe har apandu pandu. Arahā Kirisutu rehe ngā ke jandema'e sawa'e te mujurujar katu. A'erehe heta jurujar katu ehe. Ame'ē riki jandema'e sawa'e te ma'ema'eha ke, aja akwa katu.

¹³ Arahā Tit, jande mu ke ihē amahem ym, a'erehe ihē ajumupyai hū. (Ihē rehe pehendu katu my, ame'ē ke Tit pandu ta ihē pe, aja akwaha naī. Nixói a'ep.) A'erehe a'ep pe har ta pe ihē apandu: "Tit ke ihē akekar ta aho" aja. Pe, Masendo ywy pe ihē aho.

Tupā pe ma'e pihe katu ame'ē ke jande

¹⁴ (Amō rahā we, Tit rehe asak. A'erehe pehē pexoha rehe har akwa. Pexoha katu, aja akwa.) A'erehe Tupā pe ihē apandu: "Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Pesarahā! Amō ta ke kapitā muputu'u rahā, muputu'u ame'ē ta ke a'e werur. "Ko ihē amuputu'u ame'ē ta ke" aja kapitā mujesak hekoha ta pe. Aja Tupā tī. Kirisutu riki kapitā keruhū a'e. (Jande jajurujar katu ehe.) A'erehe jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. (A'erehe a'e muputu'u ame'ē ta aja saka jande tī.) A'erehe Kirisutu namō jande ke Tupā mujesak hekoha ta pe, ame'ēja saka. A'erehe: "Ne jō

riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe ihē apandu.

Tupā pandu jande pe: "Kirisutu rehe har pepandu pandu peho" aja. A'erehe ehe har japandu pandu jaho. Ma'e pihe katu ame'ē ke amō jyhē rahā, upa koropi pihe katu. Aja Kirisutu rehe har japandu rahā, upa ngā renda rupi Kirisutu rehe har ukwa ta. (Ma'e piheha ok ta rupi upa pihe katu, ame'ēja saka.)

¹⁵ Tupā pe jande ke Kirisutu me'ē, ame'ēja saka. A'erehe Tupā pe jande riki ma'e pihe katu ame'ēja saka. Aja rahā Kirisutu rehe har japandu pandu. Tupā muhā katu ame'ē ta pe japandu pandu. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta pe japandu pandu tī. Kirisutu rehe har japandu pandu tī.

¹⁶ A'erehe ame'ē ta hendi rahā, ma'e inem, ame'ēja saka ngā pe. Putar ym. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Tupā kotoy oho ta ame'ē ta pe anī. Kirisutu rehe har hendi rahā, ma'e pihe katu, ame'ēja saka. Jurujar katu ehe. A'erehe Tupā namō ixo ta.

Pesarahā! Kirisutu rehe har mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta pe amō pandu pandu. Tupā kotoy oho ta ame'ē ta pe aja tī. Pandu pandu tī. Aja rahā, awa riki Kirisutu rehe har pandu pandu katu my?

¹⁷ Jande riki. Amō ta anī. Jande aja a'eta ixo ym. Amō ta Tupā je'ēha ke pandu pandu rahā, tamatarer hū ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. (Ihē aja tī, aja pehē ngi har amō ta pandu naī. Manambe aja tī. Tamatarer hū japyhyk, aja jande rehe har pandu naī tī.) Anī. Aja ym jande. Jande ke Tupā mondo, a'erehe ima'e je'ēha ke japandu pandu. Mokōi jakwaha aja ym japandu pandu. Kirisutu miasu ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupā usak, aja jaxo. Aja ima'e je'ēha ke japandu pandu.

3

Tupā je'ēha pyahu ame'ē ke

1 (Ihē apandu ame'ẽ ke jetehar te ke, aja pekwa katu.) Ihē rehe har amō we pehē pe apandu ym ta me'ẽ te'e. Pekwa katu, a'erehe apandu ym ta me'ẽ te'e. Paper rehe: "Páu katu ame'ẽ ke a'e" aja amō mupinim. Aja ihē aputar my? Anī. Aputar ym. Amō ta aja putar riki. Ehe har amō ta ukwa ta: "Katu ame'ẽ ke a'e" aja. A'erehe paper rehe ehe har amō mupinim. Ihē anī. Aputar ym. Pe, paper rehe ihē rehe har pemupinim, aja rahā amō ta ihē rehe har ukwa ta. Aja aputar ym tī. Pesarahā!

2 (Myrandu katu ke pehē pe japandu pandu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē rehe amō ta usak rahā, jande riki Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande aja ukwa katu.) A'erehe pehē rehe usak rahā, pehē atu ihēma'e paper pinim ame'ẽja saka. Manambema'e aja tī. Ima'e paper pinim ame'ẽja saka tī. Paper pinim rehe amō usak rahā, upa ma'e ke ukwa katu. Ame'ẽja saka pehē rehe amō ta usak rahā, jande riki Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande, aja ukwa katu. A'e tỹ. Pehē rehe japy'a katu. A'erehe jande py'a rehe pexo, ame'ẽja saka.

3 Pehē atu paper pinim, ame'ẽja saka tī. Kirisutu mupinim, ame'ẽja saka. Pehē koty jande ke Kirisutu mondo, a'erehe ehe har japandu pandu. Pejurujar katu ehe, a'erehe a'e riki mupinim, ame'ẽja saka. Kirisutu mupinim, ame'ẽja saka rahā, mupihūha namō mupinim ym. Yman ita rehe je'ẽha ke Tupā mupinim, ame'ẽja saka ym tī. Anī. Awa py'a rehe mupinim, ame'ẽja saka. Aja rahā, awa py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. (Ame'ẽ riki mupinīha, ame'ẽja saka.) Ixuwe katu te hū ame'ẽ ke Tupā. Tupā'ã ke Kirisutu muwyr.

4 Myrandu katu japandu pandu, ame'ẽ riki jandema'e parakyha. Ame'ẽ rehe jande ke Kirisutu mondo, aja jakwa katu. A'erehe jandema'e parakyha rehe Tupā usak, aja rahā, katu aja jakwa katu.

5 Jande atu jakwaha namō

myrandu katu ke japandu pandu my? Anī. Aja ym. Tupā riki jande pe ima'e pyrātāha ke muwyr.

6 A'e riki pyrātāha ke muwyr, a'erehe ima'e je'ẽha pyahu ame'ẽ ke japandu pandu katu. Ame'ẽ je'ẽha pyahu kuja riki. Kirisutu rehe awa jurujar katu rahā, ipy'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Ame'ẽ je'ẽha pyahu ame'ẽ ke. Moise je'ẽha rehe hendi katu rahā, amō koty ame'ẽ. Moise je'ẽha rehe jō amō hendi katu rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Amō py'a rehe I'ā ihī rahā, Tupā namō ixo katu ta. Aja rahā, uhā te hū ta ixo.

7 Yman itape rehe je'ẽha ke Tupā moī. Ame'ẽ ke Moise pe Tupā me'ẽ rahā, a'ep hendi te hū. Aja pyrātāha ke mujesak. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngā pe tī.) Pe, Moise ruwa hendi hū tī. Ame'ẽ uwe wan ixo rahā, hendi we hū rī. A'erehe marā ka ym huwa rehe jundéu awa ta usak usakiha. Ame'ẽ Moise je'ẽha ke amō pandu pandu rahā, kuja ukwa: "Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Tupā namō axo ym ta" aja ukwa. Pe, ame'ẽ je'ẽha ke Moise pe Tupā me'ẽ rahā, a'ep hendi te hū. Pyrātāha ke mujesak tī. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngā pe tī.)

8 Aja rahā ame'ẽ je'ẽha 'ar koty te we Tupā'ā ma'e ha. Amō ke muhā katu rahā, pyrātā te ha rupi Tupā'ā muhā katu.

9 Ame'ẽ Moise je'ẽha rehe amō hendi rahā, jupandu jupe: "Mā! Katu ym ihē. Ihē ke Tupā mupyrara ta" aja. Ame'ẽ Moise je'ẽha riki katu riki. Je'ẽha pyahu ame'ẽ ke i'ar koty te we katuha. Je'ẽha pyahu ame'ẽ ke rehe amō hendi katu rahā, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. A'erehe Moise je'ẽha 'ar koty te we je'ẽha pyahu katuha.

10 Apo je'ẽha pyahu ame'ẽ namō jaxo. Moise je'ẽha 'ar koty te we katu te ha. A'erehe ymanihar Moise je'ẽha katu ame'ẽ ke upa, aja japandu.

11 Moise je'ẽha i'i ixo, ame'ẽja saka. Ame'ẽ riki katu rahā, upa ym te ame'ẽ

ke i'ar koty te hū katuha. Je'ēha pyahu ame'ē ke upa ym te. A'erehe je'ēha pyahu ame'ē ke i'ar koty te we katuha. (Uhā te hū ha ke ame'ē me'ē. A'erehe i'ar koty te we katuha.)

Tupā je'ēha ke jundéu awa ta ukwa ym

¹² Je'ēha pyahu riki upa ym te ta, ame'ē ke jakwa katu. A'erehe kyje ym ha namō Kirisutu rehe har japandu pandu.

¹³ Moise aja jaxo ym tī. Tupā je'ēha wewe ukwa, aja ym jamu'e. Pe-sarahā! Huwa ke Moise jupyk. Pan pe jupyk. Aja rahā, huwa hendyha uwe ame'ē ke jundéu awa ta usak ym.

¹⁴ Moise ruwa ke pan jupyk. Aja jundéu awa ta py'a tī. Pan pe jupyk ame'ēja saka apo tī. A'erehe yman Moise pe je'ēha ke Tupā muwyr, ame'ē ke jundéu awa ta usak usak tipe rahā, iākā mujanam rāi. (A'erehe ukwa ym.) Kirisutu kotyhar aja jō amō jumuruwak rahā, ame'ē pan kanim. (Aja rahā, upa ukwa katu.)

¹⁵ Apo aja tī. Moise je'ēha ke jundéu awa ta usak usak rahā, ipy'a ke pan jupyk, ame'ēja saka ixo we rī. Usak ame'ē ke ukwa ym.

¹⁶ Pe, jandema'e sawa'e te koty jumuruwak rahā, ixotyhar aja ixo. Aja rahā, ame'ē pan ke Tupā mukanim. Aja Tupā je'ēha mujekwa. Jo'ok ame'ēja saka. Aja rahā, je'ēha ke ukwa katu.

¹⁷ "Jandema'e sawa'e te" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki Tupā'ā ke. Pe, jandema'e sawa'e te'ā riki jande py'a rehe ihī rahā, jande ākā ke a'e mupirer mi. (Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu te ta.)

¹⁸ Jande ruwa ke pan pirer ame'ē ke jupyk ym jaxo. A'erehe upa jande rehe ngā usak rahā, katu ame'ē ke jande, aja ukwa. Jandema'e sawa'e te katuha aja jaxo tī, aja ukwa. Pe, jandema'e sawa'e te, a'e riki Tupā'ā ke. A'e riki jande ke muruwak ixo. Jandema'e sawa'e te katuha aja amō we amō we jande ke muruwak ixo. Pe, yman rahā, a'e aja jaxo ta tī. Arahā

a'e aja nixói te ta ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande pe.

4

Tupā rehe har ngā pe Páu ta mu-jekwa

¹ Jande rehe Tupā pyrara usak, a'erehe jande pe a'e pandu. "Myrandu katu ke pepandu pandu peho" aja riki. Ame'ē riki jandema'e parakyha. Ame'ē ke jande pe a'e riki me'ē, a'erehe: "Marā ka ym japanduha" aja ym jande py'a pe jakwa jakwa jaxo.

² Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ē ke jahijar. Ma'e ke jande ke muhxī, ame'ē jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar tī. Tupā je'ēha ke japandu rahā, amō ta ke jamuka'u te'e tar ym. ("Páu ta muka'u te'e tar katu" aja amō ta pandu naī.) Anī. Jetehar te ke Tupā je'ēha mujekwa. Aja jande jaxo. Tupā jande rehe usak uī, aja jaxo. Aja rahā, jande rehe amō ta usak rahā, pandu ta: "Páu ta ixoha katu" aja.

³ Myrandu katu ke japandu pandu. Ame'ē ke amō ta ukwa ym rahā, ame'ē ta riki mupyraraha renda pe oho ixo ame'ē ta ke. A'erehe ukwa ym ixo.

⁴ Kirisutu riki Tupā a'e tī. Kirisutu riki katu te me'ē ke. (Aja rahā, nixói te ma'e jaxeriha ipe.) Ame'ē panduha ke myrandu katu rehe ihī. Pe, myrandu katu ke amō ukwa rahā, ame'ē ukwaha riki ma'e weraha aja saka. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ixo ame'ē ta rehe ame'ē weraha hendy ixo tipe, ame'ēja saka. Kirisutu rehe har mujekwa tipe. Ame'ē weraha ke Satana muwe, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, iākā ke mujanam rāi. (Aja rahā, ukwaha mukanim. A'erehe ukwa ym te.) A'erehe myrandu katu rehe mupyraraha renda pe oho ixo ame'ē ta jurujar ym. Satana riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā keruhū.

⁵ Sawa'e te wan ta jande a'erehe jande rehe har japandu pandu. Anī.

Aja ym. Jesu Kirisutu rehe har jande japandu pandu. A'e riki jandema'e sawa'e te. Ngā muhāha ke a'e aja japandu pandu. Pe, jande riki pehēma'e miasu ta ke. Jande ke Jesu mondo, a'erehe pehēma'e miasu ta ke jande tī.

⁶ Yman te pytun te'e rahā, Tupā pandu: "Mā peja wera katu" aja. A'e riki weraha mujā. Ame'ē Tupā riki jande py'a pe weraha ke muwyr, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har a'e mujekwa jande pe.) Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Kirisutu rehe har amō ukwa rahā, Tupā rehe har ukwa tī. A'erehe Tupāma'e pyrātāha ke Kirisutu mujesak.

Jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr

⁷ Jande riki pitu te'e. Tujuk panader aja saka. Imembek. Anī. Ima'e pyrātāha ke jande pe Tupā muwyr. A'erehe ehe har japandu pandu katu. Ehe har ukwa ame'ē ke katu te me'ē ke. Ehe har japandu rahā, ima'e pyrātāha namō japandu, aja ngā pe Tupā mujekwa. Jandema'e pyrātāha namō anī.

⁸ Amō amō rahā, jande ke amō ta mahy hū tipe. (Jande pe ima'e pyrātāha Tupā muwyr.) A'erehe tapijar te'e we Tupā je'ēha ke japandu pandu. Myja me'ē jama'e ta my? Aja amō amō rahā, jakwa jakwa jaxo. Anī. Māte jakwha aja ym te jaxo.

⁹ Jande ruwajan heta ixo. Pe, jande rehe katu ame'ē ta pete'e ixo tī. Jande ke amō ta muputu'u tī. Mahy tī. Jande ke jukwa ym we rī.

¹⁰ Jesu ke amō ta mupyrara. Aja jande ke amō ta mupyrara ixo tī. Aja te'e ta jaxo. A'e ke amō ta jukwa. Aja jande ke amō ta jukwa tar katu tī. Aja te'e ta jaxo. Jajurujar katuha jahijar ym. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe ima'e pyrātāha ke jande pe muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Jesu ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu.)

¹¹ Jande jaxo rahā, jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa tar katu tipe. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke jukwa tar katu. Anī.

Japandu pandu we rī. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe jande pe ima'e pyrātāha ke muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu tī.)

¹² Pesarahā! Kuja riki. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke amō ta jukwa tar katu. Māte we me'ē jande jaxo. Japyrara jaxo. Pehē anī. Jande japandu, ame'ē rehe pejurujar katu, a'erehe katu aja pexo. (Pepyrrara ym, aja pexo katu.)

¹³ Māte we me'ē jande jaxo (tapijar te'e we myrandu ke japandu.) Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Tupā je'ēha riki jetehar te ke aja akwa katu, a'erehe ame'ē ke ihē apandu katu" aja amō pandu.

Aja Tupā je'ēha riki jetehar te ke aja jakwa katu, a'erehe myrandu katu ke japandu katu tī.

¹⁴ Manōha ngi Jesu, jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe Tupā je'ēha riki jetehar te ke aja jakwa katu.) Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja jande jamanō rahā, yman rahā, jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī, aja jakwa katu. Pe, Jesu namō jaxo ta. Pehē aja tī. Mukwera katu ta muhem tī. Pe, pehē namō jande ke huwa koty a'e mupu'am ta.

¹⁵ Apo upa aja japyrara jaxo rahā, pehē pe katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu, a'erehe pehē pe katu. Pe, amō amō ta rehe pyrara Tupā usak te hū rahā, Tupā rehe ame'ē ta jurujar katu ta. "Mā! Ne jō riki katu te hū" aja Tupā pe pandu ta tī. Aja katu Tupā rehe har pandu te hū riki.

Tapijar te'e we Tupā rehe Páu jurujar katu

¹⁶ (Jande ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jakwa katu.) A'erehe jande jajupyai ym jaxo. Jande pitu te'e riki. Jande rete tamūha ohoho ixo. Jande py'a anī. Wera rahā pame katu te jande py'a ke Tupā mātā katu. A'erehe tapijar te'e we Tupā rehe jajurujar katu. Jahijar ym ame'ē.

17 Apo jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy we ixo rī. Jande ke mupyrara we ixo rī. Ame'ē upa ta. Apo japyrara jande jaxo. Aja rahā, yman rahā, Tupā namō jaxo ta. Katu te hū ta. Ame'ē ke upa ym te ta. Pyraraha 'ar kota te we katu te ha. A'erehe jajurujar katuha jahijar ym.

18 A'erehe marā ka ym ma'e ke rehe amō usakiha, ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa jaxo. Ma'e ke amō usak ym, ame'ē upa ym te ta. Ywa pe Tupā namō ixo ame'ē ke upa ym te ta. Ma'e ke amō usak, ame'ē upa ta. Ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo.

5

Jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta

1 (Japyrara jaxo. Anī. Jajurujar katuha jahijar ym. Yman rahā, jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta.) Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande rete riki xipa, ame'ēja saka. Xipa ijuk, ame'ē riki jande jamanō, ame'ēja saka. Jamanō rahā, amō jande rete ke Tupā mujā ta, ywa pe. A'e riki mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ijuk ym te ta. Uhā te hū ame'ē ke.

2 Ywa pe jande rete pyahu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta. Ame'ē ke japutar katu tipe apo 'y. Japutar katu te hū, a'erehe: "Mā! Ame'ē namō apo jaxo rahā, katu" aja jande jupe.

3 Amō jande rete pyahu namō jande jaxo ta rahā, jande'ā jawe te'e, ame'ēja saka ixo ym ta.

4 Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā, jande pitu te'e riki. Japyrara jaxo, a'erehe: "Ái ái ái" aja japandu, ame'ēja saka riki. Japyrara jaxo, a'erehe jande rete ngi jahem tar katu riki. Aja jō ym. Ywa pe har jande rete pyahu ke japutar katu. Aja rahā, jamanō ym te ta riki. Jande ruhā te hū ta riki.

5 Jande rete pyahu ke Tupā moī katu ta. Ame'ē ke jetehar te aja a'e mujekwa, a'erehe jande py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. Aja rahā, yman rahā

jande rete ke a'e mupyahu ta, aja a'e mujekwa katu.

6-8 Tupā'ā jande py'a rehe ihī katu, a'erehe jande pyrātā katu te jande. Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā, ywa pe jandema'e sawa'e te namō jaxo ym rī, aja jakwa katu. Se jande rete ke jambor, ame'ēja saka. Pe, ywa pe jandema'e sawa'e te namō jaxo katu, aja japutar katu. Ame'ē ke jasak, a'erehe jajurujar katu ehe. Anī. Aja ym. Jasak ym we rī. Pe, jande jajurujar katu ehe. Aja te'e ta jaxo.

9 Jandema'e sawa'e te namō jaxo tar katu. Amō we tī. Ima'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu. Ame'ē ke jō japutar katu te. Se jaxo rahā, aja japutar katu te. Ywa pe jaxo rahā, aja tī. Ima'e ma'eha ke jama'e tar katu tī.

10 Jande johu Kirisutu ruwa kota japusam ta kī. Upa ixotyhar ta aja tī. Huwa kota pu'am ta kī tī. Pe, jande rehe har a'e pandu pandu ta. Kome'ē ywy keruhū pe jande jama'ema'ha rehe har a'e pandu pandu ta. (A'erehe ima'e ma'eha ke aja te'eha jama'ema'e tar katu.) Katu ame'ē ke ma'ema'e rahā: "Nde katu" aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ē katuha aja ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē ta ipe tī. Katu ym rahā: "Nde katu ym" aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ē katu ym ha aja ma'e ke a'e me'ē ta tī. Aja pame katu te ta. (A'erehe jandema'e sawa'e te putar ame'ē ke mā peja pema'ema'e katu.)

Tupā rehe katu ame'ē ta ke

11 (Jande jama'eha rehe har jandema'e sawa'e te pandu ta) a'erehe ima'e ma'eha jama'ema'e tar katu te. A'erehe amō ta pe japandu: "Pejuruar katu ehe" aja riki. Jetehar te jamu'e, aja Tupā ukwa katu. Aja ihē rehe har pekwa, aja ihē aputar tī.

12 Aja rahā: "Katu ame'ē ta ke jande" aja japandu ym. Anī. "Jetehar te jamu'e" aja japandu rahā, jande rehe har pekwa ta, aja japutar. Aja rahā, amō ta pe katu jande rehe har pepandu katu ta tī. Ame'ē panduha pekwa katu ta. Ame'ē ta amō rehe usak te'e rahā: "Mā! Katu ame'ē ke"

aja ukwaha naī. Soroka pe jō usak, ame'ēja saka. Ixoha ukwa ym. Ipy'a pe usak ym, ame'ēja saka. Ame'ē ta jande rehe usak te'e, a'erehe: "Katu ym Páu ta" aja ukwaha naī. Jande jaxoha ukwa ym, a'erehe: "Katu ym" aja pandu naī.

¹³ Jaka'u te'e jande, aja pekwha my? Aja jaxo rahā, Tupāma'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja jaxo. Jaka'u te'e ym jande, aja pehē pekwha my? Aja ym jaxo rahā, pehē py'a ke jamātā tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja ym jaxo.

¹⁴ Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe a'e putar ame'ē ke jama'ema'e katu. Peteī sawa'e manō. Aja rahā, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy. Aja jakwa katu. A'e manō rahā, upa katu te awa ta manō inamō tī, ame'ēja saka.

¹⁵ A'e manō. Aja rahā, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā, apo ixo ame'ē ta juehe har ma'ema'eha rehe jō usak usak rahā, katu ym. Kirisutu putar ame'ē ke apo ixo ame'ē ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Kirisutu manō, pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. A'erehe jurujar katu ehe ame'ē ta Tupā namō ixo ta. A'erehe Kirisutu putar ame'ē ke apo ixo ame'ē ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. (Aja pehē tī. Kirisutu putar ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e tī.)

¹⁶ Amō rehe jasak rahā: "Peme'ē katu." Amō rehe: "Peme'ē katu ym" aja japandu ym apo 'y. "Kirisutu katu ym" aja jurujar ym ehe ame'ē ta ukwaha naī. Yman ame'ē ta aja jakwa naī tī.

¹⁷ Kirisutu kotohar aja amō jumu-ruwak rahā, a'e pyahu aja ixo 'y. Kwehehar ixoha ke mukanim, aja ixo. Ixoha pyahu aja ixo apo 'y.

¹⁸ Upa ame'ē ke Tupā ma'ema'e ame'ē ke. Jande ke a'e muruwak. Yman huwajan ta ke jande. Apo ehe katu ame'ē ke jande. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ehe katu

ame'ē ke jande aja Tupā muruwak. Pe, jande pe a'e pandu tī: "Kirisutu rehe har pepandu peho" aja. A'erehe ngā jurujar katu ehe rahā, ehe katu ame'ē ta ke aja Tupā muruwak tī.

¹⁹ Jande japandu ame'ē ke kuja riki. "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. A'erehe upa ma'e ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā harái. Kirisutu manō, ame'ē namō upa awa ta ke ehe katu ame'ē ta aja Tupā muruwak ixo" aja japandu. Myja me'ē ehe katu aja ngā ke Tupā muruwak, ame'ē myrandu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke japandu pandu.

²⁰ Ko jande jaxo. Kirisutu je'ēha rupi japandu pehē pe. Jande japandu rahā, Tupā riki pandu pehē pe, aja tī. Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe japandu pehē pe: "Tupā ruwajan ta ke pehē. Mā peja Kirisutu rehe peju-rujar katu. Aja rahā ehe katu ame'ē ta ke aja pehē ke Tupā muruwak ta" aja japandu.

²¹ Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Upa jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke Kirisutu rehe Tupā moī, ame'ēja saka. Arahā upa muhepy. Aja rahā, Kirisutu kotohar ta aja jaxo rahā, Tupā pandu ta: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja.

6

¹ Tupā pe japaraky aja jaxo. Myrandu katu japandu pandu, ame'ē riki jandema'e parakyha ke. A'erehe pehē pe japandu katu: "Pehē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe ixotyhar ta aja pejumuruwak. A'erehe mā peja pexoha pyahu aja pexo" aja japandu.

² Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke kuja Tupā pandu:

"Ngā rehe apyrara ihē asak, ame'ē angaha rehe uhyk.
Arahā ihē pe pepandu, a'erehe pehē rehe ihē ahendu.
Ngā ke ihē amuhā katu ta, ame'ē an-gaha ke rehe uhyk."

Ihē pe pepandu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu.

Pesarahā! Apo pehē rehe Tupā ipy'a tar katu. Apo pehē ke muhā tar katu. Mā peja pejurujar katu ehe tī!

³ Myrandu katu ke japandu pandu, ame'ē jandema'e parakyha riki jaxer, aja amō ta pandu, ame'ē ke japutar ym. A'erehe jande katu aja jande jaxo. Aja rahā amō ta: "Tupā rehe ajurujar tar ym ihē" aja pandu ym ta.

⁴ Anī. Kuja jaxo. Upa jandema'e ma'eha namō jande riki Tupāma'e miasu ta ke aja jamujekwa ngā pe. Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa rahā, jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Japyrara jaxo tī. Aja Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa tī.

⁵ Jande ke amō ta nupā riki. Kyn-daha pe jande ke amō ta kynda raho tī. Jande juramā rupi mutyapu tyapu hū ngā. Japaraky te hū, a'erehe jande re'ō te hū. Jaker ym tī. Ma'e ke ja'u ym tī. Aja japaraky te hū.

⁶ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e aja ym jaxo tar katu. Aja rahā jande riki Tupāma'e miasu ta ke, aja jamujekwa pehē pe. Tupā je'ēha ke jakwa katu tī, aja Tupāma'e miasu ke jande, aja jamujekwa tī. I'i amō ta rehe jahendu te'e tī. Pahar japaray ym amō rehe. Katu ame'ē ke jō amō ta pe jama'ema'e tī. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa. Jande py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī. Jetehar amō ta rehe japy'a katu tī.

⁷ Jetehar ke jō amō ta pe japandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa katu. Tupā pandu jande pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jaxo. A'erehe: "Katu ym pehē" aja amō pandu rahā: "Katu jaxo" aja jakwa katu. Aja jaxo, a'erehe amō ta pe myrandu katu ke japandu katu. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa katu.

⁸ Amō we tī. Amō ta: "Páu ta mu'e katu" aja jande rehe har pandu. Amō ta anī. "Katu ym" aja ukwaha naī. Jande rehe amō ta juru ai tī. Amō ta: "Katu ame'ē ke peme'ē ta" aja jande rehe har pandu tī. Amō ta: "Páu ta te'e je'ē" aja ukwaha naī. Anī. Jetehar te ke japandu pandu.

⁹ "Jaxer ke Páu ta" aja amō ta ukwaha naī, a'erehe jetehar jande rehe har a'eta ukwa tar ym. "Katu Páu ta" aja amō ta ukwa, a'erehe jetehar jande rehe har ukwa katu. "Páu ta manō ta" aja amō ta ukwaha naī. Anī. Pesarahā! Ko jaxo we rī. "Páu ta ke Tupā mupyrara" aja amō ta ukwaha naī. Anī. Jande ke jukwa ym we rī.

¹⁰ Amō rahā, japyai riki. Anī. Jande rury katu te we rī. Aja te'e ta jaxo. Japyrara aja jaxo. Pe, amō ta pe Tupā rehe har japandu. A'erehe ehe har amō ta ukwa katu. Aja rahā, ame'ē riki ima'ehū aja ixo. Jandema'e nixói te aja jaxo. Pe, upa ma'e ke japutar, ame'ē ke namō jaxo. Upa aja jaxo rahā, Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa ngā pe.

¹¹ Korin ok ta pe har ta! Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Upa ma'e ke pehē pe jamujekwa katu. Jande py'a rehe ihī, ame'ē ke upa jamujekwa katu pehē pe tī.

¹² Aja rahā pehē rehe jande japy'a katu, aja jamujekwa katu. Ame'ē ke japutu'u ym pehē ngi. Jande rehe pehē pepy'a katu, ame'ē ke pehē riki peputu'u, jande ngi.

¹³ Pehē riki ihē ra'yr ta aja saka. A'erehe ko pehē pe ihē apandu katu. Pehē rehe jande japy'a katu, aja pehē tī. Jande rehe pepy'a katu tī!

Jurujar ym ame'ē namō pejumokōi ym pehē pexo

¹⁴ Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo. Marā ka ym paraky katuha. Katu ame'ē namō katu ym ame'ē ke marā ka ym juehe katuha. Tupā rehe har ukwa katu ame'ē namō ukwa ym ame'ē marā ka ym juehe katuha.

(A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ ta namō pejumokōi ym pehē pexo.)

¹⁵ Kirisutu namō Satana marā ka ym juja panduha. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Kirisutu kotoyhar namō Satana kotoyhar marā ka ym juja panduha. Tupā rehe jō amō ipy'a moī moī katu ame'ẽ namō Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ marā ka ym juehe katuha. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ ta namō pejumokōi ym pehē pexo.)

¹⁶ Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ẽ ke a'e. Jande py'a rehe a'e ihī katu. A'erehe jande riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda aja saka. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym tupāran rehe ipy'a ke moīha. Jande py'a rehe Tupā ihī katu. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) Yman kuja a'e pandu:

"Ihē kotoyhar ta namō ihē axo ta.
Ame'ẽ ta py'a rehe ihē axo katu ta.

Ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī ta.
Ame'ẽ ta ihēma'e wan ta" aja riki. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ ta namō pejumokōi ym pehē pexo.)

¹⁷ Jandema'e sawa'e te pandu tī:
"Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke pehijar peho. Ame'ẽ ta ngi petyryk peho.

Upa ma'e jaxer ai ame'ẽ ke pehijar tī. Aja rahā, ihē kotoyhar ta ke pehē aja ihē akwa katu.

¹⁸ Pehē pái ke ihē aja ihē axo ta.
Ihē ra'yr ta ke pehē aja pexo ta tī. Ihē rajyr ta ke pehē aja pexo ta tī" aja yman jandema'e sawa'e te pandu. Pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e.

Ta'yr ta ke pehē, a'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ ta namō pejumokōi ym pehē pexo.

7

¹ Yman upa aja pandu katuha ke Tupā moī katu jande pe. Aja rahā, jamu'e katu rahā, jakwa katu. A'erehe upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mā peja jahijar

katu. Ihē rehe katu me'ẽ ta! Apy'a katu pehē rehe! Apandu katu pehē pe! Mā peja ma'e jaxer ai ame'ẽ rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo! Mā peja katu jaxo. Mā peja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu.

Páu huru katu

² (Ihē mu ta! Japandu pehē pe. Jande rehe juru ai ame'ẽ ta rehe pehendu ym.) Amō ta pe ma'e katu ym ame'ẽ ke jama'ema'e ym. Jamujaxer ym amō ta ke. Amō ta ke jamuka'u te'e ym tī. Aja japyhyk ym ma'e ke. A'erehe mā peja jande rehe pepy'a katu.

³ Aja apandu rahā: "Ihē rehe pepy'a ym" aja ihē apandu ym. Apandu ramō te: "Pehē rehe japy'a katu" aja riki. Aja rahā, Tupā putar rahā, pehē namō aja te'e ta jaxo. Pe, pehē rekoha pe jamanō ta my tī. Aja pehē rehe ihē apy'a katu aja amujekwa ta.

⁴ Pehē rehe ihē ajurujar katu. Amō ta pe: "Korin ok ta pe har ta katu ame'ẽ ta ke a'eta" aja jō pehē rehe har ihē apandu pandu. Māte ihē akwaha. Anī. Ihē py'a ihē amātā katu te riki. Ihē rury katu te hū tī.

⁵ Masendo ywy pe jahyk rahā, tapijar te'e we jande ke amō ta mupyrara. Amō amō rekoha rupi jaho rahā, aja tī. Jande ke mupyrara tī. Jande namō amō ta je'ẽ je'ẽ hū tī. Pe, pehē pexoha rehe har jajumupyai tī.

⁶ Pyai ame'ẽ ta ke Tupā muhury katu. A'erehe a'e riki jande ke muhury katu. Jande rehe Tit uhyk katu uwyr. A'erehe jande ke Tupā muhury katu.

⁷ A'e uhyk uwyr rahā, jande ke a'e muhury katu. Amō we tī. A'e ke pehē pemuhury katu tī, aja Tit pandu jande pe, a'erehe jande rury katu tī. Kuja jande pe a'e pandu tī:

—Páu! Nde rehe Korin ok ta pe har ta usak tar katu. Ne namō ixo ame'ẽ ta rehe aja tī. Usak tar katu tī. Ame'ẽ sawa'e jaxer ixo, a'erehe ame'ẽ py'a ke a'ep pe har ta muruwak. Apo Tupā rehe ipy'a katu 'y. A'eta pandu tī: "Anī. Páu ta katu" aja a'eta pandu — aja Tit jande pe pandu.

A'erehe jande riki jande rury katu te hū.

⁸ Paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ame'ē rehē pesak rahā, pepayai riki. "Mā! Ihē amondo ym rahā, katu ta tipe" aja ihē akwa ym axo. I'i pehē ke ihē amupyai, ame'ē ke ihē akwa rahā, ihē apyai ta tipe.

⁹ Anī. Apo ihē rury katu riki. Pehē ke ihē amupyai. A'erehe anī. Pehē pepayai, a'erehe pehē py'a ke pemuruwak. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Tupā putar, aja pehē pepayai riki. Pexoha pemukatu, a'erehe pehē ke jamupyai te, aja ym.

¹⁰ Tupā putar, aja amō pyai rahā, ixoty ipy'a ke a'e muruwak. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke hijar. Ame'ē ke Tupā muhā katu. Aja rahā: "Katu tiki" aja amō ukwa. Pe, Tupā rehē ipy'a ym ame'ē ta jupyai a'eta juehe jō rahā, Tupā kota ipy'a muruwak ym. Manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta.

¹¹ Pehē pepayai, a'erehe ixoty pehē py'a ke Tupā muruwak. Mā peja ame'ē ke pekwa pekwa pexo! Pehē py'a ke a'e muruwak, a'erehe pahar ma'e katu ym ame'ē ke pemukatu. "Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ē ke jamukatu ta" aja pepandu. Pe, pemukatu tī. "Mā! Ma'erehe ame'ē sawa'e ixoha jamukatu ym my?" aja pepandu. Pehē peju-parahy pehē juehe tī. Pehē ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ngi pekyje tī. Jande rehē pepy'a katu, aja pemujekwa tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'e riki ipy'a ke Tupā kota muruwak tī, aja peputar katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke pemahy tar katu. Upa aja pemujekwa. Aja rahā, pahar katu ym ame'ē ke pemukatu tar katu tī, aja pemujekwa katu jande pe tī.

¹² A'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē pe ihē amondo. Ame'ē pe jō ym. Anī. Amō ke ame'ē sawa'e muhuxī. Ame'ē huxī ame'ē pe ihē amondo tī. Ame'ē pe jō ym tī. Anī. Pehē pe ihē amondo tī. Aja rahā, jande rehē pehē pepy'a katu te, aja pejumujekwa pehē jupe tī. (Jande

rehe pehendu katu, a'erehe jande rehē pepy'a katu, aja pejumujekwa katu pehē jupe tī.) Ame'ē ke pehē pe amujekwa tar katu, a'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo. "Ame'ē katu" aja Tupā pandu tī, ame'ē ja saka tī.

¹³ Jande rehē pehē pepy'a katu, a'erehe jande rury katu tī. Jande jō riki jande rury katu my? Anī. Tit ke pemuhury tī. Ame'ē ke jakwa rahā, jande rury katu te riki tī.

¹⁴ Pehē kota Tit oho tate rahā, ihē apandu ipe: "Korin ok ta pe har ta katu riki. Nde rehē haihu katu ta" aja. Pe, ihē apandu aja pema'ema'e. (A'erehe ihē rury katu axo.) Jetehar ke pehē rehē har japandu. Aja te'eha japandu. Tit pe japandu aja pehē pema'ema'e katu ipe.

¹⁵ Tit pandu ame'ē ke rehē pehendu katu. Ame'ē ke a'e ukwa ukwa ixo. Pehē rok pe a'e ke pemupyta katu. Upa a'e pandu ame'ē ke pema'ema'e my, aja pekwa pekwa pexo. Upa ame'ē ke Tit ukwa ukwa ixo rahā, i'ar kota te we pehē rehē a'e ipy'a katu.

¹⁶ Ihē apandu ame'ē ke pema'ema'e ta, aja ihē akwa katu. A'erehe ihē rury katu tī.

8

Tamatarer ke me'ē ame'ē rehē har

¹ Jande mu ta! Pesarahā! Masendo ywy pe Jesu kota har ta ixo. Ame'ē ta rehē Tupā usak katu. A'erehe a'eta ma'ema'eha ke pekwa, ame'ē ke japutar.

² A'eta ke amō ta mupyrara te hū. Aja Tupā rehē jurujar katuha ke amō ta mukanim ta tipe. Anī. Mukanim ym. Masendo ywy pe har ta hury katu te hū, a'erehe tamatarer ke a'eta me'ē me'ē hū. Heta ym a'etama'e ke. Anī. A'eta me'ē me'ē katu riki.

³ Ko apandu pehē pe. Ima'e ke namō a'eta ixo, ame'ē ke a'eta me'ē me'ē. Jete. Ame'ē 'ar kota te we a'eta me'ē me'ē. Aja jumunixói a'eta juehe, ame'ē ja saka. A'eta putar, a'erehe aja a'eta me'ē me'ē katu.

⁴ A'eta jande pe pandu pandu hū: "Jundéi ywy rehē Tupā kota har ta

ixo. Pyrara ixo. Ima'e ym te ma'e ke. Ame'ẽ ta rehe jande jahaihu tar katu. Jandema'e tamatarer ke jamatyr ta. Mā peja ame'ẽ ke peraho ngā pe" aja masendo ywy pe har ta pandu hū jande pe.

⁵ Ta'ȳ mi a'eta matyr ta aja jakwaha naī. Anī. Heta te hū matyr riki. Amō we tī. Kuja a'eta pandu py: "Jande riki Tupā kotoyhar ta ke jande" aja riki. A'erehe Tupā putar aja jamu'e, ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e tī.

⁶ Ame'ẽ jakwa rahā, Tit pe japandu: "Tit! Amukwehe Korin ok ta pe har ta pe tamatarer matyriha ke nde eremu'e. Pe, a'eta matyr. Apo ixoty ejywyr echo tī. Pe, matyriha ke emumba. Aja rahā, upa matyr ta. Jesu kotoyhar ta ma'e ke ima'e ym te, ame'ẽ ta pe ame'ẽ ke a'eta mondo tar katu" aja japandu Tit pe.

⁷ Pehēma'e ke māte hū pehī. Kuja. Tapijar te'e we Tupā rehe jō pejurujar katu te. Amō ta ke pemu'e katu te pexo tī. Tupā je'ha ke pekwa katu te tī. Upa ma'e katu ame'ẽ ke jō pema'ema'e tar katu tī. Jande rehe pehē pepy'a katu te hū tī. Upa aja pehē. Aja pehēma'e pehū aja saka. A'erehe apo ima'e ym te ame'ẽ ta pe tamatarer ke pemondo katu te hū, aja japutar.

⁸ Pehē pema'ema'e ame'ẽ ke ihē apandu ym ta. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tamatarer ke amō ta riki mondo tar katu te hū, aja pehē pe ihē amujekwa tar katu. A'erehe amō ta aja pehē tī. Aja rahā, myja me'ẽ ima'e ym te ame'ẽ ta pe peme'ẽ me'ẽ katu my, ame'ẽ ke ihē akwa tar katu. Aja ame'ẽ ta rehe pepy'a katu, aja pemujekwa ta.

⁹ Pesarahā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki awa ta rehe pyrara usak, ame'ẽ ke pekwa. Ywa pe upa katu te ima'e ke pehī. Anī. Upa hijar. Pe, kome'ẽ ywy keruhū pe uwyr rahā, ima'e ym te aja ixo. Pehē ke a'e muhā tar katu, a'erehe ima'e ym te ixo. Aja rahā, ywa pe pehēma'e ke māte hū ta. (Aja pekwa pekwa pexo. Aja rahā, sehar ima'e ym te

ame'ẽ ta pe peme'ẽ me'ẽ katu ta me'ẽ te'e tī.)

¹⁰ Peteī warahy 'ar aha oho apo. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tamatarer ke pemondo tar katu. Tamatarer pematyr riki. (Ame'ẽ upa ym we rī.) Apo ame'ẽ ke pemumba rahā, katu tiki, aja ihē apandu pehē pe. Pehē riki ima'e ym te ame'ẽ ta pe pemondo tar katu py. Pe, pehē riki pematyr py. Upa ym we rī.

¹¹ A'erehe apo pemumbarahā! Pematyr! Yman pepandu: "Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tamatarer jamondo ta" aja. Aja apo pematyriha ke pemumba. Pehēma'e tamatarer pehī apo y. Ame'ẽ ngi pematyr.

¹² Tamatarer ke peme'ẽ tar katu rahā, pehēma'e ngi har peme'ẽ katu. Ame'ẽ rehe Tupā pandu: "Katu tiki" aja. Pehēma'e ym rahā, peme'ẽ ym. Ame'ẽ rehe Tupā pandu tī: "Katu tiki" aja tī. Juja katu te.

¹³⁻¹⁴ "Pehē jō riki peme'ẽ katu. Amō ta anī" aja ym ihē aputar. Apo pehēma'e riki heta. A'erehe ima'e ym te ame'ẽ ta pe pemondo katu rahā, katu tiki. Yman rahā, pehēma'e ym te rahā, pe, amō tama'e heta rahā, pehē pe ame'ẽ ta riki me'ẽ me'ẽ ta tī. Aja rahā, juja katu te ngā me'ẽ me'ẽ ngā jupe.

¹⁵ Aja Tupā je'ha rehe panduha ihī: "Ma'e ke amō matyr hū, ame'ẽ ke pyta hū ym.

Ma'e ke ta'ȳ mi matyr, ame'ẽ ke uhyk katu ipe" aja panduha ihī.

^{Tit namō ehe katu ame'ẽ ta oho ta}

¹⁶ Jande aja Tit kuja putar tī. "Korin ok ta pe har ta tamatarer matyr. Upa ym we rī. Ame'ẽ ke mumba rahā, katu tiki" aja a'e putar tī. Ame'ẽ putariha ke Tupā muwyr ipe. A'erehe Tupā pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja.

¹⁷ Japandu ipe: "Korin ok ta pe har ta rehe esak echo" aja Tit pe. A'e pandu: "Hā! Ihē aho tar katu te tī. Ame'ẽ ta ke amu'e ta aho kȳ" aja jande pe pandu. Japandu ym rahā we, a'e oho tar katu. A'erehe a'e pandu: "Ihē aho ta kȳ" aja.

18 Tit namō amō jande mu ke jando ta jaxo. Ame'ē rehe har se upa Jesu kotoyhar ta pandu: "Katu a'e. Myrandu katu a'e pandu pandu katu riki" aja. Ame'ē ke jamondo ta jaxo, Tit namō. (Ame'ē ta tamatarer matyriha ke mumba ta pehē kotoyhar.)

19 Amō we tī. Jesu kotoyhar ta pandu ipe: "Nde ke jande japutar. Páu ta namō eho katu. Amō Jesu kotoyhar ta pyrara ixo. Ame'ē ta pe Páu ta namō tamatarer eraho tī. Ame'ē ta rehe jande jahaihu tar katu, ame'ē ke emujekwa eho tī" aja. Aja rahā, tamatarer pyhyk ame'ē ta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe.

20-21 Mā tamatarer hū pehē peme'ē. "Ame'ē ke Páu ta juehe pyhyk pyhyk" ame'ē je'ē je'ēha japutar ym. A'erehe jetehar jamuhāi tar katu jamondo. Aja Tupā ukwa ame'ē ke japutar tī. Aja upa ngā ukwa ame'ē ke japutar katu tī.

22 A'erehe Tit ta namō ame'ē jande mu ke jamondo jaxo. Ame'ē mu amō kotoy kotoy jamondo kwe. Aja rahā: "Pahar ihē aho ta" aja a'e pandu. Apo pehē rehe a'e jurujar katu te. A'erehe pehē rehe uhyk rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja rahā, tamatarer matyriha ke pemumba ta. Upa ta pematy.

23 Tit rehe har ihē apandu tī. Ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Ihē namō pehē py'a ke a'e mātā tar katu tī. Pe, amō mu ta Tit namō oho ta ixo. Ame'ē ta ke se Jesu kotoyhar ta riki mondo tī. A'eta je'ēha rupi ame'ē mokōi ta oho ixo. Ame'ē ta ke amō ta ukwa rahā, Kirisutu pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja.

24 Ame'ē ta pe pemujekwa. Pyrara ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa. Tamatarer pe-mondo rahā, pehē pepy'a katu amō ta rehe, aja pemujekwa. Aja rahā, upa Jesu kotoyhar ta ukwa ta tī. Amō we tī. Jande japandu: "Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu ta" aja riki jande. Ame'ē riki jetehar te

ke aja mā peja pemujekwa katu ngā pe tī. A'erehe tamatarer pematyriha ke pemumba katu.

9

Jesu kotoyhar ta rehe haihu katu ame'ē rehe har

1 Jundéi ywy pe Tupā kotoyhar ta ixo. Ame'ē ta pe amō Jesu kotoyhar ta tamatarer ke mondo ixo. Ame'ē rehe har pehē pekwa, a'erehe ame'ē rehe har amō we hū ihē amupinim. Anī ta.

2 Ame'ē ta pe tamatarer ke pe-mondo tar katu tī, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe har masendo ywy pe har ta pe ihē apandu katu. "Ngere ywy pe jande mu ta ixo. Korin ok ta pe har ta ke. Ima'e ym te ame'ē ta pe a'eta tamatarer ke mondo tar katu" aja ihē apandu. "Jete. Yman amō warahy 'ar rahā, ame'ē ta tamatarer ke mondo ta tipe" aja jande japandu. Ame'ē ke masendo ywy pe har ta ukwa rahā, tamatarer ke ame'ē ta mondo tar katu tī.

3 Amō ta pe japandu: "Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu riki" aja jande. Pe, tamatarer pematyry ym rahā, amō ta pandu ta: "Páu te'e pandu" aja. A'erehe jande mu ta ke pehē kotoy jamondo jaxo. Pehē namō ixo rahā, tamatarer ke pematykatu ta. Upa pehī ta.

4 Anī rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Ihē namō masendo ywy pe har ta pehē rehe uhyk rahā, tamatarer nixói, aja jakwa. Aja rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Pehē rehe jajurujar katu riki a'erehe pehē ngi jande ruxī ta. Pehē ruxī ta pehē ke tī.

5 A'erehe jande mu ta pe ihē apandu: "Korin ok ta pe peho py. Pehē raikwer rupi ihē aho ta. Korin ok ta pe har ta pandu: 'Tamatarer jande jamatyr ta' aja. Ame'ē ke a'ep pe har ta namō pematyry" aja ihē apandu. Aja rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, tamatarer pehī ta. Aja rahā, pehē ruryha namō tamatarer pematyry, aja pemujekwa ta ngā pe. Peme'ē tar ym ha namō pematyry.

Anī. Aja ym riki. Pehē rury katuha namō pematyr.

Huryha namō peme'ē katu

⁶ Heta ym ma'e ra'ī ke amō jytyr rahā, ta'yr mi i'a ke matyr tī, ame'ē ke pekwa pekwa pexo. Heta te hū ma'e ra'ī ke amō jytyr rahā, heta te hū i'a ke matyr ta tī. (Aja tamatarer me'ēha ke tī. Heta tamatarer peme'ē rahā, heta ma'e ke pehē pe Tupā muwyr ta tī.)

⁷ A'erehe: "Kuja hetaha ihē ame'ē ta" aja amō pandu. Aja rahā, aja a'e me'ē rahā, katu tiki. Huryha namō me'ē, ame'ē ke rehe Tupā hury katu tī. A'erehe me'ē tar ym ha namō amō me'ē rahā, katu ym. "Mā! Ihē ame'ē ta me'ē te'e" aja ukwaha namō me'ē rahā, katu ym tī.

⁸ Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā muwyr ta. "Ma'e ke jande pe emuwyr" aja Tupā namō pepandu, ame'ē 'ar koty te we a'e muwyr ta. Aja rahā, aja te'eha pehē pexoha rehe ma'e ke pehī. Amō we hū pehēma'e pehī ta. Aja rahā, ame'ē ngi har pyrara ixo ame'ē ta pe peme'ē katu.

⁹ Aja riki Tupā je'ēha mujekwa. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Ma'e ima'e ym te ame'ē ta pe Tupā muwyr katu te hū. Aja te'eha pyrara a'e usak katu ixo" aja riki.

¹⁰ Ma'e ra'ī ke amō jytyr rahā, tyarō rahā, i'a pehī tī. Ame'ē ke Tupā muwyr ipe, ame'ēja saka. Awa mi'u ke a'e muwyr katu tī. Aja pehē pe tī. Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā upa muwyr ta pehē pe tī. Amō we hū muwyr ta pehē pe tī. Aja rahā, pehēma'e pehū ta. Aja rahā, ame'ē ngi har ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu te we hū ta tī.

¹¹ Pehēma'e ke heta hū, aja Tupā muwyr ta pehē pe. Aja te'eha ta. Aja rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Aja te'eha pexo ta. Pehē pematyr, ame'ē ke jamuhāi jamondo. Aja rahā, pyhyk ame'ē ta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe.

¹² Pehē peme'ē, ame'ē riki ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Tupā kotyhar ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Pe, a'eta pyhyk rahā, Tupā pe pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pandu hū ta.

¹³ Tamatarer pehē pematyr hū rahā, myrandu katu rehe pehendu katu, aja pemujekwa katu ngā pe. Kirisutu rehe har myrandu katu ame'ē ke pehendu katu. A'erehe Tupā pe ngā pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Ame'ē myrandu katu pepandu pandu katu tī. Jundéi ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe tamatarer peme'ē katu. Amō ta pe peme'ē katu tī.

¹⁴ A'erehe pehē rehe har Tupā namō a'eta pandu pandu katu. Pehē rehe a'eta ipy'a katu riki. Pyrara ixo ame'ē ta pe peme'ē katu rahā, katu tiki, aja pehē pe Tupā mujekwa. Aja pehē rehe a'e usak katu te hū.

¹⁵ Ma'e katu te ame'ē ke amō te'e me'ē. Marā ka ym hepyha mangaha. Kati te hū. Aja jande pe Ta'yr ke Tupā muwyr tī. A'erehe mā peja jande japandu ipe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja riki.

10

"Ihē ke Kirisutu mondo" ame'ē rehe har Páu pandu

¹⁻² Ko ihē Páu. (Ihē rehe juru ai ame'ē ta pe apandu apo 'y.) Ihē rehe har ame'ē ta pandu: "Jande namō Páu ixo rahā, jande ngi a'e kyje, a'erehe hātā ym pandu. Pepaite ixo rahā, mā hātā panduha a'e mupinim jande pe" aja amō ta pandu naī. Pesarahā! Kati ame'ē ke jō Kirisutu ma'ema'e. Wewe katu pandu ngā pe tī. Aja pehē pe ihē apandu tar katu tī. (A'erehe pehē py'a pemuruwak, aja rahā Kirisutu aja wewe katu pehē pe apandu ta tī.) Pehē py'a pemuruwak ym rahā, mā hātā ihē aje'ē je'ē ta pehē pe. Pesarahā! Ihē rehe juru ai ame'ē ta pe hātā ihē aje'ē katu, aja akwa katu. (Tupā je'ēha ke japandu rahā, tamatarer hū japyhyk, aja ame'ē ta

pandu nañ.) Ame'ẽ ta pe, hātā ihē aje'ẽ ta, aja ihē akwa katu.

³ Awa te'e aja jande jaxo tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta namō kome'ẽ ywy keruhū pe jaxo. "Myrandu katu riki te'e" aja amō ta pandu nañ. Ame'ẽ ta je'ẽha ke jamukanim rahā, jande je'ẽha rupi aja ym jamukanim.

⁴ Pesarahā! Tupā je'ẽha rupi ame'ẽ ta je'ẽha ke jamukanim. Pyrātāha ke a'e muwyr jande pe. Ame'ẽ namō myrandu katu ke putar ym ame'ẽ ta ukwaha ke jamukanim. Ame'ẽ ta te'e pandu: "Myrandu katu riki te'e" aja riki. Ame'ẽ ke Tupāma'e pyrātāha rupi jamukanim.

⁵ Juehe har Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ẽ ke amō ta putar ym. Je'ẽ je'ẽ hū ehe har. A'eta ukwa katu, aja a'eta jupe nañ. Upa ame'ẽ ke Tupā je'ẽha rupi jamukanim. Aja rahā, ame'ẽ ta ukwaha ke jamuruwak. Pe, Kirisutu rehe hendu katu.

⁶ Jande rehe pehendu katu, aja upa pemujekwa jande pe. Aja rahā, jande rehe hendu ym ame'ẽ ta pe jaje'ẽ je'ẽ ta. Ame'ẽ ta pe jaje'ẽ ta: "Pehē katu ym" aja.

⁷ Pesarahā! "Páu Kirisutu mondo ame'ẽ ke aja ym a'e" aja amō ta pandu nañ. Mā! Ame'ẽ ta awa rehe jō usak te'e, aja ipo. Soroka pe jō usak te'e aja ipo. Pehē koty amō Kirisutu mondo ame'ẽ ke ipo. Mā! Ehe har pekwa pekwa pexo tī. A'e Kirisutu mondo ame'ẽ ke rahā, ihē aja tī.

⁸⁻⁹ "Jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi ihē apandu pandu. Ihē ke a'e mondo" aja pehē pe ihē apandu. Aja ihē apandu hū riki. Ame'ẽ ngi ihē ruxī ym. A'e je'ẽha rupi pexoha rehe har hātā ihē aje'ẽ je'ẽ. Anī. Aja ym. Paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'ẽ pe pehē ke ihē amukyje. Anī. Aja ym ihē aputar tī. Kuja aputar. Kirisutu je'ẽha rupi pehē py'a ke ihē amātā. Aja rahā i'ar koty te we Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk katu. Ame'ẽ ke aputar katu. (A'erehe ihē ke Kirisutu mondo.)

¹⁰ Pesarahā! Kuja amō pandu ta my. "Paper pinim ke Páu muwyr.

Hātā je'ẽha ke a'e mupinim. Je'ẽ je'ẽ hū, ame'ẽ panduha ihī. Jande namō a'e ipo rahā, pitu te'e a'e. A'e je'ẽha te reko ym. Je'ẽha hātā ym te riki" aja pandu my.

¹¹ Ame'ẽ ta kuja ukwa ta me'ẽ te'e. Pehē namō ihē axo ym rahā, paper pinim ihē amondo. Ame'ẽ pe hātā je'ẽha ke ihē amupinim. Pe, pehē koty aho rahā, juja katu te ta. Ihē amupinim, aja pehē pe hātā ihē aje'ẽ je'ẽ ta kȳ. Akyje ym ta ihē.

¹² Amō ta pandu: "Jande riki katu te ame'ẽ ta ke jande" aja a'eta juehe har jupandu. Ame'ẽ ta aja ihē my? Anī. Aja: "Ihē katu te ihē" aja ym ihē rehe har akwa akwa axo. A'eta aja ihē tī, aja ym axo. Juja ym. Ame'ẽ ta pandu a'eta jupe: "Pesarahā! Jande jō riki katu ame'ẽ ke jama'ema'e. Amō ta aja ym jaxo. Jande jō katu" aja a'eta jupe ukwaha. Mā! Ukwa ym te ame'ẽ ta ke a'eta. Ka'u te'e ame'ẽ ta ke a'eta.

¹³ Aja ym ihē rehe har ihē apandu. "Tupāma'e pyrātāha namō myrandu katu apandu" aja apandu. Aja ym rahā, aja ihē apandu ym ta tipe.

Amō amō hekoha pe ihē ke Tupā mondo. Manambe amō. A'ep jō myrandu katu ke japandu jaho. Ame'ẽ hekoha jandema'e parakyha renda, ame'ẽja saka. Pe, yman pehē koty jande ke Tupā mondo. Jandema'e parakyha renda, ame'ẽja saka tī.

¹⁴ Pehē koty jande ke Tupā mondo. Aja ym rahā: "Tupā je'ẽha rupi jajur" aja japandu ym ta tipe. Yman pehē rehe jahyk rahā, myrandu katu ke japandu pandu pehē pe. Ame'ẽ myrandu katu japandu rahā, Kirisutu rehe har japandu.

¹⁵ Pesarahā! Ngā pe amō riki Tupā je'ẽha ke mu'e py. Ame'ẽ raikwer rupi amō ta oho, pe, pandu: "Jande jō riki Tupā je'ẽha ke jamu'e katu" aja. Aja ym jaxo. Anī. Kuja jaxo. Pehē koty jande ke Tupā mondo. A'erehe pehē ke jamu'e. Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu te we hū, aja japutar. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā je'ẽha pehē ke jamu'e katu ta.

¹⁶ Aja upa rahā, pehē rekoha kupe kotoy myrandu katu ke apandu pandu ta aho. Myrandu katu ke amō pandu ym, ame'ẽ ta renda pe apandu pandu ta aho. Aja rahā, amō ta pandu py, ame'ẽ renda pe haikwer rupi ihē aho ym ta. “Ihē jō pehē pe Tupā je'ẽha ke ihē amu'e” aja ym ihē apandu ta tī.

¹⁷ Pesarahā! Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī: “Ihē jō riki ama'ema'e katu” aja amō pandu tar katu rahā, kuja a'e pandu ta me'ẽ te'e: “Jandema'e sawa'e te riki ma'ema'e, ame'ẽ ke ko. Katu te ame'ẽ” aja panduha ihī.

¹⁸ Jandema'e sawa'e te riki amō rehe har pandu ta: “A'e katu” aja. Aja rahā, ame'ẽ ke katu. Juehe har amō pandu: “Ihē katu” aja. Aja rahā, katu aja ym a'e. (A'erehe ihē rehe har Tupā pandu: “Nde katu” aja ihē aputar. Sawa'e pandu ame'ẽ ke anī. Aputar ym ame'ẽ ke.)

11

Mā peja pehē ke Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran muka'u te'e ym

¹ (“Katu ame'ẽ ke ihē” aja ihē apandu rahā) aka'u te'e ame'ẽ ke aja saka ihē apandu axo. Mā peja pehē py'ahu te'e pehendu.

² Pehē riki kūjā ixo te'e ame'ẽ ke, ame'ẽja saka. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ipy'a pe nixói te, ame'ẽja saka. Pe, peteī sawa'e pe jō pehē ke ihē apandu katu, ame'ẽja saka. “Nde pe ihē ame'ẽ ta” ame'ẽja saka. Ame'ẽ sawa'e Kirisutu ke. (Pe, Kirisutu ngi amō kotoy pehē py'a pemuruwak, a'erehe pehē rehe ihē ajyty'ym.) Tupā aja tī. Pehē rehe jyty'ym tī. Aja pehē rehe ajyty'ym tī.

³ Yman Ewa pe mbói te'e pandu. Sata riki. (Ājā ramūi a'e.) Pandu katu tipe. Anī. Muka'u te'e Ewa ke. Aja pehē ke amō ta muka'u te'e ta my tī. Ame'ẽ rehe ihē ajumupyai. Muka'u te'e rahā, Kirisutu rehe jō pehē pepy'a katu te, ame'ẽ ke pehijar ta my.

⁴ Pehē pe Jesu rehe har jande jamu'e. Amō kotoyhar Jesu rehe har

amō ta mu'e pehē pe. Pe, ame'ẽ ta rehe pehē ruryha namō pehendu katu. Katu ym aja. Tupā je'ẽha ke japandu rahā, Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e, aja jetehar te ke aja jamujekwa. Apo amō kotoyhar Tupā'ā rehe har amō ta mu'e. Ame'ẽ rehe pehendu katu. Katu ym aja. Myrandu katu ke pehē pe japandu. Ame'ẽ rehe pejurujar katu. Apo amō kotoyhar myrandu katu ke amō ta pandu pehē pe. Ame'ẽ rehe pehendu katu tī. Katu ym aja.

⁵ Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke pehē kotoy ixo apo. “Jande katu te” aja ame'ẽ ta ukwa a'eta jupe naī. Anī. Ihē 'ar kotoy te we katuha, aja ym ame'ẽ ta, aja akwa.

⁶ Ma'e pandu katu te hū ame'ẽ ke aja ym ihē. Anī. Tupā rehe har akwa katu te hū ame'ẽ ke ihē, aja jō ihē akwa. Ame'ẽ ke pehē pe ihē amujekwa katu. Aja te'eha pehē pe ihē amujekwa. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta apo my.)

⁷ Myrandu katu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame'ẽ ke pehē pe ihē apandu pandu. Arahā pehē ngi tamatarer ke ihē apyhyk ym. A'erehe: “Páu Kirisutu mondo ame'ẽ ke aja ym a'e” aja pekwhaha naī. Anī. Kirisutu mondo ame'ẽ ke ihē. Pesarahā! Ngāma'e miasu aja ihē axo, a'erehe ihē aparaky axo. Aja tamatarer apyhyk. Ame'ẽ pe jō ihēma'e ajo'ok katu. Ngāma'e miasu aja ihē axo, a'erehe katu ym my? Anī. Katu tiki. Aja ihē axo. Aja rahā Tupā rehe har pejumu'e katu. Aja katu pehē pe.

⁸ Pehē pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo rahā, amō ta ngi tamatarer ihē apyhyk. Amō hekoha pe Jesu kotoyhar ta ixo. Ame'ẽ ta ngi tamatarer ihē apyhyk. (Pehē ngi anī.) Ihē pe a'eta te'e me'ẽ me'ẽ. A'erehe ame'ẽ tama'e ke ihē amukanim, ame'ẽja saka. (A'erehe ihēma'e ke upa pehī.) A'erehe pehē pe myrandu katu ihē apandu pandu. (Aja pehē namō ma'e ke ihē ama'ema'e.)

9 Pe, pehē namō ihē axo rahā, tamatarer ke ihē aputar rahā, pehēma'e ke ihē apyhyk ym. Masendo ywy pe har ta jande mu ta riki tamatarer ke muwyr ihē pe. Upa ihē aputar ame'ẽ ke a'eta muwyr. Yman: "Tamatarer ihē aputar" aja apandu ym pehē pe. Aja yman rahā, apandu ym te ta tī. Aja te'ha apandu ym ta.

10 Kirisutu kotyhar ke ihē. A'erehe jetehar ke apandu. Kuja. "Myrandu katu ke ihē apandu axo rahā, amōma'e tamatarer ke ihē apyhyk ym te ta" aja ihē akwa. Aja te'e ta ihē. Pehēma'e tamatarer apyhyk ym te ta. Aja upa ngere ywy pe har tama'e ihē apyhyk ym ta tī. (Ngere ywy pe pexo. Korin ok ta aja tī. Ngere ywy rehe ihī tī.)

11 "Jandema'e tamatarer Páu pyhyk ym, a'erehe jande rehe a'e ipy'a ym" aja amō ta pandu naī tī. Anī. Aja ym. Pehē rehe ihē apy'a katu, ame'ẽ ke Tupā ukwa katu tī.

12 Myrandu katu ihē apandu rahā, amōma'e tamatarer ihē apyhyk ym we ta rī. Aja tapijar te'e we ihē axo ta rī. Aja rahā, amō Kirisutu mondo ame'ẽ ta kuja: "Páu aja myrandu katu ke japandu" aja marā ka ym panduha. Ame'ẽ ta amō tama'e tamatarer ke pyhyk riki. A'erehe ihē aja: "Ihē apyhyk ym" aja marā ka ym panduha. Ame'ẽ ta riki Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke aja a'eta jupe.

13 Ame'ẽ ta Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke aja ym. Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran ke a'eta. Te'e a'eta pandu. "Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e" aja te'e a'eta. A'eta rehe amō usak rahā, ame'ẽ ta Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke a'eta aja riki. Anī. Muka'u te'e ngā ke ame'ẽ ta.

14 Pesarahā! Satana riki jumu-ruwak. (Ājā ramūi a'e.) Tupā je'ēha rahoha katu te aja a'e jumuruwak. Aja a'e muka'u te'e ngā ke.

15 A'erehe Satana kotyhar ta jumu-ruwak riki tī. Kuja. "Katu ame'ẽ ta ke jande. Jetehar te ke japandu ngā pe" aja ame'ẽ ta pandu naī. Pandu ame'ẽ ta ran, aja ame'ẽ ta jumuruwak. (Aja

Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran ta ke.) Aja muka'u te'e ngā ke. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ẽ ta ma'ema'ha, aja mupyrara ta. (A'erehe Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran rehe pehendu ym.)

Kirisutu mondo ame'ẽ ke aja Páu ixo rahā, a'e ke ngā mupyrara hū

16 Ihē riki aka'u te'e ame'ẽ ke, aja pehē ngi har amō ta ukwaha a'eta jupe. Aja ym rahā, katu tiki. Pe, apandu tī. "Ihē aka'u te'e ame'ẽ ke ihē" aja ihē rehe har apandu we mi rahā, mā peja: "Páu ke japutar" aja pepandu. Aja rahā, mu'eharan ta aja saka: "Ihē katu" aja ihē axo ihē jupe.

17 Ame'ẽ ke ihē apandu rahā, Tupā je'ēha rupi ym ihē apandu. Ihēma'e je'ēha rupi apandu. "Ihē katu" aja apandu rahā, aka'u te'e ame'ẽ ke ihē aja apandu axo. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.)

18 "Ihē katu" aja pandu ame'ẽ ta heta ixo. Awa te'e aja pandu tī. A'erehe ihē apandu tī. "Ihē katu" aja ihē jupe. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.)

19 Pehē pekwa katu te aja pekwaha pehē jupe. Mā! Pekwa katu tipe. Ka'u te'e ame'ẽ ta katu aja pekwaha. Pe, ame'ẽ ta rehe pehendu katu. (Aja rahā, mā peja ihē rehe pehendu katu tī. A'erehe aka'u te'e ame'ẽ ke ihē aja ihē axo tī.)

20 Pehē ke amō koty kotoy mondo ame'ẽ ta rehe har pepandu: "Mā peja pexo" aja. Pehēma'e ke te'e pyhyk raho ame'ẽ ta rehe har: "Mā peja peraho" aja tī. Pehē ke a'eta muka'u te'e tī. "Mā peja" aja pepandu tī. "Jixer ai ame'ẽ ta ke pehē" aja a'eta ukwaha pehē rehe har. "Mā peja" aja pepandu tī. Pehē ke a'eta nupā, aja pehē jixer aja a'eta ukwaha. Pe, pepandu: "Mā peja" aja.

21 Mā! Ame'ẽ ta ma'ema'ha aja ihē ama'e ym. Ihē ruxī ingi, a'erehe ihē ama'e ym riki. A'erehe ihē pitu te'e, aja amō ta ukwaha naī. Mā! Je'ēha te areko ym ihē, aja a'eta ukwaha naī tī.

Ma'e ke rehe har: "Mā! Katu te" aja amō pandu tar katu rahā, ihē aja tī. "Katu te" aja ihē rehe har apandu. Aja rahā, aka'u te'e ame'ē ke ihē, aja akwa ihē juehe har. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.)

²² Kirisutu mondo ame'ē ta ran jundéu awa ta ke my? Ihē aja tī. Jundéu awa ke ihē tī. Ame'ē ta Amarā rainō ta ke my? Ihē aja tī. Amarā rainō ke ihē tī.

²³ Kirisutuma'e parakyha ke ame'ē ta my? Ame'ē ta 'ar kovy te we ihē riki Kirisutuma'e parakyha ke. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa pehē pe.) Aja apandu rahā, aka'u te'e ame'ē ke ihē, aja akwa ihē juehe har. Kirisutu mondo ame'ē ta ran 'ar kovy te we myrandu katu ke ihē apandu pandu. Ame'ē ta 'ar kovy te we kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho. Ame'ē ta 'ar kovy te we ihē ke amō ta pirok hū. Ame'ē ta 'ar kovy te we tate ihē amanō. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁴ So'o pirer pe ihē ke jundéu ta awama'e kapitā ta nupā hū. Kuja, 39 hetaha ihē kupe rupi nupā. Aja kuja hetaha. Awa po wajar peteīhar upa aja riki.

²⁵ Homa awa ta ihē ke nupā tī. Myra ra'yr pe nupā. Ame'ē kuja hetaha, mahapyr. Peteīhar ihē rehe parahy ame'ē ta ita ombor. Ihē ke japi tipe. Tate ihē ke jukwa. Jarusu keruhū pe ihē aho axo rahā, jarusu keruhū ke y kotok keruhū upa mupēpen. Mahapyrihar aja ihē axo. Amō rahā, y pe ihē axo. Aja te'e pytun oho. Aja te'e xu'em oho tī. Tate ihē ke y jukwa. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁶ Amō amō hekoha pe ihē awata aho rahā, pyrara ihē axo. Ytiha ame'ē tate ihē ke jukwa. Ma'e mukanīha ta tate ihē ke jukwa tī. Ihē ke jundéu awa ta tate jukwa tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta tate jukwa ihē ke tī. Ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke amō ta tate jukwa tī. Ka'a rupi ihē awata axo rahā, pyrara ihē axo tī. Y ramūi

aha aho rahā, tate y ihē ke jukwa tī. Ihē rehe katu ame'ē ta ran ihē ke mupyrara tī. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁷ Ihē aparaky te hū. Ihē re'ō te ihē axo tī. Pyrara ihē axo, a'erehe amō amō rahā, ihē aker ym. Myahy hū ihē axo tī. Ma'e ke ihē a'u ame'ē ke amō amō rahā nixói te. Pyrara ihē axo tī. Amō amō rahā, ihē akeriha renda nixói te tī. Amō amō rahā, ihēma'e mundeha nixói tī. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁸ Amō we tī. Wera rahā pame katu te Jesu kovyhar ta rehe har ihē ajumupyai hū axo. Amō amō ok ta pe ixo ame'ē ta rehe har ihē ajumupyai hū axo. (Jurujar katuha ke hijar my, ame'ē rehe ajumupyai hū axo.)

²⁹ Jesu kovyhar riki Tupā rehe jō ipy'a mapyk wan rahā, ihē apyai tī. Pe, amō rehe hendu, a'erehe ma'e jaxer ai ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ihē apyai te hū tī. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

³⁰ "Ihē katu te" aja ihē jupe apandu ta me'ē te'e rahā, ihē riki pitu te'e aja ihē amujekwa ta. Ame'ē rehe har ihē apandu katu ta.

³¹ Ihē te'e apandu ym, aja Tupā ukwa katu. A'e riki Jesuma'e pái keruhū. "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe japandu. Jesu jandema'e sawa'e te a'e. Pesarahā! Te'e apandu ym ihē.

³² Ndama ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke kapitā pyhyk ta tipe. Araha Are riki kapitā keruhū. Harōha ta pe kapitā pandu: "Ok ta rukwen keruhū rehe peharō. A'ep Páu ke pepyhyk" aja riki.

³³ Anī. Ihē ke a'eta pyhyk ym. Ok ta kurar ngi ihē ke ihē rehe katu ame'ē ta muju mundo. Wasākāran keruhū pe muju mundo. Kurar soroka rupi muju mundo. (Aja ihē ajan aho ingi. Aja ihē pitu te'e, aja ihē amujekwa ngā pe.)

Páu pe ma'e ke Tupā mujekwa

¹ “Ihē katu te” aja apandu ihē jupe rahā, katu ym aja akwa. Anī. (Pehē koty Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran ixo. Ixeraiha aja ame'ẽ ta usak hū, aja pandu.) A'erehe: “Katu te” aja ame'ẽ ta ukwaha jupe naī. A'erehe aja ihē tī. Ihē keraiha aja ihē asak tī. Ame'ẽ rehe har apandu ta apo 'y. Jandema'e sawa'e te mujekwa ihē pe. Ame'ẽ rehe har ihē apandu ta apo 'y.

² Yman ywa pe ihē ke Tupā raho. Ywa te hū, aja akwaha. Yman riki. Kuja, 14 warahy 'ar aha oho apo. Ihē ke a'e raho te my? Ihē keraiha aja ihē asak my? Ame'ẽ ke Tupā jō riki ukwa katu. Ihē akwa ym.

³ Kuja. Pahar Tupā ixo ame'ẽ pe ihē ke a'e raho. Ame'ẽ ke jetehar te my? Ihē akwa ym. Ihē keraiha aja ihē asak my? Ame'ẽ ke Tupā jō ukwa katu, aja apandu tī.

⁴ A'ep ma'e ke ihē ahendu. Ame'ẽ rehe har marā ka ym amō pe ihē apanduha. Je'ēha nixói. Ihē ahendu ame'ẽ ke amō pe apandu ym ta me'ẽ te'e. “Emujekwa ym ngā pe” aja ihē pe a'e pandu.

⁵ Ma'e ke ihē ahendu, a'erehe: “Ihē katu te” aja akwa ihē jupe. Ihē rehe har: “Katu te” aja ym apandu. Ihē pitu te'e, ame'ẽ rehe har jō ihē apandu katu.

⁶ “Ywa pe ihē asak aho” aja ihē apandu rahā: “Mā! Ka'u te'e ame'ẽ ke a'e” aja ihē rehe har apandu ta my. Anī. Jete ihē apandu, a'erehe aka'u te'e aja ym ihē. Ywa pe ihē asak aho, ame'ẽ rehe har ihē apandu ym ta. Pesarahā! Kome'ẽ ywy keruhū pe ihē ama'ema'eha ke rehe amō usak. Ihē apandu ame'ẽ ke rehe hendu tī. A'erehe ihē rehe har ukwa katu. (Kirisutu mondo ame'ẽ ke ihē, aja ukwa katu.)

⁷ Māte hū katu ame'ẽ ke ihē asak, a'erehe: “Ihē katu te” aja ihē axo my? Anī. Aja Tupā putar ym, a'erehe ma'e ahy te ame'ẽ ke ihē pe a'e muwyr. Ame'ẽ riki Satanama'e je'ēha rahoha, aja saka. (Ājā ramūi a'e.) A'e riki ihē

ke mahy, ame'ẽja saka. Aja rahā: “Ihē katu te” aja ym ihē akwa akwa axo.

⁸ Ame'ẽ ahyha rehe har Tupā namō ihē apandu. Mahapyr ihē apandu: “Ihē ngi ahyha ke emukanim” aja apandu ipe.

⁹ A'e pandu:

—Anī. Amukanim ym ta. Nde rehe ihē apy'a katu te. Ame'ẽ jō riki katu. Ame'ẽ ke a'ewan nde pe. Nde pitu te'e rahā, ihēma'e pyrātāha ke nde eremu-jekwa katu ngā pe — aja Tupā ihē pe.

A'erehe: “Ihē pyrātā ym” aja ihē apandu katu ngā pe. Ihē pitu te'e rahā, Kirisutuma'e pyrātāha ihē namō ixo. A'erehe ihē rury katu te.

¹⁰ Ihē pitu te'e rahā, ihē rury katu ihē axo. Ihē rehe amō ta juru ai rahā, ihē rury katu ihē axo tī. Ihē apyrara rahā, aja tī. Ihē rury katu axo tī. Ihē ke amō ta mahy rahā, aja tī. Ihē rury katu axo tī. Māte ihē akwaha aja rahā, aja tī. Ihē rury katu ihē axo tī. Upa ame'ẽja rahā, ihē rury katu. Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe ihē rury katu ihē axo. Ihē pitu te'e rahā, Kirisutuma'e pyrātāha ke ihē amujekwa katu ngā pe, a'erehe ihē rury katu ihē axo.

Korin ok ta pe har ta rehe Páu jumupayai

¹¹ “Ihē katu te” aja ihē rehe har ihē apandu rahā, aka'u te'e ame'ẽ ke ihē aja ihē axo. Ame'ẽ ke pehē riki ihē ke pemupandu, ame'ẽja saka. “Páu katu te” aja pehē riki pepandu ta me'ẽ te'e tī. “Ihē katu te” aja ym ihē akwa. Pehē koty Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran ixo. Ame'ẽ ta riki: “Katu te hū” aja pekwaha naī. Ame'ẽ ta wyr koty te we ihē katuha aja ym ihē axo. (Jande juja katu te jande tī. A'erehe aka'u te'e ame'ẽ ke ihē aja ihē axo.)

¹² Pehē namō ihē axo rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke Tupāma'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e hū. A'erehe ihē riki Kirisutu mondo ame'ẽ ke aja amujekwa pehē pe. Ihē ke amō ta mahy rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. Aja Tupāma'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e hū. Aja rahā,

ihē riki Kirisutu mondo ame'ẽ ke ihē aja amujekwa pehē pe tī.

¹³ Amō ok ta pe Jesu kokyhar ta jy'ar. Ame'ẽ ta wyr koky te we pehē katuhā my? Anī. Aja ym riki. Pe, kuja jō pema'e ym. Pehē pe tamatarer ke ihē apandu ym. Pehē ngi apyhyk ym. Ame'ẽ jō. A'erehe: "Mā! Páu rehe Korin ok ta pe har ta ipy'a ym. Tamatarer me'ẽ ym ipe" aja amō ta ukwaha naī. A'erehe pehē ruxī ingi my? Mā! Ame'ẽ ke ihē ama'eha, aja saka. A'erehe ihē apyai tī. Mā peja ihē rehe pehē py'a pemujywyr katu.

¹⁴ Apo pehē rehe ihē asak tar katu tī. "Ihē asak ta aho" aja apandu ihē jupe. Mahapyrihar ke ame'ẽ. Ahyk rahā, pehē pe tamatarer ke ihē apandu ym ta tī. Ame'ẽ ke ihē aputar ym. Tapijar te'e we Kirisutu rehe pehendu katu. Ame'ẽ ke ihē aputar katu. Pesarahā! Ta'yń ta riki ipái ta rehe usak katu ta me'ẽ te'e, aja ym. Ipái ta riki ta'yń ta rehe usak katu ta me'ẽ te'e. Ta'yń ta aja pehē. Ihē riki pehē pái aja tī. A'erehe pehē pe tamatarer ke apandu ym ta. Ipái rehe ta'yń ta usak katu, aja ym ta.

¹⁵ Upa katu te ihēma'e ke ihē rury katuhā namō pehē pe ihē ame'ẽ ta riki. Aja pehē py'a amātā ta. Jete! Upa ihēma'e pyrātāha namō ma'e ke ihē ama'ema'e ta. Aja pehē py'a ke amātā ta tī. Mā! Aja pehē rehe ihē apy'a katu te hū. Aja rahā iwyr koky te we ihē rehe pepy'a my?

¹⁶ Ihē aja pepandu apo: "Jete. Jande pe tamatarer ke Páu pandu ym. Pyhyk ym" aja. Pehē ngi har amō ta pandu my: "Anī. Jande ke Páu muka'u te'e. Aja jandema'e ke pyhyk. Amō riki pyhyk ipe" aja naī.

¹⁷ Myja me'ẽ pehēma'e ke ihē apyhyk my? Myrandu rahoha ke pehē koky ihē amondo. Ame'ẽ ta riki pehēma'e ke pyhyk my? Anī riki.

¹⁸ Tit pe ihē apandu te hū: "Korin ok ta pe echo. Jesu kokyhar ta rehe esak echo" aja. Amō jande mu ke inamō ihē amondo tī. Pehēma'e ke Tit pyhyk, aja pepandu my? Anī. A'e pyhyk ym tī. Ihē aja Tit tī. Pyhyk ym tī. Pehē

py'a ke a'e mātā tar katu tī. Ihē aja a'e ixoha katu tī.

¹⁹ "Jande riki katu" aja jande rehe har japandu pandu rahā, katu jande rehe har pekwa, aja japutar my? Anī. Aja ym japutar. Jande rehe katu ame'ẽ ta ke pehē. Pehē rehe japy'a katu. Pesarahā! Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. Pe, Kirisutu je'ěha rupi pehē pe japandu katu. Upa jande jama'eha namō pehē py'a ke jamātā katu.

²⁰ Pehē rehe ihē ahyk rahā, amō kokyhar pexoha aja ihē akwa ta my. Ihē aputar, aja ym pexo, ame'ẽ rehe ihē ajumupyai. Pe, peputar, aja ym ihē axo my. Amō kokyhar ihē axoha aja pekwa ta my. Pehē rehe ahyk rahā, peje'ẽ je'ẽ hū pehē jupe aja ihē akwa ta my. (Aja rahā, pehē pe ihē aje'ẽ je'ẽ hū ta tī.) Ame'ẽ rehe ihē ajumupyai ta. Amō amō ta rehe pejyty'ym, ame'ẽ rehe ajumupyai ta tī. Pahar peparahy ngā rehe. Pehē pekyty'ym ngā rehe my. (Aja rahā, pehē pe ihē aje'ẽ je'ẽ hū ta tī.) Amō ta rehe pehē juru ai my. Amō ta rehe har katu ym pepandu my. "Katu te jande" aja jō pekwa pehē juehe har my. Jesu kokyhar tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar rahā, tyapuha rupi pejy'ar. Upa aja me'ẽ ihē akwa ta my. Aja rahā, ihē aje'ẽ je'ẽ hū ta pehē pe. Ame'ẽ rehe ihē ajumupyai.

²¹ Amō rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, pehē ke ihē amupyrara ta my. Ame'ẽ rehe ihē ajumupyai. Pehē ke amupyrara rahā, ihē ke Tupā muhuxī, ame'ěja saka. Katu pehē rehe har ihē apandu, a'erehe ihē ruxī ta. Yman amō ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Mā! Katu ym! Ame'ẽ ngi ipy'a ke ame'ẽ ta muruwak ym rī. Tupā koky muruwak ym rī. Ame'ẽ ta rehe ihē asak rahā, ihē ajixi'u ta.

13

Korin ok ta pe har ta pe Páu je'ě hū

¹ Pehē rehe asak ta aho tī. Ma-hapyrihar ke apo. (A'erehe peta kÿ.) Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī:

"Amō rehe har peteī pandu: 'Nde riki ma'e nde erek'a'u te'eha ke nde erema'e. Asak riki' aja. Peteī usak ehe rahā, pehendu ym ehe. Mokōi riki usak ehe rahā, ame'ë mokōihar ta rehe pehendu katu. Mokōihar ta 'ar koty te we usak ehe rahā, ame'ë ta rehe pehendu katu tī' aja panduha ihī.

A'erehe pehē rehe ahyk rahā, usak ame'ë ta rehe ihē ahendu ta.

² Yman mokōihar pehē namō ihē axo rahā, ihē apandu pehē pe: "Ma'e ka'u te'eha ma'eha ta ke ihē amupyrara ta" aja. Aja yman ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ë ta pe ihē apandu. Apo pehē namō ihē axo ym. Ihē apandu katu tī. Amō rahā, pehē namō ihē axo rahā, upa katu te ma'e ka'u te'eha ma'e ame'ë ta ke ihē amupyrara ta. Pyta ym ta. Aje'ë je'ë hū ta ngā pe tī.

³ Kirisutu je'ëha rupi ihē apandu, aja pekwa tar katu. Ihē ahyk rahā, ame'ë ke upa katu te amujekwa ta. Kirisutu pyrātā te hū ame'ë ke a'e. Pehē ke a'e mupyrara rahā, a'e pyrātā te hū aja a'e mujekwa ta pehē pe. (Aja ihē tī. Kirisutu mondo ame'ë ke ihē, aja amujekwa ta pehē pe.)

⁴ Myra ngā mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manō rahā, a'e pitu te'e aja ngā ukwaha naī. A'e ixuwe katu te hū apo 'y. Ima'e pyrātāha namō Tupā mukwera katu muhem. Jande aja tī. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe jande pitu te'e aja ngā ukwaha naī tī. Pe, ixotyhar ta ke jande. A'erehe ima'e pyrātāha ke jande pe Tupā muwyr. Ame'ë ke pehē pe jamujekwa ta. (Aja rahā, Kirisutu je'ëha rupi pehē ke jamupyrara katu, aja pekwa ta. Kirisutu mondo ame'ë ta ke jande, aja amujekwa ta pehē pe tī.)

⁵ Jetehar te Tupā rehe pejurujar katu my? Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu my? Pejurujar ym my? Ame'ë ke

pehē jō pekwa katu. Pehē py'a rehe Jesu Kirisutu ihī ym rahā, jaxer ame'ë ta ke pehē, aja pekwa katu.

⁶ Jande riki Kirisutu mondo ame'ë ta ke jande, aja pekwa katu ame'ë ke japutar.

⁷ Tupā namō japandu: "Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, ma'e jaxer ai ame'ë ke a'eta ma'ema'e ym ta" aja jande inamō. Aja japandu ipe rahā, jetehar pehē ke jamu'e aja jamujekwa tar katu, a'erehe my? Anī. Aja ym. Pexoha katu aja japutar, a'erehe Tupā namō japandu pandu pehē rehe har. "Jetehar ym Páu ta mu'e" aja amō ta ukwa naī. Anī. Pexoha katu aja japutar katu rī.

⁸ Jetehar te ke Tupā mujekwa, ame'ë ke japandu ta me'ë te'e. Ame'ë ke jō jamu'e ta me'ë te'e.

⁹ Jande pitu te'e aja jaxo rahā, jande rury katu. Jande pitu te'e aja jaxo rahā, pehē ke jamupyrara ym ta riki. Pehē pyrātā, aja pexo rahā, pexoha ke pemukatu ta, a'erehe jande rury katu tī. A'erehe Tupā pe japandu: "Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, upa mukatu ta" aja inamō japandu.

¹⁰ A'erehe pehē namō ihē axo ym rahā, kome'ë paper pinim ke ihē amondo pehē pe. (Aja rahā, pehē pexoha ke pemukatu ta, aja akwa.) Aja rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, pehē pe ihē aje'ë je'ë ym ta me'ë te'e. Jandema'e sawa'e te je'ëha rupi pehē pe hātā ihē apandu ym ta me'ë te'e. Ihē pe a'e pandu: "Ihē je'ëha rupi epandu echo" aja. (A'erehe a'e mondo ame'ë ke ihē.) A'e je'ëha rupi pehē py'a ke ihē amātā tar katu. Aja rahā, pehē py'a ke pemoī moī katu ta ehe. A'e je'ëha rupi hātā pehē pe ihē apandu tar ym. A'erehe pexoha ke pemukatu.

Katuha ke Páu mundo

¹¹ Ihē mu ta! Pehē rury katu pexo! Pehē pexoha ke pemukatu. Ihē amupinim ame'ë ke rehe pehendu katu. Peteīhar aja pexo katu pehē juehe. Pejumai ym ha namō pexo

katu. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pehē py'a ke a'e muhury katu tī.

¹² Pehē pejuman juman pehē juehe, aja pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa katu ngā pe. Se ihē namō Tupā kotyhar ta ixo. Pehē pe ame'ē ta katuha ke mondo ixo.

¹³⁻¹⁴ Mā peja pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū tī. Mā peja Tupā'ā namō pehē juehe katu pexo tī.
Upa.

Ngara ywy pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahã, kome'ẽ paper ke a'e mupinim.

Ngara ywy rupi Jesu kotoyhar ta ixo. Ame'ẽ ta amõ kotoy ukwa apo 'y. "Jesu rehe jurujar katu, ame'ẽ a'ewan ym we rĩ. Moise je'ëha rehe hñdu katu ta me'ẽ te'e tĩ. A'erehe ipirer ke jupã ta me'ẽ te'e tĩ" aja amõ ta mu'e naí.

"Aja ym" aja Páu mujekwa katu. "Jesu rehe jurujar katu rahã, ame'ẽ ke Tupã muhã katu. Ame'ẽ jõ katu te" aja Páu mujekwa katu.

Jesu kotoyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

*Ngara ywy rupi Jesu kotoyhar ta ixo
ame'ẽ ta pe*

Paper pinim ke Páu mondo

¹ Ihẽ Páu. "Myrandu katu epandu echo" aja ihẽ pe pandu ym awa. Aja ihẽ ke amõ mu'am ym tĩ. Jesu Kirisutu riki pandu: "Myrandu katu epandu echo" aja ihẽ pe. Aja Tupã, jande pái keruhũ pandu tĩ. A'e riki Jesu ke manõha ngi mukwera katu muhem.

² Pehẽ riki ngara ywy pe har ta ke pehẽ. Ngara ywy rupi Jesu kotoyhar ta ixo. Johu pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Pehẽ pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Se ihẽ namõ ixo ame'ẽ ta katuha mondo ixo tĩ. Jesu kotoyhar ta ke a'eta. Ihẽ mu ta aja a'eta.

³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu.

⁴ Ma'e ka'u te'ha ke kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ma'ema'e ixo apo rĩ. Ame'ẽ ke jande jahijar apo 'y, aja Kirisutu putar. A'erehe ma'e jaka'u te'ha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e pandu: "Ame'ẽ muhepyha rehe ihẽ atu amanõ ta"

aja. Ame'ẽ ke Tupã, jande pái keruhũ putar. A'erehe a'e putar ame'ẽ ke Kirisutu ma'ema'e katu.

⁵ Mã peja Tupã rehe har katu japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja japandu pandu. Aja te'eha japandu pandu katu. Amen. Ame'ẽ riki: "A'e tÿ" aja.

Myrandu katu te ame'ẽ rehe har

⁶ (Mã! Amõ kotoyhar rehe pehendu pexo apo 'y.) A'erehe ihẽ apyai! Mã pahar Tupã ke pehijar pexo. Tupã riki pehẽ pe pandu: "Pehẽ rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe pejurujar katu ehe. Aja rahã, pehẽ ke ihẽ amuhã katu ta" aja pehẽ pe Tupã pandu. Tupã ke pehijar pexo apo tĩ. Pe, amõ kotoyhar myrandu katu rehe pejurujar katu pexo apo tĩ. Katu ym aja.

⁷ Pesarahã! Pehẽ ke amõ ta muka'u te'e ixo. (Aja ihẽ ahendu. A'erehe: "Amõ kotoyhar myrandu katu" ame'ẽ rehe har ihẽ riki apandu tĩ, aja amõ ta pandu naí.) "Amõ kotoyhar myrandu katu" ame'ẽ ke nixói te riki. Myrandu katu ke ihẽ apandu rahã, Kirisutu rehe har amujekwa. Ame'ẽ myrandu katu ke amõ kotoy amõ ta muruwak tar katu ixo. (Ihẽ anã.)

⁸ Myrandu katu ke pehẽ pe japandu. Apo: "Amõ kotoyhar myrandu katu ke" pehẽ pe japandu rahã, mã peja mupyraraha renda pe jande jaho. Jete. "Amõ kotoyhar myrandu katu ke" ywa pe har Tupã je'ëha rahoha pandu uwyr rahã, mã peja mupyraraha renda pe a'e oho tĩ. Aja te'e ta ixo.

⁹ Myrandu katu rehe pejurujar katu. Anã. Apo amõ kotoyhar myrandu katu ke pehẽ pe amõ pandu rahã, mã peja mupyraraha renda pe a'e oho. Amukwehe te we japandu. Apo amõ we ihẽ apandu tĩ. Amõ kotoyhar myrandu katu pandu ame'ẽ ke, mã peja mupyraraha renda pe a'e oho. Aja te'e ta ixo.

¹⁰ Aja me'ẽ ihẽ apandu rahã: "Páu katu" aja amõ ta pandu ame'ẽ ke ihẽ aputar my? Anã. Aja ym. Tupã riki pandu: "Páu katu." Ame'ẽ ke ihẽ

aputar. Amō ta ke ihē amuhury tar ym axo. Amō ta ke amuhury tar katu axo rahā, Kirisutuma'e miasu aja ym ta tipe ihē.

Jesu riki ihē ke mondo

¹¹ Ihē mu ta! (Pehē ngi har amō ta pandu: "Páu ke Jesu mondo ym" aja pandu naī.) Pehē pe ihē amujekwa katu ta. Kuja. Myrandu katu ke ihē apandu pandu. Ame'ē ke ipy'a rupi amō ukwa ukwa ame'ē ke my? Anī. Aja ym riki.

¹² Myrandu katu ke ihē pe amō mujekwa ym. Ihē ke amō mu'e ym tī. Kuja riki. Jesu Kirisutu, a'e riki ihē pe mujekwa katu. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.)

¹³ Yman ihē axoha ke pehē pe amō ta pandu. Arahā jundéu awa ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī. Kuja ihē axoha ke. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrrara hū axo rī. Ame'ē ta rehe apyrara ym ihē asak. Ame'ē ta ke ihē amai hū tī.

¹⁴ Jundéu awa ta aja Tupā rehe ihē py'a ke ihē amoī moī. Amō ta riki ihē aja tamūiha a'eta tī. Juja tamūiha. "Ame'ē ta 'ar koty te we Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu" aja akwa. Jande ramūi ta ukwaha ke rehe amō ta 'ar koty te we ihē ahendu katu.

¹⁵ Anī. (Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrrara rahā:) "Mā peja ym" aja Tupā pandu ihē pe. Pe, ihē rehe a'e ipy'a katu. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar ym rahā we a'e pandu: "Ihēma'e wan ta a'e. Ihēma'e parakyha wan ta" aja riki a'e ukwa.

¹⁶ Tupā kuja ukwa tī: "Páu pe ihē ra'yr rehe har ihē amujekwa ta" aja tī. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu katu ta. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) Ihē pe Tupā mujekwa rahā, amō sawa'e pe ihē apandu ym aho. "Myja me'ē riki myrandu katu ke" aja ihē apandu ym aho.

¹⁷ Jete! Jerusarē ok ta pe ihē aho ym tī. A'ep Jesu mondo py ame'ē ta ixo. A'eta rehe ihē asak ym aho. Kuja ihē axo. Pahar Ara ywy pe ihē aho. (A'ep Jesu rehe har ihē ajumu'e

inamō.) A'engi Ndama ok ta pe ihē ajywyr aho. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē aja amujekwa pehē pe.)

¹⁸ Heta jahy kanim, kuja, tirī ta i séi (36) hetaha kanim rahā, Jerusarē ok ta pe ihē aho. Petu rehe ihē asak aho. Inamō ihē apyta. Awa py peteī upa ihē aker a'ep.

¹⁹ Tian rehe ihē asak tī. Jandema'e sawa'e te mu ke a'e. Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe ihē asak ym te. Ame'ē mokōihar rehe jō ihē asak, ko Petu. Amō Tian.

²⁰ Upa ihē apandu ramō jetehar te ke. Te'eha ihē apandu ym. Ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²¹ A'engi amō amō ta renda rupi ihē aho. Si ywy pe amō ta henda ihī. Siri ywy pe aja tī. Henda ihī tī. Ame'ē ta rupi ihē aho.

²² Jundéi ywy rupi ihē aho ym. A'erehe a'ep pe har ta ukwa ym ihē rehe har. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Usak ym te ihē rehe. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu ame'ē ke a'ep pe har ta ukwa ym tī.

²³ Amō ta pandu ame'ē ke rehe jō a'ep pe har ta henda. Kuja ihē rehe har amō ta pandu: "Jande ke sawa'e mupyrara hū. Yman jurujar katuha ke a'e muhijar tar katu tipe. Mupyrara hū tipe. Anī. Apo Kirisutu rehe jurujar katu 'y aja a'e pandu pandu ixo riki" aja ihē rehe har amō ta pandu.

²⁴ Apo Kirisutu rehe har ihē apandu pandu axo. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) A'erehe Tupā rehe har katu a'eta pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā rehe har.

2

Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe asak aho

¹ Awa py tumeme (14) warahy 'ar aha oho rahā, Jerusarē ok ta pe ihē ajywyr aho tī. Manambe namō ihē aho tī. Tit ke ihē araho tī.

² "Jerusarē ok ta pe echo" aja ihē pe Tupā mujekwa, a'erehe a'ep ihē aho. A'ep tamūi ta namō jō ihē apandu pandu. Tamūi ta riki Jesu kotyhar

tama'e kapitā ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Ame'ē ke myja me'ē ihē apandu my. Ame'ē ke tamūi ta pe ihē amujekwa aho. A'erehe a'ep ihē aho. Yman Tupā pe ihē aparaky axo. Apo ihē aparaky we rī. Myrandu katu ihē apandu pandu ame'ē riki ihēma'e parakyha ke. Ame'ē ke jaxer, aja tamūi ta ukwa, aja ihē aputar ym. (Ame'ē rehe: "Katu" aja tamūi ta pandu, ame'ē ke ihē aputar katu.) A'erehe tamūi ta pe ihē amujekwa aho.

³ Tit riki ihē namō ixo ame'ē ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Ngere awa ke a'e. "Mā peja ehe ihī ame'ē pirer ke jupā" aja pandu ym awa ipe. (Ipirer jupā rahā, jundéu awa kotyhar te ke a'e aja mujekwa katu. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.)

⁴ Pe, amō sawa'e ta ixo. A'eta pandu tipe: "Nde pirer ke ejupā" aja Tit pe. A'eta te'e pandu a'eta juehe har: "Jesu rehe jajurujar katu. Pehē mu ke jande" aja riki. Pe, jande namō a'eta jy'ar uwyr. Jande rehe a'eta usak te'e uwyr. Kuja. Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe ymanihar jundéu awa ta je'ēha rehe jahendu ym apo 'y. (A'erehe ipirer ke jajupā ym.) Ame'ē ke a'eta ukwa uwyr. "Ymanihar jundéu awa ta je'ēha rehe pe-hendu katu ta me'ē te'e tī" aja pandu tipe. Ame'ē ke a'eta manga tipe.

⁵ A'eta pandu ame'ē ke rehe jahendu ym te 'y. Aja rahā, myrandu katu te ame'ē ke pehē pe japandu katu te we rī. (Ame'ē ke ymanihar jundéu awa je'ēha namō jamupara ym te.)

⁶ A'ep kapitā ta ixo, Jerusarē ok ta pe. (Myja me'ē sawa'e ta my. "Kapitā ta" aja me'ē ihē apandu. Kapitā rahā, katu ihē pe. Kapitā ym rahā, katu ihē pe tī. Ipy'a rehe Tupā usak katu. Aja amō rehe har a'e riki ukwa katu.) Ame'ē kapitā ta amō we myrandu katu rehe har mujekwa ym ihē pe. "Katu myrandu katu nde erepandu ame'ē ke nde" aja ihē pe a'eta pandu.

⁷ Kuja a'eta ukwa. Ihē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke apandu pandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe Tupā me'ē, ame'ēja saka. Aja kapitā ta ukwa. Petu aja tī. A'e riki jundéu awa ta pe myrandu katu ke a'e pandu pandu. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ipe tī.

⁸ Jundéu awa ta pe myrandu katu ke Petu pandu ixo rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Petu aja ihē pe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu axo rahā, pyrātāha ke ihē pe Tupā muwyr tī. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa katu.)

⁹ Tian riki Jesu kotyhar tama'e kapitā a'e. Petu aja tī. Juā aja tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe jō myrandu katu ke ihē riki apandu aho. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ihē pe. Aja Petu ta ukwa katu. A'erehe ihē po ke a'eta pyhyk pyhyk katu ihē ngi. Manambe po ke aja tī. (Aja rahā, a'eta aja ihē tī. Manambe namō tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jande tī, aja ngā pe mujekwa. A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē tī, aja mujekwa katu.) Jande johu riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jande. Jande johu japandu jande jupe: "Petu ta jundéu awa ta pe Tupā je'ēha pandu pandu ta. Manambe namō Páu jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pandu pandu ta" aja jande johu japandu jande jupe. Aja riki katu jande pe.

¹⁰ Kuja jō Petu ta putar katu. Jerusarē ok ta pe ma'e ke ima'e ym te ame'ē ta ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta tī. Ame'ē ta rehe Manambe namō ihē apyrara asak katu, aja Petu ta putar. (Aja rahā, ame'ē ta pe ma'e ke jame'ē katu ta, aja jamujekwa.) Aja me'ē ihē ama'ema'e tar katu te hū ihē tī.

Petu pe ihē aje'ē je'ē hū

¹¹ Antioki ok ta pe Petu uwyr rahā, hetaha ta ruwa koty ihē aje'ē je'ē hū ipe. Katu ym a'e ma'eha. (Amō jundéu awa aja ym ame'ē ta jande mu. Ame'ē ta ke Petu muka'u te'e.

Katu ym aja.) A'erehe ihē aje'ē je'ē hū ipe. (Kuja a'e ma'eha.)

¹² Petu ixo, ame'ē ok ta pe sawa'e ta ke Tian mondo. Jundéu awa ta ke mondo. Ame'ē ta uhyk ym rahā we jundéu awa aja ym ame'ē ta namō Petu ma'e ke u'u uī. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Imu ta ke a'eta tī. Ame'ē ta namō Petu u'u uī. Jundéu awa ke Petu. Pe, Tian mondo ame'ē ta uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Petu hijar oho. A'eta namō ma'e ke u'u ym apo 'y. Uhyk ame'ē ta ngi Petu kyje, jundéu awa ta ngi. Ame'ē ta jundéu awa aja ym ame'ē ta pirer ke jupā aja a'eta putar. (Aja rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke a'eta tī, aja mujekwa katu. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu ngā rehe, aja ukwaha naī.) Ame'ē ta ngi Petu kyje, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e hijar. U'u ym ma'e ke apo 'y.

¹³ A'e aja amō ta tī. Kyje tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta tī. Ipirer jupā ame'ē ke putar ame'ē ta ngi a'eta kyje tī. A'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta namō u'u ym 'y. Mā! Jete! Manambe aja tī. Kyje a'e tī.

¹⁴ Pesarahā! Myrandu katu ke ukwa katu rahā, jetehar te ke ukwa katu. Aja Petu ta ixo ym. Ame'ē ke ihē akwa rahā, hetaha ta ruwa koty Petu pe ihē apandu:

—Nde riki jundéu awa ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja nde erexo ramō. A'eta namō upa katu te ma'e ke nde ere'u ereī. Jundéu awa ta aja ym. Upa ma'e ke u'u ym. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe: "Mā peja jundéu awa ta aja pexo katu" aja ym epandu. Katu ym aja — aja Petu pe ihē aje'ē je'ē riki.

(Aja rahā, Petu aja Jesu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa katu. A'erehe Petu pe ihē aje'ē je'ē katu ihē.)

Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu

¹⁵ Jete! Jande māi pusu ngi jande ja'ar rahā, jundéu awa ta ke jande. Aja jaxo. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja ym jaxo. Ame'ē ta riki: "Ma'e ka'u

te'eha ma'ema'eha ta ke" aja jundéu awa ta ukwaha. Ame'ē ta aja ym jaxo aja jakwa katu.

¹⁶ Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe — aja jurujar katu ame'ē pe Tupā pandu.

Aja jakwa katu. Moise je'ēha mujekwa ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, kuja: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym, aja jande jakwa katu. Anī. Kuja jakwa katu tī. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu. A'erehe Tupā pandu:

—Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe — aja jande pe Tupā pandu.

Jete! Moise je'ēha mujekwa aja amō ma'ema'e rahā: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym te ta.

¹⁷ Pesarahā! Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym apo 'y. Ame'ē ke amō ta ukwa rahā, kuja pandu my: "Mā! Katu ym. Moise je'ēha rehe pehendu ym. A'erehe Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rī" aja pandu naī. Aja rahā, Kirisutu pandu: "Mā peja peka'u te'eha ke pema'e" aja saka my? Anī te riki. Aja Kirisutu pandu ym te.

¹⁸ "Moise je'ēha rehe ehendu ym" aja ihē apandu kwe. Pe, apo: "Ame'ē rehe ehendu katu" aja ihē apandu rahā, ihē je'ēha mutambyk ym. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja ihē. Katu ym aja. A'erehe: "Moise je'ēha rehe ehendu katu" aja apandu ym te.

¹⁹ A'erehe Moise je'ēha rehe ihē ahendu ym te. Ihē amanō ame'ēja saka ihē axo. Aja rahā, ahendu ym te ehe. A'erehe apo Tupāma'e

parakyha ke ihē ama'ema'e katu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō rahā, inamō ihē ke ngā jukwa, ame'ēja saka riki. Ihē amanō, ame'ēja saka.

²⁰ Aja rahā, apo se ihē axo rahā, ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e ym. (Kirisutu putar ame'ē ke ihē ama'ema'e.) Kirisutu riki ihē py'a rehe ixo, a'erehe Kirisutu rehe ihē ahendu katu. A'erehe se ihē axo rahā, Tupā ra'yr rehe ihē tapijar te'e we ihē ajurujar katu axo. Ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē ma'e aka'u te'eha ama'ema'ha ke rehe a'e muhepy. A'e manō rahā, muhepy.

²¹ Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja ipe. "Aja ym" aja ihē apandu ym te. Pesarahā! Moise je'ēha rehe amō hendoru katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde erekau te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ta tipe rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu te'e manō, ame'ēja saka. Jaxer tī, ame'ēja saka tī.

3

Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e

¹ Ngara ywy pe har ta! Mā! Pehē riki peka'u te'e pehē! Pehē ke amō muka'u te'e riki. Katu ym aja. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu manō. Ame'ē ke pehē pe jamujekwa katu te riki. Pehē ruwa kotoj jamujekwa katu te pehē pe.

² Pehē pe ihē apandu ta. Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu ke pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. Arahā riki I'ā ke Tupā muwyr pehē py'a rehe.

³ Mā! Peka'u te'e pexo rahā, katu ym. Yman Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, I'ā ke pehē py'a rehe Tupā muwyr. Ame'ē pyrātāha namō pexo kwe rī. Anī. Apo pehēma'e pyrātāha namō jō pexo katu ta, aja pekwa. Katu ym aja.

⁴ Mā! Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, pehē ke amō ta mupyrrara riki. Ame'ē ke mupitu te'e pehē ke my? Anī. Pehē py'a ke mātā riki.

⁵ Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr rahā, pehē pyter pe pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Moise je'ēha rehe pehendu katu, a'erehe aja me'ē katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu rehe pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu.

Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu

⁶ Amarā rehe har pekwa pekwa pexo. Ehe har Tupā paper rehe panduha ihī. Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe ehe har Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja Amarā rehe har pandu.

⁷ A'erehe Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta riki Amarā rainō te, ame'ēja saka. Aja mā peja pekwa katu pexo.

⁸ Yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ma'e ke uhyk ym rī, ame'ē ke a'e mujekwa katu. Kuja. Tupā rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā pandu ta:

—Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe — aja jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe har Tupā pandu ta.

Ame'ē ke uhyk ym rī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mujekwa. A'erehe myrandu katu ke Amarā pe Tupā pandu, ame'ē ke amō mupinim. Kuja Tupā pandu Amarā pe:

—Ihē apandu ame'ē ke rehe nde erejurujar katu. A'erehe upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta — aja Amarā pe Tupā pandu.

("Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta" aja pandu rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta tī. Jundéu awa ta aja tī. Upa katu te riki, aja mujekwa katu.)

⁹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe upa ma'e ke

Tupā me'ẽ me'ẽ katu ipe. Amarā aja amō ta tī. Upa Tupā rehe jurujar katu ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu ta tī. Amarā aja a'eta rehe Tupā usak katu ta tī.

Jandema'e pyrātāha namō jaxo rahā, japyrara jaxo

¹⁰ Tupā je'ẽha rehe kuja panduha ihī: “Upa katu te Moise mupinim ame'ẽ ke rehe aja te'eha amō hēndu ym rahā, mā peja a'e ke Tupā mupyrara” aja panduha ihī.

A'erehe Moise je'ẽha rehe amō ta hēndu katu. Aja a'eta ixo. (Marā ka ym upa katu te hēndu katuha ehe.) Aja rahā Tupā mupyrara ta ame'ẽ ta ke a'eta.

¹¹ Moise je'ẽha rehe amō hēndu katu rahā, marā ka ym Tupā panduha ehe har: “Nde katu te. Ma'e nde erekā'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Aja Tupā je'ẽha rehe panduha mujekwa katu jande pe. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī: “Tupā rehe amō jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ehe har: ‘A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe’ aja ehe har Tupā pandu. Aja rahā, ame'ẽ riki uhā te hū ta.”

¹² Tupā koty katu aja pexo ta tipe, a'erehe Moise je'ẽha rehe pehendu katu. Aja rahā, Tupā rehe pejurujar ym ta me'ẽ te'e. Moise je'ẽha mujekwa, aja pema'ema'e ta me'ẽ te'e jō. Aja rahā, kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:

“Moise je'ẽha mujekwa, aja me'ẽ upa katu te amō ma'ema'e rahā, a'e ixo katu te hū ta” aja panduha ihī. (Anī. Upa katu te ma'ema'e ame'ẽ ta nixói te.)

¹³ Pesarahā! Upa katu te Moise je'ẽha rehe amō hēndu ym rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Ame'ẽ ngi jande ke Kirisutu muhem, ame'ẽja saka. A'e manō rahā, upa katu te mupyraraha rehe muhepy. Jande ke Tupā mupyrara ta tipe rahā, Kirisutu ke a'e mupyrara. A'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu

muhem, ame'ẽja saka. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:

“Tupā mupyrara ame'ẽ ke myra rehe emuxiko e'am” aja panduha ihī.

¹⁴ Kirisutu ke Tupā mupyrara. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu. Amarā pe Tupā pandu katu. “Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta” aja Amarā pe. Aja jundéu awa aja ym ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu tī. Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī. Aja jande tī. Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Tupā manga katu, aja a'e muwyr.

Tupā manga katu ame'ẽ rehe har

¹⁵ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu ta. Apo amō ta ma'ema'e ixo, ame'ẽ rehe har ihē amujekwa ta pehē pe. Kuja. Ma'e ke rehe mokōi sawa'e ta manga katu a'eta jupe. Pe, ame'ẽ je'ẽha ke paper rehe mupinim katu rahā, marā ka ym ame'ẽ je'ẽha ke amō mukanīha. Amō we ma'e ke mupinim ym te ehe tī. Muruwak ym te je'ẽha ke tī. Juja katu te ixo.

¹⁶ Aja Tupā manga katu ame'ẽ ke tī. Muruwak ym te je'ẽha ke tī. Amarā pe ma'e ke Tupā manga katu. Hainō pe aja tī. Pesarahā! “Hainō ta pe” aja ym pandu. “Hainō ta” aja pandu rahā, heta ame'ẽ ta riki. Anī. Kuja pandu: “Ne rainō pe.” Aja rahā, peteñhar jō aja jakwa katu. Ame'ẽ: “Ne rainō” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a'e.”

¹⁷ Kuja ihē apandu. Tupā manga katu ame'ẽ ke a'e mupinim, ame'ẽja saka. Pe, manga katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta. (Aja rahā, muruwak ym te je'ẽha ke.) Ame'ẽ Amarā pe manga katuha raikwer koty Moise je'ẽha uhyk. Kuja, kwa turu sē tu i tirī ta (430) warahy 'ar aha oho rahā, Moise je'ẽha uhyk. Ame'ẽ ke Amarā pe manga katu ame'ẽ ke marā ka ym mukanīha. Tupā manga katu ame'ẽ ke marā ka ym mukanīha.

18 Moise je'ëha rehe hendu katu ame'ë pe uhāha Tupā me'ë rahā, Amarā pe Tupā manga katu, ame'ë ke mukanim ta tipe riki. Aja ym riki. Mukanim ym te. Kuja riki. Uhāha ke Amarā pe Tupā me'ë ta, aja a'e manga katu. Tupā manga katu a'erehe me'ë ipe. Muruwak ym te je'ëha ke.

Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ke, ame'ë ke Moise je'ëha mujekwa

19 (Amarā pe manga katu, ame'ë ke mukanim ym.) Aja rahā, ma'erehe Moise je'ëha uhyk my? Kuja riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke my? Ame'ë ke Moise je'ëha mujekwa. A'erehe ame'ë uhyk. Amarā rainō uhyk ym rahā we, Moise je'ëha rehe amō hendu katu ta me'ë te'e. Amarā rainō uhyk rahā, Moise je'ëha upa. Amarā rainō riki Kirisutu. A'erehe Kirisutu uhyk rahā, Moise je'ëha upa. A'e pe ma'e ke Tupā pandu katu. Je'ëha ke jundéu awa ta pe Tupā muwyr rahā, Tupā je'ëha rahoha ta riki muwyr. Pe, amō riki mupinim. Moise riki mupinim, a'erehe: "Moise je'ëha" aja japandu.

20 Amarā pe pandu rahā, anī. Ma'e katu ame'ë ke Tupā pandu ipe rahā, a'e jō riki pandu ipe. Je'ëha rahoha ta ke muwyr ym. Amō sawa'e ke muwyr ym tī. Tupā jō je'ëha muwyr ipe, Amarā pe.

Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ë ta jō Tupā muhā katu

21 Amarā pe Tupā manga katu ame'ë ke Moise je'ëha mukanim my? Anī. Aja ym te riki. Moise je'ëha ke Tupā muwyr. Ame'ë rehe hendu katu ame'ë pe: "Nde ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu ta tipe rahā, Moise je'ëha rehe upa katu te hendu katu ta me'ë te'e. Ame'ë ta pe Tupā pandu ta tipe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

22 Aja ym riki. Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī. "Upa kome'ë ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'eha riki. Marā ka ym hijariha ingi." Aja rahā, kuja jō katu. Jesu

Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ë ta pe uhāha ke Tupā me'ë katu. "Jurujar katu ame'ë ta pe uhāha ke ihē ame'ë ta" aja Tupā manga katu. Ame'ë ke Tupā me'ë katu ngā pe.

23 Kirisutu rehe jajurujar ym rahā we, Moise je'ëha rehe jahendu katu. (Aja rahā: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu, aja jakwaha naī.) Amō kotyhar jakwa ym. A'erehe jande ke kynda, ame'ëja saka. "Kirisutu rehe pejurujar katu" aja jande pe Tupā mujekwa ym rahā we, Moise je'ëha rehe jahendu katu jaxo.

24 (Arahā ta'yñ ta aja saka jande.) A'erehe Moise je'ëha riki jande ke mutiha ame'ë ke, ame'ëja saka. Ame'ë riki Kirisutu uwyr ym rahā we, jande mu'eha aja saka tī. "Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke" ame'ë ke mu'e. (Aja rahā: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym" aja mu'e tī.) Pe, Kirisutu uwyr rahā, jande jajurujar katu ehe. (A'erehe jaka'u te'eha jama'ema'eha ke a'e mukanim.) Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja pandu.

25 Apo Kirisutu rehe jajurujar katu 'y. Ame'ë angaha ke rehe uhyk katu te apo 'y. A'erehe jande mu'eha aja jande ke mutiha ym ta rī. A'erehe Moise je'ëha rehe jahendu ym ta me'ë te'e apo 'y.

Kirisutu kotyhar ta peteñhar aja ixo

26 Jesu Kirisutu rehe pehē johu pejurujar katu, a'erehe Tupā ra'yr ta ke pehē. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā ra'yr ta pehē tī.

27 Y pe pehē ke amō mujahuk rahā, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē aja pemujekwa ngā pe. Aja rahā, Kirisutu aja pehē tī. Kirisutu katu te aja pehē tī.

28 A'erehe amō ta amō koty har ym Tupā pe. Kome'ë ywy keruhū pe har ta upa juja katu te ipe. Amō jundéu awa ta ke. Amō jundéu awa aja ym ame'ë ta ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Amō paraky te'e ame'ë ke a'e.

Amō awa jar ame'ẽ ke a'e, aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. Amō sawa'e ke, amō kūjā ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Jesu Kirisutu kotohar ta ke pehē, a'erehe upa juja katu te ipe. A'erehe upa pehē riki peteihar aja pexo.

²⁹ Kirisutu kotohar ta ke pehē, a'erehe Amarā rainō ta ke pehē, aja pexo. Aja rahā, yman ma'e ke Tupā manga katu ame'ẽ ke pehē pe a'e me'ẽ ta apo 'y. Pehē ruhāha ke a'e me'ẽ ta.

4

Moise je'ëha ke Tupā mukanim

¹ Amō we ihē apandu ta. Ipáima'e ke ta'yr pyhyk ta. Sawa'e rahā, pyhyk ta. Sawa'e ym rahā we, miasu aja a'e ixo. Upa ipáima'e ima'e ke tipe.

² Ta'yr sawa'e ym rahā we, amō sawa'e ta usak katu ehe. Mutiha ame'ẽ ta ke a'eta. Ta'yrma'e ke rehe sawa'e ta usak usak katu. Ta'yr namō a'eta ma'ema'e katu. Sawa'e ta pe ipái pandu: "Ihē ra'yr sawa'e rahā, ihēma'e ke pehē peme'ẽ katu ipe" aja. Ame'ẽ angaha rehe uhyk ym rahā we, sawa'e ta riki ta'yrma'e ke rehe usak usak katu ixo.

³ Aja jande tī. Yman sawa'e ym jande tī. Aja rahā Tupā rehe har jakwa ym rī. Arahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mu'e, ame'ẽ ke jande jama'ema'e jaxo. Miasu aja jande tī.

⁴ Pe, Tupā putar, ame'ẽ angaha ke rehe uhyk katu rahā, Ta'yr ke Tupā muwyr 'y. Sehar kūjā pusu ngi a'e u'ar. Moise je'ëha rehe a'e hendu katu, aja a'e ixo.

⁵ Aja rahā, amō Moise je'ëha rehe hendu katu ame'ẽ ta ke a'e muhem, ame'ëja saka. Moise je'ëha hendu katuha ngi muhem. Aja rahā, jande ke ta'yr ta aja Tupā muruwak. (Sawa'e ta aja jande jaxo apo 'y. A'erehe Moise je'ëha rehe jahendu ym ta me'ẽ te'e apo 'y.)

⁶ Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, ta'yr ta ke jande, aja jande pe a'e mujekwa. Pe, jande py'a rehe ihī rahā, I'ā pandu: "Papa! Jande pái keruhūl!" aja.

⁷ A'erehe miasu ta ym pexo apo 'y. Ta'yr ta ke pehē. Aja rahā, ta'yr ta pe upa ima'e ke Tupā me'ẽ me'ẽ katu, aja pehē pe a'e me'ẽ me'ẽ katu ta tī.

Ngara ywy pe har ta! Pehē rehe ihē ajumupyai

⁸ Yman Tupā rehe har pekwa ym te pexo. A'erehe ma'e ke tupā ta aja pekwaha pehē jupe naī. Ame'ẽ ke rehe pehē py'a pemoī moī katu. Anī. Ame'ẽ ke Tupā te ym.

⁹ Apo anī. Tupā te rehe har pekwa katu 'y. Anī. Kuja ihē apandu ta my. Pehē rehe har Tupā riki ukwa katu. Apo ma'erehe jundéu awa ramūi ta mu'e ame'ẽ ke rehe pejywyr my? Katu ym aja. Ame'ẽ ta mu'e ame'ẽ ke jaxer riki. Awa ke ame'ẽ mu'e ame'ẽ ke muhā ym riki. Ame'ẽ ta mu'e ame'ẽ ke pema'ema'e tar katu my tī? Anī. Katu ym aja.

¹⁰ Kuja hamūi ta mu'eha rehe pekwa pekwa pexo. Amō weraha rehe har pekwa pekwa pexo. Ame'ẽ weraha riki katu te ame'ẽ ke aja pekwa pekwa pexo naī. Ma'e jahy rehe har aja tī. Katu te ame'ẽ ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Amō aman ndy'ar rehe har aja tī. Amō warahy 'ar rehe har aja tī. I'ar koto te we katu te ame'ẽ ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Aja pekwa rahā, Tupā ke pemuhury, aja pekwa pehē jupe naī. Katu ym aja.

¹¹ Amō kotoy pemuruwak ta, aja pehē rehe ihē ajumupyai axo. Pehē ke ihē amu'e mu'e hū. (Jetehar te ke ihē amu'e pehē pe.) Ame'ẽ ke pemukanim nahā my. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e ym te, ame'ëja saka. Upa kanim, ame'ëja saka. Katu ym aja.

¹² Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Mā peja ihē aja pexo tī. (Ihē aja Moise je'ëha rehe pehendu ym ta me'ẽ te'e tī.) Pesarahā! Yman Moise je'ëha rehe pehendu ym te. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke pehē, a'erehe Moise je'ëha rehe pehendu ym te arahā. A'erehe pehē aja ihē axo apo tī. Moise je'ëha rehe ahendu ym aja axo apo tī. Arahā ihē

rehe pehē rury katu pexo. (Apo ihē rehe pehē rury my?)

¹³ Pehē rehe ihē ahyk py rahā, ihē ahy axo. A'erehe pehē namō ihē apyta. Arahā, myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'ē rehe pekwa pekwa pexo.

¹⁴ Ihē ahy axo, a'erehe ihē ke Tupā mupyrara aja pekwaha naī. A'erehe ihē ngi pekyje riki. Anī. "Páu jaxer. Japutar ym" aja ym pepandu. Tupā je'ēha rahoha po aja ihē po ke pepypyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu katu" aja pekwa. Jesu Kirisutu po aja ihē po ke pepypyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu katu" aja pekwa. Ihē rehe pehē rury katu.

¹⁵ Pehē rury katu te pexo kwe! Arahā pehē reha ke pejo'ok ta tipe. Pe, ame'ē ke ihē pe peme'ē ta tipe. (Aja rahā, pehēma'e katu te hū ame'ē ke ihē pe peme'ē ta tipe.) Mā! Apo amō koty pemuruwak riki.

¹⁶ Jetehar te ke pehē pe ihē apandu pandu. Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e. Ame'ē jetehar te ke apandu pehē pe. A'erehe ihē riki pehē ruwajan aja amō ta ukwa my? Anī. Aja ym ihē.

¹⁷ Ixotyhar ta aja pehē ke amō ta muruwak tar katu. Muka'u te'e ame'ē ta ke a'eta. Anī. A'eta ma'ema'e ame'ē ke katu ym pehē pe. Jetehar te ihē amu'e, ame'ē ngi pehē ke a'eta muhem aja jō a'eta putar. Aja rahā, ame'ē ta aja pejumu'e ta tī, aja a'eta putar. Katu ym aja.

¹⁸ Pehē rehe a'eta hury katu rahā, katu riki. Pe, jetehar te ke ame'ē ta mu'e tar katu rahā, katu tiki tī. Pe, ame'ē ta rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Aja te'e ihē rehe tī. Pehē namō ihē axo rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Pehē namō ihē axo ym rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī.

¹⁹ Ihē ra'yr ta aja pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Imembyr imāi ngi u'ar rahā, ahy ipe. Ame'ēja saka ihē pe tī. Kirisutu ukwa katu aja pekwa ym rahā we, pehē rehe ihē ajumupyai. Ahy ihē pe,

ame'ēja saka ihē axo, a'erehe pehē rehe ihē ajumupyai.

²⁰ Mā! Apo pehē namō ihē axo tar katu. Aja rahā amō koty ihē je'ēha ihē amuruwak ta tipe. Apo pehē pe hātā panduha ihē amupinim aī. Pehē namō ihē axo rahā, wewe katu ihē apandu ta tipe. (Kirisutu ukwa katuha ngi amō koty pehē py'a pemuruwak my.) Ame'ē rehe ajumupyai tī.

Paraky te'e ame'ē rehe har. Anga rehe har tī. Sar rehe har tī.

²¹ Mā! Moise je'ēha rehe hendu tar katu me'ē ta! Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Moise je'ēha rehe pehendu tar katu rahā, ame'ē riki mujekwa ta pehē juehe har. "Katu ym pehē" aja mujekwa ta.

²² Kuja panduha ihī:
"Mokōi ta'yr ta Amarā pe. Peteī riki kūjā paraky te'e ame'ē membyr ke. Kūjā paraky te'e ame'ē rer: 'Anga.' Amō ta'yr riki hakehar te membyr ke. Hakehar te rer: 'Sar.' "

²³ Kūjā paraky te'e ame'ē ke pe Amarā ta'yr. Hakehar te pe ta'yr tī. Tupā riki manga katu: "Nde rakehar imembyr ta" aja Tupā manga katu Amarā pe. A'erehe hakehar pe Amarā ta'yr.

²⁴⁻²⁵ Ame'ē mokōi kūjā ta kuja mujekwa ngā pe. Mokōi kūjā ta riki mokōi je'ēha, ame'ēja saka. Peteī je'ēha ywy'ā keruhū ngi uwyr. Ywy'ā keruhū rer Sinái. A'ep Moise pe je'ēha ke Tupā muwyr. "Angama'e ywy'ā keruhū" aja ngā pandu. Ame'ē ke Ara ywy pe ihī. Pe, paraky te'e ame'ē ta aja ixo. Ame'ē ta riki Anga membyr ta aja saka. Moise je'ēha rehe hendu katu, a'erehe paraky te'e me'ē aja saka. Amō we tī. Se Jerusarē ok ta ihī. Ame'ē riki Anga aja saka tī. Pe, ame'ē ok ta pe har ta paraky te'e ame'ē ta aja saka tī. Moise je'ēha rehe hendu katu, a'erehe aja tī. Paraky te'e ame'ē ta aja saka tī.

²⁶ Pe, amō Jerusarē ok ta ihī. Ywa pe har ke ame'ē. Ame'ē pe har ta paraky te'e aja ym te ixo. A'erehe ame'ē ok ta riki jande māi te aja saka.

Sar aja saka. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ame'ẽ ok ta pe har ta aja saka. Sar membyr aja saka. Paraky te'e aja ym te.

²⁷ Kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī:

"Kūjā imembyr ym te ame'ẽ ke mā peja nde rury katu te exo.
Imembyr u'ar rahā, ahy ipe. Aja ukwa ym ame'ẽ ke mā peja nde rury katuha namō nde ejixi'u exo. Mā peja nde rury katuha namō epukái exo.

Ixawa'e namō ixo, ame'ẽ 'ar koto te we ixawa'e hijar ame'ẽ imembyr ta.

A'erehe mā peja nde rury katuha namō epukái exo" aja Isai mupinim. (Aja rahā, ywa pe har Jerusarē ok ta pe heta te hū Tupā kotohar ta ixo ta. Ywy pe har Jerusarē ok ta 'ar koto te we heta te hū ixo ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta!
Pesarahā! Isak u'ariha rehe har Tupā manga katu. A'e je'ẽha rupi a'e u'ar. Isak aja pehē tī. Tupā manga katu, a'erehe ta'yr ta ke pehē tī. A'e je'ẽha rupi aja saka.

²⁹ Yman kūjā pe Amarā ta'yr. Anga membyr ke. Ame'ẽ riki imu ke mupyrara ixo. Isak ke mupyrara. Isak ke Tupā'ã muhem, ame'ẽja saka. A'e ke Anga membyr mupyrara ixo. Aja apo tī. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Moise je'ẽha rehe hēndu katu ame'ẽ ta mupyrara ixo tī. Isak ke Anga membyr mupyrara, ame'ẽja saka.

³⁰ Pe, kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:

"Hakehar te membyr riki ipáima'e ke pyhyk ta. A'e ke aja kūjā paraky te'e ame'ẽ membyr pyhyk ym ta tī.

A'erehe imembyr namō kūjā paraky te'e ame'ẽ ke emujan emondo" aja panduha ihī.

³¹ A'erehe pehē pekwa katu pexo apo. Ihē mu ta! Pesarahā! Jande riki kūjā paraky te'e ame'ẽ membyr ta aja

ym te jaxo. (Aja rahā Moise je'ẽha rehe jahendu ym ame'ẽ ta ke jande.) Jande riki hakehar te membyr ta aja jaxo. (Aja rahā, Kirisutu rehe jajurujar katu ame'ẽ ta ke jande.)

5

Moise je'ẽha rehe hēndu katu ha ngi jande ke Kirisutu muhem

¹ Jande riki Kirisutu muhem ame'ẽ ta ke jande! Moise je'ẽha rehe amō hēndu katu, ame'ẽ ke ngi jande ke Kirisutu muhem. A'erehe aja pexo katu! Pejywyr ym ehe. Moise je'ẽha rehe pehēndu ym we tī. Mu'eharan ta mu'e ame'ẽ ke rehe pehēndu ym tī.

² Ihē Páu. Pesarahā! Pehē pe ihē apandu katu. Pehē pirer ke amō jupā rahā, jundéu awa ta kotohar ta te ke pehē, a'erehe pehē rehe Tupā usak katu aja pekwha naī. Aja rahā, Kirisutu jō riki pehē ke muhā ym ta, aja pekwha naī. Katu ym aja. A'e jō a'ewan ym aja pekwha naī tī. Katu ym aja.

³ Ihē apandu we rī. Amō ipirer ke jupā, ame'ẽ ke amō putar. Apandu katu ipe tī. Ipirer ke jupā rahā, upa katu te Moise je'ẽha rehe a'e hēndu katu ta me'ẽ te'e.

⁴ Pehē ngi har amō ta Moise je'ẽha rehe hēndu katu. Aja rahā: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu ta, aja ame'ẽ ta ukwha naī. Aja rahā, Kirisutu ke a'eta hijar oho, ame'ẽja saka. A'eta rehe Tupā ipy'a katu, ame'ẽ ke putar ym, aja pandu.

⁵ Jande riki amō kotohar. "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu ta jande pe. Ame'ẽ angaha rehe jaharō katu jaxo. Jande jajurujar katu ehe tī, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupā'ã muwyr. Ame'ẽ namō jaharō katu jaxo.

⁶ Kirisutu namō jande juehe katu jande jaxo rahā, amō ipirer jupā ame'ẽ ke rehe har Kirisutu ukwa ym. Ipirer ke amō jupā rahā, ame'ẽ rehe a'e usak ym. Ipirer ke amō jupā ym rahā, ame'ẽ rehe a'e usak ym tī. Juja

katu te ipe. Kuja jō katu. Kirisutu rehe amō jurujar katu. A'erehe amō ta rehe amō ipy'a katu.

7-8 Jetehar rehe pehendu katu pexo kwe! Katu tiki arahā. Mā! Awa ame'ē ke pehē ngi mukanim my? Katu ym aja! Myja jetehar te ngi pehē py'a ke amō koty muruwak my? Tupā riki aja ym. A'e riki pehē pe pandu ame'ē ke a'e: "Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu.

9 Kuja amō panduha ihī:
"Mbeju ke mupururuk rahā, ta'yr te mi mupururukiha ke amō moi katu" aja.

(Ame'ēja ta'yr mi te'eha rehe pejurujar katu rahā, pehē johu peka'u te'e ta. Katu ym aja.)

10 Jandema'e sawa'e te namō jande juehe katu jande jaxo. A'erehe amō koty mu'e ame'ē ke rehe pehendu ym ta, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe ihē ajurujar katu. Pe, pehē ke muka'u te'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Awa muka'u te'e my? Akwa ym ihē. A'e ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ke jō akwa katu.

11 Ngara ywy pe har ta! Ihē mu aja pehē! Ihē juehe har apandu ta apo'y. "Pehē pirer ke pejupā ta me'ē te'e" aja ihē apandu rahā, ma'erehe: "Páu katu ym" aja ihē rehe har jundéu awa ta pandu my? (Anī. "Pehē pirer pejupā" aja apandu ym te riki.) Aja me'ē ihē apandu rahā, Kirisutu rehe har ihē apandu rahā, amuparahu ym ta jundéu awa ta ke. "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Aja ngā ke Tupā muhā katu" ame'ē panduha muparahu ym ta amō ta ke. Pesarahā! "Pehē pirer ke pejupā ta me'ē te'e" aja ihē apandu ym te riki a'erehe: "Páu katu ym" aja ihē rehe har amō ta pandu naī.

12 Pehē ke muka'u te'e ame'ē ta upa kanim oho rahā, katu tiki. Aja ihē aputar. (Ipirer ke ta'yr mi jupā.) Mā! Wetep mondok rahā, katu tiki. (Aja rahā, pehē ke upa muka'u te'e ame'ē ta hijar ta oho.)

Pehē mu ta rehe pepy'a katu

13 Ihē mu ta! Pehē rehe har ihē apandu ta apo'y. "Ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja Tupā pandu pehē pe. A'erehe ixotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē koty mu'eharan ta ixo. Ame'ē ta putar ame'ē ke pema'ema'e ym apo'y. A'erehe: "Upa katu te ma'e ke japutar ame'ē ke jama'ema'e katu" aja mā peja ym pekwa pekwa pexo. Aja pexo kwe. Anī. Kuja katu tiki. Amō ta rehe pehē pepy'a katu, a'erehe ame'ē ta rehe ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e katu.

14 Upa katu te Moise je'ēha riki kuja peteīhar aja je'ēha riki. Kuja: "Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta rehe nde erepy'a katu tī" aja je'ēha ihī. (Aja jama'e rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe jahendu katu, ame'ēja saka.)

15 Pesarahā! Amō ta rehe pepy'a ym pexo rahā, so'o jarō aja peparahu pehē juehe pexo. Aja rahā, upa pehē juehe pejumumba ta aja saka. Aja rahā, pehē juehe katuha ke pehijar ta. Pehē juehe pejumahy pehē pexo rahā, aja tī. Pehē juehe katuha ke pehijar ta tī. Katu ym aja.

Ma'e ke Tupā'ā putar ame'ē ke pema'ema'e katu

16 Kuja pehē pe ihē apandu katu: "Pehē py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa aja mā peja pema'ema'e katu." Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tar ym pexo.

17 Jande atu jama'ema'e tar katu ame'ē ke Tupā'ā ma'ema'e tar ym. Pe, Tupā'ā ma'ema'e tar katu ame'ē ke jande atu jama'ema'e tar ym tī. Aja rahā, Tupā'ā namō jande ruwajan ta aja jaxo, a'erehe a'e putar ame'ē ke jama'ema'e ym. (A'erehe Tupā'ā putar ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e.)

18 Pehē py'a rehe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke pema'ema'e rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e.

19 Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ē ke jakwa katu. Kuja riki. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō

sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ka'u te'e hū tī. Aja amō usak rahā, huxī hū. Ame'ē ke ma'ema'e tī.

²⁰ Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī. Ame'ē ke rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Katu ym aja. Pajema'e ukwaha ke ma'ema'e tī. Katu ym tī. Ehe katu ame'ē ke te'e huwajan wan uwak oho. Pe, jumai mai tī. Amō rehe jyty'ym tī. Parahy oho tī. "Apo ihē py kī" ame'ē ke jō putar katu tī. Katu ym aja. Amō koty koty jy'ar oho tī. Amō koty koty ukwaha oho tī.

²¹ Ma'e ke amō pyhyk rahā, amō parahy ehe. Katu ym aja. Kawī ngi ka'u ka'u tī. Amō ta 'ar koty te we kawī ke u'u tar katu tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e tī. Katu ym aja. Yman pehē pe ihē pandu. Aja apo ihē apandu pehē pe tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta awa. (A'erehe upa ame'ē ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.)

²² Pesarahā! Kuja pexo. Amō py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke amō ma'ema'e. Kuja. Amō ta rehe amō ipy'a katu. Tupā rehe hury katu tī. Amō ta namō juehe katu a'e ixo tī. Ipy'ahu ixo tī. Amō rehe parahy ym tī. Amō ta rehe kytty'ī ym tī. Ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Ma'e manga katu ame'ē ke ma'ema'e katu tī.

²³ "Ihē riki sawa'e te" aja juehe har ukwa ym te awa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu rahā, ame'ē ngi putu'u. Upa aja ma'ema'e rahā: "Nde katu ym" aja je'ēha nixói ta ipe.

²⁴ Jesu Kirisutu kotyhar ta riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'ha ke hijar. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu ame'ē ke hijar tī. Aja ma'ema'e tar katu ame'ē ke jukwa, ame'ēja saka. (Aja rahā, jama'ema'e tar ym.)

²⁵ Jande ruhāha ke jande pe Tupā'ā me'ē. Aja rahā, japandu ipe: "Nde eremujekwa ame'ē ke jama'ema'e katu ta" aja.

²⁶ "Ihē riki sawa'e te" aja ym jaxo ta me'ē te'e. Mā peja jande juehe ja-jumuparahy ym. Mā peja jande juehe

jajyty'ym.

6

Pesak katu pehē juehe

¹ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, amō ta usak ehe. Aja rahā, pehē ngi har amō ta pandu oho ipe. Pe, mukatu. "Mā peja ym" aja ipe. Kuja ame'ē ta pandu oho. Tupā'ā rehe hendi katu ixo, ame'ē ta jō pandu oho ipe. Wewe katu pandu ipe. Pehē atu pesak katu pehē juehe tī. (Aja rahā, ame'ē ke aja pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar ym tī.)

² Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e. A'erehe a'eta pyai te hū. Aja rahā, a'eta namō pehē juehe pejupyai pexo tī. Ame'ē ta ke pemuhury peho tī. Ma'e puhýi ame'ē ke a'eta namō pehupir katu, ame'ēja saka. Aja rahā, Kirisutu pandu: "Amō ta rehe pepy'a katu" ame'ē ke rehe pehendu katu.

³ "Aja ym ta ihē. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym ame'ē ke ihē" aja amō pandu rahā, juehe har katu te ame'ē ke a'e aja ukwaha jupe naī. Aja rahā, juehe a'e jumuka'u te'e a'e ixo. Katu ym aja.

⁴ Mā peja ima'e ma'eha pame katu te amō ta ukwa ukwa ixo. Katu my? Katu ym my? Katu rahā, katu ame'ē ke a'e ma'ema'e, aja a'e ukwa katu. Hury katu ta ixo. Aja rahā, amō ta ma'eha namō ima'e ma'eha ke manga ym ta. Awama'e riki i'ar koty te we katuha my? Aja manga ym ta.

⁵ Jete! Ima'e ma'ema'ha rehe har Tupā pe jō mujekwa ta me'ē te'e.

⁶ Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke amō ta pe amō mu'e ixo. Aja rahā, mu'e ixo ame'ē pe upa ma'e ke jumu'eha ta kytty'ī ym rahā, katu tiki. (Aja rahā, mu'eha pe ma'e ke jumu'eha ta me'ē katu ta.)

Mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e katu

⁷ Mā peja pehē atu pejumuka'u te'e ym pexo! Tupā ke muka'u te'e ym te awa! (Myja me'ē amō ma'ema'e, ame'ē ke Tupā ukwa katu. A'erehe a'e

ke muka'u te'e ym te awa.) Ma'e ra'ī amō jytyr rahā, ame'ē ke uhem.

⁸ Aja amō tī. Ma'e katu ym ame'ē ke amō ma'e tar katu. Ame'ē riki kupixa pe ma'e ke jytyr, ame'ēja saka. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e jaxer ame'ē ke uhem, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Muka'u te'e ym te a'e ke awa.) Aja rahā, mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.

Amō ta anī. Ipy'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ke kupixa pe ma'e ke jytyr, ame'ēja saka tī. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e katu ame'ē ke uhem tī, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.) Aja rahā, ame'ē pe uhāha ke Tupā'ā me'ē katu.

⁹ A'erehe tapijar te'e we ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e katu. Aja jaxo rahā, yman rahā ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta kÿ.

¹⁰ A'erehe amō amō rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta pe jama'ema'e katu rahā, katu tiki. Jete! Kuja katu te. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu rahā, katu tiki.

A'ejōhar je'ēha ke

¹¹ Ihē Páu. Apo kome'ē a'ejōhar je'ēha ke ihē po pe te'e ihē amupinim aī. (Ihēma'e akwaha amupinim ym. Anī. Tupā je'ēha amupinim aī.) Pesak katurahā! Pinīha tiha ame'ē namō ihē amupinim aī. (Aja rahā, ihē amupinim ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e, aja pekwa katu ta.)

¹² Amō ta pehē pe pandu: "Pehē pirer ke pejupā ta me'ē te'e" aja. (Aja rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke pehē. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu pehē rehe aja pekwa ha naī.) Aja mu'eharan ta putar. Aja rahā, pehē pirer ke pejupā rahā, a'eta pandu ta: "Jande jama'eha katu te" aja riki naī. Pesarahā! "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. A'erehe jō Tupā koty amō katu" aja pandu tar ym. Pandu rahā, a'eta ke

amō ta mupyrara ta tipe. A'erehe amō ipirer jupāha jō a'eta pandu katu.

¹³ Ipirer ke jupā ame'ē ta Moise je'ēha rehe hendu ym tipe. Pe, pehē pirer ke pejupā ame'ē ke jō a'eta putar katu. Pehē pirer ke pejupā rahā, amō ta pe a'eta pandu hū ta: "Ko ipirer ke jupā ame'ē ta ke amō ta pete'e ixo! Japandu ame'ē ke rehe hendu katu ame'ē ta ke a'eta" aja a'eta pandu hū ta. A'erehe: "Katu te ame'ē ta ke jande" aja a'eta pandu ta a'eta jupe naī. Katu ym aja.

¹⁴ Ihē anī. Jandema'e sawa'e te, Jesu Kirisutu manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē namō jō ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē rehe har jō ihē apandu pandu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihē ahijar. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke ihē ahijar. Ame'ē ke ihē ama'e tar ym tī. Ame'ē ngi ihē amanō, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ama'e ym.)

¹⁵ Ipirer ke amō jupā my. Amō jupā ym my. Amō koty koty ym ame'ē ta. Juja katu te Tupā ukwa katu. Kuja jō riki amō kotyhar katu. Amō py'a ke Tupā mupyahu. Ame'ē riki katu te.

¹⁶ Aja ngā ixo rahā, mā peja a'eta py'a ke Tupā muhury katu. Mā peja a'eta rehe Tupā pyrara usak tī. Aja upa Tupā kotyhar ta rehe tī. Pyrara usak tī. A'eta py'a ke muhury katu tī.

¹⁷ Apo har kupe koty mā peja ihē ke mupyrara ym awa. (Kirisutu rehe har ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mahy hū.) A'erehe ihē ke rehe pirokiha rape māte hū te'e ihī. Ame'ē ke ma'e mujekwa ngā pe. Kuja. Jsuma'e miasu ke ihē, aja mujekwa ngā pe.

¹⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta pehē! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja john pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. Amen. Ame'ē riki: "A'e tÿ" aja.

Upa.

Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahã, kome'ẽ paper ke a'e mupinim.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper ke a'e mupinim. Kuja Páu mu'e. Se ixo rahã, upa Jesu kotyhar ta Jesu rete aja saka riki. A'erehe peteñhar aja ixo ta me'ẽ te'e, aja a'e mu'e. Jesu riki ixotyhar tama'e ãkã ke a'e. A'erehe ixotyhar ta hendu katu ta me'ẽ te'e ehe aja a'e mu'e tĩ.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ẽ ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹ Ese ok ta pe har ta riki pehẽ. Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihẽ. Tupã putar, a'erehe Jesu Kirisutu pandu:

—Ihẽ rehe har epandu pandu echo — aja ihẽ pe.

A'erehe Jesu Kirisutu mundo ame'ẽ ke ihẽ.

² Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Tupã kotyhar ta ke jande

³ Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe upa ma'e katu ame'ẽ ke Tupã'ã me'ẽ me'ẽ. Ame'ẽ ke jande pe Tupã muwyr katu. Ywa pe har ma'e katu, ame'ẽja saka ma'e ke a'e muwyr katu. A'erehe mã peja japandu:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja Tupã pe.

A'e riki Jesu Kirisutu pái ke. Kirisutu riki jandema'e sawa'e te.

⁴ Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã ym rahã we a'e pandu:

—Pehẽ ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy ta kŷ. A'erehe a'e manõ ta kŷ. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har pehẽ riki ihẽma'e wan ta kŷ. Aja rahã, ihẽ kotyhar ta ke pehẽ. Ihẽ ruwa koty pepu'am rahã, nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehẽ pe. "Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e" aja pehẽ rehe har pandu ym te ta awa tĩ — aja Tupã pandu.

⁵ Jande rehe a'e ipy'a katu. A'erehe jande rehe har upa a'e pandu:

—Jesu Kirisutu manõha rehe a'eta jurujar katu ta kŷ. A'erehe ihẽ ra'yra' yra' aja ihẽ amuruwak ta tĩ. Ihẽ namõ ixo ta kŷ — aja.

Aja a'e putar. Aja a'e ukwa katu tĩ.

⁶ Ta'yra' rehe a'e ipy'a katu. Jande ja-jurujar katu ehe, a'erehe jande rehe Tupã ipy'a katu tĩ. A'erehe mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Mã! Jande rehe nde erepy'a katu te hũ — aja Tupã pe.

⁷ Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ẽ rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manõ. A'erehe jande rehe ipy'a ke Tupã mujywyr katu. Mã! Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ.

⁸ Ame'ẽ ke upa ym. Mâte hũ jande rehe a'e ipy'a katu.

⁹⁻¹⁰ A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Upa ukwa katuha namõ a'e ma'ema'e. Kuja a'e jupandu jupe:

—Upa katu te ihẽ amujã. Ywa pe ixo ame'ẽ ke amujã. Ywy keruhũ pe ixo ame'ẽ ke aja tĩ. Amujã tĩ. Kirisutu riki upa katu te ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ wan ta kŷ — aja jupandu jupe.

Aja a'e putar. Kirisutu riki sawa'e te aja a'e putar. Angaha ke rehe uhyk katu rahã, aja Kirisutu ke a'e mu'am ta kŷ. Yman ame'ẽ ke mujekwa ym ngã pe. Apo jande pe mujekwa katu 'y.

11 Tupā jupandu jupe: "Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē kotoyhar ta aja ihē amuruwak ta" aja riki. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we, aja a'e jupandu jupe. Aja a'e putar, a'erehe upa ma'e ke ixo katu. Upa a'e pandu ame'ē ke ixo katu tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har jande ke ixotyhar ta aja a'e muruwak. "Ihē kotoyhar ta pehē" aja a'e pandu. Jande ke jo'ok, ame'ēja saka.

12 Aja rahā, mā peja Tupā katuha rehe har jande japandu:

—Mā! Katu te hū — aja.

Jande riki jundéu awa ta ke. Kirisutu uwyr ym rahā we, jundéu awa ta harō py ixo ehe.

13 Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. (Ese ok ta pe har ta ke pehē.) Jandeja pehē tī. Myrandu katu te rehe pehendu rahā, pehendu katu ehe tī. Pehē ke Tupā mūhā katu ta aja myrandu katu jamujekwa pehē pe. Pe, Kirisutu rehe pejurujar katu. Pe: "Ko ihēma'e ke" ame'ē ukwa katuha ke Tupā moī pehē py'a rehe. Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā moī. Aja rahā: "Ko ihēma'e ta ke" aja Tupā pandu. "Ihē'ā ke ihē amoī ta" aja a'e pandu katu yman. Ame'ē ke a'e moī katu apo 'y.

14 I'ā ke jande py'a rehe moī, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta kȳ, aja jakwa katu. A'e manga katu, a'erehe aja jakwa katu. Aja rahā, ixoty jaxo rahā, nixói te ta ixotyhar ta pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, aja jakwa katu. A'erehe mā peja ima'e katuha rehe har japandu: "Mā! Katu te" aja Tupā pe.

Tupā namō ihē apandu pandu

15-16 Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Jesu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, aja ihē ahendu. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja ipe. Tupā kotoyhar ta rehe pehē pep'y'a katu, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu tī: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja ipe.

17 Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja:

—Tupā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke nde. Jande pái keruhū nde. Nde katu te ame'ē ke nde. Ne'ā ke Ese ok ta pe har ta py'a rehe emoī katu. Aja rahā, upa ma'e ke a'eta pe Ne'ā mujekwa katu ta. Nde rehe har a'eta pe mujekwa katu ta tī. Aja rahā, nde rehe har Ese ok ta pe har ta ukwa katu te ta.

18 Ko apandu nde pe. Ese ok ta pe har ta ākā emupirer mi. Aja rahā, ma'e ke nde erekwa katu, aja a'eta ukwa katu ta tī. Ne namō a'eta ixo ta kȳ, aja nde erepandu. Ame'ē ke a'eta ukwa katu te we ta. Nde kotoyhar ta pe ma'e katu te hū ame'ē ke nde ereme'ē katu ta. Mā! Heta te hū ame'ē. Ame'ē ke Ese ok ta pe har ta ukwa katu ta tī.

19-20 Ne rehe jande jajurujar katu. Nema'e pyrātāha namō jande ke nde eremuhā katu. Māte hū nema'e pyrātāha! Ame'ē pyrātāha namō Kirisutu ke manōha ngi nde eremukwera katu eremuhem. Pe, nde jywa katu kotoy a'e ke nde eremapyk. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja nde eremujeckwa.) Ywa pe nde eremapyk. Nema'e pyrātāha namō Kirisutu ke nde eremukwera katu eremuhem. Ame'ē pyrātāha jande rehe ihī tī. Juja katu te riki.

21 Amō we pyrātāha ke emujekwa. Kirisutu riki upa katu te ywa pe ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū te tī. Upa katu te ājā ta hendu katu ehe tī. Kapitā keruhū ta apo ixo. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar kotoy te we kapitā keruhū te ha. Aja rahā, pyrātā te hū ame'ē ke a'e aja mujekwa katu. Yman rahā, kapitā keruhū ta ixo ta tī. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar kotoy te we kapitā keruhū te ha tī — aja Tupā namō ihē apandu pandu pehē rehe har.

22 Kirisutu pe Tupā pandu:

—Kapitā keruhū te nde. Upa katu te ma'e ke nde eremondo mondo apo — aja ipe.

Pe, jurujar katu ame'ē tama'e kapitā keruhū te a'e tī.

²³ (Kirisutu riki ixotyhar ta ãkā, ame'ëja saka.) Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. A'erehe a'e riki wetep ame'ëja saka jamujā. Jande py'a rehe a'e ihī katu. A'e ixo a'erehe upa katu te ma'e ke katu tī. Pe, Kirisutu riki upa katu te ma'e renda rupi ixo. Ywa pe ixo. Kome'ë ywy keruhū pe ixo tī. Pyta we ym te ma'e renda rupi ixo.

2

Jande ke Tupā muhā katu

¹ Yman Tupā je'ëha rehe pehendu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Tupā rehe har pekwa pekwa ym te pexo, a'erehe manō ame'ë ta aja pehē.

² Arahā kome'ë ywy keruhū pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Arahā Satana rehe pehendu katu, a'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'e riki Tupā rehe hēndu ym ame'ë tama'e kaptam. (Ājā ramūi a'e.)

³ Jete riki. Yman Tupā rehe hēndu ym ame'ë ta aja upa katu te jande tī. Jande japutar ame'ë ke japyhyk pyhyk. Jande py'a rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jakwa jakwa jaxo tī. Ame'ë ke jama'ema'e. Jaka'u te'e jaxo tī. Upa amō ta aja jande ke Tupā mupyrara ta me'ë te'e.

⁴ Apo anī. Johu jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū tī.

⁵ Yman jahendu ym ehe, a'erehe manō ame'ë ta aja jaxo. Arahā jande rehe a'e katu usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja rahā, jande ke a'e mukwera katu muhem ame'ëja saka riki. Manōha ngi Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem a'erehe jande ke mukwera katu muhem tī, ame'ëja saka tī.

⁶ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe Kirisutu namō jande ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ëja saka riki. Pe, ywa pe Kirisutu namō kapitā keruhū aja jande ke a'e mu'am, ame'ëja saka tī.

⁷ Aja rahā, jande rehe upa katu te a'e ipy'a katu te hū. Ame'ë ke upa ngā pe mujekwa katu. Ame'ë ke aja te'eha mujekwa ta tī. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. Aja jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu.

⁸ Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. A'erehe jō pehē ke a'e muhā katu. Ame'ë ke peputar, a'erehe pehē ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym. Pehē ruhāha ke Tupā te'e me'ë.

⁹ A'erehe: "Mā! Jande jama'eha namō jande ke Tupā muhā katu" aja marā ka ym pepanduha. Katu pehē pexoha a'erehe pehē ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym te tī.

¹⁰ (Jande ke a'e muhā katu.) A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe jande py'a ke mupyahu aja Tupā mujā. Katu jande, aja Tupā mujā. A'erehe ma'e katu ame'ë ke jama'ema'e. Kome'ë ywy keruhū mujā ym rahā we, Tupā pandu katu: "Ihē kotyhar ta ma'e katu ame'ë ke ma'ema'e ta kȳ" aja.

Kirisutu kotyhar ta riki johu katu ngā juehe ixo

¹¹ Ymanihar pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Pehē māi pusu ngi pe'ar rahā, jundéu awa ta aja ym pe'ar. "Pehē pirer ke pejupā ym ame'ë ta ke" aja pehē rehe har jundéu awa ta pandu. (Aja pehē rehe puka puka hū ngā.) "Jande pirer ke jajupā ame'ë ta ke jande" aja jundéu awa ta pandu a'eta jupe. (Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu a'eta rehe, aja ukwaha naī.) Ame'ë jupāha japandu rahā, hete ngi ma'e ke jupā.

¹² Tupā rehe har pekwa ym rahā, Kirisutu kotyhar ta aja ym pehē. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa kotyhar ta aja ym pehē. Jundéu awa ta pe Tupā pandu: "Pehē rehe ihē asak katu te ta" aja a'e pandu katu. Ame'ë pandu katuha ke nixói pehē pe kwe. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja

ym ame'ẽ ta ke pehẽ. Pehẽ ruhāha rehe har pekwa ym te, aja kome'ẽ ywy keruhū pe pexo. Tupā rehe har pekwa ym te tī.

¹³ Apo Jesu Kirisutu kotohar ta ke pehẽ 'y. Yman Tupā rehe har pekwa ym te, a'erehe Tupā ngi paite pexo, ame'ẽja saka. Apo Tupā kotohar ta ke pehẽ. Ehe har pekwa katu, a'erehe Tupā rake pexo 'y. Pehẽ ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ame'ẽ muhepyha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe Tupā kotohar ta ke pehẽ apo 'y.

¹⁴ Mokōi awa ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Amō jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ixo tī. Ame'ẽ mokōi awa ta huwanjan ta aja ixo. Ame'ẽ mokōi awa ta pyter rupi ita kurar aja me'ẽ ihī. Pe, Kirisutu manō rahā, ame'ẽ ita kurar aja me'ẽ a'e upa ombor, ame'ẽja saka. A'erehe ame'ẽ mokōi awa ta johu ixo apo 'y. Hury katu ngā juehe ixo apo 'y. Jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ẽ ta johu ngā ixo. Kirisutu riki mukatu, a'erehe johu ngā ixo.

¹⁵ Myja jundéu awa ta ixo ta me'ẽ te'e my, ame'ẽ ke Moise je'eha mu-jekwa. Jundéu awa tama'e ke ame'ẽ je'eha. Ame'ẽ ke Kirisutu mukanim uwyr. Aja rahā, mokōi awa ta riki johu ngā ixo. Mokōi awa ta ixotyhar ta ke, a'erehe johu ngā ixo. Aja a'e mukatu. Johu ixo ame'ẽ ta ke ixoty mujy'ar.

¹⁶ Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu manō. Aja rahā, jande rehe Tupā parahyha ke a'e mukanim tī. Ngā parahyha ke mukanim tī. A'erehe jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ẽ ta juehe katu ixo. Johu ngā ixo. Pe, Tupā parahyha ke mukanim tī. A'erehe johu ngā py'a ke Tupā koto Kirisutu muruwak. Aja rahā, Tupā koto mujywyr ame'ẽja saka.

¹⁷ "Tupā namō katu" ame'ẽ myrandu katu ke upa ngā pe Kirisutu pandu pandu uwyr. Pehẽ pe a'e pandu pandu uwyr tī. Jundéu awa ta pe a'e pandu pandu uwyr tī. A'eta Tupā rehe har ukwa we ame'ẽ ta ke. Pehẽ riki jundéu awa aja ym ame'ẽ ta

ke. Yman Tupā rehe har pekwa ym te ame'ẽ ta ke pehẽ.

¹⁸ Kirisutu manō, a'erehe jande pái keruhū namō johu jande japandu pandu katu. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa ym ame'ẽ ta aja tī. Pandu pandu inamō tī. Jundéu awa ta py'a rehe I'ā ihī katu. Ame'ẽ I'ā jundéu awa aja ym ame'ẽ ta py'a rehe ihī katu tī. A'erehe jande pái keruhū namō ame'ẽ ta pandu pandu katu tī.

¹⁹ Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta! Pe-sarahā! Ixotyhar ta ke pehẽ. A'erehe amō awa ta ym Tupā pe. Tupā rehe har pekwa ym te ame'ẽ ta aja ym pehẽ. Jande aja Tupā kotohar ta aja pexo apo tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehẽ tī. Jande aja Tupā ra'yr ta riki pehẽ tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehẽ tī.

Tupāma'e ok keruhū aja jande

²⁰ Upa Tupā kotohar ta riki ok keruhū aja. Tupā ixo ame'ẽ ok aja ixotyhar ta ke. Tupā rehe har Tupā je'eha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Kirisutu mondo ame'ẽ ta aja tī. Pandu pandu tī. (Ame'ẽ ta riki jurujar katu py ame'ẽ ta ke a'eta.) A'erehe ame'ẽ ta riki ok keruhū mu'am py, ame'ẽja saka. A'engi ame'ẽ ta 'ar pe jamujā jaxo tī, ame'ẽja saka tī.

Pe, Kirisutu riki ita ok pyter ke aja saka.

²¹ Pyter riki ok ke mupyta katu. Kirisutu riki aja tī. Amō amō awa ta ke johu ngā aja a'e mujy'ar. Peteīhar aja ixo. Pe, amō amō heta jurujar katu ehe. A'erehe ok keruhū tiha te hū oho ame'ẽja saka ixo. Ok katu te ame'ẽ ke aja saka. Ame'ẽ ke jandema'e sawa'e tema'e ke.

²² Pehẽ riki Kirisutu kotohar ta ke. Pehẽ namō upa katu te amō jurujar katu ehe ame'ẽ ta jumuheta hū ixo. Aja ok keruhū aja Kirisutu mu'am. A'ep Tupā ixo katu. Kirisutu kotohar ta py'a rehe I'ā ihī katu. A'erehe Tupā riki ixo katu tī. (A'erehe upa Kirisutu kotohar ta riki ok keruhū aja saka.)

3

Jundéu awa ym ame'ẽ ta pe Tupã je'ẽha ke ihẽ apandu pandu

¹ Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa ta ym. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amō ta putar ym. A'erehe ihẽ ke kyndaha pe amō ta kynda roho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo. A'erehe pehē rehe har Tupã namō ihẽ apandu pandu. Ihẽ Páu.

² Ihẽ rehe Tupã ipy'a katu. Pe, ihẽ pe parakyha ke a'e me'ẽ. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe a'e me'ẽ. Ame'ẽ ke pehendu, aja ihẽ akwa. Pe, pejurujar katu ehe.

³ Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupã muhā katu ta. Ame'ẽ ke yman ngā pe a'e mujekwa ym. Apo ame'ẽ ke ihẽ pe a'e mujekwa katu 'y. [Ame'ẽ rehe har a'eramō ihẽ amupinim we mi.

⁴ Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu ta, a'erehe Tupã muhā katu ta kȳ. Ame'ẽ ke yman Tupã mujekwa ym ngā pe. Apo ihẽ pe mujekwa 'y, a'erehe ihẽ akwa katu. Pe, ame'ẽ rehe har a'eramō paper rehe ihẽ amupinim. Ame'ẽ rehe pesak rahā, pekwa katu ta tī.]

⁵ Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupã muhā katu ta. Ame'ẽ ke ymanihar ta pe Tupã mujekwa ym. Apo ame'ẽ ke Jesu mondo ame'ẽ ta pe a'e mujekwa katu. Katu ame'ẽ ta ke a'eta. A'eta riki Tupã je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ta ke tī. A'eta pe Tupã mujekwa.

⁶ Kuja a'e mujekwa. Myrandu katu mujekwa rahā, Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu. A'erehe Tupã katu usak ngā rehe tī. Ma'e katu ame'ẽ ke jundéu awa ta pe Tupã pandu katu. Ame'ẽ pandu katuha ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu katu tī. Pe, jundéu awa ta aja jundéu awa aja ym ame'ẽ ta Kirisutu rete aja saka tī. Tupã ju-pandu jupe:

—Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ame'ẽ ke ihẽ amuhā katu ta — aja.

Ame'ẽ pandu katuha ke jundéu awa tama'e ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ tama'e ke tī. Johu ngāma'e ke. Kirisutu rehe jurujar katu, a'erehe pandu katuha johu ngāma'e ke tī.

⁷ Tupã pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu epandu eho. Ihēma'e pyrātāha ke ihẽ amondo ta nde pe — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ parakyha ke a'e me'ẽ te'e ihẽ pe.

⁸ Upa Tupã kotyhar ta ngi har ihẽ riki katu ym te aja ihẽ akwa. Anī. Ihē pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu epandu eho. Kirisutu rehe har, ame'ẽ myrandu katu epandu eho — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe a'e me'ẽ. Māte hū Kirisutu katu te ha ke. Marā ka ym upa katu te ehe har amō panduha. Māte hū ehe har ihī.

⁹ Pe, ihẽ pe Tupã pandu tī:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke ihẽ amuhā katu ta tī. Yman ame'ẽ ke amujekwa ym ngā pe. Apo ame'ẽ ke upa ngā pe emujekwa eho — aja ihẽ pe.

Upa katu te ma'e ke Tupã mujā. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'e muhā katu ta tī. Upa katu te ymanihar ta pe ame'ẽ ke a'e mujekwa ym te.

¹⁰ Apo anī. Upa mujekwa katu. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta kome'ẽ ywy keruhū pe ixo. Ame'ẽ ta rehe Tupã je'ẽha rahoha ta usak rahā: “Mā! Tupã ukwa katu” aja a'eta ukwa katu. Tupã ukwa katu te ma'e ke. Ame'ẽ ke amō koty koty Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke Tupã je'ẽha rahoha ta ukwa katu. Ywa pe har ta kapitā keruhū ta ke a'eta. Ājā ta ukwa katu tī.

¹¹ Kome'ẽ ywy keruhū nixói te rahā, Tupã jupandu jupe:

—Yman rahā ihẽ akwa katuha ke ihẽ amujekwa ta ngā pe kȳ — aja.

Pe, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ima'e ukwa katuha ke Tupã mujekwa ngā pe. Kirisutu manō, a'erehe ngā ke Tupã muhā

katu, aja ima'e ukwa katuha ke a'e mujekwa.

¹² Jande riki Kirisutu kotoyhar ta ke. Jajurujar katu ehe, a'erehe Tupā namō japandu pandu katu. Jakyē ym ha namō japandu pandu katu inamō. Tupā ruwa kotoy japo'am, ame'ēja saka.

¹³ Ko apandu pehē pe. Pehē pe myrandu katu ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrrara ixo. (Aja pehendu.) A'erehe ihē rehe pe-jumupyai pexo. Anī. Pejumupyai ym pexo. Kirisutu rehe pehendu katu, a'erehe pehē rury katu pexo.

Kirisutu ipy'a katu te hū

¹⁴ Pehē riki jundéu awa ta ym. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe jande pái keruhū namō ihē apandu pandu pehē rehe har.

¹⁵ Tupā riki jande pái keruhū. A'erehe upa katu te ixotyhar ta riki peteīhar aja ixo. Ywa pe har ta riki Tupā kotoyhar ta ke. Kome'ē ywy keruhū pe har ta riki Tupā kotoyhar ta ke tī.

¹⁶ Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Mā! Ne katu te hū! A'erehe Ese ok ta pe har ta pe nema'e pyrātāha emondo. Ne'ā riki mondo ta. Aja rahā, a'eta py'ahu te'e ta.

¹⁷ Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe mā peja a'eta py'a rehe Kirisutu ixo katu te. A'eta py'a rehe hok ihī, ame'ēja saka mā peja Kirisutu ixo katu te. Mā peja amō ta rehe a'eta ipy'a katu. Aja rahā pahar ipy'a katuha ke kanim ym ta. (Ese ok ta pe har tama'e ipy'a katuha ke kanim ym ta.) Myra hātā ame'ē hapo aja saka ipy'a katuha pyta katu ta. Ok keruhū pyter ke aja saka ipy'a katuha pyta katu ta tī.

¹⁸⁻¹⁹ Aja rahā, amō amō Tupā kotoyhar ta namō kuja ukwa katu ta. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu te hū. Ame'ē ke upa katu te ukwa katu rahā, katu tiki. Ame'ē Kirisutu ipy'a katuha ke marā ka ym amō mangaha. Ipe te hū aja saka. Pepaite hū aja saka tī. Ywate te hū aja saka tī. Typy te hū aja

saka tī. Mā! Kirisutu ipy'a katu te hū. Ame'ē ke mā peja Ese ok ta pe har ta ukwa katu. Aja rahā, nde aja a'eta ixo ta tī. Kato te aja ixo ta tī. Jande pái keruhū! Upa nde pe ihē apandu — aja Tupā namō ihē apandu.

²⁰ Tupā namō ma'e ke japandu pandu. Ame'ē 'ar kotoy te we a'e ma'ema'e katu ta. Ima'e pyrātāha jande py'a rehe ihī katu. Ame'ē namō i'ar kotoy te we a'e ma'ema'e katu ta. Jande py'a pe ma'e ke jakwa jakwa jaxo. Ame'ē 'ar kotoy te we a'e ma'ema'e katu ta tī.

²¹ Jurujar katu ehe ame'ē ta ixo. A'erehe mā peja Tupā pe japandu katu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu ixo, a'erehe mā peja Tupā pe japandu katu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Aja te'e ta japandu katu jaxo. Amen. “A'e tī” aja ame'ē.

4

Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka

¹ Jandema'e sawa'e te rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. Ko ihē apandu pehē pe. Mā peja Tupā ra'yr ta aja katu pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Ihē ra'yr ta pehē — aja.

A'erehe mā peja Tupā ra'yr ta aja katu pexo. Johu katu pexo.

² “Katu te ihē” aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pemahy ym pehē juehe pexo. Pahar peparahy ym pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Aja te'eha pexo. Amō ta rehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. Aja pehē py'a katuha ke pemujekwa ngā pe.

³ Pehē johnu aja Tupā'ā mujy'ar. Pehē peparahyha ke a'e mukanim pehē ngi, a'erehe mā peja johnu katu aja pehē juehe pexo.

⁴ Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Peteīhar ame'ē. Tupā'ā

riki peteīhar a'e tī. Tupā mujekwa pehē pe:

—Ihē namō pexo ta kī — aja.

Ame'ē rehe peharō pexo. Ame'ē riki peteīhar tī.

⁵ Jandema'e sawa'e te ixo. Peteīhar a'e tī. Jurujar katu ame'ē ta ke jō Tupā muhā katu. Ame'ē pe jō awa ke uhā te hū. Jurujar katu ame'ē ta ke amō mujahuk rahā, Kirisutu kotyhar ke a'e, aja mujekwa ngā pe. Mujahuk rahā, peteīhar ame'ē. Johu ngā ixo.

⁶ Tupā peteīhar a'e tī. Upa jurujar katu ame'ē tama'e pái keruhū a'e. Peteīhar a'e tī. Upa katu te ixotyhar tama'e sawa'e te a'e. Peteīhar a'e tī. Upa ixotyhar ta pe ima'e pyrātāha ke a'e muwyr tī. Peteīhar ame'ē tī. Upa katu te ixotyhar ta py'a rehe a'e ihī katu tī. A'erehe mā peja peteīhar aja pexo.

Ixotyhar ta pe ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē

⁷ Peteīhar aja jaxo. Pe, amō koty koty ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē te'e. Upa katu te jande pe te'e me'ē me'ē. A'e putar aja a'e me'ē me'ē. Amō amō pe me'ē me'ē hū tī. Amō amō pe ta'yri mi me'ē tī. A'erehe myja Jesu me'ē me'ē, ame'ē namō mā peja Jesu kotyhar ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu.

⁸ Ma'e ke me'ēha kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kirisutu rehe har mujekwa.

“Ywa kupe koty a'e jupir oho rahā, heta ngā ke a'e raho inamō. Ame'ē ta ke a'e muputu'u ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta ke a'e raho.

Pe, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē me'ē.” (“Muputu'u ame'ē ta ke” aja pandu rahā: “Jurujar katu ehe ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

⁹ “A'e jupir oho” aja panduha ihī. Myja ame'ē my? Kuja. Kome'ē ywy keruhū pe a'e wyjy py uwyr.

¹⁰ Aja rahā, ywate ngi wyjy uwyr ame'ē ke jupir oho tī. Ywa kupe koty a'e oho. Aja rahā, upa henda rupi katu te a'e ixo. Kome'ē ywy keruhū

rupi aja tī. A'e ixo tī. Ywa pe aja tī. A'e ixo tī.

¹¹ A'e atu ima'e pyrātāha ke ixotyhar ta pe me'ē me'ē. A'erehe ima'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'erehe amō ta riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ehe har a'eta pandu pandu. Amō ta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta ukwa ym ame'ē ta pe Tupā rehe har pandu pandu tī. Amō ta Jesu kotyhar ta usakiha ta ke tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke mu'e tī.

¹² Aja rahā, upa Tupā kotyhar ta ukwa katu ta. Tupā je'ēha pandu pandu oho ame'ē ke ukwa katu ta tī. Pe, Kirisutu kotyhar ta py'a ke a'eta muhury katu ta tī. Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka.

¹³ Aja rahā, upa jande peteīhar aja jaxo ta. Tupā rehe har peteīhar aja jakwa katu ta jaxo. Tupā ra'yr rehe har jakwa katu te ta tī. Aja rahā, tuwete ta aja jaxo. (Aja rahā, upa jakwa ta. Upa Kirisutu aja katu te jande tī.)

¹⁴ Aja rahā, ta'yn ta aja ym ta jande. Ta'yn rahā, jarusu ra'yr aja saka. Amō koty koty ngi ywytu peju uwyr rahā, amō koty koty jarusu ra'yr ke y kotok keruhū raho raho. Ta'yn rahā, ame'ēja saka. Aja rahā te'e mu'e ame'ē ta rehe a'eta hendu hendu. Pe, amō koty koty Tupā rehe har ukwa. A'eta ke te'e mu'e ame'ē ta muka'u te'e. A'eta jupe ukwa ame'ē namō muka'u te'e.

¹⁵ Aja rahā, katu ym. Kuja katu. Amō ta rehe jande japy'a katu, a'erehe jetehar te ke japandu. Aja amō amō we Kirisutu aja jande tī. Kati te aja jaxo tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (A'erehe ixotyhar ta hendu katu ehe, aja mujekwa katu.)

¹⁶ Aja rahā, a'e putar ame'ē ke upa ma'ema'e katu. Ixotyhar ta pame katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu. Aja johu katu ngā ixo rahā, awa rete katu ame'ēja saka. Upa ma'e ke ma'ema'e katu. A'erehe peteī ma'e ke ma'ema'e katu rahā, amō ta py'a

ke mātā katu. Muhury katu. Aja pame katu te. Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ipy'a katuha namō muhury katu te we hū ta. Tuwete oho, ame'ēja saka ta. (Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ixotyhar ta py'a ke mātā katu ta ngā juehe tī.)

Kirisutu rehe jurujar katu rahā, a'e riki pyahu aja saka

¹⁷ Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu pehē pe. Hātā ihē apandu pehē pe. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym pexo tī. Ipy'a pe te'e ma'e ke a'eta ukwa ukwa ixo, ame'ē ke jaxer ai.

¹⁸ Jetehar te ke ukwa ame'ē ke Satana mukanim a'eta ngi. (Ājā ramūi a'e.) Tupā rehe har a'eta ukwa ym te. "Anī" aja hendu tar ym, a'erehe ukwa ym te. A'erehe uhāha nixói a'eta rehe. Tupā me'ē, ame'ē ke nixói te a'eta pe.

¹⁹ A'eta huxī ym te. A'erehe upa ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Amō kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Pahar pa-har upa ka'u te'ha ma'ema'eha ke jō a'eta putar. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta.

²⁰ Pehē riki aja ym pehē. Kirisutu rehe har pejumu'e rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo rahā, katu ym, aja pekwa katu.

²¹ Jete! Ehe har pehendu. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe jetehar te ke amō ta mu'e pehē pe. Jesu riki jetehar te ke mu'e. Ame'ē ke pehē pe amō ta mu'e tī.

²² A'erehe ymanihar jaxer pexoha ke aja ym pexo apo 'y. Yman jaxer ame'ē ma'ema'eha ke jō peputar rahā, amō amō we hū pexoha mu-jaxer aja riki oho.

²³ Pehē py'a pyahu aja Tupā mukatu ta me'ē te'e.

²⁴ Pehē pexoha pyahu aja pexo ta me'ē te'e tī. Ame'ē riki Tupā katuha aja riki. Aja rahā, pexo katu te ta riki. Ma'e ka'u te'ha ke pema'e ym ta riki.

²⁵ (Tupā katuha aja pexo tī.) A'erehe mā peja amō Kirisutu koty-har ta pe te'e pepandu ym te apo 'y.

Ixotyhar ta riki hete aja saka riki. Johu jande. A'erehe upa jetehar te ke pepandu ta me'ē te'e.

²⁶ Amō ta rehe peparahy rahā, ame'ē namō ma'e peka'u te'ha ke pema'e ym. Peparahyha namō aja te'e pytun oho. Aja ym pehē. (Pahar pehē py'a pemujywyr ehe.)

²⁷ Peparahy pexo rahā, Satana pe: "Jaka'u te'ha jama'e jahorahā" aja pepandu, ame'ēja saka riki. Aja rahā, ma'e peka'u te'ha ke pema'e ta my tī. Katu ym aja.

²⁸ Yman amō tama'e ke aja te'e amō mukanim ixo rahā, mā peja ym apo 'y. Pe, a'engi paraky katuha namō tamatarer pyhyk. Pe, ame'ē pe ima'e ma'e ke a'e jo'ok jo'ok katu. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē katu ta tī.

²⁹ Amō rehe juru ai ym pexo. Je'ēha katu ame'ē ke jō pepandu. Aja rahā, amō amō ta ke pemuhury katu ta. Aja rahā, pehē rehe hendu ame'ē ta hury katu ta tī.

³⁰ Tupā'ā ke pemupyai ym. (Ma'e peka'u te'ha ke pema'e rahā, Tupā'ā ke pemupyai ta.) A'e riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupāma'e ke aja mujekwa katu a'e. I'ā ihī katu pehē py'a rehe, a'erehe inamō pexo katu te ta, aja Tupā mu-jekwa katu pehē pe.

³¹ Amō rehe ahy te pesak ame'ē ke pehē py'a ngi pemukanim. Amō ta namō peje'ē je'ē hū ym. Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Upa peparahyha ke pehē py'a ngi pemukanim tī.

³² Kuja katu tiki. Katu pexo. Pehē py'a katu pehē juehe pexo. Pehē py'a pemujywyr pehē juehe pexo. Kirisutu manō. A'erehe pehē rehe ipy'a ke Tupā mujywyr. Aja pehē py'a pemujywyr pehē juehe pexo tī.

5

Amō ta rehe pep'y'a katu

¹ Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ta'yr ta ke pehē. A'erehe a'e katuha aja mā peja pexo katu ta kȳ tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e katu.)

² Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'e manō. Ame'ẽ pe jande ke a'e muhā katu. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Aja amō ta rehe pehē pepy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Aja pexo katu tī. Kirisutu manō rahā, ma'e ke Tupā pe a'e me'ẽ, ame'ẽja saka. A'erehe ame'ẽ rehe Tupā hury katu. Ma'e pihe katu ame'ẽja saka tī. A'erehe ame'ẽ rehe Tupā hury katu tī.

*Tupā kotyhar ta ma'e ka'u te'eha ke
ma'e ym ta me'ẽ te'e*

³ Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. "Amō kūjā ta rehe a'eta ka'u te'e" aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. "Amō sawa'e ta rehe a'eta ka'u te'e" aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym tī. Upa ka'u te'eha katu ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym tī. Aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ym.

⁴ Pehē je'ẽha namō amō ta ke pemuhuxī rahā, katu ym tiki. Je'ẽha ka'u te'eha pepandu rahā, katu ym tiki tī. Jixer ame'ẽ ke pepandu rahā, katu ym tiki tī.

Kuja katu tiki. Tupā pe kuja pepandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja pepandu rahā, katu tiki.

⁵ Jete. Amō kūjā rehe ka'u te'e rahā, ame'ẽ ke Kirisutu kotyhar aja ym a'e. Tupā kotyhar aja ym tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī hū ame'ẽ ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī hū rahā, ma'e'ã rehe ipy'a ke a'e moī moī, ame'ẽja saka. Katu ym aja.

⁶ Tupā rehe hendu ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ẽ ta riki amō ta ke muka'u te'e. Je'ẽha ka'u te'e ame'ẽ namō muka'u te'e. Pehē tī. Muka'u te'e tar katu pehē ke tī. A'erehe mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym.

⁷ A'erehe ame'ẽ ta namō pexo ym. Muka'u te'e ame'ẽ ta namō pexo ym.

*Tupā kotyhar ta weraha aja saka
ame'ẽ pe ixo*

⁸ Yman pytuniha aja ame'ẽ pe pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa ym. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. A'erehe weraha aja ame'ẽ pe pexo katu 'y. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. A'erehe mā peja weraha aja ame'ẽ pe pexo katu apo 'y. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta.

⁹ Tupā rehe har pekwa katu rahā, weraha aja ame'ẽ pe pexo katu. Aja rahā, pema'ema'e hū ta. Kuja. Amō ta pe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī. Jetehar te ke jō pepandu pandu ta tī. Aja pexo katu ta.

¹⁰ Weraha aja ame'ẽ pe pexo rahā, ma'e ke jandema'e sawa'e te ke muhury my. Ame'ẽ ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ẽ ke pema'ema'e katu tī.

¹¹ Pytuniha aja ame'ẽ pe ixo ame'ẽ ta ma'e ka'u te'eha ke jō ma'ema'e. Ame'ẽ ta namō mā peja pexo ym. Kuja katu. A'eta ma'eha riki katu ym, aja pemujekwa ngā pe. "Mā peja ym" aja pepandu ngā pe.

¹² Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Ame'ẽ rehe har amō pandu rahā, huxī hū amō.

¹³ Pe, upa ma'e ke weraha pe amō moī rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ngā pe mujekwa. Aja rahā, ame'ẽ riki katu ym te, aja ngā pe mujekwa katu. (Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my tī. Tupā kotyhar muruwak ta my tī.)

¹⁴ Ma'e ke ngā pe mujekwa katu rahā, ame'ẽ riki weraha pe moī. A'erehe amō pandu:

"Nde ereker ereju ame'ẽ ke epak!
Nde eremanō, ame'ẽja saka. Epu'am!
Pe, nde pe Kirisutu muwera katu

ta, ame'ẽja saka." (Tupā rehe hendu ym ame'ẽ ta manō, ame'ẽja saka ixo. Ukwer aja tī. Pe, Tupā rehe har Kirisutu mujekwa rahā, amō rehe a'e muwera, ame'ẽja saka.)

¹⁵ Pehendu katurahā! Pehē pexoha katu aja pexo. Ukwa ym ame'ẽ ta aja ym pexo. Ukwa ym ame'ẽ ta Tupā rehe har ukwa ym. Ukwa katu ame'ẽ ta aja pexo tī. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu.

¹⁶ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta heta ixo apo 'y. A'erehe amō kotyhar pexo. Aja te'eha katu ame'ẽ ke pema'ema'e.

¹⁷ Weraha aja ame'ẽ pe pexo, a'erehe peka'u te'e ym pexo. Myja pehē pexo ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te putar my. Ame'ẽ ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

Tupā'ā pehē py'a rehe pemupyta katu

¹⁸ Kawī ngi peka'u ym. Ame'ẽ pehē ke mujixer jō. Kuja rahā, katu tiki. Mā peja Tupā'ā ihī katu pehē py'a rehe.

¹⁹ Pehē py'a pejumuhury katu pehē juehe rahā, Ndawi riki jyngariha mupinim, ame'ẽ ke pepandu pandu pehē jupe. Tupā rehe pejyngar tī. Tupā rehe har pepandu, ame'ẽ ke pejyngar tī. Pehē pejyngar rahā: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja pekwaha namō jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. Pehē ruryha namō: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja jandema'e sawa'e te rehe pejyngar.

²⁰ Upa katu te ma'e ke rehe aja te'eha: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja Tupā pe pepandu. Jande pái keruhū a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pepandu pandu ipe.

Ne sawa'e rehe ehendu katu

²¹ Kirisutu rehe pehē py'a pemoī moī katu, a'erehe pehendu katu pehē juehe.

²² Ixawa'e katu ame'ẽ ta te'e! Pehē pe apandu ta apo! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Aja rahā, jandema'e sawa'e te je'ēha rehe pehendu katu tī.

²³ Ixawa'e riki hakeharma'e kapitā aja saka. Aja Kirisutu tī. Jurujar katu ehe ame'ẽ tama'e kapitā a'e tī. A'e riki jurujar katu ame'ẽ ta ke muhā

katu. Jurujar katu ame'ẽ ta riki hete aja saka.

²⁴ Ixawa'e ta rehe hakehar ta hendi katu ta me'ẽ te'e. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta hendi katu. Aja ixawa'e ta rehe hakehar ta tī. Hindu katu tī.

Ne rakehar rehe epy'a katu

²⁵ Sawa'e ta! Pehē pe apandu tī. Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Jurujar katu ame'ẽ ta rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'eta uhāha ke rehe a'e muhepy. A'erehe manō. Aja pehē rakehar ta rehe pepy'a katu tī.

²⁶ Pe, jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke Kirisutu juhyk rahā, Tupā pe pandu:

—Ko a'eta riki nema'e apo 'y. Nde kotyhar ta ke — aja Kirisutu pandu.

Jurujar katu ame'ẽ ta ke amō ta mujahuk rahā, a'eta py'a ngi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Kirisutu juhyk. Ame'ẽ ta ke a'eta aja mujekwa katu. Pe, Tupā je'ēha rehe hendi katu rahā, a'eta py'a juhyk aja a'eta ixo tī.

²⁷ Aja jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke a'e juhyk rahā, ame'ẽ ta ke ixoty a'e muhyk ta kī. Katu te ta a'eta. Nixói te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke a'eta pe. Jahy ruwy ym te, ame'ēja saka a'eta katu te ta. Ma'e katu ym ame'ẽ ke nixói te ta a'eta pe.

²⁸ Hakehar ta rehe sawa'e ta ipy'a katu ta me'ẽ te'e. A'eta juehe a'eta ipy'a katu, aja hakehar ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Hakehar rehe sawa'e ipy'a katu rahā, a'e juehe ipy'a katu tī.

²⁹ Juehe ipy'a ym ame'ẽ ke nixói. Aja ym. Kuja riki. A'e atu u'u katu ma'e ke ixo. A'e atu ixo katu. Jurujar katu ame'ẽ ta rehe Kirisutu haihu katu. Aja amō juehe juhaihu katu tī.

³⁰ Jande riki Kirisutu rete aja saka. Ixotyhar ta ke jande. A'erehe jurujar katu ame'ẽ ta rehe Kirisutu haihu katu.

³¹ Jumendariaha rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:
"Ipái ta ke sawa'e hijar oho. Pe, hakehar namō ixo katu.
Mokōihar riki peteīhar aja ixo" aja panduha ihī.

³² Mā! Ame'ẽ jetehar te ke Tupā je'ẽha mujekwa jande pe. Pe, kuja ihē akwa. Jurujar katu ehe ame'ẽ ta riki Kirisutu namō peteñhar aja ixo.

³³ Tupā je'ẽha rehe panduha ihē, ame'ẽ ke pehē pe katu tī. Sawa'e juehe ipy'a katu. Aja hakehar rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tī. Pe, ixawa'e rehe hakehar hendu katu ta me'ẽ te'e tī.

6

Tayr ta ipái ta rehe hendu katu ta me'ẽ te'e

Tajyr ta aja tī, hendu katu ta me'ẽ te'e tī

¹ Ta'yn ta! Kurumī ta! Kūjātāi ta! Tiha ame'ẽ ta! Kirisutu kotoyhar ta ke pehē. A'erehe pehē pái ta rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e. Aja rahā, katu ame'ẽ ke pema'ema'e.

² Tupā je'ẽha rehe kuja panduha ihē: "Nde pái rehe ehendu katu. Ne māi rehe aja tī. Ehendu katu tī." Ame'ẽ je'ẽha namō ma'e manga katuha ke Tupā moī.

³ Kuja moī:

—Nde pái ta rehe nde erehendu katu rahā, upa katu te katu nde pe. Kuja. Kome'ẽ ywy keruhū pe yman nde erexo ta — aja Tupā manga katu.

A'erehe ipái ta rehe ta'yn ta hendu katu ta me'ẽ te'e. Kurumī ta aja tī. Hindu katu ta me'ẽ te'e tī. Kūjātāi ta aja tī. Hindu katu ta me'ẽ te'e tī.

⁴ Ta'yn pái ta! Ta'yn māi ta tī. Ta'yn ta ke pemuparahy ym. Pehē ra'yr ta pe aja tī. Pehē rajyr ta pe aja tī. A'eta ke pemuparahy ym tī. Kuja katu. A'eta ke pemutiha rahā, a'eta ke pemu'e katu. Aja rahā, pehē rehe a'eta hendu katu ta. Wewe katu pepandu a'eta pe. Kirisutu kotoyhar ta ke pehē, a'erehe ehe har wewe katu pemu'e katu a'eta ke.

Ijar ta pe miasu ta hendu katu ta me'ẽ te'e

⁵ Miasu ta! Sehar pehē jar ixo. A'eta rehe pehendu katu. Pemuparahy ym ta aja pekyjeha namō pehendu katu a'eta rehe. Mokōi pekwaha namō pexo aja ym peparaky katu. Kirisutu

rehe peparaky, ame'ẽja saka pehē jar rehe peparaky katu.

⁶ Pehē rehe pehē jar usak ixo rahā jō, peparaky katu my? Anī. A'eta usak ym rahā, peparaky katu tī. Pehē rehe a'eta usak ixo rahā jō, peparaky katu rahā: "Mā! Miasu riki paraky katu te" ame'ẽ panduha ke jō peputar. Kati ym aja. Kirisutuma'e miasu aja pehē. A'erehe sehar pehē jar usak ym rahā, peparaky katu tī. Aja Tupā putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu te.

⁷ Pehē riki miasu ta ke. Pepraky rahā, pehē ruryha namō pepraky katu. Sawa'e ta rehe jō pepraky, aja ym pekwa. Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pepraky, aja pehē rury katuha namō pepraky katu.

⁸ Pesarahā! Kuja pekwa pekwa pexo tī. Se katu aja amō paraky rahā, ame'ẽ namō ywa pe ma'e katu ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te me'ẽ me'ẽ katu ta. Upa katu te ngā pe a'e me'ẽ me'ẽ katu ta. Miasu ta pe aja tī. Me'ẽ katu tī. Miasu aja ym ame'ẽ ta pe aja tī. Ma'e katu ame'ẽ ke a'e me'ẽ ta tī. Se katu aja paraky a'erehe me'ẽ me'ẽ katu ywa pe.

Miasuma'e jar ta pe ihē apandu apo tī

⁹ Miasuma'e jar ta! Pehē pe ihē apandu tī. Pehē pe ipy'a katuha namō miasu ta paraky. Aja pehē pep'y'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu. Ame'ẽta pe: "Pahar pepraky ym rahā, nde ke ihē anupā ta" aja ym pepandu. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ẽ ke a'e. Kuja pekwa pekwa pexo. Pehēma'e miasu ame'ẽ ta aja pehē riki ixotyhar ta ke tī. Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ẽma'e ke pehē tī. Ngā pe juja katu te a'e ma'e ke me'ẽ me'ẽ katu ta tī. A'e usak rahā: "Ko miasu ta ke" aja ym ipe. "Ko miasuma'e jar ta" aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. A'erehe pehē pep'y'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu katu.

Tupāma'e mundeha namō pexo katu

10 A'ejōhar panduha ke ihē apandu ta apo. Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē. A'erehe ima'e pyrātāha namō pexo katu. Ame'ē namō pehē py'a ke pemātā katu pexo.

11 Ima'e mundeha aja me'ē Tupā me'ē pehē pe. Ame'ē namō pexo katu. Aja rahā, Satana riki pehē ke muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.)

12 Amō awa ta namō jajumai mai jaxo my? Anī. Aja ym. Ājā ta namō jajumai jaxo, ame'ēja saka jaxo. A'eta katu ym te. Ywa pe har ta ke a'eta tī. A'eta riki Tupā rehe hendu ym ame'ē tama'e kapitā keruhū ta.

13 A'erehe Tupāma'e mundeha aja me'ē namō pexo katu. Pe, mupyraraha pehē rehe uhyk rahā, pehē ke pehē ruwajan ta muputu'u ym ta. Ame'ē mupyraraha upa rahā, pete'e pexo katu ta rī.

14 A'erehe pepu'am katu, aja pexo. Tupāma'e mundeha aja me'ē namō pexo. Kuja. Sonda ta aja pehē ku'a rupi har pepukwar katu. Aja rahā, jetehar te ke namō pexo katu. Sonda ta aja pehē juehe ita kamixa pemunde tī. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja pexo katu.

15 Sonda ta aja pehē py'rehe har pemunde tī. Aja rahā, pahar myrandu katu ke amō ta pe pepandu peho. "Pehē py'a ke Tupā muhury katu ta." Ame'ē myrandu katu ke pepandu peho.

16 Sonda ta aja pehē jywa rehe itape ke aja te'e pemujar katu. Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, ame'ē pe upa u'y hapy ame'ē ke pemuwē ta tī, ame'ēja saka tī. Satana ombor ame'ēja saka tī. (Ājā ramūi a'e.) Ombor rahā, pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu. Ame'ē u'y hapy ame'ē ke pemuwē ta tī, ame'ēja saka tī.

17 Sonda ta aja pehē ākā rehe har pehē ākā rehe pemoī tī. Itasape ke. Aja rahā, pehē ke Tupā muhury katu, aja pekwa katu. Sonda ta aja ita tamarā namō pexo katu. Pehē

pe Tupā'ā me'ē katu, ame'ē ke aja saka. Aja rahā, Tupā je'ēha namō pexo katu. Ame'ē ke pepandu pandu.

18 Aja Tupāma'e mundeha aja me'ē namō pexo. Amō we tī. Tupā namō pepandu pandu. Kuja:

—Jande pái keruhū! Ihē pe nema'e pyrātāha emuwyr — aja ipe.

Pehē pe Tupā'ā mujekwa rahā, Tupā namō aja te'eha pepandu pandu. A'erehe peta kÿ! Peput'u ym ingi. Upa Tupā kotyhar ta rehe har Tupā namō aja te'eha pepandu pandu.

19 Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu tī.

—Jande pái keruhū! Páu pe nema'e pyrātāha ke emondo katu. Aja rahā, kyje ym ha namō nema'e je'ēha ke a'e pandu pandu ta. Myrandu katu ke a'e mujekwa ta ngā pe. Yman ukwa ym ame'ē ke. Ame'ē ke mujekwa ta ngā pe apo 'y — aja ihē rehe har Tupā namō pepandu.

20 Ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta. A'erehe ihē ke Jesu mondo. Kyndaha pe ihē axo apo. A'erehe kuja Tupā namō pepandu tī:

—Mā peja kyje ym ha namō myrandu katu ke Páu pandu pandu. Aja rahā katu tiki — aja Tupā namō pepandu ihē rehe har.

Katuha ke ihē amondo

21 Pehē koty Tik ke ihē amondo ta. Ihē rehe har a'e mujekwa katu ta pehē pe. Aja rahā, ihē axoha ke pekwa katu ta. Tik rehe jande japy'a katu ame'ē ke a'e. Jande mu a'e. Jandema'e sawa'e te pe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ē riki ima'e parakyha ke. Tik pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu.

22 Ihē rehe har a'e mujekwa ta pehē pe. A'erehe pehē koty a'e ke ihē amondo axo. Myja upa jaxo my, ame'ē rehe har a'e mujekwa ta pehē pe. Aja rahā, pehē py'a ke a'e muhury katu ta.

23 Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu

tī. Aja rahā, upa pehē mu ta rehe
pehē pepy'a katu ta. Kirisutu rehe
pejurujar katu, a'erehe upa pehē mu
ta rehe pepy'a katu tī.

²⁴ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e
te rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ixo. Mā
peja ame'ẽ ke a'eta mukanim ym te.
Mā peja a'eta rehe Tupā ipy'a katu te
hū.

Upa.

Siri ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahã, kome'ẽ paper ke a'e mupinim.

Páu pe Siri ok ta pe har ta tamatarer ke mondo. A'erehe a'e pandu: "Katu tiki" aja. Tupã pe pandu tĩ: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja.

Páu pyrara ixo tipe. Anĩ. Tapijar te'e we myrandu katu ke a'e pandu pandu. Tapijar te'e we Jesu rehe har a'e ukwa tar katu tĩ, aja mupinim tĩ. "Mã peja Jesu ukwa katu aja pehẽ tĩ" aja Páu mupinim Siri ok ta pe har ta pe.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

Siri ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo Ame'ẽ ta pe paper pinim ke Páu mupinim

¹ Ihẽ Páu. Timo ihẽ namõ a'e ixo tĩ. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke jande. Ehe har japandu pandu, ame'ẽ riki jandema'e parakyha ke.

Ko pehẽ pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Siri ok ta pe har ta ke pehẽ. Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Upa Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe paper pinim ihẽ amondo axo tĩ. Tupã kotyhar tama'e capitã ta pe amondo axo tĩ. Tupã kotyhar ta rehe ma'e ke amõ ta ma'ema'e katu tĩ. Ame'ẽ ta pe paper pinim amondo axo tĩ.

² Tupã riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu.

Tupã namõ Siri ok ta pe har ta rehe har ihẽ apandu pandu

³ Pehẽ rehe har ihẽ akwa akwa axo rahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja Tupã pe ihẽ apandu pandu. Aja te'eha ihẽ.

⁴⁻⁵ Jesu rehe pejurujar katu py rahã, tamatarer ihẽ pe pemuwyr. A'erehe myrandu katu ke ihẽ apandu pandu axo rĩ. Aja we apo tĩ. Amõ ta pe myrandu katu ihẽ apandu pandu axo rahã, ihẽ pe tamatarer pemuwyr tĩ. A'erehe pehẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu pandu rahã, ihẽ rury katuha namõ: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja Tupã pe ihẽ apandu katu.

⁶ Pe, kuja ihẽ akwa katu te. Pehẽ pejurujar katu py rahã, I'ã ke pehẽ py'a rehe Tupã moĩ. Aja rahã Kirisutu katuha aja pehẽ ke Tupã muwak ixo. Aja a'e muwak we ixo rĩ. Pe, Jesu Kirisutu jywyr rahã, ame'ẽ muwak-ihia ke a'ewan ta. Arahã Tupã pandu ta: "Uhyk katu. Kirisutu katuha aja pehẽ tĩ" aja.

⁷ Pehẽ rehe har ihẽ akwa akwa axo rahã, ihẽ rury katu. Pehẽ rehe ihẽ apy'a katu, a'erehe ihẽ rury katu. "Myrandu katu ke epandu echo" aja Tupã ihẽ pe. Ame'ẽ parakyha ke ihẽ ama'ema'e. Aja ihẽ axo rahã, ihẽ pe tamatarer ke pemuwyr. Apo kyndaha pe ihẽ axo rahã, aja ihẽ pe pemuwyr tĩ. Kyndaha pe ihẽ axo ym rahã we, aja tĩ. Pemuwyr tĩ. Kyndaha pe ihẽ axo ym rahã we, kapitã ruwa koty ihẽ apu'am. "Jesu rehe har myrandu katu riki jetehar te ke" aja ihẽ apandu. Ngã pe apandu tĩ. Aja rahã, Jesu rehe har ukwa katu te we ngã.

⁸ Pehẽ rehe Jesu Kirisutu ipy'a katuha aja ihẽ apy'a katu tĩ. Jetehar te ke ihẽ apandu. Ame'ẽ ke Tupã ukwa katu.

⁹ Kuja pehẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu pandu:

—Mã peja Siri ok ta pe har ta ipy'a katu te we a'eta juehe ixo. Mã peja nde rehe har a'eta jumu'e katu te we ixo tĩ. Aja rahã ukwa katuha namõ ipy'a katu te we ta a'eta juehe. Mã peja katu ame'ẽ ke a'eta ukwa katu te we ixo. Aja rahã, ipy'a katu te we ta a'eta juehe tĩ.

¹⁰ Upa aja rahã, ma'e riki katu te ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ta. Aja rahã, Kirisutu jywyr rahã, a'eta pe nixói te

ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. "Katu ym ame'ē ta" aja amō ta pandu ym te ta tī.

¹¹ Pe, Jesu Kirisutu riki ima'e pyrātāha ke muwyr. A'erehe ame'ē namō katu ame'ē ke jō Siri ok ta pe har ta ma'ema'e ta. Aja rahā, nde pe katu ngā pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja riki – aja Tupā namō pehē rehe har ihē apandu pandu.

Tapijar te'e we Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu katu

¹² Ihē mu ta! Ihē rehe har pekwa katu aja ihē aputar katu. Māte we ihē axoha kwe. Apyrara hū axo kwe. (Anī. Tapijar te'e we myrandu katu apandu pandu.) A'erehe myrandu katu ke amō amō we hū amō ta ukwa katu te we ixo.

¹³ (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Ame'ē ke se ixo ame'ē ta ukwa. Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Kirisutuma'e parakyha ke ihē. A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Ame'ē ke upa amō ta ukwa. Ame'ē ke kapitā rok harōha ta ukwa katu tī.

¹⁴ Kyndaha pe ihē axo. Anī. Ihē py'ahu axo. A'erehe jandema'e sawa'e te rehe heta jande mu ta jurujar katu te we ixo. I'ar koty te we a'eta ipy'ahuha. A'erehe Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu katu tī. Ngā ngi kyje ym ha namō pandu pandu.

¹⁵⁻¹⁷ Jete! Amō ta Kirisutu rehe har pandu pandu tī. "Jande japandu rahā, jande rehe Páu jyty'ym ta" aja ame'ē ta ukwaha naī. A'erehe ame'ē ta pandu pandu. Ihē namō je'ē hātā tā tar katu tī. A'erehe Kirisutu rehe har pandu pandu tī. Muka'u te'eha namō a'eta pandu pandu. Kirisutu rehe har pandu pandu rahā: "Peme'ē ta katu" aja panduha ke a'eta putar katu. A'eta mu'e ame'ē ke rehe heta ngā hendu. A'erehe kyndaha pe ihē axo rahā, ihē riki ajyty'ym a'eta rehe aja a'eta ukwaha naī.

Amō ta anī. Amō ta ihē rehe ipy'a katu. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu pandu. Jetehar rupi pandu pandu. Kapitā ruwa koty ihē apu'am

rahā: "Jesu rehe har myrandu katu riki jetehar te ke" aja ihē apandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe Tupā me'ē. Aja a'eta ukwa. A'erehe ihē rehe a'eta ipy'a katu.

¹⁸ Upa riki katu ihē pe. Ka'u te'eha namō amō ta Kirisutu rehe har pandu pandu. Jetehar rupi amō ta pandu pandu tī. Mokōihar ta Kirisutu rehe har pandu pandu. A'erehe ihē rury katu ihē axo.

¹⁹ Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu. "Páu ke kyndaha ngi emuhem" aja. A'erehe kyndaha ngi ihē ke kapitā muhem katu ta, aja akwa. A'erehe ihē rury katu te axo. Tupā'ā ihē rehe usak katu, Jesu Kirisutu muwyr ame'ē ke a'e. A'erehe kyndaha ngi ihē ke kapitā muhem katu ta tī. Aja akwa. A'erehe ihē rury katu te axo.

²⁰ Ihē riki Kirisutu rehe har ihē apandu pandu tar katu te. Aja te'eha ihē axo. Ame'ē jō ihē aputar katu. Aja ym rahā, ihē ruxī ta. Ihē py'ahu ta me'ē te'e. Aja te'eha ihē axo. Amanō ta nahā my. Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Kirisutu rehe har amō ta pandu. Aja ihē aputar. Ko axo we nahā my rī. Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Kirisutu rehe har amō ta pandu tī. Aja ihē aputar tī.

²¹ Ihē atu ko axo we rahā, Kirisutu rehe har: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja ihē apandu axo. Ihē amanō rahā, amō ta Kirisutu pe pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke." Aja rahā i'ar koty te we katuha.

²² Pe, ko ihē axo rahā we Kirisutu rehe har ihē apandu pandu katu te we axo. Myja ihē aputar katu my? Akwa ym.

²³ Ihē amanōha ke aputar my? Ko axoha we aputar my? Myja my? Akwa ym. Kuja ihē akwa. Ihē amanō tar katu. Aja rahā, Kirisutu namō ihē axo ta kȳ. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha.

²⁴ Pehē pe anī. Ko axo rahā we, katu tiki pehē pe. (Aja rahā, amō we Kirisutu rehe har pehē pe ihē amu'e ta rī.)

25 Aja akwa. A'erehe ihē amanō ym we ta rī. Pehē namō ihē axo we ta rī. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e we ta axo rī. Aja rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Aja rahā, pehē rury katu te we ta pexo.

26 Pe, amō we pehē namō ihē axo rahā, Jesu Kirisutu pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ta. A'e riki kyndaha ngi ihē ke muhem ta, a'erehe aja pepandu ta.

Pexoha katu aja pexo katu

27 Apo amō we apandu ta. Kirisutu rehe har myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'ē myrandu ke amō mu'e, aja pexoha katu ta me'ē te'e. Aja rahā, pehē pexoha rehe har ihē ahendu ta. Pehē rehe ihē asak ta aho my. Aho ym ta my. Pehē rehe har ihē ahendu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Pehijar ym. Aja ihē ahendu ta. Aja rahā, katu te. Myrandu katu rehe amō ta jurujar katu. Ame'ē ke peputar, a'erehe ame'ē ke pehē johu pepandu pandu. Peteihar aja pepandu pandu. Ame'ē rehe ihē ahendu ta tī. Aja rahā, katu te tī.

28 Pehē ke amō ta mupyrara rahā, a'eta ngi pekyje ym. Pehē py'ahu te'e pehendu aja pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, a'eta ma'eha ke pemujekwa. (Kirisutu ke a'eta putar ym.) A'erehe mupyraraha renda pe a'eta oho ta ame'ē ta ke a'eta, aja pemujekwa. Pehē anī. Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pemujekwa katu. A'e riki pehē ke muhā katu ta.

29 Pehē pe Tupā pandu: “Pehē rehe katu asak. Kirisutu rehe pejurujar katu. Amō we tī. Ehe har pepandu pandu peho tī. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī” aja Tupā pandu.

30 Ihē aja pehē tī. Mu'eharan ta namō peje'ē je'ē hū tī. Aja pexo tī. Aja rahā ame'ē ta mu'e ame'ē ke pemukanim ta tī. A'erehe ihē aja pehē tī. Yman ame'ē ta namō ihē aje'ē je'ē hū tī, aja pekwa. Apo aja ihē axo tī. Aja pehendu tī.

2

Kirisutu rehe har

1 Kirisutu riki pehē py'a ke mātā. Pehē rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pehē ke muhury katu. Tupā'ā namō pehē juehe katu pexo. Amō ta rehe pepy'a katu. Amō ta rehe pepyrara pesak tī.

2 Ko apandu pehē pe. Ihē aja juja katu te pekwa pekwa pexo tī. Jumai ym ha namō pexo. Pepy'a katu pehē juehe. Peteihar aja pexo. Aja rahā, ihē ke pemuhury katu te ta.

3 Ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta pandu my: “Mā! Katu hū peme'ē ta.” Ame'ē panduha peputar my? Mā peja ym aja. “Mā! Jande jō katu te” aja ym pekwa pekwa pehē juehe har. Amō ta katuha riki pehē 'ar koty te we aja pekwa katu pexo. Amō ta 'ar koty te we pehē katuha ke aja ym pekwa pekwa pexo tī.

4 Amō ta pe kuja pepandu katu: “Pehē namō jama'ema'e ta” aja. Pe, ame'ē ta pehē pe: “Pehē namō jande jama'ema'e ta tī” aja. Juja katu te ma'ema'eha ngā jupe. Aja katu. Pehēma'e ke rehe jō pesak ym pexo.

5 Jesu Kirisutu ukwa katuha aja mā peja pekwa pekwa katu pexo tī. “Mā! Ihē katu te ihē” aja ym te panduha a'e. Kuja Kirisutu ukwa katu:

6 “Tupā aja a'e tī. Aja te'eha a'e ixo. Ima'e pyrātāha namō Tupā aja a'e ixo ta, aja ukwa jupe my? Anī. Aja ym riki.

7 Kuja a'e ukwa tī. Upa katu te ywa pe ixo ame'ē ta ke jeje a'e hijar. Tupā aja ame'ē ke hijar uwyr tī. Awa aja te'e a'e uwyr. Te'e paraky ame'ē ke aja a'e ixo.

8 Katu te a'e jupe, aja ym a'e ukwa. Tupā rehe a'e hendu katu. A'erehe a'e manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō.

9 Manōha ngi mukwera katu muhem. A'erehe katu te ame'ē ke a'e aja Tupā mu'am. Pe, ywa kupe koty mujywyr raho. A'erehe amō ta 'ar koty te we a'e katuha aja mu'am. A'e aja me'ē amō nixói te.

10 Aja rahā: 'Jesu' aja her ke hendu ame'ē ta ipynarāi pe wapyk ta. (Ame'ēja ipy'a ke moī moī katuha ke mujekwa ta.)

Aja upa katu te ngā wapyk ta. Ywa pe har ta wapyk ta tī. Aja ipy'a ke moī moī katu ta ehe. Kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī. Mupyraraha renda pe ihī, ame'ē ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī.

Upa katu te ngā ipy'a ke moī moī ta ehe tī.

11 Pe: 'Jesu Kirisutu riki sawa'e te' aja upa katu te ngā pandu ta.

Pe, Jesu rehe har katu ma'e pandu rahā, Tupā pe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja pandu ta tī. A'e riki jande pái keruhū te.'

Pexoha katu aja ngā pe pemujekwa

12 Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke. Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī. Pesarahā! Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Ame'ē rehe pehendu katu. Apo pehē namō axo ym. Ko amō we panduha ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'ē rehe pehendu katu ta me'ē te'e tī. Kuja. Pehē ke Tupā muhā katu. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke a'e poir, ame'ēja saka. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'eha ym. Amō we ame'ē ke pema'eha my, ame'ē pekyjeha namō katu ame'ē ke jō pema'ema'eha.

13 Ima'e pyrātāha ke Tupā muwyr pehē pe. A'erehe a'e putar ame'ē ke pema'ema'eha tar katu. Pehendu tar katu ehe tī.

14 Upa ma'e ke pema'eha rahā, pehē ruryha namō pema'eha pexo. Peje'ē hātā tā ha namō aja ym pema'eha.

15 Aja rahā: "Pehē katu ym" aja amō ta pandu ym ta. Pehē py'a juhyk, aja Tupā ra'yr ta katu aja pexo tī. Kome'ē ywy keruhū pe pexo. A'ep ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'eha ame'ē ta ixo. Jaxer ame'ē ta aja tī. Ixo tī. Ame'ē ta namō pexo rahā, pehē riki amō kotyhar ta ke aja pemujekwa ta me'ē te'e. Katu

ame'ē ta ke pehē aja pemujekwa ta me'ē te'e.

16 Aja rahā, myja ngā ke Tupā muhā katu, ame'ē rehe har ngā pe pepandu pandu. Ame'ē ke pehē pe ihē amu'e katu, aja pemujekwa ihē pe. Aja rahā: "Pesarahā! Siri ok ta pe har ta katu" aja ihē apandu ta. Kirisutu jywyr rahā, aja ihē apandu ta. Aja ihē rury katu axo.

17 Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe Tupā pe pepandu: "Ko jande riki nema'e ta ke. Jande py'a jamoī moī katu nde rehe" aja pepandu. Pe, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu katu te we axo rī. A'erehe pehē py'a pemoī moī katu te we ehe. A'erehe ihē ke amō ta jukwa ta my? (Aja Tupā rehe ihē apy'a katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe.) Aja rahā, ihē rury katu ta axo. Pehē aja ihē rury katu ta axo tī.

18 Aja pehē tī. Pehē rury katu ta me'ē te'e. Ihē aja pehē rury katu ta pexo tī.

Pehē koty Timo ke ihē amondo ta

19 Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e putar rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Pe, pehē ngi Timo jywyr rahā, pehē rehe har a'e pandu ta uwyr ihē pe tī. Aja rahā, (katu pexo aja ahendu rahā,) ihē rury katu ta ihē axo.

20 Ihē aja a'e jō pehē rehe a'e jumupyai ixo tī. Myja pexoha apo my, aja pehē rehe har a'e jumupyai ixo.

21 Amō ta anī. Juehe har ixoha rehe har jō sehar ta usak usak ixo. Jesu Kirisutu rehe har pandu tar ym. Ame'ē parakyha ke ma'ema'eha tar ym.

22 Timo riki paraky katu. Aja a'e mujekwa katu pehē pe. Ame'ē rehe har pekwa katu. Ipái aja ta'yr tī. Mokōihar ta paraky katu. Aja ihē namō myrandu katu ke Timo pandu pandu tī. (Ihē ra'yr aja a'e.)

23 Myja se ihē axo ta my? Kyndaha ngi ihē ahem ta my? Ame'ē ke ihē akwa rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Aja akwa.

²⁴ Pe, Tupā putar rahā, ihē atu pehē rehe asak ta aho. Yman ym rahā ihē asak ta aho.

Pehē koty Eparondi ke ihē amondo ta

²⁵ Eparondi ke pehē koty ihē amondo ta me'ē te'e, aja akwa. Ihē mu aja a'e. Tamatarer ke a'e werur ihē pe. Pehē pemuwyr ame'ē ke a'e werur. Se Hom ok ta pe ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Mujekwa katu tī.

²⁶ Ma'e ahyha ke a'e pyhyk, aja pehendu. Pehendu aja a'e ukwa rahā, jumupyai ixo tī. Apo pehē rehe a'e usak tar katu tī.

²⁷ Jete riki. Ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Tate manō. Anī. Tupā pyrara usak ehe. A'e ke rehe jō ym pyrara usak. Ihē rehe pyrara usak tī. A'erehe manō ym. Manō rahā, i'ar koty te we ihē pyai ta tipe tī.

²⁸ Anī. A'e manō ym. A'erehe pahar pehē koty a'e ke ihē amondo tar katu. Pe, pesak ehe rahā, pehē rury katu ta. Aja rahā, ihē apyaiha ke upa kanim ta tī.

²⁹ Pehē koty a'e uhyk rahā, ipo ke pepypyk pyhyk katu ingi. Pehē ruryha namō pepypyk katu ingi. Pesak ehe rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe pepandu. Pehē mu aja ipo ke pepypyk katu ingi. Eparondi aja me'ē sawa'e ta rehe har: "Katu ame'ē ta ke a'eta" aja pekwa pekwa katu tī.

³⁰ Myrandu katu ke a'e pandu pandu. Kirisutu pe paraky ame'ē ke a'e tī. Arahā tate a'e manō. Pyraraha ngi kyje ym a'e. Myrandu katu pandu pandu. A'erehe Eparondi aja me'ē sawa'e rehe har: "Katu ame'ē ke a'e" aja pekwa pekwa pexo. Se Hom ok ta pe pehē pexo ym. A'erehe marā ka ym ihē py'a ke pemātāha. A'erehe a'e riki ihē py'a ke mātāha katu.

3

"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha

Nixói te nde pe" aja Tupā pandu

¹ Ihē mu ta! Amō we ihē amupinim ta. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Amukwehe pehē pe ihē apandu, ame'ē juja katu te paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ihē py'a jukwa ym riki. Ihē amondo rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta.

² Amō mu'eha ta rehe pesak te'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū. Muka'u te'e hū amō ta ke tī. Amō pirer ke jupā ta me'ē te'e, aja riki a'eta mu'e. (Ipirer ke jupā rahā, Tupā kotyhar ta te ke a'eta, aja a'eta ukwaha jupe naī.)

³ Anī. Jande atu Tupā kotyhar ta ke. Ame'ē jakwa katuha ke Tupā moī, jande py'a rehe. I'ā ke jande py'a rehe moī. A'erehe ixotyhar ta ke aja jakwa katu. A'erehe Tupā rehe jande py'a ke jamoī moī katu. Jesu Kirisutu namō jande juehe katu jaxo. A'erehe jande rury katu. Ipirer rehe mangaha ke amō ta moī rahā, Tupā kotyhar ta ke aja a'eta ukwaha naī. Jande anī.

⁴ Ihē atu ihē aputar rahā, ame'ē pirer jupāha ke rehe ihē ajurujar katu ta tipe. Ima'e ma'eha ke rehe amō jurujar katu rahā, ko ihē riki i'ar koty te we ihē ajurujar katu ta tipe.

⁵ Ihē māi pusu ngi a'ar. Pe, awa po wajar mahapyr aker rahā, ihē pirer ke amō jupā. Aja rahā, jundéu awa te ke ihē, aja amujekwa. Menjamī rainō ke ihē. Ihē pái ta riki jundéu awa ta ke. Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe ihē ahendu katu tī. Parise ta kotyhar ke ihē. (Ame'ē ta riki Moise je'eha rehe hendu katu te.) Aja ihē tī. Ahendu katu ehe tī.

⁶ Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu te. Aja ihē aputar katu te tī. A'erehe Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo kwe. Amō koty a'eta ukwa, aja ihē akwaha naī, a'erehe ihē amupyrara hū a'eta ke axo. Moise je'eha rehe amō hendu katu te rahā, katu ame'ē ke a'e, aja ukwaha jupe naī. Aja ihē tī. Nixói ma'e aka'u te'eha ama'eha ihē pe, aja ihē akwaha ihē jupe naī.

⁷ Pe, ihē axoha riki katu te, aja

akwaha naī. Apo ame'ē ymanihar axoha riki jaxer aja akwa katu apo 'y. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe aja ihē akwa katu apo 'y.

⁸ Jete. Upa katu te jaxer riki, aja akwa katu apo 'y. Pe, amō koty ihē akwa. Amō riki ymanihar 'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu rehe har ihē akwa. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Ehe har ihē akwa katu apo 'y, a'erehe ymanihar akwaha ke ihē ahi-jar. Ame'ē jaxer aja akwa. Aja rahā, Kirisutu kotyhar te aja ihē axo.

⁹ Pe, Kirisutu namō ihē juehe katu ihē axo. Moise je'ēha rehe ihē ahendu katu, a'erehe ihē ke Tupā muhā katu my? Anī. Aja ym. Ko Kirisutu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe ihē ke Tupā muhā katu 'y. Jete. Upa Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta kȳ.

¹⁰ Kuja ihē aputar apo 'y. Kirisutu rehe har jō ihē akwa tar katu te we hū ihē axo rī. Tupāma'e pyrātāha ke aja tī. Akwa tar katu te we hū ihē axo tī. Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem rahā, pyrātāha namō mukwera katu muhem. Ame'ē ke ihē akwa tar katu te we ihē axo tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara. A'e aja ihē ke amō ta mupyrara ta aja ihē aputar axo tī. A'e manō. A'e aja ihē aputar katu tī.

¹¹ Pe, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem rahā, ko ihē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Aja ihē aputar tī.

Kirisutu ixoha aja ihē axo tar katu tī

¹² Upa katu te ehe har ihē akwa katu, aja ym ihē apandu. Uhyk ym we rī. Upa katu te akwa ym we rī. A'erehe tapijar te'e we ihē ajumu'e axo. Jesu Kirisutu riki ihē ke muhā katu. Ixotyhar ke ihē. A'erehe tapijar te'e we ehe har ihē ajumu'e axo tī.

¹³ Ihē mu ta! Ko pehendu katurahā! Ehe har akwa katu te ha ke uhyk ym we rī. Aja akwa katu. Kuja ihē axo ta apo 'y. Ymanihar ihē axoha rehe har ihē akwa akwa ym ta axo. Apo

har kupe koty ma'e ihē ruwa koty ihī ame'ē ke rehe ihē akwa akwa ta axo.

¹⁴ Kuja riki. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe Tupā pandu ta: "Ywa pe ejur" aja. Ame'ē rehe aharō katu axo, a'erehe Kirisutu rehe har ihē tapijar te'e we ajumu'e ihē axo.

¹⁵ Jande johu Tupā rehe har jakwa katu ame'ē ta ke jande. Yman ehe har jakwa katu ame'ē ta ke jande. Aja me'ē ta rahā, jande johu Kirisutu rehe har tapijar te'e we jajumu'e ta me'ē te'e. Aja amō ta putar ym rahā, amō koty ukwa rahā, ame'ē ke Tupā mujekwa ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har ukwa tar katu tī.)

¹⁶ Pe, Kirisutu rehe har jajumu'e. Aja tapijar te'e we jaxo ta me'ē te'e. Jamu'e katu te we ta me'ē te'e tī.

Ywa pe har ta aja pehē a'erehe pexo oha katu pexo

¹⁷ Ihē mu ta! Mā peja ihē axoha aja pehē johu tī. Myja katu jaxoha my? Ame'ē ke jamujekwa pehē pe. Aja amō ta ixoha katu rahā, pesak katu a'eta rehe. A'eta aja pehē tī. Pexoha katu tī.

¹⁸ Amō amō we hū apandu pehē pe. Ihē apyaiha namō apandu we ta amō tī. Kuja. Amō ta hetu ixo. A'eta ixoha riki amō koty. Jaxer riki. Ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ma'e ka'u te'eha ke tapijar te'e we amō ta ma'ema'e ixo. A'erehe huwajan ta aja a'eta ixo rī.

¹⁹ Mupyraraha renda pe a'eta oho ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe jō ipy'a ke a'eta moī moī. Tupā rehe moī ym. Kome'ē ywy keruhū pe ixoha rehe har jō a'eta ukwa ukwa ixo tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e rahā, katu aja a'eta ukwaha jupe nāi. Huxī ym riki.

²⁰ Jande riki amō koty. Ywa pe har ta aja jande. Jande muhāha rehe ja-harō hū jaxo. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Jaharō hū jaxo ehe. Ywa ngi a'e wyjy ta uwyr. A'e riki jandema'e sawa'e te.

²¹ Jande rete ke a'e muruwak ta kÿ. Apo jande pitu te'e riki. Ima'e rete ke katu te ame'ë ke. A'erehe a'e aja jande ke a'e muruwak ta kÿ. Pyrâtâha namõ jande ke a'e muruwak ta kÿ. A'erehe upa katu te ngã hendu katu te ehe. Upa katu te. Pyta we ym ta.

4

Pehē py'a pemujywyr pehē juehe

¹ Ihë mu ta! Pehē rehe ihë apy'a katu. Pehē rehe ihë asak tar katu tñ. Ihë ke pemuhury katu. Pehē ngi ihë ruxñ ym. Ko apandu pehē pe. Kirisutu rehe pejurujar katu. Ame'ë ke pehijar ym. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe pexo.

² Ko kûjä ta pe ihë apandu. Ewo pe. Syn pe amõ. (Peje'ë je'ë pehē jupe, aja ihë ahendu.) A'erehe mä peja pehē py'a pemujywyr katu pehē juehe. Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē anam ta aja pehē.

³ Sa'e! Nde erepandu ame'ë ke nde erema'ema'e katu. Ihë namõ myrandu katu ke nde erepandu pandu. Apo apandu nde pe. Ame'ë kûjä ta pe epandu katu, Ewo pe. Syn pe tñ. Aja rahä, a'eta py'a jywyr ta a'eta juehe. Yman ame'ë kûjä ta riki ihë namõ myrandu katu ke pandu pandu hû tñ. Amõ sawa'e aja tñ. Keremë ke. Amõ ta heta aja tñ. Ame'ë ta ihë namõ myrandu katu ke pandu pandu tñ. Upa ame'ë ta rer ke ima'e paper rehe Tupä mupinim katu. Uhä te hû ame'ë ta rer ke ame'ë paper rehe ihñ.

Pehē rury katu aja pexo katu

⁴ Kirisutu namõ pehē juehe katu pexo. A'erehe pehē rury katu pexo. Aja te'ha pexo. Ko riki apandu we tñ. Mä peja pehē rury katu pexo.

⁵ Mä peja upa amõ ta rehe katu ame'ë ta ke pehē, aja pexo katu. Sawa'e te jywyr tate.

⁶ Upa ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo. Ame'ë rehe har Tupä namõ pepandu. Inamõ pepandu rahä, ma'e ke nixói te pehē pe ame'ë ke pepandu ipe. "Ne jõ riki katu te me'ë ke" ame'ë panduha namõ pepandu ipe.

⁷ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē py'a ke Tupä muhury katu ta. Ipy'a muhuryha ke amõ ukwa katu. Tupä riki muhury katu rahä, i'ar koty te we katuha.

Ma'e katu ame'ë ke jõ pehē py'a rupi pekwa pekwa pexo

⁸ Ihë mu ta! Ko a'ejôhar panduha ke apandu pehē pe apo 'y. Kuja. Ma'e katu ame'ë ke jõ pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. "Mä katu ko" aja amõ ta pandu, ame'ë rehe har pehē py'a pe aja tñ. Pekwa pekwa pexo tñ. Jetehar te ke aja tñ. Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo tñ. Ma'e ke muhuxñ ym amõ ke, ame'ë rehe har aja tñ. Pekwa pekwa pexo tñ. Katu ame'ë ke ma'ema'e, ame'ë rehe har aja tñ. Pekwa pekwa pexo tñ. Ma'e jaxer ai ym ame'ë rehe har aja tñ. Pekwa pekwa pexo tñ. Amõ ta rehe ipy'a katu, ame'ë rehe har aja tñ. Pekwa pekwa pexo tñ. "Peme'ë panduha katu" aja amõ ta pandu, ame'ë rehe har aja tñ. Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tñ. Aja rahä, pekwa pekwa pexo aja pema'ema'e ta. (A'erehe ma'e katu ame'ë ke jõ pehē py'a pe pekwa pekwa katu pexo.)

⁹ Ma'e ke ihë amu'e pehē pe. Aja pema'ema'e katu tñ. Ihë axoha rehe pesak. Aja pexo tñ. Pe, pehē namõ Tupä ixo katu ta. Jande py'a ke muhury katu ame'ë ke a'e.

Ihë pe tamatarer pemuwyr a'erehe pehē pe apandu: "Katu pehē"

¹⁰ Jandema'e sawa'e te kotyhar ke ihë. A'erehe ihë rury katu te hû. Tupä pe ihë apandu tñ: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja. Heta te hû jahy kanim, pe, apo ihë rehe pehaihu katu tñ. Ihë pe tamatarer pemuwyr tñ. Aja ihë rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa katu ihë pe. A'erehe ihë rury katu te hû ihë. Ihë rehe peharái, aja ym apandu. Ihë rehe peharái ym. Tamatarer pemuwyrha pemanga tipe. Ame'ë ke akwa katu. Anñ. Marä ka ym tamatarer ihë pe pemuwyrha. Ame'ë ke akwa katu tñ.

¹¹ Ihē rehe ma'e ke pema'ema'e ym rahā, ihē apyrara ym axo. Upa ma'e ihē axoha rehe ihē rury katu. Aja ihē akwa katu.

¹² Ihēma'e ym te aja ihē axo rahā, ihē rury katu axo. Ihēma'e hū aja axoha ke ihē akwa katu tī. Aja axo rahā, ihē rury katu tī. Aja ihē ajumu'e katu. A'erehe ihē myahy te rahā, ihē rury katu. Ihē āpū rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Ihēma'e ym te rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Ma'e heta rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Aja te'eha ihē. Amō amō renda pe ihē axo rahā, ihē rury katu.

¹³ Upa katu te ma'e ke ihē rehe uhyk rahā, ihē rury katu. Pyrātāha ke ihē pe Kirisutu muwyr, a'erehe ihē rury katu.

¹⁴ Pe, ihē apyrara rahā, ihē rehe pehaihu katu. Aja rahā, katu tiki.

¹⁵ Siri ok ta pe har ta ke pehē. Masendo ywy pe pexo. A'ep myrandu katu ke ihē apandu pandu py pehē pe. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, pehē jō riki ihē pe ma'e ke peme'ē katu. Aja pekwa katu. Pehē jō ma'e ke rehe pekyty'ŷ ym ihē pe. Ihē apyrara rahā, pehē jō pepyai tī.

¹⁶ Pe, Tesaron ok ta pe ihē axo rahā, ihēma'e ke nixói te. Arahā ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Jete. A'engi mokōihar pemuwyr tī.

¹⁷ Ame'ē ke ihē apyhyk rahā, ihē rury katu. Ame'ē rehe jō ym. Tupā kota pehēma'e ke ihī hū ta, aja saka. Ame'ē pehēma'e hetaha ke ihē aputar katu riki.

¹⁸ Jete. Upa katu te ihē pe pemuwyr. Ame'ē ke upa ihē apyhyk. Pemuwyr te hū. Upa ma'e ihē aputar ame'ē ke kohī apo. Pemuwyr ame'ē ke Eparondi werur. A'erehe i'ar kota te we ihēma'e kohī. Pemuwyr ame'ē ke Tupā kota ma'e pihe katu, ame'ēja saka. Tupā hury katu ehe. Ymanihar ta Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, ma'e pihe katu ame'ē ke mutakāxī. Hapy, ame'ēja mutakāxī. Aja ihē pe pehē pemuwyr ame'ē ke tī. (Tupā ke pemuhury katu ame'ē ke tī.)

¹⁹ Pe, pehēma'e ke upa katu te nixói

te rahā, ame'ē ke Tupā me'ē me'ē ta, pehē pe. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ima'e ma'e ke upa ym te ta. Jesu Kirisutu namō pehē juehe katu pexo, a'erehe pehē pe a'e me'ē me'ē katu.

²⁰ Tupā riki jande pái keruhū. "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu pandu katu. Aja te'eha ta. "Amen." Ame'ē: "A'e tī."

Katuha ke Páu mondo

²¹ Pehē kota Tupā kota ta ixo. Jesu Kirisutu kota ta ke a'eta tī. A'eta pe katuha ke ihē amondo axo. Se Hom ok ta pe amō ta ixo. Pehē mu ta aja a'eta tī. A'eta mondo ixo tī. Pehē pe katuha ke mondo ixo tī.

²² Se Tupā kota ta ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Kapitā keruhū rok pe Jesu kota ta amō ta ixo. Kapitā keruhūma'e parakyha ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

²³ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu usak katu.

Upa.

Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahã, kome'ẽ paper ke a'e mupinim.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe amõ ta amõ koty mu'e ixo. Kuja: "Jesu katu te ame'ẽ ke a'e. Anĩ. Tupã aja ym a'e" aja mu'e naĩ.

Ame'ẽ mu'eha ke Páu mukanim tar katu, a'erehe a'e mu'e katu. "Jetehar te ke. Jesu Tupã a'e tĩ" aja mu'e katu. "Mã peja pehẽ ke amõ ta muka'u te'e ym" aja Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ẽ ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹⁻² *Pehẽ riki Koro ok ta pe har ta ke. Tupã kotyhar ta ke pehẽ tĩ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Ko Timo ihẽ namõ ixo tĩ. Jande mu aja a'e. Jesu Kirisutu mundo ame'ẽ ke ihẽ. Aja Tupã putar katu. Kirisutu rehe pejurujar katu tĩ. A'erehe jande mu ta aja pehẽ tĩ.*

Mã peja pehẽ rehe Tupã ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu. A'e riki jande pái keruhũ.

Myrandu katu rehe pehendu rahã, Jesu rehe pejurujar katu

³ *Tupã namõ japandu rahã, pehẽ rehe har japandu. Arahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja japandu ipe. Aja te'eha jande. Tupã riki Jesu Kirisutu pái keruhũ. Jesu riki jande ma'e sawa'e te.*

⁴ *Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, aja jahendu, a'erehe: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja Tupã pe japandu. Tupã kotyhar ta rehe pehẽ pep'y'a katu, aja jahendu tĩ. A'erehe: "Ne jõ*

riki katu te me'ẽ ke" aja japandu ipe tĩ.

⁵ *Myrandu katu rehe pehendu py rahã, Tupã namõ jurujar katu ame'ẽ ta ixo ta, aja pehendu. Jetehar te ke ame'ẽ. A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Tupã namõ ixo ta, aja pehendu. A'erehe amõ ta rehe pehẽ pep'y'a katu tĩ. Tupã namõ pexo ta, ame'ẽ ke pekwa katu. Ame'ẽ ke pehẽ ngi mukanim ym te ta awa. Ywa pe ihĩ katu, ame'ẽja saka.*

⁶ *Awa ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke rehe pehendu py rahã, jetehar te ke aja pekwa. A'erehe pehẽ py'a pemuruwak. Pehẽ pexoha katu aja pemuruwak tĩ. Pe, myrandu katu pehẽ koty amõ ta pandu pandu oho. A'erehe amõ amõ ta hendu katu tĩ. Aja kome'ẽ ywy keruhũ rupi tĩ. Myrandu katu pandu pandu oho tĩ. Pe, ngã py'a muruwak tĩ. Ixoha katu aja muruwak tĩ.*

⁷ *Awa ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ, ame'ẽ ke Epar riki mu'e katu pehẽ pe. Jande japy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e tĩ. Jande aja Kirisutu pe a'e paraky ixo tĩ. Tupã je'ëha ke a'e pandu pandu, ame'ẽ riki ima'e parakyha ke. Pehẽ koty jande jaho ym, a'erehe a'e riki Tupã je'ëha ke pandu pehẽ pe. (A'erehe pehendu katu ta me'ẽ te'e ehe.)*

⁸ *Tupãã riki pehẽ pep'y'a rehe ihĩ katu, a'erehe amõ ta rehe pep'y'a katu aja jande pe Epar pandu.*

Pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu

⁹ *A'erehe pehẽ rehe har jahendu rahã, Tupã namõ pehẽ rehe har japandu pandu. Aja te'eha jande. Kuja inamõ japandu:*

—Jande pái keruhũ! Koro ok ta pe har ta pe ma'e ke nde ereputar ame'ẽ ke emujekwa katu. Nde erekwa katu ame'ẽ ke Ne'ã muwyr. Ame'ẽ namõ nde ereputar ame'ẽ ke emujekwa katu ngã pe — aja Tupã namõ japandu.

¹⁰ *Aja rahã, Tupã putar, aja pexo katu ta kÿ. A'e putar ame'ẽ ke pema'ema'e ta kÿ tĩ. Aja rahã, katu*

ame'ẽ ke jõ pema'ema'e katu ta. Amõ we Tupã rehe har pekwa katu te we ta tĩ.

¹¹ A'e jõ riki pyrâtã te hũ ame'ẽ ke. Ame'ẽ pyrâtãha namõ pehẽ py'a mã peja a'e mâtã katu. Aja rahã, pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu ta kÿ.

¹² Ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke a'e me'ẽ me'ẽ ta kÿ. A'e ixo ame'ẽ renda pe me'ẽ me'ẽ ta kÿ. Ame'ẽ renda rupi wera te hũ. (Aja rahã, Tupã a'ep ixo, aja mujekwa katu.) "Ihëma'e ta ke" aja a'e pandu, a'erehe ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ pe a'e me'ẽ me'ẽ ta tĩ. A'erehe jande pái keruhû namõ pepandu rahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja pepandu ipe. Pehẽ rury katuha namõ aja pepandu.

¹³ Satana kotoyhar ta ke jande kwe. (Âjä ramüi a'e.) Apo Tupã ra'yr koty jande ke Tupã muruwak. A'erehe Ta'yr kotoyhar ta ke jande apo 'y. Ta'yr rehe a'e ipy'a katu te. Pe, Ta'yr pandu ame'ẽ ke rehe jahendu katu jaxo rahã, jande rehe Tupã usak katu. Ymanihar jaxoha aja ym jande apo 'y. Satana kotoyhar ta aja jaxo rahã, ymanihar jaxoha namõ jaxo. Katu ym aja.

¹⁴ Apo anĩ. Ta'yr kotoyhar ta ke jande apo 'y, a'erehe Satanama'e pyrâtãha ngi jande ke Ta'yr muhem. Upa jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'ẽ ke rehe Ta'yr muhepy. A'erehe jande rehe Tupã ipy'a jywyr katu tĩ.

Kirisutu rehe har

¹⁵ Tupã rehe usak ym te awa. Kirisutu rehe awa usak, a'erehe Tupã rehe usak, ame'ẽja saka tĩ. Tupã a'e tĩ. 'Ar nixói te rahã, pete'e a'e ixo. Upa katu te ma'e ke a'e mujã. Ame'ẽ 'ar kotoy te we a'e katu te ha ke.

¹⁶ A'e ixo, a'erehe upa katu te ywa rehe ihĩ ame'ẽ ke Tupã mujã. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhû pe ixo, ame'ẽ ta ke mujã tĩ. Awa usak, ame'ẽ ke mujã. Usak ym, ame'ẽ ke mujã tĩ. Kuja awa usak ym ame'ẽ ta ke mujã tĩ. Je'ëha rahoha ta ke mujã. (Ame'ẽ ta rehe usak ym awa.) Ame'ẽ tama'e

kapitã keruhû ta ke mujã tĩ. (Ame'ẽ ta rehe usak ym tĩ.) Upa katu te ame'ẽ ta ke a'e mujã tĩ. Kirisutu je'ëha rupi upa katu te mujã. Upa katu te mujã, ame'ẽ kapitã keruhû te Kirisutu.

¹⁷ Kome'ẽ ywy keruhû nixói te rahã, pete'e a'e ixo. A'e ixo, a'erehe upa katu te ma'e ke henda pe katu aja ihĩ tĩ.

¹⁸ A'e riki jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitã keruhû. Pe, jurujar katu ehe ame'ẽ ta riki hete aja. Iäkã aja riki Kirisutu. (Aja rahã, ixotyhar ta hendu katu ehe.) A'e riki jurujar katu ehe ame'ẽ ta ke muhã katu. Tupã ra'yr ke a'e. A'e riki manõha ngi kw-era katu py uhem. A'erehe upa katu te ma'e ke ihĩ, ame'ẽ ta 'ar koty te we a'e katu te ha ke.

¹⁹ Upa katu te Tupã aja Ta'yr a'e tĩ. Juja katu te a'eta tĩ. Aja Tupã putar katu.

²⁰ Tupã pandu:

—Ihë ra'yr riki upa katu te ma'e ke mukatu ta ihë pe tĩ — aja.

Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Ta'yr manõ, a'erehe Tupã hury katu ngã rehe tĩ. Upa katu te a'e mukatu, hury katu ngã rehe tĩ. Kome'ẽ ywy keruhû pe ixo, ame'ẽ ta rehe hury katu. Ywa rehe ma'e mujã, ame'ẽ ke ihĩ. Ame'ẽ mukatu tĩ. Ame'ẽ ta rehe hury katu tĩ.

Tupã rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ apo 'y

²¹ Tupã rehe har pehẽ py'a pe pekwa ym te pexo kwe. Pexo ai te'e, a'erehe huwajan ta aja pexo. Pehẽ py'a pe ma'e jixer ame'ẽ ke pekwa pekwa pexo tĩ, a'erehe huwajan ta aja pexo tĩ.

²² Pe, ehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ apo 'y, aja pehẽ ke a'e muruwak. Ta'yr manõ, a'erehe pehẽ ke a'e muruwak katu. Aja rahã, a'e ixo ame'ẽ pe pehẽ ke a'e muhyk katu ta. Pehẽ riki katu te ame'ẽ ta ke aja a'e muhyk katu ta. Pehẽ py'a juhyk ame'ẽ ta aja tĩ. Pehẽ ke muhyk katu ta tĩ. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe aja pehẽ ke a'e muhyk katu ta tĩ.

²³ Kuja katu tiki. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu pexo rī. Ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Myrandu katu ke pehendu rahā, myja Tupā namō amō ixo katu ta, aja pehendu. Pejurujar katu ehe tī. Tupā namō pexo ta, ame'ē pekwa katuha ke pemukanim ym ta me'ē te'e. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē ywy keruhū pe har ta pe amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ke ihē apandu pandu axo tī. Ame'ē rehe ihē aparaky axo. Ihē Páu.

Tupāma'e miasu ke ihē

²⁴ Jesu rehe har ngā pe ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrara. (A'erehe pehē pe katu tī. Ehe har pehē pe kome'ē paper rehe ihē amujekwa tī.) A'erehe ihē ruryha namō ihē py'ahu te'e ahendu. Kirisutu ke amō ta mahy hū. Ame'ē mahyha a'ewan ym we rī. Jurujar katu me'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Pe, ame'ē ta ke amō ta pyrara hū. Ihē ke aja tī. Ihē ke mupyrara hū ngā ixo tī. Aja rahā, Kirisutu pyraraha ke ihē riki amumba ta rī.

²⁵ Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā je'ēha ke ihē amu'e katu. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ihē pe. Pehē pe aja tī. Amu'e katu tī. Upa katu te ima'e je'ēha ke ihē apandu katu ngā pe.

²⁶ Yman ima'e je'ēha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta pe a'e mujekwa ym rī. Apo ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu'y.

²⁷ Kuja a'e ukwa. Pehē py'a rehe Kirisutu ihī katu. Ame'ē ke yman a'e mujekwa ym rī. Apo ame'ē ke ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu. Mā katu te hū ame'ē ke ame'ē. Ima'e katu te ha ke pesak ta tī. Ame'ē ke yman mujekwa ym tī. Apo upa ame'ē ke a'e mujekwa katu tī.

²⁸ Kirisutu rehe har upa ngā pe japandu pandu. Upa jande jakwa katuha namō upa ngā ke jamu'e katu. "Pejurujar katu ehe" aja japandu ngā pe tī. Aja rahā, aja pame katu te Tupā ruwa kota jamuhyk ta, ame'ēja saka. "Ko Kirisutu kotyhar ta ke. Ehe

har ukwa katu te ame'ē ta ke" aja jamuhyk ta.

²⁹ Ame'ē ke rehe ihē aparaky hū. Ima'e je'ēha ke ihē apandu, ame'ē riki ihēma'e parakyha ke. Ima'e pyrātā te ha ke Kirisutu muwyr ihē pe. A'erehe ima'e je'ēha ke ihē apandu hū.

2

Ihēma'e aparakyha rehe har apandu ta

¹ Ko pehē pekwa katu aja ihē aputar. Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu te hū. Ihē aparaky hū, ame'ēja saka. Raoniséi ok ta pe har ta rehe har aja tī. Pehē rekoha juramā rupi upa katu te ihē rehe usak ym ame'ē ta rehe har aja tī. Tupā namō apandu pandu tī.

² Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! A'eta py'a ke emātā katu. Peteñhar aja mā peja a'eta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja rahā, ka'u te'e ym ta. Kirisutu rehe har nde eremujeckwa, ame'ē ke a'eta ukwa katu te ta tī. Yman ehe har ngā pe nde eremujeckwa ym. Apo nde eremujeckwa katu'y — aja ihē apandu inamō.

³ Upa ma'e ke Tupā ukwa katu te a'e. Ame'ē ke Kirisutu mujekwa jande pe. Pe, Kirisutu rehe har amō ukwa katu rahā, Tupā ukwa katuha ke a'e ukwa ta tī.

⁴ Ko pehē pe ihē amupinim aī. Te'e amō ta pandu. Aja je'ē hātā tā pehē namō. Mā peja pehē ke a'eta muka'u te'e ym. Ame'ē ta panduha rehe pehendu rahā: "Mā! Katu" aja pekwha naī. Anī. Ame'ē je'ēha namō mā peja pehē ke muka'u te'e ym.

⁵ Pehē namō ihē axo ym. Pe, pehē rehe har ihē py'a pe ihē akwa akwa axo. Kirisutu rehe pehē johu pejurujar katu te. Pehijar ym, aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu axo.

Kirisutu namō pehē juehe katu pexo

⁶ Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu a'erehe pepandu: "A'e riki jandema'e

sawa'e te" aja pehē py'a pe pemu'am. A'erehe inamō pehē juehe katu pexo.

⁷ Mā peja pahar a'e ke pehijar ym. Myra rapo yypyp ihon, aja inamō pexo katu. (Pehijar ym.) I'y tiha oho, aja ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Pehē ke Epar mu'e, aja pejurujar katu te we rī. Tupā namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe.

⁸ Pesak katurahā! Kirisutu rehe har pehē ke amō muka'u te'e rahā, katu ym tiki. Ngā ukwaha namō muka'u te'e. Jaxer ke ame'ē ukwaha. Ame'ē ke hamūi ta ukwaha ke ngā ukwa ixo. Kirisutu mu'e aja ym ame'ē. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha ke namō muka'u te'e tī. Ame'ē ke Kirisutu mu'e aja ym tī.

⁹ Kirisutu uwyr rahā, awa te'e a'e aja kome'ē ywy keruhū pe a'e ixo. Tupā a'e tī. Juja katu te a'eta tī.

¹⁰ Inamō pehē juehe katu pexo. A'erehe Kirisutu rehe har pekwa katu te, aja pexo. Amō Tupā je'ēha rahoha ta riki kapitā keruhū ta ke. Ame'ē ta 'ar koty te we Kirisutu pyrātā te hū ha.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹¹ Pehē py'a rehe Kirisutu ihī, ame'ē riki pehē pirer ke pejupā, ame'ēja saka. (Ame'ē ke ixotyhar ta ke pehē, aja mujekwa.) Ame'ē ke amō mujā ym. Kirisutu mujā ame'ē ke. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahā, pepandu ta: "Anī. Japutu'u ta ingi" aja. (Aja rahā, ame'ē ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke Kirisutu muhem.)

¹² Pe, y pe pehē ke amō mujahuk rahā, Kirisutu namō pehē ke amō ta jyty, ame'ēja saka. Aja rahā, pexo ai te'e, ame'ē ke pehijar aja pemujekwa. Pe, y ngi pehē ke amō muhem rahā, Kirisutu namō pehē ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ēja saka tī. Aja rahā, pexoha pyahu, aja pexo. Pejurujar katu ehe, a'erehe Kirisutu namō pehē ke a'e mukwera katu muhem, ame'ēja saka.

¹³ Yman pemanō ame'ēja saka pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pemanō, ame'ēja saka. Amō awa ta aja pehē. Jundéu awa ta ym. Amō awa ta ke pehē, a'erehe pemanō ame'ē ta ke pehē kwe tī. Apo anī. Kirisutu namō pehē juehe katu pexo 'y. A'erehe pehē ruhā te hū aja pexo apo 'y. Ma'e jaka'u te'eha ke jande johu jama'ema'e. Ame'ē ke jande py'a ngi Tupā juhyk. Pe, jande rehe ipy'a ke a'e muhywyr.

¹⁴ Upa jandema'e ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke paper rehe amō mupinim, ame'ēja saka riki. Pe, ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. Kirisutu manō, ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. (Aja upa katu te mukanim.)

¹⁵ A'erehe amō ta ke ājā ta mukyje, ame'ē ke Kirisutu mukanim 'y. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō rahā, ājā tama'e pyrātāha ke a'e muputu'u. Ame'ē ke a'e mujekwa ngā pe. A'erehe upa ngā ukwa katu apo 'y. (A'erehe ājā ta ngi ngā kyje ym ta me'ē te'e.)

Mu'eharan ta rehe pehendu ym

¹⁶ Pesarahā! Ma'e ke pe'u, ame'ē rehe har katu ym, aja mu'eharan ta pandu. Ame'ē ta rehe pehendu ym. Amō ma'e wera rahā, Tupāma'e ame'ē, a'erehe peparaky ym, aja pandu tī. Jahy pihun te rahā, aja tī. Peparaky ym tī. Jundéu awa tama'e putu'uhā 'ar rahā aja tī. Peparaky ym tī, aja a'eta mu'e tī. Upa aja mu'eharan ta mu'e ame'ē ke rehe pehendu ym.

¹⁷ Upa ame'ē ta riki ma'e mujekwaha jō. Kuja. Yman rahā uwyr ame'ē ke mujekwa. Ame'ē uwyr apo 'y. Kirisutu a'e. A'erehe mu'eharan ta rehe pehendu ym.

¹⁸ A'eta rehe pehendu ym, a'erehe pexoha riki katu ym aja amō ta pandu naī. Mā peja pemukahem ym. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a moī moī katu, aja a'eta pandu. Pehē aja ym. (Tupā je'ēha rahoha ta rehe pehē py'a pemoī ym.)

A'erehe pexoha katu ym aja pandu naī tī. Katu ym a'eta juehe aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ē riki te'e. (A'eta katu te aja ukwaha.) Ixeraiha aja a'eta usak, a'erehe ukwa katu te aja a'eta pandu naī tī. A'erehe a'eta katu te aja a'eta jupe ukwaha naī.

¹⁹ Ame'ē ta Kirisutu kotoyhar ta ym apo. Anī. Hijar oho.

Kirisutu riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (Aja rahā, ixotyhar ta hēndu katu ehe.) Jurujar katu ame'ē ta hēndu katu ehe rahā, pyrātāha ke a'e muwyr ngā pe. (Jurujar katu ame'ē ta Kirisutu rete aja saka.) Hajy amō ke pyrātā katu. Mutariha aja tī. Pyrātā katu tī. (Aja Kirisutu namō ixotyhar ta juehe katu ixo rahā, Tupā putar aja ehe har ukwa katu te we ta ixo.)

Awama'e ukwaha rehe pehendu ym

²⁰ Kirisutu riki manō rahā, inamō pemanō ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe hēndu ym ame'ē ta ukwaha ngi pehē ke a'e muruwak. A'erehe Tupā rehe hēndu ym ame'ē ta aja pexo rahā, katu ym tīki.

²¹ A'eta pandu:

—Kome'ē mi'u pe'u ym. Pemanga ym tī. Pepyhyk ym te tī — aja.

²² Ame'ē mi'u amō u'u. A'engi pusu ngi uhem riki. A'erehe a'eta pandu ame'ē ke awa ta ke te'e pandu ame'ē ke jō. A'etama'e ukwaha ke mu'e, ame'ē jō. (A'erehe upa ame'ē rehe pehendu ym.)

²³ Jete! Huryha namō Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, a'eta ukwa katu te, aja mujekwa naī. A'eta katu ym a'eta juehe aja a'eta jupe naī. Aja rahā, ukwa katu te, aja mujekwa naī tī. Ma'e ke u'u ym te rahā aja tī. Ukwa katu te, aja mujekwa naī tī. Pe, upa ame'ē ta aja ma'ema'e rahā, ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke muputu'u ym. (Pe, ukwa ukwa ixo, aja a'eta ma'ema'e ixo tī.) Katu ym aja. A'erehe ame'ē mu'eharan ta rehe pehendu ym pehē.

Ywa pe har ma'e katu ame'ē ke pekwa pekwa pexo

¹ Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem rahā, pemanōha ngi pehē ke a'e mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka. A'erehe pexoha pyahu aja pexo katu. A'erehe ywa pe pehē pexo, aja pekwa pekwa pexo. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī.) Ame'ē ywa pe Tupā rake Kirisutu wapyk uī. Ijywa katu kotoy har wapyk. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.)

² Ywa pe ma'e ke ihī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e ta.) Kome'ē ywy keruhū pe ma'e ke ihī, ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo. (Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.)

³ Aja rahā, pemanō, ame'ēja saka pexo. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ke rehe har pekwa pekwa ym pexo. Tupā namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā, Kirisutu ixoha te aja pexo katu tī. Ame'ē ke Tupā mujekwa ym we rī. (Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe mujekwa ym we rī.)

⁴ Pe, Kirisutu jywyr rahā, inamō pexo ta tī. Katu te ha namō a'e jywyr ta. (Arahā upa ngā pe pexo katu te ke Tupā mujekwa katu ta.)

Pexo ai te'e kwe

⁵ Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'ema'e tar katu. Aja pehē tī. Ame'ē ke pemukanim ta me'ē te'e. Kuja! Amō kūjā rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tī. Pehē py'a pe ma'e jaxer ame'ē ke pekwa pekwa pexo ame'ē ke pepudu'u ingi. Peka'u te'e ym. Amō tama'e ke rehe pehē py'a pemoī ym tī. Ame'ē ta rehe pehē pemoī rahā: "Ko tupā" aja ame'ē rehe pehē pekwa. Katu ym aja.

⁶ Upa aja me'ē ke amō ta ma'ema'e. Aja rahā Tupā je'ēha rehe hēndu ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā mahy hū ta.

3

⁷ Aja pehē kwe tī. Pexo ai te'e kwe tī.

⁸ Apo upa amō we ma'e ke pehijar ta me'ē te'e. Kuja. Peparahy ym. Peje'ē je'ē hū ym tī. Amō ta rehe har katu ym peje'ē ym tī. Amō ta rehe pehē juru ai ym tī.

⁹ Amō ta pe te'e ym pehē tī. Yman aja te'e pexo ame'ē ke pehē tī. Apo ame'ē pexoha ke pehijar ta me'ē te'e.

Pexoha pyahu aja pexo katu

¹⁰ Apo pehē py'a pe katu ame'ē ke jō pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pyahu, ame'ēja saka. Ame'ē ke Tupā moī. A'e riki pyahu aja mujā. Amō amō we rahā, ame'ē ke a'e mukatu te we ixo rī. Aja rahā, a'e katu te ha aja pehē tī. Aja rahā, juehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we ta rī.

¹¹ Ixotyhar ta pyahu aja ixo. A'erehe juja katu te awa ta ipe. Amō koty koty awa ta ke aja ym ipe. Ko jundéu awa ta ke aja a'e ukwa ym. Ko jundéu awa aja ym ame'ē ta ke aja a'e ukwa ym tī. Ko ipirer jupā ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Ko ipirer jupā ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Ko amō awa ta aja ukwa ym tī. Ko ukwa ym te ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Ko miasu ta ke aja ukwa ym tī. Ko miasu ym ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Upa awa ta juja katu te ipe. Kirisutu jō riki katu te me'ē ke. Upa jurujar katu ame'ē ta py'a rehe a'e ihī katu. A'erehe upa ixotyhar ta juja katu te ipe.

Amō ta rehe pep'y'a katu

¹² Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Pehē rehe a'e katu usak tī. A'erehe ixotyhar ta ke aja a'e muruwak. A'erehe amō ta rehe pepyrara pesak katu ta me'ē te'e. Pep'y'a katu amō ta rehe tī. Pahar je'ēha pemujywyr ym amō ta pe tī. Pahar peparahy ym amō ta rehe tī. "Mā! Katu te me'ē ke jande" aja ym pekwa pekwa pehē juehe har.

¹³ Pehē pe jaxer amō ta ma'e rahā, peje'ē ym a'eta pe. Pehē py'a pemujywyr katu ehe tī. Pehē pe amō je'ē je'ē hū rahā, pahar pehē py'a pemujywyr

ehe. Pehē rehe Kirisutu ipy'a jywyr, aja pehē py'a pemujywyr amō ta rehe tī.

¹⁴ Amō we tī. Kuja riki katu te ame'ē ke. Amō ta rehe pep'y'a katu. Aja rahā, pehē katu te pehē juehe pexo.

¹⁵ "Myja ihē axo ta my? Ma'e ihē ama'e ta my?" aja pexo rahā, mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu. Aja rahā, pehē pema'eha rehe: "A'e tī" aja a'e pandu tī. (Aja ym rahā, pema'e ym ma'e ke.) "Peteīhar aja pexo tī. Pehē kotyhar ta namō pehē juehe katu pexo" aja Tupā mujekwa katu pehē pe. Aja rahā pehē py'a ke a'e muhury katu tī, aja pekwa ta. Pe, Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu katu.

Tupā rehe har pejyngar katu

¹⁶ Kirisutu je'ēha ke pehē py'a pe pemupyta katu. Kātu te ame'ē ke pemu'e katu pehē jupe. Ukwa kātuha ke pehē pe Tupā muwyr, ame'ē namō pemu'e katu pehē jupe. Tupā je'ēha ke pejyngar. Tupā rehe har pejyngar tī. Tupā mujekwa ame'ē ke pejyngar tī. Tupā rehe pejyngar rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ehe har.

¹⁷ Upa kātu te pema'ema'e, ame'ē ke Jesu je'ēha rupi pema'ema'e. Upa kātu te pepandu ame'ē ke Jesu je'ēha rupi pepandu tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. Pejurujar kātu ehe, a'erehe Tupā namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe. A'e riki jande pái keruhū.

Kirisutu kotyhar ta ma'ema'eha, ame'ē rehe har

¹⁸ Ixawa'e kātu me'ē ta! Pehē pe apandu apo 'y. Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke, a'erehe pehē sawa'e ta rehe pehendu kātu ta me'ē te'e.

¹⁹ Hakehar kātu me'ē ta! Pehē pe apandu apo 'y! Pehē rakehar ta rehe pep'y'a kātu. Peje'ē je'ē hū ym a'eta pe.

²⁰ Kurumī ta aja tī. Kūjātāi ta aja tī. Ta'yn ta aja tī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē tī, a'erehe upa kātu te nde pái pandu ame'ē ke rehe pehendu kātu. Ne māi rehe aja tī. Pehendu kātu tī.

Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, Tupā ke pemuhury katu, ame'ēja saka.

²¹ Ko ipái ta pe ihē apandu katu. Pehē ra'yr ta ke pemuparay ym. Pehē rajyr ta ke aja tī. Pemuparay ym tī. Imāi ta pe apandu tī. Pehē membyr ta ke pemuparay ym tī. Pemuparay rahā, a'eta jupyai ta ixo. Katu ym aja. A'erehe pemuparay ym.

²² Ko miasu ta pe ihē apandu apo. Sehar pehē jar ta ixo. Upa katu te ame'ē ta pandu ame'ē ke rehe pehendu katu. Amō ta riki ijar usak u'am rahā jō paraky katu. Aja rahā, ijar pandu ta: "Pehē katu" aja uk-waha jupe. Aja ym pehē. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu, a'erehe peparaky katu. Pemuka'u te'eha aja ym peparaky.

²³ Pepraky rahā, pepraky katu. Tupā pe pepraky pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe pepraky katu. Pehē jar ta rehe jō pepraky pexo, aja ym pekwa pekwa pexo.

²⁴ Tupā riki ma'e ke pehē pe me'ē ta, aja pekwa pekwa pexo. Ixotyhar tama'e ke a'e mupytā katu. Yman rahā, a'e me'ē ta pehē pe. Pesarahā! Kirisutu riki pehē jar te. Pepraky ipe, aja pekwa pekwa pexo.

²⁵ Katu ym ame'ē ke amō ma'e rahā, aja juja Tupā mujywyr ta ipe. Awa ta rehe juja katu te a'e usak. A'erehe katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē ke a'e mupyrara ta tī.

4

¹ Ko miasu jar ta pe ihē apandu apo. Penupā ym, miasu ta ke. A'eta paraky katu rahā, pemuhepy katu a'eta pe tī. Pesarahā! Pehē jar keruhū ywa pe ixo tī, aja pekwa pekwa pexo. (Kirisutu a'e.) A'erehe katu ame'ē ke miasu ta pe pema'ema'e tī.

Tupā namō pepandu katu

² Ma'e ke rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, pahar ame'ē rehe har peputu'u ym. Pepandu katu te we rī. Aja te'eha pehē. Peta kȳ. Aja rahā, pepyhýi ym ta pexo. (Aja rahā, tapijar te'e we Tupā namō pepandu

pandu katu ta.) Tupā namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe tī.

³ Kirisutu rehe har ihē apandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Pe, Tupā namō pepandu rahā, jande rehe har pepandu tī. Kuja pepandu ipe:

—Páu ta ke emupoir. Aja rahā, ne je'ēha ke a'eta pandu pandu katu ta. Yman Kirisutu rehe har ngā ukwa ym, ame'ē ke a'eta mujekwa katu ta apo — aja Tupā namō pepandu katu.

⁴ Kuja inamō pepandu tī:

—Páu pandu rahā, mā peja Kirisutu rehe har a'e mujekwa katu te. Aja rahā, katu tiki — aja inamō pepandu ihē rehe har.

Amō ta pe Tupā je'ēha pemujekwa katu

⁵ Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. Amō amō rahā, ame'ē ta rehe pesak rahā, Tupā je'ēha ke pepandu katu ngā pe. Ame'ē angaha ke pemukanim ym.

⁶ Amō ta namō pepandu rahā, panduha katu ame'ē ke pepandu. Jaxer aja ym pepandu. Pehē pe amō pandu: "Myja my?" Aja rahā, ame'ē ke pemujekwa katu ipe rahā, katu tiki.

Koro ok ta pe har ta pe Páu rehe har Tik mujekwa ta

⁷⁻⁸ Tik ke pehē koty ihē amondo ta. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e tī. Ihē aja Kirisutu rehe a'e paraky ixo. Ima'e je'ēha ke a'e pandu, ame'ē riki Tikma'e parakyha. Tik pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē koty uhyk rahā, upa ihē rehe har pandu ta pehē pe. A'erehe pehē koty ihē amondo ta kȳ. Myja jande johu jaxo, ame'ē rehe har pehē pe a'e mujekwa ta tī. Aja rahā, pehē ke muhury katu ta.

⁹ Inamō One oho ta tī. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e tī. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē kotyhar ke a'e. Sehar

myrandu ke upa katu te a'eta jumokōi pandu ta pehē pe.

Katuha ke ngā mondo

¹⁰ Arita riki katuha ke mundo ixo pehē pe. Ihē namō kyndaha pe a'e ixo. Katuha ke Mak mundo ixo tī. Manambe anam ke a'e. Ehe har ihē apandu pehē pe kwe. Pehē koty a'e uhyk rahā, pehē rury katuha namō ipo ke pepyhyk katu ingi, aja ihē apandu kwe.

¹¹ Josue amō her Jusu. Katuha ke a'e mundo ixo tī. Ame'ẽ mahapyr jundéu awa ta ke. Ma'e Arita, Mak, Josue. Jundéu awa ta ngi har a'eta mahapyr jō ihē namō Tupā rehe har pandu pandu. Ta'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Tupā pandu katu: "Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y. Aputar katu" aja. Ame'ẽ je'ëha pyahu ame'ẽ ke ame'ẽ mahapyr sawa'e ta mu-jekwa katu ngā pe. Ihē namō mu-jekwa katu. Ihē ke a'eta mahapyr muhury katu tī.

¹² Epar riki katuha ke mundo ixo a'e tī. A'e riki pehē kotyhar tī. Jesu Kirisutu rehe a'e paraky tī. Ima'e je'ëha ke pandu, ame'ẽ riki Eparma'e parakyha ke. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū.

—Mā peja Koro ok ta pe har ta py'a ke emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ym ta. Nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja ixo 'y. Upa katu te nde ereputar ame'ẽ ke a'eta ukwa katu te, aja mā peja a'eta ixo tī — aja pehē rehe har Tupā namō Epar pandu pandu hū.

¹³ Jete! Ihē apandu katu. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū. Raoniséi ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Iera ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Ame'ẽ rehe ahendu tī.

¹⁴ Ruk riki katuha ke pehē pe mundo ixo a'e tī. Ndutu ke a'e. Jande japy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Nema riki katuha ke pehē pe mundo ixo a'e tī.

¹⁵ "Katuha ke jande jamondo jaxo" aja Jesu kotyhar ta pe pepandu.

Raoniséi ok ta pe ixo ame'ẽ ta pe pepandu tī. Jande mu aja ame'ẽ ta tī. Amō kūjā pe aja tī, ma'e Nin pe. Jandema'e katuha pepandu ipe. Hok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ẽ ta pe jandema'e katuha ke pepandu tī.

¹⁶ Kome'ẽ paper pinim rehe upa pesak rahā, Raoniséi ok ta pe har ta koty pemondo tī. A'ep Jesu kotyhar ta usak katu ta tī. Aja Raoniséi ok ta pe har ta amō paper pinim pehē pe mondo rahā, ame'ẽ rehe pesak katu tī.

¹⁷ Kuja Aki pe pepandu katu:

—Kirisutu rehe nde ereparaky erexo. Ame'ẽ ke ehijar ym — aja pepandu ipe. (Tupā je'ëha ke a'e pandu, ame'ẽ riki ima'e parakyha ke.)

Ihē atu amupinim aī

¹⁸ Ko ihē po pe te'e ihē amupinim aī. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo. Ko kyndaha pe ihē axo. Tupā namō pepandu rahā, ihē rehe har pepandu ipe.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.
Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteīhar ke

Tesaron ok ta pe har ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu. Ame'ē ke hendl rahā, amō ta jurujar katu ehe. A'erehe Jesu rehe a'eta jurujar katu. Jesu kotyhar ta ke apo 'y. Aja jundéu awa ta jurujar katu ehe tī. Aja jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ehe tī.

Peteī jahy a'ep Páu mukanim. Pe, ame'ē ok ta ngi oho. Korin ok ta pe oho. A'ep a'e ixo rahā, Timo uhyk uwyr ehe. Tesaron ok ta ngi a'e uhyk uwyr ehe. Pe, upa Tesaron ok ta pe har ta rehe har a'e pandu ipe, Páu pe. Myja Jesu kotyhar ta ixo my, ame'ē rehe har a'e pandu ipe. Apo Jesu kotyhar ta ke Páu muhury tar katu. Ame'ē ta pe amō we Tupā je'ēha ke a'e mujekwa tar katu tī. A'erehe kome'ē paper pinim ke Páu mondo ixo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Páu pandu: "Ihē mu ta" aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ē ta pe Páu mupinim

¹ Tesaron ok ta pe har ke pehē. Jesu rehe pehē pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Ko Sir ihē namō ixo tī. Timo aja tī. Ihē namō ixo tī.

Tupā riki jande pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'eta rehe pejurujar katu. Ixotyhar ta ke pehē.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu tī.

Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu

² Tupā namō pehē rehe har japandu pandu. Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja jande japandu ipe. Aja te'eha japandu pandu.

³ Tupā riki jande pái keruhū. Inamō pehē rehe har japandu pandu. Pehē pejurujar katu ehe, ame'ē rehe

har amō ta pe pepandu pandu. Aja jakwa jaxo rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe japandu. Amō ta rehe pepy'a katu, a'erehe ame'ē ta rehe pehaihu katu tī. Aja jakwa jaxo rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe japandu tī. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peharō katu te pexo tī. Aja jakwa jaxo rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu ipe tī.

Pexoha ke amō ta pe pemujekwa

⁴ Jande muta! Pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja jakwa katu. A'erehe pehē pe a'e mujekwa: "Ihē koty pehē py'a pemuruwak. Ihēma'e wan ta pehē" aja. A'erehe Tupā kotyhar ta ke pehē apo 'y.

⁵ Pehē pe myrandu katu ke japandu. Ame'ē riki jetehar te ke aja jakwa katu. Pe, Tupāma'e pyrātāha ke pehē pejamujekwa tī. Jande namō I'ā ma'ema'e katu tī. Amukwehe pehē namō jaxo rahā, katu jande jaxoha, ame'ē ke pekwa. Aja rahā Tupā rehe pehē pejurujar katu ta my, ame'ē ke japutar.

⁶ (Jete. Pejurujar katu ehe.) A'erehe jande aja pehē ke amō ta mupyrara tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara pehē ke. Jesu aja pehē ke ame'ē ta mupyrara tī. Pehē ke amō ta mupyrara hū tipe. Anī. Tupā je'ēha rehe pehē rury katuha namō pejurujar katu rī. Ame'ē pehē rury katuha ke pehē pe Tupā'ā me'ē.

⁷ Pexoha ke amō ta pe pemujekwa. A'erehe pehē aja Jesu kotyhar ta tī. Masendo ywy pe ixo ame'ē ta ke a'eta. Pehē aja ame'ē ta ke amō ta mupyrara tipe tī. Anī. Hury katuha namō ame'ē ta jurujar katu ehe tī.

⁸ Yman Masendo ywy rupi Tupā je'ēha ke pepandu pandu peho. Ngere ywy rupi pepandu pandu peho tī. Jesu rehe har pepandu pandu peho. Pesarahā! Pehē rehe har aja tī. Amō amō ywy pe har ta pehē rehe har ukwa tī. Tupā rehe pejurujar katu ame'ē ke amō ta ukwa. A'erehe amō ywy rupi ame'ē pejurujar katuha

rehe har marā ka ym japanduha tī.
(Upa pehē rehe har ukwa katu.)

⁹ Amō we tī. Pehē namō jaxo rahā, myja pehē rok pe jande ke pemuxē katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Amō ywy pe har ta pandu pandu. A'erehe ukwa katu tī. Yman ma'e'ā riki tupā aja pehē pekwa pehē jupe naī tī. Myja ame'ē ngi Tupā te kotoy pehē py'a pemuruwak pemondo. Apo Tupā te rehe pehē py'a pemoī katu. Ame'ē rehe har a'eta pandu pandu katu tī. A'erehe ukwa katu tī. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e.

¹⁰ Pe, ywa ngi Ta'yr rehe peharō pexo. Jesu ke a'e. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Yman rahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ngi jande ke Ta'yr muhem.

2

Tesaron ok ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu

¹ Jande mu ta! Pehē namō jaxo rahā, Jesu rehe heta ngā jurujar katu. Ame'ē ke pekwa katu.

² Pe, pehē rehe jahyk ym rahā we, Siri ok ta pe jande ke amō ta mahy. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy. Myrandu katu ke japandu, (ame'ē ke ame'ē ta putar ym.) A'erehe jande ke ame'ē ta mahy. Jixer ai ame'ē ke jande pe ame'ē ta ma'e tī. Ame'ē ke pekwa katu. Pe, jande py'a ke Tupā mātā. A'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu pandu katu we rī. Jande pe Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Amō ta putar ym tipe. Anī. Japandu pandu we rī.

³ "Mā peja pejurujar katu ehe" aja japandu pehē pe. Jetehar te ke japandu pehē pe. Pehē ke jamujixer tar katu, a'erehe pehē pe myrandu katu ke japandu my? Anī. Aja ym. Pehē ke jamuka'u te'e ym te tī.

⁴ Jete! Jande rehe Tupā usak katu. Jande pe myrandu katu ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e putar aja japandu pandu. Aja te'eha japandu pandu. Sawa'e ta putar aja japandu tar ym.

Tupā putar aja jō japandu. Myja me'ē japandu my, ame'ē ke a'e manga. Ukwa tar katu. Pe, ukwa rahā: "Pehē katu" aja a'e ukwa katu.

⁵ Kuja pekwa katu. Pehē rehe jahyk rahā, katu japandu my? Aja pehēma'e ke japyhyk my? Anī. Aja ym. Tamatarer japutar, a'erehe pehē pe japandu my? Anī. Aja ym tī. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.

⁶ "Páu ta katu" aja pepandu ame'ē ke japutar, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu my? Anī. Aja ym. Ame'ē jande rehe har katu pepandu ame'ē ke japutar ym. Amō ta pandu ame'ē ke japutar ym tī.

⁷ Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe jande je'ēha rupi pehē pe japandu ta tipe. "Japutar ame'ē ke pemuwyr" aja japandu ta tipe. Anī. Aja japandu ym te. (Pehē ngi japyhyk ym te ma'e ke.) Pehē namō jaxo rahā, pehē pe jande rury katuha namō japandu pandu. Ta'yn ta pe hury katuha namō imāi pandu pandu. Aja pehē pe japandu pandu tī.

⁸ Pehē rehe japy'a katu, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu rahā, katu tiki. Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Jete! Jande ke amō ta jukwa ta tipe rahā, myrandu katu ke pehē pe japandu we ta rī. Jete! Pehē riki japy'a katu ame'ē ta ke pehē.

⁹ Jete! Kuja pekwa katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu rahā, pehēma'e ke japyhyk ym. Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Jande japaraky hū. Pytun rahā, japaraky. Wera rahā aja tī. Japaraky tī. Aja tamatarer ke japyhyk. Ame'ē pe jandema'e ke jajo'ok jo'ok.

Jande jaxoha ke pekwa katu

¹⁰ Pehē riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Kuja jande rehe har pekwa katu. Tupā ukwa katu tī. Kuja. Pehē namō jaxo rahā, Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e. Katu ame'ē ke jama'ema'e tī. "Páu ta jixer ai" aja jande rehe har pepandu ym tī.

11 Ta'yr ta rehe ipái usak katu, aja pehē rehe jasak katu tī. Ame'ẽ ke pekwa katu tī.

12 Kuja. Pehē ke jande jamuhury katu. A'erehe Jesu rehe pehē py'a pe-moĩ moĩ katu rī. Pehē py'a ke jamātā tī. Tupā riki kuja mujekwa. Yman rahā inamō pexo ta kȳ. "Ko ihē axo ame'ẽ pe pejur. Ihē katuha ke pesak ta pejur" aja mujekwa. A'erehe Tupā putar, aja mā peja pexo katu rī. Aja pehē pe japandu pandu katu jaxo rī.

*Tupā je'ẽha rehe pejurujar katu
ame'ẽ ke amō ta putar ym*

13 Kuja tī. Jande pe Tupā muwyr, ame'ẽ myrandu ke pehē pe japandu rahā, pehendu katu ehe. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu pandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja japandu ipe. Aja te'eha japandu ipe. Myrandu katu rehe pejurujar katu. Jete riki! Tupā muwyr, aja pekwa katu. Sawa'e muwyr ym, aja pekwa katu tī. Ame'ẽ myrandu katu rehe pehendu katu. A'erehe Tupā rehe pejurujar katu te we rī. Jesu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehē.

14 Jundéi ywy pe Jesu Kirisutu koty-har ta ixo. Ame'ẽ ta ke jundéu awa ta mahy. Ame'ẽ ta aja pehē ke tī. Pehē ke pehē rekoha pe har ta mahy tī.

15 Yman Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa. Jesu ke ame'ẽ ta jukwa tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo jande ke ame'ẽ ta mupyrrara tī. Tupā ke ame'ẽ ta muhury ym. Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ẽ ke a'eta putar ym tī. A'erehe upa sawa'e ta ruwajan ta riki ame'ẽ ta.

16 Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ke japandu. Ame'ẽ ta jurujar katu ehe, a'erehe ame'ẽ ta ke Tupā muhā katu ta. Pe, ame'ẽ myrandu katu japandu ame'ẽ ke jundéu awa ta mukanim ta tipe. Mukanīha ke manga tipe. Upa ame'ẽ riki a'eta ka'u te'eha ma'ema'eha ke. Jixer ai ma'eha ke. Aja te'eha a'eta. Ame'ẽ ta ke Tupā putar ym apo.

A'erehe ame'ẽ ta ke Tupā mupyrrara hū ta apo.

*Tesaron ok ta pe har ta rehe ihē
asak tar katu tī*

17 Jande mu ta! Pehē ngi jaho. Pe, pehē rehe har jakwa jakwa jaxo. Heta ym jaker rahā, pehē koty jajywyr tar katu tī.

18 Pehē koty jaho ta tipe. Jahoha ke jamanga tipe jaxo. Pehē koty jajywyr tar katu. Ihē Páu. Pehē koty ihē aho tar katu. Ihē amanga hū tipe axo. Anī. Jande ke Satana mupyta riki. (A'erehe arahā pehē koty ihē ajywyr ym we aho.)

19 Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, huwa koty jaxo ta. Arahā pexo ta a'ep tī. Ame'ẽ angaha ke rehe jaharō katu jaxo. A'ep pexo ta, a'erehe jande ke pemuhury katu ta tī. Myrandu katu japandu pehē pe rahā, ame'ẽ ke rehe pejurujar katu. A'erehe a'ep pexo ta. A'erehe: "Parakyha ke Kirisutu muwyr, ame'ẽ ke jama'ema'e katu" aja japandu ta, ame'ẽja saka.

20 Jete riki. A'ep pexo ta tī. A'erehe: "Parakyha ke Kirisutu muwyr, ame'ẽ ke jama'ema'e katu" aja japandu ta, ame'ẽja saka. Jande ke pemuhury katu ta tī.

3

*Pehē rehe ihē ajumupyai a'erehe
Timo ke ihē amondo*

1 Pehē rehe jajumupyaiha ke marā ka ym amō ta muputu'uhā. A'erehe: "Ate ok ta pe jande jō japyta" aja japandu.

2 Pe, pehē koty Timo ke jamondo. (Pe, a'e jywyr uwyr rahā, pehē rehe har mujekwa ta jande pe. A'erehe jajumupyaiha ke muputu'u ta.) A'e riki jande mu aja. Tupāma'e miasu ke a'e tī. Jande aja myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Kirisutu rehe har a'e pandu pandu. Pehē koty jamondo. Pehē py'a ke a'e mātā we oho rī. Aja Tupā rehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we rī. Pehē ke a'e mu'e katu tī. Aja rahā Tupā rehe pejurujar katu te we rī.

³ Aja rahā, jurujar katuha ke pehē ngi har amō ta hijar ym ta. Pehē ke amō ta mupyrara hū tipe. Anī. Pejurujar katuha ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ame'ē ke Tupā putar katu, aja pekwa katu.

⁴ Jande ke amō ta mupyrara ta, aja pehē pe japandu katu. Pehē namō jaxo rahā, pehē pe japandu katu. Pehē ke amō ta mupyrara ym rahā we aja jamujekwa katu pehē pe. A'erehe pekwa katu. A'erehe pejumupyai ym ta. Jamujekwa aja pyraraha jande rehe uhyk apo 'y. Ame'ē ke pekwa katu.

⁵ A'erehe pehē koty Timo ke ihē amondo. Pehē rehe ihē ajumupyai hū, a'erehe a'e ke ihē amondo. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu my? Ame'ē ke a'e ukwa ta oho. Pehē ke Satana muka'u te'e my? (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ta my? Ame'ē ke pehijar rahā, myrandu katu japandu, ame'ē ke upa a'e mukanim ta. (A'erehe pehē rehe jajumupyai.)

Timo jywyr uwyr rahā pehē rehe har upa a'e mujekwa jande pe

⁶ Apo pehē ngi Timo jywyr uwyr. Jande rehe a'e uhyk uwyr. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Ame'ē myrandu katu ke jande pe Timo muwyr. Pehē namō ixo ame'ē ta rehe pehē pep'y'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē ke a'e pandu jande pe tī. Jande rehe har aja te'ha katu pekwa pekwa pexo. Aja jande pe Timo pandu tī. Pehē rehe jande jasak tar katu. Aja jande rehe pesak tar katu tī. Ame'ē ke jande pe a'e pandu tī. (A'erehe upa katu te jajumupyaiha ke a'e muputu'u katu riki.)

⁷ Jande mu ta! Upa pehē rehe har Timo pandu, a'erehe pehē rehe jande rury katu. Jande ke amō ta mupyrara. Māte te'e jaxoha tī. Anī. Pehē rehe jande rury katu rī. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu. A'erehe jande ke pemuhury katu.

⁸ Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu. A'erehe jande rury katu te apo tī.

⁹ Apo pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu ipe. Pehē rehe har jakwa jakwa jaxo rahā, jande rury katuha ke japandu pandu ipe. Jande ke pemuhury, ame'ē ke japandu ipe tī.

¹⁰ Pytun rahā, Tupā namō japandu pandu. Wera rahā, aja tī. Japandu pandu inamō tī. Kuja:

—Tesaron ok ta pe har ta rehe jasak tar katu. Mā peja jande ke a'eta koty emondo. Nde rehe har a'eta pe jamu'e tar katu te we rī — aja japandu pandu hū ipe.

¹¹ Tupā riki jande pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja japandu pandu inamō tī:

—Mā peja Tesaron ok ta pe har ta koty jande ke emondo.

¹² Ame'ē ta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Amō ta rehe a'eta ipy'a katu hū tī. Mā peja a'eta py'a ke emuhury katu. Aja rahā, i'ar koty te we a'eta ipy'a katu te ha. Ame'ē ta rehe jande japy'a katu te hū. Mā peja jande aja ame'ē ta ipy'a katu te we hū a'eta juehe ixo tī — aja japandu.

¹³ Aja rahā, pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Tupā ruwa koty pexo rahā, pehēma'e riki nixói te ta. Ma'e peka'u te'ha pema'ha nixói te ta pehē pe. Pehē riki katu te ame'ē ta ke pehē tī. Tupā riki jande pái keruhū. Jesu jywyr rahā, upa inamō ixo ame'ē ta jywyr ta tī. Ārahā Tupā ruwa koty pexo ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

4

Ymanihar pexo ai te'e aja ym pexo apo

¹⁻² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Myja katu pexo rahā, pehē rehe Tupā hury katu ta my? Ame'ē rehe har pehē pe jamujekwa. Apo aja katu pexo rī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo a'e je'ha rupi pehē pe japandu katu te. Mā peja katu pexo rī. A'e

je'ëha rupi pehē ke jamu'e. Ame'ë ke pekwa katu.

³ Tupā putar katu ame'ë ke kuja pehē pe katu. Pehē riki katu te ame'ë ke, aja a'e putar. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

⁴ Sawa'e ta! Peteñhar pame katu te ekwa katu. Katu te aja me'ë nde rakehar epyhyk.

⁵ Kūjā rehe nde erepy'a katu, a'erehe a'e ke nde erepyhyk. Epandu katuha rupi epyhyk. Kūjā namō jumusarái ha jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta putar. A'erehe kūjā ke a'eta pyhyk. A'eta aja ym pehē tī.

⁶ Aja jumusarái ha namō kūjā ke pepypyhyk rahā, Jesu kotoyhar ta ke pemuparahy ta. Ame'ë ta pe katu ym ame'ë ke ema'ema'e ym tī. Aja ma'ema'e ame'ë ke Tupā mahy ta. Aja amukwehe te we pehē pe japandu katu. Pehē pe jaje'ë hū tī.

⁷ Tupā mujekwa:

—Mā peja katu te ame'ë ke pema'ema'e. Amō kūjā rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tī — aja a'e pandu.

⁸ Ihē apandu ame'ë ke rehe pehendu ym rahā, Tupā rehe pehendu ym tī. Ame'ë je'ëha riki sawa'e je'ëha aja ym. Tupā je'ëha ke. A'e riki I'ā ke pehē py'a rehe muwyr.

Pehē mu ta rehe pepypy'a katu te we rī

⁹ Jesu kotoyhar ta rehe pepypy'a katu. Ame'ë rehe har pehē pe jamupinim ym ta me'ë te'e. Anī. Aja pepypy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ë ke pehē pe Tupā riki mu'e tī. Kuja: "Pepy'a katu pehē juehe pexo ta me'ë te'e" aja riki.

¹⁰ Aja Jesu kotoyhar ta rehe pepypy'a katu pexo riki. Masendo ywy pe ixo ame'ë ta rehe pepypy'a katu. Jande mu ta! Pehē pe japandu katu te we rī. Amō we ma'e ke pema'ema'e katu te we rī.

¹¹ Mā peja pehē rury katu pehē juehe pexo. Aja pexo katu. Amō ta ixoha rehe har peje'ë ym. Pemujaxer ym. Pehē pexoha rehe jō pekwa pekwa katu pexo. Pehē peparakyha

namō pehēma'e ke pejo'ok jo'ok katu. Aja amukwehe pehē pe japandu katu.

¹² Aja rahā: "Peme'ë ta katu" aja pehē rehe har amō ta ukwa ta ixo. Jesu rehe jurujar ym ame'ë ta ukwa ta ixo. Aja peparaky rahā, ma'e ke peputar ame'ë ke amō ta pe pepandu ym ta. "Jande pe pemuwyr!" aja pepandu ym ta. Pehēma'e ke pehē jeje te'e ta pejo'ok katu ta.

Yman rahā Jesu kotoyhar ta ke Tupā mukwera katu ta muhem

¹³ Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu kotoyhar ta manō. Ame'ë rehe har japandu ta pehē pe apo 'y. Ame'ë rehe har jetehar te ke pekwa katu ame'ë ke japutar. Aja rahā, pepayai ym ta. Jesu rehe jurujar ym ame'ë ta manō. Ianam ta pyai te hū. Manō ame'ë ke Jesu namō ixo ym te ta. A'erehe ianam ta pyai te hū. Ame'ë ta aja ym pehē tī.

¹⁴ Jesu manō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem tī. Ame'ë ke rehe jajurujar katu. A'erehe manō ame'ë ta ke Jesu namō Tupā muwyr ta kȳ. Jesu kotoyhar ta manō. Ame'ë ta ke Tupā muwyr ta kȳ. Ame'ë ke rehe jajurujar katu tī.

¹⁵ Jesu mu'e ame'ë ke pehē pe japandu. Kuja. A'e jywyr ta kȳ. Araħā jande jaxuwe katu ame'ë ke hundutar koto jaho ym ta. Manō ame'ë ta hundutar koto jaho ym ta.

¹⁶ Tupā je'ëha rahoha keruhū pandu ta kȳ. Pukái ta kȳ. Tupāma'e jumi'a tyapu ta. Pe, ywa ngi Jesu wyjy ta uwyr. Ixotyhar ta manō. Ame'ë ta ke Tupā mukwera katu py ta muhem.

¹⁷ A'engi jande jaxuwe katu ame'ë ta ke a'e mujy'ar ta kȳ. Mukwera ame'ë ta namō jande ke a'e mujy'ar ta kȳ. Pe, ywa wyr kotoyhar ta kotoyhar ta ke pemuhury katu. Pehē rury katu pehē juehe pexo tī.

¹⁸ A'erehe: "Ixotyhar ta kwera katu ta uhem" ame'ë je'ëha namō Jesu kotoyhar ta ke pemuhury katu. Pehē rury katu pehē juehe pexo tī.

5

Jesu jywyriha rehe peharō katu pexo

¹⁻² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu jywyry ta kÿ. Ma'e 'ar rahā, uhyk ta my? Myja me'ë jahy rahā, uhyk ta my? Jande jakwa ym. A'erehe ame'ë rehe har pehē pe jamupinim ym ta. Kuja pekwa katu. Pytun rahā, amõ ukwa ym ha rupi ma'e mukanñha uwyr. Aja amõ ta harō ym ha rupi Jesu jywyry ta. Ame'ë ke pekwa katu.

³ Kuja amõ ta pandu ta:

—Katu apo. Jajumai ym ha namõ jaxo apo. Mä peja japutu'u katu jaxo — aja pandu ta jupe naï.

Aja rahā, pahar ame'ë ta rehe ahyha keruhū uhyk ta. Uhem ym ta oho ingi. Imembyr u'ar tate rahā, ta'yn ahy ipe. Ahyha ngi uhem ym ta. Aja ahyha keruhū ngi Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta uhem ym te ta oho tī.

⁴ Pytuniha aja ame'ë pe amõ ta ixo. Aja ym pehē. Pytuniha aja ame'ë pe amõ ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym pehē tī. Amõ ukwa ym ha rupi ma'e mukanñha uhyk ta uwyr. Ukwa ym awa. Aja peharō ym pexo rahā, katu ym ta. A'erehe Jesu jywyriha angaha ke rehe peharō katu pexo.

⁵ Pehē johu riki weraha kotyhar ta aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. Pytuniha aja ame'ë pe amõ ta ixo. Aja ym jande tī. Pytuniha aja ame'ë pe amõ ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym jande tī.

⁶ Amõ ta ukwer aja ixo. Aja rahā, Jesu jywyriha rehe harō ym ixo. Mä peja ame'ë ta aja ym jaxo tī. Jaker ym jaxo. Kawī ngi jaka'u ym jaxo tī. Aja rahā jaharō katu jaxo ehe, Jesu rehe.

⁷ Pytun rahā amõ ukwer katu. Pytun rahā kawī ngi amõ ka'u. Aja rahā, harō ym ixo ehe.

⁸ Pe, jande riki weraha kotyhar ta aja jande. Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu. Kawī ngi jaka'u ym, aja rahā, katu tiki. Aja rahā, jaharō katu jaxo ehe.

Ita kamixa ke sonda ta ipixi'a rehe munde. Aja rahā, amõma'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jesu rehe tapijar te'e we jajurujar katu rahā, ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ëja saka. Aja rahā, pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta. Tupā rehe jande japy'a katu rahā, aja tī. Ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ëja saka. Pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta tī. Iākā rehe itasape ke sonda ta moi tī. A'eta aja pemoi tī. Aja rahā, pahar amõ tama'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jande ruhāha angaha ke rehe jaharō katu jaxo rahā, itasape ke jande ākā rehe jamoī, ame'ëja saka. Aja rahā, pahar jajurujar katuha ke jahijar ym ta.

⁹ Tupāma'e parahyha keruhū japyhyk ame'ë ke a'e putar ym. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Pe, Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu. A'erehe jande ke a'e muhā katu ame'ë ke a'e putar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

¹⁰ A'e manõ. A'erehe inamõ jaxo ta. A'e jywyry ta kÿ. Arahā jande jaxuwe katu jaxo my? Upa jamanõ nahā my? Ukwa ym awa. (Kuja jō jakwa katu.) Inamõ jaxo ta kÿ.

¹¹ A'erehe mä peja pemuhury katu pehē juehe pexo. Mä peja pehē py'a ke pemātā katu te we pehē juehe pexo tī. Aja Tupā rehe har pemujekwa katu te we pehē jupe pexo tī. Aja pema'ema'e pexo pehē jupe apo.

Tupā je'ëha pandu ame'ë ta rehe pehaihu katu

¹² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Pehē pe japandu katu. Pehē namõ Tupā je'ëha pandu pandu ame'ë ta ixo. Ame'ë ta rehe pehaihu katu. (Ma'e ke ame'ë ta pe peme'ë me'ë katu.) Pehēma'e kapitā ta ke a'eta. Pehē ke a'eta mu'e katu. Ame'ë ta rehe Tupā usak katu tī.

¹³ Tupā je'ëha ke ame'ë ta pandu pandu ixo. A'erehe ame'ë ta rehe har katu pekwa katu. Ame'ë ta rehe pehē

pepy'a katu tī. Mā peja pehē rury katu pehē juehe.

Katu ame'ẽ ke Páu mujekwa

14 Jande mu ta! Pehē pe japandu katu. Kuja. Tupā rehe jurujar katu we mi ame'ẽ ta ke pemu'e katu. Jty'yim ame'ẽ ta pe pepandu katu. "Mā peja peparaky katu peho" aja. Aja rahā, paraky katu ta. Jumupyai te'e ixo ame'ẽ ta ke pemuhury katu. Pahar ym upa ngā pe peje'ẽ je'ẽ. Pemu'e katu te we rī.

15 Katu ym ma'ema'e ame'ẽ pe juja katu te amō mujywyr ipe. Ame'ẽ ta aja ym pehē tī. Anī. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu pehē jupe. Aja te'ha pehē. Jete. Upa amō ta rehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

16 Aja te'ha pehē rury katu pexo.

17 Aja te'ha Tupā namō pepandu pandu katu pexo.

18 Upa ma'e ke pehē rehe uhyk rahā, pehē rury katu te we rī. Ma'e katu ame'ẽ ke pehē rehe uhyk ta my? Ma'e katu ym ame'ẽ ke uhyk ta my? Pehē rury katu te we pexo rī. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa ma'e uhyk rahā: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja Tupā pe pepandu. Aja me'ẽ Tupā putar katu pehē pe.

19 Ma'e ke amō pe Tupā'ã mujekwa rahā, pehendu katu ehe:

20-21 "Tupā je'ẽha rupi ma'e ke pehē pe ihē apandu" aja amō pandu rahā, ame'ẽ panduha ke pemanga manga katu py pexo. Kuja. Jetehar ame'ẽ pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Aja pemanga manga katu py pexo. Pe, je'ẽha katu ame'ẽ ke rehe jō pehendu katu.

22 Upa ma'e jaxer ame'ẽ ke pema'ema'e ym.

23 Jande py'a ke Tupā muhury katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja pehē rehe har Tupā namō japandu pandu: "Mā peja Tesaron ok ta pe har ta ke nema'e te aja emu'am. Aja rahā, ma'e jaxer ame'ẽ ke nixói te ta a'eta pe. Aja rahā, a'eta py'a rehe ma'e jaxer ame'ẽ ke a'eta ukwa ukwa ym ta ixo. Ma'e ka'u te'ha ke ma'e ym ta tī.

Jesu Kirisutu jywyr rahā, mā peja aja me'ẽ a'eta ixo ta tī. Mā peja ma'e ka'u te'ha ma'ha nixói te ta a'eta pe" aja Tupā namō japandu.

24 "Tesaron ok ta pe har ta ihēma'e ta ke" aja Tupā pandu katu. A'erehe pehē riki katu te aja me'ẽ a'e mu'am ta tī. A'e pandu katu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tī.

25 Jande mu ta! Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu.

26 Pehē koty Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ẽ ta rehe pejuman juman katu pehē juehe. (Aja pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa.)

27 Tupā je'ẽha rupi pehē pe ihē apandu. Kuja. Mā peja kome'ẽ paper pinim ke upa Jesu kotyhar ta pe pemujesak katu. (Aja rahā, upa ukwa katu ta.)

28 Mā peja pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim tī Mokōihar ke

Jesu kotoyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Ame'ẽ ta rehe har Páu pe amõ pandu oho. Pe, ame'ẽ ta rehe har ukwa rahã, amõ paper ke Páu mupinim. Ame'ẽ ke Tesaron ok ta pe mondo, Jesu kotoyhar ta pe. Páu pe amõ pandu:

—Jesu kotoyhar ta ke amõ ta mu'e naĩ. Ngã ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ame'ẽ angaha ke asa oho apo 'y. A'erehe apo mukwera ym te ta tī — aja amõ mu'e naĩ.

A'erehe Jesu kotoyhar ta pyai te hũ ixo. Anĩ. Ngã ke Tupã mukwera ym we rī. Ame'ẽ rehe har amõ we Páu mujekwa tar katu. A'eta ke Páu muhury tar katu. Amõ we Tupã rehe har a'e mujekwa tar katu tī. A'erehe paper pinim ke a'e mondo. Mokōihar ke a'e mondo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Páu pandu: "Ihẽ mu ta" aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotoyhar ta ixo ame'ẽ ta pe Páu mupinim tī

1-2 Tesaron ok ta pe har ta ke pehẽ. Jesu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Sir ihẽ namõ ixo tī. Timo aja tī. Ihẽ namõ ixo tī.

Pehẽ riki Tupã kotoyhar ta ke pehẽ. Pehẽ riki Jesu Kirisitu kotoyhar ta ke tī. Tupã riki jande pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mā peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tī.

Tapijar te'e we Tupã rehe pejurujar katu

A'erehe pehẽ ngi jande ruxīym

3 Jande mu ta! Pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu rahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja japandu pandu ipe. Aja te'eha japandu pandu ipe. Tupã rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Jete! I'ar kotoy te we

pejurujar katu rī. Amõ ta rehe pep'y'a katu te we tī.

4 A'erehe amõ amõ Jesu kotoyhar ta namõ jaxo rahã, pehẽ rehe har japandu pandu ngã pe. "Jesu kotoyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Tupã rehe tapijar te'e we jurujar katu. A'erehe ame'ẽ ta ke amõ ta mahy hũ. Mupyrara hũ ngã tī. Anĩ. Ipy'ahu te'e ame'ẽ ta hendu" aja pehẽ rehe har japandu ngã pe. A'erehe pehẽ ngi jande ruxī ym.

5 Tupã kotoyhar ta ke pehẽ. A'erehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hũ tipe. Anĩ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu. Ame'ẽ ke jakwa rahã, kuja jakwa katu tī. "Pehẽ katu" aja Tupã pandu ta. Pe, henda pe pehẽ ke a'e muhyk ta raho. Inamõ pexo katu ta kȳ. Aja jakwa katu.

6 (A'erehe kuja ihẽ apandu.) Katu ame'ẽ ke jõ Tupã ma'ema'e katu. (A'erehe juja katu te a'e mujywyr ngã pe.) A'erehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hũ. Ame'ẽ ta ke a'e riki mupyrara hũ ta tī.

7 Pehẽ pepyrara hũ pexo. Pe, pehẽ ke a'e muhem ta ingi. Jande aja tī. A'e muhem ta ingi tī. Ywa ngi Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahã, jande johu a'e muhem ta ingi.

Tupã je'eha rahoha ta namõ Jesu jywyr ta. A'eta riki pyrâtã te hũ ame'ẽ ta ke a'eta.

8 Tata keruhū weraha aja me'ẽ namõ a'e jywyr ta uwyr. Pe, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'e mahy hũ ta. Mupyrara hũ ta. Myrandu katu amõ ta pandu rahã, Jesu rehe har pandu. Ame'ẽ rehe hendu ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara hũ ta tī.

9 Mupyraraha renda pe ame'ẽ ta ke a'e mahy ta. Aja te'e ta ame'ẽ ta ixo a'ep. Jandema'e sawa'e te namõ ixo ym te ta. Ima'e pyrâtã katu te ha ke ame'ẽ ta usak ym te ta tī. Jesu jywyr rahã, aja ta.

10 A'e riki jywyr rahã, upa ixotyhar ta pandu ta. "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja pandu ta. Aja upa katu te jurujar katu ehe ame'ẽ ta pandu ta tī. Aja pandu ame'ẽ ta namõ pexo ta tī.

Myrandu ke pehē pe japandu. Ame'ẽ ke rehe pejurujar katu, a'erehe a'eta namō pexo ta tī.

¹¹ A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu pandu. Aja te'eha japandu. Pehē ke Tupā muhā katu, a'erehe mā peja pexoha katu, aja pemujekwa. Aja japandu ipe. Mā peja ima'e pyrātāha ke muwyr pehē pe. Aja rahā, a'e putar aja katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta. Tupā rehe pejurujar katu, a'erehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

¹² Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja Jesu rehe har pepandu ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, pehē rehe har a'e pandu ta tī. "Pehē riki katu ame'ẽ ta ke" aja a'e pandu ta tī. Pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe aja me'ẽ a'e pandu ta. Pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū, a'erehe aja me'ẽ a'e pandu ta tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

2

Sawa'e katu ym te ame'ẽ rehe har

¹ Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu Kirisutu jywyrīha rehe har pehē pe ihē apandu ta apo 'y. A'e riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e mujy'ar ta ixoty. Ame'ẽ rehe har ihē apandu ta tī.

²⁻³ "Jesu jywyrīha upa asa oho apo 'y" aja pehē pe amō ta pandu naī. Aja me'ẽ Tupā je'eha rupi pandu naī. Aja me'ẽ Tupā je'eha mu'eha pandu naī. Aja me'ẽ paper rehe jande jamupinim, aja amō ta pandu naī. Mā pahar aja me'ẽ ke rehe peka'u te'e ym. Pejumupyai ym ehe tī.

Pehendu katurahā! Kuja ym rahā we, Jesu jywyrīha uhyk ym ta rī. Kuja. Tupā rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar hū ta. Sawa'e katu ym te ame'ẽ ke uwyr ta tī. A'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ẽ ke a'e.

⁴ (Upa ngā ipy'a moī moī ehe ame'ẽ ke a'e putar.) A'erehe upa katu te Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Ame'ẽ ke a'e putar ym. Upa katu te ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwaha

jupe, ame'ẽ ke a'e putar ym tī. (A'e ke rehe jō ngā ipy'a moī moī, ame'ẽ ke a'e putar katu. Sawa'e katu ym te ame'ẽ ke putar katu.) "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja ngā panduha ke juehe har har sawa'e katu ym te ame'ẽ ke putar katu. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e wapyk ta oho tī. "Ihē riki tupā" aja sawa'e katu ym te ame'ẽ ke pandu ta naī tī. (A'e uhyk ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁵ Pehē namō ihē axo rahā, upa katu te pehē pe ihē apandu. Jesu jywyrīha rehe har ihē apandu. Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa katu pexo.

⁶ Pe, sawa'e katu ym te ame'ẽ uhyk-ihā ke ma'e ke mupytā we rī. Ame'ẽ rehe har pekwa katu. Ima'e angaha ke rehe uhyk rahā, sawa'e katu ym te ame'ẽ ke uwyr ta.

⁷ Amō ukwa ym ha rupi ma'e katu ym te ame'ẽ ke a'e ma'ema'e we apo ixo rī. Pe, a'e uhyk ym te ta rī. A'e mupytaha ke Tupā mutyryk ym rahā, a'e uhyk ym te ta rī.

⁸ A'e mupytaha ke Tupā mutyryk rahā, pe, sawa'e katu ym te ame'ẽ ke uwyr ta. Pe, je'eha rupi a'e ke Jesu jukwa ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, pyrātāha namō a'e jywyr ta kī. Ame'ẽ namō sawa'e katu ym te ame'ẽ ke a'e jukwa ta. (Ame'ẽ sawa'e katu ym te ame'ẽ uwyr ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁹ Satanama'e pyrātāha namō sawa'e katu ym te ame'ẽ ke uwyr ta. Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha, ame'ẽ ke pyrātāha namō a'e ma'ema'e hū ta. Ame'ẽ rehe ngā usak rahā, pandu ta: "Mā! Katu hū" aja pandu ta. Amō amō ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e hū ta. Aja ngā ke a'e muka'u te'e hū ta.

¹⁰ Upa ma'e katu ym ame'ẽ ke a'e ma'ema'e ta. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ame'ẽ ta ke a'e muka'u hū ta. Tupā rehe har jetehar te amō pandu. Ame'ẽ ke rehe a'eta ipy'a ym. Putar ym tī, a'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Tupā rehe har jetehar te ke

amō pandu, ame'ẽ ke rehe a'eta ipy'a katu rahā, putar katu rahā, ame'ẽ ta ke Tupā muhā ta tipe. Anī. Putar ym.

¹¹ A'erehe te'eha namō ma'e ke ma'ema'e. Ame'ẽ ke a'eta pe Tupā muwyr. A'erehe te'eha rehe ame'ẽ ta jurujar katu.

¹² Pe, upa katu te jetehar rehe jurujar ym ame'ẽ ta ke Tupā mupyrrara hūta. Jetehar rehe jurujar ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke putar katu te. Ame'ẽ ta ke a'e mupyrrara hū ta tī.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹³ Jande mu ta! Pehē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Kome'ẽ ywy keruhū nixói te rahā, pehē rehe har a'e pandu: "Ame'ẽ ta ke ihē aputar. Ihēma'e wan ta" aja. A'erehe pehē ke a'e muhā katu. A'erehe I'āma'e pyrātāha namō a'e mu'am: "Ko Tupā kotyhar ta ke" aja. Tupā rehe har jetehar japandu. Ame'ẽ rehe pejurujar katu. A'erehe ixotyhar ta ke pehē, aja a'e mu'am.

¹⁴ Myrandu katu pehē pe japandu. Ame'ẽ rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Tupā namō Jesu Kirisutu ixo. Inamō pexo ta tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e katuha namō pexo katu ta.

¹⁵ A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Jetehar te ke pehē pe jande jamu'e. Ame'ẽ ke namō pexo katu rī. Jetehar te ke japandu pehē pe. Ame'ẽ rehe har paper rehe jamupinim tī. Ame'ẽ ke jamondo pehē pe tī.

¹⁶⁻¹⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu. Jande rehe a'e usak katu tī, a'erehe jande ke a'e muhury katu. Upa ym ame'ẽ ke. Jesu namō jaxo ta, ame'ẽ ke jande pe a'e mujekwa tī. Katu ame'ẽ ke. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Tupā riki jande pái keruhū. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu tī. Aja rahā, upa katu te ma'e katu ame'ẽ ke jō pepandu ta. Katu ta pexoha tī.

3

Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu

¹ Jande mu ta! Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu apo. Jande pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'ẽ ke japandu. Mā peja ame'ẽ rehe har Tupā namō pepandu pandu. "Mā peja pahar ame'ẽ ke amō ta pandu pandu raho. Mā peja ame'ẽ ke rehe amō ta jurujar katu" aja pepandu ipe. Aja yman pehē rehe uhyk tī.

² "Sawa'e katu ym ame'ẽ ta ngi Páu ta ke emuhem" aja Tupā pe pepandu tī. Myrandu katu rehe upa amō ta jurujar ym, a'erehe sawa'e katu ym ame'ẽ ta ixo.

³ Jete riki. Jandema'e sawa'e te pandu katu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Satana pehē ke manga rahā, pehē py'a ke jandema'e sawa'e mātā ta. Aja rahā, pehē py'ahu aja pexo ta. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.)

⁴ Jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pehē pexo. A'erehe pehē pe ma'e ke japandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu ta. Aja jakwa katu. Jete. Tapijar te'e we pehendu katu ehe.

⁵ Tupā rehe pepy'a katu. Mā peja pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. Mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu tī. Aja rahā, amō we pehē py'ahu te'e pehendu katu ta.

Pehē peparaky katu

⁶ Jande mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pehē pe japandu katu. Pehē koty Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta ngi har amō amō ta jpty'ym. Paraky ym. Jande jamu'e ame'ẽ ke rehe a'eta hendu ym tī. Mā peja ame'ẽ ta namō pexo ym.

⁷ Pehē namō jande jaxo rahā, jande riki jajty'ŷ ym. Japaraky katu. Jande

aja pema'ema'e rahā, katu tiki tī, aja pekwa katu tī.

⁸ Amō tama'e japyhyk rahā, ame'ẽ ke rehe jamuhepy katu. Jete riki. Japaraky hū. Wera rahā, japaraky hū. Pytun rahā, aja tī. Aja tamatarer japyhyk. Ame'ẽ pe jandema'e ke jo'ok jo'ok. Aja rahā, pehēma'e ke japyhyk ym. Jamukanim ym.

⁹ Aja jande jaxo. Pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehēma'e ke jande je'ëha rupi japyhyk rahā, katu tiki. Aja ym jande. Jande japaraky hū. Aja rahā, jande aja mā peja peparaky katu tī.

¹⁰ Pehē namō jaxo rahā, kuja pehē pe japandu:

—Amō paraky tar ym rahā, ma'e ke u'u ym ta tī — aja.

¹¹ Aja me'ẽ japandu katu. Pehē koty jfty'ym ame'ẽ ta ixo, aja jahendu. Te'e ame'ẽ ta ixo. Paraky ym. Amō ta ixoha rehe har ame'ẽ ta je'ë je'ë ixo. Katu ym aja.

¹² Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ëha rupi ame'ẽ ta pe japandu. Kuja.

—Mā peja peparaky katu — aja jfty'ym ame'ẽ ta pe japandu.

Aja rahā ame'ẽ ta paraky katu ta my. Aja tamatarer pyhyk. Pe, ame'ẽ pe ima'e ke jo'ok jo'ok rahā, katu tiki tī.

¹³ Jande mu ta! Katu ame'ẽ ke pema'ema'e pexo rī. Mā peja aja me'ẽ tapijar te'e we pexo.

¹⁴ Ko paper rehe pehē pe pexo katuha rehe har jamupinim jaxo. Ame'ẽ ke rehe amō amō hendu ym rahā, pexo ym inamō. Aja rahā, a'e ke pemuhuxī ta. Aja rahā, a'e hendu katu ta nahā my.

¹⁵ Mā peja pehē ruwajan aja ym pekwa pekwa ehe har pexo. Jete riki. A'e riki pehē mu aja pepandu ipe. Aja rahā, hendu katu ta.

A'ejōhar je'ëha

¹⁶ Jande py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Upa ma'e ja-jumupyai ha ngi muhury katu. Mā

peja aja te'eha pehē py'a ke a'e muhury katu tī. Upa ma'e ke pehē rehe uhyk rahā, aja tī. Pehē py'a ke muhury katu tī. Mā peja johu pehē namō tapijar te'e we Jesu ixo.

¹⁷ Ihē po pe te'e kome'ẽ paper ihē amupinim. Katuha ke pehē pe ihē amupinim aī. Ihē Páu. Aja ihēma'e mangaha ke. Aja ihē amupinim katu.

¹⁸ Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo Peteñhar ke

Ese ok ta pe Jesu kotoyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe Tupã je'ëha ke Timo mu'e mu'e ixo. Jy'ariña renda pe Jesu kotoyhar ta jy'ar rahã, myja katu a'eta ixo my. Ame'ẽ rehe har Timo pe Páu mujekwa tar katu. Jesu kotoyhar tama'e kapitã ta ke Timo mu'am rahã, myja me'ẽ sawa'e katu my? Ame'ẽ rehe har a'e mujekwa tar katu ipe tĩ. Timo py'a ke a'e mâtã tar katu. Muhury tar katu tĩ. A'rehe kome'ẽ paper pinim ke Páu mondo ipe. Peteñhar ke.

Timo pe paper pinim ke Páu mundo

¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Jesu mondo ame'ẽ ke ihẽ. Tupã je'ëha rupi myrandu katu ihẽ apandu pandu. Aja Jesu Kirisutu putar tĩ. A'e jywyriha rehe jaharõ katu jaxo. Tupã jande muhãha a'e.

Ihẽ aja Tupã rehe nde erejurujar katu tĩ. A'rehe ihẽ ra'yr te aja nde.

Tupã jande pái keruhũ. Jesu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak tĩ. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Te'e mu'e ame'ẽ ta rehe ehendu ym

³ Timo! Nde pe ihẽ apandu kwe. Masendo ywy pe ihẽ aho tate rahã, kuja nde pe ihẽ apandu. "Ese ok ta pe epyta rĩ" aja. Apo nde erepyta we rĩ, aja ihẽ aputar rĩ. Pep amõ ta te'e mu'e ixo. "Mã peja pemu'e ym" aja epandu a'eta pe.

⁴ Kuja epandu tĩ:

—Ymanihar jundéu ramüi ta ukwaha ke pemu'e ym. Ame'ẽ ta hamüi ta rer rehe har pemu'e ym tĩ. Mâte hũ te'e ame'ẽ ta hamüi ta rer ihĩ. Ame'ẽ rehe har jundéu awa ta je'ẽ hâtã tã jõ. Ame'ẽ ke Tupã putar ame'ẽ ke mujekwa ym ngã pe. Tupã rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã putar ame'ẽ ke

a'e ukwa katu — aja me'ẽ te'e mu'eha ta pe epandu katu.

⁵ Aja me'ẽ nde erepandu rahã, upa Jesu kotoyhar ta ipy'a katu ta a'eta juehe. A'eta py'a Tupã juhyk, a'rehe ipy'a katu ta a'eta juehe. Katu a'eta ma'ema'e, aja ukwa katuha namõ a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe. Jetehar Tupã rehe a'eta jurujar katu, a'rehe a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe tĩ.

⁶ Katu ixoha ngi amõ ta ipy'a ke muruwak mondo. Katu ym ame'ẽ pe muruwak mondo. Je'ëha te'e reko. Ame'ẽ pe muruwak mondo.

⁷ Tupã je'ëha ke a'eta mu'e tar katu. Anã. Ame'ẽ ke a'eta ukwa ym. "Tupã je'ëha rehe har japandu pandu katu te" aja a'eta pandu naï. A'eta atu ukwaha ke pandu pandu tĩ. Anã. Ukwa ai te'e.

⁸ Je'ëha ke Moise pe Tupã muwyr. Katu te ame'ẽ ke ame'ẽ. Ame'ẽ namõ juehe har jumujekwa rahã, katu tiki, aja jakwa.

⁹ Amõ katu ame'ẽ ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe je'ëha ke amõ mupinim. Anã. Aja ym. Aja jakwa katu. Katu ame'ẽ ke ma'ema'e rahã, je'ëha rehe hendu katu. A'rehe ame'ẽ ta pe amõ je'ëha ke amõ mupinim ym. Je'ëha rehe hendu ym ame'ẽ ta pe a'e mupinim. Kapitã keruhũ je'ëha rehe hendu ym ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Tupã nixói te, aja ukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Tupã rehe jurujar ym ame'ẽ ta pe mupinim tĩ. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe mupinim tĩ. Ipái ta ke jukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Imãi ta ke jukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Amõ ta ke jukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ.

¹⁰ Amõ sawa'e ta rehe kûjã ta ka'u te'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Amõ kûjã ta rehe sawa'e ta ka'u te'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Sawa'e ta pame te'e jumusarái ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Kûjã ta pame te'e jumusarái ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Sawa'e ta pame te'e amõ ta mukanim raho. Aja paraky te'e aja ame'ẽ ke

muruwak. Ame'ẽ mukanim raho ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Je'ẽ te'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Amō ta rehe har te'e pandu. Ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Upa mu'e katu ame'ẽ ke rehe hendu ym ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ.

¹¹ Ame'ẽ mu'e katuha jamujekwa. Myrandu katu ke japandu rahā, ame'ẽ ke jamujekwa. Myrandu katu ihẽ pe Tupā muwyr. Ame'ẽ ke ngā pe ihẽ apandu pandu. Tupā riki katu te ame'ẽ ke a'e. A'e pe jō japandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja.

Ihẽ rehe Jesu Kirisutu pyrara usak

¹² Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ẽha ke amō ta pe ihẽ apandu pandu. A'erehe pyrātāha ke ihẽ pe a'e muwyr. Aja rahā, a'e je'ẽha ke ihẽ apandu katu. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja ihẽ apandu ipe. A'e pandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja ihẽ apandu ipe tĩ. Pe, a'e pandu: "Myrandu katu epandu echo" aja ihẽ pe, a'erehe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja ihẽ apandu ipe tĩ.

¹³ Yman riki katu ym ihẽ aje'ẽ je'ẽ ehe har. Anĩ. "Myrandu katu ke epandu echo" aja ihẽ pe a'e pandu. Ihẽ aparahy ehe tĩ. Jurujar katu ehe ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara hū tĩ. Ihẽ ajurujar ym we ehe rī, a'erehe ihẽ akwa ym ha rupi upa aja me'ẽ Jesu kotoyhar ta ke ihẽ amupyrara. Ihẽ akwa ym ha rupi ihẽ amupyrara, a'erehe ihẽ rehe a'e pyrara usak.

¹⁴ Jete! I'ar kotoy te we hū ihẽ rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hū. A'erehe ihẽ ajurujar katu ehe. A'erehe inamō ihẽ juehe katu ihẽ axo. A'erehe ihẽ apy'a katu ehe.

¹⁵ Apo nde pe ihẽ apandu. Ame'ẽ ke jetehar te ke. Upa ngā jurujar katu ehe rahā, katu tiki. Kuja. Kome'ẽ ywy keruhū rehe Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ke a'e muhā katu ta uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ngi har ihẽ riki katu ym te ame'ẽ ke.

¹⁶ A'erehe ihẽ rehe Tupā pyrara usak. Katu ym te riki ihẽ. Ma'e aka'u te'eha ke ihẽ ma'ema'e. Anĩ. A'e je'ẽ ym. Ihẽ rehe tapijar te'e we a'e pyrara usak. Aja ngā pe Tupā mujekwa rahā, ihẽ aja upa amō ta rehe a'e pyrara usak ta katu tĩ. Aja ngā ukwa katu ta. Ihẽ raikwer rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta rehe a'e pyrara ta usak tĩ. A'eta ke a'e muhā katu ta tĩ.

¹⁷ Mā peja Tupā rehe har katu japandu apo. "A'e jō riki katu te ame'ẽ ke a'e" aja. Mā peja aja te'eha japandu.

A'e riki kapitā keruhū te! Aja te'eha a'e.

Uhā te hū ame'ẽ ke a'e.

Usak ym te awa ehe.

A'e jō riki Tupā te! A'erehe: "A'e jō riki katu te me'ẽ ke a'e."

Mā peja aja te'eha japandu. Amen. Ame'ẽ je'ẽha: "A'e tỹ" aja.

Timo! Tupā je'ẽha ke epandu katu

¹⁸ Timo! Ihẽ ra'yr aja nde. Yman nde rehe har Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke mujekwa. Kuja:

—Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe a'e je'ẽha ke nde erepandu ta ereho — aja.

Ame'ẽ panduha rehe ekwa ekwa exo apo. Ame'ẽ panduha namō nde py'a emātā. Aja rahā, ngā pe Tupā je'ẽha ke nde erepandu pandu katu ta tĩ.

¹⁹ Nde erejurujar katuha ke ehijar ym. Nde py'a ke Tupā juhyk, aja nde erekwaha namō exo katu. Amō ta aja ym ixo tĩ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rī. A'erehe Tupā rehe jurujar katuha ke hijar oho.

²⁰ Imenéu hijar oho a'e tĩ. Amō Arexan hijar oho tĩ. Tupā rehe jurujar ym, ame'ẽ ta kotoy a'eta ke ihẽ amondo. Satana riki jurujar ym ame'ẽ tama'e kapitam. (Ājā ramūi a'e.) Pe, Imenéu ta ke a'e mupyrara ta. Aja rahā Tupā rehe Imenéu ta juru ai ym ta. (Mā peja Imenéu ta aja ym nde tĩ.)

2

Tupā rehe ipy'a ke moī moī ame'ē rehe har

¹ Pe, ma'e ke nde pe ihē apandu ta. Ko apandu py nde pe. Jesu kotoyhar ta pe kuja epandu:

—Upa katu te amō ta rehe har Tupā namō pepandu pandu. “Amō ta rehe pehaihu katu” aja Tupā pe pepandu. Pe, amō ta rehe a'eta haihu katu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe.

² Kapitā keruhū ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Upa katu te kapitā ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Upa katu te je'ēha te reko ame'ē ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Aja rahā, johu jande amō ywy pe har ta namō jajumai ym ha rupi jaxo katu ta. Aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu ta. Katu jaxoha aja amō ta ukwa ta tī. Aja jaxo ta tī — aja Jesu kotoyhar ta pe epandu.

³ Aja me'ē upa amō ta rehe har Tupā namō amō pandu rahā, katu tiki. Aja pexo rahā, ame'ē ke Tupā putar katu. A'e riki jande muhāha.

⁴ Upa katu te awa ta ke a'e muhā tar katu. Je'ēha jetehar te ke upa katu te awa ta ukwa katu te, aja a'e putar katu tī.

⁵ Tupā peteīhar a'e. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. A'erehe Tupā parahy ngā rehe. A'erehe ame'ē ke amō mukatu uwyr. Mukatuha peteīhar a'e tī. Jesu Kirisutu a'e. Awa te'e a'e tī. Kirisutu mukatu, a'erehe Tupā namō awa ta juehe katu ixo.

⁶ A'e manō. Aja upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja awa ta ke a'e muhā katu. Aja Tupā mujekwa rahā, upa katu te awa ta ke a'e muhā tar katu, aja a'e mujekwa katu. A'e putar, a'erehe a'e mujekwa katu.

⁷ Upa katu te awa ta ke Tupā muhā tar katu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke a'e mondo. Te'e ym ihē. Jetehar te ke ihē apandu. A'e mondo ame'ē ke ihē. Mu'eha ke ihē tī. “Jesu rehe pejurujar katu” aja jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē apandu.

“Je'ēha jetehar te ke rehe pejurujar katu” aja ihē apandu ngā pe tī.

⁸ Jesu kotoyhar tama'e jy'ariha renda pe Jesu kotoyhar ta jy'ar oho rahā, sawa'e ta riki Tupā namō pandu pandu. Aja ihē aputar. Tupā rehe sawa'e ipy'a katu te ame'ē ke ihē aputar. Amō ta rehe parahyha nixói, aja Tupā namō pandu pandu, aja ihē aputar tī. Je'ē hātā tā amō ta jupe aja ym ha namō Tupā namō pandu pandu, aja ihē aputar tī.

⁹ Sawa'e ta aja kūjā ta tī. Jesu kotoyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā rehe ipy'a ke kūjā ta moī moī oho rahā, kuja ihē aputar. Ima'e mundeha namō amō ta ke muhuxī ym rahā, katu tiki. Upa ukwa katuha namō ima'e ke munde. Kuja rahā katu ym. I'a ke mukatu jō. Aja: “Mā! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ē ke kūjā ta putar rahā, katu ym tiki. Ko itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'ē ke namō wata. Ko māte hū pu'yr namō wata. Ko ima'e mundeha hepy hū ame'ē namō jō wata tī. Aja: “Mā! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ē ke kūjā ta putar rahā, katu ym tiki. Upa aja me'ē rahā, juehe har katuha mujesak tar katu ngā pe. A'erehe katu ym.

¹⁰ Kuja katu. Amō ta rehe katu ame'ē ke kūjā ta ma'ema'e rahā, katu tiki. Aja: “Tupā rehe ihē apy'a katu” aja pandu ixo.

¹¹ Tupā je'ēha ke amō mu'e rahā, pandu ym ha namō kūjā ta jumu'e. Aja rahā, katu tiki. Ixawa'e ta rehe hendu katu rahā, katu tiki tī.

¹² Kūjā ta pe ihē apandu:

—Sawa'e ta pe Tupā je'ēha ke pemu'e ym. Pehendu te'e pehē pexo. Mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym pehē — aja kūjā ta pe ihē apandu.

¹³ Yman Anā ke Tupā mujā py. A'engi Ewa ke a'e mujā tī. (A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.)

¹⁴ Amō we tī. Anā ke Satana muka'u te'e ym. (Ājā ramūi a'e.) Kūjā ke a'e muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke kūjā ma'e. (Tupā rehe a'e hendu ym.

A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.)

¹⁵ Pe, Tupā pandu: "Kūjā ta imembyr rahā, mā peja ahy ngā pe" aja. (Ame'ē imembryiha riki kūjāma'e ma'ema'eha. Sawa'e ke mu'eha anī.) Pe, kūjā ta ke Tupā muhā katu ta tī. Jesu rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ipy'a katu ehe rahā, aja tī. Muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Upa ukwa katuha namō katu ixo rahā, aja tī. Muhā katu ta tī.

3

Jesu kokyhar tama'e kapitā rehe har

¹ Apo ihē apandu ame'ē ke jetehar te riki. Amō sawa'e Jesu kokyhar tama'e kapitā wan ta rahā, katu tiki. Aja rahā, parakyha katu ame'ē ke a'e putar katu.

² Jesu kokyhar tama'e kapitā a'e. A'erehe nixói ma'e je'ēha ipe aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko hakehar peteīhar namō jō ixo. Ko kawīngi ka'u ym ame'ē ke a'e tī. Ko upa ukwa katuha namō ixo ame'ē ke a'e tī. "Sawa'e katu" aja ehe har amō ta ukwa ame'ē ke a'e tī. Jesu kokyhar ta rehe usak ramō te tī. Ame'ē ta ke hok pe mupyta katu rahā, katu tiki tī. Ko Tupā je'ēha ke mu'e katu ame'ē ke rahā, katu tiki tī.

³ Ko kawī ke u'u hū ym ame'ē ke a'e tī. Ko sawa'e parahy war ym ame'ē ke a'e tī. Ko sawa'e hury katu ame'ē ke a'e tī. Ko jumai tar ym ame'ē ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'ē ke a'e tī.

⁴ Ko hok wyr pe har ta rehe usak usak katu ame'ē ke a'e tī. Pe, ta'yra ke muhendu katu juehe ame'ē ke a'e tī. Tajyr ta ke aja tī. Aja rahā pahar parahy ym ha namō ta'yra ke hendu katu ehe. Tajyr ta aja tī. Hendu katu ehe tī.

⁵ Myja hok wyr pe har ta rehe usak usak katu my? Ame'ē ke ukwa ym rahā, marā ka ym Jesu kokyhar ta rehe usak katuha. (Usak katu ym

ta ngā rehe tī. Aja me'ē sawa'e ke emu'am ym. Jesu kokyhar tama'e kapitā, aja emu'am ym.)

⁶ Kuja katu tiki tī. Ko Jesu rehe jurujar katu ramō te, aja ym ame'ē ke a'e. A'e riki kapitā rahā, katu te ame'ē ke a'e jupe, aja ukwa ta nahā my? Aja rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Yman Satana aja, apo a'e ke Tupā mupyrara ta tī. Yman katu te ame'ē ke a'e aja Satana ukwa jupe rahā, Tupā pandu: "Nde katu ym." Pe, mupyrara. (Ājā ramūi a'e.)

⁷ Kuja katu tiki tī. "Sawa'e katu ame'ē ke ko" aja Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ukwa. Aja rahā: "Mā ihē ke amō ta putar ym" aja pyai ym ta a'e. Aja pyai ixo rahā, ame'ē sawa'ema'e parakyha ke Satana mujaxer ta nahā my. Jesu kokyhar ta rehe usak usak ixo, ame'ē riki ame'ē sawa'ema'e parakyha. (A'erehe sawa'e katu ame'ē ke emu'am. Jesu kokyhar tama'e kapitā aja emu'am.)

Jesu kokyhar ta rehe haihu katu ame'ē ta rehe har

⁸ Jesu kokyhar ta rehe amō ta haihu katu. Ame'ē ta riki sawa'e katu ame'ē ke rahā, katu tiki. Mokōi ukwaha namō ixo ym rahā, katu tiki tī. Kuja katu tiki tī. Ko kawī u'u hū ym ame'ē ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'ē ke a'e tī.

⁹ Ko Jesu rehe har jande pe Tupā mujekwa, ame'ē rehe jajurujar katu. Ame'ē rehe tapijar te'e we a'e jurujar katu ame'ē ke a'e tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Aja ukwa katuha namō tapijar te'e we jurujar katu ehe tī.

¹⁰ Ehe har Jesu kokyhar ta ukwa pyta me'ē te'e. "Sawa'e katu ame'ē ke ko" aja ehe har a'eta ukwa katu rahā, Jesu kokyhar ta rehe ame'ē sawa'e haihu katu ta.

¹¹ Pesarahā! Ame'ē ta aja hakehar ta tī. Haihu katu ame'ē ta rakehar ta ke. "Hakehar katu" aja amō ta pandu rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko ma'e ke amō amō rok pe pandu ym oho ame'ē ke a'e tī. Ko kawīngi ka'u ym ame'ē ke a'e tī. Ko ma'e mukanīha nixói ipe tī. Aja ame'ē

hakehar rahā, katu tiki tī. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

¹² Pesarahā! Jesu kotyhar ta rehe amō haihu katu rahā, hakehar pe-teihar namō jō ixo. Aja rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ta'yr ta ke mu'e katu tī. Aja rahā, a'eta hendu katu ehe tī. Tajyr ta ke aja tī. Mu'e katu tī. Aja rahā, ame'ē ta hendu katu ta ehe tī. Upa hok wyr pe har ta rehe a'e usak usak katu ixo tī.

¹³ Pe, haihu katu ame'ē ta paraky katu rahā: "A'eta riki katu" aja amō ta pandu ta. Aja rahā: "Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe ixotyhar ta ke jande" aja ame'ē ta ngā pe pandu katu tī. Kyje ym ha namō ngā pe pandu katu ta. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

Jesu rehe har Tupā mujekwa katu ngā pe

¹⁴ Timo! Esarahā! Ko paper pinim nde pe ihē amondo axo. Pahar nde koty ihē asak ta aho. Aja ihē akwa.

¹⁵ Kowe ihē axo rahā, ma'e ke kome'ē paper pinim mujekwa ta nde pe. A'erehe nde pe ihē amupinim aī. Kuja nde pe mujekwa ta. Myja Tupā kotyhar ta ixo katu ta my? (Ame'ē ke amujekwa katu ta nde pe. A'erehe ko amupinim aī.) Tupā ixuwe katu ixo ame'ē ke a'e. Jurujar katu ehe, ame'ē ta ixotyhar ta ke. A'eta namō Tupā je'ēha pyta katu. Ame'ē ke a'eta pandu katu tī.

¹⁶ Ame'ē je'ēha rehe jajurujar katu ame'ē ke katu te ame'ē ke. Yman ame'ē ke mujekwa ym rī. Ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa apo 'y. Kuja: "Awa aja imāi pusu ngi Jesu u'ar. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, aja Tupā'ā mujekwa ngā pe.

Tupā je'ēha rahoha ta usak ehe tī. Amō amō ta renda rupi ehe har ngā pandu pandu oho.

Heta kome'ē ywy keruhū pe har ta jurujar katu ehe.

Pe, ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho."

Mu'eharan ta rehe har ihē amujekwa ta

¹ Kuja Tupā'ā mujekwa katu: —'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, Jesu rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar ta oho. Ājā ta mujekwa ame'ē ke rehe a'eta hendu katu ta. A'eta jumu'e ta oho tī — aja mujekwa.

² Ājā ta mujekwa ame'ē ke mu'eharan ta mu'e. Te'e pandu ame'ē ta ke a'eta. Te'eha mu'e. Aja ngā ke a'eta muka'u te'e. Aja rahā, katu ym, aja a'eta ukwa katu. Anī. Huxī ym. Anī. A'eta mu'e we rī.

³ A'eta pandu nāi:

—Pejumendar ym. Kūjā ke pepypyk ym tī. Amō amō ma'e pehē mi'u ke pe'u ym tī — aja pandu nāi.

Anī. Ame'ē mi'u ke awa u'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jumendar rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa katu tī.

—Jande pái keruhū! Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu. A'erehe ne jō riki katu te ame'ē ke — aja Tupā pe Jesu kotyhar ta pandu.

Pe, u'u katu. Jetehar te ke ukwa katu tī. A'erehe u'u katu.

⁴ Upa katu te ngā mi'u awa u'u katu aja Tupā mujā katu jande pe. Ame'ē rehe: "Katu tiki" aja Tupā pe japandu, pe, ja'u katu. Ame'ē rehe: "Ja'u ym" aja mā peja japandu ym.

Jumendar rahā, katu tī. Kūjā ke pyhyk rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa tī.

⁵ Upa jande mi'u ja'u katu, aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Jande ja'u rahā: "Katu tiki" aja Tupā pe japandu tī. A'erehe upa jande mi'u ja'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jajumendar rahā, katu tiki tī. Kūjā pyhyk rahā, katu tiki tī.

Jesuma'e miasu ke

⁶ Ame'ē mu'eharan ta rehe har Jesu kotyhar ta pe nde eremuhekwa rahā, miasu katu nde. Jesu Kirisutuma'e miasu ke nde. Tupā rehe har amō ta pandu pandu nde pe. Nde erehendu katu ehe. Tapijar te'e we nde erejumu'e erexo. Aja rahā, nde erekwa

katu ta. Jetehar te ke nde pe amō ta mu'e mu'e tī. Nde erejurujar katu ehe tī. Ame'ē ke rehe tapijar te'e we nde erejumu'e erexo tī. Upa aja me'ē rahā, miasu katu riki nde.

⁷ Ymanihar jundéu awa ramūi ta panduha ke emu'e ym. Ame'ē riki Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe. Jupe te'e je'ē je'ē ixo ame'ē ke ame'ē. Katu ym aja. Nde py'a ke tapijar te'e we emātā katu exo rī. Aja rahā, Tupā rehe har nde erekwa katu te we rī.

⁸ Awa jumuwewi wewi katu rahā, pyrātā katu jupe. Ame'ē riki katu we. Amō katu te. Kuja. Tupā rehe har amō ukwa katu te we rahā, ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Aja rahā, Tupā usak katu ehe apo. Pe, yman rahā, inamō a'e ixo ta.

⁹ Ame'ē je'ēha riki jetehar te ke. Upa ngā jurujar katu ehe rahā, katu tiki.

¹⁰ A'erehe japaraky hū. A'e je'ēha ke ngā pe japandu pandu hū. Ame'ē riki jandema'e parakyha. Tupā rehe jajrujar katu, a'erehe je'ēha ke japandu pandu we rī. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Upa ngā ke a'e muhā katu. Jete riki. Jurujar katu ehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

¹¹ Timo! Nde pe ihē apandu ame'ē ke ngā pe epandu katu. Emu'e katu tī.

¹² Nde riki ta'ynuhu. A'erehe myja katuha namō awa ixo katu my? Ame'ē ke emujekwa katu Jesu kotyhar ta pe. Aja rahā, nde aja a'eta tī. Nde aja jetehar te ke jō a'eta pandu ta tī. Nde aja a'eta katu ixo ta tī. Nde aja amō ta rehe a'eta ipy'a katu ta tī. Nde aja Tupā rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta tī. Nde aja ma'e ka'u te'ha ke a'eta ma'ema'e ym ta tī. Upa aja rahā: "Mā! Ta'ynuhu a'e. A'erehe ukwa ym" aja ym pandu.

¹³ Nde rehe ihē ahyk ym we oho rī. A'erehe Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, Tupā je'ēha ke epandu pandu ngā pe rī. Emujekwa katu ngā pe tī. Emu'e katu ngā pe tī.

¹⁴ Nema'e parakyha ke nde pe Tupā mujekwa. A'e je'ēha ke nde erepandu pandu. Ame'ē riki nema'e parakyha.

Ne ākā rehe ipo ke tamūi ta mujar rahā, nema'e parakyha ke nde pe me'ē. Arahā ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu tī. Ame'ē parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu. (Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu, ame'ē riki nema'e parakyha ke.)

¹⁵ Upa ihē apandu ame'ē ke ema'ema'e katu. Upa nde erekwa katuha namō ema'ema'e katu tī. Aja rahā, katu ame'ē ke nde erema'ema'e katu te we rī, aja ngā pe nde eremu-jekwa ta.

¹⁶ Myja katu nde erexoha my? Ame'ē rehe har ekwa ekwa exo. Katu ema'ema'e. Nde eremu'e ame'ē ke emuka'u te'e ym. Amō koty emu'e ym. Aja rahā, Tupā namō nde erexo katu ta. Nde rehe hendi ame'ē ta muka'u te'e ym ta tī. A'erehe Tupā namō ixo katu ta tī.

5

Myja Jesu kotyhar ta rehe usak usak katu my

¹ Ma'e jaxer ame'ē ke amō ma'e rahā: "Mā peja ym" aja epandu ipe. A'e riki nde 'ar koty te we tamūiha rahā, hātā ym epandu ipe. Nde pái aja wewe katuha rupi epandu katu ipe. Ta'ynuhu te rahā, nde mu aja epandu katu ipe.

² Nde 'ar koty te we a'iha rahā, ne māi aja epandu katu ipe. Kūjātāi rahā, nde rendyr aja epandu katu ipe. Nde erekau ym ehe. Nde rendyr aja wewe katu epandu katu ipe.

³ Ixawa'e manō ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y. Nixói te ma'e me'ēha ke ipe rahā, Jesu kotyhar ta me'ē me'ē ipe. Jeje te ixo ame'ē ke pe me'ē me'ē. Aja rahā, katu tiki.

⁴ Pe, ixawa'e manō ame'ē membyr ta ixo rahā, a'eta riki usak usak katu ehe. Hainō ta ixo rahā, a'eta usak usak katu ehe tī. Imembyr ta tiha oho ixo rahā, imāi usak usak katu ehe tī. Hainō ta rehe aja tī. A'erehe apo imāi riki ixawa'e ym rahā, a'eta usak usak katu ehe rahā, katu tiki. Iari rehe hainō ta usak usak katu tī. Aja Tupā putar katu. Imāi rehe imembyr

usak usak katu rahā, Tupā rehe a'eta hēndu katu. Hainō ta aja tī. Tupā rehe hēndu katu tī.

⁵ Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jeje te ixo rahā, ma'e ke Jesu kōtyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Ma'e me'ēha ke nixói te, a'erehe Jesu kōtyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Tupā rehe ixawa'e manō ame'ē ke jurujar katu. Inamō ma'e pandu pandu ixo tī. Aja te'eha a'e. "Ihē rehe esak katu" aja a'e pandu pandu ipe, Tupā pe.

⁶ Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jumuhury katu jō juehe rahā, Tupā ke a'e putar ym te apo. Aja rahā, ma'e ke Jesu kōtyhar ta me'ē ym ipe.

⁷ Aja ixawa'e manō membyr ta pe epandu katu. Hainō ta pe epandu katu tī. Pe, ihē apandu ame'ē ke a'eta ma'ema'e rahā: "Katu ym pehē" aja ym amō ta pandu a'eta rehe har.

⁸ Pe, ianam ta rehe Jesu kōtyhar ta haihu ym rahā, Tupā je'ēha rehe a'eta hēndu ym. Jete. Hok wyr pe har ta rehe haihu ym rahā, aja tī. Tupā je'ēha rehe hēndu ym tī. A'erehe Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta aja a'e tī. Jete. I'ar kōty te we katu ym a'e. Ianam ta rehe jurujar ym ame'ē ta haihu katu riki. (Aja ianam ta rehe jurujar katu ame'ē ta tī. Haihu katu ta tī.)

⁹ Jesu kōtyhar tama'e jy'ariha renda pe ixawa'e manō ame'ē paraky tar katu rahā, a'i ta jō katu. A'i te rahā, katu tīki. Kuja, 60 warahy'ar i'ar kōty te we rahā, ame'ē ke katu. Ixawa'e peteīhar jō namō ixo ame'ē ke rahā, katu tīki. Aja rahā, paper rehe her ke emapyk. Amō parakyha ta rer namō emapyk. (Aja rahā, jy'ariha renda pe paraky ta, aja mujekwa katu.)

¹⁰ Kuja ehe har ngā ukwa ame'ē ke rahā, katu tīki tī. Amō ta pe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Imembyr ta ke mutiha rahā, a'eta ke a'e mu'e katu. Jesu kōtyhar ta rehe usak ramō, ame'ē ta ke hok pe a'e mupuya katu. "Ihē katu te" aja ym ukwa ame'ē ke. Pyrrara ixo ame'ē ta py'a ke a'e muhury oho. Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tar katu. Upa aja

rahā, katu tīki.

¹¹⁻¹² Pe, ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, paraky ym ta. Jesu kōtyhar tama'e jy'ariha renda pe paraky ym ta. A'i te ym rī. A'erehe amō sawa'e rehe usak rahā, pyhyk tar katu nahā my tī. Aja rahā, Kirisutu pe ma'e manga katu ame'ē ke hijar ta. (Ixawa'e manō ramō rahā, a'e pandu: "Jesu kōtyhar tama'e jy'ariha renda pe ihē aparaky ta" aja ixawa'e manō ame'ē ke manga katu.) Ame'ē manga katuha ke a'e hijar.

¹³ Aja rahā, a'e paraky ym ta. Amō amō ta rok rupi te'e a'e wata wata ixo my. Amō we tī. Amō ta rehe har katu ym pandu pandu ta my. Amō ta ixoha ke mujaxer te'e ta my tī. Ma'e ke pandu ym rahā, katu tīki. Anī. Ame'ē ke a'e pandu.

¹⁴ A'erehe ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, mā peja amō sawa'e ke a'e pyhyk, aja ihē aputar.

Kuja ihē aputar tī. Ko imembyr mujā. Ko hok rehe usak usak katu. Aja rahā: "Jesu kōtyhar ta katu ym" aja Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pandu ym ta.

¹⁵ Jete riki. Amō ixawa'e manō, ame'ē ta amō kōty ipy'a ke muruwak mondo. Satanama'e ukwaha rehe ipy'a ke muruwak mondo. (Ājā ramūi a'e.)

¹⁶ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ko sawa'e. Kūjā amō tī. Pe, ame'ē ta riki ixawa'e manō ame'ē anam rahā, ame'ē ta riki haihu katu ehe. Aja rahā, Jesu kōtyhar tama'e ke ame'ē ixawa'e manō ame'ē pyhyk ym ta. Aja rahā, amō ixawa'e manō ame'ē ke ixo. Nixói te ma'e ke me'ēha ipe. Ame'ē ke rehe jō Jesu kōtyhar ta haihu katu ta.

¹⁷ Jesu kōtyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, mā peja pemuhepy katu ipe. Jete. Tupā je'ēha ke pandu pandu katu rahā, i'ar kōty te we pemuhepy katu ipe. Tupā je'ēha ke mu'e katu rahā, aja tī. Muhepy katu tī.

¹⁸ Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

“Hymba paraky rahā, iāpūi ke epuk-war ym. (U'u we ta ixo rī.)

Ahúi aja me'ē ke pyrū pyrū rahā, iāpūi ke epukwar ym.”

Aja Jesu kokyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, pemuhepy katu ipe. Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī:

“Amō paraky rahā, muhepy katu awa ipe” aja.

19 “Katu ym a'e ma'e” aja Jesu kokyhar tama'e kapitā rehe har amō pandu pandu. Aja me'ē peteī sawa'e jō pandu rahā, ame'ē panduha rehe ejurujar ym. Pe, aja me'ē mokōi sawa'e ta juja katu te pandu rahā, ejurujar katu ehe. Juja ym pandu rahā, ejurujar ym.

20 Ame'ē kapitā riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, upa Jesu kokyhar ta ruwa kokyhar epandu ipe. “Mā peja ym aja” aja epandu ipe, kapitā pe. Aja rahā, upa usak ame'ē ta kyje ta. (A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tī.)

21 Ihē apandu ame'ē ke Tupā hendi. Jesu Kirisitu hendi tī. Tupā je'ēha rahoha ta hendi tī. Katu te ame'ē ta ke a'eta. Upa a'eta hendi. A'erehe nde pe ihē apandu ame'ē ke rehe ehendi katu. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā: “Mā peja ym aja” aja epandu ipe. Aja me'ē nde rehe katu ame'ē ta pe epandu. Aja me'ē nde rehe katu aja ym ame'ē ta pe epandu tī.

22 Jesu kokyhar tama'e kapitā ke nde eremu'am rahā, pahar emu'am ym. Eharō we rī. Katu ixoha namō a'e ixo katu my. Ame'ē ke ekwa py exo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ke nde eremu'am rahā, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'ēja saka tī. Katu ym aja. A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym nde. Nde katu ame'ē ke nde aja ngā pe emujekwa.

23 Timo! Ehendi katurahā! Y ke te'e nde ere'u erexo apo. Pe, amō amō rahā, nde pusu ahy nde pe. A'erehe

kawī pirā e'u we. (Mukatu ta. Anī. Eka'u ym ingi.)

24 Amō tama'e ka'u te'eha ma'eha ke amō ukwa katu. “Katu ym nde” aja pandu ym ta me'ē te'e. Amō ta usak ehe, a'erehe pahar ukwa katu ehe har. Amō ta ukwa ym ha rupi ka'u te'eha ke amō ta ma'e. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e, a'erehe pahar amō ta ukwa ym. A'engi amō ta mujekwa, a'erehe ukwa katu ehe har. (A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tī. Pahar ixawa'e manō ame'ē ke mu'am ym tī. Ame'ē ta rehe har ekwa katu py exo.)

25 Aja me'ē katu ame'ē ke amō ta ma'e rahā, aja tī. Katu amō ta ma'e rahā, amō ta usak a'eta rehe, a'erehe pahar ukwa katu ame'ē ta rehe har. Amō ta ukwa ym ha rupi katu ame'ē ke amō ta ma'e. A'erehe pahar ym ukwa. A'engi amō ta mujekwa, a'erehe ukwa katu a'eta rehe har. (A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tī. Pahar ixawa'e manō ame'ē ke emu'am ym tī. Ame'ē ta rehe har ekwa katu py.)

6

Miasu ta ke emu'e katu

1 Timo! Miasu ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Pe, ijar rehe a'eta hendi katu rahā, katu tiki. Aja me'ē jamu'e. A'erehe ijar rehe hendi katu rahā: “Páu ta mu'e ame'ē ke katu ym” aja amō ta pandu ym ta. “Tupā katu ym” aja ym pandu ta tī.

2 Pe, ijar riki Jesu rehe jurujar katu rahā, imu aja a'e. A'erehe ijar rehe hendi ym rahā, katu ym tiki. Jesu rehe jurujar katu a'e tī, a'erehe imu aja apo 'y. A'erehe i'ar kokyhar te we a'e paraky paraky katuha rahā, katu tiki. Ijar riki Jesu kokyhar apo 'y. Miasu ta ipy'a katu ehe tī. A'erehe paraky katu ipe rahā, katu tiki. Timo! Aja miasu ta pe epandu katu. Emu'e katu a'eta pe tī.

*Amō koky mu'e ame'ē ta pe epandu:
“Mā pejaym”*

3 Ihē apandu ame'ẽ ke ngā pe epandu katu. Emu'e katu tī. Pandu katuha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mu'e. Ame'ẽ mu'e ame'ẽ ke kuja. Tupā je'ẽha mu'e, aja katuha namō amō ixo. Pe, aja amō mu'e ym rahā, amō kotoy a'e mu'e rahā,

4 a'e ukwa katu te, aja ukwaha jupe naī. Anī. Ukwa ym ma'e. Panduha rehe har je'ẽ hātā tā hū. Ame'ẽ rehe ka'u te'e. Pe, ame'ẽ ke muparahy ngā ke. Jumai tī. ("Mā peja ym pemu'e" aja ame'ẽ ta pe epandu.) Amō ta namō ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ hū a'eta jupe tī. Katu ym ukwa ukwa a'eta juehe ixo.

5 Jaxer ame'ẽ ke pame katu te ipy'a pe ukwa ukwa ixo. A'erehe je'ẽ hātā tā hū. Aja te'eha a'eta. Jetehar ke a'eta ukwa ym apo. ("Mā peja ym pemu'e" aja ame'ẽ ta pe epandu.) Jesu rehe a'eta jurujar katu rahā, ma'e ke heta hū ta, aja a'eta ukwaha jupe naī.

Tamatarer rehe jō nde py'a emoi mōym

6 Jete. Jesu rehe amō jurujar katu rahā, hury katu a'e ixo, a'erehe ma'e ke heta hū, ame'ẽja saka. Ima'e ma'e ke heta hū rahā, hury katu ixo. Ima'e ym te rahā, hury katu ixo tī. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe hury katu ixo.

7 Kome'ẽ ywy keruhū pe jande māi ngi ja'ar rahā, ma'e ke namō ym ja'ar. Jawe te'e ja'ar. Pe, jamanō rahā, upa katu te jahijar ta jaho tī.

8 A'erehe jande mi'u namō jō jande jaxo rahā, jande rury katu jaxo. Jandema'e mundeha namō jō jaxo rahā, aja tī. Jande rury katu jaxo tī.

9 Ma'ewyra myahy rahā, matapi pe ixe katu oho. Pe, matapi pyhyk. Aja awa tī. Upa ma'e ke amō heta hū ta jupe rahā, pahar ka'u te'e ehe. Amō we putar. A'erehe ma'e jaxer ma'eha rupi amō we ma'e ke muheta hū ta my. Ka'u te'eha namō muheta hū my. Muheta hū rahā, katu ym, aja ukwa ym. (Matapi pyhyk, ame'ẽja saka.) A'engi a'e pyai. A'e ke Tupā mupyrara ta.

10 Jete. Tamatarer rehe jō amō ipy'a katu ixo rahā, tamatarer pyhykiha rehe upa katu te ma'e jaxer ame'ẽ ke

ma'ema'e ta my. Tamatarer ke amō ta putar katu ta, a'erehe Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe a'engi a'eta pyai te hū. Marā ka ym jumuhuryha juehe.

Timo ke Páu mu'e

11 Timo! Nde riki Tupā kotoyhar ke. Tamatarer rehe jō ipy'a katu ame'ẽ rehe har ihē amupinim ramō. Ame'ẽ ta aja ym nde tī. Anī. Katu ame'ẽ ke ema'ema'e. Tupā je'ẽha mujekwa, aja katuha namō exo. Tupā rehe tapijar te'e we ejurujar katu. Mā peja amō ta rehe epy'a katu. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Amō ta pe nde erepandu pandu rahā, wewe katu epandu.

12 Upa nema'e pyrātāha namō eparaky katu. Tupā je'ẽha ke nde eremu'e, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke. Pe, ixoty nde ke Tupā muhyk ta raho. Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ẽ ke amō ta pe nde erepandu pandu rahā, ixoty nde ke a'e muhyk ta raho, aja a'e mujekwa nde pe.

13 Upa katu te ma'e ke pe ixuweha Tupā muwyr ixo. Pon Pirat ruwa kotoy juehe har Jesu Kirisutu pandu pandu katu. Ihē apandu ame'ẽ ke a'e hendu. Tupā aja tī. Hendu tī. A'erehe mā peja ihē apandu ame'ẽ ke rehe ehendu katu tī.

14 Upa katu te nde pe Tupā mujekwa ame'ẽ ke rehe ehendu katu. Emupyta we ym. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyrīha angaha ke rehe Tupā mujekwa. Ame'ẽ angaha ke uhyk ym rahā we, Tupā je'ẽha rehe tapijar te'e we ehendu katu. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe nde erehendu katu rahā: "Katu ym nde erema'e" aja amō ta pandu ym ta.

15 Angaha ke rehe uhyk katu te rahā, Ta'yr ke Tupā mujywyr ta. Tupā riki katu te ame'ẽ ke a'e. Pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e tī. Upa katu te sehar kapitā keruhū ta ke Tupā mu'am. A'e putar ame'ẽ ke jō ame'ẽ ta ma'ema'e. A'erehe a'e riki kapitā keruhū te.

16 "A'e jō riki uhā te hū ame'ẽ ke a'e. Weraha rupi a'e ixo. Marā ka ym awa uhykiha ehe, weraha rehe.

Usak ym te awa ehe tī.
 Awa usak ym ta ehe tī.
 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja mā peja
 ngā pandu ipe.
 A'e pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja
 te'eha a'e. Amen." Ame'ē riki:
 "A'e ty" aja.

¹⁷ Kome'ē ywy keruhū pe ima'ehū
 ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe epandu
 katu. Kuja epandu ipe:

—Pehēma'e hū, a'erehe pehē jō riki
 katu te ame'ē ke pehē jupe, aja ym
 pekwa. Pahar pehēma'e kanim ta my,
 a'erehe ame'ē ke rehe jō pehē py'a
 pemoī ym. Pe, Tupā rehe pejurujar
 katu pexo. A'e riki upa katu te ma'e
 katu ame'ē ke jande pe muwyr katu.
 Ame'ē namō jande ke a'e muhury
 katu.

¹⁸ Katu ame'ē ke pema'ema'e.
 Jete. I'ar koty te we katu ame'ē
 ke pema'ema'e. Ima'e ym te ame'ē
 ta rehe pekyty'ŷ ym — aja ima'ehū
 ame'ē ta pe epandu katu.

¹⁹ Aja ima'ehū ame'ē ta ma'ema'e
 rahā, ywa pe a'etama'e heta hū ta.
 Yman rahā, ywa pe ma'e Tupā me'ē
 me'ē katu ta a'eta pe. A'eta uhāha
 namō ixo katu ta. Hury katu ta ixo tī.

²⁰ Timo! Ehendu katurahā! Ima'e
 je'ēha ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ē
 ke jō emu'e katu. Amōma'e pan-
 duha jaxer ame'ē ke rehe ehendu ym.
 Ame'ē riki Tupā ngi har ym. Amō ta
 pandu: "Upa katu te jakwa katu te"
 aja pandu naī. Anī. Ukwa katuha
 rehe har a'eta je'ē hātā tā jō. Ame'ē ke
 rehe ehendu ym tī.

²¹ Ame'ē ke rehe amō ta hendu
 katu. Pe, Jesu rehe jurujar katuha
 ke hijar oho. A'erehe ame'ē ke rehe
 ehendu ym. (Aja rahā, nde erejurujar
 katuha ke nde erehijar ym ta tī.)

Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a
 katu te hū.
 Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tī Mokōihar ke

Hom ok ta pe Páu ixo. Kyndaha pe a'e ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu. Ame'ẽ ke amõ ta putar ym, a'erehe kyndaha pe a'e ke amõ kynda raho. A'ep ixo rahã, Timo pe paper pinim a'e mundo. A'e mupinim:

—Timo! Tapijar te'e we eparaky katu exo. Tupã je'ëha ke nde erepandu pandu, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke — aja Páu mupinim.

Timo ke Páu muhury tar katu. A'erehe paper pinim ke a'e mundo ipe. Mokōihar ke kome'ẽ paper pinim.

Timo pe paper pinim ke Páu mundo tī

¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Tupã mujekwa: “Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe uhãha ihẽ ame'ẽ katu. Ame'ẽ rehe har epandu echo ngã pe. A'erehe Jesu kotyhar ta uhãha namõ ixo” aja Tupã ihẽ pe. A'erehe ihẽ ke Jesu Kirisitu mondo. Tupã putar, a'erehe ihẽ ke Jesu Kirisitu mondo.

Ihẽ aja Tupã rehe nde erejurujar katu tī, a'erehe ihẽ ra'yr aja nde. Nde rehe ihẽ apy'a katu.

Tupã riki jande pái keruhū. Jesu Kirisitu jandema'e sawa'e te. Mā peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja nde rehe a'eta pyrara usak. Mā peja nde py'a ke a'eta muhury katu.

Timo! Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo

³ Tupã rehe ihẽ py'a ihẽ amoĩ moĩ katu. Ihẽ ramũi ta aja ihẽ tī. Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e, aja akwa katuha namõ ihẽ py'a ihẽ amoĩ moĩ katu ehe tī. Tupã namõ ihẽ apandu rahã, nde rehe har ihẽ akwa akwa aĩ. “Timo namõ ma'e ke nde erema'ema'e katu, a'erehe ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja ihẽ apandu ipe.

Aja te'eha ihẽ. Wera rahã aja. Pytun rahã aja tī. Tupã namõ apandu pandu tī.

⁴ Nengi ihẽ aho rahã, nde erejixi'u ihẽ rehe. Ame'ẽ rehe ihẽ akwa akwa axo. A'erehe nde rehe ihẽ asak tar katu te apo tī. Aja rahã, ihẽ ke nde eremuhury katu ta.

⁵ Jete. Jesu rehe nde erejurujar katu te. Ame'ẽ rehe ihẽ akwa akwa axo. Aja me'ẽ, Rói, nde ari jurujar katu te ehe tī. Aja me'ẽ Euni, ne māi jurujar katu te ehe tī. A'eta aja nde tī, aja ihẽ akwa katu.

⁶ A'erehe ihẽ apandu nde pe. Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo. Tupã je'ëha ke nde erepandu, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke. Ne ākā rehe ihẽ po ihẽ amujar rahã: “Ihẽ je'ëha ke epandu echo” aja Tupã mujekwa nde pe.

⁷ Jete. Jande py'a rehe I'ã ke Tupã muwyr. A'erehe jakyje ym ngã ngi. Anĩ. Jande py'a ke a'e riki mātā katu. A'erehe Tupã je'ëha ke japandu pandu katu. Amõ we tī. Pyrätäha ke jande pe I'ã muwyr tī. A'erehe amõ ta rehe jande japy'a katu. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahã, ame'ẽ ke jande py'a ngi a'e mukanim. (A'erehe ame'ẽ ke jama'e ym.)

Jande rehe Tupã ipy'a katu te hū, ame'ẽ ke Jesu Kirisitu mujekwa

⁸ Jande py'a rehe I'ã ke Tupã muwyr, a'erehe Jesu rehe har nde erepandu pandu rahã, ne ruxī ym nde erepanduha ngi. Jesu rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihẽ ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo apo. Mā peja ihẽ ngi ne ruxī ym tī. Myrandu katu ke japandu pandu, a'erehe jande ke amõ ta mupyrara. Aja rahã, ihẽ aja mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī. Pyrätäha ke Tupã muwyr nde pe. A'erehe nde ke amõ ta mupyrara rahã, mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī.

⁹ Katu ame'ẽ ke jama'ema'e, a'erehe jande rehe a'e ipy'a katu te hū my? Anĩ. Aja ym. A'e jõ riki putar katu. Ipy'a katu te hū tī. A'erehe jande pe

a'e pandu: "Ihē ra'yr rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta. Ihē kotyhar ta aja pexo apo 'y" aja Tupā pandu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hū. Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hū. (Jande nixói te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hū.)

¹⁰ Jande rehe a'e ipy'a katu te hū, aja jande pe a'e mujekwa katu apo 'y. Jesu Kirisutu, jande muhāha uwyr, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katuha ke jande pe a'e mujekwa katu. Jesu manō. A'erehe jajurujar katu ehe rahā, jamanōha ngi jakyje ym. Jamanō rahā, Tupā namō jaxo ta. A'erehe jamanōha ngi jakyje ym. Myrandu katu ke Jesu pandu pandu rahā, myja amō uhā katu ta ixo my, ame'ē ke a'e mujekwa jande pe.

Je'ēha jetehar te ke emu'e katu

¹¹ Ihē pe Tupā mujekwa:

—Myrandu katu ke ngā pe epandu echo — aja ihē pe.

A'erehe ihē riki Jesu mondo ame'ē ke. A'erehe myrandu katu ke ihē amu'e tī.

¹² A'erehe ihē ke amō ta mupyrara tī. Ihē akyje ym a'eta ngi tī. Tapijar te'e we ihē ajurujar katu ehe. Ehe har ihē akwa katu, a'erehe akyje ym ngā ngi. Myrandu katu ke ihē pe a'e muwyr. Ihē ajurujar katu ehe, a'erehe ixotyhar ke ihē. Ihē ke a'e mai ym te ta. Jesu jywyr ym rahā we, ihē rehe a'e usak katu ta ixo. Aja ihē akwa katu.

¹³ Je'ēha jetehar te ke ihē amu'e nde pe. Ame'ē rehe tapijar te'e we ejurujar katu. Nde ke ihē amu'e, aja amō ta ke nde tī. Emu'e tī. Jesu Kirisutu namō nde juehe katu exo. A'erehe Tupā rehe tapijar te'e we ejurujar katu. Amō ta rehe tapijar te'e we epy'a katu exo tī.

¹⁴ Myrandu katu ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ē riki katu. Ame'ē ke emu'e katu. Jande rehe Tupā'ā ihī katu. Jande rehe pyrātāha ke

a'e muwyr. Ame'ē pyrātāha namō myrandu katu ke emu'e katu.

Yman Onesi ihē ke muhury katu

¹⁵ Ihē ke asia ywy pe har ta hijar oho. Ihē namō ma'e ke a'eta ma'ema'e ym apo. Ame'ē ke nde erekwa katu. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Jete. Sije aja tī. Emo aja tī. Ihē ke a'eta hijar oho tī.

¹⁶⁻¹⁸(Onesi aja tī. Hok wyr pe har ta aja tī. Hijar oho tī.) Mā peja ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak.

Pesarahā! Yman Ese ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke Onesi muhury katu. Ame'ē ke nde erekwa katu. Pe, Hom ok ta pe a'e uhyk rahā, pahar ihē ke a'e kekar ixo. Pe, ihē ke mahem rahā, ihē ke a'e muhury katu tī. Amō ku'ē rahā ha pewe ihē rehe a'e usak uwyr. Pe, ihē ke muhury katu tī. Kyndaha pe ihē axo tipe. Ihē ngi a'e huxī ym tī. (Apo Sije ta aja Onesi ihē ke hijar oho tī.) A'erehe mā peja Onesi rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. Pyrara usak ta ehe aja akwa katu. Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta rahā, mā peja a'e riki pyrara usak katu Onesi ta rehe tī.

2

Tupāma'e parakyha ke

¹ Timo! Ihē ra'yr aja nde. Ehendu katurahā! Nde rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. Inamō nde juehe katu nde erexo. A'erehe nde py'a ke emātā katu.

² Tupā rehe har ngā pe ihē apandu. Ame'ē riki: "Jetehar te ke" aja amō ta pandu tī. Nde erehendu tī. Ame'ē ke amō sawa'e ta pe emu'e katu tī. Sawa'e katu ame'ē ta pe emu'e. Pe, a'eta riki amō ta pe mu'e katu ta tī.

³ Nde ke amō ta mupyrara rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Sonda katu ame'ē ke aja mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī. Tupā je'ēha nde erepandu pandu, a'erehe Jesu Kirisutuma'e sonda aja nde tī.

⁴ Sonda riki hok pe te'e pyta ym. Sonda a'e. Jumai ta oho rahā, ima'e sondama'e kapitā pandu ame'ē ke jō a'e ma'ema'e katu. Nde aja tī. Tupā

pandu ame'ẽ ke rehe jō ehendu katu nde tī.

⁵ Ujaniha jumusaráihā rehe amō ujan rahā, kapitā rehe a'e hendu katu. Ujan te'e ym ta. Kapitā rehe hendu katu. Aja ym rahā, uhyk py ame'ẽ ke pyhyk ym. Nde aja tī. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe nde erehendu ym rahā, ma'e ke nde erepyhyk ym ta tī. (Ma'e katu ame'ẽ ke Kirisutu me'ẽ, ame'ẽ ke nde erepyhyk ym ta tī.)

⁶ Kupixa rehe ijar paraky hū rahā, a'e riki ma'eywa ke u'u py. Aja rahā, katu tiki. Nde aja tī. Tupā je'ēha ke epandu pandu katu. Aja nema'e parakyha rehe amō ta muhepy ta tī. (Nde rehe haihu katu ta tī.)

⁷ Ihē apandu ame'ẽ ke rehe ekwa ekwa exo. Pe, upa ihē apandu ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta nde pe.

Tupā je'ēha mukanim ym te ta awa

⁸ Jesu Kirisutu rehe har ekwa ekwa exo. A'e riki Ndawi rainō ke a'e. (A'erehe awa te'e a'e tī.) A'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja me'ẽ myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'ẽ ke ihē apandu pandu.

⁹ A'erehe ihē ke amō ta mupyrara. Ma'e mukanīha aja ihē ke amō ta pukwar tī. Ita tupaham pe ihē ke pukwar. Anī. Tupā je'ēha ke pukwar ym awa. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu we rī. Mukanim ym te. Pukwar ym te, ame'ẽja saka.)

¹⁰ A'erehe amō ta ihē ke mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. Jesu Kirisutu manō, a'erehe a'e muhā katu ngā ke. Muhā katu ame'ẽ ta pe ima'e katuha ke a'e mujekwa ta tī. Ame'ẽ katuha riki upa ym te ta.

¹¹ Apo ihē apandu ame'ẽ ke jetehar te ke. Kuja:

"Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe jande ke amō ta jukwa rahā, inamō jande jaxo ta.

¹² Jande ke amō ta mupyrara rahā, mā peja jande py'ahu te'e jahendu. Aja rahā, inamō jande riki kapitā keruhū wan ta.

'A'e riki jandema'e sawa'e te aja ym' aja japandu rahā, a'e pandu ta: 'Pehē riki ihē kotyhar aja ym' aja Kirisutu pandu ta jande rehe har.

¹³ A'e je'ēha rehe jajurujar ym my. Anī. A'e pandu katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Marā ka ym pandu te'eha a'e."

Jixer panduha rehe ehendu ym

¹⁴ Timo! Ihē apandu ramō ame'ẽ ke rehe har nde kotyhar ta pe emujekwa katu exo. Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. A'erehe kuja epandu katu ngā pe:

—Jundéu awa ramūi ta panduha rehe peje'ẽ hātā tā ym. Pehendu ym ehe — aja nde kotyhar ta pe epandu.

Tamūi ta panduha rehe hendu ame'ẽ ta muka'u te'e jō. A'erehe jurujar katuha ke a'eta hijar. (A'erehe pehendu ym ehe.)

¹⁵ Tupā je'ēha riki jetehar te ke. Ame'ẽ ke emu'e katu. Aja rahā, ne ruxī ym ta. Nde eremu'e katu rahā, nde pe Tupā pandu ta:

—Ihē je'ēha ke nde eremu'e katu ngā ke. A'erehe ihē rury katu — aja ta.

Ame'ẽ panduha ke eputar katu exo.

¹⁶ Amō ta jixer pandu ame'ẽ ke rehe ehendu ym exo tī. Muka'u te'e ame'ẽ ke amō ta je'ẽ hātā tā ta. Ame'ẽ ke rehe ehendu ym exo tī. Upa ame'ẽ ke Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe.

¹⁷ Ame'ẽ ke ngā mu'e rahā, amō amō ta ke muka'u te'e hū ta. Tupā rehe jurujar ym ta. Aja mu'e ame'ẽ ta heta ixo. Ko mokōi sawa'e ta ixo tī. Her Imenéu. Amō Sire tī.

¹⁸ Jetehar panduha ke a'eta mu'e ym apo 'y. Amō koty a'eta mu'e. Kuja:

—Ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu muhem. Ame'ẽ angaha upa asa oho apo. A'erehe amō ta kwera katu ym te ta uhem apo 'y — aja mu'e naī.

A'erehe amō amō Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ngā ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'ẽ ke rehe amō amō ta jurujar ym apo 'y. Kau ym aja.

¹⁹ Jetehar te ke Tupā mujekwa jande pe. Ame'ē rehe tapijar te'e we jajurujar katu. Jaka'u te'e ym jande. Jande riki ixotyhar ta ke. Ame'ē ke kuja a'e mujekwa. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: "Ixotyhar ta ke Tupā ukwa katu." Kuja tī:
 "Tupā kotyhar ke ihē' aja amō pandu. Aja rahā, mā peja ma'e ka'u te'eha ke ema'e ym."

Tupā je'ēha ke emu'e katu

²⁰ Ima'ehū ame'ē rok pe heta paratupe ihī. Ita rekúi aja tī. Amō amō itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke ihī. Amō amō itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ihī tī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Tujuk ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Katu te ame'ē ke ihī. Katu we ame'ē ke ihī tī. Pe, katu te ame'ē ke a'eta mi'u matyr rahā jō amō moī. Huryha mujā rahā, moī katu. Katu we ame'ē ke wera rahā pame katu te amō moī.

²¹ Jesu kotyhar ta aja tī. Katu te ame'ē ta ixo. Katu we ame'ē ta ixo tī. Mu'eharan ta jaxer ame'ē ke mu'e. Aja ym rahā, katu te ame'ē ke a'e. Upa jandema'e sawa'e te pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e tar katu. Jandema'e sawa'e te pandu ta ipe:

—Ihē kotyhar ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde riki ihē je'ēha ke nde eremu'e mu'e ta. Ame'ē parakyha ke nde pe ihē ame'ē ta — aja ta.

²² Ta'ynuhu putar ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. Aja ym nde tī. Anī. Katu te ame'ē ke ema'ema'e. Ma'e ke nde erepandu katu rahā, ame'ē ke ema'ema'e katu. Te'e aja ym nde. Amō ta rehe epy'a katu. Amō Jesu kotyhar ta rehe nde rury katu tī. Ipy'a ke Tupā juhyk ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta riki jandema'e sawa'e te pe pandu pandu:

—Jande namō ma'e ke ema'ema'e katu — aja.

²³ Jaxer ame'ē ke amō ta pandu tar katu rahā, echo a'eta ngi. Ma'e ukwa ym ame'ē rehe har pandu tar katu rahā, echo a'eta ngi tī. A'eta namō nde erepandu rahā, pehē peje'ē hātā tā

jō pehē jupe. Aja nde erekwa katu. A'erehe a'eta namō epandu ym, echo a'eta ngi.

²⁴ Amō ta namō sawa'e tema'e misu je'ē hātā tā rahā, katu ym. Upa amō ta rehe a'e katu rahā, katu ta tiki. Mu'eha katu ame'ē ke rahā, katu ta tiki tī. A'e mu'e rahā, pahar parahy ym rahā, katu ta tiki tī. Wewe katu emu'e.

²⁵ Mu'eharan ta ke a'e mu'e rahā, wewe katu epandu a'eta pe tī. Aja rahā, katu ta tiki. A'eta ukwaha ke Tupā muruwak ta my. Aja rahā, jete-har te ke a'eta ukwa ta my.

²⁶ Aja rahā, ka'u te'eha ngi a'eta jumukatu ta a'eta jupe. Aja rahā, Satana je'ēha ke rehe a'eta hendu ym we ta tī. (Ājā ramūi a'e.) A'eta ke a'e muka'u te'e kwe. Apo anī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu apo 'y.

3

'Ar rehe angaha uhyk tate ame'ē rehe har

¹ Kuja ekwa exo apo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, pyrara hū ta ngā ixo.

² Arahā kytym te ta amō ta juehe. Arahā tamatarer rehe jō ipy'a ke moī moī ta tī. Arahā: "Jande jō riki katu te me'ē ke" aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā: "Upa amō ta riki jaxer ai" aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā ipái rehe hendu ym te ta tī. Imāi rehe aja tī. Hendu ym te ta tī. Arahā amō ta ngi ma'e pyhyk rahā: "Pete tiki" aja pandu ym te ta tī. Arahā Tupā rehe har ukwa ukwa ym te ta ixo tī.

³ Arahā amō ta rehe ipy'a ym te ta tī. Arahā amō ta rehe parahy rahā, ipy'a jywyr ym te ta a'eta rehe tī. Arahā amō ta rehe juru ai pame katu te ta tī. Arahā pahar ipy'a pihun te ta oho tī. Pahar parahy ta tī. Arahā katu ame'ē ke amō ma'ema'e, ame'ē ke putar ym te ta tī.

⁴ Arahā ehe katu ame'ē ke te'e huwajan wan uwak ta oho tī. Arahā upa ma'e ka'u te'eha namō ma'ema'e ta tī. A'eta jō ukwa katu te ame'ē ta ke a'eta aja ukwa ta tī. Arahā Tupā rehe

ipy'a ym ta. Anī. Ima'e jumuhuryha rehe jō a'eta ipy'a katu ta tī.

⁵ "Tupā rehe jande japy'a katu" aja a'eta pandu ta naī. Anī. Panduha aja a'eta ixoha ym ta tī. Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke amō ma'ema'e. Aja ym ta awa. Aja a'eta ixo ym ta.

Timo! Ehendu katurahā! A'eta ngi echo.

⁶ A'eta ngi har amō ta ixe oho. Amō rok pe ixe oho. Pe, kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'eta muka'u te'e raho. Ma'e katu ym ame'ē ke kūjā ta putar katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē rehe a'eta jupyai. Anī. Putu'u ym ingi.

⁷ Ma'e ke a'eta jumu'e mu'e tar katu ixo tī. Aja te'eha a'eta. Anī. Jetehar te ke marā ka ym a'eta ukwa katuha.

⁸ Yman Moise ke Jan putar ym. Jā aja tī. Moise ke putar ym tī. ("Te'e Moise pandu" aja a'eta naī.) Ame'ē mokōihar ta aja apo mu'eharan ta jetehar te ke putar ym tī. ("Ame'ē ke te'e" aja a'eta pandu naī tī.) Ima'e ukwaha ke a'eta muka'u te'e. "Jetehar te ke jamu'e" aja a'eta pandu naī. Anī. Jurujar ym ame'ē ta ke a'eta, aja Tupā ukwa katu.

⁹ Anī. Upa ngā ke a'eta muka'u te'e ym ta. A'eta riki te'e aja pahar amō ta ukwa ta. A'erehe upa ngā ke muka'u te'e ym ta. Aja Jan ta rehe har tī. Ka'u te'e ame'ē ta ke a'eta aja ymanihar ta ukwa tī.

Tapijar te'e we jetehar te ke rehe ejurujar katu

¹⁰ Timo! Ihē rehe har nde erekwa katu. Kuja. Ihē amu'e ame'ē ke rehe har nde erekwa katu. Katu ihē axoha rehe har nde erekwa katu tī. Ma'e ke ihē ama'ema'e tar katu, ame'ē ke nde erekwa katu tī. Tupā rehe tapijar te'e we ihē ajurujar katu. Ame'ē rehe har nde erekwa katu tī. Ihē apy'a katu te we ngā rehe axo rī, ame'ē ke nde erekwa katu tī. Amō ta rehe ihē apy'a katu, ame'ē ke nde erekwa katu tī. Ihē ke amō ta mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. (Tapijar te'e we myrandu katu ke ihē apandu pandu.) Ame'ē ke nde erekwa katu tī.

¹¹ Ihē apyraraha rehe har nde erekwa katu tī. Ihē ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē rehe har upa katu te nde erekwa katu tī. Antioki ok ta pe aja tī. Iko ok ta pe aja tī. Rit ok ta pe aja tī. Mupyrara ihē ke tī. Anī. Ame'ē mupyraraha ngi ihē ke Tupā muhem.

¹² Jete. Tupā je'ēha mu'e, aja amō ixo tar katu rahā, a'e ke amō ta mupyrara ta tī. A'e riki Jesu Kirisutu kotyhar ke, a'erehe amō ta mupyrara ta tī.

¹³ Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta. Jete! I'ar koty te we ma'ema'e we ta rī. Muka'u te'eha aja tī. Amō ta ke a'eta muka'u te'e ta tī. Pe, a'eta juehe amō ta ju-muka'u te'e ta tī.

¹⁴ Ame'ē ta aja ym nde tī. Jetehar te ke nde ke amō ta mu'e. Ame'ē ke nde erekwa katu te. Tapijar te'e we ejurujar katu ehe tī. Nema'e mu'eha ta rehe har nde erekwa katu. Katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe nde ke mu'e, ame'ē riki jetehar te ke aja nde erekwa katu tī.

¹⁵ Amō we tī. Kurumi rahā har Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Ame'ē ke nde erekwa rahā, Jesu Kirisutu rehe nde ejurujar katu, a'erehe nde ke Tupā muhā katu.

¹⁶ Jete! Upa Tupā je'ēha ke amō ta mupinim. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke a'eta mupinim. Tupā je'ēha riki ma'e ke rehe katu tiki. Kuja. Jetehar te ke mu'e, ame'ē ke mujekwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa katu ipe tī. Amō ixoha katu ym rahā, myja mukatu ta my? Ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa katu tī. Myja amō ixoha katu my, ame'ē ke mu'e katu tī.

¹⁷ Aja rahā, Tupā rehe har mu'e ame'ē ke ixo katu ta. Ma'e ukwa katu ta tī. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī.

4

Tapijar te'e we Tupā je'ēha ke epandu pandu katu

¹⁻² Timo! Ko apandu katu nde pe. Tupā je'ēha ke epandu pandu katu ngā pe. Nde rehe Tupā usak uī. Jesu

Kirisutu aja tī. Usak uī tī. A'erehe nde pe apandu katu: "Tupā je'ēha ke epandu pandu katu te we rī" aja ihē apandu nde pe. Kirisutu jywyr rahā, ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Ame'ē ke ukwa ta. Anī rahā, katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta tī. Aja ixuwe katu ixo ame'ē ta rehe har ukwa ta. Mañō ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem, pe, ame'ē ta rehe har ukwa ta tī. (Katu te aja nde erema'ema'e rahā, ma'e katu ame'ē ke nde pe a'e me'ē ta.) Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū te aja a'e jywyr rahā, ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē ta nde pe. Amō ta Tupā je'ēha rehe hendu tar ym nahā my? Hendu tar katu nahā my? Tapijar te'e we epandu katu ngā pe. Nde erepandu ame'ē ke jetehar te ke, aja ngā pe emujekwa katu. Katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, epandu katu ipe: "Mā peja ym" aja epandu ipe. Emuhury ngā ke tī. Nde eremu'e rahā, wewe katu epandu ipe.

³ Yman rahā, jetehar te ke mu'e ame'ē ke rehe ngā hendu ym ta. Juehe jumuhury ame'ē ke rehe jō hendu tar katu. Aja mu'eha ta koty a'eta jy'ar ta oho tī.

⁴ Jetehar te ke rehe a'eta hendu ym ta. Ymanihar je'ēha rehe jō hendu ta.

⁵ Timo! Aja ym nde tī. Ka'u te'eha rehe ehendu ym. Aja te'eha exo nde. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Myrandu katu ke epandu pandu katu te we rī. Tupāma'e miasu ke nde, a'erehe upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ema'ema'e katu.

⁶ Ihē ke rahā, ihēma'e angaha ke rehe uhyk tate oho. Ihē ke amō ta jukwa ta, aja akwa. (Aja Tupā rehe ihē apy'a katu, aja amujekwa ta.) Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate oho. Kome'ē ywy keruhū ngi ihē aho ta kȳ.

⁷ Ihē ke Jesu mondo, a'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu. Ame'ē parakyha ke upa ima'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē parakyha ke ihē amumba apo 'y. Myrandu katu ke ihē apandu katu te we rī. Jesu rehe ihē ajurujar katu te

we rī.

⁸ Jumusaráihā rehe ujan rahā, uhyk py ame'ē ke ma'e pyhyk. Aja ihē pe ma'e ke Jesu me'ē ta. Kuja. Ihē pe a'e pandu ta:

—Nde katu te — aja ihē pe.

A'e jywyr rahā, aja ihē pe a'e pandu ta. Ihē pe jō ym. Upa katu te hury katuha rupi a'e jywyrīha rehe harō, ame'ē ta pe aja me'ē a'e pandu ta tī. A'e riki: "Ne katu te me'ē ke" aja pandu ta.

Timo! Pahar ihē koty ejur

⁹⁻¹⁰ Timo! Ihē jeje tate axo. A'erehe pahar ihē koty ejur. Ko Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō Nema ixo tar katu. A'erehe ihē ke a'e hijar oho. Tesaron ok ta pe a'e oho. Ngara ywy pe Keser oho. Nauma ywy pe Tit oho.

¹¹ Ruk jō riki ihē namō ixo. Nde erejur rahā, Mak ke eho piām. Inamō ejur. Ihē namō a'e paraky ta. Tupā je'ēha ke japandu ta, ame'ē riki jandema'e parakyha ke.

¹² Ese ok ta pe Tik ke ihē amondo.

¹³ Toroa ok ta pe Kapo ixo. Ihēma'e mundeha ihē amupyta ipe. Pukeka aja mundeha ke. Nde erejur rahā, ame'ē ke erur tī. Paper ke erur tī. So'o pirer ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē ke erur tī. Ame'ē ke ihē aputar katu te.

¹⁴ Itapytā namō ma'eha ke Arexan. (Ame'ē ke te'e ma'e'ā mujā ame'ē ke a'e.) A'erehe ihē rehe har katu ym a'e je'ē je'ē hū. Ihē ke a'e mupyrara, aja a'e ke Tupā mupyrara ta tī.

¹⁵ Jande japandu ame'ē ke a'e putar ym te. Mujaxer hū japanduha ke tī. A'erehe esak katu ehe exo. (Aja rahā, ne je'ēha ke a'e mujaxer ym ta tī.)

Ihē rehe amō ta juru ai

¹⁶ Yman kapitā keruhū ruwa koty ihē apu'am a'am. Ihē rehe har amō ta jaxer pandu naī, ame'ē ke ihē amukatu a'am. "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym" aja ihē apandu pandu. Arahā: "Jete! Ma'e ka'u te'eha ke Páu ma'e ym" aja me'ē ihē rehe har pandu ym te awa. Upa ihē ke hijar oho. Mā peja Tupā ipy'a jywyr ame'ē ta rehe.

¹⁷ Upa ihē ke hijar oho. Anī. Upa ym. Ihē namō Tupā riki ixo katu. Ihē py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu te. Pe, ame'ē ke rehe heta jundéu awa aja ym ame'ē ta hendu. Arahā ihē ke jangwateran juru ngi Tupā muhem, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ke kapitā keruhū jukwa ta tipe. Ame'ē ngi Tupā muhem.)

¹⁸ Ihē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ngi ihē ke a'e muhem ta tī. Pe, ywa pe inamō ihē ke a'e raho ta. A'ep inamō ihē axo ta kȳ. (Aja rahā, amō ta ihē ke mahy ym te ta tī.) "A'e riki katu te me'ē ke" aja mā peja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Amen. Ame'ē riki: "A'e tȳ" aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹⁹ Pirisi pe katuha ke ihē amondo axo. Ak pe aja tī. Pirisi sawa'e a'e. Onesi rok wyr pe har ta pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī.

²⁰ Korin ok ta pe Era pyta. Toro riki ma'e ahyha pyhyk, a'erehe Mire ok ta pe a'e ke ihē ahijar.

²¹ Pahar ihē koty ejur. Aman ndy'ar ym rahā, ejur.

Nde pe sehar ta katuha ke mondo ixo. Ko Eu. Purutē aja tī. Karáu aja tī. Upa jande mu ta mondo ixo tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jande mu ta aja a'eta.

²² Mā peja nde py'a ke Jesu mātā katu. Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

Kere y rapa'ū pe Tit ke Páu mupyta. A'ep Jesu kotoyhar ta rehe Tit usak usak katu ta. Tupā je'ēha ke a'e mu'e ta ngā pe tī. Myja Jesu kotoyhar tama'e kapitā ta katu ta ixo my? Ame'ē rehe har Páu mujekwa tar katu ipe tī. Tit ke a'e muhury tar katu tī. A'erehe kome'ē paper pinim ke Tit pe a'e mondo.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

1-4 Tit! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Tupāma'e miasu ke ihē. Jesu Kirisutu mundo ame'ē ke ihē tī. Ihē pe Tupā pandu:

—Ihē kotoyhar ke nde. Ihē asak katu ame'ē ta ke emu'e katu eho. Aja rahā ihē rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta. A'eta pe jetehar te ke emujekwa tī. Ihē rehe ihē kotoyhar ta py'a ke a'eta moī moī rahā, jetehar te ke a'eta ukwa katu. Ame'ē ke emujekwa ngā pe — aja ihē pe pandu.

Jetehar te ke jakwa katu. A'erehe jande ruhāha angaha ke rehe jaharō jaxo. Ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, a'e pandu katu. Te'e ym a'e. Tupā putar rahā, myrandu ke a'e muwyr. Ame'ē namō uhāha rehe har ngā pe a'e mujekwa. “Ame'ē myrandu ke nde pe ihē amujekwa. Ame'ē ke epandu pandu eho ngā pe. A'erehe nde ke ihē amondo” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe ame'ē myrandu ke ihē apandu pandu aho. Tupā riki jande muhāha.

Tit! Ihē aja Jesu rehe nde erejuru-jar katu tī. A'erehe ihē ra'yr aja nde.

Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Mā peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja nde py'a ke a'eta muhury katu tī.

Myja me'ē Jesu kotoyhar tama'e kapitā katu my

5 Kere y rapa'ū pe jande jaxo rahā, Jesu kotoyhar tama'e kapitā ta ke

jamu'am ym we rī. A'erehe a'ep nde ke ihē amupyta. Apo kapitā ta ke emu'am katu. Ok ta pame katu te emu'am. Ihē apandu ame'ē ke ekwa ekwa katu exo.

6 Kuja kapitā ke emu'am. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói ipe, aja amō ta ukwa ehe har. Hakehar peteñhar namō jō ixo rahā, katu tiki tī. Jesu rehe upa ta'yr ta jurujar katu ame'ē ke tī. Tajyr ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī. Ipái rehe ame'ē ta hendu katu rahā, katu tiki tī. Imāi rehe aja tī. Hindu katu ehe tī. Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e ym, aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotoyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

7 Jesu kotoyhar tama'e kapitā riki. Ame'ē tama'e usakiha ke a'e. A'erehe ehe har katu ym amō ta pandu ym rahā, katu tiki. A'e jō sawa'e katu te ame'ē ke aja ukwa ym rahā, katu tiki tī. Pahar ipy'a pihun ym rahā, katu tiki tī. Kawī ngi ka'u ym rahā, katu tiki tī. Pahar jumai ym rahā, katu tiki tī. Tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym rahā, katu tiki tī.

8 Pe, hok pe uhyk, ame'ē ta ke muxe katu rahā, katu tiki tī. Katu ame'ē ke putar rahā, katu tiki tī. Upa ma'ema'e, ame'ē ke ukwa katuha namō ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Amō ta pe katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu rahā, katu tiki tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e tate rahā, muputu'u ingi. (Aja rahā, ma'e ym ta.) Aja rahā, katu tiki tī.

9 Je'ēha jetehar te ke jamu'e ngā pe. Ame'ē ke ipy'a pe kapitā mupyta katu rahā, katu tiki tī. Aja rahā, panduha jetehar namō amō ta ke a'e muhury katu ta. Aja Tupā rehe har ngā pe mujekwa katu ta. Pe, amō kotoy mu'e ame'ē ta pe pandu: “Mā peja ym” aja pandu. Aja rahā, jetehar te ke a'e mu'e ta. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotoyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

Muka'u te'e ame'ē ta pe: “Mā peja pemu'e ym” aja epandu

¹⁰ Tit! Ehendu katurahā! Jesu kotyhar tama'e kapitā ta rehe hendu ym ame'ẽ ta heta ixo. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, a'eta mu'e we rī:

—Moise je'ēha rehe pehendu katu!
— aja a'eta mu'e naī.

Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u ka'u te'e hū ixo. Te'e je'ēha namō muka'u ka'u te'e ixo.

¹¹ Upa katu te ok wyr pe har ta ke a'eta muka'u ka'u te'e tī. Jetehar ym ame'ẽ ke a'eta mu'e ixo. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk ixo. Tamatarer ke jō a'eta putar, a'erehe a'eta mu'e mu'e ixo. Huxī ym riki ingi. A'erehe ame'ẽ ta je'ēha ke amō mukanim ta me'ẽ te'e. (A'erehe: "Mā peja pemu'e ym" aja epandu a'eta pe.)

¹² Kere y rapa'ū pe har ta ngi har amō ixo. Upa katu te ma'e a'e pandu. A'e riki ixotyhar ta rehe har pandu:

—Kere y rapa'ū pe har ta riki te'e pandu ame'ẽ ta ke a'eta. Aja te'eha a'eta. So'o jarō ame'ẽja saka. Amō ta ke a'eta mupyrara tī. Ma'e u'aha ke jō putar katu. Jyty'ym tī, a'erehe paraky ym — aja kere y rapa'ū pe har ta rehe har a'e pandu.

¹³ A'e pandu ame'ẽ ke jetehar te ke. A'erehe muka'u ka'u te'e, ame'ẽ ta pe hātā epandu: "Mā peja pemu'e ym" aja. (Nde rehe hendu rahā,) jetehar te ke rehe a'eta jurujar katu te ta my.

¹⁴ Jundéu awa ramūi ta pandu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar ym ta my tī. Jetehar te ke hijar ame'ẽ ta je'ēha rehe a'eta jurujar ym ta my tī.

¹⁵ Amō amō jundéu awa ta pandu:

—Ma'e ke pe'u ym. Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī. Pe'u rahā, Tupā rehe pepy'a ym — aja pandu naī.

Sawa'e katu ame'ẽ pe upa katu te ma'e ke katu ipe. Sawa'e katu ym ame'ẽ pe upa katu te ma'e ke katu ym ipe. Tupā rehe jurujar ym ame'ẽ pe aja tī. Ma'e ukwa ukwa ixo ame'ẽ ke katu ym, a'erehe upa katu te katu ym ipe. Ipy'a ke jai te'e ixo, a'erehe upa katu te katu ym ipe.

¹⁶ "Tupā rehe har jakwa katu" aja a'eta pandu naī. Anī. Ima'e ma'ema'eha ke amō koty. Ma'e ka'u

te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupā rehe har ukwa ym, aja ngā pe a'eta mujekwa. Tupā rehe a'eta hendu ym. Pe, a'eta ke Tupā putar ym tī. Marā ka ym a'eta katu ame'ẽ ke ma'ema'eha.

2

Jetehar te ke emu'e katu

¹⁻² Nde riki aja ym tī. Jetehar te ke emu'e. Tamūi ta pe epandu katu. Kuja epandu katu:

—Kawīngi peka'u ym. Katu pexoha namō pexo tī. Pekwa katuha namō pexo katu tī. Jetehar te ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Aja pexo katu. Amō ta rehe pepy'a katu tī. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu — aja tamūi ta pe epandu katu.

³ A'i ta pe aja tī. Kuja epandu katu tī:

—Tupā rehe har pekwa katu pexo, aja pexo katu. (Aja rahā, katu ame'ẽ ke pema'ema'e ta.) Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Kawīngi peka'u ym tī. Katu ame'ẽ ke pemu'e — aja a'i ta pe epandu katu.

⁴ Aja rahā, kūjā pyahu ta ke a'i ta mu'e katu ta. Kuja mu'e katu ta: "Pehē sawa'e ta rehe pepy'a katu. Pehē membyr ta rehe pepy'a katu tī" aja.

⁵ Amō we a'i ta pe epandu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu. Ma'e jaxer ame'ẽ ke pehē py'a rupi pekwa pekwa ym pexo. Pehē rok wyr pe har ta rehe pesak pesak katu pexo. Pejyty'ym tī. Peparaky katu tī. Pehē sawa'e rehe pehendu katu tī. Aja rahā, amō ta pandu ta: "Jesu kotyhar ta riki katu ixo. A'erehe Tupā je'ēha riki katu" aja pandu ta. Aja kūjā pyahu ta ke pemu'e katu — aja a'i ta pe epandu katu.

⁶ Ta'ynuhu ta pe aja tī. Kuja epandu katu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu — aja epandu katu ipe.

⁷ Tit! Nde aja tī. Katu ame'ẽ ke ema'ema'e tī. Aja rahā, nde aja amō ta katu ame'ẽ ke ma'ema'e ta tī. Ngā ke nde eremu'e rahā, jetehar te

ke emu'e. Nde eremu'e rahā, eju-musarái ym tī.

⁸ Panduha katu ame'ẽ ke epandu. Aja rahā: "Tit pandu ame'ẽ ke katu ym" aja amō ta pandu ym ta. Aja rahā, Jesu kotoyhar ta rehe har marā ka ym katu ym ame'ẽ ke a'eta je'ẽha. A'erehe nde rehe parahy ame'ẽ ta huxī ta.

⁹ Miasu ta pe epandu katu tī. Jesu kotoyhar ta ke ame'ẽ ta. Kuja epandu:

—Pehē jar ta rehe pehendu katu. Upa katu te pema'ema'e, ame'ẽ ke namō pehē jar ta ke pemuhury katu. Pehē jar ta pe je'ẽha ke pemujywyr ym tī.

¹⁰ Pehē jarma'e pemukanim ym. Pepandu ame'ẽ ke pema'ema'e katu, aja pemujekwa katu pehē jar pe. Aja te'eha pehē — aja miasu ta pe epandu katu.

Aja miasu ta upa katu te katu ame'ẽ ke ma'ema'e rahā, amō ta pandu ta:

—Tupā rehe har Jesu kotoyhar ta mu'emu'e. Ame'ẽ mu'e ame'ẽ ke katu — aja pandu ta.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū a'erehe katu aja jaxo ta me'ẽ te'e

¹¹ Upa awa ta ke Tupā muhā tar katu. A'erehe awa ta rehe a'e ipy'a katu te hū, ame'ẽ ke ngā pe a'e mujekwa.

¹² Awa ta rehe a'e ipy'a katu te hū. A'erehe jande ke a'e mu'e tī. Kuja. Ma'e ke a'e putar ym ame'ẽ ke jahijar. Katu ym ma'ema'eha ke kome'ẽ ywy keruhū pe har ta putar. Ame'ẽ ke jahijar tī. Pe, jakwa katuha namō jaxo katu rahā, katu tiki. Amō ta pe katu ame'ẽ ke jama'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā putar ame'ẽ ke jama'ema'e rahā, katu tiki tī. Aja apo jama'ema'e jaxo rahā, katu tiki tī.

¹³ Aja jaxo rahā, jande rury katuha namō Jesu Kirisutu jywyriha rehe jaharō jaxo. Katu te ha namō a'e jywyr ta. A'e riki Tupā a'e tī. Pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e. A'e riki jande muhāha tī.

¹⁴ A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Upa jandema'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ame'ẽ ke jande py'a ngi

a'e mukanim, ame'ẽja saka. A'erehe jande py'a ke a'e juhyk apo 'y. Aja rahā ixotyhar ta ke jande. Ima'e ke jō jande. A'erehe katu ame'ẽ ke jama'ema'e tar katu tī.

¹⁵ Upa ihē apandu ame'ẽ ke emu'e katu. Nde erepandu katuha namō emu'e katu. Nde rehe hēndu ame'ẽ ta ke emuhury katu. Aja rahā, Jesu rehe ame'ẽ ta ipy'a katu te we rī. Katu ym amō ma'e rahā: "Mā peja ym" aja epandu ipe. Nde rehe amō ta hēndu ym rahā, ame'ẽ ta pe epandu:

—Tupā je'ẽha rupi ma'e ihē apandu pandu. A'erehe mā peja ihē rehe pehendu katu — aja epandu.

3

Jande rehe Tupā pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu

¹ Nde kotoyixo ame'ẽ ta pe kuja epandu katu:

—Kapitā ta rehe pehendu katu. Kapitā keruhū ta rehe pehendu katu tī. Ma'e katu ame'ẽ ke amō ta pandu rahā, pahar ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Pehendu katu a'eta rehe.

² Amō ta rehe pehē juru ai ym. Amō ta namō peje'ẽ hātā tā ym. Amō ta namō pehē juehe katu pexo. Upa awa ta rehe pehē rury katu pexo. Aja te'eha pehē — aja nde kotoyixo ame'ẽ ta pe epandu katu.

³ Amukwehe te we jetehar te ke jakwa ym jaxo tī. Tupā rehe jahendu ym tī. Jande ke amō ta muka'u ka'u te'e hū tī. Upa ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu. Ma'e katu ym ame'ẽ ke te'e jama'ema'e hū jaxo. Amō ta rehe jakyty'ym tī. Amō ta rehe japy'a ym tī. Jande rehe amō ta ipy'a ym tī.

⁴ Tupā riki katu te ame'ẽ ke a'e, ame'ẽ ke jande pe a'e mujekwa. Awa ta rehe a'e ipy'a katu. Ame'ẽ ke a'e mujekwa tī. A'e riki jande muhāha.

⁵ Jande ke a'e muhā katu. Katu ame'ẽ ke jama'ema'e, a'erehe jande ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym. Jande rehe a'e pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Jande py'a ke a'e juhyk, a'erehe jande py'a ke amō kotoy Tupā'ā muruwak mondo.

Mupyahu ame'ẽja saka. Jaxoha pyahu aja muruwak tī.

⁶ Jesu Kirisutu manō. A'erehe jande py'a rehe I'ã ke Tupā muwyr. A'e me'ẽ te'e riki. Jesu riki jande muhāha.

⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo. Pe, jande ruhāha rehe jaharō jaxo. Ame'ẽ ke jande pe a'e me'ẽ.

⁸ Upa ihē apandu ame'ẽ ke jetehar te ke.

Muka'u te'e ame'ẽ ta namō eje'ẽ hātā tā ym

Ihē apandu ramō ame'ẽ ke emu'e mu'e katu te we rī. Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ẽ ta katu ame'ẽ ke jō ma'ema'e tar katu. Kome'ẽ je'ẽha riki katu ame'ẽ ke. Myja ixoha katu my, ame'ẽ ke mujekwa katu ngā pe tī.

⁹ Jundéu awa ramūi ta rer rehe har amō ta pandu pandu. Māte hū te'e ame'ẽ ta hamūi ta rer ihī. Ame'ẽ rehe har pandu pandu ame'ẽ ta namō eje'ẽ hātā tā ym. Moise je'ẽha rehe har amō ta pandu pandu. Ame'ẽ ta namō eje'ẽ hātā tā ym tī. Je'ẽha hātā tā ha riki katu ym. Jixer riki tī.

¹⁰ Jesu kotoyhar ta ukwa katuha ke amō kotoy koto amō muruwak. Aja rahā: "Mā peja ym" aja muka'u te'eha ta pe epandu. Aja mokōihar epandu ipe tī. Pe, nde rehe hendu ym rahā, echo ingi.

¹¹ Ame'ẽ ta riki sawa'e ta jixer ame'ẽ ta ke, aja nde erekwa. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe sawa'e jixer aja a'e mujekwa nde pe.

Amō ta rehe ehaihu katu

¹² Nde kotoy sawa'e ke ihē amondo ta. Her Ar. A'e ke amondo ym rahā, Tik ke ihē amondo ta. Nde rehe a'e uhyk rahā, pahar Niko ok ta pe ejur. A'ep ihē axo ta tī. Aman ndy'ar rahā, a'ep ihē apyta we ta, aja ihē akwa tī.

¹³ Amō sawa'e rehe ehaihu katu. Her Sena. Je'ẽha hātā tā ame'ẽ mukatuha ke a'e. Apor ke ehaihu katu tī. A'etama'e ym te rahā, ame'ẽ ke eme'ẽ katu a'eta pe. Aja rahā, ame'ẽ namō a'eta oho katu ta.

¹⁴ Jesu kotoyhar ta pe emujekwa katu. "Katu ame'ẽ ke pema'ema'e" aja emujekwa katu ngā pe. "Ima'e ym te ame'ẽ ta rehe pehaihu katu" aja emujekwa ngā pe tī. Aja rahā, ma'e ke me'ẽ katu ta. Aja rahā, Jesu kotoyhar ta jyty'ỹ ym ta. Paraky katu ta.

¹⁵ Upa ihē namō ixo ame'ẽ ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde kotoy Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Jande rehe a'eta ipy'a katu. Katuha ke ame'ẽ ta pe jamondo jaxo tī, aja ame'ẽ ta pe epandu tī.

Mā peja upa nde kotoyhar ta rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Siremō pe paper pinim ke Páu mondo

Siremō riki ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Pe, miasu ujan oho ingi. Her One. Ma'e ke a'e mukanim raho tī. Pe, kyndaha pe Páu ixo rahā, One ke sonda ta muhyk raho tī. Hom ok ta pe har kyndaha pe kynda raho. Pe, One pe Tupā rehe har Páu mujekwa rahā, Jesu rehe One jurujar katu tī. A'erehe imu aja apo 'y. Pe, ijar pe, Siremō pe One ke Páu mujywyr tar katu. A'erehe ame'ē rehe har Siremō pe Páu mupinim. "Ihē aja One ke nde rok pe emupyta katu tī" aja Siremō pe Páu mupinim.

Siremō pe paper pinim ke Páu mondo

¹ Siremō! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Timo ihē namō ixo tī. Jande mu ke a'e.

Ko nde riki jande rehe katu ame'ē ke nde. Jande aja Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu erexo tī. Jesu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo.

² Nde rok pe Jesu kokyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ē ta pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē rendyr pe, Asi pe, katuha ihē amondo axo tī. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe: "Ihē rendyr" aja ihē apandu.) Aki pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē aja Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu oho ngā pe tī.

³ Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

Siremō! Johu jande py'a ke nde eremātā katu

⁴⁻⁵ Upa Tupā kokyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ihē ahendu. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe nde erejurujar katu te, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā namō ihē apandu pandu rahā, kuja ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Siremō rehe nde eresak katu. A'erehe ne jō riki katu te me'ē ke — aja apandu ipe.

⁶ Tupā namō ihē apandu:

—Jesu rehe Siremō jurujar katu. Mā peja ame'ē rehe har ngā pe a'e pandu pandu katu te we rī. Aja rahā, hendi ame'ē ta jurujar katu ta ehe tī. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē jande pe. Ame'ē ke mā peja jurujar katu ame'ē ta ukwa katu. Kirisutu kokyhar ta ke jande — aja ihē apandu Tupā namō.

⁷ Siremō! Ihē mu aja nde. Tupā kokyhar ta rehe nde erepy'a katu, a'erehe ihē rury katu. Ihē ke nde eremuhury katu, a'erehe ihē py'a ke nde eremātā katu. Upa Tupā kokyhar ta ke nde eremuhury katu tī, a'erehe ihē aja a'eta tī. A'eta py'a ke nde eremātā katu tī.

One rehe har ihē apandu nde pe

⁸ Jande ke nde eremuhury katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihē apandu ta apo 'y. Kirisutu je'ēha rupi nde pe ihē apandu tar katu.

⁹ Anī. Aja ym ta ihē. Nde rehe ihē apy'a katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihē apandu ta. (Wewe katu apandu ta. Ihē je'ēha rupi apandu ta.) Ihē Páu. Ihē tamūi te ihē. Jesu rehe har ihē apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihē axo.

¹⁰ Apo One rehe har nde pe ihē apandu. Kyndaha pe ihē axo rahā, myrandu katu ihē apandu ipe. A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu. A'erehe ihē ra'yur aja a'e. Pe, ipái aja ihē.

¹¹ Yman nde pe One paraky ixo. Arahā a'e jaxer nde pe. Apo ihē pe a'e katu 'y. Apo nde pe a'e katu ta tī.

¹² Apo nde kokyhar a'e ke ihē amujywyr ta. Ihē apy'a katu ehe, a'erehe nde kokyhar a'e ke ihē amujywyr rahā, ihē apyai te ta.

¹³ Myrandu katu ihē apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihē axo. Se ihē axo rahā, One ke ihē amupyta tar katu. Aja rahā, One riki ihē rehe haihu katu ta. Se nde erexo ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe nde

erehaihuha. (A'erehe One riki ihē rehe haihu katu ta.)

¹⁴ Nde erema'e ta me'ẽ te'e, a'erehe ihē rehe nde erehaihu katu ta, aja nde erekwa. Anĩ. Aja ym ihē aputar. Nde ereputar katu, a'erehe One pe nde erepandu ta:

—One! A'ep epyta. Páu rehe ehaihu katu — aja.

Anĩ we rĩ. “Ere” aja nde erepandu rahā jō, a'e ke ihē amupyta ta.

¹⁵ Siremō! Yman nengi One oho. Apo nde koty a'e jywyr rahā, ne namō aja te'e a'e ixo ta my.

¹⁶ Nema'e miasu, aja ym ehe har ekwa ekwa exo apo 'y. Kirisutu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ne mu apo 'y, aja ekwa ekwa exo tĩ. A'erehe nde koty jywyr rahā, i'ar koty te we miasu katu ame'ẽ ke a'e apo 'y, aja ekwa ekwa exo. Nde aja Kirisutu rehe a'e jurujar katu tĩ, a'erehe ne mu aja a'e tĩ. A'erehe i'ar koty te we nde pe katuha a'e tĩ. Ihē apy'a katu ehe. Ihē pe katu a'e tĩ.

¹⁷ Nde aja Tupā je'ẽha ke ihē apandu pandu, aja nde erekwa katu. A'erehe One ke nde rok pe emupyta katu. Ihē aja a'e ke emupyta katu tĩ.

¹⁸ Yman ma'e katu ym ame'ẽ ke a'e ma'e my. Nde pe ma'e ke a'e mujuwyr ta me'ẽ te'e my. Ame'ẽ ke paper rehe emapyk. (Anĩ. Onema'e nixói te ma'e ke.) A'erehe ihē riki ame'ẽ ke amujuwyr ta nde pe.

¹⁹ Ko paper rehe ihē amupinim katu:

—Ihē Páu. Ihē ame'ẽ ta nde pe — aja.

Pe, kuja ekwa ekwa exo tĩ. (Myja nde ke Tupā muhā katu ta my, ame'ẽ rehe har nde pe ihē riki apandu. A'erehe ihē pe ma'e ke nde ereme'ẽ ta me'ẽ te'e, ame'ẽja saka.)

²⁰ Siremō! Ihē mu aja nde! Jandema'e sawa'e te rehe jajurujar katu, a'erehe ihē apandu ame'ẽ ke ema'e katu. One ke nde rok pe emupyta katu tĩ. Aja rahā, ihē ke nde eremuhury katu ta.

²¹ Ihē apandu ame'ẽ ke nde erema'e katu ta. One ke nde rok pe nde eremupyta katu ta, aja ihē akwa katu.

A'erehe paper pinim ke nde pe ihē amondo axo. Jete riki. Ihē apandu ame'ẽ 'ar koty te we katu ame'ẽ ke nde erema'e katu ta, aja akwa katu.

²² Nde koty ihē ahyk ta aho my, aja ihē akwa. Ame'ẽ rehe har Tupā namō pepandu katu, a'erehe aja ihē akwa. A'erehe ihē akeriha renda ke epeir katu apo tĩ.

Katuha ke Páu mondo

²³ Jesu Kirisutu rehe har Epar pandu pandu. (Ame'ẽ ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē namō a'e ixo. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo.

²⁴ Mak aja tĩ. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tĩ. Arita aja tĩ. Mondo ixo tĩ. Nema aja tĩ. Mondo ixo tĩ. Ruk aja tĩ. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tĩ. Ihē namō myrandu katu ke a'eta pandu pandu ixo.

²⁵ Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja john pehē rehe a'e ipy'a katu te hū.

Upa.

Emberéu awa ta pe mupinim me'ẽ ke

Awa kome'ẽ paper mupinim my? Ukwa ym awa. Jundéu awa ta ngi har amõ amõ ta Jesu rehe jurujar katu. “Emberéu awa ta ke” aja amõ jundéu awa ta her tĩ. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper ke amõ mupinim. A'erehe kome'ẽ paper pinim: “Emberéu” aja jakwa.

Amõ ta amõ koty mu'e tar katu. “Ymanihar ta aja Tupã rehe pehẽ py'a pemoi moi katu tĩ. A'erehe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe hymba ke hapy tĩ” aja mu'e naĩ.

“Anĩ. Mã peja ym” aja kome'ẽ paper rehe panduha ihã. “Jesu Kirisutu rehe jõ pehẽ py'a pemapyk. A'e riki upa katu te amõ ta 'ar koty te we katu te ha” aja panduha ihã tĩ.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihã mu ta” aja pandu.

Tupã je'ẽha ke Ta'yr pandu

¹ Yman Ta'yr uwyr ym rahã we, ima'e je'ẽha ke Tupã mujekwa. Amõ amõ rahã, mujekwa. Amõ koty koty mujekwa. Je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ta pe mujekwa. Pe, a'eta riki jande ramui ta pe Tupã je'ẽha ke pandu pandu hũ.

² Apo anĩ. Ta'yr ke a'e muwyr. Pe, ima'e je'ẽha ke Ta'yr riki pandu pandu jande pe. Yman te Tupã pandu ipe: “Nde riki upa ma'e ke emujã” aja. A'erehe Ta'yr riki upa katu te ma'e ke mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ mujã. Ywa ke mujã tĩ. Pe, Tupã pandu ipe tĩ:

—Nde pe upa katu te ma'e ke ihã ame'ẽ ta. Upa katu te nema'e wan ta. Aja te'e ta — aja Ta'yr pe.

³ Tupã katu te ha aja Ta'yr tĩ. Aja ngã pe Ta'yr mujekwa. Tupã aja Ta'yr tĩ. Upa katu te a'e mujã ame'ẽ ke henda pe te'e ihã katu. Ywa rehe ihã ame'ẽ ke. Ywy rehe ihã ame'ẽ ke tĩ. Ihã katu tĩ. Ywa rehe wata ame'ẽ ke hape rupi wata katu tĩ. Pyrâtäha namõ a'e pandu, a'erehe henda pe te'e ihã katu. Wata katu tĩ. A'e manõ rahã, upa

awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe awa ta py'a ke Tupã juhyk katu. A'e manõ, pe, kwera katu uhem tĩ. Pe, ywa pe Tupã rake a'e wapyk oho. Aja rahã, a'e riki je'ẽha te reko, aja mujekwa katu. Tupã riki pyrâtäha te hũ ame'ẽ ke a'e.

Ta'yr riki Tupã je'ẽha rahoha ta 'ar koty te we katuha

⁴ Tupã rake Ta'yr wapyk, a'erehe Tupã je'ẽha rahoha ta 'ar koty te we Ta'yr katu te ha. “Ihã ra'yr” aja Ta'yr pe Tupã pandu, a'erehe ame'ẽ ta 'ar koty te we Ta'yr katuha tĩ.

⁵ Ta'yr pe jõ a'e pandu:
“Apo ngã pe ihã amujekwa ta. Nde riki ihã ra'yr. Nde pái ihã” aja. Aja ym ima'e je'ẽha rahoha ta pe pandu. Amõ we Ta'yr pe a'e pandu: “Ko nde pái ihã axo. Ihã ra'yr nde tĩ” aja.

Aja ym ima'e je'ẽha rahoha ta pe a'e pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.)

⁶ Upa awa ta 'ar koty te we katuha ame'ẽ ke a'e. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Ta'yr ke a'e muwyr tate rahã, upa katu te ima'e je'ẽha rahoha ta pe a'e pandu:

“Ihã ra'yr rehe pehẽ py'a pemoi moi katu” aja.

⁷ Ima'e je'ẽha rahoha ta rehe har a'e pandu rahã, kuja a'e pandu:

“Ywytu aja pahar ihãma'e je'ẽha rahoha ta ke ihã amondo. Tata aja pyrâtäha namõ ihãma'e je'ẽha rahoha ta ma'e ke ma'ema'e ta tĩ. Ihã apandu ame'ẽ ke ma'ema'e ta” aja.

(Aja rahã, je'ẽha rahoha ta ima'e misu ta ke aja mujekwa. A'erehe Ta'yr wyr koty te we katuha, aja mujekwa.)

⁸ Ta'yr rehe har a'e mujekwa. Kuja: “Ihã aja nde tĩ. (A'erehe: ‘Tupã’ aja nde pe amõ ta pandu ta tĩ.) Nde riki kapitã keruhũ te. Aja te'e ta nde erexo.

Nde kotyhar ta ke nde eremondo mondo rahã, katuha namõ nde eremondo mondo ta.

9 Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē rehe nde ereparahy. Katu amō ma'ema'e, ame'ē ke nde ereputar katu. A'erehe nde pe ihē apandu: 'Ihēma'e ke nde' aja. Ihē Tupā.

Pe, nde rehe katu ame'ē ta pe ihē apandu: 'Pehē katu' aja.

I'ar koty te we nde pe ihē apandu: 'Nde katu te' aja. A'erehe nde rury katu nde erexo" aja Ta'yr rehe har Tupā pandu. Yman ame'ē panduha ke Ndawi mupinim.

10 Tupā pandu tī:

"Sawa'e! Kirisutu nde. Ma'e ke nixói te rahā, kome'ē ywy keruhū nde eremujā.

Nema'e pyrātāha namō ywa ke nde eremujā tī.

11-12 Upa ame'ē ta ke nixói te ta tī. Awama'e mundeha aja ame'ē ke ymanihar wan ta oho. Kanim ta.

Mundeha ke amō pukek. Aja kome'ē ywy keruhū ke nde erepukek ta tī. Ywa ke aja tī. Nde erepukek ta tī. (Pe, nde erembor ta tī.)

Mundeha ymanihar ke amō ombor. Pe, pyahu ke pyhyk. Aja kome'ē ywy keruhū ke nde eremukanim ta tī.

Pe, pyahu ame'ē ke nde eremujā ta tī. Ywa ke aja tī. Pyahu ame'ē ke nde eremujā ta tī.

Nde anī. Aja te'e ta nde erexo katu. Nde ruhā te hū ame'ē ke nde" aja Ta'yr rehe har Tupā pandu.

13 Ta'yr pe Tupā pandu:

"Se ihē rake ewapyk katu. Nde ruwanjan ta ke ihē amuputu'u katu ta. Upa ame'ē ta nde rehe hēndu katu ta" aja ipe. ("Tupā rake wapyk" aja pandu rahā: "A'e je'ēha te reko" aja mujekwa katu.)

Ima'e je'ēha rahoha ta pe aja ym a'e pandu. Ta'yr pe jō pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.)

14 Ma'erehe Tupā je'ēha rahoha ta ixo my? Tupāma'e miasu ta ke ame'ē ta. Awa'ā ta aja te'e ixo. Pe, ame'ē ta

ke Tupā mondo mondo. A'e muhā ta, ame'ē ta kotoy a'e mundo. Pe, ame'ē ta namō a'eta ma'e ke ma'ema'e katu oho ixo tī.

2

Jande ke Tupā muhā katu

1 Ta'yr katuha riki Tupā je'ēha rahoha ta 'ar koty te we katuha. A'erehe jetehar te ke jahendu ame'ē ke rehe mā peja tapijar te'e we jajurujar katu. Aja rahā jaharái ym ta.

2 Jande ramūi ta pe myrandu ke Tupā je'ēha rahoha ta pandu pandu. Ame'ē riki: "Moise je'ēha ke" aja jakwa katu. Ame'ē riki jetehar te ke aja Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ē je'ēha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym rahā, a'eta ke Tupā mupyrara. Ame'ē ke rehe hēndu ym rahā, aja tī. Tupā mupyrara tī.

3 Tupā je'ēha rahoha ta pandu, ame'ē ke rehe awa hēndu ym rahā, Tupā mupyrara. Aja rahā, ngā ke Ta'yr muhā katu ta, ame'ē myrandu rehe awa hēndu ym rahā, marā ka ym Tupā mupyraraha ngi uhemiha. Moise je'ēha rehe hēndu ym, ame'ē ta 'ar koty te we mupyrara ta. (A'erehe Ta'yr pandu, ame'ē ke rehe i'ar koty te we hēndu katu ta me'ē te'e.)

Ngā ke Tupā muhā katu ta, aja jandema'e sawa'e te riki pandu py. A'engi hēndu ehe, ame'ē ta jande pe mujekwa tī. Jetehar te ke aja a'eta mujekwa jande pe.

4 Tupā aja tī. Mujekwa a'e tī. Jetehar te ke aja hēndu ehe, ame'ē ta mujekwa ixo rahā, Tupā mujekwa tī. Kuja. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu rahā, ngā pandu: "Mā! Katu te hū!" aja. Aja pandu ame'ē ke jetehar te ke aja a'e mujekwa katu ngā pe tī. Amō we tī. A'e putar aja I'āma'e pyrātāha ke a'e muwyr. Ma'e ke Tupā'ā te'e me'ē me'ē, ame'ē ke Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe a'e muwyr. A'erehe Ta'yr rehe hēndu, ame'ē ta pandu ame'ē ke riki jetehar te ke aja jakwa katu.

Jande ke muhā katu ame'ē rehe har

5 Kome'ẽ ywy keruhū pyahu ame'ẽ rehe har japandu. Ame'ẽ ke Tupā mujā ta. “Ame'ẽ pe har tama'e kapitā keruhū ke nde” aja ym ima'e je'ẽha rahoha ta pe a'e pandu.

6 Anī. Amō pe a'e pandu. Pesarahā! Yman Tupā je'ẽha rehe amō mupinim:

“Nde Tupā. Awa ke rehe nde ereharái ym.

Awa te'e tipe. Anī. Nde eresak katu ehe.

7 A'e ke nema'e je'ẽha rahoha ta wyr kocy te we katuha, aja nde eremu'am.

I'i atu ym iwyr kocy te we katuha.

A'e ke rehe nde eresak katu.

A'erehe nde erepandu: ‘Nde katu’ aja.

Kapitā keruhū aja: ‘Nde katu’ aja nde erepandu.

8 Pe, nde erepandu tī: ‘Upa katu te ma'e ke ih̄. Ame'ẽ tama'e kapitā keruhū nde’ aja nde erepandu tī.” Aja Tupā je'ẽha rehe amō mupinim.

Pesarahā! Ame'ẽ je'ẽha rehe Tupā mujekwa: “Upa katu te ma'e ke ixo. Ame'ẽ tama'e kapitā keruhū nde” aja. Aja rahā, upa katu te riki. Pyta we ym ma'e ke. Pesarahā! Apo sehar sawa'e aja ym we rī. Upa katu te, ame'ẽ tama'e kapitā keruhū ym we rī.

9 Jesu anī. Ehe har jakwa. Ymaniwe awa te'e a'e ixo tī. (A'erehe Tupā je'ẽha rahoha ta wyr kocy te we a'e katuha.) I'i atu ym awa te'e a'e ixo. Aja ixo rahā, Jesu manō. Tupā usak katu ehe. A'erehe upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'e pyrara. Pe, manō. A'erehe apo Tupā pandu ipe: “Nde riki katu te me'ẽ ke” aja. Apo katuha renda pe a'e ixo 'y. (A'erehe Tupā je'ẽha rahoha ta 'ar kocy te we Jesu katuha apo tī, aja mujekwa katu.)

10 Upa ma'e ke Tupā mujā. Pe, a'e panduha rupi upa ma'e ke ixo katu. Jesu ke amō ta mupyrrara rahā, Tupā pandu: “Mā peja” aja. A'erehe a'e pyrara ixo. Pe, pyrara ha upa rahā, a'e pandu ipe: “Ne jō riki katu te

me'ẽ ke” aja. A'e pyrara, a'erehe heta ta'yr ta ke a'e raho. Katuha renda pe inamō raho. Jesu riki hundutar oho py, ame'ẽja saka. Pe, Tupā muhā katu ame'ẽ ta haikwer rupi oho tī, ame'ẽja saka tī. (A'erehe Tupā je'ẽha rahoha ta 'ar kocy te we Jesu katuha, aja mujekwa katu.)

11 Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ẽ ke ngā py'a ngi Jesu juhyk. A'erehe Tupā riki ame'ẽ tama'e pái keruhū. Jesu pái tī. Peteī riki jande pái keruhū. A'erehe ipy'a juhyk ame'ẽ ta pe Jesu pandu: “Ih̄ mu ta” aja. Huxī ym ha namō a'e pandu: “Ih̄ mu ta” aja. (Ame'ẽ ke amō mujekwa.) Kuja.

12 Tupā pe a'e pandu:

“Ma'e ke nde erema'ema'e. Ame'ẽ ke ih̄ mu ta pe ih̄ apandu ta. A'eta jy'ar rahā, nde rehe har ih̄ apandu ta: ‘Katu te me'ẽ ke a'e’ aja.”

13 A'e pandu tī:

“Tupā rehe ih̄ ajurujar katu ta” aja. (Aja rahā, imu ta aja a'e tī, aja a'e mujekwa katu.)

Amō we tī:

“Se nde eremuhā katu, ame'ẽ ta namō ih̄ axo. Nde ra'yr ta aja a'eta. Ih̄ pe a'eta ke nde ereme'ẽ, ame'ẽja saka” aja Tupā pe Ta'yr pandu. (Aja rahā, imu ta aja a'e tī, aja a'e mujekwa katu.)

14 “Ta'yr ta” aja a'e pandu. Ame'ẽ ta riki awa ta te'e a'eta tī. Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke. Pe, Jesu uwyr rahā, ame'ẽ ta aja a'e tī. Awa te'e a'e tī. A'erehe a'e manō rahā, Satanama'e pyrātāha ke a'e muputu'u. Manōha ngi ngā ke Satana mukyje. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ẽ ke a'e mukanim tī.

15 Manōha ngi awa kyje. Kome'ẽ ywy keruhū pe ixo rahā, aja te'eha kyje. Ame'ẽ kyjeha ke Jesu mukanim. Kyjeha ngi poir, ame'ẽja saka.

16 Pesarahā! Tupā je'ẽha rahoha ta py'a ke a'e muhury ym uwyr. Amō ta py'a ke muhury uwyr. Kuja. Tupā je'ẽha rehe amō mupinim: “Amarā rainō ta py'a ke a'e muhury uwyr”

aja. (Aja pandu rahā, Tupā kqtyhar ta rehe har pandu, aja jakwa katu.)

¹⁷ Ngā py'a ke a'e muhury katu uwyr, a'erehe imu ta aja a'e uwak ta me'ẽ te'e tī. Jande riki imu ta aja tī. Aja rahā, jande aja a'e tī. Awa te'e rahā, pa'i keruhū aja a'e ixo tī. (Jesu riki pa'i keruhū aja tī.) Tupāma'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e katu. Pa'i keruhū aja ixo rahā, awa ta rehe a'e pyrara usak. A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e, ame'ẽ ke rehe pa'i keruhū muhepy. (Jesu riki pa'i keruhū.) A'erehe ngā rehe Tupā ipy'a jywyr katu.

¹⁸ Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke Satana putar tipe. (Anī. Ma'e ym te a'e.) Satana manga manga tipe. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe mangaha ke Jesu ukwa katu. A'erehe Tupā kqtyhar ta ke ājā ramūi manga manga rahā, ame'ẽ ta py'a ke Jesu mātā katu. Ame'ẽ ke ukwa katu tī. A'e pyrara tī. A'erehe Tupā kqtyhar ta pyrara ixo rahā, ame'ẽ ta py'a ke Jesu mātā katu tī. Ame'ẽ ke ukwa katu tī.

3

Moise 'ar kqty te we Jesu katuha

¹ Ihē mu ta! Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe ihē mu ta aja pehē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē kqty pehē py'a pemuruwak — aja.

Pesarahā! Mā peja Jesu rehe har pekwa pekwa pexo. A'e ke Tupā muwyr. Pa'i keruhū aja a'e ke muwyr. Pe, jande japandu:

—Ixotyhar ta ke jande. Jajurujar katu ehe — aja.

² Tupā pandu ipe:

—Pa'i keruhūma'e ma'eha ke nde erema'ema'e — aja.

A'erehe a'e pandu ame'ẽ ke Jesu ma'ema'e katu. Yman Moise aja tī. Juja katu te ma'eha tī. Tupā pandu ipe:

—Ihē kqtyhar ta rehe esak katu — aja ipe. —Ame'ẽ ma'eha ke nde pe ihē ame'ẽ — aja Moise pe.

A'erehe a'e pandu ame'ẽ ke Moise ma'ema'e katu.

³ Ok mujāha pe amō ta pandu: “Mā! Katu nde eremujāl!” aja. Aja ok rehe har aja pandu ym awa. A'erehe ok mujāha riki ok 'ar kqty te we katuha. Aja Jesu tī. Moise 'ar kqty te we Jesu katuha a'e tī. (A'erehe Jesu rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e.)

⁴ Ok pame katu te awa mujā. Tupā riki upa katu te ma'e ke mujā.

⁵⁻⁶ Tupāma'e miasu ke Moise. Tupā pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Tupā kqtyhar ta rehe a'e usak katu. Pe, ma'e ke Tupā mujekwa ta, ame'ẽ ke ngā pe a'e pandu pandu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. Tupā pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tī. Tupā kqtyhar tama'e kapitā keruhū ke a'e. Moise riki miasu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. A'erehe Moise 'ar kqty te we katuha. Kirisutu kqtyhar ta ke jande. Aja rahā, ma'e hok wyr pe har ta aja jande jaxo. Kirisutu jywyriha ke rehe jaharō katu. Jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Jajurujar katuha ke jahijar ym. Upa aja jaxo rahā, ima'e hok wyr pe har ta ke aja jaxo. Ixotyhar ta ke jande aja jamujekwa katu.

Jande py'a ke Tupā muhury katu

⁷ (Ixotyhar ta ke jande, a'erehe mā peja Tupā rehe pehendu katu.) Aja yman Tupā'ā mujekwa ame'ẽ ke amō mupinim. (Kuja jundéu awa ta rehe har mupinim.)

“Apo Tupā pandu ame'ẽ ke rehe pehendu katurahā!

⁸ ‘Anī. Jahendu ym ta ehe’ aja ym pepandu. Mā pahar pehendu katu ehe.

Awa nixói te ame'ẽ pe pehē ramūi ixo rahā, a'eta pandu: ‘Tupā ke japatar ym. Jahendu ym ta ehe. Jande ke a'e mupyrara ym ta’ aja pandu naī.

Aja a'eta manga manga tipe. Ame'ẽ ta aja mā peja ym pexo tī. (A'erehe pahar pehendu katu ehe.)

⁹ Pe, Tupā pandu: ‘Yman ihē ama'ema'eha ke a'eta usak

tipe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū tipe.

Kuja, 40 warahy 'ar rahā, a'eta usak tipe. Anī. Ihē ke a'eta putar ym. A'eta ke ihē amupyrara ym ta' aja a'eta ukwaha naī. A'erehe ihē ke a'eta manga manga hū tipe. Katu ym aja.

¹⁰ A'erehe a'eta rehe ihē aparahy. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: 'Ihē rehe a'eta hendu ym.

Ihē ngi amō rehe a'eta py'a ke a'eta muruwak. Aja te'eha a'eta. Ihē amu'e, aja a'eta ixo ym. Katu ym aja' aja riki.

¹¹ A'erehe a'eta rehe ihē aparahy. Pe, ihē apandu: 'Ihē apandu katu ame'ē ke ama'e katu ta kȳ.

Amō henda amukatu. Ame'ē pe a'eta ixo ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.)

A'ep a'eta oho rahā, putu'uhā ke a'eta ukwa ta tipe. Ihē ame'ē ta tipe' aja Tupā pandu." Aja Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō mupinim.

¹² Ihē mu ta! Pesak katu pehē juehe pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo. Ame'ē ke jō peputar rahā, Tupā ngi amō koyt pehē py'a pemuruwak ta. Katu ym aja. Tupā riki ixiwe katu te hū ame'ē ke a'e.

¹³ Pesarahā! "Apo" aja Tupā je'eha rehe amō mupinim. Aja rahā, apo riki wera rahā pame katu te pehē py'a pemātā katu pehē juehe pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. Aja rahā: "Anī. Jahendu ym ta ehe" aja ym pepandu. A'erehe angaha pewe ihī rahā, pehendu katu ehe.

¹⁴ Kirisutu rehe jajurujar katu py rahā, ixotyhar ta ke jande, aja jakwa katu te. Aja tapijar te'e we jaxo rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo ame'ē ta ke jande.

¹⁵ Pesarahā! Amō we ihē apandu. Kuja Tupā je'eha rehe panduha ihī: "Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu katurahā! 'Anī.

Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Pahar pehendu katu ehe.

Awa nixói te ame'ē pe pehē ramūi ixo rahā, a'eta pandu: 'Tupā ke jande japutar ym. Jahendu ym ta ehe' aja yman amō mupinim." A'eta aja pexo ym pehē tī.

¹⁶ Awa riki Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu ym my? Awa riki pandu my: "Tupā ke japutar ym" aja? Pesarahā! Jande ramūi ta ke ame'ē ta. A'eta riki Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu ym. A'eta riki pandu: "Tupā ke japutar ym" aja. A'eta ke Eji ywy ngi Moise muhem raho.

¹⁷ Awa rehe Tupā parahy my? Kuja, 40 warahy 'ar rahā, a'e parahy. Pesarahā! Jande ramūi ta ke ame'ē ta. A'eta rehe Tupā parahy. A'eta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe awa nixói te ame'ē pe upa katu te a'eta manō.

¹⁸ Tupā pandu: "Ihē apandu katu ame'ē ke ama'e katu ta kȳ. Amō henda amukatu ame'ē pe a'eta ixo ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.) A'ep a'eta oho rahā, putu'uhā ke a'eta ukwa ta tipe. Ihē ame'ē ta tipe" aja a'e pandu. Awa pe a'e pandu my? Pesarahā! Jande ramūi ta pe a'e pandu. A'eta riki pandu: "Tupā ke japutar ym" aja.

¹⁹ A'erehe Tupā pandu: "Ame'ē ywy pe a'eta oho ym" aja pandu ame'ē ke jande jakwa. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ame'ē ywy pe a'eta oho ym tī. (A'erehe ame'ē ta aja ym pehē tī. Pahar pehendu katu ehe.)

4

¹ Tupā pandu jande pe:
—Ihē apandu katu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta kȳ. Amō henda amukatu. A'ep ihē namō peputu'u ta kȳ — aja.

(Aja pandu rahā, ima'e henda pe inamō jaxo ta, aja mujekwa katu.) Pesak katu pehē juehe! Aja rahā, tapijar te'e we pejurujar katu ehe. Aja rahā, ame'ē renda pe peho ta kȳ. A'erehe pesak katu pehē juehe pexo.

² Myrandu katu rehe jande ramūi ta hendl tipe. “Putu’uha” ame’ē myrandu katu rehe hendl tipe. A’eta aja jahendu tī. A’eta hendl tipe. Hendl rahā, a’eta jurujar ym. A’erehe mā peja a’eta aja ym jande tī. A’erehe mā peja jahendu katu ehe.

³ Jande riki jajurujar katu ehe ame’ē ta ke. A’erehe Tupā ixo, ame’ē putu’uha renda pe jaho ta kȳ. Yman Tupā pandu:

“Ihē aparahy, a’erehe a’eta pe ihē apandu:

‘Ihē apandu katu ame’ē ke ama’ema’e katu ta kȳ.

Amō henda amukatu. Ame’ē pe a’eta oho ym ta. (Kanaā ywy ke ame’ē.) A’eta oho rahā, putu’uha ke a’eta ukwa ta tipe.

Ihē ame’ē ta tipe’ aja Tupā.”

Upa kome’ē ywy keruhū a’e mujā rahā, a’e putu’u. Ame’ē ngi har a’e ma’ema’eha riki upa. Upa tipe. Anī. A’e pandu: “Putu’uha renda pe a’eta oho ym ta” aja.

⁴ Awa po wajar mokōihar rehe har amō mupinim. Tupā je’ēha rehe amō mupinim: “Awa po wajar peteī rahā Tupā paraky rahā, a’e putu’u. Awa po wajar mokōihar rehe a’e putu’u” aja amō mupinim.

⁵ Pe, amō rahā, kuja mupinim. Tupā pandu: “Ihē apandu, ame’ē ywy pe a’eta oho ym ta. A’eta oho rahā, putu’uha ke a’eta ukwa ta tipe” aja. (Ame’ē ywy upa Tupā mukatu. Pewe ihī tipe. Anī. Oho ym ame’ē ta.)

⁶ Ame’ē myrandu katu ke rehe hendl py, ame’ē ta jurujar ym ehe. A’erehe putu’uha ke a’eta ukwa ym. Aja rahā, amō ta riki putu’uha ke ukwa ta.

⁷ Pesarahā! Amō weraha ke Tupā manga, aja jakwa. A’e pandu: “Apo” aja. Yman te warahy ‘ar aha oho rahā, pe, Ndawi pe a’e mujekwa. Ame’ē ke apandu ramō. Kuja:

“Apo Tupā pandu ame’ē ke rehe pe-hendl katurahā!”

‘Anī. Jahendu ym ta ehe’ aja ym pepandu. Pahar pehendl katu

ehe” aja Tupā je’ēha rehe amō mupinim.

⁸ Kanaā ywy pe jande ramūi ta ke Josue raho tipe. Anī. “Putu’u” aja ym ngā ixo. “Putu’uha ihē ame’ē ta” aja Tupā pandu. Aja ngā ixo rahā, kuja Tupā pandu ym ta tipe:

—Amō wera rahā, putu’uha ke ihē ame’ē ta — aja.

⁹ Pesarahā! Ixotyhar ta pe putu’uha ke Tupā me’ē ta. Awa popa wajar mokōihar wera rahā, Tupā putu’u riki. Aja putu’uha ke ixotyhar ta ukwa ta tī.

¹⁰ “Putu’uha ke ihē ame’ē ta” aja Tupā pandu. Pe, ame’ē ke amō ukwa rahā, a’e putu’u katu ta. “Putu’u katu” aja pandu rahā, henda pe Tupā namō ixo ta, aja mujekwa katu. A’erehe kome’ē ywyma’e ma’ema’eha ke upa. Tupā namō ixo, a’erehe upa. Tupā ma’e ke mujāha ngi a’e putu’u. Aja amō putu’u ta tī.

¹¹ Ame’ē putu’uha rehe mā peja jaho. Aja rahā, upa katu te jande japutu’u katu ta. (Tupā namō jaxo katu ta.) Jande ramūi ta aja ym jande tī. A’eta Tupā pandu ame’ē ke rehe jurujar ym, a’erehe putu’uha ke a’eta ukwa ym.

¹² A’erehe mā peja jahendu katu ehe. Pesarahā! Awa riki ixuwe katu. Aja Tupā je’ēha tī. A’erehe Tupā je’ēha mujekwa, aja jande jama’ema’e ta me’ē te’e. Kyse upa te’e haimbe ame’ē ke haimbe katu. So’o rukwer mondok rahā, ixangwer ke rehe uhyk katu. Tupā je’ēha riki kyse upa te’e haimbe aja saka. I’ar koty te we haimbe riki. Amō hendl rahā, ipy’ā rehe uhyk, ame’ēja saka. A’erehe ipy’ā pe ma’e ke ukwa ukwa ixo, ame’ē ke mujekwa juehe har. “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym. Jixer” aja mujekwa. Ipy’ā pe ma’e ke putar, ame’ē ke mujekwa jupe tī. “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym. Jixer” aja mujekwa. (Upa ipy’ā rehe ma’e ke amō ukwa ukwa ixo, ame’ē ke Tupā je’ēha mujekwa. A’erehe Tupā rehe jahendu ta me’ē te’e.)

¹³ Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Marā ka ym ma'e ke ingi mukanīha awa. Upa a'e mujā ame'ē ke a'e ukwa katu. Upa ma'e ke a'e usak tī. Yman rahā, upa jama'ema'e ame'ē ke japandu ta ipe tī. (A'erehe mā peja jahendu katu ehe apo 'y.)

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū

¹⁴ Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe mā peja tapijar te'e we jajurujar katu ehe. Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. Tupā ra'yr a'e tī. Jande rehe har Tupā namō a'e pandu pandu ixo. Inamō ixo.

¹⁵ Jande pitu te'e. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ē ke Jesu ukwa katu. Pe, jande rehe pyrara usak tī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ē ke Satana putar katu. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke a'e manga manga. Jande aja jandema'e pa'i keruhū tī. Satana manga manga tipe. Jandema'e pa'i keruhū ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te. A'erehe jande py'a ke a'e mātā katu. Ame'ē ke ukwa katu. Jandema'e pa'i keruhū a'e tī.

¹⁶ A'erehe mā peja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō a'e wapyk ame'ē ndutar koky jahyk katu, ame'ēja saka. Aja rahā, japandu pandu katu inamō. Arahā jande rehe a'e ipy'a katu. Jande rehe a'e pyrara usak tī. Jande pitu te'e rahā, jande py'a ke a'e mātā katu tī.

5

¹ Sehar sawa'e ta ngi har pa'i keruhū ke jande jajo'ok. A'e riki mukatuha aja saka. Tupā namō mukatuha. Ma'e ke amō ma'ema'e ta me'ē te'e, ame'ē ke henda ke pe pa'i keruhū ma'ema'e. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke pa'i keruhū riki me'ē me'ē Tupā pe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi Tupā juhyk, ame'ē ke amō putar rahā, arapuharan ke a'e werur, pa'i keruhū pe. Pe, ame'ē ke pa'i keruhū hapy. Aja jundéu awa ta ma'ema'eha ke.

² Pa'i keruhū awa te'e a'e tī. A'erehe pitu te'e a'e tī. A'erehe amō ta pe wewe katu pandu. Amō ta ukwa ym

ame'ē ta ke. Ka'u te'eha ma'ema'eha namō ixo ame'ē ta ke tī. Ame'ē ta pe pa'i keruhū wewe katu pandu.

³ A'e pitu te'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tī. A'erehe ima'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe arapuharan ke a'e hapy tī. Aja Tupā pe pandu: "Ihē py'a ke ejuhyk apo 'y" aja. Ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe arapuharan ke a'e hapy tī.

⁴ "Ihē riki pa'i keruhū wan ta" aja ym sawa'e jeje jumu'am. Anī. Tupā putar, aja amō mu'am: "Pa'i keruhū wan ta nde" aja. Arā riki aja. Yman amō pandu ipe: "Nde riki pa'i keruhū apo 'y" aja.

⁵⁻⁶ Kirisutu aja tī. "Ihē riki pa'i keruhū wan ta" aja jeje jumu'am ym tī. Anī. Tupā riki pandu ipe. Aja amō riki Tupā je'ēha rehe mupinim.

"Ihē ra'yr nde. Nde pái ihē tī" aja ngā pe ihē apandu apo 'y. Amō mupinim we tī. Tupā mujekwa ame'ē ke mupinim.

"Pa'i keruhū nde. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde pa'i keruhū tī" aja pandu.

⁷ Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, Tupā namō a'e pandu pandu. (Sehar pa'i keruhū ma'eha aja a'e tī.) "Mā! Ihē ke ngā jukwa ta. Nde ereputar rahā, emuhem ihē ke kȳ" aja pandu pandu. Hātā a'e pandu ipe. Jixi'u tī. (Aja rahā, sehar pa'i keruhū aja pitu te'e a'e tī aja mujekwa tī.) "Ihē jō riki katu te me'ē ke" aja ym Ta'yr pandu. Amō we tī. Ipái keruhū rehe a'e ipy'a katu tī. A'erehe a'e pandu ame'ē ke rehe Tupā hendu katu.

⁸ Tupā ra'yr ke a'e tipe. Anī. A'e ke amō ta mupyrrara hū. Ame'ē ke Tupā putar, aja a'e ukwa katu. A'erehe ipy'ahu te'e hendu. Amō ta mupyrrara rahā, Tupā pe a'e pandu: "Tapijar te'e we nde rehe ahendu katu axo" aja. Aja hendu katuha ke a'e jumu'e. (Sehar pa'i keruhū aja Tupā rehe hendu katu tī.)

⁹ Pe, upa rahā, ehe har Tupā pandu: "Katu te ame'ē ke nde" aja. Pe, ywa pe mujywyr raho. A'erehe Ta'yr riki ngā ke muhā katu. Upa hendu katu ame'ē

ta ke a'e muhā ta. Aja te'e ta inamō a'eta ixo.

¹⁰ Pe, Tupā pandu tī:

—Nde riki pa'i keruhū. Mekisende aja nde riki pa'i keruhū tī — aja Ta'y় pe.

Ta'yn ta aja ym ma'e ke pekwa pekwa pexo

¹¹ Kirisutu riki pa'i keruhū ame'ẽ rehe har amō we ihē apandu tar katu tipe. Anī. Pehē ākā ianam rāi, a'erehe marā ka ym upa katu te amujekwaha pehē pe.

¹² Yman Jesu kotoyhar ta ke aja pexo. Tupā je'ẽha ke amō ta pe pemu'e ta me'ẽ te'e tī. Anī. Aja ym rī. Pehē pe amō ta Tupā je'ẽha ke mu'e we rī. Pejurujar katu py rahā, pejumu'e. Ame'ẽ ke pejumu'e we rī. Ta'yn ta aja kamby te'e u'u ame'ẽja saka. (Aja rahā ta'y় mi Tupā je'ẽha ke pekwa.) Tiha ame'ẽ ta aja pexo rahā, so'o pupur ke pe'u ta tipe. So'o pupur ke pe'u, aja rahā, Tupā je'ẽha ke pekwa katu, aja pexo.

¹³ Kamby te'e u'u ame'ẽ ke ta'yn riki. Pe, ta'yn rahā, ukwa ym ma'e ke. Ma'e riki katu ame'ẽ ke my? Ma'e riki katu ym ame'ẽ ke my? Ame'ẽ ke ukwa ym.

¹⁴ So'o pupur ke u'u, ame'ẽ ke tiha ame'ẽ ke a'e. Yman ixo. A'erehe upa ukwa katu. Ma'e katu ame'ẽ ke ukwa katu. Pe, ame'ẽ ke ma'ema'e katu. Ma'e katu ym ame'ẽ ke ukwa katu tī. Pe, ame'ẽ ke ma'e ym tī.

6

Mā peja Tupā rehe har pejumu'e we rī

¹ Mā peja katu ame'ẽ ke jama'ema'e katu, a'erehe Tupā je'ẽha ke mā peja i'ar kotoy te we jajumu'e katu te we ta rī. Mā peja tiha ame'ẽ ta aja jaxo. Kirisutu rehe jajurujar katu py rahā, ehe har jō jajumu'e. Ame'ẽ ke rehe jō mā peja ym jakwa jakwa jaxo rī. Arahā ma'e jaka'u te'eha jama'eha ngi jande py'a ke jamuruwak ta me'ẽ te'e, aja jajumu'e. Tupā rehe jajurujar katu ta me'ẽ te'e, aja jajumu'e tī.

² Jande ke amō ta mujahuk ta me'ẽ te'e, aja jajumu'e tī. (Aja rahā, Tupā kotoyhar ta ke apo 'y, aja jamujekwa.) Jande ākā rehe ipo ke amō mujar rahā, pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Aja jajumu'e tī. Manō ame'ẽ ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jajumu'e tī. Yman rahā ixotyhar ta aja ym ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara ta tī. Pe, aja te'eha mupyraraha renda pe ixo ta, aja jajumu'e tī. Upa aja jajumu'e py, ame'ẽ ke rehe mā peja ym jakwa jakwa jaxo rī.

³ Mā peja i'ar kotoy te we Tupā je'ẽha ke jajumu'e katu. Tupā putar rahā, amō we ame'ẽ ke jajumu'e katu ta kȳ.

Mā peja pejurujar katuha ke pehijarym

⁴ Tupā rehe jurujar katuha ke amō ta hijar rahā, marā ka ym ipy'a ke Tupā kotoy muruwakiha tī. Yman Tupā rehe har a'eta jumu'e katu riki. I'ā ke a'eta py'a rehe Tupā moī tī. Ywa ngi ma'e ke Tupā me'ẽ me'ẽ, ame'ẽ ke a'eta ukwa tī. Pyhyk katu tī.

⁵ Tupā pandu ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e katu, aja a'eta ukwa katu tī. Kome'ẽ ywy keruhū pyahu ame'ẽ ke pyrātāha namō Tupā mujā ta tī. Aja me'ẽ pyrātāha ke rehe a'eta usak tī. (Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e rahā, a'eta usak tī.)

⁶ Pe, Tupā rehe jurujar katuha ke a'eta hijar. Aja rahā marā ka ym ipy'a ke Tupā kotoy muruwakiha tī. Aja rahā, marā ka ym jurujar katuha ehe tī. Tupā ra'yr ke myra ngā mu-pia ame'ẽ ke rehe mupyrātā we ta tī, ame'ẽja saka. Aja rahā, Tupā ra'yr rehe ngā puka puka hū, ame'ẽja saka tī. Aja rahā marā ka ym ipy'a ke Tupā kotoy muruwakiha tī.

⁷ Ywy rehe aman u'ar u'ar. Pe, ma'eywa uhem katu. Ame'ẽ ke ijär u'u katu. Ame'ẽ ma'eywa ke Tupā muhury katu. Usak katu ehe. Aja awa tī. Je'ẽha ke Tupā mujekwa ngā pe. Pe, jurujar katu ehe. Ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e tī. Ma'eywa hury katu, ame'ẽja saka ame'ẽ. Ame'ẽ ta rehe Tupā usak katu tī.

⁸ Pe, ywy ngi juruwe jō uhem rahā, ame'ẽ kupixa jaxer riki. Kupi'i jō uhem rahā, aja tī. Jaxer tī. Aja amō ta tī. Je'eha ke Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ẽ ke rehe jurujar katu. Pe, a'engi hijar tī. Ma'e katu ame'ẽ ke aja ym ma'ema'e. Juruwe uhem, ame'ẽja saka ame'ẽ. Aja rahā, Tupā pandu tate my: "Pehē katu ym. Aputar ym pehē" aja my. Juruwe ke kupixa jar jo'ok. Pe, xirik rahā, hapy. Upa ukwái. Aja hijar ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara ta tī.

Ixotyhar ta rehe tapijar te'e we pesak katu rī

⁹ Ihē rehe katu me'ẽ ta! Pehē rehe ihē apy'a katu, a'erehe hātā ihē aje'ẽ pehē pe. Pejurujar katuha ke pehijar ym, aja ihē akwa. Kupixa jaxer aja ym pehē tī, aja akwa tī. Pehē ke Tupā muhā katu, a'erehe ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe a'e muwyr ta tī. Kupixa katu, aja me'ẽ pehē tī, aja ihē akwa tī.

¹⁰ Tupā riki katu te ame'ẽ ke a'e. Pehē pep'y'a katu ehe, a'erehe Jesu kotoyhar ta rehe pesak katu. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe peme'ẽ me'ẽ katu. Ame'ẽ ke Tupā harái ym ta. Jete. Tapijar te'e we Jesu kotoyhar ta rehe pesak katu rī. Aja Tupā rehe pep'y'a katu, aja pemujekwa.

¹¹ Jesu kotoyhar ta rehe pesak katu. Pehē pame katu te aja pexo. Jesu jywyr ym rahā we, mā peja aja te'e ta pexo, aja japutar katu. Pe, pehē rury katu ta pexo. Jesu jywyr iha rehe peharō katu pexo. Pe, a'e jywyr rahā, pehē rury katu ta.

¹² Amō ta pe Tupā pandu katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta kȳ. Kuja: "Ihē namō pexo ta" aja. Ame'ẽ rehe a'eta jurujar katu. Ame'ẽ rehe ipy'ahu we harō ixo rī. Ame'ẽ ke hijar ym rī. A'erehe Tupā pandu katu, ame'ẽ ke a'eta pyhyk katu. Ame'ẽ ta aja pexo tī. Pehē ākā ianam rāi aja ym pexo.

Tupā pandu katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu

¹³⁻¹⁴ Amarā pe Tupā manga katu: "Nde rehe ihē asak katu ta. Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta" aja Tupā.

A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta, aja Amarā pe mujekwa. Tupā 'ar kotoy te we katu te ame'ẽ ke nixói te. A'erehe ima'e je'eha namō manga katu ame'ẽ ke Tupā ma'ema'e katu.

¹⁵ Ame'ẽ rehe ipy'ahu te'e we ixo rī. A'erehe Tupā manga katu ame'ẽ ke Amarā pe a'e muwyr katu.

¹⁶ Sehar sawa'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta, aja sawa'e pandu rahā, i'ar kotoy te we pyrātā katu ame'ẽ je'eha rupi a'e pandu. Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, sawa'e ta je'ẽ je'eha putu'u ta riki. "A'e ma'ema'e ym ta" aja ym pandu ta. Panduha ke mukanim ym te ta awa, aja ukwa.

¹⁷ Amō ta pe Tupā pandu: "Pehē ke ihē amuhā ta" aja. "Ihē apandu ame'ẽ ke ihē amukanim ym te ta" aja a'eta pe Tupā mujekwa tar katu. A'erehe a'e pandu tī: "Ihē apandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu ta" aja.

¹⁸ A'e pandu ame'ẽ ke Tupā mukanim ym te ta. "Ihē apandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e ta" aja Tupā pandu. Ame'ẽ ke a'e muruwak ym te ta tī. Marā ka ym te'e panduha a'e. A'erehe Tupā kotoyhar ta aja jaxo rahā, a'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta, aja jakwa katu. Jande py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe Tupā namō jaxo ta, ame'ẽ ke rehe jaharō katu jaxo. Ame'ẽ panduha ke jahijar ym te ta.

¹⁹ Tupā namō jande jaxo ta, ame'ẽ rehe jaharō katu jaxo. A'erehe jajrujar katuha ke jahijar ym ta. Tupā namō jaxo ta, ame'ẽ riki jetehar te ke. Marā ka ym awa mukanīha. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy ihī. Pan te'e hukwen kyndaha a'ep ihī. Ame'ẽ rupi sehar pa'i keruhū asa oho. Tupā namō pandu rahā, ame'ẽ rupi asa oho. Aja ywa pe Jesu oho tī. Tupā namō a'e pandu pandu. Pan te'e hukwen kyndaha aja a'e asa oho, ame'ẽja saka. Pe, Tupā namō ixo apo 'y.

²⁰ A'ep Jesu riki oho py. A'erehe Tupā namō jaxo ta kȳ, aja jakwa katu. Haikwer rupi jaho ta kȳ tī. Jande rehe har Tupā pe a'e pandu pandu ixo.

A'e riki pa'i keruhū. Aja te'eha a'e. Mekisende aja Jesu riki pa'i keruhū tī.

7

Mekisende rehe har

¹ Apo Mekisende rehe har ihē apandu ta. A'e riki sehar kapitā keruhū tī. Sarē ok ta pe har tama'e kapitā keruhū. Sehar pa'i keruhū a'e tī. Tupā pe a'e paraky ixo. Tupā riki ywatehar ke a'e. Sehar amō kapitā keruhū ta namō Amarā jumai mai. Pe, ame'ẽ ta ke a'e muputu'u riki. Pe, hok koty a'e jywyr oho ixo rahā, Mekisende uhyk ehe. Pandu ipe: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Amarā pe Tupā pandu: "Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta" aja. Ame'ẽ Amarā pe katu ame'ẽ ke Mekisende pandu.

² Pe, ma'e ke Amarā me'ẽ ipe. Kapitā keruhū ta ke muputu'u rahā, a'etama'e ke upa pyhyk raho. Upa ame'ẽ ke Amarā mowok. Jande popa hetaha aja mowok. Ame'ẽ jande popa hetaha ngi har peteī Mekisende pe a'e te'e me'ẽ. Mekisende mokōi her namō ixo: "Ko kapitā keruhū. Katu te ame'ẽ ke jō ma'ema'e ame'ẽ ke a'e" aja her. Amō her: "Ko kapitā keruhū. Ngā jumai ym te ame'ẽ ke a'e" aja her tī. (A'erehe jandema'e sawa'e te aja a'e tī. Kapitā keruhū a'e tī. Jumaiha nixói ipe tī.)

³ Mekisende pái rer ke jande jakwa ym. Imāi rer jakwa ym tī. Hamūi ta rer jakwa ym tī. Myja rahā a'e u'ar my? Jakwa ym tī. Myja rahā a'e manō my? Jakwa ym tī. (A'erehe ixuwe katu ixo, ame'ẽja saka.) A'erehe Tupā ra'yr aja a'e tī. (Ixuwe katu aja ixo a'e tī.) Pa'i aja te'eha a'e ixo.

⁴ Mekisende riki katu te ame'ẽ ke, aja pekwa. Amarā jande ramūi ke a'e. Amō kapitā keruhū ta namō a'e jumai rahā, a'etama'e ke a'e pyhyk. Pe, jande popa hetaha ngi har peteī Mekisende pe a'e te'e me'ẽ. A'erehe Mekisende riki katu te ame'ẽ ke a'e, aja pekwa. (Amarā 'ar koty te we katuha.)

⁵ Rewi rainō ta pa'i ta ke. Moise je'ẽha mujekwa: "Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke jo'ok. Jundéu

awa ta ngi jo'ok" aja pa'i ta pe mujekwa. Ianam ta ngi jo'ok. Amō awa ta ngi anī. Jo'ok ym. Ianam ta riki Amarā rainō ta ke tī.

⁶ Mekisende Rewi rainō ym. Jundéu awa ym a'e. Amarā ngi ma'e ke a'e jo'ok. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke a'e jo'ok. Pe, Amarā pe a'e pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Amarā pe Tupā pandu: "Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta" aja. Ame'ẽ Amarā pe katu ame'ẽ ke Mekisende pandu.

⁷ Amō pe amō pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Ame'ẽ pandu ame'ẽ ke amō 'ar koty te we pyrātāha, aja jakwa katu. (A'erehe Mekisende riki Amarā 'ar koty te we katuha aja jakwa katu.)

⁸ Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke pa'i ta jo'ok. Awa ta te'e a'eta. A'erehe manō ta tī. Mekisende anī. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke a'e jo'ok tī. Pe, Tupā je'ẽha rehe amō mupinim: "A'e ixo" aja. (Aja rahā, a'e manō, aja Tupā je'ẽha rehe mupinim ym awa. A'erehe Mekisende riki pa'i ta 'ar koty te we katuha.)

⁹ Pe, Mekisende pe jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke Amarā me'ẽ rahā, Rewi riki me'ẽ ipe tī, ame'ẽja saka japandu. Rewi rainō ta riki jundéu awa ta ngi jo'ok tī. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke jo'ok tī.

¹⁰ Amarā rehe Mekisende uhyk rahā, Rewi nixói rī. U'ar ym rī. Rewi riki hamūi rehe ihī, ame'ẽja saka japandu. A'erehe Mekisende pe ma'e ke Rewi me'ẽ tī, ame'ẽja saka. Amarā me'ẽ rahā, Rewi me'ẽ ipe tī, ame'ẽja saka. (A'erehe Mekisende riki Rewi 'ar koty te we katuha.)

¹¹ Tupā je'ẽha ke jundéu awa ta pe Moise me'ẽ rahā, Rewi rainō ta pa'i ta ke. Ame'ẽ pa'i ta Tupā mujekwa ame'ẽ ke ma'ema'e. Upa hymba ke ngā hapy hapy. Ame'ẽ riki ngāma'e ma'eha. Hapy rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe" aja ym Tupā pandu. Aja pandu rahā, amō

pa'i ke Tupā mu'am ym ta tipe. Anī Pandu ym. A'erehe amō pa'i keruhū ke Tupā mu'am ta me'ē te'e. Arā pa'i keruhū py. Amō uhem ta. Arā aja ym ta a'e tī. Mekisende aja amō pa'i keruhū uhem ta tī.

12-14 Aja japandu rahā, jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Kirisutu ke a'e. Aja amō kotyhar pa'i uhem rahā, Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Moise je'ēha kuja mujekwa: "Rewi rainō ta jō pa'i ta" aja. Jandema'e sawa'e te Rewi rainō ym. Junda rainō ke a'e aja jakwa katu. Junda rainō ta ngi har pa'i ym te ta riki. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e. "Junda rainō ta ngi har amō riki pa'i keruhū wan ta" aja Moise pandu ym te. Aja rahā jandema'e sawa'e te pa'i keruhū ym ta tipe. Anī. A'e riki Mekisende aja pa'i keruhū a'e tī. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī.

Mekisende aja amō pa'i keruhū pu'am tī

15 Ame'ē rehe har jakwa katu te we rī. Amō kotyhar pa'i ke uhem. Mekisende aja a'e tī. (Kirisutu a'e.)

16 Pa'i aja a'e ke amō mu'am. Rewi rainō ke a'e a'erehe pa'i aja a'e ke amō mu'am my? Anī. Aja ym. Uhā te hū ame'ē ke a'e, a'erehe pa'i aja mu'am.

17 Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde riki pa'i wan ta tī" aja panduha ihī.

18 Rewi rainō ta riki pa'i ta. Ame'ē panduha ke Tupā mukanim. A'eta riki pa'i ta rahā, muhā ym awa ke, a'erehe katu ym. Jaxer tī.

19 Moise je'ēha rehe amō hendlu katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym te. Apo amō kotyhar pa'i ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā namō jaxo ta kȳ. Ame'ē rehe jaharō katu jaxo. Katu te ame'ē.

20-21 Amō we tī. Jesu ke pa'i aja Tupā mu'am rahā, a'e pandu: "Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu

ta" aja. Aja Rewi rainō ta rehe har a'e pandu ym. Pa'i ta aja a'e mu'am rahā, aja pandu ym. Pe, Jesu rehe har a'e pandu. Ame'ē ke Ndawi mupinim. Kuja:

"Jandema'e sawa'e te manga katu: 'Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta' aja."

Kuja a'e pandu tī: 'Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo' aja.' (Ame'ē panduha ke a'e muuwak ym te ta.)

22 "Jesu riki pa'i" aja Tupā pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja mujekwa katu. (A'erehe Kirisutu pa'i keruhū a'e tī.)

23 Amō we tī. Pa'i ta heta riki. Rewi rainō manō ta ame'ē ta ke a'eta, a'erehe marā ka ym tapijar te'e we pa'i tama'e parakyha ke ma'ema'eha. Peteī manō rahā, amō riki henda pe paraky ixo. A'erehe a'eta heta riki.

24 Jesu anī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe Jesuma'e ma'eha ke amō pyhyk ym te. Pa'ima'e ma'eha ke pyhyk ym te. Aja te'e ta pa'i ke Jesu.

25 "Jesu rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ihē ke emuhā katu" aja Tupā pe amō pandu. Ame'ē ta ke Jesu muhā katu apo 'y. Aja te'e ta muhā katu ixo tī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe aja te'e ta Tupā namō a'e pandu pandu. Jurujar katu ehe ame'ē ta rehe har a'e pandu pandu. A'erehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū katu te ame'ē ke

26 Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. A'e jō riki a'ewan, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke a'e. Katu ym ha nixói te ipe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha, ame'ē ta aja ym te a'e ixoha tī. Pe, ywa pe a'e ke Tupā raho. Hake a'e mapyk. (Aja rahā: "Katu te ame'ē ke ko" aja mujekwa katu.)

27 Sehar pa'i keruhū ta aja ym Jesu tī. Sehar pa'i keruhū ta arapuharan ta ke hapy. Ima'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe muhepy. Ame'ē ke hapy. Aja wera rahā pame katu te

hapy. Jesu aja ym. Pe, amō ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe pa'i keruhū muhepy. Ame'ē ke sehar ta ma'ema'e tī. Aja wera rahā pame katu te hapy. Jesu aja ym tī. Peteñhar a'e manō. A'e jō. A'ewan ame'ē. Upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e manō.

²⁸ Sawa'e ta ke pa'i keruhū wan ta aja Moise je'ēha mu'am. Ame'ē sawa'e ta pitu te'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe pitu te'e. Jesu anī. Pitu te'e ym a'e. Pe, Moise je'ēha muwyr. A'engi: "Jete atu te ihē apandu" aja Tupā pandu. "Ihē ra'y ke pa'i keruhū aja ihē amu'am ta" aja. Ta'yā riki katu te ame'ē ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo.

8

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū

¹ Pesarahā! Pa'i keruhū rehe har ihē apandu ramō. Aja me'ē pa'i keruhū Jesu. Ywa pe Tupā rake a'e wapyk uī. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

² Tupā rehe ipy'a moī moīha renda te ke Tupā mujā, ame'ēja saka. Ywa pe ihī ame'ē ke mujā. A'erehe ame'ē ke sawa'e ta mujā ym. Ame'ē rehe kapy ihī, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke ame'ē. A'ep Tupā ixo. A'ep pa'i keruhūma'e ma'eha ke Jesu ma'ema'e katu, aja a'e ixo.

³ Yman sehar pa'i keruhū ta pame katu te amō mu'am. Ma'e ke myrapē 'ar pe a'eta moī moī. "Tupāma'e ke ko" aja a'eta pandu. Ame'ē ke ywa ngi Tupā usak, ame'ēja saka. Arapuharan ta ke a'eta hapy hapy tī. (Aja ymanihar ta ima'e ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy.) A'erehe ma'e ke Tupā pe Jesu me'ē ta me'ē te'e tī. Pa'i keruhū a'e, a'erehe ma'e ke me'ē ta me'ē te'e. Arapuharan anī. Kuja. Tupā pe a'e pandu: "Ko ihē axo. Nde pe ihē ajume'ē" aja.

⁴ Kome'ē ywy keruhū pe a'e ixo ta tipe rahā, pa'i aja ym ta a'e. Ko pa'i ta ixo. Kome'ē ywy keruhū pe ixo. A'erehe Jesu anī. Pa'i aja ym ta a'e. Tupā pe ma'e ke sehar ta me'ē me'ē.

Moise je'ēha mujekwa, aja a'eta me'ē me'ē.

⁵ Pa'ima'e ma'eha ke sehar ta ma'ema'e tī. Ame'ē ma'eha ywa pe ma'eha aja saka tī. Yman Moise mujāha ke aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ke a'e mujā. So'o pirer ok ke te'e ame'ē. Ame'ē ke a'e mujā tate rahā, Tupā pandu ipe:

—So'o pirer ok mujāha ke nde pe ihē amujekwa ta. Ywy'ā keruhū pe nde erexo rahā, ihē amujekwa ta nde pe. Ywa pe amō ihī, aja me'ē amujekwa ta. Aja me'ē emujā katu te tī — aja Moise pe.

⁶ Jesu riki amō kotyhar. Ywa pe pa'ima'e ma'eha ke a'e ma'e. A'erehe ima'e ma'eha riki sehar pa'i 'ar koty te we katuha. Ma'e panduha ke Tupā namō Jesu pandu. Kuja: "Ihē amanō ta, a'erehe ngā rehe nde py'a emujywyr" aja ipe. Ame'ē panduha i'ar koty te we katuha. Moise pe je'ēha me'ē, ame'ē 'ar koty te we katuha. Pandu katuha ke Jesu ma'ema'e katu tī. Kuja. "Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta" aja. A'erehe panduha ke Tupā namō Jesu pandu. Ame'ē ke Moise pe me'ē, ame'ē 'ar koty te we katuha. A'erehe i'ar koty te we katuha.

⁷ Je'ēha ke Moise pe Tupā muwyr. Ame'ē riki katu te ame'ē ke rahā, amō je'ēha ke Tupā muwyr ym ta tipe.

⁸ Ymanihar ixotyhar ta riki katu ym aja Tupā ukwa katu. Hindu ym ehe. A'erehe amō je'ēha ke a'e muwyr ta me'ē te'e. A'erehe yman kuja jandema'e sawa'e te pandu:

"Yman rahā jundéu awa ta pe ihē je'ēha ke ihē amondo ta."

Pyahu ame'ē ke. Junda rainō ta pe ihē amondo ta tī.

⁹ Pehē ramūi ta ke Eji ywy ngi ihē amuhem rahā, ihē je'ēha ke ihē amondo ngā pe.

Ihē je'ēha rehe a'eta hendu ym. Je'ēha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym riki. A'erehe a'eta ke ihē ahijar tī.

Ame'ẽ je'ẽha ke hainõ ta pe ihẽ amondo ym ta tĩ. Amõ kotyhar je'ẽha ke amondo ta.

10 Apo amõ kotyhar je'ẽha ke jundéu awa ta pe ihẽ amondo ta.

Yman rahã, ihẽ je'ẽha ke a'eta pe ihẽ amujekwa ta.

Ngã py'a rehe ihẽ amoõ ta. A'erehe upa katu te ukwa ta. Pe, a'eta hendu katu ehe. (A'erehe mu'e ym ta ihẽ rehe har.)

Ihẽ kotyhar ta ke a'eta. A'etama'e Tupã ihẽ. A'eta rehe ihẽ asak katu ta" aja jandema'e sawa'e te pandu.

11 Amõ we a'e pandu tĩ:

"Upa katu te ihẽ rehe har ngã ukwa ta. Upa katu te kapitã keruhũ ta ukwa ta tĩ. Upa katu te misu ta ukwa katu ta tĩ.

A'erehe ianam ta ke a'eta mu'e ym ta: 'Jandema'e sawa'e te rehe har pejumu'e' aja pandu ym ta.

A'eta ixo, ame'ẽ ywy pe har ta ke aja ym a'eta mu'e ta tĩ. 'Jandema'e sawa'e te rehe har pejumu'e' aja mu'e ym ta tĩ.

Upa katu te ngã ukwa katu, a'erehe aja pandu ym ta.

12 Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tipe. Ihẽ py'a jywyr ta ngã rehe.

Upa ngãma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ihẽ aharái ta" aja jandema'e sawa'e te pandu.

13 Je'ẽha pyahu ke Tupã muwyr, aja a'e pandu. Aja rahã muwyr py ame'ẽ ke mukwehehar. Pe, kwehehar rahã, ombor. Katu ym rahã, ombor tĩ. A'erehe muwyr py ame'ẽ ke Tupã mukanim. (Moise je'ẽha ke mukanim.)

9

Tupã rehe ipy'a ke moõ moõ ha rehe har

1 Yman Tupã pandu jande ramûi ta pe. Panduha py ke ame'ẽ, aja jakwa. "Ihẽ Tupã. Ihẽ je'ẽha rehe pehendu katu rahã, pehẽ rehe ihẽ asak katu ta" aja. Pe, so'o pirer ke te'e ok ke a'eta mujã. A'ep Tupã rehe ipy'a ke a'eta

moõ moõ. Myja me'ẽ Tupã rehe ipy'a ke a'eta moõ moõ my? Ame'ẽ ke Tupã mujekwa katu.

2 Pe, sehar so'o pirer ke te'e ok keruhũ ke a'eta mujã. Jypyka riki so'o pirer tĩ. Mokõi kapy ihã. Peteĩ kapy hukwen koty ihã. Ame'ẽ pe ma'e weraha tymã i'ãi. Myrapé ihã tĩ. Ame'ẽ 'ar pe mbeju ke pa'i mou. Aja Tupã rehe ipy'a ke moõ moõ ngã. Ame'ẽ kapy: "Katu" aja ngã panduha.

3 Ame'ẽ kupe koty amõ kapy ihã. Ame'ẽ riki: "Katu te me'ẽ ke" aja jande ramûi ta pandu. A'ep Tupã ixo, ame'ẽja saka. Pan rukwen kupe koty ihã. A'ep Tupã ixo, ame'ẽja saka.

4 Ame'ẽ kapy pe kaixã ihã. Myra ke te'e mujã ame'ẽ ke. Upa katu te itatawa pe pukek. Ame'ẽ kaixã 'ar pe ma'e pihe katu ame'ẽ ke ukwái. Amõ kaixã a'ep ihã tĩ. Itatawa ke te'e upa katu te ame'ẽ pe pa'i pukek tĩ. Ame'ẽ kaixã jywí pe parasuku ihã. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe: "Mana" ihã. (Yman ame'ẽ ke jundéu awa ta pe Tupã me'ẽ.) Ame'ẽ kaixã pe myra ihã tĩ. Arãma'e ke. Yman xirik rahã, ame'ẽ ngi hokyr uhem. Ame'ẽ kaixã pe mokõi itape ihã tĩ. Ame'ẽ rehe je'ẽha ke Tupã mupinim. Jande popa (10) je'ẽha ame'ẽ ke. Ame'ẽ rehe jundéu awa ta hendu katu ta me'ẽ te'e.

5 Ame'ẽ kaixã 'ar pe ma'e'ã i'ãi. "Xerumí" aja riki. Ipypo namõ ixo. Tupã je'ẽha rahoha ta aja ame'ẽ ta tĩ. Ipypo pirar, aja i'ãi. Ame'ẽ i'ãi rahã, Tupã riki a'ep ixo tĩ, aja ame'ẽ mujekwa ngã pe. Ma'e renda 'ar pe ipypo pirar aja i'ãi. Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ẽ ta rehe Tupã ipy'a jywyr tĩ, aja mujekwa tĩ. Ipypo pirar aja i'ãi rahã, aja mujekwa katu. Apo upa katu te ame'ẽ kapy rehe ihã ame'ẽ ke ihẽ amujekwa ym ta rí. Ta'yr mi jõ amujekwa.

6 Upa moõ katu rahã, kuja pa'i ma'ema'eha ke. Sehar so'o pirer ok keruhũ kapy katu ame'ẽ pe ma'e ke ma'ema'e ixo. Wera rahã pame katu te a'ep pa'i ta ma'e ke ma'ema'e ixo.

7 Jywí pe pa'i keruhũ jõ ixe katu.

Kapy katu te ame'ẽ pe ixe. Peteĩ warahy 'ar aha oho rahã, peteĩhar jõ ixe oho. Amõ ta rymba ruwy ke namõ ixe oho. Ame'ẽ ke Tupã pe mujesak, ame'ẽja saka. Pe, pandu: "Ma'e aka'u te'eha ke ihẽ ama'ema'e. Ko ihẽ rymba ruwy ihã. Ame'ẽ arur. A'erehe ihẽ rehe nde py'a emujywyr katu" aja Tupã pe. Amõ we tĩ. Kuja pandu tĩ: "Ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ko amõ ta rymba ruwy arur tĩ. A'erehe ngã rehe nde py'a emujywyr katu tĩ" aja Tupã pe tĩ.

⁸ So'o pirer ok keruhũ pewehĩ rahã, marã ka ym kapy rehe johu ngã ixeha, aja Tupã'ã mujekwa katu ngã pe. (Aja rahã, Tupã ixo, ame'ẽ pe oho ym awa, aja mujekwa.)

⁹ Aja apo tĩ. Marã ka ym kapy katu te ame'ẽ pe ngã ixeha. Kuja jakwa. Ymanihar ta ma'e ke Tupã pe werur. Ipy'a ke ngã moĩ moĩ ehe rahã, ma'e ke ngã werur. Pe, ame'ẽ hymba ta ke tapijar te'e we pa'i ta hapy hapy rĩ. Upa ukwái. Aja rahã, upa ame'ẽ ke a'eta py'a ke juhyk ym we rĩ, aja jakwa katu.

¹⁰ Pesarahã! (Ymanihar ma'ema'eha awa py'a ke juhyk ym we rĩ.) Ame'ẽ ymanihar je'ëha kuja mujekwa. Ma'e ke ja'u katu my. Y aja me'ẽ ke ja'u katu my. Myja Tupã koty ipy'a juhyk, aja ixo my? Ame'ẽ ke ma'ema'e tĩ. Upa aja ymanihar ke awa ma'ema'eha jõ. (Anã. Ngã py'a juhyk ym.) Apo anã. Amõ kotyhar Tupã mujekwa, a'erehe ame'ẽ ymanihar ke upa. (Apo Tupã mujekwa ame'ẽ ke awa py'a juhyk katu te.)

¹¹ Pe, Kirisutu uwyr rahã, pa'i keruhũ aja a'e uwyr. Pe, ma'e katu ame'ẽ ke ixotyhar ta pe a'e me'ẽ me'ẽ. Pa'i keruhũ ma'eha ke a'e ma'ema'e katu. A'e ma'eha renda ke kome'ẽ ywy keruhũ pe ihã ym. Sawa'e mujã ym tĩ. Ywa pe Tupã rake a'e ma'ema'e. A'erehe katu te ame'ẽ ke ame'ẽ renda. Kome'ẽ ywy keruhũ renda 'ar koty te we ame'ẽ katuha.

¹² Kapy katu te ame'ẽ pe sehar pa'i keruhũ ixe oho. Aja Kirisutu ixe oho tĩ. Ywa pe katuha renda pe ixe oho tĩ. Peteĩhar jõ ixe oho. Amõ amõ we

anã. Arahã arapuhame ruwy ke Tupã pe mujesak ym. Tapi'iruhu ruwy ke mujesak ym tĩ. Anã. Ima'e huwy ke Kirisutu muhem, a'erehe jande ke Tupã muhã katu. Pe, aja te'e ta inamõ jaxo katu.

¹³ Jundéu awa ta ukwaha aja amõ ta ipy'a juhyk ym, aja ixo rahã, arapuharan ruwy pe ngã ki'aha ke ombor, ame'ẽja saka. Tapi'iruhu ruwy ke namõ aja tĩ. Ngã ki'aha ke kutuk, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ixe katu tĩ. Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu tĩ. Tapi'iruhu ra'yr upa ukwái rahã, ame'ẽ tatimbuk ke y namõ mupara. Pe, ame'ẽ ke mupipi ngã rehe. Aja rahã ngã ki'aha ke ombor, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ixe katu tĩ. Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu tĩ. Aja ukwaha.

¹⁴ Ame'ẽ riki jetehar te ke. Aja rahã, Jesu ruwy riki i'ar koty te we ipy'a juhykiha. Tupã'ã riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. A'ema'e pyrâtäha namõ Tupã pe Kirisutu pandu: "Ko ihẽ axo. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. Ame'ẽ rehe ihẽ amanõ ta" aja a'e pandu ipe. A'e riki katu te ame'ẽ ke. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. A'erehe Kirisutu ruwy i'ar koty te we katuha. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahã: "Mã katu ym jande" aja jakwa. Anã. Ame'ẽ jakwaha ke Kirisutu mukanim ta. Huwy pe juhyk ta. Aja rahã, Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu ta. Ixuwe katu te hũ ame'ẽ ke a'e.

¹⁵ Huwy pe ngã py'a juhyk katu, a'erehe panduha pyahu ame'ẽ ke Tupã namõ Kirisutu pandu. A'erehe: "Ihẽ kotyhar ta aja pejumuruwak" aja Tupã pandu ame'ẽ ta ma'e ke pyhyk ta. Kuja. Tupã pandu katu: "Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke ihẽ amuhã katu ta" aja. Kirisutu ruwy namõ ngã py'a juhyk katu. Ame'ẽ pandu katuha aja, uhãha namõ ixo ta. Pyhyk ta, ame'ẽja saka ame'ẽ. Panduha ymanihar namõ ixo rahã, ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ẽ

ke rehe Kirisutu muhepy. A'e manō rahā, muhepy. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi poir, ame'ēja saka.

16-17 Amō mupinim: “Ihē amanō rahā, upa katu te ihēma'e ke nema'e wan ta” aja. A'e riki manō ym rahā we ima'e ke amō pyhyk ym. A'e manō, aja mujekwa ym rahā we ima'e ke marā ka ym pyhykiha. Manō rahā, ima'e ke ngā muhāi.

18 Aja saka ymanihar panduha ke. Tupā pandu: “Ihē je'ēha rehe nde ere-hendu katu rahā, nde rehe ihē asak katu ta” aja. Ame'ē riki ymanihar panduha ke. Hymba ruwy jo'ok rahā jō ame'ē panduha rehe hendu katu, aja mujekwa. (Hymba jukwa, huwy muhem, a'erehe hendu ta me'ē te'e, aja mujekwa. Awa manō te, a'erehe ima'e ke muhāi, ame'ēja saka.)

19 Kuja riki. Jundéu awa ta pe Tupā je'ēha ke Moise mujekwa. Ame'ē mu-jekwa py. Pe, tapi'iruhu ke jukwa. Pe, huwy ke a'e jo'ok. Arapuhame ke jukwa tī. Huwy ke jo'ok tī. Ame'ē ke y namō mupara. Pe, ame'ē ke jundéu awa ta rehe a'e mupipi. Myra ra'yr rākā pe mupipi. Myra ra'yr rer: “Iso.” Arapuharan ra ke mupirā. Ame'ē pe mupipi tī. Tupā je'ēha rehe mupipi tī.

20 A'e pandu:

—Tupā pandu pehē pe: “Ihē je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta” aja. Ame'ē rehe pehendu katu ta, aja ihē amujekwa apo 'y. Tapi'iruhu ruwy ke ihē amupipi pehē rehe rahā, pehendu katu ta aja ihē amujekwa. Arapuhame ruwy ihē amupipi rahā, aja tī. Pehendu katu ta, aja ihē amujekwa tī — aja Moise pandu.

21 Aja so'o pirer ok keruhū rehe huwy ke Moise mupipi tī. Upa so'o pirer ok wyr pe ihē ame'ē ke rehe mupipi tī. Myrake rehe mupipi tī. Arapuharan ka musururuha renda rehe aja tī. Mupipi tī. Upa so'o pirer ok wyr pe ihē ame'ē ke rehe mupipi.

22 Jete riki. Tupā je'ēha ke amō mupinim: “Upa ma'e ke rehe huwy ke mupipi rahā, ame'ē riki xi'aha ke

kutuk” ame'ēja saka. Aja apo tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'eha rahā, pe, amō manō. Huwy ke muhem. Aja rahā jō Tupā ipy'a jywyr katu ehe.

Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe Jesu muhepy

23 Kome'ē ywy keruhū pe so'o pirer ok keruhū ihī. Ame'ē riki ywa pe ihī, ame'ēja saka. Pe, kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē rehe huwy ke mupipi. Aja kutuk ame'ē ke aja mujekwa. Ywa pe ihī ame'ē ke aja tī. Huwy pe mupipi tī, ame'ēja saka. A'eta rymba ruwy 'ar koty te we katuha ke Tupā putar. Ame'ē Kirisutu ruwy ke.

24 Ywa pe ihī, aja kapy katu te ame'ē ke amō mujā, kome'ē ywy keruhū pe. Ame'ē pe Kirisutu ixe ym oho. Awa ta mujā ame'ē pe ixe ym oho. Anī. Ywa pe te'e oho. Tupā rake a'e ihī. Pe, jande rehe har inamō a'e pandu pandu uī.

25 Warahy 'ar rahā pame katu te kapy katu te ame'ē pe sehar pa'i keruhū ixe oho. A'eta rymba ruwy namō ixe oho. Kirisutu anī. Tupā pe a'e jume'ē rahā, heta ym manō a'e. Peteīhar manō. Peteīhar huwy uhem tī.

26 Heta manō ta tipe rahā, heta a'e pyrara ta tipe tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā rahā har ngi heta pyrara ta tipe. Heta manō ta tipe tī. Aja ym riki. (Peteīhar manō.) 'Ar rehe angaha uhyk tate apo 'y. Pe, Kirisutu uwyr. Tupā pe a'e jume'ē. Pe, manō. A'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e atu muhepy, ame'ēja saka.

27 Upa awa ta manō ta me'ē te'e. Peteīhar manō. A'engi Tupā pandu ta. Katu awa ixoha my? Katu ym my? Ame'ē ke a'e pandu ta. Pe, awa ixo ai te'e rahā, ame'ē ke a'e mupyrara ta. Ima'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e atu muhepy, ame'ēja saka.

28 Kirisutu anī. Peteīhar a'e manō tī. Tupā pe a'e jume'ē. Pe, manō. Aja ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Peteī awama'e ke rehe muhepy my? Anī. Aja ym. Upa katu te awa tama'e ke rehe muhepy. Mokōihar a'e uwyr ta tī. Arahā, ma'e

ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy ym te ta tĩ. Anĩ. A'e uwyrinha rehe harõ ame'ẽ ta ke a'e muhã katu ta uwyr.

10

¹ Moise je'ẽha riki upa katu te ma'e ke mujekwa ym. Jetehar te ke aja ym. Ma'eha ran aja saka. Aja rahã, ma'e katu ame'ẽ ke jande pe Tupã muwyrta, aja mujekwa. Jetehar te ke ame'ẽ. Ame'ẽ ke Moise je'ẽha mujekwa we mi tĩ. Pesarahã! Warahy 'ar rahã pame katu te ngã rymba ke sehar pa'i keruhã jukwa. Ame'ẽ ruwy ke Tupã pe mugesak tipe, ame'ẽja saka. Ngã py'a ke juhyk ym ame'ẽ. Hymba werur ame'ẽ ta Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ. Ame'ẽ ta pe: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe" aja ym Tupã pandu. (A'erehe amõ jetehar te ke Tupã mujekwa ta me'ẽ te'e.)

² Hymba ke hapy ame'ẽ ta py'a ke huwy juhyk rahã, a'eta pyai ym ta tipe. Jupandu ym ngã jupe: "Ma'e jaka'u te'eha jama'eha namõ jaxo" aja. Pyai ym ta tipe. Hymba ke jukwa ym we ta tipe tĩ. Huwy ke jo'ok ym we ta tipe tĩ. Upa ame'ẽ ke muputu'u ta tipe.

³ Aja ym riki. Warahy 'ar rahã pame katu te ngã rymba ke jukwa. Huwy ke jo'ok ingi tĩ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha namõ ixo, aja ame'ẽ mujekwa.

⁴ Tapi'iruhu ruwy ke awa py'a ke juhyk ym. Arapuhame ruwy ke juhyk ym tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi juhyk ym riki.

⁵ A'erehe kome'ẽ ywy keruhã pe Kirisutu uwyr tate rahã, Tupã pe a'e pandu:

"Nde rehe ngã ipy'a moĩ moĩ rahã, ngã rymba ke hapy hapy. Ame'ẽ ke nde ereputar ym riki. Amõma'e ke nde pe ngã me'ẽ ame'ẽ ke nde ereputar ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.)

Awa aja te'e ihẽ ke nde eremondo ta. (Aja rahã, nde ereputar ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta.)

⁶ Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã mukanim rahã, ngã rymba ke hapy. Ame'ẽ rehe nde rury ym.

Nde rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ rahã, ngã rymba ke upa katu te hapy. Ame'ẽ rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde rury ym.)

⁷ A'erehe ihẽ apandu: 'Papa! Nde riki Tupã! Ko ihẽ axo. Nde erepandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta.'

Ihẽ rehe har Moise je'ẽha rehe panduha ihĩ. Aja nde erepandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta' " aja Kirisutu pandu.

⁸ A'e pandu py: "Nde rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ rahã, ma'e hymba ke upa hapy. Ame'ẽ ke nde ereputar ym. Ame'ẽ rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.) Ma'e ke nde pe ngã werur rahã, aja tĩ. Ngã rymba upa katu te hapy rahã, aja tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã mukanim rahã, ngã rymba hapy rahã, aja tĩ. Ame'ẽ ta ke nde ereputar ym tĩ. Ame'ẽ ta rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym tĩ)" aja Kirisutu pandu. Aja me'ẽ a'e pandu riki. Moise je'ẽha mujekwa, aja ma'e hymba happy tipe. Moise je'ẽha mujekwa aja ma'e ke Tupã pe ngã werur tipe tĩ.

⁹ Kirisutu pandu tĩ:

—Papa! Nde riki Tupã! Ko ihẽ axo. Nde erepandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta — aja a'e pandu.

Aja rahã, ngã rymba hapy ame'ẽ ke Tupã mukanim. Ymanihar ixoha ke mukanim, ame'ẽja saka. Pe, henda ke pe Kirisutu manõ. A'erehe ngã rymba ke hapy ym ta me'ẽ te'e apo 'y.

¹⁰ Tupã putar ame'ẽ ke Jesu Kirisutu ma'ema'e katu. A'e manõ. Peteñhar a'e manõ. A'erehe ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk katu.

11 A'etama'e ma'eha ke jundéu awa tama'e pa'i ta pame katu te ma'ema'e katu. Wera rahā pame katu te ma'ema'e. Amō amō rahā, ngā rymba hapy hapy. Heta hapy tipe. Ame'ẽ hapy rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke mukanim ym te.

12 Kirisutu manō rahā, anī. Pe-teñhar a'e manō. Ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja te'e ta ame'ẽ katu. Aja rahā, awa ta py'a ke Tupā juhyk katu apo 'y, aja mujekwa katu. Pe, upa rahā, Tupā rake a'e wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu.)

13 A'ep pewe ihī rī. Upa katu te Kirisutu ruwajan ta ke Tupā muputu'u ym rahā we, a'ep pewe ihī rī.

14 Peteñhar a'e manō. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā py'a ngi Tupā juhyk katu. Ame'ẽ ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja. Aja te'e ta a'eta ixo.

15 Ame'ẽ ke jande pe Tupā'ã mujekwa katu tī. Tupā pandu ame'ẽ ke a'e mujekwa py.

16 Ame'ẽ ke amō mupinim. Kuja: "Tupā panduha ke Tupā'ã mujekwa: 'Yman rahā, amō panduha ke ihē kotyhar ta pe ihē amondo ta. Kuja riki.'

Ihē je'eha ke ipy'a pe ihē amoī katu ta. Iākā ke ihē amujanam ym ta. Aja rahā, harái ym te ta' aja riki." Aja Tupā panduha ke amō mupinim.

17 A'engi Tupā pandu: "A'eta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke upa katu te ihē aharái ta. Upa ma'e jaxer ai ame'ẽ ma'ema'eha ke ihē aharái ta tī" aja.

18 Aja rahā Tupā ipy'a jywyr ngā rehe. Upa ame'ẽ ke Tupā harái katu te. Ipy'a jywyr ngā rehe. A'erehe amō we ngā rymba hapy ym ta me'ẽ te'e.

Mā peja Tupā rehe jahyk katu

19 Ihē mu ta! Pesarahā! Jesu manō rahā, huwy ke uhem. A'erehe Tupā ixo ame'ẽ pe jaxe katu te. Kapy katu te ame'ẽ pe jaxe katu te, ame'ẽja saka.

Ywa pe har ame'ẽ pe jaxe katu te, ame'ẽja saka.

20 Pan rukwen rupi hape pyahu ame'ẽ ke musorok, ame'ẽja saka. A'e manō, a'erehe musorok, ame'ẽja saka. A'erehe Tupā ixo ame'ẽ pe jahyk katu. Jesu riki uhā te hū ame'ẽ ke a'e, a'erehe Tupā rehe aja te'e ta jahyk katu.

21 Jesu riki pa'i keruhū. A'e riki ixotyhar tama'e kapitā keruhū.

22 A'erehe mā peja Tupā ixo ame'ẽ pe jahyk katu. (Aja pandu rahā, Tupā namō japandu pandu katu.) Te'eha namō aja ym japandu pandu inamō. A'e riki Tupā, ame'ẽ rehe jajurujar katu. Ame'ẽ jakwa katuha namō mā peja inamō japandu pandu. Jande py'a ke Tupā juhyk, a'erehe mā peja: "Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha namō jaxo" aja ym japandu. Jande py'a ke Tupā upa juhyk. Y namō jande upa jajukutuk, ame'ẽja saka jande py'a juhyk. Aja jaxo rahā, japandu pandu inamō.

23 Inamō jaxo ta kȳ. Ame'ẽ rehe jaharō katu jaxo. Aja amō ta pe japandu. Mā peja ame'ẽ ke jahijar ym. Tupā pandu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Ame'ẽ ke jakwa katu, a'erehe mā peja jaharō katuha ke jahijar ym.

24 Amō Jesu kotyhar ta rehe har mā peja jakwa jakwa jaxo. Aja rahā, a'eta namō ma'e ke jama'ema'e katu jande juehe. Mā peja amō ta rehe japy'a katu tī. Mā peja amō ta pe ma'e katu ame'ẽ ke jama'ema'e tī.

25 Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe amō ta jy'ar ym uwyr apo 'y. Mā peja ame'ẽ ta aja ym jande. Mā peja jande johu jajy'ar katu jaxo. Mā peja jande py'a ke jamātā katu jande juehe jaxo. Jandema'e sawa'e te riki jywyr tate aja pekwa katu. A'erehe mā peja i'ar koty te we jande py'a jamātā katu jande juehe jaxo.

Jurujar katuha ke hijar rahā, pyrara ixo ta

26 Jetehar te ke jande pe Tupā mujekwa. A'engi tapijar ma'e jaka'u

te'eha ke jama'ema'e jaxo rahã, marã ka ym ame'ẽ ke jamukanõha. Ma'e muhepyha riki nixói te. Jande rehe Tupã ipy'a jywyr, ame'ẽ ke mukanim, ame'ẽja saka.

²⁷ Aja rahã, Tupã mupyraraha rehe jõ jaharõ jaxo. Jakyjeha namõ jaharõ jaxo. Amõ we tĩ. Tupã ke putar ym, ame'ẽ ta riki tata keruhũ pe oho ta. A'ep pyrara hũ ixo. Aja tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahã, japyrara hũ jaxo tĩ.

²⁸ Moise je'ẽha mujekwa aja amõ ma'ema'e ym. Hendu ym riki. (A'erehe tupãran rehe ipy'a moõ moõ.) Ame'ẽ ke mokõi sawa'e ta usak. Mahapyr usak my. Aja rahã: "Ma'e nde erekau te'eha ke nde erema'e" aja a'eta pandu. Aja rahã, ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ke ngã jukwa riki. Pyrara usak ym ehe. Jukwa riki tĩ.

²⁹ Aja rahã: "Tupã ra'yr ihẽ aputar ym" aja pandu ame'ẽ ke i'ar kota te we Tupã mupyrara ta. Jesu manõ rahã, huwy ke uhem. A'erehe Tupã pandu katu: "Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke ihẽ ajuhyk ta" aja. "Mã ame'ẽ Jesu ruwy riki jaxer" aja pandu ame'ẽ ke aja tĩ. I'ar kota te we Tupã mupyrara ta tĩ. Tupã'ã rehe juru ai tĩ. Tupã'ã ipy'a katu ame'ẽ ke a'e. Juru ai ehe. Ame'ẽ juru ai ame'ẽ ke i'ar kota te we Tupã mupyrara ta tĩ.

³⁰ Tupã pandu: "Katu ym ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara ta. Ame'ẽ ta rehe juja katu te ihẽ amujywyr ta" aja riki. Tupã pandu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu aja jakwa katu. Amõ we tĩ. "Ixotyhar ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. Aja rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta" aja Tupã ukwa. Ame'ẽ ke jakwa katu tĩ.

³¹ Tupã riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. A'e mupyrara rahã, mäte hũ pyraraha.

³² Yman pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Jetehar te ke pehẽ pe Tupã upa mujekwa. Pe, pehẽ ke Jesu rehe jurujar ym ame'ẽ ta mupyrara tipe. Anõ. Pejurujar katuha ke pehijar ym.

³³ Hetaha ta ruwa kota pehẽ rehe har amõ ta juru ai. Pehẽ ke a'eta mupyrara tĩ. Aja pyrara ixo ame'ẽ ta namõ pejy'ar peho. Pekyje ym ha namõ a'eta namõ pepu'am.

³⁴ Kyndaha pe amõ Jesu kota pehijar ta ixo. Pyrara ixo. Ame'ẽ ta rehe pehijar katu peho. Upa pehẽma'e ke jurujar ym ame'ẽ ta pyhyk raho rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu. Pehẽ rury katuha namõ pexo we rĩ. Ywa pe i'ar kota te we ma'e katu ame'ẽ ke pehẽma'e ihĩ, aja pekwa, a'erehe pehẽ rury katuha namõ pexo. Aja te'e ta pehẽma'e ke. Marã ka ym ame'ẽ ke awa mukanõha.

³⁵ A'erehe pehẽ py'a ke pemata katu. Aja rahã, ma'e katu te ame'ẽ ke pehẽ pe Tupã muwyr ta.

³⁶ Pehẽ py'ahu te'e pexo rĩ. Aja rahã Tupã putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Pe, a'e pandu katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe ame'ẽ ke pehẽ pe a'e muwyr katu ta tĩ, aja pekwa katu.

³⁷ Pe, Tupã je'ẽha rehe amõ mupinim: "Peharõ we rĩ. Aja rahã, jywyr ame'ẽ ke jywyr ta. I'i we ym ta."

³⁸ Ihẽ kota pehijar ta tapijar te'e we jurujar katu ixo. 'Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe' aja ihẽ apandu ta.

Ihẽ namõ a'eta ixo katu ta. Ihẽ rehe jurujar katuha ke a'eta hijar rahã, a'eta rehe ihẽ rury ym ta tĩ" aja amõ mupinim. ("Jywyr ame'ẽ ke" aja pandu rahã: "Kirisutu ke a'e" aja mujekwa katu.)

³⁹ Jande riki jajurujar katuha ke jahijar ym ta ame'ẽ ta ke jande. Mupyraraha renda pe jaho ym te ta ame'ẽ ta ke jande tĩ. Pesarahã! Tapijar te'e we jajurujar katuha ehe, Tupã rehe. Jande ke a'e muhã katu ta ame'ẽ ta ke jande.

11

Jurujar katuha ke

¹ Ma'e jurujar katuha ke my? Kuja. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jajurujar katu rahā, jaharō ame'ẽ ke jande pe Tupā muwyr ta, aja jakwa katu te. Inamō jaxo ta ame'ẽ rehe jaharō katu jaxo. Ma'e jasak ym te ame'ẽ ke pehī, aja jakwa katu te tī.

² Tupā pandu ame'ẽ ke rehe ymanihar ta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu: "Pehē katu" aja.

³ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe jajurujar katu, a'erehe kome'ẽ ywy keruhū a'e mujā, aja jakwa katu. A'e je'ëha rupi a'e mujā, aja jakwa katu te. Aja rahā ma'e jasak ame'ẽ ke a'e mujā. Ma'e jasak ym te ame'ẽ ke a'e mujā tī, aja jakwa katu te tī.

⁴ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'e moï moï rahā, arapuharan ke a'e hapy. Aja rahā, Tupā pandu ame'ẽ ke rehe a'e jurujar katu, aja a'e mujekwa. Imu anī. Aja ym mujekwa a'e. A'erehe Ambéu hapyha ke imuma'e 'ar koty te we katuha. Imu rer Kaī. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: "Nde katu" aja. A'e pandu tī: "Nde rymba nde erehapy. Ame'ẽ katu" aja riki tī. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe jande pe a'e mujekwa rī: "Myja me'ẽ Tupā rehe jurujar katu my" aja mujekwa rī. A'e manō tipe. A'e jande pe mujekwa rī.

⁵ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Eno jurujar katu, a'erehe a'e manō ym. Ywa pe a'e ke Tupā raho, a'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe amō ta kekar kekar tipe. Tupā je'ëha rehe amō mupinim: "Ywa pe Eno ke Tupā raho ym arahā we, Tupā ke a'e muhury katu" aja.

⁶ Amō jurujar katu ym ehe rahā, marā ka ym a'e ke muhuryha awa. Tupā rehe ipy'a ke amō moï moï rahā, a'e pete'e ixo, aja amō jurujar katu ta me'ẽ te'e. (Nixói rahā, ipy'a ke moï moï ym ta awa.) Amō we tī. Ehe har awa ukwa tar katu rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ipe.

⁷ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Noe jurujar katu, a'erehe a'e hindu katu ehe. Tupā pandu: "Kome'ẽ ywy

keruhū pe har ta ke ihē ajukwa ta y pe" aja. Aman keruhū uhyk ym we rī. Usak ym we rī. A'e jurujar katu ehe. Tupā rehe a'e hindu katu, a'erehe jarusu keruhū ke a'e mujā. A'erehe a'e ke y jukwa ym. Hok wyr pe har ta ke jukwa ym tī. Noe jurujar katu ehe, a'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta riki hindu ym ame'ẽ ta ke a'eta, aja Noe mujekwa. Pe, Tupā pandu: "Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu" aja.

⁸ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe a'e hindu katu ehe. Tupā pandu: "Amō ywy pe eho. Amō ywy ke nde pe ihē ame'ẽ ta. Nema'e ta" aja. A'erehe hekoha ke Amarā hijar oho. Myp oho ta my? A'e ukwa ym te riki. A'e oho riki.

⁹ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe a'e jurujar katu. Tupā pandu: "Kome'ẽ ywy ke nde pe ihē ame'ẽ. Nema'e ta" aja. Pe, ame'ẽ ywy pe a'e ixo rahā, ame'ẽ ywy jar aja ym a'e ixo. Usak te'e ixo ame'ẽ ke a'e aja ixo. So'o pirer ok namō a'e wata wata ixo. Isak pe aja tī. Jako pe aja tī. A'eta pe Tupā juja katu te pandu tī: "Nde pe kome'ẽ ywy ke ihē ame'ẽ ta" aja.

¹⁰ Amō ok ta rehe Amarā ixo ta, ame'ẽ rehe a'e harō ixo. Tupā mujā ta ame'ẽ ke. Ame'ẽ rehe a'e harō. Ame'ẽ ok ta mujāha ke Tupā ukwa katu. A'e riki mujā tī. Ame'ẽ ok ta kanim ym te ta. Ywa pe ihī ame'ẽ ke ame'ẽ.

¹¹ Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā je'ëha rupi ta'yr u'ar. Amarā tamūi te tipe. Sar aja tī. A'i te a'e tī. A'erehe imembyr ym ta tipe. Anī. Tupā pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e ta, ame'ẽ rehe Amarā tapijar te'e we jurujar katu.

¹² Ta'yr ym. Tamūi te tipe. Pe, hakehar pe Amarā ta'yr. Pe, Amarā ngi hetā te hū hainō uhem. Ywa rehe marā ka ym jahy rata hetaha mangaha awa. Aja Amarā rainō ta hetaha tī. Y ramūi rymy'y rehe marā ka ym ywy ku'i hetaha mangaha. Aja Amarā rainō ta hetaha tī.

13 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā tapijar te'e we jurujar katu. Pe, manō. Isak aja tī. Jako aja tī. Tupā pandu: "Kome'ẽ ywy ke nde pe ihē ame'ẽ ta. Nema'e ta" aja. Ame'ẽ ke Amarā pyhyk ym riki. Yman rahā, hainō ta riki ame'ẽ ywy ke pyhyk ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe hury katu a'e. Isak aja tī. Amarā aja a'e ukwa katu tī, a'erehe hury katu a'e tī. Jako aja tī. Amarā aja ukwa katu a'e tī, a'erehe hury katu a'e tī. Ywy ke Amarā pyhyk ym. Amō ta pe a'e pandu: "Kome'ẽ ywy pe asak te'e aja ihē axo. Apaxia aja ihē axo se" aja riki. Isak aja tī. Jako aja tī.

14 Aja pandu, a'erehe amō hekoha te ke kekar, aja mujekwa ngā pe.

15 Hekoha ke hijar uwyr, ame'ẽ rehe har a'eta ukwa ukwa ym ixo. Ame'ẽ rehe har a'eta ukwa ukwa ixo rahā, putar rahā, a'ep a'eta jywyr ta tipe.

16 Jywyr ym te riki. Amō hekoha katu te ame'ẽ ke a'eta putar. Ywa pe har ke ame'ẽ. A'erehe: "Tupā! Nde rehe ihē py'a ihē amoī moī katu" aja pandu. Ame'ẽ ta ngi Tupā huxī ym. A'eta pe hekoha te ke Tupā moī katu.

17-18 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā usak ixo rahā, ta'yr ke Amarā hapy ta tipe. Yman Tupā pandu ipe: "Isak nde ra'yr te, a'erehe ne rainō heta hū ta" aja. Aja pandu tipe. Pe, Tupā jupandu jupe: "Ihē rehe Amarā hendu katu my? Ihē amanga ta" aja. A'erehe Amarā pe a'e pandu: "Nde ra'yr ejukwa. Ehapy tī" aja. Arahā ta'yr peteñhar Amarā jukwa ta tipe. Tupā rehe hendu katu, aja Amarā mujekwa ipe.

19 Ta'yr ke a'e jukwa rahā, manōha ngi Isak ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ẽ rehe Amarā jurujar katu, a'erehe jukwa ta tipe. Pesarahā! Manōha ngi muhem, ame'ẽja saka riki Isak, aja japandu. Pe, Isak namō Amarā hok pe jywyr oho.

20 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Isak jurujar katu, a'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: "Yman rahā ma'e katu ame'ẽ

ke pehē pe Tupā muwyr ta" aja riki. Aja Jako pe. Aja Esau pe tī.

21 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Jako jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, Jose ra'yr ta pe a'e pandu: "Ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe Tupā muwyr ta" aja. Myra rehe tamūi wata. Aja myra rehe Jako pyhyk uī rahā, Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī.

22 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Jose jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, a'e pandu: "Jundéu awa ta Eji ywy ngi uhem ta oho" aja. A'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: "Sengi peho rahā, ihē rete ke pehē namō peraho tī" aja riki.

23 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Moise pái ta jurujar katu, a'erehe Moise u'ar rahā, eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū ngi Moise ke ipái ta mukanim. Mahapyr jahy rahā, mukanim. Moise riki ta'yn katu aja ipái ta ukwa, a'erehe kapitā keruhū je'eha ngi kyje ym. A'erehe a'eta hendu ym ehe. Kapitā keruhū pandu: "Sawa'e ra'yr u'ar rahā, pejukwa" aja jundéu awa ta pe. Ame'ẽ rehe Moise pái ta hendu ym.

24 Tupā pandu ame'ẽ ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe sawa'e rahā, a'e pandu: "Nde riki Parao rajyr membyr' aja ym ihē rehe har pepandu. Aja ym ihē" aja Moise pandu.

25 Jundéu awa ta Tupā kotoyhar ta ke. Ame'ẽ ta namō pyrara ixo, aja a'e putar. (Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, Tupā ke a'e putar ym, aja a'e mujekwa.) A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e ta tipe. Aja a'e putar ym te. Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, a'e jumuhury katu juehe. Anī. Aja a'e putar ym te.

26 A'erehe jundéu awa ta namō pyrara ixo rahā, katu, aja a'e ukwa. Eji ywy rehe ma'e katu ame'ẽ ke hetá ihī. Ame'ẽ namō ixo rahā, hury katu tipe, aja Moise ukwa katu. Anī. Ame'ẽ ke putar ym. Tupā kotoyhar ta namō pyrara ixo rahā, katu tiki, aja a'e ukwa. Ame'ẽ i'ar kotoy te we katu aja ukwa. Eji ywyma'e 'ar kotoy te we katu, aja ukwa tī. Yman rahā, ma'e

katu ame'ẽ ke Tupã riki muwyr ta ipe, aja a'e ukwa katu tĩ, a'erehe ianam ta namõ a'e pyrara ixo.

²⁷ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe Eji ywy ngi a'e uhem oho. Kapitã keruhũ parahyha ngi kyje ym ha namõ uhem oho. Tupã rehe usak ym te awa. Usak ehe, aja Moise ixo, a'erehe a'e pandu: "Parao rekoha pe ihẽ ajywyr ym ta" aja.

²⁸ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Arapuharan ruwy ke hukwen rehe pemupipi. Aja rahã, sawa'e u'ar py ame'ẽ ke Tupã je'ẽha rahoha jukwa ym ta — aja pandu.

Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha rer: "Ngã jukwaha ke a'e." "Ame'ẽ arapuharan ruwy namõ mupipiha aja te'eha pekwa pekwa pexo. Amõ amõ warahy 'ar rahã, pekwa pekwa pexo" aja Moise pandu jundéu awa ta pe. Ame'ẽ riki: "Pasuko" aja japandu.

²⁹ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe y ke a'eta aha oho. Y rer y pytã. Y aha oho rahã, y apyrer rupi wata oho. (Pe, y ruwái rehe uhem oho.) Pe, eji ywy pe har ta aha tipe oho ixo rahã, upa katu te y jukwa.

³⁰ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe Jeriko ok ta kurar ke Tupã upa mupe. Awa po wajar mokõi wera rahã, ok ta xupe 'ar rupi juramã wata wata oho. Pe, ok ta kurar ke Tupã mupe.

³¹ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe Hambe jurujar katu, a'erehe a'e ke jundéu awa ta jukwa ym. Ok ta pe mokõi jundéu awa ta usak uwyr rahã, ame'ẽ mokõi sawa'e ta ke hok pe Hambe muxe katu. Mukanim riki, a'erehe ok ta pe har ta pyhyk ym ame'ẽ mokõi sawa'e ta ke. A'erehe ok ta pe har ta ke jundéu awa ta upa jukwa rahã, Hambe ke a'eta jukwa ym. Ok ta pe har ta Tupã rehe hendl ym ame'ẽ ta ke. Hambe kũjã ka'u te'e ame'ẽ ke a'e tipe. A'eta jukwa ym.

³² Amõ we ihẽ apandu ta my? Amõ heta ymanihar ta ixo rĩ. Ame'ẽ ta

rehe har ihẽ apandu ym ta apo. Pe-sarahã! Jineã ixo. Mbara amõ tĩ. Ixo tĩ. Sãsã amõ tĩ. Ixo tĩ. Jesete amõ tĩ. Ixo tĩ. Ndawi amõ tĩ. Ixo tĩ. Samue amõ tĩ. Ixo tĩ. Amõ Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ixo tĩ.

³³ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe amõ ywy pe har ta namõ jumai mai rahã, ame'ẽ ta ke a'eta muputu'u. Katu aja a'eta ixo. Pe, Tupã pandu ame'ẽ ke a'eta pe a'e muwyr. Tupã rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jangwateran juru ke Tupã kynda. A'erehe jangwateran jukwa ym a'eta ke.

³⁴ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe tata keruhũ pe a'eta ke amõ ta ombor rahã, tata ke Tupã muwe, a'erehe jukwa ym. Kyse puku pe amõ ta jukwa tate rahã, ame'ẽ ta ngi Tupã muhem, a'erehe a'eta manõ ym tĩ. A'eta pitu te'e rahã, a'eta py'a ke Tupã mâtã. Amõ awa ta namõ jumai mai rahã, ame'ẽ ta ke a'eta muputu'u tĩ. Pyrâtãha ke Tupã muwyr, a'erehe muputu'u.

³⁵ Tupã pandu ame'ẽ ke rehe kũjã ta jurujar katu, a'erehe ianam ta manõ rahã, ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu.

(Amõ ta anĩ. Ame'ẽ ta ke ngã jukwa.) Amõ ta pandu: "Tupã rehe jajurujar katuha ke jahijar ym ta. A'erehe jande ke pepoir ame'ẽ ke japutar ym" aja. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mahy hũ. A'erehe jukwa. Manõ ta ame'ẽ ta kuja ukwa: "Ihẽ amanõ rahã, Tupã namõ ihẽ axo ta kÿ. Ihẽ ke Tupã mukwera katu ta muhem" aja ukwa katu. A'erehe kyje ym. Henda katu te ame'ẽ pe oho ta kÿ, aja ukwa katu, a'erehe manõha ngi kyje ym.

³⁶ Amõ jurujar katu ame'ẽ ta rehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta puka puka hũ riki. Amõ ta ke so'o pirer pe a'eta pirok hũ. Amõ ta ke ita tupaham pe pukwar. Pe, kyndaha pe kynda raho.

³⁷ Amõ ta ke ita pe a'eta jukwa. Amõ ta ke sehói pe kytyk mondok, ixu'a rupi. Aja jukwa. Amõ ta ke

kyse puku pe jukwa. Amō ta pyrara ixo. Arapuharan pirer kamixa namō ixo. Arapuhame pirer kamixa namō aja tī. (Aja ima'e ym te aja mujekwa.) Amō ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Amō ta rehe mujax-eriha ke a'eta mondo.

³⁸ Kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo rahā marā ka ym katuha, aja Tupā ukwa katu. Anī. (Ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Hok ngi mujan mundo.) A'erehe te'e a'eta ixo. Kuja. Awa nixói te ame'ē rupi wata wata ixo. Ka'a wyr rupi te'e ixo amō ta tī. Itakwar keruhū rupi ixo amō ta tī. Ywykwar keruhū rupi ixo amō ta tī.

³⁹ Tupā pandu ame'ē ke rehe upa ame'ē ta jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: "Pehē riki katu ame'ē ta ke pehē" aja riki. Kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo rahā, Tupā pandu ame'ē ke a'e muwyr ym we ngā pe rī.

⁴⁰ Yman Tupā pandu: "Yman rahā ihē kotyhar ta pe ma'e ke 'ar koty te we katu ame'ē ke ihē ame'ē ta" aja. Aja jande rehe har a'e ukwa. Kuja. Jande namō jō ymanihar ta py'a ke a'e juhyk ta, aja a'e ukwa katu. "Katu te ame'ē ke pehē. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu ta. Aja ymanihar ta pe a'e pandu ame'ē ke a'e muwyr ym yman. Apo jō jande namō ame'ē panduha muwyr katu a'e.

12

Tupā riki jande pái keruhū

¹ Pesarahā! Tupā pandu ame'ē ke rehe heta hū ymanihar ta jurujar katu. Ame'ē ta riki jande rehe usak usak ixo, ame'ēja saka. Jande py'a ke a'eta mātā u'am, ame'ēja saka. A'erehe jande ke upa ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja riki ujan te'e ame'ē ta ombor tī. Upa ma'e puhýi ame'ē ke ombor. Aja rahā, parhar ujan katu ta. Jande aja tī. Ujan te'e ame'ē ta aja jaxo tī. A'erehe ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke mā peja jahijar katu. Aja rahā Tupā

putar ame'ē ke upa ima'e pyrātāha namō mā peja jama'ema'e katu.

² Mā peja Jesu rehe har jakwa jakwa jaxo. A'e aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu ta me'ē te'e tī. Jande ke a'e mu'e katu. (A'erehe jajurujar katu ehe.) Ma'e ke upa rahā, inamō aja te'e ta jaxo. Hury katuha namō ipái koty a'e ixo ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe a'e pandu: "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē amanō ta. Ihē ruxī ym ingi" aja. Pe, ame'ē rehe a'e manō. Apo Tupā rake a'e wapyk uī. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja jakwa.) Inamō kapitā keruhū te a'e.

³ Yman Jesu pyrara ixo, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e jixer ai ma'ema'e ame'ē ta parahy te hū ehe. Ipy'ahu te'e a'e hendu. Mukahem ym. Aja pexo ym we rī. A'erehe mātē pekwha aja ym pexo. Pejuruar katuha ke pehijar ym tī.

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta pe pepandu: "Mā peja ym pexo" aja. A'erehe pehē rehe a'eta parahy. Pehē ke mupyrara tipe tī. Pehē ke a'eta jukwa ym we rī.

⁵ Ta'yr ta namō ipái pandu katu. Aja pehē namō Tupā pandu pandu katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a ke a'e mātā tar katu. Kuja riki:

"Ihē ra'yr! 'Ema'e ym' aja nde pe jandema'e sawa'e te pandu rahā, ehendu katu ehe.

'Katu ym ame'ē ke nde erema'e' aja a'e pandu rahā, eparahy ym ehe tī.

⁶ 'Ema'e ym' aja upa ipy'a katu ame'ē ta pe jandema'e sawa'e te pandu.

'Ihē ra'yr' aja me'ē ke a'e nupā. Aja ta'yr ixoha ke a'e mukatu" aja Tupā pandu.

⁷ Pehē pepyrara pexo rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Ipái riki ta'yr ke nupā, aja pehē py'ahu te'e pehendu. Pesarahā! Ta'yr ke ipái nupā ym ame'ē ke nixói. Upa katu te nupā. (Aja ixoha ke mukatu.) A'erehe pepyrara pexo rahā, pehē riki ta'yr ta ke aja Tupā mujekwa.

⁸ Upa ta'yr ta ke Tupã mupyrara. A'erehe pehẽ pepyrara ym pexo rahã, Tupã ra'yr ta aja ym pehẽ. Ta'yr ta te aja ym pehẽ. Amõ riki pehẽ pái aja pexo.

⁹ Kome'ẽ ywy pe jande pái ixo. Jande ke a'eta nupã rahã, jahendu katu ehe. Aja rahã i'ar koty te we jande pái keruhũ rehe jahendu katu ta me'ẽ te'e tĩ. Pe, inamõ aja te'e ta jaxo.

¹⁰ Kome'ẽ ywy pe jande ke jande pái ta'yr mi nupã. Muhendu tar katu juehe, aja a'eta ukwa. Jahendu katu ehe, aja ukwa tĩ. A'erehe nupã. Jande ke Tupã mupyrara rahã, katu jaxoha aja jamuruwak ta, aja a'e ukwa. Aja rahã, a'e katu te aja jaxo ta tĩ, aja me'ẽ a'e putar. A'erehe jande ke mupyrara.

¹¹ Jande ke a'e mupyrara rahã, japyai jaxo. I'i we japyai. Muhury ym jande ke. Anã. I'i atu ym ame'ẽ. Kuja. Tupã mupyrara, a'erehe ta'yr ta ipy'a muruwak tĩ. A'erehe a'eta hendoru katu ehe. Aja rahã, hury katuha namõ ixo katu ta tĩ. Ixoha katu aja ixo apo 'y. A'erehe ta'yr ta ke Tupã mupyrara.

Katu ixoha ame'ẽ ke mujekwa

¹² Mã peja pyai ame'ẽ ta ke pemuhury katu. Mã peja kyje ame'ẽ ta py'a ke pemâtã katu tĩ. Aja rahã, pehẽ ke amõ ta mahy rahã, aja te'eha pehẽ py'ahu te'e pehendu katu.

¹³ Jetehar te ke pekwa. Aja pexo katu. Aja rahã, jurujar katuha ke hijar tate, ame'ẽ ta py'a ke pemujywyrta. Aja rahã, a'eta hijar ym ta. Aja rahã, Tupã namõ a'eta juehe katu ixo tĩ.

¹⁴ Pejumai ym ha namõ amõ ta namõ pexo. Pexoha katu aja pexo. Aja ym rahã, jandema'e sawa'e te namõ pexo ym te ta.

¹⁵ Pesak katu pexo. Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu. Ame'ẽ ke mã peja pehijar ym. Pesarahã! Juruwe'y tiha oho rahã, upa pyta rake rupi i'ãi ame'ẽ ke jukwa. Ame'ẽ riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e rahã, amõ ta riki Tupã rehe jurujar katuha

ke hijar ta my. Aja rahã, katu ym. (Pyta rake rupi i'ãi ame'ẽ ke jukwa, ame'ẽja saka.) A'erehe juruwe'y aja ym pexo.

¹⁶ Esau aja ym pehẽ tĩ. Kûjã rehe a'e ka'u te'e. Tupã ke a'e putar ym te tĩ. A'e riki u'ar py ame'ẽ ke tipe. Aja rahã, ipái manõ rahã, ipáima'e ke a'e pyhyk ta tipe. Ame'ẽ ke imu pe a'e muhepy. A'e myahy te rahã, a'e pandu imu pe: "Paratupe pe nde mi'u nde eremuwyr rahã, jande páima'e ke nema'e wan ta. Ihẽ pe papa muwyr ame'ẽ ke nema'e wan ta" aja riki.

¹⁷ I'i katu rahã we, ipy'a ke muruwak. Pe, ipái pandu katuha ke a'e pyhyk ta tipe, ame'ẽ ke pekwa riki. Ipái pe a'e pandu: "Tupã pe epandu: 'Mã peja u'ar py ame'ẽ ke rehe esak katu' aja ihẽ rehe har epandu ipe" aja ipái pe. Ipái pandu: "Anã. Marã ka ym ihẽ apanduha. Tupã pe ne mu rehe har upa ihẽ apandu" aja riki. Pe, Esau jixi'u tipe. Ipái pe pandu: "Tupã pe ihẽ rehe har epandu tĩ. Ihẽ koty pandu katuha ke emuruwak" aja tipe. Marã ka ym ipái panduha ke muruwakiha ixoty, Esau koty. A'erehe Esau aja: "Tupã ke japutar ym" aja ym pexo tĩ.

¹⁸ Ywy'ã keruhũ pe jundéu awa ta uhyk uwyr kwe. Her Sinái. Tata xupe 'ar rupi ihã. Aman pihun te aja ywa takãxíha ihã tĩ. Ywytu keruhũ peju hũ tĩ. (Tupã pyrâtã te hũ aja mujekwa.)

¹⁹ Jumi'a aja tyapu hũ tĩ. Tupã pandu tĩ. Ame'ẽ ke jundéu awa ta hendoru rahã, a'eta pandu: "Epandu ym apo" aja riki. Kyje ingi a'erehe aja pandu.

²⁰ A'eta hendoru: "Ywy'ã rehe pepyrã rahã, ame'ẽ ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehẽ rymba ta aja tĩ. Pejukwa tĩ" aja riki. (Aja rahã, Tupã a'ep ixo. Jaxer ame'ẽ ke nixói te ipe, ame'ẽ ke a'ep ixo, aja mujekwa.) A'erehe a'eta kyje ingi. Amõ we Tupã pandu ame'ẽ ke hendoru tar ym. Kyje.

²¹ Upa Moise usak, ame'ẽ ke mäte we ame'ẽ te a'eta my. (Tupã pyrâtã te hũ aja ukwa katu. Ma'e jaxer ame'ẽ ke nixói te ipe, ame'ẽ ke a'ep ixo, aja

ukwa tī.) A'erehe: "Ihē akyje hū. Ihē ryryí riki" aja Moise pandu.

²² Pehē anī. Tupā ngi pekyje aja ym ixoty pejur. Tupā rehe pehē py'a pe moī moī, ame'ẽ renda riki amō koty. Amō ywy'ã keruhū ke ame'ẽ. "Siā" aja riki her. Tupā ixo, ame'ẽ ok ta ke ame'ẽ. A'e riki uhā te hū ame'ẽ ke a'e. Ame'ẽ ok ta riki ywa pe har ke. Amō Jerusarē ok ta ke. Ywa pe har ke ame'ẽ. A'ep heta te hū Tupā je'ëha rahoha ta ixo.

²³ A'ep Tupā kotyhar ta jy'ar u'am. Hury katuha namō ngā ixo. Ixotyhar ta riki u'ar py ame'ẽ ta aja saka. A'eta rer ke paper rehe amō mupinim. Ywa pe ame'ẽ ihī. A'ep Tupā ixo tī. Pehē py'a pemoī moī ehe. A'e riki upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke mondo mundo ta. Hindu ym ehe, ame'ẽ ta ke mupyraraha renda pe a'e mondo ta. Hindu katu ehe, ame'ẽ ta inamō ixo ta. Ixoty oho ta. A'ep ymanihar ixoha katu ame'ẽ ta ixo tī. Ame'ẽ ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja.

²⁴ A'ep Jesu ixo tī. A'e riki ipái pe pandu: "Ihē amanō, a'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke emuhā katu" aja. Ame'ẽ riki panduha pyahu ame'ẽ ke. Huwy ke uhem tī. A'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ẽ ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. Ambéu manō. Huwy rehe har jakwa jaxo rahā: "Ambéu jukwa ame'ẽ ke ejukwa tī" aja Tupā pe japandu. Jesu ruwy rehe har jakwa jakwa jaxo rahā: "Jande py'a ke ejuhyk" aja Tupā pe japandu. A'erehe Jesu ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. A'erehe Tupā ngi jakyje ym ha namō jahyk katu ehe.

²⁵ Pesak katu pexo. "Tupā rehe ihē ahendu ym ta" aja ym pepandu. Kome'ẽ ywy keruhū pe ixo rahā, Tupā je'ëha ke Moise pandu pandu ngā pe. Ame'ẽ rehe hendu ym ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara riki. Apo ywa ngi je'ëha ke Tupā muwyr jande pe. Ame'ẽ ke rehe jahendu ym rahā, mā

ymanihar ta 'ar koty te we jande ke Tupā mupyrara ta.

²⁶ Moise ta pe Tupā pandu rahā, ywy ke a'e mukatak hū. Pe, a'e pandu tī: "Amō we ywy ke ihē amukatak ta tī. Ywa ke ihē amukatak ta tī" aja riki.

²⁷ "Amō we" aja pandu rahā, ma'e Tupā mujā ame'ẽ ke a'e mukatak ta. Pe, mukanim ta. Mumba ta. Aja rahā, marā ka ym mukatakiha, ame'ẽ ke jō pyta ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta jō pyta katu, aja mujekwa.)

²⁸ Pesarahā! Sawa'e te namō jaxo ta kī. Marā ka ym ima'e pyrātāha mukanīha. (Aja rahā inamō ixo, ame'ẽ ta jō pyta ta.) Inamō jaxo ta, a'erehe mā peja japandu ipe: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. Myja me'ẽ Tupā ke jamuhury katu my? Aja mā peja jande py'a jamoī moī katu ehe. Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja japandu ipe. "Mā! Pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e" aja jakwa katuha namō mā peja jande py'a jamoī moī katu ehe.

²⁹ Hindu ym ehe ame'ẽ ta ke Tupā mupyrara hū ta. Tata upa ma'e ukwái. Aja Tupā mahy ta tī. A'erehe: "Mā! Pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e" aja jakwa katuha namō mā peja jande py'a jamoī moī katu ehe.

13

Myja me'ẽ Tupā ke jamuhury my

¹ Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē mu ta aja pexo. A'erehe tapijar te'e we pep'y'a katu pehē juehe pexo.

² Pesak ramō ame'ẽ ta ke pehē rok pe pemuxe katu. Ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Jesu kotyhar ta ke ame'ẽ ta. Amō ta usak ramō ame'ẽ ta ke hok pe muxe katu. Amō hekoha pe har ta ke aja ukwaha naī. Anī. Ukwa ym ha rupi Tupā je'ëha rahoha ta ke hok pe muxe katu riki.

³ Kyndaha pe ixo ame'ẽ ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu kotyhar ta ke ame'ẽ ta. Ame'ẽ ta rehe pesak peho. Pehē atu kyndaha pe pexo, ame'ëja saka pekwa pekwa pexo, a'erehe ame'ẽ ta rehe

pehaihu katu. Pyrara ixo ame'ẽ rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Pehẽ atu pepyrara pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe a'eta py'a ke pemătā katu peho.

⁴ Jumendar ame'ẽ ta rehe har katu, aja pekwa. Hakehar ipy'a wapyk ta me'ẽ te'e. Ixawa'e ipy'a wapyk ta me'ẽ te'e tĩ. Amõ kūjā rehe sawa'e ka'u te'e rahã, a'e ke Tupã mupyrara ta. Amõ sawa'e rehe kūjā ka'u te'e rahã, a'e ke Tupã mupyrara ta tĩ.

⁵ Tamatarer rehe aja te'eha pehẽ py'a pemoĩ moĩ ym pexo. Pehẽma'e ke namõ pexo, ame'ẽ namõ pehẽ rury katu pexo. Pesarahã! Tupã pandu: "Pehẽ namõ aja te'e ta ihẽ axo. Marã ka ym pehẽ ke ihẽ ahijariha" aja riki. A'erehe pehẽma'e ke namõ pehẽ rury katu pexo.

⁶ Mã peja jakyje ym ha namõ jaxo. Kuja mã peja japandu:

"Jandema'e sawa'e te ihẽ namõ ma'e ke ma'ema'e katu a'e, a'erehe ihẽ akyje ym axo.
Marã ka ym kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ma'ema'eha ihẽ pe.
A'erehe ihẽ akyje ym axo" aja riki.

⁷ Kapitã ambyr ta rehe har pekwa pekwa pexo. Pehẽ pe Tupã je'ẽha ke a'eta pandu pandu kwe. A'eta ixoha rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Myja me'ẽ a'eta manõ my? Pekwa pekwa pexo tĩ. Tupã pandu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar katu. Ame'ẽ ta aja pexo katu tĩ.

⁸ Jesu Kirisutu manga te'e ym te a'e. Apo a'e ixo. Yman rahã pete'e ta a'e ixo tĩ. Aja te'e ta a'e ixo tĩ.

⁹ Jetehar te ke pekwa katu. Amõ koty amõ ta mu'e. Ame'ẽ rehe mã peja pemuka'u te'e ym. Ame'ẽ koty pehẽ py'a pemuruwak ym. Jande rehe Tupã ipy'a katu ame'ẽ ke jakwa katu, a'erehe jajurujar katu te we ehe. Amõ ta pandu: "Ma'e mi'u e'u ym. Amõ ke e'u katu" aja riki. Aja jundéu awa ta je'ẽha rehe hendlu katu. Ame'ẽ rehe hendlu katu ame'ẽ ta kuja ukwaha naĩ: "Ma'e ke ja'u ym rahã, jande rehe i'ar koty te we Tupã ipy'a

katu" aja naĩ. Jande anĩ. Jande rehe aja te'eha Tupã ipy'a katu, ame'ẽ rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e ke ja'u ym rahã: "I'ar koty te we jande rehe Tupã ipy'a katu" aja ym jakwa jakwa jaxo.

Ok ta kurar kupe koty Jesu manõ

¹⁰ Kirisutu manõ, pe, jajurujar katu ehe. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe jundéu awa tama'e pa'i ta paraky ixo. Amõma'e hymba ke a'eta hapy hapy ixo. Upa ukwái. Ame'ẽ riki a'etama'e ma'eha. Upa ukwái rahã, ngã py'a ke Tupã juhyk katu, aja a'eta ukwaha naĩ. Amõ koty a'eta ukwaha, a'erehe Kirisutu rehe jurujar ym.

¹¹ Pesarahã! Kapy katu te ame'ẽ pe ma'e hymba ruwy ke pa'i keruhũ raho. Tupã pe mujesak, ame'ẽja saka. Aja rahã, ngã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupã mukanim, aja ukwaha naĩ. Ame'ẽ ma'e hymba rukwer ke amõ riki upa katu te hapy. Upa ukwái. Ame'ẽ rukwer ke pa'i ta u'u ym te. Ok ta kurar kupe koty upa katu te hapy.

¹² A'erehe Jesu aja tĩ. Ok ta kurar kupe koty a'e manõ tĩ. Huwy pe ngã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e mukanim. Ipy'a ke juhyk.

¹³ Kirisutu ke amõ ta jukwa rahã, a'e ke a'eta mupyrara hũ. Muhuxí hũ tĩ. Aja jande tĩ. Jundéu awa ramüi ta ukwaha ke jahijar. A'erehe jande ke amõ ta mupyrara hũ tipe tĩ. Jesu kotyhar ta ke jande, a'erehe mupyrara hũ tipe tĩ. Muhuxí hũ tĩ. Anĩ. Tapijar te'e we jajurujar katu ehe.

¹⁴ Pe, pepyrara pexo rahã, kuja pekwa. Kome'ẽ ywy keruhũ pe jande rekoha te nixói te. Kome'ẽ ywy keruhũ pe aja te'eha jaxo ym ta. Ok ta ke Tupã mujã ta. Ame'ẽ pe jahoha rehe jaharõ jaxo.

¹⁵ Jande ke Jesu muhã katu, a'erehe mã peja Tupã pe japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja riki. Aja te'eha japandu. Aja japandu rahã, ma'e hymba ke hapy, ame'ẽja saka tĩ. Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ, ame'ẽja saka tĩ.

16 Ma'e katu ame'ẽ ke amõ ta pe pema'ema'e, ame'ẽ rehe pekwa pekwa pexo. Amõ ta rehe pepyrara pesak tĩ. Aja pema'ema'e rahã, Tupã rehe pehẽ py'a pemoi moi, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahã, Tupã ke pemuhury katu.

Pehëma'e kapitā ta rehe pehendu katu

17 Pehëma'e kapitā ta rehe pehendu katu. (Tupã konyhar tama'e kapitā ta ke a'eta.) A'eta pandu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Pehẽ rehe a'eta usak usak katu ixo, aja rahã, pehẽ pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Katu a'eta paraky my? Katu ym my? Ame'ẽ ke Tupã pe a'eta pandu ta me'ẽ te'e. A'erehe pehẽ rehe a'eta usak usak katu ixo. A'eta rehe pehendu katu rahã, hury katuha namõ parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'eta rehe pehendu ym rahã, pyaiha namõ parakyha ke a'eta ma'ema'e. Aja rahã, katu ym pehẽ pe. A'erehe pehendu katu a'eta rehe.

Tupã namõ panduha

18 Jande rehe har Tupã pe tapijar te'e we pepandu pandu katu pexo. Tupã pandu ame'ẽ ke aja te'eha jama'ema'e tar katu, a'erehe katu jaxoha aja jaxo. (Aja rahã, jande rehe je'eha nixói ta, aja jakwa katu.)

19 Pe, ihẽ apandu katu te pehẽ pe. Tupã namõ ihẽ rehe har pepandu katu te we rĩ. "Pahar jande konyhar a'e ke emuwyr" aja pepandu Tupã pe.

Arapuharan usakiha aja Jesu riki jandema'e usakiha keruhũ tĩ

20-21 Arapuharan ta rehe amõ usak usak katu ixo, aja Jesu tĩ. Jandema'e sawa'e te riki ixotyhar tama'e usakiha keruhũ. A'e manõ, pe, a'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'e manõ, pe, huwy uhem, a'erehe Tupã pe a'e pandu: "Ihẽ amanõ, a'erehe ngã ke amuhã katu ta" aja riki. Aja te'eha ta. Pehẽ py'a ke Tupã muhury katu. A'e putar, aja pexo. Mä peja ame'ẽja pehẽ ke a'e mu'e katu. (Aja rahã, a'e putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta.) Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe

a'e ke jamuhury katu. Ame'ẽ ke mä peja jande ke a'e mu'e katu tĩ. (Aja rahã, a'e putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta tĩ.) Mä peja Kirisutu rehe har japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja riki. Mä peja aja te'eha japandu. Amen.

A'ejõ panduha

22 Ihẽ mu ta! Kome'ẽ paper ke pehẽ pe ihẽ amupinim aĩ. Ta'yr mi ihẽ amupinim. Kome'ẽ myrandu namõ pehẽ py'a ke ihẽ amâtã tar katu. Pehendu katu ehe, aja ihẽ apandu katu te. Pehenduha pahar pemukanim ym.

23 Kyndaha ngi Timo, jande mu riki uhem oho. Ame'ẽ ke pekwa, aja ihẽ aputar. Pahar se ihẽ rehe a'e uhyk uwyr rahã, ihẽ namõ a'e oho ta tĩ. Pehẽ rehe ihẽ asak ta aho rahã, ihẽ namõ a'e oho ta tĩ.

24 Pehëma'e kapitā ta pe jandema'e katuha ke pepandu. Tupã konyhar tama'e kapitā ta ke ame'ẽ ta. Upa Tupã konyhar ta pe pepandu tĩ. Itar ywy pe amõ jande mu ta ixo. Pehẽ pe katuha ke ame'ẽ ta mondo ixo tĩ.

25 Mä peja johu pehẽ rehe Tupã ipy'a katu te hũ.

Upa.

Tian mupinim me'ẽ ke

Tian kome'ẽ paper ke mupinim. Jerusarẽ ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ tama'e kapitā a'e tĩ. Amõ Jesu mu a'e tĩ.

Amõ amõ jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ẽ ta amõ amõ ok ta pe ixo. Amõ amõ ywy pe har ok ta pe ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper pinim ke Tian mondo.

Tupã kotyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Tian pandu.

¹ Ihẽ Tian. Tupã rehe ihẽ aparaky axo. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ihẽ aparaky axo tĩ. Myrandu katu ke ihẽ apandu pandu, ame'ẽ riki ihẽma'e parakyha.

Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke. Jundéu awa ta ke pehẽ. Pehẽ riki kome'ẽ ywy keruhũ rupi pehãi peho ame'ẽ ta ke pehẽ. Upa pehẽ pe katuha ke ihẽ amondo axo.

Jurujar katuha rehe har

² Ihẽ mu ta! Pehẽ rehe upa pyraraha uhyk rahã, pehẽ rury katu pexo.

³ Pyraraha upa asa oho rahã, Tupã rehe pejurujar katu te we pexo. Aja rahã, amõ pyraraha uhyk rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu katu te ta tĩ. Aja pekwa katu. A'erehe pehẽ rury katu pexo.

⁴ Pesak katu te'e pehẽ juehe pexo. Pehẽ rehe pyraraha uhyk rahã, aja te'e Tupã rehe pejurujar katu pexo. Aja rahã, Tupã pandu ta: "Pehẽ katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixóí te pehẽ pe" aja. Pe, Tupã putar, aja pexo katu ta.

⁵ Pehẽ ngi har ma'e ke amõ ukwa ym te rahã, Tupã pe a'e pandu pandu katu ta me'ẽ te'e. Aja rahã ukwa katuha ke Tupã muwyr ta ipe. Ame'ẽ ke a'e me'ẽ ta. Me'ẽ katu ame'ẽ ke a'e. "Mã! Pandu hũ. Ihẽ ame'ẽ ym ta. Eho" aja a'e pandu ym te. A'e me'ẽ katu ta ngã pe.

⁶⁻⁸ Ma'e ke Tupã namõ pepandu pandu rahã, ame'ẽ ke pehẽ pe a'e muwyr ta, aja pejurujar katu te pexo.

"Muwyr ta nahã my?" aja ym pekwa pexo. Aja pekwa pexo rahã, y ramüi pe har y kotok keruhũ aja saka ta. Ame'ẽ ke amõ koty koty ywytu peju peju raho. Aja: "Muwyr ta nahã my?" "Anĩ, muwyr ym ta nahã my?" aja amõ koty koty pejurujariha ke. Katu ym aja. Aja ta amõ ixo rahã, jandema'e sawa'e te ngi pyhyk ym ta ma'e ke. Ukwa ym ma'e.

Mã peja hury katu ixo rĩ

⁹ "Mã nde erekwa ym te ame'ẽ ke nde" aja nde rehe har kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ukwaha naĩ. Aja rahã, jumupyai ym. Mã peja hury katu a'e ixo. Tupã riki ma'e ukwa katu te ame'ẽ ke a'e, aja ukwa ta, a'erehe mã peja hury katu ixo.

¹⁰ Amõ imu ima'ehũ namõ ixo rahã, hury katu ixo tĩ. Ame'ẽ ma'e ke amõ mukanim ingi rahã, mã peja a'e hury katu ixo rĩ. Ima'ehũ ame'ẽ ta kupi'i'a aja saka. Yman rahã ixo ym ta. Kupi'i'a manõ ta. Aja amõ ta aja ima'ehũ ame'ẽ ta manõ ta tĩ.

¹¹ Warahy opok rahã, kupi'i ke warahy hakuha jukwa. I'a ke upa kukúi. I'a katuha upa manõ. Aja ta ima'ehũ ame'ẽ ta ke tĩ. Ima'e ixoha rehe har jõ a'e ukwa ukwa ixo rahã, a'e kanim ta tĩ. Kupi'i'a aja kanim ta tĩ. Manõ ta tĩ.

Pyraraha rehe har

¹² Pyraraha amõ imu rehe uhyk rahã, katu aja ixo we rĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym we. Aja rahã, hury katu a'e. Pyraraha upa, pe, a'e jurujar katu ehe rĩ. Aja rahã, uhãha ke Tupã me'ẽ ta ipe. Inamõ aja te'e ta ixo. Ame'ẽ ke upa ipy'a katu ehe ame'ẽ ta pe Tupã me'ẽ ta tĩ. "Ihẽ rehe ipy'a katu ame'ẽ ta pe uhãha ihẽ ame'ẽ ta" aja Tupã pandu katu.

¹³ Pyraraha uhyk ehe rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'e. Aja rahã: "Ma'e pyraraha Tupã muwyr ihẽ pe. A'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihẽ ama'e." Aja mã peja epandu ym. Anĩ. Marã ka ym ma'e ka'u te'eha ke Tupã ma'eha. "Ma'e nde erekwa u te'eha ke ema'e" aja jurujar katu ehe ame'ẽ ta pe a'e pandu ym te. A'erehe: "Tupã

riki pyraraha muwyr ihē pe, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja mā peja epandu ym te.

¹⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, kuja ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'e putar katu. Ame'ē riki a'e ke muka'u te'e. Ame'ē rape rupi oho, ame'ēja saka. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e.

¹⁵ Pe, ame'ē ka'u te'eha ke a'e putar. Ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. (Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka.) Pe, a'e ma'e rahā, manō ta. Ame'ē riki mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.

¹⁶ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē py'a katu. Pehendu katurahā! (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu.) Mā peja ame'ē ke muka'u te'e ym pehē!

¹⁷ Upa ma'e katu ame'ē ke japyhyk, ame'ē riki ywa ngi tur. Upa katu te ma'e ke aja tī. Upa katu te ame'ē ke Tupā muwyr. Upa ywa rehe ma'e hendy, ame'ē ta ke a'e mujā. Warahy hendy rahā,rysāha pehī. Jahy hendy rahā, pytuniha pehī tī. Tupā aja ym. Pytuniha nixói te, aja saka. Rysāha nixói te, aja tī. (A'erehe a'e me'ē me'ē ame'ē ke aja te'eha katu te ame'ē ke.)

¹⁸ A'e putar katu, a'erehe ta'yr ta aja jande ke a'e mu'am. Je'ēha jetehar te rupi a'e mu'am. Aja rahā, jande riki jepy te ame'ē ta ke, ame'ēja saka. A'engi amō Tupā ra'yr ta aja ta tī. Ta'yr ta aja mu'am ta tī.

Ma'e katu ame'ē ke mujekwa ame'ē ta rehe jahendu katu ta me'ē te'e

¹⁹ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Kuja pekwa pekwa pexo! "Mā! Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar" aja pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pehendu katu a'eta rehe. Pahar ym je'ēha pemujywyr a'eta pe. Pahar pehē py'a pemahy ym tī.

²⁰ Awa ta katu aja Tupā putar. Amō parahy rahā, katu aja ym ta. A'erehe pahar pehē py'a pemahy ym.

²¹ Upa ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Pexo ai te'e ame'ē ke aja tī. Pehijar tī. Tupā rehe pehendu katu. Ima'e je'ēha ke pehē py'a pe a'e mupyta. Ame'ē ke rehe pehendu

katu. Ame'ē ke rehe pejurujar katu rahā, pehē ke a'e muhā katu ta.

²² Ima'e je'ēha rehe pehendu katu. Pehendu jō rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta, aja pekwaha naī. Mā peja peka'u te'e ym pexo. Kuja katu te. A'e je'ēha mujekwa, aja pema'ema'e katu ta me'ē te'e.

²³ Je'ēha rehe amō hendu. Pe, mujekwa aja a'e ma'ema'e ym rahā, kuja ta a'e. Waruwa pe i'ā ke a'e usak. Aja te'e ixo.

²⁴ I'ā rehe a'e usak te'e. Pe, oho ingi. Pahar harái. Ma'e ym ma'e ke. Myja i'ā ixoha my, ame'ē ke pahar harái. Ma'e ym ma'e ke.

²⁵ Ima'e je'ēha katu te ame'ē ke rehe amō usak usak katu. Ame'ē rehe hendu katu rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Aja je'ēha rehe a'e hendu katu tī. A'e hendu te'e ehe, pe, pahar harái. Anī. Aja ym. Je'ēha mujekwa aja a'e ma'ema'e katu tī. Aja rahā, upa a'e ma'ema'e ame'ē ke rehe Tupā muhury katu.

²⁶ Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu, aja a'e ukwa. Aja rahā, je'ēha ke mutambyk rahā, katu tiki. Je'ēha ke mutambyk ym rahā, Tupā rehe ipy'a moī moīha ke te'e aja. Jumuka'u te'e a'e juehe.

²⁷ Kuja Tupā, jande pái keruhū putar katu tī. Ipy'a ke amō moī moī katu te ehe. Ame'ē riki jetehar te ke. Aja rahā, kuja katu ipé. Ipái ym te ame'ē ta pyrara ixo. Imāi nixói te tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu, ame'ēja saka. Ixawa'e ym ame'ē ta pyrara ixo tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī, ame'ēja saka tī. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ta aja ym rahā, katu tiki tī.

2

Amō ta rehe juja katu te usak rahā, katu tiki

¹ Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. A'e riki Tupāma'e weraha pe

ixo ame'ẽ ke a'e. Pejurujar katu ehe, a'erehe amõ ta rehe pesak rahã, pesak aja pema'e katu. "Kome'ẽ sawa'e amõ ta 'ar kotoy te we katuha." "Peme'ẽ anĩ" aja ym pekwa pekwa pexo. "Kome'ẽ sawa'e amõ ta wyr kotoy te we katuha." "Peme'ẽ anĩ" aja ym pekwa pekwa pexo tĩ. (Juja katu te pesak a'eta rehe.) Aja rahã, katu tiki.

² Pesarahã! Pehẽma'e jy'ariha renda pe ima'ehũ ame'ẽ ke ixe uwyr. Itatawa ke te'e ipo rehe har mujã ame'ẽ ke namõ ixo. Heta ipo rehe har namõ ixo. Ima'e mundeha katukwer ame'ẽ ke namõ ixo. Amõ sawa'e ima'e ym te ame'ẽ ke ixe uwyr tĩ. Ima'e jaxer ai ame'ẽ ke namõ ixe uwyr.

³ Pe, ima'e mundeha katukwer namõ ixo ame'ẽ pe pepandu:

—Se ewapyk. Se katu te — aja ipe. (Aja rahã, ame'ẽ sawa'e katu, aja pekwaha.)

Amõ sawa'e pe anĩ. Ima'e ym te ame'ẽ pe pepandu:

—Anĩ, sa'e! Epu'am! Paite we ewapyk echo — aja ipe. (Aja rahã, ame'ẽ sawa'e katu ym, aja pekwaha.)

⁴ Aja rahã, amõ kotoy kotoy sawa'e ta rehe pesak. Katu ym aja. Katu ym pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe amõ riki katu. Amõ katu ym. Aja pekwa pekwa pexo. Katu ym aja. (A'erehe juja katu te amõ ta rehe pesak rahã, katu tiki.)

⁵ Ihẽ mu ta! Pehẽ rehe ihẽ apy'a katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Pesarahã! Kome'ẽ ywy keruhũ pe ima'e ym te ame'ẽ ta ixo. Amõ amõ rehe Tupã katu usak. Pe, a'eta riki jurujar katu ehe. Ame'ẽ ta riki hury katu. Mâte hũ ima'e ke aja saka ame'ẽ. Pe, Tupã pandu: "Ihẽma'e ta ke pehẽ. Ihẽ renda pe peho katu ta" aja ima'e ym te ame'ẽ ta pe pandu. Ame'ẽ ke ipy'a katu ehe ame'ẽ ta pe Tupã pandu katu tĩ:

—Ihẽ renda pe peho ta — aja ipy'a katu ehe ame'ẽ ta pe Tupã pandu katu tĩ.

⁶ Ima'e ym te ame'ẽ ta rehe Tupã katu usak. Pehẽ anĩ. Ima'e ym te ame'ẽ ta ke pemuhuxi riki. Katu ym

aja. Pesarahã! Ima'ehũ ame'ẽ ta riki pehẽ ke mupyrara riki. A'eta riki pehẽ ke kapitã ruwa kotoy hykýi raho.

⁷ A'eta riki her katu te ame'ẽ rehe juru ai. "Jesu kotoyhar ta" ame'ẽ her rehe juru ai. "Jesu kotoyhar ta" aja pehẽ pe Tupã pandu. Pehẽ rehe ame'ẽ her a'e moĩ, ame'ẽja saka.

⁸ Je'ẽha ke kapitã keruhũ mondo, ame'ẽ rehe pehendu katu rahã, katu tiki. Ame'ẽ je'ẽha Tupã je'ẽha rehe ihĩ. Kuja: "Nde juehe nde erepy'a katu. Aja mä peja nde namõ ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu tĩ."

⁹ Pe, amõ ta rehe pesak. Pe, amõ amõ pehẽ 'ar kotoy te we katuha aja pekwa pekwa pexo rahã, ma'e katu ym ame'ẽ ke pema'e. Soroka pe jõ pesak, ame'ẽja saka. Katu ym aja. Aja rahã: "Pehẽ katu ym. Tupã je'ẽha rehe pehendu ym" aja pehẽ rehe har ame'ẽ je'ẽha mujekwa.

¹⁰ Tupã je'ẽha rehe amõ hendu. (Heta pehĩ.) Pe, peteĩ je'ẽha rehe hendu ym rahã, upa katu te je'ẽha rehe hendu ym tĩ. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja tĩ.

¹¹ Pesarahã! Juja katu te Tupã je'ẽha ke. Kuja tĩ. Tupã pandu: "Amõ kũjã rehe eka'u te'e ym. Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ" aja pandu. (Ame'ẽ rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e.) Amõ we tĩ:

"Amõ ta ke ejukwa ym" aja Tupã pandu tĩ.

(Ame'ẽ rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e tĩ. Upa katu te je'ẽha rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e. Upa juja katu te.) Amõ kũjã rehe nde ereka'u te'e ym. Amõ sawa'e rehe nde ereka'u te'e ym tĩ. Anĩ. Te'e amõ ke nde erejukwa rahã, je'ẽha rehe nde erehendu ym. Ma'e jaxer ame'ẽ ke nde erema'e. (Amõ kũjã rehe nde ereka'u te'e tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Amõ sawa'e rehe nde ereka'u te'e tĩ, ame'ẽja saka tĩ.) A'erehe upa katu te Tupã je'ẽha rehe nde erehendu ym tĩ.

¹² Kirisutu je'ẽha rehe amõ jurujar katu rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi a'e uhem katu,

ame'ëja saka. (A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar.) Kirisutu je'ëha rupi amõ ta ke Tupã mupyrara ta. Pehë rehe har ukwa ta tĩ. Katu my? Katu ym my? A'erehe je'ëha ke pemutambyk, aja pexo katu. Pexoha aja tĩ. Pemukatu tĩ.

¹³ Aja ym rahã, pehë rehe Tupã pyrara ym usak ta tĩ. Mupyrara rahã, pyrara ym usak ta tĩ. Amõ ta rehe amõ pyrara usak rahã, kyje ym ta a'e. Tupã mupyraraha ngi kyje ym ta. Tupã pyrara usak ta ehe tĩ, a'erehe kyje ym ta.

Jetehar Jesurehe jurujar katurahã, katu ame'ë ke ma'ema'e ta

¹⁴ Ihë mu ta! Pesarahã! Amõ pandu:

—Tupã rehe ihë ajurujar katu — aja a'e.

Pe, Tupã putar aja a'e ma'ema'e ym rahã, katu ym. Aja jurujar katu rahã, a'e ke Tupã muhã ym ta.

¹⁵ Kuja saka ame'ë. Ko amõ imu ta ixo my. Hendyr amõ ta ixo nahã my. A'etama'e mundeha ke nixói. A'eta mi'u nixói te tĩ.

¹⁶ Pe, a'eta pe ma'e ke peme'ë ym te rahã, kuja katu ym pepandu:

—Mã peja pehë rehe Tupã usak katu. Mã peja nema'e mundeha Tupã muwyr katu. Mã peja pehë mi'u ke Tupã muwyr katu — aja pepandu.

Anã. Peme'ë ym te rahã, ame'ë panduha katu ym. Me'ë ym te ma'e ke, a'erehe katu ym.

¹⁷ Aja amõ jurujar katuha tĩ. Tupã rehe amõ jurujar katu jõ. Pe, katu ame'ë ke ma'ema'e ym rahã, jurujar katuha riki katu ym. Te'e aja saka.

¹⁸ Pe, amõ pandu ta my:

—Tupã rehe nde erejurujar katu. Ame'ë jõ katu. Ihë anã. Ma'e katu ame'ë ke ihë ama'ema'e katu. Ame'ë jõ katu tĩ — aja a'e pandu.

Aja rahã, ihë apandu ta ipe:

—Anã. Tupã rehe ihë ajurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ë ke ihë ama'ema'e katu tĩ. Aja ihë ajurujar katuha ke ihë amujekwa ta. Myja nde erejurujar katuha ke nde eremu-jekwa ta my? Nde erema'eha katu

ym rahã, marã ka ym nde eremu-jek-waha — aja apandu ta. (Ihë Tian.)

¹⁹ Peteihar jõ Tupã, aja nde erekwa erexo. A'erehe nde ke Tupã muhã katu ta, aja nde erekwaha naï. Anã. Esarahã! Aja ãjä ta ukwa katu tĩ. “Peteihar jõ Tupã” aja ukwa katu tĩ. A'erehe a'eta kyje hũ ingi. Ryrýi riki tĩ. (Anã. Ame'ë ta ke Tupã muhã ym te.)

²⁰ Mä! Nde erek'a'u te'e nde ke! Ma'e ke nde erekwa tar katu my? Esarahã! Tupã rehe amõ jurujar katu. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym rahã, a'e jurujar katuha riki katu ym tĩ.

²¹ Esarahã! Amujekwa ta. Yman te Amarã ixo. Jande ramüi ke a'e. Myja katu te a'e my, aja Tupã ukwa. Kuja. A'e ma'eha namõ Amarã mujekwa. Ita matyr, ame'ë 'ar pe ta'yr ke a'e mou rahã, Tupã pandu ame'ë ke rehe hendi katu, aja mujekwa Tupã pe. (Ta'yr rer Isak.)

²² Pesarahã! Tupã rehe a'e jurujar katu, a'erehe a'e ma'eha katu tĩ. Mokõi pehë. Jurujar katuha pehë. Amarã ma'eha pehë tĩ. A'e ma'eha katu ame'ë ke mujekwa katu. Kuja. Jetehar te ke Tupã rehe a'e jurujar katu, aja mujekwa katu ipe.

²³ Tupã je'ëha rehe panduha ihë. Ame'ë panduha aja uhyk katu. Kuja: “Tupã pandu ame'ë ke rehe Amarã jurujar katu.

A'erehe Tupã pandu: ‘A'e katu te.

Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe’ aja Amarã rehe har.”

Aja Tupã je'ëha rehe panduha ihë.

Pe, Amarã pe Tupã pandu:

—Ihë rehe katu ame'ë ke nde — aja ipe.

²⁴ Pesarahã! Pekwa katu apo! Amõ katu ame'ë ke ma'ema'e, a'erehe Tupã pandu: “Nde katu te. Ma'e nde erek'a'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki. Jurujar katu ehe rahã jõ, aja ym Tupã pandu.

²⁵ Aja Hambe a'e tĩ. Kûjä ka'u te'e ame'ë ke a'e. Ima'e ma'eha katu, a'erehe Tupã pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja.

Kuja Hambe katu ame'ẽ ke ma'e. Jundéu awa tama'e je'ëha rahoha ta uhyk ehe rahā, hok pe a'eta ke kūjā muxe katu. (Pe, mukanim. A'erehe ame'ẽ ta ke Hambe rekoha pe har ta pyhyk ym.) Pe, a'eta oho rahā, amō awa rape rupi mujywyr mondo.

²⁶ Amō we ihē amujekwa ta. Awa'ã awa rehe ihī ym rahā, awa ke manō te'e. Aja Tupā rehe amō jurujar katu tipe. Pe, ma'eha katu ym rahā, manō te'e, ame'ëja saka. Jurujar katuha riki te'e aja saka.

3

Amō pandu ame'ẽ rehe har

¹ Ihē mu ta! Tupā je'ëha ke pehē johu pemu'e tar katu. Pehē johu mu'eha ta aja ym rahā, katu tiki. Ma'erehe my? Kuja. Jande jamu'e, aja jama'ema'e my. Jama'ema'e ym rahā, jande ke Tupā mupyrara ta. Mu'e ym ame'ẽ ta 'ar koty te we jande ke mupyrara ta. Aja pekwa katu. A'erehe pehē johu pemu'e ym rahā, katu tiki.

² Jande jamu'e rahā, upa jande jawy we. Ame'ẽ riki ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke. Amō pandu rahā, jawy ym te rahā, katu te ame'ẽ ke a'e. Juehe har a'e ukwa katu.

³ Pesarahā! Amujekwa ta. Tupa-ham pe kahwa āpūi ke jande japuk-war. Ta'yr mi tupaham. Ame'ẽ pe amō amō koty jaraho. Aja jande rehe jamuhendu katu. Pe, jande jaho tar katu, ame'ẽ rupi jande ke raho.

⁴ Amō we amujekwa ta. Jarusu keruhū rehe har pekwa pekwa pexo tī. Tiha te hū ame'ẽ ke. Ywytu keruhū mujan katu tipe. Pe, ruwakiha ta'yr te mi ame'ẽ pe amō muruwak katu raho. Pe, oho tar katu, ame'ẽ rupi sawa'e muruwak raho.

⁵ Aja awa rembe tī. Jarusu keruhū ruwakiha ta'yr te mi, ame'ëja saka. Awa rembe ta'yr te mi tipe tī. Pe, ame'ẽ pe ma'e rehe har pandu pandu te hū.

Kupixa keruhū xirik hū oho oup, ame'ẽ ke rehe pekwa pekwa pexo tī. Tata ta'yr te mi ame'ẽ pe te'e amō upa katu te hapy indo. Upa katu te ukwái. Ame'ëja saka jande rembe tī. Ta'yr te mi. Ame'ẽ pe ma'e ke japandu pandu hū.

⁶ Amō pandu ame'ẽ ke tata aja saka. Amō juru pe hembe ihī. Ame'ẽ pe je'ëha ke mutambyk ym riki. Tata aja saka upa mujixer. A'erehe ixoha ke upa mujixer. Mupyraraha renda ngi tata uhem, ame'ëja saka. Ame'ẽ namō jande jaxoha ke upa mujixer.

⁷ Pesarahā! Upa ka'a rupi ixo ame'ẽ ke amō muhymba. Yman upa ame'ẽ ta ke mujarō ym. Ka'a rupi wata ame'ẽ ke muhymba. Ma'ewyra ta ke aja tī. Muhymba tī. Ipusu pe te'e wata ame'ẽ ke aja tī. Muhymba tī. Y rupi ixo ame'ẽ ta aja tī. Muhymba tī. Mujarō ym tī.

⁸ Amō pandu ame'ẽ ke anī. Marā ka ym mujarō ym ha, aja saka. Upa je'ëha ngā mutambyk ym. Marā ka ym kanīha ingi. Henem ahyha aja saka. Ahyha jukwa ta me'ẽ te'e, ame'ëja saka. Aja riki amō pandu ame'ẽ ke tī.

⁹ Jande pái keruhū riki jandema'e sawa'e te. Japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja japandu ipe tipe.

Pe, jande anam ta rehe jande riki juru ai hū. Katu ym aja. Ija katu te awa ta ke Tupā mujā tī. Tupā aja mujā tī. A'erehe ame'ẽ ta rehe juru ai hū rahā, (Tupā rehe juru ai tī, aja tī.) Katu ym aja.

¹⁰ Je'ëha katu ame'ẽ ke amō pandu katu. A'e riki panduha katu ym ame'ẽ ke pandu tī. Katu ym aja. Ihē mu ta! Aja me'ẽ mā peja ym pepandu.

¹¹ Pesarahā! Amō we amujekwa ta. Y te ke mundu ngi muhem. Marā ka ym y he'ẽ ame'ẽ ke muhemiha ingi tī. Mokōihar muhem ym ta.

¹² Ihē mu ta! Pesarahā! Narāi'y ngi irimā uhem ym. Murukuja rymbo ngi narāi uhem ym tī. Y he'ẽ ame'ẽ ke mundu ngi muhem rahā, y te ke muhem ym tī. (Aja amō pandu me'ẽ

ke tī. Katu ame'ē ke pandu rahā, mā peja katu ym ame'ē ke pandu ym tī.)

Ma'e ukwa katuha ke Tupā muwyr, ame'ē rehe har

¹³(Pehē ngi har mu'eha ta ixo my?) Ame'ē ta ngi har ma'e ukwa katu ame'ē ke ixo my? Ixo rahā, ame'ē ke emujekwa katu amō ta pe. Ixoha katu rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e, aja emujekwa katu. Ma'ema'eha katu rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e, aja emujekwa tī. “Katu ihē jupe” aja ym ha namō emujekwa tī. Ma'ema'e katuha namō aja tī. Ukwa katuha ke emujekwa tī.

¹⁴ Pe, amō rehe pejyty'ym rahā, pehē riki pekwa katu ame'ē ta ke aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō rehe parahy rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ē ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ē ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pekwa katu ame'ē ke aja pexo rahā, katu pehē jupe, aja ym pexo. Pekwa katu ame'ē ta ke aja pexo rahā, jetehar te ke te'e aja ym pepandu tī.

¹⁵Aja ukwaha ke ywa ngi uwyr ym. Tupā muwyr ym. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha aja riki. Ipy'a katu ym ame'ē ke ngi uhem. Ājā ta ukwa aja ame'ē.

¹⁶Amō rehe amō jyty'ym rahā, amō ta namō je'ē je'ē hū a'eta jupe. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta tī. Juehe har jō ukwa ukwa ixo rahā, aja tī. Je'ē je'ē hū a'eta jupe tī. Upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'e ta tī.

¹⁷Ywa ngi ma'e ukwa katuha uwyr rahā, ame'ē amō koto. Tupā muwyr ame'ē ke rahā, amō koto. Kuja py riki. Ma'e jaxer ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ym ixo. Ukwa katu, a'erehe amō namō jumai ym aja a'e ixo. Parahy ym a'e ixo. Hury katu a'e ixo tī. Amō namō juehe katu a'e ixo tī. Amō ta rehe pyrara hū usak tī. Katu ame'ē ke jō ma'ema'e hū tī. Ima'ehū ame'ē ta rehe jō ipy'a ym tī. Juja katu te ngā rehe usak katu riki. Mokōi ukwaha aja ym a'e ixo tī.

¹⁸Aja ukwa katuha namō amō ixo rahā, jumaiha ke mukatu oho. Aja rahā, hury katu a'eta juehe ixo.

4

Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu aja pepandu ym

¹Apo amō koto apandu ta. Pejumai mai pehē juehe pexo. Peje'ē je'ē hū pehē jupe pexo tī. My ngi uhem my? Pehē py'a ngi uhem, ame'ēja saka. A'ep upa ma'e peputar ame'ē ke pekwa pekwa pexo.

²Ma'e ke peputar hū tipe. Marā ka ym pepyhykiha. A'erehe amō ta ke pejukwa tar katu. Aja me'ē pepyhyk tar katu ma'e ke. Ma'e ke rehe katu pesak tipe. Marā ka ym pehēma'e wan ta. A'erehe amō ta namō pejumai mai. Peje'ē je'ē hū inamō tī. Aja pepyhyk ta tipe. Katu ym aja. Peputar ame'ē ke Tupā namō pepandu ym. A'erehe ame'ē ke nixói pehē pe.

³Tupā namō pepandu rahā, pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo. Kuja. Pejumuhuryha jō Tupā namō pepandu tipe. A'erehe muwyr ym pehē pe.

⁴Pehē riki Tupā ke pehijar peho ame'ē ta aja saka! “Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu rahā, Tupā ruwajan ke a'e, aja pekwa katu. “Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu tar katu rahā, Tupā ruwajan wan ta a'e tī. Aja huwajan ta rahā, Tupā ke hijar ame'ē ta ke. Katu ym aja.

⁵Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki jetehar te ke aja pekwa katu. Kuja ihī:

“Iā ke jande py'a rehe Tupā moī.

Tupā kotohar ta ke jande aja a'e putar katu te.

A'erehe Tupā ke jahijar rahā, jande rehe Tupā'ā jyty'ym a'e” aja panduha ihī.

⁶Amō we tī. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Katu ame'ē ke ihē. Tupā ke aputar ym' aja pandu ame'ē ke Tupā putar ym tī.

'Katu ame'ẽ ke ihẽ' aja ym ixo ame'ẽ
ke rehe Tupā hury katu tĩ' aja
panduha ihĩ.

Aja rahã, i'ar kony te we pehẽ rehe
Tupā ipy'a katu.

"Katu ame'ẽ ke jande" aja ym pexo

⁷ Pehẽ rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe
Tupā rehe pehendu katu. Satana
rehe anĩ. (Ājā ramūi a'e.) Pehendu
ym ehe. Aja rahã, a'e atu oho ta pehẽ
ngi, ame'ẽja saka.

⁸ Ka'u te'e me'ẽ ta! Pehẽ pe ihẽ
apandu katu! Ma'e peka'u te'eha
ke pema'e ym. Pehẽ py'a pe mokõi
pekwaha namõ pexo ame'ẽ ta! Pehẽ
pe apandu katu tĩ! Mā peja pehẽ
py'a ke Tupā juhyk katu. (Aja mokõi
pekwaha aja ym pexo.) Aja rahã,
Tupā rake pehyk peho, ame'ẽja saka
pexo. Aja rahã, pehẽ rake a'e riki
uhyk ta uwyr tĩ, ame'ẽja saka tĩ.

⁹ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e
rahã, pepyai pexo. Pejixi'u tĩ. Pepuka
puka hũ ame'ẽ ke pehijar tĩ. Pe, pe-
jixi'u pexo. Pehẽ ruryha ke pehijar tĩ.
Pe, pepyai pexo. (Aja Tupā kony pehẽ
py'a pemuruwak tĩ, aja pemujekwa.)

¹⁰ "Katu ame'ẽ ke jande" aja ym
pexo. Aja Tupā ruwa kony pexo katu,
ame'ẽja saka. Aja rahã: "Pehẽ katu"
aja a'e pandu ta. (Pehẽ py'a upa
juhyk rahã, aja me'ẽ pehẽ rehe har a'e
pandu ta.)

Pehẽ mu rehe pehẽ juru ai ym

¹¹ Ihẽ mu ta! Pehẽ pe apandu katu!
Ma'e jaxer ame'ẽ ke pepandu ym
pehẽ jupe pexo. Imu rehe har ma'e
jaxer ame'ẽ ke amõ pandu rahã, Tupā
je'ẽha riki katu ym, aja a'e pandu.
Tupā je'ẽha riki jaxer aja a'e ukwa
tĩ. (Ma'erehe my? "Amõ rehe juru
ai ym" aja Tupā je'ẽha rehe panduha
ihĩ. A'erehe amõ rehe juru ai rahã,
Tupā je'ẽha 'ar kony te we ukwa katu,
aja ukwaha naĩ. A'erehe Tupā je'ẽha
jaxer aja ukwaha naĩ.) Tupā je'ẽha
riki jaxer aja nde erekwa rahã, je'ẽha
rehe nde erehendu ym apo 'y. Aja
rahã Tupā je'ẽha riki jaxer aja nde
erekwa ame'ẽ ke nde. Katu ym aja.

¹² Myja awa ixo katu my, ame'ẽ
je'ẽha ke Tupā jõ me'ẽ katu. A'e riki
awa ke mupyrara katu tĩ. A'e jõ riki awa
ke mupyraraha renda pe mondo katu
ta tĩ. Tupā aja nde tĩ, aja nde erek-
waha nde jupe. Katu ym aja. A'erehe:
"Ihẽ mu riki jaxer" aja epandu ym.

*Tupā putar ame'ẽ ke ema'ema'e
katu*

¹³ Yman rahã pexo ame'ẽ ke rehe
har pandu me'ẽ ta! Ko pehẽ pe ihẽ
apandu ta apo 'y. Pepandu:

—Koĩ amõ ok ta pe jaho ta. Koĩ har
pewe nahã my? Ukwa ym awa. A'ep
jahyk rahã, heta jahy jamukanim
ta. Pe, jama'ema'e katu ta a'ep.
Aja tamatarer hũ japyhyk ta — aja
pepandu.

¹⁴ Koĩ se pexo ta my? Ame'ẽ ke
pekwaha ym te. Pexoha riki ywy
takăx̄ha ta'yr mi, ame'ẽja saka.
Takăx̄ha ta'yr mi ihĩ. Pe, pahar ywytu
mukanim raho. Aja pexoha tĩ. Ko
pexo. Pe, pahar pemanõ ta my.

¹⁵ A'erehe kuja pepandu rahã, katu
tiki:

—Jandema'e sawa'e te putar aja jax-
oha katu ta. Pe, ma'e ke jama'ema'e
katu ta my. Anĩ rahã, a'e putar rahã,
amõ kony jama'ema'e katu ta my — aja
pepandu rahã, katu tiki.

¹⁶ "Jandema'e sawa'e te putar rahã"
aja ym pepandu rahã, kuja pepan-
duha. "Jande katu te jande" aja pehẽ
juehe har pekwaha pehẽ jupe. Katu
ym aja. "Jande atu jama'ema'e katu
ta" aja pepandu. Ame'ẽ katu ym tĩ.

¹⁷ (A'erehe pesak katu pexo!) Ukwa
katu awa apo 'y. A'erehe myja
ma'ema'e katu rahã, katu tiki. Ame'ẽ
ke ukwa katu tipe. Pe, aja ma'ema'e
ym rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'e
ame'ẽ ke a'e.

5

Ima'ehũ ame'ẽ ta rehe har

¹ Ima'ehũ ame'ẽ ta! Apo pehẽ
pe ihẽ apandu ta! Pehendu katu-
rahã! Pyraraha ke pehẽ rehe uhyk
ta. A'erehe pejixi'u hũ pexo. Pehẽ
peahem hũ pexo tĩ.

² Awa mi'u pyta rahā, inem ta oho ipe. Ame'ēja saka pema'e tī. Kanim ta tī. Ima'e mundeha ke hyru pe mou rahā, tarawe upa u'u. Ame'ēja saka pehēma'e mundeha ke tī. Pehē pemou hū, ame'ē ke upa jaxer ta oho tī.

³ Tamatarer itatawa ke te'e mujā, ame'ē ke pematyrr hū tī. Itatuwyr ke te'e mujā, ame'ē ke aja tī. Pematyrr hū tī. Pete'e pemou hū. A'erehe ipuxi hū, ame'ēja saka. Jaxer riki. Ipuxi hū, a'erehe kuja mujekwa ngā pe. (Pekyty'ym aja mujekwa. Ima'e ym te ame'ē ta rehe pekyty'ym, aja pemujekwa. Katu ym aja.) Pematyrr tar katu te hū. Ame'ē ke pehē ke mujaxer ta. Ipuxi aja pehē ke mujaxer ta tī. Pyrara hū pexo ta. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, aja ta pehē.

⁴ Pehēma'e kupixa pe amō ta paraky ixo. Ame'ē ta pe pemuhepy ym riki. A'eta je'ē je'ē hū. Mā peja pehendurahā! Pehēma'e kupixa pe har ke amō ta matyr. Ame'ē ta pe pemuhepy ym, a'erehe a'eta je'ē hū tī. Ame'ē ke Tupā, jandema'e sawa'e te hendu. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki kupixa jar ke mupyrara ta.

⁵ Kome'ē ywy pe pexo rahā, upa katu te ma'e ke namō pexo. Nixói ha aja ym pehē pe. Pehē ruryha namō jō pexo. U'u ta ame'ē wan tapi'iruhu ke ijar jukwa. Ixa te ame'ē ke jukwa. Aja pehē tī. Pehē ruryha namō jō pexo rahā, pehē ka peho pexo, ame'ēja saka. Arahā pehē ke Tupā mupyrara ta. Jukwa ta pehē ke, ame'ēja saka tī.

⁶ Ma'e jaxer ame'ē ke amō ma'ema'e ym. Pe, ehe har pepandu te'e. Ngāma'e kapitā pe pepandu: "Katu ym ame'ē ke" aja pepandu te'e. Pe, a'e ke ngā jukwa. Ame'ē ke pehē pe je'ēha mujywyr ym. Hendu te'e. Aja te'e jukwa. (Pe, ima'e ke pepyhyk peraho. Katu ym te aja.)

Jandema'e sawa'e te uwyrigha rehe peharō katu pexo

⁷ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. (Ima'ehū ame'ē ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta kī.) A'erehe

a'e uwyrigha rehe peharō katu pexo. Kupixa pe har tyarō, ame'ē ke kupixa jar harō hū ixo. Ma'eywa katu ame'ē ke rehe harō hū ixo. Upa ma'e ke jytyr rahā, aman ke a'e harō ixo. Aman muhury ta ipe. Ame'ē ke harō hū ixo.

⁸ Aja pehē tī. Peharō katu pexo. Jandema'e sawa'e te uwyr tate. Ame'ē rehe peharō katu te pexo rī.

⁹ Ihē mu ta! Mā peja peje'ē je'ē ym pehē jupe pexo! Aja pexo rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta. Mupyrara ame'ē ke kotete ixo, ame'ēja saka. Pahar a'e uwyr ta, aja a'e ixo. Mupyrara ta ngā ke a'e.

¹⁰ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ymanihar je'ēha pandu ame'ē ta ke. A'eta rehe har pekwa pekwa pexo. A'eta ke amō mupyrara rahā, a'eta py'ahu te'e hendu. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym. Ame'ē ta aja pehē tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī.

¹¹ A'eta py'ahu te'e hendu, aja Tupā pyrara usak a'eta rehe aja mujekwa a'eta pe. Ipy'a katu ehe tī, aja mujekwa ipe tī. A'erehe ame'ē ta hury katu ame'ē ta ke, aja japandu. Ymanihar Jo pyraraha rehe har pekwa katu. Ipy'ahu te'e hendu a'e tī. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym a'e tī. Pe, upa rahā, pyrara Tupā usak ehe, aja mujekwa ipe. Ipy'a katu ehe tī, aja mujekwa ipe tī. A'erehe upa ma'e ke jandema'e sawa'e te me'ē me'ē ipe.

¹² Ihē mu ta! "Jande jama'e katu ta" aja pemanga katu rahā, ame'ē ke pema'ema'e katu. Amō we pepandu ym:

"Jete atu te ihē apandu aja Tupā ukwa tī" aja pepandu ym pehē.
(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym.)

"Ywa ke mujā ame'ē ke ukwa katu" aja pepandu ym tī.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

“Kome'ẽ ywy keruhū mujā ame'ẽ ke ukwa katu” aja pepandu ym tī.
(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

Upa ma'e ke rehe har aja ym pepandu tī. “Anī” aja pepandu rahā, amō koty pema'ema'e ym. “Jete” aja pepandu rahā, amō koty pema'ema'e ym tī. Je'ẽha pemutambyk rahā, pehē ke Tupā mupyrrara ym ta.

Tupā namō pepandu pandu

¹³ Pehē ngi har amō pyrara ixo rahā, mā peja ame'ẽ rehe har Tupā namō a'e pandu pandu katu. Amō hury katu ixo my? Mā peja Tupā rehe har a'e jyngar katu.

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja jyngar jyngar.

¹⁴ Ahy ixo ame'ẽ ke pehī my? Tamūi ta ke a'e mujy'ar rahā, katu tiki. Jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitā ta ke tamūi ta. Pe, ahy ixo ame'ẽ ke rehe har Tupā namō tamūi ta pandu pandu ta. Jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi ma'e ka rykwer ke a'eta kytyk ehe. Ipykā pyter pe kytyk.

¹⁵ Aja Tupā namō a'eta pandu pandu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ẽ rehe a'eta jurujar katu rahā, ahy ixo ame'ẽ ke manō ym ta. A'e ke Tupā mukatu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ahy ixo ame'ẽ ke ma'ema'e. Ame'ẽ ke ipy'a ngi Tupā juhyk ta. Ipy'a jywyr ta ehe.

¹⁶ Tupā namō pepandu pandu rahā, ahy ixo ame'ẽ ke a'e mukatu ta. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'eme rahā, ame'ẽ ke pepandu pandu katu pehē jupe. Pemukatu pehē juehe. Tupā namō pepandu pandu katu pehē juehe har. Aja rahā, pehē ahy pexo rahā, pehē ke Tupā mukatu ta. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu. A'e riki Tupā namō pandu pandu rahā, ame'ẽ panduha aja Tupā ma'e katu ta kȳ.

¹⁷ Jande aja Eri tī. Awa te'e a'e tī. Ymanihar Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Tupā namō a'e pandu hū:

—Aman ke emungyr ym — aja ipe.

Pe, aman ukyr ym te riki. Heta hū jahy kanim rahā, aman ukyr ym te. Kuja, kwaren ta i ndói (42) jahy hetaha kanim rahā, aman ukyr ym te.

¹⁸ Pe, Tupā namō a'e pandu tī. “Aman emungyr” aja pandu. Pe, aman ukyr tī. Pe, upa ma'eywa hury tī. (A'erehe Eri aja pehē tī. Tupā namō pepandu pandu tī.)

¹⁹ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Pehē ngi har amō ixo. Tupā je'ẽha jetehar te rehe hendu ym. Anī. Hijar oho. Pe, hendu ym ame'ẽ pe amō pandu: “Tupā koty nde py'a emuruwak tī” aja ipe. A'erehe, Tupā koty ipy'a ke muruwak tī.

²⁰ Aja rahā, manōha ngi jo'ok, ame'ẽja saka. Ame'ẽ rehe Tupā ipy'a jywyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Māte hū ame'ẽ. Tupā ipy'a jywyr ehe. A'erehe manōha ngi jo'ok, ame'ẽja saka.

Upa.

Petu mupinim me'ẽ ke Peteñhar ke

Petu kome'ẽ paper ke mupinim. Jerusarẽ ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ tama'e kapitā a'e tī.

Jesu rehe amõ amõ jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ẽ ta amõ amõ ok ta pe ixo. Amõ awa tama'e ywy pe ame'ẽ ok ta ih̄. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper pinim ke mondo. Ame'ẽ ta pyrara h̄u ixo. Hok ngi ame'ẽ ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mujan mondo. A'erehe amõ amõ ywy rehe usak te'e aja ixo. A'erehe pyrara h̄u ixo.

Ame'ẽ ta py'a ke Petu mātā tar katu. "Pepyrara h̄u pexo rahā, Tupā rehe pehē py'a pemapyk katu te we r̄i. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar katu te we r̄i" aja Petu mu'e.

Pepyrara h̄u pexo tipe, an̄i, pehē rury katu te we pexo r̄i

¹ Ko pehē pe paper pinim ih̄ amondo axo. Ih̄ Petu. Jesu Kirisutu pandu ih̄ pe:

—Myrandu katu epandu eho — aja ih̄ pe. Ame'ẽ ih̄.

Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. A'erehe pehē rok ngi pehē ke amõ ta mujan mondo. A'erehe amõ amõ ywy pe pehāi peho ame'ẽ ta ke pehē. A'erehe pō ywy pe har ta ke pehē. Amõ ngara ywy pe har ta ke pehē tī. Amõ kapando ywy pe har ta ke pehē tī. Amõ asia ywy pe har ta ke pehē tī. Amõ mbiti ywy pe har ta ke pehē tī. Upa pehē pe paper pinim ih̄ amondo axo.

² Tupā riki jande pái keruhū. Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ngi har pehē ke a'e jo'ok. "Ih̄ema'e ke pehē" aja a'e putar. Aja rahā I'ā pandu:

—A'eta riki nema'e ta ke — aja Tupā pe.

Aja rahā, Jesu Kirisutu rehe pehendu katu. Pe, huwype pehē py'a ke Tupā juhyk katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi a'e juhyk.

Mā peja pehē rehe a'e ipy'a katu te h̄u. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu te tī.

Tupā namō jande jaxo ta

³ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke Tupā. Mā peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te ame'ẽ ke — aja ipe.

Jande rehe a'e pyrara te h̄u usak, a'erehe jande pe ixoha pyahu ke a'e me'ẽ. Jesu Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem, a'erehe ame'ẽ ixoha pyahu ke jande pe a'e me'ẽ. A'erehe jande ruhāha angaha ke rehe jaharō katu jaxo. Aja jaxo katu apo 'y.

⁴ A'erehe ma'e ke japyhyk ta. Ame'ẽ ke rehe jaharō katu jaxo tī. Ixotyhar ta pe ma'e ke Tupā me'ẽ h̄u ta. Ame'ẽ rehe jaharō katu jaxo. Ywa pe ame'ẽ ke a'e moĩ katu r̄i. Pehēma'e a'e moĩ katu r̄i. A'ep ijuk ym te ta. Inem ym te ta tī. Kanim ym te ta tī.

⁵ Pehēma'e ke ame'ẽ. Tupā rehe pejurujar katu, a'erehe pyrātāha namō pehē rehe a'e usak usak katu. Pehē ruhāha angaha ke rehe peharō pexo rahā, pehē rehe a'e usak usak katu ixo. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, pehē ruhāha ke a'e me'ẽ ta. 'Ar rehe angaha uhyk, ame'ẽ ke rehe jō a'e harō ixo. Uhyk rahā, a'e me'ẽ ta pehē pe.

⁶ Pehē ruhāha angaha uhyk ta k̄y, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē pepayai we r̄i. Pepyrara we pexo, a'erehe pepayai we r̄i.

⁷ Pehē pepyrara rahā, Tupā pandu: "Mā peja" aja. Aja rahā, kuja a'e ukwa katu ta. Pejurujar katu ehe, ame'ẽ riki jetehar te ke my? Ame'ẽ ke a'e manga ta. Ukwa ta tī. Itatawa aja tī. Tata pe amõ moĩ. Aja katu te my? Ame'ẽ ke amõ manga ta. Ukwa ta. Aja Tupā rehe pejurujar katuha tī. A'e manga ta tī. Ame'ẽ riki itatawa 'ar koty te we katuha. A'erehe pejurujar katuha riki jetehar te ke my, ame'ẽ ke Tupā ukwa ta me'ẽ te'e. Jetehar rahā, pejurujar katu te ta. Aja rahā, Jesu Kirisutu jywyr rahā: "Pehē riki katu te me'ẽ ke" aja Tupā pandu ta.

⁸ Pehē pesak ym ehe r̄i. Pepy'a katu ehe pexo. Apo pesak ym ehe pexo

rī. Pejurujar katu ehe. Pe, pehē rury katu te pehē. Marā ka ym pehē rury katuha rehe har amō panduha. Ywa pe har ta hury katuha aja pehē tī.

⁹ Pejurujar katu ehe, a'erehe ma'e ke Tupā me'ē pehē pe. Pehē ruhāha ke me'ē pehē pe. A'erehe pehē rury katu te pehē.

¹⁰ Ame'ē pehē ruhāha rehe har ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ukwa tar katu. Tupā je'ēha rehe a'eta usak usak hū tipe. Pe, pehē rehe Tupā usak katu ta, ame'ē rehe har yman a'eta pandu katu. Uhyk ym rahā we a'eta pandu katu.

¹¹ Myja rahā ame'ē uhyk ta my? Ame'ē ke a'eta ukwa tipe. Myja uhyk ta my? Ame'ē ke a'eta ukwa tipe tī. Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. A'e riki a'eta py'a rehe ihī katu. A'e riki ma'e ke mujekwa ngā pe.

Kuja mujekwa. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū ta. Uhyk ym rahā we a'e mujekwa. Upa mupyrara rahā, katuha renda pe Kirisutu oho ta. Ame'ē ke Tupā'ā mujekwa tī.

¹² Jetehar te ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu. Ame'ē ke pehendu apo 'y. Yman ame'ē jetehar te ke a'eta pandu rahā, kuja ame'ē ta pe Tupā mujekwa. A'eta pandu ame'ē ke a'eta ixo rahā, uhyk ym we rī. Pehē pe ame'ē uhyk katu apo 'y. Ame'ē jetehar te ke myrandu katu pandu ame'ē ta pandu pehē pe apo 'y. I'ā ke ywa ngi Tupā muwyr. Ima'e pyrātāha namō myrandu katu pandu ame'ē ta pandu katu. Ame'ē myrandu katu ke Tupā je'ēha rahoha ta ukwa tar katu tipe.

Tupā aja katu te pexo tī

¹³ Peta kȳ, aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe pehendu katu ta. Pehē pepyhýi ym aja pexo. Jesu Kirisutu jywyr rahā, ma'e ke pehē pe Tupā me'ē ta. Ame'ē rehe peharō katu te pexo. Pe-mukanim ym ame'ē ke.

¹⁴ Tupā rehe pehendu katu. Ehe har pekwa ym rahā, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y.

¹⁵ Kuja katu. Ma'e ka'u te'eha ke nixói te Tupā pe. Aja pexo tī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ta. A'e riki pehē pe pandu:

—Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, ihēma'e wan ta — aja.

¹⁶ Tupā je'ēha rehe ima'e panduha ihī tī:

—Ihē riki katu te. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar — aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā aja pehē tī. Katu te pehē tī.

¹⁷ Tupā namō pepandu pandu rahā: “Papa, jande pái keruhū” aja pepandu ipe. Upa katu te awa ta rehe har a'e ukwa ta. Juja katu te aja a'e ukwa katu ta. Myja me'ē ngā ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Katu te aja ma'ema'e rahā, ma'e ke Tupā me'ē hū ta ipe. Ta'yr mi amō ma'ema'e rahā, ta'yr mi Tupā me'ē ta ipe tī. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe pexo rahā, tapijar te'e we pehē py'a pemoī moī katu ehe, Tupā rehe.

¹⁸ Pehē ramūi ta ixoha ke pehē pe a'eta mujekwa. Jaxer ame'ē ke ame'ē. Ame'ē ngi pehē ke Tupā muruwak. Ame'ē ke rehe a'e muhepy, ame'ēja saka. Myja a'e muhepy, ame'ē ke pekwa katu. Muhepyha kanim ame'ē pe a'e muhepy ym. Itatawa riki muhepyha kanim te'e riki. Itatuwyr aja tī. Kanim tī. Ame'ē ita aja ame'ē pe a'e muhepy ym riki.

¹⁹ Kuja a'e muhepy. Kirisutu manō rahā, huwy ke uhem. Muhepy hū ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē pe pexo-oha muruwakiha ke rehe Kirisutu muhepy. Kirisutu riki arapuharan ra'yr aja saka. Arapuharan ra'yr jaxer ym te, ame'ē ke aja saka. Ipirer pinim ym te ame'ē ke aja saka tī. (Aja rahā, Kirisutu pe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te. Katu te ame'ē ke a'e aja mujekwa.)

²⁰ Yman kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Kirisutu pe Tupā pandu:

—Ngā ruhāha muhepyha ke rehe nde eremanō ta — aja.

Pe, 'ar rehe angaha uhyk tate rahā, a'e ke Tupā mujesak ta ngā pe. Arahā, pehē ke a'e muhā katu te ta.

²¹ A'e uwyr, a'erehe Tupā rehe pejurujar katu. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, hake a'e wapyk tī. (Aja rahā: "Katu te ame'ẽ ke a'e" aja mujekwa.) A'erehe Tupā rehe pejurujar katu. Inamō pexo ta, ame'ẽ ke rehe peharō pexo.

²² Jetehar te ke rehe pehendu katu, a'erehe pehē py'a ke pejuhyk apo 'y, aja pexo katu 'y. A'erehe amō jurujar katu, ame'ẽ ta rehe pepy'a katu tī. Jetehar rupi pepy'a katu a'eta rehe. Mā peja pepy'a katu te pehē juehe pexo.

²³ Tupā je'ẽha riki aja te'e ta ixo. Uhāha ke pehē pe me'ẽ, ame'ẽja saka ame'ẽ. Ame'ẽ ke rehe pejurujar katu, a'erehe pexoha pyahu ame'ẽ ke namō pexo katu. Ta'yr ta riki pehē tī. Pehē pái uhā te hū ame'ẽ ke a'e. Ame'ẽ ra'yr ta pehē. Manō ym te ta a'e.

²⁴ Pehē anī. Kuja Tupā je'ẽha rehe amō mupinim:

"Upa awa ta kupi'i aja saka.
A'e katu te ha riki kupi'i aja saka.

Kupi'i manō te'e a'e.
I'a aja tī. Ijuk tī. (Aja pahar awa ta manō ta tī.)

²⁵ Tupā je'ẽha anī. Jandema'e sawa'e te je'ẽha aja te'e ta ixo" aja amō mupinim.

Ame'ẽ je'ẽha ke pehē pe amō muwyr. Myrandu katu ke pehē pe pandu rahā, ame'ẽ ke muwyr.

2

Tupā kotyhar ta riki ok ke aja saka

¹ Apo upa peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Te'e pepandu ym. Pehē mokōi pekwha aja ym pexo. Amō ta rehe pejyty'ŷ'ym. Amō ta rehe pehē juru ai ym.

² Ta'yn ta u'ar ramō, ame'ẽja pexo katu. A'eta kamby te'e juhéi. Aja mā peja Tupā je'ẽha ke peputar katu tī. (Kamby juhéi, ame'ẽja saka tī.) Aja rahā, pahar tiha oho. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu te ta. Aja rahā, Tupā putar aja pexo katu ta.

³ Jete. Tupā je'ẽha rehe panduha ihī: "Pehē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. Ame'ẽ ke pekwa katu" aja panduha ihī. (A'erehe upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym.)

⁴ Jandema'e sawa'e te kovy pejur! (Uhā te hū ame'ẽ ke a'e.) A'e riki ita aja saka. Ame'ẽ ita jaxer ke te'e, aja ngā ukwha naī. Anī. "Katu te ame'ẽ ke a'e" aja Tupā pandu. "Ihē aputar ame'ẽ ke a'e" aja a'e pandu tī.

⁵ Pehē riki ita ta aja saka tī. Jande jaxoha pyahu aja jaxo tī. Pejur. Pehē ke te'e ok ke Tupā mujā ame'ẽja saka. Ame'ẽ rehe I'ā ihī katu ta. A'ep Tupāma'e pa'i ta aja saka pema'ema'e ta. Pa'i ta katu te ame'ẽja saka. Jesu kovyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e ke Tupā pe peme'ẽ te'e. Ame'ẽ rehe Tupā hury katu. Pehē pe Tupā'ā mujekwa ame'ẽ ke peme'ẽ te'e ipe.

⁶ Kuja Tupā je'ẽha rehe amō mupinim. Tupā pandu:

"Ita katu te ame'ẽ ke ihē ajo'ok. Ame'ẽ ke Siā ok ta pe ita ok pyter ke aja amupu'am ta.
Amō jurujar katu ehe rahā, a'e huxī ym te ta" aja Tupā pandu. Aja amō mupinim. (Kirisutu riki ame'ẽ ita katu te ame'ẽja saka. "Siā" aja pandu rahā: "Ywa pe har Jerusarē ok ta ke" aja mujekwa.)

⁷ Jetehar te. Pejurujar katu ehe ame'ẽ ta ke pehē. A'erehe ame'ẽ ita riki katu te aja pekwa katu. Jurujar ym ehe ame'ẽ ta amō kovy ukwha. Kuja ta:

"Ita ok mujāha pandu: 'Kome'ẽ ita jaxer. Japutar ym' aja riki.
Anī. Ame'ẽ ke ita ok pyter ke amō mupu'am. Katu te ame'ẽ ita ke" aja amō mu'am. (Kirisutu riki ame'ẽ ita ame'ẽja saka.)

⁸ Pe, kuja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī tī:
"Kome'ẽ ita rehe amō ta tukwa tukwa ta.

Ita rehe amō ta tukwa, a'erehe u'ar ta" aja panduha ihī tī.

Tupā je'ẽha rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ita rehe a'eta tukwa tukwa aja saka. Aja Tupā putar. (Aja rahā,

Kirisutu ke a'eta putar ym. Jurujar ym rahā, u'ar u'ar, aja saka. Aja rahā, mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.)

⁹ Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ngi har pehē pe Tupā pandu:

—Ihē koty pejur. Ihēma'e wan ta – aja.

Sawa'e tema'e pa'i ta ke pehē tī. Jesuma'e ke. Awa ta katu te ame'ẽ ta ke pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē tī. Aja rahā, Tupā ma'ema'eha katu te ame'ẽ rehe har pepandu katu ta me'ẽ te'e. Pe, pytuniha aja me'ẽ pe pexo rahā, a'e pandu:

—Ihēma'e weraha pe pejur. Hendy hū. Katu te riki – aja pehē pe.

(Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ngi pehē ke a'e mutyryk. Ixoty mutyryk. Ixotyhar ta ke pehē apo 'y.)

¹⁰ Yman ixotyhar ta ke aja ym pehē. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. Awa ta rehe Tupā pyrara usak, ame'ẽ ke yman pekwa ym. Apo pehē rehe a'e pyrara usak ame'ẽ ta ke pehē 'y.

Tupāma'e miasu ta riki pehē, a'rehehe katu pexoha aja pexo

¹¹ Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē! Pehē riki kome'ẽ ywy keruhū pe har ta aja ym pehē. (Ywa pe har ta ke pehē, aja pexo.) A'rehehe kome'ẽ ywy keruhū pe pesak te'e pexo ame'ẽ ta ke pehē. A'rehehe pehē pe ihē apandu katu. Yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y. Pexoha pyahu aja pexo apo 'y. Ame'ẽ mokōi pekwaha namō pexo rahā, katu ym.

¹² Tupā rehe hendu ym ame'ẽ ta namō pexo rahā, mā peja pexo katu. Pe, pehē rehe har a'eta pandu my:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū – aja Tupā rehe hendu ym ame'ẽ ta pandu naī.

Aja pandu naī. Pe, katu pexoha, aja a'eta ukwa katu. A'rehehe Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak rahā, a'eta pandu ta:

—Ne jō riki katu te ame'ẽ ke – aja Tupā pe a'eta pandu ta.

¹³ Kome'ẽ ywy pe kapitā keruhū ta ixo. Upa ame'ẽ ta rehe pehendu katu. Jandema'e sawa'e te aja pehē tī. Sehar kapitā keruhū rehe pehendu katu tī. A'e riki kome'ẽ ywy pe awa ta 'ar koty te we je'eha te reko.

¹⁴ Kapitā ta rehe pehendu katu tī. A'eta ke sehar kapitā keruhū mu'am. Katu ym ma'ema'e, ame'ẽ ta ke a'eta mahy ta, aja rahā ma'e ym ta. A'rehehe kapitā ta ke sehar kapitā keruhū mu'am. Pe, katu ame'ẽ ke ma'ema'e, ame'ẽ ta pe kapitā ta pandu tī:

—Pehē katu – aja pandu ta.

¹⁵ Kuja Tupā putar katu. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e. Aja rahā, ka'u te'e ame'ẽ ta je'eha ke pemukanim ta a'eta ngi. Ukwa ym ame'ẽ ta pandu. "Jesu kotyhar ta katu ym" aja naī. Anī. Katu pexoha rahā, ame'ẽ je'eha ke pemukanim ta a'eta ngi.

¹⁶ Pehē peputar, aja pexo katu. Anī. Kuja ym pepandu:

—Japutar ame'ẽ ke jama'e katu. A'rehehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta – aja ym pepandu.

Aja ym pexo. Tupāma'e miasu ta riki pehē. A'rehehe pehendu katu ehe. Aja rahā, katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

¹⁷ Upa awa ta rehe pehendu katu. Pehē mu ta rehe pehē pep'y'a katu tī. A'eta riki Tupā rehe jurujar katu, a'rehehe pehē mu ta riki. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu tī. Hom ok ta pe har tama'e kapitā keruhū rehe pehendu katu tī. (Sesa a'e.)

Kirisutu ke amō ta mupyrara, ame'ẽja pehē ke tī

¹⁸ Miasu ta! Pehē pe ihē apandu apo. Pehē jar rehe pehendu katu. Pehē peje'ẽ ym te ipe. Aja pehē jar katu ame'ẽ ta rehe pehē nixōi te. A'e riki hury katu ame'ẽ ke tī. Hātā je'ẽ ame'ẽ ta rehe aja tī. Pehē peje'ẽ ym te ipe tī. Pehendu katu ehe tī.

¹⁹ Katu te ame'ẽ ke pema'ema'e tipe. Pe, pehē jar pehē ke te'e pirok. Aja rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Aja Tupā putar, aja pekwaha namō

pepyraraha ke pehē py'ahu te'e pehendu. A'erehe: "Pehē katu" aja Tupā pandu ta.

²⁰ Katu ym ame'ẽ ke pema'ema'e, a'erehe pehē ke pehē jar pirok. Ame'ẽ ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: "Pehē riki katu" aja Tupā pandu ym ta. Pe, katu te ame'ẽ ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke pehē jar pirok. Ame'ẽ ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: "Pehē katu" aja Tupā pandu ta.

²¹ Pehē ke Tupā muhā katu ame'ẽ ta ke pehē aja amō ta ukwa rahā, pehē ke A'eta mupyrara ta. Kirisutu aja pehē ke tī. Pehē ruhāha muhepyha ke rehe a'e manō rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Aja rahā, a'e aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī.

²² Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Te'e a'e pandu ym te tī. Ingi te'e panduha hendu ym te awa.

²³ Amō ta je'ẽ hātā tā hū ipe rahā, aja hātā Kirisutu mujywyr ym a'eta pe. A'e ke amō ta mupyrara rahā: "Pehē ke Tupā mupyrara ta" aja ym mupyrara ame'ẽ ta pe a'e pandu tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā riki usak katu ta ehe, aja a'e ukwa katu. Ma'e katu ym ame'ẽ ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke Tupā riki mupyrara ta, aja Kirisutu ukwa katu. A'e riki katu te ame'ẽ ke a'e.

²⁴ Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. A'erehe myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu pyrara hū u'am. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu ta. Pe, katu ame'ẽ ke jama'ema'e apo 'y. A'e nupāha rape rehe jande ke a'e mukatu.

²⁵ Arapuharan ta kanim oho ixo, aja saka pehē tī. Aja rahā, Tupā ko-tyhar ta aja ym pexo kwe. Apo arapuharan usakiha koty pejywyr peho, ame'ẽja saka. Pehē rehe a'e usak usak katu ixo tī. A'e riki pehē ngi pehē ruwajan ke mujan mondo, ame'ẽja saka tī. (A'erehe pehē rehe a'e riki usak usak katu ixo. Kirisutu riki arapuharan usakiha aja a'e.)

Ok wyr pe har ta rehe har

¹⁻² Ixawa'e katu ame'ẽ ta! Pehē pe ihē apandu ta apo 'y! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Ixawa'e ta ngi har amō ta Tupā je'ěha rehe hendu ym my? A'eta rehe pehendu katu rī. Aja rahā, katu pexoha rehe a'eta usak. Aja a'eta py'a ke pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe a'eta jurujar katu ta. Pepandu ym riki. Pe, a'eta jurujar katu ehe. Katu pexoha rehe a'eta usak. Katu te ame'ẽ ke. Tupā rehe pehē py'a ke pemoī moī katu, ame'ẽ ke a'eta ukwa ta. A'erehe pepandu ym ha rupi Tupā rehe a'eta jurujar katu ta.

³ Pehē rehe ma'e katuha ke pemoī ym pehē juehe. Pehē'a pororok hū ame'ẽ namō pewata ym. Pu'yr ke heta hū ame'ẽ namō pewata ym tī. Pehēma'e mundeha katu te ame'ẽ ke namō jō pewata ym. Ame'ẽ ta riki pehē ke mukatukwer ym ta.

⁴ Kuja katu tiki. Pehē py'a katu, aja rahā, katuha ke pemoī, ame'ẽja saka. Ipy'a ke pitu te'e rahā, katu te, aja Tupā ukwa. Ame'ẽ kūjā katuha ke jaxer ym ta. Hury katu rahā, katu te, aja Tupā ukwa tī. Ame'ẽ kūjā katuha ke jaxer ym ta tī.

⁵ Aja yman kūjā ta ixo tī. Aja ma'e katuha ke a'eta moī, ame'ẽja saka. A'eta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ẽ ta ke. Tupā pandu katu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar katu tī. Kuja riki a'eta katukweriha ke. Ixawa'e ta rehe aja te'eha a'eta hendu katu.

⁶ Aja Sar tī. Amarā rehe a'e hendu katu, ixawa'e rehe. Kuja a'e pandu ipe: "Ihēma'e kapitā ke nde" aja ixawa'e pe. Pehē sawa'e ngi pekyje ym rahā, katu pexoha rahā: "Sar membyr ta ke" aja pehē pe amō ta pandu ta tī. (A'erehe Sar aja pehē tī. Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu tī.)

⁷ Hakehar katu ame'ẽ ta! Pehē pe ihē apandu tī! Pehē rakehar ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. A'eta pyrātāha pehē wyr koty te we, aja pekwa katu ta me'ẽ te'e. A'erehe a'eta pe hātā ym peje'ẽ. Pehē

aja a'eta pe uhāha ke Tupā me'ē ta tī. Hātā ym peje'ē pehē jupe. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu rahā, pehē rehe Tupā hēndu katu ta. Pehē pepanduha ke mukanim ym te ta ma'e ke.

Katu ame'ē ke ma'e tipe, pe, a'e ke amō ta mupyrara

⁸ Ihē apandu, aja apandu ta tī. Pesarahā! Peteīhar aja upa pekwa pekwa pexo. Pyai ame'ē ta ke pe-teīhar aja pemuhury peho. Jurujar katu ame'ē ta riki pehē mu aja. A'eta namō pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Pehē rury pehē juehe pexo tī. "Jande katu te ame'ē ta ke jande" aja ym pepandu pehē jupe tī.

⁹ Pehē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'e ma'e rahā, ame'ēja pemujywyr ym a'eta pe tī. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, ame'ēja a'eta pe pemujywyr ym tī. Kuja katu tiki. A'eta pe pepandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja juru ai ame'ē ta pe pepandu.

Aja pehē pe Tupā pandu katu tī. Pehē ke a'e muhā katu rahā, pehē pe a'e pandu katu:

—Pehē rehe ihē asak katu ta — aja pehē pe.

A'erehe aja juru ai ame'ē ta pe pepandu tī.

¹⁰ Aja juja katu te Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Yman rahā pete'e amō ixo tar katu rahā, mā peja amō ta rehe juru ai ym.

Mā peja te'e ma'e nde erepandu ame'ē ke emukanim nengi.

Hury katuha namō ixo tar katu rahā, mā peja amō ta rehe juru ai ym tī.

¹¹ Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar. Pe, katu ame'ē ke ema'ema'e.

Mā peja amō ta namō nde rury katu nde juehe nde erexo. Aja mā peja exo katu.

¹² Katu te ame'ē ta rehe har jan-dema'e sawa'e te ukwa katu.

Inamō a'eta pandu pandu rahā, aja te'eha Tupā hēndu katu a'eta rehe.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta rehe a'e parahy riki." Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

¹³ Katu te ame'ē ke pema'ema'e rahā, awa pehē ke mahy ta my? Mahy ym ta awa.

¹⁴ Anī. Katu te ame'ē ke pema'ema'e tipe. Pe, pehē ke amō ta mupyrara. Aja rahā, mā pehē rury katu pexo. A'eta ngi pekyje ym. Pejumupyai ym tī. Tupā riki pandu ta: "Pehē katu" aja.

¹⁵ Kirisutu rehe pehē py'a pemoī moī katu. "Jandema'e sawa'e te" aja pehē py'a pe Kirisutu rehe har pekwa pekwa pexo. Tupā rehe pejurujar katu. Ame'ē rehe har pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pemujekwa katu. Aja te'eha pehē.

¹⁶ Pehē pe pandu ame'ē ta pe pepandu rahā, wewe katu pepandu. Tupā rehe pehē pepy'a katu, ajaha namō a'eta pe pepandu. Katu ame'ē ke pema'ema'e ame'ē ke pekwa. Aja pexo rahā, pehē rehe amō ta juru ai. Pejumupyai ym ehe. Kirisutu kotoyhar ta ke pehē, a'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e. Ame'ē rehe amō ta juru ai rahā, ame'ē ta ke Tupā muhuxī ta. Te'e ame'ē ke pandu, a'erehe Tupā muhuxī ta.

¹⁷ Katu ym ame'ē ke pema'ema'e. Pe, pehē ke amō ta mupyrara. Aja katu ym ame'ē ke pema'ema'e rahā, katu ym tiki. Kuja katu. Katu ame'ē ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke amō ta mupyrara. Aja Tupā putar rahā, katu tiki.

¹⁸ Aja Kirisutu tī. Sawa'e katu te ame'ē ke a'e. Pe, a'e ke amō ta jukwa. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, uhā te hū ame'ē ke a'e. Ma'erehe manō my? Kuja. Upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē muhepyha ke rehe Kirisutu manō. Peteīhar a'e manō. Sawa'e katu te ame'ē ke manō. Aja rahā, sawa'e ta katu ym ame'ē ta manō ym ta me'ē te'e. Kirisutu manō, a'erehe

Tupā koty pehē ke a'e muhyk raho, ame'ēja saka.

¹⁹ Kirisutu'ā pandu oho. Awa'ā ta pe pandu oho. Ame'ē awa'ā ta kyn-daha pe ixo, ame'ēja saka.

²⁰ A'eta riki Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke. A'eta rehe Tupā harō hū ixo tipe. Ixoty a'eta py'a ke a'eta muruwak, ame'ē rehe Tupā harō hū ixo tipe. Jarusu keruhū Noe mujā ixo rahā, a'e harō hū ixo tipe. Anī Muruwak ym. Kuja jō katu uhem. Jarusu keruhū pe heta ym te awa ta ixo. Kuja jō, awa po wajar mahapyr hetaha. A'eta jō y ngi uhem. Y jukwa ym.

²¹ Noe ta y ngi uhem, ame'ēja saka, a'erehe ame'ē riki apo mujahuk ame'ēja saka tī. Awa ki'aha ke kutuk, a'erehe my? Anī. Awa py'a ke Tupā juhyk, a'erehe ame'ē pandu: "Ihē py'a juhyk aja ihē axo" aja. Pandu tī: "Tapijar te'e we nde rehe ihē apy'a katu" aja Tupā pe pandu. A'erehe ame'ē ke Tupā muhā katu. Manōha ngi Jesu Kirisutu kwera katu uhem. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē ke amō mujahuk, pe, y ngi pehem rahā, Kirisutu aja manōha ngi pekwera katu pehem tī, ame'ēja saka tī. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu.

²² A'riki ywa pe oho. Pe, Tupā rake a'e wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja upa ngā ukwa katu.) Upa Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū a'e. Ywa pe kapitā ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū ke Jesu tī.

4

Pexoha pyahu aja pexo apo 'y

¹ Kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Arahā ipy'ahu te'e hendu. Aja rahā, a'e aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. Pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Ma'e ka'u te'e ha ke awa ta ma'ema'e, ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e ke amō ta mupyrara hū. Apo a'e ke awa ta katu ym ame'ē ta mupyrara ym te ta tī. A'erehe a'e aja pekwa

pekwa pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī.

² Apo har kupe koty Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Kome'ē ywy pe pexo rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke peputar ame'ē ke pema'ema'e ym pexo.

³ Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta putar katu. Yman ame'ē ta aja pema'ema'e hū pexo tī. Kuja pexo. Peka'u te'e pexo. Kawī ngi peka'u hū pexo tī. Amō kūjā ta rehe peka'u te'e tī. Amō sawa'e ta rehe peka'u te'e tī. Awa mi'u matyriha ke jō peputar tī. Katu ym aja. Amō ta 'ar koty te we kawī ke pe'u tar katu. Aja rahā: "Jande janepyrātā" aja pepandu. Katu ym aja. Ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwa jupe. Ame'ē rehe pehē py'a pemoi moī tī. Katu ym te ame'ē.

⁴ Upa aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo rī. Ka'u te'e hū ixo rī. Pe, a'eta aja pexo ym apo 'y. A'erehe a'eta jupandu:

—Mā! Ma'erehe my? — aja a'eta jupe.

Ukwa ym. A'erehe pehē rehe a'eta juru ai.

⁵ Pe, myja kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo my, ame'ē ke Tupā pe a'eta mujekwa ta. Apo ixo ame'ē ta ke Tupā riki mupyrara ta. Manō ame'ē ta ke a'e mukwera katu ta muhem, pe, a'eta ke mupyrara ta tī. Ame'ē rehe a'e harō ixo.

⁶ Manō ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu. Yman se pewe ixo rahā, myrandu katu ke amō ta pandu pandu tipe a'eta pe. Pe, upa amō ta aja a'eta manō tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe amō ta aja a'eta manō tī. Ame'ē ta'ā pewe ixo rī. Tupā uhā te hū ame'ē ke a'e. Aja ame'ē ta'ā tī. Uhā tī. (A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī.)

Ma'e ke Tupā me'ē, ame'ē ke namō pema'e katu

⁷ Kome'ē 'ar rehe angaha uhyk tate. Pahar peparahy ym pexo. Pekwa

katuha namō pexo katu. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu katu ta.

⁸ Kuja rahā, i'ar koty te we katu te ha. Pepy'a katu te hū pehē juehe pexo. Aja rahā, pehē pe māte hū ma'e jaxer ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ta rehe pehē py'a pemujywyr katu ta.

⁹ Pehē rok pe amō ta ke pemupyta katu. Pehē rok wyr pe har ta je'ē je'ē ym ha namō pemupyta katu.

¹⁰ Pehē pe pame katu te amō amō ma'e ke Tupā me'ē me'ē. A'e muwyr ame'ē ke pemuhāi katu. Pekyty'ŷ ym amō ta rehe. Aja amō ta ke pemuhury katu.

¹¹ Ma'e ke amō pandu pandu rahā, mā peja Tupā je'ēha ke pandu pandu. Jesu kotyhar ta namō ma'e ke ma'ema'e rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr, ame'ē namō mā peja ma'ema'e katu. Aja rahā, upa katu te katu ame'ē ke ma'ema'e katu. A'erehe Tupā pe pandu ta:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe aja me'ē Tupā pe pandu ta. A'e riki katu te me'ē ke a'e.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī. Aja te'eha a'e. (Amen. Ame'ē riki: “A'e tī.”)

Kirisutu kotyhar ta ke amō ta mupyrara

¹² Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Pejurujar katuha ke amō ta mukanim tar katu, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Mahy hū tī. “Jande ke mupyrara ym ta awa” aja ym pekwa pekwa pexo. (Pehē pejurujar katuha ke jetehar te my. Ame'ē ke manga.) A'erehe pepyraraha ngi pemukahem ym.

¹³ Kirisutu ke amō ta mupyrara hū. Aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. Aja rahā, pehē rury pexo. Aja rahā, Kirisutu pyrātāha ke Tupā mujesak rahā, pehē rury katu te ta.

¹⁴ Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe amō ta juru ai. Anī. Pehē rury katu pexo rī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury

katu pexo. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, aja pekwa. Tupā ngi a'e uwyr. Pehē ke muhury katu uwyr.

¹⁵ Pepyrara hū pexo. Amō ke pehē pejukwa, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amōma'e ke pemukanim, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'ē ke pema'e, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amō ta ixoha ke pemujaxer a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki.

¹⁶ Kuja katu. Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara. Aja rahā, pehē ruxī ym ingi. “Kirisutu kotyhar ta ke jande” aja pepandu. A'erehe Tupā pe pepandu tī:

—Ne jō riki katu te ame'ē ke — aja.

¹⁷ Awa ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta rehe har a'e ukwa py ta. Jande riki ixotyhar ta ke. Jande ke a'e mupyrara py ta. (Aja rahā, jaxoha ke jamukatu ta. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar ta.) Ixotyhar ta ke a'e mupyrara rahā, myrandu katu rehe jurujar ym ame'ē ta rehe māte hū pyraraha ke ihī ta. Myrandu katu ke Tupā muwyr, ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe mupyrara ta.

¹⁸ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Awa ta katu te ame'ē rehe pyraraha uhyk. A'engi ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe myja ta my? Marā ka ym a'eta ke muhāha. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe myja ta my tī? Marā ka ym a'eta ke muhāha tī.”

¹⁹ A'erehe amō ta pyrara hū ixo. Tupā putar, a'erehe pyrara hū ixo. Aja se ixo rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu rī. Aja Tupā rehe jurujar katuha ke mujekwa. A'e riki kome'ē ywy keruhū mujā ame'ē

ke a'e. A'e pandu katu ame'ẽ ke ma'ema'e katu tī. A'erehe a'eta jurujar katu ehe.

5

Tupā kotyhar ta rehe har

¹ Pehē namō tamūi ta ixo. Jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitā ta ke a'eta. A'eta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē Petu. Ihē tamūi tī. Jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitā ke ihē tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū rahā, ihē asak te'e ehe. Yman rahā, a'e ke Tupā mujesak rahā, inamō ihē axo ta tī. Ko tamūi ta pe ihē apandu.

² Arapuharan ta rehe usakiha ta usak usak katu ixo. Aja Tupā kotyhar ta rehe pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē koty Tupā muwyr, ame'ẽja saka. "Jasak tar ym" aja ym pepandu. Anī. Tupā putar, aja ixotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo. Pehē atu peputar katu, a'erehe a'eta rehe pesak pesak katu pexo. Tamatarer pepyhýk ta, a'erehe ame'ẽ parakyha ke pema'ema'e, aja ym pekwa pexo. Ixotyhar ta ke pemuhury tar katu, a'erehe pesak tar katu pexo, aja rahā, katu tiki.

³ Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ẽ tama'e kapitā keruhū aja ym pexo. A'erehe a'eta pe hātā ym pepandu pandu. Katu pexoha pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, pehē aja a'eta tī. Katu a'eta ixoha tī.

⁴ Pe, usakiha keruhū uwyr rahā, iākā rehe har katu te ame'ẽ ke ame'ẽja saka pehē pe a'e me'ẽ ta. Ame'ẽ katu te ha kanim ym ta riki. (Kirisutu riki usakiha keruhū a'e.)

⁵ Sawa'e wan ame'ẽ ta! Pehē pe ihē apandu. Tamūi ta rehe pehendu katu. "Katu te ame'ẽ ke jande" aja pehē pekwa pekwa ym pexo. Pe, pehē mu ta namō pema'ema'e katu pehē juehe pexo. Jete. Kuja Tupā je'ẽha rehe panduhda ihī:

"Katu te ihē' aja ukwa jupe ame'ẽ ke Tupā putar ym.

Pe: 'Katu te ihē' aja ym ukwa ukwa ixo, ame'ẽ rehe a'e ipy'a katu."

Aja Tupā je'ẽha rehe panduha ihī.

⁶ A'erehe: "Katu te jande" aja ym pekwa pekwa pexo. Aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moi katu. A'e riki pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e. Pe, a'e putar rahā, pehē rehe har a'e pandu ta:

—Pehē katu — aja.

⁷ Pehē pejumupyaiha ke upa katu te Tupā namō pepandu. Aja rahā, pehē rehe pyrara a'e usak katu ta. (Pehē ke muhury katu ta.)

⁸ Satana, pehē ruwajan, a'e riki jangwate ahem hū ame'ẽja saka. (Ājā ramūi a'e.) U'u ta, ame'ẽ ke a'e kekar kekar ixo, ame'ẽja saka ixo. (Aja rahā, pehē pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu.) A'erehe pepyhýi ym, aja pexo katu. Pema'ā ma'ā katu pexo, aja pexo katu tī.

⁹ Pejan ym ingi. Pete'e ta pepu'am pe'am, aja pexo. (Aja rahā pejurujar katuha ke pehijar ym ta.) Pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē jō ym, aja pekwa. Aja upa amō Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara hū tī. Kome'ẽ ywy keruhū rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta ke amō ta mupyrara hū tī. Aja pekwa katu.

¹⁰ Pepyraraha upa rahā, pehē ke Tupā muhury katu ta. Mukatu ta. Pehē pe pyrātāha ke a'e muwyr ta tī. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. A'e riki awa ta rehe ipy'a katu te hū ame'ẽ ke a'e. A'e riki pehē pe pandu:

—Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe ihē renda pe ihē namō aja te'e ta pexo — aja pehē pe pandu.

¹¹ A'e riki pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo. Amen. Ame'ẽ: "A'e tī" aja.

Katuha ke Petu mondo

¹² Pehē pe paper pinim ta'yri mi ihē amondo axo. Ihē apandu ame'ẽ ke Sir mupinim a'e. Ihē mu ke a'e. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ihē mu a'e.) A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke ihē amuhury tar katu. A'erehe kome'ẽ paper pinim ihē amondo axo. Tupā namō pexo

ta kÿ. Ame'ẽ riki jetehar te ke. Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke ihẽ apandu katu. Mã peja Tupã rehe pejurujar katuha ke pehijar ym.

¹³ Mambiro ok ta pe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Yman a'ep pe har ta pe Tupã pandu tĩ.

—Ihẽ rehe pejurujar katu. Ihẽma'e wan ta pehẽ — aja ngã pe.

A'eta riki pehẽ pe katuha ke mondo ixo. Mak mondo ixo a'e tĩ. Ihẽ ra'yr aja a'e.

¹⁴ Pehẽ ruryha namõ pehẽ po pepypyk pyhyk katu pehẽ ngi.

Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ. Mã peja upa pehẽ py'a ke Tupã muhury katu.

Upa.

Petu mupinim me'ẽ ke Mokõihar ke

Petu kome'ẽ paper ke mupinim. Mokõihar ke. A'e ke amõ ta jukwa ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e tar katu. A'erehe kome'ẽ paper pinim ke a'e mondo.

Yman rahã, amõ ta uwyr ta. Ame'ẽ ta te'eha ke mu'e ta. Kirisutu ruwajan ta ke a'eta. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran ke a'eta tĩ. Aja Petu mujekwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta pe a'e pandu: "Tapijar te'e we Jesu Kirisutu rehe har pejumu'e katu te we pexo rĩ" aja Petu mupinim.

¹ Ihẽ Simã Petu. Jesu Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. A'e pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu epandu echo — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ apandu pandu ame'ẽ ke ihẽ. Jesu Kirisutu riki katu te ame'ẽ ke a'e. Jande ke a'e muhã katu. Jandema'e Tupã a'e tĩ. A'e riki katu te ame'ẽ ke, a'erehe jande aja pejurujar katu ehe tĩ. Katu te me'ẽ ke ame'ẽ. Pejurujar katuha ke Tupã me'ẽ pehẽ pe, ame'ẽja saka.

Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Pehẽ riki pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehẽ.

² Tupã rehe har pekwa katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe har aja tĩ. Pekwa katu tĩ. A'erehe mä peja amõ we pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mä peja amõ amõ we pehẽ ipy'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Pexoha katu aja pexo

³ Jande pe pyrâtãha ke Tupã muwyr. A'erehe upa jandema'e ke kohi. Ame'ẽ namõ Tupã aja katu te jande tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe. Aja rahã, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar jaxo. Aja rahã, a'e aja jaxo katu tĩ. Ehe har jande jakwa katu, a'erehe katu te ame'ẽ ke jõ jama'ema'eha katu jaxo tĩ. A'e riki jande pe pandu:

—Ihẽ axo ame'ẽ pe pexo ta tĩ. Wera hũ ame'ẽ pe pexo ta tĩ. Ihẽma'e katu te ha ke pekwa ta tĩ — aja Tupã pandu.

⁴ Aja ame'ẽ jande pe a'e pandu katu. Katu te hũ ame'ẽ pandu katuha ke. "Ihẽ axo ame'ẽ pe pexo ta tĩ" aja jande pe Tupã pandu katu. Aja jakwa katuha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jahijar katu. Ma'e ka'u te'eha ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'ema'e hũ. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Aja jama'ema'eha ke jahijar katu. Pe, Tupã riki katu te aja jaxo ta tĩ.

⁵ A'erehe mä peja amõ we pehẽma'e ke pematykatu, aja pexo. Kuja. Tupã rehe pejurujar katu. A'engi amõ we Tupã putar ame'ẽ ke pema'ema'e tĩ. Mä peja katu ame'ẽ ke pema'ema'e. A'engi amõ we tĩ. Mä peja Tupã rehe har pekwa katu te we pexo.

⁶ A'engi amõ we tĩ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'eha tar katu ame'ẽ ke mä peja pema'e ym pexo. A'engi amõ we tĩ. Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, mä peja pehẽ py'ahu te'e pehendu. A'engi amõ we tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te Tupã pe, aja mä peja pexo tĩ. (Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tĩ.)

⁷ A'engi amõ we tĩ. Mä peja pehẽ mu ta rehe pep'y'a katu pexo. A'engi amõ we tĩ. Mä peja upa amõ ta rehe pep'y'a katu tĩ.

⁸ Upa katu te aja rahã, pexoha katu ta. Upa katu te aja pema'ema'e katu te rahã, Jesu Kirisutu rehe har pekwa katu te we pexo rĩ. Aja rahã amõ we Tupã putar ame'ẽ ke pema'ema'e ta tĩ. Ame'ẽ ke peputar katu te we pexo tĩ. Jandema'e sawa'e te a'e.

⁹ Upa aja ym rahã, kuja kotete ma'e usakiha, ame'ẽja saka. Eha ym te ame'ẽja saka. Aja rahã, marã ka ym amõ we ehe har ukwa katuha. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ipy'a ngi Tupã juhyk. Ame'ẽ ke harái tĩ. (A'erehe upa apandu ramõ ame'ẽ ta ke a'e ma'ema'e ym.)

¹⁰ Ihẽ mu ta! Apandu ramõ, aja pexo. Amõ we tĩ. Tupã pandu pehẽ pe:

—Ihē rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har pehē ke ihē kotyhar ta aja amuruwak — aja Tupā.

Ame'ē ke pekwa katu. Mā peja ame'ē ke pehē py'a pe pemuputa katu te hū. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym te ta.

¹¹ Aja rahā, Tupā pandu ta:

—Pehē katu! Katuha renda pe pejur katu pengi. Jesu Kirisutu namō pexo katu ta. Aja te'e ta pexo kÿ — aja Tupā pehē pe.

Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e muhā katu.

¹² Ihē amupinim ramō ame'ē ke pehē pe aja te'ha ihē amujekwa ta. Aja rahā, peharái ym ta. Ihē amupinim ame'ē ke pekwa katu 'y. Jetehar te ke pehē pe amō ta mu'e. Ame'ē ke pekwa katu te. Pehijar ym ta. Pehē pe ihē amujekwa we ta rī.

¹³ Ko te'e ihē axo rahā, ihē amupinim ramō, ame'ē ke pehē pe ihē amujekwa ta. Aja rahā, pekwa pekwa katu ta pexo. Aja rahā, katu tiki, aja ihē akwa.

¹⁴ Yman atu ym rahā, ihē amanō ta, aja ihē akwa. Ame'ē ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mujekwa katu te ihē pe.

¹⁵ A'erehe upa ma'e ke ihē ama'ema'e katu ta. Ihē amupinim hū ta. Aja rahā, ihē amanō rahā, ihē raikwer koty aja te'e ta pekwa pekwa katu pexo tī. Ihē amupinim ame'ē ke pekwa pekwa katu ta pexo. Ihē nixói rahā, peharái ym ta.

Kirisutu katuha ke Petu usak

¹⁶ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyr ta, aja jamujekwa pehē pe. Pyrātāha namō jywyr ta, aja jamujekwa. Aja jamujekwa rahā, jande atu jande py'a pe jakwa ame'ē ke japandu my? Anī. Aja ym. A'e katuha rehe jande reha pe te'e jasak. (A'erehe a'e jywyr ta tī, aja jakwa katu.)

¹⁷ Katu ehe har Tupā, jande pái keruhū pandu rahā, a'ep jaxo tī. Ywa pe har weraha muwyr ehe rahā, aja

tī. A'ep jaxo tī. Arahā, ywa pe har weraha katu te ame'ē ngi je'ēha muwyr. Kuja pandu:

—Ko ihē ra'y. Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde. Ihē ke nde eremuhury katu — aja pandu.

¹⁸ Ywy'ā keruhū katu te ame'ē ke pe inamō jaxo rahā, ywa ngi ame'ē je'ēha uwyr ame'ē ke rehe jande atu jahendu. (Arahā ywa pe har Ta'yur katuha ke ipái mujesak jande pe.)

¹⁹ Pe, myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu, ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē riki jetehar te ke aja jakwa katu te tī. Ame'ē rehe pehendu katu rahā, katu tiki. Myrandu ke a'eta pandu pandu. Ame'ē riki araparin aja saka. Pytuniha ke muwera katu, ame'ēja saka. Aja te'e xu'em oho. (Aja rahā, Tupā rehe har mujekwa we.) Pe, pytuniwe te jahy rata a'ejōhar wera katu. Pesak ehe. (Ame'ē riki Jesu Kirisutu, aja saka.) Pehē pe wera katu, ame'ēja saka. (Aja rahā, upa katu te juehe har Kirisutu mujekwa pehē pe.)

²⁰ Amō we tī. Kuja pekwa pekwa katu pexo. Tupā je'ēha rehe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ke awa ke te'e mujekwa ym. Amō pandu ym rahā, marā ka ym mujekwaha. (Tupā'ā mujekwa ta me'ē te'e.)

²¹ Pesarahā! Myrandu ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu rahā, a'eta pandu tar katu. A'erehe a'eta pandu pandu. Anī. Aja ym. A'eta pe Tupā'ā mujekwa. Myrandu ke Tupā muwyr. Ame'ē ke a'eta pandu pandu rahā, a'eta pe Tupā'ā mujekwa katu.

2

Mu'eharan ta rehe har (Jun 1.3-16)

¹ Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ixo rahā, amō ta ixo tī. A'eta Tupā je'ēha ke te'e pandu pandu. Apo aja pehē namō mu'eharan ta mu'e mu'e ta tī. Te'e a'eta mu'e ta. A'erehe amō koty koty amō ta ukwa ta. Mu'eharan ta ke jandema'e sawa'e te muhā katu tipe. Pe, a'eta pandu ta:

—Jande ke a'e muhā ym — aja mu'eharan ta te'e pandu ta.

A'erehe yman rahā, pahar a'eta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta.

² Te'e a'eta mu'e. Pe, a'eta aja ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e ta tī. A'erehe amō ta juru ai ta. Jetehar rehe hindu katu ame'ē ta rehe juru ai ta.

³ Mu'eharan ta ima'ehū tar katu. Ipy'a rupi te'e ukwa ukwa ame'ē ke a'eta pandu pandu ta pehē pe. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk hū ta. A'eta ke mupyrara ame'ē ke yman pete'e harō uī. (Tupā a'e.) A'eta rehe har a'e ukwa katu. Pe, a'eta ke a'e ombor ta. Mupyraraha renda pe ombor ta.

⁴ Jete. A'eta ke jukwa ta. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'eta. Pyraraha ngi a'eta uhem ym te ta. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor 'y. A'ep ptyun ame'ē pe ixo. Ita tupaham pe pukwar aja ixo. Aja a'eta harō u'am. Ngā ke Tupā mupyrara hū ta. Ame'ē angaha ke rehe a'eta harō u'am. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja jakwa katu.)

⁵ Amō we tī. Yman kome'ē ywy keruhū ke y keruhū pe Tupā upa mukanim. Arahā kome'ē ywy keruhū pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ke y keruhū pe Tupā upa jukwa. (Aja mu'eharan ta tī. Tupā jukwa ta tī.) Yman kuja jō manō ym. Noe a'e. Amō awa po wajar mokōi hetaha ta manō ym tī. (A'erehe ixotyhar ta ke a'e muhem katu. Ame'ē ke Tupā ukwa katu aja mujekwa katu.) “Tupā katu te ame'ē ke a'e. Pehendu katu ehe” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe Noe pandu pandu tipe.

⁶ Amō we tī. “Sondo ok ta pe har ta katu ym te” aja Tupā pandu. “Ngomo ok ta pe har ta katu ym te tī” aja a'e pandu tī. Pe, ame'ē mokōi ok ta pe har ta ke tata pe Tupā mumba. Aja rahā ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mumba ta tī, aja amō ta ukwa ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta jukwa

ta tī. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja a'eta ukwa ta me'ē te'e.)

⁷ Ame'ē ok ta ngi Ro ke Tupā muhem. Ro riki sawa'e katu ame'ē ke a'e. Sawa'e jaxer ame'ē ta katu ym ame'ē ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke rehe Ro usak rahā, a'e pyai te hū.

⁸ Ame'ē ta namō Ro ixo rahā, ma'e jaxer ame'ē ma'eha ke rehe a'e usak usak. Ngā juru ai ha rehe hindu tī. Wera rahā pame katu te aja a'e usak usak tī. Hindu tī. A'erehe a'e pyai te hū. A'e sawa'e katu ame'ē ke a'e.

⁹ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta ke jandema'e sawa'e te muhem katu. Ame'ē ke a'e ukwa katu riki. (A'erehe mupyraraha ngi ixotyhar ta te ke a'e muhem katu ta, ame'ē ke a'e ukwa katu tī.) Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī. Ame'ē ke a'e ukwa katu tī. (A'erehe mu'eharan ta ke a'e mupyrara ta tī.) Yman atu rahā, upa ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha rehe a'e harō uī. Mupyraraha weraha angaha ke rehe Tupā harō uī.

¹⁰ Jete! Ma'e ka'u te'eha ke amō ta putar hū. Ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ke Tupā mu'am. A'e je'ēha rehe hindu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta tī.

Mu'eharan ta riki amō ta ngi kyje ym. “Katu te jande” aja a'eta juehe har ukwa jupe naī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta rehe har: “Ame'ē ta katu te” aja a'eta pandu ym te. Anī. Juru ai riki.

¹¹ Pesarahā! Mu'eharan ta 'ar koty te we Tupā je'ēha rahoha tama'e pyrātāha. Pe, a'eta ywa pe har ta ma'e katu te, ame'ē ta rehe juru ai ym riki. Ajā tama'e kapitā rehe juru ai ym. Ame'ē rehe jandema'e sawa'e te ruwa koty a'eta juru ai ym. (Mu'eharan ta anī. Juru ai te'e ixo. Katu ym aja.)

¹² So'o ka'a rupi ixo ame'ē ra'yr ke u'ar. Pe, ame'ē ke amō ta pyhyk. Pe, jukwa. Mu'eharan ta riki ame'ēja saka. Ipy'a pe te'e a'eta ukwa ukwa

ixo, ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ixo tī. So'o aja ma'e ke ukwa ym aja te'e a'eta ixo. Ame'ẽ rehe a'eta juru ai. So'o ka'a rupi ixo aja a'eta ke Tupā jukwa ta tī.

¹³ Amō ta ke mu'eharan ta mupyrara. Aja a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'eta putar. Ame'ẽ ke wera rahā riki a'eta ma'ema'e. Huxī ym riki. Aja a'eta jumuhury a'eta juehe. Jesu manō ame'ẽ ke pekwa pekwa peñi rahā, ma'e ke pe'u. Pehē namō mu'eharan ta u'u rahā, a'eta ngi amō ta huxī. A'eta katu ym. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha namō a'eta ixo rī. Ipy'a juhyk aja ym ixo.

¹⁴ Kūjā ta ka'u te'e ame'ẽ ta rehe a'eta usak tar katu jō. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo. A'ewan ym ma'ema'eha ke a'eta pe. Ukwa katu ym ame'ẽ ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ẽ ta ma'ema'e tī. Tamatarer pyhyk hū ame'ẽ ke rehe jō mu'eharan ta ukwa ukwa ixo. Tupā mupyrara ta ame'ẽ ta ke a'eta.

¹⁵ Pe, katu te ame'ẽ ke ngi a'eta pia oho, pe, ka'a pe te'e a'eta kanim oho. Ame'ẽja saka a'eta ixo. (Aja rahā, jete-har te ke a'eta ukwa, ame'ẽ ke hijar. Pe, te'e pandu pandu ixo.)

Maraā Mbeo ra'yr. A'e ma'ema'e ame'ẽ ke aja mu'eharan ta ma'ema'e tī. Tamatarer rehe ipy'a ke Maraā moī, a'erehe ma'e katu ym ame'ẽ ke ma'ema'e. (Ame'ẽ ta aja mu'eharan ta tī.)

¹⁶ Pe, amō pandu Maraā pe:
—Mā peja katu ym ame'ẽ ke ema'e ym — aja pandu ipe.

Aja me'ẽ riki jumen pandu ipe. Awa aja jumen pandu ipe. Pe, Maraā ka'u te'eha ke a'e muhijar. Maraā riki Tupā je'eha pandu ame'ẽ ke a'e. (Aja mu'eharan ta tī. Ame'ẽ ta ka'u te'eha ke Tupā jō riki muhijar ta tī, aja jakwa katu.)

¹⁷ Mu'eharan ta riki ywykwar upa te'e y typa ame'ẽja saka. (Aja rahā jaxer ame'ẽ ta ke a'eta, aja mujekwa.) Ywa takāxīha ke amō koty koty ywytu peju raho, ame'ẽja saka riki mu'eharan ta tī. (Aja rahā, pahar amō koty koty a'eta ukwa. Katu ym

aja.) Pytun te hū ame'ẽ renda ke Tupā mukatu. A'ep a'eta ke Tupā ombor ta indo.

¹⁸ "Katu te jande" aja me'ẽ upa mu'eharan ta pandu pandu naī. Ka'u te'eha rupi te'e a'eta pandu pandu tī. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amō ta hijar tate. Ame'ẽ ke mu'eharan ta ukwa. Pe, ame'ẽ ta ke mu'eharan ta muka'u te'e tī. Aja ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe mujywyr ta mondo, ame'ẽja saka.

¹⁹ "Peputar ame'ẽ ke pema'ema'e katu" aja mu'eharan ta pandu naī. Anī. A'eta te'e marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijariha. Pesarahā! Katu ym ame'ẽ ke amō ma'ema'e. Ame'ẽ ke marā ka ym hijariha rahā, ame'ẽ riki aja te'e ta ixo. Katu ym aja.

²⁰ Ma'e katu ym ame'ẽ ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'ema'e hū. Ame'ẽ ke amō ta hijar katu. Jesu riki jande muhāha. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke a'eta ukwa katu, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. A'engi ame'ẽ pe a'eta jywyr tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha pe jywyr tī. Marā ka ym hijariha. Aja rahā, ixo py'ar koty te we katu ym ha aja a'eta ixo.

²¹ Aja rahā kuja katu ta tipe. Myja rahā, amō pe Tupā pandu my:

—Nde katu te. Ma'e nde erekā'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe — aja Tupā pandu my.

Ame'ẽ ukwa ym rahā, katu ta tipe. Ame'ẽ ukwa rahā, pe, panduha katu te ame'ẽ ke hijar rahā, ame'ẽ riki i'ar koty te we jaxeriha. Panduha katu te ame'ẽ ke amō pandu ipe, ame'ẽ ke hijar rahā, i'ar koty te we jaxeriha.

²² A'eta ma'eha kuja mujekwa. Yman sawa'e ukwa katu ame'ẽ ke paper rehe mupinim. Ame'ẽ riki jete-har te ke aja mujekwa. Kuja mupinim:

"Jawar we'en rahā, ame'ẽ pe te'e a'e jywyr u'u indo."

Kuja amō we tī:

"Kure ke y pe amō mujahuk rahā, pa-har tu'um ame'ẽ pe kure jere jahuk oho" aja amō mupinim.

Aja rahā, jaxeriha rehe jywyr oho, aja mujekwa. (Ame'ēja tī. Jandema'e sawa'e te rehe har ukwa katuha ke hijar rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha rehe jywyr. Katu ym te riki.)

3

Jandema'e sawa'e te jywyr ta

¹ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Ko mokōihar paper rehe ihē amupinim aī. Mā peja pehē py'a pe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa ym pexo. Aja mokōihar paper rehe ihē amupinim. Aja rahā, peharái ym ta pexo.

² Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu. Katu te ame'ē ta ke a'eta. A'eta pandu ame'ē ke mā peja pekwa pekwa katu pexo. Jesu mondo ame'ē ta pe je'ēha ke jandema'e sawa'e te mujekwa. Ame'ē je'ēha ke pehē pe Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo tī. Jesu riki jande muhāha ke.

³ Kuja pekwa pekwa py pexo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō sawa'e ta ixo ta. Ma'e ka'u te'e ha namō a'eta ixo ta. Pehē rehe a'eta puka puka hū ta. Ahem hū ta tī.

⁴ Kuja a'eta pandu ta:

—A'e jywyr ta. Aja a'e manga katu riki. Mā! My mamy? Nixói riki. (Jande ramūi ta harō hū ixo ehe.) A'eta upa manō. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Aja te'e kome'ē ywy keruhū ihī rī. A'erehe a'e jywyr ym ta, aja jakwa — aja a'eta pandu ta naī.

⁵ Kuja puka puka hū ame'ē ta harái riki. Ukwa tar ym riki. Kuja. Yman Tupā pandu. Aja kome'ē ywy keruhū a'e mujā. Ywa ke mujā tī. Y ngi kome'ē ywy uhem. Y ramūi pyter pe ihī.

⁶ Y pe ymanihar kome'ē ywy keruhū ke Tupā jupyk. Upa katu te ma'e ke jukwa. Y keruhū pe jupyk. (A'erehe Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Ame'ē ke puka puka hū ame'ē ta harái.)

⁷ Apo kome'ē ywy keruhū kohī. Ywa rehe ihī ame'ē ta pehē tī. Upa ame'ē ta rehe har Tupā pandu: "Mā

peja ixo rī." A'erehe yman pandu aja apo ixo rī. Anī. Aja te'eha ihī ym ta. Yman rahā, kome'ē ywy keruhū ke tata pe Tupā mai ta. Ywa rehe ihī ame'ē ke aja tī. Mai ta tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk ym rahā we, pewe ixo we rī. Ma'e katu ym ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Pe, uwyrigha anga rehe har ukwa ym rahā, mupyraraha renda pe mondo ta tī. Aja ym rahā, kome'ē ywy keruhū ixo rī. Ywa rehe ixo ame'ē ta aja tī. Ixo rī. "Mā peja ixo rī" aja Tupā pandu. (A'erehe Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu.)

⁸ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē. Pehē riki apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī. Kuja peharái ym pexo. (Yman te aja jakwa. Tupā pe anī.) A'erehe miu (1.000) warahy 'ar aha oho rahā, ame'ē riki peteī weraha aha oho, aja jandema'e sawa'e te ukwa. Juja katu te ipe. Peteī weraha aha oho rahā, ame'ē riki miu (1.000) warahy 'ar aha oho, aja a'e ukwa. Juja katu te ipe.

⁹ A'e pandu katu ame'ē ke jandema'e sawa'e te ma'ema'e ta kī. Parah ym a'e ma'ema'e, aja amō ta ukwaha naī. Anī. Aja ym. A'e ma'ema'e ta kī. Pesarahā! Mupyraraha renda pe amō oho ta, ame'ē ke a'e putar ym. Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā hijar, ame'ē ke a'e putar katu. A'erehe ngā py'a ixoty muruwak, ame'ē rehe a'e harō katu uī.

¹⁰ Jandema'e sawa'e te jywyr, ame'ē weraha angaha rehe uhyk ta kī. Ma'e mukanīha uwyr, ame'ēja saka harō ym ehe rahā, jandema'e sawa'e te uwyr ta kī. Arahā ywa riki kanim ta oho. Tyapu te hū ha namō kanim ta oho. Ywa rehe ihī ame'ē ke ukwái ta tī. Upa ta kanim. Kome'ē ywy keruhū kanim ta tī. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē ta ke kanim ta tī.

¹¹⁻¹² Aja ame'ē upa katu te ma'e ke kanim ta oho. Aja rahā, myja me'ē pexoha katu my? Pesarahā! Katu ym ma'ema'e, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha angaha ke rehe peharō pexo rahā, mā peja katu pexo. Aja rahā, katu tiki. Tupā

rehe pehē py'a tapijar te'e we pe-moī moī katu tī. Aja rahā, katu tiki. Ame'ẽ weraha ke pahar pemuhyk, aja pema'ema'e katu pexo. Ame'ẽ weraha uhyk rahā, ywa upa ukwái ta. Upa ta kanim. Ywa rehe ihī ame'ẽ ke upa ta musururu mondo. Hakuha upa ta musururu mondo.

¹³ "Ywa pyahu ame'ẽ ke ihē amujā ta. Ywy keruhū pyahu ame'ẽ ke aja tī. Amujā ta tī" aja Tupā manga katu. A'ep katu te ame'ẽ ta jō ixo ta. Mā peja ame'ẽ rehe jaharō katu jaxo.

¹⁴ Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē! Ame'ẽ weraha rehe peharō pexo rahā, Tupā ruwa koty pexo, aja saka pekwa pekwa pexo. A'e usak uī, aja saka a'erehe mā peja pexoha katu aja pexo. Mā peja peka'u te'ha ke pema'e ym. Pehē py'a a'e juhyk, aja pexo. Mā peja Tupā namō pehē rury katu pehē pexo.

¹⁵ (A'e uwyr ym we rī, a'erehe uwyr ym te ta, aja ym pekwa pekwa pexo tī.) A'e harō we rī. Aja rahā, amō we pehē ngi har amō ta jurujar katu ta. Aja rahā, amō we Tupā muhā katu ta. A'erehe a'e harō we rī. Aja pekwa pekwa pexo. Aja Páu mupinim pehē pe tī. Ukwa katuha ke Tupā muwyr ipe. Ame'ẽ namō pehē pe a'e mupinim. Páu rehe japy'a katu ame'ẽ ke a'e.

¹⁶ Kirisutu jywyr ta. Ame'ẽ rehe har Páu mujekwa rahā, upa paper rehe a'e mupinim. A'e mondo ame'ẽ paper rehe ame'ẽ rehe har a'e mupinim. Amō amō ma'e ke a'e mupinim ame'ẽ ke amō ta ukwa katu ym. Pe, ame'ẽ ke amō koty muka'u te'e ame'ẽ ta mujekwa. Ukwa ym ame'ẽ ta aja tī. Amō koty mujekwa tī. Aja amō Tupā je'ëha rehe ihī, ame'ẽ ke amō koty koty a'eta mujekwa. Te'e pandu, aja saka. Aja Tupā mupyrara ame'ẽ ke a'eta jumuhyk a'eta juehe.

¹⁷ Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē! Pesarahā! Amō ta amō koty Tupā je'ëha mujekwa aja pekwa katu. A'erehe pepyhýi ym, aja pexo! Aja rahā, amō koty sawa'e katu ym ame'ẽ ta mu'e, ame'ẽ koty pejumu'e ym ta

peho. Jetehar te ke pekwa, ame'ẽ ke pehijar ym ta tī.

¹⁸ Jesu riki jande muhāha ke! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Ame'ẽ rehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Mā peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te ame'ẽ ke.

Aja apo mā peja japandu ipe. Mā peja aja te'e ta japandu ipe. Amen. Ame'ẽ riki: "A'e tÿ" aja.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Peteīhar ke

Juā kome'ē paper ke mupinim. Jesu kotyhar ta pe a'e mondo. Amō ta amō koty Jesu rehe har mu'e. Ame'ē ke Juā mukatu tar katu, a'erehe kome'ē paper ke mupinim.

Kuja Juā mujekwa. Jesu Tupā ra'yr a'e. Awa aja te'e kome'ē ywy keruhū pe a'e uwyr tī. Jesu rehe har amō ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar katu ta me'ē te'e, aja Juā mupinim. Tupā rehe har ukwa rahā, aja tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta me'ē te'e tī. Jesu kotyhar aja rahā, imu ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī, aja Juā mujekwa.

"Imu ta" aja pandu rahā, Jesu kotyhar ta ke, aja jakwa.

"Ta'yn ta" aja pandu rahā, Jesu kotyhar ta ke tī, aja jakwa tī.

Jesu rehe har

¹ Ihē Juā. Jesu rehe har ihē amupinim aī. A'e riki jande ke muhā katu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, pete'e ixo me'ē te'e a'e. Ima'e panduha rehe jahendu. Jasak ehe tī, Jesu rehe. Jama'ā katu ehe tī. Jande po pe japyhyk pyhyk ehe tī.

² Kome'ē ywy keruhū pe a'e uwyr rahā, jasak ehe. Ame'ē rehe har japandu pandu ngā pe. Uhā te hū ame'ē ke a'e. Ipái namō a'e ixo. Jande pe Ta'yr rehe har a'e mujekwa.

³ Ma'e jasak ame'ē ke japandu pandu pehē pe. Ma'e jahendu ame'ē ke japandu pandu tī. A'erehe pehē namō jande juehe katu jande jaxo. Jete riki. Jande pái keruhū namō jande juehe katu jande jaxo tī. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tī, Jesu Kirisutu namō.

⁴ Ame'ē rehe har pehē pe jamupinim. Aja rahā jande rury katu te jaxo apo 'y.

Tupā rehe har

⁵ Ta'yr mu'e ame'ē ke jahendu. Ame'ē ke pehē pe japandu pandu tī. Kuja:

—Tupā riki weraha aja saka. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e.) Pytuniha aja ym a'e. (Aja rahā, nixói te ma'e jaxeriha ke ipe) — aja japandu.

⁶ A'erehe pytuniha aja ame'ē pe jaxo rahā: "Inamō jande juehe katu jande jaxo" ame'ē panduha te'e riki. Pytuniha aja ame'ē pe jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rī. Katu ym aja.

⁷ Tupā riki weraha aja ame'ē pe ixo. Aja rahā, nixói te ma'e jaxer ame'ē ke ipe. A'e aja jande jaxo rahā, jande katu jande juehe jaxo. Pe, Jesu ruwy pe jande py'a ke a'e juhyk. Upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke juhyk. Jande pái keruhū ra'yr Jesu.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā,

*Ame'ē ke Tupā namō japandu ta
me'ē te'e*

⁸ "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym" aja japandu rahā, jande jaka'u te'e. Te'e japandu.

⁹ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā, mā peja Tupā pe japandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Jande japyai. Mā peja jande py'a ke ejuhyk katu. Mā peja jande rehe nde py'a emuhywyr — aja ipe.

Aja me'ē japandu rahā, jande rehe ipy'a jywyr te ta. A'e riki katu te ame'ē ke a'e. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'eha katu ta. Jete. Ipy'a jywyr ta jande rehe.

¹⁰ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ta ke jande, aja Tupā je'ēha mujekwa. "Anī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym" aja japandu rahā, Tupā te'e pandu, aja japandu naī. (Anī. Tupā te'e pandu ym te. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ta ke jande aja jakwa katu.) Ima'e panduha rehe jahendu ym tī. Aja rahā, katu ym.

1-2 Jesu rehe pejurujar katu. A'erehe ihē ra'yr ta aja pehē. Ko ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixōi te Tupā pe. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar rahā, katu tiki. Ame'ē rehe har pehē pe ihē amupinim aī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta. Pema'e rahā, jande pái keruhū namō Jesu Kirisutu pandu ta:

—Ma'e ka'u te'eha ke ihē kotyhar ta ma'e. Ame'ē ke rehe ihē amuhepy. Ihē amanōha pe ihē amuhepy. A'erehe mā peja nde py'a emujywyr ehe — aja a'e pandu ta.

Aja jandema'e mukatuha ke a'e. A'e riki katu te me'ē ke a'e.

Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Amō we tī. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy tī. A'erehe Tupā ipy'a jywyr ngā rehe tī.

3 Tupā je'ēha rehe jahendu katu rahā, ehe har jakwa katu, aja jakwa katu.

4 Amō pandu:

—Ehe har akwa katu — aja.

(Aja rahā, ima'e je'ēha rehe hēndu katu ta me'ē te'e.) Je'ēha rehe hēndu ym rahā: "Ehe har akwa katu" ame'ē panduha riki te'e aja. Jetehar te ke ukwa ym.

5-6 Je'ēha rehe amō hēndu katu rahā, Tupā rehe a'e ipy'a katu. Pe, ipy'a katu te we ehe rī. Kuja jakwa katu. Amō pandu:

—Tupā namō ihē juehe katu ihē axo — aja.

Aja rahā, mā peja Jesu Kirisutu aja katu a'e ixo tī. (A'e aja katu ame'ē ke ma'ema'e tī.) Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, katu ame'ē ke a'e ma'ema'e. Aja te'eha a'e ma'ema'e. A'e aja amō tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Aja rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo, aja jande jakwa katu te tī.

"Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo" ame'ē je'ēha pyahu ame'ē ke

7 Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Pehendu katu rahā! Ko Jesu je'ēha ke ihē amupinim aī. ("Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo" aja a'e pandu.) Ame'ē ke pyahu ym. Ymanihar je'ēha ke ame'ē. Jesu rehe pejurujar katu py rahā, ("pehē pepy'a katu pehē juehe pexo") ame'ē je'ēha rehe pehendu katu. Ame'ē ke namō pexo katu apo 'y. Ame'ē panduha ke pehē pe ko ihē amupinim aī tī.

8 Pyahu aja apo tī. Amō ta rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'ē ke rehe jasak. A'erehe ame'ē panduha jetehar te ke, aja jakwa katu. Pepy'a katu pehē juehe pexo tī, a'erehe ("pehē pepy'a katu pehē juehe pexo") ame'ē panduha jetehar te ke aja jakwa tī. Pytuniha aja asa oho. Weraha aja hendy hendy ixo apo 'y. (Aja rahā, Ta'yr rehe har Tupā mujekwa katu ngā pe apo 'y. A'erehe upa ngā ipy'a katu ngā juehe ixo apo 'y. A'erehe mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo.)

9 Upa Jesu kotyhar ta riki imu ta aja ixo. Amō pandu:

—Weraha aja ame'ē pe ihē axo — aja.

(Aja rahā, imu rehe ipy'a katu ta me'ē te'e.) Imu rehe a'e ipy'a ym rahā, pytuniha aja ame'ē pe a'e ixo we rī. (Aja rahā, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'e hēndu ym tī. Kuja a'e pandu:

—Pepy'a katu pehē juehe pexo — aja Jesu.

Ame'ē rehe amō hēndu ym. Weraha aja ame'ē pe amō ixo rahā, Jesu pandu ame'ē rehe hēndu katu.)

10 Imu rehe amō ipy'a katu rahā, weraha aja ame'ē pe tapijar te'e we a'e ixo katu. (Aja rahā, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'e hēndu katu.) Aja amō ta ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ym ta.

11 Pe, imu rehe amō ipy'a ym rahā, pytuniha aja ame'ē pe a'e ixo we rī. Aja rahā, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'e hēndu ym. Aja te'e a'e ixo. Pytun rahā, jasak ym ma'e, ame'ēja saka. A'erehe marā ka ym katu ame'ē ke a'e ma'ema'eha.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ta'yn ta aja saka.

Amō ta tamūi ta aja saka tī. Amō ta ta'ynuhu ta aja saka tī.

¹² “Ta'yn ta” aja ihē apandu pehē pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramō, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehē pe.) Pehendu katurahā! Pehē peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Jesu muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr. A'erehe pehē pe ko ihē amupinim aī.

¹³ “Tamūi ta” aja apandu pehē pe tī. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamūi ta” aja apandu tī.) Pehendu katurahā! Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Jesu riki pete'e ixo ame'ē te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehē pe ko ihē amupinim aī. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe har pekwa katu ame'ē ta ke pehē.) Pehendu katurahā! Satana mujekwaha rehe pejurujar ym. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe pehē pe ko ihē amupinim aī tī.

¹⁴ “Ta'yn ta” aja ihē apandu pehē pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramō, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehē pe.) Pehendu katurahā! Jande pái keruhū rehe har pekwa katu, a'erehe pehē pe ko ihē amupinim aī. “Tamūi ta” aja apandu pehē pe tī. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamūi ta” aja apandu tī.) Pehendu katurahā! Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Jesu riki pete'e ixo ame'ē te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehē pe ko ihē amupinim aī. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe pekwa katu ame'ē ta ke pehē.) Pehendu katurahā! Pehē py'a pe Tupā je'ēha ke pekwa katu pexo, a'erehe pehē pyrātā katu. A'erehe pehē pe ko ihē amupinim aī. Satana mujekwa ame'ē ke rehe pehendu ym. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe ko ihē amupinim aī tī.

¹⁵ Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ma'ema'eha ke pemanga tar ym pehē. Upa ame'ē tama'e ke rehe pehē py'a pemoī ym tī. Ame'ē ke rehe

pepy'a katu rahā, jande pái keruhū rehe pepy'a ym.

¹⁶ Kome'ē ywy keruhū pe māte hū te'e ma'e katu ym ame'ē ke ihī. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke jō ma'ema'eha tar katu. (Ame'ē ke jande pái keruhū putar ym.) Ma'e ke rehe usak, ame'ē ke katu usak. A'erehe ame'ē ke putar katu, aja ukwa. Aja rahā, katu ym. (Ame'ē ke jande pái keruhū putar ym tī.) Kuja ukwaha naī tī. Ima'e ma'e ke jō katu te ame'ē ke, aja amō ukwaha naī. (Upa ame'ē ta ke jande pái keruhū putar ym tī.) Upa ame'ē ta ke Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ma'ema'eha ke. Katu ym aja.

¹⁷ Ame'ē ma'ema'eha ke kanim ta oho. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'eha tar katu. Upa katu te ame'ē ke kanim ta tī. Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'eha rahā, a'e riki uhā te hū ame'ē ke a'e.

Kirisutu ruwajan rehe har

¹⁸ Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē! 'Ar rehe angaha uhyk tate. Kirisutu ruwajan uwyr ta, aja pehendu. (“Kirisutu ihē” aja pandu naī.) Aja Kirisutu ruwajan ta heta ixo apo. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk tate, aja jakwa katu.

¹⁹ Kirisutu ruwajan ta riki jande ngi har ym, a'erehe jande ngi uhem oho. Jande ngi har rahā, jande namō pyta ta tipe. Jande ngi uhem oho, a'erehe jande ngi har ym aja jakwa katu.

²⁰ Pehē anī. Pehē py'a rehe Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. (A'e riki mujekwa pehē pe.) A'erehe jetehar te ke upa pekwa katu apo 'y.

²¹ “Jetehar te ke pekwa ym” aja ym ihē apandu. Jetehar te ke pekwa katu, a'erehe ko ihē amupinim aī. Jetehar te ke aja ym amō pandu rahā, te'e ame'ē pandu.

²² Awa pandu te'e my? Jasarahā! Jesu riki Kirisutu ym. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ym a'e, aja pandu ame'ē ke te'e pandu. Jesu riki Tupā ra'yr ym, aja pandu ame'ē ke Kirisutu ruwajan tī. A'e riki jande pái keruhū rehe jurujar ym tī.

²³ “Jesu riki Tupā ra'yr ym” aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar ym tī. “Jesu riki Tupā ra'yr” aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar katu.

²⁴ Tupā ra'yr rehe har pehendu. Arahā pejurujar katu ehe. Ame'ē myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu pexo. Aja rahā, Ta'yr namō pehē juehe katu pehē pexo. Jande pái keruhū namō pehē juehe katu pehē pexo tī.

²⁵ Kuja riki jande pe Jesu pandu katu. “Pehē ke ihē amuhā katu ta” aja a'e pandu katu jande pe.

²⁶ Kome'ē paper rehe amujekwa ta pehē pe. Aja rahā pehē ke muka'u te'e tar katu ame'ē ta muka'u te'e ym ta pehē ke. (Kirisutu ruwajan ta muka'u te'e ym ta pehē ke.)

²⁷ Pehē anī. Pehē pe Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. Pehē py'a rehe a'e ihī katu. Upa katu te pehē ke a'e mu'e ta. A'e mu'e ame'ē ke jetehar te ke. Te'e aja ym. A'e mu'e katu. A'erehe amō mu'eha nixói ta pehē pe. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo, aja Tupā'ā mujekwa katu. Mā peja ame'ē rehe pehendu katu.

²⁸ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Jete riki. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo. Aja pexo rahā, pekyje ym ta ingi. A'e jywyr rahā, pekyje ym ta ingi. Pehē ruxī ym ta tī.

²⁹ Jesu riki katu te ame'ē ke a'e, aja pekwa katu. Kuja pekwa katu tī. Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki Tupā ra'yr ta tī.

3

Tupā ra'yr ta rehe har

¹ Pehendu katurahā! Jande rehe jande pái keruhū ipy'a katu te. A'erehe jande rehe har a'e pandu: –Ihē ra'yr ta pehē — aja jande rehe har.

Jete riki! Jande riki ta'yr ta. Tupā rehe har amō ta ukwa ym, a'erehe jande riki ta'yr ta, ame'ē ke a'eta ukwa ym tī.

² Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Jande riki ta'yr ta

apo 'y. Yman rahā myja jaxo ta my? Ame'ē rehe har jakwa katu ym we rī. Kuja jō jakwa katu apo 'y. Jesu jywyr rahā, a'e ixo aja jaxo ta tī. A'e katu te, aja jasak katu ta ehe, a'erehe a'e aja jaxo ta tī. Jande katu te aja jaxo ta tī.

³ Ame'ē ke rehe amō harō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe, Jesu pe. A'e aja amō ixo tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amō hijar katu.)

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe hendu ym. Tupā je'ēha rehe hendu ym rahā, ame'ē riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke.

⁵ Kuja pekwa katu. Ma'e jande jaka'u te'eha ma'ema'ha ke rehe Jesu muhepy uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e.

⁶ A'erehe Jesu namō juehe katu amō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar ym ixo. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ehe har a'e ukwa ym. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te Jesu pe, ame'ē rehe har amō ukwa ym tī.

⁷ Ta'yn ta! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke pehē! Pehendu katurahā! Mā peja pehē ke amō muka'u te'e ym. A'erehe pehendu katurahā! Katu ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki katu te ame'ē ke a'e. Jesu aja katu te ame'ē ke a'e tī.

⁸ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e ixo rahā, Satana kotyhar ke a'e. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Satana riki ma'e jaxer ame'ē ke ma'e. (Ājā ramūi a'e.) A'engi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū ixo rī. “Ma'e ka'u te'eha ke ema'e” aja ngā pe a'e pandu tī, ame'ēja saka tī. Anī. Ame'ē ke Tupā ra'yr mukanim uwyr.

⁹ Amō riki Tupā ra'yr rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo. Tupā riki katu te me'ē ke a'e. Tupā aja a'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e tar ym ixo tī. Tupā riki ipái keruhū, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo tī.

¹⁰ Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e tar ym rahā, a'e riki Tupā ra'yr ym. Imu rehe ipy'a ym rahā, a'e riki Tupā

ra'yr ym tī. A'erehe a'eta riki Satana ra'yr ta aja jakwa apo 'y. Aja ym Tupā ra'yr ta, aja jakwa tī.

Imu rehe amō ipy'a katu rahā, katu tiki

¹¹ Myrandu rehe pehendu py rahā, kuja pehendu: "Mā peja jande japy'a katu jande juehe" aja pehendu.

¹² Amō rehe ipy'a ym ame'ē ke Kai. Mā peja a'e aja ym jaxo tī. Ymanihar ke a'e. Satana kotohar ke a'e, a'erehe imu ke a'e jukwa. Ma'ewā jukwa my? Kuja. Ima'e ma'eha ke katu ym. Imuma'e anī. Katu ame'ē ke ame'ē. (A'erehe jyty'ym ehe.) A'erehe imu ke a'e jukwa. Imu rehe ipy'a ym. Ipy'a ke jai te'e ehe.

¹³ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! (Jesu kotohar ta ke pehē.) A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pehē rehe parahy rahā, pemukahem ym ame'ē ta ngi.

¹⁴ Jande anī. Japy'a katu ame'ē ta ke jande. Jande mu rehe japy'a katu tī, a'erehe manōha ngi jahem, ame'ēja saka. Aja jakwa katu. Pe, ixuweha kotojatyryk, ame'ēja saka. (Aja rahā, jande mu rehe japy'a katu.) Amō rehe amō ipy'a ym rahā, manōha ngi uhem ym we rī, ame'ēja saka.

¹⁵ Imu rehe amō parahy te rahā, a'e ke jukwa ame'ēja saka. Amō ke jukwa rahā, Tupā muhā ym ame'ē ke a'e, aja pekwa.

¹⁶ Kuja ipy'a katuha rehe har jakwa katu. Jande rehe Jesu ipy'a katu, a'erehe a'e manō. A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja jande ke a'e haihu katu. Jesu aja jande tī. Jande mu ta rehe japy'a katu, a'erehe mā peja a'eta rehe jahaihu katu tī. Myja jahaihu katu ta my? A'eta pe jamanō ta nahā my.

¹⁷ Jandema'e ma'e ke jame'ē me'ē ta ipe nahā my. Ima'ehū namō ixo. Pe, imu rehe pyrara a'e usak tipe. Anī. Imu pe ma'e ke a'e me'ē ym te. Aja rahā, ima'e panduha te'e aja. "Tupā rehe ihē apy'a katu" ame'ē panduha te'e aja.

¹⁸ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! "Jande mu ta rehe japy'a katu" aja jō

japandu rahā, katu ym. Jande mu ta rehe japy'a katu rahā, mā peja ma'e ke jame'ē me'ē ipe. Aja rahā, japy'a katu te a'eta rehe, aja jamujekwa ngā pe.

Tupā namō jande japandu

¹⁹ Jande japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā kotohar ta riki jande, aja jakwa katu. Tupā riki jete-har te ke pandu katu ame'ē ke a'e. Japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā namō japandu rahā, jakyje ym ingi.

²⁰ Jande katu ym jande jupe, aja jakwa jakwa jaxo rahā, jakyje ym ingi. Jande katu ym aja a'e ukwa tī. Upa katu te a'e ukwa katu. Jande rehe a'e ipy'a katu rī.

²¹ Ihē rehe katu me'ē ta! Jete riki! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym, aja jakwa rahā, jakyje ym ingi. Aja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ingi tī.

²² Aja rahā ma'e ke japandu ipe rahā, ame'ē ke jande pe a'e muwyr. Ima'e panduha rehe jahendu katu, a'erehe japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e muwyr tī. A'e putar ame'ē ke jama'ema'e a'erehe japandu ipe ame'ē ke a'e muwyr tī.

²³ Kuja a'e putar. A'e pandu:

—Mā peja Jesu Kirisutu rehe pejuruar katu. Mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja jande pe Tupā pandu.

"Pepy'a katu pehē juehe pexo" aja Kirisutu pandu tī. A'e riki Tupā ra'yr.

²⁴ Tupā je'ēha rehe amō hendu tar katu rahā, Tupā namō juehe katu a'e ixo. Pe, inamō juehe katu Tupā ixo tī. Jande pe I'ā ke a'e muwyr, a'erehe inamō jande juehe katu jande jaxo, aja jakwa katu.

4

Jete-har pandu ame'ē ke. Te'e pandu ame'ē ke tī.

¹ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Ma'e je'ēha ke amō ta pandu uwyr. Ame'ē ta rehe pahar pejuruar ym. Jete-har te ke a'eta pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Myja

my? Mā peja pekwa katu. Tupā je'ēha rupi a'eta pandu uwyr nahā my? Sawa'e je'ēha rupi pandu uwyr nahā my? Myja my? Pekwa katu tī. Tupā je'ēha mu'eharan ta heta ixo. Amō amō ok ta rupi pandu pandu hū oho.

² Tupā je'ēha rupi amō pandu rahā, kuja ame'ē rehe har pekwa katu ta pexo. Kuja a'e pandu ta uwyr:

—Kome'ē ywy keruhū pe Jesu Kirisutu uwyr. Awa te'e a'e uwyr — aja pandu uwyr.

Aja me'ē pandu uwyr ame'ē ke Tupā kotyhar te ke.

³ Aja me'ē pandu ym rahā, a'e riki Tupā kotyhar ym. Tupā je'ēha rupi ym a'e pandu. Kirisutu ruwajan je'ēha rupi a'e pandu uwyr. Kirisutu ruwajan uhyk ta uwyr, aja pehendu. Kome'ē ywy keruhū pe uhyk apo 'y. (Pehī.)

⁴ Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Pehendu katurahā! Tupā kotyhar ta riki pehē, a'erehe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran rehe pehendu ym. Mu'eharan ta ke ame'ē ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pyrātā. Anī. Tupā'ā riki i'ar koto te we pyrātā te ha ke. Pe, Tupā'ā pehē py'a rehe ihī. A'erehe pehē ke mu'eharan ta muka'u te'e ym ta. (Aja rahā, pehendu ym a'eta rehe.)

⁵ A'eta riki Kirisutu ruwajan kotyhar ta ke. A'erehe Kirisutu ruwajan je'ēha rupi a'eta pandu. A'eta rehe amō ta hendu katu. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta hendu katu.

⁶ Jande anī. Tupā kotyhar ta ke jande. Jande jamu'e, ame'ē ke rehe amō ta hendu katu. Tupā rehe har ukwa katu ame'ē ta hendu katu. Jande jamu'e ame'ē ke rehe Tupā kotyhar ta ym ame'ē ta hendu ym. A'erehe kuja jakwa. Tupā'ā je'ēha rehe hendu katu, ame'ē ta Tupā kotyhar ta ke tī. Kirisutu ruwajan je'ēha rehe hendu katu, ame'ē ta Tupā kotyhar ta ym.

Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e

⁷ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Mā peja jande japy'a

katu jande juehe jaxo! Jande japy'a katuha ke jande pe Tupā muwyr. Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, Tupā ra'yr ke a'e. Tupā rehe har a'e ukwa katu tī.

⁸ Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e. A'erehe amō ta rehe amō ipy'a ym rahā, ehe har a'e ukwa ym.

⁹ Kuja jande pe ipy'a katuha ke Tupā mujekwa. Ta'yr peteīhar ke kome'ē ywy keruhū pe a'e muwyr. A'e riki jande ke muhā katu.

¹⁰ Yman Tupā rehe japy'a ym tipe. Anī. Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe ta'yr muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a jywyr. Aja jande rehe a'e ipy'a katu te ha ke a'e mujekwa.

¹¹ Ihē rehe katu ame'ē ta! Pehendu katurahā! Aja jande rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe mā peja japy'a katu jande juehe jaxo tī.

¹² Tupā rehe usak ym te awa. Pe, japy'a katu jande juehe jaxo rahā, Tupā namō jande juehe katu jande jaxo tī. Aja rahā, jande rehe Tupā ipy'a katu te aja amō ta rehe jande japy'a katu tī.

¹³ Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo, aja jakwa katu. Jande namō a'e juehe katu a'e ixo tī.

¹⁴ Yman kome'ē ywy keruhū pe Ta'yr ke Tupā muwyr. Awa ta ke a'e muhā katu uwyr. Ame'ē rehe har japandu pandu. Ta'yr rehe jasak, a'erehe ehe har japandu pandu tī.

¹⁵ "Jesu riki Tupā ra'yr" aja amō pandu rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo. Pe, inamō Tupā juehe katu a'e ixo tī.

¹⁶ Pe, jande rehe Tupā ipy'a katu, aja jakwa. Ame'ē riki jetehar te ke, aja jakwa katu tī. Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e. Amō ta rehe amō ipy'a katu ixo rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Pe, inamō Tupā juehe katu a'e ixo tī.

¹⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'e aja jande japy'a katu jande juehe

jaxo tī. Aja rahā, jakyje ym ta ingi. Kuja. Yman rahā, amō ma'ema'eha ke Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Pe, kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, amō ta rehe a'e ipy'a katu. A'e aja jaxo rahā, yman rahā Tupā pandu ta: "Pehē katu" aja. A'erehe jande japy'a katu jande juehe jaxo rahā, jakyje ym ta ingi.

¹⁸ Tupā rehe japy'a katu rahā, a'e mupyraraha ngi jakyje ym ta. Jande rehe a'e ipy'a katu te, aja jakwa katu, a'erehe upa jakyjeha ke a'e mukanim. A'e mupyraraha ngi jakyje rahā, jande japy'a ym ehe, aja jamujekwa. Mupyrara ta jande ke aja jakwa, a'erehe jakyje ingi.

¹⁹ Jande rehe Tupā ipy'a katu py, a'erehe japy'a katu ehe tī.

²⁰ "Tupā rehe ihē apy'a katu" aja amō pandu rahā, mā peja imu rehe a'e ipy'a katu tī. Pe, imu rehe a'e ipy'a ym rahā, a'e te'e pandu. "Tupā rehe ihē apy'a katu" ame'ē panduha riki te'e aja. Imu rehe amō usak katu. A'e ke rehe amō ipy'a ym rahā, usak ym ame'ē ke rehe marā ka ym a'e ipy'a katuha. Tupā rehe amō usak ym, a'erehe marā ka ym amō ipy'a katuha Tupā rehe tī. (Usak ame'ē ke rehe ipy'a ym rahā, usak ym ame'ē ke rehe ipy'a ym tī.)

²¹ Kuja Kirisutu pandu:

—Tupā rehe pep'y'a katu rahā, mā peja pehē mu rehe pep'y'a katu tī — aja pandu.

5

Ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande jahijar

¹ Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ame'ē rehe jurujar katu ame'ē ta riki Tupā ra'yr ta. Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, ta'yr ta rehe a'e ipy'a katu tī.

² Tupā rehe japy'a katu. Je'ēha rehe jahendu katu tī. A'erehe Tupā ra'yr ta rehe japy'a katu tī, aja jakwa katu tī.

³⁻⁴ A'erehe Tupā rehe japy'a katu rahā, ima'e je'ēha rehe jahendu katu tī. Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'eha tar katu. Tupā ra'yr ta riki jande, a'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. Jesu rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. A'erehe kuja: "Tupā je'ēha rehe jahendu ym ta" aja japandu ym ta. Jete. Pahar Tupā je'ēha rehe jahendu katu.

⁵ Kome'ē ywy keruhū pe ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu. Myja ta ame'ē ke amō hijar katu my? Kuja. Jesu riki Tupā ra'yr, ame'ē ke rehe amō jurujar katu rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu. (Pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu.)

Jesu Kirisutu rehe har pandu ame'ē ke. Mahapyr pehī

⁶ Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Y pe a'e ke amō mujahuk rahā, a'e riki Tupā ra'yr aja a'eta ukwa katu. A'e manō rahā, huwy ke uhem. Aja rahā, a'e riki Tupā ra'yr, aja a'eta ukwa katu tī. A'e ke amō mujahuk. A'e manō tī. Ame'ē mokōi riki Tupā ra'yr ke a'e aja mujekwa. Amō we tī. Ehe har Tupā'ā mujekwa: "Tupā ra'yr a'e" aja. Jete-har te ke a'e mujekwa.

⁷ Jesu riki Tupā ra'yr, aja mujekwa katu ame'ē ta mahapyr ixo.

⁸ Jesu riki Tupā ra'yr, aja Tupā'ā mujekwa katu. (Peteīhar ame'ē.) Jesu ke amō mujahuk rahā: "A'e riki ihē ra'yr" aja Tupā pandu katu. (Mokōihar ame'ē.) Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. "Ihē riki Tupā ra'yr" aja a'e mujekwa katu juehe har tī. (Mahapyrīhar ame'ē.) Upa ame'ē ta panduha ke juja katu te. (Tupā ra'yr a'e, aja mujekwa katu.)

⁹ Sehar ma'e ke pandu katu rahā, jahendu katu ehe. Aja rahā Tupā pandu katu rahā, i'ar koky te we katuha. A'erehe jahendu katu ta me'ē te'e ehe. Kuja. Ta'yr rehe har Tupā

pandu katu. (Ame'ē rehe mā peja jahendu katu.)

¹⁰ Tupā ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, jurujar katu ame'ē ke jetehar te ke, aja a'e ukwa katu. Amō anī. Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar ym. A'erehe kuja a'e ukwaha naī:

—Tupā te'e pandu — aja ukwaha jupe naī.

“Jesu ihē ra'yr” aja Tupā pandu ame'ē rehe jurujar ym, a'erehe aja amō ukwaha jupe naī.

¹¹ Kuja riki Tupā pandu katu:

—Ihē ra'yr rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta — aja jande pe pandu katu.

Jesu ke amō mujahuk rahā: “A'e riki ihē ra'yr” aja Tupā pandu katu tī. Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. “Ihē riki Tupā ra'yr” aja a'e mujekwa katu juehe har. Upa ame'ē ta panduha ke juja katu te.

¹² Amō py'a rehe Ta'yr ihī rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Ipy'a rehe Tupā ra'yr ihī ym rahā, a'e uhā ym te ta. Tupā namō ixo ym te ta.

Awa ruhāha rehe har

¹³ Tupā ra'yr rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Ko riki pehē pe ihē amupinim aī. Aja rahā Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe pehē pe ihē amupinim aī.

¹⁴ Pe, Tupā namō ma'e japandu pandu rahā, jakyje ym ta ingi. “Jande rehe a'e hendu katu ta” aja jakwa katu, a'erehe jakyje ym ingi. Jande pe ma'e ke a'e me'ē tar katu, ame'ē ke japandu ipe. Aja rahā, japanduha rehe a'e hendu katu ta.

¹⁵ Ma'e japandu ipe rahā, japan-duha rehe a'e hendu katu, aja jakwa katu te. A'erehe ma'e japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e me'ē ta, aja jakwa katu te tī.

¹⁶ Amō riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. A'erehe imu aja a'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ma'e. Ame'ē ke rehe amō usak rahā, ame'ē rehe har Tupā namō mā peja epandu. Aja rahā, ame'ē mu rehe Tupā ipy'a

jywyr ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, manō ta. Ame'ē pehī. Ame'ē ke amō ma'e rahā, Tupā namō epandu ym. Ipy'a jywyr ym ta ehe. Ame'ē ym rahā, Tupā namō epandu katu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe.

¹⁷ Upa katu te ma'e jaxer ma'eha riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. Pe, amō ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, manō ym ta. Ame'ē pehī.

¹⁸ Sehar amō ta riki Tupā ra'yr ta ke. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tar ym ixo, aja jakwa. Kirisutu riki usak katu a'eta rehe, a'erehe a'eta ke Satana muka'u te'e ym. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta.

¹⁹ Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta riki Satana ukwaha namō a'eta ixo, aja jakwa katu tī. (Ājā ramūi a'e.)

²⁰ Kuja jakwa katu. Yman kome'ē ywy keruhū pe Tupā ra'yr uwyr. Upa uwyr rahā, ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. A'erehe Tupā te rehe har jakwa katu. Tupā te namō jande juehe katu jande jaxo. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tī. Jesu Kirisutu namō tī. A'e riki Tupā te. A'e riki awa ke muhā katu.

²¹ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Ma'e'ā ta riki tupā ta aja amō ta ukwaha a'eta jupe naī. Ame'ē rehe pehē py'a pemoī moī ym te.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Mokōihar ke

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo. Kūjā ke a'e.

Kuja Juā mupinim. "Jesu mu'e aja exo katu" aja mupinim. Aja rahā, imu rehe amō ipy'a katu ta me'ē te'e. "Imu" aja pandu rahā, amō Jesu kotoyhar ta ke.

Kuja Juā mupinim tī. "Jesu rehe har mu'e ame'ē ta ran ixo. Ame'ē ta rehe ehendu ym te" aja Juā mujekwa katu.

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo

¹ Ihē riki tamūi te apo 'y. Ihē Juā. Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ne membyr ta pe ihē amondo axo tī. Jesu rehe nde erejurujar katu, a'erehe ihē rendyr aja nde. Nde rehe Tupā usak katu tī. Nde rehe ihē apy'a katu. Ihē jō ym. Amō ta aja tī. Nde rehe ipy'a katu tī. Upa katu te Jesu je'ēha ke ukwa katu ame'ē ta nde rehe ipy'a katu tī.

² Jetehar te ke jande johu jakwa katu, a'erehe nde rehe japy'a katu. Ame'ē jetehar te ke jande namō aja te'e ta ixo.

³ Tupā riki jande pái keruhū. Jesu riki Ta'yir. Mā peja jande rehe a'eta ipy'a katu te hū! Mā peja jande rehe a'eta pyrara usak. Mā peja jande py'a ke a'eta muhury katu. Aja rahā, Jesu kotoyhar ta namō jande juehe katu jande jaxo. Aja rahā, japy'a katu te amō ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo

⁴ Jande pái keruhū pandu:

—Mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja.

Ame'ē ke rehe amō amō ne membyr ta hendu katu te. Aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu te axo tī.

⁵ Ihē rendyr! Ehendu katurahā! Ko nde pe ihē apandu:

—Mā peja jande johu japy'a katu jande juehe jaxo tī!

Ame'ē je'ēha ke nde pe ihē amupinim aī. Ame'ē riki pyahu ym.

⁶ Ame'ē je'ēha ke Jesu rehe nde erejurujar katu py rahā, nde erehendu. Ame'ē pandu katuha aja jama'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe jahendu katu te. Ame'ē je'ēha ke Jesu rehe nde erejurujar katu py rahā, nde erehendu. Kuja:

—Tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo!

Ame'ē je'ēha rehe nde erehendu.

"Jesu Kirisutu awa te'e aja ym uwyr" aja mu'eharan ta pandu nāi

⁷ Kome'ē ywy keruhū pe mu'eharan ta heta ixo. "Jesu Kirisutu awa te'e aja ym a'e uwyr" aja a'eta pandu nāi. Ame'ē ta riki mu'eharan ta ke. Ame'ē ta Kirisutu ruwajan ta ke tī.

⁸ Ame'ē ta rehe pehendu ym. Ame'ē ta rehe pehendu rahā, peka'u te'e ta. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ta my. Ame'ē ke pehijar ym rahā, Tupā kotoy peho rahā, pehē pe a'e pandu ta:

—Pehē riki katu te ame'ē ke — aja.

⁹ Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e tar ym. Anī. Amō kotoy mu'e tar katu rahā, Tupā ngi har ym a'e. Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e rahā, jande pái keruhū namō a'e juehe katu a'e ixo. Ta'yir namō a'e juehe katu a'e ixo tī.

Mu'eharan ke nde rok pe emuxeym

¹⁰ Nde rok pe amō uhyk. Pe, a'e pandu:

—Tupā je'ēha ke ihē amu'e ta — aja.

Pe, Kirisutu mu'e ame'ē ke a'e mu'e ym rahā, a'e ke nde rok pe emupyta ym. Emuxeym.

¹¹ "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja epandu ym ipe tī. Aja me'ē nde erepandu rahā, mu'eharan ta namō nde juehe katu nde erexo. Katu ym aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹² Kohū je'ēha ihē areko, ame'ē ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anī. Paper rehe ihē amupinim ym ta rī. Ame'ē ke nde rehe ihē ahyk aho rahā, ne namō ihē apandu pandu ta. Aja rahā, jande mokōi jande rury katu ta.

13 Ko riki paper rehe ne anam
membyr ta katuha ke mondo nde pe
tī. Ne anam rehe Tupā usak katu,
ame'ẽ ta nde pe katuha mondo ixo.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Mahapyrihar ke

Ehe katu me'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo. Ngái pe a'e mondo. Amō ta Jesu rehe har pandu pandu oho. Ngái rekoha pe ame'ē ta uhyk rahā, hok pe Ngái mupytā katu. "Katu tiki" aja Juā mupinim.

Amō sawa'e katu ym ame'ē ke ixo. Her Ndio. Jesu rehe har amō koty a'e pandu. A'e aja: "Mā peja ym" aja Juā mupinim. Mu'eharan aja: "Mā peja ym" aja mujekwa.

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo

¹ Ihē riki tamūi te apo 'y. Ihē Juā. Ngái! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē rehe katu ame'ē ke nde. Nde rehe ihē apy'a katu te.

² Ngái! Ihē rehe katu ame'ē ke nde! Kuja Tupā namō nde rehe har ihē apandu:

—Mā peja upa katu te Ngái katu ixo. Mā peja a'e ahy ym te ixo. Amō we tī. Mā peja ne namō a'e juehe katu te a'e ixo — aja ihē apandu nde rehe har.

³ Nde koty ngi amō amō jande mu ta uhyk uwyr. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe jande mu ta ke a'eta. Ihē rehe a'eta uhyk uwyr. Je'ēha jetehar te ke rehe tapijar te'e we nde erejurujar katu, aja ihē pe a'eta pandu. Je'ēha jetehar te ke rehe tapijar te'e we nde erehendu katu, aja pandu tī. Ame'ē rehe ihē ahendu rahā, ihē rury katu te.

⁴ Je'ēha jetehar te ke rehe ihē ra'yr ta hendu katu. Ame'ē riki ihē ke muhury katu. Pehē pe myrandu katu ihē apandu rahā, Jesu rehe pejurujar katu. A'rehe ihē ra'yr ta aja pehē.

Ngái rehe har

⁵ Ngái! Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde! Jande mu ta rehe nde erehaihu katu. Nde eresak ramō, ame'ē ta rehe nde erehaihu katu. Aja katu ame'ē ke nde erema'ema'e erexo.

⁶ Jande rehe ame'ē ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har pandu katu. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe jajy'ar rahā, nde erepy'a katuha rehe har jande pe a'eta pandu pandu katu. Nde koty a'eta jywyr ta oho tī. Uhyk oho rahā, mā peja ehaihu katu te we ta tī. Pe, oho katu ta. A'eta riki Tupā kotyhar ta ke, a'erehe ehaihu katu a'eta rehe.

⁷ Kirisutu rehe a'eta mu'e mu'e oho ixo. Oho ixo rahā, jurujar ym ame'ē tama'e ke a'eta pyhyk ym.

⁸ A'erehe a'eta rehe Jesu kotyhar ta haihu katu rahā, katu tiki. Aja rahā, jande mu ta aja je'ēha jetehar te ke jamuhāi ame'ēja saka tī.

Ndio aja ema'e ym tī

⁹ Amukwehe te we pehē kotyhar ta pe paper pinim ke ihē amondo. Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta pe ihē amupinim. Anī. Ihē rehe Ndio hendu ym. A'e riki Jesu kotyhar tama'e kapitā jupe. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mondo mundo tar katu. Aja a'e putar katu. Katu ym aja.

¹⁰ Ihē rehe har katu ym a'e pandu tī. Ihē rehe har je'ē te'e tī. Nde rehe ihē ahyk aho rahā, upa a'e ma'ema'eha ke nde pe ihē apandu ta.

Pewe amō a'e ma'eha pehī tī. Jande mu ta uhyk oho ehe rahā, ame'ē ta ke Ndio putar ym. Jande mu ta rehe amō ta haihu tar katu tipe. Ame'ē ta ke a'e muhem mondo tī. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ngi a'e muhem mondo. Katu ym a'e ma'eha ke.

¹¹ Ngái! Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde! Ndio ma'eha aja ema'e ym tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē riki Tupā kotyhar ke a'e. Katu ym ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ke Tupā rehe har ukwa ym. (A'erehe katu ame'ē ke ema'e katu.)

Neme katu ame'ē ke a'e

¹² Neme rehe har upa amō ta pandu katu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja pandu katu.

Aja ehe har japandu katu tī. Jetehar te ke japandu, aja nde erekwa

katu. Jetehar rehe a'e hendu katu, a'erehe sawa'e katu ame'ẽ ke a'e, aja amõ ta pe a'e mujekwa juehe har.

Katuha ke ihē amondo

¹³ Kohū je'ẽha ihē areko. Ame'ẽ ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anĩ. Ame'ẽ ke paper rehe ihē amupinim ym ta rī.

¹⁴ Nde koty ihē aho tate, a'erehe amupinim ym ta rī. Pe, nde rehe ihē ahyk rahā, upa ne namõ ihē apandu pandu ta.

¹⁵ Mā peja nde ke Tupā muhury katu!

Ko nde rehe katu ame'ẽ ta ixo. Upa ame'ẽ ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty jande rehe katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta pe jandema'e katuha ke epandu tī.

Upa.

Jun mupinim me'ẽ ke

Jun kome'ẽ paper ke mupinim. Amõ Jesu mu a'e tĩ. Upa Jesu kotyhar ta pe kome'ẽ paper pinim ke a'e mondo.

Ame'ẽ ta ke Jun mu'e katu. Kuja. Amõ Jesu kotyhar ta amõ koty mu'e. "Amõ kũjã rehe ka'u rahã katu" aja mu'e naï. "Amõ sawa'e rehe ka'u rahã katu" aja mu'e naï tĩ. "Anõ. Mä peja ym' aja ame'ẽ ta pe pepandu" aja Jun pandu katu.

Yman rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta muka'u te'e hũ ta ngã ke aja Jun mujekwa katu tĩ.

¹ Ihẽ Jun. Tian mu ke ihẽ. Jesu Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. Pehẽ pe Tupã pandu:

—Ihẽ rehe pejurujar katu. Aja rahã, pehẽ ke ihẽ amuhã katu ta. Aja rahã, ihẽ kotyhar ta ke pehẽ — aja pehẽ pe.

Pehẽ rehe Tupã, jande pái keruhã ipy'a katu. Pehẽ py'a ke Jesu Kirisutu mâtã katu, a'erehe pejurujar katuha ke pehijar ym.

Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo.

² Mä peja amõ amõ we pehẽ rehe Tupã pyrara usak. Mä peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu te we ixo tĩ. Mä peja pehẽ rehe a'e ipy'a katu te we ixo tĩ.

Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta rehe har. Mu'eharan ta rehe har tĩ.

(2 Petu 2.1-17)

³ Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Upa jande ke Tupã muhã katu ta. Ame'ẽ rehe har pehẽ pe paper rehe ihẽ amupinim aĩ rahã, kuja amõ koty katu, aja ihẽ akwa. Pehẽ pe ihẽ apandu. Mu'eharan ta pe pepandu katu:

—Tupã rehe har jetehar te ke jakwa katu. Mä peja te'e pemu'e ym — aja mu'eharan ta pe pepandu katu.

Jetehar te ke ixotyhar ta pe Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke amõ koty pemuruwak ym.

⁴ Pesarahã! Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta jande namõ ixo. Jakwa ym

rahã, jande rehe a'eta uhyk uwyr. A'eta pandu:

—Ngã rehe Tupã ipy'a katu. Ngã rehe ipy'a a'e mujywyr katu. A'erehe kũjã rehe ka'u te'e aja ngã ixo katu. Sawa'e rehe aja tĩ. Ka'u te'e rahã, katu tĩ. Aja ixo rahã, ngã rehe Tupã ipy'a jywyr katu — aja a'eta pandu naï. (Katu ym ame'ẽ panduha.)

Amõ we pandu tĩ:

—Jesu Kirisutu japutar ym apo 'y — aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pandu tĩ.

Jesu jõ riki jande jar keruhã. Jandema'e sawa'e te a'e tĩ. Yman Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta rehe har amõ mupinim. Tupã je'ëha rehe mupinim. A'eta ke Tupã mupyrara ta, aja mupinim. A'erehe Tupã mupyrara ta ame'ẽ ta ke a'eta.

⁵ Kuja upa pekwa katu tipe. Apo amõ we ihẽ apandu we ta pehẽ pe rĩ. Kuja. Yman Eji ywy ngi jundéu awa ta ke jandema'e sawa'e te muhem tipe. A'engi a'e pandu ame'ẽ ke rehe hendu ym tĩ. Ame'ẽ ta ke a'e mumba riki. (A'erehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke Tupã mumba ta kÿ tĩ, aja jakwa katu.)

⁶ Amõ we tĩ. Tupã je'ëha rahoha ta rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Yman Tupã je'ëha rehe heta amõ ta hendu tar ym. Putar ym riki. Pe, Tupã ixo ame'ẽ renda ke a'eta hijar oho. A'erehe pytun ame'ẽ pe a'eta ke Tupã kynda. Ita tupaham pe aja te'eha a'e pukwar. Aja a'eta ixo. A'eta ke Tupã mupyrara ta. Ame'ẽ weraha rehe uhyk ym rahã we, aja te'eha a'eta ixo. (A'erehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta kÿ tĩ, aja jakwa katu.)

⁷ Amõ we tĩ. Sondo ok ta pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Ngomo ok ta pe har rehe har aja tĩ. Ame'ẽ mokõi ok ta rake amõ heta ok ta ihõ. Upa a'ep pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. A'ep pe har ta ka'u te'e riki tĩ. Kũjã rehe a'eta ka'u te'e. Sawa'e ta rehe aja tĩ. Ka'u te'e tĩ. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe. Upa ame'ẽ ta ke tata pe

aja te'eha Tupā mupyrara. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta kŷ tī. Aja mujekwa katu ngā pe.)

⁸ Ame'ē ok ta pe har ta aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta, aja mu'eharan ta ukwa katu tipe. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we ixo rī. Ixeraihā pe ma'e ke Tupā mujekwa, aja a'eta pandu naī. A'erehe ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ma'ema'e a'eta juehe. Tupā je'ēha rupi amō pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta rehe a'eta juru ai tī.

⁹ Aja me'ē rehe Minge je'ē ym tī. Minge riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Yman Satana rehe a'e juru ai ym. (Ājā ramūi a'e.) "Awa Moise rete ke jytym raho ta my?" Ame'ē rehe har Satana namō Minge je'ē je'ē hū. Arahā Satana rehe a'e juru ai ym riki. Kuja jō Minge pandu ipe:

—Mā peja Tupā nde ke emupyrara — aja Satana pe.

¹⁰ Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta anī. A'eta juru ai riki. Ywa pe har ta rehe har a'eta ukwa ym. Ame'ē ta rehe a'eta juru ai. So'o ta aja te'e ma'e ke a'eta ukwa ym. Ajaha namō a'eta ma'ema'e ixo. A'erehe amō amō we a'eta ixoha ke katu ym te oho. (Ixoa te we hū oho.)

¹¹ Mā! A'eta ke Tupā mupyrara hū ta! Kaī aja Tupā pandu ame'ē rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Maraā aja a'eta te'eha mu'e tī. Ame'ē rehe jō a'eta putar katu. Aja tamatarer a'eta pyhyk pyhyk ixo. Katu ym aja. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta. Kore aja Tupā je'ēha rupi pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī.

¹² Pehē ruryha pemujā rahā, pehē mi'u pematy. Aja pehē juehe pep'y'a katu pexo, aja pemujekwa amō ta pe. Arahā mu'eharan ta pehē namō u'u tī. U'u hū te ha ke jō a'eta putar katu.

Huxī ym riki. A'eta jō u'u ta a'eta jupe. Katu ym aja.

Ywytu wan te'e upa ihon. Aja mu'eharan ta riki. Ma'e ke pandu katu tipe. Anī. Pandu katuha aja ma'ema'e ym te. I'a angaha rehe uhyk rahā, i'a angaha ke asa oho. I'a ym te riki. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta tī. (I'a ym te aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym te.) Myra porok ame'ē ke pete'e manō oup. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta katu ym aja amō ta ukwa tī. (Ixoha ai te'e aja ixo.)

¹³ Y ramūi katak hū, ame'ēja saka Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pan-duha. Tyapu hū jō ame'ēja saka. Anī. Panduha aja ma'ema'e ym te. Y ramūi katak hū rahā, mutyjūi hū. Ame'ē ke amō usak. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'ha. Amō usak ehe rahā, jaxer ai aja ukwa. A'erehe huxī awa ke. Aja jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e katu te ixo. Jahy rata u'ar oho. Aja awa ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta muka'u te'e riki. A'erehe ame'ē ta ke ma'e renda pe Tupā mupyta ta. Pytuniha aja te'e ihī, ame'ē pe mupyta ta. Aja te'eha mupyta ta.

¹⁴ Yman Eno ixo. Anā ngi awa po wajar mokōihar ke a'e. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'e pandu katu riki. Kuja:

—Pesarahā! Heta te hū je'ēha rahoha ta namō jandema'e sawa'e te uwyr ta. Katu te ame'ē ta ke je'ēha rahoha ta.

¹⁵ Pe, upa hendu ym ehe ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta: "Pehē katu ym te" aja. Tupā rehe a'eta juru ai hū tī, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta tī: "Pehē katu ym te" aja Tupā pandu. Pe, mupyrara ta — aja yman Eno pandu katu.

¹⁶ Sehar kapitā ta namō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta je'ē je'ē hū. Katu ym aja. "Ihē anī. Amō riki ma'e" aja pame a'eta je'ē je'ē. Ma'e katu ym ame'ē ke a'eta putar, aja te'e a'eta

ixo. "Jande katu te jande" aja jō a'eta juehe har a'eta pandu pandu. Pe, amō ta pe: "Mā! Pehē katu" aja a'eta muhury amō ta ke. Pe, aja ame'ẽ tama'e ke a'eta pyhyk. Aja te'ha rupi amō tama'e pyhyk rahā, katu ym riki.

Katu ixoha ame'ẽ ke Jun mujekwa

¹⁷ Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē! Pesarahā! Yman Jesu Kirisutu mondo ame'ẽ ta pandu ame'ẽ ke peharái ym pexo. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

¹⁸ Kuja yman Jesu mundo ame'ẽ ta pandu:

—'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō ta uwyr ta. "Kirisutu jywyr ym te ta" aja a'eta puka puka hū ta. Ma'e ka'u te'ha ke a'eta ma'ema'e tar katu. Jete. Ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ta — aja Jesu mondo ame'ẽ ta pandu. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta rehe har a'eta pandu. Aja apandu ramō tī. Juja katu te ame'ẽ ta rehe har.)

¹⁹ Ame'ẽ ta Jesu kokyhar ta ke amō koky koky mujy'ar. Peteihar aja a'eta ixo ym ta. Ipy'a pe te'e ma'e ka'u te'ha ke a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ẽ ke jō a'eta ma'ema'e. A'eta py'a rehe Tupā'ā ihī ym.

²⁰ Ihē rehe katu ame'ẽ ta ke pehē! Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja pexo ym tī. Tupā rehe har pehē pe amō ta pandu. Amō we ame'ẽ rehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Aja rahā, ame'ẽ riki katu te ame'ẽ ke. Tupā'āma'e pyrātāha rupi Tupā pe ma'e ke pepandu pandu tī.

²¹ Mā peja katu pexoha aja pexo katu tī. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja pehē pe a'e mujekwa ta. Aja pexo rahā, pehē ruhāha rehe peharō pexo. Ame'ẽ ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te me'ẽ katu ta pehē pe. Pehē rehe a'e pyrara ta usak, a'erehe pehē pe a'e me'ẽ katu pehē pe.

²² Jetehar te ke ukwa katu ym ame'ẽ ta rehe pepyrara pesak.

²³ Tata ngi myra ukwái ame'ẽ ke pejo'ok. Aja Tupā mupyraraha ngi ukwa katu ym ame'ẽ ta ke pemuhem

tī. (Ame'ẽ ta py'a ke Tupā koty pemuruwak rahā, Tupā mupyraraha ngi pemuhem ta.) Amō ta rehe pepyrara pesak tī. Pekyjeha namō pepyrara pesak. Aja rahā, amō ta aja ma'e peka'u te'ha ke pema'ema'e ym ta tī. Ima'e mundeha jaxer te ame'ẽ ke amō putar ym. Aja amō ta ma'e ka'u te'ha ma'ema'eha ke peputar ym tī.

Tupā rehe har katu pandu

²⁴ Ma'e ka'u te'ha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ngi pehē ke Tupā muhem katu. Ame'ẽ ke a'e ukwa katu. A'e katu te ame'ẽ ke a'e. Huwa koty pehē ke a'e muhyk katu ta kȳ. Ame'ẽ ke a'e ukwa katu tī. Arahā nixói te ta ma'e peka'u te'ha pema'eha ke pehē pe. Aja rahā, pehē rury katu te ta.

²⁵ Tupā riki peteihar a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. A'erehe jande ke Tupā muhā katu. Mā peja ehe har ukwa katu ixo. Kuja: A'e riki katu te ame'ẽ ke a'e. A'e riki kapitā keruhū tī. A'e riki pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e tī. Upa katu te ngāma'e kapitā keruhū te a'e tī. Upa aja me'ẽ yman a'e ixo. Apo aja te'e ta ixo tī. Aja te'e ta ixo ame'ẽ te'e a'e tī. Amen. Ame'ẽ: "A'e tȳ" aja.

Upa.

Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ rehe har

Juā kome'ẽ paper ke mupinim. Upa katu te Jesu mujekwa ame'ẽ ke Juā mupinim. Ywa pe Jesu ixo ame'ẽ rehe har mujekwa Juā pe. Ame'ẽ ke a'e mupinim tī. Kome'ẽ ywy keruhū pe Jesu kotoyhar ta ixo ame'ẽ ta rehe har mujekwa tī. Ame'ẽ rehe har mupinim tī.

Yman rahā, ma'e ke uhyk ta my, ame'ẽ rehe har upa katu te mujekwa. Ame'ẽ rehe har Juā mupinim tī. Myja me'ẽ katuha renda ixo my, ame'ẽ rehe har mupinim tī.

Jesu jywyr ta, ame'ẽ rehe har mupinim tī.

Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa

¹ I'i atu rahā we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu pe Tupā mujekwa. Ame'ẽ ke ihē pe Kirisutu mujekwa tī. A'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta Tupāma'e miasu ta pe ihē amujekwa tī. Ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihē amupinim. Ihē Juā. Kirisutuma'e miasu ke ihē. Ihē pe Tupā je'ẽha rahoha ke Kirisutu mondo. Pe, ame'ẽ je'ẽha rahoha ihē pe upa mujekwa.

² Pe, upa katu te ihē asak ame'ẽ ke ihē amupinim. Aja rahā, pekwa katu ta tī. Myrandu ke Tupā mujekwa, ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihē amupinim. Jetehar te ke Jesu Kirisutu mujekwa, ame'ẽ ke kohī tī.

³ Kome'ẽ paper rehe amō usak usak rahā, hury katu ame'ẽ ke a'e. Kome'ẽ paper rehe panduha ihī, ame'ẽ ke rehe amō hendu katu rahā, hury katu ame'ẽ ke a'e tī. Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe ihē amupinim. Upa ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ uhykiha angaha uhyk tate. A'erehe amō hendu ehe rahā, hury katu ame'ẽ ke a'e tī.

*Jesu kotoyhar ta amō amō ok ta pe
ixo ame'ẽ ta pe Juā mupinim*

⁴ Asia ywy rehe amō amō ok ta ihī. Heta ihī. Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha ihī. Ame'ẽ ok ta pe Jesu kotoyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ẽ ok ta pe har ta pe paper pinim ke ihē amondo axo. Ihē Juā.

Mā peja johu pehē rehe Tupā usak katu. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu.

A'e uhā te hū ame'ẽ ke a'e.

Yman ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahā pete'e ta ixo tī.

Wapyka katu te ame'ẽ ruwa kotoy I'ā ixo. Amō kotoy kotoy a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokōi ima'e ma'ema'eha ke. Ame'ẽ'ā riki pehē rehe usak katu ixo tī. Pehē py'a ke muhury katu tī.

⁵ Jesu Kirisutu pehē rehe usak katu tī. Pehē ke muhury katu tī. A'e riki Tupā rehe har mujekwa katu ame'ẽ ke a'e.

A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'eha katu tī. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe Kirisutu riki amō ta 'ar kotoy te we je'ẽha te reko. A'e riki kapitā keruhū te. Kome'ẽ ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū 'ar kotoy te we kapitā keruhū te ha tī.

Jande rehe a'e ipy'a katu. A'e manō, a'erehe upa jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupā juhyk.

⁶ Pe, a'e aja jande ke kapitā keruhū aja Kirisutu mu'am tī. (Aja rahā, a'e putar ame'ẽ ke jama'ema'eha ta.) Ima'e pa'i ta ke aja jande ke a'e mu'am tī. (Aja rahā, pa'i ta aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu tī.) Kirisutu pái ke a'e tī. Mā peja Jesu Kirisutu pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke. Mā peja kapitā keruhū te aja exo. Aja te'eha exo" aja japandu. Amen! A'e tī.

⁷ Pesarahā! Ywa takāxīha 'ar pe a'e jywyr ta uwyr ixo. Upa katu te awa ta usak ta ehe. A'e ke putar ym ame'ẽ ta usak ta ehe tī. Myra rehe itatakwar pe kutuk ame'ẽ ta usak ta ehe tī. Upa

katu te kome'ẽ ywy keruhū pe har ta jixi'u ta tī. (A'e mupyrara ta, aja ame'ẽ ta ukwa katu, a'erehe jixi'u ta.) Aja ta riki. Amen.

⁸ Tupā riki pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e. Jandema'e sawa'e te a'e. Kuja pandu:

—Ihē ruhā te hū ame'ẽ ke ihē.
Ihē axo py te ame'ẽ ke ihē.

A'ejōhar rahā, tapijar te'e we ihē axo ta tī.

Yman axo.

Apo kote'e axo.

Yman rahā, aja te'e ta axo tī — aja riki
Tupā pandu.

Kirisutu rehe Juā usak

⁹ Ihē Juā. Pehē mu ke ihē. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ixotyhar ke ihē tī. Ixotyhar ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hū. Pehē aja ihē ke ame'ẽ ta mupyrara riki. Pehē aja ihē py'ahu te'e ahendu axo tī. Tupā je'eha ke ihē apandu pandu. Ihē pe jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ ke ihē amujekwa tī. (Ame'ẽ ke amō ta putar ym.) A'erehe ihē ke kome'ẽ ypa'ū rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mondo. (Kyndaha aja saka se.) Ypa'ū rer Pat.

¹⁰ Tupā rehe ipy'a ke ngā moī moī, ame'ẽ wera rahā, ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu te. Pe, amō pandu ame'ẽ ke rehe ihē ahendu. Ihē kupe koto ngi panduha uwyr. Tyapu hū panduha. Jumi'a aja panduha.

¹¹ Kuja panduha ihē ahendu:

—Ma'e ke nde eresak ta, ame'ẽ ke paper rehe emupinim. Ame'ẽ paper ke amō amō ok ta pe emondo. Ame'ẽ ta ok ta pe Jesu kotoyhar ta jy'ar. Ame'ẽ ta pe emondo. Awa po wajar mokōi hetaha ihī. Kuja ok ta rer. Ese ok ta. Amō Esimi ok ta. Amō Per ok ta. Amō Tiatī ok ta. Amō Sandi ok ta. Amō Sirande ok ta. Amō Raoniséi ok ta — aja ahendu.

¹² Awa pandu my? Ame'ẽ asak tar katu, a'erehe ihē awak. Aja rahā, ma'e weraha tymā ke ihē asak. Itatawa ke te'e mujā ame'ẽ rehe asak. Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha.

¹³ Ame'ẽ pyter pe awa aja ame'ẽ rehe ihē asak. Kamixa puku namō ixo. Ipy rehe pukuha ihon. Ixu'a rupi har aja ame'ẽ riki ipixi'a rupi ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'ẽ ke a'e tī.

¹⁴ I'a riki ituwyr te hū. Ame'ẽ tuwyriha aja se nixóit. Ituwyr te hū. Eha riki tata aja hendy hū.

¹⁵ Ipy hendy hū tī. Itatawaran ke kytyk katu aja hendy hū. Tata pe maku rī, aja hendy hū tī. A'e pandu rahā, itapupur keruhū aja tyapuha ahendu. (Jesu ame'ẽ. Ywa pe har aja katu te hū ame'ẽ ke a'e.)

¹⁶ Ipo pe jahy rata ke a'e pyhyk reko. Ijywa katu kotoyhar pe pyhyk reko. Kuja awa po wajar mokōi jahy rata hetaha ke. A'e pandu rahā, kyse upa te'e haimbe ame'ẽ ke uhem, ame'ẽja saka. Warahy jandar rahā, warahy hendy hū, ame'ẽja saka huwa ke hendy te hū.

¹⁷ Ihē asak ehe rahā, huwa koto ihē a'ar ajup. Manō ame'ẽ ke aja ihē aju. Ipo pe ihē ke a'e pyhyk. Ijywa katu kotoyhar pe ihē ke mupu'am. Pe, ihē pe pandu:

—Ihē ngi ekyje ym.
Ihē ruhā te hū ame'ẽ ke ihē.
Ma'e nixóit te rahā, pete'e ihē axo.
Yman te rahā, pete'e ta ihē axo tī.

¹⁸ Ihē axuwe katu ame'ẽ ke ihē.
Yman ihē amanō.
Apo ihē ruhā te hū ame'ẽ ke ihē.
Aja te'e ta ihē axo.

—Ihē apandu katu: “Nde eremanō ta” aja. Aja ihē je'ẽha rupi a'e manō ta. Ihē riki apandu katu: “Nde erekwera katu erehem” aja. Aja ihē je'ẽha rupi a'e kwera katu ta uhem tī.

¹⁹ Apo nde eresak ame'ẽ ke emupinim. Apo ma'e ke ixo ame'ẽ rehe nde eresak. Ame'ẽ ke emupinim. I'i atu rahā we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke emupinim tī.

²⁰ I'i nde eresak ame'ẽ rehe nde erekwa ym. Ame'ẽ ke ihē amujekwa nde pe apo 'y. Ihē jywa katu kotoyhar ame'ẽ ihē po rehe jahy rata nde eresak. Awa po wajar mokōi nde eresak. Ame'ẽ riki kapitā ta ke. Ihē kotoyhar tama'e jy'ariha rendama'e kapitā ta ke. Awa po wajar mokōi jy'ariha

renda ihī. Ame'ẽ kapitā ta ke. Ma'e weraha tymā rehe nde eresak. Awa po wajar mokōi hetaha rehe nde eresak. Ame'ẽ riki ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ke — aja ihē pe Jesu pandu.

2

Ese ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹ Ihē pe a'e pandu:

—Ese ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ẽma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē riki ihē po pe jahy rata apyhyk ame'ẽ ke ihē. Ihē jywa katu kotyhar ame'ẽ pe awa po wajar mokōi hetaha ihē apyhyk. Ma'e weraha tymā rupi awata axo ame'ẽ ke ihē tī. Itatawa ke te'e mujā ame'ẽ ke ame'ẽ. Awa po wajar mokōi hetaha ihī. Ame'ẽ rupi ihē awata axo.

² —Pehē pema'ema'e ame'ẽ ke ihē akwa katu. Mu'eharan ta je'ëha ke pemukanim tar katu te hū. Ame'ẽ rehe har pepandu pandu hū. Aja pemukanim. Ame'ẽ ke ihē akwa katu. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo, aja ihē akwa katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke peputar ym tī. Ame'ẽ ke ihē akwa katu tī. Amō ta pandu: ‘Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande’ aja naī. Jete my? Ame'ẽ ke pemanga katu. Aja rahā, Kirisutu mondo ym ame'ẽ ta ke a'eta aja pekwa. Te'e pandu ame'ẽ ta ke a'eta aja pekwa tī. Aja pema'ema'e ame'ẽ ke ihē akwa katu tī.

³ Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Ihē rehe pehē pejurujar katuha ke pehijar ym tī. (Upa ame'ẽ rehe ihē rury katu.)

⁴ —(Pe, kuja jō ihē rury ym.) Ihē rehe pejurujar katu py'rahā, ihē rehe pepy'a katu te hū. Aja ihē rehe pepy'a katu ym pexo apo'y.

⁵ Myja me'ẽ pehē pepy'a katuha kanim my? Myja pemukanim my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa

pexo. Ma'e pehē peka'u te'eha ke pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pema'e py, ame'ẽ ke pema'ema'e tī. Mu'eharan ta je'ëha ke pemukanim tī. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ym rahā, pehē rehe ihē ahyk ta. Amupyrara ta pehē ke. Ma'e weraha tymā ke ihē amukanim ta. (Aja rahā, jy'ariha renda nixói ta.)

⁶ —Pe, Niko kotyhar ta ma'ema'e ame'ẽ ke peputar ym tī. Jetehar ym ame'ẽ ta mu'e. Ihē aja ame'ẽ ta ke peputar ym tī. Ame'ẽ pema'eha riki katu” — aja Jesu pandu.

⁷ —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa ame'ẽ ke rehe pehendu katu! Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ihē apandu ta: “Tupāma'e kupixa pe exo katu. A'ep ma'eywa heta i'āi. E'u. Aja rahā, nde rury katuha namō nde ruhā te hū nde erexo ta” — aja Jesu pandu.

Esimi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

⁸ Ihē pe Jesu pandu tī:

—Esimi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ẽma'e kapitā pe kuja emupinim: “Ihē riki ihē ruhā te hū ame'ẽ ke ihē. Ma'e nixói te rahā, pete'e ihē axo. Yman te rahā, pete'e ta ihē axo tī. Ihē amanō. Pe, ihē akwera katu ahem tī.

⁹ —Pesarahā! Pehē ke amō ta mupyrara hū ame'ẽ ke ihē akwa katu. Mupyrara hū, a'erehe pehēma'e ym te ame'ẽ ke ihē akwa katu tī. Pesarahā! Tupā ukwa katu ame'ẽ ke anī. Pehēma'e ke heta hū aja a'e ukwa. Amō ta pandu: ‘Jundéu awa ta ke jande, a'erehe pehē namō Tupā rehe jande py'a jamoī moī ta’ aja pandu naī. Anī. Ihē ke ame'ẽ ta putar ym. A'erehe pehē rehe ame'ẽ ta juru ai. A'erehe ame'ẽ ta riki Satana kotyhar ta ke.

¹⁰ Pehē pepyrara hū tate. Ame'ẽ ngi pekyje ym.

—Pesarahā! Pehē ngi har amō amō ke kyndaha pe Satana kotyhar ta kynda ta raho. Aja ihē rehe pejurujar katuha ke Satana manga ta. (Ājā

ramūi a'e.) Pepyraraha heta ym ta wera. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Pehē ke amō ta jukwa ta my? Pehijar ym pejurujar katuha ke tī. Aja rahā ma'e katu ame'ē ke pehē pe ihē ame'ē ta. Pehijar ym, a'erehe pehē ruhāha ke ihē ame'ē ta pehē pe" – aja Jesu pandu.

11 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa ame'ē ke rehe pehendu katu! Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu rahā, marā ka ym mupyraraha renda pe pehoha. Mupyraraha renda pe amō oho ta rahā, mokōihar manō, ame'ēja saka riki – aja Jesu pandu.

Per ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

12 Ihē pe a'e pandu tī:

—Per ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē apandu rahā, kyse upa te'e haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka.

13 —Pesarahā! Per ok ta pe har ta katu ym te riki. A'ep Satana ixo, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ok ta pe pexo, aja ihē akwa katu. Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē rehe har Anti pandu pandu katu. Ihē rehe jurujar katuha ke a'e hijar ym. Pe, a'e ke ngā jukwa. (Aja pehē ke ngā mukyje ta tipe.) Anī. Arahā ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym riki tī. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.) Ame'ē ok ta pe Satana ixo, ame'ēja saka.

14 —Pe riki pehē rehe har ihē aje'ē we ta. Kuja ihē rury ym. Pehē ngi har amō ta Maraā mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Katu ym aja. Yman Mbara ke Maraā mu'e. Kuja yman Maraā mu'e. Tupāran ruwa koty ma'e mi'u ke ngā moī. Ame'ē ke pe'u katu. Kūjā rehe peka'u te'e tī. Sawa'e rehe peka'u te'e tī, aja jundéu awa ta pe epandu katu' aja Mbara pe Maraā mu'e naī. Ame'ē mu'eha rehe amō ta hendu katu. Ame'ē ta pehē namō ixo apo. Katu ym aja.

15 Aja pehē ngi har Niko kotyhar ta mu'e ame'ē ke rehe hendu ame'ē ta ixo tī. Katu ym tī.

16 Ame'ē ta ke pehē ngi pemuhem ym we pemondo rī. Mā peja pemuhem katu pemondo. Aja ym rahā, pahar pehē rehe ihē ahyk ta. Pe, ame'ē katu ym ame'ē ke mu'e ame'ē ta ke ihē amupyrara ta. Ihē apandu ta. Aja rahā, kyse aja saka ihē juru ngi uhem ta. Aja ame'ē pe ihē amupyrara ta ngā ke" – aja Jesu pandu.

17 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! "Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē ta ipe. Yman mana riki jundéu awa tama'e mi'u. Amō mupytā ame'ē ke pehī. Ywa pe har ke ame'ē. A'erehe ame'ē ke rehe kome'ē ywy keruhū pe har ta usak ym. Ame'ē mana aja pehē pe ihē ame'ē katu ta. (Aja rahā aja te'eha pehē āpū ta.) Pe, upa katu te ame'ē ta pe ita ra'yr tuwyr ke ihē ame'ē ta tī. (Aja rahā, ame'ē namō huryha mujāha rehe oho katu ta. Ywa pe har huryha ke ame'ē.) Ame'ē ita ra'yr rehe awa rer pyahu ame'ē ke ihī. Ame'ē rer ukwa ym te awa. Ita ra'yr pyhyk ame'ē ke jō ame'ē rer ukwa ta" – aja Jesu pandu.

Tiatī ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

18 Ihē pe Jesu pandu tī:

—Tiatī ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Tupā ra'yr ke ihē. Ihē reha tata aja hendy hū riki. Ihē py hendy hū tī. Itatawaran kytyk aja hendy hū.

19 —Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Pepy'a katu pehē juehe pexo. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke peme'ē me'ē katu. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Upa ame'ē pema'ema'eha ke ihē akwa katu. Pehē pejurujar katu py rahā, aja

pema'ema'e. Apo ame'ẽ 'ar kota te we pema'ema'e katuha. Aja rahā katu hū. Ame'ẽ ke ihē akwa katu. (Upa ame'ẽ rehe ihē rury katu.)

20 —Pe, kuja pehē rehe har ihē aje'ẽ ta. Kuja ihē rury ym. Amō kūjā pehē namō ixo. Ymanihar Jesambe aja a'e. 'Katu a'e' aja pepandu ehe har. Anī. Katu ym aja. Ame'ẽ kūjā pandu: 'Tupā je'ẽha ke pandu ame'ẽ ke ihē' aja pandu naī. Te'e riki. Ihē je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta ke kūjā muka'u te'e riki. A'e mu'e ame'ẽ ke namō muka'u te'e riki. A'erehe ihē je'ẽha pandu ame'ẽ ta amō kūjā ta rehe ka'u te'e. Tupāran ruwa kota ma'e mi'u ke amō ta moī, ame'ẽ ke a'eta u'u tī. Katu ym aja.

21 Ihē aharō riki. 'Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Ame'ẽ ngi emuruwak. Ihē kota nde py'a emuruwak' aja amō pandu ipe. Anī riki. Muruwak tar ym. Sawa'e rehe ka'u te'e we rī.

22 A'erehe a'e ke ihē amupyrara te hū ta. Upa katu te kūjā mu'e ame'ẽ ke rehe hendu katu ame'ẽ ta ke ihē amupyrara te hū ta tī. Ame'ẽ ta kūjā rehe hendu katu, a'erehe ame'ẽ ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ta py'a ke ihē kota muruwak ym rahā, pahar ame'ẽ ta ke ihē amupyrara ta.

23 Upa kūjā kotyhar ta ke ihē ajukwa ta tī. Aja rahā, upa katu te ihē kotyhar ta ukwa ta. Ma'e ke rehe har ipy'a rehe amō ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke ihē akwa katu te. Ma'e ke amō putar ame'ẽ ke ihē akwa katu te tī. Ame'ẽ ke upa katu te ihē kotyhar ta ukwa ta. Pehē pame katu te ihē ame'ẽ me'ẽ ta. Nde erema'ema'e, aja ihē ame'ẽ me'ẽ ta tī.

24 —Pe, pehē ngi har amō ta aja ym. Ame'ẽ ma'e jaxer ai ame'ẽ mu'eha rehe pehendu ym. Mu'e ame'ẽ ke aja pema'e ym tī. Pehē riki Tiati ok ta pe har ta ke pehē. Amō ta pandu: 'Yman Satana rehe har ukwa ym awa. (Ājā ramūi a'e.) Apo ehe har jetehar te ke jakwa katu' aja a'eta jupe. Ame'ẽ rehe pehendu ym tī. Pejumu'e ym tī. Katu aja. Ko apandu pehē pe: 'Mu'eharan ta ke pemujan pemondo pehē ngi'

aja. Ame'ẽ jō apandu. Amō we ma'e ke pema'ema'e, aja ym apandu ta. Pema'e apo 'y, aja tapijar te'e we pema'ema'e.

25 Pehē kota ihē ajywyr ta. Aja ym rahā we tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo tī. Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu pexo. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tapijar te'e we peme'ẽ me'ẽ katu pexo tī. Upa aja tapijar te'e we pema'ema'e ta me'ẽ te'e.

26-28 —Ihē rehe tapijar te'e we amō ta jurujar katu. Pe, ihē aputar ame'ẽ ke tapijar te'e we ma'ema'e katu tī. Ajahap manō. Aja rahā, ihē pe Papa pandu, aja ihē apandu ta a'eta pe tī: 'Kapitā ta aja pehē. Ihē je'ẽha rupi awa ta ke pemondo mondo ta. Pyrātā te ha rupi pemondo mondo te ta. Pehē rehe hendu ym ame'ẽ ta ke pahar pemuputu'u ta tī. Wwy pander nupā rahā, pahar uhāi. Aja hendu ym ame'ẽ ta ke pahar pemuputu'u ta tī' apandu ta.

—Pe, wera uwyr rahā, jahy rata pete'e amō usak. Ame'ẽ riki myrī myrī myrī aja hendyha. Ame'ẽ myrī myrī myrī aja ma'e katukwer ame'ẽ ke ihē ame'ẽ me'ẽ ta a'eta pe tī" — aja Jesu pandu.

29 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

3

Sandi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

1 Ihē pe Jesu pandu tī:

—Sandi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ẽma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Tupā'ā ihē namō ixo. Amō kota kota a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokōi hetaha ima'e ma'ema'eha ke. Awa po wajar mokōi hetaha jahy rata ihē po pe ihē apyhyk areko tī. Aja rahā, jy'ariha renda kapitā tama'e kapitā keruhū te ihē tī. (Aja rahā, ihē rehe a'eta hendu katu ta me'ẽ te'e.)

—Pesarahā! Pehē pe myrandu amondo axo. Pehē pema'ema'e pexo ame'ẽ ke ihē akwa katu. Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo aja amō ta pandu naī. Tupā rehe jō pehē py'a pemoī moī katu, aja pandu naī tī. Anī. Ame'ẽ ta aja ym pehē.

² A'erehe pepu'am, aja pexo. Upa katu te ihē ke pehijar ym rahā we, pehē py'a pemuruwak. Pehē py'a pejumātā. Aja Tupā rehe jō pehē py'a pemoī moī katu te we rī. Pehē pema'ema'e ame'ẽ ke katu ym we rī, aja ihē akwa katu. Tupā aja ihē akwa katu tī.

³ —Myrandu katu ke pehē pe Tupā je'ěha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Pehē ke ame'ẽ ta mu'e katu tī. Ame'ẽ rehe pehendu ym apo. Mā peja ame'ẽ rehe pehendu katu tī. Ma'e jaxer ai ame'ẽ pema'ema'ha ngi pemuruwak. Tupā koty har pehē py'a pemuruwak tī. Aja ym rahā, peharō ym rahā, ihē ahyk ta pehē rehe. Pe, pehē ke amupyrara hū ta. Ma'e mukanīha uhykiha aja peharō ym rahā, ihē ahyk ta. Ihē ahykiha angaha pekwa ym ta.

⁴ —Pep Sandi ok ta pe amō ta ixo. Heta ym ame'ẽ ta. Ma'e ka'u te'ha ke ma'ema'e ym riki. Ywa pe ihē namō ame'ẽ ta wata ta. Ipy'a juhyk te hū, aja ixo ta. Apandu ta: 'Ko pehē pexo. Katu aja' aja ame'ẽ ta pe apandu ta.

⁵ Ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta py'a riki juhyk te hū, aja ixo ta. Pe, ame'ẽ ta rer ke ihē amukanim ym te ta. Paper rehe uhā te hū ame'ẽ ta rer ihī. Ame'ẽ ngi ihē amukanim ym te ta. 'Peme'ẽ ta riki ihē koty har ta ke' aja Papa pe ihē apandu ta tī. Ima'e je'ěha rahoha ta pe aja ihē apandu ta tī" — aja Jesu pandu.

⁶ —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē koty har ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Sirande ok ta pe har Jesu koty har ta pe Juā mupinim

⁷ Ihē pe a'e pandu tī:

—Sirande ok ta pe ihē koty har tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ěma'e

kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē apandu ame'ẽ ke ihē ama'ema'e katu. Ihē riki katu te ame'ẽ ke ihē. Nixói te ma'e aka'u te'ha ama'ha ke ihē pe. Yman Ndawi rok kyndaha mopokiha namō amō ixo. Aja ihē Papa rok kyndaha mopokiha namō ihē axo tī. Kyndaha ke ihē apirar rahā, marā ka ym amō kyndaha. (Ihē koty har ta ixe katu ta.) Ihē akynda rahā, marā ka ym amō pirariha. (Ihē koty har ta aja ym ame'ẽ ta ixe ym te ta.) Ihē riki je'ěha te areko. Aja rahā: 'Nde erexe katu' aja ihē apandu ta. Amō pe: 'Anī. Nde erexe ym ta' aja ihē apandu ta tī.

⁸ —Pesarahā! Pehē pema'ema'e ame'ẽ ke ihē akwa katu. Pehēma'e pyrātāha ta'y mi, ame'ẽ ke ihē akwa katu. Ihē rehe har amō ta mu'e ame'ẽ rehe pehendu katu. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym tī. Pe, kyndaha ke ihē apirar pehē pe. Marā ka ym ame'ẽ ke amō kyndaha. (Aja rahā, amō ta pe myrandu katu ke pepandu pandu katu ta.)

⁹ —Pesarahā! Satana koty har ta pehē koty ixo. Jundéu awa ta ke ame'ẽ ta tī. Jundéu awa ta aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu tī' aja pandu a'eta jupe. Anī. Te'e riki. 'Pehē riki je'ěha te perekō' aja ame'ẽ ta pandu ta pehē pe. Pehē rehe ihē apy'a katu, aja upa ame'ẽ ta ukwa ta tī.

¹⁰ Pehē pe ihē apandu: 'Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu' aja riki. Ame'ẽ rehe pehendu katu. Pehē py'ahu te'e pehendu riki. A'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke ihē amupyrara rahā, ame'ẽ ngi pehē ke ihē amuhem ta. Ihē rehe jetehar ke ngā jurujar katu my? Ame'ẽ ke ihē amanga ta, a'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke ihē amupyrara ta.

¹¹ —Pahar ihē ajywyr ta. Tupā rehe jō pehē py'a ke pemapyk katu, aja tapijar te'e we pexo. Aja rahā, pehēma'e ke amō mukanim ym te ta. Ma'e katu ame'ẽ ke pehē pe Tupā me'ẽ ta, ame'ẽ ke mukanim ym te ta awa.

¹² Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, Tupā namō ixo katu te ta. Ihē aja ixo katu te ta tī. A'engi marā ka ym uhemiha.

—(Mahapyr her ihē amoī ta ehe.) Tupā rer ihē amoī ta ehe. (Aja rahā, ixotyhar ke a'e aja ngā ukwa.) Ihē rer pyahu ame'ē ke ihē amoī ta ehe tī. (Aja rahā, ihē kotyhar ke a'e aja ngā ukwa tī.) (Tupā rekoha pe har ke a'e, aja ukwa tī.) A'erehe Tupā rekoha rer ihē amoī ta ehe tī. Jerusarē ok ta ame'ē rer ke. Pyahu te ame'ē ok ta ke. Tupā koty ngi ame'ē ok ta wyjy ta uwyr. "Ywa ngi wyjy ta uwyr" — aja Jesu pandu.

¹³ —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu.

Raoniséi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹⁴ Ihē pe Jesu pandu tī:

—Raoniséi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Jete-har te ke apandu ame'ē ke ihē. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu te. Jete-har namō Tupā rehe har ihē apandu pandu. Upa katu te Tupā mujā, ame'ēma'e kapitā keruhū ke ihē.

¹⁵ —Pesarahā! Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Y haku te aja ym pehē. (Y haku ame'ē pe jahuk rahā, amō ma'e ahyha ke mukatu riki. Aja amō ta ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Yrysā te aja ym pehē tī. (Yrysā te ame'ē ke amō u'u rahā,rysā katu ta. Aja pyai ame'ē ta py'a ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Mā! Y haku te aja pexo rahā, katu tiki. Aja ym rahā, yrysā te, aja pexo rahā, katu tiki tī.

¹⁶ Yaku pitu, aja pexo. Y haku te aja ym pexo. Yrysā te aja ym pexo tī. Yaku pitu, aja pexo. Kati ym aja. Ihē juru ngi tymū ihē ambor ta, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, pehē pema'ema'e ym te ma'e ke, aja amujekwa ta.)

¹⁷ —(Ma'erehe aja ihē apandu my? Pesarahā!) Pepandu: 'Jandema'e heta te hū. Katu jaxo. Upa ma'e ke japutar ame'ē ke namō jaxo' aja pehē jupe. Anī riki. Pepyrara pexo. Pehē jaxer aja pexo. Ame'ē ke pekwa ym pehē. Jete-har namō Tupā rehe pehē pepy'a ym pexo. Pehē juehe pejesak ym. Pehē reha ym te aja pehē. (Aja rahā, Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk ym pexo.) Ame'ē ke pesak ym. Pekwa ym tī. Pehē jawe te'e pexo.

¹⁸ —A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Ihē pe itatawa katu te ame'ē ke pepandu. Aja rahā, ihē koty pehē py'a pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe pehē pepy'a katu te hū ta tī. Pan tuwyr katu te ame'ē ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē pe pehē jawe te'eha ke pejupyk. Pehē ruxīha pejupyk. (Pan tuwyr aja rahā, pehē py'a juhyk aja pexo.) Eha puhā ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē ke pehē reha rehe pemoī. Aja rahā, pesak katu ta. (Aja rahā, pehē juehe pesak katu ta. Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta.)

¹⁹ Ihē apy'a katu ame'ē ta ke ihē amupyrara riki. Aja rahā, ihē rehe hendi katu ta. Ihē rehe hendi ym rahā, amupyrara ta. Ihē apandu ta ipe tī: 'Mā peja ym' aja. A'erehe mā pahar ma'e pehē jaxer ai ame'ē pema'ema'eha ngi pemuruwak. Ihē koty pemuruwak. Aja rahā, ihē amupyrara ym ta.

²⁰ —Pesarahā! Ok rukwen rake ihē apu'am a'am, aja ihē axo. Ihē apukái pukái a'am. Ihē apukái ame'ē ke rehe amō hendi rahā, pe, hukwen ke pirar rahā, hok pe ihē axe ta. Inamō ma'e ke ihē a'u ta. Ihē namō a'e ma'e ke u'u ta tī. (Aja rahā, ame'ē py'a rehe ihē axe tar katu aja amujekwa. Pe, ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī.)

²¹ Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ihē apandu ta ipe: 'Ihēma'e wapyka rehe ihē rake ewapyk. Ihē namō nde erexo ta' aja. Ihē aja a'e tī. Ihē ruwajan ta ke ihē amuputu'u. A'erehe Papama'e wapyka rehe Papa rake ihē awapyk

aĩ tĩ” – aja Jesu pandu.

²² –Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! – aja Jesu pandu.

4

Ywa pe har ta Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu

¹ Ajame'ẽ ke ihẽ ama'ã tĩ. Ihẽ Juã. Kuja ihẽ asak. Ywa pe hukwen pírar ame'ẽ ke ihẽ asak. I'i we ihẽ pe pandu, ame'ẽ pandu ihẽ pe tĩ. Pandu rahã, jumi'a aja panduha ke. Kuja pandu apo:

—Se ywate ejur. Apo har ma'e ke uhyk ta me'ẽ te'e, ame'ẽ ke nde pe ihẽ amujekwa ta — aja ihẽ pe.

² Pahar ihẽ py'a rehe Tupã'ã ihẽ katu. A'ep ywa pe amõ riki wapyk ame'ẽ rehe ihẽ asak. (Tupã a'e.) Wapyka rehe wapyk uĩ. Wapyka kapitã keruhũma'e aja saka.

³ Huwa ke hendy hũ. Ma'e ita hepy hũ aja huwa hendy hũ. Itawa hũ. Ita rer jase. Itawa ame'ẽ. Sando ita amõ tĩ. Ipirangwer ame'ẽ. Aja huwa hendy hũ. Pe, ame'ẽ wapyka juramã rupi maju'ã aja hendy hũ. Howy te ame'ẽ ke. Ita hepy hũ aja saka. Ita rer emeráu.

⁴ Wapyka juramã rupi amõ heta wapyka ihẽ. Kuja, 24 hetaha. Ame'ẽ pe tamui ta wapyk uĩ. Kuja, 24 tamui ta ke. Ima'e mundeha tuwyr te hũ. Iãkã rehe har namõ ihẽ. Itatawa ke te'e mujã, ame'ẽ iãkã rehe har namõ ihẽ.

⁵ Wapyka pyter ngi Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu tyapu hũ. Wapyka ndutar koty ma'e weraha hendy hendy. Kandéi i'y rehe moĩ, ame'ëja saka. Awa po wajar mokõi ma'e weraha ihẽ. Ame'ẽ riki Tupã'ã aja me'ẽ. Ima'e ma'ema'ha ke awa po wajar mokõi hetaha aja.

⁶ Wapyka ndutar koty y ramui aja ihẽ asak tĩ. Waruwa ke te'e mujã, ame'ëja saka. Kisatáu aja hendypu.

Wapyka juramã rupi kuja tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta i'ãi. Hundtar koty amõ. Xupe koty amõ tĩ. Ijywa

katu koty amõ tĩ. Ijywa'i koty amõ tĩ. Ame'ẽ ixuwe katu hũ ame'ẽ ta eha namõ i'ãi. Huwa koty eha ihẽ. Xupe koty eha ihẽ tĩ. (Aja rahã, upa katu te a'eta usak katu. Upa katu te ukwa katu tĩ)

⁷ Ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har peteihar kuja saka. Jangwateran aja ihẽ asak. Mokõihar tapi'iruhu aja ihẽ asak tĩ. Mahapyrihar sawa'e ruwa aja ihẽ asak tĩ. Tumemehar wyrahan keruhũ aja ihẽ asak tĩ. Wewe ixo aja ihẽ asak.

⁸ Ame'ẽ ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ipypo namõ ixo. Ame'ẽ ta pame katu te awa po wajar peteihar hetaha ipypo namõ ixo. Aja rahã, pahar Tupã je'ëha ke ma'ema'e ta oho. Hete rupi upa te'e eha ihẽ. Soroka ngi amõ usak rahã, eha heta hũ amõ usak tĩ. Jywĩ ngi amõ usak ehe rahã, eha heta hũ usak tĩ. Wera rahã, ame'ẽ ta pandu pandu. Pytun rahã, pandu pandu tĩ. Putu'u ym riki. Kuja pandu:

“Tupã riki jandema'e sawa'e te. Pyrâtã te hũ ame'ẽ ke a'e.

Katu te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ. Ma'e jaxer ame'ẽ ke nixói te ipe tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe tĩ.

A'e te'e ixo ame'ẽ te'e a'e.

Yman a'e ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã aja te'e ta ixo” aja riki pandu.

⁹ Wapyka rehe wapyk uĩ. A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ehe har tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta pandu pandu: “Mã! Katu te hũ nde! Nde jõ riki je'ëha te nde erereko!” aja riki.

¹⁰ Aja pandu rahã, tamui ta u'ar oup. Wapyka rehe wapyk ame'ẽ ndutar koty u'ar oup. Aja ame'ẽ ta py'a ke moĩ moĩ katu ehe. Iãkã rehe har ke wapyka ndutar koty a'eta ombor tĩ. (Aja rahã, a'e riki i'ar koty te we pyrâtã te hũ ha ke a'e, aja mujekwa ipe.) Pe, a'eta pandu:

¹¹ “Tupã nde. Jandema'e sawa'e te nde.

Upa katu te ma'e ke nde eremuja.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixo.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixuwe katu ixo. Upa katu te ma'e ke nde eremujā. A'erehe kuja nde pe japandu rahā, katu tiki.
 Ne jō riki katu te hū ame'ē ke nde. Ne jō riki je'ēha te nde erereko. Ne jō riki pyrātā te hū ame'ē ke nde"
 Aja tamūi ta pandu.

5

Paper mamā ame'ē rehe har

¹ Wapyka rehe amō wapyk ame'ē ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Ipo pe paper mamā ame'ē ke rehe asak. Ijywa katu kotyhar ame'ē ipo pe ihī. Paper rehe pinīha ihī. Xupe rehe ihī tī. Pe, paper mamā ame'ē ke rehe kyndaha ihī. Yraity aja ame'ē pe kynda. Awa po wajar mokōi hetaha pe kynda.

² Pe, Tupā je'ēha rahoha ke rehe ihē asak. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Hātā a'e pandu: "Awa riki katu te ame'ē ke my? Pe, awa peme'ē paper kyndaha ke mopok ta my?" aja.

³ Mopok ta ame'ē ke nixói riki. Ywa pe har ta marā ka ym mopokiha. Kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Marā ka ym mopokiha tī. Manō ame'ē ta'ā aja tī. Marā ka ym mopokiha tī. Paper mamā, ame'ē jywī pe marā ka ym amō ta usakiha. Mopok ta ame'ē ke nixói te.

⁴ Katu te ame'ē ke mahem ym awa. A'erehe marā ka ym paper kyndaha ke amō mopokiha. A'erehe marā ka ym paper jywī rehe usak usak awa. A'erehe ajixi'u hū ihē.

⁵ Pe, tamūi ta ngi har peteī pandu ihē pe:

—Ejixi'u ym. Esarahā! Junda ta ngi har kapitā keruhū pehī. Jangwateran aja pyrātā te hū a'e. Ndawi rainō ke a'e tī. Huwajan ta ke upa katu te a'e muputu'u. A'e riki paper mamā ame'ē kyndaha ke mopok ta. (Kirisutu ke a'e.) Upa mopok ta. Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha ke mopok ta. Pe, paper ke pirar ta — aja ihē pe.

⁶ Pe, wapyk ame'ē ta pyter pe Arapuharan Ra'yr rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Wapyka ndutar koty a'e pu'am u'am. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta juramā rupi ixo. Pe, xupe 'ar rupi tamūi ta ixo tī. Juramā u'am. Yman ame'ē Arapuharan Ra'yr manō ame'ē ke a'e. Jukwaha rape namō ixo, a'erehe Arapuharan Ra'yr manō ame'ē ke a'e. Awa po wajar mokōi hetaha i'ak namō ixo tī. (Aja rahā, pyrātā te hū ame'ē ke a'e aja mujekwa.) Pe, awa po wajar mokōi hetaha eha namō ixo tī. Ame'ē riki Tupā'ā ke. Awa po wajar mokōi hetaha riki a'e ma'ema'ha ke. A'e ke kome'ē ywy keruhū rupi Tupā mondo. Tupā rehe har a'e mujekwa oho. Upa katu te a'e usak, a'erehe eha heta aja ixo. Upa katu te ukwa tī.

⁷ Pe, wapyka koty Arapuharan Ra'yr a'e oho. (Kirisutu ke a'e.) Ame'ē wapyka rehe amō wapyk uī. Ipo ngi paper mamā ame'ē ke Arapuharan Ra'yr pyhyk. Ijywa katu kotyhar ipo ke ngi pyhyk.

⁸ Pyhyk rahā, Kirisutu ruwa koty tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta u'ar oup. Aja a'eta py'a ke a'eta moī moī katu ehe. Kuja, 24 tamūi ta aja tī. U'ar oup tī. Ame'ē ta pame katu te araraperan namō ipo pe ixo. Itatawa rekúi ipo pe reko tī. Ame'ē tyryhem riki. Ma'e pihe katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, aja ame'ē. Ame'ē riki itatawa rekúi pe ihī, ame'ēja saka.

⁹ Pe, a'eta jyngar. Panduha pyahu ame'ē namō a'eta jyngar. Kuja riki: "Ne jō riki katu te me'ē ke, a'erehe paper mamā ame'ē ke nde erepyhyk katu. Kyndaha ke nde riki eremopok katu tī." Yman nde ke amō ta jukwa. Nde eremanō, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'ha ke rehe nde eremuhepy. A'erehe Tupā rehe ngā ke nde eremuhyk katu. Ka'a pe har ta ke nde eremuhyk katu ehe tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō awa

ta ke nde eremuhyk katu tī.
Amō amō ywy pe har ta ke nde
eremuhyk katu tī.

¹⁰ Upa ame'ē ta ke pa'i ta aja nde
eremu'am. Aja rahā ame'ē ta
riki Tupāma'e miasu ta ke tī.

Kapitā keruhū ta ke aja nde
eremu'am tī. Aja rahā, ame'ē
ta riki kome'ē ywy keruhū pe
har ta ke mondo mondo ta
tī. Kapitā keruhū aja mondo
mondo ta" aja a'eta jyngar.

¹¹ Pe, ihē ama'ā tī. Ihē Juā. Tupā
je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Heta
te hū ixo! Marā ka ym amō man-
gaha. Heta te hū ixo! Wapyka ju-
ramā rupi ixo. Tamūi ta xupe 'ar
rupi ixo tī. Tumeme ixuwe katu hū
ame'ē ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tupā
je'ēha rahoha ta pandu ame'ē rehe ihē
ahendu.

¹² Kirisutu rehe har hātā a'eta jyngar:

"Arapuharan Ra'yr aja nde. Yman
nde ke amō ta jukwa.
Katu te ame'ē ke nde. A'erehe ne
jō riki ngā ke nde eremondo
mondo, aja Tupā mu'am nde
ke. Upa katu te ma'e ke a'e me'ē
nde pe tī.

A'erehe nema'e heta te hū. Ukwa
katu te ha ke a'e me'ē nde pe tī.
Pyrātā te hū ha ke me'ē nde pe
tī.

Ne jō riki je'ēha te nde ererekko. Ne jō
riki katu te me'ē ke" aja Tupā
je'ēha rahoha ta jyngar.

¹³ Pe, upa katu te Tupā mujā, ame'ē
ta jyngar. Ame'ē rehe ihē ahendu.
Ywa pe har ta ke Tupā mujā ame'ē ta
jyngar. Ywy keruhū pe har ta aja tī.
Jyngar tī. Manō ame'ē ta'ā jyngar tī.
Y ramūi pe har ta aja tī. Upa katu te
ixuwe katu ame'ē ta jyngar tī. Pyta
we ym te. Upa katu te riki. Pe, kuja
jyngar:

"Mā peja wapyka rehe wapyk ame'ē
pe pepandu.

Mā peja Arapuharan Ra'yr pe
pepandu tī.

Pehē jō riki katu te me'ē ke.

Pehē jō riki je'ēha te perekō.

Pehē jō riki pyrātā te hū ame'ē ta ke
pehē.

Mā peja aja te'e ta pehē jō pexo" aja
riki upa katu te jyngar.

¹⁴ Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta
pandu: "A'e tī" aja. Tamūi ta u'ar oup
tī. Aja a'eta rehe ipy'a ke tamūi ta moī
moī katu tī.

6

Paper mamā ame'ē kyndaha ke Kirisutu mopok

¹ Ajame'ē ke Arapuharan Ra'yr
rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Paper
mamā ame'ē kyndaha ke a'e mopok.
Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha
ke ihī. Ame'ē ngi peteīhar ke a'e
mopok. Aja rahā, tumeme ixuwe
katu hū ame'ē ta ngi har peteī pandu.
Pandu rahā, Tupā tyapuha aja ihē
ahendu. Kuja pandu:

—Ejur! — aja riki.

² Ihē ama'ā rahā, kahwa tuwyr
ame'ē ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e
oho. Yrapar namō oho. (Aja rahā,
huwajan ta namō jumai ta oho, aja
mujekwa.) Pe, iākā rehe har amō
me'ē ipe. Kapitā keruhūma'e aja
ame'ē. (Huwajan ta ke muputu'u ta,
aja ame'ē mujekwa.) Huwajan ta ke
muputu'u ta oho.

³ A'engi paper kyndaha mokōihar
ke Arapuharan Ra'yr mopok.
(Kirisutu ke a'e.) Pe, ixuwe katu hū
ame'ē ta ngi har mokōihar pandu:

—Ejur! — aja.

⁴ Aja rahā, amō kahwa uhem. Pirā
ame'ē ke ame'ē. Xupe 'ar pe sawa'e
oho. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe.
Ame'ē namō kome'ē ywy keruhū pe
har ta ke sawa'e muka'u te'e. A'erehe
kome'ē ywy keruhū pe har ta jumai
mai ngā juehe. Aja ngā jukwa jukwa
ngā juehe. A'erehe ame'ē sawa'e pe
kyse keruhū ke Tupā muwyr.

⁵ A'engi paper kyndaha mahapyri-
har ke Arapuharan Ra'yr mopok.
(Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū
ame'ē ta ngi har mahapyrihar pandu.
Ame'ē ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

Ihē ama'ā rahā, kahwa pihun ame'ē ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Ma'e puhýiha mangaha ke ipo pe a'e pyhyk reko. (Ame'ē pe ngā mi'u ke manga ta.)

⁶ Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har amō pandu, aja ihē ahendu. Kuja pandu riki:

—Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'ē pe peteī mangaha jō ahúi aja me'ē ke amō jo'ok katu. Aja pame katu te ngā pe me'ē me'ē. (Ta'yr te mi ame'ē. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'ē pe mahapyr mangaha jō u'i aja me'ē amō jo'ok katu. (Awa mi'u ame'ē tī.) Aja pame katu te ngā pe me'ē me'ē. (Ta'yr mi jo'ok. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Kupixa pe har ma'eywa'y emondok ym. Oriwéi'y emondok ym. Uwa'y aja tī. Emondok ym tī — aja panduha ihē ahendu. (Aja rahā, ta'yr te mi awa mi'u ke arahā ngā jo'ok aja mujekwa. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.)

⁷ A'engi paper kyndaha tumeme-har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har tumemehar pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

⁸ Ihē ama'ā rahā, kahwa tawa ke rehe ihē asak. Xupe 'ar pe sawa'e oho. A'e uwyr rahā, manō te hū ngā. A'erehe her: "Manō ame'ē ke" aja riki. Haikwer rupi manō ame'ē ta oho inamō, ame'ēja saka. Pe, ame'ē ta pe Tupā pandu: "Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke pejukwa. Tumeme ixo rahā, ame'ē ngi har peteī pejukwa. Aja pame katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta ke pejukwa. Ngā jumai mai ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa. Ngā mi'u nixói te aja ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa tī. Tumeme ma'e ahy ixo ame'ē ta ngi har peteī pejukwa tī. Ka'a rupi so'o jarō ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ke ngā koty pemondo. Ame'ē ta riki ngā ke

juwa ta tī. Tumeme har ngi har peteī juwa ta" aja Tupā pandu.

⁹ A'engi paper kyndaha awa po wajar peteīhar upa har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ihē ama'ā rahā, myrake keruhū rehe ihē asak. Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe amō ipy'a moī moī rahā, myrake keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hapy. Ame'ē myrake aja asak. Ame'ē myrake keruhū wyr pe amō ta'ā rehe ihē asak. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke kome'ē ywy keruhū rupi pandu pandu ame'ē ta ke. A'erehe ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta juwa. Ame'ē ta ke ngā mupyrara rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe har pandu pandu. Hijar ym.

¹⁰ Ame'ē ta hātā pandu:

—Sawa'e! Pyrātā te hū ame'ē ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde erepandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Peme'ē ywy keruhū pe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe nde erepandu ta: "Pehē katu ym" aja. Myja rahā, ame'ē ta pe aja nde erepandu ta my? Myja rahā ame'ē ta ke nde eremupyrara ta my tī? — aja Tupā pe pandu.

¹¹ Ame'ē ta pame katu te pe mundeha tuwyr te ame'ē ke amō me'ē me'ē. (Aja rahā, ipy'a juhyk ame'ē ta ke, aja mujekwa.) Pe, pandu: "Peharō we rī. Pehē aja Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu tī. Pehē mu ta aja ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke pehē aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta juwa ta kȳ tī. A'ewan ym we rī. A'ewan juwa rahā, ihē amupyrara ta" aja Tupā pandu.

¹² A'engi paper kyndaha awa po wajar peteīhar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Kyndaha mopok rahā, ywy ke katak te hū. Pe, warahy pihun oho. Pan pihun xuru rāi, ame'ēja saka warahy pihun oho. (Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pyrara te hū ta aja mujekwa.) Jahy aja tī. Awa ruwy aja pirā oho. (Pyrara te hū ta ngā aja mujekwa tī.)

¹³ Jahy rata ta u'ar tī. Kome'ē ywy keruhū pe u'ar. Ywytu keruhū peju

rahā, ma'eywa jakyr ke u'ar, aja jahy rata ta u'ar tī. (Aja rahā, kapitā ta ke muputu'u ta, aja mujekwa.)

¹⁴ Ywa kanim oho tī. Paper ke amō mamā. Aja ywa kanim oho. (Aja rahā, ma'e ke uwak ta aja mujekwa.) Pe, ywy'ā keruhū henda ngi tyryk tī. Ypa'ū aja tī. Henda ngi tyryk tī. (Aja rahā, uwakiha uhyk ta, aja mujekwa.)

¹⁵ Pe, kapitā keruhū ta kanim oho. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē ta ke ame'ē ta. Kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Upa ima'ehū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Pyrātā te hū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te amō ta aja tī. Amō pe paraky te'e ame'ē ta ke aja tī. Kanim oho tī. Juehe paraky ame'ē ta ke aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te aja tī. Kanim oho tī. Itakwar keruhū rupi kanim oho. Ywy'ā keruhū rehe ita keruhū ihī. Ame'ē wyr pe kanim oho tī.

¹⁶⁻¹⁷ Upa ame'ē ta pukái hū. Ywy'ā keruhū pe pukái hū. Ita keruhū pe pukái hū tī. Kuja riki pukái:

—Jande ke pejupyk. Jande ke pemukanim tī. Wapyka rehe wapyk ame'ē ke ngi jande ke pemukanim, Tupā ngi. Aja rahā, a'e usak ym ta jande rehe. Arapuharan Ra'yr ngi jande ke pemukanim tī, Kirisutu ngi. Aja rahā, jande rehe usak ym ta a'e tī. Ame'ē tama'e parahyha ngi jande ke pemukanim. Ame'ē ta mokōi riki parahy jande rehe. Ame'ē angaha uhyk riki. Marā ka ym ame'ē ngi uhemiha awa — aja pukái hū ngā.

'Ar rehe anga uhyk rahā, aja ta kȳ.

7

144.000 hetaha jundéu awa ta ke

¹ Upa ame'ē rehe ihē asak. A'engi amō ma'e ihē keraiha aja ihē asak tī. Kuja. Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Ihē Juā. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta amō kony kony pu'am u'am. Warahy uhemiha kony peteī. Warahy u'ariha kony amō pu'am u'am tī. Warahy jurukwā

koty amō tī. Amō warahy jurukwā koty amō tī. Ame'ē ta riki ywytu ke mupuya. A'erehe kome'ē ywy keruhū rupi ywytu peju ym te. Y ramūi 'ar rupi peju ym te tī. Myra rehe peju ym te tī.

² Pe, amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Warahy uhemiha koty ngi a'e uwyr. Ipo pe ma'e ke namō ixo. Awa riki Tupā kotyhar ke aja ukwaha ke namō ixo. Ame'ē mangaha riki Tupāma'e ke. A'e riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Pe, ame'ē Tupā je'ēha rahoha pandu. Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta pe pandu. Ame'ē ta pe Tupā pandu: "Ihē je'ēha rupi kome'ē ywy keruhū ke pemai peho. Y ramūi aja tī. Pemai tī." Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta pe amō Tupā je'ēha rahoha pandu.

³ Kuja pandu:

—Tupāma'e miasu ta rehe ukwaha pemoī ym rahā we, kome'ē ywy keruhū ke pemujaxer ym we rī. Y ramūi aja tī. Pemujaxer ym we rī. Myra aja tī. Pemujaxer ym we rī. Ipykā rehe ixotyhar ta ukwaha ke pemoī ym rahā we, ma'e ke pemujaxer ym we rī — aja riki pandu.

⁴ Pe, ngā hetaha mangaha ke ihē pe a'e pandu. Kuja, 144.000 hetaha ta ke. Ame'ē ta pykā rehe ukwaha ke moī. Tupā kotyhar ta ke peme'ē ta, ame'ē ukwaha ke moī. Jundéu awa ta riki amō kony kony jy'ar. Awa py mokōi hetaha ta jy'ariha. Ame'ē ta ngi amō amō ta jo'ok rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

⁵⁻⁸ A'erehe Junda kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho.

Humē kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Nga kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Ase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Natari kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Manase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Simeā kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Rewi kotyhar ta ngi har 12.000 het-
aha ta uhem oho tī.
Isakar kotyhar ta ngi har 12.000
hetaha ta uhem oho tī.
Semurō kotyhar ta ngi har 12.000
hetaha ta uhem oho tī.
Jose kotyhar ta ngi har 12.000 het-
aha ta uhem oho tī.
Menjamī kotyhar ta ngi har 12.000
hetaha ta uhem oho tī.
A'erehe johu upa ngā jy'ar rahā,
144.000 hetaha ta uhyk.

Heta te hū ame'ē ta i'āi

⁹ A'engi ihē ama'ā rahā, heta te hū ame'ē ta ixo. Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū riki. Ka'a pe har ta ngi har pete'e ixo. Amō amō awa ta ngi har ta ixo tī. Amō amō ywy pe har ta ixo tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta ixo tī. Wapyka ndutar koty ame'ē ta pu'am u'am. Arapuharan Ra'yr ndutar koty pu'am u'am tī. (Kirisutu a'e.) Ame'ē heta te hū ame'ē ta mundeha ituwyr ame'ē namō pame katu te ixo. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja ngā pe. Ngā po rehe pindo ro aja me'ē namō ixo. (Aja rahā, ame'ē ta ke huwajan ta muputu'u ym aja mujekwa. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym, aja mujekwa tī.)

¹⁰ Ame'ē ta pukái:

—Tupā riki ngā ke muhā katu. A'e riki wapyka rehe wapyk uī. Kirisutu riki ngā ke muhā katu tī. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e — aja.

¹¹ Wapyka juramā rupi upa katu te Tupā je'ēha rahoha ta pu'am u'am. Tamūi ta aja tī. Pu'am u'am tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta aja tī. Wapyka juramā rupi pu'am u'am tī. Pe, wapyka ndutar koty ame'ē ta u'ar oup. Upa katu te ame'ē ta huwa koty u'ar oup. Aja Tupā rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu.

¹² Pe, ngā pandu:

—Amen! A'e tī!

Ne jō riki katu te me'ē ke nde!
Nde riki erekwa katu te ame'ē ke nde
tī!
Nde riki je'ēha te nde erereko ame'ē
ke nde tī!

Nde riki upa katu te nde eremujā,
ame'ē ke nde eremondo
mondo tī.

Nde riki pyrātā te hū ame'ē ke nde tī.
Upa aja te'e ta nde erexo. A'e tī! — aja
Tupā pe ngā pandu.

¹³ Pe, tamūi ta ngi har peteī ihē pe
pandu:

—Peme'ē mundeha ituwyr ame'ē
namō pame katu te munde. Awa riki
peme'ē ta my? My ngi uhyk my? — aja
ihē pe.

¹⁴ —Sa'e! Ihē akwa ym. Nde atu
erekwa katu — aja ihē apandu ipe.

A'e pandu:

—Mupyraraha keruhū ngi peme'ē
ta uhem. Katu uhem. Arapuharan
Ra'yr ruwy namō ngāma'e mundeha
kutuk, ame'ēja saka, a'erehe ituwyr
te. (Aja rahā, ngā py'a ke Tupā upa
katu te juhyk, aja mujekwa.) Kirisutu
riki ame'ē Arapuharan Ra'yr aja a'e.

¹⁵ Ame'ē ruwy pe ngā py'a juhyk,
a'erehe Tupāma'e wapyka ndutar
koty a'eta pu'am u'am. A'e ixo, ame'ē
renda riki Tupā rehe ngā jumu'eha
renda keruhū aja saka. A'ep tapijar
te'e we Tupā rehe ngā py'a ke ngā
moī moī katu. "Ne jō riki katu te me'ē
ke" aja pandu pandu Tupā pe. Putu'u
ym panduha. A'ep Tupā ixo, a'erehe
marā ka ym ngā ke amō mahyha.
Katu ixo.

¹⁶⁻¹⁷ Kirisutu riki Arapuharan
Ra'yr aja a'e. A'e riki katu te ame'ē ke,
a'erehe johu pyter pe ixo. Ngā py'a
juhyk ame'ē ta rehe a'e usak katu ta.
Arapuharan ta usakiha aja ame'ē ta
rehe a'e usak katu tī. Mundu pe ame'ē
ta ke a'e raho ta tī. Ame'ē ngi y ke
ame'ē ta u'u ta. Ame'ē y muxuwe katu
hū ta. (Aja rahā, aja te'e ta huru katu
te ixo, aja mujekwa katu.) A'erehe
ame'ē ta myahy ym te ta tī. Hyngwéi
ym te ta tī. Warahy hakuha pyhyk ym
te ta tī. Haku ym te ta tī. Pe, ngā reha
ngi upa katu te eha rykwer ke Tupā
mukanim ta. (Aja rahā, pyai ym te ta
ngā. Jixi'u ym te ta tī.) Aja te'e ta huru
katu te ixo — aja ihē pe tamūi pandu.

8*Paper kyndaha awa po wajar mokōi har ke mopok*

¹ Paper kyndaha awa po wajar mokōihar ke Arapuharan Ra'yr mopok rahā, ywa pe ma'e ke tyapu ym te. Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Hindu te'e u'am. Aja i'i u'am. Mejaor aja u'am. (Upa katu te ngā mukahem hū, a'erehe hendu te'e u'am. Mupyrara hū ame'ē ke uhyk ta aja ukwa katu, a'erehe ame'ē ngi mukahem hū.)

² A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Tupā ruwa kota pu'am ame'ē ta ke a'eta. Jumi'a pame katu te Tupā me'ē a'eta pe.

³ Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī rahā, myrake 'ar pe ma'e pihe katu ame'ē ke hapy. Ame'ē myrake aja ywa pe ihī tī. Ame'ē rehe amō Tupā je'ēha rahoha uhyk oho u'am. Ipo pe ma'e ryru raho. Itatawa rekūi ke raho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ame'ē hyru pe ihī. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu. Ame'ē panduha namō ma'e pihe katu ame'ē ke mupara. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha pe amō me'ē. A'e riki ame'ē ke myrake 'ar pe moī. Tupā namō panduha ke moī tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke namō. Myrake itatawa ke te'e mujā, ame'ē 'ar pe moī. Ame'ē myrake wapyka ndutar kota ihī.

⁴ Tupā ruwa kota ima'e je'ēha rahoha pu'am u'am. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, ame'ē panduha ipo ngi uhem oho, ame'ēja saka. Ame'ē ke takāxīha namō mupara pu'am oho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ukwái. Ame'ē takāxīha namō pu'am oho.

⁵ A'engi ma'e pihe katu ame'ē ryru ke a'e raho. Pe, amō myrake keruhū ngi tata jo'ok. Ame'ē ke hyru pe moī. Ame'ē ke kome'ē ywy keruhū pe a'e ombor. Aja rahā, Tupā tyapu tyapu hū. Tupā pirā pirā hū tī. Kome'ē ywy keruhū katak katak tī.

Jumi'a rehe har

⁶ A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta peju tate. Aja pame katu te jumi'a peju tate. Awa po wajar mokōi hetaha jumi'a ke.

⁷ Jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha peteīhar peju. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe tata u'ar. Y rātā ame'ē ke aman aja u'ar tī. Awa ruwy namō mupara aja u'ar. Upa katu te kāpī ke ukwái. Upa katu te kupi'i ukwái tī. Xirik ym ame'ē ke upa katu te ukwái. Myra mahapyrihar ngi har peteī ukwái tī. Aja pame katu te. Ywy ke aja tī. Mahapyrihar ngi har peteī ukwái tī. Aja pame katu te tī.

⁸ Tupā je'ēha rahoha mokōihar jumi'a peju tī. Ywy'ā keruhū aja ihē asak. Upa ukwái ixo, ame'ēja asak. Ame'ē ke y ramūi pe ombor. Aja rahā, mahapyrihar ngi har peteī awa ruwy aja uwak. Y ramūi ke awa ruwy aja uwak.

⁹ Aja rahā y ramūi rupi ixo ame'ē ta ke manō. Mahapyrihar ngi har peteī manō. Y ramūi 'ar rupi jarusu keruhū wata. Mahapyrihar ngi har peteī upa katu te mujaxer. Aja pame katu te.

¹⁰ A'engi Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar jumi'a ke peju. Aja rahā, jahy rata keruhū aja u'ar. Kandéi hapy ame'ē ke aja ywa ngi u'ar. Ame'ē riki y pe u'ar. Y mahapyrihar ngi har peteī pe u'ar. Mundu aja tī. Mahapyrihar ngi har peteī pe u'ar.

¹¹ Y mahapyrihar ngi har peteī iro aja uwak. Ame'ē ke amō u'u rahā, manō riki. Iro riki a'erehe heta ngā manō. [Ame'ē jahy rata keruhū rer: "Iro ame'ē ke" aja riki.]

¹² A'engi Tupā je'ēha rahoha tumemehar jumi'a ke peju. Aja rahā, warahy ke a'e nupā. Mahapyr aja mowok rahā, peteīhar ke nupā. Aja rahā, peteīhar uwe. Jahy rata ta aja tī. Mahapyr hetaha ngi har peteī nupā. Peteīhar uwe tī. Jahy aja tī. Mahapyr aja mowok rahā, peteīhar ke nupā. Peteīhar uwe tī. Wera rahā, pytun oho tī. Mahapyr mowok rahā, peteīhar pytun oho. Pytun rahā, aja tī. Wera ym jahy. Wera ym jahy rata ta tī. Mahapyr mowok rahā,

peteīhar pytun rahā, pytun te. Upa aja rahā, ma'e mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa.

¹³ A'engi ihē ama'ā. Ywate te hū wyrahuran keruhū wewe ixo. Ame'ē rehe ihē asak. Ame'ē pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja riki:

—Māte hū! Pyrara te hū ta! Amō mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta jumi'a ke peju ta. Ame'ē tyapu rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pyrara te hū ta — aja ihē ahendu.

9

¹ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar upa har jumi'a ke peju tī. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe jahy rata u'ar aja ihē asak. Kapitā aja a'e. Ame'ē pe mupyraraha renda kyndaha mopokiha ke amō me'ē.

² Ame'ē kapitā riki kyndaha mopok. Jahy rata aja ame'ē kapitā. Mupyraraha renda ke pirar. Aja rahā, mupyraraha renda ngi tata takāxīha pu'am hū. Tata keruhū ngi aja takāxīha pu'am te hū. Tate warahy ke muwe. Pytun oho riki.

³ Tata takāxīha ngi tukur ta u'ar hū. Ywy keruhū pe u'ar. Jawajyr pyairo aja me'ē tukur rehe jawajyr ruwái ke Tupā moī. Ame'ē pe awa ke tukur ta jupi katu.

⁴ Tukur ta pe a'e pandu:

—Kāpī ke pe'u ym. Kupi'i ke aja tī. Pe'u ym tī. Myra ro aja tī. Pe'u ym tī. Ma'e ke aja tī. Pe'u ym tī. Awa pykā rehe ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy katu. Awa riki Tupā ko-tyhar ta ke my, ame'ē ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy.

⁵ Ame'ē ta ke jō pemahy. Pejukwa ym. Heta jahy rahā, pemahy. Awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, pemahy — aja riki tukur ta pe Tupā pandu.

Tukur ta ngā ke mahy rahā, jawajyr jupi aja ahyha.

⁶ Ame'ē awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, ngā jupandu ta ngā jupe: "Mā! Ihē pe ahy hū ma'e. Ihē amanō rahā, katu ta my. Ahyha ngi ahem ta my" aja ngā jupe. A'eta manō

tar katu te hū. Marā ka ym manōha awa. Tapijar te'e we ahyha.

⁷ Tukur ta kahwa ta aja ihē asak. Kahwa 'ar pe kapitā jumai oho, ame'ē kahwa aja saka. Iākā rehe iākā rehe har aja ihē asak tī. Kapitā keruhū iākā rehe har aja saka. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Huwa riki sawa'ema'e aja saka tī.

⁸ I'a riki kūjā ta'a aja pukuha. Hāi riki jangwaterāma'e aja saka. Jarō riki.

⁹ Itape ke ipixi'a rehe mujar. Pe, wewe oho rahā, ngā pypo riki tyapu hū. Jumaiha pe myra ujan ame'ē ke kahwa hykýi raho, ame'ēja saka tyapu hū ngā pypo ke.

¹⁰ Huwái namō tukur ta ixo. Jawajyr ruwái aja ame'ē. Ame'ē ipyairo pe ngā ke a'eta mahy te hū. Awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, mahy te hū ngā ke.

¹¹ Ame'ē tama'e kapitā keruhū pehī tī. A'e riki ame'ē ta ke mondo mondo. Ame'ē kapitā keruhū Tupā je'ēha rahoha. A'e riki mupyraraha rendama'e kapitā ke tī. Jundéu awa ta je'ēha rahā, kuja her riki: "Amandom" aja. Ngere awa ta je'ēha rahā: "Aporiā" aja her. [Ame'ē riki: "Upa mujaxer ame'ē ke a'e" aja riki.]

¹² Pyraraha peteīhar ke upa. Amō mokōi pyraraha uhyk ta rī.

¹³ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar riki peju. Jumi'a ke peju. Tupā ruwa kota myrapē keruhū ihī. Kome'ē ywy keruhū rahā, tapi'iruhu ke hapy, ame'ē myrapē keruhū aja ywa pe myrapē keruhū ihī tī. Ame'ē myrapē keruhū ngi amō pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu.

¹⁴ Kuja Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar pe pandu:

—Y keruhū rake Tupā je'ēha rahoha ke amō kynda. Tumeme kynda. Y rer Eura. Ame'ē ta ke emuhem apo 'y — aja ihē ahendu.

¹⁵ Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta ke a'e muhem. Arahā jō muhem. Aja ym rahā, muhem ym ta rī. Arahā jō muhem. Ame'ē wera rahā, ame'ē jahy rahā, ame'ē warahy 'ar rahā jō

muhem. Arahā, mahapyr hetaha ta ngi har peteī a'eta jukwa. Aja pame katu te. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta aja riki. Mahapyr hetaha ta ngi har peteī a'eta jukwa katu te.

¹⁶ Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta hetaha mangaha ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu. Heta te hū riki. Marā ka ym awa mangaha. Kuja, 200.000.000 hetaha ta riki.

¹⁷ Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta rehe ihē asak. Itape ke ipixi'a rehe sawa'e ta mujar. Tata pirāha aja pirā ame'ē ke mujar tī. Pirā namō howy mupara tī. Sasi ita aja howyha. Amō itawa mupara tī. Enxo aja itawaha. Kahwa ākā riki jangwateran ākā aja saka. Juru ngi tata aja uhem. Tata takāxīha aja uhem tī. Enxo aja inēha uhem tī.

¹⁸ Ame'ē kahwa juru ngi uhem ame'ē pe heta te hū kome'ē ywy keruhū pe har ta ke jukwa. Ame'ē mahapyr mahyha pe jukwa. Tata pe jukwa. Tata takāxīha pe aja tī. Jukwa tī. Enxo pe aja tī. Jukwa tī. Upa ame'ē ta pe jukwa. Kuja hetaha. Mahapyr hetaha ngi har peteī jukwa. Aja pame katu te. Aja kome'ē ywy keruhū pe har ta ke jukwa.

¹⁹ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa. Huwái pe mahy tī. Huwái riki mbói ākā aja saka. Ame'ē pe ngā ke su'u. Aja mahy hū.

²⁰ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa te hū ngā ke. Amō heta te hū pyta we rī. Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa ym ame'ē ta ke ame'ē ta. Heta te hū pyta we rī. Mahyha usak tipe. Ipy'a ke ame'ē ta muruwak ym rī. Tupā kota muruwak ym rī. Ipo pe te'e mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī we rī. Kuja, ājā ta rehe ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Itatawa ke te'e ma'e'ā mujā ame'ē ke rehe tapijar te'e we ipy'a moī moī we rī. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Itatawaran ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Ita ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a

moī moī we rī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Upa ame'ē ke usak ym ma'e ke. Hindu ym tī. Wata ym tī. Ame'ē ke rehe ipy'a ke tapijar te'e we ngā moī moī. Katu ym aja.

²¹ Tupā kota ipy'a ke muruwak ym riki. Amō ke jukwa. Ame'ē ngi muruwak ym. Amōma'e ke mukanim raho. Ame'ē ngi muruwak ym tī. Kūjā rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Sawa'e rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Paje ma'ema'eha ngi muruwak ym tī. Tupā kota ipy'a ke muruwak ym. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e we rī.

10

Paper ra'yr mamā ame'ē ke

¹ A'engi amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ame'ē je'ēha rahoha riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ngi a'e wyjy uwyr. Ywa takāxīha juramā rupi ihī. Iākā rehe har riki maju'ā aja saka. Huwa hendy hū. Warahy aja hendy te hū. Itymā riki tata pirāha aja hendy.

² Ipo pe paper ra'yr mamā ame'ē ke reko. Pirar aja ihī. Ipy ikywa katu kota y ramūi pe pyrū. Ipy ikywa'i kota ywy rehe pyrū tī.

³ Pe, a'e pukái. Ame'ē riki jangwateran je'ēha aja tyapuha. Upa pukái rahā, Tupā tyapuha tyapu hū. Ame'ē pe je'ēha ke mujywyr. Awa po wajar mokōi hetaha tyapu te hū. Je'ēha mujywyr.

⁴ Ame'ē upa rahā, ihē ahendu ame'ē ke amupinim ta tipe. Ywa ngi ihē pe amō pandu:

—Anī. Tupā tyapuha awa po wajar mokōi hetaha pandu ame'ē ke emupinim ym. Emujekwa ym tī — aja ihē pe.

⁵ A'engi ikywa ke Tupā je'ēha rahoha ywa kota mupuku. Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē je'ēha rahoha riki ikywa katu kota ywy mupuku.

⁶ A'e pandu:

—Tupā riki ixuwe katute hū ame'ē ke a'e. Uhā te hū ame'ē ke a'e fī. Ywa ke a'e mujā. Kome'ē ywy keruhū

mujā tī. Y ramūi mujā tī. Upa katu te ame'ē pe ixo ame'ē ta ke mujā tī. A'e je'ēha rupi jetehar te ke ihē apandu. Harō ym te ta apo 'y. (Upa ame'ē ta ke a'e mukanim ta.)

⁷ Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar jumi'a ke peju rahā, ma'e ke Tupā ma'e ta. Yman mujekwa ym ngā pe ma'e ke rī. Ame'ē ke mujekwa ta apo 'y. Yman ima'e je'ēha ke pandu ame'ē ta pe pandu. Ima'e miasu ta ke ame'ē ta. Mujekwa ta kȳ – aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸ A'engi ywa ngi ihē pe pandu, a'e riki ihē pe pandu tī:

—Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha po pe paper mamā ame'ē ke ihī. Pirar aja ihī. Ame'ē ke epyhyk echo – aja ihē pe.

⁹ Ame'ē Tupā je'ēha rahoha koty ihē aho. Apandu ipe:

—Ihē pe paper mamā ame'ē ke emuwyr – aja ipe.

—Hā! Epyhyk rahā! E'u tī. Nde juru pe eir aja he'ē ta. Nde pusu pe ihon rahā, hái ta – aja a'e pandu ihē pe.

¹⁰ Ipo ngi ame'ē paper ra'yr mamā ame'ē ke ihē apyhyk. Pe, ame'ē ke ihē a'u. Ihē juru pe he'ē riki. Pe, upa ihē a'u rahā, ihē pusu pe hái aja uwak oho. (He'ē aja rahā, ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ihē rury katu. Hái aja rahā, amō we pyraraha uhyk ta, aja ihē akwa, a'erehe ihē apyai.)

¹¹ Pe, ihē pe pandu:

—Amō we Tupāma'e myrandu ke nde erepandu ta tī. Amō ywy pe har ta rehe har nde erepandu ta tī. Amō amō awa ta rehe har aja tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta rehe har aja tī. Amō amō kapitā keruhū ta rehe har aja tī. Upa ame'ē ta rehe har nde erepandu ta tī – aja ihē pe pandu.

11

Mokōi Tupāma'e myrandu ke pandu ame'ē ta ke

¹ Myra ra'yr mangaha ke ihē pe Tupā muwyr. Ihē Juā. Ihē pe Tupā pandu:

—Ywa pe har ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke emanga

oho. Myja tihaha my? Emanga echo. A'ep ihē rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta ixo. Heta ngā ixo. Ame'ē hetaha ke emanga tī. A'ep myrapē keruhū ihī tī. Ame'ē tihaha emanga tī. Ame'ē riki kome'ē ywy keruhū pe ihī, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ke ame'ē 'ar pe hapy, ame'ē ke ame'ē.

² Ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka ke emanga ym. Ame'ē renda ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ame'ē, a'erehe emanga ym. Ihē kotyhar aja ym ame'ē ke a'eta. A'etama'e renda ke aja saka ta. Ok ta katu te ame'ē ke a'eta mai ta, Jerusarē ok ta ke. Heta jahy rahā, aja te'e ta. Kuja, 42 jahy rahā, mai ta. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke mahy ta, aja mujekwa.)

³ —Ihē rehe har pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Mokōi amondo ta. Ima'e mundeha pan xuru rāi ame'ē ke ta. (Aja rahā, pyai aja mujekwa. Ngā py'a Tupā koty muruwak ym, a'erehe pyai, aja mujekwa.) Heta jahy rahā, ihēma'e myrandu ke ame'ē ta pandu pandu ta. Kuja, 42 jahy rahā, pandu ta. Ame'ē 42 jahy hetaha 1.260 weraha – aja ihē pe Tupā pandu.

⁴ Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke Tupā. Huwa koty mokōi ma'e weraha tymā i'ai. Ame'ē riki Tupāma'e myrandu pandu pandu ame'ē ta ke. Mokōi i'ai. Myra Tupā ruwa koty i'ai tī. Mokōi i'ai. Oriwéi'y ke. Ame'ē riki myrandu pandu pandu ame'ē ta ke aja tī. Mokōi i'ai tī.

⁵ Ame'ē mokōi myrandu pandu pandu ame'ē ta ke amō ta mahy ta tipe rahā, tata ke juru ngi uhem. Mokōihar ta juru ngi uhem. Ame'ē riki huwajan ta ke upa jukwa ta. Aja ame'ē mokōihar ta ke mahy tar katu ame'ē ta ke upa jukwa ta.

⁶ Heta jahy rahā, Tupāma'e myrandu ke ame'ē mokōihar ta pandu pandu rahā, Tupā je'ēha rupi ma'e ke a'eta ma'ema'e ta. Arahā aman pe pandu ta: "Epyta" aja. Aja rahā, aman ukyr ym te ta. Myrandu

pandu pandu ixo rahā, ukur ym te ta. Tupā je'ēha rupi mundu pe pandu ta tī: "Awa ruwy aja ewak!" aja. Aja rahā y riki awa ruwy aja uwak ta oho. A'eta putar rahā pame katu te, upa ma'e ahyha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta pe mondo mondo ta katu. Tupā je'ēha rupi mondo mundo ta katu.

⁷ Myrandu ke upa pandu pandu rahā, mupyraraha renda ngi so'o jarō aja me'ē uhem ta. Ame'ē riki mokōihar ta namō jumai mai ta. Pe, ame'ē mokōihar ta ke so'o jarō aja me'ē riki muputu'u ta. Jukwa ta tī.

⁸ Ame'ē mokōihar ta rete riki awa rape rupi pete'e túi. (Jixer ame'ē ta ke aja ngā ukwaha naī, a'erehe jy-tym ym awa.) Ok ta katu te ame'ē rape rupi pete'e túi. Jerusarē ok ta rape ame'ē. Yman ame'ē ok ta pe ima'e kapitā keruhū ke ngā jukwa tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Ame'ē Jerusarē ok ta pe har ta riki Sondo ok ta pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa. Eji ywy pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa tī.

⁹ Hete rehe amō amō ywy pe har ta usak ta. Amō amō ka'a pe har ta aja tī. Usak ta tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. Usak ta tī. Amō amō awa ta aja tī. Hete rehe usak ta tī. Mahapyr wera rahā, amō ixu'a rupi aja te'e usak ta. "Hete ke pejytm ym" aja ngā pandu. Pete'e túi.

¹⁰ Ame'ē mokōihar ta manō, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta hury katu. Ahyha namō kome'ē ywy keruhū pe har ta ke ame'ē mokōi Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupyrara hū. Apo manō, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta huryha mujā. Pe, ma'e katu ame'ē ke a'eta me'ē me'ē ngā jupe.

¹¹ Ajame'ē ke mahapyrighar weraha asa oho, amō ixu'a rupi asa oho rahā, ame'ē ta'ā ke Tupā mujywyr muwyr tī. Ywytu aja peju muwyr. Pe, a'eta kwera katu pu'am. A'eta rehe usak ame'ē ta upa mukahem hū.

¹² Pe, ame'ē mokōi Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pe Tupā pandu. Ywa

ngi pandu:

—Se ywate pejur! — aja.

Ame'ē ta ruwajan ta usak u'am rahā, ywa pe ame'ē mokōihar ta jupir oho. Ywa takāxīha 'ar pe jupir oho.

¹³ Arahā ywy riki katak hū. Ok ta ke mujixer. Jande popa har ngi har pete'i mujixer. Ywy katak hū ame'ē ke ngā ke jukwa tī. Kuja, 7.000 hetaha ngā ke jukwa. Amō pyta ame'ē ta mukahem hū. Pe, Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Ywa pe har ke nde" aja riki.

¹⁴ Pyraraha mokōihar upa. Pahar pyraraha mahapyrighar uhyk ta tī.

Jumi'a awa po wajar mokōihar ke

¹⁵ Ajame'ē ke jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar peju. Ywa pe pukái pukái hū, ame'ē rehe ihē ahendu. Kuja pukái:

—Tupā riki kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū. Tupā mondo ame'ē ke aja tī. (Kirisutu ke a'e.) Aja te'ha kapitā keruhū ke a'e. Upa ym te ta ame'ē — aja pukái.

¹⁶ Aja rahā, tamūi ta huwa koty u'ar oup. Kuja, 24 tamūi hetaha ta u'ar oup. Tupā ndutar koty ame'ē ta wapyk uī. Myrape 'ar kapitā keruhūma'e saka, ame'ē pe wapyk uī. Ame'ē ta riki huwa koty u'ar oup. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī.)

¹⁷ A'eta pandu:
"Tupā! Jandema'e sawa'e te nde!
Pyrātā te hū ame'ē ke nde.
Yman nde erexo. Apo pete'e nde
erexo tī. Uhā te hū ame'ē ke
nde.
Nema'e pyrātā te ha namō ngā ke
nde eremondo mondo apo,
a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē
ke' aja japandu nde pe."

¹⁸ Nema'e mupyraraha angaha uhyk,
a'erehe amō amō ywy pe har ta
parahy nde rehe.
Manō ame'ē ta ke nde eremukwera

katu ta, pe, ame'ē ta ke nde
eremupyrara ta tī. Ame'ē an-
gaha uhyk tī. A'erehe ngā
parahy nde rehe tī.
Kome'ē ywy keruhū ke mujixer
ame'ē ta ke nde eremupyrara

ta tī. Mupyraraha renda pe nde eremondo ta tī. Ame'ē angaha uhyk tī.
Nde kotyhar ta anī. Upa nde kotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke nde ereme'ē ta. Ame'ē angaha uhyk tī.

Ne je'ēha pandu ame'ē ta pe ma'e katu ame'ē ke nde ereme'ē ta tī. Ame'ē ta nema'e miasu ta ke.

Upa katu te nde rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta pe aja tī. Ma'e katu ame'ē ke nde ereme'ē ta tī.

Kapitā keruhū ta ke. Je'ēha reko ym te aja jupe, ame'ē ta ke tī. Upa ame'ē ta pe ma'e katu ame'ē ke nde ereme'ē ta tī. Ame'ē angaha rehe uhyk tī" aja tamūi ta pandu.

¹⁹ Ywa pe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū aja ihī. Ame'ē ke pirar. Aja rahā, kaixā rehe usak awa. Ame'ē kaixā pe ymanihar Tupā je'ēha ihī. Moise pe Tupā mujekwa, ame'ē je'ēha ke. Pe, Tupā pirā pirā. Tupā tyapuha tyapu hū tī. Ywy ke katak hū tī. Johu ngā pandu pandu hū, aja tyapu tyapu hū tī. Aman aja y rātā ukyr hū tī.

12

Kūjā ke. Mbói keruhū ke tī.

¹ Ajame'ē ke ywa pe ma'e ke uhem. Ame'ē rehe ihē asak rahā: "Mā!" aja ihē akwa. A'ep kūjā i'āi. Ima'e mundeha warahy hendyha aja saka. Jahy rehe pyrū u'am, aja i'āi. Iākā rehe har namō i'āi. Ame'ē rehe jahy rata aja hendyha ihī tī. Kuja awa py mokōi hetaha jahy rata ta ke ihī.

² Imembyr u'ar tate, a'erehe ahy ipe. Imembyr ahy, a'erehe kūjā ahem riki.

³ Pe, amō ma'e ke ywa pe uhem tī. "Mā!" aja ihē akwa tī. Mbói keruhū petúi. Pirā riki. Heta iākā ke. Kuja awa po wajar mokōi hetaha aja iākā. I'ak namō ixo tī. Kuja jande popa hetaha aja i'ak ke. Iākā rehe pame katu te iākā rehe har ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē.

⁴ Ywa ngi jahy rata ta ke a'e pyhyk. Huwái pe pyhyk. Mahapyr hetaha ngi har peteī pyhyk. Aja pame katu te. Pe, pyhyk rahā, kome'ē ywy keruhū pe ombor. Pe, kūjā ruwa koty a'e harō u'am. Imembyr u'ar rahā, pahar a'e u'u ta, a'erehe a'e harō u'am.

⁵ Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr u'ar. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū wan ta. Ngā ke a'e mondo mondo katu te ta. Pe, ta'yn ke amō pyhyk raho. Tupā rake pyhyk raho. Tupāma'e wapyka katu te ame'ē rake pyhyk raho.

⁶ Awa nixói te ame'ē pe kūjā ujan oho. Amō renda ke Tupā moī katu. A'ep kūjā oho. A'ep kūjā ke amō ta mahy ym ta, ame'ē renda ke. A'ep heta wera rahā, 1.260 wera rahā, usak katu ta ehe. Kūjā rehe Tupā usak katu ta.

⁷ Ajame'ē ke ywa pe jumai maiha uhyk. Minge, a'e riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Inamō amō heta Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Pe, Minge ta namō mbói keruhū jumai mai riki. Mbói keruhū namō ixo ame'ē ta jumai mai tī. Amō Tupā je'ēha rahoha ta ke ame'ē ta tī.

⁸ Pe, mbói keruhū ke Minge ta muputu'u. Ywa ngi muhem mondo. Ywa pe mbói keruhū pyta ym ta tī. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Pyta ym ta tī.

⁹ Ywa ngi mbói keruhū ke Minge ta muhem mondo. Ame'ē riki ymanihar mbói ke. Her Satana. Amō her ājā ramūi. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke muka'u te'e hū. Kome'ē ywy keruhū pe mbói ke Minge ta ombo mondo. Mbói kotyhar ta ke ombo mondo tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha rahoha ta ke tī. Ame'ē ta ke Minge ta ombo mondo tī.

¹⁰ Ajame'ē ke ywa pe amō pukái, ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Apo Satanama'e pyrātāha ngi ngā ke Tupā jo'ok. Kapitā keruhū te aja pyrātāha ke a'e mujekwa. Tupā mondo ame'ē ke je'ēha te reko, ame'ē ke mujekwa tī. (Kirisutu ke a'e.) Tupā

ruwa koty pu'am ame'ẽ ke jande mu ta rehe har je'ẽ je'ẽ hū. Ame'ẽ riki Satana ke. (Ājā ramūi a'e.) Juru ai riki. Wera rahā aja te'e ixo. Pytun rahā aja tī. Aja te'e ixo tī. Ame'ẽ ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. (Mā! Katu tiki.)

¹¹ Tupā rehe jurujar katuha ke jande mu ta hijar ym. Satana ke a'eta muputu'u aja riki. (Ājā ramūi ke a'e.) Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Huwy pe jande mu ta py'a juhyk, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u aja ixo tī. Jetehar te ke rehe a'eta jurujar katu, ame'ẽ ke pandu pandu, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u, aja ixo tī. A'eta ke amō ta jukwa tate rahā, tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu. Ajahap manō.

¹² —Satana ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. A'erehe pehē rury katu pexo. Upa ywa pe har ta! Pehē rury katu pexo. Tupā je'ẽha rahoha ta! Pehē rury katu pexo tī. Ywy keruhū pe har ta anī. Mā! Pyrara hū ta. Y ramūi 'ar rupi wata ame'ẽ ta aja tī. Pyrara hū ta tī. Pehē koty Satana wyjy uwyr. (Ājā ramūi a'e.) Parahy hū a'e. Weraha heta ym te ta a'e ma'ema'eha ke, a'erehe parahy te hū a'e – aja riki amō pandu.

¹³ “Mā! Ihē ke ywy keruhū pe a'eta ombor muwyr” aja mbói keruhū ukwa rahā, kūjā ke a'e mahem oho. Sawa'e ra'yr muhem, ame'ẽ kūjā ke mahem oho.

¹⁴ Mokōi wyrahuran keruhū pypo aja Tupā me'ẽ ipe, kūjā pe. Ame'ẽ pe awa nixói te ame'ẽ pe a'e wewe oho. Ame'ẽ renda ke Tupā moī katu. A'ep 1.260 wera rahā, Tupā usak katu ehe. A'erehe mbói keruhū mahy ym kūjā ke.

¹⁵ Pe, juru ngi y keruhū ke mbói keruhū muhem. Aja y keruhū pe kūjā ke munde ta raho tipe.

¹⁶ Anī. Ywy riki owok. Y keruhū mbói keruhū juru ngi muhem, ame'ẽ ke upa owokiha pe u'ar oho. (A'erehe kūjā ke y jukwa ym.) Ywy owok ame'ẽ pe upa y u'ar oho.

¹⁷ A'erehe kūjā rehe mbói keruhū parahy hū we rī. A'erehe, imembyr ta ke a'e mupyrara hū oho. Imembyr pyta ame'ẽ ta ke mupyrara hū oho. Ame'ẽ imembyr ta riki Tupā je'ẽha rehe hendu katu ame'ẽ ta ke a'eta. Jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ ke a'eta pandu pandu tī. Hijar ym riki. Ame'ẽ ta riki kūjā membyr ta tī. Ame'ẽ ta ke mbói keruhū mupyrara hū oho.

¹⁸ Pe, y ramūi rymy'y rehe mbói keruhū pu'am u'am.

13

So'o jarō aja me'ẽ ke

¹ Ajame'ẽ ke y ramūi ngi so'o jarō aja me'ẽ uhem. Ame'ẽ ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Heta iākā ihī. Kuja awa po wajar mokōi hetaha ihī. I'ak heta tī. Kuja jande popa hetaha i'ak ke. I'ak ta rehe pame katu te iākā rehe har ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ẽ. Iākā rehe pame katu te ma'e her ke amō mupinim. Ame'ẽ ta rer Tupā rehe juru ai ame'ẽ ke.

² So'o jarō aja me'ẽ jangwate aja ihē asak. Hāi riki jangwateran aja saka. Ipy riki usu aja pyrātā te hū ame'ẽ ke ame'ẽ. Mbói keruhū riki ima'e pyrātāha ke mondo ipe, so'o jarō aja me'ẽ pe. Mbói keruhū je'ẽha te reko, ame'ẽ ke a'e me'ẽ ipe tī, so'o jarō aja me'ẽ pe tī. Mbói keruhū pandu ipe: “Ihēma'e wapyka rehe ewapyk” aja. (Aja rahā, ngā ke so'o jarō aja me'ẽ mondo mondo ta tī.)

³ Heta iākā ngi har peteī riki kyse mungáiha rape ihī. Manō ta tipe. Ame'ẽ ka'ẽ oho, a'erehe manō ym. “Mā!” aja upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ukwa. Pe, ixotyhar ta aja ame'ẽ ta uwak.

⁴ Mbói keruhū je'ẽha te reko, ame'ẽ ke so'o jarō aja me'ẽ pe a'e me'ẽ, a'erehe mbói keruhū rehe ipy'a ke ngā moī moī katu. So'o jarō aja me'ẽ rehe ipy'a ke ngā moī moī katu tī. Ngā pandu:

—So'o jarō aja me'ẽ pyrātā te hū. A'e aja nixói amō. Marā ka ym a'e ke muputu'u awa – aja riki naī.

5 Pyrātāha ke so'o jarō aja me'ē pe mbói keruhū mondo, a'erehe Tupā rehe juru ai. So'o jarō aja me'ē juru ai Tupā rehe tī. Tupā aja a'e jupe tī. Pe, heta jahy, 42 jahy rahā, ame'ē riki je'ēha te reko. Ngā ke mondo mondo hū.

6 A'e pandu pandu:

—Tupā jaxer ai riki. Her riki jaxer ai tī. Hekoha katu ym tī. Ywa pe har ta katu ym tī. Upa jaxer ai riki — aja so'o jarō aja me'ē pandu naī.

7 Mbói keruhū pandu ipe: “Tupā kotyhar ta namō ejumai echo” aja. Pe, a'e jumai mai oho. Tupā kotyhar ta ke a'e muputu'u ta tī. Mbói keruhū pandu ipe tī: “Nde riki upa ka'a pe har tama'e kapitā keruhū ke. Amō amō ywy pe har tama'e kapitā keruhū ke tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē tama'e kapitā keruhū ke nde tī. Amō amō awa tama'e kapitā keruhū ke nde tī” aja so'o jarō aja me'ē pe.

8 Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ngā py'a ke moī moī ehe, so'o jarō aja me'ē rehe. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā ym rahā we, paper rehe uhā te hū ame'ē ta rer a'e mupinim. Ame'ē rehe her nixói ame'ē ta riki so'o jarō aja me'ē rehe ngā py'a moī moī. Ame'ē paper riki Kirisutuma'e ke. A'e ke amō ta jukwa. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

9 “Myrandu rehe pehendu katu!

10 Amō ke huwajan pyhyk ta raho aja me'ē rahā, aja oho ta a'e. Amō ke kyse pe huwajan jukwa ta aja me'ē rahā, aja kyse pe jukwa ta ame'ē ke. Aja rahā, Tupā kotyhar ta ipy'ahu te'e'ehendu ta me'ē te'e. Tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu ta me'ē te'e tī” aja riki pandu.

11 Ajame'ē ke amō so'o jarō aja me'ē ihē asak. (Mokōihar ke ame'ē.) Ywy ngi a'e uhem aja saka. I'ak mokōi namō ixo. Arapuhame ra'yr aja saka ame'ē. Pe, mbói keruhū aja a'e pandu tī.

12 So'o jarō aja me'ē uhem py. Ame'ē je'ēha rupi ma'e ke mokōihar ma'ema'e katu. Upa kome'ē ywy

keruhū pe har ta pe a'e pandu: “So'o jarō aja me'ē uhem py. Pehē py'a pemoī moī katu ehe. Mungáihā rape ka'ē ame'ē ke namō a'e ixo. Pehē py'a pemoī moī ehe” aja so'o jarō aja me'ē mokōihar pandu.

13 Ma'e ke so'o jarō aja me'ē ma'ema'e katu. Mokōihar ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Upa ngā usak u'am rahā, ywa ngi tata ke a'e mujy muwyr. Kome'ē ywy keruhū pe mujy muwyr.

14 Uhem py so'o jarō aja me'ē huwa koty ma'e ke a'e ma'ema'e katu. Pyrātāha ke mbói keruhū muwyr ipe, so'o jarō aja me'ē mokōihar pe. A'erehe marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Aja upa kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē ta ke a'e muka'u te'e. Ame'ē ta pe a'e pandu:

—I'ā ke pemujā. So'o jarō aja me'ē'ā ke pemujā. Iākā ke kyse puku pe amō mungái. Manō ym a'e. Ame'ē ma'e'ā ke pemujā — aja riki ngā pe.

15 Pyrātāha ke mbói keruhū muwyr ipe. A'erehe ame'ē'ā ke so'o jarō aja me'ē mokōihar peju. So'o jarō aja me'ē uhem py, ame'ē'ā ke peju. Aja rahā, ixuwe katu pu'am. Aja rahā, je'ēha uhem ipe. Pe, ame'ē pandu: “Ihē rehe ipy'a ke ngā moī moī ym rahā, ame'ē ta ke pejukwa” aja kwera ramō ame'ē pandu.

16 Upa awa ta pe so'o jarō aja me'ē pandu. Mokōihar ke a'e. Kuja pandu. “Ma'e ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoī tī. Upa ngā pe aja pepandu. Kapitā keruhū aja ixo ame'ē ta pe pepandu tī. Je'ēha reko ym te ame'ē ta pe aja tī. Pepandu tī. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta pe aja tī. Pepandu tī. Ima'e ym te ame'ē ta pe aja tī. Pepandu tī. Amō ta te'e paraky ame'ē ta pe aja tī. Aja me'ē ijar aja ixo ame'ē ta pe aja tī. Pepandu tī. Upa ngā pe aja me'ē pepandu. (‘Ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoī tī’ aja pepandu) aja so'o jarō aja me'ē

pandu.

¹⁷ Ame'ẽ ngā ukwaha nixói rahā, marā ka ym ma'e ke muhepyha. Marā ka ym ma'e ke jo'okiha amō ngi tī. Ame'ẽ ngā ukwaha riki so'o jarō aja me'ẽ rer ke. Her moĩ ym rahā, ukwaha mangaha ke moĩ ta.

¹⁸ Mā! Ukwa katu ta me'ẽ te'e awa. Ukwa katu ame'ẽ ke, aja amō ixo rahā, mā peja ngā ukwaha ke emanga. So'o jarō aja me'ẽ ukwaha mangaha ke emangarahā! Ame'ẽ ukwaha mangaha sawa'e rer aja ame'ẽ. Kuja ukwaha ke: 666 aja riki.

14

Kirisutu namō ixotyhar ta ixo

¹ Ajame'ẽ ke ihē ama'ã rahā, ywy'ā keruhū rehe Arapuharan Ra'yr pu'am u'am, ame'ẽ ke rehe ihē asak. (Kirisutu a'e.) Ywy'ā keruhū rer Siā. (Ame'ẽ Jerusarē ok ta pyahu, aja ngā ukwa.) Inamō heta te hū ixotyhar ta ixo. Kuja, 144.000 hetaha ta ixo. Ame'ẽ ta pykā rehe Kirisutu rer pame katu te amō mupinim. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa.) Ipái rer mupinim tī. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa tī.)

² Pe, ywa ngi panduha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ihē ahendu. Ita pupur keruhū aja ahendu. Tupā tyapuha keruhū aja tī. Araraperan ke nupāha ta hykýi, aja panduha tyapuha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ahendu tī.

³ Pe, wapyka ndutar koty 144.000 hetaha ta pu'am u'am tī. Jyngariha pyahu ame'ẽ ke a'eta jyngar u'am. Tumeme ixuwe katu hū ame'ẽ ta huwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Tamūi ta ruwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Ame'ẽ 144.000 hetahama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ngi jo'ok riki. Ame'ẽ ta jō riki ame'ẽ jyngariha pyahu ame'ẽ ke jumu'e katu. Amō ta anī.

⁴ Ame'ẽ ta riki kūjā rehe pyta ym te. Sawa'e jeje te'e ixo ame'ẽ ta ke, aja ame'ẽ ta ixo. Arapuharan Ra'yr oho. (Kirisutu a'e.) Haikwer rupi ame'ẽ ta oho tī. Ame'ẽ tama'e ka'u

te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ngi har ame'ẽ ta ke Tupā pe me'ẽ py, ame'ẽja saka. Arapuharan Ra'yr pe me'ẽ py, ame'ẽja saka tī.

⁵ Te'e pandu ym te ame'ẽ ta, aja ukwa katu awa. Anī te ame'ẽ ta. Katu ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta.

Mahapyr Tupā je'ẽha rahoha ta ke

⁶ Ajame'ẽ ke amō Tupā je'ẽha rahoha rehe ihē asak. Ywate wewe oho ixo. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke a'e pandu raho. Ame'ẽ myrandu upa ym te ta. Uhā te hū, aja saka. Ame'ẽ ke upa amō amō awa ta pe pandu raho. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō amō ywy pe har ta pe aja tī. Myrandu katu pandu raho tī.

⁷ Hātā a'e pandu:

—Upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke Tupā mutyryk tyryk ta. A'e riki ngā pe pandu ta: “Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Ame'ẽ angaha uhyk apo 'y. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja pepandu ipe. Pehē py'a ke pemoĩ moĩ katu ehe tī. A'e riki ywa ke mujā. Kome'ẽ ywy keruhū aja tī. Mujā tī. Y ramūi aja tī. Mujā tī. Upa mundu aja tī. A'e riki mujā tī — aja Tupā je'ẽha rahoha pandu.

⁸ Peteñhar upa rahā, Tupā je'ẽha rahoha mokōihar pandu:

—Mambiro ok ta keruhū ke Tupā mai! Upa katu te mai! Upa ngā ke a'e muka'u te'e hū, a'erehe Tupā aja ym ame'ẽ ke rehe ngā py'a ke ngā moĩ moĩ. Kawīngi ka'u ame'ẽja saka riki — aja pandu.

⁹ Mokōihar upa pandu rahā, Tupā je'ẽha rahoha mahapyrihar pukái:

—So'o jarō aja me'ẽ rehe ipy'a ke amō moĩ moĩ rahā, (ame'ẽ ke rehe Tupā parahy te hū ta.) So'o jarō aja me'ẽ'ā rehe ipy'a ke amō moĩ moĩ rahā, aja tī. (Ame'ẽ ta rehe Tupā parahy te hū ta tī.) Ipykā rehe ame'ẽ ukwaha moĩ rahā, aja tī. (Ame'ẽ ta rehe Tupā parahy te hū ta tī.) Ipo

rehe ame'ẽ ukwaha moĩ rahā, aja tī.
(Ame'ẽ ta rehe Tupā parahy te hū ta tī.)

¹⁰ Kawī iro te ame'ẽ ke amō u'u, aja Tupā parahy te ha ke pyhyk ta. Ame'ẽ ke kawī ryru pe Tupā moĩ, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta ke tata pe a'e mupyrara ta. Enxo ukwái ixo ame'ẽ pe mupyrara ta tī. Ahy hū ta. Ame'ẽ mupyraraha ke Tupā je'ẽha rahoha ta katu te ame'ẽ ta usak ta. Arapuharan Ra'yr usak ta tī. (Kirisutu a'e.)

¹¹ Tata pe mupyrara riki. Ame'ẽ tata takāxīha aja te'eha pu'am u'am. Upa ym te ta. Ahy te hū. Putu'u ym te riki. Wera rahā, putu'u ym. Pytun rahā, aja tī. Putu'u ym tī. So'o jarō aja me'ẽ rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ẽ ta pyrara te hū. Putu'u ym te. So'o jarō aja me'ẽa rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ẽ ta pyrara te hū tī. Her ukwaha ke moĩ ame'ẽ ta aja tī. Ahyha putu'u ym te ta tī — aja Tupā je'ẽha rahoha pandu. Mahapyrihar ke ame'ẽ.

¹² Tupā je'ẽha rehe hendu katu ame'ẽ ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e. Jesu rehe tapijar te'e we jurujar katuha hijar ym ame'ẽ ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e tī. Tupā kotyhar ta aja ixo ta me'ẽ te'e tī.

¹³ Ajame'ẽ ke ywa ngi panduha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Kuja emupinim. Apo har jandema'e kapitā keruhūma'e parakyha ke amō ta ma'ema'e ixo. Tupā je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ke ima'e parakyha ke. Aja ixo rahā, ame'ẽ ta ke amō ta jukwa. Aja rahā, mā hury katu ame'ẽ ta ke a'eta — aja ahendu.

Tupā'ã pandu:

—A'e tȳ! Ame'ẽ ta paraky te hū. Apo putu'u katu te ta. Paraky te hū, a'erehe ma'e katu ame'ẽ ke Tupā me'ẽ ta. Ame'ẽ namō ixo, a'erehe hury katu te ta — aja riki.

Ngā ke Tupā je'ẽha rahoha ta mujy'ar

¹⁴ A'engi ihē asak rahā, ywa takāxīha ituwyr ame'ẽ rehe ihē asak. Ame'ẽ 'ar pe awa aja wapyk uī.

(Kirisutu a'e.) Iākā rehe har namō ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ẽ. (Aja rahā, upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u, aja mujekwa katu.) Itatawa ke te'e mujā ame'ẽ ke iākā rehe har. Kyse apar haimbe ame'ẽ ke ipo pe pyhyk reko.

¹⁵ Pe, amō Tupā je'ẽha rahoha uhem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi uhem. Tupā koty ngi uhem. Ywa takāxīha 'ar pe wapyk uī ame'ẽ pe hātā a'e pandu:

—Angaha uhyk riki. Kyse apar pe ma'e tyarō ame'ẽ ke emondok. Ematyr. Kome'ẽ ywy keruhūma'e ke tyarō riki — aja ipe.

¹⁶ Pe, takāxīha 'ar pe wapyk ame'ẽ ke kyse apar pe mondok. Kome'ẽ ywy keruhūma'e tyarō ame'ẽ ke mondok. Ame'ẽ ke matyr. (Aja rahā, kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke mujy'ar ta. Ixotyhar ta ke ixoty a'e mujy'ar, aja mujekwa.)

¹⁷ A'engi ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō Tupā je'ẽha rahoha rehe ihē asak. Kyse apar haimbe ame'ẽ ke a'e pyhyk reko tī.

¹⁸ Ajame'ẽ ke amō Tupā je'ẽha rahoha rehe ihē asak. Ame'ẽ riki tata harōha ke. Tata usakiha ke a'e tī. Myrapē keruhū rake ngi a'e uwyr. Kome'ẽ ywy keruhū pe rahā, tapi'iruhu ke hapy, ame'ẽ myrapē keruhū aja saka. Pe, kyse apar haimbe ame'ẽ ke pyhyk reko. Ame'ẽ pe pandu.

—Ma'eywa ke kyse apar pe emondok. Uwa ame'ẽ ma'eywa ke. Peme'ẽ ywy keruhū pe uwa ty túi. Tyarō riki, a'erehe a'ep emondok echo — aja pandu.

¹⁹ A'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe Tupā je'ẽha rahoha mondok uwyr. Hymbo ngi uwa ke mondok. Ame'ẽ ke tykwer jamiha renda pe ombor. Ame'ẽ jamiha renda Tupā parahy te ha aja saka.

²⁰ Ok ta kurar sorokap jamiha renda ihī. Ame'ẽ pe uwa ke jami. Awa ruwy aja tykwer uhem hū ingi. Y tiha aja uhem. Manga rahā, typyha riki

peteī met, amō met ixu'ap typyha. Pukuha manga rahā, 300 kiro met pukuha. (Upa aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'eta. Pe, ame'ē ta ke Tupā mupyrara te hū ta. Awa ruwy uhemiha aja ahy te hū ta ngā ke, aja mujekwa.)

15

Ma'e ahyha a'ejōhar ke

¹ Ajame'ē ke ywa rehe amō ma'e rehe ihē asak tī. Ame'ē ke ihē asak rahā: "Māte we ame'ē te a'e my!" aja ihē akwa. Kuja ihē asak. Tupā je'ēha rahoha ta awa po wajar mokōi hetaha rehe ihē asak tī. Kuja ame'ē ta pyhyk reko. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'ē riki a'ejōhar ke. Ame'ē ke Tupāma'e parahy te ha ke. A'ejōhar ke ame'ē.

² Pe, y ramūi aja ihē asak. Waruwa aja ame'ē. Tata namō mupara aja riki. Pe, so'o jarō aja me'ē kqty ipy'a ke muruwak ym ame'ē ta rehe ihē asak. Tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē so'o jarō aja me'ē'ā kqty ipy'a ke muruwak ym tī. Ame'ēma'e ukwaha ke moī ym tī, ipykā rehe. Ame'ē ta rehe ihē asak. Y ramūi aja ame'ē rake pu'am u'am. Ame'ē ta pe pame katu te araraperan ke Tupā me'ē me'ē. Ame'ē ke ngā jywa rehe ngā pyhyk u'am.

³ Moise mu'e, ame'ē jyngariha ke ame'ē ta jyngar u'am. A'e riki Tupāma'e miasu ke. Arapuharan Ra'yr rehe ame'ē ta jyngar u'am tī. (Kirisutu ke a'e.) Kuja jyngar:

"Tupā! Jandema'e sawa'e te nde!
Pyrātā te hū ame'ē ke nde.

Mā! Nde erema'ema'eha riki katu te ame'ē ke.

Jetehar rupi ma'e ke nde erema'ema'e katu. Katu te ha rupi nde erema'ema'e katu tī.

Upa amō amō ywy pe har tama'e kapitā keruhū te nde.

⁴ Sawa'e! Nde rehe upa ngā hendu katu ta.

Upa ngā pandu ta: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja.

Nde pe ma'e nde erek'a'u te'eha nde erema'eha nixōi te.

Jetehar rupi nde erema'ema'e, ame'ē ke rehe upa ngā usak, a'erehe nde rehe upa katu te amō amō ywy pe har ta ngā py'a ke moī moī ta uwyr" aja riki jyngar.

⁵ Ajame'ē ke ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe ihē asak. Hukwen pirar aja asak. A'ep so'o pirer ke te'e mujā aja ihī. Ame'ē so'o pirer ok keruhū: "Ko Tupā ixo" aja ame'ē mujekwa.

⁶ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Tupā je'ēha rahoha ta uhem. Awa po wajar mokōi hetaha ke. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha namō ixo ame'ē ta ke a'eta. Ima'e mundeha hendy hū ame'ē ke namō ixo. Katu te ame'ē ke. Ipixi'a rupi ma'e pukwariha ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke.

⁷ Ame'ē ta pe ma'e ke amō me'ē. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har peteī me'ē ma'e ke. Kuja, ita rekūi awa po wajar mokōi hetaha. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē pe Tupā parahyha tyryhem ihī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta pe me'ē. Tupā riki uhā te hū ame'ē ke a'e.

⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe tata takāxīha pu'am hū u'am. Tupā katu te ha ke ame'ē mujekwa. Ima'e pyrātā te ha ke mujekwa tī. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke Tupā je'ēha rahoha ta jyhē ta. Ame'ē upa ym rahā we, marā ka ym Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixeha awa. Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta ma'e ahyha ke jyhē ta.

16

Tupāma'e parahyha ke

¹ Ywa pe har Tupāma'e ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō hātā pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ihē Juā. Tupā je'ēha rahoha ta pe hātā pandu: "Peho! Ita rekūi pe ihī

ame'ẽ ke pejyhē peho. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekúi ke. Ame'ẽ pe Tupāma'e parahyha ke ihī. Ywy keruhū pe pejyhē peho" aja ahendu.

² Tupā je'ẽha rahoha peteihar jyhē oho. Kome'ẽ ywy keruhū pe ita rekúi pe ihī ame'ẽ ke jyhē oho. Aja rahā pere ahy te hū ame'ẽ ke awa ta rehe uhem. So'o jarō aja me'ẽ ukwaha reko ame'ẽ ta rehe uhem. Ipykā rehe ukwaha ihī. Ipo rehe aja tī. Ihī tī. Upa ame'ẽ ta rehe pere uhem. So'o jarō aja me'ẽ'a rehe ipy'a ke amō ta moī moī, ame'ẽ ta rehe pere ahy te hū ame'ẽ ke uhem tī.

³ A'engi Tupā je'ẽha rahoha mokōihar ita rekúi pe ihī ame'ẽ ke jyhē tī. Y ramūi pe jyhē. Aja rahā, y riki awa ruwy aja uwak. Manō ame'ẽ ruwy aja ame'ẽ. Upa katu te y rupi ixo ame'ẽ ta ke manō. Pyta we ym te.

⁴ A'engi Tupā je'ẽha rahoha maphyrihar ita rekúi pe ihī ame'ẽ ke jyhē tī. Y pe ombor. Mundu pe aja tī. Ombor tī. Upa y riki awa ruwy aja uwak tī.

⁵ Pe, Tupā je'ẽha rahoha pandu ame'ẽ ke rehe ihē ahendu. A'e riki y harōha ke. Y usakiha ke tī. Kuja pandu:

—Tupā! Katu te ame'ẽ ke nde. Ngā ke nde eremupyrara. Ame'ẽ ke katu. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Nde ruhā te hū ame'ẽ ke nde.

⁶ Nde kotyhar ta ke ngā jukwa. Huwy muhem riki. Nde je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke aja tī. Jukwa tī. A'erehe ngā pe awa ruwy aja nde eremondo. Ame'ẽ ke a'eta u'u, ame'ẽja saka. (Aja rahā, huwy muhem, aja ame'ẽ ta ke Tupā jukwa tī, aja mujekwa.) Aja katu a'eta pe — aja pandu.

⁷ Pe, myrapē keruhū koty ngi amō pandu, ame'ẽ ke rehe ihē ahendu. Kome'ẽ ywy keruhū pe rahā, myrapē keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hapy. Ame'ẽ myrapē keruhū aja ame'ẽ. Kuja pandu: "Tupā! Jandema'e sawa'e te ke nde! Pyrātā te hū ame'ẽ ke nde. Jetehar rupi ngā ke nde eremupyrara ta. Nde eremupyrara ta rahā, katu tiki ame'ẽ tī" aja ahendu.

⁸ A'engi Tupā je'ẽha rahoha tumemehar ita rekúi pe ihī ame'ẽ ke jyhē tī. Warahy rehe jyhē. Aja rahā, warahy haku te hū oho. A'erehe ngā pirer ke hapy, aja riki.

⁹ Warahy haku te hū. Ngā pirer ke hapy. A'erehe Tupā pe a'eta pandu: "Nde katu ym" aja ipe naī. (Tupā riki ma'e ahyha ke muwyr, aja ngā ukwa a'erehe Tupā rehe juru ai.) Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym. "Katu te ame'ẽ ke nde" aja Tupā pe pandu ym ngā.

¹⁰ A'engi Tupā je'ẽha rahoha awa po wajar peteihar upa har ita rekúi pe ihī ame'ẽ ke jyhē tī. So'o jarō aja me'ẽ ma'e wapyka rehe jyhē. Aja rahā, hekoha rupi pytun te oho. A'e riki ngāma'e kapitā keruhū aja ixo. Upa ame'ẽ renda rupi pytun te oho. Hembe ke a'eta su'u su'u rāi u'am. Ahy te hū ngā, a'erehe hembe ke su'u su'u u'am.

¹¹ Pe, a'eta pandu: "Tupā! Ywa pe har ke nde! Katu ym te nde" aja riki naī. Ahy te ngā ixo. Pere hū tī. Ahy riki a'erehe Tupā rehe juru ai. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym.

¹² A'engi Tupā je'ẽha rahoha awa po wajar peteihar ita rekúi pe ihī ame'ẽ ke jyhē tī. Y pe jyhē. Y rer Eura. Aja rahā, y riki upa katu te typa oho. A'erehe ame'ẽ y renda rupi kapitā keruhū uwyr ta. Warahy uhemiha kotyhar kapitā keruhū ame'ẽ. Y rapyrer rupi uwyr ta.

¹³ A'engi ājā ta rehe ihē asak. Mahapyr asak. Jaxer ai te ame'ẽ ta ke a'eta. Kururu aja ame'ẽ ta rehe asak. Mbói keruhū juru ngi peteihar uhem. Amō riki so'o jarō aja me'ẽ juru ngi uhem tī. Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ran juru ngi amō uhem tī. Aja asak tī.

¹⁴ Ājā ta ke ame'ẽ ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'eta ma'ema'eha katu. Ame'ẽ mahapyr ājā ta riki upa katu te kapitā keruhū ta ke mujy'ar. Kome'ẽ ywy keruhū rupi ixo ame'ẽ ta kapitā keruhū ta ke mujy'ar. Jumaiha

rehe mujy'ar. Tupā namō jumai ta. A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

¹⁵ —Pesarahā! Awa ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uhyk uwyr. Aja amō harō ym rahā, ihē ajur ta. Amō ukwer ym, aja ixo rahā, hury katu ame'ē ke a'e. Ukwer ym, aja ima'e mundeha ke rehe amō usak katu. Peta kȳ, aja ixo. Aja rahā, jawe te'e aja wata ym. Jawe te'e rahā, huxī ta. Peta kȳ, aja amō ixo rahā, huxī ym ta — aja riki Kirisutu pandu.

¹⁶ Pe, ma'e renda pe kapitā keruhū ta ke ājā ta mujy'ar. Ame'ē renda rer: "Amangenō." Aja riki jundéu awa ta je'ēha ipe.

¹⁷ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar ita rekúi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Ywate ngi jyhē. Ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ihī. Ame'ē pe wapyka ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē. Ame'ē ngi Tupā hātā pandu. Kuja. "Upa katu te riki" aja pandu.

¹⁸ Pe, Tupā pirā pirā hū. Tupā tyapuha tyapu hū tī. Kome'ē ywy keruhū katak te hū tī. Sawa'e ke Tupā mujā, ame'ē ngi har aja ywy ke katak ym. Māte hū katak hū. Ywy katak hū, ame'ē 'ar kotoy te we hū ame'ē katakiha.

¹⁹ Ame'ē ok ta keruhū owok. Ma-hapyr pyngwer aja owok. Upa amō amō ywy pe ok ta ihī, ame'ē ta ke upa mujixer tī. Mambiro ok ta ke Tupā harái ym. Ame'ē pe har ta ke a'e mupyrara te hū. Ame'ē ta pe pandu: "Ihēma'e ita rekúi ngi kawī pe'u" aja pandu. (Aja rahā, Tupāma'e parahy te ha ke ame'ē ta pyhyk.)

²⁰ Upa ypa'ū riki kanim oho. Upa ywy'ā keruhū kanim oho tī.

²¹ Ywa ngi aman aja y rātā ukyr tī. Y rātā keruhū riki. Puhýi ame'ē. Kuja, 40 kir puhýiha riki ukyr. Ywy pe har ta rehe ukyr. Pe, ame'ē ta Tupā rehe juru ai. "Katu ym nde" aja pandu nañ. Y rātā keruhū ukyr rahā, ahy te hū. A'erehe Tupā rehe juru ai.

17

Kūjā katu ym ame'ē rehe har

¹ Ajame'ē ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har petei uwyr ihē kotoy. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta ita rekúi pyhyk reko ame'ē ke. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekúi ke. Pe, ihē rehe uhyk rahā, ihē pe pandu:

—Ejur! Y rymy'y rehe ame'ē ok ta keruhū ngā mujā. Myja me'ē ame'ē ke Tupā mai ta my? Ame'ē ke nde pe ihē amujekwa ta. Ame'ē ok ta keruhū riki kūjā ka'u te'e aja saka.

² Ame'ē kūjā rehe kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ka'u te'e. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta ma'ema'eha ke rehe ngā py'a ke ngā moī moī. Ipy'a moī ehe, a'erehe kūjā ka'u te'e aja ame'ē.) Ame'ē kūjāma'e kawī ke kome'ē ywy pe har ta u'u tī. Ame'ē kawī ma'e ka'u te'eha aja saka. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e tī, aja mujekwa) — aja ihē pe pandu.

³ Ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu. Ihē Juā. Pe, ihē ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk raho. Awa nixói te ame'ē pe pyhyk raho. A'ep kūjā rehe ihē asak. So'o jarō aja me'ē pirā ame'ē ke rehe asak tī. Ame'ē kupe 'ar pe kūjā wapyk uī. Hete rupi her ihī. Tupā rehe juru ai, ame'ē rer riki heta ihī. Pe, ame'ē so'o jarō aja me'ē heta iākā namō ixo. Awa po wajar mokōi hetaha iākā. I'ak heta tī. Jande popa hetaha i'ak ke.

⁴ Kūjāma'e mundeha katu te. Pan pirangwer ke te'e mujā ame'ē ke te'e ame'ē mundeha. Pan pirā amō tī. Itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'ē ke mundeha rupi moī moī tī. Aja mukatuha. Itara'yr muhepy hū ame'ē ke moī moī tī. Pero moī tī. Pu'yr aja ame'ē. Aja mukatuha tī. Ipo pe ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Tyryhem riki. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ē ke ihī ipe. Upa katu te jaxter ai ame'ē ke ihī ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe upa ma'e ke ita rekúi ra'yr pe ihī.

⁵ Ipykā rehe her ke amō mupinim. Myja me'ē ame'ē rer my? Yman

ame'ẽ ke ukwa ym awa rī. Kuja her. "Mambiro ok ta keruhū ke. Upa kūjā ka'u te'e ame'ẽ tama'e kapitā keruhū aja ame'ẽ. Kome'ẽ ywy keruhū pe upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ tama'e kapitā keruhū ke a'e tī. Kūjā ke a'e" aja riki.

⁶ Tupā kotyhar ta ruwy ngi kūjā ka'u, aja ihē asak. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym, ame'ẽ ta ke amō ta jukwa. Ame'ẽ ta ruwy ngi ka'u tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke kūjā jukwa, aja mujekwa ngā pe. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta ke jukwa tī, aja mujekwa tī.)

Ame'ẽ kūjā rehe ihē asak rahā: "Māl!" aja ihē akwa.

⁷ Aja rahā, ihē pe Tupā je'eha rahoha pandu:

—Nde eremukahem rahā, katu ym. Myja me'ẽ ame'ẽ kūjā my? Yman ame'ẽ ke amō ukwa ym rī. Ame'ẽ ke nde pe ihē amujekwa ta apo 'y. So'o jarō aja me'ẽ rehe har ihē amujekwa ta tī. Ame'ẽ kupe 'ar pe kūjā wapyk. Iākā kuja hetaha, awa po wajar mokōi. I'ak kuja hetaha tī, jande popa.

⁸ Ame'ẽ so'o jarō aja me'ẽ ixo kwe. Apo anī. Nixói apo 'y. Mupyraraha renda ngi uhem tate. Jumai ta oho a'e. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta. Ame'ẽ so'o jarō aja me'ẽ rehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta usak rahā: "Mā!" aja ukwa. Ame'ẽ ta rer ke paper rehe nixói. Uhā te hū ame'ẽ ta rer aja ym. Kome'ẽ ywy keruhū ke Tupā mujā ym rahā we, uhā te hū ame'ẽ ta rer ke paper rehe a'e mupinim. Ame'ẽ rehe nixói te ame'ẽ ta rer. Ame'ẽ so'o jarō aja me'ẽ ixo kwe. Apo nixói 'y. Manō riki. Uwyr ta tī.

⁹ —Apo ukwa katu ame'ẽ ke ukwa ukwa ta me'ẽ te'e. Iākā awa po wajar mokōi hetaha riki ywy'ā awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'ẽ 'ar pe kūjā wapyk uī. Aja rahā, ok ta riki ywy'ā awa po wajar mokōi ihī, aja mujekwa. Ame'ẽ ok tama'e kapitā keruhū awa po wajar mokōi hetaha ixo tī.

¹⁰ Awa po wajar peteīhar upa hetaha upa 'y. Nixói apo 'y. Awa po wajar peteīhar riki kapitā keruhū kote'e ixo apo 'y. Amō riki awa po wajar mokōihar uhyk ym we uwyr rī. Ame'ẽ uhyk uwyr rahā, jahy heta ym rahā, kapitā keruhū aja ixo ta tī.

¹¹ So'o jarō aja me'ẽ ixo kwe. Apo nixói 'y. Ame'ẽ riki awa po wajar maphyrihar ke a'e. Ame'ẽ riki awa po wajar mokōi ngi har peteī a'e. Jumai oho. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta.

¹² —I'ak jande popa rehe nde eresak. Ame'ẽ riki kapitā keruhū jande popa hetaha ta. Ame'ẽ ta kapitā keruhū aja ixo ym we rī. Uhyk ta kȳ. So'o jarō aja me'ẽ namō ame'ẽ ta ke kapitā keruhū aja amō mu'am ta. I'i atu we ym rahā, kapitā keruhū aja ixo ta tī.

¹³ Ame'ẽ kapitā keruhū jande popa hetaha ma'ema'e. Ame'ẽ ke peteīhar aja ma'ema'e. So'o jarō aja me'ẽ pe ame'ẽ ta pandu: "Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'eha rupi ma'e ke ema'ema'e katu" aja so'o jarō aja me'ẽ pe pandu.

¹⁴ Arapuharan Ra'yr namō so'o jarō aja me'ẽ jumai ta oho. (Kirisutu ke a'e.) Kapitā keruhū jande popa hetaha aja tī. Jumai ta oho tī. Pe, ame'ẽ ta ke Arapuharan Ra'yr muputu'u ta. A'e riki kapitā keruhū te. "Ihēma'e ke pehē" aja Kirisutu pandu ame'ẽ ta jumai oho inamō tī. "Ihē koty ejur" aja Kirisutu pandu ame'ẽ ta jumai oho inamō tī. Ixotyhar ta jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta jumai oho inamō tī. So'o jarō aja me'ẽ ke a'eta muputu'u ta oho tī. Kapitā keruhū ta ke muputu'u ta tī — aja Tupā je'eha rahoha pandu.

¹⁵ Ihē pe Tupā je'eha rahoha pandu tī:

—Y rehe nde eresak. Ame'ẽ 'ar pe kūjā ka'u te'e pyrū. Ame'ẽ y riki amō amō ywy pe har ta ke. Amō amō awa ta ke tī. Amō koty koty je'eha pandu ame'ẽ ta ke tī. Amō amō ka'a pe har ta ke tī.

¹⁶ Kūjā ka'u te'e ame'ẽ ke i'ak jande popa hetaha putar ym ta. So'o jarō

aja me'ẽ aja tī. Putar ym ta kūjā ke tī. Upa katu te kūjāma'e ke jo'ok ta ingi. Jawe te'e aja a'e ke ame'ẽ ta mupyta ta ixo. (Aja rahā, a'e ke muputu'u ta, aja mujekwa.) Kūjā rukwer ke u'u ta, ame'ẽja saka ta. Kūjā ke tata pe hapy ta, ame'ẽja saka upa katu te mujaxer ta tī. (Aja rahā, kūjā riki kapitā keruhū aja putar ym aja mujekwa.)

¹⁷ Tupā pandu: "Ihē aputar ame'ẽ ke kapitā keruhū ta ma'ema'e ta. Ihē aputariha ke ipy'a rehe ihē amoīta, a'erehe ihē aputar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e ta" aja a'e pandu. A'erehe kapitā keruhū ta pandu: "Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'ëha rupi ma'e ke ema'ema'e katu" aja so'o jarō aja me'ẽ pe pandu. A'erehe so'o jarō aja me'ẽ riki kapitā keruhū aja ixo. Tupā pandu ame'ẽ ke upa uhyk ym rahā we, aja ixo ta ame'ẽ.

¹⁸ —Kūjā rehe nde eresak, ame'ẽ riki ok ta keruhū ke. Ame'ẽ ok ta keruhū ngi je'ëha uhem, ame'ẽja saka. Upa kome'ẽ ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke mondo mondo. A'erehe ame'ẽ ok ta keruhū je'ëha te reko, ame'ẽja saka — aja ihē pe Tupā je'ëha rahoha pandu.

18

Mambiro ok ta ke upa katu te mujaxer

¹ Ajame'ẽ ke amō Tupā je'ëha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ywa ngi wyjy uwyr a'e. Je'ëha te reko. Katu te ame'ẽ ke a'e. Hendy hū. Ima'e hendyha namō kome'ẽ ywy keruhū ke muwera hū.

² A'e hâtā pandu:

—Mambiro ok ta upa katu te mujaxer. Ma'e jaxer ai ame'ẽ rekoha ke apo 'y. A'ep ãjā ta ixoha renda ke apo 'y. ãjā jaxer ai ame'ẽ ta pehī riki. A'ep ma'ewyra jaxer ame'ẽ ke ixo tī. Ma'ewyra amō u'u ym ame'ẽ ke pehī tī.

³ (Ame'ẽ ok ta mujixer ym rahā, pewe ihī rahā,) ma'e ka'u te'eha riki kawī aja saka. Ame'ẽ ngi upa amō amō ywy pe har ta ka'u. Aja

rahā, ame'ẽ ma'e ka'u te'eha ke amō amō ywy pe har ta ma'ema'e tī. Ame'ẽ ok ta pe har ta aja kome'ẽ ywy keruhūma'e kapitā keruhū ta ma'ema'e tī. Pe, upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ok ta rehe mātē hū ma'e ke ihī. Ma'e ke muhepy ame'ẽ ta muhepy hepy hū. Aja matyr hū tamatarer ke. Muka'u te'eha rupi pyhyk hū. Katu ym aja — aja riki Tupā je'ëha rahoha pandu.

⁴ Pe, ywa ngi amō pandu ame'ẽ ke rehe ihē ahendu.
"Ihē kotyhar ta! Ame'ẽ ok ta ngi pehem peho!
Ame'ẽ ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha pema'ema'e ym pexo tī.
Ame'ẽ ok ta pe har ta ke ihē amupyrara ta. Pehem peho ingi. (Aja rahā, ame'ẽ ta aja pehē ke ihē amupyrara ym ta tī.)

⁵ Upa ma'e ka'u te'eha ke a'ep pe har ta ma'ema'e hū. Mātē hū te'e ma'ema'e. Ywa rehe uhyk, ame'ẽja saka hetaha.
Ma'e katu ym te ame'ẽ ma'ema'eha ke ihē aharái ym. (A'erehe amupyrara ta)" aja ahendu.

Pe, ywa ngi pandu ame'ẽ ke rehe ahendu tī. Tupā je'ëha rahoha ta pe pandu:

⁶ "Ihē kotyhar ta ke a'ep pe har ta mupyrara hū.
Aja juja katu te a'ep pe har ta ke pemupyrara tī.
Jetehar te! Mokōihar aja pemupyrara.
Amō ta ke a'ep pe har ta muka'u te'e.
Aja mokōihar aja a'ep pe har ta ke pemuka'u te'e tī. Aja pemahy katu tī.

⁷ Ma'e katu ame'ẽ ke jō a'ep pe har ta me'ẽ me'ẽ ngā jupe. Ma'e hepy hū ame'ẽ ke aja tī. Me'ẽ me'ẽ ngā jupe tī.
Aja jumuhury ngā juehe. A'erehe a'ep pe har ta ke pemahy apo.
Pemupyrara tī.

Ame'ẽ ok ta riki kūjā aja saka.
Jupandu jupe: 'Kapitā keruhū ihē.
Aja ko axo. Ihē sawa'e manō ame'ẽ ke ym ihē axo. A'erehe

apyaiha ihē akwa ym te ta' aja
jupe.

8 Aja pandu jupe, a'erehe peteī wera
rahā, ma'e ahyha uhyk ta ehe.

Pyaiha uhyk ta ehe tī. Myahy te ha
uhyk ta tī. Mahyha uhyk ta tī.
Tata pe hapy ta tī.

Tupā, jandema'e sawa'e te riki pyrātā
te hū. A'erehe tata pe hapy ta.
Upa ukwái ta. Mujaxer ta. A'e
riki mupyrara ta" aja ywa ngi
pandu ame'ē ke rehe ahendu.

9 Kome'ē ywy keruhūma'e kapitā
keruhū ta pyai ta. Ame'ē ok ta pe har
ta aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e
tī. Ame'ē ok ta riki ukwái hū. Tata
takāxīha pu'am hū tī. Ame'ē rehe
kapitā keruhū ta usak, a'erehe pyai
hū. Jixi'u hū tī.

10 Ame'ē ok ta aja pyrara tar ym
kapitā keruhū ta. Kyje ingi. A'erehe
paite pu'am u'am. Pandu u'am:

—Mā! Māte hū puki! Katu ym!
Mambiro ok ta upa riki. Katu te
ame'ē ke kwe. A'ep pe har kapitā ta
pyrātā te. Mā! Pahar mumba. I'i
we ym aja pahar mumba — aja kapitā
keruhū ta pandu. Jixi'u hū tī.

11 Kome'ē ywy keruhū pe ma'e
muhepy ame'ē ta ixo. Ame'ē ta jixi'u
hū tī. Apo ame'ē ok ta ngi ma'e ke
jo'ok ym ta awa. Muhepy ym ta tī.
A'erehe tamatarer ke muheta ym te
ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe:
“Mā! Katu ym” aja ma'e muhepy
ame'ē ta jixi'u hū.

12 Itatawa ke amō jo'ok ym ta ingi
'y. Itatuwyr aja tī. Jo'ok ym ta awa tī.
Itara'yr muhepy ame'ē ke aja tī. Jo'ok
ym ta awa tī. Pero aja tī. (Pu'yr aja
ame'ē.) Pan katu te ame'ē ke aja tī.
Jo'ok ym tī. Pan pirangwer aja tī. Pan
pirā aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Pan
sen ame'ē aja tī. Jo'ok ym ta awa tī.
Arapuharan ra ke te'e mujā ame'ē ke
tī. Jo'ok ym ta awa tī. Upa ma'e myra
katu te ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta
awa tī. Masin ke te'e mujā me'ē ke aja
tī. Jo'ok ym ta awa tī. (Masin riki i'ak
aja saka. Tuwyr ame'ē.) Ma'e myra
hepy hū ke te'e mujā ame'ē ke aja tī.
Jo'ok ym ta awa tī. Itatawaran ke te'e

mujā ame'ē ke aja tī. Ita, ser ke te'e
mujā ame'ē ke aja tī. Ma ke te'e mujā
ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī.

13 Kane aja tī. Ma'e pihe katu ame'ē
ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Insen aja.
Miha amō tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke
amō tī. Jo'ok ym ta awa tī. Kawī aja
tī. Ma'e ka aja tī. U'i aja tī. Ahúi aja
me'ē ku'i aja tī. Ahúi aja me'ē aja tī.
Jo'ok ym ta awa tī. Tapi'iruhu aja tī.
Arapuharan aja tī. Kahwa aja tī. Jo'ok
ym ta awa tī. Myra ujan ame'ē ke aja
tī. Jo'ok ym ta awa tī. Te'e paraky
ame'ē ta aja tī. Awa ke aja tī. Jo'ok ym
ta awa tī.

14 Ame'ē ok ta rehe har muhepy
ame'ē ta pandu:

—Upa ma'e katu te ame'ē ke ok ta
pe har ta putar katu. Ame'ē ke upa
kanim. Upa tamatarer kanim tī. Amō
usak rahā, katu te, ame'ē riki nixói te
apo 'y. Upa ame'ē ta ke mujywyr ym
te ta tī — aja pandu.

15 Ame'ē ok ta rehe ixo rahā, ma'e
muhepy ame'ē ta muhepy hepy. Aja
tamatarer pyhyk hū. Aja tamatarer
muheta hū tī. Ame'ē ok ta ke upa
mujaxer, aja ma'e muhepy ame'ē ta
ke jukwa ta tī, aja a'eta ukwa katu.
Ame'ē ngi kyje a'erehe paite pu'am
u'am. Jixi'u u'am. Kuja pandu:

16 —Māte hū puki! Mā! Ame'ē ok ta
keruhū upa riki! Katu te aja ame'ē ok
ta ixo. Pan katu te ame'ē ke ihī. Pan
pirangwer aja tī. Ihī tī. Pan pirā aja
tī. Ihī tī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē
ke aja tī. Ihī tī. Itara'yr hepy ame'ē ke
aja tī. Pero aja tī. Ihī tī. Upa ame'ē ta
ke ok ta ke mukatu.

17 Mā! Pahar ame'ē ta ke upa. I'i
we ym aja pahar upa — aja riki pandu
ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo
'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū
ngā.)

Upa jarusu keruhūma'e kapitā ta
paite pu'am u'am tī. Jarusu keruhū
pe y rupi wata, ame'ē ta aja tī. Jarusu
keruhū rehe paraky ixo, ame'ē ta aja
tī. Paite pu'am u'am tī. Amō hetu
y rupi paraky, ame'ē ta aja tī. Paite
pu'am u'am tī.

18 Ok ta ke tata upa ukwái. Ame'ẽ tata takãx̄ha rehe a'eta usak rahã, a'eta jixi'u hũ.

—Ame'ẽ ok ta jõ riki katu te ame'ẽ ke — aja riki.

19 Ywy ku'i ke iãkã rehe a'eta ombor. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Jixi'u hũ tĩ. Kuja pandu:

—Mã! Katu ym tiki! Ame'ẽ ok ta keruhũ upa riki. Ame'ẽ ok ta pe har ta tamatarer hũ namõ ixo. Ame'ẽ ta namõ y rupi jarusu keruhũ raho ame'ẽ ta muhepy hepy. Ame'ẽ ja tamatarer ke jarusu jar ta pyhyk katu. Pahar ame'ẽ ok ta upa riki. I'i we ym aja pahar upa riki — aja pandu ngã. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hũ ngã.)

20 Ywa pe har ta! Pehẽ anĩ. Ame'ẽ ok ta ke upa mumba riki a'erehe pehẽ rury katu pexo. Tupã kotyhar ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Kirisutu mondo ame'ẽ ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Upa pehẽ ke ame'ẽ ok ta pe har ta mupyrara, a'erehe ame'ẽ pe har ta ke Tupã mupyrara tĩ. Ok ta ke mujixer tĩ. A'erehe pehẽ rury katu pexo.

21 Pe, ita keruhũ ke Tupã je'ëha rahoha pyhyk. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ahúi aja me'ẽ ke ita pe kytik, aja ita keruhũ ke. Ame'ẽ ke y ramûi pe ombor. Arahã kuja pandu:

—Aja Mambiro ok ta keruhũ ke Tupã ombor ta. Pahar mujixer ta. Upa mai. Ame'ẽ ok ta ke usak ym te ta awa tĩ.

22 Ngã huryha nixóí te ta tĩ. Araraperan ke nupã ym te ta awa a'ep tĩ. Jyngar ym te ta awa tĩ. Takwar ra'yur ke peju ym te ta awa tĩ. Jumi'a ke peju ym te ta tĩ. Upa aja me'ẽ namõ muhury ym te ta awa tĩ. Paraky ym te ta awa a'ep tĩ. Ahúi aja me'ẽ ke muku'i ym te ta tĩ. (Aja rahã, ngã mi'u nixóí te ta a'ep, aja mujekwa.)

23 Ma'e weraha ke hapy ym te ta tĩ. Weraha ke usak ym te ta awa tĩ. A'ep jumendar ym te ta awa tĩ. Aja huryha tyapuha ke hendu ym te ta awa tĩ.

Ame'ẽ ok ta pe har muhepy ame'ẽ ta tamatarer hũ namõ ixo. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi kapitã ta aja ame'ẽ ta ixo. Paje aja ngã ke muka'u te'e tĩ. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke muka'u te'e. Aja tamatarer hũ pyhyk. Katu ym aja. Apo upa mumba riki — aja Tupã je'ëha rahoha pandu.

24 Mambiro ok ta pe Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ta ke ame'ẽ pe har ta jukwa. Tupã kotyhar ta ke jukwa tĩ. Jete. Heta hũ jukwa. Upa kome'ẽ ywy keruhũ rehe amõ ke ngã jukwa tĩ, aja ame'ẽ ok ta pe ngã jukwa. A'erehe ame'ẽ pe har ta ke Tupã mupyrara. Ame'ẽ ok ta ke Tupã upa katu te mu-jaxer.

19

1 Ajame'ẽ ke ywa pe heta te hũ ngã pandu pandu, aja ihẽ ahendu. Tyapu hũ. Kuja pandu:

—Mã peja Tupã pe pepandu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke nde” aja pepandu.

A'e riki ngã ke muhã katu.

A'e riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ.

A'e riki katu te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ.

2 —Jetehar rupi ngã pe a'e pandu: “Nde katu.” Anĩ rahã: “Nde katu ym” aja. Aja ngã ke a'e mondo mondo rahã, katu tiki. Mambiro ok ta riki kûjã ka'u te'e aja saka. Ngã ke muka'u te'e, a'erehe upa ma'e ka'u te'ha ke ngã ma'ema'e. A'erehe ame'ẽ ok ta rehe har Tupã pandu: “Upa katu te ihẽ amujixer ta” aja. Ima'e miasu ta ke ame'ẽ ok ta pe har ta jukwa, a'erehe ame'ẽ ok ta ke upa a'e mu-jaxer — aja riki johu ngã pandu.

3 Pe, amõ we a'eta pandu tĩ:

—Mã peja Tupã pe pepandu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja. Ame'ẽ ok ta keruhũ ke tata upa katu te ukwái. Ame'ẽ tata takãx̄ha aja te'ha pu'am u'am. (Aja rahã, aja te'ha nixóí te ta, aja mujekwa) — aja pandu.

4 Tamûi ta, 24 hetaha ta ipynarãi rehe wapyk u'ar oup. (Aja Tupã rehe a'eta py'a ke a'eta moï moï.) A'e riki wapyka rehe wapyk ame'ẽ ke a'e.

Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta aja tī. A'eta pynarāi rehe wapyk u'ar oup tī. (Tupā rehe a'eta py'a ke a'eta moī moī tī.) Upa ame'ē ta pandu:

—A'e tī! Tupā! Ne jō riki katu te me'ē ke — aja pandu.

Arapuharan Ra'yr jumendariha ke

⁵ A'engi wapyka kotoy ngi pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Upa katu te Tupāma'e miasu ta! Upa Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ē ta! Kapitā keruhū aja ixo ame'ē ta! Je'ēha reko ym te ame'ē ta amō. Upa katu te pehē johu! Mā peja Tupā pe pepandu katu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” — aja riki.

⁶ Pe, heta te hū ngā pandu pandu, aja ihē ahendu. Tyapu hū. Ita pupur keruhū tyapuha aja ahendu. Tupā tyapu tyapu aja ahendu. Kuja riki ame'ē ta pandu, ame'ē ke rehe ahendu:

—Tupā! Ne jō riki katu te me'ē ke. Tupā jandema'e kapitā keruhū! Nde riki pyrātā te hū ame'ē ke nde. Nde riki kapitā keruhū te tī.

⁷ —Mā peja jande rury katu te aja jaxo! Mā peja Tupāma'e katuha rehe har japandu katu. Arapuharan Ra'yrma'e jumendariha angaha ke rehe uhyk katu. (Kirisutu ke a'e.) Inamō jumendar ame'ē ke pete'e ixo. Kūjā jumendar tate aja pete'e ixo.

⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ē ke Tupā me'ē ipe. Pan katu te ame'ē ke. Xi'a ym te ame'ē ke — aja riki ahendu.

[Ame'ē pan katu te ame'ē ke Tupā kotoyhar ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e.] (Kirisutu namō jumendar ame'ē ke pete'e ixo aja pandu rahā, upa katu te ixotyhar ta ke mujy'ar, aja mujekwa katu. “Jumendar” aja pandu rahā: “Kirisutu namō aja te'e ta ixo” aja mujekwa.)

⁹ Pe, ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Kuja emupinim: “Arapuharan Ra'yr jumendariha huryha rehe pejur, aja hendu ame'ē ta mā hury katu te ame'ē ta ke a'eta” — aja pandu.

Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Tupā je'ēha rahoha pandu tī:

—Ihē apandu ame'ē ke Tupāma'e panduha ke. Jetehar te ke ame'ē — aja ihē pe pandu.

¹⁰ Ihē pynarāi pe awapyk a'ar aī. Ihē Juā. (Aja ihē py'a ke ihē amoī ta ehe.) Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Anī. Aja ym ihē rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Nde mu ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Jetehar te ke Jesu mujekwa ame'ē ke pandu ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. A'erehe ihē rehe nde py'a emoī ym — aja ihē pe.

Jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ē myrandu ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu.

Kahwa tuwyr 'ar pe amō oho ame'ē ke

¹¹ Ajame'ē ke ywa owok, aja ihē asak. Pe, kahwa tuwyr ame'ē ke rehe asak. Ame'ē 'ar pe amō oho ixo. (Mokōi her ipe.) Her: “Jetehar te ke.” (Kirisutu a'e.) “A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu” aja her tī. Katuha rupi ngā ke a'e mondo mondo. Katuha rupi huwajan ta namō a'e jumai mai tī.

¹² Eha riki tata hendyha aja hendy. Heta iākā rehe har iākā rehe ihī. (Kapitā keruhū te aja mujekwa ame'ē.) Her ke a'e mupinim tī. Iākā rehe har rehe her moī. Myja me'ē ame'ē her my? Ukwa ym awa. A'e jō ukwa katu.

¹³ Ima'e mundeha ma'e ruwy pe makym, ame'ēja saka ame'ē ke. Her riki: “Tupā je'ēha” aja. (Ame'ē ke ngā pe mujekwa, a'erehe ame'ē riki ima'e her.)

¹⁴ Haikwer rupi ywa pe har tama'e sonda ta oho ixo. Kahwa tuwyr 'ar pe ame'ē ta oho ixo tī. Ame'ē tama'e mundeha riki pan katu te ame'ē ke tī. Ituwyr katu te ame'ē ke. Xi'a ym te ame'ē ke tī.

¹⁵ Pe: “Tupā je'ēha ke” aja her, ame'ē juru ngi kyse puku haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka. Ame'ē pe amō amō ywy pe har ta ke a'e

muputu'u. Pyrātā te ha namō kapitā keruhū te aja a'e ixo ta. Marā ka ym a'e ke muputu'aha awa. Uwa ma'eywa ke ipy pe amō jami jami. Aja huwajan ta ke a'e upa katu te a'e mupyrara ta. Tupā riki pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e. Ima'e parahyha namō huwajan ta ke Kirisitu mupyrara ta.

¹⁶ Ima'e mundeha rehe her a'e moī. I'u rehe moī tī. Kuja riki: "A'e jō riki kapitā keruhū te. Amō kapitā keruhū 'ar koty te we kapitā keruhū te ha a'e" aja.

¹⁷ Ajame'ẽ ke warahy rehe Tupā je'ẽha rahoha pyrū, aja ihē asak. Ywate rupi ma'ewyra ta wewe ixo. Ame'ẽ ta pe a'e pukái:

—Pejy'ar pejur! Tupāma'e mi'u matyriha keruhū pehī. Ame'ẽ rehe pejy'ar pejur!

¹⁸ Kapitā keruhū ta rukwer pe'u pejur. Kapitā ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Sonda ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Kahwa rukwer aja tī. Pe'u pejur. Xupe 'ar pe oho ame'ẽ ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Upa awa ta rukwer aja tī. Te'e paraky ame'ẽ ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Ijar ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ẽha te reko ame'ẽ ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ẽha reko ym te ame'ẽ ta rukwer aja tī. Pe'u pejur tī — aja Tupā je'ẽha rahoha pukái. (Aja rahā, upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta. Jukwa ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ajame'ẽ ke so'o jarō aja me'ẽ rehe ihē asak. Inamō kome'ẽ ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ta ixo. Sehar ixotyhar tama'e sonda ta ixo tī. Upa katu te jy'ar uwyr. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ẽ ta namō ame'ẽ ta jumai uwyr. (Kirisitu ke a'e.) Kirisitu ko-tyhar tama'e sonda ta namō ame'ẽ ta jumai uwyr tī.

²⁰ So'o jarō me'ẽ ke Kirisitu ko-tyhar ta pukwar raho. Inamō Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ran ke a'eta pyhyk raho tī. Ame'ẽ Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ran riki marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. So'o jarō aja me'ẽ ruwa koty a'e ma'ema'e. [Ame'ẽ ma'ema'eha namō ngā ke a'e

muka'u te'e. So'o jarō aja me'ẽ uk-waha ke namō ixo, ame'ẽ ta ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ẽ'ā rehe ipy'a ke amō moī moī. Ame'ẽ ta ke a'e muka'u te'e tī. Ima'e ma'ema'eha rupi Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ran muka'u te'e riki.] So'o jarō aja me'ẽ ke tata pe Tupā je'ẽha rahoha ombor. Ixuwe katu rahā, ombor. Ypa aja tata. Enxo ukwái, aja ame'ẽ tata. A'ep Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ran ke ombor tī.

²¹ Ame'ẽ tama'e sonda ta ke kyse puku pe jukwa, ame'ẽja saka tī. Ame'ẽ kyse puku juru ngi uhem, ame'ẽja saka. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ẽ juru ngi uhem. (Kirisitu a'e.) (Aja rahā, a'e pandu, aja jō. Pe, upa huwajan ta ke jukwa.) Pe, upa ma'ewyra ta hukwer ke u'u. Uhyk u'u. (Aja rahā, pete'e manō ou aja mujekwa. Jytym ym ngā.)

20

Warahy 'ar 1.000 hetaha ke

¹ Huwajan ta ke upa Kirisitu muputu'u rahā, ywa ngi Tupā je'ẽha rahoha wyjy uwyr. Ame'ẽ ke rehe ihē asak. Ipo pe kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ywykwar typy te hū ame'ẽ ke. Ywy ke nixói te. Ame'ẽ ywykwar kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ita tupaham ke pyhyk reko tī.

² Mbói keruhū ke a'e pyhyk. Ame'ẽ riki ymanihar mbói ke. Satana ke a'e. Ājā ramūi aja amō her tī. A'e ke ita tupaham pe pukwar. Kuja 1.000 warahy 'ar rahā, pukwar.

³ Pe, ywykwar typy te hū ame'ẽ pe a'e ke Tupā je'ẽha rahoha ombor mondo. Ame'ẽ ke kynda tī. Pe, hukwen rehe yraity aja moī. (Ngā ukwaha ke ame'ẽ. Hukwen pirar rahā, ukwa ta awa.) Ywykwar typy te hū ame'ẽ renda pe ombor mondo, a'erehe amō amō ywy pe har ta ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, aja te'e ixo rī. Muka'u te'e ym ta ngā ke. Pe, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana

ke Tupā muhem ta tī. Jahy heta ym rahā, poir aja ixo ta.

⁴⁻⁵ Ajame'ē ke heta wapyka rehe ihē asak. Ihē Juā. Kapitā keruhūma'e aja saka. Ame'ē pe wapyk ame'ē ta pe Tupā pandu: "Ngā ke pehē pemondo mondo. Je'ēha te perekō" aja. Pe, amō ta rehe asak tī. Jetehar te ke Jesu mujekwa. Ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta ke amō ta jukwa. Ame'ē ta rehe ihē asak. Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke amō ta jukwa tī. Ame'ē ta rehe asak tī. Upa ame'ē ta riki so'o jarō aja me'ē rehe ipy'a ke moī moī ym te. Ame'ē'ā rehe ipy'a moī moī ym te tī. Ipykā rehe so'o jarō aja me'ē ukwaha ke amō mupinim ym te tī. Nixói ukwaha. Ipo rehe aja tī. Nixói ukwaha tī. Upa ame'ē ta riki kwera katu uhem tī. Ame'ē riki kwera katu py uhem ame'ē ke ame'ē. Pe, Kirisutu namō kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo tī. Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo. [Amō manō, ame'ē ta kwera ym. Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahā jō, kwera katu ta uhem.]

⁶ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera py ta. Ame'ē ta riki mā hury katu ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe Tupā pandu ta: "Pehē riki katu ame'ē ta ke" aja. Ame'ē ta mupyrraraha renda pe oho ym te ta. Mupyrraraha renda pe oho rahā, mokōihar manō ame'ēja saka. Tupāma'e pa'i aja ixo ta. (A'erehe inamō pandu pandu katu ta.) Kirisutuma'e pa'i aja ixo ta tī. (A'erehe inamō pandu pandu ta tī.) Pe, 1.000 warahy 'ar rahā, inamō kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo ta tī.

Satana ke upa katu te muputu'u ta

⁷ Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana ke Tupā muhem ta. Kyndaha ngi muhem ta, ywykwar typy te hū ame'ē ke ngi.

⁸ Upa katu te kome'ē ywy keruhū rupi amō amō ywy pe har ta ixo. Ame'ē ta ke Satana muka'u te'e ta oho. (Ajā ramūi a'e.) Aja ame'ē ta ke a'e mujy'ar ta. Tupā kotyhar ta namō jumai ta, a'erehe ngā ke a'e mujy'ar ta. Heta te hū mujy'ar ta. Y

ramūi ryym'y rehe ywy ku'i ihī. Aja saka marā ka ym awa mangaha. Heta te hū ngā ke. Aja ngo ywy pe har ta ke mujy'ar. (Tupā ruwajan ta ke ame'ē ta.) Mango ywy pe har ta ke mujy'ar tī. (Huwajan ta ke tī.) Pe, Tupā kotyhar ta namō upa ame'ē ta jumai ta oho.

⁹ Ywy rupi ame'ē ta uhāi oho. Pe, Tupā kotyhar ta ixo, ame'ē renda rupi juramā uhāi oho. Ok ta ke Tupā putar katu, ame'ē rupi juramā uhāi oho tipe. Ywa ngi tata u'ar. Pe, upa katu te huwajan ta ke jukwa.

¹⁰ Pe, Satana ke tata renda pe Tupā ombor mondo tī. Ngā ke Satana muka'u te'e. Ame'ē ta ke tata pe Tupā ombor mondo tī. Ame'ē tata renda ypa aja saka. Enxo riki ukwái a'ep. A'ep so'o jarō aja me'ē Tupā ombor mondo kwe. A'ep Tupā je'ēha pandu ame'ē ran ke ombor mondo kwe tī. Upa ame'ē ta ke Tupā mahy te hū ta. Upa ym te ta ahyha. Aja te'e ta ixo.

Ngā ke Tupā mondo mundo ta, a'ejōhar ke

¹¹ Ajame'ē ke ywa rehe wapyka keruhū rehe ihē asak. Ihē Juā. Ituwyr ame'ē ke. Ame'ē pe wapyk uī ame'ē ke rehe asak tī. Kirisutu a'e. (Amō ngi awa kyje rahā, ujan oho ingi.) Aja katu te hū ame'ē ke wapyk uī. A'erehe huwa koty ngi awa aja ywa riki kanim ujan oho, ame'ēja saka. Myp oho ta my? Kanīha renda nixói. (Aja rahā, upa mai te. Nixói te ta, aja mujekwa.) Kome'ē ywy keruhū aja tī. Kanim ujan oho, ame'ēja saka tī. Kanīha renda nixói te tī. (Aja rahā, upa mai ta. Nixói te ta, aja mujekwa tī.) A'erehe ame'ē ta ke usak ym te awa tī.

¹²⁻¹³ Pe, manō ame'ē ta kwera katu uhem. Y ramūi pe manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem. Y jukwa ame'ē ta ke. Upa katu te manō ame'ē ta ke a'e mukwera katu muhem tī. Manō, pe, amō ta jytyam ame'ē ta ke mukwera muhem tī. Upa katu te. Pyta we ym te ta. Upa katu te ame'ē ta wapyka huwa koty pu'am u'am. Ame'ē rehe asak. Tamūi ta

rehe asak. Ta'yn ta rehe asak tī. Upa katu te ngā rehe asak. Pe, paper ke amō pirar. Pe, amō paper ke pirar tī. Uhā te hū ame'ē ta rer ame'ē rehe ihī. Ame'ē ta ma'ema'eha ke paper rehe amō mupinim. Pe, ame'ē ta ma'ema'eha ke Kirisutu ukwa. Katu my? Anī rahā, katu ym my? Pe, ame'ē ta ma'ema'eha aja a'e ma'ema'e ngā pe tī.

¹⁴⁻¹⁵ Uhā te hū ame'ē ta rer paper rehe amō mupinim. Ame'ē paper rehe her nixói rahā, ame'ē ta ke tata renda pe Tupā ombo mondo. Ame'ē renda ypa aja saka. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ē ta ke ame'ē tata renda pe a'e ombo mondo. [Ame'ē renda pe oho rahā, mokōihar manō, ame'ēja saka. A'engi uhem ym te ta.]

21

*Ywa pyahu ame'ē ke Tupā mujā.
Kome'ē ywy keruhū aja tī.*

¹ Ajame'ē ke ywa pyahu ame'ē ke rehe ihē asak. Kome'ē ywy keruhū pyahu ame'ē ke rehe asak tī. Ywa Tupā mujā py ame'ē ke kanim oho. Kome'ē ywy keruhū mujā py ame'ē ke aja tī. Kanim oho tī. Y ramūi aja tī. Kanim oho tī. (Aja rahā, upa katu te ymanihar ke Tupā mai ta, aja mujekwa.)

² Pe, ok ta katu te ame'ē ke rehe asak tī. Ame'ē riki Jerusarē ok ta pyahu ame'ē ke. Ywa ngi wyjy uwyr. Tupā koty ngi wyjy uwyr. Sawa'e namō kūjā jumendar rahā, ima'e mundeha katu te ame'ē ke kūjā munde. Ame'ēja saka Jerusarē ok ta katu te ame'ē ke rehe asak. Upa Tupā mukatukwer. Sawa'e koty raho, ame'ēja saka. (Ame'ē ok ta katu te ame'ē ke apandu rahā, Jesu kotyhar tama'e henda pyahu ke aja amujekwa. Jesu namō aja te'e ta ixo. Ame'ē riki jumendariha aja saka.)

³ Pe, wapyka koty ngi amō hātā pandu. Ame'ē rehe ihē ahendu.

—Apo awa ta ixo a'ep Tupā ixo ta tī. Ame'ē ta namō a'e ixo katu ta. Pe,

ame'ē ta riki ixotyhar ta ke. Pe, ame'ē tama'e Tupā aja a'e ixo ta tī.

⁴ Eha rykwer ke upa katu te awa ta reha ngi a'e juhyk ta. (Aja rahā, awa jixi'u ym te ta.) Manō ym te ta awa tī. Aerehe pyai ym te ta tī. Ahyha nixói te ta tī. Upa ymanihar ame'ē ke kanim oho — aja pandu.

⁵ Pe, wapyka rehe wapyk uī ame'ē pandu:

—Apo upa katu te pyahu aja ihē amujā ta — aja riki.

Pe, ihē pe a'e pandu tī:

—Upa nde erehendu ame'ē ke paper rehe emupinim. Jetehar te ke ame'ē. Ame'ē rehe amō jurujar katu ta me'ē te'e — aja pandu.

⁶ Pe, a'e pandu:

—Upa katu te riki. Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ihē riki axo py te ame'ē ke ihē. Yman rahā, pete'e ta ihē axo tī. Ihē riki ma'e ke amujā py. Ihē riki upa ma'e ke amumba ta tī. Upa hyngwéi ame'ē ta pe ihē apandu ta: “Mundu ngi y ke pe'u peho. Te'e pe'u. Hepy ym te ta ame'ē” aja ihē apandu ta. Ame'ē y ke u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta.

⁷ Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, kuja ihē apandu ta ipe: “A'e riki ihē ra'yr aja ixo ta. Ihē riki ima'e Tupā aja axo ta tī.”

⁸ Amō ta anī. “Tupā kotyhar ihē” aja pandu tar ym. Kyje ixo. Ima'e henda riki tata renda ke. Ypa aja ame'ē renda ke. Enxo ukwái a'ep. Ame'ē renda pe oho rahā, mokōihar manō, ame'ēja saka. A'engi uhem ym te ta. Ihē rehe jurujar ym ame'ē ta aja tī. Ima'e henda tata renda ke tī. Jaxer ai ame'ē ta aja tī. Tata renda ke tī. Amō ke te'e jukwa ame'ē ta aja tī. Tata renda ke tī. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Tata renda ke tī. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Tata renda ke tī. Paje aja ma'ema'e ame'ē ta aja tī. Tata renda ke tī. Ma'e'ā riki tupā aja jupe, ame'ē rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta aja tī. Tata renda ke tī. Te'e pandu ame'ē ta aja tī. Upa ame'ē tama'e henda riki tata renda ke tī — aja riki Tupā pandu.

Jerusarē ok ta pyahu ame'ẽ ke

⁹ Tupā je'ẽha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har peteī ihē rehe uhyk. Ihē Juā. Ame'ẽ Tupā je'ẽha rahoha ta ita rekúi awa po wajar mokōi hetaha namō ixo ame'ẽ ke a'e. Ita rekúi pe ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ihē. Ame'ẽ ta ngi har peteī uhyk ihē rehe rahā, pandu ihē pe:

—Ejur! Arapuharan Ra'yr rakehar nde pe ihē amujesak ta. Kūjā jumendar ta, ame'ẽja saka ame'ẽ — aja ihē pe. (Kirisutu riki arapuharan Ra'yr aja a'e. “Hakehar” aja pandu rahā: “Upa katu te ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

¹⁰ Ihē rehe Tupā'ā ihē katu te. Pe, ywy'ā keruhū ywate te hū ihē. Ame'ẽ 'ar pe ihē ke Tupā je'ẽha rahoha pyhyk raho. Jerusarē ok ta ke ihē pe a'e mujesak. Ok ta katu te ame'ẽ ke. Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ẽja saka. Tupā mujy mondo.

¹¹ Tupāma'e hendyha aja hendy katu te hū. Ita hepy hū, aja ame'ẽ ok ta hendy hendy hū. Ita jase aja hendy hū. Ame'ẽ ke ita kisatāu aja hendy hendy hū. Hendypu te hū. (Aja rahā, Tupā aja ixotyhar ta katu te hū aja mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ixotyhar ta pe, aja mujekwa.)

¹² Ok ta kurar keruhū ywate hū ame'ẽ ke tī. Hukwen awa py mokōi hetaha ihē tī. Hukwen harōha ta Tupā je'ẽha rahoha ta ke. Awa py mokōi hetaha. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ixe ym te ta, aja mujekwa.) Hukwen rehe jundéu awa ta rer ihē. Jundéu awa ta amō koty koto jy'ar. Ame'ẽ jy'ariha riki awa py mokōi. Ame'ẽ awa py mokōi hetaha ta rer hukwen awa py mokōi hetaha ihē. (Aja rahā, jundéu awa ta ngi har upa katu te Tupā koto har ta ixo, aja mujekwa. Ame'ẽ ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.)

¹³ Ok ta mukurar kurar aja. A'erehe warahy uhemihā koty mahapyr hukwen ihē. Warahy u'ariha koty mahapyr ihē tī. Warahy jurukwā

koty mahapyr ihē tī. Amō warahy jurukwā koty mahapyr ihē tī.

¹⁴ Ok ta kurar ke ita keruhū 'ar pe moī, aja ixo. Ita katu moī py, aja rahā, kurar u'ar ym ta. Awa py mokōi hetaha ita keruhū ke. Ame'ẽ rehe Arapuharan Ra'yr mondo ame'ẽ ta rer ihē. Awa py mokōi hetaha ke a'e mondo ame'ẽ ta ke. (Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Aja rahā, upa katu te Kirisutu koto har ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.)

¹⁵ Ihē namō Tupā je'ẽha rahoha pandu, ame'ẽ ke ipo rehe myra mangaha pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe ok ta ke manga ta. Hukwen ke manga ta tī. Ok ta kurar ke manga ta tī.

¹⁶ Ok ta riki kurar kurar katu te. Pukuha juja katute ipeha namō tī. Myra mangaha pe ok ta ke Tupā je'ẽha rahoha manga. (Ok ta te hū aja akwa.) Pukuha riki 2.200 kiro met. Ipeha juja katu te tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. Ywatehar aja tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. (Tiha te hū, a'erehe heta te hū ngā ixo ta a'ep.)

¹⁷ Ok ta kurar ke a'e manga tī. Ipeha 64 met ke. A'e manga rahā, sehar awa mangaha aja a'e manga.

¹⁸ Ok ta kurar ita jase ke te'e mujā ame'ẽ ke. Ok ta itatawa ke te'e mujā ame'ẽ ke. Waruwa aja hendypu te hū.

¹⁹ Ita kurar wyr rupi ita katu te ame'ẽ ke moī. Ame'ẽ ita ke itara'yr hepy hū ame'ẽ ke. Awa py mokōi hetaha moī. Katukwer. Amō koty koto hendyha. Itawa. Howy. Pirā. Aja pame katu te. A'erehe katukwer. A'erehe jase ita ke moī py. Howy ame'ẽ.

Mokōihar sasi ita ke. Howy ame'ẽ tī. Mahapyrishar ang ita ke. Ituwyr ame'ẽ. Amō amō namō mupara tī.

Tumemehar emeráu ita ke. Howy te ame'ẽ.

²⁰ Awa po wajar peteīhar upa har sando ita ke. Ituwyr ame'ẽ tī. Pirā namō mupara.

Awa po wajar peteīhar sa ita ke. Pirā ame'ẽ.

Awa po wajar mokōihar kiso ita ke.
Itawa ame'ẽ tī.
Awa po wajar mahapyrihar mberi ita
ke. Howy te ame'ẽ tī.
Awa po wajar tumemehar topa ita ke.
Itawa ame'ẽ tī.
Jande popa har kiriso ita ke. Howyn-
gwer ame'ẽ.
Awa py peteīhar jasin ita ke. Howyn-
gwer ame'ẽ tī.
Pe, awa py mokōihar ameti ita ke. Pi-
rangwer ame'ẽ. (Aja amō koty
koty hendyha. A'erehe katuk-
wer te riki.)

²¹ Hukwen riki awa py mokōi het-
aha ihī. Pero riki hukwen ke. Pero
riki pu'yr tuwyr aja saka. Hukwen
pame katu te pero ke. Aja awa
py mokōi hetaha pero. Ok ta rupi
awa rape ihī. Ame'ẽ riki itatawa
ke te'e mujā ame'ẽ ke. Waruwa aja
hendypu.

²² Ok ta pe Tupā rehe ngā jumu'eha
renda keruhū rehe ihē asak ym.
Nixói te. Tupā, jandema'e sawa'e te
riki jumu'eha renda keruhū, ame'ẽja
saka. Arapuharan Ra'yr ame'ẽja
saka tī. (Kirisutu a'e.) A'eta pete'e
ixo. A'erehe a'eta rehe ngā py'a ke
ngā moī moī katu, a'erehe jumu'eha
renda keruhū nixói te. Tupā riki
pyrātā te hū ame'ẽ ke a'e.

²³ Ok ta rupi Tupā hendy hendy,
aja ixo. Arapuharan Ra'yr aja tī.
(Kirisutu a'e.) Hendy hendy aja ixo tī.
A'erehe ame'ẽ rupi warahy hendyha
nixói te. Jahy hendyha aja tī. Nixói te
tī.

²⁴ Ame'ẽ tama'e weraha rupi a'ep
pe har ta wata ta. Kome'ẽ ywy
keruhū pe har kapitā keruhū ta ma'e
katu te ame'ẽ ke raho ta a'ep.

²⁵ Wera rahā, ok ta hukwen ke
kynda ym te ta awa. Pirar aja ixo
ta. Pytun nixói te ta a'ep. A'erehe
hukwen ke kynda ym te ta.

²⁶ Ame'ẽ ok ta pe ma'e katu te ame'ẽ
ke amō amō ywy pe har ta werur ta.
Upa ma'e hepy te hū ame'ẽ ke werur
ta tī.

²⁷ Amō ta anī. Ame'ẽ ok ta pe ma'e
jixer ai ame'ẽ ta ixe ym te ta. Ma'e
ke amō ma'ema'e, aja rahā, huxī awa.

Ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ta ixe ym te
ta tī. Arapuharan Ra'yr pete'e ixo.
(Kirisutu a'e.) Ima'e paper rehe uhā
te hū ame'ẽ ta rer ihī. Ame'ẽ ta jō
ame'ẽ ok ta pe ixe katu ta.

22

¹ Pe, y ke ihē pe Tupā je'ẽha rahoha
mujesak tī. Y pyrātā ame'ẽ ke. Y riki
hendypu te. Kisatáu aja hendypu te.
Ame'ẽ ke amō u'u rahā, uhā te hū
aja ixo ta. Tupāma'e wapyka koty ngi
y uhem. Arapuharan Ra'yr koty ngi
uhem tī. (Kirisutu a'e.)

² Ok ta pyter rupi y pyrātā oho. Y
rymy'yp pe ma'e myra i'āi. Se koty
peteī i'āi. Wajar koty peteī tī. Jahy
wahu rahā pame katu te i'a tyarō. Aja
awa py mokōi jahy rahā pame katu
te i'a tyarō. Ame'ẽ i'a ke amō u'u
rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ho ke upa
ywy pe har tama'e ahyha mukatuha
ke ame'ẽ. (Upa aja rahā, a'ep pehar
ta rehe Tupā haihu katu te ta, aja
mujekwa.)

³ "Peme'ẽ katu ym" aja Tupā pandu
ame'ẽ ke nixói te ame'ẽ ok ta pe. A'ep
Tupāma'e wapyka ihī. Aja rahā, aja
te'e ta a'e ixo, aja mujekwa. Ara-
puharan Ra'yrma'e wapyka a'ep ihī
tī. (Kirisutu a'e.) Aja rahā, aja te'e ta
a'e ixo, aja mujekwa tī. Ima'e miasu
ta ipy'a ke moī moī katu ta ehe.

⁴ Tupā ruwa ke ame'ẽ ta usak katu
ta. Ipykā rehe her ke amō moī. Ima'e
ke aja mujekwa ame'ẽ.

⁵ Pytun nixói te ta a'ep. Tupā, jan-
dema'e sawa'e te riki hendy hendy
aja ixo. A'erehe ma'e weraha ke a'ep
nixói te. Warahy hendyha nixói te tī.
Pe, ame'ẽ ta riki kapitā keruhū aja ixo
ta. Aja te'e ta ixo.

Jesu jywyr ta

⁶ Ihē Juā. Ihē pe Tupā je'ẽha rahoha
pandu:

—Peme'ẽ je'ẽha jetehar te ke. Upa
katu te nde eresak ame'ẽ ke jetehar
te ke. Ame'ẽ rehe amō jurujar katu ta
me'ẽ te'e tī. Ima'e je'ẽha pandu ame'ẽ
ta py'a rehe I'ā ke Tupā, jandema'e
sawa'e te muwyr katu. A'e riki ima'e
je'ẽha rahoha pe pandu: "Eho! Pahar

ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ ke ihēma'e miasu ta pe emujekwa echo" aja Tupā pandu – aja ihē pe Tupā je'eha rahōha pandu.

7 Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ panduha peme'ẽ paper rehe ihī. Ame'ẽ rehe amō hendu katu rahā, mā hury katu ame'ẽ ke a'e – aja riki.

8 Ihē Juā. Upa ihē amupinim ame'ẽ ke ahendu riki. Asak tī. Pe, upa asak rahā, upa ahendu rahā, Tupā je'eha rahoha py koty ihē pynarāi rehe a'ar aī. (Aja ihē py'a ke tate amoī moī ehe.) Upa ma'e ke a'e riki ihē pe mujekwa ame'ẽ ke a'e.

9 A'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Tupā je'eha pandu ame'ẽ ta riki nde mu aja tī. Ame'ẽ ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Peme'ẽ paper rehe panduha ihī. Ame'ẽ rehe hendu katu ame'ẽ ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. A'erehe ihē rehe nde py'a emoī ym. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu – aja pandu ihē pe.

10 Ihē pe pandu tī:

—Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ panduha peme'ẽ paper rehe ihī. Ame'ẽ ke emukanim ym. Mā peja amō usak katu ehe. Upa ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ angaha uhyk tate riki, a'erehe emukanim ym. Mā peja usak katu ehe tī.

11 Katu ym ame'ẽ ke, mā peja aja te'e ixo. Ipy'a ke Tupā koty marā ka ym muruwakiha. Jaxer ai ame'ẽ ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a ke Tupā koty muruwak katu ame'ẽ ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a juhyk aja ixo, mā peja aja te'e ixo tī – aja Tupā je'eha rahoha pandu.

12 Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e katu ame'ẽ ke ihē ame'ẽ me'ẽ ta. Ame'ẽ ke ihē ajywyr rahā, araho ta. Ma'e ke awa ma'ema'e, aja ame'ẽ pe ihē ame'ẽ ta tī.

13 Ihē ruhā te hū ame'ẽ ke ihē. Ihē axo py te ame'ẽ ke ihē tī. Yman rahā, aja te'e ta ihē axo tī. Kome'ẽ ywy keruhū nixói te rahā, pete'e ihē axo ame'ẽ te'e ihē. Kome'ẽ ywy keruhū kanim rahā, pete'e ta ihē axo tī – aja Jesu pandu.

14 Ima'e mundeha ke kutuk katu, aja ixo rahā, mā hury katu ame'ẽ ke a'e. (Aja rahā, ipy'a ke Tupā juhyk katu, aja mujekwa.) Ipy'a juhyk ame'ẽ ke a'e, a'erehe Tupā pandu ipe: "Ma'eywa ke e'u katu. Aja rahā, ne ruhā te hū ta nde erexo" aja. Aja rahā, mā hury katu ame'ẽ ke a'e. Ipy'a juhyk ame'ẽ ke a'e, a'erehe hukwen rupi ok ta pe ixe katu. Jerusarē ok ta pyahu ame'ẽ pe ixe katu. Aja rahā, mā hury katu ame'ẽ ke a'e.

15 Ok ta soroka pe ma'e jixer ai ame'ẽ ta ixo. Paje aja ma'ema'e ame'ẽ ta ixo tī. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ẽ ta ixo tī. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Amō ke te'e jukwa ame'ẽ ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Ma'e'ā riki tupā aja ukwa jupe, ame'ẽ rehe ipy'a moī moī ame'ẽ ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Te'e pandu ame'ẽ ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Ma'ema'eha namō muka'u te'e ame'ẽ ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī.

16 —Ihē Jesu. Ihēma'e je'eha rahoha ke ihē amondo pehē koty. Amō amō ok ta pe Tupā kotyhar ta jy'ar jy'ar. Pehē pe ma'e uhyk ta ame'ẽ ke mujekwa ta. Ihē amondo ame'ẽ mujekwa ta pehē pe. Ndawi rainō ke ihē. (Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū te, aja Tupā mu'am, aja mujekwa.) Pytuniwe te jahy rata hendy hū ame'ẽ ke amō usak. Aja ihē tī. (Aja rahā, ihē riki awa ruhāha ke amuhyk ta pehē pe. Weraha uwyr, aja amuhyk ta tī) – aja Jesu pandu.

17 Hyngwéi ame'ẽ ke: "Ejur!" Amō putar rahā, y ke Tupā te'e me'ẽ katu. Ame'ẽ ke pyhyk katu. U'u tī. U'u rahā, uhā te hū aja ixo. A'erehe Tupā'a pandu:

—Ejur!

Hakehar wan ta, ame'ẽ ke pandu tī:

—Ejur!

(“Hakehar wan ta” aja pandu rahā: “Jesu kotyhar ta ke” aja mujekwa.) Kome'ẽ paper rehe panduha ihī. Ame'ẽ rehe hindu katu ame'ẽ ta pandu ta me'ẽ te'e tī:

—Ejur! — aja.

A'ejōhar panduha ke

¹⁸ Ihē Juā. Kome'ẽ paper rehe ma'e ke uhyk ta ame'ẽ panduha ihī. Ame'ẽ rehe hindu ame'ẽ pe ihē apandu katu. Ame'ẽ panduha pe amō we mi panduha ke amō mupinim rahā, ame'ẽ ke Tupā mupyrara ta. Kome'ẽ paper rehe ma'e ahyha rehe har ihē amupinim tī, ame'ẽ namō Tupā mupyrara ta tī.

¹⁹ Kome'ẽ paper rehe ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ panduha ihī. Ame'ẽ panduha ta'yr mi mukanim my? Aja

rahā, ame'ẽ mukanīha pe Tupā pandu ta: “Ma'eywa ke nde ere'u ym ta. Ame'ẽ ma'eywa amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo. U'u ym rahā, ok ta katu te ame'ẽ pe ixe ym ta tī. Jerusarē ok ta pyahu ame'ẽ pe ixe ym ta” aja Tupā pandu ta. Ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe panduha ihī tī.

²⁰ Upa ihē asak ame'ẽ ke ihē amupinim:

—Jetehar te ke — aja Jesu pandu.

A'e riki pandu tī:

—Jetehar te ke! Pahar ihē ajywyr ta! — aja.

—A'e tī! Sawa'e! Ejur! Nde Jesu — aja ihē apandu. Ihē Juā.

²¹ Mā peja upa ngā rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hū!

Upa.